

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTON
PAINETUT ASIAKIRJAT

VUODELTA

1914.

HELSINKI 1915.

HELSINKI

SANOMALEHTI- JA KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINO
1915

SISÄLLYS:

- N:o 1. Kaupunginvaltuuston diariin merkittyjen, joulukuun 31 päivänä 1913 ratkaisemattomien asiain luettelo.*
- „ 2. Valiokunnan mietintö N:o 2 väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun sekä mallasjuomain anniskelun järjestelemisestä ynnä ensiksi mainitun liikkeen yksinoikeuden pitentämisestä.
- „ 3. Esitys Kunnan Työnvälitystoimiston asettamisesta vakinaiselle rahasäännölle ja muutetun ohjesäännön vahvistamisesta toimistolle.
- „ 4. Musiikkilautakunnan esitys Helsingin orkesteriolojen järjestämisestä syksystä 1914 lähtien.
- „ 5. Esitys yhtenäisen hinnan määräämisestä valo- ja lämpökaasulle.
- „ 6. Asiakirjoja Helsingin kaupungin automobiili liikenteen järjestämisasiassa.
- „ 7. Ehdotus Helsingin kaupungin Vesijohtolaitoksen uudeksi ohjesäännöksi ja taksaksi.
- „ 8. Lausunto kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esityksestä että kaupungin teknilliset laitokset oikeutettaisiin erikoistapauksissa ylittämään vahvistettuun rahasääntöön pannut määrärahat.
- „ 9. S:n sähkövoiman antamista Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskuntiin sekä raitio-
teille tarkoittavista hakemuksista ynnä hankintavälikirjan ehdotus.
- „ 10. Valiokunnan mietintö toimenpiteistä Rahatoimikamarissa tapahtuneen kaupungin varojen anastuksen johdosta.
- „ 11. S:n N:o 3 asiasta, joka koskee miesten työsiirtolan perustamista Helsingin Kaupunkilähetyksen toimesta ja maatilain ostoa mainittuun tarkoitukseen.
- „ 12. S:n asiasta, joka koskee Pakaan alueen jakamista teollisuus- ja varastopaikoiksi.
- „ 13. Esitys palkintokilpailun toimeenpanemisesta Vallilaan suunniteltuihin kortteleihin N:o:ihin 554 ja 555 rakennettavien pienten asuntojen piirustusten sekä mainittujen korttelien tonttijaoitusehdotuksen aikaansaamiseksi.

- N:o 14. Valiokunnan mietintö Helsingin kaupungin voimassa olevan tonttiverotuksen uudistamista koskevan esitysehdotuksen johdosta.
- „ 15. Ehdotus Eläintarhankadun varrelle kortteliin N:o 392 rakennettavaksi kansakoulutaloksi.
- „ 16. Esitys, koskeva Uuden Vallilan asuintonttien vuokrasopimuskaavakkeiden ehdotuksen vahvistamista.
- „ 17. Valiokunnan mietintö ehdotuksineen lausunnoksi mallasjuomain anniskelua koskevista hakemuksista.
- „ 18. Lausunto ehdotuksista Helsingin lihantarkastussäännöiksi sekä kaupungin lihantarkastusaseman ohjesäännöksi ja taksaksi ynnä tarkastusaseman menosäännön muutokseksi.
- „ 19. Valiokunnan mietintö ehdotuksineen lausunnoksi väkiviinajuomain anniskelua ja vähittäismyyntiä tarkoittavista hakemuksista.
- „ 20. S:n Helsingin Anniskeluosakeyhtiön tarkastajain tehtävain lähemmin järjestämisestä.
- „ 21. Esitys Töölönlahden rautatiepenkereen alaisen kanava-aukon laajentamisesta.
- „ 22. Komitean mietintö N:o 2 uuden kaupungintalon rakennusasiasta.
- „ 23. Valiokunnan mietintö N:o 2 ehdotuksineen lausunnoksi mallasjuomain anniskeluoikeutta koskevista hakemuksista.
- „ 24. S:n ehdotuksen johdosta, joka koskee maa-alueen ynnä rakennusten ostoa Outamon kasvatuslaitokselle sekä erinäisten muutos- ja lisärakennustöiden teettämistä siellä.
- „ 25. Komitean mietintö asiasta, joka koskee toimenpiteisiin ryhtymistä eläväinkuvain teattereihin nähden.
- „ 26. Asiakirjoja Helsingin kaupungin uutta vaivaishoito-ohjesääntöä koskevassa asiassa.
- „ 27. Esitys suunnitellun uuden keskuspoliisitalon paikkaa koskevasta asiasta.
- „ 28. S:n Musiikkilautakunnan uutta johtosääntöä koskevasta asiasta.
- „ 29. Lausunto ehdotuksesta, joka tarkoittaa kenttäratsastusta ja ravikilpailuja varten sopivan alueen järjestämistä Gumtähden alueelle.
- „ 30. Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin tilejä ja tilinpäätöstö vuodelta 1913.
- „ 31. Komitean mietintö n:o 2 Helsingin Raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamista koskevasta asiasta.
- „ 32. Lausunto asiasta, joka koskee sähkötehtaan johtoverkon ulottamista Korkeasaarelle y. m. saariin.

- N:o 33. S:n kaupungin yleisten töiden Hallituksen ehdotuksesta keskuspuiston laittamiseksi Helsinkiin.
- „ 34. Mietintö, kaupungin elintarpeiden huojistamista tarkoittavan esitysehdotuksen johdosta asetetun komitean antama.
- „ 35. Selonteko tohtori Björkenheimin tarjouksesta lahjoittaa Helsingin kaupungille lapsenpäästölaitos sekä tohtori Boijen tarjouksesta apumaksua vastaan luovuttaa yksityisestä lapsenpäästölaitoksestaan tarpeellinen määrä sijoja kaupungin käytettäväksi.
- „ 36. Lausunto asiasta, joka koskee erinäisten maa-alueiden luovuttamista Katajanokalta venäläisille sotilasviranomaisille.
- „ 37. Esitys kaupungin yleisten töiden Hallituksen anomuksen johdosta että myönnettäisiin määräraha Rahapajanrantasillan itäisimmän osan uudestirakentamiseen.
- „ 38. Valiokunnan mietintö kaupungin kasvatuslaitosten taloudenhoitoa koskevasta asiasta.
- „ 39. Komitean mietintö kasvattilasten hoidosta ynnä ehdotus uudeksi johtosäännöksi Helsingin kaupungin kasvatuslautakunnalle sekä uudeksi säännöksi kasvattilasten ruumiillisesta hoidosta.
- „ 40. Esitys tilan N:o 46, Töölon Tiilitehdasalueen, vuokranpitennystä koskevasta asiasta.
- „ 41. Valiokunnan mietintö ehdotuksineen Helsingin Anniskeluosakeyhtiön 1913 vuoden voittovaroista kaupungille tulevan osuuden jakamiseksi.
- „ 42. Esitys Tilastokonttorin toimintaa koskevasta asiasta.
- „ 43. S:n Sörnäsän Osakepanimon hallussa olevan, Sörnäsän niemekkeelle sijaitsevan n. s. panimoalueen vuokraoikeuden pitentämisestä.
- „ 44. Lausunto Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön esityksestä että Hämeenkadun—Alppikadun linjan rakentamisen saisi lykätä toistaiseksi.
- „ 45. Valiokunnan mietintö ehdotuksineen toimenpiteiksi erinäisten läänin Kuvernöörin antamain, viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiä koskevain päätösten johdosta.
- „ 46. Asiakirjoja Helsingin kaupungin 1913 vuoden tilien tarkastusta koskevassa asiassa.
- „ 47. S:n kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratoriossa tapahtunutta kaupungin varain anastusta koskevassa asiassa.
- „ 48. Esitys toimenpiteisiin ryhtymisestä Ruoholahdenkadun tontin N:o 25 korttelissa N:o 171 lunastamiseksi kaupungin omaksi.
- „ 49. Valiokunnan mietintö erinäisten kunnan laitosten ja virkailijain palkkasääntöjen muuttamista koskevasta asiasta.

- N:o 50. Esitys erinäisten leikki- ja urheilupaikkain laittamisesta ja järjestämisestä Helsinkiin.
- „ 51. S:n 12:nneen kaupunginosan korttelien N:ojen 384 ja 385 varaamisesta kunnallisten rakennusten paikaksi.
- „ 52. Lausunto ehdoista, joilla stipendejä annetaan C. F. Ekholmin stipendirahastosta.
- „ 53. Lausunto Terveystieteiden lautakunnan laatimasta ehdotuksesta toimenpiteiksi tehokkaan asuntotarkastuksen järjestämiseksi Helsingin kaupungissa.
- „ 54. Lausunto ehdotuksesta, joka koskee palkkion myöntämistä Taksoituslautakunnan molempain osastojen puheenjohtajille ja varapuheenjohtajille.
- „ 55. S:n asiasta, joka koskee kaupungin vesijohtoveden neutralisoimista kalkilla tai suudalla.
- „ 56. Ehdotus Nickbyn mielisairaalan menosäännöksi.
- „ 57. Musiikkilautakunnan toimintakertomus vuodelta 1913 sekä 1914 vuoden alkupuoliskolta.
- „ 58. Selonteko kaupungin hätäapukomitean toiminnasta talvella 1913—1914.
- „ 59. Esitys lisämäärärahan myöntämisestä Helsingin kaupungin uutta kulkutautisairaala varten.
- „ 60. Lausuntoja kasvattilasten hoitoa koskevasta asiasta annetusta komitean mietinnöstä (Pain. asiakirj. N:o 39 vuodelta 1914).
- „ 61. Komitean mietintö N:o 2 Helsingin kaupungin uuden rakennusjärjestysehdotuksen johdosta.
- „ 62. Lausunto lämpökaasun hinnankorotusta koskevasta asiasta.
- „ 63. Komitean mietintö n. s. yksinkertaisen valmistavan ammattikoulun perustamisesta.
- „ 64. Esitys rouva E. Mäkisen käytettävänä korttelissa N:o 183 olevan tontin vuokrauden pitentämisestä.
- „ 65. Lisälausunto lämpökaasun hinnankorotusasiasta (Pain. asiakirj. N:o 62 vuodelta 1914).
- „ 66. Lausunto kuluvana vuonna ehkä tarpeellisten hätäaputöiden ohjelmasta.
- „ 67. S:n niiden muistutusten johdosta, joita Koulutoimen Ylihallitus on tehnyt Kaupunginvaltuuston laatimaa kaupungin uuden kansakouluohjesäännön ehdotusta vastaan.
- „ 68. Esitys erinäisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä Murtokadun teettämisen turvaamiseksi.
- „ 69. Komiteamietintö N:o 2 kasvattilasten hoidosta ehdotuksineen Helsingin kaupungin kasvatustieteiden lautakunnan johto- ja vuosirahasäännöiksi sekä kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskevaksi uudeksi säännöksi.

- N:o 70. Ehdotus Helsingin kaupungin 1915 v. meno- ja tulosäänöksi, Rahatoimikamarin laatima.
- „ 71. Valiokunnan mietintö kaupungin tilintarkastajain vuodelta 1913 antaman tilintarkastuskertomuksen johdosta.
- „ 72. S:n N:o 2 asiasta joka koskee Pakaan alueen jakamista teollisuus- ja varastopaikoiksi.
- „ 73. Asiakirjoja ja valiokunnan ehdotus yksityisten väkiviinatavarakauppiaiden myyntioikeuksien pitentämistä koskevasta asiasta.
- „ 74. Valiokunnan mietintö mallasjuomain vähittäiskaupan järjestämistä koskevasta asiasta.
- „ 75. Esitys erinäisten lisämäärärahojen myöntämisestä vaivahoitoa varten.
- „ 76. S:n varojen osottamisesta 1911 vuoden obligatsioonilainasta erinäisten 1915 vuoden menosäännön menoeräin suoritukseen.
- „ 77. Ehdotus Helsingin kaupungin 1915 v. meno- ja tulosäänöksi, Maistraatin valmistama.
- „ 78. Esitys II tilan N:o 46, Töölön Tiilitehdasalue, vuokrakauden pitentämistä koskevasta asiasta.
- „ 79. Valiokunnan mietintö kaupungin 1915 vuoden meno- ja tulosääntöä koskevasta asiasta.
- „ 80. Helsingin kaupungin 1915 v. meno- ja tulosääntö, Kaupunginvaltuuston vahvistama jouluk. 29 p:nä 1914.
-

Kaupunginvaltuuston diariin merkittyjen, joulukuun 31 päivänä 1913 ratkaisemattomien asiain luettelo.

Milloin asia saapui.	Asian laatu.	Minkä varassa asia on.
Edellisiltä vuosilta päättämättä olevia.		
1904. Lokak. 20.	Terveystoimikunnan esitys erityisen terveydenhoitojärjestysehdotuksen aikaansaamisesta.	Lokak. 25 p:nä 1904 sai Terveystoimikunta toimeksi tehdä ehdotuksen asiassa, ja kesäk. 2 p:nä 1909 Lautakunta antoi ehdotuksensa (<i>Pain. asiak. N:o 29 v. 1909</i>). Sittenkun asia tämän jälkeen oli lähetetty Maistraattiin lausunnon antamista varten, päätti Kaupunginvaltuusto, mainitun viranomaisen esityksestä, syysk. 21 p:nä 1909 valita kolme henkilöä Valtuusmiehistä Maistraatin keräsitä valmistelemaan, ja valittiin mainittuun toimeen samalla professori O. Aschan, lakit. tri H. Renvall ja herra G. Salingre. Asian ilmoitetaan jääneen lepäämään odotellessa ehdotuksen laatimista kaupungin uudeksi rakennusjärjestykseksi, joka ehdotus on tekeillä ja jolla on katsottu olevan yhteyttä uuden terveydenhoitojärjestyksen kanssa.
1909. Jouluk. 21.	Arkkitehti Lars Sonekin esitys Kallion kirkonpaikan viereisten tonttien rakennuttamisesta.	Jouluk. 21 p:nä 1909 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Kaupunginaseமாகাवा- toimikuntaan. Asian ilmoitetaan olevan sen varassa ettei hyväksyttävää suunnitelmaa vielä ole saatu aikaan.
Jouluk. 30.	Kulunkiarviovaliokunnan ehdotuksesta	päädettiin jättää erityisen valiokunnan selvitettäväksi kysymys kaupungin läheisyydessä oleviin huvilayhteiskuntiin asettuneiden, mutta täältä palkkaa tai muuta tuloa nauttivain henkilöiden kunnallis-

		<p>verotuksesta; ja valittiin sittemmin tammik. 25 p:nä 1910 tämän valiokunnan jäseniksi lakit. tri H. Reinwall sekä hovioikeudenneuvos K. Söderholm ja herra W. F. Heimbürger. Helmik. 5 p:nä 1912 antoi valiokunta mietinnön (<i>Pain. asiak. N:o 7 v. 1912</i>). minkä jälkeen asia saman kuukauden 27 p:nä lähetettiin Rahatoimikamariin.</p> <p>Kiireellisten asiain paljouden tähden ei Rahatoimikamari ole vielä ehtinyt käsitellä tätä asiaa.</p>
<p>1910. Maalisk. 14.</p>	<p>Kunnallisneuvos F. V. Grönqvistin esitys saada Sörnäsän Rantatien varrella oleva tehdastontti N:o 2 muuntaa asuntotontiksi.</p>	<p>Maalisk. 14 p:nä 1910 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jolta sitä seuraavan huhtik. 15 p:nä saapui vastaus, minkä jälkeen kysymys viime mainitun kuukauden 26 p:nä palautettiin Rahatoimikamariin.</p> <p>Asia on hakijan kuoltua hänen kuolinpesänsä pyynnöstä jätetty toistaiseksi sillensä.</p>
<p>Marrask. 1.</p>	<p>Kauppavaltuutettujen esitys että Katajanokan tavaravarikkojen välillä olevat väliköt varustetaisiin katoilla.</p>	<p>Marrask. 21 p:nä 1910 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.</p> <p>Asiaa ei ole voitu loppuunkäsitellä, syystä että se on kaupungin yleisten töiden Hallituksessa esille otetun kysymyksen yhteydessä, joka koskee erinäisiä muita laivaliikenteen edistämistä tarkoitettavia toimenpiteitä. Hallitus on hiljattain antanut esityksen asiasta Rahatoimikamariin, joka mahdollisimman pian ottaa asian käsiteltäväksi.</p>
<p>1911. Tammik. 14.</p>	<p>Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen y. m. hakemus 402:nnen korttelin Pohjois Rautatiekadun 7:ssä ja 9:ssä olevain tonttien luovuttamisesta talon paikaksi näille yhdistyksille.</p>	<p>Tammik. 31 p:nä 1911 lähetettiin asia Rahatoimikamariin, jolta sitä seuranneen lokak. 21 p:nä saapui vastaus, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto viime mainitun kuukauden 31 p:nä kehotti hakijoita ennen toukok. 1 päivää 1912 antamaan tarkemman ohjelman sekä luonnokset ja kustannusarvion aiottua rakennusta varten, samalla kun Rahatoimikamarille annettiin määräys että puheenalaiset tontit ovat, siksi kunnes Valtuusto on asian ratkaissut, edellä mainittuun tarkoitukseen varattavat. Toukokuun 14</p>

		<p>päivänä 1912 saapui vastaus, minkä jälkeen Valmisteluvaliokunta mainitun kuukauden 28 päivänä lähetti asian Rahatoimikamariin. Kamarin annettua asiasta lausunnon huhtikuun 14 päivänä 1913 lähetettiin asia seuraavan toukokuun 13 päivänä erikoisvaliokuntaan, jonka jäseniksi viimeksi mainitun kuukauden 28 päivänä valittiin herrat W. F. Heimbürger, O. Tarjanne, E. W. Walldén, V. von Wright ja A. H. Soini.</p>
Huhtik. 24.	Herra O. Stenrothin esitysehdotus rahaston muodostamisesta rakennuslainain antamiseksi pieniä huoneistoja käsittäviä asuntoja rakennettaessa.	Asia on huhtikuun 29 päivänä 1913 loppuun käsitelty muutoin, paitsi että herra E. Schybergsonin virittämä kysymys erityisen hypoteekikassan aikaansaamisesta lainain myöntämiseksi vähävaraisten yhteiskuntaluokkain hyväksi tarkoitettuihin rakennusyrityksiin lähetettiin seuraavan toukokuun 13 päivänä Rahatoimikamariin lähemmin valmisteltavaksi.
Huhtik. 25.	Rahatoimikamarin esitys uuden kaupungintalon ja poliisitalon rakennuttamisesta sekä Senaattintorin tasoittamisesta (<i>Pain. asiak. N:o 15 v. 1911</i>).	Sittenkun aikaisemmin oli ryhdytty erinäisiin toimenpiteisiin asiassa, päätti Kaupunginvaltuusto kesäkuun 10 päivänä 1913 kaupungintalokysymystä edelleen valmistelevaan asettaa erityisen komitean, johon valittiin herrat A. Norrmén, J. Castrén, N. L. Eskola, H. Lindberg ja O. Tarjanne sekä todellinen valtioneuvos A. Gripenberg ja kaupungininsinööri G. Idström. Tämä komitea antoi seuraavan joulukuun 10 päivänä mietinnön N:o 1 (<i>Pain. asiak. N:o 94 v. 1913</i>), joka Kaupunginvaltuuston kokouksessa saman kuukauden 16 päivänä hyväksyttiin muutoin, paitsi mikäli koski mietinnön ensimmäistä pontta.
Syysk. 11.	Maistraatin kirje ynnä Lääninhallituksen lähete Helsingin pitäjän Korpaksen tilan eräiden osain liittämisestä Helsingin kaupunkikuntaan.	Toukok. 18 p:nä 1911 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka helmikuun 22 päivänä 1912 antoi lausunnon, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto seuraavan maaliskuun 12 päivänä päätti antaa Rahatoimikamarin nostaman kysymyksen Korpaksen tilan tai jonkin sen osan ostamisesta raueta, jota vastoin asia, sikäli kuin se koski ehdotusta edellä

		<p>mainittujen tilanosain yhdistämisestä kaupunkiin, pantiin pöydälle, kunnes valiokunta, joka oli asetettu käsittelemään kysymystä mitä politiikkaa kaupungin tulisi noudattaa viereisiään huvilayhdyskuntia kohtaan, oli antanut lausuntonsa sellaisten alueitten yhdistämisestä kaupunkiin, joita kaupunki ei omista. Tämän lausunnon saavuttua palautettiin asia helmik. 4 p:nä 1913 Rahatoimikamariin.</p>
Lokak. 13.	Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esitys vedenpuhdistamista koskevassa asiassa.	<p>Lokak. 16 p:nä 1911 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jolta sitä seuranneen marrask. 9 p:nä saapui vastaus, minkä jälkeen asia viimemainitun kuukauden 14 p:nä pantiin pöydälle ja asiakirjat toimitettiin painettaviksi (<i>Pain. asiak. N:o 52 v. 1911</i>). Viime- mainitun kuun 28 p:nä lähetettiin asia Terveystoimikuntaan, joka huhtik. 17 p:nä 1913 antoi vastauksen, minkä jälkeen Valmisteluvaliokunta toukok. 26 p:nä lähetti asian Rahatoimikamariin ja kaupungin teknillisten laitosten Hallitukseen.</p>
Lokak. 25.	Vapaaherra K. von Alfthanin y. m. esitysehdotus täällä voimassaolevan tonttiverotaksan tarkastuksesta.	<p>Marrask. 14 p:nä 1911 asia lähetettiin Rahatoimikamariin. Sittenkun protokollasihteeri B. Wasastjerna ja varatuomari J. Uggla olivat toimittaneet asian oikeudellisen selvityksen sekä Rahatoimikamariin helmik. 13 p:nä 1913 antanut siitä lausuntonsa (<i>Pain. asiak. N:o 20 v. 1913</i>), lähetettiin se seuraavan huhtik. 1 p:nä erityiseen komiteaan, jonka jäseniksi valittiin herrat K. J. Sthålborg, J. Grotenfelt ja W. F. Heimbürger sekä senaattori Julian Serlachius ja lakitieteentohtori K. Willgren.</p>
Marrask. 17.	Suomen Uimaliiton esitys kunnallisen uimahallin rakentamisesta.	<p>Marrask. 28 p:nä 1911 lähetettiin asia Terveystoimikuntaan, jolta sitä seuranneen jouluk. 29 p:nä saapui vastaus, minkä jälkeen asia samana päivänä lähetettiin kaupungin yleisten töiden Hallitukseen.</p> <p>Asian ilmoitetaan olevan edellä mainitun</p>

Marrask.21.	Kvinnoförbundet Hemmet-nimisen naisliiton esitys, joka koskee kaupungin pesuhuoneiden viereisen veden likaisuutta.	Hallituksen käsiteltävänä, joka ei kuitenkaan vielä ole käsittelyä loppuun suorittanut. Marrask. 27 p:nä 1911 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Terveystoimikuntaan, jolta sitä seuranneen jouluk. 7 p:nä saapui vastaus, ja lähetettiin kysymys viimeainnuttuna päivänä kaupungin yleisten töiden Hallitukseen. Mainittu Hallitus on tehnyt asiasta ehdotuksen, joka hiljattain on lähetetty Terveystoimikuntaan lausunnon antamista varten.
Jouluk. 22.	Herra O. Häggmanin tšekäläistä voikauppaa koskeva esitysehdotus.	Tammik. 30 p:nä 1912 asia lähetettiin Terveystoimikuntaan, joka seuraavan huhtik. 26 p:nä ilmoitti, mihin toimenpiteisiin se asiassa oli ryhtynyt, minkä ohessa mainittiin lisätoimenpiteitä olevan odotettavana. Asia on elintarpeiden kaupan järjestämisestä koskevan asian yhteydessä, joka asia on Kaupunginvaltuuston asettaman komitean käsiteltävänä.
1912. Maalisk. 28.	Terveystoimikunnan esitys erinäisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä tuberkuloosin vastustamiseksi (<i>Pain. asiak. N:o 27 v. 1912</i>).	Huhtik. 30 p:nä 1912 asia käsiteltiin loppuun, mikäli koski ponsia 2, 3, 4, 5 ja 7, mutta palautettiin Rahatoimikamariin, mikäli koski ponsia 1 ja 6, jotka tarkoittivat sairaalan rakentamista tuberkuloosia sairastavia henkilöjä varten sekä kysymystä määrärahan myöntämisestä yhdistyksille, jotka olisivat halukkaita perustamaan lomasiirtoloita kansakouluiässä oleville lapsille. Rahatoimikamarin ehdotuksesta lähetettiin asia tältä kohden huhtik. 1 päivänä 1913 kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudistuskomiteaan, joka saman kuukauden 23 päivänä antoi vastauksen, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto seuraavan toukokuun 13 päivänä asetti asiaa edelleen käsittelemään erityisen komitean, jonka jäseniksi valittiin herrat R. Sievers, O. Tarjanne ja W. Zilliacus sekä lääketieteellisenaati Ina Rosqvist ja lääkintöneuvos A. Koskimies.

Huhtik. 18.	Helsingin Kauppiaitten Yhdistyksen anomus kaupungin satamaolojen parantamisesta.	Huhtik. 18 p:nä 1912 Valmisteluvaliokunta lähetti asian kaupungin yleisten töiden Hallitukseen. Suunnitelma asiassa on ilmoitettu olevan tekeillä edellä mainitussa Hallituksessa.
Huhtik. 27.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete asiasta, joka koskee erään Katajanokan ranta-alueen y. m. täyttämistä.	Huhtik. 29 p:nä 1912 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka sittemmin on sen lähettänyt kaupungin yleisten töiden Hallitukseen. Tämä Hallitus onkin antanut Rahatoimikamariin vastauksen, mutta Kamari ei ole vielä ehtinyt asiaa edelleen käsitellä.
Huhtik. 29.	Yleisten Rakennusten Ylihallituksen esitys toimenpiteisiin ryhtymisestä 4 kaupunginosan kaupunginasemakaavan muuttamiseksi.	Huhtik. 29 p:nä 1912 Valmisteluvaliokunta lähetti asian kaupungin yleisten töiden Hallitukseen. Esitys on käsiteltävänä edellä mainitussa Hallituksessa, joka asian laajuuden vuoksi ei vielä ole voinut sitä loppuun käsitellä.
Toukok. 4.	Erinäisten Hermannin huvilanomistajain esitys saada lunastaa sikäläiset tontit omikseen.	Toukok. 4 p:nä 1912 Valmisteluvaliokunta lähetti asian Rahatoimikamariin. Lausuntoa asiasta on sittemmin pyydetty kaupungin yleisten töiden Hallitukselta, joka onkin sen antanut, mutta sen jälkeen ei Rahatoimikamari vielä ole ehtinyt sitä edelleen käsitellä.
Heinäk. 30.	Kaupunkilähetyksen esitys työsiirtolan perustamisesta.	Syysk. 24 p:nä 1912 päätettiin asiaa varten asettaa erityinen komitea, johon valittiin herrat A. Serlachius, V. Forsius ja H. Hertzberg, pormestari B. Schaudman sekä jumaluusopintohtori B. Päivänsalo, minkä jälkeen valiokunta seuraavan marrask. 4 p:nä antoi mietinnön (<i>Pain. asiak. N:o 65 v. 1912</i>) ja lisätty Valtuusto, sittenkun Rahatoimikamari oli antanut lausuntonsa asiasta (<i>Pain. asiak. N:o 78 v. 1912</i>) ja Inkoon Kunnanvaltuutetut siitä olivat tehneet esityksen, palautti asian jouluk. 20 p:nä komiteaan, jota täydennettiin valitsemalla siihen johtaja G. Ehrnrooth ja pankinjohtaja K. Brofeldt. Sittenkun komitea saman kauden 19 päivänä oli antanut mietinnön N:o 2 (<i>Pain. asiak. N:o 17 v.</i>

		<p>1913), jätti lisätty Kaupunginvaltuusto seuraavan maalisk. 11 p:nä Rahatoimikamarin tehtäväksi yksissä neuvoin Kaupunkilähetyksen kanssa hankkia tarkoitukseen sopivan maatilan, minkä jälkeen Kamari toukok. 26 p:nä teki sitä tarkoittavan esityksen (<i>Pain. asiak. N:o 64 v. 1913</i>). Kesäk. 10 p:nä asia palautettiin komiteaan, jonka jäsenistössä sittemmin on tapahtunut se muutos, että herra A. Serlachius on vapautettu jäsenyydestä ja vapaaherra Adolf von Bonsdorff valittu hänen sijaansa.</p>
Syysk. 6.	Herra August Lundqvistin ja kirjanpitäjä Uno Westerholmin kirjelmä ynnä Helsingin Uimahallille lahjoitettu rahamäärä.	<p>Syysk. 6 p:nä 1912 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.</p> <p>Asia on lopullisesti käsittelemättä odotellessa edellä manitun, kunnan uimahallia koskevan asian loppuun käsittelyä.</p>
Lokak. 22.	Majoituslautakunnan esitys kansliahuoneiston vuokraamisesta venäläisen sotaväen päällystölle sotaväen liikekannallepanon johdosta.	<p>Lokak. 23 päivänä 1912 Valmisteluvaliokunta lähetti asian Rahatoimikamariin.</p> <p>Vastauksen saavuttua palautettiin asia tammik. 21 päivänä 1913 Ramatoimikamariin.</p>
Marrask.26.	Herra L. Ehrnrothin y. m. esitys toimenpiteisiin ryhtymisestä elintarpeiden hinnan huojistamiseksi kaupungissa (<i>Pain. asiak. N:o 75 v. 1912</i>).	<p>Joulukuun 10 p:nä 1912 asetettiin asiaa valmistelemaan komitea, johon valittiin herrat O. Häggman, R. Sievers, A. Hyttinen ja Nest. L. Eskola, kaupungininsinööri G. Idström sekä filosofianmaisterit G. Estlander ja G. R. Snellman.</p>
Marrask.29.	Musiikkilautakunnan kirjelmä valmistaviin toimenpiteisiin ryhtymisestä konserttitalon aikaansaamiseksi Helsingin kaupunkia varten (<i>Pain. asiak. N:o 67 v. 1912</i>).	<p>Joulukuun 10 p:nä 1912 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.</p> <p>Asia on tarkemman selvityksen varassa, jota ei vielä ole ehditty hankkia.</p>
Jouluk. 30.	Kulunkiarviovaliokunnan ehdotuksesta	<p>päätettiin asettaa erityinen komitea, jonka olisi ehdotettava, eikö kaupungin terveyden- ja sairaanhoitoa kävisi uudestijärjestäminen, sekä selvitettävä tarvitseeko kaupunki lähiaikoina laajempia tahi uusia sairaanhoitolaitoksia, ja olisi valiokunnan jäsenistö vastedes määrättävä. Sittenkun herrat R. Elving, O. Heikel, A. Tollet,</p>

R. Sievers, J. J. Karvonen, O. Tarjanne, A. af Forselles, G. R. Idman ja E. Schybergson sekä ylimäär. professori O. Schaudman oli tammik. 21 päivänä 1913 valittu komitean jäseniksi sekä herra Elving kuitenkin seuraavan helmik. 25 päivänä pyynnöstään vapautettu sen jäsenyydestä, antoi komitea kesäk. 4 päivänä mietintönsä N:o 1 (*Pain. asiak. N:o 60 v. 1913*). Viimeksi mainitun kuukauden 10 päivänä hyväksyttiin komitean IV osassa mietinnön sivuilla 35 ja 36 tehty ehdotus, minkä ohessa asia muilta kohdin palautettiin Rahatoimikamariin ja Terveystoimikamariin ja Terveystoimikamariin. Marrask. 3 päivänä antoi komitea mietinnön N:o 2 (*Pain. asiak. N:o 84 v. 1913*), minkä jälkeen saman kuukauden 11 päivänä annettiin Terveystoimikamariin toimeksi ottaa harkittavaksi kysymys kunnallisen poliiklinikan perustamisesta Kallioon sekä laatia seikkaperäinen ehdotus laitoksen järjestämiseksi ja kustannusarvioksi.

Vuonna 1913 saapuneita.

Maistraatti.

Huhtik. 9.	Maistraatin kirjelmä ynnä Keisarillisen venäläisen teknillisen seuran esitys edustajain valitsemisesta vuodeksi 1915 suunnitellun kaupunkijärjestökongressin järjestämiskomiteaan.	Toukok. 13 päivänä 1913 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Elok. 30.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete venäläisen sotaväen harjoituspaikkaa koskevasta asiasta.	Syysk. 9 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Marrask.14.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete Helsingin-, Fleming-, Agrikola- ja	Marrask. 14 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin pyytäen Kamarin lähettämään siitä

	Pengerkadun rajoittaman alueen kaupunginasemakaavan muutosta koskevasta asiasta.	omansa sekä kaupungin yleisten töiden Hallituksen ja Terveystieteiden tutkimuslaitoksen lausunnot.
Lokak. 6.	Maistraatin kirjelmä ynnä Helsingin Anniskeluosakeyhtiön esitys väkiviinajuomain anniskelun ja vähittäismyynnin yksinoikeuden pitentämisestä.	
Lokak. 1.	Maistraatin kirjelmä, jossa Kaupunginvaltuuston lausuntoa pyydetään väkiviinajuomain anniskeluoikeuksien luvusta sekä tämän anniskelun toimialueesta ensintulevana kaksivuotiskautena.	
Lokak. 1.	Maistraatin kirjelmä, jossa Kaupunginvaltuuston lausuntoa pyydetään väkiviinajuomain vähittäismyyntipaikkain luvusta sekä niiden toimialueesta ensi kaksivuotiskautena.	Marrask. 27 päivänä 1913 antoi Kaupunginvaltuuston erikoinen juovutusjuomain valmisteluvaliokunta mietinnön (<i>Pain. asiak. N:o 86 v. 1913</i>), jota esiteltäessä seuraavan jouluk. 9 päivänä Kaupunginvaltuusto puolestaan päätti, että erityisiä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntioikeuksia ei enää myönnetä, minkä ohessa asia muutoin palautettiin valiokuntaan edelleen valmisteltavaksi tarkemmin mainitussa tarkoituksessa.
Lokak. 1.	Maistraatin kirjelmä, jossa Kaupunginvaltuuston lausuntoa pyydetään siitä, montako viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntioikeutta ensi kaksivuotiskaudeksi annetaan sekä millä alueella tätä vähittäismyyntiä saa harjoittaa.	
Lokak. 1.	Maistraatin kirjelmä, jossa Kaupunginvaltuuston lausuntoa pyydetään siitä, montako mallasjuomain anniskeluoikeutta ensi kaksivuotiskaudeksi myönnetään sekä millä alueella tätä anniskelua saa harjoittaa.	
Jouluk. 14.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete 13 kaupunginosan korttelien N:ojen 403 ja 422 kaupunginasema-	Joulukuun 19 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.

	kaavan muutosta koskevasta asiasta.	
Jouluk. 24.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete Hagan huvilayhdyskunnan tekemän, mainitun yhdyskunnan uutta terveydenhoitojärjestystä koskevan esityksen johdosta.	Joulukuun 29 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Terveydenhoitolautakuntaan.
<i>Rahatoimikamari.</i>		
Toukok. 8.	Rahatoimikamarin kirjelmä ehdotuksineen viidennentoista kaupunginosan asemakaavaksi (<i>Pain. asiak. N:o 51 vuodelta 1913</i>).	Toukokuun 28 päivänä 1913 asia palautettiin Rahatoimikamariin.
Elok. 14.	Rahatoimikamarin esitys erään Pakaan alueen osan järjestämisestä tehdas- ja varastopaikoiksi (<i>Pain. asiak. N:o 73 vuodelta 1913</i>).	Lokakuun 14 päivänä 1913 asia palautettiin erikoisvaliokuntaan, jonka jäseniksi valittiin herrat C. Enkell, L. N. Eskola ja Ferd. von Wright.
Elok. 28.	Rahatoimikamarin kirjelmä ehdotuksineen uusien kansakoulutalojen rakennusohjelmaksi sekä esitys koulutalojen rakennuttamisesta Eläintarhankadun tonteille 2—8 ja Tallikadun tonteille 3—7 kortteliin 392 (<i>Pain. asiak. N:o 76 vuodelta 1913</i>).	Lokakuun 18 päivänä 1913 antoi tyttöjen ammattikoulun Johtokunta asiasta kirjelmän, joka saman kuukauden 28 päivänä lähetettiin Rahatoimikamariin tiedoksi. Viimeksi mainittuna päivänä käsiteltiin asia loppuun muutoin, paitsi mitä tulee kortteliin N:o 392 teetettävän kansakoulutalon kustannuksiin, jolta kohden asia palautettiin Rahatoimikamariin.
Lokak. 25.	Rahatoimikamarin ilmoitus Kamarissa tapahtuneesta kaupungin varain anastuksesta.	Sittenkun asia oli lokakuun 28 päivänä 1913 pantu pöydälle, lähetettiin se seuraavan marraskuun 11 päivänä valiokuntaan, jonka jäseniksi valittiin hrat E. Schybergson, H. M. J. Relander ja A. Frey.
Syysk. 29.	Rahatoimikamarin esitys toimenpiteisiin ryhtymisestä tšekäläisen talvilaivakulun vakauttamiseksi (<i>Pain. asiak. N:o 81 vuodelta 1913</i>).	Marraskuun 11 päivänä 1913 asia pantiin pöydälle johonkin ensintulevan vuoden alkupuoliskolla pidettävään kokoukseen.

Lokak. 30.	Rahatoimikamarin esitys Katajanokan uuden tavaravajan pääpiirustusten hyväksymisestä.	Marraskuun 11 päivänä 1913 asia palautettiin Rahatoimikamariin Tullikamarin ja Kauppavaltuutettujen lausunnon hankkimista varten.
Jouluk. 4.	Rahatoimikamarin esitys lisämäärärahan myöntämisestä Kallion paloasemaa varten.	Joulukuun 16 päivänä 1913 myönnyttiin esitykseen muutoin, paitsi mikäli koski kysymystä tukimuurin teettämisestä Kaarlenkatua vasten, joka asia jätettiin toistaiseksi.
<i>Terveydenhoitolautakunta.</i>		
Tammik. 4.	Terveydenhoitolautakunnan esitys vastaisen kulkutautisairaalan sairaanhoitomaksutaksan ehdotusta koskevasta asiasta.	Tammikuun 4 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Tammik. 16.	Terveydenhoitolautakunnan esitys kasvattilastenhoitoa koskevasta asiasta (<i>Pain. asiak. N:o 74 vuodelta 1912</i>).	Tammikuun 21 päivänä 1913 asetettiin asiaa käsittelemään erityinen komitea, jonka jäseneksi valittiin herra L. Ehrnrooth, lakitieteentohtori A. Charpentier, kuvernööri I. Gordie, ensimmäinen kaupunginlääkäri V. Sucksdorff ja vapaa-herra A. von Bonsdorff.
Tammik. 16.	Terveydenhoitolautakunnan kirjelmä ehdotuksineen Kivelän sairaalan säännöiksi.	Sittenkun asia oli tammikuun 28 päivänä 1913 lähetetty Rahatoimikamariin, joka seuraavan huhtikuun 8 päivänä antoi siitä lausunnon (<i>Pain. asiak. N:o 37 vuodelta 1913</i>), lähetti Valmisteluvaliokunta sen viimeksi mainittuna päivänä kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä varten asetettuun valiokuntaan.
Helmik. 20.	Terveydenhoitolautakunnan esitys Kivelän sairaalan sairasmaksujen vahvistamista koskevasta asiasta.	Sittenkun Valmisteluvaliokunta oli helmikuun 26 päivänä 1913 lähettänyt asian Rahatoimikamariin sekä Kamarin lausunto oli seuraavan maaliskuun 27 päivänä saapunut, vahvisti Kaupunginvaltuusto huhtikuun 15 päivänä edellämaitut maksut väliaikaisesti, mutta lähetti näiden maksujen perusteita koskevan kysymyksen kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä varten asetettuun komiteaan.

Vaivashoitohallitus.

Maalisk. 3.	Vaivashoitohallituksen ilmoitus kunnan sairaaloissa vallitsevasta tilanpuutteesta.	Maaliskuun 12 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Terveystoimilautakuntaan.
Marrask.20.	Vaivashoitohallituksen kirjelmä ynnä Hallituksen toimitusjohtajan pastori J. A. Collanin erohakemus.	Marraskuun 25 päivänä 1913 myönnyttiin erohakemukseen, minkä ohessa asia, mikäli hakijalle ehdotettua eläkettä koski, lähetettiin Rahatoimikamariin.
Marrask.19.	Vaivashoitohallituksen esitys lisämäärärahaan myöntämisestä.	Sittenkun Valmisteluvaliokunta oli lokakuun 22 päivänä 1913 lähettänyt asian Rahatoimikamariin, joka seuraavan marraskuun 3 päivänä antoi vastauksen (<i>Pain. asiak. N:o 93 vuodelta 1913</i>), päätti Kaupunginvaltuusto joulukuun 16 päivänä, samalla kun pyydetyt määrärahat myönnettiin, asettaa erityisen komitean tutkimaan kaupungin vaivashoidon taloudenhoidon perusteita ja antamaan niihin nähden ehdotuksia. Mainitun komitean jäseniksi valittiin herrat G. R. Idman ja A. Serlachius, senaattori A. Hjelt, laamanni T. J. Boisman, filosofiantohtori Jenny af Forselles sekä lääketieteen-tohtori V. Leontjeff.

Kansakoulujohtokunta.

Huhtik. 2.	Kansakoulujohtokunnan kirjelmä ehdotuksineen kaupungin kansakoulujen voimassa olevan johtosäännön muuttamiseksi (<i>Pain. asiak. N:o 34 vuodelta 1913</i>).	Sittenkun asia oli toukokuun 13 päivänä 1913 lähetetty erikoisvaliokuntaan, jonka jäseniksi oli valittu herrat V. T. Rosenqvist, M. Pesonen, V. Forsius, A. Frey ja J. J. Sederholm ja joka lokakuun 23 päivänä antoi mietinnön (<i>Pain. asiak. N:o 82 vuodelta 1913</i>), palautettiin se viimeksi mainitun kuukauden 28 päivänä valiokuntaan, johon lisäjäseniksi valittiin herrat L. Ehrnrooth ja A. Listo. Joulukuun 12 päivänä antoi valiokunta mietinnön N:o 2 (<i>Pain. asiak. N:o 97 vuodelta</i>), joka on esittelyn varassa.
Helmik. 26.	Kansakoulujohtokunnan esitys toimenpiteisiin ryhtymisestä	Sittenkun Valmisteluvaliokunta oli toukokuun 16 päivänä 1913 lähettänyt asian

	niiden epäkohtain ehkäisemiseksi, joita koululasten käynti elävään kuvain teatterissa tuottaa.	Rahatoimikamariin, joka seuraavan syyskuun 25 päivänä antoi vastauksen, lähetettiin se lokakuun 14 päivänä komiteaan, jonka jäseniksi viimeksi mainitun kuukauden 28 päivänä valittiin herrat E. Estlander, A. M. Lassenius, G. Mattsson ja M. Pesonen sekä neiti Dagmar Neovius.
Toukok. 27.	Kansakoulujohtokunnan esitys alueen varaamisesta kansakoulupuutarhan paikaksi.	Kesäkuun 9 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.

Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitus.

Marrask. 29.	Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esitys menettelystä lisämäärärahaan myöntämisessä teknillisille laitoksille.	Joulukuun 19 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Lokak. 16.	Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esitys erinäisten näissä laitoksissa palvelevain virkailijain palkkaehtojen parantamisesta (<i>Pain. asiak. N:o 89 vuodelta 1913</i>).	Joulukuun 30 päivänä 1913 päätti Kaupunginvaltuusto vieressä mainitun ja erinäisten muiden samanlaatuisten asiain käsittelyä varten asettaa erityisen valiokunnan, jonka jäsenet Valmisteluvaliokunnan tuli ehdottaa.

Kasvatustalokunta.

Lokak. 28.	Kasvatustalokunnan esitys määrärahan myöntämisestä erinäisiin Outamon kasvatustaloksen laajennus- ja korjaustoihin.	Sittenkun Valmisteluvaliokunta oli marraskuun 1 päivänä 1913 lähettänyt asiat Rahatoimikamariin, joka saman kuukauden 6 päivänä antoi vastauksen, lähetettiin ne saman kuukauden 25 päivänä erityiseen komiteaan, jonka jäseniksi seuraavan joulukuun 9 päivänä valittiin herrat V. T. Rosenqvist, L. N. Eskola ja Hugo Lindberg sekä johtaja I. Lindfors ja kuvernööri I. Gordie ja jonka myös tuli ottaa tutkittavaksi kysymys, miten kaupungin kasvatustalosten taloudenhoidon kävisi uudestijärjestäminen niiden menojen vähentämiseksi.
Lokak. 28.	Kasvatustalokunnan esitys rakennusten ynnä tarpeellisen maa-alueen ostamisesta Outamon kasvatustalokselle.	

Palotoimikunta.

Lokak. 13.	Palotoimikunnan esitys apurahan myöntämisestä palokersantti Karl Ohlström-vainajan leskelle ja alaikäisille lapsille.	Marrask. 14 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Jouluk. 12.	Palotoimikunnan esitys apurahan myöntämisestä ruiskumestarinleski Sofia Nyströmille.	Jouluk. 15 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.

Muut toimi- ja lautakunnat.

Lokak. 15.	Kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan esitys mainitun toimiston asettamisesta vakinaiselle kannalle.	Sittenkun Valmisteluvaliokunta oli lokakuun 15 päivänä 1913 lähettänyt asian Sosialilautakuntaan, joka saman kuukauden 22 päivänä antoi vastauksen, lähetti edellä mainittu valiokunta sen saman kuukauden 31 päivänä Rahatoimikamariin.
Marrask.25.	Poikain valmistavan Ammattikoulun johtokunnan esitys rinnakkaiskurssin järjestämisestä I suomalaiselle luokalle y. m.	Marraskuun 25 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Marrask.27.	Helsingin kaupungin Hätäapukomitean esitys sepelikiven hakkuun järjestämisestä.	Sittenkun Valmisteluvaliokunta oli marraskuun 27 päivänä 1913 lähettänyt asian Rahatoimikamariin, joka seuraavan joulukuun 1 päivänä antoi vastauksen, käsiteltiin asia viimeksi mainitun kuukauden 9 päivänä loppuun muutoin, paitsi että Rahatoimikamari sai toimekseen yksissä neuvoin hätäapukomitean kanssa antaa lausunnon sepelikiven hakkuusta maksettavasta palkasta.
Jouluk. 5.	Sosiaalilautakunnan esitys ylimääräisen määrärahan myöntämisestä kunnan työväenasuntojen hoitokunnalle.	Joulukuun 9 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.

Kaupunginvaltuustossa tehtyjä ehdotuksia.

Syysk. 23.	Vientitavaran maksuttoman ma- kausajan myöntämistä harkit- semaan asetetun komitean ehdotus että vientimaksut poistettaisiin kaikelta Helsin- gin kautta maasta vietävältä tavaralta, paitsi puutavaroilta (<i>Pain. asiak. N:o 74 v. 1913</i>).	Syyskuun 23 päivänä 1913 lähetettiin asia Rahatoimikamariin.
Jouluk. 30.	Kulunkiarviovaliokunnan ehdo- dotuksesta	päätettiin Kaupunginvaltuusto Tilastokonttoriin lähettää mainitun valiokunnan virittämän kysymyksen kunnallistilaston mahdoli- sesta yksinkertaistuttamisesta, ollen mai- nitun konttorin annettava lähempi lau- sunto asiasta ja, jos mahdolliseksi katso- taan, tarpeelliset uudistusehdotukset.
Jouluk. 30.	Kulunkiarviovaliokunnan ehdo- tuksesta	päätettiin antaa Rahatoimikamarin tehtä- väksi ottaa käsiteltäväksi kysymys yh- teisen hiilienoston järjestämisestä kau- pungin eri tehtäisiin ja laitoksiin sekä tästä asiasta antaa Kaupunginvaltuustolle lausunto ja ehdotus.

Yksityishenkilöiden ja yhdistysten tekemiä hakemuksia ja ehdotuksia.

Tammik. 18.	Suomen Ruumiinpolttoyhdistyk- sen anomus tontin myöntä- misestä ruumiinpolttolaitok- sen paikaksi.	Sittenkun Valmisteluvaliokunta oli tammi- kuun 18 päivänä 1913 lähettänyt asian Rahatoimikamariin, joka seuraavan syys- kuun 25 päivänä antoi vastauksen, pala- utettiin asia lokakuun 28 päivänä Raha- toimikamariin.
Huhtik. 2.	Erinäisten henkilöiden esitys toi- menpiteisiin ryhtymisestä ur- heiluelämän edistämiseksi.	Huhtikuun 4 päivänä 1913 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Huhtik. 4.	Töölön Sokeritehdas Osakeyhtiön anomus Töölön Tiilitehdasalue nimisen tilan N:o 48 vuokranpitennyksestä.	Huhtikuun 4 päivänä 1913 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.

Huhtik. 5.	Hagan huvilayhdyskunnan valaistusvaliokunnan esitys sähkövirran hankkimisesta yhdyskunnalle, sekä Aktiebolaget M. G. Stenius yhtiön samalainen anomus.	Huhtikuun 5 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jonka myös tuli kuulla teknillisten laitojen Hallituksen mieltä asiasta.
Toukok. 7.	Paraisten Kalkkivuori Osakeyhtiön anomus saada tehdastontilla Sörnäsintien Rantatien N:o 21 a olevasta voimaksesta laittaa sähköilma-johto Sörnäsintien poikki yhtiön koneelliseen lastinpurkauslaitokseen.	Toukokuun 7 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Toukok. 27.	Uudenmaan ja Hämeen läänin maanviljelysseuran johtokunnan esitys vakinaisen viranomaisen asettamisesta elintarpeiden kaupan järjestämistä varten.	Toukokuun 27 päivänä lähetti Valmisteluvaliokunta asian elintarpeiden hinnan huojistuskysymystä valmistelemaan asetettuun komiteaan.
Syysk. 27.	Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiön esitys hankkeissa olevia raitiotieverkon laajennuksia koskevasta asiasta.	Sittenkun Valmisteluvaliokunta syyskuun 29 päivänä 1913 oli lähettänyt asian Rahatoimikamariin, joka seuraavan marraskuun 13 päivänä antoi vastauksen, lähetettiin asia viimeksi mainitun kuukauden 25 päivänä Kulunkiarviovaliokuntaan. Kulunkiarviovaliokunnan pohdittua asiaa, mikäli se oli valiokunnan käsiteltäviä, on asia nyttemmin Kaupunginvaltuuston muun toimenpiteen varassa.
Syysk. 24.	Kauppavaltuutettujen esitys tavara-aseman laittamisesta Kattajankalle.	Syyskuun 29 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Lokak. 2.	Suomen Kuvanveistäjäliiton esitys kaupungin koristamisesta taideteoksilla ja tässä yhteydessä kuvanveistäjä G. Winterin tekemä erinäisten taideteosten ostoa koskeva tarjous.	Sittenkun Valmisteluvaliokunta lokakuun 2 päivänä 1913 oli lähettänyt asian Rahatoimikamariin, joka saman kuukauden 9 päivänä antoi vastauksen, lähetettiin se vastamainitun kuukauden voittovarainvaliokuntaan.
Lokak. 9.	Täkal. Högre Svenska Läro-	Sittenkun Valmisteluvaliokunta lokakuun 9

	verket nimisen oppilaitoksen johtokunnan tonttianomus.	päivänä 1913 oli lähettänyt asian Rahatoimikamariin, joka seuraavan marraskuun 24 päivänä antoi vastauksen, palautettiin se joulukuun 16 päivänä Rahatoimikamariin.
Marrask. 5.	Suomen Rakennusmestariiliiton Helsinginosaston esitys urakajärjestelmän käyttämisestä kaupungin uutisrakennuksilla.	Marraskuun 5 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Marrask.12.	Kallion Yhteiskoulun Kannatusyhdistyksen tonttianomus.	Marraskuun 12 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Marrask.28.	Perustuslaillisen työväenyhdistyksen anomus lasten leikki-paikkain järjestämisestä.	Marraskuun 28 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Marrask.29.	Toimittaja A. Lipposen anomus apurahan myöntämisestä kaupungin taksoitusluettelon julkaisemiseen.	Marraskuun 29 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jonka tuli siitä myös hankkia Taksoitusvalmistelukunnan lausunto.
Jouluk. 2.	Pastori G. Bondenstamin anomus saada asettaa taulu Vilhonkadun varrelle.	Joulukuun 4 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Marrask.27.	Helsingin Anniskeluyhtiön Johtokunnan anomus määrärahan myöntämisestä Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten voimassapitoon vuonna 1914.	Joulukuun 9 päivänä 1914 myönnettiin 35,000 markkaa edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta, jota vastoin asia sen kysymyksen valmistelemiseksi, minkä verran yhtiölle lopullisesti voitaisiin myöntää avustusta, lähetettiin vastedes asetettavaan voittovarainvaliokuntaan.
Jouluk. 17.	Helsingin Ammatin- ja Teollisuudenharjoittajaliiton esitys toimenpiteistä käytettävänä olevain varain antamiseksi C. F. Ekholmin stipendira-hastosta.	Joulukuun 20 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.

Kaupunginvaltuusto on vuonna 1913 pitänyt 21 kokousta, niistä 5 lisätyin luvuin. Lähetettyjen kirjelmän luku on 540.

Valmisteluvaliokunta, juovutusjomaliikettä koskevain asiain käsittelyä varten asetettu valiokunta sekä kulunkiarviovaliokunta ovat kokoontuneet kaikkiaan 46 kertaa. Helsingissä, joulukuun 31 päivänä 1913.

Hjalmar Ekholm.

Selonteko Kaupunginvaltuuston asettamain erikoisvaliokuntain ja komiteain toiminnasta vuonna 1913.

1913 vuoden alussa oli 9 Kaupunginvaltuuston asettamaa erikoisvaliokuntaa ja komiteaa, jotka eivät olleet lopettaneet toimintaansa. Vuoden varrella tuli lisää 23 uutta valiokuntaa ja komiteaa. Näiden luku mainittuna vuonna oli siis kaikkiaan 32.

Valiokunnat ja komiteat ovat antaneet 26 painettua ja 7 kirjallista lausuntoa.

Vuoteen 1914 jällellä olevat valiokunnat ja komiteat ovat:

1) Helsingin elintarpeitten hinnan huojistamiskysymystä varten joulukuun 10 päivänä 1912 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat R. Sievers, O. Häggman, A. Hyttinen, N. L. Eskola, G. Idström, G. Estlander ja G. R. Snellman (sihteeri).

Komitea on hankkinut ja järjestellyt tarpeellista tilastoaineistoa sekä likimittäin loppuunkäsittellyt asian, joka on mietinnon tarkistuksen varassa.

2) Kasvattilasten hoitoa varten tammikuun 21 päivänä 1913 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat A. Charpentier, L. Ehrnrooth, I. Gordie, V. Sucksdorff ja A. von Bonsdorff (sihteerinä varatuomari A. af Forselles).

Komitean mietintö on painettavana.

3) Kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon taloudellisen hallinnon uudestijärjestämistä varten tammikuun 21 päivänä 1913 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat R. Sievers, O. Heikel, A. Tollet, J. J. Karvonen, O. Tarjanne, A. af Forselles, Ossian Schaudman, G. R. Idman ja E. Schybergson.

Komitea on suorittanut tehtävänsä, paitsi mikäli koskee kysymystä laajennettujen tai uusien sairaanhoitolaitosten vastaisesta tarpeesta, joka asia on jätetty toistaiseksi ehdotetun kaupungin sairaanhoitolaitosten keskushallituksen asettamista odotellessa.

4) Voimassa olevaa kaupungin tonttiverotaksaa uudistamaan huhtikuun 1 päivänä 1913 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat J. Grotenfelt, K. J. Ståhlberg W. F. Heimbürger, A. Serlachius ja K. Willgren.

Komitea on tarkastanut asiasta kootun laajan aineiston, mutta asiaa ei vielä ole loppuun käsitelty.

5) Uuden tuberkuloosisairaalan rakennuskysymystä varten toukokuun 13 päivänä 1913 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat R. Sievers, O. Tarjanne, W. Zilliacus ja Akseli Koskimies sekä neiti Ina Rosqvist (sihteerinä lääninsihteeri Axel Möller).

Komitea on ryhtynyt erinäisiin alustaviin toimenpiteisiin, mutta ei ole vielä loppuun suorittanut tehtävänsä.

6) Käsityö- ja teollisuustalon tonttikysymystä käsittelemään toukokuun 26 päivänä 1913 asetettu valiokunta, johon kuuluvat herrat W. F. Heimbürger, O. Tarjanne, E. W. Walldén, V. von Wrigt ja A. H. Soini.

Käsityö- ja Tehdasyhdistykseltä on vaadittu erikoista selvitystä, jota ei vielä ole saapunut valiokunnalle.

7) Työsiirtolan perustamiskysymystä varten kesäkuun 10 päivänä 1913 asetettu valiokunta, johon kuuluvat herrat V. Forsius, H. Hertzberg, B. H. Päivänsalo, B. Schaudman ja A. von Bonsdorff.

Valiokunta on ryhtynyt erinäisiin valmistelutoimenpiteisiin, mutta ei ole vielä saanut tilaisuutta lopullisen ehdotuksen antamiseen asiasta.

8) Uuden kaupungintalon rakennuskysymystä käsittelemään kesäkuun 10 päivänä

1913 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat A. Norrmén, Jalmari Castrén, N. L. Eskola, Hugo Lindberg, O. Tarjanne, Alexis Gripenberg ja G. Idström.

Komitea on antanut mietinnön väliaikaisista toimenpiteistä kaupungintalokysymyksen ratkaisemiseksi. Pääasia on komitean asettaman ammattimiesjaoston erikoisesti tarkasteltavana.

9) Eläväinkuvain teatterien toimintaan nähden tarpeellisia toimenpiteitä harkitsemaan lokakuun 14 päivänä 1913 asetettu valiokunta, johon kuuluvat herrat M. Pesonen, E. Estlander, A. M. Lassenius, G. Mattsson ja neiti Dagmar Neovius.

Valiokunta on hankkinut selvityksen tätä alaa koskevasta ulkomaisesta lainsäädännöstä, mutta selvitys ei ole vielä saapunut.

10) Valiokunta, joka lokakuun 14 päivänä 1913 asetettiin käsittelemään kysymystä Pakaan alueen jakamisesta teollisuus- ja varastopaikoiksi ja johon kuuluvat herrat F. von Wright, C. Enckell ja N. L. Eskola.

Valiokunnan mietintö on tarkistuksen varassa.

11) Rahatoimikamarissa tapahtunutta kaupungin varain anastusta tutkimaan marraskuun 11 päivänä 1913 asetettu valiokunta, johon kuuluvat herrat E. Schybergson, H. M. J. Relander ja A. Frey.

Valiokunta on vaatinut selitystä kaupunginkamreerilta ja asianomaiselta kirjanpitäjältä sekä lausuntoja Rahatoimikamarilta ja Revisionikonttorilta. Nämä lausunnot ja selitykset ovat nyttemmin saapuneet muilta, paitsi Revisionikonttorilta.

12) Kaupungin kasvatustalouden uudistamista varten joulukuun 9 päivänä 1913 asetettu valiokunta, johon kuuluvat herrat V. T. Rosenqvist, N. L. Eskola, Hugo Lindberg, I. Lindfors ja I. Gordie.

13) Vaivaishoidon taloudenhoidon perusteita tarkastamaan joulukuun 16 päivänä 1913 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat Aug. Hjelt, T. J. Boisman, G. R. Idman, A. Serlachius, V. Leontjeff ja neiti J. af Forselles.

12 ja 13 kohdassa mainitut valiokunta ja komitea eivät vielä ole aloittaneet töitensä. Valiokuntain ja komiteain kokouksia on vuoden varrella pidetty noin 125.

Helsingissä, joulukuun 31 päivänä 1913.

John Uggla.

Valiokunnan mietintö N:o 2 väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun sekä mallasjuomain anniskelun järjestämisestä ynnä ensiksi mainitun liikkeen yksinoikeuden pitentämisestä.

Viime joulukuun 9 päivänä käsitellessään juovutusjuomaliikettä koskevia asioita valmistelevaan asetetun erikoisvaliokunnan antamaa mietintöä väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun, mallasjuomain anniskelun, viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskaupan järjestämisestä sekä ensiksi mainitun liikkeen yksinoikeuden pitentämisestä 1/6 1914 ja 1/6 1915 väliseksi ajaksi (*Pain. asiakirj. N:o 86 vuodelta 1913*) on Kaupunginvaltuusto puolestaan ensinnäkin päättänyt, että sellaisia erityisiä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain myyntioikeuksia, joita aikaisemmin eräistä tuollaisten juomain kaupan rajoituksista toukokuun 2 päivänä 1895 vahvistetun K. A:n nojalla täällä on annettu, ei enää myönnettäisi. Muilta kohdin on Kaupunginvaltuusto sanotussa kokouksessa palauttanut asian valiokuntaan sekä sen ohessa antanut valiokunnalle eräitä yleisohjeita asian edelleen valmistelua varten. Siinä kohden on Kaupunginvaltuusto lausunut, että väkiviinajuomain yksinmyyntioikeus olisi pysytettävä ja viimeistään kesäkuun 1 päivänä 1915 ulotettava kaikkeen näiden juomain kauppaan, lukuunottamatta eräitä anniskeluoikeuksia.

Tämän johdosta ottaessaan asian uudelleen käsiteltäväksi on valiokunta ensinnäkin yhtynyt siihen, että Kaupunginvaltuuston edellä mainitun päätöksen täytyy katsoa sisältäneen, että sen uuden yhtiön, jonka valiokunnan edellä mainitun aikaisemman mietinnön mukaan tulisi ottaa haltuunsa yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain sekä niin ulko- kuin kotimaistenkin viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain myynti, ei tulisi saada tätä oikeutta, vaan että tämäkin liike luovutettaisiin viimeistään kesäkuun 1 päivänä 1915 Helsingin anniskeluosakeyhtiölle. Valiokunta on tämän mukaisesti laatinut uuden ehdotuksen asiasta sekä pyytää sitä perustellakseen esittää seuraavaa.

Kun Kaupunginvaltuusto on tahtonut myöntää nykyisille väkiviinajuomain myyjille enintään vuoden liikkeittensä selvitysaikaa, on valiokunta, mikäli koskee *väkiviinajuomain vähittäiskauppaa*, jakanut tässä puheena

olevan myyntikauden kahteen jaksoon, joista toinen kestää 1/6:stä 1914 1/6:een 1915 ja toinen viimeksi mainitusta päivästä samaan päivään 1916. Edellisen ajanjakson kuluessa noudatettavaksi on valiokunta pääasiassa ehdottanut samat määräykset vähittäismyyntioikeuksien lukuun, myyntialueeseen y. m. nähden kuin nykyään on voimassa, jotta yksityiset väkiviinajuomain myyjät voisivat viimeisenä toimintavuotenaan harjoittaa liikettään samalla tavalla ja samoilla paikoilla kuin nykyäänkin eikä heille uusien määräyksien johdosta koituisi vaikeuksia. Vuonna 1/6 1915—1/6 1916 on valiokunta aikaisemman ehdotuksensa mukaisesti edellyttänyt oikeuksia olevan enintään neljätöistä, joista 7 käsittäisi oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain sekä niin ulko- kuin kotimaistenkin viinien ja miedompain juovutusjuomain myyntiin, jota vastoin jälellä olevat seitsemän oikeutta käsittäisivät oikeuden yksinomaan kotimaisten väkiviinajuomain ja kotimaisella väkiviinalla sekotetun ulkomaisen konjakin vähittäismyyntiin. Näyttää ehkä tarpeettomalta ylläpitää tätä erotusta oikeuksien laatuun nähden, koska kaikki neljätöistä oikeutta annetaan anniskeluyhtiölle, ja onkin valiokunta tällaisen jaon tehnyt yleisön etua ja järjestystä silmällä pitäen. Valiokunnasta ei nimittäin näytä aivan sopivalta yhdistää ulkomaisia väkiviinajuomia ja viinejä ostavaa yleisöä kotimaisen paloviinan kuluttajiin ja siten esimerkiksi pakottaa ensinmainittua pyhäpäiväin edellisinä päivinä ja muissa tuollaisissa tilaisuuksissa asettumaan kadulle jonoon saadakseen pullollisen viiniä. Valiokunnan mielestä on puheenalainen jako niin tärkeä, että valiokunta ei ole katsonut käyvän jättäminen anniskeluosakeyhtiön valtaan järjestää tämä asia mielensä mukaan.

Väkiviinajuomain anniskeluoikeuksien luku on ehdotettu kolmeksi-seitsemättä, mikä määrä nykyään on vahvistettu ja myös kokonaan annettu käytettäväksi, ja saisi näistä oikeuksista enintään viisiviidettä antaa käytettäväksi ravintolaliikkeen yhteydessä, jota vastoin jälellä olevat kahdeksantoista oikeutta olisivat n. s. klubioikeuksia.

Mallasjuomain anniskeluoikeuksia on valiokunta niinikään ehdottanut vahvistettavaksi saman määrän ja käytettäväksi samalla tavalla kuin nykyäänkin.

Vuosiksi 1915—1916 ehdotettu *myyntialue* on nykyistään jonkin verran suppeampi sekä vastaa sitä punaisella osotettua aluetta, mikä näkyy valiokunnan aikaisempaan mietintöön liitetystä kaupunginasemakaavasta. Samaa asemakaavaan tämän lisäksi sinisellä merkityn alueen, jossa vastamainitun mietinnön mukaan olisi lupa harjoittaa ulkomaisten väkiviinajuomain ja viinien kauppaa, on valiokunta nyttemmin katsonut voivansa poistaa, koska se erityinen viinien myynti, jonka valiokunta on halunnut keskittää kaupungin keskustaan, missä sitä kävisi helpommin valvominen, kokonaan lakkaa. Myönnettävähän onkin, että saavutetaan suurempi yhtenäisyys, jos kaikkia puheena olevia liikkeitä varten vahvistetaan yksi ainoa alue.

Kaupunginvaltuuston kokouksessa viime joulukuun 9 päivänä esiteltiin Yrjönkadun talon N:o 2 omistajan herra Amos Anderssonin anomus, että juovutusjuomain myyntialue määrättäisiin niin, että anniskelua ei saisi olla Yrjönkadulla sen mutkan pohjoispuolella, minkä tämä katu tekee Vladimirin- ja Eerikinkadun välillä, joten anniskeluosakeyhtiön voimassa pitämä, vasta-päätä hakijan taloa sijaitseva anniskelupaikka, josta on erinäisiä haittoja, ei enää saisi siinä olla. Tämän anomuksen ei kuitenkaan ole katsottu aiheut-tavan muuttamaan valiokunnan aikaisempaa ehdotusta, koska valiokunta ei voi huomata, että puheenalaisen anniskelun tarvitsisi enempää kun muiden-kaan samantapaisten liikkeiden häiritä ympäristöään sekä koska kaksi Yrjön-kadun taloissa 29 ja 36 sijaitsevaa viinimyymälää tulee lakkautettavaksi ensi kesäkuun 1 päivästä.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan ei alkoholipitoisten juomain anniskelua enää sallittaisi Korkeasaarella. Tätä ehdotusta on Anniskeluosakeyhtiö vas-tustanut, mutta valiokunnan täytyy siitä huolimatta ehdottomasti edelleenkin pitää siitä kiinni. Korkeasaarta on pidettävä kansanpuistona, missä suuri yleisö varsinkin sunnuntai- ja pyhäpäivinä oleskelee, eikä suinkaan näytä sopivalta varata tälle yleisölle tilaisuutta nauttia juovutusjuomia, joita se hel-posti voi väärinkäyttää. Saarella tähän asti erityisesti työväenluokkaa var-ten voimassa pidetty anniskelu ei ole osottautunut perustelluksi, vaan varsin usein tuottanut sängen suurta häiriötä. Matkailijaliikkeen väheneminen, siinä tapauksessa että saarella sijaitsevassa ravintolassa ei enää saisi anniskella juovutusjuomia, näyttää tuskin luultavalta, kun ottaa huomioon, kuinka vilkas liikenne on paljon etäämpänä sijaitsevalla Seurasaarella, missä juovutusjuo-main anniskelu ei myöskään ole sallittu.

Ehdot, joilla valiokunta on puoltanut yksinoikeuden antamista anniskelu-osakeyhtiölle, ovat pääasiassa samat, mitkä mainittiin valiokunnan edellisessä mietinnössä. Valiokunta on edelleenkin sitä mieltä, että anniskeluyhtiön johto-kunnassa olisi varattava sijaa vähintään neljälle Kaupunginvaltuuston valit-semalle jäsenelle, joten näitä olisi kaksi kolmasosaa koko jäsenluvusta, sekä kahdelle Valtuuston valitsemalle varajäsenelle koska Kaupunginvaltuuston tulee valiokunnan mielestä hankkia itselleen ratkaiseva vaikutusvalta yhtiön johtoon, mikä käy sitä tarpeellisemmaksi, sittenkun yhtiön liike on kehit-tynyt niin laajaksi ja käynyt kaupungille niin tärkeäksi kuin vuodesta 1915 lähtien on oleva laita.

Aikaisemmasta ehdotuksestaan että ulkomaisten väkiviinajuomain sekä kotimaisella väkiviinalla sekotetun konjakin alimmaksi hinnaksi olisi määrät-tävä 8 markkaa litralta, on valiokunta katsonut voivansa luopua, syystä että kilpailua yksityisten väkiviinajuomain myyjäin ja yhtiön kesken ei vastedes enää ole olemassa. Valiokunta on sentähden ehdottanut koko myyntikau-deksi samoja määräyksiä, mitkä nykyään ovat voimassa ja myös näyttävät olevan pidettävät voimassa 1/6:stä 1915 lähtien.

Ehdotus että yksityisten väkiviinajuomain myyjäin jälellä olevat varastot olisi 1/6 1915 lunastettava uskottujen miesten arvion perusteella on kohdannut jonkin verran vastustusta anniskeluosakeyhtiön taholta, jonka mielestä tuollainen lunastus olisi toimitettava „harkinnan mukaan“. Valiokunnan mielestä kuitenkin olisi sangen kohtuutonta yksityisiä väkiviinajuomain myyjiä kohtaan, jos heille ei annettaisi puheenalaisessa kohden minkäänlaista turvaa, siihen nähden ettei heillä 1/6:stä 1915 lähtien ole tilaisuutta myydä niitä tavarastojaan, joita viimeisenä vuonna joudutetusta rahaksimuutosta huolimatta täytyy olettaa jääneen myymättä. Menettelyä että väkiviinajuomakauppiaat, niinkuin anniskeluosakeyhtiö näyttää pelkäävän, keinottelutarkoituksessa tuottaisivat maahan tavallista suurempia tavaramääriä, jotka yhtiö sitten saisi lunastaa, täytynee kaiketi pitää mahdottomana, siihen nähden ettei vastaisessa arvioimisessa tietenkään voi tulla kysymykseen kauppavoitto, vaan otetaan huomioon ainoastaan ostohinnat ja niitä halvemmat hinnat. Anniskeluyhtiötä ei tietenkään käy pakottaminen ottamaan haltuunsa kaupaksi käymättömiä tahi huonosti kaupaksi käypiä tavaroita, vaan täytynee väkiviinajuomakauppiaiden myyntikauden loppupuolella myydä tuollaiset tavarat polkuhintaan.

Viimeiseksi yksinoikeuden nauttimisehdoksi on valiokunnan ehdotukseen määräys että, jos anniskeluosakeyhtiön osakepääomaa lisätään, uudet osakkeet on tarjottava yleisön tilattaviksi. Tämä määräys johtuu siitä, että anniskeluosakeyhtiö valiokunnan mielestä vastedes saa sen merkityksen, että muillekin henkilöille kuin nykyisille osakkaille on varattava tilaisuus ruveta yhtiön osakkaiksi, jos niin haluavat.

Valiokunnan esittämä *toivomus* että anniskeluyhtiö, *mikäli mahdollista*, antaisi työtä nykyisille väkiviinajuomain myyjille ja heidän palveluskunnalleen, on sekin herättänyt jonkin verran epäilystä yhtiössä, mutta valiokunnan esittämässä muodossa ei tämän ehdon tarvinne missään kohden vaikuttaa rasittavasti. Ne, joille ei ole paikkaa, saavat tietenkin siirtyä muuhun toimeen.

Valiokunnan esittämä *toivomus* että Maistraatti, ennenkuin antaa mallasjuomain anniskeluoikeuksia, varaisi Kaupunginvaltuustolle tilaisuuden antaa lausunnon asiasta, johtuu siitä, että Maistraatti ei ole laillisesti velvollinen tuollaista lausuntoa pyytämään, mutta että kuitenkin on näyttänyt sopivalta, että tuollaisen lausunnon saisi antaa. Valiokunnan edellisessä mietinnössä esittämä *toivomus*, että Maistraatti kuulisi Kaupunginvaltuustoa myöskin anniskelu-oikeuksien luokitusta koskevista asioissa, on tarpeeton ja siitä on luovuttu, koska valiokunnan ehdotuksen mukaan ainoastaan ensimmäisen luokan oikeuksia annetaan yksityishenkilöille sekä Kaupunginvaltuuston antama yksityishenkilön hakemuksen puoltaminen näin ollen myös tietää, että haetun oikeuden pitää olla ensimmäiseen luokkaan kuuluva.

Valiokunnan ehdotus, tarkemmin esitettyinä tässä seuraavissa ponsissa, sisältää niinmuodoin:

A) väkiviinajuomain anniskeluun nähden

a) 1/6 1914 ja 1/6 1915 välisenä aikana

että oikeuksien luku vahvistetaan enintään kahdeksaksi-kolmatta, joista enintään kolmekolmatta käsittää oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain sekä niin ulko- kuin kotimaistenkin viinien ja miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin, jota vastoin jälellä olevat viisi oikeutta käsittävät oikeuden yksinomaan kotimaisten väkiviinajuomain sekä kotimaisella väkiviinalla sekotetun ulkomaisen konjakin vähittäismyyntiin; sekä

b) 1/6 1915 ja 1/6 1916 välisenä aikana

että oikeuksien luku vahvistetaan enintään neljäksitoista, joista enintään seitsemän käsittää oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain sekä niin ulko- kuin kotimaistenkin viinien ja miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin, jota vastoin jälellä olevat seitsemän oikeutta käsittävät oikeuden yksinomaan kotimaisten väkiviinajuomain sekä kotimaisella väkiviinalla sekotetun ulkomaisen konjakin vähittäismyyntiin;

B) väkiviinajuomain anniskeluun nähden

että anniskeluoikeuksien lukumäärä vahvistetaan enintään kolmeksiseitsemättä, josta määrästä kuitenkin enintään viisiviidettä saa luovuttaa käytettäväksi ravintolaliikkeen yhteydessä;

C) mallasjuomain anniskeluun nähden

että tuollaisten anniskeluoikeuksien luku on oleva enintään kolmekymmentä, joista kaksikymmentä oikeutta on

annettava isonlaisille ruokaloille ja niihin verrattaville ravintoloille sekä kymmenen oikeutta niille työväenluokkaa varten oleville ruokaloille, joissa olutta saa anniskella;

D) edellä mainittujen liikkeiden toimialueeseen nähden

a) 1/6 1914 ja 1/6 1915 välisenä aikana

että vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja ei saa olla;

a) kuudennessa, seitsemännessä, kahdeksannessa, yhdeksännessä, kymmenennessä, yhdennessä-, kahdennessa-, kolmannessa-, neljännessä- ja viidennessätoista kaupunginosassa eikä kaupunkiin kuuluvalla, sen asemakaavaan ottamattomalla alueella;

b) ensimmäisessä kaupunginosassa Rauhankadun pohjoispuolella, mutta kyllä sanotun kadun varrella;

c) toisessa kaupunginosassa Hallituskadun pohjoispuolella, mutta kyllä sanotun kadun varrella, kuin myöskin Mikonkadun 9:ssä ja 11:ssä;

d) kolmannessa kaupunginosassa Unioninkadun varrella Kauppatorin eteläpuolella sekä Unioninkadun ja Länsi-Rannan välisissä kortteleissa;

e) neljännessä kaupunginosassa Kansakoulu- ja Simonkadun pohjoispuolella eikä sanottujen katujen varsilla; sekä

f) Fredrikinkadun länsipuolella olevassa osassa neljättä ja viidettä kaupunginosaa, mutta kyllä sanotun kadun varrella;

ettei kaupungin muissakaan osissa väkiviinajuomain vähittäismyyntiä ja anniskelua eikä mallasjuomain anniskelua saa harjoittaa kirkon ja koulun välittömässä läheisyydessä, eikä myöskään Kauppa- ja Rautatienvarsin varrella eikä Simon- ja Kaivokadun pohjoispuolella olevilla Itä- ja Länsi-Henrikinkadun varsilla; sekä

että poikkeuksen saa anniskeluun nähden tehdä Kauppa- ja Rautatientorin varsilla sijaitseviin hotelleihin, Alppilaan, Kaisaniemeen, Luotoon ja Kaivohuoneeseen sekä teattereihin ja klubeihin nähden;

b) *1/6 1915 ja 1/6 1916 välisenä aikana*

*että anniskelu- ja vähittäismyyntipaikkoja saa olla ainoastaan sillä alueella, jota rajoittaa pitkin Marian-, Rauh-
han-, Unionin-, Hallitus-, Mikon-, Kaivo-, Simon-, Kansa-
koulu-, Fredrikin-, Ison Roopertin-, Pikku Roopertin-, Kasar-
min-, Etelä-Esplanaati- ja Unioninkatua sekä Aleksanterin-
katua Mariankadulle kulkeva murtoviiva siten, että myynti-
paikkoja saa olla rajaviivana olevain katujen kumpaisellakin
puolella *);*

*että vähittäismyyntiä ja anniskelua siten luvallisella
alueella ei kuitenkaan saa harjoittaa koulun ja kirkon välit-
tömässä läheisyydessä, ei myöskään Senaatintorin varrella;
sekä*

*että poikkeuksen saa anniskeluun nähden tehdä Kauppa-
ja Rautatientorin varsilla sijaitseviin hotelleihin, Alppilaan,
Kaisaniemeen, Luotoon, Kaivohuoneeseen, ent. Seurahuonee-
seen ja Kleinehn hotelliin sekä teattereihin ja klubeihin
nähden;*

**E) väkiviinajuomain vähittäismyyntin ja anniskelun yksinoikeuden myöntämiseen
nähden**

*että Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle edelleen myönne-
tään yksinoikeus kaikkien sekä koti- että ulkomaisten väki-
viinajuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun täällä kesä-
kuun 1 päivästä 1914 samaan päivään 1916, oikeuttamalla
osakeyhtiö määrätystä, sille suoritetusta maksusta hotellien,
ravintolain tai konditoriaain omistajille luovuttamaan osan
saamiaan anniskeluoikeuksia sekä niinikään, kuitenkin aino-
astaan 1/6 1914 ja 1/6 1915 väliseksi ajaksi, yksityisille kaup-*

*) Punaisella viivalla osotettu alue valiokunnan mietintöön, pain. asiakirj. N:o 86 vuo-
delta 1913, liitettyssä kaupungin asemakaavassa.

piaille tai yhtiöille luovuttamaan oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain sekä samalla viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin;

mutta että mainittuun myönnytykseen liitetään alla luetellut ehdot:

1) että anniskeluosakeyhtiön hallituksessa varataan sija vähintään neljälle Kaupunginvaltuuston valitsemalle jäsenelle, jotka vastaavat kohta kolmasosaa hallituksen jäsenluvusta, sekä kahdelle Valtuuston valitsemalle varajäsenelle;

2) että Kaupunginvaltuusto vahvistaa niiden välikirjain kaavakkeet, joilla vähittäismyynti- tai anniskeluoikeuksia luovutetaan;

3) että luokan, johon kukin anniskelupaikka on luettava, edelleenkin määrää Maistraatti;

4) että väkiviinatavaroita 1/6:stä 1915 lähtien ei saa lähettää kaupungin ulkopuolelle muille kuin jälleenmyyjille;

5) ettei anniskeluosakeyhtiö enempää kuin yksityiset vähittäiskauppiaatkaan saa ulkomaisia väkiviinatavaroita eikä kotimaisella väkiviinalla sekoitettua ulkomaista konjakkia myydä halvemmasta kuin 5 markasta litran astioissa tuotettua eikä halvemmasta kuin 6 markasta litran pulloissa tai ruuseissa tuotettua tavaraa;

6) että anniskeluosakeyhtiö viimeistään helmikuun kuluessa ottaa ratkaistavaksi kysymyksen myönnettyjen oikeuksien luovuttamisesta, sikäli kuin sellainen luovutus on luvallinen;

7) että anniskeluoikeuden omistaja on 1/6:stä 1915 velvollinen tilaamaan kaikki väkiviinatavarat sekä viinit ja muut miedommat juovutusjuomat anniskeluosakeyhtiöltä;

*8) että Kaupunginvaltuuston valitseman vakinaisen sovintolautakunnan, johon kuuluu viisi varsinaista jäsentä ja tarpeellinen määrä varajäseniä, ratkaistavaksi jätetään:
a) kysymys siitä, onko vuokramies osakeyhtiön vaatimuk-*

sesta julistettava hänelle myönnetyn oikeuden menettäneeksi; b) muut riidat, joita osakeyhtiön ja sen vuokramiesten välillä voi syntyä vuokrasopimuksen sisällyksestä; sekä c) kysymys tavaraston lunastamisesta, kun sitä vaatii vuokramies, jonka vuokraoikeus rajoitetaan, lakkautetaan tai julistetaan menetyksi;

9) että anniskeluosakeyhtiö itse hoitaa ravintolaliikkeen kaikissa toisen ja kolmannen luokan anniskelupaikoissa;

10) että anniskeluosakeyhtiö ei käytä yksinoikeutta saadaakseen liikkeestä mahdollisimman suurta voittoa, vaan etusijassa saadaakseen aikaan järjestystä tässä liikkeessä sekä vastustaakseen juovutusjuomain väärinkäyttöä, minkätähden ei anniskeluosakeyhtiöllä ole oikeutta sanomalehdissä ilmoittamalla eikä muullakaan tavoin kiinnittää yleisön huomiota myyntiliikkeeseensä;

11) että siisteyttä ja järjestystä pidetään voimassa sekä sitä varten asetetaan tarpeellinen määrä valvoja;

12) että luovutettujen vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuksien myyntimaksujen määräämisessä noudatetaan oikeudenmukaisuutta;

13) että anniskelijoilta myydyille tavaroille pannaan kohtuulliset hinnat;

14) ettei anniskeluosakeyhtiö 1/6 1914 ja 1/6 1915 välisenä aikana pane käypähintoja alempia hintoja ulkomaisille väkiviinajuomille sekä viineille ja miedommille juovutusjuomille, mikä voisi vaikeuttaa tai tehdä mahdottomaksi yksityisten vähittäismyyjien varastojen loppuunmyynnin;

15) että anniskeluosakeyhtiö ennen 1/6 1915 lunastaa siihenastisten väkiviinajuomakauppiaiden myymättömät tavarastot uskottujen miesten arvion mukaan, joita anniskeluosakeyhtiö toiselta sekä yksityismyyjät yhteisesti toiselta puolen valitsevat yhtä monta sekä siten valitut uskotut miehet lisäksi yhden uskotun miehen puheenjohtajaksi; niin myös

16) että, jos anniskeluosakeyhtiön osakepääomaa lisätään, uudet osakkeet on tarjottava yleisesti tilattavaksi.

Anniskeluosakeyhtiölle tahtoisu valiokunta lisäksi lausuttavaksi

että yhtiö 1/6:stä 1915 lähtien, mikäli mahdollista, hankkisi tointa nykyisille väkiviinajuomain myyjille ja heidän henkilökunnalleen.

Lisäksi ehdottaa valiokunta Maistraatille lausuttavaksi toivomuksen

että Maistraatti, ennenkuin kysymys jonkin mallasjuomain anniskeluoikeuden antamisesta otetaan ratkaistavaksi, varaisi Kaupunginvaltuustolle tilaisuuden antaa tästä lausunnon.

Helsingissä, tammikuun 15 päivänä 1914.

August Lundqvist.

**Ossian Häggman.
Gösta Salingre.**

**A. M. Lassenius.
Allan Serlachius.**

Hjalmar Ekholm.

HELSINGIN
ANNISKELUOSKEYHTIÖN
JOHTOKUNTA.

Helsingissä,
jouluk. 6 p:nä 1913.

Herroille Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

N:o 101.

Viime marraskuun 27 päivänä antamassaan mietinnössä muun muassa väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun järjestämisestä on Kaupunginvaltuuston juovutusjuomain valiokunta ensimmäiseksi niistä ehdoista, joilla väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun yksinoikeus luovutettaisiin Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle ensintulevaksi myyntikaudeksi, pannut sen, että osakeyhtiön hallituksessa olisi varattava sija vähintään neljälle Valtuuston valitsemalle jäsenelle, mikä vastaa $\frac{2}{3}$ jäsenluvusta, sekä kahdelle Valtuuston valitsemalle varajäsenelle, jota ehdotusta valiokunta on perustellut sillä, että valiokunnan mielestä on tarpeellista Valtuustolle vastedes taata yhtiön hallituksessa tähänastista jonkin verran suurempi vaikutusvalta. Valiokunta on sen ohessa ilmoittanut että, sittenkun mietintö oli laadittu, valiokunta oli antanut yhtiön johtokunnalle tilaisuuden tarkastaa sen korjausvedoksena, jotta johtokunta voisi valiokunnalle tehdä ehdotuksen ehkä aiheuttamat huomautukset. Jokaista mietinnön lukijaa kummastuttanee, ettei johtokunta mietintöön liitetystä lausunnossaan ole mitään maininnut vastakerrosta sangen tärkeästä ehdosta, ja rohkenee johtokunta sentähden kunnioittaen ilmoittaa, että puheenalainen ehto oli n. s. korjausvedoksessa samansanainen kuin se on tätä ennen ollut useana vuonna, eli että yhtiön johtokunnassa varattaisiin paikka vähintään *kahdelle* Kaupunginvaltuuston valitsemalle jäsenelle, mikä vastaa *kolmatta osaa* jäsenluvusta. Johtokunnalla ei siis ole ollut tilaisuutta tätä ennen lausua mieltänsä valiokunnan ehdottamasta yksinoikeuden luovutusehtojen I kohdan muutoksesta. Jos niin olisi ollut laita, ei johtokunta olisi laiminlyönyt huomauttaa, että ehdotettu muutos täytyy, koska se tietää poikkeamista yhtiön helmikuun 16 päivänä 1907 vahvistetuista säännöistä, alistaa kahden asiaa käsittelemään kutsutun yhtiökouksen ratkaistavaksi, koska ehdotettu muutos ei tarkoita sen vähempää kuin että yhtiö luopuisi voimassa olevassa paloviina-asetuksessa monopoliyhtiöille edellytetystä itsehallinto-oikeudesta. Valiokunnan jo tässä edellä mainituista perustelmista tuskin voi olla tekemättä sitä johtopäätöstä, että johtokunta on valiokunnan mielestä tavalla tai toisella väärinkäyttännyt toimivaltaansa, ja kuitenkin täytyy johtokunnan olla sitä mieltä, että se aina mitä

tarkimmin on ehdottomasti noudattanut Herrain Valtuusmiesten panemia ehtoja ja toivomuksia yksinoikeuden käytössä. Raittiuden edistämisen on johtokunta aina asettanut yhtiön toiminnan ensimmäiseksi päämääräksi ja tämä on näyttänyt johtokunnasta niin luonnolliselta, että se lausunnossaan yhtä vähän kuin valiokunta mietinnössään on pannut erityistä painoa tähän seikkaan, joka on ensimmäinen edellytys kaikelle mitä puolelta tai toiselta on asiassa lausuttu. Johtokunta on pitänyt sekä oikeutenaan että velvollisuutenaan lausunnossaan vapaasti tarkastella asiaa kaikilta niiltä näkökannoilta, jotka sen mielestä ovat ansainneet huomiota, mutta johtokunta on sen ohessa nimenomaan ilmoittanut olevansa valmis, mikäli sen asiana on, hyväksymään ne ehdot, mitkä Kaupunginvaltuusto harkitsee kohtuulliseksi määrätä.

Mitä tulee valiokunnan lausuntoihin erinäisistä yhtiön johtokunnan toimenpiteistä, täytyy meidän huomauttaa, että nämä toimenpiteet johtokunnan aikaisemmassa lausunnossa mainituista syistä eivät ainoastaan ole olleet oikeutettuja, vaan suorastaan välttämättömiä, erittäinkin kun johtokunta ei ole voinut edellyttää, että Valtuuston tammikuun 16 päivänä 1912 alottamasta uudesta suunnasta, joka saattoi tuntuvasti laajentamaan yhtiön toimintaa, valiokunnan taholta ehdotettaisiin luovuttavaksi jo seuraavana myyntikautena.

Osottaakseen kuinka vaikea on ehdotetuilta alueilta saada sopivia huoneistoja liikkeen harjoitusta varten, on johtokunta valmistuttanut kartan, jonka johtokunta saa kunnian lähettää Herroille Valtuusmiehille.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnan puolesta:

Oscar Wasastjerna.

HELSINGIN
NISKELUOSAYHTIÖN
JOHTOKUNTA.

*Helsingissä,
tammik. 7 p:nä 1914.*

N:o 122.

*Helsingin Kaupunginvaltuuston juovutusjuoma-
asiain valiokunnalle.*

Valiokunnan kirjelmässä viime joulukuun 22 päivältä saatuamme käskyn antaa lausunnon valiokunnan laatimasta muutetusta ehdotuksesta, mikäli koskee väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun sekä mallasjuomain anniskelun järjestämistä ensintulevana myyntikautena ynnä ensinmainitun liikkeen yksinoikeuden pitentämistä, saamme kunnian ilmoittaa, että mekin periaatteessa kannatamme mainittua, useissa kohdin valiokunnan aikaisemmasta ehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta sekä että ne huomautukset, joita kuitenkin olemme katsoneet olevan aihetta ehdotuksen johdosta tehdä ja jotka tässä alempana luetellaan, eivät koske sen perusviivoja.

Niiden paikkain joukossa, jotka, vaikka sijaitsevatkin sekä kaksivuotis-
kauden edellisen että jälkimäisen puoliskon aikaisen myyntialueen ulkopuo-
lella, valiokunta on ehdottanut anniskeluun nähden asetettaviksi poikkeus-
asemaan, ei mainita Korkeasaarta, minkä johdosta siellä vuosikausia voimassa
pidetty kesänaikainen anniskelu lakkaisi ja saaren ravintola muuttuisi raittius-
ravintolaksi. Anniskelua on Korkeasaarella harjoitettu osin varsinaisessa
ravintolassa ja sen viereisellä kentällä ja osin, työväenluokkaa varten, ravin-
tolan eteläpuolella sijaitsevassa paviljongissa, kuitenkin ainoastaan sunnuntai-
ja pyhäpäivin klo 9:stä aamulla klo 9:än illalla. Viimeksi mainitusta anniske-
lusta, joka on pantu toimeen raittiuden edistämiseksi ja jota on aina harjoitettu
saman ankaran valvonnan alaisena, jota noudatetaan yhtiön 3 luokan ravinto-
loissa, ei ole milloinkaan voitu näyttää koituneen epäjärjestyksiä tai muita
haittoja, minkätähden olemme sitä mieltä, että kumpaisenkin laatuista anniskelua
olisi Korkeasaarella jatkettava entiseen tapaan. Jos kuitenkin Kaupunginval-
tuusto katsoisi tarpeelliseksi rajoittaa Korkeasaaren anniskelua, olisi mieles-
tämme anniskelu ainakin itse ravintolassa ja sen viereisellä kentällä pysy-
tettävä erittäinkin siihen nähden että Korkeasaari on kaupungin läheisistä
paikoista ehken enimmin matkailijain käyttämä.

Mitä muutoin valiokunnan ehdottamiin myyntialueisiin tulee, saamme
toistaa, mitä tästä asiasta olemme lausuneet marraskuun 15 päivänä 1913

antamassamme kirjelmässä, ja on meidän sen lisäksi ainoastaan huomauttaminen, että valiokunta nyt luotimassaan mietinnössä on yhäkin supistanut aikaisemmin ehdottamaansa sangen ahdasta niiden vähittäismyyntipaikkain aluetta, joissa myyntikauden jälkipuoliskolla saisi myydä ulkomaisia väki-
viinajuomia sekä ulko- ja kotimaisia viinejä ynnä miedompia juovutusjuomia.

Sittenkun me viime joulukuun 6 päivänä Kaupunginvaltuustolle antamassamme kirjelmässä olimme seikkaperäisesti lausuneet mielemme siitä valiokunnan ehdotuksesta, että väkijuomamonopoolia anniskeluosakeyhtiölle myönnettäessä ehdoksi olisi muun muuassa pantava, että osakeyhtiön johtokunnassa olisi varattava sijaa vähintäänkin neljälle Valtuuston valitsemalle jäsenelle, mikä vastaa $\frac{2}{3}$ koko jäsenluvusta, sekä kahdelle Valtuuston valitsemalle varajäsenelle, on meidän ainoastaan toistaminen mitä mainitussa kirjelmässä on lausuttu.

Valiokunta on ehdottanut sellaista määrystä, että ulkomaisia väki-
viinajuomia ja kotimaisella väkiviinalla sekotettua ulkomaista konjakkia $\frac{1}{6}$ 1914 ja $\frac{1}{6}$ 1915 välisenä aikana ei saisi myydä 5 markkaa halvemmasta litraa astiatavaraa ja että tämä alin hinta myyntikauden jälkipuoliskolla kohoaisi 8 markkaan. Myyntikauden alkupuoliskoksi määrätyn hinnan johdosta meillä ei ole mitään muistuttamista, mutta sen sijaan olemme sitä mieltä, että sekotetun konjakin hintaa ei olisi kesäkuun 1 päivän 1915 jälkeisenä aikana määrättävä 8 markaksi*). Mainittu konjakkilaji on nimittäin likinnä verrattavissa kotimaisten väkiviinatehtailijain valmistamaan n. s. kotimaiseen konjakkiiin, mutta on mielestämme paljon parempaa ja puhtaampaa laadultaan kuin viimeksi mainittu tavara, jota kaupassa on saatavana 2 markasta 70 pennistä litra. Näin ollen ja jos kesäkuun 1 päivästä 1915 lähtien kaikki ulkomaisten väkiviinajuomain kauppa annetaan anniskeluosakeyhtiön haltuun sekä syy alimman hinnan määräämiseen, jona on ollut kilpailu vähittäismyyjien kanssa, silloin poistuu, katsomme olevan ehdottaminen, että kaksivuotiskauden jälkipuoleksi ei säädettäisi määrättyä alinta hintaa sekotetulle konjakille, vaan jätettäisiin osakeyhtiön valtaan myydä mainittua tavaraa siihen hintaan kuin se katsoo sopivaksi ja sentähden itse määrää. Jos Kaupunginvaltuusto yhtä kaikki pitää alimman hinnan määräämistä tarpeellisenä, mikä seikka ei vaikuta raittiuteen, vaan ainoastaan on omansa lisäämään kotimaisen konjakin ja paloviinan kulutusta, olemme sitä mieltä, että edellä lausutun johdosta tuota alinta hintaa ei olisi määrättävä 5 markkaa korkeammaksi litralta.

Yksinoikeuden myöntämisen ehdoksi on valiokunta myös esittänyt, että yhtiön tulisi ennen kesäkuun 1 päivää 1915 uskottujen miesten arvion mukaan lunastaa silloisten vähittäismyyjien myymättömät tavarastot. Kun tuollaisesta määräyksestä kuitenkin voi olla seurauksena, että vähittäismyyjät

*) Tästä ehdotuksesta on luovuttu.

keinottelutarkoituksessa tuottavat maahan sangen suuria väkiviinajuomavaramääriä eli että osakeyhtiön täytyisi lunastaa melko suuret määrät osin kaupaksi käymättömiä, osin vaikeasti myytäviä väkiviinatarvotteita, mistä yhtiölle koituisi tappiota, ja kun mielestämme yhtiölle on mainittuun lunastukseen nähden varattava jonkinlainen valta tutkia, mitä yhtiö voi ja sen tulee lunastaa, katsomme asianhaarain vaatimaksi, että edellä mainittuun ehtoon sanain „uskottujen miesten arvion mukaan“ pannaan sanat „harkinnan mukaan“.

Mitä vihdoin tulee valiokunnan lausuntoon että osakeyhtiön tulisi, mikäli mahdollista, hankkia tointa nykyisille vähittäismyyjille ja heidän palveluskunnalleen kesäkuun 1 päivästä 1915, niin on luonnollista että, jos yhtiön toiminta siitä lähtien tulee laajennettavaksi valiokunnan ehdottamalla tavalla, yhtiö on palvelukseensa ottava tarpeellisen määrän asiantuntevia henkilöjä, joita on saatavana juuri niiden joukosta, jotka väkijuomaliikkeen muuttumisen johdosta tulevat joutilaiksi, mutta toiselta puolen on ilmeistä, että osakeyhtiö voi ehdotettuihin seitsemään ulkomaisten väkiviinajuomain sekä viinien ja miedompain juovutusjuomain vähittäiskauppaan sijoittaa ainoastaan osan niistä, jotka nyt joko isäntinä tahi apulaisina toimivat kaupungin 22 vähittäismyyntiliikkeessä.

Viitaten edellä esitettyihin näkökohtiin, joita valiokunta toivoaksemme ei ole huomioon ottamatta, saamme ilmoittaa, että Helsingin Anniskeluosakeyhtiö suostuu valiokunnan ehdottamassa laajuudessa ja Kaupunginvaltuuston kohtuullisiksi katsomin ehdoin ensi kaksivuotiskaudeksi ottamaan haltuunsa sekä koti- että ulkomaisten väkijuomatavarain vähittäismyynnin ja anniskelun yksinoikeuden täällä, ja saamme samalla ilmoittaa että, jos Valtuusto ratkaisee väkiviinajuomaliikkeen järjestämiskysymyksen edellä mainittuun suuntaan, me, mikäli asianamme on, hetimiten ryhdymme toimiin yhtiön osakepääoman lisäämiseksi siinä määrin kuin yhtiön vastaisen liikkeen laajuuden katsotaan sitä vaativan.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnan puolesta:

Oscar Wasastjerna.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1914.

Esitys Kunnan Työnvälitystoimiston asettamisesta vakinaiselle rahasäännölle ja muutetun ohjesäännön vahvistamisesta toimistolle.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Tammik. 8 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 25.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa, lokakuun 7:ntenä viime vuonna päivättyssä kirjelmässä (Liite I) on Helsingin Kunnan Työnvälitystoimiston Johtokunta mainitsemistaan syistä esittänyt, että toimisto 1914 vuoden alusta asetettaisiin vakinaiselle kannalle sekä että toimistolle vahvistettaisiin Johtokunnan laatiman ehdotuksen mukainen uusi meno- ja tulosääntö. Antamassaan lausunnossa (Liite II) on Sosialilautakunta puoltanut esitykseen myöntäväksi eräin ehdotettuun rahasääntöön tehdyin vähäisin muutoksin, minkä ohessa Lautakunta on ehdottanut erinäisiä muutoksia toimiston voimassa olevaan ohjesääntöön, erittäinkin mitä tulee Johtokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä toimiston johtajan valitsemistapaan. Sittenkun Rahatoimikamarilta Valtuuston lähetteessä viime lokakuun 31 päivältä oli vaadittu lausuntoa asiasta, on Kamari katsonut olevan varaaminen Johtokunnalle tilaisuuden lausua mielensä Sosialilautakunnan ehdottamista toimiston ohjesäännön muutoksista. Tämän johdosta on Johtokunta laatinut ehdotuksen toimiston uudeksi ohjesäännöksi, johon on tehty sekä Sosialilautakunnan ehdottamat että erinäisiä, etusijassa tyylillisiä muutoksia, ja Kamariin lähittänyt mainitun ehdotuksen ynnä Kaupunginvaltuustolle osotetun kirjelmän, jossa tehtyjä muutoksia perustellaan (Liitteet III ja IV).

Omaksi lausunnokseen esillä olevasta asiasta saa Rahatoimikamari esittää seuraavaa:

Niinkuin tähän kuuluvista asiakirjoista näkyy, tarkoittaa esitys sekä työnvälitystoimiston asettamista vakinaiselle rahasäännölle että sen yhteydessä henkilökunnan palkkaetujen y. m. järjestämistä ja myös muutetun ohjesäännön vahvistamista toimistolle. Ensimmäiseen kysymykseen nähden lienee huomautettava, että se on jo kahdesti ennen ollut kaupunginviranomaisten käsi-

teltävänä, mutta että Kaupunginvaltuusto on evännyt Johtokunnan mainitun suuntaiset esitykset ensi kerran päätöksellään syyskuun 17 päivältä 1907, jolloin sen perustelemiseksi lausuttiin, että kysymys työnvälityksen järjestämisestä yleistä lainsäädäntötietä silloin oli päiväjärjestyksessä, minkätähden haluttiin odottaa tämän lainsäädäntötyön tulosta, ennenkuin täkäläisen kunnallisen työnvälitystoimen asema lopullisesti määrättäisiin. Asian toistamiseen ollessa kaupunginhallinnon ¹⁾ käsiteltävänä huomautti Rahatoimikamari, jolle oli varattu tilaisuus lausua mielensä asiasta, kirjelmässä lokakuun 28 päivältä 1909, että kysymys työnvälitystoimistoja koskevan yleisen lainsäädännön aikaansaamisesta oli niiden muistutusten johdosta, joita Keisarikunnan Ministerineuvosto oli tehnyt Keisarillisen Senaatin asiasta laatimaa armollisen esityksen ehdotusta vastaan, toistaiseksi saanut raueta, minkätähden Kamarin mielestä näytti Helsingin kaupunginviranomaisilla olevan syytä lopullisesti järjestää täkäläisen kunnallisen työnvälitystoimiston asema, siihen katsomatta mitä yleistä lainsäädäntötietä asiasta vastedes määrättänee. Tämän mukaisesti Rahatoimikamarin enemmistö puolsi Johtokunnan esitystä, huomauttaen lisäksi, että toimistosta aivan todennäköisesti tulisi pysyväinen kunnallinen laitos, jota vastoin vähemmistö, eli Kamarin puheenjohtaja ja silloinen varapuheenjohtaja herra Carl Nummelin, katsoi niiden syiden, jotka edellisellä kerralla olivat perustelleet Valtuuston epäävän päätöksen, edelleen olevan olemassa ja sentähden ehdotti esitystä evättäväksi.

Marraskuun 23 päivänä 1909 pitämässään kokouksessa Kaupunginvaltuusto päätti pysyttää työnvälitystoimiston entisellään.

Kun kysymys työnvälitystoimiston asettamisesta vakinaiselle kannalle nyt taas on tullut päiväjärjestykseen, on Rahatoimikamari osaltaan katsonut olevan ehdotusta puoltaminen, Kamari kun on sitä mieltä, että tämän asian käy ratkaiseminen ensinkään katsomatta siihen, miten työnvälitystoimistojen toiminta vastedes tulee lainsäädäntötietä järjestettäväksi. Toiveita että viimeksi mainittu asia lähiaikoina tulisi ratkaistuksi myönteiseen suuntaan ei myöskään liene olemassa, sillä 1911 vuoden Eduskunnan hyväksymää ehdotusta työnvälitystoimistoja koskevaksi asetukseksi ei, mikäli Rahatoimikamari on saanut tietää, ole vielä lopullisesti esitelty K. Senaatissa, vielä vähemmän Armollisesti vahvistettu.

Edellä mainittua Kamarin käsitystä on lisäksi vahvistanut se mitä Sosiaalilautakunta on lausunnossaan esiintuonut, nimittäin että yleisen lainsäädännön kautta vastedes järjestettävän työnvälityksen ainakin pääasiassa täytyy nojata kuntain perustamiin ja voimassa pitämiin paikallisiin toimistoihin, joten täkäläisen kunnallisen toimiston aseman lopullinen järjestäminen vain helpottaisi vastaisuudessa siirtymistä järjestetympiin oloihin puheena olevalla alalla.

¹⁾ Ks. tästä lähemmin Kvston pain. asiakirj. N:o 37 vuodelta 1909.

Esityksen tueksi lienee edelleen mainittava että, siitä lähtien kun esillä oleva ehdotus viimeksi oli päiväjärjestyksessä, toimisto on, niinkuin Johtokunnan esityksestäkin näkyy, vuosi vuodelta kehittynyt ja saavuttanut entistä suurempaa merkitystä työvoiman tarjonnan ja kysynnän järjestelyssä ja erittäinkin taistelussa työttömyyttä vastaan. Näin ollen saanee varmasti olettaa, että toimistoa vastedeskin pidetään voimassa ja että se osottautuu hyvin tarpeelliseksi elimeksi kunnan sosiaalisessa toiminnassa ja sentähden on asetettava yhtä vakinaiselle kannalle kuin muutkin kunnan laitokset. Tämän johdosta on Kamari katsonut olevan pääasiassa kannattaminen ehdotusta toimiston asettamisesta vakinaiselle rahasäännölle.

Toimiston uudeksi rahasäännöksi on olemassa kaksi eri ehdotusta, toinen Johtokunnan ja toinen Sosialilautakunnan laatima, ja nämä eroavat toisistaan johtajan ja miespuolisen sekä ensimmäisen naispuolisen apulaisen palkkaetuihin nähden. Ensinmainitun ehdotuksen mukaan olisi johtajalle, jolla on 4,800 markan vuosipalkka ja joka on toimistossa palvellut noin 11 vuotta, taattava palkankorotusta 500 markkaa viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta eli yhteensä 1,000 markkaa, joten hänen palkkansa olisi kaikkiaan 5,800 markkaa, ja taas mainituille apulaisille, joilla kumpaisellakin on 2,400 markan pohjapalkka, tulisi viiden vuoden palveluksesta korotusta 300 markkaa, joten palkka nousisi kaikkiaan 2,700 markkaan. Sosialilautakunta taas on ollut sitä mieltä, että esillä olevissa tapauksissakin olisi sovellettava kaupungin virkamiehille määrävuosien palveluksesta tulevaan palkankorotukseen nähden yleensä voimassa olevia laskuperusteita, joten olisi myönnettävä 10 %:n korotus pohjapalkasta sekä 5 että 10 vuoden palveluksesta. Tämän mukaisesti olisi johtajan vakinainen palkka 5,760 ja molempain apulaisten 2,640 markkaa. Kun kuitenkin sekä johtajalle että miespuoliselle apulaiselle nykyään maksetaan pohjapalkkansa lisäksi henkilökohtaista palkanlisäystä, Lautakunnan väitteen mukaan enemmän kuin heille tulisi tavallisten perusteiden mukaan lasketuista palkankorotuksista, ehdottaa Lautakunta, että näille virkailijoille myönnettäisiin henkilökohtaista palkanlisäystä niin paljon, että nämä lisäykset palkankorotuksen kera nousisivat samaan määrään kuin heille nykyään taatut henkilökohtaiset palkanlisäykset. Tämän johdosta olisi nykyiselle johtajalle taattava henkilökohtaista palkanlisäystä 40 markkaa ja hänen koko palkkansa olisi 5,800 markkaa, miesapulaisen taas tulisi saada vuotuista lisäystä 60 markkaa ja koko palkka olisi 2,700 markkaa. Hänen henkilökohtainen palkanlisäyksensä jäisi pois, siinä tapauksessa että hän saa palkankorotuksen kymmenen vuoden palveluksesta. Ensimmäisellä naisapulaisella ei ole henkilökohtaista palkanlisäystä, joten hän saisi ainoastaan palkankorotuksen viiden vuoden palveluksesta ja hänen koko palkkansa olisi 2,640 eikä, niinkuin Johtokunta oli ehdottanut, 2,700 markkaa. Muihin eriin nähden ei Lautakunnalla ole ollut mitään muistuttamista. Loppusumma olisi Lautakunnan ehdotuksen mukaan 20,390 ja Johtokunnan ehdotuksen mukaan 21,450 markkaa.

Rahatoimikamari puolestaan ei ole voinut yhtyä kumpaiseenkaan menosääntöehdotukseen, kun niihin on pantu eriä, joita Kamarin mielestä ei sovi panna kunnallisen laitoksen menosääntöön, mutta jotka kyllä on otettava huomioon kaupungin vuosirahasääntöä laatiessa. Ne erät, joita on pidettävä kunnan rahasääntöön kuuluvina ja jotka sentähden on poistettava toimiston menosäännöstä, ovat kaikki ehdotuksessa olevat erät „Tarverahoista“ lähtien. Kamarin mielestä ei menosääntöön myöskään ole pantava yksityisille virkailijoille tulevia todellisia palkankorotuksia, vaan on ainoastaan yleisellä säännöksellä määrättävä, kutka virkailijat ovat oikeutetut saamaan palkankorotusta ja minkä perusteen mukaan sitä maksetaan.

Ehdotettuihin pohjapalkkoihin ei Kamarilla ole ollut mitään muistuttamista enempää kuin siihenkään, että toimistoon asetetaan konttoripoika 600 markan vuosipalkalla. Kolmatta naisapulaista varten, jonka palkkaamiseksi 1913 vuoden vahvistettuun rahasääntöön oli pantu määräraha ainoastaan neljäksi kuukaudeksi, on kuluvaksi vuodeksi vahvistetussa rahasäännössä määräraha koko vuodeksi. Palkankorotusta pitäisi Kamarin mielestä tulla ainoastaan johtajalle ja apulaisille, mutta ei palvelusmiehille, joille kaupungin virastoissa on ainoastaan poikkeustapauksissa myönnetty tuollainen etu. Edellä esitetyin muutoksin olisi menosääntöehdotus seuraava:

Helsingin Kunnan Työnvälitystoimiston menosääntöehdotus.

Johtaja, palkkaa.....	Smk	4,800: —
Miesapulainen, palkkaa.....	”	2,400: —
1 naisapulainen, palkkaa.....	”	2,400: —
1 ” ”	”	1,800: —
1 ” ”	”	1,500: —
Vahtimestari, paitsi vapaata asuntoa, polttopuita ja valoa, palkkaa	”	1,440: —
Konttoripoika, palkkaa	”	600: —
	Smk	14,940: —

Johtajalla sekä apulaisilla on oikeus saada 10 %:n korotus pohjapalkastaan palveltuaan viisi ja kymmenen vuotta samassa toimessa.

Mitä tulee kysymykseen nykyisten virkailijain vahvistamisesta nykyisiin toimiinsa ja heidän virkavuosiensa laskemisesta (ks. jällempänä siv. 11), on Kamari voinut yhtyä Johtokunnan ehdotukseen, jota vastoin Kamari, mitä Sosialilautakunnan ehdottamaan johtajan henkilökohtaiseen palkanlisäykseen tulee, katsoo olevan huomauttaminen, että hän nykyään saa pohjapalk-

kansa 4,800 markan lisäksi vahvistetun rahasäännön mukaan henkilökohtaista palkanlisäystä ainoastaan 500 markkaa. Kun hän edellä olevan ehdotuksen mukaan saisi palkankorotusta 10 vuoden palveluksesta, lienee henkilökohtainen palkanlisäys poistettava ja hänen palkaeduikseen määrättävä 4,800 markan pohjapalkka sekä 960 markan palkankorotus 10 vuoden palveluksesta eli siten kaikkiaan 5,760 markkaa. Miesapulainen sitä vastoin saa, niinkuin mainittiin, pohjapalkkansa 2,400 markan lisäksi henkilökohtaista palkanlisäystä 300 markkaa, ja olisi hänelle sentähden Sosialilautakunnan esittämistä syistä taattava samat palkkaedut palkanjärjestelyn tapahduttuakin, ja tämä kävisi siinä tapauksessa sopivimmin päinsä myöntämällä hänelle pohjapalkan 2,400 markan ja palkankorotuksen 240 markan lisäksi henkilökohtaista palkanlisäystä 60 markkaa, joka lisäys jäisi pois hänen ruvetessaan nauttimaan palkankorotusta kymmenen vuoden palveluksesta. Ensimmäiselle naisapulaiselle, jonka palkka vahvistetun rahasäännön mukaan on ainoastaan 2,400 markkaa, olisi maksettava 240 markan palkankorotus 5 vuoden palveluksesta.

Mitä tulee muihin menoeriin, jotka, niinkuin edellä huomautettiin, olisi Kamarin mielestä poistettava menosäännöstä, on Kamari katsonut olevan mainitseminen, että kolmen (aikaisemmin kahden) puhelinkojeen vuosivuokra, joka menoerä oli aikomus samoinkuin tähänkin asti suorittaa tarverahoista, olisi sopiva panna maksettavaksi rahasäännön XV pääluokassa „Sekalaisten menojen“ kohdalla olevalta yleiseltä puhelintililtä, joten toimiston tarverahain määräraha vähenisi vastaavalla summalla. Kuluvaksi vuodeksi vahvistettuun rahasääntöön on tarverahoja ja siivoamista y. m. varten pantu yhteinen 2,800 markan määräraha, jota vastoin ehdotuksissa on siivoamista varten erityinen 600 markan määräraha ja tarverahoja varten 2,200 markkaa. Muut toimiston menosäännön muutokset, jotka osittain ovat johtuneet huoneiston laajentamisesta, on jo otettu huomioon kuluvaksi vuodeksi vahvistetussa rahasäännössä. Kun kuitenkin kaikki puheenalaiset erät ovat sitä laatua, että ne on rahasääntöä järjestäessä tutkittava, lienee Johtokunnan käskettävä vuotuista rahasääntöehdotustaan laatiessaan niitä varten panemaan tarpeellisen rahamäärän. Kamarin mielestä ei ole aihetta kuluvaksi vuodeksi 1914 tehdä toimiston menosääntöön muita muutoksia kuin mitä palkanjärjestelystä johtuu, minkätähden mainitut toimiston rahasäännön muutokset lienee sopivin panna toimeen 1915 vuoden alusta, jota vastoin Kamari puolestaan on tahtonut ehdottaa, että palkkaussääntö vahvistettaisiin olevaksi voimassa jo 1914 vuoden alusta, koska oikeus ja kohtuus näyttää vaativan että, jos kerran katsotaan toimisto olevan asetettava vakinaiselle kannalle, sen henkilökunnan tulee palkankorotukseenkin nähden saada lukea hyväkseen se aika, minkä se jo on ollut toimiston palveluksessa, ja koska ehdotetun palkanjärjestelyn toimeenpano tuottaisi verraten vähäisiä lisämenoja, niinkuin seuraavasta virkailijain kokonaispalkkoja osottavasta vertailevasta taulukosta näkyy:

Työnvälitystoimiston palkkaukset		
	1914 v:n vahvistetun rahasäännön mukaan.	Kamarin ehdottaman uuden palkkaus- säännön mukaan.
Johtaja	5,300: —	5,760: —
Miesapulainen	2,700: —	2,700: —
1 naisapulainen	2,400: —	2,640: —
1 "	1,800: —	1,800: —
1 "	1,500: —	1,500: —
Vahtimestari	1,440: —	1,440: —
Konttoripoika	— —	600: —
	Smk 15,140: —	Smk 16,440: —

Toimiston palkkausmenojen lisäys olisi niinmuodoin 1,300 markkaa, joka rahamäärä siis, jos Kaupunginvaltuusto hyväksyy Kamarin ehdotuksen, olisi erittäin osotettava. Lienee mainittava, että toimisto, mikäli Rahatoimikamari on saanut tietää, on katsonut tarpeen vaativan ottamaan jo kuluvan tammi-kuun alusta konttoripojan, jonka palkka toistaiseksi maksettaisiin toimiston tarverahoista, kunnes esillä oleva kysymys tulee ratkaistuksi.

Työnvälitystoimistolla on Johtokunta laskenut olevan muilta paikkakunnilta olevain työnetsijäin sisäänkirjoitusmaksuina tuloja arviolta 500 markkaa, johon asiaan Kamarilla ei ole ollut mitään muistuttamista, vaikka tämäkin erä on katsottava rahasääntöeräksi ja sentähden vuosittain toimitettavassa rahasäännön järjestelyssä otettava tutkittavaksi.

Mitä vihdoin työnvälitystoimiston ohjesääntöehdotukseen tulee, on Kamari, tahtomatta esittää erikoista uudestilaadittua ehdotusta, kuitenkin katsonut olevan huomauttaminen eräitä näkökohtia, joita on ilmaantunut ehdotusta tarkastaessa. Niinkuin tunnettu, perustuu työnvälitystoimiston järjestys Kaupunginvaltuuston Työväenasiain lautakunnan 1902 laatimaan ehdotukseen (Kvston pain. asiakirj. N:o 20 vuodelta 1902 ja N:o 33 vuodelta 1903). Ehdotuksessa edellytetään, että toimistoa johtaa puolueettomasti kokoonpantu johtokunta, jossa on sekä työntekijäin että työntekijäin edustajia, jommoista järjestelmää on ulkomaillakin noudatettu suurella menestyksellä. Tämän mukaisesti oli Kaupunginvaltuusto, sittenkun joulukuun 9 päivänä 1902 pidetyssä kokouksessa oli tehty päätös väliaikaisen kunnallisen työnvälitystoimiston perustamisesta, kokouksessaan joulukuun 1 päivänä 1903 päättänyt vahvistaa toimiston nykyään voimassa olevat järjestyssäännöt, joiden 2 §:ssä sanotaan, että toimiston johtoa hoitaa Kaupunginvaltuuston

valitsema johtokunta, johon kuuluu puheenjohtaja ja, hänen ollessaan estettynä, varapuheenjohtaja sekä neljä jäsentä, joista kahden tulee olla työnantajia ja kahden työntekijöitä, sekä neljä samoilla perusteilla valittua varajäsentä. Vaikka johtokunnan ehdotuksessa noudatetaan samaa periaatetta, siihen kun on pantu samallaiset säännökset, on Kamarissa pantu kyseeseen, onko tätä dualismia edelleen pidettävä voimassa vai eikö tämä johtokunta olisi, samoin kuin kaupungin muutkin lautakunnat asetettava Kaupunginvaltuuston vapaan valinnan nojalla, huomioonottamalla yksinomaan valittujen henkilökohtaiset ominaisuudet, — Tämän periaatteellisen muistutuksen lisäksi on Kamari havainnut olevan syytä ehdotusta vastaan tehdä erinäisiä yksityiskohtaisia muistutuksia ja rohkenee, huomauttaen että ehdotus näyttää kaipaavan muodollisiakin korjauksia, esittää seuraavaa:

3 §:n 2 momentissa säädetään, että muulta paikkakunnalta olevan työnantajan on, siinä tapauksessa ettei hän ota lähetettyä työntekijää työhönsä, suoritettava tämän matkakulut, ellei toimiston välityksellä ole muuta sopimusta tästä seikasta tehty. Kamarin mielestä ei jollekin kunnan laitokselle vahvistetussa johtosäännössä käy säätäminen velvollisuuksia kellekään sivulliselle, vaan on se tehtävä kunakin kertana erityisessä sopimuksessa. Toimiston on sentähden aina vaadittava työnantajalta sellainen sitoumus kuin puheenalaisessa §:ssä mainitaan. 3 §:n uudestilaatiminen vastamainittuun suuntaan olisi Kamarin mielestä perusteltu.

4 §:n 1 momentissa oleva säännös johtokunnan varapuheenjohtajan asemasta näyttää Kamarista epäkäytännölliseltä, koska asiain käsittely niissä kokouksissa, joissa varapuheenjohtaja johtaa keskusteluja, epäilemättä kärsii haittaa siitä, ettei hänellä ole ollut tilaisuutta säännöllisesti ottaa osaa johtokunnan työhön. Tämä säännös johtuu nähtävästi pyrkimyksestä pysyttää johtokunnassa tasapaino työnantaja- ja työntekijäetujen välillä, mutta Kamarin mielestä eivät nämä edut kärsisi mitään siitä, että varapuheenjohtaja varsinaisena jäsenenä saisi ottaa osaa keskusteluihin ja päätöksiin, koska tämänkin toimen hoitajan kävisi valitseminen huomioonottamalla samoja näkökohtia kuin puheenjohtajan vaalissa, ja viimeksi mainitun ääni olisi ratkaiseva äänen käydessä tasan. Kamarin ehdotus ei vaatisi muuttamaan 6 §:n sanamuotoa, vaikkei Kamari toiselta puolen voi olla huomauttamatta, että viimeksi mainitussa §:ssä ilmenee sama dualismi, johon Kamari on viitannut ehdotusta vastaan tässä edellä tekemässään periaatteellisessa muistutuksessa.

11 §:n säännös, että toimistossa ei saa työnhakijalle tehdä hänen yhteiskunnallisia mielipiteitään ja kunniantuntoaan loukkaavia kysymyksiä, näyttää tarpeettomalta, koska täytynee edellyttää toimiston henkilökunnan siinä kohden käyttävän tarpeellista arvostelukykyä.

Niinikään on Kamari ollut epäroivällä kannalla 13 §:n säännösten tarpeellisuuteen nähden; erittäinkin on 1 mom. Kamarista näyttänyt tarpeettomalta.

Rahatoimikamarissa on asiaa käsitellessä lausuttu se käsitys että, jos Kaupunginvaltuusto katsoo Kamarin edellä esittämäin näkökohtain ansaitsevan huomiota, olisi annettava työnvälitystoimiston johtokunnan toimeksi uudestilaatia ohjesääntö mainittuun suuntaan. Toiselta puolen on lausuttu että, kun esillä oleva ohjesääntöehdotus pääasiassa perustuu toimiston tähänastisiin järjestyssääntöihin ja niissä esiintyviin periaatteisiin, Kamarilla ei ole ollut aihetta tehdä alotetta ehdotuksen uudestilaatimiseen. Positiivista päätöstä esillä olevaan yksityisseikkaan nähden ei Kamari kuitenkaan ole tehnyt.

Edellä lausutun johdosta saa Kamari kunnioittaen esittää Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi

että Helsingin Kunnan työnvälitystoimisto asetetaan vakinaiselle rahasäännölle kuluvan vuoden alusta lukien;

että toimistolle vahvistetaan uusi vuosirahasääntö Rahatoimikamarin tässä edellä siv. 4 tekemän ehdotuksen mukaisesti, sovellettavaksi kuluvan tammikuun 1 päivästä, mikäli koskee henkilökunnan palkkaetuja, ja olisi henkilökunnan saatava nauttia hyväkseen Kamarin edellä ehdottama palkankorotus siltä ajalta, minkä se on toimistossa tähän asti palvellut;

että kuluvaksi vuodeksi myönnetään 1,300 markan lisämääräraha ehdotettujen palkankorotusten sekä muiden ehdotetuista uudestijärjestelyistä johtuvain menojen suorittamiseen.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

HELSINGIN KUNNAN
TYÖNVÄLITYSTOIMISTON
JOHTOKUNTA

*Helsingissä,
lokak. 7 p:nä 1913.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 226.

Helsingin kunnan työnvälitystoimisto, joka avattiin tammikuun 12 päivänä 1903, on nyt ollut toimesta yhdeksätoista vuotta väliaikaisena laitoksena. Kaupunginvaltuusto näet päätti joulukuussa 1902 pitää toimistoa yllä koetteeksi yhden vuoden ja joulukuussa 1903 neljä vuotta eteenpäin; v. 1907 jälkeen on valtuusto vuosittain kaupungin vuosimenosäännön käsittelyn yhteydessä jatkanut laitoksen toimintaa vuodeksi kerrallaan.

Toimiston johtokunta teki kesäkuussa v. 1907 ja syyskuussa v. 1909 Kaupunginvaltuustolle esityksen toimiston asettamisesta vakinaiselle kannalle, mitkä esitykset Kaupunginvaltuusto päätöksillään 17/9 07 ja 27/11 09 kuitenkin hylkäsi sillä perustuksella, että uusi laki työnvälityksen järjestämisestä maassa oli silloin tekeillä.

Vaikkakin maan eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen työnvälityksen järjestämisestä, näyttää sen voimaanastuminen siirtyneen epämääräiseen tulevaisuuteen. Tähän nähden ei johtokunnan mielestä ole enää syytä pitää laitosta, joka on menestyksellä toiminut yli kymmenen vuoden, väliaikaisella kannalla, sitäkin vähemmin, kun odotetun lain voimaanastuminen ei todennäköisesti aiheuta muita muutoksia toimiston toimintaan kuin sen liikkeen kasvamista. Kun Kaupunginvaltuusto on tänä vuotena päättänyt toimiston huoneuston laajennettavaksi, jota parhaallaan tehdään, niin toimisto paikallisena laitoksena kyllä kykenee tyydyttämään yleisön tarpeen uuden lain voimaan astuttuakin.

Toimiston merkitys yleishyödyllisenä laitoksena kunnan asukkaille, sen tehtävä työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasoittamisessa ja taistelussa työttömyyttä vastaan lienee siksi tunnettua, ettei johtokunta pidä tarpeellisena siitä tässä yksityiskohtaisemmin tehdä selkoa, vaan esittää se, viittaamalla Kaupunginvaltuustolle annettuun vuoden 1912 toimiston vuosikertomukseen, vain muutamia tietoja toimiston liikkeestä. Jo toimiston ensimmäisen vuoden tulos on pidettävä hyvin tyydyttävänä, sillä työnhakijain, tarjottujen paikkojen ja täytettyjen paikkain luku nousi jo huomattavaan määrään. Kymmenvuotisena toimikautena on toimiston liike kasvanut enemmän kuin kaksinkertaisesti. Miespuolisen työvoiman välitys, lukuun ottamatta ravintolapalvelijain ja merimiesten välitystä, joista ammattitoimistot huolehtivat, on jo nykyään miltei kokonaan kunnan työnvälitystoimiston hallussa. Nais-

puolisenkin työvoiman välitys on viime vuosina jo saavuttanut sellaisen laajuuden, että on hyviä toiveita yksityisten keinottelijain välityskonttorien toiminnan rajoittamisesta verrattain vähiin.

Toimiston liikkeestä esitettäköön tässä seuraavat tiedot:

V. 1903.	Työnhake- muksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.
Miesten	5,493	2,615	2,461
Naisten	1,184	430	287
	<u>Yhteensä</u> 6,667	<u>3,045</u>	<u>2,748</u>
 V. 1912.			
Miesten	8,401	4,192	3,691
Naisten	4,404	3,694	2,540
	<u>Yhteensä</u> 12,805	<u>7,886</u>	<u>6,231</u>

Työvoimain välitys toisille paikkakunnille on ollut varsin huomattava ja sekin vuosittain kasvanut. Vuonna 1903 välitti toimisto oman paikkakunnan ulkopuolelle 190 henkeä, mutta v. 1909 706, v. 1910 909, v. 1911 719, v. 1912 875 henkeä. Työvoiman välitys toisille paikkakunnille on melkoisesti rajoittanut työttömäin lukua omalla paikkakunnalla.

Nämä huomautukset toimiston toiminnasta riittänevät osoittamaan, että ehdotus toimiston asettamisesta vakinaiselle kannalle on tarpeeksi perusteltu.

Toimiston asettamisesta vakinaiselle kannalle seuraisi, että toimiston virat täytetään vakinaisesti. Kun ne henkilöt, jotka nykyään ovat toimiston palveluksessa, ovat toimiinsa hyvin perehtyneet sekä harrastuksella ja menestyksellä toimensa hoitaneet, ehdottaa johtokunta, joka toimistolle vahvistettujen sääntöjen mukaan ottaa ja erottaa toimiston virkailijat, että se toimia haettavaksi julistamatta saisi asettaa nykyiset väliaikaiset virkailijat vakinaisesti toimiinsa.

Samalla kun johtokunta ehdottaa toimiston virkailijain pohjapalkat pysytettäväksi entisellään, pitää se kohtuullisena, että he vakinaisesti toimiinsa otettua saisivat palkankorotuksiin nähden laskea hyväkseen ne virkavuodet, jotka ovat toimistossa väliaikaisina palvelleet, kuitenkin niin rajoitettuna, että toimiston johtaja, joka 1 p:nä tammikuuta 1914 tulee olleeksi toimessa 11 vuotta, saisi mainitusta ajasta alkaen laskea 10 virkavuotta ja naisapulainen, joka sanottuna päivänä on ollut toimessa 9 vuotta 7 kuukautta, mutta nauttinut sairauden takia virkavapautta kaksi vuotta ja sinä aikana kantanut osan palkastaan, 6 vuotta, muut virkailijat, miesapulainen 7 vuotta, toinen naisapulainen 1 vuoden ja 8 kuukautta, kolmas naisapulainen 4 kuukautta ja vahtimestari 3 vuotta.

Kun toimiston johtaja ja miesapulainen palkankorotuksen asemesta jo nykyään peruspalkkansa lisäksi nauttivat henkilökohtaista palkanlisää, edellinen 500 ja jälkimäi-

nen 300 markkaa, ehdottaa johtokunta nämä palkanlisät poistettaviksi ja palkankorotukset heille laskettaviksi palvelusvuosien perusteella käytännössä olevain perusteiden mukaan, joten toimiston nykyinen menosääntö tulisi palkankorotusten takia kohoamaan yhdellä 500 ja yhdellä 300 markan erällä.

Kun toimiston kolmatta naisapulaista varten kuluvana vuotena on varattu vain neljän kuukauden palkka, niin tulisi tämä menoerä kohotettavaksi koko vuoden palkkaa vastaavaan määrään eli 1,500 markkaan, sillä kun toimiston naisosasto tulee liikkeen kasvamisen takia huoneuston laajennettua toimimaan kahtena osastona, niin on kolmas naisapulainen tarpeen ympäri vuoden.

Kun toimiston liikkeen kasvaminen ja huoneuston laajennus aiheuttaa, ettei toimiston vahtimestaria voida edelleen käyttää asiakäynneillä eikä konttoritehtävissä, kuten tähän asti, vaan on hänen aina valvottava järjestystä sekä mies- että naisosaston odotushuoneissa ja pihamaalla, niin käy välttämättömäksi ottaa toimistoon kehittyneempi käskyläispoika, joka voi kyetä erinäisiin konttoritehtäviin. Tämä toimi tulisi väliaikainen ja palkkio 600 markkaa vuodessa. Suotavaksi on huomattu, että vahtimestari asuu samassa talossa, missä toimisto sijaitsee, ollakseen aina tilaisuudessa pitämään silmällä pihalle kertyvää väkeä, ja on vahtimestarille siitä syystä varattu huone toimiston laajennetun huoneuston yhteydessä.

Toimiston huoneuston laajentaminen aiheuttaa lämpö-määrärahan korotettavaksi 460 markasta 860 markkaan ja siivouskustannusten, jotka on tähän asti suoritettu tarverahoista, 400 markasta 600 markkaan, mikä summa on nyt menosääntöehdotukseen otettu eri eränä.

Toimiston tarverahoista tulisi suoritettavaksi seuraavat erät: kaavakkeiden painatus noin 600 mk, vuosikertomuksen painatus 450 mk, kolmen (ennen kahden) puhelimen vuokra 306 mk, sanomalehti-ilmoituksiin noin 500 mk, postimaksuihin, konttoritarpeisiin, vuosikertomuksen ja kirjelmäin käännöspalkkioihin, ulkolinjapuheluihin y. m. 344 mk, yhteensä 2,200 markkaa.

Tämän mukaisesti tulisi toimiston meno- ja tulosääntö olemaan seuraava:

a) Menot:

Johtaja, palkka	4,800: —	
palkankorotus 10 vuoden palveluksesta	1,000: —	5,800: —
Miesapulainen, palkka	2,400: —	
palkankorotus 5 vuoden palveluksesta	300: —	2,700: —
Ensimmäinen naisapulainen, palkka	2,400: —	
palkankorotus 5 vuoden palveluksesta	300: —	2,700: —
Toinen naisapulainen, palkka	1,800: —	
Kolmas " "	1,500: —	
Konttoripoika "	600: —	
Vahtimestari, paitsi 1 huonetta, palkka	1,440: —	

Tarverahat, arviolta	2,200: —
Lämpö, ”	860: —
Siivous, ”	600: —
Valaistus, ”	150: —
Vedenkulutus, ”	100: —
	Yhteensä Smk 20,450: —

b) Tulot:

Sisäänkirjoitusmaksuja toispaikkakuntalaisilta, arviolta Smk 500: —

Edellä esitetyn perusteluun nojalla saa kunnan työnvälitystoimiston johtokunta kunnioittaen anoa:

että Kaupunginvaltuusto päättäisi asettaa Helsingin kunnan työnvälitystoimiston vuoden 1914 alusta vakinaiselle kannalle ja vahvistaisi sille yllä esitetyn meno- ja tulosäännön.

Helsingin kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan puolesta:

Santeri Ivalo.

A. H. Karvonen.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SOSIALILAUTAKUNTA.*Helsingissä,**lokak. 22 p:nä 1913.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 21.

Sittenkun Helsingin kunnan työnvälitystoimiston johtokunta kirjelmäsään N:o 226 kuluvan lokakuun 7 päivältä on, tarkemmin esittämillään syillä, anonut että Kaupunginvaltuusto päättäisi asettaa mainitun toimiston 1914 vuoden alusta vakinaiselle kannalle ja vahvistaisi sille kirjelmään sisältyvän meno- ja tulosäynnön, on Kaupunginvaltuuston Valmistusvaliokunta lähete-päätöksellään kuluvan kuun 15 päivältä vaatinut Sosialilautakunnalta lausuntoa puheenalaisesta asiasta.

Vaadituksi lausunnoksi Sosialilautakunta täten kunnioittaen saa esittää seuraavaa.

Sosiaalilautakunnan mielestä on työnvälitystoimiston johtokunta täysin sitovasti perustellut ehdotustaan. Ei voine olla epäilystäkään siitä, että kunnan menestyksellä toiminut työnvälitystoimisto, joka toiminnallaan on saavuttanut yhä lisääntyvää luottamusta itse työntekijäin puolelta ja joka on kehittynyt arvokkaaksi aseeksi taistelussa tässä kaupungissa ilmenevää työttömyyttä vastaan, on käynyt merkitykseltään vakinaiseksi ja tarpeelliseksi laitokseksi. Sen pysyttämistä tästä huolimatta väliaikaisella kannalla ei voitane enää päteillä syillä puoltaa. Minkälaiseksi vastainen työnvälitystä koskeva lainsäädäntömme muodostuneekin, täytynee sen tarkoittaman välitysjärjestelmän nojautua kuntain perustamiin ja hoitamiin paikallisiin toimistoihin, ja niin ollen, kuta paremmin ja vakinaisemmin kunnallinen toiminta tällä alalla on saatu järjestetyksi, sitä helpommin on suotava lainsäädäntö aikanaan toteutettavissa. Edellä esitetyn nojalla Sosialilautakunta siis ehdottomasti puoltaa kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan esitystä pääkohdiltaan.

Puheenalaisen esityksen yksityiskohtiin nähden on sitävastoin Lautakunnalla muutamia muistutuksia esitettävänä.

Johtokunta on ehdottanut, että toimiston nykyiset virkailijat pysytettäisiin toimissaan ja että he, lukien hyväksensä ne virkavuodet, jotka ovat toimistossa väliaikaisina palvelleet, saisivat palkankorotukset käytännössä olevain perusteiden mukaan eli johtaja viisisataa (500) sekä miesapulainen

ja ensimmäinen naisapulainen kumpikin kolmesataa (300) markkaa kerrallaan viiden ja kymmenen palvelusvuoden kuluttua. Koska kuitenkin kaupungin virkamiehille vakuutetut palkankorotukset säännöllisesti nykyään on luettu kummallakin kerralla kymmeneksi (10) prosentiksi pohjapalkasta, ja kun nyt kyseessäolevat toimistonjohtajan ja hänen apulaistensa pohjapalkat ovat, edellisen 4,800 markkaa ja jälmäisten 2,400 markkaa, on Lautakunta katsonut asianmukaiseksi, että palkankorotukset olisivat 480 ja 240 markkaa. Siihen nähden että sekä johtaja että miesapulainen nykyään nauttivat henkilökohtaista palkanlisäystä, joka on Lautakunnan täten ehdottamaa korotusta suurempi, ja kun olisi kohtuutonta mitenkään vähentää näiden virkamiesten nykyisiä palkkaetuja, olisi erotus näille henkilöille luettava edelleen henkilökohtaisena lisäyksenä, mikä apulaisen osalta tulisi aikanaan häviämään hänen toiseen palkankorotukseensa. Toimiston menosääntöehdotuksen alku tulisi näin ollen seuraavan muotoiseksi:

Johtaja, palkka	4,800: —	
palkankorotus 10 vuoden palveluksesta ..	960: —	
henkilökohtaista palkanlisää	40: —	5,800: —
Miesapulainen, palkka	2,400: —	
palkankorotus 5 vuoden palveluksesta ..	240: —	
henkilökohtaista palkanlisää	60: —	2,700: —
Ensimmäinen naisapulainen, palkka	2,400: —	
palkankorotus 5 vuoden palveluksesta ..	240: —	2,640: —
Toinen naisapulainen — — — — —		
j. n. e.		

Loppusumma näin ollen vähenisi 60 markalla, tehden 20,390: — markkaa.

Työnvälitystoimiston johtokunta ei ole kirjelmässään omistanut huomiota sille seikalle, aiheuttaisiko toimiston asettaminen vakinaiselle kannalle muutoksia sen nykyisiin, Kaupunginvaltuuston 1 päivänä joulukuuta 1903 vahvistamiin sääntöihin. Huomauttamalla siitä, että nämä säännöt kylläkin kaipaivat muodollistakin parantelua, mikä sopivasti olisi nyt toimitettava, saa Lautakunta seuraavassa tehdä muutamia ehdotuksia sen mielestä suotaviksi asiallisiksi korjauksiksi mainittuihin sääntöihin.

Sosiaalilautakunnassa on esilläolevaa asiaa käsiteltäessä otettu keskusteltavaksi kysymys, eikö olisi syytä muuttaa työnvälitystoimiston hallintoa niin, että tämän suurta merkitystä olevan yhteiskunnallisen toiminnan johto joutuisi jonkun Sosiaalilautakunnan keskuudestaan asettamaan jaoston asiaksi, joten aikaansaataisiin suurempi keskitys kunnan yhteiskuntapoliittiseen toimintaan. Niin suotavaa kuin onkin, että Lautakunta niin läheltä kuin mah-

dollista saisi seurata työnvälitystoimintaa ja myötävaikuttaa sen kehittämi-
seen, ei Lautakunta kuitenkaan tällä erää ole katsonut sopivaksi ryhtyä niin
suureen uudistukseen kuin toimiston nykyisen hallinnon lakkauttamiseen.
Lautakunta toivoo joka tapauksessa, että sille vastedes annetaan tilaisuus
antaa lausuntojaan tärkeämmistä työnvälitystoimintaa ja sen järjestelyä kos-
kevista asioista. Myöskin arvelee Lautakunta, että olisi asianmukaista, että
samoin kuin työnantajain ja työntekijäin järjestöt Kaupunginvaltuustolle eh-
dottavat jäseniä työnvälitystoimiston johtokuntaan, Lautakunta taas, kunnan
yhteiskuntapoliittisen toiminnan edustavana elimenä, esittäisi Valtuustolle
johtokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ehdokkaat. Tämän mu-
kainen säännös olisi toimiston sääntöihin otettava.

Sääntöjen 2 §:n mukaan on toimiston johtokunnan asiana muun muassa
ottaa ja erottaa toimistonjohtaja. Tämän tärkeän viran joutuessa vakinal-
selle kannalle näyttää asianmukaiselta, että se tulee itse Kaupunginvaltuuston
täytettäväksi johtokunnan esityksestä. Sitä vastoin voitaneen vastakin jättää
toimiston apulaisvirkojen täyttäminen johtokunnan asiaksi. Tehdessään nämä
ehdotuksensa on Lautakunta pitänyt luonnollisena, että puheenalaisten vir-
kojen nykyiset haltijat pysytetään ja vahvistetaan toimissaan ilman eri hake-
musta, kuten aikaisemmin onkin ehdotettu.

Asiakirjat palautetaan tämän ohessa.

Sosiaalilautakunnan puolesta:

Leo Ehrnrooth.

Einar Böök.

HELSINGIN KUNNAN
TYÖNVÄLITYSTOIMISTON
JOHTOKUNTA.

Helsingissä,
jouluk. 10 p:nä 1913.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 235.

Rahatoimikamari on pyytänyt Työvälistoimiston johtokunnalta lausuntoa Sosialilautakunnan lausunnosta, joka koskee toimiston johtokunnan tekemää ehdotusta toimiston asettamisesta vakinaiselle kannalle.

Kun Sosiaalilautakunnan lausunto tarkoittaa työvälistoimistolle vahvistettujen Ohjesääntöjen muuttamista, mitkä on Kaupunginvaltuuston vahvistettava, osottaa johtokunta sen vuoksi lausuntonsa Kaupunginvaltuustolle ja saa vaadituksi lausunnoksi esittää seuraavaa:

Tehdessään ehdotuksen työvälistoimiston asettamisesta vakinaiselle kannalle, ei johtokunta pitänyt tuossa yhteydessä välttämättömänä esittää muutoksia toimiston ohjesääntöihin, kun toimiston toiminnassa ei ollut ilmaantunut seikkoja, jotka olisivat vaatineet niihin muutoksien tekemistä.

Kun kuitenkin Sosialilautakunta pitää tarpeellisena erinäisiä muutoksia toimiston Ohjesääntöihin, otti johtokunta ne tarkastettavakseen ja päätti niihin nyt samalla tehdä, paitsi Sosialilautakunnan huomautusten aiheuttamia muutoksia, myöskin erinäisiä muodollisia korjauksia ja täydennyksiä ja anoa niille Kaupunginvaltuuston vahvistusta.

Sosiaalilautakunta ehdottaa, että toimiston johtokunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valitsee Kaupunginvaltuusto *Sosiaalilautakunnan ehdotuksesta*. Tämän ehdotuksen johtokuntakin pitää tarkoituksenmukaisena, kun johtokunnan jäsenetkin valitaan erinäisten järjestöjen ehdotuksesta. Tätä koskevan säännöksen on johtokunta ottanut Ohjesääntöehdotuksen 4 §:ään.

Niinkään on johtokunta hyväksynyt Sosialilautakunnan ehdotuksen, että toimiston johtajan ottaa *Kaupunginvaltuusto* toimiston johtokunnan ehdotuksesta. Tällainen määräys on otettu 7 §:ään.

Näiden lisäksi on johtokunta tehnyt Ohjesääntöihin erinäisiä muita lisäyksiä.

2:ssa §:ssä on säädetty, että toimistossa on oleva kaksi osastoa, toinen miespuolisen, toinen naispuolisen työvoiman välittämistä varten. Tämä sään-

nös ei aiheuta mitään uutta järjestelyä, sillä toimistossa on jo sen toisesta toimivuodesta alkaen ollut kaksi osastoa mainitulla tavalla järjestettynä. Samassa §:ssä on sen lisäksi pidätetty mahdollisuus järjestää eri osastoja eri ammattiteja tai ammattiryhmiä varten, mikä vastaisuudessa saattaa käydä tarpeelliseksi, kuten ulkomaiden suuremmissa työnvälitystoimistoissa yleensä on järjestetty. Ensi vuoden alusta tulee toimiston naisosasto jo toimimaan kahtena osastona, jos Kaupunginvaltuusto hyväksyy johtokunnan tekemän esityksen kolmannen naisapulaisen ottamisesta tälle osastolle.

5 §:ään on otettu tarkempia määräyksiä johtokunnan tehtävistä.

7 §:ssä säädetään, että toimiston apulaiset ottaa johtokunta molemmin puolin varatuin *yhden kuukauden* irtisanomisehdoin.

8 §:ään on otettu määräyksiä toimiston johtajan tehtävistä, mistä seikasta voimassaolevasta Ohjesäännöstä puuttuu lähempiä määräyksiä.

Muut muutokset ovat muodollista laatua; erinäisiä säännöksiä on siirretty toisien yhteyteen, toisia selvennetty, toisia vain kielellisesti korjattu.

Täten korjattu Helsingin Kunnan Työnvälitystoimiston Ohjesääntö liitetään suomen- ja ruotsinkielisenä tämän oheen, ja saa johtokunta kunnioittaen anoa,

*että Kaupunginvaltuusto vahvistaisi oheenliitetyn Helsingin Kunnan Työnvälitystoimiston Ohjesäännön, Instruktio-
nen för Helsingfors Kommunala Arbetsförmedlingsbyrå.*

Johtokunta on myöskin yhtynyt muihin Sosialilautakunnan lausunnon-
saan tekemiin ehdotuksiin ja kannattaa niitä hyväksyttäväksi.

Helsingin Kunnan Työnvälitystoimiston Johtokunnan puolesta:

Santeri Ivalo.

A. H. Karvonen.

Helsingin Kunnan Työnvälitystoimiston ohjesääntö.

1 §.

Helsingin kunnan työnvälitystoimiston tarkoituksena on hankkia työnhakijoille soveliaista tointa ja työnantajille mahdollisen parasta, riittävää työvoimaa. Toimisto välittää työvoimaa kaikille työaloille, hankkien mahdollisuuden mukaan paikkoja kaikkiin ammatteihin kuuluville sekä miehettä naispuolisille työntekijöille, palvelijoille, kauppa-apulaisille j. n. e.

2 §.

Toimistossa pidetään kaksi osastoa, toinen miespuolisen ja toinen naispuolisen työvoiman välittämistä varten. Erityisiä osastoja voidaan järjestää myöskin eri ammattilaisille tai ammattiryhmille.

3 §.

Välitys on kaupungin henkikirjoissa oleville työnantajille ja työntekijöille maksuton. Ulkokuntalaisten on toimistolle suoritettava 50 p:n sisäänkirjoitusmaksu.

Muulta paikkakunnalta oleva työnantaja suorittaa, siinä tapauksessa ettei lähetettyä työntekijää ota työhön, tämän matkakustannukset edestakaisin, ellei toimiston välityksellä työnantajan ja paikanhakijan välillä ole muuta sopimusta matkakustannuksista tehty.

4 §.

Toimiston hallituksena on Kaupunginvaltuusmiesten valitsema johtokunta, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä neljä jäsentä ja neljä varajäsentä, joista kaksi jäsentä ja kaksi varajäsentä on työnantajaa ja samoin kaksi kumpiakin työntekijää.

Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, joka kuuluu johtokuntaan ainoastaan puheenjohtajan sijaisena ollessaan, valitsevat Kaupunginvaltuusmiehet, Sosialilautakunnan ehdotuksesta, vuosittain. Johtokunnan jäsenet valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan ja eroaa niistä puolet, yksi työnantaja ja yksi työntekijä sekä vakinaisista että varamiehistä vuoron mukaan. Vuosittain ennen marraskuun 1 p:ää kehoittaa johtokunta Helsingin työväenyhdistyksiä yhtäältä ja työnantajain yhdistyksiä toisaalta esittämään Valtuusmiehille ehdokkaita johtokunnan jäseniksi.

5 §.

Johtokunnan tehtävänä on:

hoitaa toimiston hallintoa Kaupunginvaltuusmiesten päätöksen mukaisesti; vahvistaa toimistolle järjestyssäännöt; määrätä toimiston aukiolo-aika ja työjärjestys;

valvoa, että toimisto toimii säännöllisesti ja ohjesääntönsä sekä johtokunnan määräysten mukaisesti;

vuosittain syyskuun kuluessa valmistaa ja Rahatoimikamarille jättää ehdotus toimiston seuraavan vuoden meno- ja tulosäännöksi; sekä

vuoden loputtua antaa Kaupunginvaltuusmiehille kertomus toimiston toiminnasta.

6 §.

Johtokunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta niin usein kuin tarve vaatii. Kokouksissa pidetään pöytäkirjaa, johon käsiteltävinä asiat ovat ja tehdyt päätökset merkitään ja jonka toimiston johtaja laatii. Päätöksen tekemisessä pitää yhtä monen työnantaja- kuin työmies-jäsenen aina olla osallisena. Jos tarvitaan, määrätään arvalla, kenen asianomaisesta ryhmästä on pysyttävä äänestyksestä poissa.

Johtokunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja kaksi jäsentä on saapuvilla.

7 §.

Toimistoa hoitaa johtaja ja tarpeellinen määrä apulaisia.

Toimistonjohtajan ottavat Kaupunginvaltuusmiehet johtokunnan esityksestä molemmin puolin varatuin kuuden kuukauden irtisanomisehdoin.

Toimistonapulaiset ottaa ja erottaa johtokunta molemmin puolin varatuin yhden kuukauden irtisanomisehdoin.

8 §.

Toimistonjohtajan tulee:

kaikessa noudattaa Valtuusmiesten vahvistamaa ohjesääntöä sekä johtokunnan antamia järjestyssääntöjä ja määräyksiä;

pitää johtokunnan kokouksissa pöytäkirjaa sekä laatia ja varmentaa johtokunnan päättämät kirjelmät;

hoitaa juoksevia välitysasioita koskeva kirjeenvaihto;

hoitaa laitoksessa kannetut varat, kirjanpito ja laatia tilit johtokunnalle sekä jokaisen vuosineljänneksen kuluttua tilittää ne Rahatoimikamarille;

pitää laitoksen välitystoimesta syntyneet tilastoaineokset asianmukaisessa järjestyksessä;

valmistaa jokaisen vuoden syyskuun alkupuoliskolla johtokunnalle toimiston seuraavan vuoden meno- ja tulosääntöehdotus; sekä antaa johtokunnalle kuukausittain kertomus toimiston toiminnasta, sekä vuosikertomus.

9 §.

Toimiston apulaisten tulee noudattaa johtokunnan antamia määräyksiä sekä toimistonjohtajan ohjeita.

10 §.

Jos joku kaupungin virasto pyytää toimistolta sen alaan kuuluvia tietoja, on niitä sille annettava.

11 §.

Toimisto osottaa työnhakijoille työpaikkoja siinä järjestyksessä kuin ilmoittautuminen on tapahtunut, kuitenkin ensi kädessä kaupungin henkikirjoissa oleville työttömille ja niistä sellaisille, joilla on perhettä huolehdittavana. Työpaikkaa osottaessa on otettava huomioon ne toivomukset, joita työpai-kantarjooja ja työnhakija ovat esittäneet.

Toimistoon ilmoittautuessa kysellään työpaikanhakijalta ne tiedot, mitkä johtokunnan vahvistamiin kaavoihin tarvitaan. Hakijan yhteiskunnallisia mielipiteitä ja kunniantuntoa loukkaavia kysymyksiä ei toimistossa saa hakijalle tehdä. — Työvoimanhakijalta pyydetään myös tilastokaavoihin tarvittavat tiedot.

12 §.

Ellei työpaikanhakija ole toimiston välityksellä saanut työtä, voidaan hänelle siitä antaa toimistosta todistus, joka osotetaan sille viran- tai asianomaiselle, jonka puoleen kääntyäkseen paikanhakija sitä tarvitsee.

13 §.

Työpysäysten (työlakkojen ja työsulkujen) aikana tai muitten riitaisuuk-sien sattuessa työnantajain ja työntekijäin kesken työskentelee toimisto keskeyttämättä toimintaansa.

Lakon tai työsulun tiettävästi vallitessa jossakin ammatissa tai työpai-kassa, tulee toimiston ilmoittaa tämä hakijan tiedoksi, jättäen hänen päätettä-väkseen, tahtooko hän välitystä vai ei.

14 §.

Valitukset toimiston toimintaa vastaan ovat kirjallisesti tehtävät johto-kunnan puheenjohtajalle, joka esittää ne johtokunnan ratkaistaviksi.

*Musiikkilautakunnan esitys Helsingin
orkesteriolojen järjestämisestä syksystä 1914
lähtien.*

HELSINGIN KAUPUNGIN

MUSIIKKILAUTAKUNTA

*Helsingissä,
tammik. 28 p:nä 1914.*

Herroille Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Viime syyskuun 24 päivänä Rahatoimikamariin antamassaan kulunkiarvioehdotuksessa esitti Musiikkilautakunta varattavaksi 75,000 markkaa Helsingin Symfoniaorkesterin voimassapitoon soitantokautena 1914—1915. Tässä yhteydessä Lautakunta kuitenkin viittasi siihen mahdollisuuteen, että on aikaansaataavissa järjestelmän muutos musiikkiolojemme ohjaamiseksi tyynemille urille kokoomalla kaikki voimat yhteiseen työhön, ja sanoi puolestaan koettavansa työskennellä tämän tarkoituksen hyväksi, johon nähden kysymys kunnallisen kaupunginsoittokunnan aikaansaamisesta jälleen näytti olevan otettava vakavasti harkittavaksi varmimpana keinona toivotun tuloksen saavuttamiseksi.

Harkitessaan symfoniaorkesterin kannatuskysymystä edellytti Rahatoimikamari mainitun orkesterin ja Filharmonisen Seuran orkesterin välisen kilpailun lakkaavan ja asiain järjestyvän paremmalle kannalle. Tämän johdosta Rahatoimikamari puolsikin kannatusapua myönnettäväksi ainoastaan kuluvaiksi kevätkaudeksi 37,500 markkaa anniskeluvaroista, mutta jätti asian muutoin avonaiseksi. Kulunkiarviovaliokunta oli sitä mieltä, että vastamainittu määräraha samoin kuin muutkin samanlaatuiset sivistysmäärärahat oli pantava vakinaiseen rahasääntöön, jonka käsityksen Kaupunginvaltuustokin hyväksyi. Mitä taas tuli konsertti-orkesterin voimassapitoon vuoden jälkipuoliskolla, totesi Kulunkiarviovaliokunta, että tähän tarkoitukseen tarvittavan määrärahan summa ei vielä ollut määrättävissä, minkätähden ja kun viimeksi mainitun määrärahan ehkä kävisi suorittaminen anniskeluyhtiön voittovaroista, Valiokunta ei katsonut olevan aihetta kulunkiarvioehdotukseensa panna rahaerää tätä tarkoitusta varten.

Kulunkiarvion järjestelyn yhteydessä päätti Kaupunginvaltuusto piten-
tää Musiikkilautakunnan toimikauden toistaiseksi Lautakunnan taholta lu-
vattua orkesteriasian ratkaisuehdotusta odotellessa.

Orkesteri-
asian aikai-
semmat
vaiheet.

Käydessään nyt pitkällisen ja perinpohjaisen valmistelun jälkeen Her-
roille Kaupunginvaltuusmiehille esittämään ehdotusta järjestettyjen olojen
aikaansaamiseksi korkeamman musiikkielämän alalla paikkakunnallamme, on
Lautakunta tahtonut johdatukseksi luoda katsauksen asian aikaisempiin vai-
heisiin.

Kun oli saatu tietoon, että maamme hallitus 1912 vuoden rahasääntö-
ehdotusta laatiessaan oli päättänyt poistaa useita sivistysmäärärahoja, päätti
Kaupunginvaltuusto erikoisvaliokunnalla tarkemmin tutkituttaa kysymystä
kaupungin osanotosta tšekäläisten soittokuntain ja erinäisten teatterien voi-
massapitoon. Tammikuun 24 ja helmikuun 7 päivänä 1912 antamissaan mie-
tinnöissä (*Pain. asiakirj. N:ot 4 ja 8 vuodelta 1912*) asettui orkesterivalio-
kunta sille kannalle, että kaupungin tulisi auttajana käydä turvaamaan pää-
kaupungin musiikkielämän harrastuksia, johon tarkoitukseen jo välttämättä
vaaditaan pysyväsien, hyvin kokoonpannun orkesterin myötävaikutusta. Tuol-
laisen musiikkielämän elimen puute olisi Valiokunnan mielestä yhäkin sel-
vemmin osottava, että hyvä, huomattavia taideluumia esittämään kykenevä
soittokunta on niitä tarpeita, joita Helsingin kaupungissa täytyy täyttää.
Tunnustaen orkesterikysymyksen suuren tärkeyden huomautti orkesterivalio-
kunta, että ne toimenpiteet, joihin sen ratkaisemiseksi olisi ryhdyttävä, olisi
niin harkittava ja järjestettävä, että ne taloudelliset vaikeudet, jotka tähän
asti herkeämättä olivat häiritsevästi estäneet Filharmonisen soittokunnan
lujaa vakauttamista, poistuisivat ja vastainen orkesteri tulisi sille kannalle,
että sattumat eivät saisi päästä häiritsevästi vaikuttamaan eikä usein uusiu-
tunutta vetoamista yksityisten uhraavaisuuteen enää olisi tarpeen.

Orkesterivaliokunta oli sen ohessa perin pohjin tutkinut asian rahallista
puolta saadakseen selville orkesteriyrityksen kulunkiarvion sekä missä mää-
rin kannatusapua tarvittaisiin orkesterin omasta toiminnasta olevain tulojen
lisäksi. Valiokunta totesi, että täysin kykenevällä 50-miehisellä soittokunnalla
tarmokkaan johdon ja lujan taloudenhoidon vallitessa pitäisi olla saavu-
tettavissa tähänastista parempia tuloksia, sekä että hallinnon ollessa päämää-
räästään tietoinen ja taitava, menojen ja tulojen välistä eroa ei tarvitsisi edel-
lyttää 75,000 markkaa suuremmaksi.

Konserttorkesterin vastaisesta asemasta lausui orkesterivaliokunta muun
muassa seuraavaa:

„Yksinkertaisinta olisi, että kaupunki tarpeellisella rahamäärällä avus-

taisi näitä soittokuntia, jotka muutoin saisivat edelleen pysyä yksityisinä yrityksinä. Mutta kun täten kysymys niiden häiriintymättömästä edelleen olemisesta ei olisi lopullisesti järjestetty ja kaupunki näin menetellen antautuisi sitoumukseen, jonka täyttämiseen kunnan taholta ei voitaisi mainitavasti vaikuttaa, on valiokunta arvellut nykyisen asiointilan vaativan perinpohjaisempia toimenpiteitä ja asian ratkaisemista siihen suuntaan, että kaupunki määrättyjen rajain sisällä ottaa orkesteriasian hoitoonsa. Ainoastaan näin menetellen on tarpeellinen olojen vakautuminen saavutettavissa tällä alalla ja toiveita olemassa soittokuntain voimassapidon tuottaman taloudellisen rasituksen vähenemisestä.“

Esiintuotuaan käsityksenään, että konserttorkesteri olisi järjestettävä torvisoittokunnasta erilliseksi yritykseksi, lausuu valiokunta edelleen:

„Kun toistaiseksi ei liene toiveita valtioavun saamisesta tämän, pääkaupungin ja koko maamme soitannollista elämää keskittävän soittokunnan voimassapitoon, seuraa tästä, että kunnan annettavan avustuksen määrää on tuntuvasti korotettava. Mahdottomalta nimittäin näyttää, että yksityinen uhraavaisuus voisi tässä esiintyä auttajana, jota paitsi sitä tietä ei saavutettaisi yritykselle välttämätöntä turvallista ja vakavaa pohjaa. Mutta jos kunta antaa tarpeellisen avustuksen ja siten takaa yrityksen, niin näyttää asianmukaiselta, että astutaan täysi askel ja että Filharmoninen soittokunta järjestetään uudestaan niin, *että se lakkaa olemasta yksityinen yritys ja siirtyy kaupungin hoitoon*, jotta kaupunki jollakin elimellään voi pitää silmällä ja johtaa soittokunnan toimintaa, hoitaa sen taloutta ja siten myös edistää soittokunnan työn taloudellisen tuloksen paranemista.“

Tämän nojalla orkesterivaliokunta ehdotti, että Osakeyhtiö Helsingin Filharmonisen Seuran kanssa ryhdyttäisiin keskusteluihin soittokunnan ottamisesta kaupungin huostaan.

Kokouksessaan helmikuun 13 päivänä 1912, jolloin orkesterikysymys silloisessa vaiheessaan ratkaistiin ja Musiikkilautakunta asetettiin, Herrat Kaupunginvaltuusmiehet kuitenkin päättivät:

yhteensä enintään 75,000 markan vuosimäärärahan pohjalla ensi syksystä lähtien järjestää orkestereja koskevan kysymyksen siihen suuntaan, että mainittu summa tahi osa siitä apurahana annetaan yhtiölle, musiikkiyhdistykselle tai yksityishenkilölle, jolla katsotaan olevan tarpeelliset taiteelliset ja taloudelliset edellytykset voidakseen kaikin puolin täyttää täkäläisten musiikkiharrastusten oikeutetut vaatimukset orkesterimusiikkiin nähden; sekä jos asiaa ei käy järjestäminen apurahan pohjalla, ryhtyä samaa tarkoitusta varten *asettamaan kaupungin omaa orkesteria*; ollen kuitenkin lopullinen ehdotus asiasta alistettava Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja hyväksyttäväksi.

Tämän valtuutuksen nojalla järjesti Musiikkilautakunta orkesteriasian

apurahan pohjalla sekä luovutti orkesteriyrityksen herra Georg Schnéevoigtille, joka rupesi sen johtajaksi ja urakoitsijaksi. Välikirja herra Schnéevoigtin kanssa tehtiin helmikuun 22 päivänä 1912 ja pitennettiin sitten maaliskuun 15 päivänä 1913 jatkuvaksi kuluvan vuoden kevätkauden loppuun ¹⁾.

Musiikkilautakunnan toimenpiteet molempain orkesteriyritysten yhdistämiseksi.

Itsestään selvä edellytys orkesteriasian saattamiseksi onnelliseen ratkaisuun edellä kerrotulla pohjalla oli, että pääkaupungin musiikkielämän vaatimuksia täyttäisi *yksi ainoa* ensiluokkainen konserttorkesteri. Tähän edellytykseen perustui sekä Kaupunginvaltuuston päätös orkesteriasian järjestämisestä että myös Lautakunnan ja urakoitsijan kesken tehty sopimus. Asiat saivat kuitenkin odottamattoman käänteeseen. Syksystä 1912 lähtien on nimittäin pääkaupungissa käymässä tuhoisa kilpailu kahden suuren orkesteriyrityksen kesken ja kaupungin väliintulo, jonka tarkoituksena oli turvata musiikkielämän uhanalaiset edut, on sen sijaan vienyt siihen, että meillä nyt soitannollisella alalla vallitsee liikatuotanto, joka on haitaksi sekä taiteelliselta että taloudelliselta kannalta katsoen.

Musiikkilautakunta on koko toiminta-aikansa koettanut parhaansa mukaan aikaansaada molempain kilpailevain yritysten yhteenliittymistä. Jo keväällä 1912, kun tuli tunnetuksi, että Filharmoninen Seura aikoi jatkaa toimintaansa, koetti Musiikkilautakunta ryhtyä keskusteluihin orkesterin jäsenten kanssa heidän liittämisekseen uuteen yritykseen, mutta tuloksetta. Samassa tarkoituksessa oli Lautakunta 1913 vuoden alussa pitkällisissä keskusteluissa Filharmonisen Seuran johtokunnan kanssa, jolloin Musiikkilautakunnan taholta ehdotettiin asian ratkaisemista siten, että molemmat orkesteriyritykset lakkautettaisiin ja että perustettaisiin *yksityinen takuu- eli konserttiyhdistys*, joka pitäisi voimassa yhtä ainoata hyvin kokoonpantua konserttorkesteria Helsingissä ja koettaisi pyrkiä niihin päämääriin, joita kumpikin yritys oli itselleen asettanut, minkä ohessa yrityksen hallintoelimenä olisi kaupungin Musiikkilautakunnan valvonnan alainen hallitus. Tätä ehdotusta ei Filharmoninen Seura kuitenkaan hyväksynyt sopimuksen pohjaksi, vaan halusi yhteenliittämisen toimeenpantavaksi siten, että lähin huolenpito orkesterimusiikista jäisi Seuralle. Asian silloisessa vaiheessa ei Musiikkilautakunta voinut esiintuoda orkesteriyrityksen kunnallistuttamisatetta, erittäinkin kun ei vielä ollut saatu tarpeellista kokemusta kaupunginsoittokunnan taloudellisesta kannattavuudesta. Keskustelut eivät sillä kertaa vieneet tulokseen.

¹⁾ Seikkaperäinen selonteko Musiikkilautakunnan toimenpiteistä orkesteriyrityksen käyntiin panemiseksi on Lautakunnan vuosikertomuksessa vuodelta 1913 (Pain. asiakirj. N:o 71 vuodelta 1913).

Yhdistämisaatteesta, jolla on kannatusta yhteiskuntamme laajoissa piireissa, ei kuitenkaan ollut luovuttu ja uusiin keskusteluihin Filharmonisen Seuran kanssa ryhdyttiin viime syksyn alussa. Orkesterin toiminta-aikana oli saavutettu jonkinlaista kokemusta asian arvostelemiseksi rahalliselta kannalta, ja nyt katsoi Lautakunta voivansa vastaisen sopimuksen pohjaksi ehdottaa kunnallisen soittokunnan asettamista, joka ehdotus alun pitäen sai osakseen myötätuntoa Filharmonisen Seuran taholta ja, olojen kehitystä silmälläpitäen, näytti Lautakunnasta olevan puheenalaisen asian ainoa mahdollinen ja oikea ratkaisu.

Filharmonisen Seuran kanssa tällä pohjalla olleet keskustelut, joiden kulku näkyy tämän oheisesta kirjelmäinvaihdosta (Liite II) vei vihdoin toivottuun tulokseen marraskuun 29 päivänä viime vuotta, jolloin päästiin yksimielisyyteen alempana mainituista pääkohdista orkesterikysymyksen lopullisen ratkaisun aikaansaamiseksi.

I. Soitantokauden 1914—1915 alusta järjestää ja voimassapitäää Helsingin kaupunki oman kunnallisen konserttorkesterin, jolla on nimenä *Helsingin kaupungin Filharmoninen soittokunta*.

Alustava
sopimus.

II. Ennenkuin kaupunginsoittokunta alottaa toimintansa, lopettaa Filharmoninen Seura orkesteritoimintansa ja Helsingin Symfoniaorkesteri lakkautetaan.

III. Musiikkilautakunta tai se kunnallinen viranomainen, joka saa hoidettavakseen kaupunginsoittokunnan asiat, pannaan kokoon eri harrastuspiirien edustajista, mutta johtajat eivät saa siinä istunto- eikä puhevaltaa.

IV. Soittokunnan pääjohtajiksi asetetaan professori Robert Kajanus ja kapellimestari Georg Schnéevoigt, kumpikin 8,000 markan vuosipalkalla sekä Lautakunnan välikirjassa määräämin velvollisuuksin. Herra Schnéevoigt johtaisi seitsemän symfoniakonserttia käsittävän sarjan sekä suorittaisi muuten ne tehtävät, mitkä Musiikkilautakunta kohtuudella voi panna hänen velvollisuudekseen. Herra Kajanus hoitaisi Lautakunnan valvonnan alaisena yrityksen taiteellista johtoa, paitsi mitä tulee herra Schnéevoigtin erilliseen toimintaan, sekä johtaisi sitä paitsi vähintään kymmenen konserttia, joista ainakin kaksi olisi symfoniakonsertteja. Jälellä olevain symfoniakonserttien johtaminen annettaisiin koti- tai ulkomaisten johtajain ja eteväin säveltäjäin toimeksi. Muiden konserttien johtamista ja muita musiikkitilaisuuksia varten asetetaan yksi tai kaksi sopivaa soittotaiteilijaa.

V. Juoksevat asiat, rahahallinto ja kirjanpito sekä muut taloudellista laatua olevat asiat on hoidettava sillä tavoin, kuin kunnan viranomaiset määräävät. Soittokunnan työsuunnitelman ja symfoniakonserttien ohjelman vahvistaa Musiikkilautakunta.

VI. Soittotaiteilijat kaupunginsoittokuntaan ottaa Musiikkilautakunta johtajain lausunnon hankittuaan. Soittotaiteilijat saavat mahdollisimman turval-

lisen aseman ja oikeuden eläkkeeseen siitä ajankohdasta lukien, jolloin he ovat tulleet kunnan soittokunnan palvelukseen. Etusijassa otetaan soittokuntaan kaikki halulliset soittotaiteilijat, jotka 1911 vuoden alussa olivat Filharmonisen Seuran palveluksessa. Muita paikkoja täytettäessä on kykenevillä kotimaisilla soittotaiteilijoilla etusija.

VII. Vastedes ehkä saatavan valtioavun pitää tulla kunnan hyväksi soittokunnan voimassapidosta oleviin kaupungin menoihin käytettäväksi.

VIII. Filharmonisen Seuran voimassapitämää orkesterikoulua pitää kunta väliaikaisesti voimassa, kunnes Musiikkiopisto voi ottaa koulun huostaansa, mikä niin Musiikkilautakunnan kuin Filharmonisen Seurankin mielestä olisi kaikin puolin tarkoituksenmukaisin koulun vastaisen aseman ratkaisu.

IX. Seuran omaisuudesta lunastaa kaupunki kallisarvoisen ja soittokunnalle välttämättömän tarpeellisen nuottikirjaston 50,000 markan hinnasta, joka maksetaan siten, että kaupunki yhtiön puolesta maksaa koron ja kuoletuksen siitä saman määräisestä 4 %:n kuoletuslainasta, minkä Seura mainitun kirjaston panttausta vastaan on saanut valtiolta (Ks liitteitä III ja IV). Seuran johtokunnan Musiikkilautakunnalle antaman kirjallisen ilmoituksen mukaan (vrt liitettä V) on kirjaston hankinta-arvo, poistot siitä vähennettyä, noin 61,000 markkaa. Niinikään lunastaisi kaupunki kohtuullisesta hinnasta sen osan nykyisten yritysten kalustoa, joka havaitaan uudelle orkesterille tarpeelliseksi.

Kansalais-
ten mielen-
ilmaisu
orkesteri-
asiassa.

Katsoessaan voivansa puoltaa Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi edellä kerrottua ehdotusta Filharmonisen Seuran kanssa tehtäväksi sopimukseksi sekä esittää, että Kaupunginvaltuusto hyväksymällä ehdotuksen edistäisi orkesteririidan sovittamista, on Musiikkilautakunta voinut nojata sekä pääkaupungin musiikkioloista saamaansa kokemukseen että myös yhteiskuntamme laajoissa kerroksissa vallitsevaan voimakkaaseen ja varsin yksimieliseen mielipiteeseen. Sen jälkeen kun alustava sopimus Filharmonisen Seuran kanssa oli tehty, on Lautakunta saanut vastaanottaa tämän oheisen *lukuisain, eri piireihin kuuluvain kansalaisten Herroille Kaupunginvaltuusmiehille osottaman pyynnön orkesteriasiassa*, jossa kirjelmässä viitataan nykyisiin luonnottomiin oloihin ja mainitaan kunnallisen orkesterin järjestäminen oikeimmaksi ja varmimmin päämäärään vieväksi tieksi (ks liitettä I). Tämä mielipiteenilmaus käy kaikin puolin yhteen Lautakunnan oman kannan kanssa esillä olevassa asiassa.

Näkökohtia
orkesteri-
yrityksen
kunnallisu-
tuttamis-
asiassa.

Niiden näkökohtain lisäksi, joita Kaupunginvaltuuston orkesterivaliokunnan taholta ja edellä mainitussa kansalaisadressissa on esiintuotu kaupunginorkesterin perustamisen tueksi, mainittakoon vielä muutamia syitä, joilla Lautakunnan mielestä on ratkaiseva merkitys.

Musiikin suuri merkitys herättävänä ja jalostavana kulttuurivälineenä ei liene kiellettävissä, ja samaten tunnustetaan yleisesti kunnan velvollisuus varainsa mukaan täyttää ja turvata tätä tarvetta. Ulkomailla on nykyään käymässä vilkas liike orkesteriyritysten kunnallistuttamisen hyväksi, ja musiikin etevimmät edusmiehet, esimerkiksi Richard Strauss, ovat puoltaneet voimakasta uudistustoimintaa siihen suuntaan. Useissa ulkomaiden kaupungeissa, missä kulttuuriharrastuksiin pannaan sanottavampaa huomiota, pidetään jo voimassa omia kunnallisia soittokuntia. Näistä mainittakoon esimerkiksi seuraavat Saksan kaupungit: Aachen, Augsburg, Baden—Baden, Bonn, Chemnitz, Köln, Dortmund, Duisburg, Düsseldorff, Elberfeld, Essen, Freiburg, Heidelberg, Hamburg, Leipzig, Magdeburg, Mainz, München—Gladbach, Rostock, Strassburg, Wiesbaden y. m.

Mitä Helsinkiin tulee, näyttää erittäinkin nykyoloissa olevan kunnan velvollisuus ottaa kantaakseen niiden kulttuurivaatimusten täyttämisestä johtuva lisätaakka, jotka hallitus jättää huomioonottamatta.

Pääkaupungin nykyiset musiikkiolot käyvät epäilemättä ajan pitkään mahdottomiksi, ja epätietoista on, ovatko kunnan viranomaiset halukkaita edelleen myöntämään kannatusapua, ellei muutosta saada aikaan. Mutta vaikka Kaupunginvaltuusto päättäisikin pysyttää nykyisen järjestelmän ja edelleen myöntää nykyisen 75,000 markan suuruisen kannatusavun kutakin konserttikautta kohti, kävisi urakoitsijan kuitenkin mahdottomaksi ilman muulta taholta saatavaa tuntuvaa lisäävustusta pitää voimassa kallishintaista orkesterilaitosta, niin kauan kuin kaksi soittokuntaa kilpailee yleisön suosiosta. Viimeiseen asti kuitenkin näyttää olevan vältettävä enempää vetoamista yleiseen uhraavaisuuteen, jolle näinä aikoina asetetaan suuria vaatimuksia.

Lopuksi on huomattava että, jos kannatusapua nauttiva orkesteri lakkaisi ilman että kunnallista yritystä saadaan sijaan, joutuisi useiden Kaupunginvaltuuston helmikuussa 1912 tekemän päätöksen johdosta Helsingin Symfoniaorkesterin palvelukseen otettujen soittotaiteilijain toimeentulo uhanalaiseksi. Näistä soittotaiteilijoista on osa kotimaisia ja osa ulkomaalaisia, jotka monet ajat ovat täällä työskennelleet musiikkielämän palveluksessa. Olisi Lautakunnan mielestä sangen valitettavaa, jos orkesterikysymys ratkaistaisiin huomioon ottamatta näitä soittotaiteilijoita, joilla ei enempää kuin nykyisellä urakoitsijallakaan ole vähintäkään syytä musiikkiolomme nykyiseen epävakaiseen asemaan.

Filharmonisen Seuran kanssa tehtäväksi ehdotetun sopimuksen yksityiskohdista saa Musikkilautakunta lisäksi mainita seuraavaa.

Valtioapua Helsingin orkesteritoiminnan voimassapitoon ei liene vuodeksi 1914 odotettavana, niin kauan kuin hallitus pysyy käsityksessään eduskunnan vallasta myötäväikuttaa valtion rahasaännön laatimiseen.

Kirjelmässä marraskuun 24 päivältä 1913 (liite II) huomauttaa Filharmoninen Seura, että *orkesterikoulun* voimassapito on yhtenä valtioavun saannin ehtona. Tämä ehto on tosin valtioavun lakkaamisen johdosta nyttemmin vailla merkitystä eikä enää perustele koulun kunnallistuttamista. Siihen suureen merkitykseen katsoen, mikä koululla kuitenkin on silmälläpitäen kotimaisten voimain vastaista saantia orkesteriin, ja kun toivottava olisi, että koulun voimassapysyminen parhaalla tavalla turvattaisiin, on Musiikkilautakunnan aloitteesta ryhdytty Filharmonisen Seuran kanssa keskusteluihin orkesterikoulun liittämistä musiikkiopistoon, jommoista asian ratkaisua täytyy pitää kaikilta näkökannoilta sopivimpana. Samalla kun Musiikkilautakunta varaa itselleen tilaisuuden saada, sittenkun tämä seikka on asianmukaisesti valmisteltu, tehdä siitä Kaupunginvaltuustolle erityisen esityksen, on Lautakunta jo nyt tahtonut huomauttaa, että orkesterikoulun yhdistäminen musiikkiopistoon tai asian järjestäminen muulla tavoin ei liene aikaansaataavissa, ellei kaupunki myönnä tarkoitukseen vähäistä apurahaa, sekä että Lautakunnan mielestä olisi erittäin toivottava, että tämäkin asia kaupungin välityksellä saataisiin onnelliseen ratkaisuun.

Kaupunginsoittokunnalle tarpeellinen *kalusto* saattaisiin osin Filharmonisen Seuran ja osin Symfoniaorkesterin varastoista. Mainittu tarve käy selville tämän oheisista luetteloista (liitteet VI ja VII), joissa mainitaan kaikki tarkoitukseen lunastettavat kalut sekä niiden arvo. Ostoa varten tarvittaisiin kaikkiaan 11,500 markan määräraha, joka erä siis olisi luettava kaupunginsoittokunnan ensimmäisiin perustamiskustannuksiin.

Musiikkilautakunnan on nyt käytävä tarkemmin selvittämään kysymystä aiotun kaupunginsoittokunnan järjestyksestä ja hallinnosta sekä, mikäli mahdollista, valaisemaan tuollaisen yrityksen rahallista merkitystä.

Soittokunnan
kokoonpano.

Ennen vuotta 1912 kuului Filharmonisen Seuran soittokuntaan 49—50 jäsentä, mutta suurempia musiikkitalaisuuksia varten otettiin siihen lisäksi sivullisia soittotaiteilijoita. Soitantokaudella 1912—1913 mieslukua kilpailun johdosta lisättiin, niin että kumpaiseenkin soittokuntaan kuului noin 63 miestä. Nykyään on soittokunnan miesluku jonkin verran pienempi, nimittäin Seuran soittokunnan 56 ja Symfoniaorkesterin 54 miestä.

Harkitessaan kysymystä soittokunnan kokoonpanosta on Musiikkilautakunta havainnut, että täysipainoiseen soittokuntaan, joka kykenee täyttämään ne vaatimukset, mitkä pääkaupunki voi ja sen tulee asettaa tuollaiselle laitokselle, tulee kuulua vähintään 54 soittotaiteilijaa. Tämän miesluvun supistaminen tietäisi Lautakunnan mielestä soitannollisessa suhteessa taantumusta, joka olisi sitä valitettavampi, kun suurempain uudenaikaisten musiikkiteosten

esittäminen sen johdosta vaikeutuisi. Soittokunnan miesluvun saattaminen tarpeelliseen määrään ottamalla siihen tilapäisiä lisävoimia on käytännössä osottautunut sangen hankalaksi eikä anna taiteelliselta kannalta parhaita tuloksia. 54-miehininen soittokunta olisi myös suotava soittokunnan tehtävän helpottamiseksi sen toiminnan eri aloilla (2 teatteria yhtäikaa, helppotajuinen konsertti ja teatteri, konsertti ja ooppera j. n. e.).

Filharmonisen Seuran kanssa tehdyn sopimuksen mukaan tulisi kaupunginsoittokuntaa perustaessa siinä varattavaksi sijaa niille halullisille orkesterisoittajille, jotka 1911 vuoden päättyessä olivat Filharmonisen soittokunnan palveluksessa. Näitä on lukuaan 34.

Kunnallisen soittokunnan toimintavuosi näyttää samoin kuin tähänkin asti olevan luettava 8 kuukaudeksi (syyskuun 15 päivästä toukokuun 15 päivään). Vuoden umpeen toimesta olevaa vakinaista soittokuntaa täytyy toistaiseksi pitää tavoiteltavana tulevaisuudentoiveena, jonka toteuttaminen on yrityksen taloudellisten tulosten varassa.

Soitto-
kunnan
palkkaus.

Soittokunnanjäsenten palkat nousevat nykyään sangen vaatimattomiin määriin, vaihdellen keskimäärin 200 ja 260 markan välillä kuukaudessa, mikä erittäinkin perheenelättäjille lähenee toimeentulominimiä kaupungissa, jossa elantokustannukset ovat niin kalliit kuin Helsingissä. Jonkinlaista toimeentulon epävakaisuutta myös syntyy siitä, että vakinainen toimi kestää ainoastaan kahdeksan kuukautta sekä että soittokunnanjäsenten vuoden jällellä olevaksi ajaksi täytyy hankkia tointa muualta, missä sitä on saatavana. Vaikka palkka on vähäinen, vaaditaan soittotaiteilijoilta korkeata kehityskantaa ja taiteellista valmiutta, heidän työnsä on rasittavaa ja varsinkin eräinä soitantokauden aikoina erittäin vaativaa.

Pyrkimystä soittotaiteilijain taloudellisen ja yhteiskunnallisen aseman parantamiseen on viime vuosina esiintynyt ulkomailla, missä soittotaiteilijain yhteisiä ammattietuja valvomaan perustetut ammattijärjestöt ovat saaneet vakiintuneen muodon ja voivat tuntuvasti vaikuttaa palkkausoloihin. Niinpä on Saksan „Allgemeiner Deutscher Musiker-Verband“, josta maasta suuri osa täällä tarvittavista ulkomaisista soittotaiteilijoista todennäköisesti otettaisiin, Helsinkiin nähden vahvistanut tariffin, jonka mukaan keskimääräinen kuukausipalkka on 225—260 markkaa. Soittajilla, jotka voivat hoitaa useampaa kuin yhtä soittokonetta, on 10 markan palkanlisäys kuukaudessa. Palkkaryhmäin ulkopuolelle asetetaan konserttimestarit, soittokunnanjäsenet, jotka samalla ovat solisteja, sekä harpunsoittajat.

Vastaisen kaupunginsoittokunnan jäsenten palkkaetujen määräämisessä olisi tosin ollut suotava, että Saksan soittotaiteilijaliiton hyväksymä tariffi olisi pääasiassa voitu panna palkkauksen pohjaksi. Kun kuitenkin tämä tariffi sinänsä voimaanpantuna syksystä 1914 alkaen olisi tuntuvasti vähentänyt niiden Filharmonisen Soittokunnan vanhempien jäsenten palkkoja, joille on

taattu ikälisäys määrävuosien palveluksesta, on Musiikkilautakunta, koska olisi kohtuutonta vähentää näiden soittotaiteilijain palkkausmääriä, katsonut heidän olevan saaminen palkanlisäykseen nähden lukea hyväkseen aikaisempi palvelusaikansa sekä niin ollen heille olevan suotava nykyiset palkkaetunsa. Puheenalainen palkanlisäys on 10 markkaa kuukaudessa joka toiselta soitantokaudelta, kuitenkin niin että enintään viisi tuollaista korotusta annetaan. Ne, joilla tullessaan kaupungin palvelukseen jo on viisi palkan korotusta kaikkiaan kymmenen soitantokauden palveluksesta, eivät enää saisi palkanlisäystä määrävuosien palveluksesta, jota vastoin taas ne, jotka ovat ehtineet saada vähemmän määrän palkanlisäyksiä, saivat lukea hyväkseen jällellä olevatkin sitä mukaa kuin niitä ansaitsevat. Viittä enempiä ei tuollaisia korotuksia kuitenkaan kaikkiaan myönnettäisi.

Kun Helsingin Symfoniaorkesterissa palvelevilla soittotaiteilijoilla ei ole palkankorotusta määrävuosien palveluksesta, vaatii oikeus ja kohtuus, että heidän palvelusaikansa Symfoniaorkesterin jäsenenä myös otetaan huomioon puheenalaista palkanlisäystä laskiessa.

Toinen poikkeus tariffista, jonka Lautakunta, vaikka kovasti epäillen, on päättänyt ehdottaa, on että alin pohjapalkka, joka tariffin mukaan pitää olla 225 markkaa, on katsottu erälle nuoremmille uusille jäsenille olevan toistaiseksi vahvistettava ainoastaan 200 markaksi. Vaikka tätä palkkamäärää täytyy pitää varsin niukkana ja suotava olisi, että pohjapalkka, niin kuin saksalainen tariffi edellyttää, ei olisi 225 markkaa vähempi kuukaudessa, on Musiikkilautakunta kuitenkin, saattaakseen rahasaännön tasapainoon ja mahdollisimmassa määrässä keventääkseen kaupungin menotaakkaa, katsonut olevan aluksi ehdottaminen asteikon 200—260 markkaa pantavaksi pohjapalkan perustukseksi, erittäinkin kun Musiikkilautakunnalle on ilmoitettu, että täysin päteviä kotimaisia soittotaiteilijoita on saatavana 200 markan kuukausipalkasta. Musiikkilautakunta rohkenee kuitenkin lausua toivomuksen, että kaupunginsoittokunnan toiminta on antava niin hyvän taloudellisen tuloksen, että alimman pohjapalkan kohtuullinen korotus mahdollisimman pian käy päinsä.

Musiikkilautakunta on edellä mainituilla perusteilla laatinut ehdotuksen kaupunginsoittokunnan jäsenten palkkaussäännöksi, joka päättyy 14,045 markkaan kuukaudessa eli 8 kuukautiselta soitantokaudelta 112,360 markkaan. Jos tähän lisätään johtajain palkkiot, 8,000 markkaa kumpaisenkin, varajohdajan palkkio 4,000, soittokunnan jäsenistä valitun kirjastonhoitajan palkkio 400 markkaa sekä vahtimestarille, joka saa palkkaa ja maksuttoman asunnon, arviolta yhteensä 1,800 markkaa, niin päättyy palkkaussääntö kaikkiaan 134,560 markkaan.

Huomattava on, että näillä perusteilla laadittu rahasaäntö antaa likimain saman tuloksen kuin saksalaisen palkkatariffin pohjalla sinänsä laadittu palkkaussääntö.

Lautakunta rohkenee lausua toivomuksen, että soittokunnanjäsenten palkkausolot siten järjestettäisiin yleensä tyydyttävällä ja turvaavalla tavalla. Palkkansa lisäksi saisivat soittokunnanjäsenet eläke-edun siitä lähtien kun tulevat kaupunginsoittokuntaan, johon seikkaan palataan tuonnempana.

Soittokunnan jäsenistö ja palkat kunakin soitantokautena olisivat Musiikkilautakunnan ehdotuksen mukaan seuraavat:

	Luku.	Smk.
Pääjohtajat	—	16,000:—
Varajohtaja	—	4,000:—
Kirjastonhoitaja (soittotaiteilija)....	—	400:—
Vahtimestari	—	1,800:—
I viulut (ynnä konserttimestari)	9	23,640:—
II viulut	7	12,440:—
Alttoviulut	5	9,200:—
Sellot	4	9,160:—
Kontrabassot	4	7,720:—
Huilut	3	5,480:—
Oboet	3	5,840:—
Klarinetit	3	5,600:—
Fagotit	2	4,000:—
Valdhornit	4	8,200:—
Trumpetit	3	6,320:—
Pasuunat	3	5,840:—
Bassotuuba.....	1	1,720:—
Lyöntisoittimet	2	4,000:—
Harppu	1	3,200:—
	<u>54</u>	<u>134,560:—</u>

Paitsi *palkkausmenoja* on orkesteriyrityksellä *konserttikuluja*, jommoilla *Muut menot.* sia ovat solistien palkkiot, huoneistonvuokra, palvelijasto, ylimääräiset lisäjäsenet, lippujen painatus, maksut y. m., *ilmoitukset*, *nuottikirjaston* uudistus, *sekalaiset kulut*, niinkuin soittokoneiden ja nuottien kuljetus, tariffin mukainen apumaksu soittotaiteilijoille heidän matkustaessaan tänne ulkomailta sekä erinäiset arvaamattomat tarpeet. Näitä menoeriä laskiessa on huomattava, että ilmoituskuluja, jotka nykyisten kilpailuolosten johdosta ovat melko määrässä kohonneet, näyttää käyvän supistaminen. Kirjaston uudistuksesta olevat menot taas voidaan pysyttää verraten alhaisina, syystä että kapellimestari Schnéevoigt on ilmoittanut suostuvansa yksityiskirjastostaan lainaamaan tarpeelliset nuotit eräisiin niistä sävelteoksista, jotka hän esittäisi.

Harjoitushuoneiston, kirjaston ja kanslian vuokraa, samaten kuin lämmitys- ja valaistuskustannuksiakaan ei tarvinne ottaa lukuun, koska tähän tarkoitukseen on tilaa tarjona Seurahuoneella, jonka juhlasalissa sitä paitsi eräät konsertit pidettäisiin.

Menojen joukkoon näyttää myös olevan pantava edellä mainitun valtiolainan *korko* Filharmonisen Seuran nuottikirjaston hinnan suorituksiksi. Korko on 2,000 markkaa vuodessa ja maksetaan samana päivänä, jona laina nostettiin, eli toukokuun 18 päivänä. Ensi soitantovuonna tämä erä kuitenkin olisi ainoastaan 1,500 markkaa eli korko elokuun 18 päivästä 1914, jolloin kirjasto täytyy luovuttaa, seuraavaan eräpäivään, toukokuun 18 päivään 1915.

Taloudenhoidon kustannukset nousisivat 5,000 markkaan, josta määrästä 4,000 markkaa olisi palkkaa taloudenhoitajalle, joka samalla vastaa kassanhoidosta ja kirjanpidosta, sekä 1,000 markkaa tarverahoihin ja vahtimestariavustukseen.

Edellyttäen soittokunnan palveluksessa olevan 54 jäsentä kahdeksan kuukautta, olisi edellä esitettyjen laskelmain pohjalla *soitantonkauden 1914—1915 menosääntö* seuraava:

Palkat	Smk	134,560: —
Konserttikulut	”	14,440: —
Ilmoitukset	”	5,000: —
Nuottikirjasto (uudistus).....	”	2,000: —
Kustannukset	”	5,500: —
Valtiolainan korko	”	1,500: —
Taloudenhoito	”	5,000: —

eli siis kaikkiaan menoja *168,000 markkaa*.

Tämän menolaskelman on Lautakunta laatinut kaikkea tarpeellista varovaisuutta noudattaen, eikä Lautakunnan mielestä näitä menoeriä käy supistaminen loukkaamatta kaupunginsoittokunnan edustamia taiteellisia etuja. Vaikeammaksi käy tarkoin laskea, minkä verran *tuloja* kaupunginsoittokunta voi toiminnallaan saada.

Tulolaskel- Näitä tuloja laskiessaan on Lautakunta pannut pohjaksi kumpaisenkin ma. orkesteriyrityksen bruttotulot soitantovuonna 1912—1913. Tilinpäätöksen mukaan ne nousivat seuraaviin määriin:

Filharmoninen soittokunta.

Valiokonsertit	Smk	21,707: 40
Kansansymfoniakonsertit.....	”	3,529: —
Kirkkokonsertit	”	7,013: —

Ylioppilaskonsertit	Smk	6,393: —
Kansankonsertit	”	4,782: 25
Ylimääräiset konsertit	”	5,008: —
Teatterit	”	9,280: —
Oopperanäytännöt	”	7,200: —
Yhteensä tuloja Smk		64,912: 65

Soitantomuoden *menot* olivat kaikkiaan Smk 168,423: 96. Vajaus, Smk 103,511: 31, täytettiin enimmältä osalta Filharmonisen Seuran valtioavulla sekä Seuran toimeenpanemain arpajaisten tuloilla, niin että vuoden tappio oli ainoastaan Smk 2,919: 82.

Helsingin Symfoniaorkesteri.

Symfoniakonsertit	Smk	31,925: —
Kansankonsertit	”	7,162: 50
Kirkkokonsertit	”	3,644: —
Helppotajuiset konsertit	”	13,582: 50
Muut konsertit	”	17,075: 89
Teatterit	”	8,400: —
Oopperanäytännöt (puhdas voitto)	”	5,571: 99
Yhteensä tuloja Smk		87,361: 88

Soitantomuonna oli *menoja* kaikkiaan Smk 186,563: 57, joten siis vajaus oli Smk 99,201: 69. Tämän summan suoritukseen oli yrityksellä käytettävänä kaupungin apuraha, joka, siitä vähennettyä Helsingin Torvisoittokunnan voimassapitoon varattu määrä 12,000 markkaa, oli 63,000 markkaa, sekä Kaupunginvaltuuston anniskeluvaroista osottama ylimääräinen 12,000 markan määräraha, eli kaikkiaan 75,000 markkaa. Urakoitsijalle syntyi näin ollen vajuusta Smk 24,201: 69 ja täytti hän sen lainaamallaan varoilla.

Vastaisen kunnallisen soittokunnan tuloarviolaskelmaa tehdessä on oletettu *symfoniakonsertteja* annettavan 14 eli sama määrä, minkä Helsingin Symfoniaorkesteri on antanut. Kun olettaa täytyy, että kuulijain luku näissä konserteissa soittokuntain yhdistämisen jälkeen on oleva ainakin yhtä runsas kuin Symfoniaorkesterin nykyisissä symfoniakonserteissa, on Musiikkilautakunta ollut sitä mieltä, että tulot näistä konserteista, pysyttämällä Symfoniaorkesterin pääsymaksut, käy laskeminen ainakin 30,000 markaksi eli noin 2,000 markkaa vähemmiksi kuin Symfoniaorkesterin vastaavat tulot näistä konserteista lähinnä edellisenä soitantomuonna. — *Helppotajuiset* ja *ylioppilaskonsertit* ovat puheenalaisena soitantomuonna tuottaneet kumpai-

sellekin yritykselle kaikkiaan noin 20,000 markkaa. Vaikka tälläkin alalla saanee edellyttää tähän asti hajallaan olleen yleisön yhdistyvän, näyttää kuitenkin varovaisuus vaativan tässä kohden edellyttämään kuulijaluvun vähenemistä, minkätähden Lautakunta on laskenut näistä konserteista olevan tuloja vähintään 12,500 markkaa. — *Kansansymfoniakonserteista, kansankonserteista, kirkko- ja oratoorikonserteista* on Filharmonisella Seuralla ollut tuloja noin 15,000 sekä Symfoniaorkesterilla noin 10,000 markkaa, jota vastoin Kaupunginvaltuuston orkesterivaliokunta oli laskenut vastaavan tulomäärän 15,500 markaksi. Kun tätä soittokunnan toimintahaaraa, joka erikoisesti tarkoittaa tyydyttää syvien rivien tarpeita jalostavaan taidenautintoon nähden, näyttää olevan kaupungin taholta edistettävä tarjoomalla mahdollisimman täysipainoista tavaraa halvasta maksusta, on puheenalainen tuloerä katsottu olevan laskettava ainoastaan 12,500 markaksi. — *Ylimääräisistä konserteista*, lukuunotettuna soittokunnan vuokraaminen säästäjäksi ja erityisiin musiikki-tilaisuuksiin, on Lautakunta asiantuntijain avulla laskenut olevan tuloja 8,000 markkaa, jota summaa täytyy pitää sangen alhaiseksi arvattuna. — Mitä *opperanäytännöissä* avustamisesta odotettavana olevan rahalliseen hyötyyn tulee, on Lautakunta yksissä neuvoin käyttämänsä asiantuntijan kanssa laskenut tämän tuloerän vähintään 10,000 markaksi. — Orkesterin avustuksesta *teattereissa* on laskettu olevan tuloja 15,000 markkaa eli lähes 3,000 markkaa vähemmän kuin molemmat soittokunnat yhteensä ovat soitantokautena 1912—1913 saaneet suomalaisesta ja ruotsalaisesta teatterista.

Tämän mukaisesti on Lautakunta laatinut kaupungin soittokuntaa varten seuraavan *tulolaskelman*:

Symfoniakonsertit	Smk	30,000: —
Helppotajuiset ja Ylioppilaskonsertit	”	12,500: —
Kansankonsertit	} ” 12,500: —
Kansansymfoniakonsertit		
Kirkko- ”		
Oratoori- ”		
Ylimääräiset konsertit ja säästys	Smk	8,000: —
Oopperanäytännöt	”	10,000: —
Teatterit	”	15,000: —
		<u>Yhteensä Smk 88,000: —</u>

Siten saadaan seuraava soitantovuoden meno- ja tuloarvio:

Menoja	Smk	168,000: —
Tuloja: pääsymaksuja	Smk	88,000: —
apumaksu	”	<u>80,000: —</u> ” 168,000: —

Musiikkilautakunnan tässä esittämä, kapellimestarien Kajanuksen ja Schnéevoigtin avulla tekemä rahasääntölaskelma on laadittu tarpeellisella huolella ja varovaisuudella ja pitäisi sen, Lautakunnan mielestä, käydä arvelematta paneminen kaupunginsoittokunnan rahasäännön pohjaksi. Tietenkin tulisi kunnallisen soittokunnan hallinnon pyrkiä ei ainoastaan pysyttämään menoja määrärajoissaan, vaan myös mikäli mahdollista lisäämään tuloja sekä valvomaan kunnan etua ja parasta. Mahdotonta ei ole, että tässä edellytetyä parempi tulos saavutetaan päämäärästään tietoisella ja tarmokkaalla johdolla, joka, tarkasti pitäen silmällä yrityksen aatteellista tarkoituspäätä ja ylittämättä soittokunnan työkyvyn rajoja, ottaa liikemäisetkin näkökohdat huomioon. Huomattava on niinkään, että soittotaiteen harrastus ja yleisön lukuisuus lisääntyy, mikäli kaupunki kasvaa, sekä että edelleen jatkuva soittokuntain välinen kilpailu on konserttihuoneistoihin vetänyt lukuisia kuuliijoita, joita aikaisemmin ei ole luettu soittotaiteen harrastajiin. Siinäkin tapauksessa että osa viimeksi mainituista konserteissa kävijöistä taistelun tauottua jäisi pois, lienee kuitenkin entiseen verraten tuntuvasti lukuisampaa konserttiyleisöä odotettavana.

Vertailun vuoksi mainittakoon vielä, että Kaupunginvaltuuston orkesterivaliokunta laski menoja olevan 145,000 markkaa 50-miehisestä soittokunnasta 8 kuukauden aikana sekä tuloja 83,000 markkaa eli siis ainoastaan 5,000 markkaa vähemmän kuin Musiikkilautakunta edellä olevassa laskelmassaan.

Jos edellä olevat näkökohdat saavat osakseen Kaupunginvaltuuston huomiota, olisi sekä kaikki täytäntöönpanotoimenpiteet että myös orkesteriyrityksen vastainen hallinto annettava Musiikkilautakunnalle, jonka tehtäviä ja toimivaltaa olisi sitä varten laajennettava. Paitsi Musiikkilautakunnalla nykyisen johtosääntönsä mukaan olevia tehtäviä, olisi Lautakunnan asiana: Musiikkilautakunnan tehtävät ja kaupunginsoittokunnan hallinto.

toimeen ottaa johtajat ja varajohtajat sekä näiden kanssa tehdä välikirjat;

tarpeen vaatiessa tehdä sopimuksia vierailevain johtajain ja solistien kanssa;

johtajia kuultuaan ottaa tarpeellinen määrä soittotaiteilijoita sekä määrätä heidän palkkauksensa ja muut välikirjaehtonsa;

ottaa taloudenhoitaja ja kaupunginsoittokunnan kansliapalvelijasto;

määrätä soittokunnan toimintaohjelma, vahvistaa soittokunnan vuokratariffi sekä johtajain ja soittotaiteilijain ynnä taloudenhoitajain johtosäännöt;

hoitaa yrityksen talous ja järjestää sen sisäiset asiat; sekä

ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin soittokunnan käyttämiseksi soitannollisen elämän tarpeisiin ja kunnan eduksi.

Soittokun-
nanjäsen-
ten
eläke.

Niinkuin aikaisemmin mainittiin, on Musiikkilautakunta katsonut olevan suostuminen vaatimukseen eläke-edun hankkimisesta soittokunnan jäsenille, lukien heidän tulostaan kaupunginsoittokuntaan. Tuollainen etu olisi Lautakunnan mielestä omansa soittokuntaan vetämään kantajoukon kelpollisia ja luotettavia soittajia sekä olisi hyvin ansaittu palkinto pitkällisestä uskollisesta työstä kunnan ja yhteiskunnan palveluksessa. Kaikissa niissä Saksan kaupungeissa, joissa kaupunki pitää voimassa omaa soittokuntaa, ovat sen jäsenet eläkeoikeutettuja, toisin paikoin velvollisuudella suorittaa apumaksua, toisin ei. Musiikkilautakunta on tässä kohden pitänyt luonnollisena, että soittokunnan jäsenet eläke-etuun nähden asetetaan kunnan muiden virkailijain vertaisiksi eivätkä siis olisi velvolliset suorittamaan apumaksua. Palvelusajakseen saisivat he lukea ainoastaan sen ajan, minkä he todella ovat olleet kaupungin palveluksessa eikä heidän muuta soitannollista toimintaansa paikkakunnalla otettaisi tässä lukuun. Tämän johdosta ja katsoen tässä ammatissa tavalliseen verraten taajaan henkilöiden vaihtumiseen, ei puheenalaisen edun myöntämisestä koitune mainittavan suurta pysyvää räsitystä kunnan eläkesäännölle ja joka tapauksessa kuluisi verraten pitkä aika, ennenkuin soittajain eläkkeet merkitsisivät mainittavia kaupungin eläkemenoissa.

Musiikkilautakunnan puoltama kaupunginsoittokunnan jäsenien eläke-
asia olisi ratkaistava katsomatta Filharmonisen soittokunnan eläkelaitokseen, jonka vastaiseen asemaan ei liene tarpeellista tässä yhteydessä kajota.

Talouden-
hoito ja kau-
punginsoit-
tokunnan
kanslia.

Taloudenhoitoa varten tarvitaan, niinkuin jo edellä mainittiin, taloudenhoitaja, joka samalla toimii kirjanpitäjänä ja varainhoitajana ja joka Lautakunnan silmälläpidon alaisena hoitaisi taloutta ja rahahallintoa, valvoisi varainkantaa ja vastaisi siitä, pitäisi tilit, valvoisi ylinnä soittokunnan omaisuutta, hoitaisi soittokunnan asioita koskevan koti- ja ulkomaisen kirjeenvaihdon, ilmoitukset ja ohjelmain julkipanot, lippujen ja ohjelmain painatukseen sekä Musiikkilautakunnan hänelle antamat muut tehtävät. Taloudenhoitaja olisi virantoimituksessa elokuun 1 päivästä kesäkuun 1 päivään, ollen päivittäin määrätunneilla tavattavana kansliassa. Toimi olisi Lautakunnan julistettava haettavaksi sekä täytettävä 6 kuukauden irtisanomisajoin. Palkka olisi, niinkuin edellä ehdotettiin, 4,000 markkaa vuodessa, ja taloudenhoitaja velvoitettaisiin panemaan takuun hallussaan olevista tilittämättömistä varoista.

Perustamis-
kustannuk-
set.

Erinäisen kaluston sekä eräitten kaupunginsoittokunnalle tarpeellisten soittokoneiden ostoon tarvittaisiin edellä kerrotun arvion mukaan 11,500 markkaa. Tämän lisäksi tarvittaisiin 500 markkaa kanslian huonekalujen ostoon, lomakkeiden painatukseen y. m. Tämä menoerä nousisi näin ollen kaikkiaan 12,000 markkaan. Jotta kuitenkin yrityksen voisi panna käyntiin syksystä 1914 alkaen, olisi tarpeellista osottaa määräraha orkesterin voi-

massapitoon kuluvan varainhoitovuoden jälellä olevana aikana, esimerkiksi puolet ensi soitantovuoden lasketusta apumaksusta eli siis 40,000 markkaa; ja olisi tämä määräraha Musiikkilautakunnan mielestä sopiva panna maksettavaksi Valtuuston käyttövaroista.

Lopuksi rohkenee Musiikkilautakunta huomauttaa suotavaksi, että asia käsiteltäisiin kiireellisesti, koska järjestäminen vaatii runsaan ajan ja soitto-

Voimassa-
pitokustan-
nukset.

kunnan jäsenten valitseminen ensi soitantokaudeksi olisi mieluummin toimitettava ensimmäisen vuosineljänneksen kuluessa.

Edellä esitetyn johdosta saa Musiikkilautakunta kunnioittaen ehdottaa Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi

että Helsingin musiikkiolot järjestetään siten, että kaupunki syksystä 1914 lähtien omana yrityksenään järjestää ja voimassapitää vähintään 54 soittotaitelijaa käsittävän Helsingin kaupungin Filharmonisen soittokunnan;

että, pääasiassa hyväksymällä Musiikkilautakunnan ja Osakeyhtiö Helsingin Filharmonisen Seuran johtokunnan välillä tehty alustava sopimus, Lautakunnan käsketään ryhtyä kaikkiin yrityksen toimeenpanon vaatimiin täytäntöönpanotoimiin;

että Musiikkilautakunta sen ohessa saa toimekseen käydä tarkastamaan Lautakunnan nykyään voimassa olevaa johtosääntöä, sikäli kuin orkesteriyrityksen kunnallistuttaminen vaatii, sekä aikanansa alistaa ehdotuksen Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi;

että Kaupunginvaltuusto tämänvuotisista käyttövaroitetaan osottaa a) 12,000 markan määrärahan tarpeellisiin perustamiskustannuksiin, sekä b) 40,000 markan määrärahan kunnallisen soittokunnan voimassapitoon kuluvan varainhoitovuoden osalle tulevan soitantokauden 1914—1915 aikana; sekä

että kysymys orkesterikoulun vastaisesta asemasta jätetään Musiikkilautakunnan tehtävän erityisen esityksen vaaraan.

Lopuksi saa Musiikkilautakunta, Kaupunginvaltuuston viime rahasäännön järjestelyn yhteydessä tekemään, Lautakunnan toimikautta koskevaan päätökseen viitaten, kunnian esittää, että Valtuusto pääkysymyksen ratkaistuaan kävisi valitsemaan uusia jäseniä Lautakuntaan toimikaudeksi 1914—1915.

Musiikkilautakunnan puolesta:

Hugo Lindberg.

John Uggla.

Pyyntö Herroille Kaupunginvaltuusmiehille orkesteriasiaassa.

Kaupunkimme musiikkielämän nykyistä tilaa pitänee jokainen intohimottomasti tunteva ja puolueettomasti ajatteleva kansalainen ajan pitkään mahdollisena. Hajaannus, jommoista tällä puolueettomalla alalla ei pitäisi tulla kysymykseen, on herättänyt valitettavaa mielten katkeruutta sekä saattanut tuhlaamaan voimia ja varoja, joita kullakin taholla olisi voinut ja pitänyt käyttää muiden yhtä tärkeiden sivistyspyrintöjen edistämiseen. Helsinkiä muusiikkikaupunkina vaivaa nykyään liikatuotanto, joka osin arveluttavassa määrässä vaikeuttaa omien taiteilijaimme toimeentuloa, osin estää eteviiä ulkomaisia säveltaiteilijoita käymästä paikkakunnallamme. Aivan luonottomana asianlaitana täytyykin pitää, että kaupungissa, jossa on 150,000 asukasta ja verraten harvalukuinen konserttiyleisö, pidetään voimassa kahta suurta orkesteria, joiden kumpaisenkin vuosimenot nousevat huomattaviin määriin. Vaikka tosin musiikkiharrastus kaikissa yhteiskuntakerroksissa sekä yleisön uhraavaisuus musiikkitarkoituksiin ovat ilahuttavan suuret, on kuitenkin asian luonnossa, että kaksi vakinaista orkesteriyritystä ei voi ajan pitkään pysyä pystyssä, vaikka yhteiskunnan ja yksityisten puolelta annettaisiin runsaastikin kannatusapua. Ilmeistä on, että näissä yrityksissä toimivien soittotaiteilijainkin asema tämän johdosta muodostuu epävarmaksi.

Kaikkien voimain yhdistäminen yhteiseen työhön, jotta siten saataisiin edellä mainittu epäkohta korjatuksi ja musiikkielämämme ohjatuksi säännöllisiin oloihin, on jo kauan ollut toivomuksena tämän yhteiskunnan säveltäiteensuosijain keskuudessa. Tuollaisen yhteistoiminnan tuottamat edut ovat ilmeiset eikä niitä tarvitse tässä lähemmin todistella. Huomautettakoon kuitenkin, että yhtenäinen yritys taloudellisessa suhteessa työskentelisi tuntuvasti varmemmalla pohjalla ja olisi helpommin kustannettavissa, kuin nykyiset kilpailevat yritykset kumpikin erikseen.

Siihen nähden että musiikki tällä paikkakunnalla on viime aikoina enemmän ja enemmän tullut joka miehen omaisuudeksi halpahintaisten ja usein uusiintuvain kansankonserttien kautta, joissa köyhempikin väestö saa vähäisestä maksusta nauttia todella hyvää musiikkia, ja kun tuollainen musiikki epäilemättä vaikuttaa jalostavasti siihenkin, jolla ei ole musikallista sivistystä, näyttää meistä kuin tulisivat ne varat, mitkä kunta voi tähän tarkoitukseen käyttää, kaikkien yhteiskuntaluokkain, niin varakkaiden kuin vähävaraistenkin, todelliseksi hyödyksi. Me allekirjoittaneet, eri ryhmiin kuu-

luvut musiikinystävät, olemme tulleet yksimielisiksi siitä, että oikein ja varminmin perille vievä tie olisi *kunnallisen kaupunginorkesterin voimassa-pitäminen Helsingissä*, niinkuin useissa ulkomaisissa kaupungeissa on laita, ja tämä näyttää olevan sitä helpommin aikaan saatavissa, kun nyttemmin, niinkuin tunnettu, alustava sopimus edellä mainitulla pohjalla on tehty kaupungin Musiikkilautakunnan ja Filharmonisen Seuran kesken.

Sen nojalla mitä meillä on ollut kunnia lausua, saamme kunnioittavimmin esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet tahtoisivat ottaa harkittavakseen, eikö pääkaupungin musiikkikysymystä kävisi ratkaiseminen tässä viitattuun suuntaan.

Helsingissä, joulukuulla 1913.

Jean Sibelius.

Aino Ackté.

Emmy Achté.

Alexandra Ahnger.

Otto Andersson.

Selma Alfthan.

Gösta Björkenheim.

Väinö Blomstedt.

Ina Borgström.

Clas v. Collan.

Ida Ekman.

Gösta Enckell.

Richard Faltin.

K. G. Fazer.

Kaarlo Frisk.

Minna Frisk.

Sigurd Frosterus.

Erik Furuhjelm.

Emil Genetz.

Katia Golovatscheff.

Seb. Gripenberg.

Edvin Hagfors.

Paula af Heurlin.

Aug. Hjelt.

Edv. Hjelt.

Karl Th. Hällström.

Eero Järnefelt.

Jalo Järnefelt.

J. J. Karvonen.

Lorenzo Kihlman.

Heikki Klemetti.

Sophie v. Kraemer.

Anna Krogius.

Ilmari Krohn.

Birger Kurtén.

Elis Lagus.

Ernst Lindelöf.

U. Lindelöf.

Oskari Mantere.

Cely Mechelin.

L. Mechelin.

Georg Mellin.

Erkki Melartin.

Oskari Merikanto.

Greta Nevanlinna.

Aug. Nybergh.

A. Ojanperä.

K. A. Paloheimo.

Hugo Pipping.

Karin Renqvist.

Eliel Saarinen.

Anna Sarlin.

Chr. Sibelius.

Artur Sieberg.

Fanny Sinebryhoff.

A. R. G. Stenius.

Selma Stigzelius.

Gösta Wahlström.

Olof Wallin.

Björn Wasastjerna.

K. F. Wasenius.

A. J. Wegelius.

R. F. von Willebrand.

R. Wuorio.

Uno Öller.

HELSINGIN KAUPUNGIN

MUSIIKKILAUTAKUNTA.*Helsingissä,**Osakeyhtiö Helsingin Filharmoniselle Seuralle.**marrask. 5 p:nä 1913.*

Koska viime keväänä Musiikkilautakunnan valtuutettujen ja Seuran johtokunnan valtuutettujen väliset neuvottelut molempain orkesteriyritysten yhdistämisestä raukesivat, muun muassa syystä että Seura jo oli tehnyt soittokuntansa jäsenten kanssa sopimuksen tulevaksi soitantokaudeksi, on Lautakunta, siihen nähden että yhdistämisaajatusta edelleen kannattaa ei ainoastaan Lautakunta, vaan myös huomattava mielipide yhteiskuntamme eri piireissä, katsonut olevan Seuralta tiedusteleminen, onko Seuran mielestä nykyinen ajankohta sopivampi asian ratkaisuun.

Ehdollisen sopimuksen pohjaksi saa Lautakunta ehdottaa asetettavaksi *kunnallisen soittokunnan*, jommoinen järjestely olojen nykyistä kehitystä silmälläpitäen näyttää olevan puheenalaisen kysymyksen ainoa oikea ratkaisu. Edellyttäen Kaupunginvaltuuston Lautakunnan esityksestä suostuvan orkesteriyrittäjien kunnallistuttamiseen, saa Lautakunta ehdottaa seuraavat kohdat, jotka näyttävät soveltuvan sopimuksen pohjaksi ja joita Lautakunta puolestaan on halukas puoltamaan Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi, nimittäin:

1) Ennenkuin Helsingin kaupungin soittokunta soitantokauden 1914—1915 alussa ryhtyy toimintaansa, lakkautetaan Filharmoninen Seura ja Helsingin Symfoniaorkesteri.

2) Musiikkilautakunta tai se kunnan viranomainen, joka saa hoidettavakseen kaupunginsoittokunnan asiat, kokoonpannaan eri harrastuspiirien edustajista, mutta johtajat eivät siinä saa istunto- ja puhevaltaa.

3) Orkesterin symfoniakonserttien vakinaisiksi johtajiksi asetetaan professori Robert Kajanus ja kapellimestari Georg Schnéevoigt, saaden kumpikin määrätyn, saman suuruisen palkkion kultakin konsertilta. Varajohtajaksi asetetaan kykenevä kotimainen soittotaiteilija.

4) Herrat Kajanus ja Schnéevoigt saavat kumpikin itsenäisen, toisistaan riippumattoman toimintansa ja johtavat kukin symfoniakonserttisarjansa. Nämä sarjat käsittävät kumpikin yhtä monta konserttia.

5) Soittotaiteilijat ottaa kaupunginsoittokunnan palvelukseen asianomainen kunnanviranomainen johtajain lausunnot hankittuaan. Soittotaiteilijat saavat mahdollisimman turvatun aseman oikeudella eläke-etuun siitä lukien, kun

ovat tulleet kunnan soittokunnan palvelukseen. Etusijassa on soittokuntaan otettava kaikki halulliset soittotaiteilijat, jotka 1911 vuoden lopussa olivat Filharmonisen Seuran palveluksessa. Muita paikkoja täyttäessä on sopivilla kotimaisilla soittotaiteilijoilla etusija.

Siinä tapauksessa että Seura katsoo mahdolliseksi hyväksyä edellä mainitun ehdotuksen, odotetaan Seuran vastausta tähän tiedusteluun niin hyvissä ajoin, että asia voidaan valmistella paraikaa toimitettavan rahasäännönjärjestelyn yhteydessä.

Musiikkilautakunnan puolesta:

Hugo Lindberg.

John Uggla.

Helsingin kaupungin Musiikkilautakunnalle.

Musiikkilautakunnan kirjelmään kuluva marraskuun 5 päivästä viitaten on Filharmonisella Seuralla kunnia lausua seuraavaa:

Mainitun kirjelmän johdannossa huomautetaan, että ajatusta molempain orkesteriyritysten yhdistämisestä edelleen kannattaa ei ainoastaan Lautakunta, vaan myös huomattava mielipide yhteiskuntamme eri piireissä. Tämän johdosta pyytää Seura johdattaa mieleen, että se jo viime keväänä lämpimästi kannatti tätä ajatusta, niinkuin kylläkin käy selville Musiikkilautakunnan ja Filharmonisen Seuran edustajain välisestä kirjelmäinvaihdosta, mutta että Lautakunnan ehdotukset tämän yhdistämisaatteen toteuttamiseksi tähän asti ovat Seuran käsityksen mukaan olleet sitä sisällystä, ettei Seura musiikkielämän ja omaa etuansa silmälläpitäen ole voinut niihin yhtyä.

Kun Musiikkilautakunta nyt aikoo ehdottaa toimenpiteitä kunnallisen soittokunnan aikaansaamiseksi, poistuvat suureksi osaksi ne epäilykset, joita

Seuralla on ollut taloudellisessa suhteessa — likinnä silmälläpitäen sitä mahdollisuutta että valtioapu menetetään. Sitä vastoin täytyy Seuran edelleen epäillä Lautakunnan ehdotuksen sopivaisuutta, mikäli orkesteriyrityksen vastaista johtoa koskee, minkä ohessa Seura eräisiin muuhinkin seikkoihin nähden katsoo olevan esittäminen Musiikkilautakunnan esityksestä eriävän mielipiteen.

Kirjelmässä ei myöskään mainita mitään orkesterikoulusta. Tätä koulua ei käy lakkauttaminen vahingoittamatta kotimaisten voimain vastaista saantia orkesteriin. Sitä paitsi on tämän oppilaitoksen voimassapito valtioavun nauttimisen ehtoja. Toive orkesterikoulun ja Musiikkiopiston yhdistämisestä täydelliseksi konservatoriksi on käytännöllisistä ja taloudellisista syistä mahdoton lähimmässä tulevaisuudessa toteuttaa.

Kirjelmän 5 kohdassa käsitellään kysymystä orkesterinjäsenten hankkimisesta. Siinä sanotaan muun muassa että „soittotaiteilijat saavat mahdollisimman turvatus aseman“. Seura ei voi olla tässä lausumatta toivomusta, että Musiikkilautakunta mikäli mahdollista pyrkisi aikaansaamaan sellaista muutosta nykyisiin oloihin, että soittotaiteilijoille, erittäinkin kun heidän työtaakkansa todennäköisesti käy entistäänkin raskaammaksi, voitaisiin tarjota vuosipalkka — ehdollisesti kesälomin — jotta he saisivat hyvin tarpeellisen vakavan pohjan taloudellisille oloilleen. Samaten on Seuran mielestä erittäin suotava, että Lautakuntaan aina valittaisiin vähintäänkin yksi henkilö, joka olisi hyvin perehtynyt orkesterisoittajain oloihin, ja kaikkein mieluummin jokin heidän ehdottamansa henkilö.

Siinä tapauksessa että Musiikkilautakunta pitää orkesterikoulun ottamista kaupungin haltuun kaupungin etuun soveltumattomana, täytyy Seuran hajoittamisajatukselta luopua. Sama on laita, ellei voida sopia Seuran omaisuuden ja sen sitoumusten siirtämisestä kaupungille.

Lopuksi pyytää Seura mainita, että se — ei yksinomaan käytännöllisistä syistä — panee painoa siihen, että nimi, jolla vastainen kaupunginsoittokunta toimisi, määrättäisiin „Helsingin kaupungin Filharmoniseksi Soittokunnaksi“, johon nimeen sisältyisi osia Helsingin Symfoniaorkesterin ja Filharmonisen Seuran Soittokunnan nimistä ja siten myös tunnustus siitä työstä, mikä säveltaiteen hyväksi on menneinä aikoina tehty.

Edellyttäen Musiikkilautakunnan katsovan mahdolliseksi ottaa huomioon Seuran tässä edellä esittämät näkökohdat, on Seura arvellut orkesteriyrityksen johtoon nähden seuraavain määräysten olevan tarkoituksenmukaiset:

„Soittokunnan taiteellista johtoa varten asetetaan johtajiksi professori Robert Kajanus ja kapellimestari Georg Schnéevoigt, kumpikin yhtä suurin palkoin. Heidän välinen työ jaetaan siten, että kapellimestari Schnéevoigt, joka asuu toisella paikkakunnalla,

ei ole velvollinen muuhun kuin johtamaan puolet vuotuisten symfoniakonserttien luvusta; professori Kajanuksen asiana taas on hoitaa orkesteriyrityksen muu taiteellinen johto, Musiikkilautakunnan silmälläpidon alaisena hoitaa juoksevat asiat, johtaa orkesterikouluja sekä vähintään kymmenen konserttia, joista ainakin kaksi on symfoniakonserttia. Jällellä olevain symfoniakonserttien johdon antaa Musiikkilautakunta toimeksi koti- tai ulkomaisille johtajille tai eteville säveltäjille. Muita konsertteja, teatterisoitantoa y. m. johtamaan asetetaan yksi tai kaksi varajohtajaa.“

Siltä varalta että Musiikkilautakunta katsoisi toivottavaksi jo nyt määrätä, miten kapellimestari Schnévoigtin johdettavain symfoniakonserttien ohjelmasta ja ajankohdista on sovittava, käynee määrääminen esimerkiksi seuraavan menettelytavan:

„Niitä symfoniakonsertteja varten, jotka kapellimestari Schnévoigtin on johdettava professori Kajanukselle muutoin kuuluvasta orkesteriyrityksen taiteellisesta johdosta riippumatta, on herra Schnévoigtin annettava Musiikkilautakunnalle ohjelma viimeistään kesäkuun 1 päivänä ynnä ilmoitus minä päivänä hän haluaa kunkin konsertin antaa. Ennen kutakin Musiikkilautakunnan hyväksymää konserttipäivää on herra Schnévoigtille varattava tilaisuus pitämään soittokunnan kanssa kolme harjoitusta, lukuunottamatta pääharjoitusta. Jos soittokuntaa näinä päivinä tarvitaan muihinkin tarkoituksiin, on Musiikkilautakunnan asia herra Schnévoigtin kanssa sopia tarpeellisesta järjestelystä.“

Helsingissä, marraskuun 24 päivänä 1913.

Osakeyhtiö Helsingin Filharmonisen Seuran Johtokunta.

R. Slöör.
E. W. Walldén.

Robert Kajanus.

Edvard Fazer.

HELSINGIN KAUPUNGIN

MUSIIKKILAUTAKUNTA*Helsingissä,**marrask. 27 p:nä 1913.**Osakeyhtiö Helsingin Filharmoniselle Seuralle.*

Vastaukseksi Seuran kirjelmään kuluva marraskuun 24 päivältä saa Musiikkilautakunta kunnian lausua seuraavaa:

1) Musiikkilautakunta perustaa ehdotuksensa siihen edellytykseen, että vastedes ehkä saatava *valtioapu* tulee kunnan hyväksi sillä soittokunnan voimassapidosta olevain kulujen korvaamiseksi.

2) Lautakunta on periaatteessa taipuvainen puoltamaan myöskin orkesterikoulun kunnallistuttamista, mutta sen täytyy asian valmistelemiseksi saada tarkka selvitys koulun rahasäännöstä.

3) Kaupunginsoittokunnan jäsenten *vuosisopimuksiin* nähden on Lautakunta niinkään yhtä mieltä Seuran ehdotuksen tarkoitukselta ja luulee sen olevan toteutettavissa lähivuosina; kuitenkin näyttää siltä, kuin koko kesän kestävä loman sijaan sopivasti voisi ja pitäisi panna kohtuullinen kesäloma (eritoten alkukesästä), mutta että soittokunnan toiminta, siinä tapauksessa että tehdään vuosisopimukset, jatkuisi kesäisin, ehdollisesti vähennetyin miesluvin (helppotajuinen ulkoilmamusiikki y. m.).

4) Mitä tulee kysymykseen soittokunnanjäsenten *edustajan* valitsemisesta Lautakuntaan, saa Lautakunta huomauttaa, että sen kokoonpano täytyy olla Kaupunginvaltuuston vapaan valinnan varassa, minkätähden Lautakunta ei voi antaa minkäänlaisia takeita tässä kohden, mutta Lautakunta arvelee tarkoituksen ehkä olevan saavutettavissa siten, että soittokunnanjäsenet valitsemiansa valtuutettujen kautta olisivat yhteydessä Lautakunnan kanssa.

5) Seuran omaisuuden haltuunottamiseen nähden saa Musiikkilautakunta mainita, että Lautakunnan mielestä kaupungin on otettava haltuunsa nuottikirjasto ja vastattava valtiolainasta sekä ehdollisesti myös kohtuullisesta hinnasta lunastettava Seuran kalusto. Lautakunta saa muutoin ilmoittaa, ettei Lautakunta kirjelmänsä 5/11:ltä I kohdassa mainitulla ehdolla tarkoittanut O. Y. Helsingin Filharmonisen Seuran, vaan ainoastaan sen orkesteritoiminnan lakkauttamista.

6) Ehdotetun nimityksen „Helsingin kaupungin Filharmoninen Soittokunta“ on Lautakunta katsonut voivansa hyväkyä.

7) Kaupungin ja molempain *pääjohtajain* kesken tehtäisiin välikirja. Yrityksen taiteellinen johto, paitsi mitä kapellimestari Schnéevoigtin erilliseen

toimintaan tulee, annettaisiin professori Kajanukselle Lautakunnan valvonnan alaisena, niinkuin Seura on ehdottanut, mutta juoksevat asiat, rahahallinto ja kirjanpito sekä muut taloudellista laatua olevat asiat on erotettava taiteellisesta johdosta ja hoidettava sillä tavoin, kuin kunnan viranomaiset tästä säätävät. Musiikkilautakunnalle varattaisiin oikeus määrätä soittokunnan soitannollisen toiminnan pääpiirteet sekä hyväksyä symfoniakonserttien ohjelma.

Pääjohtajain työnjakoon nähden kannattaa Lautakunta Seuran ehdotusta muutoin, paitsi että kapellimestari Schnéevoigtille on varattava oikeus johtaa kymmenen symfoniakonserttia käsittävä sarja. Herra Kajanus johtaisi, niinkuin Seura on ehdottanut, kymmenen konserttia, joista ainakin kaksi olisi symfoniakonsertteja. Muu johtajain välinen työnjako olisi Lautakunnan määrättävä. Kumpaisellekin pääjohtajalle luetaan 10,000 markan vuosipalkka.*)

Herra Schnéevoigtin tulee käytettäväkseen saada *tarpeellinen* määrä harjoituksia, Musiikkilautakunnan tarkemman määräyksen mukaan.

Kun tärkeimmistä kohdista nyttemmin on päästy yksimielisyyteen ja Lautakunta rohkenee lausua toivomuksen, että Lautakunnan edellä esittämän sovitteluehdotuksen hyväksyminen ei ole kohtaava vaikeuksia Seuran puolelta, saa Lautakunta kunnian pyytää, että Seura mahdollisimman pian ilmoitaisi Lautakunnalle lopullisen päätöksensä, jotta Lautakunta saisi tilaisuuden heti ryhtyä niihin laajoihin valmistaviin toimenpiteisiin, joita on tarpeen asian saattamiseksi lopulliseen ratkaisuun ja jotka paraikaa jatkuvaan rahasäännön käsittelyyn nähden ovat kiireellistä laatua.

Musiikkilautakunnan puolesta:

Hugo Lindberg.

John Ugglä.

Helsingin kaupungin Musiikkilautakunnalle.

Musiikkilautakunnan arvoisan kirjelmän johdosta kuluvan marraskuun 27 päivästä saa Osakeyhtiö Helsingin Filharmoninen Seura ilmoittaa, että Seura on Musiikkilautakunnan kanssa täysin yhtä mieltä Lautakunnan kir-

*) Myöhempien keskustelujen johdosta on kumpaisenkin pääjohtajan palkaksi määrätty 8,000 markkaa ja symfoniakonserttien luku 14:ksi.

jelmän 1) ja 2) kohdasta. 2) kohdassa tarkoitettu selvitys orkesterikoulun tuloista ja menoista oheenpannaan kahdelta viime työvuodelta.

3) ja 4) kohdassa mainitut järjestelyt tietäisivät toistaiseksi Seuran mielestä kylläkin suurta edistystä, minkätähden Seuralla ei ole niiden johdosta mitään muistuttamista.

5) ja 6) kohta vastaavat kaikin puolin Seuran toivomuksia.

7) kohdan 1 momentin sisällyksestä on Seura pääasiassa yhtä mieltä Musiikkilautakunnan kanssa, vaikka Seuran käsityksen mukaan tässä puheena olevat juoksevat asiat ovat suurelta osalta sitä laatua, että niitä tuskin käy erottaminen taiteellisesta johdosta, mutta kun niiden hoito joka tapauksessa järjestyy käytännöllisen tarpeen vaatimusten mukaan, niin voi Seura tässäkin kohden hyväksyä Lautakunnan ehdotuksen.

Kun symfoniakonserttien johto tulisi jaettavaksi toiselta puolen kapellimestari Schnéevoigtin ja toiselta professori Kajanuksen sekä muiden koti- tai ulkomaisten johtajain tahi eteväin säveltäjäin kesken, ei Seuran mielestä voi tulla kysymykseen, että herra Schnéevoigt saisi johtaakseen enempää kuin enintään puolet symfoniakonserttien luvusta, niinkuin Lautakunnan kirjelmässä marraskuun 5 päivältä 4) kohdassa onkin edellytetty. Tähän nähden täytyy Seuran käsittää 7) kohdan 2 mom. siten, että Musiikkilautakunnan mielestä symfoniakonsertteja on oleva kaikkiaan kaksikymmentä, joista kapellimestari Schnéevoigt johtaisi kymmenen. Seuran käsityksen mukaan kuitenkin kaksikymmentä symfoniakonserttia on tavattoman suuri luku ei ainoastaan musiikkielämän vaatimuksia, vaan myös soittokunnan työkykyä silmälläpitäen. Onhan symfoniakonserttien aika yleensä lokakuun 1 ja joulukuun 15 sekä helmikuun 1 ja huhtikuun 15 päivän välillä, minkä johdosta puheenalainen ehdotus tietää symfoniakonsertin antamista miltei joka viikko. Tuntuu kuitenkin mahdottomalta ajatella, että näin suuri osa soittokunnan työstä uhrattaisiin symfoniakonsertteihin, jotka kuitenkin etusijassa ovat omansa tyydyttämään ainoastaan varakkaampain kansanluokain esteettisiä tarpeita, joiden täytyy katsoa tulevan täysin tyydytetyiksi tuntuvasti vähemmällä symfoniakonserttien luvulla sekä ulkomaisten taiteilijain toimeenpanemilla konserteilla. Konserttiyleisön kartuttaminen, niinkuin Musiikkilautakunta nähtävästi on ajatellut, jakamalla symfoniakonsertit kahteen sarjaan, ei Seuran mielestä ole toivottava keino, koska siten edelleen pidettäisiin voimassa asianhaarain viime aikoina aikaansaamaa yleisön kahtiajakoa.

Että orkesterinjäsenten työkykykin jokaviikkoisten, useita harjoituksia vaativain symfoniakonserttien johdosta pantaisiin mitä kovimmalle koetukselle käy ilman muuta selville vertaillen nykyoloihin, ja on Musiikkilautakunnan puheenjohtajakin sen myöntänyt. Onhan molemmilla soittokunnilla nykyään täysi työ toisen antaessa neljätolista ja toisen kymmenen symfoniakonserttia,

paitsi muita konsertteja y. m. Vastedes olisi symfoniakonsertteja kaksikymmentä, vaikka vastaista kaupunginsoittokuntaa sen ohessa olisi käytettävä muihin omiin konsertteihin, kaikkiin teattereihin ja oopperanäytäntöihin, solistikonsertteihin j. n. e.

Edellä esitetyillä perusteilla täytyy Seuran pitää Musiikkilautakunnan ehdotusta symfoniakonsertteihin nähden käytännössä mahdottomana, ja olisi sentähden Seuran vakaumuksen mukaan näiden konserttien luku vähennettävä mieluummin kymmeneksi ja kaikkein korkeintaan neljäksitoista, joista kapellimestari Schnéevoigt johtaisi toisessa tapauksessa viisi, toisessa seitsemän. Kun Musiikkilautakunnan ehdotuksen sanamuoto ei kuitenkaan näy estävän sellaista tulkintaa, että symfoniakonsertteihin myös luettaisiin kansansymfoniakonsertit, jotka tavallisesti annetaan kohta kunkin symfoniakonsertin jälkeen ja samaa ohjelmaa noudattaen eivätkä siis vaadi uusia harjoituksia, ei Seuralla ole mitään sitä vastaan, että herra Schnéevoigt mainitun symfoniakonserttimäärän lisäksi johtaisi viisi tahi kolme kansansymfoniakonserttia, vaan pitää tätä päin vastoin sitä suotavampana, kun toisen johtajan on mahdoton kansansymfoniakonserteissa, uusia harjoituksia toimeenpanematta, johtaa valmiiksi harjoitettua symfoniaohjelmaa.

Siihen luottaen ettei Musiikkilautakunta katso 7) kohdan 3 momentissa mainittuja konsertteja varten tarvittavan useampia harjoituksia kuin on yleisenä tapana muissa sivistysmaissa ja että siis orkesterin muiden tehtävään täyttäminen ei kohtaa vaikeuksia, yhtyy Seura tässäkin kohden Lautakunnan ehdotukseen.

Näin on Seuran mielestä — erittäinkin jos Musiikkilautakunta katsoo voivansa hyväksyä Seuran ensi sijassa tekemän, symfoniakonsertteja koskevan ehdotuksen — Lautakunnan ja Filharmonisen Seuran kesken saavutettu yksimielisyys kaikissa niissä kohdin, jotka on katsottu olevan selvitettävä, ennenkuin Herroille Kaupunginvaltuusmiehille käy tekeminen esitystä kaupunginsoittokunnan perustamisesta.

Helsingissä, marraskuun 29 päivänä 1913.

Osakeyhtiö Helsingin Filharmonisen Seuran johtokunta:

R. Slöör.
E. W. Wallén.

Robert Kajanus.

Edvard Fazer.

*Suomennos jäljennöksestä.**Liite III.***LAINAUSRAHASTO**

N:o 2,765.

Valtiovaraintoimituskunnan kirjeen johdosta toukokuun 10 päivältä 1912 annettiin laina viisikymmentätuhatta (50,000) markkaa toukokuun 18 päivänä 1912.

John Höckert.

Suomen Valtiokonttorilta on Osakeyhtiö Helsingin Filharmoninen Seura Valtiokonttorin hoidettavaksi annetusta valtiovaraston lainausrahastosta eri sitoumuksessa mainittua vakuutta vastaan lainaksi saanut viisikymmentätuhatta (50,000) markkaa kultarahaa käytettäväksi Osakeyhtiön velkasitoumusten lunastamiseen, ja sitoutuu yhtiö vuosittain, viimeistään lainannoston vuosipäivänä, suorittamaan neljän (4) prosentin koron silloin maksamatta olevalle lainapääomalle sekä kahdenkymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona laina myönnettiin nostettavaksi, sen takaisin maksamaan siten, että kuudennen vuoden umpeenmennessä, mainitusta päivästä lukien, viidestoista osa lainasta kolmetuhatta kolmesataa kolmekymmentäkolme (3,333) markkaa 34 penniä ja sittemmin kunakin laina-ajan vuonna yhtä suuri summa suoritetaan.

Ellei edellä mainittua korkoa tahi pääomanvähennystä määräaikana suoriteta, on yhtiö velvollinen maksamaan kuusi prosenttia korkoa lainalle eräpäivästä lukien niin kauan ja siihen asti, kun siten laiminlyöty velvollisuus on täytetty; ja ellei täyttä suoritusta tehdä kolmen kuukauden kuluessa mainitusta päivästä lukien, on koko laina, jos Valtionkottori sitä vaatii, ilman muuta takaisinmaksettavaksi erääntynyt korkoineen kuusi sadalta vuodessa, mikä kaikki täten vakuutetaan.

Helsingissä, toukokuun 18 päivänä 1912.

Summa on 50,000 markkaa kullassa.

Osakeyhtiö Helsingin Filharmoninen Seura:

Robert Kajanus.**Edvard Fazer.**

Viisikymmentätuhatta (50,000) markkaa kuitataan:
Helsingissä, toukokuun 18 päivänä 1912.

A. Nassokin.
Valtakirjalla.

Että professori Robert Kajanus omakätisesti on kirjoittanut ja konsertti-johtaja Edvard Fazerin kera omakätisesti allekirjoittanut edellä olevan velkakirjan, todistaa: Helsingin Raatihuoneella, toukokuun 18 päivänä 1912.

Viran puolesta:
Viktor Ekroos.
Julk. not.

Läsnäoleva todistaja:

V. G. Bäckman.

Jäljennöksen oikeaksi todistaa, Helsingissä, Suomen Valtiokonttorin kamreeriosastolla, marraskuun 27 päivänä 1913.

R. Slöör.

*Suomennos jäljennöksestä.**Liite IV.*

Sittenkun Osakeyhtiö Helsingin Filharmoninen Seura Keisarillisen Suomen Senaatin toukokuun 10 päivänä 1912 tekemän päätöksen johdosta on Suomen Valtiokonttorin hoitamasta valtiovaraston lainausrahastosta tänä päivänä laadittua velkakirjaa vastaan saanut lainaksi viisikymmentätuhatta (50,000) Suomen markkaa velvollisuudella sille suorittaa neljän (4) prosentin koron sekä maksaa lainan takaisin kahdenkymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona se nostettiin, siten että laina-ajan viidentoista viime vuoden kuluessa viidestoistaosa vuosittain suoritetaan, panttaa yhtiö täten edellä mainitun lainan ja sille määrätyn koron sekä muiden velkakirjassa mainittujen sitoumustensa vakuudeksi nuottikirjastonsa kaikkineen mitä siihen nykyään kuuluu sekä vastedes tulee lisää, kuitenkin niin että yhtiö saa kirjastoa säilyttää ja tarpeen mukaan käyttää; ja sitoutuu yhtiö huolellisesti hoitamaan kirjastoa sekä koko ajan, minkä puheenalainen laina on maksamatta, pitämään sen vakuutettuna palovahingon varalta niin suuresta määrästä, että valtiovaraston saaminen on turvattu, sekä siitä Valtiokonttoriin antamaan asianmukaiset palovakuutuskirjat, joiden sijaan lainan irtisanomisen uhalla on viimeistään neljätoista päivää ennen niiden erääntymistä annettava uudet; ja on Valtiokonttori, jos se laiminlyödään ja Valtiokonttori katsoo valtiovaraston vakuuden vaativan, oikeutettu yhtiön kustannuksella vakuutamaan kirjaston siihen määrään kuin Valtiokonttori voi katsoa tarpeelliseksi; mikä kaikki täten vakuutetaan. Helsingissä, toukokuun 18 päivänä 1912.

Osakeyhtiö Helsingin Filharmoninen Seura:

Robert Kajanus.

Edvard Fazer.

Että professori Robert Kajanus omakätisesti on kirjoittanut ja konserttijohtaja Edvard Fazerin kera omakätisesti allekirjoittanut edellä olevan sitoumuksen, todistaa: Helsingin Raatihuoneella, toukokuun 18 päivänä 1912.

Viran puolesta:
Viktor Ekroos.
 Julk. not.
 (Virkasinetti).

Läsnäoleva todistaja:

V. G. Bäckman.

Jäljennöksen oikeaksi todistaa. Helsingissä, Suomen Valtiokonttorissa, tammik. 10 päivänä 1914.

R. Slöör.

Helsingin kaupungin Musiikkilautakunnalle.

Osakeyhtiö Helsingin Filharmonisen Seuran nuottikirjastoon nähden saamme ilmoittaa, että sen hankintaa on jatkunut soittokunnan perustamisesta lähtien vuonna 1882. Aivan alkuvuosia lukuunottamatta on kussakin tilinpäätöksessä poistettu 10 % kirjaston kirjanpitoarvosta, ja oli tämä arvo näin menetellen 1901 vuoden päättyessä 39,200 markkaa. Siitä lähtien on kirjastoa vuosittain kartutettu ja on tämän hankinnan arvo vuosina 1902—1912 kaikkiaan 22,679 markkaa. Filharmonisen Seuran käsityksen mukaan pitäisi kirjaston nykyiseksi arvoksi käydä katsominen edellä mainittua 1901 vuoden päättyessä ollutta kirjanpitoarvoa 39,200 markkaa, siihen lisättynä vastamainittu hankintamäärä 22,679 markkaa, eli siis kaikkiaan 61,879 markkaa. Kirjasto on vuodesta 1912 lähtien ollut palovakuutettu 100,000 markasta. Alempana mainitusta syystä ei Seuralla missään tapauksessa olisi tilaisuutta luovuttaa kirjastoa 50,000 markkaa halvemmasta hinnasta.

Toukokuun 18 päivänä 1912 tehtyä velkakirjaa vastaan on Osakeyhtiö Helsingin Filharmoninen Seura saanut Valtiovarastolta lainaksi 50,000 Suomen markkaa 4 %:n vuotuista korkoa vastaan sekä velvollisuudella kuudennen vuoden alusta, lainan nostamisesta lukien, vuosittain maksaa lainamäärästä viidestoista osa sekä pitää kirjasto vakuutettuna palovahingon varalta ja siitä Valtiokonttoriin antaa asianmukaiset palovakuutuskirjat.

Varaamalla Valtiovarastolle tämän panttioikeuden ilmoittaa Osakeyhtiö Helsingin Filharmoninen Seura suostuvansa Helsingin kaupungille myymään ja luovuttamaan nuottikirjastonsa luetteloinen sekä kaikkine luovutuspäivään asti hankittuine nuottineen viidenkymmentuhannen (50,000) markan hinnasta. Jos kaupunki tämän tarjouksen hyväksyy, lienee sopivinta maksaa kauppahinta siten, että kaupunki Osakeyhtiö Helsingin Filharmonisen Seuran puolesta täyttää koronmaksuun, kuoletukseen ja palovakuutukseen nähden ne velvollisuudet, joihin Seura on mainittuun valtiolainaan nähden sitoutunut.

Edellyttäen kaupungin ottavan kirjaston haltuunsa ennen kuluvan vuoden syyskauden alkua sitoutuu Osakeyhtiö Helsingin Filharmoninen Seura vastaamaan puheenalaisen lainan korosta elokuun 18 päivään 1914.

Helsingissä, tammikuun 22 päivänä 1914.

Osakeyhtiö Helsingin Filharmoninen Seura:

Robert Kajanus.

E. W. Waldén.

Filharmonisen Seuran kalustoluettelo.

Soittokoneita:		
3 viulua à 100: —	Smk	300: —
1 kontrabasso	”	400: —
3 kontrabassoa à 150:—	”	450: —
1 tuuba	”	375: —
1 ”	”	100: —
1 fagotti	”	200: —
1 ”	”	182: —
1 kontrafagotti	”	1,300: —
1 bassoklarinetti	”	400: —
1 klaveriharppu	”	700: —
Erinäisiä lyöntikoneita	”	1,470: —
90 nuottitelinettä à 3: —	”	270: —
2 johtajatelinettä à 10: —	”	20: —
1 konserttilava	”	1,600: —
1 koorilava	”	150: —
Erinäisiä huonekaluja ja esineitä	”	643: —
Yhteensä		Smk 8,560: —

Siinä tapauksessa että Helsingin kaupunki lunastaa kaikki edellä mainitut esineet, sitoutuu Filharmoninen Seura ne luovuttamaan yhteensä 8,000 markan hinnasta.

Helsingissä, tammikuun 26 päivänä 1914.

Osakeyhtiö Helsingin Filharmoninen Seura:

Robert Kajanus.

E. W. Waldén.

Helsingin Symfoniaorkesterin kalustoluettelo jouluk. 8 p:nä 1913.

1 Celesta urkuharmooni	Smk	950: —
150 nuottitelinettä à 6: —	”	900: —
Erinäisiä soittokoneita	”	505: —
Erinäisiä kaluja ja tarvikkeita	”	<u>1,445: 09</u>
Yhteensä	Smk	3,800: 09

Edellä mainittu kalusto, jonka ostoarvo on Smk 3,800: 09, tarjotaan Helsingin kaupungin lunastettavaksi 3,500 markan hinnasta.

Helsingissä, tammikuun 25 päivänä 1914.

Georg Schnéevoigt.

Esitys yhtenäisen hinnan määramisestä valoja lämpökaasulle.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Tammik. 19 p:nä 1914.

N:o 45.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa, marraskuun 17:ntenä viime vuonna päivätyssä kirjelmässä (Liite I) on kaupungin teknillisten laitosten Hallitus mainitsemiensa syiden nojalla esittänyt, että syyskuun 1 päivästä 1914 lähtien otettaisiin käytäntöön yhtenäinen 15 pennin hinta sekä lämmitykseen että valaistukseen käytetyltä kaasukuutiometriltä, ja on Hallitus lähettänyt esityksen Rahatoimikamariin pyynnöllä että Kamari oman lausuntonsa kera lähettäisi sen Kaupunginvaltuustolle.

Asian alustavassa käsittelyssä on Kamari havainnut tarpeelliseksi vaatia selvitystä Kamarissa tehtyyn ehdotukseen, että kaasunhinta määrättäisiin 16 penniksi kuutiometriltä, ja on teknillisten laitosten Hallitus antanut sellaisen selvityksen kirjelmässä viime joulukuun 22 päivältä (Liite IV). Edelleen neuvoteltuaan asiasta kaasutehtaan johtajan kanssa saa Kamari omaksi lausunnokseen esittää seuraavaa:

Niinkuin tämän oheisista asiakirjoista näkyy, on esillä olevan ehdotuksen tehnyt kaasutehtaan johtaja Hallitukselle antamassaan kirjelmässä syyskuun 26 päivältä 1913 (Liite II), jossa kirjelmässä esityksen perustelemiseksi mainitaan, että kehitys ulkomailla yleensä on viime aikoina käynyt siihen suuntaan, että lämpö- ja valaistustarkoituksiin käytetylle kaasulle määrätään yhtenäinen hinta ja tariffiin liitetään alennusjärjestelmä, jota noudatetaan kaasua käytettäessä teollisuustarkoituksiin y. m. s. Tämä uudistus on toimeenpantu lukuisissa sekä Saksan että Skandinavian kaupun-

geissa, joissa kaupunkikunnat omistavat kaasutehtaan, ja se on kaikkialla edistänyt näiden laitosten kehitystä sekä lisännyt niiden tavaramenekkiä, vaikka hinnan yhtenäisyyttä useimmiten ei ole saavutettu panemalla valokaasustakin maksettavaksi sama hinta mikä aikaisemmin on maksettu lämpökaasusta, vaan yksin ajoin korottamalla lämpökaasun ja huojistamalla valokaasun hintaa.

Uudistuksen toimeenpanemista täällä perustellaan lisäksi seuraavilla erikoisyydillä:

Uudistuksen toimeenpanon johdosta

1) voisi käyttää yksinkertaisempia johtoja, kun kuluttajain luona ei enää tarvitse pitää kahta eri mittaria;

2) mittarien lukemisesta sekä laskujen kirjoittamisesta ja perimisestä ynnä kaasukeittimien ylimääräisten lisäliekkien tarkastamisesta ja maksunpanosta johtuva työ vähenisi; sekä

3) kaasumittareihin sidottu pääoma vähenisi.

Laskelman mukaan säästyisi uudistuksen johdosta noin 300 valaistuskaasumittaria, jotka edustavat noin 6,000 markan pääomaa. Mittarien lukemisesta, laskujen kirjoittamisesta ja rahain perimisestä olevien vuosikustannusten on laskettu vähenevän noin 2,000 markkaa. Johtotöiden yksinkertaistuttaminen ei säästäisi kaupungin menoja, koska kuluttajat tahi talonomistajat itse suorittavat nämä kustannukset.

Kaasutehtaan johtajan ehdotusta vastaan on sähkötehtaan johtaja, jolle on annettu tilaisuus lausua mielensä siitä, tehnyt erinäisiä huomautuksia ja samalla esittänyt eräitä näkökohtia, jotka tarkemmin näkyvät Liitteestä III.

Esityksestä antamassaan lausunnossa on kaupungin teknillisten laitosten Hallitus, äänestettyään, puoltanut sitä, huomauttaen että uudistus tuottaisi vähäisiä välittömiä säästöjä, jota paitsi valaistuskaasua todennäköisesti ruvettaisiin käyttämään erinäisiin erikoistarkoituksiin, niinkuin kellarien, porraskäytävään y. m. valaisemiseen ynnä ulkopuoliseen reklaamivalaistukseen, ja on Hallitus sen ohessa ehdottanut, että uudistus pantaisiin toimeen ensi valaistusvuoden alusta eli syyskuun 1 päivästä 1914.

Eriävän mielipiteen on lausunut Hallituksen puheenjohtaja, joka pääasiassa yhtyen sähkötehtaan johtajan mielipiteeseen on ehdottanut esitystä evättäväksi syistä, joihin Kamari tuonempana pyytää viitata.

Asiaa Kamarissa alustavasti käsiteltäessä tehtiin ehdotus, että yhtenäinen kaasunhinta määrättäisiin 16 penniksi kuutiometriltä, ja tämän ehdotuksen perustelemiseksi mainittiin, että valaistuskaasun hinnanhuojistus vaatisi panemaan tämän ykköshinnan, jotteivät laitoksen tulot kulutuksen nykyisellään pysyessä vähenisi. Niinkuin edellä mainittiin, on Hallitus tästä ehdotuksesta antanut lausunnon, josta näkyy, että kaasutehtaan johtaja puolestaan ei ole katsonut olevan estettä yhtenäisen kaasunhinnan määräämiselle 16 penniksi kuutiometriltä, edellyttäen että suuremmille kuluttajille myönnetään alennusta, jommoiseen Hallitus jo Kaupunginvaltuuston

lokakuun 14 päivänä 1913 tekemällä päätöksellä on saanut valtuutuksen. Hallitus taas on pysynyt aikaisemmassa mielipiteessään.

Asian ollessa lopullisesti käsiteltävänä on Rahatoimikamari katsonut olevan kannattaminen ehdotusta yhtenäisen kaasunhinnan aikaansaamisesta, koska vain erikoisesti painavain syiden on katsottava perustelevan eri hinnan pitämistä samalle tavaralle sen mukaan, mihin tarkoitukseen sitä käytetään, eikä enempää Hallituksen kuin kaasutehtaan johtajankaan käsityksen mukaan esillä olevassa tapauksessa ole sellaisia syitä olemassa, sekä kun lisäksi erinäisiä, vaikkakaan ei varsin huomattavia, etuja täten saavutettaisiin. Sitä vastoin on Kamarissa lausuttu eri mieltä yhtenäisen hinnan määrästä. Toiselta puolen on huomautettu, ettei ole varsin suotavaa, että kaasutehtaan tulot vähenevät, mikä olisi seurauksena ehdotetusta uudistuksesta, edellyttäen että kaasunkulutuksen lisääntyminen ei tasoita hinnanalennusta, ja on sentähden vaadittu hinnan määräämistä 16 penniksi kuutiometriltä, jossa tapauksessa laitoksen tulot kulutuksen nykyisellään ollessa eivät vähenisi, ja olisi tähän menettelyyn sitä enemmän syytä, kun lämpökaasun hinnan korotus pennillä kuutiometriä kohti ei tuntuvasti rasittaisi pieniäkään kuluttajia. Tämän käsityksen tueksi on edelleen mainittu, että teknillisten laitosten tulot viime aikoina ovat käyneet yhä huomattavammiksi eriksi kaupungin rahasaännössä eikä niitä olisi nykyään vähennettävä, sekä että kaasutehtaan nykyistäkin tuottoa täytyy katsoa kohtalaisen alhaiseksi koroksi laitokseen käytetylle pääomalle. Vihdoin on muissakin maissa saavutettu kokemus osottanut, että lämpökaasun hinnan lievä korotus ei ole haitannut kulutusta, minkä ohessa olisi otettava huomioon, että 16 pennin hintaa kuutiometriltä, verrattuna Saksan kaupunkien kaasunhintoihin, täytyy pitää sängen kohtuullisena. 16 pennin ykköshinta kuutiometriltä olisi kuitenkin, niinkuin kaasutehtaan johtajakin on ehdottanut, yhdistettävä hinnanalennuksen myöntämiseen suuressa ja laitokselle edullisille kuluttajille. — Tähän on huomautettu, ettei ole varsin houkuttelevaa nyt korottaa lämpökaasun hintaa yhdelläkään pennillä kuutiometriltä, kun kaasua kuluttava yleisö, joka suurimmaksi osaksi käyttää kaasua ainoastaan lämmitykseen, jo useat vuodet on tottunut halvempaan hintaan sekä hankkinut itselleen johtoja ja kojeita ajattelemattakaan hinnankorotusta. Hinnankorotus herättäisi epävarmuuden tunnetta kuluttajissa, koska sen voisi katsoa ennustavan hinnan edelleen korottamista, minkätähden se ehkä vaikuttaisi vähemmän suotuisasti kulutukseen. Lisäksi on 16 pennin hintaa vastaan huomautettu, että valaistuskaasun kuluttajain hyväksi tuleva hinnanhuojistus tuottaisi lisämenoja kuluttajain ehdottomasti suurimmalle osalle, nimittäin lämpökaasun kuluttajille, mikä olisi kohtuutonta viimeksi mainittuja kohtaan. Onpa näin ollen lausuttu sekin mielipide, että nykyinen kaksihintajärjestelmä olisi edullisempi yhtenäistä 16 pennin hintaa.

Äänestettäessä on Rahatoimikamarin enemmistö yhtynyt teknillisten laitosten Hallituksen esitykseen kokonaisuudessaan; ja saa Kamari sentähden Hallituksen

kirjelmässä esitettyihin syihin sekä edellä lausuttuun viitaten kunnioittaen esittää Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi

*että määrätään yhtenäinen 15 pennin hinta valo- ja lämpö-
kaasun kuutiometriltä sovellettavaksi syyskuun 1 päivästä 1914
lähtien.*

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS.

Helsingissä,
marrask. 17 p:nä 1913.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Hallitukselle annetussa kirjelmässä viime syyskuun 26 päivältä on kaupungin kaasutehtaan toimitusjohtaja, insinööri vapaaherra Cedercreutz esittänyt, että niin lämmitykseen kuin valaistukseenkin käytettävälle kaasulle pantaisiin yhtenäiseksi hinnaksi 15 penniä kuutiometriltä 1914 vuoden jälkipuoliskon alusta.

Tätä asiaa on Hallitus tosin jo käsitellyt silloin, kun ehdotukset teknillisten laitosten ensivuotiseksi rahasäännöiksi laadittiin, mutta kun yhdellä Hallituksen varsinaisella jäsenellä ei ollut tilaisuutta olla siinä saapuvilla, on Hallitus asianomaisen varajäsenen esityksestä, että Hallituksen olisi käsiteltävä tärkeämpiä uudistuksia koskevat kysymykset varsinaisen jäsenistön läsnäollessa, vasta nyt loppuunkäsiteltyt tämän asian.

Oheen pannen vapaaherra Cedercreutzin edellä mainitun esityksen sekä sähkötehtaan toimitusjohtajan, insinööri Wuolteen siitä antaman lausunnon saa Hallitus kunnioittaen jättää asian Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi sekä omalta osaltaan lausua seuraavaa:

Vapaaherra Cedercreutzin uudistuksen puolesta esittämät näkökohdat ansaitsevat Hallituksen mielestä huomiota. Se seikka että useat ulkomaiden kaupungit — nekin, joilla on oma kaasu- ja sähkötehdas — ovat ottaneet käytäntöön kaasun yksihintajärjestelmän ja tämän järjestelmän edelleen leviäminen osottavat uudistuksen tuottaneen odotettua etua kaasutehtaille ja näiden kehitykselle sekä siis puoltavan järjestelmän käytäntöön ottamista täälläkin. Paitsi että uudistus tekisi mittarien lukemisen ja laskemisen yksinkertaisemmaksi sekä tuottaisi vähäisen välittömänkin menojen säästymisen, tulisi varsin todennäköisesti kaasu, kun sen hinta olisi ainoastaan 15 penniä m³:ltä, lämpöä synnyttävän laatunsa johdosta otettavaksi käytäntöön monilla aloilla, missä tällaista valaistusta ei nykyään käytetä ja missä valaistuksen yhteydessä lämpökin on tarpeellinen, esimerkiksi kellareissa sekä myymälöissä ja eräänlaatuisten tavarain varastosuojissa, pesutuvissa, porraskäytävissä y. m. — Niinkään voisi kaasua menestyksellä käyttää pihamaiden valaistukseen sekä ulkopuoliseen reklaamivalaistukseen. Tässä kohden kaasuväläistys epäilemättä monessa tapauksessa voisi korvata nykyään yleisesti käytännössä olevat aladin- ja lux-lamput, jotka vaativat sangen tarkkaa hoitoa ja perinpohjaista sytytystä. Jo nykyäänkin on kaupungissa järjestettynä tuollaista reklaamivalaistusta vahvavalolampuilla, ja näyttää se olevan erittäin tehokas.

Koska siis ehdotettu uudistus Hallituksen mielestä aikaansaisi tuntuvaa kaasunkulutuksen lisääntymistä sekä sentähden edistäisi kaasutehtaan kehitystä ja huojistaisi koko valmistusmäärän tuotantokustannuksia kaasukuutiometriä kohti, jota vastoin ehdotettu toimenpide tuskin mitä huonevalaistukseen tulee aikaansaisi todellista kilpailua kaasun ja sähkövalon kesken, jota viimeksi mainittua kaupungin väestö näyttää pitävän tähän tarkoitukseen ehdottomasti parempana, katsoo Hallitus vapaa-herra Cedercreutzin esiintuomista ja tässä edellä esitetystä syistä olevan puoltaminen ehdotusta että sekä lämmitykseen että valaistukseen käytetyn kaasun yhtenäiseksi hinnaksi määrätään 15 penniä kuutiometriltä, joka uudistus sopisi panna toimeen ensi valaistusvuoden alusta, syyskuun 1 päivästä 1914.

Samalla saa Hallitus ilmoittaa, että edellä kerrottuun Hallituksen enemmistön lausumaan mielipiteeseen ei ole voinut yhtyä Hallituksen puheenjohtaja, joka on eriävän mielipiteensä tueksi esittänyt seuraavia syitä:

Vaikka lämpö- ja valaistuskaasun yhtenäisestä hinnasta voisi olla eräitä etuja, ei valokaasun hinnan huojistamista 15 penniin kuutiometriltä käy puoltaminen, koska tämä hinta on niin halpa, ettei taloudellinen tulos vastaa niitä vaatimuksia, joita voittoon nähden kohtuudella on pantava kaasutehtaaseen käytetylle pääomalle. — Laskettu tulojen väheneminen olisi 1914 vuoden jälkipuoliskolta, jonka alusta uudistus on ehdotettu toimeenpantavaksi, ainoastaan noin 20,000 markkaa, mutta jo vuonna 1915 kaksi sen vertaa eli 40,000 markkaa, johon määrään viimeksi mainittuna vuonna vielä tulisi lisää se korotettu määrä, johon vuonna 1914 tehtäseen käytettäväksi ehdotetun noin 744,000 markan suuruisen pääoman korko ja kuoletus nousisi, eli $8\frac{1}{4}$ %:n mukaan noin 61,000 markkaa. Jollei lämpökaasun kulutus lisäännä, vähenee 1914 vuoden rahasaantöarviossa edellytetty 157,323 markan puhdas voitto noin 101,000 markalla, joten jäisi jällelle noin 56,000 markkaa. Kun kuitenkin lämpökaasun kulutus todennäköisesti lisääntyy samassa suhteessa kuin tähänkin asti sekä sitä paitsi lisätuotteista lienee jonkin verran voittoa odotettavana, ylittäisi 1915 vuoden nettovoitto tosin viimeksi mainitun määrän, mutta ei arva-tenkaan nykyisen laatusissa oloissa mainittavasti ylittäisi 100,000 markkaa, jota summaa kuitenkin täytyy pitää pienenlaisena tulona yrityksestä, johon on sijoitettu lähes 6 miljoonaa markkaa.

Ehdotetun uudistuksen johdosta ei näy olevan odotettavana valokaasun kulutuksen lisääntymistä, sillä muutama vuosi takaperin toimeenpantu valokaasun hinnan huojistaminen 30 pennistä 25 penniin kuutiometriltä ei ole mainittavasti aikaansaanut kulutuksen lisääntymistä. Myöskään se muutama aika takaperin myönnetty oikeus, että vain 5 markan lisämaksusta lamppua ja vuotta kohti saa lämpökaasun hinnasta polttaa viittäkin lamppua, ei ole lisännyt valokaasun kulutusta. Tässä ei myöskään saa sivuuttaa sitä seikkaa, että lukuisat perheet — työväenluokkaankin kuuluvat — eivät katso etunsa mukaiseksi käyttää yksinomaan kaasua, vaan käyttävät sen ohessa kalliimpaa valaistusainetta, sähköä. Ja sitä oletusta ettei valokaasu vastedeskään pääse nykyistä mainittavammassa määrässä käytäntöön, puol-

tavat insinööri Wuolteen lausunnossa mainitut $\frac{1}{2}$ -watin lamput, joiden käytäntöön ottaminen tuntuvasti huojistaa sähkövalon hintaa nykyisestään.

Reklaamivalaistukseksi kaasu soveltuisi kylläkin hyvin, mutta tuskin mainittavassa määrässä aikaansaisi kulutuksen lisääntymistä, ja porrasvalaistuksena taas kaasu epämukavan sytytyksen ja sammutuksen johdosta ei kyyenne kilpailemaan sähkövalon kanssa.

Tässä mainituista syistä olisi puheenjohtajan mielestä valokaasun hinnan huojistaminen 15 penniin kuutiometriltä liian aikaista, varsinkin kun on mahdollista, että tuo hinta 1915 vuoden rahasăäntöä laadittaessa ehkä huomataan liian alhaiseksi, ja olisi sentähden nykyiset hinnat, 25 penniä valo- ja 15 penniä lämpökaasun kuutiometriltä, pysytettävä 1914 vuoden rahasăännössä sekä tulevaisuuden ratkaistavaksi jätettävä, onko ja mikä yhtenäinen hinta lämpö- ja valokaasulle pantava.

Sen päätöksen johdosta, johon asiassa toimitetussa äänestyksessä on tultu, saa Hallitus kunnioittaen esittää Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi että

sekä lämmitykseen että valaistukseen käytettävän kaasun yhtenäiseksi hinnaksi määrätään 15 penniä kuutiometriltä syyskuun 1 päivästä 1914 lähtien.

Jos esitys saavuttaa Herrain Valtuusmiesten hyväksymisen, on 1914 vuoden rahasăännössä tuloerää „valokaasu“ vähennettävä 20,000 markalla.

Helsingin kaupungin Teknillisten laitosten Hallitus:

Hj. Schildt.

I. Savonius.

HELSINGIN KAUPUNGIN

KAASUTEHDAS

Helsingissä,
syysk. 26 p:nä 1913.

Kaupungin Teknillisten laitosten Hallitukselle.

Kaasutehtaiden tariffien kehitys on viime vuosina yleensä pyrkinyt siihen, että kaasulle on pantu sama hinta, siihen katsomatta käytetäänkö sitä valaistukseen vai lämmitykseen, jossa tapauksessa hinnanalennusta tahi huokeampia hintoja samalla sovelletaan kaasua käytettäessä teollisuustarkoituksiin, moottorikäyttöön y. m.

Tanskan kaasutehtaista on 50 eli hiukan enemmän kuin puolet ottanut käytäntöön saman hinnan valo- ja lämpökaasulle.

Ruotsin kaasutehtaista käyttää Tukholman kaasutehdas vuodesta 1901 lähtien ainoastaan yhtä hintaa — hinnanalennuksin — Gööteporissa otettiin yksihintajärjestelmä käytäntöön vuonna 1905 ja sama järjestelmä on myös käytännössä Gäflessä, Kristianstadissa, Wästeråsissa, Eslöfissä ja Falköpingissä.

Saksassa saavuttaa yksihintajärjestelmä vuosi vuodelta suurempaa jalansijaa. Kuluvan vuoden maaliskuussa oli sama valo- ja lämpökaasun hinta käytännössä 182 kaasutehtaassa, joiden joukossa olivat Berlinin, Charlottenburgin, Hampurin, Kölnin, Dresdenin, Bremenin, Stuttgartin, Darmstadtin, Kielin ja Bonnin tehtaas, ja sittemmin on järjestelmä lisäksi otettu käytäntöön useissa suuremmissa kaupungeissa, niinkuin Mainzissa ja Düsseldorfissa, missä aikaisemmin oli pidetty eri hintoja.

Kaikiällä opettaa kokemus, että hinnan yhtenäistyttäminen on ollut tehtaalle hyödyksi ja tehokkaasti edistänyt niiden kehitystä, vieläpä siitä huolimatta että hinnanjärjestely useimmissa tapauksissa on toimeenpantu siten, että lämpökaasun hintaa samalla on korotettu.

Saman hinnan panemista valo- ja lämpökaasulle puoltavat monet seikat.

Ensinnäkin voi yksihintajärjestelmän johdosta käyttää yksinkertaisempia johdoteja. Kahden mittarin asettaminen käy tarpeettomaksi, ja mittarien luvun vähetessä vähenee myös laskujen kirjoittamisesta ja rahain perimisestä oleva työ. Kaasumittareihin tarvitsee sitoa vähemmän pääomaa. Päästään siitä hankalasta ja työllästä tarkastuksesta, mikä nykyään aiheutuu keittokaasumittareihin ylimääräisestä maksusta liitetyistä lisäliekeistä ja niistä kannettavan maksun panemisesta.

Kaasutehtaan Hallitus on aikaisemminkin Kaupunginvaltuustolle osottamassaan kirjelmässä huomauttanut yksihintajärjestelmän etuja, vaikkei Hallitus sitä voinut puoltaa, koska tuntuva keittokaasuhinnan korotus olisi ollut tarpeellinen, jotta hinnanjärjestelyn olisi käynyt toimeenpaneminen laskettujen tulojen vähenemättä.

Kirjelmässä Kaupunginvaltuustolle lokakuun 12 päivältä 1909 Hallitus mainitsee, että „huomattavia etuja olisi saavutettavissa panemalla valo- ja ja lämpökaasulle sama hinta“, mutta lisää, että täytyisi ykköshinnaksi määrätä 20 penniä, jos mieli kaupungille taata kaasutehtaasta samat tulot, mitkä sillä on siitä tähän asti ollut, eikä sentähden katso tähän aikaan käyvän ottaminen käytäntöön yhtenäistä kaasunhintaa Helsingissä.

Syyskuussa 1910 otti Hallitus tariffikysymyksen uudelleen käsiteltäväksi, jolloin taaskin huomautettiin yhtenäisen kaasunhinnan etuja sekä sitä, että yhtenäisen kaasunhinnan tuohon aikaan olisi käynyt määrääminen 18 penniksi kaasutehtaan tulojen silti vähenemättä. Hallituksen mielestä kuitenkin yhtenäinen osittain korotettu kaasunhintaa olisi ollut kohtuuttomuus keittokaasun kuluttajia kohtaan, koska nämä syyllä voivat vaatia alempaa hintaa kuin mitä sellainen kuluttaja maksaa, joka kuluttaa kaasua ainoastaan vuorokauden pimeänä aikana. Keittokaasun hinnan kohottaminen 15:stä 18 penniin tuntui Hallituksesta arveluttavalta.

Tuosta ajasta lähtien olot kuitenkin ovat tuntuvasti muuttuneet.

Valokaasun kulutus on vähentynyt ja keittokaasun kulutus lisääntynyt siinä määrin, että kaasutehtaan tulos vuodelta 1912 osoittaa, että yhtenäinen 16 pennin kaasunhintaa on käytäntöön saatettavissa kaasutehtaan vuositulojen ensinkään vähenemättä.

Vaikkakin kaiken muun polttoaineen kohonneet hinnat varsin hyvin perustelisivat myydyin keittokaasun hinnan korottamista 15:stä 16 penniin, on kuitenkin jossain määrin vastenmielistä ehdottaa keittokaasun hintaa korotettavaksi. Tehtaan kehityksen johdosta nyttemmin kuitenkin lienee mahdollista ottaa käytäntöön *yhtenäinen viidentoista pennin hinta* ja siten olisi kauan toivotut edut saavutettu hinnankorotuksen kohtaamatta mitään kuluttajain osaa.

Kaasutehtaan valokaasun myyntimäärä on 1914 vuoden rahasăännössä laskettu 400,000 m³:ksi.

Jos *yksihintajärjestelmä* otettaisiin käytäntöön syksystä 1914 alkaen, vähenisivät vuositulot tämän hinnanalenuksen johdosta vuonna 1914 ainoastaan noin 20,000 markkaa, jonka vähennyksen varmaankin osittain korvaisi yhtenäisen hinnan käytäntöontulon aikaansaama kulutuksen lisääntyminen.

Yksihintajärjestelmän käytäntöontulon johdosta tulisi noin 300 kaasumittaria joutilaiksi. Siten säästyisi noin 6,000 markkaa uusien mittarien ostohintaa. Vuosikustannuksia mittarien lukemisesta, laskujen kirjoittamisesta ja rahainperimisestä säästyisi noin 2,000 markkaa.

Edellä lausutun nojalla saan Hallitukselle ehdottaa, että yksihintajärjestelmä, jonka mukaan sekä valo- että lämpökaasun hinta olisi 15 penniä, otettaisiin käytäntöön 1914 vuoden jälkipuoliskon alusta.

Ed. Cedercreutz.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖTEHDAS

*Helsingissä,
marraskuussa 1913.*

Kaupungin Teknillisten laitosten Hallitukselle.

Kaasutehtaan ehdotuksen johdosta että määrättäisiin 15 pennin ykköshinta sekä valo- että lämpökaasun kuutiometrille saa allekirjoittanut esiintuoda seuraavia näkökohtia:

Periaatteessa ei kaasun yhtenäishintaa vastaan ole mitään mainittavaa väittämistä. Tosin valokaasun kulutus aikaansaa lyhytaikaisen vuosimaksimin ynnä siitä johtuvan lyhytaikaisen laajemman putkiverkon ja kaasukellojen tarpeen ja siten valokaasun kulutuksen osalle tulevan korko- ja kuoletusprosentin kohoamisen. Tällä seikalla kuitenkin lienee Helsingissä nykyään jo verraten vähemmän merkitystä ainakin mitä yksityiseen valokaasun kulutukseen tulee, kuin useilla muilla paikkakunnilla, koska valokaasun kulutus täällä nyttemmin on ainoastaan noin 5 % (noin 400,000 m³) koko kaasunkulutuksesta (noin 7,800,000 m³). Kaasutehtaille yleensä lienee näillä seikoilla kuitenkin vielä niin suuri merkitys, ettei missään tapauksessa pidä aivan täysin paikkaansa väite, että yhtenäishinnan käytäntöön ottaminen ainoastaan johtuisi yksinkertaisemmista johdoista sekä mittarien ja niiden lukemisen, laskujen kirjoituksen ja varainperimisen kustannusten vähenemisestä. Ensinnäkin kohtaavat ainoastaan nämä myöhemmät menot kaasutehdasta, koska johdot meillä aina kustantaa kuluttaja tahi talonomistaja. Pääsyynä yhtenäishinnan varsin yleiseen käytäntöön ottamiseen on epäilemättä kilpailu sähkövalon kanssa. Ja tässä voi johtokustannusten väheneminen jotain merkitä, erittäinkin jos, niinkuin muutama paikoin on laita, kaasutehdas tekee johdot maksutta. Voipi sentähden, erittäinkin jos kaasua kulutetaan mainittavat määrät valaistukseen, hyvin käsittää kaasutehtaiden yleisen pyrkimyksen yhtenäishintoihin, joka erittäinkin metallilankalampun ilmestyttyä on päässyt vauhtiin ja useinkin on voitu taloudellisesti kannattavalla tavalla panna toimeen ainoastaan samalla korottamalla keittokaasun hintaa. Tuskin erehtynee, jos lukee molemmat aikaisemmat Helsingissä vuosina 1909 ja 1910 samaan suuntaan tehdyt yritykset edellä olevain luokkaan.

Kilpailusta sinänsä ei myöskään ole mitään paha sanottavana, mikäli sitä jossakin kohden käy katsominen hyödylliseksi. Helsingin kaasu- ja sähkövalaistuksen nykyisessä vaiheessa ja siihen katsoen että kumpaisenkin tehtaan omistaa kunta, lienee kuitenkin sängen epätietoista, onko ehdotettu toimenpide edullinen kunnalle näiden laitosten omistajana.

Jos mieli arvostella niitä varsin niukkoja perustelmia, joita kaasutehdas esittää

ehdotuksensa tueksi, niin mainitaan kirjelmässä ensinnäkin, että siten säästyisi noin 300 mittaria, joiden arvo on 6,000 markkaa. Kun ottaa huomioon, että kaasutehtaalla, mikäli ilmoitetaan, on vuoden lopulla noin 18,000 mittaria, käsittää helposti, kuinka vähäpätöinen taloudellinen merkitys noilla 300 valokaasumittarilla noin 900 markkaan nousevine korkoineen ja kuoletuksineen on. Toinen peruste, konttorityön, mittarien lukemisen ja rahainperimisen vähenemisestä johtuva säästö, noin 2,000 markkaa, on niinkään vähäpätöinen. Sitä paitsi katsotaan olevan huomauttaminen, että nämä jälkimäiset kustannukset 300 mittarilta eivät sähkötehtaan kokemuksen mukaan nouse mainittavasti enemmäksi 1,100 markkaa. Kolmas syy, yksinkertaisemmat ja halvemmat johdot, tosin sinänsä ansaitsee huomiota, vaikkakaan ei kaasutehtaan kannalta, koska kuluttajat itse kustantavat ne.

Kun lähdän sen edellytyksen pohjalta, ettei ulkomaisia esikuvia milloinkaan ole ilman muuta otettava perusteeksi eikä ohjeeksi, vaan niitä aina on tutkittava sekä sinänsä että tšekäläisiin oloihin soveltamalla, pyydän huomauttaa, että esim. Göteborgissa yhtenäishinta otettiin käytäntöön, ennenkuin kunta itse omisti sähkötehtaan, ja että samaten tehtiin Tukholmassa aikana, jolloin silloinen kaasutehtaan johtaja oli sekä kaasutehtaan yksinvaltiaana hallitsijana ja jolloin kaasuvalaistus siellä, samoin kuin Saksassa ja Englannissakin, vanhemman alkuperänsä ja sähkötehtaan aikaisempain kalliiden hintain johdosta edelleen oli niin ylen tärkeä kaasutehtaille, että taistelu sen pysyttämisen puolesta hyvin perustelee sen huomattavan hinnanhuojistuksen, minkä yhtenäishinnan käytäntöön ottaminen joka tapauksessa on saanut aikaan. Tuollaisissa oloissa on edellä mainituilla mittarien, konttorityön y. m. kustannusten vähenemisellä niin huomattava taloudellinen merkitys, että ne perustelevat jonkin määräistä hinnanalennusta.

Kun edellä olevassa on osotettu, että yhtenäishinnan tuottama *suoranainen taloudellinen* hyöty Helsingissä on sangen vähäpätöinen verrattuna suoranaiseen tappioon, ja ettei ulkomaiden esimerkki anna todellista tukea tälle tariffinmuutokselle Helsingissä, on vielä lyhyesti kosketettava kaasutehtaan kirjelmässä hinnanhuojistusta vastaan esitettyä perustelmaa, nimittäin sitä että sen johdosta syntyy lähes 40,000 markan vuotuinen tappio (kaasutehtaan kirjelmässä on tappio laskettu ainoastaan 1914 vuoden jälkipuoliskolta). — Suotanee anteeksi, jos asetun hiukan epäilevälle kannalle siihen lausuttuun toivomukseen nähden, että kulutuksen lisääntyminen suurelta osalta voisi korvata tämän tappion. Jos kaasusta ykköshinnan ollessa 15 penniä lasketaan olevan puhdasta voittoa esim. 4 penniä, joten vuodelta 1914 olisi puhdasta tuloa, paitsi korkoja ja kuoletusta, noin 300,000 markkaa, niin pitää valokaasun kulutuksen lisääntyä 1,400,000 kuutiometriin eli 3,5 kertaa nykyisen kulutuksen määrään, ennenkuin tuo varma 40,000 markan tappio sillä korvautuu. Tosin tuollainen kulutus myös edellyttää erinäisiä mittarien, konttoritöiden, mittarien lukemisen ja rahainperimisen kustannuksia säästyvän, mutta toiselta puolen myös 4 pennin puhdas voitto kaasukuutiometriltä, myyntihinnan ollessa 15 penniä, lienee korkeanlaiseksi arvattu. On kuitenkin varsin todennäköistä että, ennenkuin valo-

kaasun kulutus olisi kohonnut edellä mainittuun määrään, on sähkövalaistus esim. kohdakkoin odotettavana olevain puoliwattilamppujen johdosta, jotka vähentävät kustannuksia 50 0/0, jälleen astunut niin pitkän edistysaskeleen, että kaasuvallaistus alennetuinkaan hinnoin ei lisääny.

Omasta puolestani luulen, että yksityinen kaasutehtaan omistaja, joka syystä tai toisesta olisi estetty samalla korottamasta keittokaasun hintaa, pyrki nykyoloissa hankkimaan sen taloudellisen hyödyn, minkä vielä voi valokaasun korkeammasta hinnasta saada, kun kilpailu alennetuin hinnoin nähtävästi ei tuottaisi mitään taloudellista etua. Kunnalla, joka omistaa sekä kaasutehtaan että sähkötehtaan, ei nähdäkseni ole mitään aihetta menetellä toisin. Kun sitä paitsi selvästi näkee valokaasun kulutuksen pyrkivän alenemaan (noin 900,000 m³ vuonna 1909 ja noin 400,000 m³ vuonna 1913,) niin että se nykyään on ainoastaan noin 5 0/0 koko 1914 vuoden lasketusta kaasukulutuksesta, on kunnan kannalta tuskin enää syytä työkennellä sen lisäämiseksi, erittäinkin kun se ainoastaan voi käydä päinsä tuottamalla kunnalle tuntuvaa taloudellista tappiota. Edut, joita mittarien y. m. säästymisestä lasketaan koituvan, saavutetaan aikanaan kyllä tuollaisiin erikoistoimenpiteisiin ryhtymättäkin, mutta kaupunki on sinä aikana voinut ansaita enemmän kuin mitä olisi ollut laita, jos hintaa olisi huojistettu. Tiedän, että esim. Gööteporin ja Malmön kunnallishallinnot jo pitemmän aikaa tietoisesti pyrkivät *ainoastaan lisäämään keittokaasun kulutusta*, jota nyttemmin pidetään kaasutehtaan varsinaisena työalana, ja samaten yhtä tietoisesti lisäämään yksinomaan sähkövalon käytäntöön saattamista. Siinä mielessä on, mikäli minulla on asianomaisista kaupungeista ilmoitettu, Gööteporin kaasutehtaan ja sähkötehtaan yhteinen johtokunta jo aikoja takaperin määrännyt, että kaasuvallaistusta haluavia uusia tilaajia on neuvottava kääntymään sähkötehtaan, ja Malmön kaasutehtaan ja sähkötehtaan hallitus julkaisee kuukausittain molemmille laitoksille yhteistä reklaamikirjaa, jossa voimakkaasti suositellaan *kaasutehtaan keittotarkoituksiin ja sähkövalaistustarkoituksiin*. Onko mahdollista katsella asiaa yhtä puolueettomasti ja kaukonäköisesti meillä, vai täytyykö meidän täällä edelleen teennäisin keinoin ylläpitää kilpailutilaa ja jännitystä kahden kunnan laitoksen kesken, joita oikeastaan pitäisi voida johtaa yhtenäisesti? Yksinomaan tässä tarkoituksessa on edellä oleva lausunto kaasutehtaan ehdotuksesta annettu, koska harras vakaumukseni on, että kunnalla ei enempää kuin itse tehtaillakaan voi olla mitään etua siitä, että taloudellisesti heikkoihin perusteluihin nojaavilla kilpailukeinoilla lisätään sitä epäoikeutettua jännitystä, mikä valitettavasti vielä on huomattavana näiden molempain kunnan laitosten kesken.

Helsingissä, lokakuun 6 päivänä 1913.

Bernh. Vuolle.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS.

*Helsingissä,
jouluk. 22 p:nä 1913.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

Sittenkun Hallitus viime marraskuun 17 päivänä oli Kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen 15 pennin yhtenäisen hinnan määräämisestä sekä lämpö- että valokaasukuutiometrille syyskuun 1 päivästä 1914 lähtien, on Rahatoimikamari lähetteessä kuluvan joulukuun 4 päivästä pyytänyt Hallituksen lausuntoa Kamarissa tehdystä ehdotuksesta että yhtenäishinnaksi pantaisiin 16 penniä.

Asiasta on Hallitus vaatinut kaasutehtaan toimitusjohtajan, vapaaherra Ed. Cedercreutzin lausuntoa, joka onkin, muun muassa, esittänyt, että kaasunkustannuksia talouksissa, jotka keittiössään käyttävät yksinomaan kaasua polttoaineena, ei olisi nykyisestään korotettava sekä että teollisuuttakaan, jossa kaasunkäyttö usein on kaasun halpahintaisuuden yhteydessä, olisi rasitettava hinnankorotuksella, vaan olisi päin vastoin teollisuuden käyttämän kaasun kustannuksia sopivalla tariffinuudistuksella huojistettava, erittäinkin kun teollisuus, joka kaasunhinnan ollessa huokea varmaan entistä laajemmassa määrässä käyttäisi kaasua lämpölähteenä, on kaasutehtaan edullisimpia kuluttajia. Toimitetut laskelmat ovat osottaneet, että hinnanalennusta, kaasunkulutuksen noustessa yli 300 kuutiometrin vuodessa, kohtuudella kävisi myöntäminen, koska keittiöiden kaasunkulutus on tätä määrä vähempi, jota vastoin taas kaikkien kaasumittarien osottama keskikulutus viime vuonna oli 366 m³, johon nähden on huomattava, että eräitten kaasumittarien osottama kulutusmäärä on ollut 20,000 m³ — yhdessä tapauksessa kokonaista 34,000 m³. — Kun 300 m³:n kohdalle pantu raja kuitenkin aikaansaisi verraten laajaa hinnanalennusta ja todennäköisesti varsin tuntuvasti vähentäisi myydystä kaasusta olevia tuloja, on vapaaherra Cedercreutz sitä mieltä, ettei mainittua alennusrajaa vielä olisi käytettävä, mutta että sitä vastoin vuosikulutuksen ollessa 500 m³ hinta olisi huojennettava 16:sta 14 penniin, joten saavutettaisiin parempi tulos. — Kaasua yksinomaan keittiössä käytettäessä myytäisiin sitä kulutuksen ollessa 1,000 m³ samasta hinnasta kuin nykyäänkin ja teollisuus saisi kulutuksen ollessa 5,000 m³ kaasua hinnasta, joka ei mainittavasti olisi 14 penniä korkeampi. Toimitetun tilastollisen laskelman mukaan olisi kaasutehtaalla tällaisen tariffin mukaan tuloja muutama tuhat markkaa enemmän kuin nykyisen tariffin mukaan, joten tariffinmuutos ei saisi aikaan muutosta kulunkiarvioon. — Kun tämän tariffin mukaan piirretty hintakaarre ja eri kuluttajain suoritettaviksi tulevain hintain tarkastus osottaa, että tariffi tulisi erittäin oikeudenmukainen ja että vähemmästä kulutusmäärästä maksettavaa kalliimpaa hintaa täysin

perustelevat ne runsaammat kustannukset kuutiometriä kohti, joita kaasutehtaalla on periessään myydyin kaasun hintaa kulutuksen ollessa vähäinen kutakin kaasumittaria kohti, on vapaaherra Cedercreutz sitä mieltä, ettei kaasutehtaan puolelta ole mitään muistuttamista siihen, että yhtenäinen kaasunhinta, 16 penniä kuutiometriltä, otetaan käytäntöön ehdotetun hinnanalennusjärjestelmän yhteydessä.

Hallitus puolestaan ei näe olevan syytä luopua aikaisemmasta ehdotuksestaan että yhtenäiseksi hinnaksi määrättäisiin 15 penniä kaasukuutiometriltä, varsinkin kun pienempäin kuluttajain kaasunhinnan korottaminen 16 penniin varmastikin herättäisi näissä tyytymättömyyttä, eritoten katsoen suuremmille kuluttajille myönnettyyn hinnanalennukseen. Jos sitä vastoin Rahatoimikamari katsoo kaupungin etujen vaativan korottamaan kaasutehtaan tuloja siten, että kaasun normaalihinta ehdotetulla tavalla määrätään 16 penniksi kuutiometriltä, olisi Hallituksen mielestä tämä hinta maksettava enintään 500 kuutiometrin kulutusmäärältä ja sitä suuremmasta kulutusmäärästä maksettava 15 penniä, koska Hallituksen mielestä on oikeampaa olla antamatta kaasua nykyistä lämpökaasun hintaa huokeammasta muille kuin suurteollisuudelle, johon nähden Kaupunginvaltuusto jo on valtuuttanut Hallituksen esiintyvissä tapauksissa vahvistamaan erikoistariffit.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitus:

Hj. Schildt.

I. Savonius.

Asiakirjoja Helsingin kaupungin automobiililiikenteen järjestämisasiassa.

HELSINGIN

MAISTRAATTI.

*Helsingissä,
helmik. 14 p:nä 1914.*

N:o 528.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Maistraatti saa kunnian pyytää Herroja Valtuusmiehiä antamaan lausunnon tämän oheisesta komitean mietinnöstä ehdotuksineen täkäläisen automobiililiikenteen järjestämiseksi.

Maistraatin puolesta:

J. von Haartman.

Edv. Öhrnberg.

***Komitean mietintö kaupungin automobiili-
liikenteen järjestämisasiasta.***

Sittenkun herrat N. Noschis ja E. Ducander Maistraattiin antamassaan kirjelmässä olivat esiintuomainsa syiden nojalla anoneet voimassa olevan automobiilitaksan uudistamista sekä Helsingin Automobiilinomistajayhdistykselle oli varattu tilaisuus lausunnon antamiseen asiasta, on Maistraatti istunnossaan lokakuun 22 päivänä 1913 katsonut tarpeelliseksi asiaa valmistelemaan asettaa Komitean, jonka myös tulisi tarkastaa kaupungissa automobiilijosta voimassa olevat järjestysmääräykset sekä tehdä asianhaarain ehkä vaatimat muutosehdotukset. Komitean jäseniksi valitsi Maistraatti kunnallisraatimies *A. von Knorringin*, joka on toiminut Komitean puheenjohtajana, sekä johtaja *Walther Wilckenin* ja filosofianmaisteri *Walter Rydmanin*, jota paitsi poliisikomisarius *A. Nikiforow* on poliisilaitoksen edustajana ottanut osaa Komitean työhön.

Tehtävänsä täyttämiseksi on Komitea laatinut ehdotuksen Helsingin automobiililiikenteen uusiksi järjestyssäännöiksi niihin kuuluvine taksoineen, joka ehdotus on lausunnon antamista varten saatettu Matkailijayhdistyksen, kaupungin huomatuimpain automobiilialalla työskentelevien toiminimien, erinäisten yksityisten automobiilinomistajain ja ammattimaisen automobiililiikenteen harjoittajain sekä muiden automobiililiikennettä harrastavain kansalaisten tiedoksi. Siten saapuneet toivomukset ja ehdotukset onkin Komitea osittain ottanut huomioon ehdotuksen lopullisessa laadinnassa.

Työnsä suoritettuaan saa Komitea täten kunnian Maistraattiin antaa tarpeellisten perustelmain ohessa ehdotukset

1) *Helsingin kaupungin automobiililiikenteen järjestyssäännöiksi niihin kuuluvine kaavakkeineen;*

2) *Ammattimaisen automobiililiikenteen harjoittamisessa Helsingin kaupungissa noudatettaviksi järjestyssäännöiksi;*

3) *Taksametriautomobiilillä ajossa Helsingin kaupungissa noudatettavaksi taksaksi; sekä*

4) *Taksaksi, jonka mukaan katsastusmiehelle automobiilien katsastamisesta ja automobiilinohjaajain tutkimisesta tulevat maksut lasketaan.*

Samalla saa Komitea kunnian ilmoittaa, että Teknillisen korkeakoulun professori *E. Tuckermann* ja insinööri *Pehr M. Blom* suosiollisesti ovat olleet Komitean apuna asiantuntijoina.

Helsingissä, helmikuun 5 päivänä 1914.

A. von Knorring.

A. Nikiforow.

W. Rydman.

Walther Wilcken.

John Uggla.

Ehdotus Helsingin kaupungin automobiililiikenteen järjestyssäännöiksi.

1 §.

Automobiilillä ymmärretään näissä järjestyssäännöissä jokaista henkilöjen taikka tavarain kuljetukseen käytettävää ajoneuvoa, jota kuljettaa voimakone (moottori) ja joka ei ole tarkoitettu kiskoilla kulkeväksi.

(Poist.)

Näiden järjestyssääntöjen määräykset eivät koske palolaitoksen palveluksessa käytettävää automobiiliä.

2 §.

1 mom. Automobiilissä pitää olla:

a) ohjauslaite, jonka avulla automobiili nopeasti ja varmasti voi väistää ja helposti kääntyä;

b) *kaksi toisistaan riippumatta toimivaa jarrua, joista kumpikin on niin voimakas, että automobiilin voi sillä heti pysäyttää; ja tulee samalla toisen jarrun, jolle eri laitetta sitä tarkoitusta varten ole, olla niin laitettu, että automobiilin myös jyrkissä nousuissa voi sen avulla estää kulkemasta taaksepäin;*

c) laite, jolla moottorin paikalla voi pysähdyttää taikka käyttöpöyräin yhteydestä erottaa;

d) laite, joka estää automobiiliä lähtemästä itsestään käyntiin;

e) automobiilissä, jonka oma paino on 250 kilogrammaa suurempi, peräytyslaite; sekä

f) sovelias koneellinen merkinantolaitte (hälytystorvi).

2 mom. *Sinä aikana, jolloin katuvalaistus on käytännössä, on sen ohessa pidettävä: nelipyöräisen automobiilin etupuolella kaksi lyhtyä, sijoitettuina kumpikin eri puolelleen vaunua ja yhtä korkealle maasta sekä varustettuina valkealla valolla ja valaisten tien kirkaasti ainakin 10 metrin pituudelta automobiilin edessä, sekä kolmipyöräisen automobiilin etupuolella yksi tuollainen lyhty;*

automobiilin takana yksi, niinkään valkealla valolla varustettu lyhty, joka selvästi valaisee automobiilin tunnusmerkin.

3 mom. Kaikki kädensijat ja muut automobiilin (poist.) ohjausta ja jarrutusta varten olevat laitteet pitää olla niin sijoitetut, ettei niiden suhteen erehdystä voi tapahtua ja että automobiilinkuljettaja helposti voi ulottua niihin siirtymättä paikaltaan taikka kääntämättä huomiotaan pois tiestä.

Automobiilissä ei saa olla mitään, joka kuljettajan paikalta estää näkemästä ajotielle.

4 mom. Moottori sekä neste- taikka kaasumaista polttoainetta sisältävät säiliöt ja putket pitää olla sen laatuiset, etteivät ne voi aikaansaada tulta taikka tapaturmaa räjähtämällä.

Moottori ei saa laskea savua, höyryä eikä pahahajuista kaasua siinä määrin taikka sillä tavoin, että siitä syntyy hankaluutta. Putket ja säiliöt pitää mahdollisimman hyvin olla suojellut ulkonaiselta vahingonteolta.

Laatu ja varusteet.

5. mom. Pyöränrenkaat pitää olla pehmeästä ja joustavasta aineesta sekä, *tarpeen vaatiessa*, varustettuina *liukumista estävillä* laitteilla.

Pyöränrenkaat pitää olla vähintään 8 senttimetriä leveät, joka leveys, pyörään kohdistuvan arvioidun kuormituksen noustessa yli 400 kilogramman, lisääntyy yhdellä senttimetrillä jokaiselta pyörän kuormituksen täydeltä taikka alotetulta sadalta kilogrammalta, kuitenkin niin ettei 25 senttimetriä suurempaa leveyttä missään tapauksessa vaadita.

Pyöränrenkaan leveydellä ymmärretään renkaan suurinta leveyttä pyörän ollessa koholla maasta.

Mitä pyöränrenkaan vähimmästä leveydestä on säädetty ei koske automobiiliä, jonka arvioitu pyöränkuormitus ei nouse 400 kilogrammaa enemmän.

3 §.

Tunnus-
merkki.

Automobiiliä ei saa ottaa käytäntöön, ellei se ole varustettu *tunnusmerkillä* sillä tavoin kuin alempana säädetään. Uutta automobiiliä saa kuitenkin koetteeksi ajaa, jos se on varustettu katsastusmiehen *tai poliisilaitoksen antamalla automobiilinmyyjän* koevaununumerolla. *Tunnusmerkkiä* ei saa muuttaa automobiilistä toiseen.

4 §.

Ensimmäinen
katsastus.

Tunnusmerkin saamiseksi automobiilille tulee automobiilin omistajan tai haltijan poliisilaitokseen ilmoittaa automobiili katsastettavaksi.

Ilmoitus tehdään kirjallisesti (Kaavake I) ja on siinä mainittava omistajan tahi, jos automobiiliä käytetään ammattimaiseen automobiililiikenteeseen, luvanhaltijan täydellinen nimi, ammatti tahi arvonimi, kotipaikka ja osoite sekä ilmoitus automobiilin valmistajasta, tyyppistä, valmistenumera, painosta, tarkoituksesta, sylinterien luvusta, läpimitasta ja iskupituudesta, automobiilin pituudesta, korkeudesta ja suurimmasta leveydestä, liikevoimasta, moottorin tehokkuudesta, pyöränrenkaiden leveydestä sekä suurimmasta nopeudesta, millä automobiili voi kulkea. Tavara-automobiiliin nähden ilmoitetaan kuorman suurin paino.

Automobiilin katsastuksen toimituttaa poliisilaitos Maistraatin siihen määräämällä valantehneellä ja asiantuntevalla katsastusmiehellä.

Katsastusmieheksi älköön hyväksyttävä muuta kuin se, joka on näyttänyt omaavansa sekä tietuopolisia että käytännöllisiä ammattitietoja moottori- ja automobiilialalla sekä sen ohessa osaavansa ohjata kaupungissa esiintyviä erityyppisiä automobiilejä. Katsastusmies ei saa toimensa ohessa antaa tietuopolista eikä käytännöllistä opetusta automobiiliajossa eikä myöskään olla osakkaana eikä osallisena automobiili- tahi moottorialalla toimivassa liike-yrityksessä eikä toimia yleisön neuvonantajana automobiilien ostossa ja valinnassa.

5 §.

Katsastus-
kirja.

Katsastuksessa on tutkittava, onko automobiili laadultaan 2 §:ssä annettujen määräysten mukainen sekä muutenkin kaupungin yleistä liikennettä silmällä pitäen sopiva. (Poist.)

Siitä mitä katsastuksessa on huomattu, on katsastusmiehen laadittava katsastuskirja, joka niin pian kuin mahdollista ja viimeistään neljän päivän kuluessa katsastuksen toimit-

tamisesta kaksin kappulein annetaan poliisilaitokseen. Katsastuskirjassa tulee olla automobiilin selitelmä sekä selonteko katsastuksesta, ja on se laadittava Maistraatin vahvistaman kaavakkeen mukaisesti (Kaavake II).

Jos automobiiliin havaitaan katsastuskirjan mukaan täyttävän säädetty määräykset ja muutoinkin olevan tarkoitukseensa sopiva, on poliisilaitoksen annettava automobiilille tunnusmerkki.

Todistus näin aikaansaadusta toimenpiteestä ja tieto tunnusmerkistä on kirjoitettava katsastuskirjan toiseen kappaleeseen, joka sitten annetaan hakijalle.

6 §.

Tunnuksena, joka Helsingin kaupungissa annetaan automobiilille, on kirjain A Tunnusmerkin laatu ja sijoitus.

Tuollainen merkki, jonka valmistamisen automobiilin omistaja kustantaa, on sijoitettava silmäänpistäväälle paikalle automobiilin etu- ja takapuolelle vähintään 50 sm maanpinnan yläpuolelle valkealle pohjalle selvin mustin, vähintään 12 sm korkuisin kirjaimin ja numeroin, joiden tapulileveys joka kohdasta on vähintään 15 mm, minkä ohessa kirjaimen ja numeron väliä tulee olla vähintään 15 mm sekä kunkin numeron väliä vähintään 10 mm. Automobiiliin taakse on tunnusmerkki myös pantava 2 §:n 2 momentin 3 kappaleessa mainittuun lyhtyyn läpikuultavin kirjaimin ja numeroin.

Poliisilaitokselle kuuluvaan automobiiliin pannaan tunnusmerkin alle musta risti valkealle pohjalle sekä sairausvaununä käytettyyn automobiiliin samaan paikkaan punainen risti valkealle pohjalle.

7 §.

Automobiilin kuljetuksessa tulee panna tarpeellista huomiota muihin kulkijoihin sekä jalkamiehiin. (Poist.) Kulkunopeus.

Henkilöliikennettä varten aiottua automobiiliä sekä tavara-automobiiliä, jonka kanto-voima ei ole 500 kilogrammaa suurempi, saa kuljettaa päivänvalon aikana enintään 25 kilometrin sekä pimeän aikana taikka sumun vallitessa enintään 15 kilometrin nopeudella tunnissa. Kaupunginasemakaavaan otetun alueen ulkopuolella saa kulkunopeuden päivänvalon aikana lisätä enintään 35 kilometriksi tunnissa, jos tie on vapaa ja tienoo helposti tarkastettavissa.

Kulkunopeutta ei tarvitse vähentää pimeämpänä vuorokaudenaikana kadulla tahi tiellä, joka on valaistu enintään 100 metrin päähän toisistaan sijoitetuilla vahvalo- tahi kaari-valolampuilla taikka niihin verrattavilla lyhdyillä.

Kulkunopeutta on mahdollisimmassa määrin vähennettävä:

- a) kääntyessä kadulta toiselle;
- b) kadun- tai tienristeyksissä sekä toripaikoilla kulkiessa kaupankäynnin aikana;
- c) äkkikaarteissa;
- d) pihamaalle tullessa ja sieltä lähtiessä;
- e) paikoilla, missä ajotie leikkaa rautatie- tahi raitiotielinjaa sekä kulkiessa silloilla,

porteista ja vahvasti viettävillä tahi semmoisilla liikenneväylillä, joiden leveys on 15 metriä vähempi;

f) iljanteisella kelillä, joka vaikeuttaa automobiilin ohjausta;

g) saapuessa teatteritalolle tahi rautatienasemalle tai muuhun sellaiseen paikkaan ja sieltä lähtiessä;

h) niillä liikenneväylillä, joissa Maistraatin määräyksen mukaan on noudatettava erityistä varovaisuutta automobiilillä ajaessa tahi on kielletty ajamasta kovempaa kuin käyden ja tästä on ilmoituksia julkipantuina; sekä

i) kaikkialla missä keskuusliikenne on vilkas.

Pehmeällä tai likaisella kelillä on automobiiliä kuljetettava niin varovasti, ettei likaa räisky ohikulkijain päälle eivätkä tien varrella olevat rakennukset ja laitokset likaannu.

Automobiiliä, jota käytetään tavaraliikenteessä ja jonka kantovoima on yli 500 kilogramman mutta ei 1,500 kilogrammaa, ei saa kuljettaa nopeammin kuin 15 kilometriä tunnissa, eikä tavara-automobiiliä, jonka kantovoima on 1,500 kilogrammaa suurempi, nopeammin kuin 10 kilometriä tunnissa, ja pitää tuollaisiin automobiileihin nähden työajoneuvoista annettujen määräysten olla soveltuville kohdin noudatettavina.

Mitä tässä on säädetty kulkunopeudesta ei koske automobiiliä, jota käytetään sairausvaununa taikka poliisiviranomaisen virantoimituksessa taikka palolaitoksen tarkoituksia varten tulenvaaran uhatessa.

8 §.

Merkinanto. *Kun yhteenajon vaara on tarjona ja erittäinkin silloilla ja kadun- tai tienristeyksissä liikkeussa sekä vilkasliikenteisillä taikka semmoisilla paikoilla kulkiessa, missä ajotie ei ole näkyvissä ainakin 15 metrin pituudelta, on äänekkäitä varotusmerkkejä ajoissa annettava. (Poist.)*

Merkinanto ei vapauta ohjaajaa velvollisuudestaan noudattaa tarpeellista varovaisuutta muiden ajajain sekä jalkamiesten suhteen.

Jos hevonen pillastuu merkinannosta, tulee merkinannon kohta lakata. Hyödytön ja häikäilemätön merkinanto on ankarasti kielletty.

Automobiilillä ajaessa kaupunginasemakaavaan otetulla alueella saa kello 11 illalla ja kello 8 aamulla välisenä aikana käyttää ainoastaan kumea-(syvä-)äänistä merkinantotorvea sekä muina vuorokaudenaikoina myös merkinantolaitetta, jossa kaksi tahi useampia ääniä yhtäikaa muodostaa sävelsoinnun.

Varotusmerkkinä on lyhyt ja kohta sen jälkeen seuraava pitkäveteinen ääni tahi, kun automobiilin on pysähdyttävä tahi kuljettava taapäin, useita lyhyitä, peräkkäisiä ääniä.

Ojentamalla oikean tai vasemman kätensä on ohjaajan osotettava aikovansa kääntyä oikealle tahi vasemmalle sekä kehotettava saavuttamaansa ajoneuvoa pitämään varansa.

9 §.

Varokeinot. *Automobiilin ohjaajan on ryhdyttävä kaikkiin tarjona oleviin keinoihin estääksensä automobiilin vahingoittamasta henkilöjä tahi omaisuutta.*

10 §.

Automobiiliä älköön jätettävä vaarinpidoita kadulle taikka tielle, jolle käyntiinpano-laitte ole koneistosta irroitettu, niin että sivulliset eivät voi panna automobiiliä käyntiin.

Varokeinot.

Paikallaan seisovassa automobiilissä ei moottori saa käydä täyttä vauhtia kauempaa, kuin tarvitaan automobiiliin käyntiinpanoon. Ajo avoimin äänenhillitsijoin (vapaa poisto) on kielletty.

Toimenpide katukolman ehkäisemiseksi.

11 §.

Poliisilaitoksen erityisettä luvatta ei automobiiliin saa kytkeä toista ajoneuvoa. *Kuitenkin saa sillä tavoin kuljettaa pois toisen automobiilin, jonka koneisto on joutunut epä-kuntoon.*

Hinausvaunu.

12 §.

Automobiiliä on mikäli mahdollista kuljetettava ainoastaan pitkin sitä ajotien puoliskoa, joka on oikealle kulkusuunnasta. Toisen ajoneuvon kohdatessaan tulee automobiiliin väistyä oikealle.

Ajossa noudatettavat säännöt.

Jos automobiili kääntyy kadulta toiselle, on käännös oikealle tehtävä lyhyt, mutta vasemmalle pitkässä kaaressa.

Jos automobiili sivuuttaa toisen samaan suuntaan ajavan, tulee automobiiliin väistyä vasemmalle viimeksi mainitusta ja tämän silloin pitäytyä oikealle.

Automobiilin tulee väistyä niiden henkilöjen tieltä, jotka seisovat raitioteiden seisahdus- asemalla tahi pysäkillä noustakseen raitiovaunuun tahi sellaisella paikalla ovat poistuneet raitiovaunusta.

Tungoksessa tulee tavara-automobiiliin väistyä tahi pysähtyä kohdatessaan henkilöitä kuljettavan ajoneuvon ja kuormatun tavara-automobiilin menetellä samoin kuormattomaan ajoneuvoon nähden.

Muutoin on automobiilin kuljetuksessa soveltuvilta kohdin noudatettava mitä ajoneuvoilla kulkemisesta on poliisijärjestyksessä säädetty.

13 §.

Automobiiliä saa kuljettaa ainoastaan henkilö, jonka poliisilaitos on ohjaajaksi hyväksynyt siinä järjestyksessä, kuin alempana sanotaan, ja jolla on ohjaajalupatodistus. Tämä lupatodistus sekä 5 §:n viimeisessä kappaleessa mainittu katsastuskirja on ohjaajan aina ajossa ollessaan pidettävänä mukanaan ja vaadittaessa näytettävä poliisimiehelle.

Ohjaajan kel-
poisuusehdot.

Ohjaajaksi hyväksyttävä ainoastaan se, joka on saavuttanut 18 vuoden iän, on tunnettu raittiiksi, säännölliseksi ja luotettavaksi, omaa tyydyttävää näkö- ja kuulokyvyn, ei pöde tautia tai vammaa, joka on esteeksi ohjaajan tehtävän asianmukaiselle täyttämiseksi, sekä näyttää Maistraatin opettajaksi hyväksymän asiantuntevan henkilön antaman todistuksen suoritetusta kurssista automobiilin rakenteesta ja hoidossa sekä kaikkiaan vähintään 20 tuntisesta harjoittelusta automobiilin ohjauksessa.

Ammatti-automobiilinohjaajalta vaaditaan sitä paitsi todistus kansakoulun tai alemman käsityöläiskurssin suorittamisesta tahi vastaavasta oppimäärästä sekä todistus vähintään kolmi-kuukautisesta työskentelystä konepajassa viilajaoppilana tahi konemonttöörinä. Maistraatti saa kuitenkin poikkeustapauksissa erityisestä hakemuksesta myöntää tässä kohden helpotusta, kun se haitatta voi käydä päinsä.

14 §.

Opettaja. *Opettajan tulee olla sekä tietopuolisesti että käytännöllisesti perehtynyt moottori- ja automobiilialaan sekä sitä paitsi osata ohjata kaupungissa esiintyviä erityyppisiä automobiilejä.*

Kurssin laatu. *Opetus on oleva sekä tietopuolista että käytännöllistä laatua sekä sovitettava näiden järjestyssääntöjen 17 §:ssä säädettyjen kelpoisuusvaatimusten mukaan.*

Lähempiä määräyksiä kurssien pitkällisyydestä sekä niiden opetusohjelmasta voi Maistraatti tarpeen vaatiessa antaa.

15 §.

Automobiilin ohjaamis-oikeutta tarkoittava hakemus. *Oikeutta automobiilin ohjaamiseen haetaan kirjallisesti poliisilaitokselta (Kaavake III) ja tulee hakemuksessa olla mainittuna hakijan täydellinen nimi, ammatti tahi arvonimi, kotipaikka tahi osote sekä ilmoitus minkä laatuisten automobiilien ohjaamiseen lupaa haetaan.*

Hakemuksen mukana pitää seurata;

- a) ikä- ja mainetodistus;*
- b) kahden luotettavan henkilön todistus hakijan raittiudesta, säännöllisyydestä ja luotettavuudesta;*
- c) lääkärintodistus;*
- d) todistus automobiilin rakenteessa, hoidossa ja ohjauksessa saadusta opetuksesta sekä siitä kuinka kauan tuota opetusta on kestänyt;*
- e) hakijan valokuva (rintakuva käyntikorttikokoa) kaksin kappalein; niin myös, kun sitä vaaditaan,*
- f) todistus tietomäärästä ja työpajaharjoittelusta.*

16 §.

Koe. *Jos selvitys havaitaan tyydyttäväksi, antaa poliisilaitos hakemuksen siihen kuuluvine asiakirjoineen 4 §:ssä mainitulle katsastusmiehelle kokeen toimittamista varten.*

Tuollainen koe toimitetaan erittäin erilaatuisia automobiilejä silmälläpitäen seuraavan jaoituksen mukaan:

- a) kolmipyöräiset automobiilit;*
 - b) nelipyöräiset automobiilit henkilökuljetusta varten sekä n. s. pakettivaunut;*
 - c) tavara-automobiilit, joiden kantovoima on 2,000 kg tai vähemmän; ja*
 - d) tavara-automobiilit, joiden kantovoima on 2,000 kg suurempi;*
- sekä lisäksi käyttövoiman laadun mukaan:*
- 1) polttomoottorit;*
 - 2) sähkömoottorit;*

3) höyrykoneet;

4) muut esiintyvät tyypit.

Jos lupatodistusta halutaan useamman laatuista automobiilejä varten, on koe suoritettava kussakin eri luokassa.

17 §.

Koe käsittää tietuolisen ja käytännöllisen osan. Ensinmainittuun kuuluu automobiilin koneiston ja sen toimintaehtoien, kokoonpanon, säätelyn ja hoidon sekä automobiilin ohjaajaa koskevien yleisten määräysten tunteminen. Käytännöllinen osa käsittää: a) käynninpanon, liikkeellelähdon, kääntymisen sekä eteen- että taaksepäin ajaessa ja pysäyttämisen; sekä b) koeajon, jonka tulee kestää vähintään 1/2 tuntia, ensin vähempiliikenteisillä paikoilla vähäisellä nopeudella, sekä sitten avonaisella tiellä lujemmalla vauhdilla. Koeajossa tulee katsastusmiehen asettua automobiiliin. Hänen tulee mikäli mahdollista olla antamatta ohjeita, mutta pitää silmällä ajajan menettelyä ja ottaa selville, osaako hän käyttää jarruja ja paikalla käskystä irroittaa moottorin käyttöpyöristä sekä omaako ajaja tyyneyttä, käsityskykyä ja neuvokkuutta riittävässä määrässä.

Koe.

18 §.

Suoritetun kokeen tulos on katsastusmiehen heti ilmoitettava poliisilaitokselle (Kaavake IV). Jos hakija ei ole kyennyt koetta suorittamaan, voi hän poliisilaitoksen luvalla 2 viikon kuluttua ilmoittautua suorittamaan uutta koetta, joka mikäli mahdollista on suoritettava saman katsastusmiehen luona, joka toimitti aikaisemman kokeen.

Koe.

19 §.

Sittenkun koe on suoritettu, on poliisilaitoksen hakijalle annettava ohjaajalupatodistus (Kaavake V), jossa on:

Ohjaajalupatodistus.

a) lupatodistuksen numero;

b) ohjaajan nimi, syntymävuosi ja -päivä, kotipaikka ja osote;

c) ohjaajan valokuva, joka on poliisilaitoksen leimattava ja lupatodistuksen numerolla varustettava;

d) ilmoitus siitä, minkä laatuista automobiilejä lupatodistus tarkoittaa; sekä

e) lupatodistuksen voimassaoloaika.

Ohjaajalupatodistus kirjoitetaan keltaiselle lomakkeelle, kun se tarkoittaa yksityisliikenteessä palvelevia ammatti-automobiilinohjaajia tahi ammattimaisessa liikenteessä toimivia ohjaajia, sekä muussa tapauksessa punaiselle lomakkeelle.

20 §.

Ohjaajalupatodistus on voimassa 5 vuotta todistuksen antopäivästä lukien, ja tulee ohjaajan, joka haluaa uudistaa todistuksen, sitä hakea poliisilaitokselta oheenpanemalla uuden lääkirintodistuksen. Poliisilaitoksen asiana on määrätä, onko ohjaajan tuollaisessa tapauksessa suoritettava uusi koe vai ei. Ennen näiden järjestyssääntöjen vahvistamista annettu lupatodistus on voimassa kuun . . päivään 19

Lupatodistuksen voimassaoloaika.

21 §.

Luettelo. Poliisilaitoksessa on pidettävä luettelo, *johon kirjoitetaan: a) kunkin automobiilin tunnusmerkki; b) sen omistajan nimi, ammatti ja asunto; c) ohjaajan nimi ja asunto; d) automobiilin laatu (henkilö- tai tavara-automobiili); e) moottorin tehoisuus; f) aika, jolloin automobiili on katsastettu; sekä g) kuorma-automobiiliin nähden sen kantovoima ja oma paino.*

22 §.

Uudistettu katsastus. Automobiilin katsastus on *säännöllisesti kahdesti vuoteen sekä useamminkin, kun aihetta siihen on*, poliisilaitoksen toimitettava katsastusmiehen avulla, ja on poliisiviranomainen oikeutettu (poist.), kun katsastuksesta käy selville, ettei automobiili enää täytä ylempänä säädettyjä ehtoja, kieltämään sitä edelleen käyttämästä, *josta seikasta on merkintä tehtävä katsastuskirjaan. Sama on laita, jos automobiiliä ei tuoda tarkastavan viranomaisen katsastettavaksi.*

Uudistetusta katsastuksesta olkoon kuitenkin henkilökuljetukseen yksityisliikenteessä käytetyn automobiilin omistaja tai haltija vapautettu, jos hän vuosittain ennen kesäkuun 1 päivää poliisilaitokseen antaa asianomaisen katsastusmiehen todistuksen siitä, että automobiili on toimitetussa katsastuksessa havaittu olevan täysin hyvässä kunnossa.

23 §.

Taksa. Toimituksesta, joka näiden järjestyssääntöjen mukaan on *katsastusmiehen* asiana, on *hän* oikeutettu saamaan korvauksen Maistraatin vahvistaman taksan mukaan.

24 §.

Automobiili- liikenteen poliisivalvonta. Automobiilin omistajan ja *ohjaajan* pitää noudattaa niitä tarkempia määräyksiä ja ohjeita, joita poliisiviranomainen toimivaltansa piirissä katsoo tarpeelliseksi katulliikenteen vuoksi antaa.

25 §.

Muilta paikkakunnilta olevat automobiilit. Muilta Suomen paikkakunnilta olevia automobiileja, jotka eivät ole täällä rekisteröityjä, saa tilapäisesti täällä käyttää seuraavia ehtoja noudattaen:
että automobiilin on katsastanut ja hyväksynyt sellaisen paikkakunnan viranomaisen, missä järjestyssääntöjä automobiililiikennettä varten on asianmukaisesti annettu;
että ohjaaja on tuollaisen viranomaisen hyväksymä; sekä
että automobiili on varustettu selvällä tunnusmerkillä sekä sellaisilla laitteilla ja lyhdyillä, kuin 2 §:ssä mainitaan.

Vieraasta maasta oleviin automobiileihin nähden on voimassa mitä lokakuun 11 päivänä 1909 kansainvälisestä automobiililiikenteestä tehdyssä sopimuksessa on säädetty.

26 §.

Moottopyörä. *Moottopyörään nähden on voimassa: että sen tulee olla varustettu vähintään yhdellä nopeasti ja varmasti tehoavalla jarrulla;*

*että pimeän aikana pidetään sytytetty lyhty moottopyörän etupuolella;
että tunnusmerkki pannaan vähintään 10 sm korkuisin kirjaimin ja numeroin sekä moottopyörän etupuolelle että pyörään pitkinpäin kiinnitettävän laatan kumpaisellekin puolelle;
että moottopyörä katsastetaan uudekselta käytäntöön otettaessa ja sen vaihtaessa omistajaa; sekä*

että moottopyörän merkinantotorvessa tulee olla kimakka ääni.

Muutoin ovat moottopyöristä soveltuvilta kohdin voimassa sekä näissä järjestyssääntöissä annetut että nekin määräykset, joita polkupyöristä on annettu tahi vastedes annettanee.

Moottopyörän kuljettamiseen ei vaadita ohjaajalupatodistusta, vaan ainoastaan katsastusmiehen antama todistus siitä, että ohjaaja on täysin perehtynyt moottopyörän rakenteeseen, hoitoon ja ohjaukseen, sekä lääkärintodistus tyydyttävästä näkö- ja kuulokyvystä.

Jos kolmipyöräisessä moottopyörässä on varattu paikka useammalle kuin yhdelle henkilölle, olkoon sellainen moottopyörä kaikkien automobiileista voimassa olevain määräysten alainen.

27 §.

Näiden järjestyssääntöjen rikkomisesta rangaistaan syyllinen, ellei rikkomuksesta ole yleisessä laissa taikka voimassa olevissa asetuksissa erityistä rangaistusta määrätty, enintään neljänsadan markan sakolla, ellei hairahduksesta katsota varoituksen voivan riittää. Rangaistusmääräyksiä.

Jos ohjaaja on ajotoimessa ollessaan esiintynyt päihtyneenä, tahi useampia kertoja saatanut itsensä syyppäiksi rangaistukseen voimassa olevain järjestyssääntöjen rikkomisesta, tahi saattaa itsensä tunnetuksi epäsäännöllisestä elämäntavasta, tai on osottanut taitamatonta käytöstä tai ilmeistä niskottelua, taikka jos hän muutoin osottautuu sopimattomaksi, voi Maistraatti hänen kieltää määrääjäksi tahi ainiaaksi toimimasta automobiilinohjaajana, ja olkoon velvollinen heti poliisilaitokseen palauttamaan ohjaajalupatodistuksensa.

Tuollaisissa tapauksissa saa poliisiviranomainen toistaiseksi ja kunnes Maistraatti on asian käsitellyt, pidättää ammattiautomobiilinohjaajan tointaan harjoittamasta sekä ottaa häneltä hänen ohjaajalupatodistuksensa.

Nämä järjestyssäännöt ovat voimassa kuun . . . päivästä 19 .

Ehdotus ammattimaisen automobiililiikenteen harjoittamisessa Helsingin kaupungissa noudatettaviksi järjestyssäännöiksi.

1 §.

Se, joka haluaa saada oikeuden pitää automobiiliä yleisön käytettävänä korvausta vastaan (ammattimainen automobiililiikenne), olkoon velvollinen, oheen pannen papintodistuksen sekä poliisiviranomaisen lausunnon asiasta, tekemään siitä hakemuksen Maistraatille, joka tutkittuaan tekee päätöksen asiasta ja, siinä tapauksessa että hakemukseen myönnyttäen, pöytäkirjanotteella antaa hakijalle lupatodistuksen, Lupa ammattimaisen automobiililiikenteen harjoittamiseen.

Ennenkuin hakija saa hänelle myönnettyä oikeutta käyttää, pitää hänen lupatodistuksen näyttämällä tästä ilmoittaa poliisiviranomaiselle, jonka sen jälkeen tulee antaa hakijalle numero ja maksua vastaan numerolaatta sekä kappale näitä ja automobiililiikennettä koskevia yleisiä järjestyssääntöjä ynnä automobiileille vahvistettua taksaa.

Edellä mainitun ilmoituksen tehdessään pitää hakijan myös ilmoittaa asuntonsa; asunnonmuutos on niinkään heti ilmoitettava poliisille.

Paitsi toisessa kappaleessa mainittua ilmoitusta pitää ammattimaisen automobiililiikenteen harjoittajan, oikeutensa menettämisen uhalla, vuosittain joulukuussa sinä päivänä, joka poliisiviranomaisen pitää sitä ennen hyvissä ajoin kuulututtaa kaupungin enimmin levinneissä sanomalehdissä, keskuspoliisille ilmoittaa, haluaako hän seuraavana vuonna oikeuttaan käyttää.

Se, joka tahtoo lakata ammattia harjoittamasta, olkoon velvollinen, lupatodistuksen palauttamalla, siitä ilmoittamaan Maistraattiin; ilmoittakoon siitä poliisillekin.

Luvan ammattimaisen automobiililiikenteen harjoittamiseen voi Maistraatti peruuttaa, milloin tahansa syytä siihen ilmaantuu.

2 §.

Kuljettajan
toimikelpoi-
suus.

Älköön kukaan automobiiliohjaajana yleisöä palvelko, ennenkuin poliisiviranomainen on siihen myöntänyt luvan sekä hänelle antanut lupatodistuksen toimia automobiilinohjaajana ammattimaisessa liikenteessä.

Sellaiseksi automobiilinohjaajaksi otettakoon ainoastaan se, joka on

a) täyttänyt 21 vuotta;

b) nauttii kansalaisluottamusta;

c) tunnettu raittiiksi, rehelliseksi ja tavoiltaan säännölliseksi;

d) poliisiviranomaisen edessä toimitetussa kuulustelussa osottanut omaavansa tarpeellisen paikallistuntemuksen, johon myös kuuluu katujen ja yleisten paikkain nimien tunteminen, sekä tarpeenmukaisesti perehtyneensä automobiilitaksaan ja sen soveltamiseen sekä taksametrin hoitoon; niin myös

e) muutoin omaa sen kelpoisuuden, mikä automobiilinohjaajalle on säädetty kaupungin automobiililiikenteestä voimassa olevissa yleisissä järjestyssäännöissä.

3 §.

Automobiilin
hoito ja
varusteet.

Ammattimaisessa liikenteessä käytettävä automobiili pitää olla:

a) varustettu taksametrillä, joka on niin sijoitettu, että kyydittävä sitä voi helposti lukea; sekä

b) siisti ja mukava sekä muutoin sen laatuinen, kuin poliisiviranomainen tarkemmin määrää.

Umpinaisessa automobiilissä tulee olla sopiva laite, niinkuin puhetorvi, puheluukku tahi merkinantolaite, ohjaajan yhteyteen pääsemiseksi.

Automobiiliä älköön käytettävä, ennenkuin katsastusmies ja poliisiviranomainen sen ovat hyväksyneet sekä *tunnusmerkki* sille annettu.

4 §.

Automobiilinohjaajan pitää yleisöä palvellessaan olla puettuna siistiin ja eheään pukuun, jonka kuosin Maistraatti määrää. (Poist.) Ohjaajan puku.

5 §.

Kyyditsemässä ollessaan pitää automobiilinohjaajalla erityisessä vedenpitävässä laukussa Taksa, järjes- aina olla mukanaan kappale näitä ja yleistä automobiili liikennettä koskevia järjestyssääntöjä. tyssäännöt ja numerolaatta. *Automobiilitaksa on pantava näkyvään paikkaan vaunussa poliisiviranomaisten lähimpään määräysten mukaan.* Niinikään pitää ohjaajalla aina olla mukanaan automobiilin numerolaatta.

6 §.

Niihin *uudistettuihin* katsastuksiin, joita poliisiviranomainen toimeenpanee näiden jär- Uudistettu jestyssääntöjen noudattamiseksi, pitää automobiilinomistajan sekä itse saapua että myös toi- katsastus. mittaa automobiili tarpeineen aikana ja paikalle, josta hyvissä ajoin ennen katsastusta on ilmoitettu, ollen automobiilinomistaja ja ohjaaja sitä paitsi velvolliset sallimaan poliisin milloin tahansa katsastusta varten vapaasti päästä talliin ja säilytyshuoneeseen, missä automobiiliä tarpeineen pidetään.

Jos tuollaisessa katsastuksessa taikka muutoin havaitaan, että automobiili tahi sen tarpeet sekä ohjaajan puku eivät ole säädettyssä kunnossa, olkoon poliisiviranomaisella oikeus kieltää niitä käyttämästä ennenkuin ne on hyväksytyt.

Automobiilinomistajaa älköön kiellettäkö tässä mainittuun katsastukseen kutsumasta asiantuntijaa taikka ammatinharjoittajain edustajaa.

7 §.

Poliisiviranomainen osottaa ne yleiset paikat, joita saa käyttää automobiili-asemina *sekä* Automobiili- *ne pika-ajuriasemat, joihin automobiilejä saa sijoittaa.* asemat.

Poliisin luvalla saatakoon kuitenkin automobiilejä asettaa muuhunkin paikkaan, missä niitä säännöllisesti taikka erityisissä tilaisuuksissa tarvitaan.

Älköön automobiilinohjaaja, kun hän ei ole ajotoimessa, ajelko ympärinsä älköönkä pysähtykö muuanne kuin edellä mainittuihin paikkoihin.

8 §.

Kun automobiili tilaamatta saapuu rautatienasemalle matkustajia palvellackseen, pitää Erinäisiä jär- ohjaajan paikalla päivystävälle poliisimiehelle kohta jättää numerolaattansa ja asettua osotetulle jestysohjeita paikalle, mistä älköön ajako esiin, ennenkuin hänen numeronsa huudetaan taikka laatta annea- automobiili- liikenteessä noudatetta- viksi rauta- tienasemalla y. m. paikoilla. taan takaisin.

Automobiilien, jotka höyrylaivan saapuessa, julkisissa taikka yksityisissä huvitilaisuuksissa taikka muutoin lukuisammin kokoontuvat ajoa toimittamaan, pitää asettua sille paikalle ja ajaa esiin siinä järjestyksessä, minkä poliisi edeltäpäin on määrännyt taikka tilaisuudessa läsnä oleva poliisimies määrää.

9 §.

Taksametri. Kun automobiiliä käytetään, pitää *ohjaajan* ennen automobiiliin käyntiinpanoa hankkia varmuutta siitä, että taksametri on oikein asetettu, ja jättäköön, jos vaaditaan, numerolaattansa sille, joka häntä käyttää.

Maksu. Ajon päätyttyä olkoon automobiilinohjaajalla oikeus saada maksu ja myös numero-laattansa takaisin. (Poist.)

10 §.

Henkilöluku, (Poist.) Automobiiliin älköön yhdellä kertaa settuko useampia henkilöjä kuin että joka yhtäikaa jokainen saa eri istuinpaikkansa; kuitenkin älköön henkilöluukuun laskettako yhtä alle kymmenen vuoden ikäistä lasta, ja kaksi alle kymmenen vuoden ikäistä lasta luettakoon yhdeksi henkilöksi.

Automobiilinohjaaja on velvollinen kuljettamaan matkustajan tavaroita, jos niiden tila-
vuus taikka laatu ei voi tuottaa vahinkoa automobiilille ja ne sopivasti käy siihen sijoit-
taminen.

11 §.

Ohjaajan vel- *Ohjaaja* älköön kieltäytykö kaupungin alueella palvelemasta sitä, joka haluaa häntä
vollisuudet. käyttää, paitsi:

kun toinen on hänet tilannut samaksi ajaksi taikka hän voi näyttää muun todellisen
esteen;

kun hän on matkalla kotiinsa; sekä

kun se, joka haluaa häntä käyttää, on epäsiistissä pukimissa, päihdyksissä taikka nähtä-
västi tarttuvaa tautia sairastava, ellei kyyditsemistä vaadi poliisi tuollaisten henkilöjen kuljet-
tamista varten, jossa tapauksessa *ohjaaja* on oikeutettu poliisilaitokselta saamaan, paitsi kyyti-
rahaa, korvauksen kustannuksista ja vahingosta.

Automobiilinohjaaja ei ole velvollinen toimittamaan kyyditsemistä kaupunginalueen
ulkpuolella.

12 §.

Ohjaajan vel- Automobiilinohjaaja on velvollinen:
vollisuudet. tarkoin vaarinottaen, mitä ajoneuvoilla ajamisesta on poliisijärjestyksessä säädetty, ajaes-
saan noudattamaan kyydittävän määräystä;

kohteliaasti esiintymään jokaista kohtaan, joka häntä käyttää, sekä palvelustoimessa
olemaan raittiina ja muutoinkin noudattamaan siivoa käytöstä;

(Poist.)

mikäli mahdollista katsomaan, ettei tavaroita vahingoitu eikä häviä;

kohta kyydittävän poistuttua automobiilistä tarkastamaan, onko siihen unohtunut tava-
roita, sekä, jos niin on laita, heti palauttamaan ne omistajalleen; ellei se voi käydä päinsä,
pitää *ohjaajan* heti taikka viimeistään seuraavana aamuna jättää talteen ottamansa tavara
johonkin poliisivartiokonttoriin;

automobiiliasemalla oleskelemaan automobiilissä tahi sen vierellä; sekä ehdottomasti noudattamaan poliisiviranomaisen taikka virantoimituksessa olevan poliisimiehen toimivaltansa rajoissa antamia määräyksiä ja ohjeita.

13 §.

Ohjaajan on ankarasti kielletty:

puhuttelemalla taikka viittoilemalla tarjoutumasta ajoa toimittamaan;

tarpeettomasti viivyttämystä sitä, joka häntä käyttää;

toimittamasta ajoa taksametrin olematta asianmukaisesti asetettu;

vaatimasta enempiä kyytirahaa tahi odotusmaksua, kuin taksan mukaan hänelle on tuleva;

pyytämästä juomarahoja;

kyydittävän luvatta sallimasta kenenkään muun seurata automobiilissä mukana;

matkalla luovuttamasta automobiilin ohjausta toiselle;

tupakoimasta ajaessaan; sekä

asemilla taikka kaduilla taikka muilla yleisillä paikoilla kokoontumasta joukkoihin, tarpeettomasti käyttämästä merkinantolaitetta taikka muulla tavoin herättämästä huomiota taikka aikaansaamasta pahennusta.

Ohjaajan vel-
vollisuudet.

14 §.

Mitä voimassa olevissa yleisissä järjestyssäännöissä Helsingin automobiili liikenteestä Yleisiä järjes-
tysohjeita.
on säädetty, olkoon soveltuvilta kohdin myös noudatettavana ammattimaisessa automobiili-
liikenteessä.

15 §.

Näiden järjestyssääntöjen rikkominen rangaistaan enintään *neljänsadan* markan sakolla. (Poist.)

Rankaisuu-
määräys.

16 §.

Ammattimaisen automobiili liikenteen harjoittaja, joka on tuomittu törkeästä rikoksesta, olkoon menettänyt oikeutensa edelleen harjoittaa tätä ammattia. (Poist.)

Rankaisuu-
määräys.

17 §.

Poliisiviranomainen pitää lähinnä silmällä automobiili liikennettä sekä antaa automobiilin-
omistajille ja *-ohjaajille* ne ohjeet, joita tarve saattaa vaatia.

Poliisiviran-
omaisen
toimivalta.

Poliisiviranomaisen on pidettävä tarkkoja muistoonpanoja ilmoitetuista ammattimaisen automobiili liikenteen harjoittajista ja hyväksytyistä automobiilinohjaajista sekä heidän teke-
mistään rikkomuksista, niin myös niitä muita luetteloja, joita tämän liikenteen silmälläpito vaatii.

Näiden järjestyssääntöjen rikkomisesta syytteeseen saatettaessa pitää poliisiviranomaisen antaa tuomioistuimelle tarpeellinen ote tehtyjen rikkomusten luettelosta.

Nämä järjestyssäännöt astuvat voimaan 19 . . .

Ehdotus taksametriautomobiilillä ajossa Helsingin kaupungissa noudatettavaksi taksaksi.

Taksametriautomobiilillä ajosta Helsingin kaupungin alueella suoritetaan maksu alla olevan taksan mukaan.

A. Ajosta kolmipyöräisellä automobiilillä.

Taksa I.	1—2 hengeltä ensimmäisessä vyöhykkeessä, päiväsaikaan.	70 penniä enintään 900 metrin tiepituudelta sekä sen lisäksi 10 penniä kultakin aloitetulta 300 metrin tiepituudelta.
Taksa II.	a) 3 tahi useammalta hengeltä ensimmäisessä vyöhykkeessä, päiväsaikaan. b) toisessa vyöhykkeessä, päiväsaikaan. c) 1—2 hengeltä rautatienasemalta, kun numerolaatta on annettu, päiväsaikaan.	70 penniä enintään 600 metrin tiepituudelta sekä sen lisäksi 10 penniä kultakin aloitetulta 200 metrin tiepituudelta.
Taksa III.	a) 3 tahi useammalta hengeltä rautatienasemalta, kun numerolaatta on annettu, päiväsaikaan. b) yöllä.	70 penniä enintään 375 metrin tiepituudelta sekä sen lisäksi 10 penniä kultakin aloitetulta 125 metrin tiepituudelta.

B. Ajosta nelipyöräisellä automobiilillä.

Taksa I.	1—2 hengeltä ensimmäisessä vyöhykkeessä, päiväsaikaan.	70 penniä enintään 600 metrin tiepituudelta sekä sen lisäksi 10 penniä kultakin aloitetulta 200 metrin tiepituudelta.
Taksa II.	a) 3—4 hengeltä ensimmäisessä vyöhykkeessä, päiväsaikaan. b) 1—4 hengeltä toisessa vyöhykkeessä, päiväsaikaan. c) 1—2 hengeltä rautatienasemalta, kun numerolaatta on annettu, päiväsaikaan.	70 penniä enintään 375 metrin tiepituudelta sekä sen lisäksi 10 penniä kultakin aloitetulta 125 metrin tiepituudelta.
Taksa III.	a) 5 tai useammalta hengeltä, päiväsaikaan. b) 3 tai useammalta hengeltä rautatienasemalta, kun numerolaatta on annettu, päiväsaikaan. c) yöllä.	70 penniä enintään 300 metrin tiepituudelta sekä sen lisäksi 10 penniä kultakin aloitetulta 100 metrin tiepituudelta.

1 muist. Ensimmäiseen vyöhykkeeseen kuuluvat 1—9 kaupunginosa sekä 13 kaupunginosa ja Hesperiakadun varrella olevat 14 kaupunginosan paikat. Toiseen vyöhykkeeseen kuuluu kaupungin muu alue.

2 muist. Tilauksesta noudettaessa suoritetaan täysi maksu Taksan I mukaan matkasta automobiili-asemalta kulloinkin osotettuun määräpaikkaan.

3 muist. Kun ajo alkaa tahi nouto tapahtuu ensimmäisessä vyöhykkeessä olevasta paikasta, ei korkeampaa taksaa sovelleta matkaa jatkaessa toisessa vyöhykkeessä, jos paluumatka käy ensimmäisessä vyöhykkeessä olevaan paikkaan; ja on ohjaaja siinä tapauksessa velvollinen, häntä tilatessa, hankkimaan tiedon matkan lopullisesta päämäärästä.

4 muist. Yksi 10 vuotta nuorempi lapsi saa seurata kyydittävän mukana ilman eri maksua. Kaksi 10 vuotta nuorempaa lasta luetaan yhdeksi hengeksi.

5 muist. Tavara, jonka paino nousee yli 25 kilogramman, luetaan yhdeksi hengeksi.

6 muist. Lausetavalla „päiväsaikaan“ ymmärretään klo 7 aamulla ja klo 12 yöllä välistä aikaa sekä lausetavalla „yöllä“ klo 12 yöllä ja klo 7 aamulla välistä aikaa. Ajosta, joka on alkanut ennen klo 12 yöllä ja päätynyt viimeistään klo 12,10, suoritetaan maksu niinkuin päiväsaikaisesta ajosta.

Odotus.

Enintään 4 minuutin odotuksesta ei suoriteta eri maksua, mutta jos tämä aika ylitetään, suoritetaan 10 pennin maksu kultakin 2 minuutilta koko odotusajalta.

Erityisiä määräyksiä.

1. Jos taksan käyttämisessä syntyy epäilystä sen oikeasta sisällyksestä, taikka muutoin riittäisyyksiä kyydittävän ja ohjaajan kesken, käyttäkööt nämä poliisin välitystä ja olkoon, ensinmainitussa tapauksessa, noudatettavana se mielipide, joka on kyydittävän eduksi. Jos taksametri joutuu matkalla epäkuntoon, lasketaan maksu kuljetun matkan mukaan.

2. Rangaistuksesta sille, joka kieltäytyy suorittamasta vahvistettua maksua taikka odotusmaksua, taikka automobiilinohjaajalle, joka vaatii suurempaa kyytirahaa kuin hänelle on tuleva, on erittäin säädetty.

Ehdotus taksaksi, jonka mukaan katsastusmiehelle automobiilien katsastuksesta ja automobiilinohjaajain tutkimisesta tulevat maksut lasketaan.

I. Katsastettaessa automobiili,

a) joka ei ole Helsingissä ennen saanut järjestysnumeroa	Smk	20: —
b) jolla on tuollainen numero	”	10: —

Moottopyörän katsastuksesta maksetaan 10 markkaa.

II. Tutkittaessa automobiilinohjaajia,

a) kun hakijalla ei ole tšekäläisen poliisilaitoksen tai toisen paikkakunnan asianomaisen viranomaisen antamaa lupatodistusta	Smk	15: —
b) kun hakijalla on tuollainen todistus	”	3: —

Moottopyörän ohjaamiseen oikeuttavasta todistuksesta maksetaan 5 markkaa.

Mainittuihin toimituspalkkioihin on luettu korvaus katsastuskirjan taikka kokeensuoritusta osottavan todistuksen antamisesta.

Perustelmat.

Teknikan suuremmoisen kehityksen johdosta on automobiiliajoneuvo viime vuosina yhä enemmän tullut käytännöllisen toiminnan palvelukseen sekä tärkeäksi tekijäksi kulkulaitosolojen kehityksessä. Meidänkin maassa ovat automobiilit saavuttaneet verraten laajan käytännön, vaikka näiden ajoneuvojen yleistä käyttöä tähän asti ovat vaikeuttaneet kalliit hinnat sekä epäsuotuisa ilmasto ja huononpuoleiset tiet. Epäilemättä on automobiilillä kuitenkin meilläkin tulevaisuus edessään ja erittäinkin yleisenä kulkuneuvona kaupungeissa pääsee se vähitellen yleisempään käytäntöön, mikäli teknikka kehittyy ja mainittavampi hinnanhuojistus voi automobiilimarkkinoilla päästä valtaan.

Yleisiä
näkökohtia.

Automobiililiikenteen tuottamat vaarat ja haitat ovat miltei kaikissa Europan maissa vetäneet puoleensa lainsäätäjän huomiota, ja monin paikoin on automobiililiikenne yleisillä asetuksilla järjestetty ja pantu silmälläpidon alaiseksi. Niinpä on Ruotsissa voimassa syyskuun 21 päivänä 1906 annettu *Förordning om automobiltrafik*, Norjassa kesäkuun 21 päivänä 1912 annettu *Lov om brug av motorvogner*. Tanskan *Lov om motorkøretøjer* on annettu huhtikuun 29 päivänä 1913.

Suomessa ei, niinkuin tunnettu, vielä ole yleistä asetusta automobiililiikenteestä, mutta tämä lainsäädäntömme puutteellisuus tulee jo lähimmässä tulevaisuudessa poistetuksi. Mikäli Komitealle on tunnettua, on K. Senaatin kulkulaitostoimituskunnassa jo valmiina ehdotus Armolliseksi asetukseksi automobiililiikenteestä, joka asetus on aikomus antaa hallinnollista tietä, sittenkun Eduskunnan lausunto asiasta on hankittu. Sen ohessa on Senaatti lähettänyt puheenalaisen asian, mikäli yleisen siviili- ja rikoslain luontoisia kysymyksiä koskee, Lainvalmistelukuntaan tähän kuuluvain asetusehdotusten laatimista varten.

Ne verraten seikkaperäiset paikalliset järjestysmääräykset, jotka ovat automobiililiikenteestä voimassa maamme pääkaupungissa ja sisältyvät Lääninhallituksen ja Maistraatin yksissä neuvoin elokuun 26 päivänä 1911 antamiin *Helsingin kaupungin automobiililiikenteen järjestyssääntöihin* sekä Maistraatin samana päivänä tähän liittyen vahvistamiin *järjestyssääntöihin ammattimaisen automobiililiikenteen harjoitukselle Helsingin kaupungissa*, tarkoittavat Helsinkiin nähden osittain täyttää asiaa koskevain yleisten säännösten puutetta. Kun odotettavana oleva lainsäädäntö niinmuodoin oleel-

lisissa kohdin vaikuttaisi edellä mainittuihin järjestyssääntöihin, saattoi panna kyseeseen, eikö Komitean toimeksi annettu paikallisten määräysten uudistaminen olisi jätettävä siksi, kunnes yleinen asetus on saatu aikaan. Sittenkun Komitealle kuitenkin oli valmistettu tilaisuus saada tiedokseen Senaatissa laadittu asetusehdotus ja Komitea oli asiasta neuvotellut kulkulaitostoimituskunnan esittelijän, protokollasihteri Georg Janssonin kanssa, on Komitea havainnut, että minkäänlaisia epäilyksiä tässä kohden ei ole olemassa, koska asetusehdotus suo paikallisille hallintoviranomaisille, Lääninhallitukselle ja Maistraatille, sangen laajan vallan asetuksen panemain rajain sisällä järjestää kaupungin automobiililiikenne sillä tavoin kuin paikallisot vaativat. Näin ollen ja kun tässä puheena olevien, kehityksen nykyisiä vaatimuksia vastaamattomain järjestyssääntöjen perinpohjainen uudistus näytti tarpeelliselta sekä on mitä pikemmin sen parempi toimeenpantava, ei Komitea ole katsonut voivansa lykätä tehtävänsä täyttämistä epämääräiseen aikaan, vaan on käynyt laatimaan ehdotusta Helsingissä noudatettaviksi uusiksi järjestyssäännöiksi, katsomatta puheenalaisella alalla odotettavana oleviin lainsäädäntötoimenpiteisiin. Komitea on muodostellut muutosehdotuksensa niin, että niiden sisällyksen käy sovittaminen Senaatin asetusehdotukseen, joten siis se järjestyssääntöjen uudestilaadinta, mikä asetuksen ilmestyttyä kävisi tarpeelliseksi, ei tuottaisi automobiililiikenteelle haittoja eikä häiriöitä, vaan olisi yksinomaan muodollista laatua.

Seuraavassa antaa Komitea lyhyen selonteon nykyään voimassa oleviin määräyksiin tekemistään muutoksista ja lisäyksistä, joiden kaikkien tarkoituksena on, liian rasittavia rajoituksia aikaansaamatta, hankkia tarpeellisia takeita automobiililiikenteen turvallisuuden vakauttamisesta ja mikäli mahdollista ehkäistä siitä koitumasta vaaraa ja haittaa muulle liikenteelle.

I. Ehdotus Helsingin kaupungin automobiililiikenteen järjestyssäännöiksi.

1 §. Voimassa olevissa järjestyssäännöissä esitettyyn automobiilin määrittelyyn ei ole tehty muuta muutosta, kuin että moottopyörätkin ehdotuksen mukaan olisivat yleisen määritelmän alaiset, minkä johdosta 1911 vuoden järjestyssääntöjen 1 §:n 2 mom. on poistettu. Moottopyöriä koskevat erikoismääräykset ovat ehdotuksen 26 §:n kohdalla.

Kunnan palolaitokselle kuuluviin automobiileihin nähden on katsottu sopivaksi sallia poikkeus järjestyssääntöjen määräyksistä. Tuollaisen automobiilin täytettävänä olevaa erikoista ja tärkeää tarkoitusta silmälläpitäen täytyy nimittäin olettaa sen aina olevan säädetyllä tavalla rakennettu ja varustettu.

2 §. Määräykset automobiilin laadusta ja niistä vaatimuksista, joita tur-

vallisuus kannalta on asetettava kullekin automobiilille ennenkuin sitä otetaan käyttöön, ovat pääasiassa samat kuin voimassa olevissa järjestyssäännöissä. 1 momentin b) kohta on laadittu hiukan yksinkertaisempaan muotoon, ja lisäksi on pantu määräys, että kolmipyöräisen automobiilin etupuolella on pidettävä lyhty.

3—6 §. Ehdotuksessa on pysytetty se tärkeä ja välttämätön määräys, että kullekin automobiilille on annettava ja sen on käytettävä merkkiä, jonka avulla automobiilin käy identifiointi, sekä että automobiili, tuollaisen merkin saadakseen, pitää olla katsastettu ja havaittu täyttävän ohjesäännön mukaiset vaatimukset. Poikkeus tästä säännöksestä on myönnetty automobiiliin nähden, jota katsastusmies ajaa koetteeksi, ja Komitea on tämän poikkeusmääräyksen ulottanut niihinkin automobiileihin, joita kaupungin automobiilikauppiat pitävät kaupan ja joita ostajain puolesta koetellaan, minkä ohessa poliisilaitos on oikeutettu sellaista tarkoitusta varten antamaan koevaununumeron asianomaisille liikkeille.

Ehdotukseen on lisäksi pantu tarkempia määräyksiä menettelystä, jota on noudatettava automobiiliä ilmoitettaessa katsastettavaksi, sekä toimenpiteistä, joita tuollainen ilmoitus aiheuttaa katsastusmiehen ja poliisilaitoksen puolelta. Sen sijaan on näyttänyt tarpeettomalta panna järjestyssääntöihin seikkaperäistä selontekoa siitä, mitä katsastuskirjan pitää sisältää, mutta Komitea on laatinut ja tämän ohkeen pannut erityisen katsastuskirjakaavakkeen, jonka Maistraatti vahvistaisi katsastusmiesten noudatettavaksi.

Voimassa olevissa järjestyssäännöissä ei ole mitään määräystä katsastusmiehen virkakelpoisuudesta eikä muista ominaisuuksista. Tämän puutteen on Komitea poistanut säätämällä, että katsastusmiehen, jonka tulee olla valantehnyt, pitää olla sekä tietopuolisesti että käytännöllisesti perehtynyt moottori- ja automobiilialaan sekä sen ohessa kykenevä ajamaan kaupungissa esiintyviä erityyppisiä automobiileja. Komitea on lisäksi asettanut vaatimuksen, että katsastusmies ei toimensa ohessa saa antaa tietopuolista eikä käytännöllistä opetusta automobiiliajossa ei myöskään olla osakkaana eikä osallisena liikeyrityksessä automobiili- tai moottorialalla sekä ettei hänellä ole oikeutta opastaa yleisöä automobiilien ostossa ja valinnassa.

Komitean ehdotuksen mukaan muuttuisi tunnusmerkki nykyisestäään, niin että sinä vastedes olisi A kirjain sekä jatkuva järjestysnumero. Tämä järjestys käy yhteen Komitean edellä mainitsemien, maamme yleisen automobiiliasetuksen ehdotuksen kanssa, jonka mukaan Helsingin kaupunki ja kaikki läänit saisivat kukin eri kirjaimensa liitettäväksi järjestysnumeroon. Tarkastuksen helpottamiseksi ja väärinkäytösten ehkäisemiseksi näyttää tähänastinen merkki, punainen numero valkealla pohjalla yksityisliikenteessä käytetyissä automobiileissa, olevan poistettava ja yhtenäinen tunnusmerkki otettava käyttöön. Tällainen järjestys on yleinen ulkomailla ja on myös säädetty Senaatin laatimassa asetusehdotuksessa.

Ehdotukseen on pantu tarpeelliset määräykset tunnusmerkin sijoittamisesta ja laadusta. Komitean mielestä ei ole ollut tarpeellista määrätä, että merkki on pantava erityisen kilpeen, vaan saisi sen myös maalata itse automobiiliin. Automobiiliin taakse voi tunnusmerkin sijoittaa erilleen takalyhdystä ja sen valaistavaksi, tai voi sen myös, jos omistaja haluaa, maalata takalyhdyn lasiin, joten se on helposti nähtävissä lyhdyn ollessa sytytettynä.

7 §. Kulkunopeudesta on nykyään voimassa, että henkilöliikennettä varten aiottua automobiiliä sekä kuorma-automobiiliä, jonka kantovoima ei ole 500 kilogrammaa suurempi, ei saa kuljettaa suuremmalla nopeudella kuin 20 kilometriä tunnissa päiväsaikaan ja 10 kilometriä tunnissa pimeän aikana tai sumun vallitessa. Tavara-automobiilejä, joiden kantovoima on 500—1,500 kilogrammaa, saa kuljettaa enintään 15 kilometrin ja suuremmalla kantovoimalla varustettuja tavara-automobiilejä enintään 10 kilometrin nopeudella tunnissa. Liikenneväylillä, joilla ei saa ajaa kiiivaampaa vauhtia kuin käyden, on kulkunopeus oleva enintään 8 kilometriä tunnissa.

Siihen kulkunopeuteen nähden, jota automobiilit saavat käyttää eräissä muissa maissa, mainittakoon, että suurin luvallinen nopeus kaupungissa ja muussa taajaväkisessä yhdyskunnassa on: *Ruotsissa* 15 kilometriä päiväsaikaan ja 10 kilometriä pimeän aikana tai sumun vallitessa; *Norjassa* 15 kilometriä, minkä ohessa hallituksella on valta kunnallisviranomaisten esityksestä sallia suurempi nopeus; *Tanskassa* 25 kilometriä Kööpenhaminassa, kaupunka-kaupungeissa ja taajaväkisillä paikkakunnilla.

Mitä Helsingissä sallittavaan kulkunopeuteen tulee, on Komitea pitänyt nykyään voimassa olevain ankarain määräysten lieventämistä tässä kohden suotavana liikenne-etujen vuoksi. Sekä täällä että ulkomaiden suuremmissa kaupungeissa saavutettu kokemus epäamättömästi osottaa, että poliisiviranomaisten käy vaikeaksi pitää tätä liikennettä tehokkaasti silmällä, ja tunnettu asianlaita on, että automobiilinajajat eivät noudata ylen ankaroita suurimmasta nopeudesta annettuja määräyksiä. Komitean mielestä ei tehokkaita takeita automobiililiikenteen tuottaman vaaran torjumisesta ole pyrittävä saamaan ylen ankaroista nopeusmääräyksistä, joita ei kumminkaan noudateta, vaan koventamalla rangaistuksia rikkomuksista, tuntuvasti korottamalla kelpoisuusvaatimuksia sekä tarkalla järjestysvallan silmälläpidolla sillä tavoin, että päivystävä poliisimies itse merkkejä ja ohjeita antamalla johtaa liikennettä. Tähän asti on, niinkuin tunnettu, poliisi aniharvoin välittömästi puuttunut asiaan, mutta toivottava on, että poliisi tässä kohden osottaa olevansa tehtävänsä tasalla ja että päivystäjäkonstaapelit saavat sellaisia ohjeita, että kykenevät järjestämään ja säätelemään liikennettä sekä ehkäisemään tungsoksia ja vaarallisia tilanteita.

Komitea on siis Tanskan uuden automobiililain malliin katsonut voitavansa ehdottaa, että henkilöautomobiiliin sekä 500 kiloa vähemmän kantavan kuorma-

automobiiliin suurin luvallinen nopeus vahvistettaisiin enintään 25 kilometriksi päiväsaikaan sekä enintään 15 kilometriksi pimeän aikana ja sumun vallitessa. Kaupunginasemakaavan ulkopuolella olevalla alueella kävisi kulkunopeuden haitatta lisääminen päiväsaikaan 35 kilometriksi tunnissa.

Koska ei ole näyttänyt tarpeelliselta määrätä kulkunopeuden rajoitusta pimeän tultua liikenneväylillä, jotka ovat niin hyvin valaistuja, että ajotie on näkyvissä yhtä helposti kuin päiväsaikaankin, on Komitea, joka tästä asiasta on neuvotellut kaupungin sähkö- ja kaasutehtaan johtajain kanssa, katsonut voivansa ehdottaa sitä sisällystä olevan määräyksen, että kulkunopeutta ei tarvitse pimeän aikana vähentää, jos ajotie on valaistu enintään 100 metrin päähän toisistaan sijoitetuilla vahvavalo- tai kaarivalolampuilla tahi niihin verrattavilla lyhdyillä. Ne kadut ja tiet, jotka nykyään ovat pimeänä vuorokaudenaikana sanotulla tavalla valaistut, on mainittu mietinnön oheisessa luettelossa. Tässä yhteydessä on mainittava, että Komitean ehdotamat kulkunopeutta koskevat määräykset kävisivät kaikin puolin yhteen maamme yleisen automobiiliasetuksen ehdotuksen vastaavain säännösten kanssa.

Ehdotuksessaan on Komitea lisäksi luetellut ne paikat tahi vaaralliset tilanteet, jotka vaativat noudattamaan erityistä varovaisuutta sekä rajoittamaan kulkunopeutta *mahdollisimman paljon*. Komitea on tässä tahallaan ollut panematta mitään ehdotonta kulkunopeuden rajaa (esimerkiksi 8 kilometriä tunnissa, niinkuin Tanskan laissa on säädetty eräiden tapausten varalta), koska tuollaisen määräyksen noudattamista on vaikea tarkoin valvoa ja se erittäin pienemmille, heikoilla moottoreilla varustetuille ajoneuvoille voi käytännössä tuottaa hankaluuksia. Pieni vähin nopeus vilkkaasti liikennöidyillä paikoilla ei ole ehdottomasti liikenneturvallisuuden eduksi, vaan onpa toisinaan välttämätöntäkin liikennehäiriöiden ja seisahduksen ehkäisemiseksi, että ohjaaja vilkasliikenteisellä paikalla hiukan lisää vauhtia sekä ohjaa ajoneuvonsa pois tungoksesta, ennenkuin seisahdusta tahi yhteenajoja syntyy. Tätä käsitystä automobiilien vähimmän kulkunopeuden rajoittamisesta vilkasliikenteisillä paikoilla on, mikäli Komitealle on ilmoitettu, vahvistanut m. m. se seikka, että Lontoon poliisiviranomaiset ja muut asiantuntijat, siis kaupungin, jossa niinkuin tunnettu katuliikenne on maailman vilkkain, ovat jyrkästi vastustaneet määrätyn vähäisen alimman nopeuden säätämistä puheenalaisissa tapauksissa.

8 §. Liikenneturvallisuuden takaamiseksi on Komitea pannut ehdotukseensa lähempiä määräyksiä merkinannosta sekä sen ohessa soveltuvilta kohdin siihen sijoittanut Kuvernöörin elokuun 26 päivänä 1913 antamia määräyksiä katukolinan ehkäisemisestä. Ainoastaan kumeäänisiä merkkejä saisi antaa öiseen aikaan sekä päivin myös soinnutettuja merkkejä. Sumupillejä ja muita kovaäänisiä merkinantolaitteita saisi tosin automobiileihin panna, mutta niiden käyttö olisi kielletty kaupungin alueella.

13 §. Komitea on yksimielisesti pitänyt tarpeellisena kovennettuja määräyksiä sen seikan ehkäisemiseksi että sopimattomia, taitamattomia ja epäluotettavia henkilöitä käytetään ohjaajina. Ohjaajan kelpoisuuden tarkka tutkiminen ja siihen perustuva erityinen lupatodistus eli *sertifikaatti* on Komitean mielestä tarpeellinen ei ainoastaan ammattimaisille automobiilinohjaajille, vaan myös yksityisessä automobiili liikenteessä toimiville.

Etusijaan on asetettava vaatimus että ohjaajalla, mikäli iästä riippuu, on se vakautunut ja kypsynyt arvostelukyky, joka on välttämätön jotta voisi neuvokkaasti ja tyyneesti hallita konevoimalla kulkevaa ajoneuvoa, jonka nopeus voi olla niin suuri kuin automobiilin. Yksityisen palveluksessa olevan automobiilinohjaajan alimpana ikänä on Komitea katsonut voivansa pysyttää nykyään voimassa olevan 18 vuoden ikärajan. Sitä vastoin näyttää ikäraja olevan korotettava 21 vuoteen ammattimaisessa liikenteessä toimiville automobiilinohjaajille, niinkuin yleisen automobiiliasetuksen ehdotuskin edellyttää. Sen ohessa on määräksi tarpeen sen seikan ehkäisemiseksi, että ohjaajina käytetään henkilöitä, jotka ruumiinvian tahi jonkin muun seikan johdosta ovat siihen sopimattomia. Automobiilinohjaajalta täytyy lisäksi voida vaatia, että hän on riittävän pitkällisellä tietopuolisella ja käytännöllisellä opetuksella tarpeenmukaisesti perehtynyt automobiilin rakenteeseen, hoitoon ja ohjaukseen. Tämän lisäksi on katsottu aivan välttämättömäksi vaatia sekä yksityisessä että ammattimaisessa liikenteessä toimivalta *ammatti-automobiilinohjaajalta*, että hän ei ainoastaan ole suorittanut kansakoulun tahi alemman käsityöläiskoulun oppijaksoa, vaan myös kolme kuukautta harjoitellut viilaajaoppilaana tai konemonttöörinä. Kuitenkin näyttää Maistraatille olevan varattava tilaisuus harkinnan mukaan lieventää vastamainittuja ammattiohjaajain kovennettuja kelpoisuusehtoja, kun se haitatta voi käydä päinsä.

14 §. Tämän pykälän kohdalle on Komitea pannut määräyksen opettajan virkakelpoisuudesta sekä automobiilinohjaajalle annettavan opetuksen laadusta. Jos vastedes tarvittaisiin opetusohjelmaa koskevia lähempiä määräyksiä, olisi Maistraatin asia niitä antaa.

15—20 §. Näihin pykäliin on pantu tarkempia määräyksiä menettelystä, jota on noudatettava hakiessa oikeutta automobiilin ohjaamiseen, sekä siitä kokeesta, mikä automobiilinohjaajan on suoritettava tuollaisen oikeuden saadakseen, niin myös ohjaajaserfitikaatin antamisesta, sen sisällyksestä ja voimassaoloajasta. Näihin määräyksiin liittyy kaavakkeita, joiden ehdotukset Komitea on laatinut asianomaisten hakijain ohjeeksi sekä tuollaisten asiain käsittelyn helpottamiseksi katsastusmiehen ja poliisiviranomaisen luona.

Poliisilaitoksen automobiilinohjaajille antamille lupatodistuksille näyttää olevan tunnustettava pätevyys jonkin lyhyenlaisen siirtymäkauden kuluessa tilaisuuden suomiseksi asianomaisille kovennettuja kelpoisuusehtoja vastavain käytännöllisten ja tietopuolisten tietojen hankkimiseen. Tämän siirty-

mäkauden pituus olisi järjestyssääntöjä vahvistettaessa Kuvernöörin ja Maistraatin yksissä neuvoin määrättävä.

22 §. Turvallisuuskannalta täytyy pitää tarpeellisena, että poliisiviranomainen ja katsastusmies ajoittain katsastavat automobiilin sekä että ylimääräisen katsastuksen voi toimittaa, milloin tahansa aiheutta siihen on. Yksityisesti käytettävän henkilöautobiilin omistajille ja haltijoille kuitenkin kävisi rasittavaksi sekä olisi tarpeettoman ankaraa velvoitusta heitä saapumaan näihin ajoittaisiin katsastuksiin, ja onkin Komitea pitänyt riittävänä, että he määrääjän kuluessa poliisilaitokselle lähettävät katsastusmiehen antaman todistuksen toimitetusta tutkimuksesta. Merkintä automobiilin hyväksymisestä edelleen liikenteeseen käytettäväksi tahi kieltä ettei sitä enää saa käyttää on kunkin uudistetun katsastuksen jälkeen tehtävä katsastuskirjaan.

26 §. Komitean ehdottamat poikkeus- ja lisämääräykset moottoripyöriin nähden tulisivat asiasta nykyään voimassa olevain, Kuvernöörin elokuun 26 päivänä 1913 antamain määräysten sijaan.

27 §. Tämän pykälän kohdalle on Komitea pannut ammattimaisesta automobiililiikenteestä voimassa olevain järjestyssääntöjen 16 §:ssä olevan määräyksen, että Maistraatilla on valta eräissä tapauksissa kieltää sopimattoman ohjaajan enää tointaan harjoittamasta. Tämä määräys pitää nimittäin olla sovellettavissa ei ainoastaan ammattimaisessa liikenteessä toimiviin, vaan muihinkin luokkiin kuuluviin ohjaajiin. Tapauksista, jolloin ohjaajasertifikaatti menetetään, on Komitea etusijassa maininnut päihtyneenä esiintymisen ajossa ollessa, jommoiseen hairahdukseen nähden on yleisen liikenneturvallisuuden vuoksi mitä ankarimmin meneteltävä.

Senaatin koko maalille laatiman automobiiliasetusehdotuksen mukaisesti on Komitea myöntänyt poliisiviranomaiselle vallan toistaiseksi ja kunnes Maistraatti on asian käsitellyt, pidättää automobiilinohjaajan toimestaan.

Muut muutosehdotukset eivät kaivanne erikoista perustelua.

II. Ammattimaisen automobiililiikenteen harjoittamisessa Helsingin kaupungissa noudatettavat järjestyssäännöt.

Nämä järjestyssäännöt, jotka Maistraatilla voimassa olevan elinkeinolain 19 §:n nojalla olisi valta yksin antaa, ovat melkoisilta osilta samat kuin asiasta nykyään voimassa olevat järjestysohjeet. Komitea on tehnyt ainoastaan seuraavat muutokset ja lisäykset.

1 §:ä on selvennetty määräyksellä, että Maistraatti voi, kun aiheutta siihen ilmaantuu, peruuttaa luvan ammattimaisen automobiililiikenteen harjoittamiseen.

2 §:ä on muodosteltu uudestaan niiden suurempain kelpoisuusvaatimus-

ten johdosta, joita ehdotuksen mukaan olisi asetettava ammattimaisessa liikenteessä toimiville automobiilinohjaajille.

Ammattimaisesta liikenteestä voimassa olevain järjestyssääntöjen 9 §:n lopussa olevan määräyksen, että kyytimaksun menomatkalta saa eräissä tapauksissa pidättää, kun automobiili tilataan paluumatkaa varten, näyttää käyvän poistaminen, koska sanottu määräys voi johtaa väärinkäytöksiin.

Lienee sopivaa, että jokin lyhyenlainen aika kuluu näiden järjestyssääntöjen antamisen ja niiden voimaan astumisen välillä, jotta viranomaiset ja automobiilinomistajat ehtivät ryhtyä tarpeellisiin valmistaviin toimenpiteisiin.

III. Ehdotus taksametriautomobiilillä ajossa Helsingin kaupungissa noudattavaksi taksaksi.

Edellä mainitussa Maistraattiin antamassaan kirjelmässä ovat herrat N. Noschis ja E. Ducander vaatineet voimassa olevaa automobiilitaksaa uudistettavaksi siihen suuntaan, että alin taksa ulotettaisiin koko varsinaiselle kaupunginalueelle, Eläintarha lukuunotettuna, sekä että olojen vaatima tariffinhuojistus pantaisiin toimeen. Tuollaisen muutoksen perustelemiseksi ovat hakijat pääasiassa maininneet, että Kansallismuseon ja Pitkänsillan tuolla puolen sijaitsevain vilkasliikenteisten kaupunginosain asukkaat ovat nykyisen aluejaoituksen johdosta mielivaltaisen ylimääräisen verotuksen alaiset sekä että maksu matkasta näihin paikkoihin, esimerkiksi Alppilaan ja Hippodromiin, on luonnottoman korkea pika-ajuritaksaan verraten.

Komitea ei kuitenkaan ole puolestaan voinut myöntyä hakijain esittämiin toivomuksiin. Komitean mielestä täytyy pitää aivan järkipäisenä, että kaupungin laitaosiin tehtävästä matkasta lasketaan maksu kalliimman tariffin mukaan, siihen nähden että automobiiliä tuollaisissa tapauksissa yleensä ei käytetä paluumatkaan, mikä seikka aiheuttaa melko suuren käyttökustannusten kohoamisen. Jos kuitenkin ajo kaupungin alueen etäisempiin osiin jatkuu ja päättyy seudussa, missä automobiiliasema sijaitsee, poistuu mainittu epäkohta eikä tässä tapauksessa näy kohtuudella olevan sovellettava kalliimpaa tariffia.

Nykyään voimassa olevassa automobiilitaksassa määrätty aluejaoitus, jonka mukaan ensimmäiseen vyöhykkeeseen kuuluvat 1—9 kaupungin osat sekä 13 kaupunginosa ja Hesperiakadun varrella sijaitsevat 14 kaupunginosan paikat sekä toiseen vyöhykkeeseen kaupungin muut osat, näyttää olevan sovitettu paikallisolojen mukaan ja sentähden pysytettävä. Komitea ei myöskään ole pitänyt tarpeellisena muuttaa pohjamaksun määrää, joka nykyään on vahvistettu 70 penniksi. Tätä pohjamaksua ei Komitean mielestä suinkaan

käy pitäminen liian kalliina. Tämä käy selville vertaillen ulkomaiden suu-remmissa ja keskikokoisissa kaupungeissa käytännössä oleviin maksumääriin, siellä kun tuntuvasti suotuisammista käyttökustannuksista huolimatta pohjamaksu on kauttaaltaan korkeampi kuin Helsingissä.

Sitä vastoin on Komitea asiaa likemmältä tarkastettuaan havainnut, että määrättyltä tiepituudelta suorittavan lisämaksun kohtuullinen korotus olisi tarpeellinen, ja nojaa Komitea tämän käsityksensä seuraaviin syihin.

Niinkuin vastikään huomautettiin, ovat automobiililiikenteen käyttökustannukset meillä tuntuvasti kalliimmat kuin ulkomaiden kaupungeissa. Tulli- ja kuljetusolojen johdosta ovat automobiilit, pyöränrenkaat ja bentsiini meillä paljon kalliimpia kuin ulkomaisilla markkinoilla. Verraten epäsuotuisat tiesuhteet, erittäinkin talvella ja kelirikon aikana, niinkään ovat omansa suuressa määrin lisäämään kunnossapitokustannuksia.

Helsingissä on ammattimainen automobiililiikenne, mikäli Komitea on saanut tietää, viime vuosina epäsuotuisain olojen johdosta antanut kaikkea muuta kuin loistavia tuloksia, onpa osittain tuottanut selvää tappiota. Vuokra-automobiilien luku, joka vuonna 1912 oli 67 ja seuraavana vuonna 132, on mainitusta syystä vähentynyt ja on poliisilaitoksen tiedonannon mukana kuluvana vuonna ainoastaan 120. Ilmoitettujen oikeudenhaltijain luku on 120:stä vuonna 1913 vähentynyt 105:en tänä vuonna. Ellei taksaa kohtalaisesti koroteta, on pelättävissä, että koko ammattimainen automobiililiikenne menee lamaan.

Pika-ajuritaksaan verraten täytyy nykyistä automobiilitaksaa pitää erittäin alhaisena, jos otetaan huomioon ne edut nopeuteen ja mukavuuteen nähden, joita automobiili tarjoaa ajurinrattaiden rinnalla. Tämä asianlaita esiintyy kohtuuttomuutena, kun ottaa huomioon, että automobiilien hankinta- ja käyttökustannukset ovat tuntuvasti suuremmat kuin hevosajoneuvojen.

Sitä taksan korotusta, jota Komitea nyt käy ehdottamaan, on Komitea koettanut sovitella niin, että se kohtuuttomasti verottamatta yleisöä ja aikaansaamatta liikennevilkkauksen vähenemistä, tuottaisi niille automobiilinomistajille, jotka palvelevat yleisöä tällä hyödyllisellä kuljetusneuvolla, tilaisuuden jonkin verran runsaamman taloudellisen hyödyn saamiseen.

Komitean ehdotus sisältää ensinnäkin sen poikkeuksen nykyään voimassa olevasta taksasta, että kolmipyöräisille automobiileille on säädetty erikoinen halvempi taksa. Näiden automobiilien verraten halpaimin käyttökustannusten johdosta on oletettavissa, että tällaiset vaunut vastedes täällä samoin kuin jo on laita ulkomaiden kaupungeissa tulevat käytäntöön vuokra-ajoneuvoina, ja näyttää siltä varalta olevan syytä säätää hiukan huokeampi tariffi, joka on jaettu kahteen taksaan, mutta jossa kuitenkin on pysytetty 70 pennin pohjamaksu. Erityinen kalliimpi Taksa III on säädetty yöllisistä matkoista sekä kyyditessä rautatienasemalta, kyydittäviä ollessa kolme tahi useampia.

Ajosta nelipyöräisillä automobiileilla suoritettaisiin maksu niinkään kolmen eri taksan mukaan, joista kaksi ensimmäistä vastaa nykyisiä Taksoja I ja II, kuitenkin jonkin verran tasoitettuina automobiilinomistajan eduksi. Taksa III, jossa maksua on korotettu noin 20 %:lla, olisi käytännössä öiseen aikaan sekä kyydittäessä 5 tai useampia henkilöjä päiväsaikaan tahi 3 tahi useampia matkustajia rautatienasemalta.

Näiden muutosten lisäksi on Komitea pannut sitä sisällystä olevan määräyksen, että täysi Taksan I mukainen maksu suoritetaan noudettaessa tai tilattaessa matkalta automobiiliasemalta määräpaikkaan, sekä säännöksen, jonka mukaan huokeampaa taksaa on noudatettava siinä tapauksessa, että toiseen vyöhykkeeseen ulottuvaa matkaa jatketaan johonkin ensimmäisen vyöhykkeen kohtaan. Niinkään on taksaa täydennetty tarpeellisella määräyksellä siitä, miten maksu on laskettava tavaraa kuljetettaessa henkilöautobiilillä.

IV. Ehdotus taksaksi, jonka mukaan katsastusmiehelle automobiilien katsastuksesta ja automobiilinohjaajain tutkimisesta tulevat maksut lasketaan.

Maksu automobiilin ensimmäisestä katsastuksesta on katsottu olevan korotettava 10:stä 20 markkaan, siihen nähden että mainittu katsastus vastedes käy nykyistään paljon edesvastauksellisemmaksi ja vaikeammaksi. Moottopyöräin katsastuksesta suoritettaisiin 10 markkaa. Katsastusmiehelle tuleva palkkio automobiilinohjaajan tutkimisesta näyttää kohtuudella olevan korotettava 8:sta 15 markkaan, tai 3:sta 5 markkaan, jos hakijalla ennestään on lupatodistus. Todistus moottopyörän ohjaamisoikeudesta maksaisi 5 markkaa.

Kaavake I.

Automobiilin ilmoittaminen katsastettavaksi.

Allekirjoittanut saa täten.....tehtaassa valmistetun.....pyö-
räisen, tehtaan valmistusnumerolla.....varustetun automobiilin omistajana ilmoittaa
sen katsastettavaksi. moottopyörän haltijana

Automobiilin painokg;

Automobiilin tarkoitus: avovaunu hengelle;..... kilon kuormalle;.....
umpivaunu
yhdistetty

Sylinterien { luku.....
läpimittamm;
iskupituusmm;

Automobiilin pituus.....m;

korkeus.....m;

suurin leveys.....m;

Käytetty liikevoima 1)

Moottorin tehoisuus.....hv;

Pyöränrenkaiden leveys { etupyöräinsm;
takapyöräinsm;

Suurin ajonopeus tunnissa:.....kilometriä.

Helsingissä.....kuun .. päivänä 19...

(Täydellinen nimi).....

(Ammatti tai arvonimi)

(Kotipaikka ja osote)

1) Bentsiini, kaasu, höyry, sähkö j. n. e.

Päätös.

Annetaan katsastusmiehelle herra..... asianmukaista toimen-
pidettä varten.

Helsingissä.....kuun .. päivänä 19...

Kaavake II.**Katsastuskirja.**

Vuonna 19.....kuun .. päivänä toimitti allekirjoittanut.....
.....automobiiliin N:o 1)..... katsastuksen, jonka automobiiliin omistaa 2)
..... ssa.

Automobiilin selitys.

Automobiilin valmistaja:

tyyppi ja valmistusnumero:

Automobiilin paino.....kg;

avovaunu

Automobiilin tarkoitus: umpivaunuhengelle;kilon kuormalle;
yhdistetty

Sylinterien { luku
läpimittamm;
iskupituusmm;

Automobiilin pituusm;

korkeusm;

suurin leveysm;

Käytetty liikevoima 3):

1) Paikka jätetään tyhjäksi tunnusmerkin numeroa varten.

2) Omistajan tahi, jos automobiiliä käytetään ammattimaisessa liikenteessä, luvanhaltijan täydellinen nimi, ammatti tai arvonimi, kotipaikka ja osote.

3) Bentsiini, kaasu, höyry, sähkö j. n. e.

Moottorin ilmoitettu tehoisuus hv;
 Pyöränrenkaiden leveys { etupyöräin sm;
 { takapyöräin sm;
 Suurin ilmoitettu ajonopeus tunnissa kilometriä.

Selonteko katsastuksesta.

Ohjauslaite: Onko se sen laatuinen, että automobiili voi

- a) nopeasti ja varmasti väistää?
 b) helposti kääntyä?

Jarrut: Onko kaksi jarrua?
 Tehoavatko ne välittömästi käyttöpyöriin vai niihin kiintonaisesti yhdistettyyn pyörään?

Onko kumpikin jarru kyllin voimakas paikalla pysäyttääkseen automobiilin?

Merkinantolaite: Saadaanko ääni aikaan mekanisella laitteella, merkinantotorvella?

Onko ääni sopiva?

Pysäytyslaite: Käykö moottorin paikalla

- a) pysäyttäminen?
 b) irrottaminen käyttöpyöristä?

Onko laitetta, joka estää automobiilin itsestään lähtemästä käyntiin?

Peräytys: Onko peräytyslaitetta?

Moottori: Laskeeko se savua, höyryä tahi pahahajuista kaasua siinä määrin ja sillä tavoin, että siitä voi syntyä haittaa?

Saako moottori aikaan kovanlaista kolinaa?

Voiko se aikaansaada tulipalon tahi räjähdysen?

Ovatko sähköjohdot hyvin sijoitetut ja eristetyt?

Neste- tahi kaasumaisen polttoaineen säiliöt ja putket? Voivatko ne aikaansaada tulipalon tai räjähdysen?

Ovatko ne suojatut ulkonalaiselta vahingonteolta?

Ohjauskyky: Ovatko kaikki automobiilin käyntiinpanoa, ohjausta ja jarrutusta varten olevat kädensijat ja muut laitteet sijoitetut niin:

a) ettei niiden suhteen voi erehtyä?

b) että ohjaaja helposti voi päästä niihin käsiksi tarvitsematta siirtyä paikaltaan tahi

kääntää huomiotaan pois tiestä?

Voiko ohjaaja paikaltaan esteettömästi nähdä tielle?

Loppuarvostelu: Onko automobiili täysin hyvässä kunnossa 1)

Onko automobiili kaupungin yleistä liikennettä silmälläpitäen sopiva 1)

1) Vastaus esimerkiksi: Se on täysin hyvässä kunnossa, eikä vain on tai ei ole.

Muistutuksia:

Helsingissä.....kuun .. päivänä 19...

.....
Määrätty automobiilien katsastusmies.

Edellä olevassa katsastuskirjassa mainitulle automobiilille on Helsingin poliisilaitos tänä päivänä antanut katsastuskirjassa mainitun tunnusmerkin; todistaa

Helsingissä.....kuun .. päivänä 19...

.....
.....
Katsastettu ja havaittu täysin hyvässä kunnossa olevaksi.

Helsingissä.....kuun .. päivänä 19...

.....
Katsastettu ja havaittu täysin hyvässä kunnossa olevaksi.

Helsingissä.....kuun .. päivänä 19...

.....
Tämä katsastuskirja on ajossa ollessa pidettävä mukana ja vaadittaessa näytettävä poliisimiehelle.

Kaavake III.**Automobiilin ohjaamisoikeuden hakemus.**

Allekirjoittanut anoo täten lupatodistusta saadakseen oikeuden ei-ammattimaisena auto-
ammattimaisena automo-
automobiilinohjaajana

mobiiinohjaajana
biilinohjaajana yksityisliikenteessä
ammattimaisessa liikenteessä kuljettaa {polttomoottorilla
sähkömoottorilla
höyrykoneella varustettuja {kolmipyöräisiä auto-
nelipyöräisiä henkilö-
tavara-automobiilejä,
tavara-automobiilejä,

mobiiilejä.

automobiilejä sekä n. s. pakettivaunuja.

joiden kantovoima on 2,000 kg tahi vähemmän.

joiden kantovoima on 2,000 kg suurempi.

Litteitä:

- a) ikä- ja mainetodistus;
- b) todistus raittiudesta, kunnollisuudesta ja luotettavuudesta (tai rehellisyydestä);
- c) lääkärintodistus;
- d) todistus saadusta opetuksesta;
- e) valokuva (rintakuva käyntikorttikokoa), 2 kappaletta;
- f) todistus tietomäärästä ja työpajaharjoittelusta ¹⁾.

Helsingissä.....kuun .. päivänä 19...

(Täydellinen nimi).....

(Ammatti tai arvonimi).....

(Kotipaikka ja osote).....

Päätös.

Annetaan katsastusmiehelle herra.....asianmukaista toimen-
pidettä varten.

Helsingissä.....kuun .. päivänä 19...

.....

.....

¹⁾ Vaaditaan ainoastaan ammattimaisesta automobiilinohjaajilta.

Kaavake IV.

Ilmoitus kokeen suorittamisesta.

Allekirjoittanut saa täten poliisilaitokselle ilmoittaa, että
joka on syntynyt.....kuun .. päivänä
 ja asuu.....on toimitetussa kokeessa havaittu omaavan
 ne tietopuoliset ja käytännölliset tiedot, mitkä Helsingin automobiililiikenteestä voimassa ole-
 vain järjestyssääntöjen mukaan vaaditaan.

<p>polttomoottoreilla sähkömoottoreilla höyrykoneilla</p>	<p>varustettujen</p>	<p>{ kolmipyöräisten automobiilien nelipyöräisten henkilöautomobiilien sekä n. s. paketti- vaunujen 2,000 kg tahi vähemmän kantavain tavara-automobiilien enemmän kuin 2,000 kg kantavain tavara-automobiilien</p>	<p>} ohjaajilta.</p>
---	----------------------	--	----------------------

Asiassa syntyneet kirjat palautuvat tämän mukana.
 Helsingissä.....kuun .. päivänä 19...

.....

 Määrätty automobiilien katsastusmies.

Kaavake V.

Ohjaajalupatodistus.

N:o ...

a) ei-ammattimaiselle automobiilinohjaajalle (punainen lomake).

Herra.....joka on syntynyt
kuun .. päivänä ja asuu.....
on toimitetussa kokeessa havaittu omaavan asianmukaisen perehtymisen

polttomoottoreilla
sähkömoottoreilla varustettujen kolmi-
höyrykoneilla nelipyöräisten automobiilien rakenteeseen, hoitoon ja ohja-

ukseen ja hyväksytään sellais.. automobiili... ohjaajaksi, josta tämä todistukseksi annetaan.
 Helsingissä.....kuun .. päivänä 19...

.....

Tämä lupatodistus, joka on voimassa.....kuun .. päivään, on ajossa ollessa mukana pidettävä ja vaadittaessa poliisimiehelle näytettävä.

b) ammattimaiselle automobiilinohjaajalle (keltainen lomake).

..... joka on syntynyt

..... ja asuu

..... on toimitetussa kokeessa havaittu omaavan asianmukaisen perehtymisen

<p><u>polttomoottoreilla</u> <u>sähkömoottoreilla</u> varustettujen <u>höyrykoneilla</u></p>	}	kolmipyöräisten automobiilien	} rakenteeseen,
		nelipyöräisten henkilöautomobiilien sekä n. s. pakettivaunujen	
2,000 kg tahi vähemmän kantavain tavara-auto-	}	mobiilien	
enemmän kuin 2,000 kg kantavain tavara-auto-	}	mobiilien	

hoitoon ja ohjaukseen, ja oikeutetaan hänet toimimaan sellais.. automobiili... ohjaajana ammattimaisessa liikenteessä, josta tämä todistukseksi annetaan.
 Helsingissä.....kuun .. päivänä 19...

.....

Tämä lupatodistus, joka on voimassa.....kuun .. 19..., on ajossa ollessa mukana pidettävä ja vaadittaessa näytettävä poliisimiehelle.

Niiden vahvavalo- tahi kaarilamppuvalaistuksella varustettujen katujen luettelo, joilla kulkunopeutta ei tarvitsisi öiseen aikaan vähentää.

(Vrt Komitean ehdottamain automobiililiikenteen yleisten järjestyssääntöjen 7 § 3 mom.)

- Koko Pohjois Esplanaatikatu
- „ Etelä Esplanaatikatu
- „ Aleksanterinkatu
- „ L. Henrikinkatu
- „ I. Henrikinkatu
- „ Erottajakatu
- „ Iso Roopertinkatu
- „ Pikku Roopertinkatu
- „ Uudenmaankatu
- „ Bulevaartikatu
- Wladimirin-, Annan-, Eerikin- ja Lapinlahdenkadun ne osat, missä on raitiotie
- Yrjönkatu Korkeavuoren- ja Wladimirinkadun välillä
- „ Simonkatu (syksystä 1914)
- „ Länsiranta
- „ Raatihuoneenkatu
- „ Kasarminkatu
- „ Tehtaankatu
- Laivurinkatu Tehtaan- ja Pursimiehenkadun välillä
- „ Laivurinrinne
- Fredrikinkatu Laivurin- ja Eerikinkadun välillä
- Korkeavuorenkatu P. Roopertin- ja Tehtaankadun välillä
- „ Elisabetinkatu
- Konstantininkatu Kirkkotorin ja Kanavakadun välillä (syksystä 1914)
- „ Mariankatu
- „ Kirkkokatu
- „ Pohjoisranta
- „ Pohjoisrannan venelaituri
- „ Nikolainkatu
- Hallituskatu Unionin- ja Mikonkadun välillä
- „ Unioninkatu

Koko Hakasalmenkatu

- ” Mikonkatu
 Kaivokatu Mikon- ja Hakasalmenkadun välillä (vuodesta 1914)
- ” I. Teatterikuja.
 ” L. Teatterikuja
 ” Kluuvikatu
 Fabianinkatu Kirkko- ja E. Makasiinikadun välillä
- ” Sofiankatu
 ” Katariinankatu
 ” Vilhonkatu
 Puutarhakatu Vilhon- ja Unioninkadun välillä (vuodesta 1914)
- Kanavakatu Kanavarannan ja L. Satamakadun välillä
 L. Satamakatu Kruunuvuoren- ja Laivastokadun välillä
 Katajanokan Pohjoisranta L. Satamak. ja Pormestarinrinteen välillä
 Kruunuvuorenkatu ” ” Kauppiaskadun ”
- ” Kauppiaskatu
 ” Katajanokankatu (syksystä 1914)
 ” Rahapajanranta ” ”
 ” Kauppatori
 ” Senaatintori
 ” Rautatientori
 ” Kaartintori (syksystä 1914)
 ” Hietalahdentori ” ”
 ” Kanavatori ” ”
 ” Päävahdintori
- Albertinkatu Lapinlahden- ja Uudenmaankadun välillä (vuodesta 1914)
 Merimiehenkatu Fredrikin- ja Yrjönkadun ” ” ”
- ” Ulriikkaporinkatu ” ” ”
 ” Punanotkonkatu ” ” ”
 Vuorimiehenkatu Korkeavuoren- ja Kasarminkadun ” ” ”
 Itäinen Viertotie Pääskylänkadulle asti
 Läntinen Viertotie Humalistokadulle asti
 Arkadiakatu E. Rautatiekadun ja L. Viertotien välillä.
-

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.Osakeyhtiön kirjapaino, 1914.

Ehdotus Helsingin kaupungin Vesijohtolaitoksen uudeksi ohjesäännöksi ja taksaksi.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Helmik. 2 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 83.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa, lokakuun 3:ntena 1913 päivätyssä sekä Rahatoimikamariin saattokirjeen kera annetussa kirjelmässä on kaupungin teknillisten laitosten Hallitus esittänyt, että Valtuusto hyväksyisi ja noudattavaksi vahvistaisi Hallituksen laatiman ja sen kirjelmän oheen pannun ehdotuksen kaupungin vesijohtolaitoksen uudeksi ohjesäännöksi ja taksaksi (Liitteet I ja II).

Omana lausuntonaan asiasta saa Rahatoimikamari, lähettäen Kaupunginvaltuustolle mainitun esityksen ehdotuksineen, esiintuoda seuraavaa:

Niinkuin esillä olevasta Hallituksen kirjelmästä näkyy, on osottautunut, että vuonna 1890 vahvistettu kaupungin vesijohtolaitoksen ohjesääntö siinä olevine taksoineen ei enää vastaa ajan vaatimuksia ja niitä muuttuneita oloja, joita laitoksessa on syntynyt erittäinkin teknikan kehityksen johdosta puheenalaisella alalla. Ehdotuksessa, jossa myös on otettu huomioon laitoksen sen johdosta muuttunut asema, että se nyttemmin on kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen alainen, varataan Hallitukselle suurempi toimintavapaus mikäli koskee yksityisten kuluttajain luona teetettävään vesijohtotöiden teknillisistä suoritusta sekä niiden valvontaa. Siinä kohden ansaitsee erittäin mainitsemista, että nykyisen ohjesäännön 7—14 §:ssä olevain tuollaisten töiden suorittamista koskevain seikkaperäisten säännösten sijaan on pantu ehdotuksen 10 §:ssä oleva yleinen säännös, että Hallituksella on valta antaa tähän nähden tarpeellisia määräyksiä.

Samaten on havaittu tarpeelliseksi hankkia takeita siitä, että yksityisten luona teetetyt vesijohtotyöt, joita niinkuin tunnettu ei yksinomaan suorita kaupungin vesijohtolaitos, tulevat teknilliseltä kannalta tyydyttävästi tehdyiksi, ja on tämän varmuuden saamiseksi ehdotuksen 8 §:än pantu säännös, että ainoastaan ne toiminimet tahi yksityishenkilöt, jotka siihen ovat hank-

kineet luvan, saavat tuollaisia töitä suorittaa, — jommoisen järjestelmän sähkötehdaskin on ottanut käytäntöön.

Lisäksi on ehdotukseen pantu määräyksiä palojohtojen sijoittamisesta yksityisten taloihin sekä korvauksen laskemisesta tulipalon sammutukseen käytetystä vedestä, joista seikoista ei ole määräyksiä nykyisessä ohjesäännössä, mutta joista Rahatoimikamari on joulukuun 11 päivänä 1896 antanut eräitä määräyksiä.

Lopuksi lienee huomautettava, että vedenkulutusmaksujen taksaehdotuksessa ei maksuja ole, kaupungin nykyisiä omia kustannuksia, erittäinkin vedennostosta olevia silmälläpitäen, voitu mainittavasti huojistaa. Ainoastaan se muutos on taksaan tehty, että ne vesimäärät, joista maksunalennusta suodaan, lasketaan tasaisin sadoin kuutiometrein, eli 100, 300 ja 600 kuutiometriksi nykyisessä ohjesäännössä määrättyjen 125, 375 ja 750 kuutiometrin sijasta. Vastamainitusta syystä ei myöskään ole katsottu voitavan huojistaa eikä poistaa vesimittarien vuokria.

Esillä olevaa asiaa käsitellessään on Kamari katsonut voivansa yhtyä Hallituksen ehdotukseen. Tosin on keskustelussa pohdittu kysymystä, eikö olisi syytä kaupungin kustannuksella ajoittain, esimerkiksi vuosittain, tarkastaa yksityiskuluttajain luona olevia vesimittareja, sekä niinkään eikö ehdotuksen 5 §:n 4 momentissa olevaa säännöstä, että kuluttaja on velvollinen korvaamaan vaatimansa koetuksen kustannukset, jos mittari osottaa enintään 5 % yli oikean määrän puolinimellisen kuormituksen vallitessa, olisi muutettava siten, että kuluttajalla olisi tämä velvollisuus ainoastaan siinä tapauksessa että mittari näyttää oikein; ja on Kamari katsonut tarpeelliseksi palauttaa asian Hallitukseen lausunnon saamiseksi näistä seikoista. Viime tammiukuun 23 päivänä antamassaan lausunnossa Hallitus kuitenkin on ilmoittanut, että Rahatoimikamarin vaatima tarkastus todellisuudessa jo on laitoksessa toimeenpantu; aika, jonka kuluttua mittarit poistetaan ja tarkastetaan, oli aikaisemmin 3 1/2 vuotta, mutta on nyttemmin vähäistä kulutusta varten oleviin mittareihin nähden lyhennetty 2 1/2, jonkin verran suurempaa kulutusta varten oleviin nähden 2 sekä suurimpain kuluttajain mittareihin nähden 1 vuodeksi. Tarpeen vaatiessa kävisi mainittua ajanjaksoa vieläkin lyhentäminen. Mutta jonkin lyhyen ajan määräämistä kerta kaikkiaan vesijohtolaitoksen ohjesäännössä ei Hallitus ole pitänyt laitoksen kannalta käytännöllisenä eikä kuluttajainkaan edun vaatimana, jota paitsi pienempain mittarien vuotuinen vaihto tuottaisi laitokselle tuntuvia menoja suomatta vastaavia etuja. Vesimittarien tarkastus olisi sentähden Hallituksen mielestä kussakin eri tapauksessa sovitettava kulutusmäärän mukaan, niinkuin viime aikoina onkin ollut laita, minkä ohessa mittarien laatu muutoinkin saattaisi perustella erilaista menettelyä eri järjestelmiä silmälläpitäen.

Toisen Rahatoimikamarissa tehdyn vaatimuksen on Hallitus katsonut olevan vailla tosiasiallista merkitystä, koska kuluttajat tuskin vaatinevat koettamaan mittaria, jonka erhenäyttö heidän edukseen on 5 %:a vähempi,

Kamarin saatua tämän Hallituksen lausunnon tiedokseen on Kamari, joka myös on saanut tietää, että uusi ohjesääntö ja taksa olisi sopivin ottaa käytäntöön kuluvan vuoden kolmannen neljänneksen alusta, katsonut olevan puoltaminen puheenalaista ehdotusta sinänsä hyväksyttäväksi, ja saa sentähden kunnioittaen esittää Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi

että tämän oheinen Helsingin kaupungin vesijohtolaitoksen ohjesääntö ja taksa hyväksytään ja vahvistetaan olemaan voimassa heinäkuun 1 päivästä 1914.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS.

Helsingissä,
lokak. 3 p:nä 1913.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kun Kaupunginvaltuuston maaliskuun 11 päivänä 1890 vahvistama „Helsingin kaupungin vesijohdon ohjesääntö ja taksa“ nyttemmin on havaittu erinäisiltä kohdin vanhettuneeksi, on Hallitus laadittanut kaupungin vesijohtolaitoksen uuden ohjesäännön ja taksan ehdotuksen, jonka Hallitus täten saa kunnioittaen antaa herrain Kaupunginvaltuusmiesten tutkittavaksi, minkä ohessa Hallitus pyytää tähän ehdotukseen nähden huomauttaa seuraavaa:

Nykyään voimassa olevia vedenkulutusmaksuja (17 §) ei Hallitus, kaupungin nykyisten omaiden kustannusten johdosta, ole katsonut voivansa mainittavammin huojistaa, varsinkin kun veden nostokustannukset vuosi vuodelta — sitä mukaa kuin käytettävänä oleva vesivoima suhteellisesti vähenee ja nostoon tarvittavan voiman kustannukset sen johdosta lisääntyvät — kohoavat kutakin nostettua kuutiometriä kohti. Jotta kuitenkin taksaa kävisi tarpeenmukaisesti yksinkertaistuttaminen, on ehdotuksen 4 §:ssä niiden eri vesimääriin rajat, joista kulutusmaksujen huojennusta luetaan, mainittu tasaisin sataluvuin eli 100, 300 ja 600 kuutiometriksi, sen sijaan ne nykyisessä ohjesäännössä (17 §) on määrätty 125, 375 ja 750 kuutiometriksi, joka muutos siis myös tietää jonkinvertaista, vaikka tosin vähäpätöistä maksujen huojennusta. Sitä vastoin ei — edellä mainitusta syystä — mittarinvuokraa ole katsottu voivan poistaa eikä huojistaa, vaan on se ehdotuksen 5 §:än pantu nykyisen määräisenä. Vastamainitussa pykälässä on sitä paitsi säännös, joka oikeuttaa vesijohtolaitoksen tarpeen vaatiessa vaihtamaan asetetun mittarin toiseen saman taikka muun kokoiseen, mikä toimenpide johtuu siitä, että isompi mittari ei rekisteröi niitä pieniä vesimääriä, mitkä enimpänä osana päivästä lasketaan johdosta, joten jokin vesimäärä jää merkitsemättä, ja on tämä määrä sitä suurempi mitä isompi mittari on vuorokautista keskikulutusta silmälläpitäen. Ainoastaan sovittamalla mittarin kyvyn todellisen kulutuksen mukaan on kulutusmäärä tarkoin mitattavissa ja parempi taloudellinen tulos saavutettavissa.

Vesimittarilla varustamattomain paljojohtojen ja hanain asettamishdoista ja maksuista ei nykyisessä ohjesäännössä ole minkäänlaisia määräyksiä, vaan on Rahatoimikamari niitä antanut joulukuun 11 päivänä 1896, mistä lähtien niitä on sovellettu asianomaisten kiinteistönomistajain ja Vesijohtolaitoksen kesken tehdyn sopimuksen mukaan. Näitä maksuja ei sentähden myöskään ole voitu panna niiden kiinteistönomistajain suoritettavaksi, jotka ennen viimeksi mainittua päivää ovat laittaneet tuollaisia tulensammutusjohtoja. — Näyttää kuitenkin oikeammalta, että tähän kuuluvat säännökset pannaan uuteen ohjesääntöön ja että kaikki tämän järjestelmän etuja nauttivat kiinteistönomistajat asetetaan tähän nähden yhdenvertaisiksi siihen katsomatta, milloin paljojohdot on laitettu. Pääasiallisesti edellä mainittujen aikaisempain määräysten mukaisesti on tähän kuuluvat säännökset pantu ehdotuksen 7 §:än. Tämä pykälä sisältää sen ohessa määräyksen, että on suoritettava jokin lisämaksu, 5 tahi 10 markkaa vuodessa, kun paljojohtoon tahi -hanaan tarvittava vesi kulkee vesimittarista ja kiinteistönomistaja haluaa suurempaa mittaria kuin säännöllistä kulutusta varten on tarpeen. Tämä lisämaksu johtuu edellä mainituista mittarien rekisteröimiskykyä koskevista seikoista, eikä sitä Hallituksen mielestä suinkaan käy katsominen liialliseksi.

Hallituksesta näyttää epäamättömältä, että sillä pitää olla takeita siitä, että vesijohtotyöt, joiden suoritus ei ole yksinomaan kaupungin vesijohtolaitoksen asia, teknillisesti suoritetaan asianmukaisesti, ja on sen johdosta ehdotuksen 8 §:än pantu säännös, että tuollaisia töitä eivät saa toimittaa muut henkilöt tai toiminimet kuin ne, jotka siihen ovat hankkineet Hallituksen luvan, sekä että tuollaisille vesijohtourakoitsijoille laaditaan johtosääntö, minkä ohessa 9 §:än on pantu määräys, että Vesijohtolaitoksen toimesta katsastetaan tontilla tahi rakennuksessa oleva vesijohto, joka on aiottu yhdistettäväksi laitoksen putkiverkkoon taikka on muutettu.

Voimassa olevan ohjesäännön 7—14 §:ssä olevia seikkaperäisiä määräyksiä vesijohtotöiden teknillisestä suorittamisesta y. m., joita määräyksiä teknikan kehityksen ja vaatimusten johdosta usein täytyy muuttaa ja täydentää, ei tästä syystä näy olevan pantava Kaupunginvaltuuston vahvistettavaan ja pitemmän aikaa voimassa olevaksi tarkoitettuun ohjesääntöön, vaan on mieluummin Hallituksen annettava näistä seikoista määräyksiä. Hallitus onkin sentähden ehdotuksesta poistanut vastamainitut säännökset, minkä ohessa Hallitukselle on ehdotuksen 10 §:ssä annettu mainittu toimivalta.

Muut ehdotuksen säännökset ovat pääasiassa nykyään voimassa olevassa ohjesäännössä, ja ovat niihin tehtyt muutokset osin johtuneet siitä, ettei Vesijohtolaitos enää ole Rahatoimikamarin vaan Hallituksen alainen, ja osin siitä että niitä on muutoin pidetty tarpeen vaatimina.

Edellä olevaan perusteluun viitaten saa Hallitus kunnioittaen esittää,

että herrat Kaupunginvaltuusmiehet noudatettavaksi vahvistaisivat tämän oheisen ehdotuksen kaupungin vesijohtolaitoksen ohjesäännöksi ja taksaksi.

Helsingin kaupungin Teknillisten laitosten Hallitus:

Hj. Schildt.

I. Savonius.

Ehdotus Helsingin kaupungin Vesijohtolaitoksen uudeksi ohjesäännöksi ja taksaksi.

1 §.

Helsingin kaupungin Vesijohtolaitoksella, jota hoitaa Helsingin kaupungin Teknillisten laitosten Hallitus, on tarkoituksena varustaa kaupunki vedellä sekä yleisiä tarpeita että yksityiskulutusta varten. Hoito ja tarkoitus.

2 §.

Kiinteistön omistajan tahi haltijan, joka haluaa vettä kiinteistöön johdettavaksi, tulee siitä tehdä välikirja Vesijohtolaitoksen kanssa, jolla on valta vaatia vakuus vesimaksujen ja tarpellisista töistä tulevan korvauksen suorittamisesta. Vesijohdon hankkiminen.

Välikirja on kuluttajan puolelta irtisanottava kirjallisesti ja lakkaa ole- Irtisanominen.
masta voimassa seuraavan vuosineljänneksen alusta. Vesijohtolaitoksen taholta tapahtuu irtisanominen joko kirjallisesti tahi ilmoittamalla kaupungin julkisia tiedonantoja varten käytetyissä sanomalehdissä; ja on irtisanomisaika tässä tapauksessa vähintään kolme (3) kuukautta.

Jos kiinteistö vaihtaa omistajaa, mistä seikasta Vesijohtolaitokselle on Kiinteistön-omistajan vaihtuminen.
hetimiten ilmoitettava, on se, joka Laitoksen kanssa on välikirjan tehnyt, siitä huolimatta velvollinen sen täyttämään, kunnes on irtisanoutumisen johdosta tahi Vesijohtolaitoksen luvalla sitoumuksestaan vapautunut. Vesijohtolaitoksella on kuitenkin valta tuollaisen vaihdon tapahtuessa vaatia välikirjan tekijältä paikalla maksua siihen asti annetusta vedestä sekä hänen tiliinsä suoritetuista töistä. Näistä Vesijohtolaitoksen saamisista on kiinteistön uusi omistajakin vastuunalainen samoin kuin edeltäjänsä.

3 §.

Kussakin kiinteistössä, johon vettä johdetaan, tulee olla erikoinen, Talojohtojen teko ja korjaukset.
kaupungin pääputken välittömässä yhteydessä oleva talojohto, ellei Hallitus poikkeustapauksessa ole sallinut muuta järjestystä.

Talojohto on oleva ainakin sitä vähintä läpimittaa ja sijoitettava siihen paikkaan ja niin syvään, kuin Vesijohtolaitos määrää.

Kaiken pääputken ja vesimittarin välisen metallityön talojohdossa sekä vesimittarin paikallepanon ja yhdistämisen putkijohtoihin suorittaa yksinomaan kaupungin Vesijohtolaitos kiinteistönomistajan kustannuksella.

Muitakin töitä Vesijohtolaitos suorittaa, mutta kiinteistönomistajan mielen mukaan saa niitä teettää Vesijohtolaitoksen urakoitsijoillakin.

Kun talojohto, kiinteistössä oleva johto tahi niihin kuuluvat osat huomataan puutteellisiksi tahi terveydellisiä haittoja tuottaviksi, on kiinteistönomistaja velvollinen Vesijohtolaitoksen käskystä omalla kustannuksellaan viivyttämättä korjauttamaan tahi muuttamaan ne.

Kaikista Vesijohtolaitoksen suorittamista töistä ja toimittamista aineista y. m. kannetaan maksu Hallituksen vahvistaman taksan mukaan, ja pysyvät ne Vesijohtolaitoksen omaisuutena, kunnes ne on täysiksi maksettu.

4 §.

Kulutetun veden taksa. Kuluttajan tulee neljännesvuosittain kohta laskun saatuaan kaupungille suorittaa maksu kuluttamastaan vesimäärästä siten, että kultakin vuosineljännekseltä suoritetaan:

a) kulutuksen ollessa enintään 100 kuutiometriä, kultakin kuutiometriltä.....	30	penniä
b) 101 ja enintään 300 kuutiometriltä, kultakin.....	28,5	”
c) 301 ” ” 600 ” ” ” ”.....	27	”
d) 600 kuutiometriä suuremmasta määrästä, kultakin kuutiometriltä	25,5	”

Jos jonkin vuosineljänneksen kuluessa vettä ei ole kulutettu ensinkään tahi jos kulutus on 10 kuutiometriä vähempi, maksaa kuluttaja kuitenkin apumaksuna hoitokustannuksiin 3 markkaa, joka maksu suoritetaan siinäkin tapauksessa että kulutus on alkanut tahi lakannut vuosineljänneksen varrella.

Menettely mittarin näyttäessä väärin.

Jos Vesijohtolaitos toteaa vesimittarin olevan virheellinen tahi jos mittari kuluttajan haluamassa koetuksessa huomataan väärin näyttäväksi ja erhenäyttö mittarin ollessa noin puoleen nimellismäärään kuormitettuna on 5 %:a suurempi, tulee Vesijohtolaitoksen aikaisemman kulutuksen johdolla tai muulla tavoin määrätä todellisen vedenkulutuksen suuruus. Jos tämä osottautuu suuremmaksi, on kuluttaja velvollinen suorittamaan vastaavan lisämaksun, mutta jos sitä vastoin mittari saman kuormituksen alaisena osottaa 5 % tai enemmän oikean määrän lisäksi, luetaan vastaava summa pois kulutusmaksusta. Tuollaista lisäystä tai vähennystä ei missään tapauksessa lasketa neljää viime vuosineljänneestä pitemmältä ajalta.

Tulipalon sammutukseen käytetty vesi.

Tulipalon sammuttamiseen käytetystä vedestä ei suoriteta maksua. Jos sellainen vesi on kulkenut mittarista, on ilmoitus siitä paikalla tehtävä Vesijohtolaitokseen, jonka tulee laskea siten kulutetun veden määrä sekä ottaa se huomioon seuraavassa maksunpanossa. Vettä samaan tarkoitukseen on mittaamatta saatavissa erittäin asetetuista paloputkista tai palohanoista, jos ne laitetaan ja pidetään lyijytettyinä sillä tavoin kuin siitä erittäin säädetään.

Maksun vähenys vuodon johdosta.

Jos veden hukkaa on syntynyt vuodon tähden eikä vika ole ollut tavallisella hoidolla autettavissa eikä heti huomattavissa, on kuluttaja oikeutettu saamaan siten pois juosseen veden maksun alennetuksi 50 %:lla.

Saadakseen tuollaisen alennuksen tulee kuluttajan, kohta kun vedenhukka on huomattu, siitä ilmoittaa kaupungin Vesijohtolaitokseen, joka kuluttajan aikaisemman tunnetun vedenkulutuksen ja esiintyneiden seikkojen johdolla toteaa vedenhukan määrän ja syyn.

Tuollaista maksunalennusta ei saa kuluttaja, jonka johdot tahi varusteet eivät täytä tämän ohjesäännön määräyksiä tai sen perusteella annettuja säännöksiä.

Kuluttaja on velvollinen Vesijohtolaitokseen viivyttelämättä ilmoittamaan talojohdossa pääputken ja vesimittarin välillä huomatu vammot sekä vastamaan kaikesta viivytyksen tällaisessa tapauksessa tuottamasta vahingosta.

5 §.

Vedenkulutuksen määräämiseksi asettaa Vesijohtolaitos 3 §:n 3 momentin johdosta tarpeellisen määrän kaupungin omistamia vesimittareja, mutta kuluttaja suorittaa vuokrana mittarien kunnossapidosta maksun, joka lasketaan kunkin kalenterivuosineljänneksen päättyessä ja on vesimittareista, joiden suun läpimitta on:

Vesimittarin vuokra.

13 mm	eli	3 kuut. m.	antokykyinen	2 mk	neljännesvuosittain
20	" "	5	" "	2	" 50 p.
25	" "	7	" "	3	" "
30	" "	10	" "	4	" "
40	" "	20	" "	5	" "
50	" "	30	" "	6	" "
75	" "	50	" "	8	" "
100	" "	100	" "	11	" "
150	" "	200	" "	17	" 50 p.

Kuluttaja on oikeutettu kirjallisen hakemuksen tehtyään saamaan mittarin paikkansapitäväisyyden todetuksi. Sitä varten otetaan mittari paikoiltaan ja koetetaan tätä tarkoitusta varten olevalla kojeella. Koetuksen ajasta ja paikasta ilmoitetaan kuluttajalle tilaisuuden varaamiseksi hänelle olemaan siinä saapuvilla. Koetuksen tulokseen on sekä kaupunki että kuluttaja velvollinen alistumaan.

Mittarien koetus ja sen kustannukset.

Kuluttaja voi myös, jos haluaa, saada koetusta valvomaan Maistraatin määräämän asiantuntevan henkilön, joka kultakin hänen läsnäollessaan koeteltulta mittarilta saa kantaa palkkiota kahdeksan markkaa.

Jos mittari osottaa 5 % tahi enemmän yli todellisen määrän kuormituksen ollessa likimain puolet nimellismäärästä, toimitetaan koetus maksutta, mutta muussa tapauksessa korvaa kuluttaja koetuskustannuksen.

Korvauksen koetuksesta, siihen luettuna mittarin paikoiltaan ottaminen, kuljetus ja uuden mittarin sijaanpano, on koetettaessa mittaria, jonka tuloaukon läpimitta on:

13— 25 mm eli	3— 7 kuut. m.	antokyky	8 mk
30— 50 " "	10—30 " "	"	12 "
75—150 " "	50 " "	ja suurempi	" 16 "

mihin lisäksi tulee palkkio, kahdeksan markkaa, Maistraatin määräämälle asian-
tuntevalle henkilölle, jos hänet on kuluttajan toivomuksen johdosta paikalle
kutsuttu.

Vesijohtolaitoksella on oikeus, kun hyväksi näkee, vaihtaa ennestään
oleva mittari toiseen saman tahi muun kokoiseen.

Kaikki vahinko, mikä pakkasen johdosta tahi muutoin syntyy paikalleen
pantuun mittariin, korjataan kuluttajan kustannuksella, ja on tämä velvollinen
vaadittaessa Vesijohtolaitokseen vakuudeksi tallettamaan mittarin arvon.

6 §.

Kulutus-
maksujen
maksun-
panotapa.
Ilmoitus
suuresta
kulutuk-
sesta.

Kulutusmaksun perimistä varten luetaan vesimittari Vesijohtolaitoksen
toimesta kunkin vuosineljänneksen lopulla sekä tarpeellisen tarkastuksen
aikaansaamiseksi kerran vuosineljänneksen molempina muina kuukausina.

Vedenkulutusmaksusta annettussa laskussa on mainittava sekä maksun
määrä ja mittarinosotus sinä neljänneksenä ynnä sen päiväys, että myös
lähinnä edellisen neljänneksen aikana toimitetun lukemisen aika ja silloin
muistoon kirjoitettu mittarin osotus.

Jos kuluttaja haluaa tietoa siitä, mitä mittari on näyttänyt muissa luke-
mistilaisuuksissa, tahi n. s. yksityismittarien kautta käyneestä vedenkulutuk-
sesta, jotka on pantu mittaamaan vedenkulutusta jossakin kiinteistön osassa,
voi hän tästä saada tiedon Vesijohtolaitokselta.

Jos vedenkulutus osottautuu niin suureksi, että on syytä epäillä vuodon
olevan olemassa, tulee Vesijohtolaitoksen heti ryhtyä toimiin asian saattami-
seksi asianomaisen kuluttajan tietoon.

Kiinteistöä varten kirjoitetaan ainoastaan yksi lasku, ellei erityisestä,
Hallitukselle tehdystä pyynnöstä, poikkeustapauksissa muuta ole myönnetty.

7 §.

Palovesijoh-
tojen y. m.
asettamisen
ehdot.

Kun asianhaarat vaativat tulensammutusta varten sijoittamaan erittäin
sovitettuja paloputkia tahi palohanoja täydellisin, kaupungin palomestarin
hyväksymin varustein, on ne, jos ne laitetaan vesimittarilla varustamatta,
kokonaan kaupungin Vesijohtolaitoksen teetettävä ja ovat niiden suorittami-
sesta ja käyttämisestä voimassa ne määräykset, mitkä Hallitus voi katsoa
tarpeelliseksi antaa.

Kustakin liitoskohdasta, mikä katuputkeen tehdään tuollaisten vesimitta-
rilla varustamattomain palojohdojen syöttämiseksi, suorittaa kuluttaja kau-

punginkassaan maksua kaksikymmentä (20) markkaa kalenterivuodelta tahi sen osalta, sekä kustakin vesimittarilla varustamattoman palohanan liittymisestä katuputkeen viisi (5) markkaa kalenterivuodelta tai sen osalta.

Siinä tapauksessa että vesimittarinkin näyttämä kulutus käy samoista liitekohdista, suoritetaan puolet edellä mainittujen maksujen määrästä. Muun laatuista mittarilla varustamattomista tulensammutuslaitteista suoritetaan Hallituksen kussakin eri tapauksessa määräämä maksu.

Jos palojohtoon tahi palohanaan tarpeellinen vesi kulkee vesimittarista ja kuluttaja tämän johdosta vaatii, että mittarin tulee olla suurempi kuin tavallista kulutusta varten on tarpeen, suorittaa hän paitsi suurempaa mittarinvuokraa 5 markan lisämaksun kalenterivuodelta tai sen osalta, kun mittarin antokyky on enintään 10 kuutiometriä tunnissa, mutta 10 markkaa mittarin ollessa tehokkaampi.

Kaikki edellä luetellut maksut suoritetaan Vesijohtolaitoksen vuosittain antaman laskun mukaan.

8 §.

Töitä, joiden suorittaminen ei ole yksinomaan Vesijohtolaitoksen asia, Toiminimet, eivät saa suorittaa muut henkilöt tai toiminimet kuin ne, jotka Hallitus on ottanut vesijohtolaitosurakoitsijoiksi. Hallituksella on valta heille antaa johtosääntö ja urakoitsijalta ottaa edellä mainittu oikeus, jos hänet johtosäännön rikkomisen johdosta tai muusta syystä havaitaan sopimattomaksi urakoitsijana toimimaan.

9 §.

Jos tontilla tahi rakennuksessa oleva vesijohto on aikomus asettaa vesijohtojohdon putkiverkon yhteyteen tai jos johtoa on muutettu, on se, kohta kun käy päinsä, ilmoituksen johdosta Vesijohtolaitoksen katsastusmiehen tarkastettava. Ennenkuin katsastusmies on johdon hyväksynyt, ei sitä saa ruveta käyttämään. Se seikka että johto hyväksytään katsastuksessa, ei tiedä sitä että Vesijohtolaitos vastaa työn lujuudesta.

Tässä §:ssä säädetyt katsastukset toimitetaan kiinteistönomistajalle kustannuksia tuottamatta.

10 §.

Johtoihin ja niiden varusteisiin sekä työn suorittamiseen nähden niin myös siitä, mitä muutoin saattaa olla noudatettava vesijohtoa rakentaessa tahi korjatessa, on Hallitukselta valta antaa erikoismääräyksiä.

Niinkään on Hallituksella valta antaa määräyksiä, joita erikoistapauksissa voidaan pitää tarpeellisina kaupungin Vesijohtolaitoksen antaman veden käyttämiseen nähden.

11 §.

Kiinteistönomistaja on velvollinen kaikissa niissä tapauksissa, jolloin Vesijohtolaitos tarpeelliseksi katsoo, hankkimaan laitoksen henkilökunnalle

jotka saavat valmistaa vesijohtoja.

Velvollisuus katsastuttaa vesijohtoa.

Erikoismääräyksiä antaa Hallitus.

Velvollisuus suoda vesi-

johtohenki- vapaan pääsyn niihin huoneistoihin, joihin putkijohto, hanat sekä vesimittari
 lökunnalle varusteineen ovat sijoitettuina sekä vesimittarien vaihtoa, puhdistusta ja luke-
 esteetön mistä varten pitämään nämä helposti käsiin saatavina.
 pääsy.

12 §.

Milloin vesi- Kaupungin Vesijohtolaitoksella on valta heti sulkea vedentulo kiinteis-
 johdon saa töön seuraavissa tapauksissa:
 sulkea, mi- a) kun kuluttaja ei noudata tämän ohjesäännön määräyksiä tai sen no-
 ten siitä il- jalla annettuja säännöksiä;
 moitetaan ja b) kun vedenkulutusmaksu on jäänyt suorittamatta;
 mitä kustan- c) kun kiinteistön vesijohtotöistä ja vesijohdon korjauksista ynnä tarvik-
 nuksia siitä keista sekä särkyneen tahi jäätyneen vesimittarin koetuksesta ja korjauksesta
 on. tulevia kustannuksia ei ole suoritettu;

d) kun putkiverkkoon, talojohtoon tai muuanne syntynyt vuoto taikka vesijohdon kunnossapito- tai laajennustyöt sitä vaativat;

e) kaupungin palomestarin pyynnöstä tulipalon sattuessa, niin kauan kuin sitä kestää, jos tulensammutukseen tarvittavan veden puutetta muutoin on pelättävänä; sekä

f) kun kuluttaja kerran toisensa jälkeen kieltää päästämästä vesijohtolaitoksen henkilökuntaa 11 §:ssä mainittuihin paikkoihin.

Kun työn suorituksen johdosta on välttämätöntä sulkea vedentulo useammaksi tunniksi, toimitetaan tämä sulkeminen, sittenkun kiinteistönomistajalle Vesijohtolaitoksen toimesta on siitä kirjallisesti ilmoitettu viimeistään 24 tuntia ennen sulkemisen toimeenpanoa.

Koko putkiverkon tahi sen osain sulkemisesta voidaan asianomaisille kuluttajille myös antaa tieto, kun se käy päinsä, niissä sanomalehdissä ilmoitamalla, joissa kaupungin kuulutukset yleensä julkaistaan.

Kaikissa näissä tapauksissa, samoin kuin myös jos veden tulo tahi käyttö käy mahdottomaksi jonkin tavattoman tapahtuman johdosta, joka ei ole vesijohdon hallinnon aikaansaama, ei kuluttaja ole oikeutettu saamaan korvausta siten syntyneestä vedenhankinnan keskeytymisestä eikä siitä johtuvista vahingoista. Vesijohtolaitos ei myöskään takaa määrättyä vedenpaljoutta eikä määrättyä vesipainetta.

Niissä tiloissa, jolloin Vesijohtolaitos kuluttajan vian tai laiminlyönnin tähden lakkauttaa vedenannon, on kuluttaja velvollinen vesijohdon sulkemisesta ja jälleenavaamisesta suorittamaan viisi markkaa, sekä vaadittaessa laskun mukaan mittarin poistamisesta ja paikallepanosta ynnä sulkemisaikana vahingoittuneen mittarin tai johdon korjauksesta, niin myös kun johdon muuttaminen on ollut tarpeellinen, muutoksen aiheuttamat kustannukset.

Lausunto kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esityksestä että kaupungin teknilliset laitokset oikeutettaisiin erikoistapauksissa ylittämään vahvistettuun rahasääntöön pannut määrärahat.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Helsingissä,

helmik. 2 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 84.

Lähteessä joulukuun 19 päivältä viime vuotta on Kaupunginvaltuusto antanut Rahatoimikamarin toimeksi lausua mielensä kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen tekemästä esityksestä, että määräyksiä Hallituksen velvollisuudesta Kaupunginvaltuustolta hankkia tarpeelliset lisämäärärahat teknillisten laitosten tarpeisiin tulkittaisiin mahdollisimman väljästi ja liikemäisesti sekä että Kaupunginvaltuusto niin ollen jättäisi Hallituksen ratkaistavaksi, missä tapauksissa erikoinen esitys tuollaisten lisämäärärahain myöntämisestä on Kaupunginvaltuustolle tehtävä.

Tämän johdosta saa Rahatoimikamari huomauttaa, että Hallituksen ehdotus tietää, että kysymys teknillisten laitosten rahasäännön laatimisessa noudatettavista periaatteista jälleen otettaisiin päiväjärjestykseen, vaikka Kaupunginvaltuusto, niinkuin Hallituksen jäsen, herra Hertzberg onkin syyllä huomauttanut, vasta noin vuosi takaperin selvästi ja tarkoin vahvisti nämä periaatteet. Muodolliselta kannalta katsoen tuollainen menettely ei tunnu oikealta eikä Rahatoimikamari ole asiassakaan voinut yhtyä Hallituksen ehdotukseen. Rahatoimikamari on tosin Hallituksen kanssa yhtä mieltä siitä, että Hallitukselle on teknillisten laitosten hallinnossa myönnettävä jonkinlainen toimintavapaus, mutta ei katso tätä toimintavapautta olevan ulotettava niin pitkälle, että Hallituksen olisi sallittava lupaa hankkimatta ylittää teknillisten laitosten vahvistettuihin menosääntöihin pantuja yksityiseriä. Jos näitä yksityiseriä kävisi katsominen ainoastaan asianomaisten laitosten menosääntöjen kokonaismääräin laskuperusteeksi ja ne saisi vapaasti ylittää, kunkin vain kunkin laitoksen kokonaismenot rajoittuvat vahvistettuun kokonais-

summaan, olisi Rahatoimikamarin mielestä miltei tarkoituksetonta, että Kaupunginvaltuusto tutkii ja vahvistaa näille laitoksille seikkaperäiset menosäännöt. Mutta tuollaista tutkimisoikeutta ei Kaupunginvaltuustolta tietenkään ole riistettävä millään kunnallishallinnon alalla, vaikka, niinkuin tässä tapauksessa, kysymys onkin kunnallisesta liiketoiminnasta eikä tavallisesta hallinnosta.

Samalla kun siis Rahatoimikamari ei ole katsonut voivansa puoltaa kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen ehdotusta eikä myöskään voinut yhtyä herra Hertzbergin mielipiteeseen, joka kuitenkin huomattavassa määrässä muuttaisi Hallituksen ehdotusta siihen suuntaan, jota Rahatoimikamari pitää toivottavana, ei Rahatoimikamari kuitenkaan tahdo kieltää, että suurempi joustavuus olisi suotava teknillisten laitosten rahäsäännössä. Mutta tämä toivomus näyttää olevan oikeammin toteutettavissa muuta kuin Hallituksen nyt puoltamaa tietä. Rahatoimikamari on siinä kohden ajatellut mahdolliseksi, että vastedes laadittaessa teknillisten laitosten rahäsääntöehdotusta siihen pantaisiin määrärahoja Hallituksen määräyksen mukaan käytettäväksi menoihin, joita vasten luuloa vuoden varrella ilmaantuu ja joiden määrärahoja on syystä tai toisesta jollakin vähäisellä määrällä ylitetty. Jos sitä vastoin vahvistettuja menoeriä täytyisi mainittavammin ylittää, tulisi Hallituksen tehdä Kaupunginvaltuustolle esitys tarpeellisten lisämäärärahojen myöntämisestä. Kysymykseen, minkä verran noita käyttövaroja olisi myönnettävä, ei Rahatoimikamarilla asian nykyisessä vaiheessa ole ollut syytä kajota, vaan tulisi Hallituksen rahäsääntöehdotusta laatiessaan ottaa se tarkemmin tutkittavakseen.

Edellä esitetyillä perusteilla saa Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

evätä edellä mainitun kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen tekemän esityksen, mutta

antaa vastamainitun Hallituksen toimeksi ensi vuoden rahäsääntöehdotusta laatiaessaan ottaa tutkittavaksi, kävisikö ja millä tavoin edellä esitetyn ehdotuksen ottaminen huomioon.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS

Helsingissä,
marrask. 28 p:nä 1913.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 412.

Kaupungin Revisionikonttori on kiinnittänyt Hallituksen huomiota siihen, että herrat Kaupunginvaltuusmiehet ovat Valmisteluvaliokunnan mietinnöstä N:o 72 vuodelta 1912 kaupungin teknillisten laitosten kirjanpitoon nähden hyväksyneet seuraavan lausunnon:

„Jos määräraha havaitaan tarkoitukseensa riittämättömäksi, on lisäystä pyydettävä ja Kaupunginvaltuuston se myönnettävä. Jos taas osotettu rahamäärä antaa ylijäämää, ei tätä saa muuhun tarkoitukseen käyttää, vaan on se säästönä siirrettävä seuraavaan vuoteen.“

Tämän johdosta saa Hallitus kunnioittaen lausua seuraavaa:

Kuluvana vuonna ei vesijohtolaitoksessa tarvinne määrärahoja ylittä, minkä ohessa laitoksen tulot luultavasti nousevat suurempaan määrään kuin rahasaäntöehdotuksessa oli laskettu.

Kaasutehtaassa lienee vuoden umpeen mennessä käytetty 20,000 markan suuruisesta, Hallituksen määräyksen mukaan käytettävästä uutistöiden määrärahasta ainoastaan noin 9,000 markkaa, joten 11,000 markkaa on säästynyt, sekä öljykarburoidun vesikaasun työ- ja tarveainekustannusten määrärahasta 25,000 markasta ainoastaan noin 5,000 markkaa, joten 20,000 markkaa säästyy, ja johtuu tämä säästö pääasiallisesti siitä, että syksy oli kuiva ja sentähden kaasun saanti kuivista ja hyvistä hiilistä tavattoman runsas. — Sitä vastoin tulee pääputkiverkon korjaus- ja kunnossapitomääräraha 5,000 markkaa — erinäisten arvaamattomien seikkain johdosta, joista mainittakoon, paitsi muita, Unioninkadun painuminen Pitkäsillan luona ja Helsinginkadun painuminen — ylitettäväksi noin 6,000 markalla, minkä ohessa uunien ja varusteiden korjaukseen ja kunnossapitoon, jota tarkoitusta varten on rahasaännössä 4,000 markkaa, tarvitaan lisäksi noin 14,000 markkaa. Se seikka että mainitut korjauskustannukset noin paljon ylittävät rahasaännössä lasketun määrän, saa selityksensä siitä, että rahasaäntöehdotusta laatiessa edellytettiin yksi uusi uuniryhmä teetetävän jo kuluvana vuonna sekä että kaasutehtaan on, kun uusien uunien rakennuttaminen lykättiin vuoden päähän, ensitalvisen käytön turvaamiseksi täytynt perin pohjin korjauttaa tehtaan uunilaitos. — Kaasutehtaan käyttötulosten yleislaskelma kuitenkin osottaa tämän lisämenon kor-

vautuvan sillä, että tulot ovat laskettuja suuremmat, joten lisämäärärahaa ei ole tarpeen.

Sähkötehtaaseen nähden taas sen tilinasema viime lokakuun 31 päivänä osottaa, että laitoksen vuositulot ovat laskettuja tuntuvasti suuremmat sekä että useilla tileillä on syntynyt säästöä, jota vastoin erinäisiä määrärahoja on ylitetty, niinkuin tarkemmin näkyy tämän oheisesta taulukosta, johon ylitävät määrät on merkitty punaisella ¹⁾).

Tästä näkyy, että laitoksen hallinto kuluvana vuonna pyrkii useammassa kohden ja suuremmassa määrin kuin ennen poikkeamaan vahvistetusta rahäsäännöstä, tämän seikan kuitenkin haitallisesti vaikuttamatta rahäsääntöön. Syynä pääasiallisimpiin muutoksiin on se, että sähkövoiman kulutus on lisääntynyt arvaamattoman suuressa määrässä, uusien tilaajain liittyminen kun on vuoden varrella ollut noin 100 % suurempi laskettua määrää. Tämän johdosta on täytynyt hankkia kaksi vertaa enemmän mittareja eli 4,000 aikaisemmin laskettujen 2,000 sijasta, minkä ohessa rahainperimisestä ja mittarien lukemisesta y. m. on ollut tuntuvia lisäkustannuksia, jota paitsi mittarien kunnossapitomäärärahat on tuntuvasti ylitetty senkin johdosta, että tehtaan on, viime vuonna otettuaan haltuunsa Valaistusyhtiön tilaajat, täytynyt toimeenpanna perinpohjainen ja järjestelmällinen mittarien tarkastus, joka on ulotettu verkon kaikkiin osiin ja aiheuttanut kustannuksia enemmän kuin oli laskettu. — Tietenkin sattuu näiden lisäksi vaihteluja vuoden järeillä olevana aikana, mutta todennäköisesti säästyy erinäisiä määrärahoja siinä määrin, että laitoksen menot enintään 20,000 markalla ylittävät rahäsäännön menopuolen, jota vastoin tulot nousevat noin 150,000 markkaa suuremmiksi rahäsäännössä laskettua määrää, joten arvaamaton voiton lisäannys olisi noin 130,000 markkaa.

Edellä olevasta käy selville, että asianomaisten laitosten rahäsääntöehdotuksia laatiessa vesijohtolaitos voi tarkimmin laskea meno- ja tuloeränsä sekä ettei kaasutehtaallakaan siinä kohden ole voitettavana sellaisia vaikeuksia kuin sähkötehtaalla. Syynä tähän on toiselta puolen ensinmainittujen kahden laitoksen vanhemmuus ja toiselta puolen sähkötehtaan tilaajamäärän odottamattoman suuri kasvaminen.

Rahäsääntöehdotusta laatiessa on tietenkin tarpeellista mahdollisimman tarkoin laskea menot ja siinä pitää silmämääränä, ettei kustannuksia lasketa tarpeettoman runsaiksi, jottei voitto vähenisi yleisen rahäsäännön muiden määrärahain vahingoksi. Mutta toiselta puolen vaativat edellä kerrotut määräykset, jos mieli niitä tarkoin noudattaa, laskemaan rahäsäännön erät runsaalla kädellä, jottei pienimpäinkin määrärahanylitysten johdosta tarvitsisi lisämäärärahoja pyytää. Kun teknilliset laitokset luonnostaan ovat tuloa tuottavia ja

¹⁾ Jällempänä seuraavaan otteeseen on nämä summat painettu lihavalla.

niiden käytettävänä siten on tuloja, jommoisia muilla kunnan hallituksilla ja lautakunnilla ei ole, ei eri laitoksia olisi tässä kohden aivan ehdottomasti rinnastettava. Aikaisemmin ei olekaan näin ollut laita, vaan on teknillisten laitosten rahasääntöjen yksityiset menoerät joissakin tapauksissa ylitetty ja toisissa ne ovat antaneet säästöä, mutta lopputuloksena on joka tapauksessa ollut voitto, joka on tuntuvasti ylittänyt lasketun määrän.

Kun nämä laitokset ovat liikeyrityksiä, olisi niitä sellaisina käsiteltäväkin ja Hallitus sentähden oikeutettava ostamaan tarveaineita ja muuta semmoista tarvitsematta Kaupunginvaltuustolta anoa oikeutusta jonkin määrärahaerän ylittämiseen muutamalla sadalla tahi tuhannella markalla. Jos tähän nähden annettua kieltoa sovelletaan, voi toisinaan syntyä vanhinkoja, johon nähden johdettakoon mieleen se tapaus, että viime kesänä, jolloin Kaupunginvaltuusto ei kokoontunut, sähkötehtaan täytyi saada mittaritarmeensa heti täytetyksi. Edellä mainittujen määräysten mukaisen menettelyn täytyy jossain määrin lamauttaa niiden intoa, joiden useinkin vähäpätöisistä syistä täytyy tehdä esitys määrärahain myöntämisestä, ja tuskinpa herroista Kaupunginvaltuusmiehistäkään ajan pitkään tuntunee mieluisalta käsitellä kaikkia niitä asioita, mitkä edellä mainittujen määräysten tarkan soveltamisen johdosta olisi jätettävä herrain Kaupunginvaltuusmiesten ratkaistaviksi. Teknillisten laitosten toiminnan tuloksista saatu kokemus tuskin myöskään aiheuttanee muuttamaan puheenalaisessa kohden ennen noudatettua menettelyä.

Edellä lausutun johdosta pitää Hallitus toivottavana, että se vapautetaisiin velvollisuudesta kussakin eri tapauksessa tehdä esitystä lisämäärärahain — vähäpätöisimpäinkin — myöntämisestä ja itse saisi harkita, milloin esityksiä lisämäärärahain myöntämisestä olisi tehtävä.

Tähän Hallituksen enemmistön käsitykseen ei kuitenkaan ole voinut yhtyä jäsen herra Hertzberg, joka on lausunut mielipiteenään, että tähänastinen, tuskin vuotta pitemmän ajan kuluessa saavutettu kokemus ei ole osottanut edellä kerrotun nimenomaisen määräyksen muuttamista toivottavaksi sekä että edellä mainituissa tapauksissa, jolloin määrärahaeriä on ylitetty *tuntuvilla määrillä*, kaasu- ja sähkötehtaan toimitusjohtajain olisi ollut ajoissa Hallitukselle tehtävä esitys lisämäärärahain hankkimisesta Kaupunginvaltuustolta, erittäinkin kun lisääntyneet tarpeet ovat olleet sen laatuaisia, että ne varsin hyvin olisi voinut tietää jonkin aikaa edeltäpäin ja esitys siten olisi voitu tehdä laitoksille haittaa tuottamatta. Kun taas määrärahoja on ylitetty aivan vähäpätöisillä määrillä, esimerkiksi muutamalla sadalla markalla, olisi samallinen ilmoitus Kaupunginvaltuustolle, mikä edellä tehdään erinäisiin tileihin nähden, herra Hertzbergin mielestä *ehkä riittänyt*. Hallituksen edellä kerrotulla tavalla haluama menettely ei herra Hertzbergin mielestä ainoastaan tietäisi usein mainitun, vuosi takaperin annetun määräyksen mitättömöimistä, vaan myös että Kaupunginvaltuusto osittain luopuisi määräysvallastaan teknillisten laitosten määrärahoja koskevissa asioissa.

Asiassa toimitetun äänestyksen tulokseen katsoen rohkenee Hallitus herroille Kaupunginvaltuusmiehille kunnioittaen ehdottaa

että määräys että Hallitus on velvollinen herroilta Kaupunginvaltuusmiehiltä hankkimaan teknillisten laitosten tarvitsemat lisämäärärahat tulkittaisiin mahdollisimman väljästi ja liikemäisesti sekä että herrat Kaupunginvaltuusmiehet sen tähden jättäisivät *Hallituksen ratkaistavaksi*, missä tapauksissa sen on tehtävä herroille Kaupunginvaltuusmiehille erityinen esitys tuollaisten lisämäärärahan myöntämisestä.

Helsingin kaupungin Teknillisten laitosten Hallitus:

Hjalmar Schildt.

I. Savonius.

**Ote Helsingin kaupungin sähkötehtaan Rahasääntöpääkirjasta
lokakuun 31 päivältä 1913.**

	Määräraha rahas. muk.	Käytetty ^{31/10} :een 1913.	Määrärahaa jälellä ^{1/11} 1913.
Hoito.			
Hallituksen palkkio	4,634: —	3,342: 74	1,291: 26
Toimitusjohtaja	17,900: —	14,916: 66	2,983: 34
Apulaisjohtaja	8,940: —	7,420: —	1,520: —
Kamreeri	7,687: 50	6,312: 50	1,375: —
Kirjanpitäjä	4,200: —	3,500: —	700: —
Kassanhoitajatar	2,700: —	2,250: —	450: —
Konttoriapulaiset	9,400: —	5,265: —	4,135: —
Konttorin tarverahat	10,938: 50	5,662: 02	5,276: 48
Yhteensä Smk	66,400: —	48,668: 92	17,731: 08
Käyttö.			
Käyttöinsinööri	6,350: —	4,975: —	1,375: —
Apulaisinsinööri	4,800: —	4,000: —	800: —
Tilastonlaatija	3,000: —	2,500: —	500: —
Konemestari	3,600: —	3,000: —	600: —
6 koneenkäyttäjää	13,800: —	11,500: —	2,300: —
8 S:n	18,600: —	15,500: —	3,100: —
5 apukoneenkäyttäjää	9,000: —	6,100: —	2,900: —
3 lämmittäjää	6,000: —	4,957: 55	1,042: 45
Ylimääräiset apulaiset	2,500: —	4,441: —	1,941: —
Vuokrat, lämpö, valo y. m.	8,550: —	6,920: 42	1,629: 58
Polttoaineet	364,000: —	194,722: 04	169,277: 96
Hiilien kuljetus ja pienennys	9,000: —	8,100: —	900: —
Lisävesi	6,000: —	2,994: 72	3,005: 28
Voitelu- ja puhdistustarvikkeet	4,500: —	2,769: 18	1,730: 82
Sekalaiset tarveaineet	3,000: —	767: 90	2,232: 10
Akkumulaattorihappi ja puhdistettu vesi	4,000: —	1,756: 90	2,243: 10
Kunnossapito ja korvaus	25,000: —	17,301: —	7,699: —
Siirros	491,700: —	292,305: 71	201,335: 29

	Määräraha rahas. muk.	Käytetty 31/10:een 1913.	Määrärahaa jäljellä 1/11 1913.
Siirros	491,700: —	292,305: 71	201,335: 29
Kunnossapito, lämmitys, valaistus y. m.	15,000: —	6,391: 67	8,608: 33
Akkumulaattoripatterien kunnossapito ..	40,000: —	— —	40,000: —
Piirustustarvikkeet y. m.	800: —	332: 54	467: 46
Yhteensä Smk	547,500: —	299,029: 92	250,411: 08

Jakelu.

Mittarikonttorin johtaja	4,200: —	3,200: —	1,000: —
Konttoriapulaiset	17,500: —	22,451: 65	4,951: 65
Konttorin tarverahat	10,000: —	6,440: —	3,560: —
Maksujen periminen	22,500: —	30,533: 62	8,033: 62
Laboratoori-insinööri	4,800: —	4,000: —	800: —
Mittarientarkastaja	3,000: —	2,500: —	500: —
Mittarien kunnossapito y. m.	25,000: —	35,677: 42	10,677: 42
Päivystys ja pikkutarvikkeet	9,000: —	5,981: 34	3,018: 66
Näyttelykulut	7,000: —	7,142: 41	142: 41
Sekalaiset kustannukset tilaajain hankin- nasta y. m.	6,000: —	764: 59	5,235: 41
Uusien koneiden y. m. hankinta	3,000: —	1,642: 60	1,357: 40
Yhteensä Smk	112,000: —	120,333: 63	15,471: 47

Johton tarkastus.

Insinööri	4,800: —	4,000: —	800: —
Katsastusapulaiset y. m.	3,600: —	2,787: 43	812: 57
Tarverahat	1,600: —	2,212: 26	612: 26
Yhteensä Smk	10,000: —	8,999: 69	1,612: 57

Johtoverkko.

Kaapelitöiden työmestari	3,600: —	3,000: —	600: —
Piirustaja-apulaiset	3,900: —	3,075: —	825: —
Johtoverkon kunnossapito	9,000: —	10,240: 28	1,240: 28
Tarkastusvaunun kunnossapito	2,000: —	652: 54	1,347: 46
Piirustustarvikkeet ja sekalaisia	1,500: —	538: 86	961: 14
Yhteensä Smk	20,000: —	17,506: 68	3,733: 60

Katuvalaistus.

Kunnossapito ja kustannukset	18,000: —	14,422: 75	3,577: 25
------------------------------------	-----------	------------	-----------

	Määräraha rahas. muk.	Käytetty ^{31/10} :een 1913.	Määrärahaa jäljellä ^{1/11} 1913.
Johtotyöt, varasto ja korjauspaja.			
Johtotöiden työmestari	4,200: —	3,500: —	700: —
Apulaistyömestari	2,400: —	— —	2,400: —
Varastonhoitaja	3,000: —	2,500: —	500: —
Varastokirjanpitäjä	2,400: —	2,000: —	400: —
Konttoriapulaiset	7,000: —	6,891: 75	108: 25
Varastokustannukset ja konttorin tarve- rahat	5,500: —	2,938: 62	2,561: 38
Korjauspajan kustannukset	1,000: —	38: 27	961: 73
Yhteensä Smk	25,500: —	17,868: 64	7,631: 36

Sekalaisia menoja.

Palovakuutusmaksut	2,000: —	2,206: 16	206: 16
Tapaturmavakuutusmaksut	3,000: —	2,175: 12	824: 88
Lääkäripalkkiot	1,000: —	237 10	762: 90
Tontinvuokrat	11,434: —	11,434: —	— —
Valmistavat laajennus- y. m. suunnitelmat	6,000: —	5,047 68	952: 32
Kunnossapito, lämmitys, valaistus y. m.	12,000: —	9,989: 43	1,995: 57
Vastaisen voimatarpeen täyttämistä koske- van kysymyksen selvitys	12,000: —	1,375: 05	10,624: 95
Yhteensä Smk	47,434: —	32,464: 54	15,160: 62

Voittovaroilla teetettävät uutistyöt.

Kaapeli- ja johtotyöt	50,000: —	23,142: 85	26,857: 15
Uusien mittarien osto	100,000: —	113,077: —	13,077: —
Talojohtotyöt	30,000: —	24,319: 58	5,680: 42
Hiilenpurkauslaitteen teettäminen	20,000: —	— —	20,000: —
Yhteensä Smk	200,000: —	160,539: 43	52,537: 57

Lainavaroilla teetettävät uutistyöt.

Sähkötehtaan laajentaminen	700,000: —	326,305: 31	373,694: 69
----------------------------------	------------	-------------	-------------

Tulot.

Korvaus katuvalaistuksesta	27,852: 64
S:n yksityiskulutuksesta	1,264,718: 50
Vuokria	13,910: —
Smk	1,306,481: 14

Lausunto sähkövoiman antamista Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskuntiin sekä raitioteille tarkoittavista hakemuksista ynnä hankintavälikirjan ehdotus.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Helmik. 19 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 124.

Sittenkun Hagan huvilayhdyskunnan valaistusvaliokunta oli huvilayhdyskunnan puolesta Kaupunginvaltuustolle antamassaan kirjelmässä (Liite I) tehnyt hakemuksen sähkövirran antamisesta kaupungin sähkötehtaasta mainittuun huvilayhdyskuntaan sekä Aktiebolaget M. G. Stenius yhtynyt tähän anomukseen, mikäli koski sähkövirran antamista Munkkiniemen vastaiseen huvilayhdyskuntaan ja suunnitelluille Hagan—Munkkiniemen raitioteille (Liite II), on Rahatoimikamarin Valtuuston lähetepäätöksellä huhtikuun 5 päivältä 1913 käsketty lähettää sekä kaupungin teknillisten laitoksen Hallituksen että oma lausuntonsa hakemuksista.

Kamarin käskettyä Hallituksen antaa pyydetyn lausunnon ja ehdotuksen asiasta on Hallitus ne antanut kirjelmässä toukokuun 6 päivältä 1913 (Liite III), jossa Hallitus, esityksiä puoltaen, on ehdottanut puheenalaisen virranannon järjestettäväksi siten, että kaupungin sähkötehdas antaisi korkeajännitteistä kiertovirtaa kaupunginalueen rajalle, mistä hakijain tulisi omilla johdoillaan toimittaa virta kulutusalueille, joten hakijain itsensä tulisi rakentaa korkeajännitteinen johto kaupunginrajalla olevalta toimituspaikalta muuntaja asemalle ja alhaisjännitteinen verkko virran jakelemiseksi kulutusalueilla.

Mitä taas annetun virran hintaan tulee, katsoi Hallitus esillä olevassa tapauksessa olevan hiukan poikettava Åggelby Elektriska Belysnings A. B:n ja Aktiebolaget Brändö Villastad yhtiön kanssa tehdyissä virranhankintavälikirjoissa noudatetuista laskuperusteista sekä ehdotti hinnan laskettavaksi siten, että luettaisiin 200 markan pohjamaksu kultakin käytetyltä vuosikilowatilta sekä sitäpaitsi 8 penniä käytetyltä kw-tunnilta korkeajännitteistä virtaa.

Työt, jotka kaupungin puolestaan olisi teetettävä voidakseen puheen-

alaisen virran antaa, käsittäisivät korkeajännitteiskaapelin laskemisen sähkötehtaan Töölön aliasemalta kaupunginrajalla olevalle toimituspaikalle sekä kaapelille tarpeelliset suojalaitteet, mistä kaikesta olisi kustannuksia noin 60,000 markkaa.

Hakemuksia alustavasti käsitellessään katsoi Rahatoimikamari, koska kaupungin teknillisten laitosten Hallitus ei ollut näyttänyt panneen tarkempaa huomiota siihen, että hakemus myös koski sähkövoiman antamista Hagan—Munkkiniemen raitioteiden käyttöön, tarpeelliseksi vaatia Hallituksen lausuntoa siitä, eikö ehdotettua hintaa olisi viimeksi mainitun seikan johdosta jonkin verran huojistettava.

Ennenkuin Hallituksen vastaus tähän läheteeseen oli saapunut, oli Aktiebolaget M. G. Stenius, jonka velvollisuutena yhtiön ja Raitiotieyhtiön kesken kesäkuun 26 päivänä 1912 tehdyn liikennöimisvälikirjan mukaan on toimittaa viimeksi mainitulle yhtiölle Hagan—Munkkiniemen raitioteiden käyttöön tarpeellinen voima, kirjelmässä elokuun 26 päivältä 1913, kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen ehdottamiin hankintaehtoihin viitaten, huomauttanut, että asiantuntijat, joita yhtiö oli käyttänyt selvittämään kysymystä miten virranhankinta raitiotiekäyttöä varten olisi sopivimmin järjestettävä, olivat käsityksensä lausuneet, että erityisen muuntaja-aseman rakentaminen ei olisi taloudelliselta kannalta edullinen, koska yhtiön suunnittelemat raitiotielinjat eivät tulisi kolmea kilometriä pitemmät, Läntiseltä Viertotieltä lähtevästä Munkkiniemenkadun haarauksesta lukien, minkätähden yhtiö katsoi sekä itselleen että kaupungille edullisemmaksi, että mainittuja raitioteitä varten tarpeellinen sähkövoima toimitettaisiin valmiiksi muunnettuna raitiotiekäytössä tarpeelliseen jännitteeseen. Tähän käsitykseensä katsoi yhtiö olevan sitä enemmän syytä, kun kaupungin sähkötehdas silloin hankkiusi ottamaan toimittaakseen kaiken Raitiotieyhtiölle tarpeellisen virran, jonka tehdas määrätystä hinnasta antaisi valmiiksi muunnettuna.

Paikka, mihin virta yhtiön mielestä olisi sopivin toimittaa, olisi molempain raitiotielinjain haarautumiskohta, s. o. Snellmankadun ja Läntisen Viertotien risteys, ja ehdotti yhtiö, että kaupunki jo nyt rakentaisi sinne pieneläisen aliaseman, koska kuluttajiksi arvatenkin tulisivat, paitsi edellämaittuja raitiotielinjoja, muiden muassa Tilkan sairaala, Meilahden huvilat, Brunakärkin alue y. m. — Näillä perusteilla yhtiö anoi, että kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esittämiä hankintaehtoja täydennettäisiin tarjouksella, jossa olisi otettu huomioon edellytys että Hagan—Munkkiniemen raitioteiden tarvitsema virta toimitettaisiin 550 voltin jännitteisenä tasavirtana Snellmankadun ja Viertotien risteykseen, jota vastoin Munkkiniemen huvilayhdyskunnan käytettäväksi toimitettaisiin 5,000 voltin jännitteistä kiertovirtaa sopivaan kohtaan kaupungin ja mainitun yhdyskunnan väliselle rajalle.

Lopuksi huomautti yhtiö että, jos vastamainittujen edellytysten katsot-

taisiin vaikuttavan Hagan huvilayhdyskunnan edellä kerrotun hakemuksen pohjalla esitettyihin ehtoihin, yhtiön mielestä olisi sopivinta uuteen tarjoukseen panna nekin uudet ehdot, joilla Hagan huvilayhdyskunnan käytettäväksi toimitettaisiin 5,000 voltin jännitteistä kiertovirtaa sopivaan kohtaan kaupungin ja mainitun yhdyskunnan väliselle rajalle.

Tämänkin esityksen Rahatoimikamari lähetti kaupungin teknillisten laitosten Hallitukseen otettavaksi huomioon lausunnossa, joka Hallituksen oli käsketty antaa Hagan—Munkkiniemen raitioteiden käyttöä varten annettavan virran hintakysymyksestä.

Kirjelmässä lokakuun 18 päivältä viime vuotta antoi Hallitus siltä vaa ditun lausunnon, jossa Hallitus, muutoin yhtyen sähkötehtaan johtajan tässä alempana kerrottuun lausuntoon, katsoi, mikäli hankintakontrahdin voimassaoloaikaa koski, sen olevan sopivin määrätä 15 vuodeksi erikoisesti tästä hankkeesta johtuvain kustannusten kuoletusaikaa silmälläpitäen.

Sähkötehtaan johtajan lausunnossa taas huomautettiin, että laskettaessa sähkövirran hintaa ei sähkötehtaan ensimmäisessä lausunnossa ensinkään ollut edellytetty virtaa annettavan raitiotiekäyttöön. Asiaa uudelleen käsiteltäessä oli tätä hankintaa silmälläpitäen laadittu kaksi vaihtopuolista ehdotusta, joista toinen koski yksinomaan korkeajännitteisen kiertovirran toimittamista kaupunginrajalle, toinen korkeajännitteisen virran toimittamista kaupunginrajalle käytettäväksi ainoastaan valaistus- ja liikevoimaksi huvilayhdyskunnissa, jota vastoin raitioteitä varten toimitettaisiin tasavirtaa Snellman- tahi Munkkiniemenkadun kulmukseen.

Ensimmäinen vaihtoehto, korkeajännitteisen virran antaminen koko tarpeeseen, olisi kaupungille ja sähkötehtaalte edullisin ja teknillisestikin oikein ratkaisu. Se tosin edellyttäisi Aktiebolaget M. G. Steniuksen rakentavan raitioteitään varten oman muuntaja-aseman, mutta aseman kustannukset ta-soittuisivat sillä, että sähkötehdas antaisi muuntamatonta virtaa halvemmasta hinnasta.

Kaupungin suoritettavat rakennuskustannukset nousisivat eri vaihtoehtojen mukaan seuraaviin määriin:

<i>I Vaiht.</i>	Korkeajännitteiskaapeli Töölön aliasemalta kaupunginrajalle	Smk	60,000: —
<i>II Vaiht.</i>	Korkeajännitteiskaapeli samoinkuin edellä ..	„	60,000: —
	Tasavirtasyöttökaapelit Töölön aliasemalta Snellmankadun kulmukseen	„	85,000: —

Jos linjoja syötettäisiin Munkkiniemenkadun ja Läntisen Viertotien risteyksessä, nousisivat syöttökaapelin kustannukset ainoastaan 50,000 markkaan, mutta yhtiöllä olisi suurempia kustannuksia järeämpäin parilankain hankki-

misesta ja Hagan—Munkkiniemen linjain erikoissyöttö kävisi mahdottomaksi.

Edellälausuttuun katsoen olisi noudatettava seuraavaa tariffia:

I Vaiht. Korkeajännitteisvirrasta kaikkeen tarpeeseen, toimitettuna kaupungin rajalle, 180 markkaa kultakin vuosikilowatilta sekä sen lisäksi 6 penniä kultakin kulutetulta kilowattitunnilta.

II Vaiht. a) Korkeajännitteisestä kiertovirrasta huvilakaupunkien valaistus- ja voimatarpeisiin, toimitettuna kaupungin rajalle, 200 markkaa kultakin vuosikilowatilta sekä sen lisäksi 8 penniä kultakin kulutetulta kilowattitunnilta;

b) raitiotiekäyttöön annetusta tasavirrasta, toimitettuna Snellmankadun ja Läntisen Viertotien risteykseen, 260 markkaa kultakin vuosikilowatilta ynnä 10 penniä kulutetulta kilowattitunnilta tai myös 18 penniä kilowattitunnilta.

Asiaa uudestaan esiteltäessä katsoi Rahatoimikamari olevan periaatteessa puoltaminen myöntymistä hakemuksiin, sekä asian teknilliseen ratkaisuun ja hintalaskelmaan nähden olevan yhtyminen vaihtoehtoon I. Kun asian ratkaisu kuitenkin tuntuvasti helpottuisi, jos hakijat olisivat alustavasti hyväksyneet jonkin esillä olevista ehdotuksista, antoi Kamari marraskuun 13 päivänä viime vuonna tekemällään päätöksellä kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen toimeksi ryhtyä sitä varten keskusteluihin hakijain kanssa ja koettaa aikaansaada alustavaa sopimusta asiasta.

Tuloksena tästä on hankintasopimuksen ehdotus, jonka sähkötehdas on kirjelmässä kuluva helmikuun 5 päivästä lähettänyt Kamariin (Liitteet IV ja V). Mikäli mainitusta kirjelmästä näkyy, perustuu nyt laadittu ehdotus pääasiassa edellä mainittuun vaihtoehtotukseen I, joka onkin kaupungille edullisempi, mutta eroaa aikaisemmasta ehdotuksesta siinä, että virtaa nyt on ehdotettu toimitettavaksi ainoastaan *yhteen* paikkaan ja *yhdelle ainoalle* kuluttajalle, nimittäin Aktiebolaget M. G. Stenius yhtiölle, joka sitten jakelisi virran kulutusalueilla ja raitiotiekäyttöön. Tästä toimeenpiteestä olisi paitsi muuta se etu, että kaupungin perustamiskustannuksia säästyisi melko määrät, minkätähden tehtaasta on näyttänyt hyvin perustellulta huojistaa vuosikilowatin pohjamaksu 180:sta 170 markkaan, jota vastoin hinta kulutetulta kilowattitunnilta pysyisi aikaisemmin ehdotetussa 6 pennin määrässä.

Välikirjaehdotuksen on teknillisten laitosten Hallituskin käsitellyt muistutusta tekemättä.

Omalta osaltaan saa Rahatoimikamari esillä olevasta asiasta lausua seuraavaa:

Mitä ensinnä tulee periaatekysymykseen eli siihen, onko kaupungilla ylipäättään syytä myöntyä esillä olevaan hakemukseen, lienee huomattava,

että Kaupunginvaltuusto, niinkuin edellä huomautettiin, muutama vuosi takaperin suostui antamaan sähkövirtaa Kulosaaren ja Oulunkylän huvilayhdyskuntiin Aktiebolaget Brändö Villastad ja Äggelby Elektriska Belysningsaktiebolag nimisten yhtiöiden hakemuksesta. Näin ollen ja kun täytyy katsoa olevan sähkötehtaalle eduksi, että sen kulutuspiiri laajenee, ja myös siihen nähden mitä kaupungin teknillisten laitosten Hallitus tämän oheisessa kirjelmässään toukokuun 6 päivältä 1913 on puheenalaisesta asiasta lausunut, ei Rahatoimikamari ole katsonut olevan syytä asettua epäväälle kannalle esillä olevaan hakemukseen nähden.

Mitä sitten tulee hintakysymyksen teknilliseen ratkaisuun, on Rahatoimikamari katsonut voivansa yhtyä sähkötehtaan laatimaan ja hakijan alustavasti hyväksymään ehdotukseen, samoin kuin hankintasopimusehdotukseenkin.

Tavarantoimitusta varten on kaupungin teetettävä erinäisiä laitoksia, joista pääasiallisin on korkeajännitteiskaapeli sähkötehtaan Töölön alisemalta Snellmankadun ja Läntisen Viertien risteyksessä olevaan toimituspaikkaan. Näistä laitteista on laskettu olevan kustannuksia 60,000 markkaa, joka menoerä kaiketikin sähkötehtaan laajennukseen kohdistuvana olisi asianmukaisesti pantava maksettavaksi lainavaroista. Mutta siihen nähden että 1911 vuoden obligatsioonilainasta jällellä oleva määrä Kamarin mielestä olisi varattava suurempiin yrityksiin, on Kamari katsonut olevan ehdottaminen että, jos käsiteltävänä oleva esitys saavuttaa Kaupunginvaltuuston hyväksymisen, olisi nyt myönnettävä 60,000 markan arviomääräraha, joka vastedes pantaisiin 1915 vuoden vakinaiseen menosääntöön.

Edellä lausutun johdosta saa Rahatoimikamari sentähden vaadituksi lausunnoksi kunnioittaen esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet, hyväksyen edellä tehdyt ehdotukset, päättäisivät

ilmoittaa hakijalle Aktiebolaget M. G. Stenius yhtiölle, että kaupungin sähkötehdas voi kaupungin puolesta ottaa toimittaakseen kaiken sähkövoiman, mikä Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskunnissa tarvitaan raitiotiekäyttöön, valaistukseen ja moottoreihin.

Kun hakija on ilmoittanut hyväksyvänsä hankintatarjouksen, päättänevät Valtuusmiehet

valtuuttaa kaupungin sähkötehtaan hakijan kanssa tekemään tämän oheisen ehdotuksen mukaisen välikirjan puheenalaisesta hankinnasta; sekä

hankinnan johdosta tarpeellisten kaupungin teetettävään töiden kustantamiseen myöntää arviolta 60,000 markkaa, joka rahamäärä pannaan 1915 vuoden rahäsääntöön.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Hagan huvilayhdyskunnan toimenannosta on yhdyskunnan valaistusvaliokunnalla täten kunnia tiedustella, suostuisiko ja niin ollen millä ehdoilla Kaupunginvaltuusto antamaan sähkövirtaa kaupungin sähkötehtaasta edellä mainitulle huvilayhdyskunnalle. Aikomus nimittäin on mainittuun huvilayhdyskuntaan aikaansaada samallinen sähkötehdas kuin on Oulunkylän ja Kulosaaren yhdyskunnissa, kuitenkin olojen vaatimin eroavaisuuksin, niinkuin järempänä tarkemmin mainitaan.

Niinkuin tunnettu, annetaan Kulosaaren ja Oulunkylän huvilayhdyskuntiin korkeajännitteistä kiertovirtaa johdoista, jotka on kaupungin kustannuksella rakennettu muuntaja-asemille asti, joiden viimeksimainittujen ynnä niihin kuuluvien alhaisjännitteisverkkojen omistajina ovat Oulunkylässä tätä tarkoitusta varten perustettu Åggelby Elektriska Belysningsaktiebolag sekä Kulosaarella Aktiebolaget Brändö Villastad. Hagan huvilayhdyskunnassa sitä vastoin on ollut tarkoitus, että muuntaja-asemaa ei omistaisi yksityinen osakeyhtiö, vaan huvilayhdyskunta itse, joten laitos alusta alkaen rakennettaisiin ja käytettäisiin kunnallisena yrityksenä. Myöskään ei ole edellytetty, että kaupunki rakentaisi korkeajännitteisjohdon pitemmälle kuin kaupungin maan rajaan asti, jota vastoin huvilayhdyskunta kustantaisi jatkoksen muuntaja-asemalle asti.

Tämä asian järjestämistapa lienee epäilemättä sekä kaupungille että huvilayhdyskunnalle edullisin. Kaupunki nimittäin tässä tapauksessa omistaisi korkeajännitteisjohdot niin pitkälle kuin sen isäntävalta ulottuu ja voi käyttää niitä virran antamiseen muillekin kuluttajille kuin Hagan huvilayhdyskunnalle, esimerkiksi:

- a) kaupungin suunnittelemaan Meilahden huvilakaupunginosaan;
- b) prof. Laitisen omistamaan Tilkan lepokotiin;
- c) Greijuksessa olevaan kaupungin mielisairaalaan;
- d) Brunakärrin ja Nyåkerin alueille;
- e) A. B. Gottfr. Strömberg O. Y:n Pitäjänmäelle suunnittelemaan tehtaaseen;
- f) Hagan raitiotielle;
- g) Munkkiniemen huvilayhdyskuntaan;
- h) Munkkiniemen raitiotielle.

Kun nämä kuluttajat yhteensä varmaankin käyttäisivät tuntuvasti enemmän kuin 35,000 kw vuodessa, olisi Kulosaaren ja Oulunkylän hankintasopimuksissa korkeajännitteisjohdon kuoletukseksi määrätyllä pohjamaksulla tässä tapauksessa ainoastaan teoreettinen merkitys.

Virranhintaan nähden, joka, niinkuin tunnettu, on Oulunkylän ja Kulosaaren sopimuksissa määrätty 25 penniksi kilowatilta vuosikulutuksen ollessa 50,000 kw vähempi sekä 22 penniksi kilowatilta vuosikulutuksen ollessa suurempi, rohkenee valaistusvaliokunta huomauttaa, että kaupungin sähkönhintaa on huojistettu siitä lähtien kun Kulosaaren ja Oulunkylän kanssa tehtiin sopimus, minkä johdosta Hagan huvilayhdyskuntakin toivoo pääsevänsä osalliseksi tästä virranhinnan huojistuksesta.

Hagan huvilayhdyskunnan valaistusvaliokunnan puolesta:

A. E. Haglund.

Herman Lihr.

Leonard Nordling.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kun tietoomme on tullut, että Hagan huvilayhdyskunta on valaistusvaliokuntansa välityksellä Kaupunginvaltuustolta tiedustellut, suostuisiko ja niin ollen millä ehdoilla kaupunki sähkötehtaastaan antamaan korkeajännitteistä virtaa huvilayhdyskunnan suunnittelevalle muuntaja-asemalle, mistä sähkö jaeltaisiin niinikään yhdyskunnan omistaman alhaisjännitteisverkon avulla, saamme kunnioittaen yhtyä vastamainittuun tiedusteluun, mikäli koskee virran hankintaa:

- 1) Munkkiniemen huvilayhdyskuntaan;
- 2) Hagan ja Munkkiniemen suunnitelluille raitioteille.

Aikomuksemme olisi nimittäin Munkkiniemen vastaiseen huvilayhdyskuntaan rakennuttaa samantapainen laitos muuntaja-asemineen ja alhaisjännitteisverkkoineen kuin Hagan yhdyskunta aikoo rakennuttaa. Kun Munkkiniemen huvilayhdyskunta ei kuitenkaan vielä ole sinänsä perustautunut eikä siis ole juridinen henkilö, rakentaisimme ja käyttäisimmme me laitoksen, kunnes yhdyskunta haluaa sen ottaa haltuunsa.

Kun ainakin osittain yhteistä korkeajännitteisjohtoa voinee käyttää sekä Hagan huvilayhdyskuntaan että meidän molemmille raitiotielinjoillemme ja Munkkiniemen laitokseen virtaa antaessa, olemme tehneet tämän tiedustelun jotta sen kävisi käsitteleminen Hagan huvilayhdyskunnan antaman samal-
laisen kirjelmän yhteydessä.

Helsingissä, maaliskuun 20 päivänä 1913.

Aktiebolaget M. G. Stenius:

Sigurd Stenius.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS.

*Helsingissä,
toukok. 6 p:nä 1913.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 352.

Lähetteessä viime huhtikuun 5 päivältä on Rahatoimikamari pyytänyt Hallituksen lausuntoa Hagan huvilayhdyskunnan valaistusvaliokunnan ja Aktiebolaget M. G. Stenius yhtiön Kaupunginvaltuustolle tekemäin esitysten johdosta, että kaupungin sähkötehtaasta annettaisiin sähkövirtaa mainittuun ja Munkkiniemen huvilayhdyskuntaan; ja saa Hallitus, palauttaen lähetekirjat, kunnian lausua asiasta seuraavaa:

Kulosaaren ja Oulunkylän huvilayhdyskuntain tekemäin samallaisten hakemusten johdosta on Hallitus aikaisemmin lausunut, että epäilemättä täytyy katsoa kaupungin sähkötehtaalle edulliseksi, että se, mikäli mahdollista, keskittää voimanantonsa voidakseen yhä enemmän säästää käyttökustannuksia ja sentähden sopivilla ehdoilla antaa virtaa kaupunkia ympäröiviin huvilayhdyskuntiin. Samat periaatteelliset näkökohdat ovat olemassa tässäkin tapauksessa, kun on kysymys sähkövirran antamisesta edellä mainittuihin Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskuntiin, minkätähden Hallitus katsoo sitä tarkoittavain hakemusten kaikin puolin ansaitsevan huomiota.

Esitetyt toivomukset näyttävät Hallituksesta olevan sopivimmin toteutettavissa siten, että sähkötehdas antaisi korkeajännitteistä kiertovirtaa kaupunginalueen rajalle, mistä hakijain tulisi omilla johdoillaan saattaa virta kulutusalueille, ja tulisi hakijain niin ollen kustantaa sekä tarvittavat korkeajännitteisinjat kaupunginrajalta lähtien että muuntaja-asema ynnä virran jakeluun tarvittava alhaisjännitteisverkko.

Siihen nähden että Kulosaaren ja Oulunkylän virrankulutusmäärää ei voitu edeltäpäin kyllin tarkoin laskea, pantiin näiden huvilayhdyskuntain maksettavaksi — paitsi itse virranhintaa 25 penniä kwt:lta vuotuisen kulutuksen ollessa enintään 50,000 kwt ja 22 penniä kwt:lta kulutuksen ollessa suurempi, käyttöaikaan katsomatta — pohjamaksu, joka vastasi 10 %:n korkoa ja kuoletusta sähkötehtaan kaapeli- ja liittämiskustannusten määrälle. Nyt esillä olevissa hakemuksissa ei myöskään ole selvitystä siitä, kuinka

suuri kulutusmäärä olisi, eikä ilmoitusta mihin aikaan likimain kutakin kw käytettäisiin. Hinta on sentähden tässäkin tapauksessa laskettava niin, että sähkötehdas, paitsi kulutetun virran korvausta, saa kohtalaisen hyvityksen kaapeli- ja liittämiskustannustensa korosta ja kuoletuksesta.

Puheenalaisen virranhankinnan antamisesta olisi sähkötehtaalla kustannuksia korkeajännitteiskaapelin laittamisesta Töölön aliasemalta kaupungin alueen rajalle sekä tämän kaapelin tarpeellisten suojalaitteiden teettämisestä kaikkiaan noin 60,000 markkaa, johon nähden kuitenkin on huomattava, että kaapeli olisi niin järeä, että se kykenisi antamaan virtaa etäämpänäkin sijaitseviin esikaupunkeihin.

Mitä puheenalaisessa tapauksessa vaadittavaan virranhintaan tulee, on Hallituksesta näyttänyt oikeimmalta panna se jossakin määrin käyttöajan varaan, joten hinta olisi määrättävä kahdessa osassa, joista toinen käsittäisi määrätyn hinnan kultakin vuosikilowatilta ja olisi sovitettu niin, että sähkötehdas saisi koron ja kuoletuksen puheenalaista viranhankintaa varten tarpeellisten laitosten kustannuksille, ja toinen olisi määrätty hinta kultakin kulutetulta kwt:lta. Tämä hinnoitusmenettely tuottaa tehtaalle sen edun, että korkoa ja kuoletusta ei tarvitse laskea erikseen kutakin kuluttajaa kohti, ja tarjoo kuluttajalle mahdollisuuden saada pitemmän käyttöajan johdosta hinnan hiukan huojistumaan. Vuosikilowattiluvun osottaa erikoisesti tätä varten laitettu mittari ja kulutetun kilowattituntiluvun tavallinen kwt mittari.

Edellä lausutun johdosta saa Hallitus kunnian puoltaa myöntymistä Hagan huvilayhdyskunnan valaistusvaliokunnan ja Aktiebolaget M. G. Stenius yhtiön edellä mainittuihin esityksiin sähkövirran antamisesta kaupungin sähkötehtaasta Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskuntiin sekä ehdottaa, että annetusta sähkövoimasta, mitattuna kaupungin maan rajalla, luetaan 200 markan pohjamaksu kultakin vuosikilowatilta sekä sitä paitsi 8 penniä kultakin kulutetulta kilowattitunnilta korkeajännitteistä virtaa.

Sen ohessa lienee puheenalaista virranhankintaa koskevassa sopimuksessa määrättävä, että huvilayhdyskunnissa ei saa jaella virtaa halvemmasta kuin mitä kaupungin piirissä on pantu tilaajain maksettavaksi, minkä ohessa sopimukseen olisi pantava jokin määrätty voimassaoloaika molemminpuolisin irtisanomisehdoin.

Helsingin kaupungin Teknillisten laitosten Hallitus:

Hj. Schildt.

I. Savonius.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖTEHDAS

*Helsingissä,
helmik. 5 p:nä 1914.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 426.

Pöytäkirjanotteella marraskuun 13 päivältä 1913 on Rahatoimikamari käsenyt allekirjoittaneen tehdä Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskuntain edustajain kanssa alustavan sopimuksen virran antamisesta mainittuihin huvilayhdyskuntiin jonkin aikaisemmin esitetyn vaihtopuolisen ehdotuksen mukaisesti. Sittenkun keskustelut nyttemmin ovat päättyneet ja alustava sopimus on aikaansaatu, saan täten Rahatoimikamariin lähettää keskustelujen tuloksena olevan virranhankintakontrahdin ehdotuksen ja lisäselitykseksi asiaan mainita seuraavaa:

Niinkuin sähkötehtaan asiasta aikaisemmin tekemässä esityksessä on huomautettu, on kaupungille tuntuvasti edullisempaa toimittaa mainittuihin huvilayhdyskuntiin ynnä niiden raitioteille yksinomaan korkeajännitteistä kiertovirtaa, koska siten säästyy perustamiskustannuksia noin 100,000 markkaa. Esillä oleva sopimus onkin tehty tällä pohjalla. Aikaisemman ehdotuksen mukaan antaisi sähkötehdas korkeajännitteistä virtaa molempiin huvilayhdyskuntiin kahdesta eri kohdasta kaupungin rajalla, jossa tapauksessa johdot olisi laitettava niin, että maanalainen korkeajännitteiskaapeli johdetaisiin Töölön asemalta Snellmankadun ja Läntisen Viertotien risteykseen, mistä kaksi korkeajännitteistä ilmajohtoa kulkisi Hagan ja Munkkiniemen sekä kaupungin väliselle rajalle. Uusi sopimus on kaupungille vieläkin edullisempi sikäli, että se edellyttää virtaa annettavan ainoastaan yhteen paikkaan ja yhdelle ainoalle kuluttajalle, nimittäin Aktiebolaget G. M. Stenius yhtiön suunnittelemaalle muuntaja-asemalle raitiotiekäyttöä varten. Mainitusta paikasta lähtevät korkeajännitteiset ilmajohtot teettäisi tilaaja. On luonnollista, että tällä tavoin, paitsi muuta, saadaan tuntuvasti säästymään varoja, minkätähden ehdotettu 10 markan perusmaksun huojennus vuosikilowattia kohti onkin hyvin perusteltu.

Lopuksi saan ilmoittaa, että kaupungin teknillisten laitosten Hallitus on käsitellyt asian lopullisessa muodossaan, samoin kuin välikirjaehdotuksenkin, tekemättä sitä vastaan muistutuksia.

Korkeajännitteiskaapelia varten tarvitaan 60,000 markan määräraha.

Bernh. Wuolle.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖTEHDAS*Helsingissä,**helmik. 5 p:nä 1914.*

N:o 426.

Aktiebolaget M. G. Stenius yhtiön, kuluttajana ja Helsingin kaupungin Sähkötehtaan, hankkijana, välillä tehty virranhankintavälikirja.**1 §.**

Täten sitoutuu Helsingin kaupungin Sähkötehdas antamaan ja Osakeyhtiö M. G. Stenius kaupungin sähkötehtaasta ottamaan kaiken sähkövoiman, mikä raitiotiekäyttöön, valaistukseen ja moottoreihin tarvitaan Munkkiniemen ja Hagan huvilayhdyskunnissa.

2 §.

Sähkövoima annetaan korkeajännitteisenä kiertovirtana, jonka jännitys on $3 \times 5,000$ voltia.

Sähkötehdas sitoutuu säännöllisissä oloissa antamaan virtaa vuorokauden umpeen, mutta ei kuitenkaan vastaa virranannon keskeytymisen tuottamasta vahingosta, jos tämä keskeytys johtuu laitoksen jonkin osan tarpeelliseksi havaitusta korjauksesta, käyttöhäiriöstä, työlakosta tai muusta ylivoimaisesta tapahtumasta, jonka estäminen ei ole ollut sähkötehtaan vallassa.

3 §.

Sähkötehdas hankkii ja sijoittaa tarpeellisen korkeajännitteiskaapelin ynnä ehkä tarpeellisen kaapelisuojuksen kuluttajan rakennuttamalle Snellmankadun ja L. Viertotien kulmauksessa sijaitsevalle muuntaja-asemalle asti. Tältä muuntaja-asemalta lähtien kustantaa ja laittaa kuluttaja yhdistysjohdon huvilayhdyskuntain kullekin muuntaja-asemalle. Sekä muuntaja-asemat että niihin kuuluvan alhaisjännitteisverkon rakentaa ja kustantaa kuluttaja, ollen Sähkötehtaalla oikeus pitää silmällä niiden rakentamista.

Sähkötehdas ottaa maksutta pyynnöstä tarkastaakseen muuntaja-asemat. Pääsy niihin on ainoastaan Sähkötehtaan hyväksymällä muuntajanvartijalla, ja tulee hänen kaikessa noudattaa Sähkötehtaan antamia muuntaja-asemain hoitoa koskevia ohjeita.

4 §.

Maksu kulutetusta sähkövoimasta lasketaan sekä vuosikilowattiluvun että vuotenaan kulutettujen kilowattituntien luvun mukaan ja on 170 markkaa kultakin vuosikilowatilta ja sen lisäksi 6 penniä kultakin kilowattitunnilta kulutettua korkeajännitteistä kiertovirtaa. Virrankulutusk maksu suoritetaan sähkötehtaalle kuukausittain ja viimeistään seuraavan kuukauden kuluessa, jolloin laskiessa vuosikilowattiluvusta suoritettavan maksun kahdettatoista osaa perusteeksi pannaan tammikuun kuluessa käytetty suurin kilowattiluku. Vuoden päättyessä tätä maksua ehdollisesti korotetaan vuoden varrella todella kulutetun kilowattiluvun pohjalla toimitetun laskelman mukaisesti. Vuoden korkeimman kuormituksen mukaan lasketulla kilowattiluvulla käsitetään loka—maaliskuulla esiintyneiden neljän korkeimman kuormituksen keskiarvoa, kun nämä arvot ovat kestäneet vähintään 15 minuutin ajan. Vuoden muina aikoina esiintyneet korkeimmat kuormitukset eivät vaikuta vuosikilowattiluvun määräämiseen. Vuodelta 1914 luetaan perushinta ainoastaan siitä päivästä lähtien, jona virranhankinta on alkanut ja lasketaan suhteellisesti sen mukaan.

Sähkötehdas hankkii, panee paikalleen ja pitää kunnossa kulutetun kilowattituntiluvun mittaamiseen sekä vuosikilowattiluvun määräämiseen tarvittavat mittarit tehtaan korkeajännitteiskaapelin päätekohtassa Snellmankadun ja L. Viertotien kulmauksessa, ollen kuitenkin kuluttaja esteetön omalla kustannuksellaan ja Sähkötehtaan silmälläpidon alaisena asettamaan tarkastusmittarit.

5 §.

Jos yhtiön ja Sähkötehtaan mittarit, niiden mitatuista vakioista huolimatta, keskenään osottavat erisuuruista virrankulutusta, menetellään seuraavasti:

Jos Sähkötehtaan mittari osottaa arvoja, jotka eivät eroa yhtiön mittarin osottamista enempää kuin 5 % näistä, pannaan maksun laskemisen perusteeksi molempain keskiarvot, ellei lukemisista selvästi käy näkyviin, että molemmat mittarit ovat vialliset, jossa tapauksessa menetellään niin, kuin tämän §:n c) kohdassa mainitaan.

Jos Sähkötehtaan mittari osottaa arvoja, jotka eroavat yhtiön mittarin osottamista enemmän kuin 5 % näistä, tarkastetaan molemmat erisuuruisia arvoja osottavat mittarit, ja vakiot määrää ensimmäisessä sopivassa tilaisuudessa sähkötehtaan asiamies, jossa tilaisuudessa yhtiöllä on oikeus asiamiehen kautta olla saapuvilla.

a) Jos silloin toinen mittari huomataan vialliseksi, mutta toinen käyttökelpoiseksi, lasketaan kulutus käyttökelpoisen mittarin mukaan soveltamalla uutta vakiota.

b) Jos molemmat mittarit osottautuvat käyttökelpoisiksi, mutta vakiot ovat muuttuneet, lasketaan kulutusmäärä uutta vakiota käyttämällä sen mittarin mukaan, jonka vakio on vähimmin muuttunut.

c) Jos mittarit huomataan kelvottomiksi kulutuksen laskemiseen, katsotaan sen nousseen edellisinä ja seuraavina kuukausina todettujen vastaavain mittarinosotusten keskiarvoon, elleivät asianosaiset sovi kulutuksen arvioimisesta muiden huomioiden mukaan siltä ajalta, minkä mittarit ovat olleet vialliset.

6 §.

Aktiebolaget M. G. Stenius sitoutuu olemaan jakelematta sähkövirtaa huvila-alueilla halvemmasta hinnasta kuin minkä Sähkötehdas samaan aikaan kantaa kaupungissa olevilta tilaajiltaan.

7 §.

Aktiebolaget M. G. Stenius sitoutuu rakentamaan muuntaja-asetat ja alhaisjännitteisverkon voimassa olevain määräysten ja Sähkötehtaan antamain ohjeiden mukaisesti, jotta mikäli mahdollista vältetään vahingollinen vasta vaikutus virranhankkijan kaapeliin ja voimalaitokseen. Niinikään sitoutuu kuluttaja talo- ja moottorijohtoja teettäessään aluellaan noudattamaan Sähkötehtaan kulloinkin voimassa olevia määräyksiä ja ohjeita.

8 §.

Yhtiö kustantaa Snellmankadun ja kaupunginrajan väliset korkeajännitteisjohdot, mutta Sähkötehtaalla on oikeus samoihin patsaisiin sijoittaa rinnakkaisjohto. Niin kauan kuin Sähkötehdas ei halua antaa virtaa Snellmankadun ja kaupunginrajan väliselle alueelle, on yhtiöllä oikeus korkeajännitteisjohdostaan jaella virtaa sillä aluella.

Jos kaupungin Sähkötehdas, voidakseen antaa sähkövirtaa Hagan tahi Munkkiniemen alueita loitompana oleville alueille, haluaa jatkaa korkeajännitteisjohtojaan ensinmainittujen alueitten halki, on Sähkötehtaalla siihen oikeus niin tämän välikirjan voimassaoloaikana — ilman eri korvausta — kuin välikirjan voimassaolon lakattuakin viidentoista (15) vuoden aikana — tässä tapauksessa suorittamalla kohtuullisen korvauksen, jonka jäävittömät asiantuntijat ennen viimeksi mainitun ajanjakson alkamista määräävät.

Jos Sähkötehdas ei halua jatkaa johtojaan edellä mainituille alueille, on yhtiöllä oikeus, saatuaan varman tiedon Sähkötehtaan mielipiteestä, Sähkötehtaan korkeajännitteisverkosta välikirjan yleisten ehtojen ja hinnan mukaan ottaa virtaa annettavaksi yhtiön oman rajan ulkopuolella oleville alueille. Kuitenkin on kustakin tuollaisesta sekä johdon- että muusta laajentamisesta ennen sen toimeenpanemista ilmoitettava Sähkötehtaalle tarpeellisen

silmälläpidon aikaansaamiseksi tehtaan verkkoon ja hankintakykyyn nähden, minkä ohessa Sähkötehdas, kun on kysymys suurempain teollisuus-kuluttajain liittymisestä tilaajiksi, varaa itselleen oikeuden määrätä, mistä ajankohdasta lähtien puheenalainen virrananto aikaisintaan voi alkaa.

9 §.

Tämä välikirja on voimassa virranannon alkamispäivästä lukien sekä edelleen kymmenen (10) vuotta, seuraavan tammikuun 1 päivästä lukien, yhden vuoden molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla, sekä pysyy, ellei irtisanomista tapahdu, edelleen voimassa viisi vuotta kerrallaan ja yhtäläisin irtisanomisehdoin.

10 §.

Jos sopimuskumppanien kesken syntyy erimielisyyttä tämän välikirjan tulkinnasta tahi jos muita riitaisuuksia sopimuskumppanien kesken ilmaantuu, ratkaisee nämä asiat lopullisesti kolmihenkilöinen sovintolautakunta, johon kumpikin sopimuskumppani valitsee sähkötekniikon jäseneksi ja nämä yhteisesti lakimiehen puheenjohtajaksi. Jos jompikumpi asianosainen laiminlyö 14 päivän kuluessa siitä, kun on toiselta sopimuskumppanilta saanut kirjallisen kehotuksen, valita jäsenen tahi jos jäsenet eivät sovi puheenjohtajan vaalista, valitsee nämä Helsingin Raastuvanoikeuden I osasto.

11 §.

Edellä olevaan välikirjaan, joka on kirjoitettu ja allekirjoitettu kaksin yhtäpitävin kappalein, ilmoitamme tyytyvämmä.

Helsingissä kuun päivänä 19 .

*Valiokunnan mietintö toimenpiteistä Raha-
toimikamarissa tapahtuneen kaupungin varojen
anastuksen johdosta.*

Lokakuun 28 päivänä viime vuonna pidetyssä kokouksessa esitettiin Kaupunginvaltuustolle saman kuukauden 25:ntenä päivätty, seuraavaa sisällystä oleva Rahatoimikamarin esitys:

„Kaupunginvaltuustolle saa Rahatoimikamari kunnian ilmoittaa seuraavaa:

Kesäkuun 1 päivänä 1881 annetun armollisen julistuksen mukaan ovat niiden kaupunkien tullikamarit, joissa Helsinkiin edelleen kuljetettaviksi puretut tavarat lopullisesti tullataan, velvolliset Helsingin kaupungin hyväksi kantamaan tuulaakia tuollaisista tavaroista. Siten kertyneet tuulaakivarat lähetetään Helsingin rahatoimikamariin, Hämeenlinnan ja Tampereen tullikamareista kuukausittain, Jyväskylän tullikamarista kerran vuodessa tammikuulla koko edelliseltä vuodelta. Näiden rahalähetysten mukana, jotka tavallisesti on toimitettu perille käteisrahaa sisältävissä vakuutetuissa kirjeissä, seuraa aina reversaali kaksin kappalein sekä vuoden lopulla tarkastuksen vuoksi vuoden varrella lähetettyjen summain yhdistelmä. Näiden summain suuruus vaihtelee eri vuosina tullinkannon määrän mukaan. Niinpä olivat summat esimerkiksi vuodelta 1909 Smk 4,873:71, vuodelta 1910 Smk 6,516:68 ja vuodelta 1911 Smk 8,621:92.

Varain vastaanottamisessa on menetely seuraavasti. Postikonttorista saapuu ilmoituslippu, jossa mainitaan, että ilmoitetun rahamäärän sisältävä kirje on saapunut rahatoimikamarin osotteella. Ilmoituskortin selkäpuolella on valtakirjan kaavake, johon kirjoitetaan vahtimestarin tahi vahtimestarinapulaisen nimi ja jonka puheenjohtaja ja joku sihtereistä allekirjoittaa, minkä jälkeen valtuutettu noutaa kirjeet ja antaa ne kaupunginkasöörille tahi joskus sihteerille, joka paikalla lähettää varat kaupunginkasöörille, joka ottaa rahat kirjeestä, panee ne kirjaan ja kuittaa toisen reversaalin, jonka joku kirjanpitäjä panee kirjaan, minkä jälkeen reversaali toimitetaan rahatoimikamarin kansliaan, mistä se heti saattokirjeen kera lähetetään asianomaiseen tullikamariin.

Kuluvan lokakuun 21 päivän a. p. ilmoitti rahatoimikamarin sihteeri, fil. maist. Georg Estlander allekirjoittaneelle, kamarin puheenjohtajalle, että kun hän valmistellessaan rahatoimikamarin laadittavaa rahasaäntöehdotusta oli muun muassa tarkastellut rahatoimikonttorin vuoden alkupuoliskolta antamaa tilinasemaa, hänen huomionsa oli kiintynyt siihen, ettei rahatoimikonttorissa ollut koko tältä vuodelta kirjaanpantu ylämaan kaupungeista saapuneita tuulaakivaroja sekä että erinäiset seikat olivat hänessä herättäneet epäluulon, että varatuomari Werner Oskar Becker, joka rahatoimikamarissa palveli virkaa toimittavana apulaissihteerinä, oli luvattomasti ne ottanut ja hävittänyt. Vastamainitussa virassaan ja rahatoimikamarin kanslian työnjaon mukaan hoiti Becker juoksevain asiain esittelyä ja toimitusta, joten hänelle oli tunnettua, miten nämä varat tavallisesti saapuivat. Rahatoimikamarin kirjekonseptista ja kansliassa käsiteltyjen ja ratkaistujen virka-apuasiain päiväkirjasta, joka kussakin raha-

toimikamarin kokouksessa julkiluetaan kuluneelta viikolta ja kirjoitetaan pöytäkirjaan, tosin kävi selville, että useimpina kuukausina kirje ynnä kuitti vastaanotetuista varoista sekä kuitattu reversaali oli asianomaiseen tullikamariin lähetetty sekä sittemmin kanslian päiväkirjassa mainittu, mutta se seikka että päiväkirjasta puuttui tuollaista ilmoitusta eräiltä kuukausilta sekä että vuodelta 1912 kertynyt tuulaakimaksujen määrä, Smk 4,935: 05, oli tuntuvasti vähempi edellisten vuosien vastaavaa määrää eikä vuonna 1913 ollut ensinkään tuulaakivaroja kertynyt, sai allekirjoittaneenkin vakuuttumaan siitä, että tässä oli olemassa rikollista menettelyä Beckerin puolelta.

Rahatoimikamarin jäsenet kutsuttiin sentähden neuvotteluun klo 6 i. p., jolloin asia ilmoitettiin ja otettiin keskusteltavaksi. Sitten päätettiin kutsua Becker paikalle, ja samalla kutsuttiin myös etsivän poliisin päällikkö, varatuomari Haikala rahatoimikamariin. Becker saapui klo 8, ja ryhtyi puheenjohtaja häntä kuulustelemaan kamarin jäsenen, insinööri Julius Stjernvallin ja arkkitehti Karl Lindahlin sekä sihteeri Estlanderin läsnäollessa, koska muut jäsenet olivat erään paraikaa jatkuvan kokouksen vuoksi estetyt saapuvilla olemasta. Becker tunnusti heti anastaneensa ja hävittäneensä puheenalaiset varat sekä siinä menetelleensä niin, että hän, antaessaan vahtimestarinapulaaiselle valtakirjan rahakirjeen noutamiseen, samalla oli käsenyt tämän panna kirjeen rahatoimikamarin etuhuoneessa olevaan laatikkoon, mistä Becker sitten ollessaan yksin huoneistossa oli ottanut kirjeet ja anastanut niiden sisällyksen. Sitten oli hän kuitannut toisen reversaalin omissa nimissään kirjoittamalla siihen „Suoritettu Rahatoimikamariin“ ynnä päivämäärän sekä lähettänyt sen asianomaiseen tullikamariin saattokirjeen kera, jonka hän yksin oli allekirjoittanut lisäämällä sanat „Toimeksi saanut“. Tiedusteltaessa kuinka kauan hän tätä menettelyä oli jatkanut, mainitsi hän ensimmäisen anastuksen tapahtuneen „syksyllä 1912“ sekä sanoi toivoneensa voivansa vuoden varrella täyttää vajauksen, jonka hän oli laskenut nousevan 5,200 markkaan, jossa väitteensä hän pysyi, vaikka puheenjohtaja ilmoitti arvioineensa sen 10,000 markan vaiheille. Tiedusteltaessa, missä tullikamarien kaksoisreversaalit ja muut asiaan kuuluvat kirjat olivat, sanoi Becker säilyttävänsä niitä eräässä laatikossa oikeusapukonttorissa, missä hän toimi oikeusavustajan apulaisena.

Kun varatuomari Haikala saapui miltei samaan aikaan, ilmoitettiin hänelle mitä asia koski, ja pyysi puheenjohtaja häntä julistamaan Beckerin pidätetyksi. Sen ohessa pyydettiin herra Haikalaa avauttamaan Beckerin rahatoimikamarin kansliassa käyttämän kirjoituspöydän lukittu keskimäinen laatikko, koska oletettiin asiaan vaikuttavia papereita säilytettyvän siellä.

Tämän kuullessaan Becker mutkittelematta tunnusti tuossa laatikossa säilyttävänsä anastettujen rahavarain reversaalit, avasi laatikon ja otti sieltä paperit, jolloin huomattiin saapuneitten kirjeiden päällyksissä olevan pientä rahaa kaikkiaan 9 markkaa 73 penniä. Tämän jälkeen varatuomari Haikala poistui pidättämänsä Beckerin kera.

Sittemmin tarkasti tutkiessa anastettujen varain määrää on Beckeriltä otettujen asiakirjain johdolla saatu selville:

että anastukset ovat alkaneet syyskuussa 1912 Tampereen tullikamarin elokuulta lähettämällä tuulaakivaroilla sekä marraskuussa Hämeenlinnan tullikamarin lokakuulta lähettämällä tuulaakivaroilla:

että sitä vastoin Jyväskylän tullikamarin koko vuodelta 1912 lähettämät tuulaakivarat, 587 markkaa 20 p., on toimitettu kaupunginkassaan ja pantu kirjoihin;

että kaupungilta on vuodelta 1912 jäänyt saamatta Smk 1,377: 52 Hämeenlinnan tullikamarin ja 1,425: 87 Tampereen tullikamarin lähettämiä varoja, eli yhteensä Smk 2,803: 39;

että vuodelta 1913 ei ole ylämaan kaupungeista kaupunginkassaan saapunut ensinkään tuulaakivaroja sekä että vajuus tekee Hämeenlinnan tullikamarin osalta Smk 2,965: — ja Tam-

pereen tullikamarin osalta Smk 2,394: 49, siis yhteensä Smk 5,359: 49, eli molemmilta vuosilta kaikkiaan Smk 8,162: 88, josta määrästä on luettava pois edellä mainitut Smk 9: 73.

T. k. 24 päivänä annettiin rahatoimikamariin vakuus hävitettyjen varain palauttamisesta kaupunginkassaan, minkätähden rahatoimikamari samana päivänä pitämässään ylimääräisessä kokouksessa päätti peruuttaa pyyntönsä Beckerin pidättämisestä sekä samalla peruutti hänelle annetun määräyksen olla rahatoimikamarin v. t. apulaissihteerinä.

Nyt ihmisaatujen kavallusten yhteydessä on sanomalehdistössä kajottu siihen seikkaan, että Becker kerran aikaisemmin rahatoimikamarin palveluksessa ollessaan oli saattanut itsensä syypääksi rikkomuksiin, ja on kummasteltu, että hänet siitä huolimatta otettiin takaisin palvelukseen. Tämän johdosta on rahatoimikamari katsonut olevan johtaminen herrain Kaupunginvaltuusmiesten mielestä, miten sen asian oli laita.

Vuonna 1909 oli Becker notarin viransijaisena rahatoimikamarissa. Hän vastaanotti siinä toimeensa henkilöitä, jotka olivat kaupungilta ostaneet tontteja, rahaa karttamerkkeihin lainhuudatusta varten, jonka notari toimitti voidakseen samalla hankkia kaupungille ensimmäisen kiinnityksen tontteihin. Kun tontteja tuohon aikaan myytiin tavattoman paljon, kertyi notarin haltuun toisinaan melko suuria rahamääriä, joista Becker käytti osan omaksi hyväkseen. Kun rahatoimikamari sai nämä kavallukset ilmi, ei vielä kukaan karttamerkkeihin rahoja antaneista tontinomistajista ollut siitä tehnyt ilmoitusta, eikä sitä jälkeensä tehty. Vajaus täytettiin paikalla eikä siis kukaan joutunut asiassa kärsimään.

Notarin virkaan valitsi Kaupunginvaltuusto sitten toisen henkilön. — Leimarahain vastaanotto siirrettiin paikalla rahatoimikonttorin huoleksi.

Kun rahatoimikamari sitten töiden lisääntymisen johdosta tarvitsi lisävoimia ja tuli kysymys ylimääräisen apulaissihteerin asettamisesta, niinkuin silloin luultiin, lyhyeksi ajaksi, kunnes kysymys rahatoimikamarin uudestijärjestämisestä oli ratkaistu, ajateltiin siihen toimeen varatuomari Beckeriä, joka aikaisemman virantoimituksensa johdosta oli täysin perehtynyt kamarin työtapaan ja myös osottautunut kyvykkääksi, ahkeraksi ja erittäin näppäräksi virkamieheksi. Hän onkin koko virantoimitusaikansa täyttänyt vaatimukset tässä kohden.

Ennenkuin rahatoimikamari kuitenkaan otti Beckerin uudelleen palvelukseensa, oli raastuvanoikeus prokuraattorin aloitteesta toimeenpannussa, edellä mainittuja hairahduksia koskevassa tutkimuksessa julistanut Beckerin vapaaksi, sittemmin oli rautatiehallitus hänet nimittänyt vakinaiseen valtionvirkaan ja Kaupunginvaltuusto valinnut kunnalliseen virkaan.

Rahatoimikamarissa kuitenkin järjestettiin asiat niin, ettei Becker saisi haltuunsa rahavaroja, lukuunottamatta vähäpätöistä määrää tarverahoja. Niinkuin edellä mainittiin, saapuivat tuulaakivaratkin tavallisesti suoraan kaupunginkasöörielle, minkätähden oli tarpeen Beckerin puolelta erityinen toimenpide, määräyksen antaminen hiljattain otetulle vahtimestarinapulaiselle, siihenastisen järjestyksen muuttamiseksi niin, että puheenalaiset astukset kävivät mahdollisiksi. Kun tähän tulee lisäksi, että kanslian johtaja, s. o. rahatoimikamarin sihteeri, on todennut, että kirjeet reversaalineen on kirjekirjaan, kirjekonseptikirjaan ja kansliapäiväkirjaan merkitty lähetetyiksi asianomaisiin tullikamareihin, joista kuitenkin, mikäli nyttemmin on käynyt selville, on saapunut muistutuksia myöhästyneen ja epätäydellisen kuittauksen johdosta, mutta Becker on ne salannut kanslialta, ja kun rahatoimikonttori on laiminlyönyt ilmoittaa, ettei mainittuja varoja ollut ensinkään tullut kaupunginkassaan, ei kamarin kanslialla ole ollut aihetta erikoisesti kiinnittää huomiotaan tähän kuuluviin seikkoihin.

Lopuksi saa rahatoimikamari huomauttaa että, mikäli nyttemmin on tullut tietoon, ainakin yhdessä Tampereen tullikamariin saapuneessa kirjelmässä on allekirjoituksena nimi K. Rein, vaikka apulaissihteeri, fil. maist. K. Rein varmasti muistaa, ettei hän puheenalaisen ajan kuluessa ole allekirjoittanut, vielä vähemmän laatinut minkäänlaista enempää Tampe-

reen kuin Hämeenlinnankaan tullikamariin osotettua kirjelmää. Tässä on siis olemassa ilmeinen väärennys, mikä osaksi selittää, miten Beckerin rikollinen menettely on voinut jatkua herättämättä aikaisemmin epäluuloja.“

Asia pantiin pöydälle marraskuun 11 päivänä 1913 pidettyyn kokoukseen, jolloin Valtuuston Valmisteluvaliokunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

„Esillä olevaa ilmoitusta käsitellessään on valiokunnan huomio kiintynyt muun muassa niihin seikkoihin, että puheenalaisia tuulaakivaroja vastaanottaessa ei näy noudatetun kerta kaikkiaan vahvistettuja määräyksiä, koska varat on postikonttorista toisinaan viety välittömästi kaupunginkasöörille, toisinaan annettu Rahatoimikamarin sihteerille, sekä että Rahatoimikamari on ylimääräiseksi apulaissihteeriksi ottanut varatuomari Beckerin, vaikka tämä aikaisemmin palvellessaan Kamarissa oli saattanut itsensä syypääksi erittäin arveluttavaan hairahdukseen ja vaikka Kaupunginvaltuuston, julistamalla Beckerin, Rahatoimikamarin silloin antamaan puoltosanaan katsomatta, sopimattomaksi avonaiseksi julistettuun Kamarin notarinvirkaan, täytyy katsoa antaneen viittauksen, ettei häntä käy ottaminen virkamieheksi Rahatoimikamariin, mikä asianlaita ei muuttunut siitä, että Becker kaupungin oikeusaputoimiston oikeusavustajan apulaisviran ainoana hakijana ja Oikeusapulataukunnan jo samaan toimeen ottamana viransijaisena oli viimeksi mainittuun virkaan valittu. Tähän nähden ja kun muutoinkin näyttää olevan aihetta likemmältä tutkia asiaa, mutta V. V. tietenkään ei ehdi tuollaista tutkimusta toimittaa, lähetettäneen asia sitä varten erityiseen valiokuntaan, jonka jäseniksi ehdotetaan herrat Schybergson, Relander ja Frey; ja tulee mainitun valiokunnan Kaupunginvaltuustolle antaa ne lausunnot ja ehdotukset, joita mainittu tutkimus aiheuttanee.“

Tämän lausunnon hyväksyen Kaupunginvaltuusto päätti lähettää asian allekirjoittaneiden muodostamaan Valiokuntaan edelleen käsiteltäväksi Valmisteluvaliokunnan ehdottamassa tarkoituksessa.

Kaupunginvaltuuston tarkoittaman tarkemman selvityksen saamiseksi Beckerin kavallusrikoksen yhteydessä olevista seikoista sekä erittäinkin siitä, missä määrin laiminlyöntiä tässä kohden jää asianomaisten kunnallisviranomaisten viaksi, on Valiokunta pyytänyt kaupunginkamreerin ja Rahatoimikonttorin asianomaisen kirjanpitäjän selityksiä sekä Rahatoimikamarin lausuntoa asiasta, jota paitsi Valiokunta on katsonut tarpeelliseksi pyytää selitystä asiasta kaupungin Revisionikonttorilta. Viitaten näihin selityksiin sekä Rahatoimikamarin lausuntoon, jotka nyttemmin ovat Valiokunnalle saapuneet ja pannaan tämän ohien (Liitteet I, II, III ja IV), saa Valiokunta saamansa tehtävän täyttämiseksi antaa tässä seuraavan mietinnön ehdotuksineen esillä olevasta asiasta.

Valiokuntaan lähetettyä asiaa tutkiessaan ei Valiokunnalla mielestään ole ollut aihetta tarkastella, onko Rahatoimikamari menetellyt oikein ottaessaan Beckerin sen jälkeen mitä oli tapahtunut uudelleen Kamarin palvelukseen, koska Kaupunginvaltuusto jo on Valmisteluvaliokunnan edellä kerrotun ehdotuksen mukaisesti lausunut mielensä siitä asiasta.

Rahatoimikamarin menettelyä vastaan on sitä paitsi muistutettu, että Kamari peruutti Beckerin pidättämistä koskevan pyyntönsä, ennenkuin asianmukainen poliisitutkinto oli toimitettu sekä Beckerin rikollisuuden laatu ja laajuus tarkemmin todettu, mistä olisi voinut olla seurauksena, että Beckerin olisi onnistunut välttää rangaistus myöhemmin ilmitulleista väärennysrikoksestakin. Valiokunnan käsityksen mukaan ei Rahatoimikamarin menettely suo vastamainitussa kohden sijaa muistutuksille. Huomattava on nimittäin, ettei Rahatoimikamarilla eikä poliisiviranomaisella siihen aikaan, jolloin Beckerin kavaltamasta rahamäärästä vakuus pantiin ja Kamarin vangitsemisvaatimus peruutettiin, ollut aihetta epäillä Beckeriä väärennysrikoksesta sekä että niin ollen sen lievän rangaistusseuraamuksen johdosta, jota Rikoslain 40 luvun 7 §:n 2 mom. edellyttää, laillista syytä pidättää Beckeriä vankilassa ei asian silloisessa vaiheessa enää ollut. Rahatoimikamarilla oli siis täysin pätevä syy lokakuun 24 päivänä 1913 peruuttaa Beckerin vangitsemista koskeva pyyntönsä. Kamarin puheenalainen peruutus ei tietenkään tarkoittanut, että Kamari mitenkään olisi tahtonut rajoittaa poliisin tai syyttäjäviranomaisen valtaa tästä huolimatta ryhtyä asianhaarain vaatimiin toimenpiteisiin.

Lisäksi on Valiokunta, tässä yhteydessä katsomatta siihen erikoiseen varovaisuuteen, mikä Beckerin menneisyyteen nähden olisi ollut tarpeellinen, arvellut olevan ottaminen tutkittavaksi, miten puheenalainen vajuus on voinut syntyä ja verraten kauan jatkua ilmitulematta.

Pääsyyinä tähän on nähtävästi ollut se, että Rahatoimikamari oli nostanut puheenalaiset varat eikä niitä toimitettu suorastaan Rahatoimikonttoriin, jossa tapauksessa varain kannanta olisi ollut täydellisen kassatarkastuksen alainen. Niin kauan kuin kaupungille eräiltä muilta paikkakunnilta tuleva tuulaaki nousi vähäpätöisiin määriin, oli vaara tässä kohden verraten vähäinen. Mutta sittenkun nämä tuulaakivarat olivat alkaneet nousta huomattaviin summiin, olisi muutos ollut tarpeellinen sekä selviää määräyksiä ollut annettava siitä, miten puheenalaiset rahalähetykset oli nostettava ja perille toimitettava.

Varain kannossa tavaksi tullutta järjestystä noudattaenkin olisi kavalukset Valiokunnan mielestä voinut ja pitänyt ilmisaada aikaisemmin. On, niinkuin Rahatoimikamari lausunnossaan aivan oikein huomauttaa, ollut virhe, ettei Rahatoimikonttori ole ryhtynyt toimiin tullikamarien lopputilitysten hankkimiseksi, ennenkuin tilit oli päätetty ja tarkastettaviksi annettu. Tämä olisi ollut tarpeen jo yksinomaan mekaniselta kirjanpitokannalta, ilman että

asianomaisen kirjanpitäjän puolelta olisi ollut tarpeen erikoista valppautta. Vanhemman kaupunginkirjanpitäjän Paldanin selityksestä saa tässä kohden kaikki tiedot, mitä asian selvittämiseksi on tarpeen.

Mitä sitten kaupunginkamreerin asemaan asiassa tulee, voipi olla vaikea ratkaista, missä määrin hänen itsensä tulee puuttua kirjanpidon yksityiskohtiin. Mutta Valiokunnan mielestä on kuitenkin ilmeistä, että tilinpäätös, ainakin sikäli kuin se käsittää Rahatoimikonttorin oman alan, on kamreerin tarkastettava ja hänen verrattava asianomaiset saldot konttokurantteihin ja tilityksiin.

Lisäksi saa Valiokunta huomauttaa, että Revisionikonttorikin Valiokunnan käsityksen mukaan olisi voinut ja sen olisi pitänyt huomauttaa, että ylämaan tullikamarien yhteenvetotilityksiä puuttui.

Vuonna 1913 jatkuneisiin anastuksiin nähden ei edellä mainittuja kirjanpitonäkökohtia käy soveltaminen, mutta Rahatoimikonttorilla olisi kyllä ollut aihetta Rahatoimikamariin tehdä ilmoitus siitä huomiota ansaitsevasta seikasta, että mainitun vuoden kuluessa ei ollut kaupunginkassaan ensinkään tullut tuulaakia ylämaan kaupungeista. Vanhemman kaupunginkirjanpitäjän Paldanin selityksestä käy ilmi „ettei Rahatoimikonttorin kirjanpitäjiltä suinkaan ole jäänyt huomaamatta, että tuulaakivaroja ei ole tänä vuonna (1913) saapunut ylämaan kaupungeista“. Herra Paldanin oman ilmoituksen mukaan oli hän itse kesällä 1913 toimiessaan v. t. kaupunginkamreerina koettanut Rahatoimikamarin kansliasta saada tarkempia tietoja mainituista seikoista, jolloin Becker oli ilmoittanut, että tullikamarit arvatenkin olivat ottaneet käytäntöön sen tavan, että toimittavat koko vuosikannannan yhdellä kertaa. Niinikään oli herra Paldani eräässä toisessa tilaisuudessa syksympänä ottanut kysymyksen tuulaakivarain saapumatta jäämisestä puheeksi keskustellessaan kaupunginkamreerin kanssa, joka olikin tämän johdosta puhelimitse koettanut tavata Rahatoimikamarin sihteeriä siinä kuitenkaan silloin onnistumatta. Paria päivää myöhemmin tuli kavallus ilmi ja Becker vangittiin.

Valiokunnan täytyy puolestaan mitä jyrkimmin lausua, ettei se voi hyväksyä sitä käsitystä kaupunginkamreerin virka-asemasta, mikä on tullut ilmi hänen asiasta antamassaan selityksessä. Samoin kuin Rahatoimikamari katsoo Valiokuntakin Rahatoimikonttorin olevan velvollinen viivyttelämättä Kamariin ilmoittamaan kaupunginkassassa sattuneista huomattavammista tapahtumista.

Näiden näkökohtain lisäksi, jotka Valiokunta on tehtävänsä täyttämiseksi katsonut olevan esiintuominen, ei liene Valiokunnan asia esittää vaatimuksia puheenalaisessa kohden. Huomattava nimittäin on, että kaupungin hallintolaitokset ovat saaneet täyden vastuunvapauden toiminnastaan vuonna 1912 sekä että puhevallan käyttämiseen mainitun tilivuoden kuluessa vilpittömässä mielessä tapahtuneisiin virkatoimenpiteisiin nähden ei nyttemmin enää ole tilaisuutta. Mitä taas tulee asianomaisten virkamiesten menettelyyn viimeksi

kuluneena vuonna, on 1913 vuoden tilintarkastajain asia siitä lausua mielensä, joten Kaupunginvaltuuston toimenpiteen mainitussa kohden tulisi rajoittua siihen, että *tämä mietintö sekä Valtuuston asiasta tehtyjen pöytäkirjain otteet lähetetään vuositilintarkastajille.*

Kaupunginvaltuusto on myös antanut Valiokunnan toimeksi tehdä ne ehdotukset, joita Valiokunnan toimittama tutkimus saattaisi aiheuttaa. Siinä kohden on Rahatoimikamari ilmoittanut jo ryhtyneensä sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että ylämaan kaupunkien tuulaakivarat niihin kuuluvine tilityksineen vastedes toimitetaan suorastaan Rahatoimikonttoriin.

Kysymys täysin tehokkaan kassahoidon tarkastuksen aikaansaamisesta tulee varmaankin otettavaksi asianmukaiseen huomioon kaupungin tililaitoksen vastaisessa uudistuksessa. Mutta jo ennenkuin tämä uudistus on ehditty toimeenpanna ja siitä riippumatta, näyttää eräitä toimenpiteitä mainitussa kohden olevan tarpeen. Valiokunta on tähän nähden tahtonut toivomuksina lausua:

että kaikkien kaupungin viranomaisten, joilla on itsenäinen rahahallinto, olisi järjestettävä se niin, että kassanhoitajan ja kirjanpitäjän toimet erotetaan toisistaan, että tarkastuskirjaa pitää muu henkilö kuin varainhoitaja sekä että kirjanpitäjä panee kaikki maksunsuorituksista annetut kuitit kirjaan;

että niiden viranomaisten, joilla ei ole itsenäistä rahahallintoa, olisi, mikäli mahdollista, toimitettava maksunsuoritukset Rahatoimikonttoriin, ehdollisesti siihen pankkilaitokseen, jonka kanssa kaupunki on asiasta sopinut, sekä muussa tapauksessa kirjaanpano annettava muun henkilön kuin taloudenhoitajan toimeksi;

että ne tilittäjät, jotka tähän asti ovat saaneet käteisiä etuanteja tilitysvelvollisuudella, sen sijaan saisivat Rahatoimikonttorissa shekkitilin ja velvoitettaisiin kirjoittamaan shekit, ei tasaisille rahamäärille, vaan niille, mitkä kulloinkin on maksettava, sekä että nämä tilittäjät olisivat velvolliset kunkin kuukauden umpeenmennessä lähettämään tilityksensä todisteineen Rahatoimikonttoriin; niin myös

että tilittäjät, joiden toimeen liittyy jonkinlaista varainkantoa, velvoitettaisiin säännöllisesti kaupunginkassaan toimittamaan kantamansa varat määrätyin väliajoin sekä sen lisäksi kohta, kun kertyneet varat ylittävät jonkin, kullekin tilittäjälle edeltäpäin määrätyn summan.

Valiokunta ei ole tahtonut esittää, että Kaupunginvaltuusto tarkempaa selvitystä hankkimatta hyväksyisi nämä toivomukset, vaan rohkenee ehdottaa

että Kaupunginvaltuusto lähettäisi esillä olevan mietinnön Rahatoimikamariin, jonka tulisi vastaisesta kunnan

tililaitosuudistuksesta riippumatta tehdä ne kassatarkastuksen koventamista tarkoittavat ehdotukset, joihin aihetta on.

Helsingissä, helmikuun 18 päivänä 1914.

Emil Schybergson.

Alexander Frey.

H. M. J. Relander.

John Ugglä.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Rahatoimikamarissa tapahtunutta kaupungin varain anastusta tutkimaan asetetun Kaupunginvaltuuston valiokunnan minulta vaatimaksi selitykseksi saan täten esiintuoda seuraavaa:

Päätettäessä tiliä „Tuulaakia ylämaan kaupungeista“ vuodelta 1912 puuttui tavanmukaisia lopputilityksiä Hämeenlinnan ja Tampereen tullikamarista. Allekirjoittaneen tiedustellessa Rahatoimikamarin kansliasta syytä tähän, sain varatuomari Beckeriltä sen ilmoituksen, että tilitykset eivät vielä olleet saapuneet, minkä ohessa Becker lupasi ne lähettää konttoriin, kohta kun olivat Kamariin saapuneet. On aikaisemminkin sattunut, että konttori on niin myöhään saanut lopputilin maaseututullikamareissa kannetuista tuulaakivaroista, että mainittua tiliä ei ole voitu tarkastaa ennen vuositilien antamista tilintarkastajille. Eipä eräiltä vuosilta ole näitä tilejä ensinkään toimitettu konttoriin, vaan säilytetään niitä sidottuina Rahatoimikamarin pöytäkirjoissa. Kun kaikki Rahatoimikamarin asiakirjat ovat tilintarkastajain käytettävissä, voi tarkastuksen toimittaa yhtä helposti, säilytettiinpä tilityksiä siellä tai konttorien tilien yhteydessä.

Rahatoimikonttorin kirjanpitäjiltä ei suinkaan ole jäänyt huomaamatta, että tuulaakivaroja ei ole tänä vuonna saapunut ylämaan kaupungeista. Kun kuitenkin Jyväskylän tullikamari, joka aikaisemmin oli lähettänyt puheenalaisia varoja usean kerran vuodessa, on viime aikoina vuoden päättyessä toimittanut koko vuoden kannantamäärän yhdellä kertaa, ilman että konttori on saanut tiedokseen tätä varaintoimituksen muutettua tapaa, olemme Hämeenlinnan ja Tampereen tullikamarin nyttemmin ottaneen saman menettelyn käytäntöön.

Syytä epäillä v. t. sihteerii Beckeriä Rahatoimikamariin saapuvain varain anastamisesta ei allekirjoittaneella ollut, kun ei minulla enempää kuin kellään muullakaan Rahatoimikonttorissa ollut tietoa, kelle Rahatoimikamari oli antanut toimeksi vastaanottaa tahi avata saapuneen postin.

Helsingissä, marraskuun 29 päivänä 1913.

Oscar Paldani.

Vanhempi kaupunginkirjanpitäjä.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Kaupunginvaltuuston asetettua valiokunnan toimittamaan tutkimusta Rahatoimikamarissa tapahtuneen kaupungin varain anastuksen johdosta on mainittu valiokunta Rahatoimikamarin kautta vaatinut allekirjoittaneeltakin selitystä asiasta. Tämän johdosta saa allekirjoittanut kunnian lausua seuraavaa:

Vaikkei valiokunta ole tarkemmin maininnut, mistä selitys olisi annettava, on allekirjoittanut sen katsonut tarkoittavan sitä:

Miten kavallukset Rahatoimikamarissa ovat voineet tapahtua; sekä

Miten on ollut mahdollista, että ne ovat kauan voineet jatkua flimitulematta?

Ensimmäiseen kysymykseen nähden saa allekirjoittanut viitata Rahatoimikamarin siitä Kaupunginvaltuustolle antamaan viralliseen selontekoon, joka kuitenkin, mikäli rahatoimikonttoria koskee, on harhaan viepä. Rahatoimikamari sanoo nimittäin että, kun rahatoimikonttori on laiminlyönyt ilmoittaa, että ylämaan kaupungeista ei ole tuulaakivaroja ensinkään tullut kaupunginkassaan, ei Kamarin kanslialla ole ollut aihetta erikoisesti kiinnittää huomiotaan näihin seikkoihin. Tähän saa allekirjoittanut vastata, että rahatoimikonttori ei anna Rahatoimikamarille muita tietoja kaupunginkassan tuloista, kuin mitä neljännesvuosittain annetuista tilinasemista näkyy. Mainitut tilinasemat on tällä kertaa samoin kuin ennenkin säädetyn ajan kuluessa lähetetty Rahatoimikamariin, Maistraattiin, Kaupunginvaltuustolle ja Revisionikonttoriin.

Mitä taas toiseen kysymykseen tulee, saa allekirjoittanut viitata tämän oheiseen Rahatoimikonttorin vanhemman kaupunginkirjanpitäjän antamaan selitykseen.

Helsingissä, marraskuun 29 päivänä 1913.

Iwar Timgren.
Kaupunginkamreeri.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Jouluk. 15 p:nä 1913.

N:o 853.

*Kaupunginvaltuuston valiokunnalle, joka on asetettu toimittamaan tutkimusta Rahatoimikamarissa tapah-
tuneen kaupungin varain anastuksen johdosta.*

Sittenkun Kaupunginvaltuusto viime marraskuun 11 päivänä käsitellessään Rahatoimikamarin ilmoitusta niistä tuulaakivarain anastuksista, joihin ylimääräinen apulaissihteeri W. O. Becker oli saattanut itsensä syypääksi, oli antanut erikoisvaliokunnan tehtäväksi toimittaa tutkimuksen asiasta, on Valiokunta kirjelmässä mainitun kuukauden 19 päivältä pyytänyt Rahatoimikamarin hankkimaan kaupunginkamreerin ja Rahatoimikonttorin asianomaisen kirjanpitäjän selitykset sekä ne Valiokunnalle lähettämään asian laadun vaatiman oman lausuntonsa kera. Tämän johdosta saa Rahatoimikamari, oheenspannen kaupunginkamreeri Iwar Timgrenin ja kaupunginkirjanpitäjä Oscar Paldanin antamat selitykset, näistä viimeksi mainituista ja omasta puolestaan lausua seuraavaa:

Mitä ensinnä tulee kaupunginkirjanpitäjä Paldanin selitykseen, on Kamarin huomio kiintynyt hänen ilmoitukseensa, että hän päättäessään „Tuulaakia ylämaan kaupungeista“ nimistä tiliä viimeksi kuluneelta vuodelta 1912 oli kaivannut tavanmukaisia lopputilityksiä Hämeenlinnan ja Tampereen tullikamarista, mutta tyytynyt Beckerin tiedonantoon, että tilityksiä ei vielä ollut saapunut. Näyttää siltä että Rahatoimikonttorilla tilinpäätöstä laatiessaan olisi jo omankin etunsa vuoksi ollut aihetta odottaa mainittujen lopputilitysten saapumista tahi jouduttaa niiden lähettämistä ennen tilien päättämistä ja tilintarkastajille antamista, erittäinkin kun „Rästien tilin“ laatiminen oikeaan muotoon edellyttäneee tilitysten avulla toimitettavaa kertyneiden tuulaakivarain tarkastusta. Sen seikan, ettei Konttori jonakin aikaisempana vuonna ollut saanut useinmainittuja tilityksiä eikä niin ollen silloinkaan voinut puheenalaista tiliä tarkistaa, olisi kaiketi saman seikan uusiintuessa tullut aiheuttaa tästä ilmoittamaan Rahatoimikamariin. Niinikään näyttää siltä kuin ei kirjanpitäjä Paldani olisi mainitusta asianlaidasta ilmoittanut lähimmälle esimiehelleen, kaupunginkamreerille.

Niinikään katsoo Kamari olevan alleviivaaminen ilmoitusta, „ettei Rahatoimikonttorin kirjanpitäjiltä suinkaan ole jäänyt huomaamatta, että ylämaan kaupungeista ei ole tänä vuonna (1913) saapunut tuulaakivaroja“. Tässä-

kin on asianomainen kirjanpitäjä tyytynyt olettamaan, että Jyväskylän tullikamarissa käytäntöön otettu menettelytapa, nimittäin että koko vuosikannanta kerrallaan toimitetaan perille vuoden umpeen mentyä, olisi otettu käytäntöön muissakin tullikamareissa. Selityksestä ei käy ilmi, että ilmoitusta tästä herra Paldanin oletuksesta tuulaakivarain toimittamiseen nähden olisi tehty kaupunginkamreerille.

Mitä taas tulee kaupunginkamreerin antamaan selitykseen, ei Kamari voi olla kiinnittämättä huomiota siinä olevaan lausuntoon „että Rahatoimikonttori ei anna Rahatoimikamarille muita tietoja kaupunginkassan tuloista kuin mitä neljännesvuosittain annetuista tilinasemista käy ilmi“. Tämä lausunto tosin ilmaisee todellisen asianlaidan, semmoiseksi kuin se on muodostunut. Mutta jos tämä lausunto ilmituo kaupunginkamreerin käsityksen Rahatoimikonttorin velvollisuudesta antaa Kamarille tieto kaupunginkassassa tapahtuneista huomattavamman laatusista tapahtumista, niin osottaa se Kamarin mielestä aivan väärää käsitystä kamreerin suhteesta Rahatoimikamariin.

Lisäksi on Kamari kiinnittänyt huomionsa siihen seikkaan, että kaupunginkamreeri muistuttamatta on ottanut tiedokseen kirjanpitäjä Paldanin ilmoituksen että konttorin kirjanpitäjät olivat huomanneet, ettei Hämeenlinnan ja Tampereen tullikamarista ollut tänä vuonna saapunut tuulaakivaroja. Tämäkin näyttää viittaavan siihen, ettei kaupunginkamreeri ole oikein käsittänyt asemaansa alaisessaan laitoksessa, sillä hänenkin tulisi vuorostaan vaatia heti saada tietoonsa kaikki Konttorin työn jatkuessa ilmaantuvat huomattavammat seikat.

Mitä Kamarin omaan kantaan esillä olevassa asiassa tulee, saa Kamari viitata Kaupunginvaltuustolle tekemäänsä ilmoitukseen puheenalaisesta anastuksesta.

Lopuksi katsoo Kamari olevan ilmoittaminen, että on ryhdytty sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että ylämaan kaupungeista tulevat tuulaakivarat samoin kuin muutkin kaupunginkassaan suoritettavat varat lähetetään niihin kuuluvine tilityksineen suorastaan Rahatoimikonttoriin, jota paitsi Kamari katsoo olevan huomauttaminen, että puheenalainen tapahtuma muun lisäksi perustelee kaupungin tili- ja kassalaitoksen uudistamista, jota varten Kamari jo on ryhtynyt valmistaviin toimenpiteisiin.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

HELSINGIN KAUPUNGIN

REVISIONIKONTTORI.

Helsingissä,
helmikuun 17 p:nä 1914.

Kaupunginvaltuuston valiokunnalle, joka on asetettu toimittamaan tutkimusta Rahatoimikamarissa tapahtuneen kaupungin varain anastuksen johdosta.

N:o 18.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto — käsitellessään Rahatoimikamarin Valtuustolle tekemää ilmoitusta tuulaakivarain anastuksesta, johon ylimääräinen apulaissihteeri Werner Oskar Becker oli saattanut itsensä syyppääksi — oli antanut Valiokunnan tehtäväksi toimittaa tutkimuksen asiasta sekä käsennyt Valiokunnan Kaupunginvaltuustolle antaa ne lausunnot ja ehdotukset, joita tutkimus saattaisi aiheuttaa, on Valiokunta pyytänyt Revisionikonttorilta asian laadun vaatimaa selitystä.

Tätä täyttääkseen saa Revisionikonttori kunnian ilmoittaa seuraavaa:

Rahatoimikamarin sihteeriltä saatuaan tiedon puheenalaisesta anastuksesta katsoi Konttori tarpeelliseksi 1) hankkia tiedon Rahatoimikamarin toimenpiteistä asiassa; 2) kaupungin tileistä ottaa selville anastettujen varain määrän; 3) Revisionikonttorin ohjesäännön 14 §:n mukaan ilmoittaa tapahtumasta Maistraattiin; ja 4) koettaa saada selville, oliko kaupungin tilien pidossa tahi niiden tarkastuksessa laiminlyöntejä tapahtunut.

Rahatoimikamarin Kaupunginvaltuustolle asiasta tekemään ilmoitukseen, viitaten ja ilmoittaen, että Kamarin mainitsema anastusten määrä on oikea saa Revisionikonttori edellä mainittuun 4 kohtaan nähden huomauttaa, että Rahatoimikonttorin asianomaisten kirjanpitäjän olisi jo vuonna 1912 tullut kiinnittää huomionsa siihen, että tuulaakivaroja Tampereen ja Hämeenlinnan kaupungista ei saapunut entiseen tapaan, ja tästä ilmoittaa kaupunginkamreerille. Mutta tähän katsomatta olisi Rahatoimikonttorin tullut viimeistään tilinpäätöstä tehdessään helmikuussa 1913 hankkia tarkat tiedot mainituista kahdesta tullikamarista saapumattomista rahamääristä, koska kaupungin kaikki saamiset, tässä tapauksessa n. s. Rästit, on otettava huomioon seuraavan vuoden alkavassa tilinasemassa.

Mitä taas tilintarkastukseen tulee, on sen velvollisuutena tosin muun muassa tarkastaa, että seuraavaan vuoteen siirretyt saamiset ovat oikein kirjaanpannut. Mutta tilintarkastuksen on täytynyt todeta, että tähän kuuluvat memoriaalitodisteet, joista pitää käydä selville, mitä siirtosummat käsitteävät, yleensä ovat olleet niin epätäydelliset, että selvyyttä asiasta ei ole

voitu saada, josta seikasta jo 1911 vuoden tilintarkastajat olivat huomauttaneet ja joka myös muun ohessa on aiheuttanut laatimaan kaupungin kassa- ja tililaitosta koskevan yleisen johtosäännön ehdotuksen (Kvston" pain. asiakirj. N:o 63 vuodelta 1913).

1912 vuoden Rästien tiliin kuuluva, jäljennöksenä tämän oheen pantu memoriaalitodiste 474 tosin lukuisain muiden kaupungin saamisten ohessa osottaa ylämaan kaupungeista tulevain tuulaakivarain siirtosumman (V2— Smk 587:20). Mutta tästä todisteesta enempiä kuin 1912 vuoden yhdistelyjournalin asianomaisista tileistäkään ei käy selville, että puheenalaiset rästit kohdistuvat ainoastaan Jyväskylän tullikamariin, mikä on täytynyt olla memoriaalitodistetta 474 laatissa ja yhdistelyjournalin pitäjälle Rahatoimikonttorissa tunnettua.

Niinkuin Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle tekemässään ilmoituksessa on huomauttanut, lähettävät ylämaan tullikamarit tarkastuksen vuoksi kunkin vuoden lopulla yhteenvedon vuoden kuluessa lähettämänsä tuulaakivarain määrystä, Tämä yhteen veto olisi ehdottomasti tullut olla käsillä tilinpäätöstä Rahatoimikonttorissa tehdessä ja myös todisteena ollut pantava niiden asiakirjain oheen, jotka Konttori oli lähettänyt kaupungin tilintarkastajille. Niin ei kuitenkaan ole tehty. Rahatoimikonttorin ensimmäinen kirjanpitäjä on Rahatoimikamarin valiokunnalle lähettämässä selityksessään huomauttanut, että hän päättäessään „Tuulaakia ylämaan kaupungeista“ nimistä tiliä oli kaivannut tavanmukaisia lopputilityksiä Tampereen ja Hämeenlinnan tullikamarista, joita tilityksiä Rahatoimikamari ei silloin vielä ollut antanut Rahatoimikonttoriin, mutta ensimmäinen kirjanpitäjä on lausunut että, kun tilintarkastajilla on käytettävänä kaikki Rahatoimikamarin asiakirjat, käy tarkastuksen toimittaminen yhtä helposti, säilytettiinpä tilitykset siellä tahi Rahatoimikonttorin tilien joukossa. Jos tilinpäätöstä tältä kohden ei olisi käynyt säännöllisellä tavalla laatiminen eikä kaupunginkamreeri sitä olisi voinut tarkastaa, olisi asianlaita ollut Konttorin tilinpäätöskertomuksessa nimenomaan mainittava.

Mitä tulee siihen, että Revisionikonttori olisi voinut Rahatoimikonttorin kirjanpidosta päästä vuonna 1913 tehtyjen anastusten jälille, on huomattava, että yhdistelyjournalin varsinainen tarkastus toimitetaan, sittenkun tilinpäätös on laadittu ja kaupunginkamreeri myös on tarkastanut mainitun journalin, joka on pääkirjan pohjana. On osottautunut vaikeaksi Revisionikonttorin saada vuoden varrella lyhemmäksikään ajaksi käytettäväkseen Rahatoimikonttorin yhtämittäisessä käytännössä olevia kirjoja. Jos mieli Revisionikonttorin *vähä vähältä* tarkastaa Rahatoimikonttorin kirjanpidon kaikki yksityiskohdat, niin täytyy asiantuntevan tilintarkastajan päivittäin Rahatoimikonttorissa tarkastaa sinne saapuvat asiakirjat sekä valvoa virkamiesten töitä. Mutta tämä on konttorin päällikön, kaupunginkamreerin,

velvollisuutena. Tarkempia määräyksiä tästä seikasta näyttää sentähden olevan pantava kaupungin kassa- ja tililaitoksen vastaisen johtosääntöön.

Mitä Rahatoimikonttorin ensimmäinen kirjanpitäjä sekä kaupunginkamreeri muutoin ovat selityksissään lausuneet, siihen on Rahatoimikamari antanut riittävän vastineen.

T. J. Boisman.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.Osakeyhtiön kirjapaino, 1914.

Valiokunnan mietintö N:o 3 asiasta, joka koskee miesten työsiirtolan perustamista Helsingin Kaupunkilähetyksen toimesta ja maatilanostoaa mainittuun tarkoitukseen.

Kesäkuun 10 päivänä 1913 esiteltäessä kysymystä maatilanoستamisesta Helsingin kaupungista olevain, apua tarvitsevain miesten työsiirtolan perustamiseksi Kaupunkilähetyksen toimesta (Pain. asiakirj. N:o 65 vuodelta 1912 ja N:o 17 vuodelta 1913) ynnä Rahatoimikamarin esitystä mainitusta asiasta (Pain. asiakirj. N:o 64 vuodelta 1913) päätti lisätty Kaupunginvaltuusto asiaa keskusteltuaan (Liite I) palauttaa sen kaikessa laajuudessaan uudelleen valmisteltavaksi sitä käsittelemään aikaisemmin asetettuun valiokuntaan. Valiokunnan jäsenistössä on sittemmin tapahtunut se muutos, että professori Allan Serlachius on pyynnöstään viime syyskuun 23 päivänä pidetyssä kokouksessa vapautettu Valiokunnan jäsenyydestä, minkä ohessa hänen sijaansa on valittu allekirjoittanut von Bonsdorff.

Asiassa aikaisemmin syntyneiden painettujen asiakirjain sisällykseen viitaten saa Valiokunta tehtävänsä täyttääkseen täten antaa seuraavan lausunnon ehdotuksineen esillä olevan asian ratkaisemiseksi.

Kaupunginvaltuuston edellä kerrotun päätöksen johdosta, jolla asia palautettiin Valiokuntaan, täytyy Rahatoimikamarin ehdotuksen Vihdin pitäjässä sijaitsevan Tyynelän maatilanoستamisesta työsiirtolaa varten katsoa rauenneen, ja on siis Valiokunnan ensi sijassa Kaupunginvaltuustolle ehdotettava toista sopivampaa maatilaa mainittuun tarkoitukseen.

Kun Valiokunta katsoi asian tämän puolen kuuluvan Rahatoimikamarin valmisteltaviin ja Rahatoimikamari oli Kaupunginvaltuustolle antamassaan lausunnossa huomauttanut, että tarkoitukseen oli useita maataloja tarjona, kääntyi Valiokunta ensin Kamarin puoleen pyytäen sen myötävaikutusta mainitussa tarkoituksessa. Esittämistään syistä (Liite II) ei Kamari kuitenkaan katsonut nykyään voivansa ryhtyä toimenpiteeseen asiassa, minkätähden Valiokunta päätti Kaupunkilähetyksen avustamana itse ottaa asian käsiinsä. Sittenkun Vihdin ja Lohjan pitäjissä sijaitsevat Kaupunkilähetyk-

sen ostettaviksi tarjotut maatilat oli havaittu tarkoitukseen sopimattomiksi, ryhdyttiin uusiin neuvotteluihin Hausjärven pitäjässä sijaitsevan Ryttylän kantatilan omistajain kanssa, jonka maatilan, asiaa Rahatoimikamarissa aikaisemmin käsiteltäessä (Pain. asiakirj. N:o 64 vuodelta 1913), muuan Kamarin vähemmistö oli pannut etusijaan kaikkien tarkoitukseen tarjottujen maatilain joukosta, ja nämä keskustelut ovat nyttemmin vieneet tulokseen, joka Valiokunnan mielestä voi viedä esillä olevan sitkeän kysymyksen tyydyttävään ratkaisuun.

Rahatoimikamarin edellä mainitussa mietinnössä N:o 64 olevan selityksen mukaan sijaitsee Ryttylän maatila Hämeenlinnan rautatien kumpaisella puolen ja käsittää kaksi tiluslohkoa, joista läntinen on yksinomaan metsämaata ja taas itäinen, missä rakennukset sijaitsevat, enimmäkseen viljeltyjä tiluksia. Koko alasta, 215,56 hehtaarista, on noin 105 hehtaaria metsämaata ja viljelyskelpoista hakamaata. Viljeltyihin tiluksiin nähden on mainittava, että ne enimmältä osalta ovat salaojitettuja n. s. riukuojilla. Peltomaa on laadultaan hyvää, mullansekaista, riittävän syvää savimaata hyvällä savijankolla ja verraten hyvässä kasvuvoimassa, sen hoito kun on pitemmän aikaa ollut kaikin puolin oivallista. Maanviljelyksen käy edelleenkin katsominen olevan verraten korkealla kannalla ja maa soveltuu erittäinkin vaativampain kasvien, niinkuin juuri- ja keittiökasvien viljelemiseen. Peltojen asema tilalla on tyydyttävä, sillä ne sijaitsevat kaikki rakennusten vierellä. Runsasti on saatavana multaa, savea ja hiekkaa; niinkään on tilalla isonlainen puutarha, joka kuitenkin nykyään on huonossa ruokossa. Metsästä on mainittava, että metsämaa sijaitsee Ryttylän aseman kumpaisellakin puolen, enimmäkseen tasaisella ja viljelyskelpoisella maalla. Metsä, joka muutama vuosi takaperin kaadettiin 6 tuumaan 18 jalán korkeudelta, on enimmältä osalta mäntymetsää, pohjakasvullisuutena kuusi.

Maatilan arvokkain osa ovat rakennukset, joita on kaksi asuinrakennusta, toisessa 12 ja toisessa 14 osin hyvinkin isoa huonetta, vanhanpuoleinen, 8 huonetta käsittävä työväenasunto, pienenlainen asuinrakennus kivistä, kivinavetta, jossa on sijaa 115 lehmälle, isonlainen talli tiilistä, meijerirakennus kivistä, kelpaa myös asuinrakennukseksi, myllyrakennus kivistä, kivimakasiineja y. m. Asuinhuoneita voi laskea olevan noin 50. Useimmat rakennukset ovat verraten hyvässä kunnossa ja palovakuutetut kaikkiaan 86,850 markasta. Tilasta irtaimistoineen (tavallisia maanviljelyskaluja, karjaa, sähkölaitos ja höyrykone y. m.) vaadittiin aikaisemmin hintaa 190,000 markkaa, josta määrästä irtaimiston osalle tuli 40,000 markkaa, mutta sittemmin, ennen asian esittelemistä viime kerralla Kaupunginvaltuustolle, huojistettiin hinta 170,000 markkaan.

Tutkiessaan maatilan sopivaisuutta tässä puheena olevan laitoksen paikaksi on Valiokunta tullut siihen käsitykseen, ettei käy puoltaminen ostetta-

vaksi maatilaa *kokonaisuudessaan*, etusijassa korkean hinnan vuoksi, joka kenties ylittää niiden uhrausten rajan, joita kaupunki suostuisi tekemään tuollaisen tarkoituksen hyväksi. Tähän tulee lisäksi, että Ryttylän maatila laajoine viljelysaloineen nähtävästi vaatisi lukuisampaa palkattua työväkeä kuin mitä laitoksella aina olisi käytettävänä, mikä seikka taas olisi ristiriidassa laitoksen aatteen ja tarkoituksen kanssa sekä ylenmäärin kohottaisi sen hoitokustannuksia.

Kun kuitenkin Ryttylän maatilän nykyiset omistajat olivat tilan ostaneet lohkoakseen ja palstoittaakseen ja toiveita sentähden oli saada tilasta erilleen murretuksi niin suuri ala, kuin siirtola tarvitsisi sekä sen kehitysmahdollisuudet vaativat, on Valiokunta sillä pohjalla ryhtynyt uusiin keskusteluihin, joista on ollut tuloksena, että omistajat ovat Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä (Liite III) tarjonneet kaupungin lunastettavaksi 106,000 markan hinnasta seuraavat myyjäin omistamat ja osin Ryttylän kantatilaan, osin sen viereiseen Ykslammin taloon ynnä kahteen läheisen palstatilaan kuuluvat, laaditulla kartalla tarkemmin osotetut ja kaikkiaan 180,04 hehtaarin laajuiset tilukset, nimittäin:

Ryttylän talon R N:o 1103 Kotipalsta:

Peltoa	36,89	
Niittyä	1,38	
Viljelyskelpoista metsämaata	25,20	
Varsinaista metsämaata	2,63	
Teitä ja joutomaata	2,60	68,70 hehtaaria

Ryttylän talon R N:o 1103 Metsäpalsta:

Peltoa	0,51	
Viljelyskelpoista metsämaata	46,64	
Varsinaista metsämaata	18,96	
Teitä ja joutomaata	1,23	67,34 hehtaaria

Ykslammin talon R N:o 1102 palsta:

Peltoa	0,09	
Viljelyskelpoista metsämaata	36,40	
Varsinaista metsämaata	1,01	37,50 hehtaaria

Ruoppalan palstatilan R N:o 1⁰⁰ palsta:

Viljelyskelpoista suomaata	3,00 hehtaaria
----------------------------------	----------------

Multasuon palstatilan R N:o 5²⁰ palsta:

Viljeltyä suomaata	3,50 „
Yhteensä 180,04 hehtaaria	

Tarjous käsittää kaikki mainituilla tiluksilla olevat rakennukset ynnä puhelin-, vesi- ja sähkövalojohdon laitteineen, mutta ei karjaa, rehuja, viljaa eikä muuta kalustoa, jota omistajat ovat tarjonneet lunastettavaksi sikäli kuin laitos niitä tarvitsee.

Tarjottujen maa-alueiden hintaan nähden on huomattava, että viljeltyjen tilusten ja niittymaan arvo Hypoteekkiyhdistyksen noudattamain arvioperusteiden mukaan sekä paikkakunnalla vallitsevaan maa-arvoon katsoen on arvioitavissa vähintään 35,000 markaksi. Kasvavan metsän on W. G. Thomén metsätoimisto Valiokunnan toimenannosta arvioinut (Liite IV) ja saanut metsän arvoksi 17,000 ja metsämaan arvoksi 7,000 markkaa. Rakennukset taas ovat arkkitehti Albert Nyberg ja rakennusmestari Vilho Lekman Valiokunnan pyynnöstä arvioineet ja saaneet tulokseksi (Liite V) 90,500 markkaa. Näillä perusteilla siis lunastettavaksi tarjotun maa-alan rakennuksineen kävisi arvioiminen 149,500 markan hintaiseksi, joten pyydettyä 106,000 markan hintaa ei käy katsominen kohtuuttomaksi.

Niinkuin edellä mainitussa katselmustoimituksessa on käynyt ilmi, ovat useimmat rakennukset verraten hyvässä kunnossa ja laajoja muutos- tai korjaustöitä toimittamatta tarkoitukseen käytettävissä. Nykyisissä rakennuksissa on riittävää tilaa sadallekin hoidokille eli kaksi vertaa suuremmalle määrälle, kuin Kaupunkilähetys on aluksi ajatellut laitokseen otettavaksi. Uutisrakennuksia ei näin ollen tarvitsisi laitosta varten teettää. Sitä vastoin olisi laitoksen kuntoonpanemiseksi tarpeen erinäisiä katselmuskirjassa (Liite V) lueteltuja sisustus- ja korjaustöitä, muun muassa saunan ja pajan laittaminen, joista töistä on laskettu olevan kustannuksia yhteensä 10,000 markkaa.

Kun puheena oleva tarjous ei käsitä tilalla tarpeellista irtaimistoa, täytyy se laitosta kuntoonpannessa ostaa. Valiokunta on Kaupunkilähetykseltä saanut eritellyn luettelon, jossa mainitaan mitä irtaimistoa (karjaa, maanviljelys- ja työkaluja sekä vilja- ja rehuvaroja) Kaupunkilähetys pitää laitoksen hoitoa varten välttämättömän tarpeellisena. Mainitun irtaimiston hankinnasta olisi kustannuksia kaikkiaan 25,000 markkaa. Suurin osa irtaimistoa olisi kohtuullisesta hinnasta saatavana itse paikalta ja muu osa hankittaisiin muualta. Valiokunta on kaupungineläinlääkärillä arvioiduttanut myyjäin lunastettavaksi tarjoomat elukat ja on tällöin valikoitu ne virheettömät eläimet (15 lehmää,

1 sonni, 5 hevosta ja joukko pientä karjaa), jotka on katsottu olevan laitokselle ostettava.

Maatilan kuntoonpanosta olisi kustannuksia kaikkiaan 35,000 markkaa.

Mitä sitten tulee Ryttylään suunnitellun laitoksen menosääntöön, on Kaupunkilähetys, edellyttäen laitokseen otettavan enintään 50 hoidokkia sekä maatilan olevan vuokratta käytettävänä, laatinut seuraavan laskelman:

Menoja:

30 hoidokin ruoka ja vaatetus, kunkin 1 mk päivässä	Smk	10,950: —
20 vapaasijaa Vaivaishoitohallituksen käytettäväksi	„	7,200: —
50 hoidokin uutteruusrahat, 60—70 penniä työpäivältä, paitsi kunkin koidokin ensimmäiseltä työviikolta	„	6,040: —
Johtajan, emännöitsijän, lääkärin, työvoudin ja 3 etumiehen palkkaus	„	10,000: —
Toimitus- ja matkakuluja	„	3,000: —
Karjan ja kaluston uudistus	„	3,000: —
Polttoaineet ja valaistus	„	2,500: —
Verot ja palovakuutusmaksut	„	400: —
Sekalaista	„	560: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 43,650: —</u>

Näiden vuosimenojen suoritukseksi olisi Kaupunkilähetyksellä käytettävänä seuraavat

Tulot:

Vaivaishoitovaroista apumaksua 30 hoidokin elatukseen 1 mk päivässä *)	Smk	10,950: —
Maatilan laskettu tuotto **)	„	7,200: —
Kaupunkilähetyksen keräämät vuotuiset yksityiset avustukset	„	7,000: —
	<u>Summa</u>	<u>Smk 25,150: —</u>

Tämän laskelman nojalla, jonka paikkansapitäväisyyden Valiokunta ei ole katsonut aiheuttavan muistutuksia, nousisi kaupungin puolelta tarpeellinen apumaksu 18,500 markkaan eli hiukan suuremmaksi sitä määrää, minkä Raha-

*) Vrt pain. asiakirj. N:o 65 vuodelta 1912, siv. 2. Ylimääräistä määrärahaa tähän taroitukseen ei tarvittane tänä vuonna.

**) Agronomi Sixtus Otto Lindholmin arvion mukaan.

toimikamari ja Valiokunta ovat aikaisemmin laskeneet. Kuluvana vuonna kävisi kannatusavun, Valiokunnan laskelmain mukaan, vähentäminen 9,000 markkaan, siihen nähden että laitos vasta syyskesästä alkaisi varsinaisen toimintansa.

Syy, joka etusijassa puoltaa edellä mainittujen Ryttylän maatilán osain ostoá, on se että tilalla on, niinkuin edellä mainittiin, lukuisia ja tilavia sekä varsin hyvässä kunnossa olevia rakennuksia, jotka käy edullisesti sovittaminen työsiirtolan tarpeisiin, vieläpä tarjoovat tilaisuutta laitoksen vastaiseen laajentamiseenkin. Nämä rakennukset ovat tilán arvokkain osa ja tekevät paikan erittäin sopivaksi työsiirtolan tahi, jos tämä vasten luuloa ei osottautuisi elinvoimaiseksi, muiden sellaisten yleishyödyllisten laitosten paikaksi, joita kunta katsoo olevan aihetta perustaa. Tässä ehdotetulla maa-alueella on sentähden aikaisemmin puheena olleiden paikkain ja tilojen edellä se ilmeinen etu, että mainittavat uutisrakennus- ja sisustuskustannukset eivät rasittaisi laitoksen rahasaántöä.

Maatilan sopivaisuudesta puheenalaiseen tarkoitukseen on vielä mainittava, että se Ryttylän maatilán viljelty tilusala, mikä lohkomisessa tulisi kaupungin osalle, ei olisi suurempi kuin että sen voinee joka tapauksessa hoitaa laitoksen käytettävänä olevalla työvoimalla, tarvitsematta tätä varten palkata erityisiä maanviljelystyöntekijöitä. Ne epäilykset, joita tässä kohden on lausuttu puheen ollessa koko maatilán ostamisesta, eivät siis pitäisi paikkaansa tähän vaihtopuoliseen ehdotukseen nähden. Lunastettavaksi tarjottulla alalla on myös tilaisuutta sellaisiin ulkotöihin, lähinnä uutisviljelystöihin, joita puheenalaisen laatusessa laitoksessa on teetettävä.

Valiokunta on sentähden samoinkuin Kaupunkilähetyskin katsonut puheenalaisen maa-alueen laadultaan vastaavan niitä vaatimuksia, joita tuollaiselle maatilalle käy kohtuudella asettaminen. Kiinteistön asemaan nähden tosin käy huomauttaminen, että laitos sijaitsisi verraten loitolla pääkaupungista, mutta kun lähempää ei näy olevan sopivia maatiloja tarjona eikä matka lähimmältä rautatienasemalta ole enempää kuin runsas kilometri, käynee paikkaa kuitenkin katsominen tyydyttäväksi.

Kun asiaa Kaupunginvaltuustossa käsitellessä on huomautettu, että Valtuuston on laitoksen suunnittelu- ja toimintaohjelman puutteessa ollut vaikea saada oikeaa käsitystä laitoksen tarkoituksesta, on Valiokunta yksissä neuvoin

Kaupunkilähetyksen edustajain kanssa vieläkin pohtinut niitä perusteita, joiden mukaan työsiirtolan toiminta olisi järjestettävä, ja saa Valiokunta siinä kohden esittää laitokselle seuraavan ohjelman:

1) Siirtola, jota johdetaan Kaupunkilähetyksen yhteiskunnalliselle toiminnalleen asettamain periaatteiden mukaan, vastaanottaa hoidokeiksi apua tarvitsevia työttömiä miehiä Helsingin kaupungista, ja sen tarkoituksena on työllä, säännöllisellä elämällä ja muutoin kasvattavalla vaikutuksella pelastaa heidät kerjuusta, toimeettomuudesta ja kiertelevästä elintavasta.

2) Siirtolaan pyrkijöistä on etusija niillä, joiden vaivaishoitoviranomaiset yksissä neuvoin Kaupunkilähetyksen toimikunnan kanssa katsovat enimmin olevan hoidon tarpeessa.

3) Siirtolaan otettaessa huomautetaan hoidokille että sitä, joka ei tyydy pysymään ainakin viikkoa siirtolassa, kenties toiste ei sinne oteta. Laitokselle vahvistetaan erityinen järjestyssääntö, jossa on hoidokkien järjestysohjeet sekä työ- ja päiväjärjestys, ja annetaan niiden sisälllys kunkin hoidokin tiedoksi hänen tullessaan laitokseen.

4) Hoidokkia, joka ei noudata järjestyssääntöä tai joka muutoin osoittaa huonoa käytöstä, voidaan rangaista sillä tavoin kuin Kaupunkilähetyksen siirtolalle vahvistama erityinen kurinpitösääntö määrää.

5) Hoidokki saa siirtolassa vapaan elatuksen ja saa vaatteita, mikäli välttämättömältä näyttää, sekä voi, jos on oleskellut siirtolassa viikkoa kauemmin ja käyttäytynyt hyvin, päästä nauttimaan utteruusrahoja, jotka luetaan 10—70 pennin asteikon mukaan päivässä ja maksetaan vasta hoidokin poistuessa siirtolasta.

6) Uusi hoidokki sijoitetaan aluksi, mikäli mahdollista, yksityiseen osastoon ja siirretään yhteiseen makuusaliin vasta sittenkun varmuutta on saatu siitä, ettei tästä ole vaaraa muille hoidokeille.

7) Hoidokeilla teetetään etusijassa töitä siirtolan maanviljelyksessä, jolloin erikoista painoa pannaan uutisviljelystöihin, mutta muutoin he ovat velvolliset suorittamaan kaikkia siirtolan taloudessa esiintyviä töitä ja saavat, sikäli kuin tarpeelliselta näyttää, ohjausta erinäisissä käsiammateissa, niin kuin puusepän, suutarin ja räätälin ammatissa.

8) Hoidokit voivat myös, kun sopimus siitä saadaan aikaan, tehdä työtä sivullisille, mutta ovat siinä kuitenkin siirtolan silmälläpidon alaiset.

9) Työnjaossa pannaan tarpeellista huomiota kunkin hoidokin työvoimiin.

10) Hoidokki saa, jos tila sallii ja hänen käyttöksensä on tyydyttävä, pysyä siirtolassa, kunnes hänelle ilmaantuu sopiva työpaikka.

11) Kaupunkilähetyksen toimikunta ja siirtolan johtaja ovat hoidokeille avullisina työpaikkain hankinnassa.

12) Kaikki hoidokit kirjoitetaan sitä varten laadittujen kaavakkeitten mukaiseen nimikirjaan.

13) Siirtolaan asettaa Kaupunkilähetyksen toimikunta johtajan, emännöitsijän ja tarpeellisen määrän työnhajajia, joille kaikille laaditaan eri johtosääntönsä. Sairaanhoidoa laitoksessa antaa lääkäri, jonka kanssa toimikunta siitä sopii.

14) Kaupunkilähetyksen toimikunta alistuu työsiirtolan hallintoon ja johtoon nähden siihen tarkastukseen, minkä Kaupunginvaltuusto katsoo olevan syytä siinä kohden määrätä.

Sopiviksi töiksi Ryttylän työsiirtolan hoidokeille on Kaupunkilähetyksen ajatellut tavallisia maanviljelystöitä, puutarhanhoitoa, metsänhoitoa (metsän perkkausta, harvennusta, kylvöä ja ojitusta) sekä viljelyskelpoisten maiden raivaamista. Sen ohessa teetetäisiin suutarin-, räätälin-, puusepän- ja sepän töitä.

Mitä vihdoin tulee niihin ehtoihin ja määräyksiin, joita kaupungin taholta olisi pantava tilaa luovuttaessa Kaupunkilähetykselle, on Valiokunta havainnut Rahatoimikamarin mietinnössä N:o 64 ehdotettujen määräysten pääasiassa soveltuvan tässäkin ehdotettuun maanhankintaan. Valta metsämaan viljelemiseen olisi Valiokunnan mielestä rajoitettava kotimetsälohkoon, jota vastoin viljelyskelpoisen metsämaan viljelyyn ottaminen tilan muista osista näyttää saavan käydä päinsä ainoastaan kaupunginviranomaisten erityisellä luvalla. Kaupungin kustannuksella hankittu irtaimisto pysyisi tietenkin kaupungin omaisuutena ja Kaupunkilähetyksen olisi sitä pidettävä asianmukaisessa kunnossa.

Mitä tarkoitukseen tarvittavain varojen osottamiseen tulee, on Valiokunnasta näyttänyt sopivimmalta, että itse kauppahinta pantaisiin maksettavaksi 1911 vuoden obligatsioonilainasta, jota vastoin laitoksen kuntoonpanomääräraha sekä laitoksen voimassapitoon kuluvana vuonna tarvittava varat osotettaisiin Kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Edellä lausutun johdosta ja siihen viitaten mitä Valiokunta on asian aikaisemmassa valmistelussa periaatteelliselta kannalta esiintuonut, saa Valiokunta ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto **lisätyin** luvuin päättäisi

tämän oheisen kirjallisen tarjouksen hyväksyen kaikkiaan 106,000 markan hinnasta ostaa tarjouksessa mainitut Hausjärven pitäjän Ryttylän maatilaan kuuluvat maa-alueet

työsiirtolan perustamiseksi Helsingin kaupungista kotoisin olevia, apua tarvitsevia miehiä varten;

että mainittu kauppahinta on suoritettava 1911 vuoden obligatsioonilainasta; sekä

että varsinainen Kaupunginvaltuusto saa toimekseen ryhtyä päätöksistä johtuviin täytäntöönpanotoimiin.

Jos nämä ehdotuksen hyväksytään, päättäne **varsinainen Valtuusto**

Keisarilliselta Senaatilta hankkia vahvistuksen edellä mainituille päätöksille;

antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi edellä mainituin ehdoin sekä määräten, että tilukset kiinnityksettöminä luovutetaan kaupungille ja asianmukainen tilusluhkominen myyjäin kustannuksella sitä ennen toimitetaan, päättää puheenalaisten maa-alueitten kaupan sekä määrätä haltuunottoajan;

näinikään käskeä Rahatoimikamarin, sittenkun kaupunki on mainitun tilan ottanut haltuunsa, luovuttaa sen ynnä työsiirtolaan hankitun kaupungin omistaman karjan ja kaluston Kaupunkilähetykselle, sillä ehdolla että mainittu yhdistys saa kiinteistöä vuokravapaasti käyttää ja pitää hallussaan niin kauan kuin työsiirtolaa siellä asianmukaisesti pidetään voimassa, ei kuitenkaan 25 vuotta kauempaa; että Kaupunkilähetyksen laitoksen perustamiseen ja hoitoon nähden alistuu kaupunginviranomaisten ohjeisiin ja silmälläpitoon; että Kaupunkilähetykselle luovutetulla alueella sijaitsevain teiden ja rakennusten kunnossapito kuuluu vuokramiehelle, jonka myös tulee vastata palovakuutusmaksuista sekä tilalta menevistä veroista ja rasituksista; että vuokramiehen käyttöoikeus tilan metsään vajoitetaan oikeuteen teettää metsänraivaus- ja metsänviljelystöitä sekä viljelyskelpoisen maan viljelykseen ottamiseen kotimetsälohkosta; niin myös noudattamalla niitä muita ehtoja ja määräyksiä, joita Rahatoimikamari katsoonee tarpeelliseksi vuokravälikirjaan panna; sekä

Kaupunkilähetykselle tilintekovelvollisuudella Valtuuston käyttövaroista osottaa: a) 35,000 markkaa työsiirtolan tarpeellisiin kuntoonpanokustannuksiin, sekä b) arviolta 9,000 markan apumaksun laitoksen voimassapitoon kuluvana vuonna.

Helsingissä, maaliskuun 3 päivänä 1914.

Valter Forsius.

**Adolf von Bonsdorff.
B. H. Päivänsalo.**

**H. Hertzberg.
Björn Schauman.**

John Uggla.

Ote pöytäkirjasta, joka tehtiin Helsingin lisätyn Kaupunginvaltuuston kokouksessa kesäkuun 10 päivänä 1913.

1 §.

Esiteltiin edelleen käsiteltäväksi viime maaliskuun 11 päivänä pidetystä kokouksesta kysymys maatilan ostosta miesten työsiirtolan paikaksi (*Pain. asiakirj. N:o 65 vuodelta 1912 ja N:o 17 vuodelta 1913*) ynnä Rahatoimikamarin esitys asiasta (*Pain. asiakirj. N:o 64 vuodelta 1913*).

Valmisteluvaliokunnan ehdotus kuului seuraavasti:

„Valiokunta, joka ei ole tahtonut lausua mieltänsä asian periaatteellisesta puolesta, koska se kysymys on ollut erikoisvaliokunnan valmisteltavana, ei ole havainnut Rahatoimikamarin ehdotuksen aiheuttavan muistutusta, mikäli koskee ehdotettujen maatalain sopivaisuutta tarkoitukseen. Joka tapauksessa on valiokunta sitä mieltä, että korjaus- ja kunnossapitokustannuksia koskeva kysymys ei ole riittävästi selvitetty Kaupunginvaltuuston paikalla ratkaistavaksi, vaan lienee asia, siinä tapauksessa että kauppa syntyy, tältä kohden palautettava Rahatoimikamariin edelleen valmisteltavaksi.“

Keskustelun aloitti *herra L. Ehrnrooth*, jonka mielestä Rahatoimikamarin ehdotusta Tyynelän maatilan ostosta ei käynyt monestakin syystä hyväksyminen. Ennen kaikkea täytyy tilan asemaa pitää erittäin sopimattomana, syystä että Vuorelan pahatapaisten tyttöjen kasvatustila on aivan Tyynelän naapurina, jota seikkaa Rahatoimikamari ei ollut huomannut asiaa valmistellessaan. Tuon sangen huonosti hoidetun tilan hinta oli puhujan mielestä ilmeisesti liian kallis, ja tietojen mukaan, joiden paikkansapitäväisyyttä puhujalla ei ollut syytä epäillä, olisi maatilan todellinen arvo korkeintaan 90,000 markkaa. Puhuja huomautti edelleen sitä seikkaa, että kaupungille asetetut vaatimukset puheenalaisen tarpeen täyttämiseen nähden olivat tuntuvasti kohonneet siitä lähtien, kun Kaupunkilähetys ensiksi teki asiassa aloitteen. Silloin vaadittiin ainoastaan 75,000 markan rahamäärää maatilan ostoon, nyt vaaditaan kaksi sen vertaa. Lukuun otettuina laitoksen kuntoonpanokustannukset nousisivat työsiirtolan kokonaisenmenot esillä olevan ehdotuksen mukaan ainakin 200,000 markkaan, mikä olisi sangen suuri uhraus tuollaisen sosiaalisen kokeen hyväksi. Puhuja ei kuitenkaan tahtonut luovuttavaksi itse aatteesta, vaan ehdotti, että Kaupunginvaltuusto nyt varaisi jonkin rahamäärän, esimerkiksi 70,000 markkaa, vastedes käytettäväksi sopivan maatilan ostoon. Sittenkun asia aikanaan on saanut osakseen tarkemman ja tyynemmän valmistelun kuin mitä nyt on ollut laita, käytettäisiin mainittu rahamäärä tarkoitukseen. Sen ohessa olisi Kaupunkilähetystä kehotettava antamaan täydellinen ehdotus laitoksen järjestämiseksi sekä sen ohjesäännöksi jotta Kaupunginvaltuusto voisi saada selvemmän käsityksen laitoksesta kuin mitä esillä olevan valmistelun pohjalla on mahdollista.

Herra Walldén myönsi, ettei puheenalaisen maanhankintakysymyksen valmistelu ole täydellinen. Tämä ei ollut jäänyt Valmisteluvaliokunnalta huomaamatta, mutta valiokunta oli pitkien epäröimisien jälkeen katsonut voivansa ostoa puoltaa Rahatoimikamarin kirjelmässä mainittujen asiantuntijain lausunnon nojalla. Tiedot, joita jälestäpäin on saatu Tyynelän sopivaisuudesta tarkoitukseen, ovat kuitenkin sitä laatua, ettei puhuja enää voinut yhtyä Valmisteluvaliokunnan kantaan asiassa. Tähän nähden puhuja ehdotti, että sama valiokunta, joka aikaisemmin oli käsitellyt puheenalaista asiaa, saisi toimekseen antaa uuden lausunnon. Puhujasta tuntui siltä, kun Kaupunkilähetyksellä ei olisi laitoksen suunnitelma täysin selvillä. Tässä kohden voisi valiokunta antaa tarkempia ohjeita. Tuollainen lisävalmistelu myös helpottaisi asian lopullista tutkimista Valtuustossa. Periaatteellisen selviytyksen puutteellisuutta silmälläpitäen ei olisi käskettävä Rahatoimikamarin hankkia uutta maatilaa puheenalaiseen tarkoitukseen käytettäväksi. Puhuja sentähden ehdotti, että lisätty Kaupunginvaltuusto, ennenkuin asiassa muuta tehdään, antaisi työsiirtolakysymystä käsittelemään asetetun, herrain Serlachiuksen, Hertzbergin, Forsiuksen, Päivänsalon ja Schaumanin muodostaman valiokunnan toimeksi esittää lausunnon tästä asiasta.

Herra Gripenberg huomautti, ettei Rahatoimikamarilta ollut jäänyt huomaamatta se seikka, että Tyynelä sijaitsee Vuorelan laitoksen läheisyydessä, mutta Kaupunkilähetyksen valtuutettu oli Kamarissa lausunut, ettei tämä seikka merkitse mitään, koska takeita on olemassa järjestyksen ja kurin voimassa pitämisestä. Vaikka puhuja oli toisista syistä Rahatoimikamarissa puoltanut Ryttylän kartanon ostoa, ei puhuja nyt tahtonut pitää kiinni tästä vaihtoehdosta, vaan yhtyi herra Ehrnroothin ehdotukseen. Lisäksi puhuja huomautti, ettei Tyynelän hintaa käy pitäminen kohtuuttomana sitä verratessa Siuntion ja Espoon pitäjässä huomattavana olevaan maa-arvon nousuun.

Herra Ivalo puolsi asian palauttamista Rahatoimikamariin, jonka tulisi hankkia toinen tila Tyynelän sijaan, jota puhujakaan ei pitänyt tarkoitukseen sopivana. Ehdollisesti voisi Kamari ottaa huomioon Ryttylän myyntitarjouksen.

Herra Hertzberg totesi, että puheenalaisen laitoksen suunnitelmaa häitää jossain määrin epäselvyys, joka ei ollut jäänyt valiokunnalta eikä Rahatoimikamariltakaan huomaamatta. Oli pyydetty Kaupunkilähetykseltä tarkempaa ohjelmaa, mutta saatu se vastaus, että ohjelma on itse maatilan laadun varassa. Puhuja ei luullut Kaupunkilähetyksen pystyvän asian nykyisellään ollessa antamaan tarkempaa selvitystä. Ellei Valtuusto tahdo täydellä luottamuksella jättää asiaa Kaupunkilähetyksen haltuun, olisi puhujan mielestä parasta evätä koko ehdotus. Asian lähettämisestä vieläkin kerran valiokuntaan olisi varsin vähän apua. Siltä varalta että lisätty Kaupunginvaltuusto tekisi myönteisen päätöksen, puolsi puhuja ostettavaksi Ryttylän maatilaa, jossa olisi tarjona riittävää tilaa ja joka monessa kohden olisi tuota toista tilaa sopivampi. Rahansijoituksena tämä maanhankinta ei olisi kaupungille epäedullinen.

Herra Walldén huomautti herra Hertzbergin lausunnon johdosta, ettei laitoksen voimassapidosta ole olemassa luotettavia laskelmia eikä ole selvitetty, että Kaupunkilähetyksen hoitamaan niin suurta laitosta kuin nyt on suunniteltu.

Herra Schybergson myönsi, että tässä on kysymyksessä sosialinen koe, mutta kummas-teli, että juuri herra Ehrnrooth tahtoi varottaa siihen ryhtymästä. Puhuja tosin sanoi

omasta puolestaankin epäilevänsä, onnistuisiko tämä koe Kaupunkilähetyksellekään, kun sillä ei olisi isäntävaltaa hoidokkien yli, mutta joka tapauksessa on Kaupunkilähetyksellä suuremmat edellytykset kuin kaupungilla yrityksen onnelliseen toteuttamiseen. Puhuja ei voinut yhtyä herra Ehrnroothin epäilyksiin Tyynelän maatilan sopivaisuudesta tarkoitukseen sekä puolsi Rahatoimikamarin ehdotusta Valmisteluvaliokunnan tekemin lisäyksin.

Herra Lavonius yhtyi herra Walldénin ehdotukseen lisävalmistelun hankkimisesta. Puhuja piti toivottavana, että laitoksen kuntoonpanoon mahdollisimman laajassa mitassa käytettäisiin hoidokkien työtä.

Herra Tollet ei enää, saatuaan kokouksessa esitetyt tiedot, tahtonut puoltaa Tyynelän ostoja, vaan yhtyi herra Walldénin ehdotukseen asian palauttamisesta aikaisempaan valiokuntaan.

Herra Lindfors oli sitä mieltä, että Kaupunginvaltuuston nyt vihdoin olisi ratkaistava asia, sekä yhtyi puolestaan herra Hertzbergin ehdotukseen.

Sittenkun *herra Grotenfelt* oli yhtynyt herra Walldénin ehdotukseen ja *herra Eskola* puoltanut Rahatoimikamarin ehdotusta, huomautti *herra varapuheenjohtaja*, että Tyynelän maatilan myyntitarjous lakkaa, mikäli asiakirjoista näkyy, olemasta voimassa kuluvan kesäkuun 15 päivänä, joten asian palauttaminen erikoisvaliokuntaan tietäisi tarjouksen hylkäämistä ja asian uutta valmistelua kaikessa laajuudessaan. Tämän jälkeen asetti *herra varapuheenjohtaja* vastattaviksi seuraavat äänestysesitykset:

1) „Ne herrat Kaupunginvaltuusmiehet, jotka vastaesitykseksi Valmisteluvaliokunnan ehdotusta vastaan hyväksyvät herra Hertzbergin ehdotuksen Ryttylän maatilan ostamisesta, äänestäkööt jaa; jos ei voittaa, ovat Kaupunginvaltuusmiehet vastaesitykseksi hyväksyneet ehdotukset asian lykkäämisestä toistaiseksi lisävalmistelun hankkimista varten.“

Enemmistö vastasi esitykseen ei.

2) „Ne herrat Kaupunginvaltuusmiehet, jotka hyväksyvät Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen, äänestäkööt jaa; jos ei voittaa, ovat Kaupunginvaltuusmiehet päättäneet, että asiaa on edelleen valmisteltava.“

Enemmistö vastasi esitykseen ei.

3) „Ne herrat Kaupunginvaltuusmiehet, jotka hyväksyvät herra Ehrnroothin ehdotuksen äänestäkööt jaa; jos ei voittaa, ovat Kaupunginvaltuusmiehet yhtyneet herra Walldénin ehdotukseen asian palauttamisesta sitä käsittelemään aikaisemmin asetettuun valiokuntaan.“

Enemmistö vastasi esitykseen ei; ja päätti lisätty Valtuusto siis palauttaa asian kaikessa laajuudessaan edellä mainittuun herrain Serlachiuksen, Forsiuksen, Hertzbergin, Päivänsalon ja Schaumanin muodostamaan valiokuntaan.

Vakuudeksi:

John Uggla.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Lokak. 23 p:nä 1913.

N:o 708.

Miesten työsiirtolan perustamiskysymystä varten asetetulle Kaupunginvaltuuston Valiokunnalle.

Kirjelmässä lokakuun 8 päivältä on Valiokunta pyytänyt Rahatoimikamaria mahdollisimman pian ryhtymään sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että ehdotus miesten työsiirtolan paikaksi sopivan tilan ostosta voitaisiin Kaupunginvaltuustolle esittää, ja sitä varten Kamarin sopivaksi katsomalla tavalla hankkimaan tuollaisten tilain myyntitarjouksia ja antamaan lausunnon asiasta. Tämän kirjelmän johdosta saa Rahatoimikamari huomauttaa seuraavaa.

Katsaus niihin vaiheisiin, joiden alaisena tämä asia on kaupunginviranomaisissa ollut, osottaa että Rahatoimikamari on aikaisemmin antanut erinäisiä lausuntoja ja tehnyt ehdotuksiakin, joita Kaupunginvaltuusto ei kuitenkaan ole voinut hyväksyä. Tähän nähden onkin Kaupunginvaltuusto päättänyt jättää asian kaikessa laajuudessaan erityisen valiokunnan uudelleen käsiteltäväksi. Muodolliselta kannalta katsoen ei Rahatoimikamarilla siis ole oikeutta puuttua tähän asiaan, jonka edelleen käsitteleminen on jätetty erikoisesti valmisteltavaksi. Mutta Kamarin kantaa tässä asiassa eivät kuitenkaan ole yksinomaan muodolliset seikat määränneet. Rahatoimikamari on, niinkuin Valiokunnalle lienee tunnettua, aikaisemmin sekä sanomalehti-ilmoituksilla että yksityistietä koettanut hankkia sellaisten tilain myyntitarjouksia, jotka kävisi edellä mainittua tarkoitusta silmällä pitäen ottaminen huomioon. On kuitenkin osottautunut, että tuollaisia tiloja ei ole ollut tarjona, kun vaatimukset, joita kaupunginhallinto on katsonut olevan kauppaa päättäessään asettaminen, olivat sen laatuksia, ettei Kaupunginvaltuusto voinut lukuisista tarjona olevista tiloista hyväksyä ainoatakaan. Näin ollen ja kun samat vaatimukset tietenkin ovat edelleen olemassa, on Rahatoimikamarin mielestä aivan turhaa nykyään ryhtyä toimenpiteeseen asiassa. Sen sijaan on Rahatoimikamari vastedes, jos sopiva maatila tarjotaan kaupungin ostettavaksi, siitä heti ilmoittava ja samalla ryhtyvä alustaviin neuvotteluihin sen hankkimiseksi kaupungille edellä mainittuun tarkoitukseen.

Valiokunnan kirjelmän oheisen tarjouksen *) siihen kuuluvine karttoineen saa Rahatoimi-

*) Tämä tarjous koski Vihdin Rintelän tilaa.

kamari täten kunnian palauttaa Valiokunnalle. Rahatoimikamarin mielestä on tilan hinta, siihen luettuina tarpeelliset lisä- ja muutosrakennuskustannukset, liian kallis jotta kaupunki voisi sitä ottaa huomioon.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Helsingin kaupungin Valtuustolle.

Myötäliittäen komisioniamaamittari John Sarlin'in tekemän kartan ja selityksen pinta-alasta, joka käsittää 180,04 hehtaaria erilaista maata Ryttylän kartanosta Hausjärven pitäjässä, saamme täten tarjota tämän osan kartanosta ostettavaksi työsiirtolaa varten, ja seuraa kaupassa kaikki tarjotulla alueella olevat rakennukset, valo- ja vesijohtoinen ynnä sähkökone akkumulaattoreineen, sekä telefoni.

Hinta on Smk 106,000: — ja tarvitsisimme käteistä rahaa Smk 10,000: —. Loppumaksu sopimuksen mukaan.

Helsingissä, 20 p. marrask. 1913.

M. W. Anttila.

John Wahander.

Jaakko Hietikko.

Pinta-alain selitys myötäliitetyllä kartalla kuvautuvista tiluksista, jotka Ryttylän kartanosta ovat aiotut ostettaviksi Helsingin kaupungille työttömien siirtolaa varten Ryttylän kylässä Hausjärven pitäjässä.

Ryttylän tilan R. N:o 1¹⁰³ Kotipalstassa:

Peltoa	36,89	
Niittyä	1,38	
Viljelyskelpoista metsämaata	25,20	
Varsinaista metsämaata	2,63	
Teitä ja joutomaita	<u>2,60</u>	68,70 hehtaaria

Ryttylän tilan R. N:o 1¹⁰³ Metsäpalstassa:

Peltoa	0,51	
Viljelyskelpoista metsämaata	46,64	
Varsinaista metsämaata	18,96	
Teitä ja joutomaita	<u>1,23</u>	67,34 „

Ykslammmin tilan R N:o 1¹⁰² palstassa:

Peltoa	0,09	
Viljelyskelpoista metsämaata	36,40	
Varsinaista metsämaata	<u>1,01</u>	37,50 hehtaaria

Ruoppalan palstatilan R N:o 1¹⁰⁰ palstassa:

Viljelyskelpoista suota	3,00	”
-------------------------------	------	---

Multasuon palstatilan R N:o 5²⁰ palstassa:

Viljeltyä suota	<u>3,50</u>	”
Yhteensä 180,04		hehtaaria

Hämeenlinnassa, 10 p:nä helmikuuta 1914.

John Sarlin.
Komisioniamaamittari.

Hausjärven pitäjän Ryttylän talon metsän ja metsämaan arviokirja sekä hakkuusuunnitelma.

Talon metsämaa on 4 eri lohkossa ja käsittää seuraavat alat:

Kotilohko.....	27,83 ha.
Metsälohko	65,60 "
Ykslammin lohko.....	37,41 "
Multasuon lohko	3,50 "
Yhteensä 134,34 ha.	

Metsämaa, joka on enimmältä osalta tervettä kangasmaata, on laadultaan sangen hyvää, minkätähden noin 115 ha käy katsominen viljelyskelpoiseksi.

Metsä on pääasiallisimmin mänty- ja kuusisekametsää, mikä on jäänyt jällel siitä kaadettua 6" × 18' hirret. Mänty on vallitsevana puulajina, kuusi enimmäkseen hiukan nuorempa pohjametsänä. Kotilohkossa on sitä paitsi nuorempia tasaikäisiä männikköjä sekä noin 1,5 ha laajuinen 100-vuotinen männikkö. Koivuja on sangen vähän.

Metsä on, niinkuin edellä olevasta näkyy, enimmältä osalta pientä puuta ja on sen kuutiomäärä silmämääräisessä arviossa laskettu seuraavaksi:

Mäntyä	2,452 m ³ kiinteää mittaa
Kuusta	2,782 " " "
Koivua	282 " " "
Yhteensä 5,516 m ³ kiinteää mittaa	

Tästä puuainemäärästä on laskettu saatavan eri lajeja seuraavasti:

Tukkipuita 6" × 18' alkaen	600 kpl.
Piiruja 5" × 18' mittaisia	3,500 "
Polttopuita (sekapuita)	4,500 m ³ pinomittaa.

Nykyinen vuotuinen kasvu on arvioitu 240 kuutiometriksi kiinteää mittaa eli 1,8 kuutiometriksi hehtaaria kohti. Tämä maan hyvään laatuun verraten vähäinen lisäkasvu johtuu siitä, että puuainetta nykyään on keskimäärin ainoastaan 41 m³ ha kohti. Kasvun lisäämiseksi on sentähden metsäpääomaa kartutettava säästämällä vuosittain osa uutta kasvua.

Hakkuu.

Jos talonkauppa syntyy, tulee, mikäli on ilmoitettu, kotilohkossa talon eteläpuolella oleva metsämaa viljeltäväksi ja siis hakattavaksi paljaaksi. Jos tämä hakkuu toimitetaan 10 vuoden kuluessa ja sitä paitsi metsän muussa osassa toimitetaan perkkkaus, jolloin kaikki vialliset ja kitukasvuiset puut poistetaan, käy arvion mukaan noin 1,300 m³ kiinteää mittaa kaataminen. Vuosittain tulisi niinmuodoin kaadettavaksi noin 140 m³ eli 35 syltä polttopuita. Näin menettellen säästyisi vuosittain 110 m³, joten metsäpääoma olisi 10 vuoden kuluttua lisääntynyt noin 1,100 m³:llä. Kun metsän kasvu sitä paitsi lisääntyisi perkkkauksen johdosta, kävisi polttopuiden kaatoa jo tämän ajanjakson kuluttua varmaan tuntuvasti lisääminen, ja saatanee sentähden, paitsi järeämpiä puita, vuosittain noin 50 syltä polttopuita.

Metsän nykyinen myyntiarvo on edellä olevan arvion mukaan seuraava:

600 tukkipuuta 6" × 18' alkaen, kappaleelta	3: —	Smk	1,800: —
3,500 piirua 5" × 18' kappaleelta	—: 80	"	2,800: —
4,500 m ³ polttopuita à 2: 75.....		"	12,400: —
		Smk	17,000: —
Metsämaan arvo sinänsä on laskettu 55 markaksi hehtaarilta eli 134 ha:lta umpiluvuin.....		Smk	7,000: —
		Yhteensä Smk	24,000: —

Helsingissä, tammikuun 26 päivänä 1914.

W. G. Thomén metsätoimisto:

Ragnar Saxén.

Tammikuun 5 päivänä 1914 toimittivat allekirjoittaneet Helsingin Kaupunkilähetyksen toimenannosta kaikkien Hausjärven pitäjän Ryttylän kantatilaan kuuluvien rakennusten katselmuksen ja arvioimisen. Tällöin merkittiin rakennusten laatu ja arvo seuraavasti:

N:o 1.	Vanhanpuoleinen asuinrakennus hirsistä, laudoitettu ja pärekatolla varustettu. Rakennus, jonka pituus on 21,3 ja leveys 11 metriä, on kaksikerroksinen ja sisältää kaikkiaan 10 asuinhuonetta, 2 keittiötä sekä eteisen. Ensimmäisen kerroksen korkeus on 3,05 ja toisen 2,5 metriä. Rakennus on hyvässä kunnossa ja arvataan	Smk 10,000: —
N:o 2.	Asuinrakennus hirsistä, laudoitettu ja pärekatolla varustettu. Rakennus, jonka pituus on 34 ja leveys 10,8 metriä, käsittää yhden kerroksen ynnä ullakkokerroksen ja sisältää kaikkiaan 13 asuinhuonetta, 2 keittiötä, eteisen ja 3 porstuaa. Rakennuksen keskiosassa oleva iso sali on 4 metriä, sen viereiset huoneet 3,4, rakennuksen päissä olevat huoneet 3 ja ullakkohuoneet 2,25 metriä korkeat. Eräitä tulisijoja lukuunottamatta on rakennus hyvässä kunnossa ja arvoltaan.....	„ 13,000: —
N:o 3.	Vanhanpuoleinen, hirsistä tehty ja pärekatolla varustettu rakennus, jossa on työhuone, leipomo, 4 asuinhuonetta, 2 keittiötä, 2 eteistä ja 2 porstuaa. Rakennus, joka on 30,9 metriä pitkä ja 7,7 metriä leveä, on puutteellisessa kunnossa. Arvioidaan	„ 2,000: —
N:o 4.	Kaksi hirsistä tehtyä ja pärekatolla varustettua aittaa. Rakennukset ovat välttävässä kunnossa ja arvoltaan yhteensä	„ 200: —
N:o 5.	Vanhanpuoleinen, hirsistä tehty, pärekattoinen rakennus, jossa on sauna, pesutupa ja 2 huonetta. Rakennus, jonka pituus on 17 ja leveys 7,7 metriä, on välttävässä kunnossa. Arvioidaan.....	„ 1,200: —
N:o 6.	Tiilistä tehty ja asfalttihuovalla katettu rakennus, jossa on makasiini (ennen mylly), lokomobiilihuone, akkumulaattorihuone sekä porstua. Rakennus, jonka pituus on 12,4 ja leveys 9,4 metriä, on välttävässä kunnossa ja arvoltaan	„ 3,000: —
		<u>Siirros Smk 29,400: —</u>

	Siirros	Smk	29,400: —
N:o 7. Tiilistä tehty ja asfalttihuovalla katettu, sikoläätiksi tarkoitettu rakennus, on hyvässä kunnossa ja arvoltaan	„	400: —	
N:o 8. Tiilistä tehty ja asfalttihuovalla katettu kaksikerroksinen rakennus, jonka pohjakerroksessa on meijeri, maitokammio, leivintupa ja eteinen sekä toisessa kerroksessa 5 asuinhuonetta ja eteinen. Rakennus, jonka pituus on 20,8 ja leveys 11,4 metriä, on hyvässä kunnossa ja arvoltaan	„	14,000: —	
N:o 9. Tiilistä tehty, tiilikattoinen, hyvässä kunnossa oleva rakennus, jonka pituus on 10 ja leveys 10 metriä, sisältää 4 huonetta ja eteisen sekä arvioidaan	„	4,000: —	
N:o 10. Tiilikellari, hyvässä kunnossa, sisältää ison säilytyshuoneen sekä tulisijalla varustetun eteisen. Rakennuksen pituus on 8 ja leveys 10 metriä sekä arvo	„	1,000: —	
N:o 11. Pärekkattoinen tiilinavetta, 75 metriä pitkä ja 14 metriä leveä, on tyydyttävässä kunnossa ja arvioidaan	„	26,000: —	
N:o 12. Tiilistä tehty, pärekattoinen tallirakennus, 26 metriä pitkä ja 11,3 metriä leveä, on hyvässä kunnossa ja arvoltaan	„	5,500: —	
N:o 13. Kaksi tiilistä tehtyä pärekattoista vilja-aittaa, kumpikin 15,6 metriä pitkä ja 11,1 metriä leveä; ovat hyvässä kunnossa ja arvataan kumpikin 4,500 markaksi eli yhteensä	„	9,000: —	
N:o 14. Yhdeksän puusta tehtyä vajarakennusta, välttävässä kunnossa, arvioidaan kaikkiaan	„	1,200: —	
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk</u>	<u>90,500: —</u>

Tarpeellisista rakennustöistä on kustannuksia rakennuksessa N:o 7, joka käytettäisiin pajaksi, arviolta Smk 500: —
Kanalalan ja sikoläätin laittamisesta osaan rakennusta N:o 11, arviolta „ 2,000: —
 Siirros Smk 2,500: —

	Siirros	Smk	2,500: —
Rakennuksessa N:o 6 olevan makasiinin laittamisesta saunaksi	„		3,500: —
Erinäisistä korjauksista sekä 4 uuden tulisijan teettämisestä rakennukseen N:o 2	„		4,000: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk</u>	<u>10,000: —</u>

Wilho Lekman.

Albert Nyberg.

*Valiokunnan mietintö asiasta, joka koskee
Pakaan alueen jakamista teollisuus- ja varasto-
paikoiksi.*

Kirjelmässä viime elokuun 14 päivältä (Pain. asiakirj. N:o 73 vuodelta 1913) on Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle tehnyt ehdotuksen Pakaan tilan eteläosan asemanjaoitukseksi, jotta siten voitaisiin tyydyttää pienteollisuuden tonttialan sekä varastopaikkain tarvetta. Kun kuitenkin Kamarin ehdottama alue käsitti verraten mäkistä maata, jonka tasoittamisesta mainittuun tarkoitukseen olisi tuntuvia kustannuksia, sekä myöskin siihen katsoen, että kulkuyhteyden aikaansaaminen kaupungin kanssa ehkä kohtaisi vaikeuksia, sen johdosta että alue sijaitsee Sörnäsän rautatien takana, piti Kaupunginvaltuusto asiaa viime lokakuun 14 päivänä pidetyssä kokouksessa käsitellessään esityksen lähempää tarkastelua erittäinkin edellä mainitussa suhteessa tarpeellisenä ja päätti sitä varten lähettää asian allekirjoittaneiden muodostamaan erikoisvaliokuntaan, joka sen ohessa sai toimekseen lausua mielensä sen luovutusmuodon sopivaisuudesta, jota Rahatoimikamari oli edellä kerrotussa esityksessään ehdottanut.

Ilmoittaen että Valiokuntaa ovat sille annetun tehtävän täyttämiseksi avustaneet kaupungininsinööri ja kaupungin asemakaava-arkkitehti, saa Valiokunta nyttemmin työnsä suoritettuaan Kaupunginvaltuustolle antaa seuraavan mietinnön esillä olevasta asiasta.

Pienteollisuuden ja varastopaikkain tilantarpeen on kaupunginhallinto ottanut huomioon laatiessaan alustavan luonnoksen Vanhankaupunginlahden länsipuolisen alueen järjestämiseksi, jolta alueelta on lukuisia tonttipaikkoja saatavana teollisuuden ja kaupan tarpeisiin. Tämän alueen luovuttaminen näihin tarkoituksiin ei kuitenkaan edellytä ainoastaan rautatieraitteiden ja laajan katuverkon teettämistä, vaan myös laajaperäisiä täytetöitä sekä vastedes lisäksi Vanhankaupunginselän ruoppaamista laivakulkuyhteyden aikaansaamiseksi. Ja kun paikkaa ei voi mainittavan laajalta edullisesti käyttää ennen näiden töiden suorittamista, kulunee nähtävästi sangen pitkä aika, ennenkuin alueen voi luovuttaa tarkoitukseensa. Sillä välin on tarpeellista poistaa teollisuus- ja varastotonttien puutetta muulla tavoin sekä suunnitelman mukaisesti täyttää tuollaisen tilan tarvetta.

Mikäli Valiokunta on saanut tietää, ei viime vuosina tosin ole sanottavan vilkkaasti kysytty tontteja pienteollisuuden tarpeisiin, mikä seikka myös näkyy siitä, että esim. Pakaan alueen läheisyydessä Sörnäsän haararadan eteläpuolella on yksityisten omistamia tehdaspaikkoja, joita ei ole käytetty tarkoitukseensa. Mahdotonta ei silti suinkaan ole, että tuollaisten tonttien tarve lähivuosina lisääntyy, erittäinkin sittenkun varastopaikoiksi annettu, mutta vuokramiesten enimmäkseen tehdastonteiksi käyttämä Merisataman viereinen alue tulee tyhjennettäväksi järjestelyn toimittamista varten. Lienee sentähden kaupungin velvollisuus ajoissa ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin vastaisten vaatimusten täyttämiseksi tässä kohden ja järjestää pienteollisuuden käytettävään tonttipaikkain hintasuhteet sekä ehkäistä sitä osittain pyrkimästä kaupungin rajain ulkopuolelle.

Mitä taas varastopaikkoihin tulee, on Valiokunta voinut todeta, että näiden puute ja kysyntä on paljon suurempi kuin pienten tehdastonttien. Varastoalueiden lähin puute tulee poistetuksi luovuttamalla siihen tarkoitukseen väliaikaisesti maata Santa- ja Busholmasta. Täältä kuitenkin voidaan varastotontteja luovuttaa vain lyhyeksi ajaksi, enintään viideksi vuodeksi, jonka ajan kuluttua tämä kaupunginosa on luovutettava varsinaiseen tarkoitukseensa, kaupan tarpeisiin.

Samalla kun siis Valiokuntakin osaltaan tunnustaa sen suuntaisten toimenpiteiden tarpeellisuuden, joita Rahatoimikamarin alote tarkoittaa, on Valiokunta tehtävänsä mukaisesti ottanut tarkemman selon Kamarin ehdottaman alueen laadusta ja sen kelpaavaisuudesta puheenalaiseen tarkoitukseen sekä tässä yhteydessä tarkastanut Rahatoimikamarin esittämää järjestämissuunnitelmaa siihen kuuluvine kustannuslaskelmineen.

Rahatoimikamarin järjestettäväksi ehdottama Pakaan tilan alue ulottuu etelässä rautatielinjaan ja valtionrautateiden alueeseen sekä rajoittuu idässä Vallilan kaupunginosaan ja lännessä emäradan viereisiin epätasaisiin alueihin. Pohjoisessa rajoittaa teollisuustontteja istutuspaikaksi varattu vuorenrinne, joka erottaa tämän alueen Pakaan rajakkaisista osista. Kaupunginasema-kaava-arkkitehti on Pakaan eteläosan järjestämisehdotuksen yhteydessä laatinut suunnitelman noiden viimeksi mainittujen osain jaotukseksi ja tämäkin ehdotus on nähtävänä Rahatoimikamarin lähettämässä suunnitelmassa. Tästä suunnitelmasta näyttää käyvän selville, että teollisuuskorttelit hyvin käysovittaminen tähän vastaiseen kaupunginosaan sekä ettei kaupunginasema-kaavan vastaista kehitystä silmälläpitäen ole odotettavana minkäänlaisia terveydellisiä vaaroja eikä vaikeuksia siitä, että Pakaan aluetta käytetään edellä mainituun tarkoitukseen.

Puheenalaisen alueen pintamuodostus tuottaa tosin paikoin melko suuria vaikeuksia tonttien tehokkaalle käytölle, mutta alue lienee kuitenkin tasaisimpia mitä tässä kaupungissa ylipäättään on rautatien vierellä.

Asiaa Kaupunginvaltuustossa keskusteltaessa huomautettiin Rahatoimikamarin ehdotuksessa olevan yhtenä hättänä, että tontit olisivat jopa 40 metrin päässä rautatiestä lähinnä Sörnäsin rataa sijaitsevasta alueen laidasta lukien. Tämä lausunto kuitenkin johtuu väärinkäsityksestä, sillä Kamarin ehdotuksessa edellytetään rautatieraide johdettavaksi pitkin n. s. Teollisuuskatua noin 20 metrin päässä tonttien eteläisestä rajalinjasta. Tämä raide yhdistettäisiin sitten, niinkuin monin paikoin Helsingissä on tapana, keveillä kapearaitteisilla kuljetusradoilla teollisuusalueen eri tontteihin.

Kaupungin ja puheenalaisen tonttialueen välille näyttää olevan suorainen ja mukava kulkuyhteys aikaansaataavissa teettämällä silta rautatienlinjan poikki Sturekadun suuntaan. Rakennuskonttori on jo laatinut luonnoksen 10 metriä leveän, puusta tehtävän ajosillan rakentamiseksi tähän paikkaan, ja olisi tästä työstä kustannuksia 24,000 markkaa. Kaupungin taholta on vaadittu, että silta on rakennettava valtionrautateiden kustannuksella, ja keskusteluja asiasta on paraikaa käymässä Rahatoimikamarin ja Rautatiehallituksen välillä.

Rahatoimikamarin lähettämää asemanjaoitusehdotusta tarkastaessaan on Valiokunta havainnut ehdotuksen kaikissa pääkohdissaan laadituksi oikeilla perusteilla, joten Kaupunginvaltuusto voi sen pääasiassa hyväksyä. Valiokunta on kuitenkin pitänyt suunnitelmaan tarpeellisenä sellaista muutosta, että tehdastontit sijoitettaisiin yksinomaan alueen tasaisempaan osaan ja että alueen sangen mäkinen itäosa järjestettäisiin asuntokortteleiksi. Tämän rajoituksen toimeenpanemalla sekä kulkuväyliä ja rautatieraidetta sopivasti sijoittamalla päästäisiin teettämästä erinäisiä louhimistöitä ja säästyisi tuntuvia kustannuksia alueen kuntoonpanossa.

Näitä seikkoja silmälläpitäen on Valiokunta laadituttanut tämän oheisen muutetun ehdotuksen alueen järjestämiseksi, joka ehdotus eroaa Rahatoimikamarin ehdotuksesta pääasiallisimmin siinä, että Valiokunta on poistanut Kamarin suunnitelmassa Sturekadun suuntaisesti kulkevan Mäntsäläntien ja sen sijaan ehdottanut teetetäväksi samannimisen kadun, joka kulkee kohtisuoraan entistä suntaa vasten ja päättyy Sturekatuun Vallilan tien kohdalla. Sitä paitsi on Teollisuuskadun itäosaa kavennettu, mikä on käynyt päinsä sen johdosta, että mainitulle kadulle sijoitettaviksi ehdotettujen raiteiden itäinen yhtymäkohta Sörnäsin rataan on siirretty hiukan lännemmäksi, joten raide on lyhentynyt. Tämä järjestely, joka muutetussa ehdotuksessa edustaa suurinta säästöerää, on katsottu olevan haitatta toimeenpantavissa. Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan olisi teollisuusalueen keskustassa kaksi yhdensuuntaista poikkikatua yhdistämässä Teollisuus- ja Vesijohtokatua, jotta alueen halki kulkeva päävesijohto siten saataisiin tehdyksi yleisen kadun alle. Valiokunta on lisätilan saamiseksi pannut näiden kahden poikkikadun sijaan yhden ainoan, minkätähden vesijohto on lyhyeltä osalta laskettava uudestaan.

Mainitulla tavalla muodostellun suunnitelman mukaan vähenisi tehdastonteiksi käytettävä ala noin 8,500 m², jonka vähennyksen kuitenkin korvaisi tehdastonttien itäpuolelle suunniteltujen asuntokorttelien tilan vastaava laajeneminen.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesta alueen järjestämisestä olisi kustannuksia Rahatoimikamarin laskemiin määriin verraten seuraavasti:

Tasoitetaan:	Tämän oheisen muutetun ehdotuksen mukaan.	Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan.
Teollisuuskatu	Smk 206,000: —	Smk 193,400: —
Mäntsäläntie.....	” 15,000: —	” — —
Tammelantie	” 7,100: —	” 24,700: —
Vesijohtokatu	” 44,400: —	” 44,400: —
Elimänkatu	” 7,100: —	” 7,100: —
<u>Kujat</u>	<u>” 3,400: —</u>	<u>” 3,400: —</u>
Tasoituskustannukset kaikkiaan	Smk 283,000: —	Smk 273,000: —
Tähän tulee lisäksi kustannuksia Teollisuuskadun rautatieraiteesta....	” 37,400: —	” 165,000: —
Laskujohto	” 59,200: —	” 46,000: —
Edellä mainitun vesijohtoputken uudistus.....	” 30,000: —	” — —
	<u>Yhteensä Smk 409,600: —</u>	<u>Smk 484,000: —</u>

eli siis 74,400 markan vähennys.

Rautatieraiteen rakennuskustannusten suuri eroavaisuus on ainoastaan näennäinen, sillä Rahatoimikamari on tähän summaan myös lukenut kustannukset suunnitellun rautatieraiteen ja valtionrautateiden alueen välisen Teollisuuskadun osan tasoittamisesta, vaikka nämä kustannukset oikeastaan on pantava maksettavaksi kaduntasoitismäärärahasta. Laskujohtokustannusten kohoaminen 46,000 markasta 59,200 markkaan on selitettävissä siten, että aikaisemmassa kustannusarviossa oli laskujohdon menot laskettu pituusmetriltä, edellyttäen että työ pitkin matkaa suoritettaisiin yhteisesti vesi- ja viemärijohtoa varten. Lopullista kustannusarviota laadittaessa kuitenkin on käynyt selville, että johto täytyy 250 metrin pituudelta rakentaa yksinomaan laskujohtona, minkä johdosta kustannukset kohoavat noin 13,000 markalla.

Harkitessaan Valiokuntaan lähetettyä asiaa on Valiokunta puolestaan havainnut, että Pakaan aluetta sekä pintamuodostuksen laatuun että hyvään rautatieyhteyksien järjestämismahdollisuuteen nähden on katsottava täysin sopivaksi pienteollisuuden ja varastoliikkeen paikaksi sekä että myöskin

kulkuyhteys kaupungin kanssa on tyydyttävällä tavalla järjestettävissä. Alueen erillinen asema, sitä kun pohjoisessa rajoittaa edellä mainittu vuorenselänne sekä etelässä valtionrautateiden y. m. alueet, jotka lopullisesti on luovutettu teollisuustarkoituksiin käytettäväksi, niinkään näyttävät edellyttävän paikan käyttämistä tässä mainitulla tavalla, tarvitsematta Vallilan ja sen ympäristön vastaisen järjestelyn vaikuttaa puheenalaisen alueen kehitykseen. Valiokunta on sentähden tahtonut puoltaa, että Kaupunginvaltuusto *varaisi alueen useinmainittuun tarkoitukseen* sekä pääasiassa hyväksyisi Valiokunnan esittämän muutetun suunnitelman paikan vastaiseksi järjestämiseksi.

Valiokunta ei kuitenkaan ole katsonut olevan rajoittaminen tehtävänsä Pakaan alueen edellytyksiin tehdasalueena, vaan on sen ohessa myös tahtonut tutkia, olisiko kaupungin käytettävänä muita ja sopivampia paikkoja, kunnes Vanhankaupunginselän rannalle suunnitellut laitokset verraten kaukaisessa tulevaisuudessa saadaan aikaan. Sillä vaikka Pakaa, niinkuin edellä huomautettiin, tarjoo huomattavia etuja, on kuitenkin pelättävissä, että sikäläisten tonttien kysyntä paikan etäisyyden ja tyydyttävään laivakulkuyhteyksien aikaansaantia kohtaavain vaikeuksien johdosta ei alussa ole mainittavan suuri. Esiintyy sentähden vastattavaksi kysymys, eikö kaupunki voisi käyttää edullisemmin toisella taholla niitä runsaita järjestämiskustannuksia, mitkä tässä tulevat kysymykseen.

Vaikka Helsingillä on käytettävänään melko pitkältä rantalinjoja, on kuitenkin sangen vaikea osottaa tehdas- ja varastotarkoituksiin sopivia alueita, jotka kävisi saattaminen sekä laiva- että rautatieliikenteen yhteyteen. Osin on ranta-alueet jo käytetty muihin tarkoituksiin ja osin tarvitaan kaupungin rannat suuren liikenteen tarvetta täyttävien laitosten paikoiksi. *Hietaniemen* alue, joka voimassa olevaan kaupunginasemakaavaan on merkitty huvilakaupungiksi, on Valiokunnan mielestä ainoa meren partaalla sijaitseva alue, joka on käytettävissä edellä mainittuun tarkoitukseen.

Paikan sopivaisuuden paikallisliikenteen tarpeisiin ovat kaupungin ammattiviranomaisetkin huomanneet. Siinä Helsingin satamaolojen järjestämisehdotuksessa, jonka kaupungininsinööri Idström kaupungin yleisten töiden Hallituksen toimenannosta laati vuonna 1912, ehdotetaan nimittäin, että Hietaniemen alue vastedes käytettäisiin varastopaikoiksi ja niiden yhteydessä oleviin tarpeisiin sekä että aluetta, joka Hietaniemenkatua pitkin kulkevilla rautatieraitteilla saatettaisiin satamaradan yhteyteen, täyttämällä laajennettaisiin niemekkeen viereisiä Taivalsaarta, Taivalkareja ja Hietaniemenkareja myöten, joten ei ainoastaan saataisi tuntuva lisätilaa, vaan myös tilaisuutta satamalaitosten teettämiseen matalakulkuisten alusten käytettäväksi.

Valiokunta puolestaan pitää tätä ehdotusta erittäin huomiota ansaitsevana, joten sitä ei olisi sivuutettava paikallisliikenteen tilantarvetta arvostellessa. Niinkuin Valiokunta paikalla käydessään on todennut, on Hietaniemellä useita edellytyksiä sopiakseen varastoalueeksi, ja erittäinkin asemansa puolesta on sillä ilmeistä etuja Pakaan alueen edellä. Paikka sijaitsee nimittäin syvän veden äärellä ja likellä kasvavaa kaupunginosaa, missä on vilkas rakennustoiminta ja liikenne. Pintamuodostus on tosin epätasainen, mutta ei tasoitettavaksi epäsuotuisa. Rautatieyhteys Hietaniemen kanssa on, vaikka melko suurilla kustannuksilla ja osittain nykyistä kaupunginasemakaavaa muuttamalla, aikaansaataavissa teettämällä sinne Rautatiekadun kohdalta Runebergkadun läheisyydestä lähtevä satamaradan haararaide. Sijaiten erillään venäläisen sotaväen, mooseksenuskoisten seurakunnan ja luterilaisten seurakuntain hautausmaiden takana eivät Hietaniemen varasto- ja tehdaslaitokset vaikuttaisi häiritsevästi Töölön kaupunginosaan. Mainitun asemansa johdosta paikka ei myöskään ole täysin sopiva huvila-alueeksi, minkätähden täytyy pitää paljon luonnollisempana, että tuollainen ranta-alue etusijassa käytetään kaupan ja merenkulun tarpeisiin.

Voidakseen arvostella paikan sopivaisuutta nyt puheena oleviin tarkoituksiin on Valiokunta kaupunginarkkitehdillä teettänyt tämän oheisen yleisuunnitelman alueen järjestelemiseksi. Tämän suunnitelman mukaan olisi varasto- ja tehdastonteiksi heti käytettävänä oleva (punaisella viivoitettu) ala 43,000 m². Täyttämistöitä käy, sikäli kuin rajakkaisia kaupunginosia tasoitellaan, helposti toimeenpaneminen niemekkeen pohjoispuolisella varsin matalalla ranta-alueella, minkä johdosta tonttiala tuntuvasti laajenisi. Kokonaisuudessaan toteutettuna tarjoisi suunnitelma noin 112,000 m²:n tonttialan, tähän lukematta teiden, rautatieraitaiden, rantasiltojen ja niillä olevain avonaisten varastopaikkain tarvitsemaa tilaa.

Rakennuskonttorin laatima suunnitelma rautatien rakentamiseksi kaupungin ja Hietaniemen välille osottaa, että pääraide enimmältä osalta kulkisi syvässä leikkauksessa sekä sitten uuden hautausmaan rajan poikki. Raide ei näin ollen mainittavasti estäisi muuta liikennettä, paitsi Nordenskiöldkadun risteyksessä, johon kuitenkin kävisi sijoittaminen turvallisuuslaitteita. Koko raidelaitteesta, lukuunottamatta itse niemekkeelle tulevia raidehaarakkeita, olisi tämän oheisen likimääräisen laskelman mukaan kustannuksia 334,000 markkaa.

Hietaniemen alueen käyttäminen ei Valiokunnan mielestä vaatisi heti rakentamaan kallista rautatieyhteyttä, vaan voisi se jäädä siksi, kunnes järjestelytyö on edistynyt ja aluetta mainittavammassa määrin ruvettu käyttämään kaupan ja teollisuuden tarpeisiin. Vailla rautatieyhteyttäkin ollen Hietaniemen varasto- ja tehdastontit hyvän laivakulkuyhteytensä vuoksi varmaan olisivat halutumpia kuin etäisen Pakaan paikat. Ajokuntoinen tie

vie jo nykyään kaupungista Hietaniemelle ja on mainittavitta kustannuksitta parannettavissa. Laivakulkua varten kaupungilla niinikään on alueen uloimalla niemekkeellä hyvässä kunnossa oleva laituri.

Kysymys Hietaniemen alueen kuntoonpanemisesta useinmainittua tarkoitusta varten kuitenkin vaatii tarkempaa teknillistä ja taloudellista tutkimusta, jommoinen ei kuulu Valiokunnan ohjelmaan ja lienee annettava kaupungin yleisten töiden Hallituksen tehtäväksi. Vasta sittenkun suunnitelma kustannuslaskelmineen on laadittu ja Rahatoimikamarin lausunto siitä ole-massa, näyttää Kaupunginvaltuuston olevan aika päättää Hietaniemen alueen vastaisesta käytöstä ja molempain nyt ehdotettujen paikkain keskinäisistä eduista sekä siitä, missä järjestyksessä järjestämistyöt on teetettävä ja minkä verran varoja tarkoitukseen tarvitaan. Mainittua selvitystä odotellessa tulisi myös kysymyksen puheenalaisiin luokkiin kuuluvain tonttialain luovutus-tavasta saada toistaiseksi jäädä sillensä.

Valiokunta rohkenee näin ollen esittää Kaupunginvaltuuston päätettä-väksi

että tämän oheinen muutettu Pakaan alueen eteläosan asemanjaoitus hyväksytään;

että Rahatoimikamarin käsketään laatia suunnitelma Hietaniemen alueen järjestämiseksi teollisuus- ja varasto-paikoiksi sekä, sittenkun asiaa on teknilliseltä ja taloudelli-seltä kannalta valmisteltu, tästä antaa lausunto; niin myös

että muu toimenpide asiassa saa jäädä siksi, kunnes mainittu selvitys on saapunut.

Helsingissä, maaliskuun 3 päivänä 1914.

Ferd. von Wright.

Carl Enckell.

Nest. L. Eskola.

John Uggla.

Likimääräinen laskelma kaupungin ainespihan kohdalta Hietaniemelle menevän rautatieraiteen kustannuksista.

30,500 m ³ kallionlouhintaa à 8: —	244,000: —		
1,660 p.m. yksinkert. raidetta ilman kiskoja			
à 20: —	33,200: —		
1 yksinkert. vaihde	1,500: —	278,700: —	
Noin 10 % lisää työnjohdosta y. m.		27,300: —	306,000: —
		<u>Yhteensä Smk</u>	<u>306,000: —</u>

Kustannuksia kiskoista tarpeineen.

1,660 m raidetta 30 kilon kiskoja 99,600 kg			
à —: 21	20,916: —		
tarvikkeita 25,000 kg à —: 27.....	6,750: —	27,666: —	
Noin 10 % lisää työnjohdosta y. m.		334: —	28,000: —
		<u>Yhteensä Smk</u>	<u>334,000: —</u>

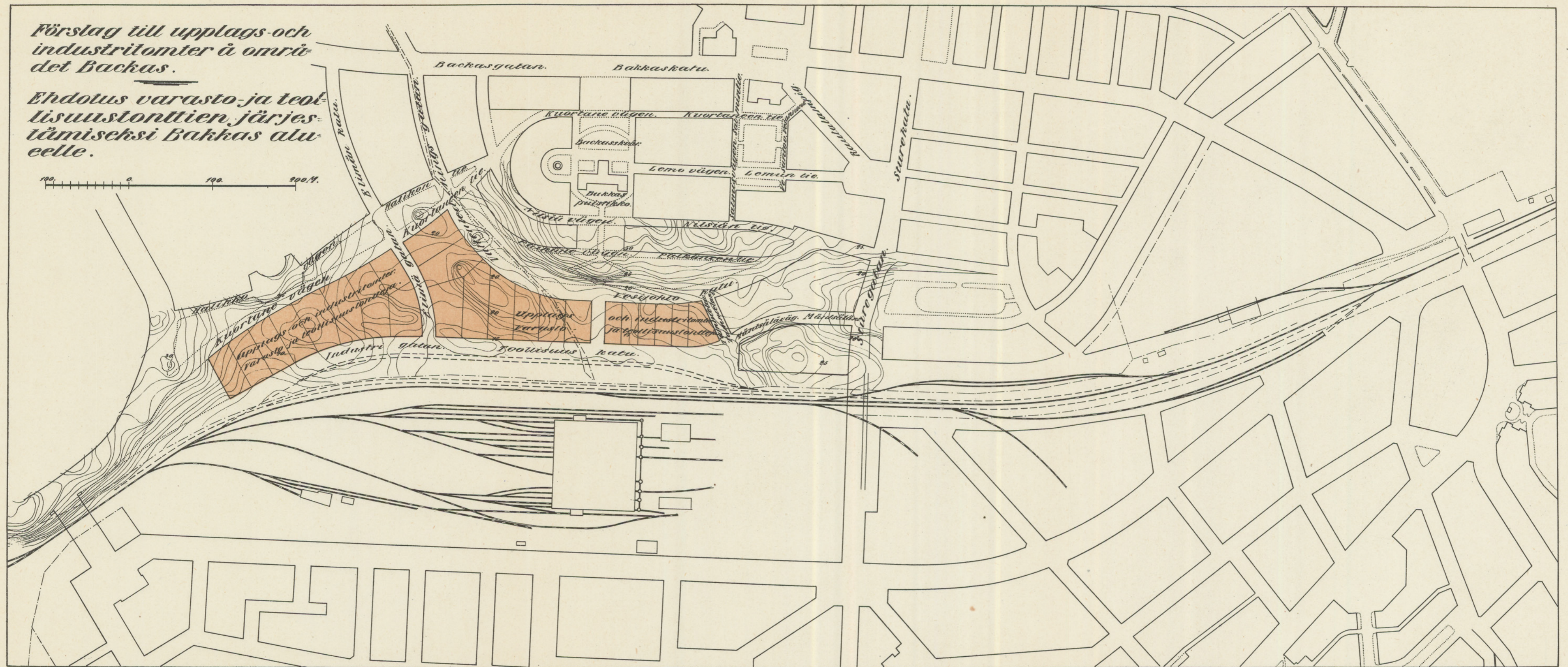
Helsingin kaupungin Rakennuskonttori, jouluk. 17 p. 1913.

Tycho Öller.

*Förslag till upplags-och
industritomter å omrät-
det Backas.*

*Ehdotus varasto- ja teol-
lisuusonttien järjes-
tämiseksi Backas alu-
elle.*

100 0 100 200 M.

*Redningens Arkitektkontor
11 november 1913
P. J. J. J.*

FÖRSLAG TILL ANORDNING AV
UPPLAGSPLATSER Å SANDUDD

ENDOTUS VARASTOTONTTIEN
JÄRJESTÄMISEKSI HIETANIE-
MEN ALUEELLE

HELSINGFORS STADS BYGGNADSKONTOR.

1914
1914

B. J. J. J.

100 0 100 200 300 400 m.

Esitys palkintokilpailun toimeenpanemisesta Vallilaan suunniteltuihin kortteleihin N:oihin 554 ja 555 rakennettavien pienten asuntojen piirustusten sekä mainittujen korttelien tonttijaoitusehdotuksen aikaansaamiseksi.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Helmik. 26 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 142.

Kaupunginvaltuuston lähetepäätöksellä viime tammikuun 5 päivä on Rahatoimikamaria kehoitettu antamaan lausunto Sosialilautakunnan kirjelmässä edellisen joulukuun 19 päivä Valtuustolle tehdyn esityksen johdosta, että Lautakunta valtuutettaisiin toimeenpanemaan palkintokilpailu Vallilan alueelle suunniteltuihin kortteleihin N:oihin 554 ja 555 teetettävään pienten asuntojen piirustusten sekä mainittujen korttelien tonttijaoitusehdotuksen aikaansaamiseksi Lautakunnan laatiman kilpailuohjelman mukaisesti sekä että tarkoitukseen myönnettäisiin tarpeellinen määräraha.

Lähetäten Kaupunginvaltuustolle Sosialilautakunnan kirjelmän asiasta sekä kilpailuohjelman ehdotuksen (Liitteet I ja II) saa Rahatoimikamari vaadituksi lausunnoksi esittää seuraavaa:

Niinkuin asiakirjoista käy selville, on Sosialilautakunta yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämisrahaston käyttämiseen nähden ajatellut mahdolliseksi lainain myöntämistä rahastosta vuokratonttienkin rakennuttamiseen. Harkitessaan kysymystä, missä kaupunginalueen osassa tuollainen tontinvuokraus voisi tulla kysymykseen, on Lautakunta puolestaan pitänyt mainittuun tarkoitukseen sopivimpana paikkana sitä Vallilan alueen osaa, joka sijaitsee luoteeseen nykyään rakentamattomasta mainitun alueen osasta ja jota osaa varten jo on olemassa kaupungin yleisten töiden Hallituksen laatima jaoitussuunnitelman ehdotus, jota ei kuitenkaan vielä ole lähetetty Kaupunginvaltuuston lopullisesti vahvistettavaksi. Sen ohessa on Lautakunta

ilmoittanut, että ehdotus tarkoitukseen sopivain tonttien vuokratirjoiksi on valmisteltavana Lautakunnassa.

Puheenalaisesta Vallilan alueen laajennetusta osasta olisi Lautakunnan mielestä aluksi kaksi kortteliä, N:oilla 554 ja 555 merkityt, käytettävä sellaiseen vuokratonttien rakennuttamiseen, jota lainarahastolla on tarkoitus edistää. Lautakunta on ehdottanut, että toinen kortteleista, N:o 555, jaettaisiin pääasiassa sillä tavoin kuin kaupungin yleisten töiden Hallituksen laatimassa ehdotuksessa osotetaan ja että siihen rakennettaisiin erillisiä kahden tai kolmen perheen taloja ja taas kortteliin N:o 554 rivitaloja eli yhteenrakennettuja omakotirakennuksia. Kun Vallilan jaotussuunnitelman ehdotuksessa ei ole edellytetty viimeksi mainitun rakennustyyppin tulevan käytäntöön, on Lautakunnasta näyttänyt tarpeelliselta, että korttelin tonttijako samoin kuin eri tonttien rakennusrajatkin laadittaisiin uudestaan.

Käytännöllisten ja miellyttävien omakotirakennustyyppien saamiseksi on Lautakunta pitänyt suotavana pienenlaisen palkintokilpailun toimeenpanemista, joka kilpailu myös käsittäisi korttelien tonttijaon ehdotuksen laatimisen, ja on Lautakunta sentähden anonut valtuutusta saada toimeenpanna tuollaisen palkintokilpailun tarkemmin esittämänsä ohjelman mukaan, johon ohjelmaan sekä palkintolautakunnan kokoonpanoon ynnä luvattuihin palkintoihin nähden Rahatoimikamari saa viitata tämän oheiseen ehdotukseen.

Ilmoittaen että niin Rahatoimikamari kuin Sosialilautakuntakin ovat alustavasti tarkastaneet edellämainitun kaupungin yleisten töiden Hallituksen laatiman ehdotuksen Vallilan alueen asemakaavan laajentamiseksi, jolloin Lautakunta, viitaten nyt tekemäänsä ehdotukseen palkintokilpailun toimeenpanemisesta, on lausunut, ettei sillä ole mitään muistuttamista ehdotettuja katusuuntia eikä korttelien ulkorajoja vastaan, mutta on varannut itselleen tilaisuuden saada aikanaan lausua mielensä korttelien tonttijaoituksesta, saa Kamari, joka kohdakkoin lähettää edellämainitun ehdotuksen Kaupunginvaltuuston tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi, osaltaan puoltaa myöntymistä Sosialilautakunnan nyt tekemään esitykseen, erittäinkin kun puheenalaisessa palkintokilpailussa kenties esiintuodaan huomiota ansaitsevia aatteita, joita ehkä voisi käyttää hyväksi silloinkin, kun muita alueita vastedes luovutetaan rakennettaviksi samalla tavalla kuin nyt puheena oleva alue, ja koska palkintokilpailun antamat tulokset eivät muuttaisi Vallilan jaotussuunnitelman ehdotuksen pääpiirteitä, vaan ainoastaan kahden korttelin tonttijaoitusta.

Esittämiensä syiden nojalla saa Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Herrain Kaupunginvaltuutusmiesten päätettäväksi

että Sosialilautakunta valtuutetaan toimeenpanemaan ehdottamansa palkintokilpailu; sekä

että Valtuuston käyttövaroista tarkoitukseen myönnetään 2,500 markan määräraha.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SOSIALILAUTAKUNTA*Helsingissä,
jouluk. 19 p:nä 1913.**Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 37.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto asiaa viime marraskuun 11 päivänä esiteltäessä oli vahvistanut Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennuslainarahaston säännöt sekä johtosäännön, jonka mukaan rahastoa hoitaa Sosiaalilautakunnan sitä varten asettama jaosto, on Lautakunta katsonut asiakseen valmistella toimenpiteitä, jotka ehkä havaitaan tarpeellisiksi, jotta rahaston tarkoituksena olevan lainanantotoiminnan kävisi alottaminen ja jatkaminen asuntopoliittisesti edullisin edellytyksin. Siinä kohden on Lautakunnan huomio etusijassa kiintynyt sellaisten toimenpiteiden tarpeellisuuteen, joiden avulla kävisi mahdolliseksi aikaansaada edellä mainituissa säännöissä tarkoitettu pienten asuntorakennusten teettäminen vuokratonteille, jommoinen rakennustoiminta on päässyt hyvään vauhtiin niin sanotulla Vallilan alueella, mutta jossa, sikäli kuin sitä kannatettaisiin uudesta lainarahastosta annettavilla lainoilla, tulisi käytäntöön toiset tyypit kuin nykyisessä Vallilassa. Tälle alueelle on nimittäin tähän asti rakennettu pieniä vuokrakasarmeja useampaa perhettä varten ja tonteille, jotka on annettu vuokralle ainoastaan kolmeksi-kymmeneksi vuodeksi, jota vastoin nyt olisi edistettävä pienempien, yhden tahi kahden perheen ja enintään 15,000 markan arvoisten asuinrakennusten teettämistä sekä sitä varten annettava käytettäväksi sopivia vuokratontteja niin pitkäksi aikaa, että lainarahastosta myönnetty hypoteekkilainat hyvin ehditään kuolettaa. Sen ohessa ja kun tässä kaupungissa on tähän asti tuskin mitään tehty sellaisten pienten asuinrakennusten aikaansaamiseksi, joita tässä tarkoitetaan, on näyttänyt suotavalta, että ennen rakennustoiminnan alkamista olisi halullisten rakennuttajain käytettävänä mainitun tyyppisten rakennusten tarkoituksenmukaisia piirustuksia.

Jättäen sopivain vuokravälikirjain laadinnan jatkuvan valmistelun varaan on Lautakunta, sittenkun edellä mainittu kysymys muutoin oli ollut käsiteltävänä sitä varten asetetussa valiokunnassa, johon kuuluivat kunnallisneuvos V. von Wright, arkkitehti M. Mallander ja kaupunginasemakaava-arkkitehti Bertel Jung, valiokunnan ehdotuksesta yhtynyt tekemään seuraavan esityksen tonttien osottamisesta edellä mainittua rakennustoimintaa varten

sekä palkintokilpailun toimeenpanemisesta ehdotetun alueen jaoitusehdotuksen ja myös edellä mainittua tyyppiä olevain asuinrakennusten piirustusten aikaansaamiseksi.

Ensin on Lautakunnalla ollut aihetta tarkastella, miltä niistä alueista, jotka lähiaikoina tulevat tasoitettaviksi ja rakennustarkoituksiin luovutettaviksi, olisi kortteleja puhenalaiseen tarkoitukseen sopivimmin varattavissa. Tuollaisia alueita ovat Meilahden uudet kaupunginosat, Fredriksbergin viereiset uudet korttelit ja laajennettu Vallila.

Meilahden alueelle ehdotettuihin uusiin kaupunginosiin kävisi tosin sijoittaminen pienempiä asuntotontteja, mutta nämä seudut eivät liity mihinkään vanhempaan taajempaan asutukseen eikä läheisyydessä myöskään ole mainittavia teollisuuslaitoksia, joiden työväen asutopaikaksi alue soveltuisi. Eläintarhan läheisyyteen Karjalankadun kumpaisellekin puolelle suunnitellut uudet korttelit tosin sijaitsevat mukavasti rautateiden palvelusmiehille ja työntekijöille, mutta ne lienee sopivin käyttää laajempiin yrityksiin kuin omakotirakennuksiin, varsinkin kun pintamuodostus likempänä Fredriksbergiä sijaitsevilla kortteleilla on sangen hankala. Edullisimmat tähän tarkoitukseen nykyään käytettävänä olevat korttelit sijaitsevat sillä nykyisen Vallilan viereisellä alueella, jota varten kaupunginasemakaavaehdotus hiljattain on laadittu ja jonka ehdotuksen Rahatoimikamari on lausunnon saamista varten lähettänyt tähän Lautakuntaan, ja olisivat Lautakunnan mielestä suunnitellut korttelit N:rot 554 ja 555 etusijassa omansa käytettäväksi sellaiseen rakennustoimintaan, jota lainarahastolla on tarkoitus edistää. Puheenalaisia laajennetun Vallilan kortteleja erottaa vanhemman alueen osista leveä Sturekatu, ja sijaitsevat ne verraten lähellä lukuisia teollisuuslaitoksia.

Katsoen mainittujen korttelien erilaiseen asemaan ja pintamuodostukseen vastamainitun kaupunginasemakaavaehdotuksen mukaan on Lautakunta tullut siihen käsitykseen, että ne voisi ja tulisi periaatteessa käyttää kahdella eri tavalla kahta pienten asuntojen eri tyyppiä varten. Niinpä toinen kortteli, N:o 555, jaettaisiin pääasiallisesti sillä tavoin kuin kaupunginasemakaava-arkkitehti jo on ehdottanut ja siihen rakennettaisiin pienenlaisia erillisiä rakennuksia, kukin kahta, enintään kolmea perhettä varten. Toiseen kortteliin, N:oon 554, taas rakennettaisiin kauttaaltaan niin sanottuja rivitaloja eli yhteenrakennettuja omakotirakennuksia, joilla kullakin olisi oma pihamaansa. Kun tässä on kysymys meille toistaiseksi vieraasta, mutta Englannissa, Hollannissa, Pohjois-Saksassa sekä Tanskassa yleisesti ja menestyksellä käytetystä sekä viime aikoina Ruotsissakin käytäntöön tulleesta asuntotyypistä, on tarpeellista näitä kortteleja varten laatia kokonaan uusi tontinjaoitusehdotus uusine rakennusrajoinen y. m. s.

Edellä mainittuja kahta kortteliä luovutettaessa omakotitalojen paikaksi olisi Lautakunnan mielestä erittäin suotava, että alun pitäen saataisiin aikaan käytännölliset ja miellyttävät rakennustyyppit, ja on Lautakunnasta näyttänyt

siltä kuin olisi sitä varten tarpeellisten piirustusten hankkimiseksi toimeenpantava pienehkö palkintokilpailu ilmoittamalla eräät yleiset tyypit, joiden vaihteleva käsittely voisi tulla kysymykseen. Palkittuja tahi niiden lisäksi lunastettuja luonnoksia pidettäisiin sitten valinnallisina normaalipiirustuksina halullisten rakennuttajain saatavina käytettäväksi puheenalaisella alueella sekä vastedes muissakin pääasiallisesti saman kaavion mukaan rakennettavissa kortteleissa. Vaikkei tontinhaltijain uuden yleishyödyllisen rakennuslainarahaston lainanottajinakaan olisi pakko käyttää puheenalaisia piirustuksia, voisi rahaston hallinto epäilemättä rahaston arviomiehenä käytetyn arkkitehdin avulla saada aikaan, että rakennuksia ei teetettäisi ainoastaan terveydelliseltä ja rakennustekniseltä kannalta tyydyttävät, vaan myös mikäli mahdollista ulkoasultaan miellyttävät.

Likeisimmässä yhteydessä rakennustyyppikysymyksen kanssa on kysymys niiden tonttien järjestämisestä, joihin näitä rakennuksia teetettäisiin. Tämä koskee erittäinkin rivitaloja varten tarkoitettua kortteliä N:o 554, niinkuin jo edellä huomautettiin. Mutta myös kortteliin N:o 555 nähden on erittäinkin rakennustyyppejä silmälläpitäen ajateltavissa muitakin kuin edellä mainitussa kaupunginasemakaavaehdotuksessa puollettuja tontinjakautusmuotoja. Sosialilautakunta on sentähden katsonut, että puheenalaisen palkintokilpailun tulisi käsittää ehdotuksia sekä soveliaiksi pienten asuntojen tyypeiksi että myös useinmainitun korttelin jakautukseksi, ollen kilpailevilla kuitenkin oikeus käyttää hyväkseen kortteliin N:o 555 nähden ennestään olevaa ehdotusta.

Kilpailu jakautuisi kahteen ryhmään, joista toinen käsittäisi tulenkestävästä aineesta kortteliin N:o 554 tehtävät rivitalot, toinen kortteliin N:o 555 puusta tahi siihen verrattavasta aineesta tehtävät erilliset rakennukset. Kumpaisessakin tapauksessa tarvittaisiin piirustukset seuraavia samassa rakennuksessa olevia huoneistoyhdistelmiä varten:

1) rakennus, jossa on kaksi kahden huoneen ja keittiön huoneistoa tarpeellisine mukavuuksineen;

2) rakennus, jossa on yksi kaksi huonetta ja keittiön ja yksi huoneen ja keittiön käsittävä huoneisto mukavuuksineen;

3) rakennus, jossa on kolme huoneen ja keittiön käsittävää huoneistoa mukavuuksineen;

4) rakennus, jossa on kaksi huoneen ja keittiön käsittävää huoneistoa tarpeellisine mukavuuksineen.

Kilpailijain olisi kuitenkin sallittu ehdottaa muitakin kuin edellä lueteltuja huoneistoyhdistelmiä, kunhan ottavat huomioon, että suurempia kuin kaksi huonetta ja keittiön käsittäviä huoneistoja ei saa tulla kysymykseen. Yksityisen huoneen saisi, kun sopivaa tilaa on, yhdistää toiseen huoneistoon erikoishuoneeksi perheen aikuisen pojan tahi tyttären käytettäväksi tahi vieraille vuokrattavaksi.

Muutoin olisi huomattava, että rakennukset tehdään tätä kaupunginosaa varten ehdotetun rakennusjärjestyksen mukaisesti, mikäli uuden tonttijaoituksen ehdotus ei vaadi siitä poikkeamaan. Vähimpänä lattia-alana olisi asuinhuoneissa 18 ja keittiössä 12 m². Viimeksi mainittu *vähin suuruusmitta* on pantu, jotta kävisi laittaminen huoneistoja, jossa keittiö ei ole samalla yleisenä asuinhuoneena, vaan kooltaan niin pieni, että se riittää täyttämään ainoastaan oman erikoistarkoituksensa — kehitetty huoneen ja keittiönurkan tyyppi, joka kaupungin kunnan työväenasuntoja vuokratessa on ollut erittäin hartaasti haluttu. Muutoin pantaisiin erikoista painoa siihen, että huoneet järjestetään kodikkaasti ja käytännöllisesti, hyväksi käyttämällä kaikkia tarjona olevia valonsaantimahdollisuuksia, sekä että julkisivut saavat vaatimatoman, mutta sopusuhtaisen ulkonaisen leiman. Muita tämän oheisen kilpailuohjelman luonnoksen määräyksiä ei tarvinne tarkemmin mainita. Itse ohjelman lopullinen muodostelu lienee palkintolautakunnan tarkastettava, ennenkuin Sosialilautakunta sen julkaisee.

Puheenalaisen palkintokilpailun järjestämiseen nähden saa Sosialilautakunta lisäksi ehdottaa, että palkintolautakuntaan kuuluisi kolme henkilöä, joista Sosialilautakunta valitsisi puheenjohtajan ja jäsenen sekä Arkkitehtiklubi toisen jäsenen; että kilpailuaika olisi kuusi viikkoa kilpailun julistamisesta lukien, sekä että kumpaisessakin kilpailuryhmässä olisi 400 markan ensimmäinen, 300 markan toinen ja 200 markan kolmas palkinto, minkä ohessa 400 markkaa varattaisiin palkitsematta jääneiden, mutta kuitenkin ansiokkaiden kilpapiirustusten ehdolliseen lunastamiseen. Näiden määrain, kaikkiaan 2,200 markan, lisäksi lienee myönnettävä 300 markan määräraha palkintolautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkioiksi.

Edellä lausutun johdosta saa Sosialilautakunta täten kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

valtuuttaa Sosialilautakunnan toimeenpanemaan piirustuskilpailun Vallilaan suunniteltuihin kortteleihin N:o:ihin 554 ja 555 teetettävään pienten asuntojen piirustusten sekä tähän liittyvän mainittujen korttelien tonttijaoituksen aikaansaamiseksi pääasiallisesti edellä esitetyn kilpailuohjelman mukaisesti; sekä

mainittuun tarkoitukseen myöntää 2,500 markan määrärahan.

Sosiaalilautakunnan puolesta:

Leo Ehrnrooth.

Einar Böök.

Kilpailuohjelman ehdotus.

Helsingin Sosialilautakunta kehottaa täten Suomen arkkitehtejä ja rakennusteknikkoja ottamaan osaa kilpailuun luonnospiirustusten aikaansaamiseksi halpoja ja käytännöllisiä työväen omakotiasuntojen tyyppejä varten, ollen kilpailussa noudatettavana seuraava

Ohjelma.

Kilpailu käsittää kaksi eri tehtävää: A) erillisten, puusta tai siihen verrattavasta aineesta tehtävien rakennusten luonnospiirustukset, ja B) tulenkestävästä aineesta tehtävien niin sanottujen rivitalojen (Reihenhausen) piirustukset, ja saa kilpaileva ottaa osaa jompaankumpaan taikka molempiin näihin kilpailuihin.

A. Erilliset rakennukset.

Erilliset rakennukset tulisivat tehtäviksi kortteliin N:o 555, semmoisena kuin se on osotettu Vallilan alueen laajentamista varten tehdyssä kaupungin-
asemakaavan ehdotuksessa, ollen siinä otettava huomioon, että asemapiirroksessa osotettujen rakennusrajojen ulkopuolelle ei miltään kohdalta saa mennä sekä että näille tonteille ei ole lupa rakentaa erityistä ulkohuonerakennusta. Kilpaileva saa joko käyttää edellä mainittua asemakaavaa taikka laatia luonnoksen uudeksi alempana mainittuja erilaisia rakennustyyppejä varten sopivaksi tonttijaoitukseksi, johon nähden on huomattava, että tonttien luku ei saa olla 25 vähempi ja että vähintään 12 tonttia varataan 4) tyyppin mukaisia rakennuksia varten.

Piirustuksia tarvitaan seuraavia neljää eri rakennustyyppiä varten:

1) rakennusta, jossa on kaksi kahden huoneen ja keittiön huoneistoa tarpeellisine mukavuuksineen;

2) rakennusta, jossa on yksi kaksi huonetta ja keittiön ja yksi huoneen ja keittiön käsittävä huoneisto mukavuuksineen;

3) rakennusta, jossa on kolme huoneen ja keittiön käsittävää huoneistoa mukavuuksineen;

4) rakennusta, jossa on kaksi huoneen ja keittiön käsittävää huoneistoa tarpeellisine mukavuuksineen.

Kilpailevain on kuitenkin sallittu ehdottaa muitakin kuin edellä lueteltuja huoneistoyhdistelmiä, kunhan vaarinottavat, että suurempia kuin kahden huoneen ja keittiön huoneistoja ei saa tulla kysymykseen. Yksityisen huoneen saa, kun sopivaa tilaa on, yhdistää toiseen huoneistoon erikoishuoneeksi perheen aikuisen pojan tahi tyttären käytettäväksi tai vieraalle vuokrattavaksi.

Muutoin on noudatettava:

a) että rakennukset on tehtävä tälle kaupunginosalle ehdotetun, tämän ohjelman oheisen rakennusjärjestyksen mukaisesti;

b) että asuinhuoneen vähin lattiapinta on 18 m² ja keittiön 12 m²;

c) että W. C:n sekä halkojen y. m. s. säilytys huoneen myös käy ehdottaminen sijoitettavaksi kellariin;

d) että erityistä painoa pannaan siihen, että huoneet sijoitetaan kodikkaasti ja käytännöllisesti, hyväksi käyttämällä tarjona olevia valonsaanti-mahdollisuuksia sekä että julkisivut saavat vaatimattoman, mutta sopusuh-taisen ulkonaisen leiman.

B. Rivitalorakennukset.

Nämä rakennukset on tarkoitettu tehtäviksi tulenkestävästä aineesta edellisen korttelin viereiseen kortteliin N:o 554, ja käsittää tämänkin kilpailu myös suunnitelman tämän korttelin jakamiseksi tontteihin rivitaloja varten.

Eri rakennukset, joilla saa olla yhteinen muuri tontinrajassa, on tehtävä kaksi- tai kolmikerroksiset ja niissä tulee olla samat huoneistoyhdistelmät kuin erillisissä rakennuksissa.

Muutkin erillisiä rakennuksia koskevat määräykset ovat soveltuvilta kohdin voimassa näihin rakennuksiin nähden. Muutoin on noudatettava, että rakennuksen julkisivun suurin luvallinen korkeus on 11 metriä, että porrasleveyden vähin mitta on metri, että portaat saa tehdä puusta, että erityinen ulkokuoneraakennus ei ole sallittu ja että muutoin on voimassa sama rakennusjärjestys kuin edelliseen rakennusryhmään nähden.

Kumpaisessakin kilpailussa vaaditaan asemapiirustus laadittuna kaavaan 1 : 500, kunkin kerroksen pohjapiirros kaavaan 1 : 100 ja kunkin rakennus-tyypin leikkaus kaavaan 1 : 100. A ryhmässä vaaditaan kunkin rakennus-tyypin kolmet ja B ryhmässä kahdet julkisivupiirustukset, laadittuina mitta-kaavaan 1 : 100.

Valiokunnan mietintö Helsingin kaupungissa voimassa olevan tonttiverotaksan uudistamisesta koskevan esitysehdotuksen johdosta.

Huhtikuun 1 päivänä 1913 käsitellessään vapaaherra von Alfthanin sekä herrain Almqvistin, Hugo Lindbergin ja Ehrnroothin esitysehdotusta Helsingin kaupungissa voimassa olevan tonttiverotaksan uudistamisesta ynnä Rahatoimikamarin esitysehdotuksesta antamaa lausuntoa (*Pain. asiakirj. N:o 20 vuodelta 1913*) päätti Kaupunginvaltuusto, koska asiasta oli esitetty eriauvia mielipiteitä niin asiaa Rahatoimikamarissa käsitellessä kuin ammattikirjallisuudessakin ja myös katsoen asian tärkeään periaatteelliseen sisällykseen, lähettää sen edelleen selvitettäväksi allekirjoittaneiden muodostamaan erikoisvaliokuntaan.

Käsiteltäessä esillä olevaan asiaa, jota Valiokunta on tarkastellut sekä oikeushistorialliselta että veroteknilliseltä ja veropoliittiselta kannalta, on eri mieliä ilmaantunut. Seuraavassa tehdään selkoa niistä syistä ja näkökohdista, jotka Valiokunnan enemmistön mielestä ovat olleet ratkaisevia.

Silmäys asiaa käsittelevään kirjallisuuteen osottaa, että kysymys tonttiverolaitoksen synnystä ja oikeudellisesta luonnosta on herättänyt melko suuria erimielisyyksiä. Tämä johtuu oleellisessa määrässä siitä, että lainsäädäntöpuheenalaisella alalla on erittäin niukka. Tonttiverolaitos on kehittynyt pääasiallisesti syrjässä yleisestä laista, tavanomaisen oikeuden ja erioikeuden tietä. Eri oikeuskirjoista ja muista sen tapaisista asiakirjoista sekä erinäisten kaupunkien säännöistä etusijassa on tämän laitoksen historiallisen kehityksen jälkiä etsittävä.

Varsin yleisesti levinneen käsityksen mukaan oli tonttivero alkuaan jonkinlainen vuokrakorvaus niistä kaupungin rakennustonteista, jotka oli luo-

vutettu yksityishenkilöille pysyvällä hallintaoikeudella, mutta edelleen pysyvät kaupungin omina. Maata, joka siten oli itse kaupunkien omaisuutta, mutta annettu yksityisille pysyväisesti hallittavaksi, sanottiin ehdolliseksi alaksi. Tämän vastakohtana oli n. s. vapaa eli ehdoton ala, johon yksityisellä tontinhaltijalla oli omistusoikeus. Tonttivero oli vastamainitun käsityksen mukaan alkuaan yksityisoikeudellista luontoa ja sitä oli tämän käsityksen mukaan suoritettava ainoastaan ehdollisesta alasta.

Toisen, erittäinkin Ruotsissa ¹⁾ aivan viime aikoina esiintyneen käsityksen mukaan oli tonttivero alkuaan selvä vero, maavero, joka lahjoituksissa tahi uusia kaupunkeja perustaessa usein oli entiselle maanviljelysmaalle pannun maaveron suoranaista jatkoa. Oikeus tonttiveron panemiseen ei tämän käsityksen mukaan ollut kytketty mihinkään määrätyn latuiseen kaupunginmaahan, vaan rasitti alun pitäen kaikkea kaupunginalueen maata.

Siihen katsomatta miten puheenalaisen seikan vanhimpina aikoina oli laita, näyttää tonttivero kuitenkin myöhemmin, erittäinkin sittenkun 1500- ja 1600-luvulla kaupungeille oli erioikeuskirjoilla ja muilla hallituksen antamilla asiakirjoilla ruvettu entistä laajemmassa mitassa suomaan oikeus tonttiveron kantamiseen, katsotun yleiseksi kunnallismaksuksi eli veroksi, jonka kaupungin viranomaiset taksoituksen perusteella panivat maksettavaksi. Päätösvaltaa käytti porvaristo; ja kun porvarit tavallisesti olivat talonmistajia, oli siis tonttiveron paneminen todellisuudessa kaupungin vakinaisten asukkaiden itseverotusta.

Tuohon aikaan luovutettiin kaupunginmaata rakennustonteiksi tavallisesti tekemällä sopimus joko määräaikaisesta tahi pysyväisestä hallintaoikeudesta. Täysin omistusoikeuksin kaupungin rakennustontteja sitä vastoin harvoin luovutettiin. Tämä ehdollisten tonttien järjestelmä oli myös likeisimmässä yhteydessä kaupunkien talouspolitiikan kanssa siihen aikaan, jolloin ammattikuntalaitos ja käsityöläiskanta painoivat leimansa elinkeinoelämän järjestykseen. Ja kaupungin oikeuden panna tonttivero sekä vapaasti säätää tonttiveron määrä katsottiin todellisuudessa perustuvan siihen, että tontit luovutettiin ainoastaan ehdollisina. Tonttiveromaksu tuli sentähden, siihen katsomatta oliko tonttivero alkuaan ollut vuokravastikkeen vai maaveron luontoinen, joka tapauksessa miltei yksinomaan kohdistuneeksi ehdollisiin tontteihin, mistä oli seurauksena, että maan ehdollisen alan luontoisuutta oikeudellisestikin pidettiin tonttiveron edellytyksenä.

Niinpä säädetään esim. huhtikuun 30 päivänä 1697 tonttiveron maksamisesta Tukholmassa annetussa määräyksessä, että jokaisen, jolla oli hallussaan kaupungin *ehdollisia* tontteja, tuli vuosittain juhannuksen aikaan kaupunginkassaan suorittaa tontilta maksettavaksi pantu tonttivero. Tukholman

¹⁾ Ks. esim. Yngve Larsson, Inkorporeringsproblemet, Tukholma 1912, s. 309.

uutta tonttikirjaa laadittaessa marraskuun 17 päivänä 1699 annetun määräyksen johdosta niinkään tehdään puheenalaisessa kohden ero vapaiden ja ehdollisten tonttien välillä. *Vapaiden* tonttien omistajain tulee — sanotaan määräyksessä — antaa jäljennökset „kirjoista, jotka osottavat, mistä syystä tontti pituudeltaan ja leveydeltään on julistettu vapaaksi ja itsenäiseksi alaksi“. Niiden taas, jotka hallitsevat kaupungin *ehdollisia* tontteja, on annettava jäljennökset „designatioista“ ja sitten saada „confirmatio“ ynnä kuitti viime vuoden tonttiverosta.

Lisäksi sanotaan syyskuun 28 päivänä 1699 annetussa kunink. päätöksessä tonteista, joita kaupunkien maistraatit ehkä ovat entisaikoina lahjoittaneen joillekin, jotka sittemmin ovat ne ominaan myyneet ja vaihtaneet muille, että tuollaisia mainittujen maistraattien omalupaisella ja epäoikeutetulla vallalla antamia tontteja ei käy katsominen muuksi kuin kaupungin omaisuudeksi, josta niiden haltijain on sille maksettava tonttiveroa.

Ritariston ja aatelin lokakuun 16 päivänä 1723 vahvistetuissa erioikeuksissa (12 §) säädetään, että ritariston jäsenten on, kuitenkin jokaisen säädyn ja kaupungin rehellisesti saatuja etuuksia ja oikeuksia rikkomatta, lupa nauttia ja pitää huoneitansa, kartanoitansa ja vapaamaitansa, jotka heillä kaupungeissa ovat tahi he itsellensä hankkia voivat, vapaina ja vallollisina kaikista kruunun ja kaupungin veroista, paitsi talonaseman äyristä kartanoilta, jotka ovat *veronalaisilla* asemilla, sekä palovartijasta ja kadunlaskusta. Niinkään sanotaan lokakuun 16 päivänä 1723 vahvistetuissa papiston erioikeuksissa (10 §) että, jos joku pappi mieli ostaa tilan tahi itsellensä rakentaa huoneen tahi kartanon kaupungeissa, eivät semmoisten talojen ja tilain haltijat ja omistajat saa, jos tilat *ehdollisella* alalla ovat, kaupungilta kieltää talonasemaäyryn ja niin sanotun aitaus- eli maaveron maksua sekä yövartijain kustannusta.

Tukholman kaupungin tonttiveroa koskevassa toukokuun 13 päivänä 1726 annetussa lisäsäännöksessä sanotaan että niiden, jotka asuvat kaupungin *ehdollisia* tontteja, tulee aikaisempain määräysten mukaisesti, vaatimatta, suorittaa näille pantu tonttivero vuosittain ennen juhannusta tahi viimeistään ennen kesäkuun umpeenmenemistä j. n. e. Lisäksi mainittakoon vielä kunink. majesteetin elokuun 21 päivänä 1749 antama selitys Tukholman kaupungin 1736 vuoden rakennusjärjestyksen 3 artiklan 8 §:ään, jossa selityksessä sanotaan, että kunink. majesteetti on nähnyt hyväksi siten muuttaa ja selittää mainitun §:n, että, *ehdollisen* tontin haltijan, jonka rakennuksen vahingonvalkea on hävittänyt, tulee, jos hän kolmen vuoden kuluessa siitä rakentaa tontille kivirakennuksen, saada nauttia 1679 vuoden kunink. päätöksessä myönnetty vapaus viiden vuoden tonttiverosta j. n. e.

Nämä oikeusasiakirjat näyttävät riittävän selvästi osottavan, että 1600- ja 1700-luvulla tonttiveromaksuja kaupungeissa kannettiin ainoastaan ehdol-

lisistä tonteista. Riittäviä syitä ei ole olettaa, että Helsingin kaupunki olisi tässä kohden ollut poikkeuksena. Rahatoimikamarin toimesta aikaansaadussa selvityksessä ei ole voitu näyttää olevan olemassa ainoatakaan hallitusasia-kirjaa, joka olisi oikeuttanut kaupungin panemaan tonttiveroa vapaan tonttialan maksettavaksi. Selvityksessä mainitussa Kaarle herttuan kesäkuun 27 päivänä 1600 antamassa vanhan Helsingin erioikeuskirjassa, jossa kaupungin oikeudesta tonttiveron kantamiseen ensi kerran mainitaan, kiellettiin porvareja myymästä talojaan vapaasukuisille tai muille kuin niille, jotka suostuvat ottamaan osaa kaupungin verojen suoritukseen. Jos joku — sanotaan erioikeuskirjassa — haluaa talonsa tahi tonttinsa pantata tahi myydä, on se ensin tarjottava omistajan sukulaisille tahi muille paikkakunnalla asuville porvareille; ellei sellaista kauppaa saada toimeen, tulee „kaupungin arvioida ja pitää talo ja tontti sekä sitten sijoittaa siihen joku, joka kaupungin ja porvariston keralla maksaa veroa, ja kantakoon kaupunki häneltä tonttiveroa“. Tonttiveron kantaminen mainitaan siis ainoastaan, mikäli koskee sellaista taloa ja tonttia, jonka kaupunki on „pitänyt“ ja johon joku on „sijoitettu“, siis ainoastaan tonttia, jonka omistusoikeuden kaupunki on pitänyt omanaan ja jonka nautintaoikeuden se on luovuttanut yksityiselle, eli toisin sanoin ehdollista tonttia.

Mitä taas tulee sanotussa selvityksessä niinkään mainittuun helmikuun 24 päivänä 1642 annettuun kunink. päätökseen, johon pormestarin ja raadin kokouksessa toukokuun 26 päivänä 1662 tehty päätös tonttiveron kantamisesta Helsingin kaupungissa perustui, niin tässä päätöksessä, jossa Helsingin pormestaria ja raatia kehotetaan „huolehtimaan kaupungin tulojen, semmoisten kuin tiestä ja kaupungin karjanlaitumista, viljelmistä ja tiluksista ynnä muusta tämän laatuudesta tulevien kartuttamisesta ja kaupungille hyödylliseksi tekemisestä“, ei suoranaisesti mainita tonttiveroa niiden tuloa tuottavien oikeuksien joukossa, joita pormestaria ja raatia kehoitettiin „kartuttamaan“, vielä vähemmän että tonttiveroa saisi panna vapaiden tonttien maksettavaksi.

Olemassa olevat oikeuslähteet eivät myöskään, mikäli Valiokunta on voinut havaita, anna riittävää tukea sille käsitykselle, että kaupunginmaan luovutusmuodot Helsingin rakennustontteihin nähden olisivat 1600- ja 1700-luvulla olleet toiset kuin muissa Ruotsin ja Suomen kaupungeissa ¹⁾). Tavalinen luovutusmuoto tähän aikaan oli nähtävästi Helsingissäkin pysyvällisen hallinta-, mutta ei omistusoikeuden myöntäminen luovutettuihin tontteihin. Osaltaan tätä käsitystapaa valaiseva on esim. kunink. majesteetin elokuun 31 päivänä 1784 antama armollinen päätös Helsingin kaupunginmaan luovu-

¹⁾ Vrt. myös esim. Yrjö Harvia, Tonttiäyräkysymys kaupungeissamme, Helsingissä 1913, siv. 20 ja seur.

tuksesta, jossa päätöksessä lausutaan, että silloin puheena ollut maa oli kaupungille annettu läänitys, joka ei voi saada muuta kuin kruununluontoisuuden, joten sitä siis ei voi erilleen murtaa eikä omistusoikeuden ehdolla kellekään yksityiselle luovuttaa, ja että, jos näin on tehty, se on laitonta ja on peruutettava, jossa tapauksessa tehdyt sopimukset sekä saadut lainhuudot ja kiinnekirjat, toisen miehen omaisuudelle annettuina, eivät voi olla esteenä.

Edellä lausutun nojalla käynee vahvistaminen säännöksi, että tonttiveroa 1600- ja 1700-luvulla kannettiin ainoastaan ehdollisista tonteista ja että Helsingin kaupunki tuskin on ollut tässä kohden poikkeuksena. Sikäli kuitenkin kuin ne yhteiskuntaolot, jotka ovat aikaansaaneet sen järjestelmän että kaupunginmaa pysytetään kaupunkien omana ja luovutetaan ainoastaan pysyväisellä hallintaoikeudella tonteiksi yksityisille tonttiveron maksamista vastaan, muuttuivat sekä kaupunkitonttien luovutus yksityisille täysin omistusoikeuksin alkoi päästä yleisempään käytäntöön, poistui niinkään nähtävästi aikaisemmin voimassa pidetty vapaiden ja ehdollisten tonttien välinen ero huomattavassa määrässä yleisön tajunnasta. Tätä edisti sekin seikka, että ehdollisen tontin hallintaoikeutta luovutettaessa yleensä noudatettiin menettelyä, joka läheni sitä, mikä laissa oli määrätty kiinteistön ostoon nähden. Sillä lainhuuto oli tapana hankkia ehdollisillekin tonteille. Täten on selitettävissä, että niin moniaissa Ruotsin kuin varsinkin Suomen kaupungeissa 1800-luvun alusta lähtien ruvettiin kantamaan tonttiveroa vapailtakin tonteilta. Eritoten on tässä kohden mainittava, että 1800-luvulla Suomen perustettujen kaupunkien perustuskirjoissa yleisesti suodaan näille kaupungeille oikeus luovuttaa käytettävänä olevia tontteja rakennettaviksi yksityisille täysin omistusoikeuksin lunastusta vastaan, minkä ohessa mainituille kaupungeille myös myönnetään oikeus tonttiveron panemiseen, erottamatta siinä toisistaan ehdollisia ja vapaita tontteja.

Myöhempi oikeuskehitys tonttiverolaitoksen alalla Suomessa on niinmuodoin vienyt siihen, että tonttivero on pantu maksettavaksi vapailtakin tonteilta, ja näin on ollut laita Helsingissäkin. Mutta tonttiveroa tässä kaupungissa ei kanneta yksityisten omistamilta vapailtakin tonteilta minikään Helsingin kaupungille suodun erityisen erioikeuden tai hallituksen määräyksen nojalla, vaan on tonttiveromaksu täällä vähitellen yleisen tavan johdosta saanut kaupungin tontteja yleensä rasittavan yleisen veron luonteen, jota näistä tonteista on pitemmän aikaa suoritettu sama määrä ilman erotusta.

Edellä on jo huomautettu, että kaupunkien viranomaiset varhaisempina aikoina, jolloin tonttiveromaksuja suoritettiin ehdollisista tonteista, käyttivät päätösvaltaa säättäessään tonttiveron määrän, joka tuon tuostakin on muuttunut eri kaupungeissa. Tähän nähden esiintyy vastattavaksi kysymys, käykö

katsominen Helsingin Kaupunginvaltuustolla olevan valtaa, sen jälkeen kuin tonttiverolaitoksen kehitys täällä on käynyt mainittuun suuntaan, uudesti muodostaa ja korottaa vuodesta 1826 lähtien voimassa olevaa tonttiverotaksaa. Tätä kysymystä tutkiessaan ja harkitessaan Valiokunta ei ole voinut olla panematta merkille, että Ruotsissa on viime aikoina alkanut — vaikkakaan ei vastaansanomatta — päästä valtaan se käsitys, että tonttiveromaksua ei voi korottaa edes ehdollisiin tontteihin nähden. Niinpä on Ruotsin korkein tuomioistuin joulukuun 7 päivänä 1910 antamassaan tuomiossa lausunut, että ehdollisen tontin omistajalle kaupungissa yleensä kuuluva oikeus on sitä laatua, että tonttiveromaksun korotusta ei käy tuollaiseen oikeuteen yhdistäminen ¹⁾. Tämän ajatuksen valaisemiseksi on eräs jutun ratkaisuun osaa ottanut tuomioistuimen jäsen huomauttanut sen nojaavan siihen, että ehdollisen tontin hallintaoikeus vakautuneen oikeustajunnan mukaan on pysyväinen. Kun hallintaoikeutta pidetään kiinteänä omaisuutena ja siten kiinteistönvaihdon ja kiinteistöluoton turvaksi annettujen ohjeiden on julistettu soveltuvan mainittuun oikeuteen, täytyy myös — huomautetaan mainitussa lausunnossa — tämän perustuksena olla se oikeuskäsitys, että tonttiveroa ei käy korottaminen. Kyllin suuren tonttiveromaksun korotuksen johdosta voisi hallintaoikeus, vaikka sille onkin saatu lainhuuto, menettää arvonsa tontinhaltijan hallussa ja myönnettyt kiinnitykset käydä arvottomiksi. Tätä näkökohtaa — kiinteistönvaihdon ja kiinteistöluoton turvallisuutta — on pidetty ratkaisevana asiassa.

On asian luonnossa, että kaikki nämä näkökohdat vieläkin suuremmalla — ja tuntuvasti suuremmalla syyllä — pitävät paikkansa ehdottomista tonteista maksettavaan tonttiveroon nähden. Edellä lausuttuun katsoen ja huomauttaen, että Ruotsin oikeuskanslerinvirasto vuonna 1893 antamassaan alamaisessa lausunnossa on puoltanut sitä mielipidettä, että tonttiveron oikeastaan käy paneminen ainoastaan ehdollisille kaupunkitonteille sekä että samaa käsitystä aivan viime aikoina puolustaa epäilemättömän oikeana Larssonkin edellä mainitussa teoksessaan ²⁾ on Valiokunnan enemmistö katsonut niin painavia syitä olevan esitettävissä Kaupunginvaltuuston oikeutta vastaan käydä uudestijärjestämään tonttiveroa ja korottamaan sen määrää, ainakin

¹⁾ Oikeusneuvos Joh. Hellnerin Geflen rahatoimikamarin pyynnöstä vuonna 1911 antamassa lausunnossa on kuitenkin esiintuotu se mielipide, että tätä tuomiota ei käy katsominen ennakkopäätökseksi, mikäli koskee kaupungin oikeutta korottaa tonttiveroa, sekä että — ainakin jos tonttiveromaksu ei ole kauan ollut muuttamatta — syytä ei ole olettamiseen, että asianomaisen kaupunginviranomaisen oikeus korottaa ehdollisten tonttien tonttiveroa olisi lakannut voimassa olemasta.

²⁾ Inkorporeringsproblemet, s. 309.

mitä yksityisten omistamiin vapaisiin tontteihin tulee, ettei sellaisen toimenpiteeseen jo tästäkään syystä näy olevan ryhdyttävä.

Mutta vaikka oikeudelliselta kannalta voisikin pitää ilmeisenä, että kaupungilla on valta käydä uudistamaan tonttiverotaksaa, herättäisi tuollainen toimenpide valiokunnan mielestä kuitenkin veropoliittiselta kannalta vakavia epäilyksiä. Kaupunkikiinteistöjen ansiottoman arvonnousun järkipерäinen verotus olisi tosin tarpeen vaatima. Sillä se mainitun suuntainen verotus, mikä nykyään voimassa olevan kunnallisasetuksen puitteissa ehkä olisi josain määrin toimeenpantavissa, näyttää kaipaavan lisäkehitystä. Jos kuitenkin vanhaa tonttiveromuotoa käytetään ja se muodostetaan uudestaan ehdotetulla tavalla, ei toivottua tarkoitusta — maa-arvon nousun verotusta — kuitenkaan saavutettaisi. Tonttiverotus, joka nojaa vanhettuneeseen oikeuskäsitykseen, kohtaisi käytännössä veronalaisia kiinteistönomistajia epätasaisesti heillä tonteistaan olevia tuloja silmällä pitäen sekä epäoikeudenmukaisesti vuokra-tonttien haltijoihin verraten.

Tähän tulee lisäksi, että tehokas tonttiveromaksu tietäisi kunnan tontinomistajille tai heidän vuokralaisilleen kohtuutonta verorasitusta. Kun voimassa olevan kunnallisasetuksen mukaan kiinteistön tuloja arvioidessa ei saa lukea pois kiinnitetyn velan korkoa, on tontinomistajain kannettavana jo nykyään melko suuri liikakuormitus niiden verojen lisäksi, mitkä heidän samoin kuin kunnan muidenkin jäsenten on maksettava tulojensa perusteella. Jos lähtee siitä edellytyksestä, että kaupungin talot keskimäärin ovat kiinnitetyt kolmeen neljännekseen arvostaan ja vain yksi neljännes on kiinnittämättä — jota saanee pitää alhaisena arvioperusteena — on kiinteistönomistajain osalta menevä liikamaksu laskettavissa kolmeksi neljännekseksi taloista, tonteista ja maasta maksettavaksi pantujen veroäyriä kokonaisluvuihin. Vuodelta 1912 oli tämä kokonaisluku noin 60,000 veroäyriä, josta määrästä siis kolme neljäsosaa eli 45,000 veroäyriä, mitkä vastaavat 18 miljoonan markan tuloja ja 692,000 markan taksoitusmäärää, edustaisivat sitä ylimääräistä kuormitusta, mikä on pantu kiinteistönomistajain kennettäväksi itsekohtaisen verokyvyn lisäksi. Jo nämä numerotiedot osottanevat, ettei ole syytä siirtää enempää verorasitusta kiinteistönomistajain kannettavaksi.

Edellä esitettyjen seikkain nojalla ja kun kaupunkikiinteistöjen ansiottoman arvonnousun verotus näyttää olevan aikaansaattava uudistamalla voimassa olevan kunnallisasetuksen säännökset asiasta, on Valiokunnan enemmistö ollut sitä mieltä,

ettei esityksentekijäin puheenalaisen aloitteen missään tapauksessa tulisi aiheuttaa Kaupunginvaltuuston taholta toimenpidettä Rahatoimikamarin ehdottamaan suuntaan.

Helsingissä, huhtikuun 4 päivänä 1914.

Julius Grotenfelt.

V. F. Heimbürger.

K. J. Ståhlberg.

Julian Serlachius.

Karl Willgren.

Vastalauseita.

I.

Tonttiverolaitoksen kehitystä koskevasta historiallisesta selvityksestä katson täysin käyvän selville, että tonttiveromaksu, katsomatta sen yksityisoikeudelliseen alkuperään, jo nykyään voimassa olevan, joulukuun 8 päivänä 1873 kunnallishallituksesta kaupungissa annetun asetuksen syntymisaikaan oli pidettävä kunnallisena maaverona. Kun sen käsityksen tueksi että mainittu maksu edelleen olisi yksityisoikeudellista luontoa, toisin sanoin realirasite, on vedottu maksun historialliseen alkuperään, lienee tässä huomautettava, että verohistoriasta olisi mainittavissa lukemattomia erimerkkejä tapauksista, jolloin alkuaan selvästi yksityisoikeudelliset maksut eli realirasitteet ovat muuttuneet todellisiksi julkisoikeudellisiksi veroiksi. Näin on ollut laita maaverojen miltei koko keski-Europassa, ja kuitenkin ei nytemmin liene tiettävästi ketään, joka epäilisi niiden olevan laadultaan todellisia veroja. Edellä mainitun asetuksen 1 ja 6 §:n mukaan määrättiin tonttiveromaksu silloisessa muodossaan, joka, erittäinkin mitä Helsingin kaupunkiin tulee, edelleen on pysytetty, kaupungin „tuloa tuottavaksi oikeudeksi“¹⁾. Tähän kuuluvissa asioissa on Kaupunginvaltuustolla päätösvalta (Kunnallisasetuksen 4 §). Mitä erittäin tulee Kaupunginvaltuuston valtaan muuttaa tonttiveromaksun määrää, niin ei sen käyttämiselle ole näytettävissä oikeudellista estettä, niinkuin on laita eräisiin muihin maksuihin nähden²⁾. Tämä itsehallintoperiaatteen mukaan sovitettu oikeus ei muutoin ollut mikään 1873 vuoden Kunnallisasetuksen kautta aikaansaatu uutuus, vaan oli se sitä ennenkin olemassa, niinkuin näkyy 1827 vuoden armollisista kirjeistä Viipurin ja Kuopion läänin kuvernööreille (H:gin Kvston pain. asiakirj. N:o 20 vuodelta 1913, siv. 14). Vastoin sitä tonttiveromaksun määrän päättämisoikeutta, mikä siten on katsottava kuuluvan Kaupunginvaltuustolle, on tosin vedottu jonkinlaiseen yhdenmukaisuuteen valtion maaverotuksen kanssa, joka kunink. majesteetin vuonna 1789 Ruotsin ja Suomen yhteisen kansan vapauksien ja oikeuksien vakuutuksen ja vahvistuksen 2 §:n mukaan on „pysyvä ikuiset ajat“ ja johon „ei

¹⁾ Y. Harvian („Tonttiyrikysymys kaupungeisamme, siv. 34) väite ettei tonttiveron ottaminen enää perustu voimassa olevaan oikeuteen, on sentähden paikkansa pitämätön, eikä pidä paikkaansa myöskään 1873 vuoden edelliseen aikaan nähden, koska tätä maksua silloin kannettiin kaupunkien erioikeuksien tulkintaan perustuvan maantavan nojalla. Onhan maantapa ollut sängen tärkeä oikeuslähde erittäinkin julkisessa oikeudessaamme.

²⁾ Niinpä ei Kaupunginvaltuusto voi muuttaa tuulaakimaksua, koska sen määrä vahvistetaan molempain valtiovaltain yhteistoimin syntyneen lain kantta. Yhtä vähän voi Kaupunginvaltuusto korottaa yleisestä liikkeestä kannettavia maksuja alistamatta asiaa talousosaston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi (Kunnallisaset. 74 §).

milloinkaan sallita muutosta tehtävän“. Tässä on kuitenkin huomattava, että vastamainittu asianlata yksinomaan riippuu vastikään kerrotusta positiivisesta lainmääräyksestä sekä on, lain sanamuodosta huolimatta, laillisessa järjestyksessä muutettavissa. Samaten voi Kaupunginvaltuusto milloin tahansa päättää tonttiveromaksun määrän muutettavaksi. Jonkinlaista rajoitusta tämän vallan käyttämisessä kuitenkin lienee noudatettava. Nykyään voimassa olevan kunnallisasetuksen mukaan ei nimittäin nykyistä *verotusmuotoa* näy käyvän perioleellisesti muuttaminen, koska niiden talousasiain alaan, jotka kaupunki kunnallisasetuksen 1 §:n mukaan saa hoitaa, ei kuulu muun laatuista tuloa tuottavia oikeuksia kuin juuri ne, mitkä kaupungilla oli kunnallisasetuksen syntyessä. Mielestäni kaupungilla siis ei ole valtaa uudestimuodostaa nykyistä tonttiäriverotusta, joka on alanverotusta, verotukseksi, joka kohtaisi maa-arvon nousua tahi itse maa-arvoakaan, koska maa-arvon verotuskin rahalliselta kannelta katsoen on toista laatua kuin alanverotus. Viimeksi mainittua suoritetaan ulkonaisen tunnusmerkin — pinta-alan — mukaan, jota vastoin maa-arvon vero on varallisuusvero. Sitä vastoin ei mikään näy estävän sopivalla tavalla määräämistä tonttiveroa asteikon mukaan, esimerkiksi jakamalla kaupungin eri alueisiin.

Toinen kuin edellä mainittu kysymys on sitä vastoin, onko ja missä määrin kaupungin nyt korotettava tonttiveromaksua. Siinä että nykyinen ajankohta ei ole sopiva tonttiverotuksen aivan perinpohjaisen uudestijärjestyksen toimeenpanoon, olen valiokunnan mietinnön sivulla 7 esitetystä syistä täysin yhtä mieltä valiokunnan enemmistön kanssa. Toistaiseksi ei puheenalaiseen veromuotoon näy liittyvän mainittavaa käytännöllistä rahallista etua. Mutta asialla on joka tapauksessa niin tärkeä periaatteellinen merkitys, ettei sitä nyt, kun asia kerran on tullut päiväjärjestykseen, ole jätettävä syrjään. Olisi päätettävä, että Helsingin kiinteistönomistajat eivät voi odottaa saavansa aina pitää tonttejaan vapaina tehokkaasta maaverosta, jota jo vaatii vertailu maaseudun monin paikoin varsin runsaisiin maaveroihin ja rasiitukseen. Nykyään aivan vähäpätöisen tonttiveromaksun kohtuullinen korotus muutamalla kymmenellä prosentilla aika ajoin ynnä verotuksen ulottaminen kaupungin myymiin, mutta rakentamattomiin tontteihin, ei ainoastaan olisi omansa pakottamaan kiinteistönomistajia ottamaan tätä erää lukuun, vaan toisi ajan oloon kaupungille myös huomattavan tuloeran kunnallisten menojen suoritukseen. Nykyisellä tavallaan järjestettynä tuottaa tonttivero Helsingissä ainoastaan noin 4,000 markkaa vuodessa, kun esim. Turun kaupunki tästä verolähteestä saa vuosittain 20,000 markkaa. Näiden molempain kaupunkien keskinäinen vertailu siis antaa Helsingille epäedullisen tuloksen.

Edellä puollettujen rajain piirissä määrätty tonttiveromaksu ei tosin, niinkuin valiokunnan mietinnössä (siv. 6) huomautetaan, käytännössä kohtaisi veronalaisia kiinteistönomistajia *suhteellisesti heillä tonteistaan oleviin*

tuloihin, mutta saman muistutuksen käy kohdistaminen *koko* nykyiseen kunnallisverotukseen, kunnallistaksoitus siihen luettuna, niin kauan kuin kiinnitetyn velan korkoa ei saa lukea pois kiinteistönomistajain bruttotuloista. Puheenalainen puute on poistettavissa ainoastaan perinpohjin muuttamalla koko järjestelmä, jommoisesta ei nyt ole puhe.

Tonttiverotuksen päämäärästään tietoinen kehitys voimassa olevan lain osottamain rajain piirissä näyttää minusta ylipäättään olevan omansa ohjaamaan kaupungin veropolitiikan oikealle tolalle, vaikka mielelläni myönnänkin, että on löydettävissä muita verotusmuotoja, jotka paremmin vastaavat oikeudenmukaisen verotuksen vaatimuksia. Mutta vaikka tuonnempana voitaisiinkin toteuttaa niin pitkälle menevät vaatimukset, ei tonttiverolaitos edellä esitetyllä tavalla kehitettynä suinkaan olisi esteenä muille verouudistuksille, vaan varmaankin sopivana välimuotona helpottaisi uudistusten toimeenpanoa. Luulen jokaisen, joka oikein oivaltaa kunnallisverotuksen alalla kaikkialla paraikaa jatkuvan uudistustyön, myöntävän, että erittäinkin oloissa sellaisissa kuin meillä kaupunkitonttien erikoinen verotus on periaatteellisesti pantava paljon vähemmän syrjäiseen paikkaan kunnallisessa verojärjestelmässä, kuin mitä nykyään on laita Helsingissä.

Helsingissä, huhtikuun 4 päivänä 1914.

Karl Willgren.

II.

Pääasiassa, yhtyen siihen, mitä edellä olevassa tri Willgrenin vastalauseessa on esiintuotu, pyydän kuitenkin erityisesti huomauttaa seuraavaa.

Ruotsissakin tonttiveroa nykyään pidetään kiinteistöverona ja tosiasiallisesti sitä kannetaan monessa kaupungissa myöskin vapailta tonteilta. Suomen kaupunkien peruskirjoissa 1800-luvulla annetut määräykset tonttiveron ottamisesta sellaisistakin tonteista, jotka on luovutettu täydellä omistusoikeudella, on pidettävä yleisen, tonttien luovutustavan ja tonttiveron luonteen muututtua vakaantuneen, periaatteen ilmauksena, joka sellaisenaan on jätetty voimaan nykyisen kunnallisasetuksen voimaan tullessa. Mutta mainitun veron ottamiselle Helsingissäkin on olemassa esivallan vahvistamia määräyksiä, esim. se yleinen määräys vuodelta 1642, jonka nojalla tämä yhä vieläkin menevä vero ensin pantiin toimeen, edelleen kuningas Kaarlo XI:n 18 p:nä syysk. 1696 vahvistama Helsingin kaupungin palkkaussääntö, jossa palkkaukseen käytettävänä tuloina nimenomaan mainitaan m. m. „Tompt öhron“, sekä 1873 vuoden kunnallisasetuksen säännökset kaupunkien tuloa tuottavista oikeuksista. Niinkuin lopulla 1700-lukua tehdystä Helsingin kaupungin tonttiveroluettelosta sekä saman sataluvun tonttikirjasta näkyy, otettiin tonttiveroa silloin jo kaikilta talonomistajilta, paitsi kruunulta ja kaupungilta, ja siis, kun kaupungissa ilmeisesti oli myöskin yksityisten omistamia tontteja, tällaisiltakin vapailta tonteilta. Eikä tonttivero myöskään ollut määrältään muuttumaton, vaan samaten kuin sitä muissa kaupungeissa myöhempinäkin aikoina on muutettu (esim. Oulussa 1800-luvun alussa, 1865, 1870, 1875 ja 1891), muuttivat Helsingin kaupungin viranomaiset tonttiveroa esim. 1764, 1820 ja 1826.

Puheenalaisen veron laskemistapakin on kaupunginvaltuuston määrättävissä ei ainoastaan siten, että sitä voidaan suorittaa koko tontilta taikka tontin pinta-alalta, joko sama tai eri suuri määrä eri osissa kaupunkia, vaan myöskin tontin arvon mukaan. Sillä viimeainitullakin tavalla saattaa kiinteistövero olla määrätty laskettavaksi. Mitään oikeudellisia esteitä Raha-toimikamarin (*Pain. asiak. 1913 N:o 20*) ehdottamaa uudistusta vastaan käsittääkseni siis ei ole olemassa.

Talonomistajille Helsingissä tällä hetkellä tavallista epäedullisemmat liikeolot saattavat kyllä näennäisesti asettua uudistuksen toteuttamista vastaan. Mutta huomattava on, että kaupunginkiinteistöt tuskin missään muualla kuin Suomessa lienevät niiden erikoisia etuja vastaavasta kiinteistöverosta vapaat, ja meidänkin maaseudulla saavat kiinteistönomistajat, samalaisen kunnallisveron kuin kaupungissakin suoritettavan sekä suurten yleisten

rasitusten ohella, maksaa huomattavaa kruununveroa, samalla kuin kaupungin talonomistajat pääsevät ainoastaan — henkirahalla. Niin ollen ei pitäisi voida vakavasti puhuakaan sellaisen tonttiveron rasittavuudesta, jota — valiokunnan arvion mukaan — aina 18,000,000 markkaa vuodessa tuottava kiinteistö suorittaa nykyään noin 4,000 markkaa ja Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaankin suorittaisi ainoastaan noin 155,000 markkaa. Eikä vihdoin sekään seikka, että tonttiverolla ei voida saada aikaan täysin tyydyttävää arvonnousun verotusta, suinkaan vaadi jättämään käyttämättä sitä tulolähdetä, joka kaupungilla voisi olla tästä kiinteistöverosta, jos se korotettaisiin edes jonkun verran kohtuullisempaan määrään kuin tätä nykyä.

Kun valiokunta johduttuaan kokonaan kielteiseen tulokseen ei ole ottanut seikkaperäisesti tarkastaaksensa Rahatoimikamarin ehdotusta tonttiveron uudistuksesta, saan kunnioittaen ehdottaa,

että asia palautettaisiin valiokuntaan asiallisen lausunnon antamista varten puheenalaisesta ehdotuksesta.

K. J. Ståhlberg.

Ehdotus Eläintarhankadun varrelle kortteliin N:o 392 rakennettavaksi kansakoulutaloksi.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Maalisk. 5 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 176.

Sittenkun Rahatoimikamari kirjelmässä viime elokuun 28 päivältä 1913 (*Koston pain. asiakirj. N:o 76 s. v.*) oli Kaupunginvaltuustolle esittänyt lähi-vuosina teetettävään uusien kansakoulutalojen rakennusohjelman, jossa ensimmäisenä oli suomenkielisiä kansakouluja varten kortteliin N:o 392 Eläintarhankadun varrelle rakennettava koulutalo, sekä Valtuuston hyväksyttäväksi lähettänyt kaupunginarkkitehdin laatimat ja Kansakoulujohtokunnan tarkastamat viimeksi mainitun koulutalon luonnospiirustukset 530,000 markkaan päätyvine kustannusarvioineen, päätti Valtuusto lokakuun 28 päivänä, Kamarin esitystä esiteltäessä, samalla kun uusien kansakoulutalojen rakennusohjelma hyväksyttiin, palauttaa asian muilta kohdin Rahatoimikamariin, jonka tuli yksinkertaistuttamalla puheenalaisen koulutalon rakennusohjelmaa huojistaa sen kustannusarviota sekä lähettää uudet luonnospiirustukset Valtuustolle.

Kokouksessaan seuraavan marraskuun 6 päivänä antoi Kamari Valtuuston edellä kerrotun päätöksen johdosta kaupunginarkkitehdin toimeksi laatia uuden suunnitelman puheenalaista rakennusyritystä varten Valtuuston osottamassa tarkoituksessa, ja on kaupunginarkkitehti nyttemmin laatinut kaksi vaihtoehtoista tuollaista suunnitelmaa, A ja B, sekä lähettänyt ne kirjelmässä (Liite II) kaupungin yleisten töiden Hallitukselle, joka ehdotuksia tarkastettuaan on kirjelmässä viime tammikuun 9 päivältä (Liite I) puoltanut ehdotusta B, jonka mukaan kustannuksia olisi 430,000 markkaa, jota vastoin niitä ehdotuksen A mukaan olisi 450,000 markkaa. Sen ohessa on Hallitus ilmoittanut, että mainittujen summain lisäksi tarvitaan 23,200 markkaa leikkikentän tasoittamiseen ja kiviportaiden sekä ajotien laittamiseen koulutontille, jota menoerää ei ollut otettu lukuun alkuperäisessä 530,000 markkaan päätyvässä kustannusarviossa.

Niinkuin tämän oheisesta kaupunginarkkitehdin promemoriasta näkyy sekä alkuperäisen ehdotuksen ja nyt laadittujen vaihtopuolisten ehdotusten vertaileva tarkastus osottaa, on pääasiallisin muutos siinä, että päällysvaatehuoneet, jotka ensimmäisessä ehdotuksessa oli kansakouluviranomaisten vaatimuksesta sijoitettu kuhunkin kerrokseen, on nyttemmin ehdotettu sijoitettaviksi pohjakerrokseen eteisen ympärille. Tätä järjestelyä lienee tosin kasvatustopilliselta kannalta pidettävä jonkin verran epätyytyttävänä, koska sen johdosta helposti voi syntyä oppilaiden kasautumista ja järjestyksen häiriöitä, mutta lienee se kuitenkin kaupungin muista koulutaloista saadun kokemuksen nojalla puolustettavissa, erittäinkin kun edellä mainittu vaatimus on täytettävissä ainoastaan pysyttämällä aikaisemmin laadittu suunnitelma pääkohdissaan. Suomenkielisten kansakoulujen tarkastaja onkin nyttemmin luopunut mainitusta vaatimuksesta.

Toinen muutos on se, että on poistettu kokoontumishalli ja katsottu voimistelusalaa voivan tarpeen vaatiessa käyttää juhlasalinakin.

Kolmas huomattavampi muutos on se, että metallityön opetusosasto on poistettu. Tätä opetusta, joka kuuluu jo useita vuosia käytännössä olleeseen kaupungin kansakouluissa annetun jatko-opetuksen ohjelmaan, annetaan nykyään ainoastaan Kasarminkadun kansakoulussa ¹⁾, minkätähden Kansakoulujohtokunta oli, kun uusi koulutalo tulisi rakennettavaksi kaupungin pohjoisosiin, tämän koulun rakennusohjelman ehdotukseen myös pannut huoneiston puheena olevaa tarkoitusta varten, jonka toivomuksen siten kaupunginarkkitehtikin otti huomioon alkuperäisiä luonnospiirustuksia laatiesaan. Kun ei Kaupunginvaltuuston edellä mainitussa päätöksessä ollut mainittu, millä tavoin rakennusohjelman yksinkertaistuttaminen olisi aikaansaataava, on kaupunginarkkitehti katsonut voivansa nyt laatimistaan vaihtopuolisista ehdotuksista kokonaan poistaa tämän osaston huoneiston. Jos taonan opetusta vastedes katsotaan olevan annettava tässä koulussa, käy erityisen pienentäisen rakennuksen helposti teettäminen koulutontille, esimerkiksi sementtitiilistä, noin 10,000 markalla, joten myös vältetään kolinan ja hiilentomun aikaansaama haitta itse koulutalossa.

Muihin vähemmän tärkeisiin muutoksiin, samoin kuin molempain nyt laadittujen ehdotusten välisiin eroavaisuuksiinkin nähden saa Rahatoimikamari viitata kaupunginarkkitehdin promemoriaan.

Ennen asian lopulliseen käsittelyyn ryhtymistä on Kamari tahtonut suoda suomenkielisten kansakoulujen tarkastajalle tilaisuuden lausua mielensä luonnospiirustuksista, ja on hän, samalla kun on pitänyt vaihtoehdosta A tuntuvasti parempana vaihtoehdotusta B, tehnyt niitä vastaan erinäisiä muistutuksia, huomauttaen että paitsi pajaa puuttuu erityisiä jälki-istunto- ja

¹⁾ Täten oikaistaan kaupunginarkkitehdin promemoriassa oleva erehdyttävä tieto.

arestihuoneita sekä oppilaskirjaston huonetta ja että opetusvälineistön säilyttämiseen ei ole riittävästi tilaa.

Rahatoimikamarin pyynnöstä on kaupunginarkkitehti sitten erinäisiltä kohdin laatinut vaihtoehdotuksen A uudestaan, jolloin uhraamalla yksi luokkahuone ja sijoittamalla erinäisiä huoneita toisin on voitu täyttää kansakoulutarkastajan toivomukset, paitsi mitä taonnan opetusta varten tarvittavaan huoneistoon tulee. Koulutalossa olisi näin ollen 13 luokkahuonetta, sen sijaan että Kansakoulujohtokunnan aikanaan laatima rakennusohjelma käsitti 13—16 luokkahuonetta.

Esillä olevia vaihtopuolisia piirustusluonnoksia tarkastettaessa on Rahatoimikamarin jäsen, herra Lindahl ollut ehdotukseen A nähden sitä mieltä, että rakennuksen ulkopiirteet ovat hajanaiset sekä sisäpuoliset portaat jossain määrin epätyytyttävästi sovitetut pohjapiirrokseen. Ehdotukseen B nähden taas on huomautettu, että rakennuksen ulkoasu on eheä ja selväpiirteinen. Toisen ja kolmannen kerroksen välikäytäviin eli virkistyshuoneisiin ei kuitenkaan tule tyydyttävästi valoa, jota paitsi ulkonemat tarjoovat oppilaille tilaisuutta välitunneilla karttaa päivystävän opettajan silmälläpitoa.

Käydessään asiaa lopullisesti käsittelemään on Kamari niihin etuihin nähden, mitkä ehdotuksella A on katsottava olevan toisen ehdotuksen edellä ja erittäinkin kansakoulutarkastajan lausunnon johdosta katsonut olevan puoltaminen hyväksyttäväksi ensinmainittua vaihtoehdotusta, ja saa sentähden kunnioittaen esittää Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi.

että Eläintarhankadun varrelle kortteliin N:o 392 teetettäväksi päätetty koulutalo rakennetaan tämän oheisen ehdotuksen A mukaan 450,000 markaksi lasketuilla kustannuksilla, joihin tulee lisäksi leikkikentän tasoittamisesta sekä kiviportaiden ja ajotien laittamisesta koulutontille 23,200 markkaa; sekä

että 1913 ja 1914 vuoden menosäännössä uusien koulutalojen teettämiseen varatut määrärahat, kaikkiaan 400,000 markkaa, on käytettävä tässä puheena olevaan rakennusyritykseen.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Yleisten töiden Hallitus

*Helsingissä,
tammikuun 9 p:nä 1914.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 3.

Sittenkun kaupunginarkkitehti oli Hallituksen tutkittavaksi esittänyt ja selitellyt kaksi laatimaansa vaihtopuolista piirustusehdotusta Eläintarhankadun varrelle teetettävää kansakoulutaloa varten, saa Hallitus, joka on erimielisyydettä yhtynyt kannattamaan kirjaimella B merkittyä vaihtopuolista ehdotusta, jonka mukaan rakennuksen alkuperäinen, 530,000 markkaan päättyvä kustannusarvio huojistuu 430,000 markkaan, jota vastoin kustannukset A suunnitelman mukaan nousisivat 450,000 markkaan, kunnian täten lähettää kaikki piirustukset kustannusarvioineen sekä kaupunginarkkitehdin antaman promemorian, jossa on tarkemmin tehty selkoa alkuperäisen ja Hallituksen nyt puoltaman ehdotuksen välisistä eroavaisuuksista, minkä ohessa on huomautettava, että kustannukset sekä suunnitelmassa B että suunnitelmassa A on laskettu edellyttäen lämpöjohdoissa käytettävän alhaispainehöyryä eikä lämmintä vettä.

Lisäksi saa Hallitus huomauttaa, että puheenalaisten ehdotusten toteuttamisesta olevain kustannusten lisäksi tarvitaan 23,200 markkaa leikkikentän tasoittamiseen ja kiviportaiden sekä ajotien laittamiseen tontille, jota menot ei myöskään ollut otettu huomioon alkuperäisissä kustannuslaskelmissa.

G. Idström.

A. L. von Knorring.

HELSINGIN KAUPUNGIN

RAKENNUSKONTTORI.**Kaupunginarkkitehti.***Helsingissä,**tammik. 28 p:nä 1914.**Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.*

Marraskuun 6 päivänä 1913 pidetyssä Rahatoimikamarin kokouksessa tehdyn pöytäkirjan 22 §:n otteeseen viitaten, jossa otteessa muun muassa annetaan allekirjoittaneen toimeksi laatia uusi halvempi rakennussuunnitelma Eläintarhankadun varrelle teetettävää kansakoulutaloa varten, ollen Kaupunginvaltuuston lokakuun 28 päivänä 1913 tekemän päätöksen mukaan aikaisemmin laskettua 530,000 markan kustannusmäärää tuntuvasti huojistettava „ennen kaikkia yksinkertaistuttamalla rakennusohjelmaa“, saa allekirjoittanut täten kunnian tämän oheen panna kaksi kirjaimilla A ja B merkittyä uudestilaadittua puheenalaisen koulutalon suunnitelmaa niihin kuuluvine 450,000 ja 430,000 markkaan päättyvine kustannusarvioineen, ja pyytää allekirjoittanut tässä yhteydessä kunnioittaen lausua seuraavaa:

Pääasiallisimpia syitä siihen, että aikaisemmin perille lähetetyn rakennussuunnitelman kustannusten oli laskettu nousevan 530,000 markkaan, oli kansakouluviranomaisten laatimassa puheenalaisen rakennuksen ohjelmassa esitetty vaatimus, että kuhunkin kerrokseen laitettaisiin tilavat päällysvaatehuoneet. Vastamainitussa ohjelmassa esitetty toivomus isonlaisen „aulan“ eli kokoon-
tumishallin rakentamisesta niinikään osaltaan korotti rakennuskustannuksia. Lisäksi edellytettiin ohjelmassa laitettavaksi erityinen metallityöosasto (paja), jommoista osastoa, mikäli allekirjoittanut tietää, ei ole yhdessäkään kaupungin muussa kansakoulutalossa. Rungas välikäytävätila samoin kuin muun muassa vaatimus erityisen kirjastohuoneen laittamisesta opettajahuoneen yhteyteen niinikään jonkin verran vaikutti rakennuskustannuksiin.

Jos kuitenkin edellä mainittuja herrain Kaupunginvaltuusmiesten antamia ohjeita noudattaen edellyttää puheenalaisen rakennusyhtymän alkupe-
räistä ohjelmaa saavan jonkin verran muodostella, kuitenkin silmälläpitäen sitä, ettei rakennus yleisesti katsoen saa sen johdosta tulla vähemmän sopiva tarkoitukseensa, niin huomaa, että toimeenpanemalla tässä alempana luetellut rakennusohjelman supistukset (ks lähemmin suunnitelmaa A) saa itse rakennuksen sekä sitä ympäröivän 5 metrin levyisen alan tasoituskustannukset huojistumaan noin 80,000 markalla.

Tämän tuloksen saavuttamiseksi on ohjelmaa supistettu seuraavilta kohdilta:

1. Kuhunkin kerrokseen suunnitellut eri päällyysvaatehuoneet on poistettu ja niitä varten tarpeellinen tila saatu erinäisistä pohjakerroksen eteisen ympärille ryhmitetyistä päällyysvaatehuoneista.

2. Metallityöosasto on tälle koulutalolle erikoisena uutuutena kokonaan poistettu.

3. Kun on varsin todennäköistä, ettei tämänlaatuisen koulutalon kirjasto ainakaan moneen vuoteen tule niin runsas, että sen säilyttämistä varten tarvittaisiin eri huonetta, on kirjastohuonekin poistettu, sitä mieluummin kun ehdotetussa opettajahuoneessa vaikeudetta käynee varaaminen sijaa varsin melkoisille kirjamäärille sen mitenkään estämättä käyttämästä huonetta opettajahuoneena.

4. Juhlatiloissa voinee tässä samoin kuin kaupungin muissakin kansakoulutaloissa mainittavitta haitoitta käyttää voimistelusalua juhlasalinakin, erittäinkin käyttämällä nytemmin tavallisia lattiaan upotettavia voimistelutelineitä, minkätähden alkuperäisessä Kaupunginvaltuuston hylkäämässä suunnitelmassa toiseen kerrokseen sijoitettu „aula“ niinkään on poistettu.

5. Sijoittamalla puku- ja ryöppykylpyhuoneet pohjakerrokseen voimistelusalin alle ja poistamalla edellä mainitut erityiset päällyysvaatehuoneet on voimistelusalin kylkirakennus voitu tehdä kokonaisen kerroksen matalampi, minkä ohessa kuitenkin on ehdotettu laulusali sijoitettavaksi tämän kylkirakennuksen ullakolle.

6. Lopuksi on eräät ohjelmassa ehdotetut pikkuhuoneet, niinkuin maa-laushuone, valmiiden töiden ja tukanleikkuuhuone, poistettu, koska tukanleikkuun vaikeudetta käynee toimittaminen jommassakummassa suunnitelluista pesutuvista, jotka ollen huuhteluletkulla ja lattiasiiivilällä varustettuina helposti käy pitäminen puhtaina syöpäläisistä. Valmiit työt taas käynee niinkään sanottavitta hankaluuksitta sijoittaminen tarveinehuoneeseen puolikerroksen korkeudelle sijoitetulle lavalle taikka myös molempain veistosalien sisäpuolisia kylkiseiniä pitkin kulkeville keveille parvekkeille. Pyydetty maa-laushuone siis on puheenalaisista pikkuhuoneista, ainoa, jota ei ole voitu panna esillä olevaan suunnitelmaan. Jos kuitenkin kansakouluviranomaisten taholta nimenomaan vaaditaan erityistä huonetta tähän tarkoitukseen laitettavaksi, tarjoutunee suunnitelman työpiirustuksia laatiessa tilaisuutta sijoittaa tämäkin huone johonkin paikkaan ullakolle tai ehkä kellarikerrokseen.

Tätä suunnitelmaa (A) laatiessaan on allekirjoittanut pääasiassa neuvotellut suomenkielisten kansakoulujen tarkastajan, maisteri M. Pesonen kanssa, joka onkin voinut siihen pääkohdissa yhtyä. Herra Pesonen on kuitenkin huomauttanut, että puuttuu metallityöhuonetta (pajaa), sekä lausunut suotavaksi, että tuollainen huone laitettaisiin.

Kun suunnitelmaa A kuitenkin osittain, vaikka paljon vähemmässä määrässä kuin alkuperäistä Kaupunginvaltuuston hylkäämää suunnitelmaa, hait-

taa rakennuksen pitkäveiteisyys siitä johtuvine pitkine ulkoseinineen, on Huonerakennusosasto, tekemällä erinäisiä muutoksia rakennuksen pohjapiirrokseen, koettanut yhäkin lyhentää ulkoseiniä voidakseen siten vieläkin huojustaa rakennuskustannuksia. Sitä varten on laadittu B kirjaimella merkitty suunnitelma.

Sijoittamalla voimistelusalin pituusakseli kohtisuoraan rakennuksen päärunkoa vasten ja porrashuone pääjulkisivun keskikohtaan on tämä onnistunutkin, vaikka, samalla kun ulkomuurien pituus on vähentynyt, rakennuksen pinta-ala on jonkin verran lisääntynyt. Supistukset ovat tässä luonnoksessa pääasiassa samat kuin luonnoksessa A, vain sillä erotuksella että tähän on voitu sijoittaa eräitä pikkuhuoneita, niinkuin maalaus-, tukanleikkuu- y. m. tuollaisia huoneita.

Laatiessa itse rakennuksen eriteltyä kustannusarviota, lukuunotettuna ulkoalan tasoitus 5 metrin leveydeltä rakennuksen ympärillä, on kustannusten laskettu nousevan 430,000 markkaan.

Sen johdosta mitä minulla tässä edellä on ollut kunnia lausua, saan täten kaupungin yleisten töiden Hallitukselle kunnioitaen esittää, että Hallitus puolestaan hyväksyisi jommankumman tämän oheisista ehdotuksista A tahi B.

Lopuksi pyytää allekirjoittanut kunnioittaen huomauttaa, että paitsi edellä lueteltuja varsinaisen koulutalon kustannuksia on tarpeen erinäisiä kustannuksia ajotien tasoittamisesta ja kiviportaiden laittamisesta koulutaloa ympäröivälle leikkikentälle, ennenkuin koulutaloa voi käyttää tarkoitukseensa. Laajain ja kalliiden louhimistöiden välttämiseksi on rakennus ajateltu sijoitettavaksi niin korkealle Eläintarhankadun yläpuolelle kuin suinkin, jotta suurin osa tontin etelään päin antavaa alaa mikäli mahdollista säilyisi tasoitustöiltä ja täällä kasvava kaunis metsä saisi pysyä paikallaan.

Kustannukset leikkikentän tasoittamisesta sekä ajotien ja ulkoportaiden laittamisesta ovat pääasiassa samat teetettiinpä rakennus kumpaisen vaihtopuolisen ehdotuksen mukaan tahansa ja niiden on, niinkään tämän oheisen kustannusarvion mukaan, laskettu nousevan 23,200 markkaan.

Karl Hård af Segerstad.

Eläintarhankadun varrelle teetettävän uuden kansakoulutalon kustannusarvio.

Ehdotus A.

A. Koulurakennus.

Maa- ja kivityöt.

1,494 m ³	perustuksen kaivuuta, maan kuljetusta, juurien kiskomista y. m. à 4: —	5,976: —	
460 „	kallionlouhintaa kellareja ja kattilahuonetta varten à 10: —	4,600: —	
290 „	hammaslouhintaa perustusten alle à 8: —	2,320: —	
65 pm	kanavanlouhintaa vesi- ja viemärijohtoa varten à 40: —	2,600: —	
560 m ³	perustusta louhoskivistä à 10: —	5,600: —	
30 „	s:n portaiden alle à 10: —	300: —	
188 „	kattilahuoneen ja kellarien perustusta kiilakivistä à 12: —	2,256: —	
204 m ²	kivijalkaa kiilatusta kivistä rakennuspaikalta, karkeaksi hakatuin saumoin ja 10 sm leveältä hienoksi hakatuin reunoin à 25: —	5,100: —	
29 „	karkeaksi hakattuja graniittitasoja à 36: —	1,044: —	
12 pm	„ „ kynnyksiä à 25: —	300: —	
20 „	„ „ reunuskiviä ikkunoihin à 20: —	400: —	
30 m ³	perusmuuria kulmasaumattusta kiilakivistä valokaivoihin à 20: —	600: —	
750 „	maatäytettä pohjakerroksen lattiaihin alle à 6: —	4,500: —	35,596: —

Muuraus- ja rappaustyöt.

744 m ²	kivijalkaa ja perustusta tasoitettava kiilakivillä sementtillaastiin à 3: —	2,232: —	
815,000	tiiltä valmiiksi muurattuina ynnä kalkki, hiekka, telineet ja työ (tiilifasaadi) à 120: —	97,800: —	
15,000 „	muurattava asfaltilla kattilakuoppaan ja kellareihin à 160: —	2,400: —	
9,900 m ²	sisäpuolista rappausta sileään kalkkilaastiin à 1: —	9,900: —	
		Siiros 112,332: —	35,596: —

		Siirros	112,332: —	35,596: —
1,700	pm	listaa kalkkilaastiin 5 sm säteellä à —: 50	850: —	
2,100	„	s:n s:n 10 „ „ à 1: 10	2,310: —	
20	n. s.	risaliittipäätä terrastiin à 50: —	1,000: —	
2,883	m ²	ulkoseinää jälkirapattava ja saumattava kalkkilaas- tilla à 2: —	5,766: —	
30		koristetta terrastiin à 50: —	1,500: —	
		erinäiset jälkirappausyöt	1,300: —	125,058: —

Sementti- ja asfalttityöt.

4,020	m ²	reikätiiliholvia (Bremerin järjestelmää) à 16: — ..	64,320: —	
1,040	„	lattiaa metlacher-laatoista eteisiin, välikäytäviin y. m. à 11: —	11,440: —	
2,900	„	alusmassaa linoleumimattojen alle à 2: —	5,800: —	
452	pm	astuimia sementtimosaikista, valmiina paikallaan à 12: —	5,424: —	
91	„	s:n harmaasta sementistä s:n à 8: 50	773: 50	
65	m ²	välitasoja rautabetonista ynnä metlacher- tahi mosaikkilaatat à 20: —	1,300: —	
12	„	välitasoa harmaasta sementistä à 12: —	144: —	
420	„	betonialustaa maata vasten pohja- ja kellarikerrok- seen à 4: —	1,680: —	
930	„	palopermantoa kuonabetonista à 5: —	4,650: —	
790	„	3 sm paksua asfalttieristystä à 4: —	3,160: —	
614	„	lattiaa luonnollisesta asfaltista betonialustalle ryöp- pykylpy-, astiainpesu- ja mankelihuoneeseen, pesutupaan ja kellareihin à 6: —	3,684: —	
1,574	„	asfalttisivellystä à —: 50	787: —	
1		seisotuskaivo, arviolta	2,500: —	
400	m ²	betonilattiaa kattila- ja polttoainehuoneisiin, kella- reihin y. m. à 4: —	1,600: —	
289	pm	ikkunapenkkejä harmaasta sementistä (maalattuja) à 4: —	1,156: —	108,418: 50

Kirvesmiehen- ja puusepäntyyöt.

1,247	m ²	vesikattoa tuoleineen, laudoituksineen, asfalttineen ja tiilineen à 8: —	9,976: —	
170	„	puulattiaa 5" × 4" korokkeilla à 5: —	850: —	
		Siirros	10,826: —	269,072: 50

			Siirros	10,826: —	269,072: 50
78	m ²	puista väliseinää käymälöihin à 5: —		390: —	
189	„	luginoseinää à 5: —		945: —	
2,100	pm	jalkalistaa à 1		2,100: —	
70	„	n. s. nuohoojankäytäviä katoille à 3: —		210: —	
		erinäinen ruokasäiliöiden ja keittiön sisustus, niin-			
		kuin hyllyt, pesupöydät y. m., arviolta		1,500: —	
12	ikkunaa,	2 1/2" × 8" karmit, kaksoiskehykset, yksinkertai-			
		nen raudoitus, II lasi, maalaus II luokan mukaan,			
		valmiina 2,00 × 2,00 à 198: —		2,376: —	
3	s:n s:n	2,00 × 0,80 à 84: —		252: —	
8	s:n s:n	2,00 × 1,00 à 100: —		800: —	
8	s:n s:n	2,00 × 3,00 à 297: —		2,376: —	
6	s:n s:n	2,00 × 1,20 à 80: —		480: —	
4	s:n s:n	1,00 × 1,00 à 40: —		160: —	
1	s:n s:n	2,00 × 3,00		198: —	
54	s:n s:n	2,40 × 1,40 à 110: —		5,940: —	
23	s:n s:n	2,40 × 1,00 à 79: —		1,817: —	
39	s:n s:n	2,40 × 1,20 à 95: —		3,705: —	
5	s:n s:n	2,40 × 2,00 à 158: —		790: —	
3	s:n s:n	2,40 × 0,80 à 63: —		189: —	
2	s:n s:n	1,80 × 0,80 à 48: —		96: —	
1	ullakonikkuna	1,20 × 0,40		30: —	
8	s:n	1,20 × 0,60 à 16: —		128: —	
11	kellarinikkuna	1,00 × 1,20 à 40: —		440: —	
40	ovea,	2 1/2" × 7" karmit, vuori, Fromholtzin lukot,			
		teljet, valmiina maalattuina II luokan mukaan			
		1,10 × 2,10 à 65: —		2,600: —	
25	ovea, s:n s:n	0,90 × 2,10 à 45: —		1,125: —	
8	s:n s:n s:n	0,60 × 2,10 à 35: —		280: —	
2	yhdist. ovia	s:n 3,20 × 3,00 à 315: —		630: —	
2	s:n s:n s:n	2,40 × 1,40 à 80: —		160: —	
2	heiluri-	s:n s:n 1,60 × 2,40 à 120: —		240: —	
2	s:n s:n s:n	1,40 × 2,40 à 110: —		220: —	
7	kellarin-	s:n s:n 0,90 × 2,10 à 40: —		280: —	
1	ulkokellarin-	s:n s:n 0,90 × 2,00		40: —	
5	ulko-ovea,	maalattua 0,90 × 2,10 à 45: —		225: —	
2	s:n s:n	lakat. hongasta 1,20 × 2,40 à 110: —		220: —	
2	s:n s:n	s:n 1,80 × 2,40 à 200: —		400: —	
1	ullakkonovi,	levyllä verh. 0,90 × 2,10		80: —	
			Siirros	42,248: —	269,072: 50

	Siirros	42,248: —	269,072: 50
8 ullakon kattokomeroa à 20: —		160: —	
18 m ² lavaa luonnontieteiden opetussaliin 2'' lankuista à 12: —		216: —	42,624: —
<i>Takoma- ja peltisepäntyt.</i>			
186 pm jalkakourua 5 kilon galvanoidusta leveyttä 10: —		1,860: —	
186 „ peitelistaa tiilien alle samasta à 3: —		558: —	
114 „ jiiriä samasta peitelistöineen à 5: —		570: —	
3 savupiippua verhottava galvanoidulla levyllä à 75: —		225: —	
1 savupiippu verhottava lyijylevyllä (kattilahuoneesta) ...		200: —	
1 paloluukku verhottava galvanoidulla levyllä		8: —	
8 ullakon kattokomeroa à 50: —		400: —	
153 pm syöksyputkea valmiina samasta à 5: —		765: —	
390 „ lista- ja ikkunapeltiä samasta 3: —		1,170: —	
20 „ päätylistaa samasta à 20: —		400: —	
5 „ ilmarumpua katolle samasta ja kulmarautoineen à 150: —		750: —	
80 „ portaankaidetta takoraudasta rautaputkisine kaidetan- koineen ja järeämpine putkipatsaineen pääte- kohdissa à 14: —		1,120: —	
10 „ portaan kaidetta kellarinportaisiin. à 10: —		100: —	
1 paloportaat kulmaraudasta		125: —	
15 pm aitausta valokaivoihin à 10: —		150: —	
19 rautaiset uutimenkehukset ryöppykylpyhuoneisiin à 12: —		228: —	
1,400 pm rautapalkkeja (pienää kokoa) ikkunain ja ovien sekä muiden aukkojen yläpuolelle à 4: —		5,600: —	
54 valurautaista kierteisportaiden astuinta valmiina paikal- laan à 20: —		1,080: —	15,309: —

Tulisijat.

3 isompaa koulukeittiöliettä lämminvesilaitteineen, lattian alle muurattuine savutiehyeineen y. m. val- miina à 900: —		2,700: —	
2 pienempää keittiönliettä N:o 2 asuuhuoneisiin à 125: —		250: —	
2 pesupataa, n. s. kamiinikattilaa à 150: —		300: —	3,250: —

Maalaus- ja linoleumityöt.

4,200 m ² seinää ja kattoa maalattava öljyvärillä II luokan mu- kaan à 1:15		4,830: —	
5,700 „ seinäin yläosia ja kattoja maalattava liimavärillä à —:60		3,420: —	
	Siirros	8,250: —	330,255: 50

		Siirros	8,250: —	330,225: —
	erinäisiä tuulluutusristikkoja maalattava öljyvärillä		260: —	
105	pm porraskaiteita s:n à 2: —		210: —	
2	kierteisportaat s:n à 50: —		100: —	
85	ovenkynnystä s:n à 1: —		85: —	
1	palotikapuut s:n		50: —	
	10 sm korkean otsikon maalaaminen eteiseen öljy-			
	värillä, arviolta		350: —	
2,900	m ² läpivärjättyä linoleumimattoa kittauksineen à 5: 50		15,950: —	
	keittiön hyllyjen ja pöytäin vernissaus ja lakkaus			
	kahdesti (kiinteät hyllyt), arviolta		150: —	25,405: —

Vesi- ja lämpöjohtotyöt sekä sähkövalojohdot.

	vesi- ja viemärijohtot, arviolta		9,400: —	
	lämpöjohto, arviolta		20,000: —	
600	m ² tuulluutusrumpuja kaksinkertaisista laudoista, pahvia			
	välissä, sisäpuolelta päällystetyt galvanoidulla			
	levyllä à 8: —		4,800: —	
80	pm ullakolla olevain putkien verhoa à 4: —		320: —	
	lämpökappalten maalaus		480: —	
342	„ putkenrakoa katettava ja rapattava à 3: —		1,026: —	
10	„ kanavaa muurattava kattilahuoneessa à 32: —		320: —	
	sähköjohtot, arviolta		7,000: —	43,346: —

Sekalaista.

1	liimahelli veistosaleihin		300: —	
	jälkirappautustyöt, arviolta		1,500: —	
	puhdistus		2,000: —	
730	m ² rakennuksen ulkoviertä tasoitettava 5 m leveältä			
	à 4: —		2,920: —	
525	m ³ tasoituslouhintaa rakennusaikana à 6: 50		3,412: 50	
	palovakuutus rakennusaikana		750: —	
	muurien kuivaus rakennusaikana, 815,000 tiiltä à			
	5: 80 ‰		2,727: —	
	maksuja kaupunginkassaan (rakennustarkastus)			
	16,490 m ³ à —: 03		494: 70	
		Siirros	14,104: 20	399,006: 50

	Sirros	14,104: 20	399,116: 50
tapaturmain korvaukseen, arviolta		700: —	
kustannuksia ja korvausta koekuormituksista, lämpöteknillisen asiantuntijan käyttämisestä y. m.		900: —	15,704: 20
arvaamattomat työt, piirustukset, työnjohto y. m.			
noin 10 % edellä olevasta.....			35,289: 30
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk</u>	<u>450,000: —</u>

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorin Huonerakennusosastolla tammikuussa 1914.

Karl Hård af Segerstad.

Eläintarhankadun uuden kansakoulutalon kustannusarvio.

Ehdotus B.

A. Koulutalo.

Maa- ja kivityöt.

1,494	m ³	maata kaivettava ja juuria kiskottava sekä maan poiskuljetus à 4: —	5,976: —	
504	”	kalliota louhittava kellareja ja kattilakuoppaa varten à 10:—	5,040: —	
290	”	hammaslouhittava kalliota perustuksen alle à 8:—	2,320: —	
63	pm	kanavaa louhittava à 40:—	2,520: —	
560	m ³	perustusta louhoskivistä à 10:—	5,600: —	
30	”	s:n s:n portaiden alle à 10:—	300: —	
185	”	perustusta kattilahuoneeseen ja kellareihin kiilatausta kivistä à 12:—	2,220: —	
162	m ²	kivijalkaa kiilatuista kivistä karkeaksi hakatuin saumoin ja 10 sm leveältä hienoksi hakatuin reunoin, rakennuspaikalta saaduista kivistä, à 25:—	4,050: —	
24	”	karkeaksi hakattuja graniittitasoja à 36:—	864: —	
12	”	” ” graniittiastuimia à 25:— ..	300: —	
18	”	” ” graniittikynnyksiä à 25:—	450: —	
9	pm	” ” reunuskiviä kattilahuoneen portaisiin à 20:— ..	180: —	
10,5	m ²	kiivimuuria n. s. rubble-liitteessä kattilahuoneen portaisiin à 20:—	210: —	
4		jalustaa sileäksi hakatusta granitista eteisen pila-reihin à 300:—	1,200: —	
746	m ²	maatäytettä pohjakerroksen lattian alle à 6:—	4,476: —	35,706: —

Muuraus- ja rappaustöyt.

771	m ²	kivijalkaa ja perustusta tasoitettava kiilakivillä ja sementtilaastilla à 3:—	2,313: —	
740,000		tiiltä valmiiksi muurattuina, telineineen à 115:—	85,100: —	
		Siirros	87,413: —	35,706: —

			Siirros	87,413: —	35,706: —
5,000	tiiltä	asfaltilla muurattava kattilakuoppaan à 160:—		800: —	
10,900	m ²	sisäpuolista rappausta sileään kalkkilaastiin à 1:—		10,900: —	
2,100	pm	listaa kalkkilaastiin à 1: 10		2,310: —	
1,400	„	s:n s:n 5 sm säteellä à —: 60		840: —	
2,482	m ²	ulkopuolista rappausta kalkkilaastiin, valmiina tarpeellisine listoineen y. m. à 3:—		7,446: —	109,709: —

Sementti- ja asfalttityöt

4,164	m ²	reikätiiliholvia (Bremerin järjestelmää) à 16:—		66,624: —	
3,430	„	linoleumimattojen alusmassaa à 2:—		6,860: —	
377	pm	mosaikkiastuimia valmiina paikallaan à 12:—		4,524: —	
108	„	harmaita sementtiastuimia s:n à 8: 50		918: —	
56	m ²	välitasoa rautabetonista metlacher- tahi mosaikki- laattoineen à 20:—		1,120: —	
525	„	betonialustaa maata vasten pohjakerrokseen à 4:—		2,100: —	
980	„	kuonabetonia ullakolle ynnä karkea tahkonta à 5:—		4,900: —	
365	„	asfalttilattiaa betonialustalle keittiöihin, konttorei- hin, pesutupiin, klosetteihin ja ryöppykyl- pyhuoneisiin à 6:—		2,190: —	
600	„	3 sm paksua asfalttieristystä à 4:—		2,400: —	
771	„	asfalttisivelyä à —: 50		385: 50	
1		seisotuskaivo muurattuna asfalttiin		1,800: —	
730	m ²	lattiaa metlacher-laatoista eteisiin ja välikäytä- viin à 11:—		8,030: —	
265	pm	ikkunapenkkejä harmaasta sementistä ja maa- lattuina à 4:—		1,060: —	
5		jalkaraapimen kehystä tahkottuine syvennyksineen à 12:—		60: —	
8	m ³	betonimuuria kellarikäytävään à 30:—		240: —	103,211: 50

Kirvesmiehen- ja puusepäntyyöt.

1,325	m ²	vesikattoa valmiina tuoleineen, laudoituksineen, asfalttineen ja tiilineen à 8:—		10,600: —	
365	„	lankkulattiaa korokkeineen voimistelusaliiin ja asuntoihin à 5:—		1,825: —	
2,100	pm	jalkalistaa 1" × 4" à 1:—		2,100: —	
			Siirros	14,525: —	248,626: 50

Siirros 14,525: — 248,626: 50

58	ikkunaa, 2 1/2" × 8" karmi, kahdet kehykset, yksinkertai-			
	nen raudoitus, II lasi, maalaus II luokan mukaan,			
	valmiina	1,60 × 2,40 à 126: —	7,308: —
31	s:n s:n	1,20 × 2,40 à 95: —	2,945: —
12	s:n s:n	1,00 × 2,40 à 75: —	948: —
10	s:n s:n	1,00 × 3,00 à 100: —	1,000: —
4	s:n s:n	1,00 × 1,20 à 40: —	160: —
2	s:n s:n	1,80 × 1,80 à 125: —	250: —
4	s:n s:n	3,20 × 2,40 à 252: —	1,008: —
2	s:n s:n	3,00 × 2,40 à 240: —	480: —
19	s:n s:n	1,60 × 2,00 à 106: —	2,014: —
2	s:n s:n	1,60 × 1,50 à 80: —	160: —
4	s:n s:n	3,00 × 2,00 à 200: —	800: —
4	s:n s:n	1,00 × 1,00 à 35: —	140: —
4	s:n s:n	1,20 × 1,40 à 60: —	240: —
1	s:n s:n	1,00 × 0,60 à 25: —	25: —
1	s:n s:n	1,60 × 1,40	70: —
66	ovea, 2 1/2" × 7" karmit varustettuina sokkasaranoilla			
	ja Fromholtzin lukoilla, maalatut II luokan			
	mukaan, valmiina	1,10 × 2,10 à 65: —	2,340: —
38	s:n s:n	0,90 × 2,10 à 45: —	1,710: —
6	s:n s:n	0,60 × 2,10 à 35: —	210: —
4	paria heiluriovia lakatusta hongasta à 180: —		720: —
4	„ ulko-ovea s:n	1,80 × 2,50 à 250: —	1,000: —
7	ulko-ovea s:n, maalattua	0,90 × 2,10 à 50: —	..	350: —
2	kellarinovea	0,90 × 2,00 à 40: —	80: —
3	s:n sisäpuolista	0,90 × 2,00 à 35: —	105: —
8	ullakonikkunaa	0,90 × 0,40 à 10: —	80: —
8	ullakon kattokomeroa	à 20: —	160: —
1	ullakonovi laudoista, levyllä verhottu	à 80: —		80: —
75	m ² väliseinää höylättyistä laudoista käymälöihin			
	à 5: —		375: —
18	„ lavanlattiaa luonnontieteiden opetussaliin	à 12: —		216: —
16	„ kattovaloaukkoa III kerrokseen, ulkokehykset			
	raudasta, sisäkehykset puusta	à 80: —	..	1,280: —
70	pm n. s. nuohoojan käytävää katoille	à 3: —	210: —
	erinäiset sisustustyöt, niinkuin hyllyt, nau-			
	lakot, astiain pesupöydät y. m., arviolta			1,500: —
				42,489: —
				Siirros — — 291,115: 50

Siirros — — 291,115: 50

Takoma- ja levysepäntyöt.

152	pm	jalkakourua galvanoidusta 5 kilon levystä à 10: —	1,520: —	
152	„	peitelistaa tiilien alle samasta à 3: —	456: —	
48	„	jiiriä peitelistoineen samasta à 5: —	240: —	
5		tuulluutusputkea samasta à 150: —	750: —	
3		savupiippua verhottava samalla à 75: —	225: —	
1	s:n	„ lyijylevyllä (kattilahuoneesta)	200: —	
1		paloluukku galvanoidusta levystä	15: —	
8		ullakon kattokomeroa à 50: —	400: —	
148	pm	syöksyputkea à 5: —	740: —	
420	„	lista- ja ikkunapeltiä samasta à 3: —	1,260: —	
1		palotikapuut muurattuine sinkilöineen	125: —	
24	pm	päätylistaa à 20: —	480: —	
16		rautaista uutimenkehystä ryöppykylpyhuoneisiin à 14: —	224: —	
60	pm	takorautaista portaan kaidetta, kaidepuu kiilloitettua koivua à 20: —	1,200: —	
1,100	„	rautapalkkia pientä kokoa ikkunain ja ovien sekä muiden aukkojen yläpuolelle à 4: —	4,400: —	
8	„	rauta-aitaa kellarin portaisiin à 12: —	96: —	
9	„	s:n s:n à 10: —	90: —	12,421: —

Tulisijat.

3		isompaa koulukeittiönliettä lämminvesilaitteineen, lattian alle muurattuine savukanavineen y. m. valmiina à 900: —	2,700: —	
2		pienempää keittiönliettä N:o 2 asuntoihin à 125: —	250: —	
2		pesupataa à 150: —	300: —	3,250: —

Maalaus- ja linoleumityöt.

4,280	m ²	seinää ja kattoa maalattava öljyväriillä II l. à 1: 15	4,830: —	
6,700	„	seinäin yläosia ja kattoja pohjustettava ja maalattava liimavärillä à —: 60	4,020: —	
				Siirros 8,850: — 306,786: 50

			Siirros	8,850: —	306,786: 50
		erinäisiä venttiilirisikkoja maalattava öljyvärillä		260: —	
3,230	m ²	läpivärjättyä linoleumimattoa kittauksineen à 5: 50		17,765: —	
60	pm	portaankaidetta maalattava öljyvärillä à 2: — ..		120: —	
1		palotikapuut s:n s:n		50: —	
97		kynnystä s:n s:n à 1: —		97: —	
		eteiseen maalattava 10 sm korkea otsikko, arviolta		350: —	
18	pm	aitausta maalattava tummalla värillä à 1: — ..		18: —	27,510: —

Vesi- ja lämpöjohtotyöt sekä sähkövalojohdot.

		vesijohto, arviolta		9,000: —	
		alhaispainehöyryä käyttävä lämpöjohto		18,800: —	
570	m ²	tuulluutusrumpua kahdenkertaisista höylätyistä laudoista, pahvia välissä ja sisäpuolelta verhottuna galvanoidulla levyllä à 8: — ..		4,560: —	
80	pm	ullakon putkia verhottava à 4: —		320: —	
		erinäiset lämpöjohdon sijoittamisesta johtuvat muuraus- ja rappaustyöt, arviolta		1,200: —	
		lämpökappalten maalaus		480: —	
342	pm	putkenrakoa peitettävä ja rapattava à 3: —		1,026: —	
10	„	kanavaa muurattava kattilahuoneeseen à 32: —		320: —	
		sähkövalojohdot, paitsi varusteita, arviolta		7,000: —	42,706: —

Sekalaista.

1		liimahelli veistosaleihin		300: —	
		jälkirappaustyöt, arviolta		1,500: —	
		puhdistus, arviolta		2,000: —	
730	m ²	rakennuksen vierustaa tasoitettava 5 m leveydeltä à 4: —		2,920: —	
520	m ³	kalliota louhittava edellä olevan johdosta à 6: 50		3,380: —	
		palovakuutus rakennusaikana, arviolta		750: —	
			Siirros	10,850: —	377,002: 50

Siirros 10,850: — 377,002: 50

muurien kuivaus rakennusaikana, 745,000 tiiltä à 5: 80 ‰	4,321: —	
maksuja kaupunginkassaan (rakennustarkastus), 16,400 m ³ à 03 p:ni	492: —	
tapaturmain korvauksiin, arviolta	700: —	
kustannuksia ja korvausta koekuormituksista, lämpöteknillisen asiantuntijan käyttämisestä y. m.	900: —	17,263: —
arvaamattomat työt, työnjohto y. m. noin 10 ‰ edelläolevasta		35,734: 50
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>430,000: —</u>

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorin Huonerakennusosasto tammikuussa 1914.

Karl Hård af Segerstad.

Eläintarhankadun kansakoulutalon yhteydessä teetettävään kiviportaiden sekä samaa koulurakennuksen ympäröivän leikkikentän tasoituksen kustannusarvio.

Kiviportaat.

15 m ³ perustusta kaivettava à 3:—	45:—	
40 „ perustusta louhoskivistä à 10:—	400:—	
16 m ² tukimuuria (kylmää muuria) à 16:—	256:—	
60 pm karkeaksi hakattuja astuimia valmiina à 20:—	1,200:—	
14 m ² hakattua reunuskiveä à 36:—	504:—	
2,1 „ karkeaksi hakattuja tasoja à 36:—	75:60	
10 pm takorautaista portaankaidetta à 15:—	150:—	
20 „ kaideputkea à 3:—	60:—	2,690:60
arvaamattomat työt, työnjohto y. m. noin 10 % edelläolevasta		309:40
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>3,000:—</u>

Tasoitus.

1,250 m ³ kalliota louhittava (tavallista louhintaa) à 7:—	8,750:—	
135 „ s:n s:n (n. s. kuorintaa) à 11:—	1,485:—	
2,900 m ² ala tasoitettava ja sorastettava à 2:80	8,120:—	18,355:—
arvaamattomat työt, työnjohto y. m. noin 10 % edelläolevasta		1,845:—
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>20,200:—</u>

Yhdistelmä.

Kiviportaat	3,000:—
Tasoitus	20,200:—
	<u>Yhteensä Smk</u> <u>23,200:—</u>

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorin Huonerakennusosasto tammikuulla 1914.

Karl Hård af Segerstad.

Esitys, koskeva Uuden Vallilan asuintonttien vuokrasopimuskaavakkeiden ehdotuksen vahvistamista.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SOSIALILAUTAKUNTA

*Helsingissä,
maalisk. 11 p:nä 1914.*

Kaupunginvaltuustolle.

N:o 16.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto viime marraskuun 11 päivänä oli vahvistanut „Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston“ säännöt sekä johtosäännön rahaston hallinnolle, joka on uskottu Sosialilautakunnan siihen asettamalle jaostolle, on Lautakunta katsonut asiakseen valmistaa sellaisia toimenpiteitä, jotka voitaisiin havaita tarpeelliseksi, jotta rahaston lainananto voisi alkaa ja jatkua asuntopoliittisesti suotuisilla edellytyksillä. Sen vuoksi on Sosialilautakunta jo kirjelmässään N:o 37 viime joulukuun 19 p:ltä Valtuustolta pyytänyt valtuutuksen toimeenpannukseen palkintokilpailun, joka koski Vallilaan suunnitelluille kortteleille N:o 554 ja 555 rakennettavia pieniä asuintaloja sekä mainittujen korttelien tämänmukaista tonttijaoitusta (*Pain. asiak. N:o 13 v. 1914*), ja 10 päivänä kuluva maaliskuuta tekemällään päätöksellä on Valtuusto hyväksynyt mainitun esityksen. Tämä toimenpide koskee kuitenkin ainoastaan Lautakunnan vastamainitun tehtävän rakennusteknillistä osaa. Lautakunta on sen ohessa arvellut olevansa velvollinen valmistamaan puheenalaista kysymystä myöskin mikäli tulee enempienkin tonttien osottamiseen lainarahaston lainoilla kannatettavalle rakennustoiminnalle sekä näiden tonttien luovutusmuotoon. Tällöin Lautakunta ei kuitenkaan ole ryhtynyt esittämään sopivia alueita yhtiöiden, osuuskuntain, yhdistysten tai säätiöiden alkuunpanemille suurille rakennusyrityksille vaan arvellut, että tällaisten yritysten johtajille olisi puheenalaisessa suhteessa jätettävä täysi toimintavapaus. Sitä vastoin Lautakunta on katsonut asiakseen huolehtia siitä, että sopivia tontteja olisi tarjona sellaisille omankodinyrityksille, joita tarkoitetaan lainarahaston sääntöjen 4 §:ssä, ja että, koska Lautakunnan vakaumuksen mukaan tontinvuokra on sellaisten tonttien soveliain luovutusmuoto, niiden vuokraehdot olisivat niin muodosteltavat, että ne vastaisivat vielä mainitusta lainarahastosta myönnettävään

lainain ehtoja ja muuten sekä kunnan että myös tontinhaltijain ja luotonantajain etuja.

Vallilan aluetta on jo tähänastiseen laajuuteensa rakennettu käyttämällä tontinvuokraa luovutusmuotona sekä melkoisessa määrin myöskin kunnallisen luotonannon varassa. Kun nyt tulee puheeksi tämän asuntopoliittisen toiminnan jatkaminen uuden lainarahaston tarjoamain varojen nojassa sekä pääasiallisesti samaa luovutusmuotoa käyttäen, on Lautakunnasta ollut luonnollista siihen osottaa ne korttelit, mitkä sisältyvät kaupungin asemakaava-arkkitehdin laatimaan Vallilan alueen laajennussuunnitelmaan ja joita Lautakunta tässä esityksessä erityisenä alueena kutsuu Uudeksi Vallilaksi. Kahdelle näistä kortteleista on ehdotettu ennen mainittu palkintokilpailu, jotta näin saataisiin ohjeita alueen vastaiselle rakentamiselle.

Kuitenkin on vielä Vanhassa Vallilassa noin 30 osaksi hyvin kallioista ja sentähden vähän haluttua tonttia luovuttamatta. Sittenkun n. k. „Vallilan lainarahasto“ nyt jo kokonaan on käytetty rakennuslainoihin, ei ole odotettavissakaan, että rakennustoiminta suuntautuisi puheenalaisille tonteille, ellei sitä edistetä jatkettulla kunnallisella luotonannolla. Lähinnä seuraavassa esitettävästä syystä ei kuitenkaan uudesta kahden miljoonan rahastosta voida antaa lainoja tähän tarkoitukseen, ellei Vanhan Vallilan jälellä olevien tonttien luovutusehtoja muuteta; tämä voisi kuitenkin aiheuttaa epäkohtia niissä tapauksissa, milloin naapuritontit tulisivat rakennettaviksi eri vuokraehdoilla. Jotta nyt esilläoleva esitys, joka koskee Uuden Vallilan tonttien luovutusmuotoa- ja ehtoja, ei kävisi liian mutkalliseksi, pyytää Sosialilautakunta, että sen sallittaisiin tehdä eri ehdotus siitä, mitenkä on helpotettava Vanhan Vallilan jälelläolevien tonttien käyttöön saattamista.

Vanhan Vallilan tonteille voimassaolevia vuokrasopimuksia ei kuitenkaan ole katsottu sellaisenaan sovellettaviksi Uuden Vallilan tonteille, vaan Lautakunnan on täytynyt niille ehdottaa uudet sopimuskaavakkeet. Toimenpide on ollut välttämätön jo sen tähden, että Vallilan ehdottomat 30 vuoden vuokratkaudet ja uuden lainarahaston lainojen enemmän kuin 10 vuotta pitempi kuoletusaika eivät sovi yhteen, ja Lautakunta on käyttänyt hyväkseen tilaisuuden tehdäkseen muitakin muutoksia vuokrasopimuskaavakkeeseen sekä koettanut laatia senlaatuisen sopimuksen, että sitä voitaisiin myöskin vastedes soveltaa samanlaiseen tarkoitukseen luovutettavilla alueilla. Lautakunnalla on silloin ollut käytettävinsään ne kokemukset, mitkä on saavutettu sovellettaessa Vallilassa tähän asti voimassaolevia vuokrasopimuksia, sekä se yleiskatsaus tontinvuokran muotoihin ja ehtoihin, minkä Lautakunnan käskystä on laatinut sen sihteeri ja jossa tehdään selkoa sekä ulkomaiden että oman maan tähän kuuluvista oloista (*Helsingin kaupungin Sosialilautakunnan julkaisuja N:o 1: Einar Böök, Tontinvuokrasta ulkomailla ja Suomessa*).

Viitaten näin esitettyyn erityiseen selvitykseen tontinvuokraa koskevista säännöksistä ja käytännöstä, siirtyy Lautakunta heti esittämään ja perustelemaan niiden säännösten perusteita, jotka Lautakunta esittää otettaviksi käytäntöön luovutettaessa Uuden Vallilan tontteja vuokralle.

Esillä olevaa ehdotustaan laatiessaan Lautakunta ei ole rajoittunut yksinomaan sellaisiin säännöksiin, jotka sisältyvät itse vuokrasopimuksiin, vaan nähnyt tarpeelliseksi esittää eräitä senlaatuksia yleisiä sääntöjä puheenalaisten tonttien vuokraamiselle, jotka eivät kohdistu kaupungin ja sen vuokramiesten väliseen itse oikeussuhteeseen vaan ovat ohjeena asianomaisille kunnan viranomaisille.

Näistä yleisistä määräyksistä ensimmäinen koskee vuokrakauden pituutta. Sekä puheenalaisessa että muissa suhteissa on Sosialilautakunta tätä ehdotustaan laatiessaan lähtenyt siitä yleisestä edellytyksestä, että Uuden Vallilan jaotus ja sen tonttien käyttäminen etupäässä työväen asuintarkoituksiin jäisi pääasiallisesti pysyväiseksi, niinkuin jos alueelle olisi hallitus vahvistanut lopullisen asemakaavan, ja näin ollen on Lautakunnasta ei ainoastaan mahdollista vaan toivottavaakin, että siirryttäisiin pitkäaikaisempiin vuokra sopimuksiin, kuin mitä täällä on aikaisemmin käytetty. Mahdollisimman pitkän vuokrakauden määräämistä voidaan ensi sijassa perustella sillä, että täten voitaisiin aikaansaada vuokrasuhteita, jotka lähenevät muutamissa maissa — Saksassa ja Hollannissa — tavattavaa perinnöllistä tontinvuokraa ja jotka todellakin voisivat pysyä voimassa useammassa sukupolvessa vuokramiehiä ja siten saada yksityiselle omistusoikeuden veroisen merkityksen. Mutta verraten pitkän vuokrakauden käytäntöönottamista puoltavat myöskin seikat, jotka koskevat vuokramaalle tehtävään rakennusten luottoa. Tältä näkökannalta on vuokrakausi tehtävä niin pitkäksi, että sen kuluessa hyvin keritään kuolettaa sekä vuokratontin rakennusyritykseen lainattu pääoma että myös vuokramiehen itsensä yritykseen tekemä rahallinen panos. Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston sääntöjen mukaan on rahastosta myönnettävien lainojen vuotuismaksu 6 %, josta 5 1/4 % korkoa ja loput kuoletusta. Puheenalaisten lainain kuoletusaika on siis 41 1/2 vuotta, sillaikaa kun se yksityisessä hypoteekkilaitoksissa vaihtelee 49:stä 56:een vuoteen.

Sentähden ja koska on välttämätöntä että vuokra-aika on kuoletusaikaa pitempi, Lautakunta on harkinnut, että edellinen olisi määrättävä vähintään 50 vuodeksi.

Puheenalaisesta aikamääräyksestä Lautakunta vielä saa esittää seuraavaa. Tontteja vuokralle annettaessa näyttää olevan tarkoituksenmukaisinta, että vuokra-aikaa eri tapauksissa niin sovitetaan, että se yhtenäisen alueen ja ainakin saman korttelin tonteilla päättyy samaan aikaan, niin että kaupunki yhdellä kertaa saa takasin haltuunsa kokonaisen alueen käyttääkseen sitä sillois-

ten kunnan tarpeiden mukaisesti. Tätä periaatetta onkin Rahatoimikamari tähänkin asti käytäntöön soveltanut, muun muassa Vanhan Vallilan tontteihin nähden, siten että määrättyä 30 vuoden vuokraaikaa on pidetty pisimpänä sallittuna ja että myöhemmin vuokralle annettuja tontteja on luovutettu 30 vuotta jonkun verran lyhemmäksi vuokrakaudeksi. Tällä tavalla voi kuitenkin kuoleetusajan ja vuokrakauden välttämätön erotus vähentyä epäsuotuisassa määrässä. Lautakunta on sentähden ja myöskin kunnallisen lainarahaston lainain kuoleutusaikaan nähden havainnut, että 50 vuotta olisi sopiva vuokrauden aliraja. Lautakunta ei kuitenkaan, paikkakunnalla ennen tavaksituksiin lyhyhin vuokrakausiin nähden, ole tahtonut, ulkomailla verraten yleisen käytännön mukaisesti, nostaa ylärajaa 80 tai aina 99 vuoteen, vaan on Lautakunnasta riittänyt ylärajan esittäminen Turussa muutama vuosi sitten hyväksytyyn vuokrakauden mukaiseksi eli 60 vuodeksi. Lautakunnan mielestä olisi viimeksi mainittu aika katsottava säännölliseksi vuokrakaudeksi, ja olisi, sen mukaan kuin alueen tontteja vuosien kuluessa luovutetaan, Rahatoimikamarilla valta harkinnan mukaan käyttää lyhempää mutta vähintään 50 vuoden vuokraaikaa, jotta siten saataisiin vuokrakaudet päättymään samalla kertaa.

Kun vuokrajärjestelmä otetaan käytäntöön jonkun alueen tonteille, on tietenkin erittäin tärkeätä, minkä perusteen mukaan tontin vuokramaksu on laskettava. Tämä peruste, jonka ei tarvitse ilmetä itse vuokrasopimuksesta, on maamme kaupungeissa vaihdellut siten, että vuokramaksu on milloin laskettu koko tontilta, milloin neliömetrittäin, milloin tontinarvon määräprosentiksi. Sosialilautakunta ehdottaa, että Vanhassa Vallilassa käytetty ja myöskin Ruotsissa yleinen laskuperuste omaksuttaisiin Uudessakin Vallilassa eli toisin sanoen että tontti, ennenkuin sitä tarjotaan halullisille vuokranottajille, se on arvioitava laatunsa ja asemansa puolesta ja tontin vuokra määrättävä 5 %:ksi näin saadusta arvosta.

Rakennustontteja vuokralle tarjottaessa on tässä kaupungissa huutokauppanenettely tähän asti ollut sääntönä. Mitä käytäntöön tulee muissa maamme kaupungeissa sekä Ruotsissa ja Saksassa viitattakoon Lautakunnan sihteerin laatimaan, erikseen julkaistuun selvitykseen. Siitä näkyy, ettei huutokauppanenettelyä lainkaan käytetä viimeksi mainituissa maissa ja ettei se ole yleisenä sääntönä edes omassa maassamme tontteja vuokralle annettaessa. Asuntopoliittisesti katsoen lienee tuskin puolustettavissakaan, että kunta tarjotessaan tontinvuokraa huutokaupalle koettaa nostaa sen hintaa korkeammaksi sitä määrää, minkä kunta itse on laskenut kohtuulliseksi ja minkä yleensä tulee vastata kunnan omia kulunkeja tontin toimittamisesta rakennettavaan kuntoon, joskin myös tontin asema, mitä katuihin, puistoihin ja ilmansuuntiin tulee, on otettava huomioon. On tosin väitetty, että asianomaisen kunnan viraston, toisin sanoen Rahatoimikamarin, huuto-

kauppamenettelyn puutteessa olisi vaikea valita samasta tontista kilpailevain vuokramiesten kesken. Sellaista vaikeutta ei kuitenkaan ole olemassa, jos pidetään siitä huolta, että aina on tarjona riittävästi paljon erihintaisia tontteja ja jos tontti annetaan sille henkilölle, joka ensimmäisenä on ilmoittautunut tekemään vuokrasopimuksen kunnan tarjoamilla ehdoilla. Mitään tuntuvampia senlaatuaisia vaikeuksia ei liene ilmaantunut muuallakaan. Jos kuitenkin niin sattuisi, että useita henkilöitä samalla kertaa ilmoittautuisi saman tontin halukkaiksi vuokramiehiksi, voitaisiin käyttää samantapaista menettelyä, kuin mitä on käytetty vuokrattaessa huoneistoja Helsingin kaupungin kunnallisista työväenasunnoista, siten nimittäin että annettaisiin etusija omankodinrakentajille, ja useiden sellaisten keskuudesta ammattissaan tai työpaikassaan kauan ja säännöllisesti työssä olleille ja muuten kunnollisiksi tunnetuille työtai palvelusmiehille taikka käsityöläisille, ja jos näistä useat ovat yhtä ansiokkaat, suurperheisimmälle.

Edellisessä esitetyt perusteet, jotka koskevat vuokrakauden määrämistä, vuokramaksun laskemista sekä tonttia luovutettaessa noudatettavaa menettelyä, ovat, kuten aikaisemmin on huomautettu, Lautakunnan mielestä sitä laatua, että ne olisivat erikseen vahvistettavat eivätkä otettavat itse vuokrasopimukseen. Mitä tulee niiden säännösten perusteisiin, mitkä Lautakunta taas ehdottaa sanottuihin sopimukseen otettaviksi, saa Lautakunta lausua seuraavaa.

Kuten aikaisemmin on huomautettu, on Lautakunta vuokrasopimuskaavakkeen ehdotusta laatiessaan lähtenyt siitä yleisestä edellytyksestä, että Uuden Vallilan alueen jaotus ja sen tonttien käyttäminen etupäässä työväenasuntotarpeisiin jäisivät pääkohdiltaan pysyviksi vastaisuudessa. Lautakunta on sentähden myöskin koettanut tehdä puheenalaisten tonttien hallinnon niin vakaaksi kuin mahdollista itse vuokrakauden aikana ja arvellut luonnolliseksi ja toivottavaksi, että vuokrasopimus sen päättyessä uudistettaisiin. Senkin tapauksen varalta, ettei vuokrasuhdetta jatkettaisi alkuaan sovittua aikaa pitemmälle, on Lautakunta ollut sitä mieltä, että kaupungin tulisi vuokrasopimuksia tehdessään soveltaa sellaisia periaatteita, että ne mikäli mahdollista turvaisivat tontilla olevain asuinrakennusten kunnossapidon vuokrakauden loppuun asti, jottei puheenalaisen ajan päättyessä alueelta tavattaisi liian epätydyttäviä asumusoloja ja jotta siellä olevat rakennukset voitaisiin silloin havaita edelleen kelvollisiksi tarkoitukseensa. Ne uudet periaatteet, mitkä ovat olleet esillä olevan vuokrasopimusehdotuksen pohjana, kohdistuivat täten sekä sopimuksen voimassaan pysymiseen että vuokrakauden päättyessä valitsevaan oikeustilaan.

Asuntopoliittiselta kannalta ja erittäinkin rakennusluoton eduksi on tärkeätä, ettei vuokrasopimusta tavalla tai toisella voida purkaa tai tärkeimpiä vuokraehtoja muuttaa vuokrakauden kestäessä. Vuokrasuhteen keskeytymi-

nen on ajateltavissa ja sitä on käytetty pääasiallisesti kolmessa eri tapauksessa: sopimusta rikottaessa, milloin kaupunki syystä tai toisesta käyttää pidättämäänsä oikeutta lunastaakseen tontin vuokraoikeuden ja sillä olevat rakennukset sekä vuokramiehen lunastaessa tontin omakseen, jolloin hänen vuokraoikeutensa häviää omistusoikeuteen.

Mitä ensimmäiseen tapaukseen tulee, niin Sosialilautakunta, huomioonottaen ulkomaiden uudemman, tontinrakennusoikeutta eli tonttioikeutta koskevan lainsäädännön periaatteita, ei ole tahtonut panna sopimuksen menettämistä sen rikkomisen seuraukseksi, paitsi siinä tapauksessa ett'ei säädettyä

§ 11. rakennusvelvollisuutta ole täytetty, jolloin rakentamattoman tontin palauttamisesta kunnan vapaasti käytettäväksi ei koidu haittaa asuntopoliittisessa

§ 17. suhteessa eikä luottoon nähden. Muissa sopimuksenrikkomistapauksissa voisi taas käyttää sitä keinoa, että vuokramies tuomittaisiin suorittamaan sovinnais-sakot ja asianmukaista vahingonkorvausta, ja on ehdotukseen otettu tästä säännös.

§ 4. Yleensä on kaupungille pidätetty oikeus vuokrakauden kestäessä lunastaa vuokraoikeus sekä vuokratontilla olevat rakennukset toimeenpannukseen tarpeellinen kaupunginasemakaavan muutos tai avatakseen uusi kulkutie tai tyydyttääkseen muuta sellaista kunnan yleistä tarvetta. Sellainen lunastaminen on itse asiassa eräänlaisen pakkolunastusoikeuden käyttämistä, joskin vapaammassa muodossa ja lievemmillä ehdoilla kuin voimassaolevan yleisen lain mukaisesti. Tämä oikeus on joka tapauksessa kaupungille pidättävä. Jott'ei sen käyttäminen liian äkkinäisesti ja kesken vuokrakautta häiritsisi asumusoloja, ehdottaa Lautakunta, että sellainen irtisanominen on tehtävä laillisen vuokravuoden lopuksi eli 1 päiväksi kesäkuuta sekä viimeistään ennen lähinnä edellisen joulukuun loppua toimitettava vuokramiehen tietoon, jotta hänelle varattaisiin riittävästi aikaa sekä hankkiakseen itselleen uusi huoneisto että sanoakseen irti mahdolliset vuokralaisensa. Kiinnityksenhaltijain oikeuden turvaamiseen nyt puheenalaisissa tapauksissa käytettävät keinot tulevat tarkemmin käsiteltäviksi edempänä, puheen ollessa luotonantajan oikeudesta muissakin tapauksissa, milloin kunta suorittaa lunastuksen vuokratontilla olevista rakennuksista.

Vallilan vuokratonttien nykyään voimassa olevissa vuokrasopimuksissa edellytetään toistakin tapausta kaupungin lunastusoikeutta, sitä nimittäin, kun vuokraoikeus ynnä rakennukset on myyty hintaan, jonka voidaan katsoa sisältävän kohtuullista suuremman korvauksen tilasta. Tätä määräystä ei Rahatoimikamari vielä kertaakaan ole soveltanut, vaikka Vanhan Vallilan taloja, ainakin joitakin, tiettävästi on keinotellen luovuteltu. Ei myöskään ole tällaiseen tarpeeseen otettu mitään arviomäärärahaa kaupungin menoarvioon, vaan olisi pitänyt kussakin tapauksessa erikseen pyytää Kaupunginvaltuustolta erityisen määrärahan myöntämistä.

Näistä tosiseikoista on Sosialilautakunta saanut aihetta tutkiakseen, olisiko tarpeen vaatimaa nyt puheenalaiseen sopimuskaavakkeen ehdotukseen ottaa vastamainittua etuustooikeutta koskeva säännös, missä tapauksessa myöskin olisi katsottava että on varoja sellaisen oikeuden toteuttamiseen. Tällöin Lautakunta ei ole voinut olla huomaamatta sitä seikkaa, että kunnalla nykyään on käytettävissään uusi keino estääkseen keinottelemista tonteilla, mitkä on luovutettu huokeilla ehdoilla. Voidaan nimittäin olettaa, että useimmat Uuden Vallilan rakennusyritykset tulevat saamaan luottoa kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastosta, ja tämän rahaston sääntöjen 8 §:ssä on rahastonhallitukselle varattu vaikutusvaltaa lainoitettujen kiinteistöjen huoneistonvuokriin. Tätä valtaa varovasti käyttämällä voidaan talon- ja tontinkeinotteluja ehkäistä vähemmän jyrkällä ja kaupungille huokeammalla tavalla kuin ostamalla tontti ja rakennukset, silloin kun ne keinotellen myydään, jolloin kaupunki turvatakseen kiinnityksenhaltijan oikeutta olisi pakoitettu maksamaan koko kauppahinnan käteisesti. Lautakunta on sentähden katsonut voivansa nyt puheenalaisesta vuokrasopimuksen ehdotuksesta jättää sikseen vielä mainitut, kaupungille varattua etuustooikeutta koskevat säännökset. Tosin on siinä tapauksessa mahdollista jossakin määrin keinotella niillä vuokratonteilla, joille on rakennettu käyttämättä kunnallista luottoa, mutta mitä näihin tapauksiin tulee on Lautakunnan mielestä yksinkertaisinta ja muuten kohtuuden mukaisintakin, että talojen arvonnousu *vuokraaikana* saisi tulla vuokramiesten hyväksi siinä muodossa, minkä itse katsovat parhaaksi, joko korkeampana vuokratulona tai pääomavoittona, kunhan maan arvonnousu *vuokrakauden lopussa* vähentymättä tulee kunnalle. Samasta syystä sekä jotta luotettavien kannattavaisuuslaskelmien tekeminen nyt puheenalaisille rakennusyrityksille olisi mahdollinen, ei ole sopimuskaavakkeessa edellytetty mitään vuokramaksun korotuksia.

Viimeinen tapaus vuokraoikeuden keskeytymistä ennen vuokrakauden loppua sattuu silloin, jos vuokramies mainittuna aikana toteuttaisi hänelle myönnetyn oikeuden ostaa tontin omakseen. Vuonna 1910 Kaupunginvaltuustolle annettussa valiokuntamietinnössä, joka koski tontinarvonnousun varaamista kunnalle sekä kaupunkitontin vuokralle luovuttamista (*Pain. asiak. 1910 N:o 61*), lausui valiokunta erityisesti mielipiteensä luotonantajien oikeuden turvaamisesta ja huomautti siinä kohden, että kaupungin, vuokrasopimuksia tehdessään, tulisi sitoutua olemaan vuokrattua aluetta myymättä sopimuksen aikana ilman kiinnityksenhaltijain myönnytystä. Sellaisesta myynnistä johtuu nimittäin luotonantajalle vaara, koska alueen aikaisemmin sovittu hallintaoikeus, joka on ollut luotonantajalle vakuudeksi myönnetyn kiinnityksen esineenä, sulautuu velallisen saavuttamaan saman alueen omistusoikeuteen ja panttioikeuskin silloin samalla käsitteellisesti lakkaa olemasta. Jos taas luotonantajalle voidaan suoda mainitunlainen vakuus siitä,

§ 9.

ettei hallintaoikeutta ilman hänen suostumustaan vaihdeta omistusoikeuteen, lienee tässä kohden asetettava vakuuden vaatimus täytetty. Äskensmainitussa mietinnössä tehdyn, nyt kerrotun lausunnon mukainen säännös on pantu sopimusehdotukseen.

- Saadakseen vuokramiehen lähemmin kiintymään vuokratonttiin ja harastamaan rakennusten pitämistä tyydyttävässä kunnossa, Lautakunta, muun muassa Tukholmasta, Hangosta ja Turusta saatujen esikuvain mukaan, ehdottaa, että vuokramiehellä olisi etuoikeus luovutusajan päättyessä saamaan tontin uudestaan vuokralle siinä tapauksessa, että se tulee uudestaan vuokrattavaksi asuintarkoituksiin. Sellaisessa tapauksessa olisi kaupungin viimeistään kaksi vuotta ennen vuokrakauden loppua ilmoitettava vuokramiehelle, aikooko kaupunki uudestaan luovuttaa tontin vuokralle vai eikö ja edellisessä tapauksessa myöskin luovutuksen ehdot. Uusia vuokraehtoja määrättäessä olisi noudatettava sitä perusohjetta, ettei vuokramaksua saisi korottaa suuremmalla määrällä, kuin mikä maan arvonnoususta voi aiheutua.
- § 5. Ellei vuokramies sellaisilla ehdoilla tahtoisi uudistaa vuokrasopimusta, olisi hän velvollinen omalla kustannuksellaan poistamaan tontilta siinä olevat rakennukset ja muut laitokset. Muussa tapauksessa, toisin sanoin jos tonttia vuokrakauden päättyessä ei ole uudestaan tarjottu vuokralle, siirtyisivät puheenalaiset rakennukset ja laitokset kaupungille arvionmukaista korvausta vastaan, johon ei saisi lukea hyvitystä erikoisista ja selvästi ylellisistä laitoksista, minkä ohessa arviosummasta olisi vähennettävä 20 %. Arvio olisi niin kokoonpannun sovintooikeuden toimitettava kuin ehdotuksen 18 §:ssä säädetään. Nyt esitetyllä menettelyllä on esikuvia Ruotsin tonttioikeussopimuksissa ja samat, rakennusten siirtymistä kaupungille korvausta vastaan koskevat periaatteet ovat jo ilmenneet yllä mainitussa 1910 vuoden valiokuntamietinnössä.
- § 6.

Äsken edellytetyllä tavalla olisi arvio toimitettava niissäkin aikaisemmin mainituissa tapauksissa, milloin kaupunki vuokrakaudella käyttäisi oikeuttaan purkaa vuokrasopimukset ja lunastaa tonttien rakennukset. Kun tontti näin palautuisi kaupungille ennen kahtakymmentä viimeistä sovittua vuokravuotta, olisi rakennusten ja muitten laitosten korvauksena suoritettava täysi arvo. Siinä tapauksessa taas että tontti palautuisi kaupungille viimeisten kahdenkymmenen vuokravuoden kuluessa, vähennettäisiin tämän ajanjakson kultakin vuodelta yksi prosentti täydestä arviosummasta, niin että korvaus siten asteettain vähenisi kahdeksaksikymmeneksi prosentiksi sanottua määrää.

- § 7. Sekä Itävallan että Ruotsin lainsäädäntöön ja myös saksalaiseen käytäntöön on otettu säännöksiä, joiden tarkoituksena on turvata kiinnityksenhaltijain oikeutta ei ainoastaan itse kiinnitettyyn omaisuuteen vaan myöskin siihen lunastusmaksuun, minkä maanomistaja suorittaa vuokratontin rakennuksista. Samassa tarkoituksessa Lautakunta ehdottaa että, jos vuokraoikeutta

ja vuokratontilla sijaitsevia rakennuksia on rasittamassa kiinnityksiä, kaupungin on, vuokraoikeuden päättyessä tai purkautuessa, arviohinnasta ensin suoritettava kiinnitetyt saatavat korkoineen ja kuluineen suorastaan saamiehille etuoikeuden mukaan ja vasta jäännös maksetaan vuokramiehelle. § 14—15.

Asuntojen terveydenhoidon vuoksi Sosialilautakunta ehdottaa, että vuokrasopimuksissa olisi kiellettävä asukkien pito vuokramiehen sekä itse asumissa että muille vuokraamissa huoneissa, ja että vuokramies olisi velvollinen pitämään pääsyn huoneistoihin avoinna asuntojentarkastuksen toimittamista varten. Mitä erittäinkin asukkienkieltoon tulee, Lautakunta vetoaa siihen tosiasiaan, että tätä kieltoa ilman haittaa ja yleiseksi tyytyväisyydeksi on voitu pitää voimassa kunnan työväenasunnoissa. Sen voimaansaattaminen Uudessa Vallilassa vaatii kuitenkin ehdottomasti, että tehoisan kunnallisen asuntojentarkastuksen aikaansaamista koskeva kysymys, joka asia tätä nykyä on Terveydenhoitolautakunnan toimenpiteiden varassa, viipymättä tulee ratkaistuksi.

Sopimuksessa edellytettyjen arvioiden toimittamisen ja vuokramiesten tekemiä sopimuksenrikkomuksia koskevain asian ratkaisemisen on Sosialilautakunta katsonut kuuluvan sovintooikeuteen. Jotta tällaisia asioita käsiteltäessä satunnainen sovintooikeuden kokoonpano ei aikaansaisi hataruutta ja horjumista arvioita toimitettaessa tai sovintooikeuteen jätettyjä asioita ratkaistaessa, on Sosialilautakunnan mielestä ollut suotavaa, että sovintooikeus tehtäisiin pysyväiseksi aina vuodeksi kerrallaan, ja on Sosialilautakunta sopimusehdotuksen 18 §:ssä osoittanut, missä järjestyksessä sellainen pysyväinen sovintooikeus olisi asetettava. Jos Kaupunginvaltuusto hyväksyy tämän ehdotuksen, pyytää Lautakunta saada tehdä tarkemman ehdotuksen siitä järjestyksestä, missä puheenalainen vaali olisi toimitettava. § 18.

Vuokrasopimusehdotuksen muut pykälät eivät kaivanne erikoista perustelua. Huomautettavaa lienee, ettei Sosialilautakunta ole arvellut olevan paikallaan, että sopimukseen otettaisiin rakennusjärjestyksen luontoisia säännöksiä, vaan tulee Lautakunta, sittenkun on saatu kokemusta aikaisemmin mainitusta, Kaupunginvaltuuston päättämästä pienten asuintalojen piirustuskilpailusta, antamaan erityisen lausunnon siitä Uuden Vallilan rakennusjärjestyksen ehdotuksesta, minkä kaupungin asemakaavaarkkitehti jo on laatinut ja minkä Rahatoimikamari on lausuntoa varten Lautakunnalle lähettänyt. §§ 1—2, 8, 10, 12, 13, 16 ja 19.

Edellä esitetyn nojalla Sosialilautakunta kunnioittaen ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että annettaessa asuintontteja vuokralle Vallilan alueen uusista kortteleista eli Uudesta Vallilasta on noudatettava seuraavia yleisiä sääntöjä:

1) Vuokrakausi on oleva vähintään 50, enintään 60 vuotta ja on tämä vuokrakausi yksityisissä tapauksissa niin sovitettava, että se ainakin saman korttelin tonteilla päättyy samaan aikaan.

2) Tontteja tarjotaan vuokrattaviksi kiinteäksi määrättyä vuokramaksua vastaan, ja tätä varten ovat ne sitä ennen arvioitavat laatunsa ja asemansa puolesta ja vuotuinen tontinvuokra määrättävä viideksi prosentiksi tontille pannusta arvosta.

3) Jos eri henkilöt haluavat samaa tonttia vuokrataksaan, annettakoon etusija omankodin rakentajille ja, useamman sellaisen keskuudesta, ammattissaan tai työpaikassaan kauan ja säännöllisesti työssä olleille ja muuten kunnollisiksi tunnetuille työ- tai palvelusmiehille taikka käsityöläisille, ja jos näistä useat ovat yhtä ansiokkaat, suurpeerheisimmälle;

että Uuden Vallilan alueen asuintonteille vahvistetaan tähän liitetty vuokrasopimuskaavakkeen ehdotus; ja

että Sosialilautakunta saisi toimekseen Kaupunginvaltuustolle tehdä ehdotuksen vastamainittujen vuokrasopimusten 17 ja 18 §:ssä edellytetyn sovinto-oikeuden vaalijärjestykseksi.

Sittenkun nyt esillä olevaa asiaa oli valmisteltu Sosialilautakunnan asettamassa valiokunnassa, johon kuuluivat Lautakunnan allekirjoittanut puheenjohtaja, sen jäsen Tokoi ja Rahatoimikamarin apulaissihteeri Rein, ovat Lautakunnan kokouksissa asian käsittelyyn ottaneet osaa allekirjoittanut puheenjohtaja, varapuheenjohtaja Stenroth, jäsenet Fagerholm, Ignatius, Sucksdorff ja v. Wright sekä varamies Heinsonen, joista kuitenkin herra Ignatius ei ole ottanut osaa asian lopulliseen käsittelyyn.

Sosialilautakunnan puolesta:

Leo Ehrnrooth.

Einar Böök.

Uuden Vallilan alueen asuintonttien vuokrasopimuskaavakkeen ehdotus:

Vuokrasopimus.

Helsingin kaupunki vuokraa tätenlle jä hänen oikeuden omistajillensa tontin N:okadun -tien varrella Uuden Vallilan korttelista N:o..... allamainituilla ehdoilla:

1 §.

Vuokraaika on vuotta, luettunakuun päivästä vuoden..... loppuun.

Tontin saa vuokramies haltuunsa päivänä kuuta

2 §.

Vuotuinen tontinvuokramaksu markkaa penniä, ja on se joka vuosi lokakuun kuluessa suoritettava Rahatoimikonttoriin.

3 §.

Vuokramiehellä on etuoikeus vuokrakauden päättyessä saamaan tontin uudestaan vuokralle, jos se uudestaan on asuintonttina vuokralle annettava.

Viimeistään kaksi vuotta sitä ennen tulee Rahatoimikamarin ilmoittaa vuokramiehelle, tuleeko tontti uudelleen vuokrattavaksi samaan tarkoitukseen vai eikö ja edellisessä tapauksessa millä ehdoilla, jolloin vuokramaksua alkoon korotettako suuremmalla määrällä kuin minkä maan arvonnousu saattaa aiheuttaa. Jos kaupunki on näin ilmoittanut aikovansa uudestaan antaa tontin vuokralle ja jos vuokramies tahtoo käyttää etuoikeuttaan siihen, on hänen tästä ilmoitettava Rahatoimikamarille viimeistään kuusi kuukautta ennen vuokrakauden päättymistä, uhalla että muuten menettää tämän oikeutensa.

4 §.

Kaupunki pidättää itsellensä oikeuden alueen voimassaolevan asemakaavan muutosta tai uusien kulkuteiden avaamista taikka muuta sellaista kunnan yleistä tarvetta varten ennen vuokrakauden loppua peruuttaa vuokrasopimuksen, ja on siinä tapauksessa irtisanominen tehtävä 1 päiväksi seuraavaa

kesäkuuta ja toimitettava vuokramiehen tietoon viimeistään ennen sitä lähinnä edellisen joulukuun loppua.

Jos vuokrasopimus näin puretaan, on kaupungin lunastettava tontilla olevat rakennukset ja muut laitokset arvion mukaan, josta alempana tarkemmin määrätään.

5 §.

Jos tontti vuokrakauden päättyessä on uudestaan annettava vuokralle asuntotarkoitukseen, mutta vuokramies ei tahdo käyttää etuoikeuttaan uuteen luovutukseen, on hän velvollinen omalla kustannuksellaan poistamaan tontilla olevat rakennukset ja muut laitokset. Jos sitävastoin tonttia ei enään anneta vuokralle äskenmainittuun tarkoitukseen, tulee kaupungin lunastaa puheenalaiset rakennukset ja laitokset arvion mukaan.

6 §.

Toimitettaessa 4 ja 5 §:ssä mainittua arviota, älköön lukuunotettako aituksia eikä myöskään erikoisia eikä selvästi ylellisiä laitoksia.

Jos tontti 4 §:ssä edellytetyssä tapauksessa palautuu kaupungille ennen kahtakymmentä viimeistä vuokravuotta, suoritetaan korvauksena täysi arvio-summa, mutta jos tontti palautuu kahdenkymmenen viimeisen vuokravuoden kuluessa, vähennetään mainitusta määrästä yksi prosentti kultakin täydeltä vuodelta, joka on kulunut tätä aikaa.

Kun vuokrasuhde päättyy 1 §:ssä määrätyn vuokrakauden lopussa, suoritetaan lunastuksena kahdeksankymmentä prosenttia arviosummasta.

7 §.

Jos vuokraoikeutta ja vuokratontilla sijaitsevia rakennuksia on rasittamassa kiinnityksiä, on kaupungin suorittaessaan 6 §:ssä määrätyn lunastuksen, lunastussummasta ensin maksettava kiinnitetyt saatavat korkoineen ja kuluineen suorastaan saamamiehille etuoikeuden mukaan, minkä jälkeen jäänös maksetaan vuokramiehelle.

8 §.

Vuokramiehellä on valta kaupunkia kuulematta luovuttaa vuokraoikeus toiselle; kuitenkin on se, jolle vuokraoikeus on luovutettu, velvollinen ennen kuukauden kuluttua luovutuspäivästä siitä kirjallisesti ilmoittamaan Rahatoimikamarille näyttämällä luovutuskirjan.

9 §.

Kaupunki sitoutuu olemaan vuokrakauden kestäessä tonttia myymättä täydellä omistusoikeudella hallittavaksi ja rakennettavaksi.

10 §.

Vuokratontille saa rakentaa ainoastaan alueella voimassa olevan rakennusjärjestyksen mukaisia asuinhuoneuksia ulkokuoneineen.

Tontilla älköön harjoitettako sellaista käsityöläis- tai kotiteollisuusamattia, josta savun, hajun, melun tai muun sentapaisen syyn tähden aiheutuu häiriötä ympäristön asukkaille.

11 §.

Jos tonttia ei ole rakennusjärjestyksen säätämässä ajassa rakennettu, purkautuu vuokrasopimus ilman korvausvelvollisuutta kaupungin puolelta.

12 §.

Kaupunki pidättää itselleen oikeuden teettää tarpeelliset johdot vuokraaahan tai sen yli. Vuokramiehelle tästä koituvan vahingon korvaa kaupunki arvion mukaan.

13 §.

Vuokramies on velvollinen pitämään tilalla olevat rakennukset ja aitaukset hyvässä kunnossa sekä täyttämään mitä asianomainen tarkastusviranomaisen toimitetussa katselmuksessa on siinä kohden määrännyt.

14 §.

Asukkienpito on kielletty sekä vuokramiehen itse asumissa että muille vuokraamissa huoneissa.

15 §.

Vuokramies on velvollinen pitämään pääsyn huoneistoihin avoinna asunnontarkastuksen toimittamista varten.

16 §.

Joka kolmantena vuokrakauden vuotena tai useammin, jos niin tarpeelliseksi havaitaan, toimittaa Rahatoimikamari kesä—syyskuussa tilan katselmuksen saadakseen selville, missä kunnossa se on sekä onko vuokraehdot täytetty; ja on vuokramiehelle todistettavasti ilmoitettava, milloin sanottu toimitus on tapahtuva.

17 §.

Jos vuokramies rikkoo tässä sopimuksessa tai sen nojalla annettuja määräyksiä, voidaan hänet siitä tuomita vähintään kymmenen ja enintään viidensadan markan sovinnaisakkoon ynnä asianmukaiseen vahingonkorva-

ukseen, ja on tällainen asia niin muodostetun lautakunnan ratkaistava, kuin 17 §:ssä säädetään.

18 §.

Tässä sopimuksessa edellytetyjen arvioiden toimittaminen ja 16 §:ssä mainittujen riitaasian ratkaiseminen annetaan pysyvän kolmimiehen sovintooikeuden tehtäväksi, johon Rahatoimikamari toiselta puolen ja kaupunginosan tai alueen vuokramiehet yhteisesti yhtäläisellä äänioikeudella ja kaupunginvaltuuston vahvistaman vaalijärjestyksen mukaan toiselta puolen kunkin vuoden joulukuussa seuraavaksi kalenterivuodeksi valitsevat kumpikin yhden jäsenen ja nämä yhdessä puheenjohtajan. Jos puheenjohtajan vaalista ei voida sopia tai jos vuokramiehet laiminlyövät jäsenen valitsemisen säädetyssä ajassa, toimittaa vaalin Maistraatti.

Sovintooikeuden päätös on asianosaisille sitova.

19 §.

Kaupunki on oikeutettu vuokramiestä enempää kuulematta hänen kustannuksellaan hakemaan ja saamaan kiinnityksen tähän sopimukseen perustuvaan vuokraoikeuteen ja tontilla oleviin rakennuksiin sovitun vuokramaksun ynnä vuokramiehen muiden sopimuksenmukaisten velvollisuuksien täyttämisen vakuudeksi.

Helsingissä, kuun päivänä

Rahatoimikamarin puolesta:

.....

Tähän välikirjaan ole..... tyytyväi.... ja sitoudu..... sitä tarkoin noudattamaan.

.....
Vuokramies.

.....
Vaimo.

Todistavat:

.....

.....

Valiokunnan mietintö ehdotuksineen lausunnoksi mallasjuomain anniskelua koskevista hakemuksista.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan viime tammikuun 20 päivänä käsitellessään kysymystä täkäläisen väkiviina- ja mallasjuomain myynnin järjestämisestä 1/6 1914 ja 1/6 1916 välisenä aikana oli muun muassa päättänyt Maistraatille esittää toivomuksen, että Maistraatti, ennenkuin kysymys jonkin mallasjuomain anniskeluoikeuden antamisesta otetaan ratkaistavaksi, varaisi Kaupunginvaltuustolle tilaisuuden lausunnon antamiseen, jommoista määräystä ei ole asiasta voimassa olevassa asetuksessa, on Maistraatti mainitun toivomuksen huomioon ottaen nyttemmin kirjelmässä kuluvan maaliskuun 6 päivästä pyytänyt Kaupunginvaltuuston lausuntoa Maistraattiin annetuista 32 hakemuksesta saada tuollainen anniskeluoikeus puheenalaiseksi ajaksi. Tämän johdosta saa Valtuuston erikoinen juovustusjuoma-asiain valmisteluvaliokunta Valtuustolle antaa järempänä olevan ehdotuksen Valtuuston asiasta annettavaksi lausunnoksi.

Kaupunginvaltuuston päätöksellä, johon Maistraatti on yhtynyt, on mallasjuomain anniskelusta edellä mainittuna aikana säädetty seuraavaa:

A) että mallasjuomain anniskeluoikeuksien luku on oleva enintään kolmekymmentä, joista kaksikymmentä oikeutta on annettava isonlaisille ruokaloille ja niihin verrattaville ravintoloille sekä kymmenen oikeutta niille työväenluokkaa varten oleville ruokaloille, joissa olutta saa anniskella;

B) edellä mainitun liikkeen toimialueeseen nähden:

I. 1/6 1914 ja 1/6 1915 välisenä aikana:

että vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja ei saa olla;

a) kuudennessa, seitsemännessä, kahdeksannessa, yhdeksännessä, kymmenennessä, yhdennessä-, kahdennessa-, kolmannessa-, neljännessä- ja viidennessätoista kaupunginosassa eikä kaupunkiin kuuluvalla, sen asemakaavaan ottamattomalla alueella;

b) ensimmäisessä kaupunginosassa Rauhankadun pohjoispuolella, mutta kyllä sanotun kadun varrella;

c) toisessa kaupunginosassa Hallituskadun pohjoispuolella, mutta kyllä sanotun kadun varrella, kuin myöskin Mikonkadun 9:ssä ja 11:ssä;

d) kolmannessa kaupunginosassa Unioninkadun varrella Kauppatorin eteläpuolella sekä Unioninkadun ja Länsi Rannan välisissä kortteleissa;

e) neljännessä kaupunginosassa Kansakoulu- ja Simonkadun pohjoispuolella eikä sanottujen katujen varsilla; sekä

f) Freedrikinkadun länsipuolella olevassa osassa neljättä ja viidettä kaupunginosaa, mutta kyllä sanotun kadun varrella;

ettei kaupungin muissakaan osissa mallasjuomain anniskelua saa harjoittaa kirkon ja koulun välittömässä läheisyydessä, eikä myöskään Kauppa- ja Rautatien torin varsilla eikä Simon- ja Kaivokadun pohjoispuolella olevilla Itä- ja Länsi-Henrikinkadun varsilla; sekä

että poikkeuksen saa anniskeluun nähden tehdä Kauppa- ja Rautatien torin varsilla sijaitseviin hotelleihin, Alppilaan, Kaisaniemeen, Luotoon ja Kaivohuoneeseen sekä teattereihin ja klubeihin nähden;

II. 1/6 1915 ja 1/6 1916 välisenä aikana:

että anniskelupaikkoja saa olla ainoastaan sillä alueella, jota rajoittaa pitkin Marian-, Rauhan-, Unionin-, Hallitus-, Mikon-, Kaivo-, Simon-, Kansakoulu-, Freedrikin-, Ison Roopertin-, Pikku Roopertin-, Kasarmin-, Etelä-Esplanaati- ja Unioninkatua sekä Aleksanterinkatua Mariankadulle kulkeva murtoviiva siten, että myyntipaikkoja saa olla rajaviivana olevain katujen kumpaisellakin puolella;

että anniskelua siten luvallisella alueella ei kuitenkaan saa harjoittaa koulun ja kirkon välittömässä läheisyydessä, ei myöskään Senaatintorin varrella; sekä

että poikkeuksen saa anniskeluun nähden tehdä Kauppa- ja Rautatien torin varsilla sijaitseviin hotelleihin, Alppilaan, Kaisaniemeen, Luotoon, Kaivohuoneeseen, ent. Seuraahuoneeseen ja Kleinehn hotelliin sekä teattereihin ja klubeihin nähden.

Valiokunnan ehdotus kuhunkin hakemukseen nähden käy selville seuraavasta katsauksesta:

N:o	Hakija.	Myyntipaikka.	Poliisimestarin lausunto.	Valiokunnan lausunto.
1	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, liikkeen hoitajattarena vahtimestarinvaimo Olivia Matilda Weckström.	Konstantininkatu 3.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan vuodeksi $\frac{1}{6}$ 1914— $\frac{1}{6}$ 1915, mutta kun myyntipaikka viimeksi mainitusta ajankohdasta lähtien sijaitsee luvallisen alueen ulkopuolella, on silloin hankittava uusi huoneisto.
2	S:n s:n, hoitajattarena neiti Maria Olivia Bark.	Hakasalmenkatu 2.	S:n s:n.	Puolletaan.
3	S:n s:n, hoitajattarena merimiehenvaimo Emilia Sofia Lind.	Etelä Makasiininkatu 3.	S:n s:n.	Valiokunta lausuu tästä oikeudesta samaa kuin N:osta 1.
4	S:n s:n, hoitajattarena rouva Selma Cecilia Regnér.	Ludvikinkatu 3—5.	S:n s:n.	Puolletaan.
5	S:n s:n, hoitajattarena rouva Ida Wilhelmina Oikari.	Vladimirinkatu 1.	S:n s:n.	S:n.
6	S:n s:n, hoitajattarena kirjanpitäjänvaimo Sigrid Wilhelmina Hägerstedt.	Eerikinkatu 5.	S:n s:n.	S:n.
7	S:n s:n, hoitajattarena rouva Aina Wasenius.	Uudenmaankatu 14.	S:n s:n.	S:n.
8	S:n s:n, hoitajattarena vahtimestarinvaimo Emilia Österberg.	Iso Roopertinkatu 28.	S:n s:n.	S:n.
9	S:n s:n, (hoitajatar ilmoittamaton).	Anniskeluhuoneisto ilmoittamaton.	S:n s:n.	S:n, edellyttäen että sopivalla paikalla sijaitseva huoneisto ja hyväksytty hoitajatar ilmoitetaan.
10	S:n s:n, s:n s:n.	S:n s:n.	S:n s:n.	S:n.
11	Oulun Leikkeleliike, omistaja neiti Ethel Frisell, hoitajattarena neiti Anna Charlotta Carlsson.	Kasarminkatu 48.	S:n s:n.	Puolletaan.

12	Kleinin Ruokasalit, omistaja rouva Eini Lempi Wilhelmina Pietilä.	Etelä Esplanaatikatu 10.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan.
13	Söderström, Ida Augusta Wilhelmina, ravintoloitsijatar.	Erottajakatu 15—17.	S:n s:n.	S:n.
14	Ahlgren, Gustaf Adolf, ravintoloitsija.	Iso Roopertinkatu 3—5.	Ehdotetaan evättäväksi, sen johdosta että hakija on, niin kuin tämän oheisesta toisen poliisipiirin päiväkirjanotteesta näkyy, viime vuonna kahdesti ilmiannettu ja kerran sakotettu juovutusjuomain tarjoilemisesta päihtyneille henkilöille.	Ehdotetaan evättäväksi poliisimestarin esittämällä syillä.
15	Hammarström, Amalia Augusta, ravintoloitsijatar.	Aleksanterinkatu 21.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan.
16	Gradinin Voileipäliike, omistaja johtaja Knut Tilgmann.	Bulevardikatu 2.	S:n s:n.	S:n, edellyttäen että haettua ja Helsingin Anniskeluosakeyhtiön myöntämää väkiviinajuomain anniskeluoikeutta, joka myös käsittää oikeuden mallasjuomain anniskeluun, ei myönnetä hakijalle.
17	Holmström, Berta Fredolina Albertina, kauppiaanvaimo.	Annankatu 7.	Huomautetaan että hakijalta, jolla aikaisemmin oli mallasjuomain anniskeluoikeus, evättiin se 1/6 12 ja 1/6 14 väliseltä ajalta, syystä että ravintolassa usein sattui epäjärjestyksiä ja tarjoiltiin päihtyneille henkilöille, minkätähden nyt uudistettua hakemusta ei käy puoltaminen.	Ehdotetaan evättäväksi poliisimestarin esittämällä syillä.
18	Kristopovitsch, Alexander, ravintoloitsija.	Hakasalmenkatu 2.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan.
19	Lagervall, Viktoria Fredrika, ravintoloitsijatar.	Pohjois Esplanaatikatu 5. (Hotel Continental)	S:n s:n. (Kuuluu I luokkaan).	S:n.
20	Fredriksson, Carl Ludvig, ravintoloitsija.	Yrjönkatu 8.	Ei ole mitään muistuttamista.	S:n.
21	Valtonen, Johan Walfrid, ravintoloitsija.	Fredrikinkatu 43.	Ehdotetaan evättäväksi, koska viranomaisten päätöksen mukaan uusia oikeuksia ei enää myönnetä.	Ehdotetaan evättäväksi.

22	Götha Matsalong , merikapteeninleski Elin Karolina Plötzin kautta.	Kasarminkatu 36.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan.
23	Uusmaalainen ylioppilasosakunta , taloudenhoitaja Verner Hougbergin kautta, liikkeen hoitajana ravintoloitsija Ernst Emil Ax.	Kasarminkatu 40.	S:n s:n.	S:n.
24	Hugo Bastmanin Höyrypanimo , leskirouva Wilhelmina Charlotta Bastmanin y. m. kautta, liikkeen hoitajana liikemies Harald Bastman.	Bulevardikatu 3.	S:n s:n.	S:n.
25	Törnberg , Anna Katarina, ravintoloitsijatar.	Iso Roopertinkatu 15.	S:n s:n. (Kuuluu I luokkaan).	S:n.
26	Friskberg , Augusta Dorothea, kirjaltajanvaimo.	Yrjönkatu 29.	S:n s:n. Luokkakorotusta ei puolleta, koska huoneisto enempää kuin ravintolaa käyttävä yleisökään ei ole ensiluokkainen.	Ehdotetaan evättäväksi, koska hakemus ei näy tarkoittavan semmoista anniskelua, jota Kaupunginvaltuuston asiasta tekemä päätös edellyttää.
27	Andersson , Emma Sofia, neiti.	Pohjois Esplanaatikatu 39.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan.
28	Seppänen , Erika, ravintoloitsijanleski.	Pohjois Esplanaatikatu 7.	S:n s:n.	Valiokunta antaa tästä hakemuksesta saman lausunnon kuin N:o 1 kohdalla.
29	Polikarpoff , Johanna Mathilda, ravintoloitsijatar.	L. Henrikinkatu 18.	S:n s:n. Luokkakorotusta ei puolleta, koska huoneisto enempää kuin ravintolaa käyttävä yleisökään ei ole ensiluokkainen.	Tästä hakemuksesta lausutaan samaa kuin N:osta 26.
30	Helsingfors Charkuteris Matsalar , neiti Hilma Dahlin kautta.	Mikonkatu 2.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan.
31	Laurila , Ida Johanna, ravintoloitsijatar.	Korkeavuorenkatu 36.	S:n s:n.	S:n.
32	Automat Restaurant Aktiebolaget , johtajattarena rouva Edith Helena Reino.	Fabianinkatu 31.	S:n s:n.	Valiokunta antaa saman lausunnon kuin N:osta 26.

Edellä olevan Valiokunnan ehdotuksen mukaan olisi kaikista 30 käytettävänä olevasta hakemuksesta 26 annettu. Jälellä olevat oikeudet on Valiokunta katsonut olevan varattava myyntikauden kuluessa ehkä syntyville isonlaisille ruokaloille tahi niihin verrattaville ravintoloille.

Helsingissä, maaliskuun 19 päivänä 1914.

August Lundqvist.

Ossian Häggman.

Gösta Salingre.

A. M. Lassenius.

Allan Serlachius *).

Hjalmar Ekholm.

*) Ei ollut saapuvilla tarkistustilaisuudessa.

Lausunto ehdotuksista Helsingin lihantarkastussäännöiksi sekä kaupungin lihantarkastusaseman ohjesäännöksi ja taksaksi ynnä tarkastusaseman menosäännön muutokseksi.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Maalisk. 16 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 196.

Kaupunginvaltuuston lähetepäätöksellä viime helmikuun 12 päivältä on Rahatoimikamarin käsketty antaa lausunto Terveystoimikunnan laati-
mista ehdotuksista

- 1) Helsingin lihantarkastusta koskeviksi säännöiksi;
- 2) Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman ohjesäännöksi;
- 3) Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman taksaksi; sekä
- 4) Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman menosäännöksi.

Palauttaen lähetekirjat (Liitteet I—V) saa Rahatoimikamari omana lausuntonaan esittää seuraavaa:

Niinkuin tämän oheisesta Terveystoimikunnan perustellusta kirjelmästä näkyy, perustuvat molemmat ensiksi mainitut ehdotukset samoihin periaatteisiin, mitkä esiintuodaan Lautakunnan helmikuun 6 päivänä 1913 tekemässä esityksessä pakollisen lihantarkastuksen käytäntöön ottamisesta täällä, minkä ohessa Lautakunnalla on niiden laadinnassa ollut ohjeena niissä kaupungeissa annetut säännökset, joissa tuollainen tarkastus jo on olemassa. Lihantarkastustaksaan nähden taas on olemassa kaksi vaihtopuolista ehdotusta, joista toinen, huokeampi, pääasiassa on Lautakunnan aikaisemman ehdotuksen mukainen, jota vastoin toisessa, ammattimiestaholta esitettyjen vaatimusten johdosta laaditussa, on tuntuvasti korkeammat maksut, ja on Lautakunnan enemmistö yhtynyt tähän ehdotukseen. Punnitsemisesta, kellarinvuokrasta y. m. on taksoissa määrätty Lautakunnan kohtuullisiksi katsomat maksut. Mitä vihdoin lihantarkastusaseman vuosirahasääntöön tulee, huomauttaa Lautakunta, että se on pääasiassa laadittu Kaupunginvaltuuston marraskuun 25 päivänä 1913 tekemän päätöksen mukaisesti, kuitenkin erinäisiin vähäisiin muutoksiin, joihin Rahatoimikamari tuonnempana palaa.

Ehdotuksia yksityiskohdittain tarkastaessaan on Rahatoimikamari, joka on asiasta neuvotellut Terveystieteidenlaitoksen jäsenen, lääketieteentutkijan Oskar von Hellensin kanssa, katsonut olevan antaminen erinäisiä lausuntoja sen eri kohdista ja tekeminen eräitä vähäisiä muistutuksia sitä vastaan.

Siinä kohden mainittakoon ensinnäkin *lihantarkastussääntöjen* ehdotukseen nähden, että tohtori von Hellens on vaatinut 3 §:n 2 momenttia muodosteltavaksi siten, että tutkittavaksi olisi tuotava ei eläimen koko pää, vaan ainoastaan alaleuka ja kieli. Kun Kamari kuitenkin on toiselta ammattimiestaholta saanut tietää, ettei sellaista muutosta vielä olisi tehtävä, ennenkuin kokemus on osottanut, voiko se vaaraa tuottamatta käydä päinsä, on Kamari katsonut olevan puoltaminen Terveystieteidenlaitoksen ehdottamaa säännöstä toistaiseksi vahvistettavaksi.

Lihantarkastusaseman ohjesääntöehdotuksen 1 §:än lienee lisättävä säännös, että sianlihan tutkimuksen myös tulee käsittää trikiinien olemassaolon tutkiminen.

Ehdotuksen 3 §:n 2 momenttiin on Terveystieteidenlaitosta perustelmissaan ehdottanut erinäisiä poikkeuksia Kaupunginvaltuuston marraskuun 25 päivänä 1913 tekemästä päätöksestä, niin että Lautakunnan ehdotuksen mukaan Valtuusto valitsisi ainoastaan johtajan ja vanhemman tarkastuseläinlääkärin Lautakunnan esityksestä, jota vastoin Terveystieteidenlaitosta valitsisi nuoremman tarkastuseläinlääkärin ja kassanhoitajan. Tätä ehdotusta on Rahatoimikamari voinut kannattaa ainoastaan sikäli, että Lautakunta saisi täyttää nuoremman tarkastuseläinlääkärinviran, jonka pitäjä lienee likimmin verrattavissa sairaalain assistentteihin, jota vastoin Kamari rahastonhoitajan toimeen nähden, jonka pitäjällä olisi hoidettavanaan melko suuria rahamääriä, on jyrkästi katsonut olevan pysyminen aikaisemmassa Kaupunginvaltuustonkin kannattamassa mielipiteessään, että tämä virka on Valtuuston täytettävä. Muun henkilökunnan ottaisi Valtuuston edellä mainitun ehdotuksen mukaan Terveystieteidenlaitosta, mutta esillä olevan ehdotuksen mukaan tarkastusaseman johtaja.

Tätä ehdotusta vastaan tosin kävisi muistuttaminen, että viimeksi mainittu virkailija saisi liian suuren toimivallan, mutta Kamari ei kuitenkaan ole tahtonut ehdottaa muutosta tähän, koska kokemus jonkin ajan kuluttua näyttäneen, johtuuko tästä haittoja.

Ehdotuksen 9 §:n 2 momentin sanamuoto ei Kamarin mielestä oikein ilmaise säännöksen tarkoitusta, ja saa Kamari sentähden ehdottaa mainitun momentin muutettavaksi seuraavaksi:

„Liha, jonka tarkastusmies katsoo vasta erityisen käytöksen jälkeen kelpaavan ihmisravinnoksi, on lihantarkastusasemalla omistajan kustannuksella keitettävä tahi suolattava.“

Saman pykälän 3 momentissa mainitun, erikoisella tavalla käytöksen lihan

myynnistä maksettavan korvauksen on Kamari katsonut käyvän vahvistaminen 10 %:ksi myyntihinnasta, samoin kuin on laita erällä muilla maamme lihantarkastusasemilla.

Lopuksi lienee huomautettava, että tarpeelliset määräykset järjestyksen voimassapitämisestä asemalla, sen liikenteen järjestämisestä y. m. on aikomus panna ohjesääntöehdotuksen 11 §:ssä mainittuihin erityisiin Terveydenhoitolautakunnan annettaviin määräyksiin.

Tarkastusmaksujen taksaa on, niinkuin sanottu, kaksi vaihtopuolista ehdotusta. Rahatoimikamari on tosin samoin kuin Terveydenhoitolautakuntakin aikaisemmin lausunut mielensä siihen suuntaan, että lihantarkastusmaksut olisi määrättävä niin huokeiksi, että ne eivät vaikuttaisi niin tärkeään ravintoaineeseen kuin lihaan välillisen veron tavoin ja siten korottaisi sen hintaa, mutta on Kamari nyttemmin Lautakunnan kirjelmässä esitetyistä syistä katsonut voitavansa puoltaa sitä vaihtoehdotusta, jossa säädetään korkeammat maksut, ja näin sitä mieluummin, kun tätäkin ehdotusta täytyy pitää sangen kohtuullisena erinäisten muiden lihantarkastusasemain vastaavaan taksaan verraten. Jos kokemus vastedes osottaa taksan kaipaavan muodostelua suuntaan tai toiseen, on se helposti aikaansaataavissa.

Muihin taksaehtotuksiin nähden ei Rahatoimikamarilla ole ollut mitään muistuttamista.

Mitä vihdoin *tarkastusaseman menosääntöehdotukseen* tulee, poikkeaa se Kaupunginvaltuuston marraskuun 25 päivänä 1913 tekemästä päätöksestä ja kuluvaksi vuodeksi vahvistetusta rahasäännöstä siinä, että vahtimestarille on ehdotettu 2,000 markan palkka 1,500 markan sijasta sekä että ehdotukseen on uudeksi eräksi pantu 2,000 markkaa viransijaisuuspalkkioita, Terveydenhoitolautakunta kun on katsonut suotavaksi, että tarkastusaseman henkilökunnalle hankitaan jonkin verran kesälomaa velvoittamatta sitä itse kustantamaan viransijaisia. Näihin ehdotuksiin on Kamari voinut yhtyä.

Menosääntöehdotukseen on Lautakunta lisäksi pannut kaksi erää, jotka laadultaan ovat rahasääntöeriä ja joita sentähden ei ole pantava tarkastusaseman menosääntöön, nimittäin aseman huoneiston vuokran 17,000 markkaa sekä sekalaisia menoja, niinkuin valaistuksesta, siivoamisesta y. m., 4,500 markkaa. Huomattava kuitenkin on, että kuluvaksi vuodeksi vahvistetussa rahasäännössä jo on sekä mainitun määräinen vuokramääräraha että valaistusta, siivoamista y. m. varten kaikkiaan 4,100 markkaa. Jos viimeksi mainittu määräraha osottautuu riittämättömäksi, käy sitä jonkin seuraavan vuoden rahasäännössä korottaminen, mutta Rahatoimikamarin mielestä ei ole syytä panna näitä määrärahoja tarkastusaseman menosääntöön, minkätähden Kamari on katsonut olevan ehdottaminen ne poistettavaksi siitä.

Lopuksi on Kamari katsonut olevan ehdottaminen johtajan virkakelpoisuusehdoksi määrättäväksi, että viranpitäjän tulee olla *bakteriologiaan* pereh-

tynyt, oikeutettu eläinlääkäri; vanhemman ja nuoremman tarkastuseläinlääkärin tulee olla oikeutettuja eläinlääkärejä. Muille toimihenkilöille ei liene erikoisia virkakelpoisuusehtoja säädettävä.

Yleisöä koskevat lihantarkastuksesta annetut säännökset lienee, sittenkun asianomainen viranomainen ne on vahvistanut, sopivalla tavalla saatettava yleisön tiedoksi, mikä tehtävä olisi annettava Terveystieteiden lautakunnan toimeksi.

Edellä lausutun johdosta Rahatoimikamari siis saa kunnioittaen esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät

vahvistaa tämän oheiset ehdotukset Helsingin lihantarkastusta koskeviksi säännöiksi ja lihantarkastusaseman ohjesäännöksi sekä lihantarkastuksessa noudatettaviksi taksoiksi, Rahatoimikamarin edellä mainitsemin muutoksin ja lisäyksin; niin myös

Valtuuston käyttövaroista myöntää S:markan 291: 62 lisämäärärahan tarkastusaseman vahtimestarin palkkaamiseksi seitsemän kuukauden aikana tänä vuonna sekä 2,000 markkaa viransijaisuuspalkkioiksi, eli kaikkiaan Smk 2,291: 62.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

HELSINGIN
Terveydenhoitolautakunta.

Helsingissä,
helmik. 9 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 56.

Kun Helsingin lihan tarkastusaseman toiminnan tulee alkaa ensi kesäkuun 1 päivänä, saa Terveydenhoitolautakunta tässä lähettää laatimansa ehdotukset Helsingin lihan tarkastusta koskeviksi säännöiksi, Helsingin kaupungin lihan tarkastusaseman ohjesäännöksi, Helsingin kaupungin lihan tarkastusaseman menosäännöksi sekä kaksi vaihtopuolista ehdotusta Helsingin kaupungin lihan tarkastusaseman taksaksi Valtuuston hyväksyttäväksi ja vahvistettaviksi, minkä ohessa myös läänin Kuvernöörin vahvistus lienee hankittava sekä Helsingin lihan tarkastusta koskevalle sääntöehdotukselle että sille Helsingin kaupungin lihan tarkastusaseman taksaehdotukselle, jota Kaupunginvaltuusto pitää sopivampana.

Molempia ensiksi mainittuja ehdotuksia laatiessa on kaupungin pakollisen lihan tarkastuksen järjestämiseen nähden noudatettu niitä periaatteita, mitkä esitetään Lautakunnan helmikuun 6 päivänä 1913 Kaupunginvaltuustolle asiasta antamassa kirjelmässä (ks. Kaupunginvaltuuston pain. asiakirj. N:o 14 vuodelta 1913), minkätähden ehdotusten määräykset eivät kaivanne tarkempaa perustelua. Sitä paitsi on Kaupunginvaltuuston marraskuun 25 päivänä 1913 tekemän päätöksen mukaisesti lihan tarkastusaseman ohjesääntöehdotuksen 3 §:än pantu määräys lihan tarkastusaseman virkailijoista, kuitenkin tekemällä se lisäys, että kaikilla virkailijoilla on oikeus saada jokin kesäloma, etu, jota yhä yleisemmin on ruvettu suomaan kaupungin palveluksessa oleville henkilöille ja jota terveydenhoitokannaltakin täytyy pitää tarpeellisena. Kesäloma on ehdotettu myönnettäväksi siten, että virkailijat eivät olisi velvolliset palkkaamaan sijaisiaan.

Tähän pykälään Lautakunta kuitenkin pyytää ehdottaa sellaisia muutoksia, että Kaupunginvaltuusto täyttäisi ainoastaan johtajan ja vanhemman tarkastuseläinlääkärin viran, koska vain nämä virat ovat niin tärkeät, että Kaupunginvaltuustoa tulisi niiden täyttämisellä vaivata, ja että Terveydenhoitolautakunta täyttäisi nuoremman tarkastuseläinlääkärin ja kassanhoitajan viran, joista ensiksi mainittu on verrattavissa sairaalain asistenttivirkoihin

ja jonka pitäjä luultavasti usein vaihtuu. Lihantarkastusaseman kaikkien muiden virkain täyttämisen tulisi olla tarkastusaseman johtajan asia.

Lautakunnan mielystä olisi siis tämän pykälän 2 mom. laadittava seuraavaan muotoon:

„Johtajan ja vanhemman tarkastuseläinlääkärin asettaa Kaupunginvaltuusto kuusikuukautisin molemminpuolisin irtisanomisehdoin Terveystarkastuslautakunnan esityksestä, jolta virkaa niinkään on haettava. Nuoremman tarkastuseläinlääkärin ja kassanhoitajan asettaa yhtäläisin ehdoin Terveystarkastuslautakunta johtajaa kuultuaan. Muut virkailijat asettaa lihantarkastusaseman johtaja.“

Menosääntöehdotus on laadittu pääasiassa Kaupunginvaltuuston marraskuun 25 päivänä 1913 tekemän päätöksen mukaisesti. Mutta kun silloin vahvistetussa menosäännössä ei ole lihantarkastusaseman vuokramäärärahaa eikä myöskään määrärahaa tarkastusaseman kojeiden korjaukseen ja muihin satunnaisiin menoihin, joita epäilemättä ilmaantuu, eikä siihen myöskään ole pantu määrärahaa viransijaisten palkkaamiseksi lihantarkastusaseman virkailijain kesäloman aikana, on menosääntöä täydennetty näihin tarkoituksiin tarvittavilla määrärahoilla, minkä ohessa lihantarkastusaseman vahtimestarin ainoastaan 1,500 markaksi ehdotettu palkka on korotettu 2,000 markkaan, koska tähän toimeen tarvitaan erikoisesti sopiva henkilö, jommoista ei liene saatavissa ehdotetulla vähemmällä palkalla.

Lihantarkastuksen järjestämisestä helmikuun 6 päivänä 1913 Kaupunginvaltuustolle antamassaan kirjelmässä on Lautakunta huomauttanut, että lihantarkastusmaksut olisi määrättävä niin huokeiksi, ettei kaupungille tarkastuksesta koituisi taloudellista voittoa. Ammattimiestäholta on kuitenkin huomautettu osin, että lihan hintaan, joka on moninaisten eri asianhaaran varassa, ei mainittavasti voi vaikuttaa, onko tarkastusmaksu pennin halvempi vai kalliimpi lihakilolta, osin että vastedes, kun kunnan teurastamo avataan, käynee välttämättömäksi korottaa nyt ehdotetut tarkastusmaksut samoihin määriin, mitkä maksetaan teurastamossa, mikä seikka, jos tarkastusmaksut nyt määrätään liian huokeiksi, aikaansaisi niin tuntuvan korotuksen, että sen johdosta helposti syntyisi aivan epäoikeutettu vastenmielisyyys uutta teurastamoja kohtaan. Jos maksut nyt määrätään kohtuuttoman huokeiksi, voi tämä sitä paitsi helposti viedä siihen, että suurin osa kaupungissa kaupan pidettyä lihaa lähetetään asemalle ilman että mukana seuraa tarpeellisia sisälmyksiä. Ehdotettujen lihantarkastussääntöjen mukaan ei nimittäin sisälmyksien tarvitse seurata mukana, jos oikeutettu eläinlääkäri on lihan aikaisemmin tarkastanut. Jos maksut ovat varsin huokeat, voi hyvinkin kannattaa käyttää tätä keinoa ja mieluummin maksaa tarkastusmaksu sekä maaseudulla olevalle eläinlääkärille että lihantarkastusasemalle, kuin kuljettaa sisälmykset kaupunkiin. Osin olisi tästä seurauksena, että kaupan pidettävää

lihaa arvosteltaisiin varsin erilaisten periaatteiden mukaan, osin ja ennen kaikkea toimittaisi lihantarkastuksen sangen usein lihan omistajan palkkaama henkilö. Vaikkei olekaan syytä pelätä tästä muutoin kuin ehkä poikkeustapauksissa johtuvan epäkohtia, on se kuitenkin luonnollisesti sangen sopimatonta.

Edellä mainituilla perusteilla on Lautakunnan enemmistö katsonut olevan kannattaminen tarkastusmaksujen taksan vaihtopuolista ehdotusta I, jota vastoin Lautakunnan vähemmistö on pitänyt vaihtoehdotusta II sopivampana. Jos kokemus osottaisi maksujen olevan liian korkeat, kävisi ne vastedes varsin helposti huojistaminen.

Terveydenhoitolautakunnan puolesta:

Oskar Heikel.

R. Wuorio.

Ehdotus Helsingin lihan tarkastusta koskeviksi säännöiksi.

1 §.

Kaupunkiin yhdistetyn alueen ulkopuolella teurastettujen nautaeläinten, sikain, lampaiden, vuohien ja hevosten lihaa tahi sellaisten eläinten sisälmyksiä ei saa täällä pitää kaupan eikä myöskään hotelleissa, yleisissä ruuan- tarjoilupaikoissa, makkaratehtaissa eikä muissa ruuanlaittopaikoissa ihmisravinnoksi valmistaa, ellei kaupungin lihan tarkastusasema sitä ennen ole niitä tutkinut ja leimannut.

Kaupunkiin yhdistetyllä alueella olevassa teurastamossa teurastetun eläimen liha tarkastetaan sillä tavoin kuin siitä erittäin säädetään.

2 §.

Kaupan pidetty leimaamaton liha on asianomaisen poliisiviranomaisen toimesta viipymättä tutkittava, sekä omistaja laiminlyönnistään saatettava edesvastaukseen.

3 §.

Tutkittavaksi on tuotava:

- a) nautaeläimistä ja hevosista vähintään neljännes;
- b) muista eläimistä vähintään puolikas (halkaistu, ei katkaistu).

Tutkittavaksi on tuotava eläimen pää, kieli, sydän, keuhkot, maksa, perna, munuaiset ja lehmistä sitä paitsi utare ja emä, ja pitää näiden elinten olla luonnollisesti yhdistettyinä tutkittavaksi annettuun eläimen osaan.

Taudin johdosta muuttuneita osia ei saa ennen tutkimusta poistaa.

Rauhasten pitää olla paikallaan eikä niihin saa olla tehty leikkauksia.

Rinta- ja vatsaonteloa verhoovia kalvoja ei saa ennen tutkimusta poistaa.

Jos teurastettu eläin tuodaan talvella jäätyneessä tilassa, pitää se olla suoraksi vedetty ja sivut ulospäin käännettyt.

Teurastettu eläin, jonka mukana seuraa Suomessa asianmukaisesti oikeutetun eläinlääkärin antama tarkastustodistus ja joka sitä paitsi on niin merkitty, että erehdyttä ei voi syntyä, tutkitaan, vaikkei siihen kuuluvia elimiä seuraakaan mukana.

Palvattua, savustettua ja suolattua lihaa tutkitaan pienemminkin kappalein, vaikkei edellä mainittuja elimiä seuraa mukana, ja samaten lihaa, joka on ulkomailta tuotettu asianmukaisesti vahvistettuja ehtoja noudattaen.

Kaikki lihan tarkastusasemalle tarkastettavaksi tuotu sianliha on myös tutkittava triikiinien olemassaolon selville saamiseksi.

4 §.

Tutkittavaksi tuodun lihan pitää olla puhdasta eikä sitä saa kuljettaa likaisissa ajoneuvoissa eikä likaiseen päällykseen käärittynä.

5 §.

Se, joka tuo lihaa tutkittavaksi, on velvollinen ilmoittamaan eläimen terveydentilan ennen teurastamista, eläimen kotipaikan ja omistajan nimen.

6 §.

Tutkimuksesta suoritetaan lihantarkastusasemalle vahvistetun taksan mukainen maksu.

Suoritettua tutkimusmaksua ei missään tapauksessa makseta takaisin, ei siinäkään tapauksessa että liha tutkimuksen perusteella julistetaan ravinnoksi kelpaamattomaksi ja sentähden on hävitettävä.

7 §.

Näiden sääntöjen rikkominen rangaistaan enintään 400 markan sakolla, ellei rikkomuksesta ole rangaistusta säädetty yleisessä laissa.

8 §.

Nämä säännöt astuvat voimaan kesäkuun 1 päivänä 1914.

Ehdotus Helsingin kaupungin lihan tarkastusaseman ohjesäännöksi.

1 §.

Lihantarkastusasemalla tutkitaan ja leimataan kaupunkiin yhdistetyn alueen ulkopuolella teurastetuista nautaeläimistä, sioista, lampaista, vuohista ja hevosista saatu tuore, palvattu ja suolattu liha.

2 §.

Lihantarkastusasema on Terveystieteiden lautakunnan yllävalvonnan alainen.

3 §.

Lihantarkastusasemalle asetetaan 1 johtaja, 1 vanhempi tarkastuseläinlääkäri, 1 nuorempi tarkastuseläinlääkäri, 1 kassanhoitaja, joka samalla on kirjanpitäjä, 1 halliesimies, 2 leimaajaa, 4 kantajaa, 1 vahtimestari, joka myös on velvollinen hoitamaan desinfektoria, 2 triikiintutkijaa ja 1 näytteidenottaja.

Johtajan, vanhemman ja nuoremman tarkastuseläinlääkäriä sekä kassanhoitajan asettaa Kaupunginvaltuusto kuusikuukautisin molemminpuolisin irtisanomisehdoin Terveystieteiden lautakunnan esityksestä, jolta virkoja myös on haettava. Muun henkilökunnan ottaa toimeen ja erottaa Terveystieteiden lautakunta.

Johtajalla, vanhemmalla ja nuoremmalla tarkastuseläinlääkäriä sekä kassanhoitajalla on oikeus saada kuukauden kesäloma Terveystieteiden lautakunnan hyväksymänä aikoina, ja muulla henkilökunnalla kahden viikon samalainen loma lihan tarkastusaseman johtajan määrääminä aikoina, olematta lomannauttijat velvolliset kustantamaan viransijaisiaan.

4 §.

Lihantarkastusasema pidetään avoimena Terveystieteiden lautakunnan määrääminä aikoina.

5 §.

Vahvistetun taksan mukainen tutkimusmaksu on ennen tutkimuksen toimittamista suoritettava lihan tarkastusaseman konttoriin.

6 §.

Lihaa, joka on lihan tarkastusasemalle tuotu säädettyjä määräyksiä nou-

dattamatta, ei tutkita, ja tulee tarkastusmiehen siitä ilmoittaa terveydenhoitoviranomaisille, jos syytä katsotaan olevan.

7 §.

Epäilyttävissä tapauksissa voi tarkastusmies pidättää lihan enintään 24 tuntia, mutta on siinä tapauksessa velvollinen huolehtimaan sen säilyttämisestä niin, ettei se sen johdosta pilaannu.

8 §.

Liha tutkitaan ja leimataan siinä järjestyksessä kuin se lihantarkastusasemalle tuodaan.

9 §.

Tutkittu ja hyväksytty liha varustetaan Terveystoimikunnan tarkoitusta varten hyväksymällä leimalla.

Ihmisravinnoksi kelpollinen liha on, kun tarpeelliseksi katsotaan, tarkastusmiehen käskystä keitettävä tahi suolattava lihantarkastusasemalla omistajan kustannuksella.

Omistajalla on valta antaa mainitulla tavalla käytetty liha lihantarkastusaseman sitä varten perustettuun myymälään myytäväksi Terveystoimikunnan vahvistaman korvauksen maksamalla.

Ihmisravinnoksi kelpaamaton liha on lihantarkastusaseman toimesta hävitettävä, ellei sitä toteensaatavasti käytetä teknillisiin tarpeisiin.

10 §.

Tutkittu ja leimattu liha on omistajan heti pois vietävä, ellei hän halua säädetyin maksuin suorittamalla sitä säilyttää seuraavaan päivään lihantarkastusaseman jäädytyskammiossa.

11 §.

Lihantarkastusasemalla on, paitsi mitä tässä ohjesäännössä säädetään, noudatettava niitä määräyksiä, joita Terveystoimikunta antaa säännöllisen työn aikaansaamiseksi.

Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman taksa.

Tarkastusmaksut.

	Vaihtoehto	Vaihtoehto
	I	II
Nautaeläimen tahi hevosen koko ruhosta	2: —	1: —
” ” ” puolesta ”	1: —	—: 50
Nautaeläimen tahi hevosen neljännesruhosta	—: 50	—: 25
Kokonaisesta sianruhosta	2: —	1: —
Puolesta sianruhosta	1: —	—: 50
Vähemmän kuin 15 kg painavasta porsaasta (pikkuporsaasta)	—: 50	—: 25
Vasikasta, lampaasta tai vuohesta	—: 50	—: 25
Suolatusta, savustetusta tai palvatusta lihasta 10 kilon tahi isommilta palasilta	—: 50	—: 50
Suolatusta, savustetusta tahi palvatusta lihasta 10 kiloa vä- hemmän painavilta palasilta	—: 25	—: 25

Höyrykeitämaksut.

Kokonaisesta nautaeläimen tahi hevosen ruhosta	4: —
Puolesta ” ” ” ”	2: —
Nautaeläimen tai hevosen neljännesruhosta	1: —
Kokonaisesta sianruhosta	3: —
Puolesta ”	1: 50
Pikkuporsaasta	1: —
Vasikasta, lampaasta tai vuohesta	1: —

Punnitusmaksut.

Kokonaisesta nautaeläimen tai hevosen ruhosta	—: 30
Puolesta ” ” ” ”	—: 20
Nautaeläimen tai hevosen neljännesruhosta	—: 15
Kokonaisesta sianruhosta	—: 30
Puolesta ”	—: 20
Pikkuporsaasta	—: 10
Vasikasta, lampaasta tai vuohesta	—: 15

Maksu jäädytyskellarin käyttämisestä, vuorokaudessa.

Kokonaisesta nautaeläimen tai hevosen ruhosta	—: 50
Puolesta ” ” ” ”	—: 25
Nautaeläimen tai hevosen neljännesruhosta	—: 15
Kokonaisesta sianruhosta	—: 40
Puolesta ”	—: 20
Pikkuporsaasta	—: 15
Vasikasta, lampaasta tai vuohesta	—: 25

*Liite V.***Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman menosääntö.**

Johtaja	8,000: —
1 vanhempi tarkastuseläinlääkäri	6,000: —
1 nuorempi ”	4,000: —
1 kassanhoitaja, samalla kirjanpitäjä	3,000: —
1 halliesimies	2,400: —
2 leimaajaa, kumpikin 1,500: —	3,000: —
4 kantajaa, kukin 1,500: —	6,000: —
1 vahtimestari, samalla desinfektorin hoitaja	2,000: —
2 triikiinientutkijaa, kumpikin 1,800: —	3,600: —
1 näytteidenottaja	1,500: —
Vuokra	17,000: —
Viransijaisuuspalkkiot	2,000: —
Sekalaista (valaistus, siivoaminen, kuljetus, takavarikkoonpano, keittokaasu, kojeiden korjaus y. m.)	4,500: —
Yhteensä	63,000: —

Muist. Johtaja, vanhempi ja nuorempi tarkastuseläinlääkäri sekä kassanhoitaja saavat palkankorotusta 10 % pohjapalkastaan 5 ja 10 vuoden palveluksesta samassa virassa.

Valiokunnan mietintö ehdotuksineen lausunnoksi väkiviinajuomain anniskelua ja vähittäismyyntiä tarkoittavista hakemuksista.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle edelleen myöntänyt yksinoikeuden kaikkien sekä koti- että ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun kesäkuun 1 päivän 1914 ja saman päivän 1916 välisenä aikana, oikeuttaen osakeyhtiön määrätystä, osakeyhtiölle suoritettavasta maksusta hotellien, ravintolain tahi konditoriaain omistajille luovuttamaan osan saamistaan anniskeluoikeuksista sekä niinikään, kuitenkin ainoastaan 1/6 1914 ja 1/6 1915 väliseksi ajaksi, yksityisille kauppiaille tai yhtiöille luovuttamaan oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyyntiin, joka oikeus myös käsittää viinien ja miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin, on osakeyhtiö Maistraattiin lähettänyt erinäisiä hakemuksia, joissa anotaan tuollaisia oikeuksia edellä mainituksi ajaksi. Hankittuaan poliisimestarin lausunnon hakemuksista on Maistraatti pyytänyt Kaupunginvaltuustonkin lausuntoa asiasta.

Väkiviinajuomain vähittäismyyntistä ja anniskelusta puheenalaisen myyntikauden kuluessa ovat Kaupunginvaltuusto ja Maistraatti määränneet seuraavaa:

A) väkiviinajuomain vähittäismyyntiin nähden

a) 1/6 1914 ja 1/6 1915 välisenä aikana:

että oikeuksien luku vahvistetaan enintään kahdeksaksikolmatta, joista enintään kolmekolmatta käsittää oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain sekä niin ulko- kuin kotimaistenkin viinien ja miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin, jota vastoin jällellä olevat viisi oikeutta käsittävät oikeuden yksinomaan kotimaisten väkiviinajuomain sekä kotimaisella väkiviinalla sekotetun ulkomaisen konjakin vähittäismyyntiin; sekä

b) 1/6 1915 ja 1/6 1916 välisenä aikana:

että oikeuksien luku vahvistetaan enintään neljäksitoista, joista enintään seitsemän käsittää oikeuden yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain sekä niin ulko- kuin kotimaistenkin viinien ja miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin, jota vastoin jällellä olevat seitsemän oikeutta käsittävät

oikeuden yksinomaan kotimaisten väkiviinajuomain sekä kotimaisella väki-
viinalla sekotetun ulkomaisen konjakin vähittäismyyntiin;

B) väkiviinajuomain anniskeluun nähden.

että anniskeluoikeuksien lukumäärä vahvistetaan enintään kolmeksiset-
semättä, josta määrästä kuitenkin enintään viisiviidettä saa luovuttaa käy-
tettäväksi ravintolaliikkeen yhteydessä;

C) edellä mainittujen liikkeiden toimialueeseen nähden

I. 1/6 1914 ja 1/6 1915 välisenä aikana:

että vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja ei saa olla:

a) kuudennessa, seitsemännessä, kahdeksannessa, yhdeksännessä, kym-
mennessä, yhdennessä-, kahdennessa-, kolmannessa-, neljännessä- ja viiden-
nessätoista kaupunginosassa eikä kaupunkiin kuuluvalla, sen asemakaavaan
ottamattomalla alueella;

b) ensimmäisessä kaupunginosassa Rauhankadun pohjoispuolella, mutta
kyllä sanotun kadun varrella;

c) toisessa kaupunginosassa Hallituskadun pohjoispuolella, mutta kyllä
sanotun kadun varrella, kuin myöskin Mikonkadun 9:ssä ja 11:ssä;

d) kolmannessa kaupunginosassa Unioninkadun varrella Kauppatorin
eteläpuolella sekä Unioninkadun ja Länsi-Rannan välisissä kortteleissa;

e) neljännessä kaupunginosassa Kansakoulu- ja Simonkadun pohjois-
puolella eikä sanottujen katujen varsilla; sekä

f) Fredrikinkadun länsipuolella olevassa osassa neljättä ja viidettä kau-
punginosaa, mutta kyllä sanotun kadun varrella;

ettei kaupungin muissakaan osissa väkiviinajuomain vähittäismyyntiä
ja anniskelua eikä mallasjuomain anniskelua saa harjoittaa kirkon ja koulun
välittömässä läheisyydessä, eikä myöskään Kauppa- ja Rautatien-
torin varsilla eikä Simon- ja Kaivokadun pohjoispuolella olevilla Itä- ja Länsi Hen-
rikinkadun varsilla; sekä

että poikkeuksen saa anniskeluun nähden tehdä Kauppa- ja Rautatien-
torin varsilla sijaitseviin hotelleihin, Alppilaan, Kaisaniemeen, Luotoon ja
Kaivohuoneeseen sekä teattereihin ja klubeihin nähden;

II. 1/6 1915 ja 1/6 1916 välisenä aikana:

että anniskelu- ja vähittäismyyntipaikkoja saa olla ainoastaan sillä
alueella, jota rajoittaa pitkin Marian-, Rauhan-, Unionin-, Hallitus-, Mikon-,
Kaivo-, Simon-, Kansakoulu-, Fredrikin-, Ison Roopertin-, Pikku Roopertin-,
Kasarmin-, Etelä Esplanaati- ja Unioninkatua sekä Aleksanterinkatua Marian-
kadulle kulkeva murtoviiva siten, että myyntipaikkoja saa olla rajaviivana
olevain katujen kumpaisellakin puolella;

että vähittäismyyntiä ja anniskelua siten luvallisella alueella ei kuiten-
kaan saa harjoittaa koulun ja kirkon välittömässä läheisyydessä, ei myös-
kään Senaatintorin varrella; sekä

että poikkeuksen saa anniskeluun nähden tehdä Kauppa- ja Rautatien-
torin varsilla sijaitseviin hotelleihin, Alppilaan, Kaisaniemeen, Luotoon, Kaivo-
huoneeseen, ent. Seurahuoneeseen ja Kleinehn hotelliin sekä teattereihin
ja klubeihin nähden.

Juovutusjuomaliikettä koskevia kysymyksiä valmistelemaan asetettu Kau-
punginvaltuuston erikoisvaliokunta saa täten antaa tässä seuraavan ehdo-
tuksen asiasta:

A) Väkiinajumain vähittäismyynti.

N:o.	Hakija.	Myyntipaikka.	Poliisimestarin lausunto.	Valiokunnan lausunto.
1	Ahlfors, Walfrid Al- fons, kauppias.	Mariankatu 13.	Puolletaan myönnettäväksi.	Puolletaan.
2	Aktiebolaget H. Fryck- man Osakeyhtiö, An- ton Alfred Malm- bergin kautta.	Hakasalmenkatu 3.	S:n.	S:n.
3	Axel Palmroos Aktiebolag, E. A. Wennerbergin kautta.	Fabianinkatu 14.	S:n.	S:n.
4	Aktiebolaget Axel Pihl- gren, Georg Gunnar Wickströmin kaut- ta.	Fabianinkatu 12.	S:n.	S:n.
5	Aktiebolaget J. H. Wickel, Johan Adolf Hen- rikssonin kautta.	Aleksanterinkatu 32.	S:n.	S:n.
6	Aktiebolaget N. Pletschi- koffs Eftr., Anna Kor- hosen kautta.	E. Esplanaatikatu 4.	S:n.	S:n.
7	Aktiebolaget Gösta Sund- mans Vinkällare och Spirituosaaffär, Karl Oskar Strömbergin kautta.	L. Henrikinkatu 6. 5	S:n. S:n.	S:n. S:n.
8	A. W. Eklund & C:o Aktie- bolag, John J. Lessin kautta.	Erottajakatu 19.	S:n.	S:n.
9	Aktiebolaget W. Relander Osakeyhtiö, Gustaf V. Relanderin kautta.	Kluuvikätkatu 7.	S:n.	S:n.

10	Engström, Gustaf, kauppias.	Freedrikinkatu 22.	Puolletaan myönnettäväksi.	Puolletaan.
11	Hagelberg, August Ferdinand, kauppias.	P. Roopertinkatu 8.	S:n.	S:n.
12	Hildén, Otto Berndt, kauppias.	Fabianinkatu 10.	S:n.	S:n.
13	Hirvonen, Mathilda, kauppias.	L. Henrikinkatu 18.	S:n.	S:n.
14	Hjelt & Lindgren Eft., kauppaliike, Emil Danskán kautta.	E. Esplanaatikatu 12.	S:n.	S:n.
15	Holmqvist, Mathilda Sofia, kauppias.	P. Makasiinikatu 6.	S:n.	S:n.
16	J. C. Mæxmontan Aktiebolag, Ernst Albert Nybergin kautta.	Unioninkatu 28.	S:n.	S:n.
17	Aktiebolaget A. Nikander Osakeyhtiö, Augusta Nikanderin kautta.	Mikonkatu 11.	S:n.	S:n.
18	J. F. Sjöberg, kauppa- liike, Gustava Josefina Damstenin kautta.	Annankatu 22.	S:n.	S:n.
19	N. A. Turdén Aktiebolag, Lennart Petterssonin kautta.	Mikonkatu 5.	S:n.	S:n.
20	Adrian Westerberg Aktiebolag, Adrian Westerbergin kautta.	Aleksanterinkatu 46.	S:n.	S:n.
21	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, Alma Josefina Lagerblomin kautta.	Aleksanterinkatu 19.	S:n.	S:n.
22	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, Ida Katarina Lofströmin kautta.	Kluuvikatu 5.	S:n.	S:n.
23	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, Amalia Eklundin kautta.	Fabianinkatu 4.	S:n.	S:n, kuitenkin siten, että kun myyntipaikka $\frac{1}{6}$ 1915 jää vahvistetun alueen ulkopuolelle, uusi huoneisto silloin hankitaan.
24	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, Hilma Maria Lindströmin kautta.	L. Henrikinkatu 20.	S:n.	Puolletaan.

25	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, Maria Evelina Wikströmin kautta.	Uudenmaankatu 2.	Puolletaan myönnettäväksi.	Puolletaan.
26	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, Anna Frigga Emelia Wikstömin kautta.	Freedrikinkatu 34.	S:n.	S:n.

B) Väkiinajumain anniskelu ravintolaliikkeen yhteydessä.

N:o.	Hakija.	Anniskelupaikka.	Poliisimestarin lausunto.	Valiokunnan lausunto.
1	A. B. Hotell Restaurant, Axel Lundbladin kautta.	P. Esplanaatikatu 29.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan.
2	A. B. Societetshuset, Vilh. Noschiksen kautta.	Kaivokatu 12.	S:n.	S:n.
3	S:n, saman kautta (Sofiasali).	Sofiankatu 1.	S:n.	S:n.
4	A. B. Mikaelsgatan 21, Karl Edv. Jonssoinin kautta.	Mikonkatu 21.	S:n.	S:n.
5	A. B. Restaurant Princess, Karl Frithiof Olssonin kautta.	P. Esplanaatikatu 35.	S:n.	S:n.
6	A. B. Restaurant Central, Emma Charlotta Wirffin kautta.	Hakasalmenkatu 4.	S:n.	S:n.
7	A. B. Gourmand, Selma Josefina Dahlinin kautta.	Kluuvikatu 5.	S:n.	S:n.
8	Restaurant Börs A. B., Thor Emil Alexis Thorlingin kautta.	Fabianinkatu 14.	S:n.	S:n.
9	Restaurant Börs A. B., Thor Emil Alexis Thorlingin kautta.	Esplanaati Kappeli.	S:n.	S:n.
10	Aktiebolaget Restaurant Metropol, Karl Arthur Grönholmin kautta.	P. Esplanaatikatu 39.	S:n.	S:n.
11	Bengtsson, Oskar Fredrik, ravintoloitsija.	L. Henrikinkatu 14.	S:n.	S:n.

12	Helsingin Vapaaehtoinen Palokunta, Fredrik Lundbergin kautta.	Hakasalmenkatu 3.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan.
13	Jonsson, Karl Edvard, ravintoloitsija.	Kaivohuone.	S:n.	S:n.
14	Carlstedt, Amanda, ravintoloitsijatar.	Aleksanterinkatu 12.	S:n.	S:n.
15	Catani, John, ravintoloitsija.	P. Esplanaatikatu 41.	S:n.	S:n.
16	Rest. Karl König, Hans G. Hagenin kautta.	Mikonkatu 4.	S:n.	S:n.
17	Dahl, Amanda Sigrid, ravintoloitsijatar.	Kluuvikatu 8.	S:n.	S:n.
18	Harjanne, Anna, rouva.	Annankatu 21.	S:n.	S:n, edellyttäen että hankitaan lupatodistus haki- jan mieheltä.
19	Henriksson, Edvin, ravintoloitsija.	Hallituskatu 14.	S:n.	Puolletaan.
20	Hult, Carl Anton Emil, ravintoloitsija.	Aleksanterinkatu 19.	S:n.	S:n.
21	Johnsson, Carl Emil, ravintoloitsija.	Fabianinkatu 29.	S:n.	S:n.
22	Lindberg, Ingeborg, ravintoloitsijatar.	Luoto.	S:n.	S:n.
23	Aleksanterinteatteri, Thomas Mondrovitskyn kautta.	Aleksanterinteatteri.	S:n.	S:n.
24	Noschis, Nikolai, ravintoloitsija.	Alppila.	S:n.	S:n.
25	Aktiebolaget Operakällaren, Hjalmar Pater- sonin kautta.	Oopperakellari.	S:n.	S:n.
26	Osolin, John, ravintoloitsija.	P. Esplanaatikatu 9. (Kleinehn hotelli).	S:n.	S:n.
27	Björkqvist, Selma, rouva.	E. Esplanaatikatu 10.	S:n.	S:n, samalla ehdolla kuin N:o 18.
28	Rosenberg, Math. Sofia, rouva.	Kluuvikatu 7.	S:n.	Puolletaan.
29	Vickström, Erika, leski- rouva.	Kaisaniemi.	S:n.	S:n.
30	Vinqvist, Carl August, ravintoloitsija.	Aleksanterinkatu 54.	S:n.	S:n.

31	Tilgmann, Knut, johtaja.	Bulevardikatu 2.	Huomautetaan, että hakijalla ei ole ennen ollut väkiviinajuomain anniskelu-oikeutta, minkätähden saanee panna kyseeseen, käykö hakemukseen myöntyminen.	Puolletaan.
32	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, Maria Wilhelmina Simstedtin kautta.	Freedrikinkatu 22.	Ei ole mitään muistuttamista.	S:n.
33	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, Emmy Alexandra Bergströmin kautta.	Yrjönkatu 34.	S:n.	S:n.
34	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, Johanna Ulrika Lundgrenin kautta.	Freedrikinkatu 34.	S:n.	S:n.
35	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, Erika Emilia Muryn kautta.	Yrjönkatu 3.	S:n.	S:n.
36	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, Wilhelmina Wartiaisen kautta.	L. Henrikinkatu 24.	S:n.	S:n.
37	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, Edla Maria Gripin kautta.	Kluuvikatu 5.	S:n.	S:n.
38	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, Hulda Adèle Antonoffin kautta.	P. Roopertinkatu 16.	S:n.	S:n.

C) Klubioikeudet.

N:o.	Hakija.	Anniskelupaikka.	Polisimestarin lausunto.	Valiokunnan lausunto.
1	Frihetsbröderna, Hilda Barbara Lindholmin kautta.	Antinkatu 13.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan.
2	Kauppaseura, Sigurd Mortensenin kautta.	Ei ole ilmoitettu.	S:n.	S:n.
3	Helsingfors Handelsbiträdesförening, Emilia Lagervallin kautta.	P. Makasiinikatu 1.	S:n.	S:n.

4	Helsingin Vapaaehtoinen Palokunta, Georg Julinin kautta.	Hakasalmenkatu 3.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan.
5	Helsingin Purjehdusseura, Bertha Nylundin kautta.	Liuskasaari.	S:n.	S:n.
6	Helsingin Kansallisklubi, Erland Aarnion kautta.	Kaivokatu 8.	S:n.	S:n.
7	Helsingin Kunnallisklubi, Wilho Kukkosen kautta.	Kasarminkatu 23.	S:n.	S:n.
8	Rautat.virkamiesyhdistys, Fredrik Samuel Lundbergin kautta.	Kaivokatu 9.	S:n.	S:n.
9	Uusmaal. Ylioppilasosakunta, Ernst Emil Axin kautta.	Kasarminkatu 40.	S:n.	S:n.
10	Svenska Klubben, Ellen Stejskalin kautta.	Fabianinkatu 15.	S:n.	S:n.
11	Kiinteististö O. Y. Ostrobotnia Fastighets A. B., Sofia Åslundin kautta.	Museokatu 10.	S:n.	Ehdotetaan evättäväksi, koska hakijaa ei käy katsominen klubiksi.
12	Suomalainen Pursi-Seura, Wilho Kukkosen kautta.	Nihti.	S:n.	Puolletaan.
13	Helsingfors Börsklubb, Thor Emil Alexis Thorlingin kautta.	Fabianinkatu 14.	S:n.	S:n.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä on Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunta Valtuuston päätöksen johdosta että niiden välikirjain kaavakkeet, joilla vähittäismyynti- tai anniskelu oikeudet luovutetaan, on Valtuuston vahvistettava, lähettänyt kaksi luovutuskirjan kaavaketta, jotka liitteinä seuraavat tätä mietintöä. Tarkastaessaan näitä pääasiassa nykyisten välikirjain kanssa samansanaisia kaavakkeita on valiokunta havainnut olevan aihetta seuraaviin huomautuksiin.

Valiokunta on sitä mieltä, että kumpaisessakin välikirjassa se määräys (vähittäismyyntivälikirjan 9 ja anniskeluvälikirjan 8 mom.), jonka mukaan kysymyksen tavaraston lunastamisesta eräissä tapauksissa käy lykkääminen Kaupunginvaltuuston asettamaan sovintolautakuntaan, olisi laadittava samaan muotoon kuin Valtuuston asiasta tekemä päätös, joten säännös olisi seuraava:

„Samana sovintolautakunnan ratkaistavaksi jätetään myös riidat, joita oikeudenhaltijain ja yhtiön kesken voi syntyä välikirjan sisällyksestä, sekä kysymys tavaraston lunastamisesta yhtiölle, kun sitä vaatii oikeudenhaltija sen johdosta että hänen oikeutensa on rajoitettu, lakkautettu tai julistettu menetetyksi.“

Anniskelu-oikeuden luovutusta koskevaa välikirjaa vastaan on valiokunnalla lisäksi ollut muistutettavana seuraavaa.

Ehdotuksen 1 momentissa ei ole mainittu luokkaa, mihin kukin ravintola olisi luettava, mutta kun Anniskeluosakeyhtiö nyttemmin saa antaa ainoastaan ensimmäisen luokan ravintolaoikeuksia, käy tämän luokkamääräyksenkin välittömästi paneminen välikirjaan.

2 momentissa on määräys että „erityistä painoa pannaan siihen, että voimassa olevan poliisijärjestyksen 145—147 §:n määräyksiä tyyten noudatetaan“. Tämä määräys näyttää tarpeettomalta, koska täytyy pitää luonnollisena, että niin vastamainittuja kuin muitakin soveltuvia poliisijärjestyksen pykälää tyyten noudatetaan.

4 mom. olisi laadittava seuraavaan muotoon:

„4:ksi. Oikeudenhaltijan on lupa kesäkuun 1 päivän 1914 ja toukuu-kuun 31 päivän 1915 välisenä aikana, Anniskeluosakeyhtiön määräämistä hinnoista, yhtiön kautta keltä tahansa kaupungin väkiviinajuomain myyjältä ostaa kaikki anniskeluliikkeen harjoittamiseen tarvittavat väkiviinajuomat; kesäkuun 1 päivästä 1915 lähtien oikeudenhaltija sitä vastoin on velvollinen yhtiöltä tilaamaan kaikki nämä väkiviinajuomat. Oikeudenhaltija ei saa minkään syyn varjolla, ei omiksi tarpeikseenkaan, muulla tavoin ostaa, vastaanottaa eikä luonaan säilyttää tuollaisia tavaroita, ja oikeudenhaltijan väkiviinajuomavarasto voidaan tarkastaa niin usein kuin yhtiö hyväksi näkee. Oikeudenhaltija ei saa miedontamalla eikä muulla tavoin muuttaa ostamansa tavaran laatua.“

6 momentista lienee sanat „paitsi 4 kohdassa säädettyä velvollisuuttaan ostaa väkiviinajuomansa yhtiöltä“, joka määräys ei kohdistu esillä olevassa momentissa säädettyyn vuokramaksuun, tarpeettomina poistettava.

Valiokunta sentähden ehdottaa

että Kaupunginvaltuusto, valiokunnan edellä ehdottamalla tavalla, puoltaisi oikeutta yksinomaan ulkomaisten väkiviinajuomain sekä niin ulko- kuin kotimaistenkin viinien ja miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiin tähän kuuluvassa luettelossa N:o:jen 1—21 kohdalla mainituille hakijoille, niin että oikeudet N:o:ot 1—20 annettaisiin ainoastaan 1/6 1914 ja 1/6 1915 väliseksi sekä oikeus N:o 21 1/6 1914 ja 1/6 1916 väliseksi ajaksi ja taas oikeuksia N:o:ja

22—26 saisi 1/6 1914 ja 1/6 1916 välisenä aikana käyttää ainoastaan yksinomaan kotimaisten väkiviinajuomain ja kotimaisella väkiviinalla sekotetun ulkomaisen konjakin vähittäismyyntiin;

että väkiviinajuomain anniskeluoikeuksia sekä n. s. klubi-oikeuksia tarkoittavia hakemuksia myönnetään, sikäli kuin niitä on puollettu, 1/6 1914 ja 1/6 1916 väliseksi ajaksi; sekä

että Kaupunginvaltausto vahvistaisi ylempänä mainitut kaksi luovutusvälikirjan kaavaketta edellä esitetyn muutoksin.

Valiokunnan jäsen herra Allan Serlachius on valtiopäivätöyn johdosta ollut estetty ottamasta osaa tämän asian käsittelyyn.
Helsingissä, maaliskuun 30 päivänä 1914.

August Lundqvist.

Ossian Häggman.

A. M. Lassenius.

Gösta Salingre *).

Hjalmar Ekholm.

*) Ei ollut saapuvilla tarkistustilaisuudessa.

HELSINGIN
ANNISKELUOSAKEHTIÖN
JOHTOKUNTA.

*Helsingissä,
maaliskuun 12 p:nä 1914.*

Herroille Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

N:o 142.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnalla on kunnia vahvistettaviksi lähettää kaksi välikirjan kaavaketta, joita käytettäisiin, toista luovutettaessa yksityisille henkilöille tai yhtiöille oikeuksia ulkomaisten väkiviinajuomain vähittäismyyntiin ja toista luovutettaessa oikeuksia sekä koti- että ulkomaisten väkiviinajuomain anniskelemiseen.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnan puolesta:

Oscar Wasastjerna.

Välikirja.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, joka on saanut yksinoikeuden vähittäin myydä ja anniskella kaikkia sekä koti- että ulkomaisia väkiviinajuomia Helsingin kaupungissa, luovuttaa täten kesäkuun 9 päivänä 1892 paloviinan ja muiden poltettujen ja tislattujen väkiviinajuomain myymisestä y. m. annetun K. asetuksen 9 §:n 2 momentin nojalla.....
lle oikeuden *vähittäin myydä* ulkomaisia väkiviinajuomia
kuun..... päivästä kuun..... päivään
harjoittamalla liikettään.....kadun talossa N:o
tässä kaupungissa sijaitsevassa huoneistossa seuraavilla ehdoilla:

1) Oikeus käsittää *yksinomaan sen laatuiset ulkomaiset väkiviinajuomat*, kuin edellä mainitun asetuksen 51 §:ssä mainitaan.

2) Ulkomaisia väkiviinajuomia ei saa pitää yleisön saatavana halvemmasta kuin 5 markan hinnasta litran 35 prosentin alkoholipitoisia, tynnyristä myytäviä väkiviinajuomia, korottamalla hintaa 10 pennillä kutakin sen lisäksi olevaa kokonaista prosenttia kohti, sekä 6 markasta litran pulloissa tahi ruuseissa maahan tuotettuja tavaroita; ja varaa Anniskeluyhtiö itselleen oikeuden, kun tarpeelliseksi katsoo, tutkituttaa kaupan pidetyn tynnyritavaran väkevyyden.

3) Edellisessä kohdassa määrättyjä alimpia hintoja ei saa huojistaa hinnanalennusta myöntämällä eikä muullakaan tavoin, esimerkiksi antamalla tahi lupaamalla maksuttomat astiat, lahjoja, tarjoilua tahi muuta erikoisetua niille, jotka ostavat tahi noutavat väkiviinajuomia sinänsä tai muiden tavarain yhteydessä.

4) Siinä tapauksessa että paloviinan tukkuhinta kohoaisi enemmän kuin.....litralta 35 prosentin alkoholipitoista tavaraa, on Anniskeluyhtiöllä oikeus määrätä edellä mainittua alinta hintaa korotettavaksi.

5) Tynnyreistä myytäviä väkiviinajuomia ei saa liikkeestä antaa pienemmissä kuin kahden litran vetoisissa astioissa, jota vähintä määrää ei saa myydessä jakaa useampaan astiaan.

6) Puheenalaista oikeutta ei muutoin saa käyttää väkiviinajuomain myymiseen vähemmissä kuin voimassa olevan lain sallimissa erissä, minkä ohessa oikeudenhaltijan on tarkoin noudatettava kaikkia yleisessä asetuksessa olevia tahi asianomaisen viranomaisen erittäin antamia puheenalaiseen liikkeeseen soveltuvia määräyksiä.

7) Myyntimaksuna täten luovutettusta vähittäismyyntioikeudesta tulee oikeudenhaltijan yhtiölle suorittaa.....markkaa vuodessa, joka summa on yhtiön konttoriin *vaatimatta* edeltäpäin maksettava kultakin vuosineljännekseltä..... markan erissä.

8) Yhtiöllä on oikeus tarkastaa liikkeen kirjat samoin kuin olemassa oleva väkiviinajuomavarastokin.

9) Jos Anniskeluosakeyhtiön johtokunta havaitsee oikeudenhaltijan rikkomalla jotakin tämän välikirjan määräystä menettäneen hänelle luovutetun oikeuden, jätetään asia Helsingin Kaupunginvaltuuston asettaman sovintolautakunnan ratkaistavaksi. Saman sovintolautakunnan ratkaistaviksi jätetään niinkään riidat, joita oikeudenhaltijan ja yhtiön välillä voi syntyä välikirjan sisällyksestä, sekä kysymys tavaravaraston lunastamisesta yhtiölle, kun sitä vaatii oikeudenhaltija, jonka vuokraoikeus on menetetty tahi jätetty uudistamatta.

Tämä välikirja, jota on laadittu kaksi yhtäpitävää kappaletta, yksi kumpaisellekin sopimuskumppanille, ei ole voimassa, ellei luovutukseen myönnyttä sillä tavoin, kuin edellä mainitussa asetuksessa määrätään.

Helsingissä.....kuun.....päivänä.....

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnan puolesta:

.....

Tämän välikirjan hyväksyn:

Helsingissä, aika edellä mainittu.

Todistajat:

.....

.....

Välikirja.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, joka on saanut yksinoikeuden kaikkien sekä koti- että ulkomaisten väkiviinajuomatarvaimin vähittäismyyntiin ja anniskeluun Helsingin kaupungissa, luovuttaa täten kesäkuun 9 päivänä 1892 paloviinan ja muiden poltettujen ja tislattujen väkiviinajuomien myymisestä y. m. annetun K. asetuksen 9 §:n 2 momentin mukaan
lle oikeuden *anniskella* sekä koti- että ulkomaaisia väkiviinajuomiakuunpäivästäkuunpäiväänharjoittamalla liikettä.....kadun talossa N:o.... tässä kaupungissa sijaitsevassa, asetusten mukaisesti katsastetussa huoneistossa.

Tämä luovutus tapahtuu seuraavilla ehdoilla:

1:ksi. Oikeutta käytetään luokan ravintoloille vahvistettujen määräysten mukaan.

2:ksi. Oikeudenhaltijan on tarkoin noudatettava kaikkia yleisessä asetuksessa olevia tahi asianomaisten viranomaisten erittäin antamia tähän liikkeeseen soveltuvia määräyksiä, johon nähden erikoista painoa pannaan siihen, että voimassa olevan poliisijärjestyksen 145—147 §:n määräyksiä tyyten noudatetaan.

3:ksi. Väkiviinajuomia ei saa myydä noudettavaksi.

4:ksi. Oikeudenhaltijan on lupa kesäkuun 1 päivän 1914 ja toukokuun 31 päivän 1915 välisenä aikana yhtiön määräämistä hinnoista yhtiön kautta keltä tahansa kaupungin väkiviinajuomien myyjältä ostaa kaikki anniskeluliikkeen harjoittamiseen tarvittavat väkiviinajuomat; kesäkuun 1 päivästä 1915 lähtien oikeudenhaltija sitä vastoin on velvollinen yhtiöltä tilaamaan kaikki nämä väkiviinajuomat. Oikeudenhaltija ei saa miedontamalla eikä muulla tavoin muuttaa ostamansa tavaran laatua; älköönkä hän minkään syyn varjolla, ei omiksi tarpeikseenkaan, muulla tavoin ostako, vastaanotako tai luonaan säilyttäkö tuollaisia tavaroita. Tämän johdosta voidaan oikeudenhaltijan väkiviinajuomavarasto tarkastaa niin usein kuin yhtiö hyväksi näkee.

Maksu tavaroista suoritetaan yhtiön konttorissa sitä mukaa kuin ne toimitetaan.

5:ksi. Oikeudenhaltijan tulee kunnollisen ja siististi puetun palveluskunnan avulla pitää yleisön saatavana mahdollisimman hyviä ruoka- ja juomatarvaimia sekä pitää huoneisto ja kalusto hyvässä kunnossa.

6:ksi. Myyntimaksuna täten luovutetusta anniskeluoikeudesta tulee oikeudenhaltijan, paitsi 4 kohdassa säädettyä velvollisuuttaan ostaa väkiviinajuomansa yhtiöltä, Anniskeluosakeyhtiölle maksaa markkaa vuodessa, joka rahamäärä on yhtiön konttoriin *vaatimatta* edeltäpäin maksettava kultakin vuosineljännekseltä markan erissä.

7:ksi. Liikkeessä kalenterivuoden kuluessa myytyjen väkiviinajuomain litramäärä on oikeudenhaltijan ennen seuraavan helmikuun 1 päivää ilmoitettava vahvistetun kaavakkeen mukaan, ja on yhtiöllä valta tiedon todenperäisyyden vahvistamiseksi, samoin kuin muutoinkin vuokrauden varrella tarkastaa liikkeestä pidetyt kirjat.

Edellä mainittua tiedonantoa varten on kaavakkeita saatavana yhtiön konttorissa.

8:ksi. Jos Anniskeluosakeyhtiön johtokunta havaitsee oikeudenhaltijan rikkomalla jotakin tämän välikirjan määräystä menettäneen hänelle luovutetun oikeuden, jätetään asia Helsingin Kaupunginvaltuuston asettaman sovintolautakunnan ratkaistavaksi. Saman sovintolautakunnan ratkaistaviksi jätetään niinkään riidat, joita oikeudenhaltijan ja yhtiön välillä voi syntyä välikirjan sisällyksestä, sekä kysymys tavaraston lunastamisesta yhtiölle, kun sitä vaatii oikeudenhaltija, jonka vuokraoikeus on menetetty tahi jätetty uudistamatta.

Tämä välikirja, jota on laadittu kaksi yhtäpitävää kappaletta, yksi kumpaisellekin sopimuskumppanille, ei ole voimassa, ellei luovutusta vahvisteta sillä tavoin kuin edellä mainitussa asetuksessa määrätään.

Helsingissä, kuun päivänä

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnan puolesta:

.....

Tämän välikirjan hyväksyn:

Helsingissä, aika edellä mainittu:

Todistajat:

.....

.....

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1914.

Valiokunnan mietintö Helsingin Anniskeluosakeyhtiön tarkastajain tehtävään lähemmin järjestämisestä.

Kaupunginvaltuuston kokouksessa viime helmikuun 25 päivänä teki Valtuuston Valmisteluvaliokunta Valtuustolle seuraavan esityksen:

„Paloviinan myymisestä y. m. voimassa olevan, kesäkuun 9 päivänä 1892 annetun asetuksen 9 §:n 4 momentin mukaan valvoo anniskeluosakeyhtiön toimintaa kaupunginvaltuuston asettama tarkastaja, joka on oikeutettu sekä olemaan läsnä yhtiön hallituksen kokouksissa kuin myös tilintarkastuksessa ja yhtiökokouksessa ja siinä pöytäkirjaan pantaviksi tekemään ne muistutukset, joihin syytä lienee, että myöskin, niin usein kuin hän tarpeelliseksi katsoo, tarkastelemaan yhtiön tili- ja muita asiakirjoja. Tarkastajan palkan, jonka suuruuden kaupunginvaltuusmiehet tahi raastuvankokous määräävät, suorittaa yhtiö.

Kaupunginvaltuuston valitsema tšekäläisen anniskeluosakeyhtiön tarkastaja asetettiin toimeensa vuonna 1903 toistaiseksi. Tarkastajan toiminnasta sekä niistä huomioista ja kokemuksista, joita hän tämän ajan kuluessa on koonnut, ei Kaupunginvaltuusto ole saanut minkäänlaista tietoa, koska tarkastaja ei ole velvollinen antamaan vuosikertomusta eikä muuta selontekoa tästä. Valmisteluvaliokunnassa kuitenkin on otettu harkittavaksi, eikö tuollainen selonteko olisi annettava, erittäinkin sittenkun yhtiön liike on saavuttanut sen laajuuden ja käynyt kaupungille niin tärkeäksi, kuin vastedes on oleva laita, sekä eikö tarkastajaa ehkä olisi asetettava toimeensa määräajaksi, palkkiota maksettava, ei kultakin kokoukselta, niinkuin nykyään on laita, vaan esimerkiksi koko vuodelta lukien j. n. e. Kun valtiokunta kuitenkin on katsonut, että siten viritetyn kysymyksen selvitys ja ehdotuksen tekeminen siinä sopisi antaa tehtäväksi juovutusjuomaliiikettä koskevain asiain valmistelua varten asetetulle erikoisvaliokunnalle, rohkenee valiokunta esittää, että asia sellaista tarkempaa valmistelua varten lähetettäisiin mainittuun erikoisvaliokuntaan, ja tulisi valiokunnan antaa Kaupunginvaltuustolle lausunto ja ehdotus asiasta.“

Tämän esityksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi.

Tämän johdosta ottaessaan asian käsiteltäväkseen on valiokunta Kunnallisen Keskustoimiston välityksellä hankkinut selvityksen siitä, missä asemassa puheenalainen tarkastaja on eräissä maamme muissa kaupungeissa, ja on valiokunta siitä seikasta saanut tietoonsa seuraavaa:

Tarkastajantoimi täytetään vuodeksi kerrallaan Porissa, Kuopiossa ja Hämeenlinnassa, kahdeksi vuodeksi kerrallaan Turussa, Viipurissa ja Vaasassa sekä epämääräiseksi ajaksi Tampereella, Oulussa ja Kotkassa.

Virasta maksettavaa palkkaa, jonka Kaupunginvaltuusto on kaikissa kaupungeissa määrännyt vuosipalkaksi, maksetaan eri kaupungeissa seuraavat määrät:

Viipurissa.....	1,800	markkaa	
Oulussa.....	1,000	”	
Turussa.....	800	”	
Tampereella...	600	”	
Kotkassa.....	500	”	
Hämeenlinnassa	500	”	
Porissa.....	500	”	Porin Anniskelu O. Y:n.
”.....	300	”	Porin Väkiuinajuoma O. Y:n.
Vaasassa.....	400	”	(samalla henkilöllä on kaupungin mallasjuomayhtiön tarkastajana 600 markan vuosipalkka).
Kuopiossa.....	400	”	

Eri yhtiöiden johtokunnat ovat vuosittain kokontuneet: Viipurin 40—45, Hämeenlinnan 25—30, Kuopion 14—15, Tampereen 12—14, Vaasan ja Kotkan 12 sekä Porin Väkiuinajuoma O. Y:n johtokunta 8 kertaa. Turusta ei ole vastaavia numerotietoja mainittavissa, sen johdosta että paikkakunnan nykyinen monopooliyhtiö on vasta lyhyen aikaa ollut toimessa.

Turussa ja Vaasassa on pantu tarkastajan velvollisuudeksi vuosittain antaa kertomus toiminnastaan Kaupunginvaltuustolle. Eriyistä johtosääntöä ei yhdessäkään edellä mainituista kaupungeista ole puheenalaiselle virkailijalle annettu.

Valiokunta on saanut tietää, että Helsingin Anniskeluosakeyhtiön tarkastaja saa palkkiota 30 markkaa kultakin johtokunnan kokoukselta sekä että tuollaisia kokouksia on vuodessa ollut 50 vaiheilla.

Kun valiokuntakin puolestaan on havainnut, että tarkastajan toiminta olisi järjestettävä jonkin verran tarkemmin kuin mitä edellä mainitun 1892 vuoden asetuksen säännöksen kautta on ollut laita, on valiokunta laatinut mietinnön oheisen ehdotuksen tarkastajan johtosäännöksi.

Tämän johtosäännön 1 §:n 1) ja 2) momentissa on valiokunta tarkasta-

jan tehtäväksi maininnut ne, mitkä asiasta voimassa olevan asetuksen mukaan ovat hänen oikeutenaan, minkä ohessa valiokunta on saman pykälän seuraavissa momenteissa määritellyt ne muut velvollisuudet, mitkä tarkastajalle ovat näyttäneet lisäksi kuuluvan.

3 §:ssä on säännös tarkastajan toimikaudesta, ja on tämä näyttänyt sopivan määrätä samaksi ajaksi, joksi anniskeluosakeyhtiö on saanut yksinoikeutensa.

Tarkastajalle maksettavaan palkkioon nähden on valiokunta ollut sitä mieltä, että sitä ei, niinkuin nykyään on laita, olisi määrättävä kultakin johtokunnan kokoukselta, koska tarkastajan tulisi valiokunnan ehdottaman johtosäännön mukaisesti harjoittaa tointansa sillä välinkin, vaan olisi tarkastaja valiokunnan mielestä asetettava vuosipalkalle. Tämän vuosipalkan suuruuden on valiokunta siten lisääntynyttä työmäärää silmälläpitäen tahtonut ehdottaa 2,400 markaksi.

Edellä lausutun johdosta saa Valiokunta siis esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä tämän oheisen ehdotuksen Helsingin Anniskeluosakeyhtiön tarkastajan johtosäännöksi, noudatettavaksi kesäkuun 1 päivästä 1914 lähtien;

määrätä tarkastajan palkan 2,400 markaksi vuodessa, edellä mainitusta päivästä lukien; sekä

antaa Valmisteluvaliokunnan toimeksi tehdä esityksen tarkastajan toimen täyttämisestä viimeksi mainitusta päivästä lähtien.

Valiokunnan jäsen herra Allan Serlachius on valtiopäivätyön johdosta ollut estetty ottamasta osaa tämän asian käsittelyyn.

Helsingissä, maaliskuun 30 päivänä 1914.

Ossian Häggman. **August Lundqvist.** **Gösta Salingre*).**
A. M. Lassenius.

Hjalmar Ekholm.

*) Ei ollut saapuvilla tarkistustilaisuudessa.

Ehdotus

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön tarkastajan johtosäännöksi.

Sen tarkastajan tehtävään tarkemmaksi järjestämiseksi, jonka Kaupunginvaltuusto kesäkuun 9 päivänä 1892 paloviinan ja muiden poltettujen tahi tislattujen väkiviinajuomain myymisestä y. m. annetun K. A:n 9 §:n 4 momentin säännöksen johdosta on asettanut valvomaan Helsingin Anniskeluosakeyhtiön toimintaa, on Kaupunginvaltuusto tälle vahvistanut seuraavan johtosäännön.

1 §.

Tarkastajan velvollisuutena on:

1) olla läsnä yhtiön hallituksen kokouksissa kuin myös tilintarkastuksessa ja yhtiökokouksessa sekä siinä pöytäkirjaan pantaviksi tehdä ne muistutukset, joihin syytä lienee;

2) vähintäänkin kerran vuodessa tarkastella yhtiön tili- ja muita asiakirjoja;

3) valvoa, että liikettä harjoitetaan asetustenmukaisesti ja että niitä ehtoja, jotka Kaupunginvaltuusto on pannut yksinoikeutta yhtiölle myöntäessään, tarkoin noudatetaan;

4) käymällä yhtiön ja sen vuokramiesten anniskelu- ja vähittäismyyntipaikoissa tarkastaa, että siisteyttä ja järjestystä näissä pidetään voimassa; sekä

5) vuosittain syyskuun kuluessa Kaupunginvaltuustolle antaa kertomus toiminnastaan lähinnä edellisenä myyntivuonna sekä silloin tekemistään huomioista ja havainnoista.

2 §.

Jos yhtiön toimintaan nähden ilmenee joitakin semmoisia seikkoja, jotka viipymättä olisi saatettava Kaupunginvaltuuston tietoon, on tarkastajan velvollisuus antaa tästä ilmoitus Valtuustolle.

3 §.

Tarkastaja valitaan samaksi ajaksi, joksi yhtiölle on annettu yksinoikeus, ja hänet valitaan Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunnan esityksestä.

4 §.

Tarkastajan palkka, jonka suuruuden Kaupunginvaltuusto määrää, luetaan vuodelta ja on yhtiön maksettava.

Esitys Töölönlahden rautatiepenkereen alaisen kanava-aukon laajentamisesta.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Helmik. 28 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 135.

Vuonna 1899 teki Rautatiehallitus kaupunginviranomaisille esityksen anoen, muun muassa, Kaupunginvaltuuston suostumusta siihen, että täkäläisen ratapihan laajentamiseksi saisi osan Töölönlahtea täyttää. Tämän johdosta antoi Rahatoimikamari seikkaperäisen mietinnön, jossa Rautatiehallituksen vastamainittua pyyntöä puollettiin, samalla kuitenkin esittäen erinäisiä ehtoja. Yksi tuollainen ehto oli että, kun täyte ulottuisi kauas rautatiepenkereessä Kaisaniemen ravintolan kohdalla siihen aikaan olevan aukon sivuitse, ja tuskin oli ajateltavissa, että tätä aukkoa, joka ei ollut välttämätön kauttakulun vuoksi, mutta jonka varsinainen merkitys oli siinä, että vesi pääsi siitä vaihtumaan, ulotettaisiin koko täytteen läpi, valtionrautateiden tulisi vedenvaihtumisen edistämiseksi umpinaisessa lahdessa laajentaa lähellä Eläintarhanrantaa oleva aukko kahta vertaa leveämmäksi eli 12 metrin levyiseksi. Sittenmin vuonna 1892 Helsingin kaupungin ja Rautatiehallituksen kesken tehtyyn sopimukseen maan luovuttamisesta ratapihan laajentamiseksi panttiin muiden muassa ehto, että Rautatiehallitus sitoutuu joko uudestirakentamalla laajentamaan Töölönlahden rautatiepenkereen aukon vähintään kahta vertaa suuremmaksi silloisestaan tai myös teettämään penkereeseen toisen aukon lisää. Vuonna 1894 Kaupunginvaltuusto kuitenkin päätti vapauttaa Rautatiehallituksen täyttämästä vastamainittua määräystä, koska Rautatiehallitus oli sitoutunut rakentamaan lokaviemärin kivistä ja sementistä Hakasalmen alueelta Töölönlahden ulko-osaan ja valtionrautateille siten koituisi tuntuvasti suurempia kustannuksia kuin välikirjan mukaan pitäisi. Lisäperusteeksi mainittiin, että puheenalaisen lokaviemärin suunnan muutoksen johdosta yksi Töölönlahden sisäosan veden pilaantumisen pääsyitä poistuisi

sekä että sitäpaitsi rautatiepenkereen nykyisen aukon laajentamisen aikaansaaman vedenvaihtumisen tuottama hyöty³ tuntui enemmän kuin epäilyttävältä.

Sittenkun valtionrautatiet Keisarillisen Senaatin lokakuun 15 päivänä 1908 antaman määräyksen johdosta olivat käyneet pakkoluovutuksella hankkimaan tarpeellista aluetta Helsingin aseman raidelaitteiden suunnitellun laajennuksen aikaansaamiseksi, tiedusteli Rautatiehallitus, katsoisivatko kaupunginviranomaiset suotavaksi ja tarpeelliseksi rautatiepenkereen pohjoispäässä olevan aukon laajentamista 12 metrin levyiseksi, jossa tapauksessa työn teettäminen ja kustantaminen Rautatiehallituksen mielestä olisi kaupungin asia. Tämän johdosta pyysi Rahatoimikamari Rautatiehallitukselta tietoa, suostuisiko Hallitus teettämään mainitun laajennustyön kaupungin tiliin, sekä minkä verran kustannuksia siitä olisi. Vastaukseksi tähän ilmoitti Rautatiehallitus suostuvansa teettämään mainitun laajennustyön, josta olisi kustannuksia likimäärin 155,000 markkaa, kuitenkin sillä ehdolla että kaupungin, siinä tapauksessa että menot nousisivat vastamainittua määrää suuremmiksi, olisi suoritettava kaikki kustannukset, mutta että jos mainitusta arvi summasta jäisi jotakin jäljelle, se palautettaisiin kaupungille. Kaupungin yleisten töiden Hallitus, joka sai toimekseen tarkastaa kustannusarvion, ilmoitti että pyydetty korvaus ei ollut kohtuuton, edellyttäen että kaupungin oli kustannettava koko laajennustyö. Kustannukset aukon laajentamisesta noin 12 metrin levyiseksi silloin vielä laajentamattoman penkereen läpi nousisivat Rakennuskonttorin laskelmain mukaan 60,000 markan vaiheille.

Tämän kysymyksen yhteydessä on toinenkin, melko laajakantoinen asia. Sittenkun kysymys kanavan teettämisestä Taival- ja Töölönlahden välille oli vuosikymmenen ollut päiväjärjestyksessä ratkaisuun pääsemättä päätti Kaupunginvaltuusto, tilaisuuden suomiseksi sellaisen laitoksen aikaansaamiseen vastaisuudessa, sitä varten varata tarpeellisen maan Töölön kaupunginosasta Taival- ja Töölönlahden väliltä. Tämä alue on sittemmin vahvistettu kaupunginasemakaavaan merkitty 36 metrin levyiseksi bulevardiksi. Puheenalainen päätös perustui kuitenkin osittain siihen edellytykseen, että valtionrautatiet olisivat velvolliset laajentamaan Töölönlahden pohjoisosassa olevan rautatiepenkereen aukon nykyisestä noin 6 metrin levyisestä kaksinkertaiseen määrään eli noin 12 metrin levyiseksi. Sillä luonnollisestikin vähenisi Taival- ja Töölönlahden välisen kanavan merkitys liikennekannalta ja jossain määrin terveydelliseltäkin kannalta, siinä tapauksessa että rautatiepenkereen alainen Töölönlahden väylä pysyisi vain kuuden metrin levyisenä. Kaupunginvaltuuston vuonna 1894 vapauttaessa Rautatiehallituksen velvollisuudestaan teettää ja kustantaa tätä laajennustyötä, sillä ehdolla että valtionrauta-

teiden kustannuksella rakennutettaisiin isonlainen lokaviemäri kivistä, ei kysymys kanavan teettämisestä Taival- ja Töölönlahden välille vielä ollut päiväjärjestyksessä tai ei sitä ainakaan vielä ollut asianmukaisesti selvitetty eikä lopullisesti käsitelty. Rahtoimikamarin mielestä olisi erittäin valitettava asia, jos suunnitellun kanavan aikaansaaminen vastedes kävisi mahdottomaksi tai vaikeutuisi sen johdosta että Töölönlahden rautatiepenkereen aukkoa ei laajenneta riittävästi. Samaten olisi Töölönlahden pohjukan säilymiselle erittäin tärkeätä, että puheenalainen aukko laajennettaisiin vastamainitun levyiseksi. Ja kun Helsingin aseman paraikaa toimitettava raidelaitteiden uudestijärjestely vaatii tuntuvasti laajentamaan rautatiepengertä, täytyy kaupunginviranomaisten tehdä lopullinen päätös sekä siitä, onko mainittu penkereen aukko laajennettava 12 metrin levyiseksi vai pysytettävä ainoastaan 6 metrin levyisenä, että tarkoitukseen tarpeellisen määrärahan myöntämisestä.

Omasta puolestaan piti Rahatoimikamari toivottavana useinmainitun laajennuksen toimeenpanemista sekä esitti, että Kaupunginvaltuusto periaatteessa lausuisi toivottavaksi, että kanava laajennetaan 12 metrin levyiseksi, mutta samalla antaisi Rahatoimikamarin toimeksi keskustella Rautatiehallituksen kanssa valtionrautateiden velvoittamisesta laajentamaan yhtä leveäksi sen osan puheenalaista aukkoa, mikä tulee lisää sen johdosta että pengeri levitetään 24:stä 44 metriin.

Kysymystä kenen, valtiorautateidenkö vai kaupungin, on kustantaminen penkereen laajennuksen johdosta syntyvä aukon osa, käy katsominen riittäväksi. Tämän johdosta on Rahatoimikamari pyytänyt ent. prokuraattorin Lorenzo Kihlmanin lausuntoa asiasta, ja on hän siitä antanut promemorian, josta tähän pannaan seuraava ote:

„Kun valtionrautatiet, Keisarillisen Senaatin lokakuun 15 päivänä 1908 antaman määräyksen johdosta, ryhtyivät pakkoluovutuksella hankkimaan tarpeellista aluetta Helsingin aseman raidelaitteiden suunniteltua laajennusta varten ja silloin, paitsi muuta, myös hankkivat omakseen kaupungille kuuluvaa vesialuetta rautatiepenkereen laajentamiseksi, vaati pakkoluovutustoimittuksessa läsnä oleva kaupungin asiamies Rautatiehallituksen velvoittamista laajentamaan rautatiepenkereen alaisen kanavan 12 metrin levyiseksi.

Lokakuun 27 päivänä 1910 antamassaan lausunnossa pakkoluovutuslautakunta kuitenkin julisti, että viimeksi mainitun vaatimuksen tutkiminen ei ollut lautakunnan asia ja osotti asialliset yksityisesti sopimaan siitä, minkä lausunnon Lääninhallitus hyväksyi joulukuun 6 päivänä 1911 antamassaan, sittemmin laillisen voiman saavuttaneessa päätöksessä.

Ettei Rautatiehallitus ole velvollinen kustantamaan nykyisen rautatiepenkereen alaisen aukon laajennusta, on selvä, eikä sitä nyttemmin vaadita-

kaan. Yhtä selvä sitä vastoin ei ole kysymys, kenen on velvollisuus kustantaa täyttämisen johdosta lisäksi tulevan vastamainitun penkereen osan alaisen kanavan laajentaminen. Kun valtionrautatiet eivät, mikäli asiakirjoista näkyy, ole pengertä tehdessä eivätkä myöhemminkään sitoutuneet mihinkään mainitussa kohden, ja kun rautatiepenkereen laajentamiseen tarpeellinen vesialue, Läänin-hallituksen vastamainitun, laillisen voiman saavuttaneen päätöksen kautta, on pakkoluovutustietä annettu valtionrautateille ainoastaan lunastusta vastaan, täytyy mielestäni pitää epäilyksen alaisena, voiko kaupunki oikeudenkäynti-tietä saada Rautatiehallituksen velvoitetuksi kustantamaan rautatiepenkereen suunnitellun uuden osan alaisen aukon nykyistä kanavaa leveämmäksi.“

Kun sekä liikennekannalta että tarpeellista vedenvaihtumista silmällä pitäen voi syntyä erinäisiä haittoja siitä, että pengeri levitetään 24:stä 44 metriin ja aukko siten pitenee enemmän kuin kaksinkertaiseksi nykyisestään, näyttää Rahatoimikamarin mielestä ilmeiseltä, että Rautatiehallituksella, jonka edellä mainitun kuvernöörinpäätöksen mukaan tulee kaupunginviranomaisten kanssa sopia aukon leveydestä, ei ole oikeutta niin menetellä, että kaupungille voi monessa kohden koitua tuntuvia haittoja. Rahatoimikamarin mielestä Kaupunginvaltuuston ei tule luopua kaupungin oikeudesta vaatia aukon laajentamista 12 metrin levyiseksi sekä valtionrautateiden velvoittamista kustantamaan laajennustyön siltä osalta rautatiepengertä, mikä täyttämisen johdosta tulee lisää. Tälle kannalle Kaupunginvaltuustokin asettui kokouksessaan toukokuun 13 päivänä viime vuonna Rahatoimikamarin esityksestä päättäessään

että Töölönlahden rautatiesillan alainen kanava on laajennettava 12 metrin levyiseksi; sekä

että Rahatoimikamari saa toimekseen ryhtyä Rautatiehallituksen kanssa keskusteluihin valtionrautateiden velvoittamisesta laajentamaan mainitun kanavan saman levyiseksi siltä osalta, mikä mainitun penkereen levittämisen johdosta tulee lisää, sekä sitten Valtuustolle tekemään tämän johdosta ehkä tarpeellisen esityksen.

Tämän johdosta ryhtyi Rahatoimikamari keskusteluihin Rautatiehallituksen kanssa, joka elokuun 28:ntena päivätyssä, jäljennöksenä tämän oheen liitettyssä kirjelmässä ilmoitti ei olevansa velvollinen eikä halukas ottamaan osaa Kaupunginvaltuuston vaatiman sillanlaajennuksen kustannuksiin sekä samalla pyysi lopullista ilmoitusta, sitoutuuko Helsingin kaupunki suoritta-

maan kustannusten erotuksen, jos silta laajennetaan 12 metrin pituiseksi, sekä saako nämä 12 metriä sijoittaa yhdelle vai kahdelle kaarelle. Kaupungin yleisten töiden Hallituksen ja Rautatiehallituksen välillä tämän johdosta olleista keskusteluista kävi selville, että kaupungin kustannukset sillan laajentamisesta 12 metrin pituiseksi nousisivat, niinkuin edellä on mainittu, Rautatiehallituksen laskelmain mukaan niiden summain eli 400,000 markan ja 250,000 markan väliseen erotukseen, minkä 12 metrin kaarella ja 6,9 metrin kaarella rakennettu silta maksaisi, eli siis 150,000 markkaan. Kun Rautatiehallitus on Helsingin asemalla paraikaa jatkuvain järjestelytöiden johdosta ilmoittanut, ettei se enää voi lykätä puheenalaista sillanrakennustyötä tuonemmaksi sekä sentähden, ellei kaupunginviranomaisilta saada lopullista vastausta, teettää siltarakennuksen 6,9 metrin kaarelle, jonka leveyden valtionrautatiet ovat katsoneet voivan tulla kysymykseen, saa Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle esittää, että Valtuusto ottaisi tämän asian lopullisesti tutkittavaksi ja siinä pysyisi aikaisemmalla kannallaan sekä vaatisi mainitun aukon laajennettavaksi 12 metrin levyiseksi 0-vesilinjassa ja niin tehtäväksi, että vesilinjan alla sijaitsevat maakiinnikkeiden osat niihin kenties kuuluvine lujitteineen eivät enempää kuin välttämättömä on supista mainittua leveyttä eivätkä myöskään estä kaivamasta kanavaa ainakin 2 (vaihtopuolisesti 2,5 metriä syväksi 0-vesilinjan alla. Niinikään on vaadittava, että 0-vesilinjan ja siltarakenteen alapuolen välimatka ei ole 2,5 metriä vähempi. Sen ohessa lienee Kaupunginvaltuuston, edellyttäen Rautatiehallituksen hyväksyvän edellä mainitut ehdot, velvoitettava kaupunki suorittamaan ne noin 75,000 markkaan nousevat lisäkustannukset, joita valtionrautateille voi syntyä nykyisen aukon laajentamisesta edellä mainitun levyiseksi. Jos Rautatiehallitus vasten luuloa ei katsoisi voivansa hyväksyä tätä kaupunginviranomaisten vaatimusta, vaan siitä huolimatta teettäisi aukon ainoastaan 6,9 metriä leveän, on kaupungilla tilaisuus, jos tarpeelliseksi harkitaan, oikeudenkäyntitietä valvoa oikeutettuja etujaan.

Edellä esitetyillä perusteilla saa Rahatoimikamari kunnioittaen ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

että Töölönlahden rautatiepenkereen alainen aukko on laajennettava 12 metrin levyiseksi 0-vesilinjassa sekä rakennettava niin, että mainitun linjan alla olevat maakiinnikkeet niihin ehkä kuuluvine vahvikkeineen eivät enempää kuin välttämättömä on supista mainittua leveyttä eivätkä estä kaivamasta kanavaa ainakin 2 metriä syväksi 0-vesilinjan alla sekä ettei 0-vesilinjan ja siltarakenteen alapuolen välinen matka ole 2,5 metriä vähempi; niin myös, edellyttäen

Rautatiehallituksen hyväksyvän edellä mainitut ehdot, velvoittaa kaupungin suorittamaan ne lisäkustannukset, joita valtionrautateille voi syntyä nykyisen aukon laajentamisesta 12 metrin levyiseksi O-vesilinjassa.

Asiassa syntyneet kirjat pannaan tämän oheen.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Promemoria.

Kaupungin Rahatoimikamarin sihteerin pyydettyä minua lausumaan mieleni alla mainitusta asiasta, olen läpikäynyt ja tarkastellut erinäiset osin minulle toimitetut, osin Valtioarkistossa ja Maamittauksen Ylihallituksessa säilytetyt asiakirjat ja kartat sekä niistä havainnut, paitsi muuta, seuraavaa:

Vuosina 1857 ja 1858 kartalle pannessa ja arvioidessa niitä alueita, joita pidettiin tarpeellisina „Armollisimmin määrättyä Hämeenlinnan rautatietä varten“, otettiin, mikäli Helsingin kaupunkia koski, huomioon ainoastaan tontit, tilukset ja rakennukset, jota vastoin vesialue, jota pitkin rautatiepenger kulkee Töölönlahden poikki, vaieten sivuutettiin. Komissionimaamittari Joh. Rosbergin mainittuna vuonna laatimiin „Rautatielle Helsingin kaupungissa sekä siihen kuuluvasta Hakasalmen huvilasta ja Kaisaniemen yleisestä puistosta pakkoluovutetun maan“ sekä „Rautatietä varten Helsingin kaupungin tiluksilta ynnä Pikku Huopalahden y. m. kylistä merkityn maan“ karttoihin ei ole Töölönlahden poikki kulkevaa rautatielinjan osaa piirretty. Rautatiepenkereen rakentamiseen ja siihen tehtävän kanavan avoinna pitämiseen nähden ei kaupungin puolelta niinmuodoin pantu minkäänlaisia ehtoja, enempää kuin Valtio tai Rautatiehallitukseen silloin tekivät tähän nähden mitään sitoumuksia.

Vasta tammikuun 21 päivänä 1892 Helsingin kaupungin kanssa erinäisten kaupungille kuuluvain tšekäläisen ratapihan laajentamiseen tarpeellisten alueiden luovuttamisesta tehdyssä välikirjassa Rautatiehallitus muun muassa otti täyttääkseen velvollisuuksia Töölönlahden rautatiepenkereen poikki nykyään kulkevaan 6 metrin levyiseen aukkoon nähden, sitoutuen joko uudestirakentamalla laajentamaan sen ainakin kaksi vertaa nykyistään leveämmäksi tai myös tekemään penkereeseen lisää toisen aukon.

Viimeksi mainitusta velvollisuudestaan Rautatiehallitus kuitenkin, Kaupunginvaltuustolle asiasta tekemästään pyynnöstä, nimenomaan vapautettiin kesäkuun 5 päivänä 1894.

Kun valtionrautatiet Keisarillisen Senaatin lokakuun 15 päivänä 1908 antaman määräyksen johdosta ryhtyivät pakkoluovutuksella hankkimaan tarpeellista aluetta Helsingin aseman raidelaitteiden suunniteltua laajennusta varten ja silloin, paitsi muuta, myös hankkivat omakseen kaupungille kuuluvaa vesialuetta rautatiepenkereen laajentamiseksi, vaati pakkoluovutustositimuksessa läsnä oleva kaupungin asiamies Rautatiehallituksen velvoittamista laajentamaan rautatiepenkereen alaisen kanavan 12 metrin levyiseksi.

Lokakuun 27 päivänä 1910 antamassaan lausunnossa pakkoluovutuslautakunta kuitenkin julisti, että viimeksi mainitun vaatimuksen tutkiminen ei ollut lautakunnan asia ja osotti asialliset siitä yksityisesti sopimaan, minkä lausunnon Lääninhallitus hyväksyi joulukuun 6 päivänä 1911 antamassaan, sittemmin laillisen voiman saavuttaneessa päätöksessä.

Ettei Rautatiehallitus ole velvollinen kustantamaan nykyisen rautatiepenkereen alaisen aukon laajennusta, on selvä, eikä sitä nyttemmin vaaditakaan. Yhtä selvä sitä vastoin ei ole kysymys, kenen on velvollisuus kustantaa täyttämisen johdosta lisäksi tulevan vastamainitun penkereen osan alaisen kanavan laajentaminen. Kun valtionrautatiet eivät, mikäli asiakirjoista näkyy, ole pengertä tehdessä eivätkä myöhemminkään sitoutuneet mihinkään velvollisuuksiin mainitussa kohden ja kun rautatiepenkereen laajentamiseen tarpeellinen vesialue Lääninhallituksen vastamainitun, laillisen voiman saavuttaneen päätöksen kautta on pakkoluovutustietä annettu valtionrautateille ainoastaan lunastuksen maksamista vastaan, täytyy mielestäni pitää epäilyksen alaisena, voiko kaupunki oikeudenkäyntitietä velvoittaa Rautatiehallituksen kustantamaan rautatiepenkereen suunnitellun uuden osan alaisen aukon nykyistä kanavaa leveämmäksi.

Helsingissä, maaliskuun 1 päivänä 1914.

Lorenzo Kihlman.

Ote pöytäkirjasta, joka tehtiin Helsingin Kaupunginvaltuuston kokouksessa huhtikuun 29 päivänä 1913.

9 §.

Esiteltiin Rahatoimikamarin kirjelmä asiasta, joka koskee Töölönlahden rautatiepenkereen alaisen kanavan laajentamista, sekä tässä yhteydessä kaupungin yleisten töyden Hallituksen antama, Rahatoimikamarin Kaupunginvaltuustolle lähettämä lausunto ynnä Terveystoimituslautakunnan lausunto asiasta; jotka kirjelmät tähän peräkkäin pantuina kuluivat seuraavasti:

Valmisteluvaliokunnan ehdotus asiassa oli seuraavaa sisällystä:

„Valiokunnan mielestä on rautatien alimenokohdan laajentamiskysymystä arvosteltava Töölön- ja Taivallahden väliseen kanavahankkeeseen katsomatta, koska on todennäköistä, ettei tuo hanke tule moniin aikoihin toteutettavaksi. Tähän nähden ja kaupungin yleisten töiden Hallituksen ja Terveystoimituslautakunnan esittämistä syistä on valiokunta katsonut olevan ehdottaminen, että Vsto epäisi Rkmrin nyt tekemän esityksen.“

Herra Holmberg kannatti Rahatoimikamarin ehdotusta ja piti epäjohtonmukaisena, että Kaupunginvaltuusto, ensin päätettyään Töölön- ja Taivallahden välistä vastaista kanavaa varten varata bulevardin Töölön alueelle sekä laittaa kolme 16 metrin levyistä aukkoa uuden Pitkänsillan pilarien väliin, nyt tekisi päätöksen, joka suuressa määrin vaikeuttaisi kanavan teettämistä, sillä niin rivakasti kuin pääkaupungin rautatieliikenne todennäköisesti kasvaa, vaatisi puheenalaisen kanavan laajennus vastedes varmaan tavattoman suuria kustannuksia.

Herra Lassenius niinkään yhtyi Rahatoimikamarin ehdotukseen. Jos Kaupunginvaltuusto nyt tekisi päätöksensä Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti, tietäisi tämä, että kanavahankkeen toteuttaminen, ellei kävisikään mahdolltomaksi, ainakin suuressa määrin vaikeutuisi niiden tuntuvain kustannusten johdosta, joita kyllin leveän kanavan teettäminen vastaisuudessa vaatisi.

Herra Paloheimo oli samaa mieltä kuin herra Lassenius. Kaupunginvaltuuston epäävä päätös tietäisi puhujan mielestä kanavahankkeen hautaamista ainiaaksi. Kanavan leventämisellä on suuri merkitys terveydelliseltäkin kannalta katsoen.

Herra Elving huomautti, ettei Valmisteluvaliokunta suinkaan ollut tarkoittanut, että Valtuusto lausuisi kanavasuunnitelman saavan lopullisesti raueta, vaan oli tämä kysymys edelleen jätetty avonaiseksi. Valiokunta on pitänyt ratkaisevana sitä seikkaa, että kanavan leventämisestä on niin huomattavia kustannuksia ja toiveet kanavahankkeen lähiaikaisesta toteuttamisesta niin vähäiset, että on näyttänyt olevan kaupungille edullisempaa antaa kanavan leventämiskysymyksen nykyään raueta kuin moniksi ajoiksi rasittaa kaupunkia menoerällä korkokustannuksineen saamatta vastaavaa hyötyä.

Herra Tolletin huomautettua, ettei terveydellisillä näkökohdilla, niinkuin Terveydenhoitolautakunnan asiasta antamasta lausunnosta käy selville, saa tässä kohden olla ratkaisevaa merkitystä, sekä *herra Walldénin* ilmoitettua, että hän puolestaan katsoi olevan yhtyminen *herra Holmbergin* lausuntoon, asetti *herra varapuheenjohtaja* vastattavaksi seuraavan äänestysesityksen:

„Ne herrat Kaupunginvaltuusmiehet, jotka hyväksyvät Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen, äänestäkööt jaa; jos ei voittaa, ovat Valtuusmiehet yhtyneet *herrain Holmbergin* y. m. kannattamaan ehdotukseen.“

Kun nimenhuudoin toimitetussa äänestyksessä 12 ääntä annettiin Valmisteluvaliokunnan sekä 26 Rahatoimikamarin ehdotuksen hyväksi, kävi tästä selville, ettei herroja Kaupunginvaltuusmiehiä enää ollut saapuvilla päätäntövaltaista lukua, minkätähden *herra varapuheenjohtaja* julisti kokouksen keskustelut päättyneiksi.

Vakuudeksi:

John Ugglä.

Tarkistettu ja hyväksytty. Helsingissä, toukokuun 7 päivänä 1913.

A. Wallensköld.

Adolf Engström.

V. von Wright.

Ote pöytäkirjasta, joka tehtiin Helsingin Kaupunginvaltuuston kokouksessa toukokuun 13 päivänä 1913.

1 §.

Edelleen käsiteltäväksi huhtikuun 29 päivänä pidetystä kokouksesta esiteltiin Rahatoimikamarin kirjelmä viime maaliskuun 20 päivältä N:o 191 Töölönlahdella olevan rautatiepenkereen alaisen kanavan laajentamista koskevasta asiasta sekä siinä yhteydessä kaupungin yleisten töiden Hallituksen antama, Rahatoimikamarin Kaupunginvaltuustolle lähettämä lausunto viime huhtikuun 4 päivältä ynnä Terveystoimikunnan viimeksi mainitun kuukauden 3 päivänä samasta asiasta antama lausunto.

Herra Tollet polemikoi sitä herra Holmbergin viime kokouksessa esittämää lausuntoa vastaan, että Pitkäsillan kaaripituus siltaa uudestirakennettaessa olisi määrätty Töölön- Taivallahden välistä vastaista kanavaa silmälläpitäen. Tässä kohden olivat ratkaisevina olleet muut näkökohdat, esimerkiksi esteettiset, eikä pitemmän jännevälin käyttäminen ollut mainittavasti vaikuttanut kustannuslaskelmiin. Kun esitetystä selvityksestä ilmeisesti näkyy, ettei laajennetulla kanavalla ole liikenne- eikä terveydelliseltäkään kannalta mainittavaa merkitystä, sekä kun laajennustyön vaatimat kustannukset, jotka aivan todennäköisesti nousevat tuntuvasti suuremmiksi laskettua määrää, sopisi käyttää Töölönveden tehokkaaseen puhdistamiseen, ehdotti puhuja, että Kaupunginvaltuusto yhtyisi Valmisteluvaliokunnan ehdotukseen asiassa.

Herra af Forselles sanoi, päin vastoin kuin edellinen puhuja, muistelewansa, että kanavasuunnitelma oli välittömästi vaikuttanut Kaupunginvaltuuston päätökseen Pitkäsillan kaarien jänneväliä koskevan kysymyksen ollessa ratkaistavana. Puhujan mielestä ei ole asianmukaista, että Valtuusto nyt, epäämällä Rahatoimikamarin tekemän esityksen, kaikiksi ajoiksi tekee mahdottomaksi kanavan aikaansaamisen Töölön- ja Taivallahden välille, jota tarkoitusta varten Kaupunginvaltuusto oli varannut paikan sijoittamalla bulevardin Töölön alueelle. Laajennustyön kustannukset eivät näytä ylen rasittavilta niihin etuihin katsoen, joista tässä on kysymys. Vastaisuudessa sen sijaan laajennustyö kävisi ylen kalliiksi, onpa epäätietoista, veisivätkö

keskustelut vastaisen rautatiehallituksen kanssa mihinkään tuloksiin. Puhuja kannatti Rahatoimikamarin ehdotusta.

Sittenkun *herra Holmberg* oli uudestaan esittänyt viime kokouksessa puoltamiensa näkökohtia sekä yhtynyt *herra af Forselleksen* lausuntoon, huomautti *herra Schybergson*, ettei tuollainen laajennus, mikäli ammattimiehet väittävät, mainittavasti edistäisi Töölönlahden veden laadun paranemista. Puhuja vastusti koko kanavas suunnitelmaa sekä viittasi niihin haittoihin, joita tuollaiset kanavat olivat tuottaneet useissa ulkomaiden kaupungeissa. Kanava ei ainoastaan aikaansaisi terveydellisiä haittoja, se olisi myös esteenä Töölön kaupunginosan keskuusliikenteelle, ellei sen poikki rakenneta lukemattomia siltoja. Pitkääsiltaa uudestirakentaessa oli Kaupunginvaltuuston mielestä katsottava, että sillan alitse pääsee tyydyttävästi kulkemaan, sillä muussa tapauksessahan kanavas suunnitelman toteuttaminen kävisi aivan mahdottomaksi, mutta tuollaista vaaraa ei puhujan mielestä ollut uhkaamassa tässä tapauksessa. Puhuja ei sanonut voivansa myöntää oikeaksi sitä käsitystä ettei Rautatiehallituksen kanssa vastedes voitaisi saada sopimusta aikaan, ei myöskään että uudestirakennustyön kustannukset vastedes kohoaisivat pelottavan suuriksi kanavas suunnitelman toteuttamisesta oleviin runsaisiin kustannuksiin verraten. Puhujan mielestä Kaupunginvaltuuston ei olisi välittömästi myöntymällä Rahatoimikamarin ehdotukseen nyt sidottava toimintavapauttaan, vaan ehdotti hän, että Valtuusto antaisi tämän asian edelleen valmisteltavaksi ammattimiehistä kokoonpanulle erikoisvaliokunnalle.

Herra Heikel mainitsi, että Terveystieteiden lautakunta huolellisesti tutkittuaan asian terveydellistä puolta oli tullut siihen käsitykseen, ettei kanavan laajennus mainitulta kannalta katsoen tuota sanottavaa hyötyä.

Herra af Forselles katsoi käyvän epäileminen, ovatko Terveystieteiden lautakunnan tässä asiassa esittämät näkökohdat oikeita. Siltä varalta että Lautakunnan suosima septictank-järjestelmä osottautuisi sopimattomaksi, ei olisi vastaisilta sukupolvilta riistettävä mahdollisuutta Töölönlahden veden puhdistamiseen muita keinoja käyttämällä.

Sittenkun *herra varapuheenjohtaja* oli huomauttanut, että asia, sen johdosta että rautatiepenkereen laajennustyöt Töölönlahdella jo ovat pitkälle edistyneet, on kiireellistä laatua ja että Rautatiehallitus toivoo kaupunginviranomaisten joutuisasti tekevän päätöksensä, sekä *herrat Heimbürger* ja *Paloheimo* olivat kannattaneet Rahatoimikamarin ehdotusta ja *herra Tollet* oli ilmoittanut voivansa yhtyä *herra Schybergsonin* tekemään ehdotukseen, asetti *herra varapuheenjohtaja* vastattaviksi seuraavat äänestysesitykset:

1) „Ne herrat Kaupunginvaltuusmiehet, jotka vastaesitykseksi Valmisteluvaliokunnan ehdotusta vastaan hyväksyvät Rahatoimikamarin ehdotuksen, äänestäkööt jaa; jos ei voitaa, on Valtuusto vastaesitykseksi hyväksynyt *herra Schybergsonin* ehdotuksen.“

Nimenhuudoin toimitetussa äänestyksessä annettiin 22 jaa ja 19 ei.

2) „Ne herrat Kaupunginvaltuusmiehet, jotka kannattavat Valmisteluvaliokunnan ehdotusta, äänestäkööt jaa; jos ei voittaa, ovat Valtuusmiehet hyväksyneet Rahatoimikamarin ehdotuksen.“

Nimenhuudoin toimitetussa äänestyksessä annettiin 15 jaa ja 26 ei, joten Valtuusto hyväksyi Rkmrin ehdotuksen.

Vakuudeksi:
John Uggla.

Tarkistettu ja hyväksytty. Helsingissä, toukokuun 20 päivänä 1913.

A. Wallensköld.

Ernst Estlander.

Carl Enckell.

Komitean mietintö N:o 2 uuden kaupungintalon rakennusasiasta.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto, sille esiteltyä 1912—1913 vuoden kaupungintalokilpailua varten asetetun Palkintolautakunnan (*Pain. asiakirj. N:o 68 vuodelta 1913*) sekä Rahatoimikamarin asiasta antamat lausunnot (*Pain. asiakirj. N:o 72 vuodelta 1913*), oli lähettänyt uuden kaupungintalon rakennuskysymyksen allekirjoittaneiden muodostamaan komiteaan, antoi Komitea joulukuun 10 päivänä viime vuonna mietinnön N:o 1 esillä olevasta asiasta (*Pain. asiakirj. N:o 94 vuodelta 1913*), joka mietintö m. m. sisälsi ehdotuksen Seurahuoneen väliaikaiseksi kuntoonpanemiseksi kunnan viranomaisten käytettäväksi; ja päätti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan viime joulukuun 16 päivänä, Komitean ehdotuksen tältä kohden hyväksyen, ryhtyä asianhaaraan vaatimiin toimenpiteisiin. Komitean tehtävänä on nyt Kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen *) sekä palkintokilpailun kautta saadun selvityksen pohjalla viedä asiaa eteenpäin sekä Valtuustolle esittää suunnitelma ja ohjelma kaupungintalokysymyksen ratkaisemiseksi.

Tehtäväänsä täyttääkseen on Komitea perin pohjin tarkastanut palkitut ja ostetut kilpailuluonnokset, erittäinkin asemanjaoituksen tarkoituksenmukaisuutta ja huoneistojen sijoitusta silmälläpitäen, sekä havainnut, ettei esillä olevista luonnoksista ainoatakaan voi tuntuvasti uudestilaatimatta käytännössä panna kaupungintalokysymyksen ratkaisun pohjaksi.

Syy miksi palkintokilpailu ei ole tässä kohden antanut täysin tyydyttävää tulosta, lieene etusijassa siinä, että kilpailevat ovat katsoneet kilpailuohjelman oheisten kaaviomaisten suunnitelmain liiaksi heitä sitoneen, vaikka ohjelmassa nimenomaan huomautettiin, osin että kilpailevain ei tarvitse mainittuja suunnitelmia noudattaa, ja osin että itse ohjelma, joka käsitti koko korttelin N:o 30 ja sen lisäksi vielä kaupungille kuuluvan Sofiankadun tontin N:o 1 erään osan rakennuttamisen, kenties enemmän tarkoitti Senaatin torin etelälaidan lopullista ja sopusuhtaista uudestimuodostamista, kuin sellai-

*) Vrt pain. asiakirj. N:o 15 vuodelta 1911, N:o 23 vuodelta 1911 ja N:o 21 vuodelta 1912 sekä lisätyn Kvston pöytäk. toukok. 28 päivältä 1912, 1 § (Liite I).

sen kaupungintalon aikaansaamista, josta kaupunki kohtuullisia kustannuksia käyttämällä saisi kaupunginhallinnolle välttämättömän tarpeelliset, riittävät ja tarkoituksenmukaiset huoneistot. Rakennusohjelmaa arvostellessaan on Komitea vakuuttunut siitä, että sitä on tuntuvassa määrässä muutettava ja uudestilaadittava, jos mieli saattaa kaupungintalokysymys onnelliseen ja kohdakkoin toteutettavissa olevaan ratkaisuun.

Kilpailua varten laadittua rakennussuunnitelmaa vastaan täytyy ensinnäkin muistuttaa, että eri huoneistojen tila on kauttaaltaan ehdotettu liian runsaaksi. Vertaillen Münchenin ja Kööpenhaminan raatihuoneiden sekä rakenteilla olevan Tukholman kaupungintalon asemanjaoituksiin on käynyt selville, että näissä kaupungeissa, tuntuvasti kehittyneemmistä oloista huolimatta, on katsottu voivan tulla toimeen verraten pienemmällä lattia-alalla kuin mitä tänne hankkeissa olevaa kaupungintaloa varten vuonna 1912 laaditussa rakennusohjelmassa on vastaavain hallintohaarain käytettäväksi varattu. Huoneistojen liiallista tilaa käy Komitean mielestä tuntuvasti supistaminen mitenkään sivuuttamatta mukavuuden vaatimuksia taikka vastedes lisääntyvää tilantarvetta.

Ensinnäkään ei ole pakottavaa tarvetta keskittää kaikkia kunnan virastoja kaupungintaloon. Erinäisiltä näkökannoilta katsoen ei tämä näy olevan suotavaakaan erälle näistä. Niinpä käy Terveystoimikunnan huoneistot, terveydellisten tutkimusten laboratorioin ja terveystoimiston sekä Satamakonttorin haitatta pysyttämisen Eteläsataman varrella olevassa pakkahuonerakennuksessa, niin kauan kuin kaupunki ei tarvitse tätä rakennusta muuhun tarkoitukseen. Ja jos kaupunki vastedes päättää käyttää puheentalaisen keskeisen ja arvokkaan tontin johonkin muuhun tarkoitukseen, käy vaikeuksia kohtaamatta siihen kaupungintaloryhmän osaan, joka toistaiseksi jätetään rakentamatta, teettäminen erityisen kylkirakennuksen, jossa olisi huoneistoja sekä Terveystoimikunnalle että kaupungin muille terveyshoidollisille laitoksille. Mitä taas Satamakonttoriin tulee, on sen tilantarve vähäinen ja paljon sopivammin kuin sijoittamalla Satamakonttori kaupungintaloon tyydytettävissä rakennuttamalla pienehkö konttorirakennus aivan satamain läheisyyteen, esim. Katajanokalle tahi Laivaveistämön alueelle. Kunnan työvälistoimistonkin kävisi edullisesti, ainakin toistaiseksi, pysyttämisen nykyisellä paikallaan vanhassa pakkahuonerakennuksessa Pohjoissataman varrella ja voisi se kaupungintalon valmistuttua ehkä saada käytettäväkseen joutilaksi tulleet Vaivaishoitohallituksen huoneistot.

Melko suuri tilan säästö saavutettaisiin tämän lisäksi järjestämällä Maistraatille ja kunnan muille virastoille yhteinen pääarkisto vanhempia asiakirjoja varten, joita ei tarvita juoksevain asiain käsittelyssä, vaan pitää olla saatavilla arkistotutkimuksia tehtäessä. Kuhunkin virastoon järjestettäisiin näin ollen pienehkö kasiarkistot, joissa säilytettäisiin asia- ja pöytäkirjoja myöhemmiltä vuosilta.

Esillä olevaa asiaa perin pohjin tarkastellessaan on Komitea siis havainnut, että korttelissa N:o 30 tarjona olevan tilan käy tuntuvasti tehokkaammin käyttäminen kunnallishallinnon tarpeisiin kuin mitä kilpailun tulos osottaa. Kilpailuohjelman mukaan käytettäisiin koko mainitussa korttelissa ja korttelin N:o 31 koillisosassa oleva tonttiala kunnan virastojen (paitsi Raastuvanoikeuden ja poliisilaitoksen) tarpeisiin. Komitea sitä vastoin on tullut siihen tulokseen että, jos Seurahuoneen tontille ja rajakkaisiin raatihuoneen tontin osiin teetetään neljä kerrosta ynnä pohjakerroksen käsittävä kaikkiaan noin 74 metrin syvä rakennus, voi siihen, jos se sopivasti suunnitellaan, sijoittaa kaikki kunnan virastot ja laitokset, lukuunottamatta a) poliisilaitosta, jolle lähimmässä tulevaisuudessa teetetään oma talo; b) Raastuvanoikeutta, joka saisi käytettäväkseen koko vanhan raatihuoneen; sekä c) terveydenhoitoviranomaisia ja Satamakonttoria sekä työnvälitystoimistoa, jotka, niinkuin edellä huomautettiin, kävisi haitatta sijoittaminen kaupungintaloryhmän ulkopuolelle. Teknilliset laitokset niinkään ovat omissa huoneistoissaan eivätkä tarvitse sijaa kaupungintalossa.

Komitea on esittämistään syistä ollut sitä mieltä, että kaupungintalo on etusijassa keskitettävä tässä puheena olevaan korttelin N:o 30 osaan, että tämä tonttiala on mahdollisimman tyyten käytettävä hyödyksi sekä että eri laitosten huoneistotilaa voi ja pitää asianhaaran vaatimalla tavalla supistaa.

Edut tuollaisesta rakennusohjelman rajoituksesta ovat ilmiselvät. Vanhaa raatihuonetta voisi monet ajat, ehkäpä vuosikymmeniä, edelleen käyttää tuomioistuinhuoneistona sekä siten välttää suuria kustannuksia, joita koituisi toisten huoneistojen hankkimisesta tuomioistuimelle. Raastuvanoikeudenkin huoneistojen sijoittamiseen uuden kaupungintalon rakennusohjelmaan on sitä vähemmän aihetta, kun kysymys oikeudenkäyntilaitoksen uudistamisesta on paraikaa päiväjärjestyksessä sekä uudistusehdotus, niinkuin tunnettu, m. m. sisältää, että valtio kokonaan ottaisi haltuunsa tuomioistuinlaitoksen. Tilaisuutta Raastuvanoikeuden nykyisten huoneistojen laajentamiseen muutoin tarjoutuisi rahatoimilaitoksen ja poliisilaitoksen poismuuton johdosta. Uuden poliisitalon valmistuttua noin 3—4 vuoden kuluttua kävisi poliisin nykyisiin huoneistoihin, tarpeenmukaisesti siistittyinä, rakennusajaksi väliaikaisesti sijoittaminen suurimman osan nykyään Seurahuoneelle sijoitetuista kunnan viranomaisista.

Ehdotusta että rakennustyö aluksi keskitettäisiin Kauppatorin puolelle perustelee lisäksi se seikka, että vanha Seurahuoneentalo on, niinkuin Komitea on edellisessä mietinnössään todennut, niin puutteellisessa kunnossa, ettei sen kuntoonpanemista pitemmäksi ajaksi käy taloudelliselta eikä tarkoituksenmukaisuuden kannalta puoltaminen. Ja vaikka Seurahuone pantaisiinkin suurilla kustannuksilla kuntoon, olisi siinä kuitenkin tilaa ainoastaan verraten vähälukuisille kunnan virastoille ja laitoksille. Senaatintorin puoleiset rakennukset sitä vas-

toin ovat kutakuinkin tyydyttävästi ja paljon vähemmällä kustannuksilla pantavissa kuntoon sekä käytettävissä tuomioistuinhuoneistoiksi ja muihin kunnan tarpeisiin. Niinpä sopisi esimerkiksi korttelista N:o 31 lunastettu tontti vastedes antaa terveydenhoitoviranomaisten käytettäväksi, kun pakkahuoneen-tontti tarvitaan muuhun tarkoitukseen.

Jos ohjelma nyt rajoitetaan Kauppatoria päin antavaan korttelin etelä-puoliskoon, olisi kuitenkin kaupungintalo suunniteltava niin, että rakennusta vastedes sopivan ajan tultua kävisi vaikeudetta laajentaminen Senaatintorille asti. Vaikka kysymys Senaatintorin lopullisesta muodostelusta Komitean ehdottaman menettelyn mukaan nykyään siirtyisi syrjemmälle, täytyy tämä kysymys kuitenkin ennemmin tai myöhemmin ottaa pohdittavaksi, sittenkun kaupungintalokysymys Komitean ehdottamassa suppeammassa muodossa on saatettu ratkaisuun. Nykyhetkellä kuitenkin näyttää riittävän, että kaavi-omaisella suunnitelmalla osotetaan, miten aiotaan toisiinsa liittää nyt raken-nettava kaupungintalon osa ja sen Senaatintorille päin antava jatkos, joten jätettäisiin tulevaisuuden asiaksi silloisten tarpeiden ja käsitystapain mukai-sesti tarkemmin ratkaista sekä asemanjaoitus että julkisivukysymys. Tähän katsomatta kävisi toimenpiteisiin ryhtyminen itse torin sekä sen liikenteen järjestämiseksi.

Kaupungin ja Aktiebolaget G. F. Stockmann yhtiön kesken joulukuun 2 päivänä 1911 korttelissa N:o 31 sijaitsevasta Sofiankadun tontista N:o 1 tehdyssä kauppakirjassa on yhtiö sitoutunut mainitussa korttelissa Unionin-kadun tontilla N:o 5 omistamaansa kulmataloa uudestirakentaessaan raken-nuttamaan ja pysyttämään Senaatintorin puoleisen julkisivun semmoisena, että se rakennustaitteellisesti käy yhteen sen monumentaalisen rakennuksen kanssa, jonka kaupunki rakennuttaa torin etälälaitaan. Tämä sitoumus kui-tenkin välikirjan määräysten mukaan raukeaa, jolleivät kaupunginviranomai-set ole puheenalaisten kaupungin rakennusten julkisivuja vahvistaneet kym-menen vuoden kuluessa kauppakirjan päivämäärästä lukien.

Komiteassa on tämän johdosta huomautettu, että mainittu kaupungin panema ehto todennäköisesti jää täyttämättä, jos Komitean puoltama rakennus-ohjelma toteutetaan. Komitea myöntää tämän mahdolliseksi, mutta huoma-uttaa, että tuollaisen mahdollisuuden tuottama vaara ei ole ylen suuri. Sillä jos kerran toiminimen tonteille rakennetaan isonlainen tavarahuone, mikä paikan liikeasemaa silmälläpitäen näyttää tuskin luultavalta, niin täytyy edel-lyttää, että tontinomistajan käyttämä arkkitehti antaa julkisivulle sellaisen rakennustaitteellisen ulkoasun, joka arvokkaasti sopeutuu ympäristöön eikä vaikuta häiritsevästi kaupunkikuvaan.

Onhan sitä paitsi kaupungin käytettävänä se keino, että aikanaan ostaa tämänkin talon ja siten hankkii itselleen vapaat kädet Senaatintorin etelälaidan

muodostelemiseen nähden kaikessa laajuudessaan. Mutta, niinkuin Komitea on edellä koettanut osoittaa, tätä asiaa ei ole kytkettävä kaupungintalorakennukseen, jos todella mieli saada se toimeenpannuksi lähiaikaisessa tulevaisuudessa.

Mitä sitten tulee kysymykseen, miten kaupungintalokysymystä parhaiten voitaisiin viedä eteenpäin ja saataisiin takeita hyvin harkitusta ja todellisten tarpeiden mukaisesta kaupungintaloryhmän asemanjaoituksesta, niin voihan Rahatoimikamarin tavoin ajatella sitä keinoa, että taitava ja kokenut arkkitehti saisi tehtäväkseen, seikkaperäisesti tutkittuaan eri viranomaisten tarpeita ja toivomuksia huoneiden sijoitukseen y. m. nähden, yksissä neuvoin Komitean kanssa laatia tarpeelliset ehdotukset, jotka sekä esteettiseltä että rakennustaiteelliselta ja käytännölliseltä kannalta täyttäisivät kaikki tässä kysymykseen tulevat suuret vaatimukset. Tässä tapauksessa sopisi Kauppatorin puoleinen julkisivu kenties panna uuden kilpailun alaiseksi.

Kilpailun tulosta silmälläpitäen on Komiteasta kuitenkin näyttänyt paremmalta, että julistettaisiin uusi rakennustaiteellinen n. s. *rajoitettu palkintokilpailu* viiden palkitun luonnoksen laatijain kesken. Näiden lisäksi olisi Komitean mielestä myöskin arkkitehti Eliel Saarille sen erikoisaseman johdosta, mikä hänellä on Suomen rakennustaiteen alalla, varattava tilaisuus ottaa osaa kilpailuun. ¹⁾

Tätä ehdotusta on Komitea arvellut olevan puoltaminen sitä mieluummin, kun edellä esitetyt näkökohdat, mikäli koskee rakennuksen teettämistä kahdessa jaksossa, tontin käyttämistä sekä huoneistojen sijoitusta ja ryhmitystä, poikkeavat aikaisemman ohjelman määräyksistä siinä määrin, että sen johdosta oleellisilta kohdin uusi rakennusohjelma käy tarpeelliseksi. Lisätukea rajoitetun kilpailun toimeenpanemiselle on Komitea saanut siitä aikaisemman kilpailuohjelman määräyksestä (*Pain. asiakirj. N:o 21 vuodelta 1912, siv. 16*), että palkintolautakunnalla on valta ehdottaa uusi kilpailu julistettavaksi. Tätä valtaansa ei palkintolautakunta tosin ole käyttänyt, vaikka asia on ollut lautakunnassa pohdittavana, mutta Komitean mielestä on painavia syitä esitettävissä tämän ajatuksen toteuttamisen puolesta.

Siihen kysymykseen nähden mitä kustannuksia tuollainen rajoitettu uusi kilpailu tuottaisi, huomautettakoon että, kun toimitetussa yleisessä kilpailussa ei jaettu ensimmäistä palkintoa, on siihen tarkoitukseen myönnetty 10,000 markan rahamäärä käytettävänä, minkä lisäksi Kaupunginvaltuusto on kilpailuohjelman mukaan ehdollisesti osottanut 6,000 markkaa uudistetun

¹⁾ Eräs vähemmistö Komiteassa on ollut sitä mieltä, että muidenkin arkkitehtien, joiden luonnokset on ostettu, tulisi saada ottaa osaa kilpailuun.

kilpailun kustannuksiin. On siis käytettävänä kaikkiaan 16,000 markkaa, josta summasta esimerkiksi 12,000 markkaa sopisi osottaa puheenalaiseen tarkoitukseen siten, että kullekin kilpailijalle taattaisiin 2,000 markan korvaus työstään kerta kaikkiaan.

Edellyttäen tässä esitettyjen näkökohtain saavuttavan Kaupunginvaltuuston hyväksymisen on Komitea laatinut ehdotuksen uudeksi kilpailuohjelmaksi, jonka ehdotuksen Komitea saa täten antaa Valtuuston tutkittavaksi. Ohjelma, joka Komitean toimesta on saatettu vastaisen kilpailun osanottajain tiedoksi ja jonka nämä ovat kaikin puolin hyväksyneet, on laadittu silmälläpitäen niitä seikkoja, jotka ovat määränneet Komitean kannan kaupungintalokysymyksen valmistelussa. Ohjelma käsittää seuraavat pääkohdat:

a) Kaupungintalo rakennetaan korttelin N:o 30 Kauppatorin puoleiseen osaan ja noin 74 metriä syvä. Tämä julkisivu tehdään mahdollisimman pitkä ja sen kumpaisellakin puolella olevat Katariinan- ja Sofiankadun päät olisivat tontin kohdalta 15 metrin pituudelta ainoastaan 10 metriä leveät. Muutoin saisivat mainitut poikkikadut 16 metrin leveyden, kuitenkin huomioon ottaen että Sofiankatu G. F. Stockmann yhtiön omistamain Sofiankadun tonttien N:ojen 6 ja 2 kohdalta laajennettaisiin vähintään 18 metrin levyiseksi eli siihen leveyteen, mikä sekä 1895 vuoden rakennusjärjestyksen että paraikaa käsiteltävänä olevan kaupungin uuden rakennusjärjestyksen mukaan on tarpeellinen, jotta mainituille kahdelle tontille saa rakentaa viisikerroksisen talon. Edellä mainitussa kauppakirjassa on kaupunki nimittäin sitoutunut *viimeistään ennen joulukuun 2 päivää kuluvaan vuotta* ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin kaupunginasemakaavan muutoksen hankkimiseksi vastamainitussa tarkoituksessa ja on sentähden kaupungin velvollisuus, ellei muuta sopimusta yhtiön kanssa saada aikaan, ennen vastamainittua päivää tehdä asianomaiseen paikkaan alistus tuollaisen kaupunginasemakaavan muutoksen aikaansaamisesta.

b) Rakennuksessa on neljä kerrosta ynnä pohjakerros, ja pääasiallisesti ryhmitetään huoneistot rakennustaiteellisesti koristellun sisäpihan ympärille, joka varustettaisiin lasikatolla ja jota tarpeen tullen ehkä sopisi käyttää juhlallisten kansalaiskokousten ja muiden juhlatilaisuuksien paikaksi.

c) Huoneistojen sijoitukseen nähden annetaan ohjelmassa m. m. se ohje, että Kaupunginvaltuuston huoneistot (kaikkiaan noin 640 m² lattiapintaa) käy sijoittaminen vasten edellä mainittua katettua sisäpihaa olevaan poikittaiseen kylkirakennukseen. Ensi kerrokseen sijoitettaisiin esimerkiksi Rahatoimikonttorin, Revisionikonttorin, Vaivashoitohallituksen ja Kasvatuslautakunnan huoneistot, joiden lattiapinta olisi yhteensä noin 1,300 m². Toisessa kerroksessa olisivat Maistraatin, ulosottotoimen ja henkikirjoittajan virkahuoneet, joita varten tarvitaan kaikkiaan noin 1,570 m². Kolmanteen kerrokseen sijoit-

tettäisiin Rahatoimikamari, Taksoitusvalmistelukunta, Kansakoulujohtokunnat ja Tilastokonttori, jotka tarvitsisivat lattiapintaa yhteensä noin 1,300 m². Neljännessä kerroksessa olisivat Rakennuskonttori ja Rakennustarkastus sekä varahuoneita, joita varten tarvittaisiin kaikkiaan noin 1,300 m².

Komitean tavoin supistamalla virkahuoneiden lukua ja kokoa sekä sijoittamalla muuanne terveyshoidolliset viranomaiset, Satamakonttori ja työnvälitys on kokonaispinta-alaa voitu vähentää kaikkiaan noin 2,750 m². Jos huoneistot ryhmitetään ja sijoitetaan Komitean ehdottamalla tavalla, olisi suunnitelluissa rakennuksissa tarjona täysin riittävästi tilaa niihin tarpeisiin, joita rakennus on tarkoitettu tyydyttämään. Lopullisia ehdotuksia laatiessa, mikä tietenkin on tehtävä asianomaisten laitosten ja viranomaisten kanssa neuvoteltua, voidaan lisäksi tehdä tarpeellisia muutoksia huoneitten sijoitukseen ja ryhmitykseen.

Kilpailuajan on Komitea ehdottanut ulotettavaksi marraskuun 2 päivään 1914, joten tarjoutuisi tilaisuus kilpailun tuloksen pohjalla tehdä esitys edellä mainitusta kaupunginasemakaavan muutoksesta sitä varten pannun määräajan kuluessa. Saapuneitten ehdotusten arvosteleminen lienee sopiva antaa toimeksi Komitealle, johon kilpailevat valitsisivat lisäksi kolme ammattimiestä, mutta asian edelleen valmisteleminen näyttää olevan annettava varsinaisen Komitean tehtäväksi.

Komitea saa sentähden esittää Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi

että tämän oheisen ohjelman mukaisesti toimeenpannaan rajoitettu kilpailu uusien piirustusluonnosten aikaansaamiseksi Helsingin kaupungin kaupungintaloa varten; sekä

että Komitea saa toimekseen julistaa kilpailun sekä ryhtyä sen yhteydessä oleviin muihin täytäntöönpanotoimiin.

Jos tämä hyväksytään, päättänevät Kaupunginvaltuusmiehet lisäksi

käskeä Komitean, sittenkun edellä mainittu palkintokilpailu on toimeenpantu ja kilpailusuunnitelmat asianmukaisesti tarkastettu ja arvosteltu, Kaupunginvaltuusmiehille

tehdä ehdotuksen niiksi muiksi toimenpiteiksi, joita kaupungintalokysymyksen ratkaisu vaatii.

Helsingissä, huhtikuun 7 päivänä 1914.

Alfred Norrmén.

J. Castrén.

Nest. L. Eskola.

Alexis Gripenberg.

G. Idström.

Hugo Lindberg.

O. Tarjanne.

John Uggla.

Helsingin Kaupunginvaltuusto kutsuu täten arkkitehdit, herrat

*Armas Lindgrenin,
Taucherin, Cajanuksen ja Blomstedtin,
A. Richardtsonin, B. Nymanin ja B. Brunilan,
Lars Sonckin ja Oscar Bomansonin,
Palmqvistin & Sjöströmin, sekä
Eliel Saarisen*

antamaan uudet luonnospiirustukset Helsingin
kaupungin kaupungintaloa varten.

1 §.

Rakennus, jonka tarkoitus tässä alempana tarkemmin ilmoitetaan, on aikomus sijoittaa kortteliin N:o 30 nykyiselle Seurahuoneentontille sekä siihen rajoittuvaan Raatihuoneentontin osaan tämän oheisessa asemakaavassa punaisella osotettu ja ulkoisia rakennusrajoja noudattaen.

2 §.

Kilpailevien huomiota kiinnitetään siihen, että muutkin korttelin N:o 30 osat on aikomus vastaisuudessa rakennuttaa nyt suunniteltuun kaupungintalorakennukseen liittyviksi sekä että kaupungintalon ulkoasun sentähden pitää käydä yhteen Senaatintorin varrellä olevain Engelin rakentamain rakennusten arkitehtuurin kanssa.

3 §.

Kun rakennustaiteellinen muoto vaatii, saa rakennusrajan ulkopuolelle joiltakin kohdin ulottaa ulkonemia, parvekkeita, pengermiä, portaita y. m. s., kuitenkin niin ettei siitä tule mainittavaa estettä liikenteelle. Kauppatorin puolella kuitenkin suodaan suurempi vapaus edellä mainitussa kohden.

4 §.

Kaupungintalo rakennetaan käsittäväksi neljä kerrosta ynnä pohjakeroksen.

5 §.

Kaupungintalon huoneistot on pääasiallisesti ryhmitettävä rakennustaitteellisesti muodostellun ja katetun sisäpihan ympärille.

6 §.

Rakennuksen tulee sisältää seuraavat huoneistot:

1. Kaupunginvaltuusto.

Eteinen.	
Päällysvaatehuone 100 henkeä varten.	
Mukavuushuoneet, erikseen miehille ja naisille.	
Kokoussali 100 henkeä varten. Puheenjohtajanpöydässä on varattava paikka sihteerille ja notarille. Erityiset paikat ovat varattavat pormestarille ja Rahatoimikamarin puheenjohtajalle, samoin sopivat paikat sanomalehtien selostajille (10 paikkaa) ja pikakirjoittajille (4 paikkaa)	280 m ²
Kuulijaparveke noin 100 henkeä varten, eri porraskäytävään ja päällysvaatehuoneineen	80 ”
Tupakoimishuone tarjoilulaitoksineen	70 ”
2 kansliahuonetta (toinen isompi), yhteensä	70 ”
2 valiokuntahuonetta, joista toiseen sijoitetaan kirjasto, yhteensä	100 ”
Vahtimestarinhuone ynnä eteinen ja mukavuuslaitokset ..	30 ”
Arkisto, jonka saa sijoittaa pohjakerrokseen tai ullakolle, edellyttäen että suoranainen yhteys kanslian kanssa saadaan aikaan	80 ”

2. Maistraatti.

Päällysvaatehuone ja mukavuuslaitokset.	
Kokoussali	90 m ²
Odotushuone (ehdoll. välikäytävään)	50 ”
Pormestarin huone	25 ”
2:n kunnallisneuvosmiehen kansliahuone	35 ”
2:n oikeusneuvosmiehen ”	35 ”
Odotushuone	30 ”
2:n vahtimestarin huone	25 ”
Virkistysuhuone	30 ”

3. Maistraatinreistraattori.

Isohko sali	40 m ²
Odotushuone	30 ”
4:n vahtimestarin huone	40 ”
2 huonetta kansliahenkilökuntaa varten.....	50 ”

4. Maistraatinsihteeri ja julkinen notari.

Vastaanottohuone	40 m ²
Kansliahuone.....	30 ”
Puhtaaksikirjoittajain huone.....	60 ”

5. Maistraatinarkisto.

1 sali.....	100 m ²
Huone palveluskuntaa ja yleisöä varten (piirustusten kopioiminen y. m.).....	90 ”
Varahuone	30 ”

6. Ulosottoimi.*a) rikostuomioiden täytäntöönpano.*

Kriminaalieksekuutorin sali	50 m ²
Saman kansliahuone	30 ”
Yleisön odotushuone (ehdoll. välikäytävässä).....	30 ”
Puhtaaksikirjoittajain huone.....	30 ”
Vahtimestarin huone	30 ”
2 huonetta tuotujen henkilöiden säilyttämistä varten à 20	40 ”

Yleisön sisäänkäytävät on sijoitettava syrjemmälle sekä eristetävä muista sisäänkäytävistä ja portaista.

b) kaupunginvoudinkonttori

lähinnä edellisen välittömään yhteyteen.

Kaupunginvoutien sali	50 m ²
6 kansliahuonetta kaupunginvouteja ja apulaisia, puhtaaksi- kirjoittajia y. m. varten	180 ”
Varahuone	30 ”

7. Taksoitusvalmistelukunta ja Taksoituslautakunta.

1 isohko sali	60 m ²
5 kansliahuonetta (1 valmistelukunnan puheenjohtajaa, 1 sihteeriä ja 3 apulaisia varten) à 30	150 „
Varahuone	30 „

8. Henkikirjoittaja.

1 sali.....	50 m ²
Odotushuone	40 „
6 kansliahuonetta à 30	180 „

9. Rahatoimikamarin huoneisto

on suunniteltava hyvään yhteyteen Rahatoimikonttorin huoneistojen kanssa ja tulee yleisöllä olla siihen helppo pääsy.

Päällyysvaatehuone ja mukavuuslaitokset.

Odotushuone, samalla vahtimestarin huone	65 m ²
Kokoussali	90 „
1 huone puheenjohtajaa varten.....	30 „
Sihteerin huone	30 „
4 huonetta virkamiehiä varten à 30	120 „
3 „ kanslistejä varten à 30	90 „
1 huone arkistoa ja kirjastoa varten	40 „
Virkistyshuone.....	35 „

10. Rahatoimikonttoriin

tulee yleisöllä olla helppo pääsy ja on sen oltava mukavassa yhteydessä Rahatoimikamarin kansa.

Toimitussali, vähintään 5 m korkea, ainakin 12—16 toimitusluukkua	200 m ²
2 huonetta kaupunginkamreeria sekä tämän apulaista varten à 25.....	50 „
Kaupunginkasöörin huone.....	25 „
Kirjanpitäjän huone	60 „

Konttori- ja puhtaaksikirjoittajain huone	80 m ²
Huone lasku- ja kirjoituskoneita varten	25 ”
Arkisto- ja lomakehuone	70 ”
Raha- ja kirjaholvi	25 ”
2 varahuonetta à 30	60 ”

11. Revisionikonttori

edellisen välittömässä yhteydessä.

1 sali vuosilintarkastajia varten	60 m ²
Huone kaupunginreviisoria ”	25 ”
” ” ” ” ”	25 ”
Varahuone	30 ”
Vahtimestarin huone	20 ”

12. Kaupungin yleisten töiden Hallitus.

Kokoussali	50 m ²
Sihteerin huone	20 ”
Kaupungininsinöörin huone	30 ”
Työpäällikön ”	30 ”
Apulaistyöpäällikön ”	20 ”
Ylimääräisten apulaisinsinöörien huone	45 ”
Kaupunginarkkitehdin ”	30 ”
Kaupunginarkkitehdin apulaisen ”	30 ”
Kaupunginarkkitehdin kansliahuone	20 ”
Kaupunginasemakaava-arkkitehdin huone	30 ”
Kaupunginasemakaava-arkkitehdin apulaisen ja insinöörin huone	30 ”
Kamreerin huone	30 ”
Puhtaanapito-osaston johtajan huone	25 ”
Puhtaanapito-osaston apulaisten ”	30 ”
Kaupunginrakennusmestarin ”	20 ”
Maamittarin huone	30 ”
Maamittausosaston apulaisten huone	45 ”
Maamittarin arkiston (tulenkestävä) huone	20 ”
Kirjoitus- ja laskuapulaisten ”	40 ”
Insinööriosaston piirustussali	85 ”
Huonerakennusosaston piirustussali	85 ”
Kaupunginasemakaava-arkkitehdin piirustussali	85 ”

Kaupunginasemakaavaosaston karttojen, mallien y. m. huone	30 m ²
Sinikopioimis- ja valokuvaushuone.....	25 ”
Aamiaishuone kansliahuoneiden yhteydessä.....	30 ”
S:a piirustussalien ”	35 ”
Etuhuone työpäällikön huoneen ”	50 ”
S:a kaupunginarkkitehdin huoneen yhteydessä.....	25 ”
Pienehkö etuhuone kaupungininsinöörin ja työpäällikön huoneen yhteydessä.....	20 ”
Etuhuone, joka on mukavuuksilla, pesuastioilla y. m. sellaisilla varustetun maamittarin huoneen yhteydessä	25 ”

13. Rakennustarkastus.

Odotushuone	35 m ²
Rakennustarkastajan huone	25 ”
Rakennustentarkastajan apulaisen huone	20 ”
4 virkamieshuonetta à 25	100 ”
Arkistohuone	25 ”

14. Tilastokonttori.

Johtajan huone	30 m ²
5 kansliahuonetta à 30	150 ”
2 varahuonetta ” 30	60 ”

15. Vaivahoitohallitus.

Odotushuone	100 m ²
Kokoussali	60 ”
Kansliahuone	60 ”
Toimitusjohtajan huone.....	25 ”
2 virkamieshuonetta à 30.....	60 ”
Odotushuone	30 ”

16. Kasvatuslautakunta.

1 isompi odotushuone.....	40 m ²
1 pienempi s:n	25 ”
1 kokoushuone.....	40 ”

1 isonlainen huone ammattihoitajalle.....	40 m ²
1 kansliahuone	35 ”
1 huone taloudenhoitajalle ja kasöörille	35 ”

17. Kansakoulujohtokunta.

2 kansakoulutarkastajain työhuonetta, joissa myös Kansa- koulujohtokunta sekä eri kansakoulukomiteat voisivat kokoontua, à 30	60 m ²
Apulaistarkastajan työhuone.....	20 ”
2 huonetta koululääkärejä varten à 20.....	40 ”
Taloudenhoitajan työhuone	30 ”
2 työhuonetta kanslia-apulaisia varten à 20	40 ”
Arkistohuone	30 ”
Varastohuone (köyhäin oppilasten vaatteiden, jalkineiden y. m. säilyttämistä varten).....	30 ”
2 odotushuonetta à 20	40 ”
2 mukavuushuonetta à 5	10 ”
Eteinen	20 ”

18. Kaupungintalon taloudenhoitaja y. m.

Kaupungintalon taloudenhoitaja:	
1 varastohuone.....	40 m ²
1 konttorihuone	30 ”
1 odotushuone	20 ”
Näiden vieressä asuinhuoneisto, joka käsittää:	
3 huonetta, eteisen ja keittiön.....	120 ”
1:nen koneenkäyttäjää: 2 huonetta, eteinen ja keittiö	90 ”
2 ovenvartijaa: 1 huone, eteinen ja keittiö (huoneistojen tulee mieluinmin olla pääsisäänkäytävän vieressä pihaa päin)..	120 ”
2 lämmittäjää samoin	120 ”
2 talonmiestä ”	120 ”
1 yövartija ”	60 ”
1 siivoojatar: 1 huone ja eteinen.....	30 ”
1 makasiini vaalikalustoa varten	30 ”
1 makasiini muita tarkoituksia varten.....	40 ”
1 automobiilitalli.....	40 ”
1 työpajahuone	40 ”
1 pesutupa	35 ”

7 §.

Huoneistojen ryhmittymykseen nähden annetaan lisäksi seuraavat ohjeet, jotka eivät kuitenkaan ehdottomasti velvoita kilpailevia:

a) Kaupunginvaltuuston huoneistot sijoitetaan poikittaiseen kylkirakennukseen tontin sisäosaan edellä mainittua katettua sisäpihaa päin.

b) Huoneistot jaetaan muutoin eri kerrosten kesken esimerkiksi seuraavasti:

I kerros. Rahatoimikonttori, Revisionikonttori, Vaivahoitohallitus (käytävä poikkikadulta) ja Kasvatustalokunta (s:n s:n).

II kerros. Maistraatti, Ulosotto- ja Henkikirjoittajan konttori.

III kerros. Rahatoimikamari, Taksoitusvalmistelu, Kansakoulujohtokunnat ja Tilastokonttori.

IV kerros. Kaupungin yleisten töiden Hallitus, Rakennustarkastus ja varatila.

Pohjakerros. Tähän sijoitettaisiin kaupungintalon taloudenhoitajan ja palvelijaston huoneistot y. m. Täällä myös (ehdollisesti katetun pihan alla) varattaisiin sija, vähintään 400 m² lattiapintaa, pääarkistolle, jossa säilytettäisiin Maistraatin ja muiden kunnan virastojen vanhempia asiakirjoja.

c) Kuhunkin kerrokseen sijoitetaan edellä mainittujen lisäksi tarpeellinen määrä päällysvaatehuoneita ja W. C., viimeksi mainitut mahdollisimman määrin keskitettyinä; sekä

d) Odotushuoneiden sijaan voi laittaa tilavat välikäytävät.

Yleisiä huomautuksia.

Edellä olevan luettelon kaikki mitat ovat likimääräisiä ja saa niistä jonkin verran poiketa.

Paitsi edellä mainittuja saa varahuoneita lisäksi sijoittaa kuhunkin huoneistoon, kun tilaisuutta siihen tarjoutuu.

Kaupungintalorakennuksessa varataan tila lämpöjohtokeskukselle, hiilihuoneelle y. m.

Tavalliset työ- ja kansliahuoneet saavat olla noin 6,5 m syvät.

Kun valaistusolot sallivat, saa laittaa lyhyenlaisia keskikäytäviä. Muutoin on käytettävä välittömästi valaistuja sivukäytäviä. Käytävät eivät saa olla 3 m. kapeammat.

Kulkuyhteys on järjestettävä uuden kaupungintalon ja raatihuoneryhmän välille.

Vaikka Senaatintorin puoleiset rakennukset tulevat toistaiseksi pysyttäväiksi, on tähän korttelin osaan vastedes tehtävän uutisrakennuksen

kaaviomainen suunnitelma jo nyt laadittava sekä vastaisten rakennusryhmän väliset kulkuyhteydet osotettava. Senaatintorin puoleisen julkisivun muodostelua ei tarvitse tässä yhteydessä suunnitella.

Torneja ja katonkorokkeita, jotka häiritsevät Nikolainkirkon aikaansaamaa vaikutusta, ei ole suunniteltava.

Piirustukset.

Seuraavat piirustukset pyydetään:

a) Kunkin kerroksen pohjapiirustus laadittuna mittakaavaan 1 : 200, ollen pohjakerros asemapiirroksena.

b) Tarpeelliset leikkauspiirustukset laadittuina mittakaavaan 1 : 200 ja osottaen myöskin katujen ja pihain puolelta tulevan valaistuksen sekä katetun pihan ja Kaupunginvaltuuston kokoussalin ynnä pääsisäänkäytävän hallin rakennustaiteellisen muodon.

c) Kaksi julkisivupiirustusta, toinen Kauppatorin ja toinen Sofiankadun puoleisesta julkisivusta, samaan mittakaavaan laadittuina; ja

d) Kaksi tushilla laadittua varjostamatonta erikoispiirustusta, toinen Kauppatorin puoleisen pääjulkisivun sisäänkäytävän kohdalta ynnä siihen rajoittuvasta julkisivun osasta profilipiirustuksineen julkisivun pinnasta sekä vaaka- että pystösuorassa projektiossa ja toinen osasta katetun pihan puoleista julkisivua. Viimeksi mainittujen piirustusten mittakaava on 1 : 50.

Piirustusten ohessa pitää seurata ilmoitus kuutiosisällyksestä, luettuna kellarin lattiasta ullakkohirsikerran yläreunaan.

Ehdotukset on käärölle kiertämättöminä ja sinetöityinä sekä tunnusmerkillä ja nimilipulla varustettuina annettava perille viimeistään marraskuun 2 päivänä 1914 klo 3 iltapäivällä Kaupunginvaltuuston kansliaan varustettuina osotekirjoituksella „Kaupungintalokilpailu“.

Ehdotusten arvosteleminen.

Perille annetut luonnokset tarkastaa ja arvostelee Kaupunginvaltuuston kaupungintalokysymystä valmistelemaan asettama seitsenhenkinen Komitea, johon kilpailevat lisäjäseniksi valitsevat kolme koti- tahi ulkomaista ammattimiestä.

Ehdotuksia arvostellessa pidetään silmällä niiden taiteellista arvoa, tarkoituksenmukaisuutta ja halpahintaisuutta, jonka viimeksi mainitun seikan lisätty Kaupungintalokomitea tutkii kustannuslaskelmia toimittamalla.

Kilpailun osanottajille taataan kullekin 2,000 markan korvaus. Palkintoa ei jaeta, mutta lisätty Kaupungintalokomitea lausuu mielensä perille annettujen suunnitelmien keskinäisestä etevämmyydestä sekä siitä, mikä niistä on pantava etusijaan.

Annetut luonnokset jäävät kaupungin omaisuudeksi ainoastaan sikäli kuin niitä käytetään puheenalaisen rakennusyrityksen toimeenpanossa. Muussa tapauksessa varataan asianomaisille käyttöoikeus teoksiinsa. Tekijöillä on niinkään oikeus julkaista luonnoksensa, ja on ne sitä varten pidettävä jonkin lyhyen aikaa asianomaisten saatavina.

Lyhennysote pöytäkirjasta, joka tehtiin Helsingin lisätyn Kaupunginvaltuuston kokouksessa toukokuun 28 päivänä 1912.

1 §.

Esiteltiin lisätoimenpidettä varten kokouksesta toukokuun 18 päivänä 1911 Rahatoimikamarin esitys uuden kaupungintalon rakennuttamisesta (*Pain. asiak. N:o 15 v. 1911*) sekä valiokunnanmietinnöt asiasta (*Pain. asiak:t N:ris 23 v. 1911 ja 21 v. 1912*).

Sittenkun yleinen keskustelu asiasta oli tämän jälkeen julistettu päättyneeksi, esitti herra puheenjohtaja vastattavaksi seuraavan äänestysesityksen:

„Ne herrat Kaupunginvaltuusmiehet, jotka hyväksyvät valiokunnan ehdotuksen asiassa sikäli että Valtuusto nyt päättäisi, että uusi kaupungintalo on rakennutettava ensimmäisen kaupunginosan kortteliin N:o 30 sekä tämän kaupungintalon piirustukset hankittavat toimeenpannun palkintokilpailun kautta, äänestäkööt jaa; jos ei voittaa, on päätös tehty ainoastaan siitä, että yllämainittu palkintokilpailu on julistettava.“

Nimenhuudolla toimitettu äänestys antoi 37 jaa-ääntä 10 ei-ääntä vastaan; ja merkittiin, ettei herra Ehrnrooth ottanut osaa äänestykseen.

Tämän jälkeen yksityiskohtaisesti tarkastettaessa valmistettua kilpailuohjelmaehdotusta esitti *herra Schybergson*, 8:nteen §:ään nähden, että sanottu pykälä saisi seuraavan sanamuodon: „De täflande uppmärksamgöras därpå, att byggnadskomplexen kommer att uppföras i olika perioder samt att afsikten är att tillsvidare bibehålla det nuvarande rådhuset“ (= kilpailevia huomautetaan siitä, että rakennusryhmä tulee rakennutettavaksi eri aikoina ja että aikomus on toistaiseksi säilyttää nykyinen raatihuone) kuin myöskin että pykälän loppupuoli, joka koskee poliisitaloa ja Kaupunginvaltuuston huoneustoja, olisi niinmuodoin poisjätettävä, koska sillä ei ollut käytännöllistä merkitystä ja oli ainoastaan omiaan tarpeettomasti sitomaan kilpailevia. Lisäksi ehdotti puhuja, että kukin ehdotetuista palkinnoista korotettaisiin 2,000 markalla, joten myöskin alemmat palkinnot voisivat antaa jonkinlaisen korvauksen niistä kustannuksista, joita kilpailu tulisi tuottamaan asianomaisille arkkitehdeille. Puhujaa kannatti ensinmainittuun ehdotukseen nähden *herra Albert Nyberg*, sekä viimemainittuun ehdotukseen nähden *herra Björkenheim*.

Herra puheenjohtaja esitti tämän jälkeen seuraavat lisä-äänestysesitykset:

1) „Ne herrat Kaupunginvaltuusmiehet, jotka hyväksyvät kilpailuohjelman 8:n §:n valiokunnan ehdottamassa sanamuodossa, äänestäkööt jaa; jos ei voittaa, on sanottu pykälä hyväksytty herra Schybergsonin ehdottamassa sanamuodossa.“

Esitykseen vastattiin melkoisella ei-äänten enemmistöllä.

2) „Ne herrat Valtuusmiehet, jotka hyväksyvät valiokunnan palkintojen suuruutta koskevan ehdotuksen, äänestäkööt jaa; jos ei voittaa, on Valtuusto päättänyt korottaa jokaisen palkinnon määrän 2,000 markalla.“

Nimenhuudolla toimitettu äänestys antoi 35 ei-ääntä 13 jaa-ääntä vastaan.

Tämän jälkeen päätti Kaupunginvaltuusto lisäksi, *herra Ehrnroothin* ehdotuksesta, että valiokunnanmietinnön N:o 2 14:nnellä sivulla 23) -momentin kohdalla oleva nimitys muutettaisiin sanaksi „Stadshusekonom“ (= kaupungintaloudenhoitaja) kuin myöskin, Valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta, antaa Rahatoimikamarin toimeksi ensintulevan vuoden menosääntöehdotusta valmistettaessa ottaa harkittavakseen kysymyksen siitä, missä järjestyksessä varat määrättyjen kilpailupalkintojen suorittamista varten voitaisiin saada.

In fidem:

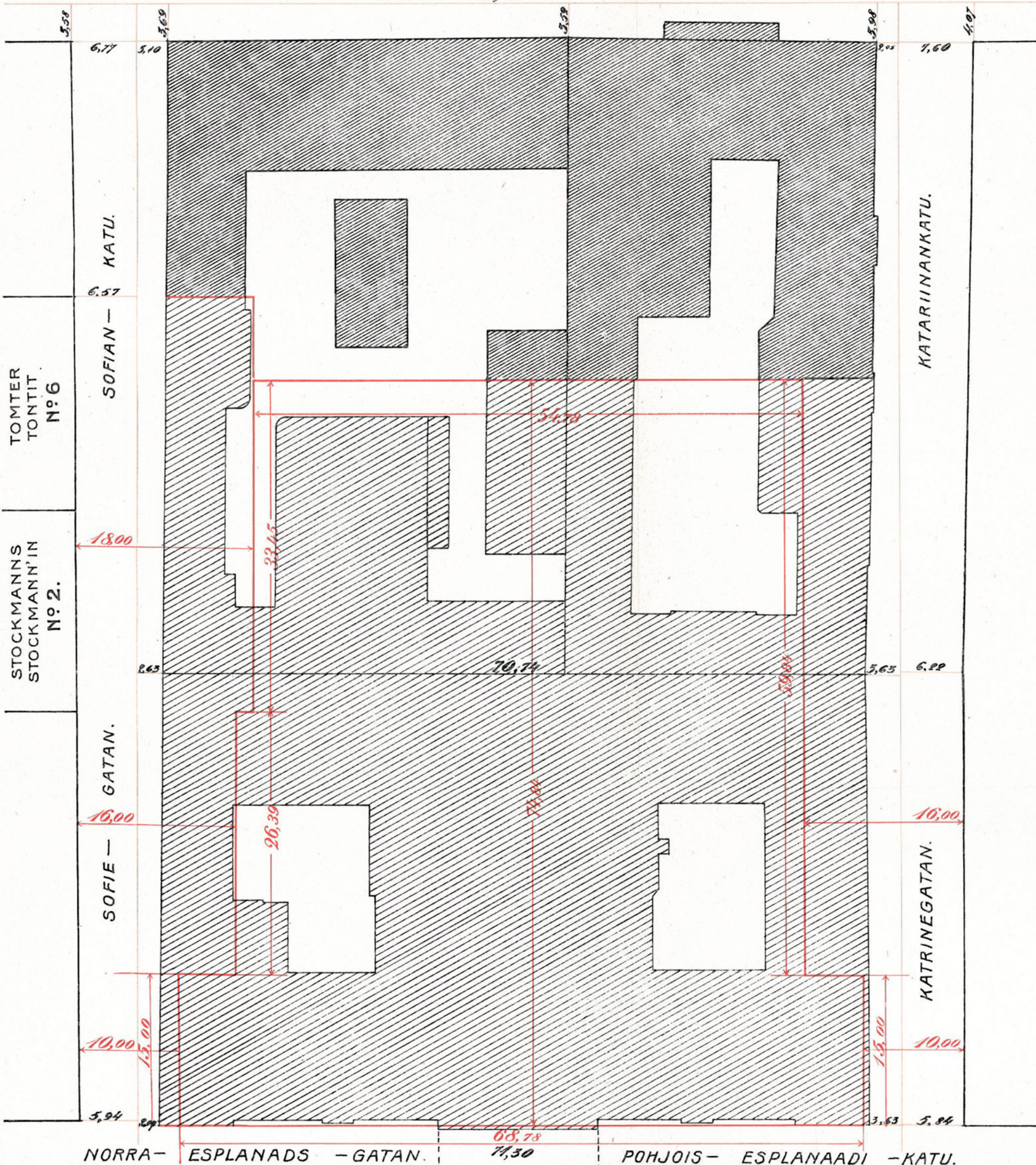
Hjalmar Ekholm.

PLANKARTA UTVISANDE YTTRE BYGGNADS-GRÄNSEN FÖR ETT BLIFVANDE STADSHUS.

ASEMAKAAVA, JOKA OSOITTAÄ ULKORAKENNUS-RAJAN RAKENNETTAVALLE KAUPUNGINTALOLLE.

BILAGA. LIITE.

ALEXANDERS - GATAN. 71,85 ALEKSANTERIN - KATU.

SKALA MITTAKAAVA } 1:400.

***Valiokunnan mietintö N:o 2 ehdotuksineen
lausunnoksi mallasjuomain anniskelu-oikeutta
koskevista hakemuksista.***

Viime maaliskuun 24 päivänä esiteltäessä erikoisen juovutusjuomavalio-
kunnan mietintöä ehdotuksineen edellä mainitusta asiasta (*Pain. asiakirj.
N:o 17 v. 1914*) päätti Kaupunginvaltuusto, koska oli ilmaantunut epäilystä
siitä, tarkoittivatko erinäiset valiokunnan puoltamat hakemukset todellisuus-
dessa sellaista mallasjuomain anniskelua, jommoista Valtuuston aikaisemmin
tekemä päätös asiasta edellytti, valiokuntaan palauttaa asian uudestaan har-
kittavaksi koko laajuudessaan. Kaupunginvaltuuston esittämät muistutukset
koskivat tässä alempana N:ojen 13, 18, 20 ja 31 kohdalla mainittuja hake-
muksia.

Tämän johdosta ottaessaan asian uudestaan käsiteltäväksi on valiokunta
ensinnäkin antanut allekirjoittaneiden Häggmanin ja Lasseniuksen toimeksi
valiokunnan sihteerin kera itse käymällä ei ainoastaan edellä mainituissa,
vaan myös N:oilla 14, 15, 25, 29 ja 33 merkityissä anniskelupaikoissa koettaa
saada selville sen liikkeen laatua, jota puuheenalaisissa anniskeluissa ny-
kyään harjoitetaan. Tuollaisten käyntien ei ole aikaisemmin katsottu kuu-
luvan valiokunnan velvollisuuksiin, vaan on valiokunta tähän asti nojannut
poliisimestarin kustakin hakemuksesta antamaan lausuntoon ja siihen ylei-
seen tuntemukseen, mikä valiokunnalla on ollut eri hakijain liikkeestä.

Edellä mainittujen valiokunnan jäsenten siten tekemillä käynneillä on
tullut selville, että Erottajakadun talossa N:oissa 15—17 olevaa, alempana N:o
13 kohdalla mainittua anniskelua ei käy katsominen „isonlaiseksi ruokalaksi
tahi siihen verrattavaksi ravintolaksi“ eikä sentähden lukeminen Kaupungin-
valtuuston myöntämien oikeuksien ensimmäiseen ryhmään, vaan on se epäile-
mättä luettava toiseen ryhmään eli työväenluokkaa varten oleviin, olutan-
niskelulla varustettuihin ruokailupaikkoihin. Kun kuitenkin kaikki viimeksi
mainittuun ryhmään kuuluvat oikeudet on annettava Helsingin Anniskelu-
osakeyhtiölle, katsoo valiokunta nyttemmin olevan ehdottaminen puheen-
alaista hakemusta evättäväksi.

N:o 15 kohdalla mainittua Aleksanterinkadun talossa N:o 21 sijaitsevaa
anniskelua, jota harjoitetaan mainitun talon kellarikerroksessa olevassa isonlai-

sessä biljaardisalissa, ei myöskään käy katsominen isonlaiseksi ruokalaksi, koska siellä ei ensinkään tarjoilla lämmintä ruokaa. Tätäkin hakemusta täytyy valiokunnan niin ollen mainitusta syystä nyttemmin ehdottaa evättäväksi.

Hakasalmenkadun talossa N:o 2 oleva, tässä alempana N:o 18 kohdalla mainittu anniskelu on sijoitettu kellarikerrokseen Anniskeluosakeyhtiön samassa talossa voimassapitämän, työväenluokkaa varten olevan olutanniskelun alle. Käytävä tähän anniskeluun on ahtaanlainen, mutta itse huoneisto on tilava ja siisti, jota paitsi siellä edellä mainitussa tilaisuudessa oli täydellinen ruuantarjoilu. Kaikista anniskelupaikoista, joissa käytiin, teki puheenalainen paikka parhaan vaikutuksen, ja valiokunnan jäsenet Lundqvist ja Lassenius ovat edelleen samoin kuin ennenkin halukkaat puoltamaan haetun oikeuden myöntämistä. Kun puheenalaista anniskelua ei kuitenkaan allekirjoittaneen Häggmanin mielestä käy katsominen isonlaiseksi ruokalaksi, vaan se likinnä on laadultaan toisen luokan ravintola, johon luokkaan se nykyään luetaan, sekä Kaupunginvaltuusto on päättänyt että Anniskeluosakeyhtiön on vastedes otettava tuollaiset ravintolat huostaansa, olen minä Häggman tämän johdosta katsonut olevan ehdottaminen puheenalaista hakemusta evättäväksi.

Valiokunnan on tässä mainittava, että asianomainen hakija on Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä huomauttanut, että hakijan ravintolaliike on katsottava sellaiseksi, jommoista mallasjuomain anniskelu-oikeuden myöntäminen edellyttää.

Yrjönkadun talossa N:o 8 oleva anniskelu N:o 20 ja Ison Roopertinkadun talossa N:o 13 sijaitseva anniskelu N:o 25 ovat likimain saman laatuiset kuin lähinnä edellinen, minkätähden valiokunnan enemmistö näihinkin hakemuksiin nähden pysyy aikaisemmassa epävässä lausunnossaan.

Hakemusta N:o 31, joka koskee Korkeavuorenkadun talossa N:o 36 olevaa anniskelua, sitä vastoin ehdotetaan empimättä evättäväksi. Ruuantarjoilua ei huoneistossa valiokunnan jäsenten siellä käydessä huomattu ja tilaisuudessa annetut häilyvät tiedot, että ruokaa muka tarjoillaan 12 vakinaiselle päivällis- ja 6 aamiaisvieraalle, eivät mitenkään voi muuttaa sitä kävijäin saamaa käsitystä, että paikka on jonkinlainen pienehkö viinitarjoilu.

Sen jälkeen kun valiokunta oli viime mietintönsä antanut, ovat hakemukset N:o 33 ja 34 saapuneet Kaupunginvaltuustolle. Ensinmainittu hakemus tarkoittaa oikeuden saamista mallasjuomain tarjoiluun Länsi Henrikinkadun talossa N:o 12 olevassa ravintolassa, jossa nykyään tarjoillaan väkiviinajuomia. Kun Kaupunginvaltuusto on päättänyt, että Anniskeluosakeyhtiön itsensä tulee hoitaa toisen ja kolmannen luokan anniskelupaikkain ravintolaliike, ei yhtiö ole uudistanut puheenalaista anniskelu-oikeutta. Kun huoneiston keittiöosasto huomattiin tilavaksi, voileipäpöytä oli katettu ja keittiössä oli runsaasti aineita lämpimän ruuan valmistamiseksi, on tätä liikettä valiokunnan enemmistön mielestä katsottava isonlaiseen ruokalaan verratta-

vaksi ravintolaksi, minkätähden enemmistö puoltaa hakemusta. Allekirjoittaneen Häggmanin mielestä sitä vastoin tietäisi ilmeistä Kaupunginvaltuuston päätöksen kiertämistä, jos hakijalle, joka tietenkin aikoo kuvernööriltä hankkia oikeuden viinien ja muiden miedompain juovustusjuomain anniskeluun, nyt myönnettäisiin oikeus anniskella mallasjuomiakin, ja ehdotan minä hakemusta tästä syystä evättäväksi.

Hakemukseen N:o 34 nähden saa valiokunta ilmoittaa, ettei minkäänlaista käsitystä ollut saatavissa sen anniskelun laadusta, jota harjoitettaisiin Itä Henrikinkadun talossa N:o 3, koska paikka avattaisiin vasta ensi kesäkuun 1 päivänä. Valiokunta ei sentähden voi muuta kuin ehdottaa tätä hakemusta nykyään evättäväksi.

Lopuksi saa valiokunta ilmoittaa, että käynnit Ison Roopertinkadun talossa N:oissa 3—5 olevassa anniskelussa N:o 14 ja nykyään Ison Roopertinkadun talossa N:o 1 olevassa anniskelussa N:o 29 yhäkin ovat vahvistaneet valiokuntaa aikaisemmassa käsityksessään, ettei näitä anniskeluja mitenkään käy katsominen sellaisiksi anniskeluiksi, joita Kaupunginvaltuuston päätös edellyttää, minkätähden näitä hakemuksia on nyt samoinkuin aikaisemminkin ehdotettu evättäväksi.

Valiokunnan ehdotuksen yksityiskohdat käyvät selville seuraavasta katsauksesta:

N:o.	Hakija.	Myyntipaikka.	Poliisimestarin lausunto.	Valiokunnan lausunto.
1	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, liikkeen hoitajattarena vahtimestarinvaimo Olivia Matilda Weckström.	Konstantininkatu 3.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan vuodeksi 1/6 1914—1/6 1915, mutta kun myyntipaikka viimeksi mainitusta ajankohdasta lähtien sijaitsee luvalisen alueen ulkopuolella, on silloin hankittava uusi huoneisto.
2	S:n s:n, hoitajattarena neiti Maria Olivia Bark.	Hakasalmenkatu 2.	S:n s:n.	Puolletaan.
3	S:n s:n, hoitajattarena merimiehenvaimo Emilia Sofia Lind.	Etelä Makasiininkatu 3.	S:n s:n.	Valiokunta lausuu tästä oikeudesta samaa kuin N:osta 1.
4	S:n s:n, hoitajattarena rouva Selma Cecilia Regnér.	Ludvikinkatu 3—5.	S:n s:n.	Puolletaan.

5	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö, hoitajattarena rouva Ida Wilhelmina Oikari.	Vladimirinkatu 1.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan.
6	S:n s:n, hoitajattarena kirjanpitäjänvaimo Sigrid Wilhelmina Hägerstedt.	Eerikinkatu 5.	S:n s:n.	S:n.
7	S:n s:n, hoitajattarena rouva Aina Wasenius.	Uudenmaankatu 14.	S:n s:n.	S:n.
8	S:n s:n, hoitajattarena vahtimestarinvaimo Emilia Österberg.	Iso Roopertinkatu 28.	S:n s:n.	S:n.
9	S:n s:n (hoitajatar ilmoittamaton).	Anniskeluhuoneisto ilmoittamaton.	S:n s:n.	S:n, edellyttäen että sopivalla paikalla sijaitseva huoneisto ja hyväksytty hoitajatar ilmoitetaan.
10	S:n s:n, s:n s:n.	S:n s:n.	S:n s:n.	S:n.
11	Oulun Leikkeliike, omistaja neiti Ethel Frisell, hoitajattarena neiti Anna Charlotta Carlsson.	Kasarminkatu 48.	S:n s:n.	Puolletaan.
12	Kleinin Ruokasalit, omistaja rouva Eini Lempi Wilhelmina Pietilä.	Etelä Esplanaatinkatu 10.	S:n s:n.	S:n.
13	Söderström, Ida Augusta Wilhelmina, ravintoloitsijatar.	Erottajakatu 15—17.	S:n s:n.	Ehdotetaan evättäväksi.
14	Ahlgren, Gustaf Adolf, ravintoloitsija.	Iso Roopertinkatu 3—5.	Ehdotetaan evättäväksi, sen johdosta että hakija on, niinkuin tämän oheisesta toisen poliisipiirin päiväkirjanotteesta näkyy, viime vuonna kahdesti ilmiannettu ja kerran sakotettu juovutusjuomain tarjoilemisesta päihtyneille henkilöille.	S:n.
15	Hammarström, Amalia Augusta, ravintoloitsijatar.	Aleksanterinkatu 21.	Ei ole mitään muistuttamista.	S:n.
16	Gradinin Voileipäliike, omistaja johtaja Knut Tilgmann.	Bulevardikatu 2.	S:n s:n.	Puolletaan, edellyttäen että haettua ja Helsingin Anniskeluosakeyhtiön myöntämää väkiviinajuomain anniskeluoikeutta, joka myös käsittää oikeuden mallasjuomain anniskeluun, eimyönnetä hakijalle.

17	Holmström, Berta Fredolina Albertina, kauppiaanvaimo.	Annankatu 7.	Huomautetaan että hakijalta, jolla aikaisemmin oli mallasjuomain anniskelu-oikeus, evättiin se 1/6 12 ja 1/6 14 väliseltä ajalta, syystä että ravintolassa usein sattui epäjärjestyksiä ja tarjottiin päihtyneille henkilöille, minkätähden nyt uudistettua hakemusta ei käy puoltaminen.	Ehdotetaan evättäväksi.
18	Kristopovitsch, Alexander, ravintoloitsija.	Hakasalmenkatu 2.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan.
19	Lagervall, Viktoria Fredrika, ravintoloitsijatar.	Pohjois Esplanaatinkatu 5. (Hotel Continental)	S:n s:n. (Kuuluu I luokkaan).	S:n.
20	Fredriksson, Carl Ludvig, ravintoloitsija.	Yrjönkatu 8.	Ei ole mitään muistuttamista.	S:n.
21	Valtonen, Johan Walfrid, ravintoloitsija.	Fredrikinkatu 43.	Ehdotetaan evättäväksi, koska viranomaisten päätöksen mukaan uusia oikeuksia ei enää myönnetä.	Valiokunta huomauttaa, ettei poliisimestarin mainitsemaa päätöstä ole tehty, mutta valiokuntakin ehdottaa hakemusta evättäväksi, koska se ei näy tarkoittavan sellaista anniskelua, kuin Kaupunginvaltuuston asiasta tekemä päätös edellyttää.
22	Götha Matsalong, merikapteeninleski Elin Karolina Plötzin kautta.	Kasarminkatu 36.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan.
23	Uusmaalainen ylioppilasosakunta, taloudenhoitaja Verner Hougbergin kautta, liikkeen hoitajana ravintoloitsija Ernst Emil Ax.	Kasarminkatu 40.	S:n s:n.	S:n.
24	Hugo Bastmanin Höyrypanimo, leskirouva Wilhelmina Charlotta Bastmanin y. m. kautta, liikkeen hoitajana liikemies Harald Bastman.	Bulevardikatu 3.	S:n s:n.	S:n.
25	Törnberg, Anna Katarina, ravintoloitsijatar.	Iso Roopertinkatu 15.	S:n s:n. (Kuuluu I luokkaan).	S:n.
26	Friskberg, Augusta Dorrothea, kirjaltajanvaimo.	Yrjönkatu 29.	S:n s:n. Luokkakorotusta ei puolleta, koska huoneisto enempää kuin ravintolaa käyttävä yleisökään ei ole ensiluokkainen.	Ehdotetaan evättäväksi, koska hakemus ei näy tarkoittavan semmoista anniskelua, jota Kaupunginvaltuuston asiasta tekemä päätös edellyttää.

27	Andersson, Emma Sofia, neiti.	Pohjois Esplanaatikatu 39.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan.
28	Seppänen, Erika, ravintoloitsijanleski.	Pohjois Esplanaatikatu 7.	S:n s:n.	Valiokunta antaa tästä hakemuksesta saman lausunnon kuin N:o 1 kohdalla.
29	Polikarpoff, Johanna Mathilda, ravintoloitsijatar.	L. Henrikinkatu 18.	S:n s:n. Luokkakorotusta ei puolleta, koska huoneisto enempää kuin ravintolaa käyttävä yleisökään ei ole ensiluokkainen.	Tästä hakemuksesta lausutaan samaa kuin N:osta 26.
30	Helsingfors Charkuteris Matsalar, neiti Hilma Dahlin kautta.	Mikonkatu 2.	Ei ole mitään muistuttamista.	Puolletaan.
31	Laurila, Ida Johanna, ravintoloitsijatar.	Korkeavuorenkatu 36.	S:n s:n.	Ehdotetaan evättäväksi.
32	Automat Restaurant Aktiebolaget, johtajattarena rouva Edith Helena Reino.	Fabianinkatu 31.	S:n s:n.	Valiokunta antaa saman lausunnon kuin N:osta 26.
33	Aktiebolaget Henrik, hoitajana ravintoloitsija Frans Wissotzky.	L. Henrikinkatu 12.	S:n s:n.	Ehdotetaan evättäväksi.
34	Gustafsson, John Fredrik, ravintoloitsija.	Itä Henrikinkatu 3.	S:n s:n.	S:n.

Valiokunnan edellä olevan ehdotuksen mukaan tulisivat annettaviksi kaikki 10 työväenluokkaa varten aiottua olutanniskeluoikeutta, jotka tässä edellä on lueteltu N:o:jen 1—10 kohdalla. Isonlaisia ruokaloita ja niihin verrattavia ravintoloja varten käytettävänä olevista 20 oikeudesta annettaisiin nyt 14, jota vastoin jällellä olevat 6 oikeutta varattaisiin myyntikauden varrella ehkä syntyville isonlaisille ruokaloille tai niihin verrattaville ravintoloille.

Valiokunta saa lopuksi ilmoittaa, että valiokunnan jäsen herra Gösta Salingre on matkan sekä jäsen herra Allan Serlachius valtiopäivätyön johdosta ollut estetty ottamasta osaa asian käsittelyyn.

Helsingissä, huhtikuun 3 päivänä 1914.

August Lundqvist.

Ossian Häggman.

A. M. Lassenius.

Hjalmar Ekholm.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1914.

*Valiokunnan mietintö ehdotuksen johdosta,
joka koskee maa-alueen ynnä rakennusten ostoa
Outamon kasvatuslaitokselle sekä erinäisten
muutos- ja lisärakennustöiden teettämistä siellä.*

Sittenkun Kasvatuslautakunta oli kahdessa eri kirjelmässä kesäkuun 4 päivältä 1913 tehnyt Kaupunginvaltuustolle esityksen rakennusten ja erään maa-alueen ostamisesta Lohjan pitäjässä sijaitsevalle Outamon kasvatuslaitokselle sekä määrärahan myöntämisestä mainitussa laitoksessa teetettäviä uutis- ja muutosrakennustöitä varten, päätti Kaupunginvaltuusto marraskuun 25 päivänä 1913 käsitellessään näitä asioita, joista Rahatoimikamarikin oli antanut lausunnot, lähettää puheenalaiset esitykset tarkemmin valmisteltaviksi erikoisvaliokuntaan; ja tuli tämän valiokunnan, jonka jäsenet Valtuusto kokouksessaan seuraavan joulukuun 9 päivänä valitsi, myös ottaa harkittavakseen kysymys, miten kaupungin kasvatuslaitosten taloudenhoidon kävisi järjestäminen niiden menojen vähentämiseksi.

Ilmoittaen vastedes eri mietinnössä antavansa lausunnon viimeksi maistusta asiasta, saa Valiokunta seuraavassa lausua mielensä, mikäli Outamon laitoksen kuntoonpanoa koskee.

Puheenalainen kasvatuslaitos avattiin vuonna 1903 Vanajan pitäjässä sekä sijoitettiin vuonna 1911 nykyiseen paikkaansa Outamon ratsutilalle Lohjan pitäjään. Laitos on tarkoitettu suomea puhuvia tyttöjä varten ja sen henkilökuntaan kuuluu johtajatar, apulaisopettajatar ja emännöitsijä.

Lohjanjärven rannalla sijaitsevaa luonnonihanaa paikkaa täytyy pitää laitokselle erittäin hyvin valittuna ja kaikkia tuollaisen laitoksen vaatimuksia vastaavana. Laitos on sijoitettu Outamon ratsutilan rakennuksiin, jotka Kasvatuslautakunta on tarkoitusta varten vuokrannut, viimeksi huhtikuun 13 päivänä 1913 tehdyllä välikirjalla (Liite IV) 25 vuodeksi, saman vuoden syyskuun 1 päivästä lukien, sekä 1,350 markan vuosivuokrasta. Tämän välikirjan mukaan on maatilan omistaja, konsuli H. van Gilse van der Pals velvollinen vuokrakauden kuluessa vastaamaan ainoastaan ulkopuolisista korjauksista, jota vastoin kaupungin on kustannettava rakennusten sisäinen kunnossapito ja tarpeelliset muutostyöt.

Huomauttaen että laitoksessa olisi välttämättä tarpeen teettää erinäisiä muutos- ja lisärakennustöitä tilan hankkimiseksi suuremmalle hoidokkiluvulle on Kasvatuslautakunta Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä (Liite I) mainitsemiensa syiden nojalla esittänyt, että kaupunki lunastaisi paikalla olevat rakennukset ynnä erään niihin kuuluvan maa-alueen. Maanomistajan kanssa keskusteltuaan on Lautakunta laskenut tästä olevan kustannuksia noin 30,000 markkaa, josta määrästä 15,000 markkaa olisi rakennusten sekä loput maan hintaa, lukien tonttialasta ja puutarhamaasta 3,000 sekä metsämaasta 1,500 markkaa hehtaarilta.

Rahatoimikamari on antamassaan lausunnossa (Liite II) ehdottanut, että Kaupunginvaltuusto epäisi mainitun esityksen, ensiksikin koska kasvattilasten hoitokysymystä käsittelemään asetettu Kaupunginvaltuuston komitea myös on ottanut käsiteltäväksi kysymyksen Kasvatuslautakunnan uudestijärjestämisestä, minkätähden laajakantoisempain muutosten tekeminen kasvatuslaitoksiin nähden olisi jätettävä sillensä, kunnes komitean työn tulos viimeksi mainitussa kohden on nähtävänä, sekä toiseksi koska maa-alueesta vaadittua hintaa täytyy pitää liiallisena.

Esillä olevaa kysymystä harkitessaan on Valiokunta, niinkuin mietinnössä tuonnempana tarkemmin mainitaan, edellyttänyt Outamon kasvatuslaitoksen täyttävän pysyväistä tarvetta sekä laitoksen huoneistoja, hoidokkilukua silmälläpitäen, olevan välttämättä laajennettava. Kaupungin toimeenpanemat perusparannukset, jotka todennäköisesti tulevat olemaan varsin laajaperäisiä, jäisivät vuokrakauden umpeenmentyä maanomistajan hyväksi, ellei hän suostu kohtuullisiin ehdoin vuokrakautta pidentämään. Näin ollen ja kun, niinkuin sanottu, paikka sekä asemansa että pintamuodostuksensa puolesta on erittäin sopiva tarkoitukseen, on Valiokunta katsonut painavien syiden puoltavan alueen ja rakennusten lunastamista, jos maanomistajan kanssa saadaan sopimus edullisilla ehdoilla aikaan. Se seikka että kysymys Kasvatuslautakunnan toiminnan uudestijärjestämisestä nykyään on erityisen komitean valmisteltavana, ei voi olla esteenä puheenalaiselle maanhankinnalle, koska kysymys kasvatuslaitoksista ja niiden järjestämisestä on mainitun komitean työohjelman ulkopuolella. On tosin luultavaa, että komitean puoltama kunnallisen ammattiholhutoiminnan järjestäminen vaikuttaisi lastenhoito-oloihin, mutta ilmeistä on, että kunnalliset suojelukasvatuslaitokset siitä huolimatta ovat edelleenkin välttämättömät sekä ettei tilantarve ammattiholhoojan toiminnan johdosta vähene.

Maanomistajan vaatimaa rakennusten hintaa 15,000 markkaa ei Valiokunnan mielestä käy pitäminen kohtuuttomana, ja samaa mieltää näyttää Rahatoimikamarikin olevan. Rakennukset, joita kaksi Valiokunnan jäsentä on käynyt itse paikalla tarkastamassa, on havaittu olevan verraten hyvässä kunnossa.

Sitä vastoin on Valiokunnan samoin kuin Rahatoimikamarinkin mielestä Kasvatuslautakunnan kirjelmässä mainittu maan ykköshinta ylen kallis, ja on Valiokunta sentähden ryhtynyt maanomistajan kanssa uusiin keskusteluihin suotuisampain ehtojen saamiseksi. Sen ohessa on ollut tarpeellista määrittämällä avulla katsastamalla paikka valita ja kartalle panna laitoksen tarpeiksi erilleen murrettava tilusalue.

Tutkittuaan erinäisiä vaihtopuolisia alueen rajoitusehdotuksia on Valiokunta lopuksi tullut siihen käsitykseen, että olisi lunastettava Kasvatuslautakunnan tarkoittamaa hiukan suurempi ala, jotta laitos saisi vesitarpeensa tyydytetyksi eikä alueen rajoja tarvitsisi panna aivan likelle laitoksen rakennuksia, mikä seikka voisi vaikeuttaa järjestyksen voimassapitoa, siinä tapauksessa että naapurialueet vastedes rakennetaan. Jotta siis laitos voisi täysin tyydyttävästi vastata tarkoitustaan, on Valiokunta katsonut sen käytettäväksi olevan lunastettava kaikkiaan 10,355 ha, josta alasta 7,120 ha olisi tonttialaa ja viljelysmaata sekä 3,215 ha metsämaata. Tässä mainittu tiluskappale on Valiokunnan toimesta laadittuun karttaan merkitty punaisella rajaviivalla.

Mitä sitten hintakysymykseen tulee, ovat Valiokunnan toimeenpanemat keskustelut nyttemmin johtaneet Valiokunnan mielestä kaupunkia tyydyttävään tulokseen, kun maanomistaja on tämän oheisessa tarjouksessaan (Liite VII) ilmoittanut suostuvansa luovuttamaan tarpeellisen alueen 1,500 markan hinnasta hehtaarilta, jota hintaa paikkakunnan oloihin sekä paikan asemaan ja laatuun nähden ei käy pitäminen kohtuuttomana, erittäinkin jos maa-arvon nousu otetaan huomioon. Tämä ykköshintatarjous on kuitenkin voimassa ainoastaan siinä tapauksessa että vähintään 10 ha lunastetaan; muussa tapauksessa vaatii herra van Gilse van der Pals aikaisemmin panemansa ykköshinnan. Puheenalaisen tarjouksen mukaan olisi kauppahinta siis tasaluvuin kaikkiaan 30,000 markkaa, josta määrästä puolet tulee rakennusten ja loput maan osalle. Tarkoitukseen käytetyn pääoman korko ei siis mainittavasti ylittäisi huhtikuun 13 päivänä 1913 tehdyssä välikirjassa määrättyä rakennusten vuokraa. Maa-alueen erilleen murtaminen kantatilasta toimitettaisiin tarjouksen mukaan lohkomalla maanomistajan kustannuksella ja alue siirtyisi kaupungin haltuun kiinnityksettömänä. Lohkomalla erilleen murrettu alue muodostaisi maanosituksesta voimassa olevain lainmääräysten mukaan itsenäisen tilan, jolla on osallisuus ratsutilan kalaveteen.

Puheenalaisen maanhankintaan tarvittavat varat olisi Valiokunnan mielestä sopivin suorittaa siten, että kauppahinta edeltäpäin osotettaisiin maksettavaksi kaupunginkassasta sekä sitten pantaisiin maksettavaksi ensi vuoden vakinaisesta rahasäännöstä.

Edellä lausutun nojalla saa Valiokunta esittää, että Kaupunginvaltuusto *lisätyin luvuin* päättäisi

tämän oheisen tarjouksen hyväksyen, yhteensä 30,000

markan hinnasta ostaa Lohjan pitäjän Outamon yksinöisratsutilaan kuuluvan kaikkiaan 10,355 ha:n laajuisen alueen siinä olevine rakennuksineen sikäläisen kasvatustiloksen käytettäväksi; sekä

antaa varsinaisen Kaupunginvaltuuston toimeksi ryhtyä päätöksen aiheuttamiin täytäntöönpanotoimiin.

Jos tämä ehdotus hyväksytään, päättäne **varsinainen Valtuusto**

K. Senaatilta hankkia vahvistuksen edellä mainitulle päätökselle;

osottaa yllämainitun kauppahinnan edeltäpäin kaupunginkassasta suoritettavaksi ja sitten pantavaksi maksettavaksi ensi vuoden rakasäännöstä; sekä

käskää Rahatoimikamarin maanomistajan tekemässä tarjouksessa mainituin ehdoin päättää puheenalaisen maa-alueen kaupan sekä määrätä haltuunottoajan.

Valiokunta käy nyt tarkastamaan kysymystä *Outamon laitoksen ehdotetuista laajennustöistä sekä tähän tarvittavista määrärahoista.*

Kirjelmässä kesäkuun 4 päivältä 1913 (Liite III) on Kasvatustilakunta huomauttanut, että Outamon laitoksessa olisi tarpeellista teettää erinäisiä korjaus- ja korotustöitä, jotta laitokseen sopisi se oppilasluku (40), jota varten sen rahasääntö nyttemmin on katsottu olevan laadittava, ja on Lautakunta siihen tarkoitukseen anonut 13,000 markan määrärahaa. Tämän esityksen on Rahatoimikamari kuitenkin evännyt, lausuen kirjelmässä marraskuun 6 päivältä 1913 (Liite IV) epäilevänsä, onko tuollaista hoidokkiluvun lisääntymistä todella odotettavana. Kamari huomauttaa, että hoidokkiluku tammi—syyskuulla viime vuonna on ollut 20 ja 27 välillä, joten laajennuksen tarpeellisuutta ei käy katsominen näytetyksi.

Vastoin Rahatoimikamarin käsitystä huomauttaa Kasvatustilakunta Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunnalle lähettämässään kirjelmässä marraskuun 15 päivältä 1913 (Liite V), etteivät Kamarin esittämät numerotiedot suinkaan osota sitä suurinta oppilaslukua, jota varten laitoksessa olisi tarvittu tilaa, vaan ainoastaan sen oppilasluvun, mikä itse laitoksessa on noina kuukausina ollut. Sitä vastoin näistä numerotiedoista eivät tule näky-

viin ne hoidokit, jotka ovat olleet sairaaloissa; jotka laitoksen on täytynyt koetteeksi sijoittaa palvelukseen; joille on hankittu käytännöllistä opetusta toisaalla, syystä ettei siihen ole ollut tilaisuutta laitoksessa; ei myöskään niitä oppilaita, jotka samasta syystä on täytynyt sijoittaa valtion kasvatustiloihin tahi yksityisiin kasvatuskoteihin verraten runsaan vuosimaksun suorittamalla. Numerotiedot eivät siis osota sitä oppilaslukua, mikä olisi laitoksessa ollut kasvatettava, jos sen käytettävänä olisi ollut tarpeelliset huoneistot.

Vastamainitussa kirjelmässä tekee Kasvatustilakunta lisäksi seikka-
peräisesti selkoa Outamon laitoksen huoneistoista, jotka nykyisessä kunnos-
saan ovat Lautakunnan mielestä liian ahtaat ja epäajanmukaiset eivätkä
täytä vähimpiäkään vaatimuksia. Tästä selvityksestä näkyy, että laitoksessa
nykyään on 27 hoidokkia, vaikka koulusalissa on tilaa ainoastaan 22 oppi-
laalle. Oppilaiden makuusuojuissa olisi lattia-alan ja ilmakehän puolesta
tilaa ainoastaan 16—19 oppilaalle, sen sijaan että näitä nykyään on 27.
Kasvatustilakunta sentähden huomauttaa, että pakottava tarve vaatii huone-
istoja laajentamaan ja toistaa sitä tarkoittavan aikaisemman ehdotuksensa.

Voidakseen esillä olevaa asiaa arvostella on Valiokunta ensinnäkin ottanut selville, vaatiiko Kasvatustilakunnan hoitoon annettujen suomea puhuvain tyttöjen määrä todella laajentamaan laitosta Lautakunnan ehdottamassa mitassa. Tätä tarvetta valaisevat paraiten alempana esitetyt numeroluvut, jotka osottavat puheenalaisen ryhmään kuuluvain Lautakunnan hoidokkien luvun kuluvan vuoden maaliskuun lopussa:

Outamon kasvatustilaksessa.....	27	tyttöä
näistä 23 koulu- ja 4 työsastolla.		
Sijoitettuina tilapäiseen palvelukseen.....	4	”
” Sippolan puutarha- ja talouskouluun	6	”
” Seimelän yksityiseen kasvatustilaan	8	”
” valtion kasvatustilaksen Vuorelaan.....	1	”
” Kaupunkilähetysten vastaanottotilaan	1	”
” Lastenhoitoyhdistyksen lastenmajalaan	2	”
Yksityisten luo elänteille annettuja Helsinkiin	1	”
” ” ” Espooseen.....	1	”
” ” ” Sammattiin	1	”
” ” ” Jämsänkoskelle	2	”
	<u>Yhteensä</u>	54 tyttöä

Kolmen valiokunnanjäsenen itse paikalla toimittamassa katselmuksessa on todettu, että oppilaiden makuuhuoneiden kuutiosisällys on kaikkiaan 252,9 m³, joten 27 hoidokkia kohti tulee keskimäärin 9,3 m³. Koulusalua, jonka kuutiosisällys on 111,1 m², käyttää 22 oppilasta, joten heitä kutakin kohti tulee 4,8 m³ ilmatilaa. Nämä huoneistot, varsinkin makuuhuoneet, eivät täytä niitä alimpia vaatimuksia, joita terveydelliseltä kannalta on ilmatilaan nähden pantava. Jo nykyiselle hoidokkimäärälle täytyy laitoksen huoneistoja sentähden pitää liian ahtaina ja epäajanmukaisina.

Varmuudella on kuitenkin oletettavissa, että laitoksen säännöllinen hoidokkiluku tilan laajennuttua kohdakkoin nousee Kasvatuslautakunnan laskemaan suurimpaan määrään eli 40 hoidokkiin. Jos laitos voisi vastaanottaa tämän hoidokkiluvun, voisi ja tulisi useat niistä tytöistä, jotka nykyään tilanpuutteen johdosta on sijoitettu laitoksen ulkopuolelle, sijoittaa laitokseen. Toivottava niinikään olisi, että elätteelleantojärjestelmän sijaan, joka kokemuksen mukaan on vähemmän sopiva tytöille kuin pojille, vastedes voitaisiin mahdollisimman laajassa mitassa ottaa laitoshoido. Valiokunta on samoin kuin Kasvatuslautakuntakin näistä syistä katsonut huoneistokysymystä arvoitellessa olevan pitäminen pohjana pysyvistä 40 hoidokin suurinta määrää.

Kasvatuslautakunnan ehdottamaa uutisrakennusohjelmaa tarkastellessa on Valiokunnassa kuitenkin herännyt epäilyksiä, olisiko ehdotetuissa huoneistoissa ja varsinkin makuusuojissa riittävää tilaa 40 hoidokille tuollaisten laitosten terveydellisiä vaatimuksia silmälläpitäen. Tämän johdosta on Valiokunta pyytänyt Lautakunnalta tarkempaa selvitystä mainitusta seikasta, ja Lautakunta onkin kirjelmässä viime helmikuun 7 päivältä (Liite VIII) täydentänyt asiasta aikaisemmin antamaansa esitystä sekä eräiltä kohdin kehittänyt ehdotustaan. Tämän muutetun rakennusohjelman, jonka mukaan m. m. huoneistot osittain sijoitettaisiin toisiin sekä makuusuojain ilmakuutio lisääntyisi, on Valiokunta tarkastettuaan havainnut täyttävän kaikki kohtuulliset vaatimukset, minkätähden Valiokuntakin osaltaan on tahtonut puoltaa sen toteuttamista. Lisäksi on Valiokunta katsonut olevan ehdottaminen toimeenpantavaksi erinäisiä pienempiä lisä- ja muutosrakennustöitä, jotka ovat lähinnä johtuneet ehdotuksesta että laitokselle lunastettaisiin oma maa-alue.

Tämän mukaisesti tulisivat teetettäväksi seuraavat työt:

1) *Päärakennuksen korotus.* Tilan hankkimiseksi enintään 40 hoidokille korotettaisiin päärakennusta mansardikerroksella. Huoneistot ryhmitettäisiin siten, että I kerrokseen tulisivat johtajattaren ja emännöitsijän huoneet, 1 luokkahuone, 2 makuuhuonetta, 1 päivä- ja käsityöhuone sekä keittiö, joka samalla olisi ruokasalina. II kerroksessa taas olisi 3 makuuhuonetta, 1 luokkahuone, 1 opettajattaren ja 1 vastaisen hoitajattaren huone sekä 2 varastohuonetta. Makuuhuoneissa olisi viimeksi esitetyn suunnitelman mukaan ilmatilaa hiukan yli 13 m³:n oppilasta kohti oppilaslusun ollessa 40. Luokka-

huoneissa niinikään olisi, niinkuin Kasvatuslautakunnan kirjelmästä (Liite VIII) näkyy, tilaa ja ilmaa kohtalainen määrä.

2) *Tallin ja navetan kuntoonpano.* Jos laitokselle tarpeellinen alue ostetaan, olisi tilan hoidolle ja taloudelle hyödyksi hankkia hevonen ja kolme lehmää, jotka sopisi sijoittaa alueella olevaan kivistä tehtyyn ja pärekatolla varustettuun vanhaan navettaan. Osa mainittua rakennusta olisi käytettävä rehuvaraston paikaksi.

3) *Pienemmän asuinrakennuksen korjaus.* Tontilla sijaitseva pienempi asuinrakennus kaipaisi erinäisiä korjaus- ja muutostöitä; m. m. olisi laitettava asunto perheelliselle rengille, jommoinen tarvittaisiin siinä tapauksessa että laitokseen hankitaan hevonen ja nautakarjaa. Renki toimittaisi Outamon ja, mikäli aika sallisi, lähistössä sisaitsevan Karstun poikain kasvatuslaitoksen tarpeelliset kyyditykset, joten vuosittain säästyisi menoja noin 400 markkaa.

4) *Kellari.* Lisäksi olisi paikalla sijaitseva vanha kivistä tehty ulko-huonerakennus, joka nykyään on vailla kattoa ja lattiaa, sisustettava juurikasvikellariksi ja makasiineiksi, joten estettäisiin rakennusta enempää rappeutumasta.

Näistä muutos- ja lisärakennustöistä ovat Valiokunnan asiantuntevat jäsenet itse paikalla toimittamansa katselmuksen ja arvion pohjalla laskeneet olevan kustannuksia kaikkiaan Smk 17,153: 20, ja pätevä rakennusmestari onkin tarjoutunut teettämään työt mainitusta summasta. Valiokunnan mielestä on kuitenkin lisäksi myönnettävä kohtuullinen summa rakennustyön valvontaa ja vähäisiä arvaamattomia töitä varten.

Tämän johdosta saa Valiokunta esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

Outamon kasvatuslaitoksessa tarpeellisia muutos- ja lisärakennustöitä varten Kasvatuslautakunnan käytettäväksi asettaa tasaluvuin 18,000 markan määrärahan edeltäpäin suoritettavaksi kaupunginkassasta ja sitten pantavaksi maksettavaksi ensi vuoden rahäsäännöstä.

Helsingissä, huhtikuun 14 päivänä 1914.

V. T. Rosenqvist.

Nest. L. Eskola.
Hugo Lindberg.

Ivar Gordie.
Ivar Lindfors.

John Ugglä.

HELSINGIN

KASVATUSLAUTAKUNTA.*Kesäk. 4 päivänä 1913.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 368.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä N:o 366 tältä päivältä, jossa kirjelmässä anotaan ensi vuoden menosäännössä osotettavaksi 13,000 markkaa erinäisiin Lohjan Outamon kasvatustaitoksen laajennus- ja korjaustöihin, joita on pidetty tarpeellisina, jotta laitos voisi vastaanottaa sen lisätyn hoidokkiluvun (40), jota varten laitoksen vuosirahasääntö nyttemmin on laskettava, on Kasvatustaitokunta huomauttanut että, kun Outamon ratsutilan omistaja, konsuli H. van Gilse van der Pals ei ole suostunut vuokran korotuksestakaan teettämään näitä töitä, eikä muuta sopivaa ja kyllin tilavaa huoneistoa ole ollut saatavissa, Lautakunnalla ei ollut muuta keinoa kuin ehdottaa mainitut työt teetetäviksi kaupungin kustannuksella. Näin ollen ja kun puheenalaiset rakennukset sekä vuokravälikirjassa mainittua hiukan laajempi maa-alue on ostettavissa 25,755 markan hinnasta, kävisi kaupungin edullisemmaksi ostaa nämä rakennukset ynnä tarpeellinen palstatila, koska tuon kauppasumman korko 5 %:n mukaan lukien olisi nykyistä 1,350 markan vuosivuokraa vähempi.

Edellä mainitun H. van Gilse van der Palsin kanssa tehdyn vuokravälikirjan mukaan ei hän ole velvollinen vastaamaan muista kuin tarpeellisista ulkopuolisista korjauksista, joista on sangen vähän kustannuksia, sittenkun rakennukset kerran on pantu hyvään kuntoon. Kaupunki joutuisi siis, vaikka huoneistot vain vuokrattaisiinkin, suorittamaan, paitsi laajennuskustannuksia, myös suurimman osan kunnossapitokustannuksista. Kun lisäksi niiden 25 vuoden kuluessa, joiksi vuokrasopimus on tehty, puheenalaisen maan ja tonttien arvon täytyy edellyttää melko määrässä kohoavan niin likellä Lohjan mäkeä sijaitsevassa kylässä kuin Outamo on, ei sopimusta näiden 25 vuoden kuluttua varmaankaan uudistettaisi vuokraa tuntuvasti korottamatta. Kasvatustaitokunnassa onkin sentähden, niinkuin jo mainittiin, otettu harkittavaksi, eikö olisi kaupungille edullista ostaa laitoksen rakennukset ynnä tarpeellinen palstatila, ja on Lautakunta myös hankkinut selvityksen niistä ehdoista, joilla kaupan kävisi päättäminen.

Kirjelmässä huhtikuun 13 päivältä 1913 on Outamon ratsutilan omistaja tarjonnut Helsingin kaupungin lunastettaviksi kaikki ratsutilan tonttialueella olevat rakennukset 15,000 markasta ynnä itse tonttialueen ynnä tarpeellisen puutarhamaan, yhteensä 2,76 hehtaaria, 8,280 markasta (3,000 markan ykköshinnan mukaan hehtaarilta) sekä 1,65 hehtaaria metsämaata, jonka laitos tarvitsee saadakseen haltuunsa siellä olevan lähteen, mistä vesijohto alkaa, 2,475 markasta (1,500 markan ykköshinnasta hehtaarin), eli koko maa-alueen yhteensä 10,755 markan hinnasta.

Mitä ensinnäkin rakennuksista vaadittuun 15,000 markan hintaan tulee, eivät ammattimiehet ole sitä pitäneet kohtuuttomana. Kauppaan kuuluisi nimittäin, paitsi päärakennusta, jonka pohjapiirros ynnä korotusrakennuksen piirustukset pannaan tämän oheen, myös hyvässä kunnossa oleva pienempi puusta rakennettu asuinrakennus, jossa on kaksi huoneen ja keittiön käsittävä työväenasuntoa, joista toinen on aikomus muuttaa leivintuvaksi; lisäksi kolmiosainen kivikellari, joka viime kesänä perin pohjin korjattiin, puusta tehty pesutupa- ja saunarakennus, joka niinkään on perinpohjaisesti korjattu; pienenlainen puusta rakennettu navetta- ja vajarakennus; isonlainen kivistä tehty kaksiosainen vajarakennus, joka on uudestaan katettu, ja toinen samalainen kivistä tehty rakennus, joka nykyään on vailla lattiaa ja kattoa, mutta jonka verraten vähäisillä kustannuksilla kävisi sisustaminen juurikasvien ja puutarhatuotteiden kellariksi, jonka päälle sopisi laittaa makasiineja ja kuivausullakko; sekä lisäksi vielä uimahuone ja tarpeelliset käymälät ynnä omapaineinen vesijohto.

Laitokselle tarpeellista tontti- ja puutarha-aluetta ei Lautakunta sitä vastoin ole voinut saada yhtä edullisilla lunastusehdoilla. Huomauttaen että puheenalainen paikka on Outamon ratsutilan ainoa sopiva talontontti ja että tilan arvo tontin myynnin johdosta tuntuvasti vähenisi, ei ratsutilan omistaja ole katsonut voivansa myydä tarpeellista palstaa edellä mainittua halvemmassa hinnasta. Kun tämä hinta on Lautakunnasta näyttänyt kalliilta, on se pyytänyt hintatarjousta siltä varalta että lunastettaisiin jonkin verran laajempi alue. Vaikka tällä edellytyksellä vaadittua 1,500 markan hintaa hehtaarilta ei nykyoloissa ole pidetty sinänsä kohtuuttomana, ei Lautakunta kuitenkaan, koska kaupungin täytyisi tämän hinnanhuojistuksen saadakseen lunastaa kokonaisen 15 hehtaarin ala, ole katsonut olevan puoltaminen tätä jälkimäistä tarjousta.

Jotta kuitenkin laitoksen hoidokeille voisi hankkia tarpeellista kesätyökentelyä, olisi lunastettava ainakin herra H. van Gilse van der Palsin ensimmäisessä tarjouksessa mainittu ala kokonaan. Mutta kun tarjotun alan laajuus on laskettu ainoastaan kartalta ja se mitatessa ehkä olisi tätä suurempi ja kun niinkään erilaatuisen puutarhamaan saamiseksi olisi suotava, että pari tontin vastapäisellä (itä-) puolella olevaa pienempää sarkaa kuuluisi kauppaan,

on Lautakunta katsonut tarpeelliseksi, että tarkoitukseen myönnettäisiin jonkin verran suurempi määräraha kuin kauppakirjan ehdotuksessa on mainittu.

Kun siis ei ole havaittu mahdolliseksi puheenalaiselle kasvatustalokselle saada sopivaa ja kyllin tilavaa huoneistoa muilla ehdoilla kuin että kaupunki vuokran lisäksi myös suorittaa kustannukset huoneiston laajentamisesta ja kunnossapidosta, ja kun konsuli H. van Gilse van der Palsin vuokralle luovuttamat rakennukset ynnä tarpeellinen tontti ja maa-alue ovat lunastettavissa summasta, jonka vuotuinen korko ei ole nykyään maksettavaa vuokraa suurempi, saa Kasvatustalokunta, jonka mielestä näin ollen kaupungin olisi edullisempi ostaa sekä rakennukset että tarpeellinen maa-alue, täten kunnioittaen anoa

että Kaupunginvaltuusto päättäisi, että kaupunki ostaa kaikki Lohjan pitäjän Outamon ratsutilan tonttialueella olevat rakennukset ynnä tarpeellisen maa-alueen sekä tähän tarkoitukseen osottaa enintään 30,000 markkaa.

Kasvatustalokunnan puolesta:

Ivar Gordie.

Henrik Ståhl.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.*Marrask. 6 p:nä 1913.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 734.

Kaupunginvaltuuston lähetepäätöksellä kuluvan marraskuun 1 päivästä on Rahatoimikamaria kehoitettu antamaan lausuntonsa Kasvatuslautakunnan kirjelmässä viime kesäkuun 4 päivästä Kaupunginvaltuustolle tehdystä esityksestä, että kaikki Lohjan Outamon maatilan tonttialueella olevat rakennukset siihen kuuluvine puutarhoineen, peltomaineen y. m. lunastettaisiin sikäläisen kasvatuslaitoksen käytettäväksi. Tätä tehtävää täyttääkseen saa Rahatoimikamari, palauttaen lähetekirjat, lausua seuraavaa:

Niinkuin asiassa syntyneistä kirjoista näkyy, ehdottaa Lautakunta esillä olevassa kirjelmässään, että kaikki Outamon maatilan tonttialueella olevat rakennukset ynnä pihamaa, puutarhamaa sekä pienenlainen metsäalue, kaikkiaan 4,41 hehtaaria, lunastettaisiin kaupungin omaksi tilalle sijoitetun suomea puhuvain tyttöjen kasvatuslaitoksen käytettäväksi, rakennukset 15,000 ja maa-alue 10,755 markan hinnasta. Kauppaan kuluvat rakennukset on tarkemmin lueteltu Lautakunnan kirjelmässä ja taas maa-alueen likimääräinen asema ja rajat käyvät selville kirjelmän oheisesta kartasta. Esityksensä perustelemiseksi on Lautakunta maininnut, että olisi kaupungille taloudellisesti edullisempaa lunastaa puheenalaiset rakennukset omikseen, kuin niistä maksaa vuokraa, ja lisäperusteeksi on mainittu, että nykyisen vuokrakauden, noin 25 vuoden, kuluttua vuokrasopimusta ei saatane uudistetuksi vuokran tuntuvasti kohoamatta. Tämän johdosta on Lautakunta Outamon talon omistajalta, konsuli H. van Gilse van der Palsilta hankkinut rakennusten ynnä tarpeellisen maa-alueen myyntitarjouksen, jossa mainitaan edellä kerrottu hinta. Kun ei Lautakunta kuitenkaan ole voinut tarkoin määritellä tarvittavan maapalstan alaa, on Lautakunta katsonut suotavaksi, että tarkoitukseen myönnettäisiin edellä mainittua kauppasummaa jonkin verran runsaampi määräraha. Näillä perusteilla on Lautakunta esittänyt, että Kaupunginvaltuusto myöntäisi puheenalaiseen tarkoitukseen enintään 30,000 markan määrärahan.

Esillä olevaa asiaa käsitellessään on Rahatoimikamari, jonka tietoon on tullut, että kasvattilasten hoidon järjestämiskysymystä käsittelemään asetettu komitea myös on ottanut käsiteltäväkseen kysymyksen Kasvatuslautakunnan

uudestijärjestämisestä, johon nähden erittäinkin olisi Lautakunnalle laadittava uusi ohjesääntö, katsonut olevan ehdottaminen, että kasvatustilain laaja-peräisempään muutosten pitäisi jäädä siksi, kunnes komitean työn tulos viimeksi mainitusta seikasta on nähtävänä, koska saanee edellyttää Lautakunnan toimeenpanevain elinten sen johdosta tulevan uudestijärjestetyiksi niin, että niiden toiminta saa täsmällisemmän muodon ja suuremman suunnitelmanmukaisuuden.

Kun lisäksi puheenalaisen maa-alueen hintaa 10,755 markkaa 4,41 hehtaarilta eli keskimäärin 2,438 markkaa hehtaarilta Kamarin mielestä täytyy pitää liiallisena paikkakunnalla, missä ei erikoisten seikkain kuitenkaan luulisi voivan perustella tavattoman korkeata maa-arvoa, ei Kamari, joka tosin myöntää, ettei rakennuksista vaadittua hintaa käy pitäminen kohtuuttomana, ole katsonut voivansa puoltaa ehdotusta, vaan saa puolestaan kunnioittaen esittää Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi

että Kasvatustilain nyt tekemä esitys Lohjan Outamon maatilan rakennusten ynnä niihin kuluva maa-alueen ostamisesta kaupungille sikäläisen kasvatustilain käytettäväksi evättäisiin.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

HELSINGIN

KASVATUSLAUTAKUNTA.*Kesäk. 4 p:nä 1913.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 366.

Kasvatuslaitoksen työlle on sängen tärkeätä, että laitos sijaitsee niin, ettei ympäristön taholta tarvitse pelätä häiritseviä vaikutuksia. Sijoittamalla suomenkielisten tyttöjen kasvatuslaitos Lohjan pitäjän Outamon ratsutilalle onkin tälle laitokselle saatu paikka, joka tarpeellisessa määrässä täyttää vaatimukset puheenalaisessa kohden. Mainitun ratsutilan omistaja, H. van Gilse van der Pals, on niinkään suostunut pitentämään hänen kanssaan tehdyn ratsutilan rakennusten aikaisemman vuokrasopimuksen sitovaksi häntä 25 vuotta, jota vastoin Lautakunta milloin tahansa voi irtisanoa sen ja muuttaa laitoksen pois, ja Lautakunta on myös ryhtynyt toimiin välikirjan kiinnittämiseksi useinmainittuun ratsutilaan. Uudessa välikirjassa on kasvatuslaitokselle vuokran kohoamatta taattu erinäisiä etuja entisessä välikirjassa mainittujen lisäksi, mutta vuokraisäntää ei ole saatu suostumaan kustantamaan niitä varsin laajaperäisiä korjaus- ja korotusrakennustöitä, mitkä ovat välttämättömät, jotta laitos voisi vastaanottaa sen oppilasluvun (40), jota varten sen vuosirahasääntö nyttemmin on katsottu olevan laskettava. Tarkoituksen saavuttamiseksi on pidetty tarpeellisena korottaa päärakennusta mansardikerroksella, jonka sekä erinäiset rakennuksessa tarpeelliset korjaustyöt pätevä rakennusmestari on sitoutunut tekemään 10,000 markasta. Erinäisiä korjaus- ja muutostöitä on niinkään tarpeen tontilla sijaitsevassa pienemmässä asuinrakennuksessa, joka samaten uuden välikirjan mukaan annetaan laitoksen käytettäväksi, jota paitsi tontilla sijaitseva vanha kivistä tehty ulkokuone-rakennus, joka nykyään on vailla kattoa ja lattiaa, on katsottu sopivan sisustaa juurikasvikellariksi ja makasiineiksi, joihin töihin on laskettu menevän 3,000 markkaa, eli kaikkiin näihin rakennustöihin yhteensä 13,000 markkaa. Kun, niinkuin sanottu, vuokraisäntä ei ole edes tarjotusta kohtuullisesta vuokrankorotuksesta katsonut etunsa mukaiseksi teettää näitä töitä ja kun muuta sopivaa ja kyllin tilavaa huoneistoa erinäisistä yrityksistä huolimatta ei ole saatu, ei Kasvatuslautakunta ole havainnut muuta keinoa kuin ehdottaa nämä rakennustyöt teetetäväksi kaupungin kustannuksella. Kun kuitenkin puheenalaisten rakennusten vuokran on laskettu nousevan enemmän sen

pääoman korkoa, jolla kaupunki voisi ostaa ne sekä tarpeellisen palstan, on Kasvatuslautakunta yksin ajoin tämän kanssa Kaupunginvaltuustolle lähettämässään eri kirjelmässä tehnyt esityksen tuollaisen kaupan päättämisestä.

Edellä lausuttuun viitaten saa Kasvatuslautakunta sentähden, koska edellä mainittuja töitä ei käy lykkäminen siksi, kunnes kysymys kaupan päättämisestä voi tulla lopullisesti ratkaistuksi, kunnioittaen anoa, että Kaupunginvaltuusto useinmainittuihin rakennustöihin osottaisi ensi vuoden menosäännössä 13,000 markkaa.

Kasvatuslautakunnan puolesta:

Ivar Gordie.

Henrik Ståhl.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI*Marrask. 6 p:nä 1913.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 733.

Sittenkun Kasvatuslautakunta oli esittämillään perusteilla Kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen, että 1914 vuoden menosääntöön pantaisiin 13,000 markan määräraha erinäisiä Lohjan Outamon kasvatuslaitoksen uutis- ja muutusrakennustöitä varten, on Rahatoimikamaria Valtuuston lähetepäätöksellä kuluvan marraskuun 1 päivästä kehoitettu antamaan lausunto asiasta. Tehtävää täyttääkseen saa Rahatoimikamari lausua seuraavaa:

Niinkuin Kasvatuslautakunnan esityksen oheisista asiakirjoista näkyy, on maatilän omistaja, konsuli H. van Gilse van der Pals huhtikuun 13 päivänä 1913 tehdyllä vuokrakirjalla vuokrannut kaikki Outamon maatilän talonalueen rakennukset ynnä niihin kuuluvan pihamaan ja hedelmäpuutarhan, 12 peltosarkaa, sekä vesijohdon Kasvatuslautakunnalle suomea puhuvain tyttöjen kasvatuslaitosta varten 25 vuoden ajaksi, kuluvan vuoden syyskuun 1 päivästä lukien, oikeuttamalla vuokralaisen puolestaan irtisanomaan vuokravälikirjan vuotta ennen poismuuttoa. Välikirjassa on maatilän omistaja niinkään sitoutunut kustantamaan erinäiset rakennusten korjaukset. Kun Lautakunta kuitenkin on pitänyt tarpeellisena oppilassijain korottamista 35:stä 40:en, jommoisen lisäys ehdottomasti vaatii laajentamaan huoneistoja teettämällä päärakennukseen lisää mansardikerroksen, eikä vuokraisäntä ole suostunut omalla kustannuksellaan tätä rakennustyötä teettämään, on Lautakunta, viitaten kirjelmässään viime kesäkuun 4 päivästä tehtyyn ehdotukseen Outamon rakennusten ynnä niihin kuuluvan maapalstan ostamisesta, katsonut olevan esittäminen, että 1914 vuoden menosääntöön pantaisiin 10,000 markan määräraha edellä mainittua rakennustyötä varten. Lisäksi on Lautakunta esittänyt myönnettäväksi 3,000 markan määrärahan laitokselle nyttemmin niinkään vuokratun pienemmän asuinrakennuksen korjauksiin sekä erään kellarirakennuksen uudestirakentamiseen, jotka kumpaisetkin rakennukset ovat tarpeelliset laitoksen taloudessa.

Esillä olevaa esitystä käsitellessään ei Rahatoimikamari ole katsonut Lautakunnan esiintuoneen kyllin painavia syitä hoidokkiluvun lisäämiseksi

35:stä 40:een. Päin vastoin on Kamarista näyttänyt, että Lautakunnan Kamarille antamat numerotiedot laitoksen hoidokkiluvusta kuluvan vuoden eri kuukausina selvästi osottavat, että lisäämisen tarvetta ei ole olemassa. Hoidokkiluku on nimittäin ollut:

tammikuulla	20
helmikuulla	21
maaliskuulla	21
huhtikuulla	21
toukokuulla	22
kesäkuulla	24
heinäkuulla	26
elokuulla	26
syyskuulla	27

Nämä numeroluvut puhuvat Rahatoimikamarin mielestä selvää kieltä ja osottavat, että tarvetta laitoksen huoneistojen laajentamiseen ei ole olemassa.

Yhtä vähän on Kamari voinut vakuuttua talousrakennusten laajentamisen välttämättömyydestä, minkätähden ei Kamari myöskään ole voinut puoltaa pyydettyä 3,000 markan määrärahaa.

Mutta näiden epäävien perustelmain lisäksi katsoo Kamari olevan mainitseminen erään seikan, johon tarkemmin kajotaan Kamarin tänä päivänä Kaupunginvaltuustolle lähettämässä kirjelmässä N:o 734 sen ehdotuksen johdosta että Outamon talon rakennukset ynnä niihin kuuluva maapalsta ostettaisiin kasvatustaloksen käytettäväksi, ja tämä seikka on se, että kasvattilasten hoitokysymystä valmistelemaan asetettu komitea on myös, mikäli Kamari on saanut tietää, ottanut käsiteltäväksi kysymyksen Kasvatustalokunnan uudestijärjestämisestä, ollen varsinkin aikomus laatia Lautakunnalle uusi ohjesääntö, johon muun muassa pantaisiin säännöksiä kasvatustalosten tarkastuksesta. Kamarista on näyttänyt suotavalta, ettei laitokseen käytettäisi mainittavampia kustannuksia, ennenkuin komitean töistä tässä kohden on tuloksia nähtävänä ja kasvatustalosten toiminta siten saanut selvemmat muodot.

Edellä lausutun johdosta saa Rahatoimikamari, joka tämän kantansa mukaisesti on vuodeksi 1914 laatimastaan rahasääntöehdotuksesta poistanut puheenalaiset erät yhteensä 13,000 markkaa, sentähden kunnioittaen esittää Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi

että Kasvatuslautakunnan esillä oleva esitys erinäisten uutis- ja muutosrakennustöiden toimeenpanemisesta Outamon kasvatuslaitoksessa evätään.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

HELSINGIN
KASVATUSLAUTAKUNTA.

*Helsingissä,
marrask. 15 p:nä 1913.*

Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunnalle.

N:o 377.

Mikäli Kasvatuslautakunta on saanut tietää, on kaupungin Rahatoimikamari lausunnossaan Kasvatuslautakunnan esityksestä että myönnettäisiin 13,000 markan määräraha tarpeelliseksi havaittuun Outamon kasvatuslaitoksen huoneistojen laajentamiseen Kaupunginvaltuustolle ehdottanut evättäväksi mainittua esitystä, tuoden tueksi erinäisiä numerotietoja laitoksen oppilasluvusta kuluvan vuoden tammi—syyskuulla, jotka numerotiedot Kamarin mielestä osottavat, että laitoksen huoneistojen laajentaminen ei ole tarpeellinen. Kun Lautakunta ei ole näitä numerotietoja ilmoittanut minkään lausunnon antamista varten, vaan ne nähtävästi on saatu puheenalaisen kasvatuslaitoksen kuukausitilityksistä, joissa myös on tietoja laitoksen virkailijain ja sen määrärahasta avustusta saaneiden hoidokkien luvusta, on Kasvatuslautakunta, kun Rahatoimikamari on katsonut numerotietojen osottavan sitä suurinta oppilaslukua, jota varten laitoksessa olisi tarvittu tilaa, pitänyt tarpeellisena Valmisteluvaliokunnalle tarkemmin valaista esitettyjä numerotietoja sekä samalla antaa nyttemmin tarpeelliselta näyttävän seikkaperäisemmän selvityksen kuin aikaisemmissa kirjelmässä on laita niistä syistä, mitkä ovat saattaneet Lautakunnan tekemään Rahatoimikamarin evättäväksi ehdottaman esityksen.

Niinkuin jo huomautettiin, osottavat Rahatoimikamarin mainitsemat numerotiedot vain sitä oppilaslukua, joka on itse laitoksessa ollut eri kuu-kausina. Ne eivät siis mainitse mitään sairaaloihin otetuista hoidokeista, joiden ylläpitokustannukset, mikäli niitä on tullut kysymykseen, on suoritettu laitoksen sairaanhoitomäärärahoista (1 oppilaan puolesta koko kevätlukukausi). Ne eivät myöskään puhu mitään sellaisista hoidokeista, joita laitoksen on kansakoulukurssin suorittaneina, mutta vailla tarpeellista käytännöllistä harjaantumusta olevina täytyntyt koetteeksi sijoittaa palvelukseen (4 oppilasta, joista laitoksen jo on täytyntyt ottaa takaisin 2). Numerotiedoissa ei myöskään mainita mitään niistä oppilaista (2), joille on muualla hankittu tilaisuutta käytännöllisen kehityksen saamiseen, kun sitä ei ole voitu laitoksessa antaa; ei myöskään niistä varsinaisen kouluiän sivuuttaneista tytöistä, jotka Lautakunnan on täytyntyt ottaa huostaansa ja samasta syystä sijoittaa valtion voimassapitämään tyttöjen kasvatuslaitokseen (1),

missä vuosimaksu on 360 markkaa oppilasta kohti, jota vastoin kustannuksia olisi ollut Smk 182: 50 elatuksesta ja 50 markkaa vaatteista, jos kasvatusta olisi voitu jatkaa kaupungin omassa laitoksessa. Näistä numeroluvuista ei myöskään tule selville sellaisten kouluikäisten tyttöjen luku, jotka laitoksen kouluhuoneiden ahtauden vuoksi on sijoitettu Seimelän yksityiseen kasvatuskotiin, missä vuosimaksu on ollut keskimäärin 300 markkaa lasta kohti (2 oppilasta vuonna 1913 ja vuoden alussa 9 järeillä edelliseltä vuodelta). Niinkuin jo edellä lausutusta käynee selville, eivät Rahatoimikamarin mainitsemat numeroluvut osota sitä oppilaslukua, mikä laitoksessa olisi *tullut* kasvattaa, jos se olisi huoneistojen puolesta ollut niin varustettu, että se olisi voinut tehtävänsä täyttää.

Nykyhetkellä kuuluu laitokseen 30 oppilasta, joista kuitenkin ainoastaan 27 nykyään asuu siellä. 2 on sijoitettuna tilapäiseen palvelukseen, mutta laitoksessa on vielä toistaiseksi pidettävä paikat avoimina heidän varalleen, kun ei ole varmaa, käykö heidät lopullisesti poistaminen laitoksesta; yhtä oppilasta, joka toistaiseksi on sijoitettu Seimelään, ei vielä ole voitu Lautakunnan päätöksen mukaisesti siirtää Outamoon, kun sikäläiseen koulusaliin mahtuu ainoastaan 22 oppilasta ja kaikki paikat ovat nykyään täynnä. Sitä paitsi on 2 huollettavaksi otettua tyttöä, jotka vastaanottokodissa odottavat tilaisuutta päästäkseen Outamoon, ja 4 muuta niinkään tänä vuonna huollettavaksi otettua, jotka on sinne siirrettävä, kohta kun ovat tulleet kouluikään. Kun näistä oppilaista, paitsi kahta palveluksessa olevaa, ainoastaan 5 (työosastolle kuuluvaa) hoidokkia ja nämäkin vasta 1914 vuoden jälkipuoliskolla voi päästä laitoksesta ja kun vuosirahasäännön mukaan joutilaina olevat 3, vaihtoehtoisesti 5 paikkaa aivan varmaan, kohta kun eräs ullakolla sijaitseva, tähän asti varastosuojaksi käytetty huone voidaan sisustaa makuuhuoneeksi, tulevat täytetyiksi vielä ennen joulua, ei laitoksessa, ellei päärakennusta koroteta, voi tarjota sijaa uusille oppilaille, ennenkuin syksyllä 1914 ja silloinkin ainoastaan viidelle.

Lautakunta olisi jo aikaisemmin tehnyt esityksen ylen ahtaiden huoneistojen laajentamisesta ja parempaan kuntoon panemisesta, mutta kun vuokravälikirja oli tehty ainoastaan 5 vuodeksi, oli Lautakunta sitä mieltä, että tarkoitukseen ei olisi uhrattava suurempia summia. Kun kuitenkin välikirja nyttemmin on tehty 25 vuodeksi, ei Lautakunta enää ole voinut olla huomauttamatta, että on välttämätöntä panna laitos asianmukaiseen kuntoon.

Jotta taas tyttöjen kasvatuslaitos olisi huoneiston puolesta asianmukaisesti varustettu, täytyy siellä tietenkin, paitsi toimihenkilöille tarpeellisia asuinhuoneita, olla riittävän tilava koulusali, isompain tyttöjen käsityöhuone, erityinen päivähuone ja tarpeellinen määrä oppilaiden makuuhuoneita, jotka tuulluutuksen vuoksi pitää voida sulkea päiväksi, sekä keittiö, leivintupa, kellari, makasiineja ja muita tarpeellisia ulko- ja sisähuoneita.

Jos kuitenkin likemmältä tarkastelee Lautakunnan esillä olevan esityksen oheen pantuja piirustuksia ja pohjapiirroksia, huomaa, että laitoksen huoneistot nykyisessä kunnossaan eivät mainituissa kohdin täytä häveliäimpiäkään vaatimuksia. Päärakennuksen pohjapiirroksesta käy selville, ettei tässä rakennuksessa, jonka alakerroksessa on 9 osittain sangen pientä huonetta ja ullakolla 2 huonetta, mitenkään voi hankkia riittävää tilaa sellaisellekaan oppilasasumalaitokselle, jossa on paljon vähemmän oppilaita kuin Outamossa nykyään. Niinpä on keittiötä tähän asti täytynyt käyttää leivintupanakin, kun muualla ei ole ollut leivinuunia, sekä lisäksi isompain tyttöjen päivähuoneena ja käsityöhuoneena. Koulusalin, lähinnä keittiötä suurimman huoneen, käy tällaisissa tapauksissa yleisesti noudatettujen laskuperusteiden mukaan hyväksyminen ainoastaan 22 oppilasta varten. Johtajattarella tulisi olla kaksi huonetta, mutta toista näistä on täytynyt käyttää eräiden oppilaiden makuuhuoneeksi. Apulaisopettajatarta varten on pieni noin 12 m²:n laajuinen huone, emännöitsijällä hiukan isompi, mutta sitä käytetään myös toimihenkilöiden ruokailuhuoneena. Kun näiltä virkailijoilta tietenkään ei käy vaatiminen, että he nukkuisivat oppilaiden kanssa samoissa huoneissa, on viimeksi mainituilla ainoastaan kolme sangen pientä makuuhuonetta pohjakerroksessa, joita, kun erityistä päivähuonetta puuttuu, myös on täytynyt käyttää pienempäin oppilaiden päivähuoneena, sekä pieni ullakkohuone, johon on sijoitettu joukko varttuneempia oppilaita palvelijattaren kera. Kun oppilaiden makuusuojaan yhteenlaskettu lattiapinta on 75 m² ja kuutiosisäilyys, lukien keskimääräiseksi korkeudeksi 2,75 m, noin 200 kuutiometriä, kävisi lääkärin mielestä makuuhuoneisiin lattiapintaa silmälläpitäen oikeastaan sijoittaminen ainoastaan 15 oppilasta, vaikka huoneet olisivatkin tavallisen korkuisia, ja tarpeellista keskimääräistä ilmakuutiota silmälläpitäen ainoastaan 12 oppilasta, joiden lisäksi tulevat johtajattaren asuinhuoneessa yöpyvät 3—4 oppilasta, siis kaikkiaan edellisessä tapauksessa 16 ja jälkimäisessä 19 lasta, sen sijaan että siellä nykyään jo on 27 lasta.

Sen johdosta että kasvatuslaitos kuluvan kuukauden 1 päivästä lähtien on saanut käytettäväkseen talossa olevan pienemmän asuinrakennuksenkin, johon erinäisillä muutostöillä on saatu aikaan leivintupa, isompain tyttöjen työhuone ja vaatteiden varastohuone y. m., minkä johdosta entistä varastohuonetta voidaan käyttää oppilaiden makuuhuoneena, ovat huoneisto-olot tosin käyneet jossain määrin siedettävämmäksi, mutta laitos on edelleen vailla erityistä päivähuonetta. Huomattava on kuitenkin, että ullakon portaat ovat niin kehnot ja ahtaat, että tulipalon sattuessa olisi mahdoton päästä sitä tietä ulos. Kun Outamon laitoksessa ei ole makasiinia eikä aittaa semmoisten ruokatavarain säilytystä varten, joita ei käy säilyttäminen kellarissa, ja kun juurikasvien ja puutarhatuotteiden säilytyksellä nyttemmin, kun tarpeellinen maa-alue on keittiöpuutarhaksi saatu, on tärkeä sija laitoksen

taloudessa, ei Rahatoimikamarin epäävä lausunto Lautakunnan esityksestä, mikäli se myös koskee edellä mainittujen tarpeiden täyttämistä, näy perustuvan olevien olojen tarpeelliseen huomioonottamiseen.

Huomattava on niinkään, että kaupunki laskiessaan sille tulevaa valtioapua (25 % laitoksen vuokra- y. m. menoista) olisi oikeutettu vuokratukstanuksiin lukemaan kohtuullisen koron laitoksen huoneistojen laajentamiseen ja korjaukseen pannulle pääomalle, joten vuokran osalta tuleva valtioapu, lukien 5 %:n koron 13,000 markalle, kohoaisi 25 %:lla 650 markasta eli S:mkalla 162: 25, näin kuitenkin sillä edellytyksellä että vuokrattu huoneisto täyttää sille asetettavat kohtuulliset vaatimukset. Kun kuitenkin, niinkuin edellä huomautettiin, koulusalia ei käy hyväksyminen 22 suuremmalle oppilasluvulle ja laitoksen huoneistot muutoinkin nykyään ovat riittämättömät suuremmalle oppilasluvulle, on pelättävissä, että Kouluhallituksen toimittamassa tarkastuksessa oppilasluku, jota varten laitoksen käy huoneistojen puolesta hyväksyminen, havaitaan liian pieneksi jotta valtioapua, jota jälleen on ruvettu maksamaan kaupungin kansakoulujen ja kasvatuslaitosten voimassapitoon, voitaisiin maksaa Outamon laitoksenkin osalta.

Lopuksi mainittakoon että, mikäli Kasvatuslautakunta on saanut tietää, Rahatoimikamarin mainitsemassa komitean ehdotuksessa ei ole mitään mikä estäisi välittömästi ratkaisemasta tätä polttavaa huoneistokysymystä Lautakunnan ehdottamaan suuntaan. Ilman muuta niinkään saanee pitää tiettyinä, ettei Helsingin kaupunki moniin aikoihin voi tulla toimeen ilman sellaisten suomea puhuvain tyttöjen kasvatuslaitosta, jotka kunnan täytyy ottaa huostaansa.

Edellä lausuttuun viitaten toivoo Kasvatuslautakunta osottaneensa, että todella pakottava tarve vaatii laajentamaan Outamon kasvatuslaitoksen huoneistoja ja että Kaupunginvaltuusto, vaikka Rahatoimikamari onkin katsonut olevan ehdottaminen tehtyä esitystä evättäväksi, havaitsee kohtuulliseksi ja mahdolliseksi ratkaista tämän asian niin, kuin Lautakunta, ei suinkaan kevytmielisesti, vaan perin pohjin harkittuaan kaikkia asiaan vaikuttavia seikkoja, on ehdottanut.

Kasvatuslautakunnan puolesta:

Ivar Gordie.

Henrik Ståhl.

Täten vuokraa allekirjoittanut Helsingin Kasvatuslautakunnalle 25 vuoden ajaksi, syyskuun 1 päivästä 1913 lukien, kaikki Lohjan pitäjässä omistamallani Outamon yksinäisratsutilan tonttialueella olevat asuin-, ulkokuone- ja muut rakennukset käytettäväksi kasvatuslaitoksen huoneistoksi, seuraavin, alempana mainituin ehdoin:

1) Rakennukset luovutetaan siinä kunnossa kuin ne nykyään ovat, mutta sitoudun ennen syyskuun 1 päivää 1913 varustamaan vailla kattoa olevan, vajaksi käytetyn vanhan kivinavetan pärekatolla, kahdellasadalla (200) markalla ottamaan osaa päärakennuksen laudoituksen uusimiseen sekä tätä tarkoitusta varten omalla kustannuksellani hankkimaan sopivat puuaineet vesilistoiksi, mikäli uusia listoja tarvitaan, ja enintään tuhat (1,000) pituusmetriä sahatavaraa niiden lautain sijaan, jotka täytyy hylätä, sekä hankkimaan kaiken rakennuksen ulkopuoliseen maalaukseen tarpeellisen öljyn, kaiken tämän sillä edellytyksellä että Kasvatuslautakunta pitää huolen edellä mainittujen töiden teettämisestä ja vastaa kaikista muista tähän liittyvistä kustannuksista.

2) Vuokrakauden aikana vastaan minä kaikista sekä tässä että muissa rakennuksissa tarpeellisista ulkopuolisista korjaustöistä, jota vastoin Kasvatuslautakunnan tulee kustantaa kaikki sisäiset korjaustyöt sekä teetettäväksi haluamansa muutostyöt, ollen oikeutettu ikkunoihin ja oviin tekemään semmoisia muutoksia kuin näiden töiden asianmukainen suoritus vaatinee.

3) Paitsi edellä mainittuja rakennuksia niihin kuuluvine tonttineen ja hedelmäpuutarhoineen, luovutetaan myös keittiöpuutarhaksi ja perunamaaksi eteläistä tontinrajaa lähinnä olevat kaksitoista (12) peltosarkaa sekä tilaan kuuluva vesijohto ja kaivo ynnä käyttöoikeus lähteeseen, mistä vesijohto alkaa.

4) Kasvatuslaitos saa korvaus- ja kunnossapitovelvollisuudesta vapaana käyttää kylätiestä ratsutilan maan halki kulkevaa ajotietä sekä niinikään kaikkina vuodenaikoina kotitarpeiksi kelastaa maatilan kalavedessä ynnä poimia marjoja ja sieniä sen metsistä sekä käyttää laitumella 4 lehmää.

5) Kaikista edellä luetelluista eduista maksaa Kasvatuslautakunta vuotuista vuokraa tuhatkolmesataaviisikymmentä (1,350) Suomen markkaa, joka vuokra on suoritettava neljännesvuosittain syyskuun 1, joulukuun 1, maaliskuun 1 ja kesäkuun 1 päivänä.

6) Kasvatuslautakunnalla on oikeus irtisanoa tämä välikirja ja muuttaa

pois ennen vuokrakauden umpeenmenemistä, mutta on irtisanominen siinä tapauksessa tehtävä vähintään vuotta ennen poismuuttoa.

7) Minua enempää kuulematta saa Kasvatuslautakunta vakuudekseen kiinnityttää tämän vuokravälikirjan Outamon ratsutilaan.

Lohjalla, huhtikuun 13 päivänä 1913.

H. van Gilse van der Pals.

ktta *M. van Gilse van der Pals.*

(Sinetti.)

valtakirjan nojalla.

Edellä olevaan välikirjaan ilmoittaa Kasvatuslautakunta tyytyvänsä. Helsingissä, huhtikuun 16 päivänä 1913.

Kasvatuslautakunnan puolesta:

Oskar Zitting.

Henrik Ståhl.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Täten tarjoan Helsingin kaupungin lunastettavaksi tämän oheiseen karttaan punaisella rajaviivalla merkityn maa-alueen, joka on alaltaan yhteensä 10,355 ha ja kuuluu minun Lohjan pitäjässä omistamaani Outamon yksinäisratsutilaan, sekä kaikki mainitulla maa-alueella sijaitsevat rakennukset, yhteensä 30,000 markan kauppahinnasta; ja sitoudun, jos kauppahinta suoritetaan käteisellä, omalla kustannuksellani lohkaisuttamaan alueen erilleen sekä luovuttamaan sen kaupungille kiinnityksettömänä. Maakappaleen omistusoikeuden ohessa seuraa oikeus ratsutilan maalla alueen länsirajan ulkopuolella sijaitsevan lähteen käyttämiseen.

Tarjous on voimassa ensintulevan heinäkuun 1 päivään, ja sitoudun korvausvelvollisuuden uhalla olemaan tänä aikana toiselle myymättä puheenalasta maa-aluetta.

Lohjalla, huhtikuun 6 päivänä 1914.

H. van Gilse van der Pals.

ktta *Max H. van Gilse van der Pals*
valtakitjan nojalla.

HELSINGIN

KASVATUSLAUTAKUNTA.*Helmik. 7 p:nä 1914.*

N:o 60.

Kaupungin kasvatustalousten taloudenhoitokysymystä valmistelemaan asetetulle Kaupunginvaltuuston valiokunnalle.

Sittenkun kaupungin kasvatustalousten taloudenhoitokysymystä valmistelemaan asetetussa Kaupunginvaltuuston valiokunnassa käsiteltäessä kysymystä Outamon tilan tonttialueen ostamisesta sekä erinäisten uutis- ja muutostalouksien teettämisestä siellä oli syntynyt epäilyksiä siitä, onko Kasvatustalouksen ehdottamissa huoneistoissa ja erittäinkin makuusuojuissa riittävästi tilaa 40 hoidokille tuollaisissa laitoksissa asetettavia terveydellisiä vaatimuksia silmälläpitäen, ja valiokunta on tämän johdosta katsonut tarpeelliseksi palauttaa asian Kasvatustaloukseen tarkemmin selvitettäväksi tältä kohden, saa Lautakunta täten kunnian esiintuoda seuraavaa:

1) Kasvatustaloukunta on tosin laatiessaan ehdotusta 1914 vuoden menosäännöksi laskenut Outamon vuosirahasäännön 40 hoidokkia varten ja myös sikäläisiä laajennustöitä suunnitellessaan lähtenyt siitä, että laitokseen pitäisi käydä ottaminen 40:kin hoidokkia, mutta tätä ei ole käsiteltävä niin, että tämä suurin määrä aina vuoden umpeen olisi laitoksessa (tavallisesti lienee näin laita ainoastaan kesäisin ja syksyisin, ennenkuin vanhemmat lapset sijoitetaan palvelukseen tahi ammattikouluihin), vaan on tätä Lautakunnan mielestä pidettävä suurimpana oppilaslukuna, minkä tällaisessa laitoksessa yhtäaikaan käy kasvattaminen laitoksen käymättä liian vaikeahoitoiseksi tahi kadottamatta sitä kodin leimaa, mikä sillä kasvatustyötä silmälläpitäen tulee olla. Lukua 40 on taloudelliseltakin kannalta katsottava sopivimmaksi, mikä tällaisessa sekä vanhempia että nuorempia tyttöjä varten tarkoitettussa laitoksessa parhaiten sopii hoitaa kustannusten oppilasta kohti nousematta ylen suuriksi.

2) Kasvatustaloukunta ei myöskään ole ajatellut, että tämän laitoksen huoneistojen, laitos kun sijaitsee maalla, missä oppilailla on helposti tilaisuutta oleskella joutohetkinäänkin ulkosalla, tarvitsisi, jos kerran saadaan erityiset makuusuojuet, jotka käy päiväsajaksi sulkeminen ja tuulluttaminen,

oppilasta kohti tulevaan ilmamäärään nähden täyttää suurimpia vaatimuksia, mitä tuollaiselle laitokselle käy asettaminen terveydellisessä suhteessa vähemmän suotuisain ulkonaisten olojen vallitessa.

3) Kasvatuslautakunta ei myöskään ole tarkoittanut, että se huoneiden käyttöehdotus, mikä esitystä tehdessä on osotettu pohjapiirroksessa, olisi lopullinen ja onkin sentähden valiokunnan lähetekirjelmän johdosta uudestaan käsitellessään asiaa katsonut olevan aihetta tässä kohden jonkin verran muuttaa ehdotustaan. Nyt ehdotetun huoneiden käyttötavan johdosta kohdaisi oppilasta kohti tuleva makuuhuoneiden ilmakuutio, jos lisäksi suunnitellun yläkerroksen välikattoa jonkin verran korotettaisiin, melko lailla yli esim. niiden vähimpäin vaatimusten, 10 m³ makuusuojissa ja 5 m³ päiväsuojissa, mitkä Helsingin kaupungin uuden terveydenhoito-ohjesäännön ehdotuksessa on määrätty kaupungin lastenkoteihin nähden. Tämän eri kerrosten pohjapiirustuksissakin osotetun huoneiden muutetun käyttöjärjestyksen johdosta olisi nimittäin ilmakuutio alakerroksen molemmissa makuuhuoneissa, toisessa 43 ja toisessa 34 m³, sekä yläkerroksen kolmessa makuuhuoneessa kussakin 148, 84,7 ja 215 m³ (edellyttäen että näiden viimeksi mainittujen keskikorkeus olisi 3,8 m), eli yhteensä kaikissa 5 makuuhuoneessa 524,7 m³, joten, oppilasluvun ollessa 40, kutakin oppilasta kohti tulisi hiukan enemmän kuin 13 m³.

4) Ehdotetuista luokkahuoneista olisi yläkerrokseen teetetävässä uudessa luokkahuoneessa 52,2 m²:n lattiapinta ja 198 m³:n ilmatila, mikä lukien 1,3 m² lattiapintaa ja 5 m³ ilmatilaa oppilasta kohti niinikään likimittäin vastaisi 40 oppilaan luokkahuoneen vaatimuksia, joka oppilasmäärä kuitenkin olisi siinä yhtäaikaa ainoastaan hartaushetkinä ja laulutunneilla. Alakerroksen vanhaan koulusaliiin, jota edelleenkin olisi mieluummin käytettävä (toisena) koulusalina tarjosi, siinä kun on 39 m²:n lattiapinta ja 109 m³:n ilmatila, tilaa enintään 22 oppilaalle. Huomattava on kuitenkin, että ehdotetusta suurimmasta oppilasluvusta 40:stä ainoastaan noin 30 tavallisesti kuuluisi kouluosastolle sekä että nämä opettaessa olisivat jakautuneina molempain luokkahuoneiden kesken ennen päivällislomaa, ja taas työosaston oppilat voisivat saada tietopuolista luokkaopetusta ainoastaan iltapäivin.

5) Talontontilla sijaitsevaan pienempään asuinrakennukseen on aikomus sijoittaa: ajotien puoleiseen päähän leivintupa ja vastapäiseen päähän eristys-huone sekä rakennuksen keskusta varasto- ja mankelihuone. Kun erittäinkin rakennustöiden aikana ja muulloinkin olisi tärkeätä, että pienemmän rakennuksen ullakkoa voisi käyttää esimerkiksi oppilaiden makuuhuoneena kesäiseen aikaan tahi säilytyshuoneena, lienee se varustettava lattialla ja nykyistään mukavammilla portailla, jotka täytyy poistaa, jos rakennusta käytetään edellä mainitulla tavalla.

Edellä olevalla katsoo Kasvatuslautakunta osottaneensa, että Outamon kasvatuslaitokselle ehdotetut huoneistot eivät ainoastaan tarjoa tarpeellista tilaa 40:kin hoidokille, vaan myös täyttävät tuollaiselle laitokselle terveydellisesti kannalta asetettavat kohtuulliset vaatimukset.

Kasvatuslautakunnan puolesta:

Ivar Gordie.

Henrik Ståhl.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1914.

Komitean mietintö asiasta, joka koskee toimenpiteisiin ryhtymistä elävänkuvain teattereihin nähden.

Kirjelmässä helmikuun 26 päivältä 1913 esitti silloinen Kansakoulujohtokunta, että kysymys elävänkuvain teatterien vahingollisesta vaikutuksesta erittäinkin lapsiin ja kasvavaan nuorisoon sekä ehkäisytoimenpiteistä, joihin tämän johdosta olisi kunnan puolelta ryhdyttävä, otettaisiin tutkittavaksi. Sittenkun Rahatoimikamari syyskuun 25 päivänä viime vuotta antamassaan lausunnossa oli ehdotusta puoltanut, päätti Kaupunginvaltuusto lähettää asian valmisteltavaksi komiteaan, jonka jäseniksi allekirjoittaneet seuraavan loka-kuun 28 päivänä pidetyssä kokouksessa valittiin.

Työnsä suoritettuaan saa Komitea täten kunnian Kaupunginvaltuustolle antaa tässä seuraavan selvityksen esillä olevasta asiasta.

Elävätkuvat — tämä merkillinen keksintö, joka lyhyessä ajassa on valloittanut koko sivistyneen maailman ja tunkeutunut kaikkiin yhteiskuntaluokkiin — on nyttemmin kulttuurikehityksen ilmiö, jonka merkitystä ei saa arvata vähäiseksi eikä halveksia. Jos tätä keksintöä käytetään oikealla tavalla ja asianmukaisten rajain sisällä, on se oivallinen väline kansanvalistuksen ja kansankasvatuksen palveluksessa. Tieteelliseltä ja taiteelliselta kannaltakin on elävilläkuvilla suuri merkitys, ne kun voivat vaikuttaa herättävästi, elvyttävästi ja jalostavasti sekä olla helposti saatavissa olevana ajanviettona yhteiskunnan laajoille kerroksille.

Valitettavasti ovat elävätkuvat yksityiskeinottelun käsissä sangen usein muodostuneet milloin missäkin määrin epäterveellisiksi liikeyrityksiksi, jotka käyttävät hyväkseen yleisön alhaisempia vaistoja ja herkkäuskoisuutta siveellisesti vajamittaisilla, repäisevillä ja hermoja tärisyttävillä näytännöillä. Tässä on olemassa arveluttava vaara, erittäinkin vaikutteille herkälle kasvavalle polvelle. Kokemus on täysin osottanut, että ne houkuttelevat ja mielikuvitusta ärryttävät ohjelmat, joilla elävänkuvain teatterit useinkin koettavat voittaa toisensa, vaikuttavat nuorisoon vahingollisesti ja raaistuttavasti, hämmentävät oikeustajuntaa ja turmelevat hyvän maun, kiihoittavatpa rikollisiin tekoihinkin. Vanhemmat ja opettajat valittavat yleisesti, että taajat käynnit elä-

Elävänkuvain
teatterien
sivistyksellinen
merkitys ja
haitat.

väinkuvain teattereissa vetävät lapsia pois terveellisistä virkistystilaisuuksista, leikistä ja urheilusta, herpaisevat heidän harrastustaan koulutyöhön, saattavat heidät huvinhaluiksi, pintapuolisiksi ja hermostuneiksi. Elävissä-kuvissa helposti tarjona oleva ajanvietto tukahuttaa säästäväisyystunnetta ja viettelee nuoria hankkimaan teatterikäynteihinsä varoja epärehellisillä keinoilla. Näköelimiinkin nämä käynnit vaikuttanevat haitallisesti.

Katsaus elä-
väinkuvain
näytäntöjä
koskevaan
ulkomaiseen
lainsäädän-
töön.

Tämän laatuiset epäkohdat ovat useimmissa maissa, missä elävätkuvat ovat levinneet, vaatineet ryhtymään erikoistoimiin näytäntöjen tehokkaan valvonnan aikaansaamiseksi. Seuraavassa annetaan Kunnallisen Keskustoi-
miston Komitealle neuvoman lähdekirjallisuuden johdolla selonteko niistä toi-
menpiteistä, joihin vastamainitussa kohden on ryhdytty ulkomailta, erittäin-
kin Skandinavian maissa, missä kehitys puheenalaisella alalla on käynyt
pääasiassa samaan suuntaan kuin meillä.

Ruotsi.

Ruotsissa on eläväinkuvain ennakkosensuuri pantu toimeen kesäkuun 22 päivänä 1911 annetulla kuninkaallisella asetuksella, jossa myös on määräyksiä sensuurin järjes-
tyksestä ja työtavasta.

Ennen tämän hallinnollista tietä annetun asetuksen voimaan astumista sovellettiin maan eri osissa erilaisia sääntöjä. Kaupungissa, kauppalassa tahi muussa paikkakun-
nassa, missä valtakunnan kaupunkien järjestyssääntö on voimassa, vaadittiin poliisiviran-
omaisen lupa eläväinkuvain näyttelemiseen. Luvan antoi poliisi pannen eräitä ehtoja ja
määräyksiä; muun muassa määrättiin Tukholmassa, ettei saanut näyttää kuvia, jotka ovat
vastoin hyvää tapaa tai jotka muutoin eivät sovellu julkisesti esitettäväksi, sekä että
näytännöissä, joihin lapsilla oli pääsy, ei saanut näyttää pöyristyttäviä eikä muutoin
lapsille vahingollisia kuvia. Yhtenä ehtona oli niinkään, että kukin uusi ohjelma oli
ennen sen esittämistä poliisille *ilmoitettava*.

Tämä järjestys kuitenkin osottautui aivan epätydyttäväksi. Poliisin valvonta huo-
mattiin epätasaiseksi ja varsin vähän tehokkaaksi. Eräissä kaupungeissa koetettiin
aikaansaada parannusta yksityisten aloitteesta. Tukholmassa asetti sikäläinen kasvatus-
opillinen seura vapaaehtoisen komitean valvomaan, että poliisin panemia ehtoja elävain-
kuvain näytäntöihin nähden noudatettiin. Muissa kaupungeissa poliisi itse koetti poistaa
epäkohtia toimeenpanemalla eräänlaisen ennakkosensuurin, jota paikkakunnan opettajiston
edustajat hoitivat. Niinpä antoi *Malmön* kaupungin poliisiviranomainen vuonna 1908
eläväinkuvain näytäntöihin nähden noudatettaviksi pääasiassa seuraavaa sisällystä olevat
uudet määräykset:

„Huoneistossa ei saa näytellä eikä siihen nimikilveksi panna kuvia, jotka ovat
laadultaan siveellisyttöä ja säädyllisyyttä luokkaavia, eikä kuvia, jotka esittävät murhia,
ryövyäyksiä ja muita törkeänlaisia rikoksia.

Jos näytäntöön on pääsy lapsilla, ei se myöskään saa käsittää kuvia sellaisista
tapahtumista ja oloista, jotka ovat omansa herättämään pelon tahi kauhun tunnetta
katsojassa tahi joita muusta syystä käy katsominen sopimattomiksi lapsille.

Viittätoista vuotta nuorempaa lasta, jonka seurassa ei ole vanhempi henkilö, älköön päästettävä näytäntöön kello 8 jälkeen iltapäivällä.

Ohjelman vaihtuessa on kappale uutta ohjelmaa ynnä suullinen selitys sen sisällyksestä hyvissä ajoin ennen sen esittämistä yleisölle annettava poliisikamariin asetetulle elävänkuvain näytäntöjen tarkastajalle.

Luvanhaltija on velvollinen suorittamaan poliisikamarin määräämän maksun poliisiviranomaisen toimeenpanemasta ylimääräisestä poliisivartioimisesta ja silmälläpidosta sekä noudattamaan niitä lisämääräyksiä, joita poliisiviranomainen antaa.¹⁾

Samallaiset määräykset annettiin vuonna 1909 *Helsingborgissa*, sillä poikkeuksella kuitenkin että niissä ei ollut kieltoa päästämästä yksinäisiä lapsia elävänkuvain näytäntöihin klo 8 jälkeen illalla.

Yhdenmukaisten ja tehokkaampain sääntöjen vaatimukset kuitenkin kasvamistaan kasvoivat ja saattoivat vihdoin antamaan edellä mainitun 1911 vuoden asetuksen. Tämä asetus jättää elävänkuvain näytännön sallimisen edelleen poliisiviranomaisen luvan varaan, joka voidaan peruuttaa, jos aihetta on, mutta saattaa sitä paitsi käytäntöön elävänkuvain ennakkosensuurin. Tuollaisia kuvia ei saa julkisesti näytellä, ellei niitä sitä ennen toimitetussa tarkastuksessa ole hyväksytty.

Tarkastus toimitetaan koko valtakunnassa yhdellä paikkakunnalla ja toimittaa sen yksi tahi useampi kuninkaan valitsema tarkastaja (nykyään on näitä neljä, nimittäin yksi filosofiantohtori, yksi filosofiankandidaatti ja ent. sanomalehtimies, yksi naispuolinen seminaarinapulainen ja yksi lääkäri). Tarkastuksesta vapaita ovat kuvat, joissa tarkoin esitetään hiljattain sattuneita tapahtumia ja jotka näytellään enintään 10 päivän kuluessa näistä tapahtumista, mutta näitäkin kuvia varten tarvitaan poliisin lupa. Asetusta ei myöskään sovelleta elävänkuvain esittämiseen hartausharjoituksissa, oppilaitoksessa tahi valtioavulla toimeenpannun luennon yhteydessä, ei myöskään muissa tapauksissa, jos kuningas myöntää vapautuksen.

Kukin filmi tarkastetaan kahta seikkaa silmälläpitäen. Jos kuva on vastoin yleistä lakia tai hyvää tapaa tahi vaikuttaa raaiututtavasti, kiihoittavasti tahi oikeuskäsitteitä hämmentävästi, tulee tarkastajan kieltäytyä sitä hyväksymästä. Kuvia, joita ei ole kiellettävä tällä perusteella, mutta jotka ovat omansa vahingollisesti kiihdyttämään lasten mielikuvitusta tahi muutoin haitallisesti vaikuttamaan heidän henkiseen kehitykseensä tahi terveyteensä, ei saa hyväksyä esitettäväksi näytännössä, johon 15 vuotta nuoremmilla lapsilla on pääsy. Lapsi, jolla ei ole edusmiestä mukanaan, ei pääse näytäntöön, joka päättyy myöhemmin kuin klo 8 illalla.

Tarkastajan päätöksestä saa valittaa asianomaiseen valtiodepartementtiin ¹⁾.

Elävänkuvain näytäntöjen tuottamat yhteiskunnalliset vaarat herättivät *Norjassa* erinäisissä kansanvalistusta ja siveellisyyttä ajavissa yhdistyksissä ja muissa kansalais-

Norja.

¹⁾ Puheenalaisen hallinnollisen asetuksen ehdotusta valmisteltaessa esitti muuan viranomainen (Kopparbergin läänin maaherra) erinäisiä epäilyksiä tuollaisen erikoislainsäädännön johdosta. Elleivät voimassa olevat yleiset lainmääräykset riittäisi valituksenalaisia epäkohtia ehkäisemään, olisi mainitun viranomaisen mielestä nämä määräykset muutettava sekä elävään-

piireissä voimakkaan virtauksen, joka tarkoitti tehokkaan suojeluksen saamista näiltä epäkohdilta. Siinä mielessä julkaistiinkin heinäkuun 25 päivänä 1913 laki elävänkuvain julkisesta näyttelemisestä, joka laki samoin kuin vastaava Ruotsin asetuskin saattaa käytäntöön ennakkosensuurin. Toimiluvan myöntäminen elävänkuvain teattereille on tämän lain mukaan jätetty kunnallisten viranomaisten (kommunestyret ja formanskapet) asiaksi, ja lupa myönnetään ainoastaan, jos luotettavat takeet väärinkäytösten ehkäisemisestä annetaan eikä elävänkuvain teatterien luku ole suhteeton alueen väkilukuun tahi muihin oloihin. Kuningas voi valtuuttaa kunnan antamaan tarpeellisia järjestys- ja turvallisuusmääräyksiä elävänkuvain teattereihin nähden. Lupa myönnetään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja voidaan väärinkäytösten johdosta peruuttaa. Tarkastuksen toimittavat kuninkaan nimittämät asiantuntijat ja kuvain näyttelemiskielto edellyttää kahden asiantuntijan yksimielistä päätöstä. Kuvia, jotka ovat vastoin lakia tahi vaikuttavat loukkaavasti, raaistuttavasti tahi epäsiiveellisesti, ei saa näytellä. Erityistä tarkastusta 15 vuotta nuoremmille lapsille esitettäviin kuviin nähden ei Norjassa ole pidetty tarpeellisena, jota vastoin on kielletty tuollaisten alaikäisten käymästä klo 8 jälkeen illalla päättyvissä näytännöissä, ellei heillä ole mukanaan vanhempansa tahi edusmiehensä. Tarkastuksesta ovat erotettuja kuvat, jotka esittävät hiljattain sattuneita, yleisesti tunnettuja tapahtumia, jos nämä kuvat esitetään 14 päivän kuluessa tapahtumasta sekä poliisi on antanut näytäntöön luvan. Myönnytyspakkoa ja sensuuria ei sovelleta näytäntöön, joka annetaan oppilaitoksessa opetuksen tahi esitelmän yhteydessä tahi jonkin tuollaisessa laitoksessa palvelevan henkilön toimesta.

Tanska.

Tanskassa ei lainsäädäntö vielä ole ryhtynyt elävänkuvain näytäntöjen tarkastukseen, jota pidetään poliisille kuuluvana asiana. Eri kunnissa on polisimestarin asia ollut ratkaista, onko aihetta kieltää näyttelemästä kuvia, jotka voivat herättää pahennusta tahi levittää siiveellistä turmelusta nuorisoon. Tätä velvollisuutta kovennettiin oikeusministeriön kesäkuun 29 päivänä 1907 antamalla kiertokirjeellä. Kööpenhaminassa oli yksityisteattereja ja varieteita varten asetetun sensuurin tarkastettava ja hyväksyttävä elävänkuvain teatterienkin näytäntöohjelmat.

Tammikuun 1 päivästä kuluva vuotta on kuitenkin oikeusministeriön antamalla julistuksella Ruotsin lainsäädännön malliin saatettu käytäntöön koko maalle yhteinen ennakkosensuuri. Näin menetellen toivotaan saatavan aikaan yhdenmukainen ja tehokas tarkastus, jommoista ei ole tähän asti saavutettu.

Saksa.

Saksassa ei vielä ole koko valtakunnassa voimassa olevaa lakia elävänkuvain näytännöistä. Ainoastaan Braunschweigissä on tuollainen vuonna 1911 annettu erikoislaki ja Württembergissä on lainsäädäntö asiasta odotettavana. Tähän asti on muutoin tultu

kuvain että muita samantapaisia näytäntöjä silmälläpitäen. Ei olisi hyvä voimassa olevassa lainsäädännöstä syrjässä antaa sensuurin tahi poliisiviranomaisen ratkaistavaksi saako eläviä kuvia näytellä vai ei.

Mainittuihin epäilyksiin ei hallitus katsonut olevan paneminen ratkaisevaa merkitystä. Valtiopäivätkään, joiden lausunto ehdotuksesta hankittiin, eivät havainneet olevan syytä muistutuksiin ehdotuksessa esiintuotuja periaatteita vastaan.

toimeen moninaisilla paikallisilla poliisisäännöksillä ja hallinnollisilla määräyksillä, mutta yleisenä toivomuksena on, että asia järjestettäisiin yhtenäisesti antamalla „Reichskino-gesetz“. Alku tähän on tehty lakiehdotuksella, joka on näinä päivinä esitetty Saksan valtiopäiville ja jonka mukaan kaikki elävänkuvain teatterit ovat velvolliset hankkimaan toimiluvan ja viranomaiset voivat luvan evätä, kun uusien tuollaisten teatterien tarvetta ei katsota olevan paikkakunnalla olemassa. Elävänkuvain teatterien myönnytyspakko on jo olemassa Elsass-Lothringissa erinäisten valtakunnanmaissa Ranskanvallan ajoilta voimassa olevain lainsäännösten johdosta.

Filmien tarkastukseen nähden on Preussissä ja muissa liittovaltioissa aikaisemmin vallinnut erimielisyyttä siitä, käykö elävänkuvain ennakkosensuurin toimeenpaneminen elinkeinolainsäädännön ja painovapauslain säännöksiin katsomatta. Nytemmin kuitenkin on sekä teoriassa että käytännössä vakautunut se mielipide, että tuollaisen sensuurin käy järjestäminen joutumatta ristiriitaan laissa vahvistettujen elinkeino- ja painovapauden periaatteiden kanssa. Ainoastaan Badenissa ja Württembergissä panee lainsäädäntö esteitä filmien ennakkosensuurille, mutta tämä puute tulee viimeksi mainitussa maassa poistettavaksi eduskunnan käsiteltävänä paraikaa olevan uuden elävänkuvain näytäntöjä koskevan lain kautta. Badenissa taas ovat elävänkuvain teatterien omistajat vapaaehtoisesti alistuneet ennakkosensuuriin.

Sensuroimista hoitavat kaikkialla, paitsi Baijerissa ja Braunschweigissä, paikalliset poliisiviranomaiset. Poliisilla on siinä oikeus käyttää apunaan ammattimiehiä, esimerkiksi koulumiehiä. Monin paikoin noudatetaan sitä järjestystä, että lastennäytäntöihin nähden asetetaan ankarammat vaatimukset kuin yksinomaan aikuisille tarkoitettuihin näytäntöihin nähden.

Berlinissä hoitavat sensuroimista ne poliisipäällystön virkailijat, joiden toimena on teatterien valvonta, ja sikäläisen sensuurijärjestelmän vahvana puolena pidetään, että sitä hoitavat sivistyneet ja koulutut virkailijat. Berlinin poliisin antama sensuurikortti kelpaakin yleensä filmien vapaapassiksi ei ainoastaan Preussissä, vaan muissakin Saksan valtioissa, useinpa ulkomaillakin. Siten on filmien sensuroiminen todellisuudessa yhä enemmän keskittynyt valtakunnan pääkaupunkiin, ja yleisenä toivomuksena lausutaan, että tämä asianlaita vahvistettaisiin koko valtakunnassa voimassa olevain yhdenmukaisten lainmääräysten kautta. Toistaiseksi kuitenkin on tyydytty suurempiin liittovaltioihin perustamaan filmien ennakkotarkastuksen keskuselimiä.

Suojellakseen kasvavaa polvea elävänkuvain tuottamilta vaaroilta on Saksassa sekä lainsäädäntötietä että poliisin toimesta annettu kirjava joukko määräyksiä osin lapsille tarkoitettujen kuvain erikoisesta tarkastamisesta ja osin lasten käynnin vähentämiseksi elävänkuvain teattereissa. Ikäraja vaihtelee tässä kohden 14 ja 18 vuoden välillä. Eräillä paikkakunnilla on kuutta vuotta nuoremmilta lapsilta kokonaan kielletty pääsy elävänkuvain teattereihin. Tavallisesti saa nuoriso vanhempain tahi edusmiesten seurassa esteettömästi käydä näytännöissä, vieläpä yksinomaan aikuisillekin tarkoitetuissa. Monin paikoin sallitaan nuorten ainoastaan määrättyyn kellonlömään asti käydä elävänkuvain teattereissa tahi saavat he silloin ainoastaan käydä lastennäytännöissä, joiden ohjelmat on tätä tarkoitusta varten ankarammin tarkastettu.

Näiden toimenpiteiden ohessa on pyritty tehokkaammin sensuroimaan reklaamijulistuksia sekä määrätty elävänkuvain teattereissa järjestämään erinäisiä varokeinoja, koska nämä teatterit selluloidifilmien suuren tulenvaarallisuuden johdosta kaipaavat erikoista tarkastusta paloturvallisuuden kannalta. Sen ohessa asetetaan erikoiset kelpoisuusvaatimukset elävänkuvain kojetta hoitavalle henkilölle tapaturmain ehkäisemiseksi kojeen taitamattoman pitelyn johdosta.

Belgia, Sveitsi
ja Pohjois-
Amerikan
Yhdysvallat.

Belgiassa, samoin kuin *Sveitsissä* ja *Pohjois-Amerikan Yhdysvalloissakin*, katsotaan elävänkuvain näytännöt olevan lain takaaman painovapauden turvaamat, minkätähden ennakkosensuuri ei voi tulla kysymykseen. Näissä maissa ei toistaiseksi ole erikoislainsäädäntöä asiasta, vaan ainoastaan paikallisia järjestys- ja turvallisuusmääräyksiä. Sama liene asianlaita *Ranskassa*.

Ranska.
Itävalta.

Itävallassa on alun pitäen ollut myönnytyspakko käytännössä, ja näitä oloja järjestää vuonna 1912 annettu asetus, jossa m. m. on säännöksiä ennakkosensuurista, varokeinoista, alaikäisten suojelemisesta, ilmoitusten tarkastamisesta y. m.

Englanti.

Englannin vuonna 1909 annetun elävänkuvain näytäntöjä koskevan lain mukaan elävänkuvain teatterit niinkään ovat myönnytyspakon alaiset. Laki, joka on ensimmäinen erikoislaki tästä asiasta, tähtää pääasiassa järjestysoikeudelliseen päämäärään ja turvallisuuden takaamiseen.

Kunta ja kine-
matografi.

Kysymystä kunnan suhtautumisesta kinematografiin on muissa maissa viime aikoina innokkaasti pohdittu asiaa harrastavissa piireissä, ja voimakas virtaus on käymässä *kunnan kinematografien* aikaansaamiseksi, jolla keinoin toivotaan voitavan poistaa kinematografia haittaavat epäkohdat sekä hankkia viatonta ajanviettoa ja samalla edistää kansanvalistustarkoituksia. Erittäinkin Saksassa on kysymys „Kino und Gemeide“ saanut osakseen huomiota, ja se käsitys näyttää saavuttavan yhä laajempaa jalansijaa, että kunta on velvollinen käyttämään kinematografia hyväkseen sivistyksen ja valistuksen välittäjänä kohottamalla sen sivistyksellistä tasoa. Useissa Saksan kaupungeissa ja teollisuuskeskustoissa on jo olemassa n. s. „Reformkinos“, joiden ohjelmista kaikki mieliä kiihdyttävät kuvat on poistettu ja jotka työskentelevät kansanvalistus ainoana päämääränään.

Kölnin kunnallisten ja yhteiskunnallisten tieteiden akatemiassa hiljattain pitämässään esitelmässä ¹⁾ on muuan tämän alan ammattimies esiintuonut moniaita huomiota ansaitsevia ja valaisevia seikkoja puheenalaisiin uudistuspyrintöihin nähden. Esitelmässä huomautetaan, että kinematografisen laitok-

¹⁾ Tämä prof. A. Sellmanin pitämä, kysymystä „der Kinematograph als Volkserzieher und die Aufgabe der Gemeinden“ käsittelevä esitelmä ynnä asiasta ollut keskustelu ovat julkaistuna teoksessa „Die Praxis der kommunalen und sozialen Verwaltung“ (Kursus I, siv. 330 ja seur. 1913).

sen kustannukset ovat verraten huokeat, 1,000—2,000 Rmk, eivätkä sanottavia merkitse verratessa kunnan tekemiin uhrauksiin opetuksen ja muiden sivistystarkoitusten hyväksi. Huoneistokysymys ei myöskään tuota sanottavaa vaikeutta, sillä sopivaa tilaa on aina tarjona. Isohko kouluhuone, voimistelusali, aula, soveltuvat käytettäviksi tarkoitukseen. Reformkinoja käy järjestäminen joko koulukinematografeiksi tai kansankinematografeiksi, ja jälkimäisessä tapauksessa ne olisi sijoitettava vilkasliikenteisten katujen varsille vetääkseen puoleensa katsojia suurin joukoin. Tärkeätä on niinkään, että kuvia, erittäinkin luonnontieteellistä alaa käsitteleviä, valaistaan siihen kykenevien henkilöiden esittämällä selityksillä ja esitelmillä, jota varten kansanvalistukseen palveluksessa olisi käytettävä vapaaehtoisia työvoimia. Koulu ja kansanohjelmistot olisi tietenkin mitä huolellisimmin valikoitava. Toivottava on niinkään, että perustetaan kunnallisia filmiarkistoja filmien säilyttämiseksi opetus- tai muihin sivistystarkoituksiin käytettäviksi. Näihin arkistoihin pantaisiin muun muassa paikallisia tapoja sekä juhlatilaisuuksia ja muita kaupungin historian mielenkiintoisia tapahtumia valaisevia kuvia.

Lisätä sopii, että Saksassa on filmitehtailijoita ja lainauskeskustoja, jotka työskentelevät käsikkäin tämän uudistusliikkeen kanssa ja yksinomaan pitävät tarjona taiteellis-esteettiseltä sekä siveelliseltä kannalta moitteettomia kuvia ynnä erikoisesti kansankasvatukseen ja opetustarkoituksiin soveltuvia filmejä.

Suomessa ei, niinkuin tunnettu, ole erikoista kinematografinäytäntöjä koskevaa lainsäädäntöä, mutta tuollaisten näytäntöjen samoin kuin ylipäätään huvitilaisuuksien toimeenpano on maalisk. 13/26 päivänä 1903 annetun arm. asetuksen sekä lokakuun 30 päivänä 1908 annetun voimassa olevan Helsingin poliisijärjestyksen määräysten johdosta täällä poliisiviranomaisen välittömän silmälläpidon ja valvonnan alainen. Niinpä ei tuollaista näytäntöä saa toimeenpanna, ellei siihen ole hankittu *lupaa* poliisilta, jolla on valta antaa järjestyksen ja hyvän tavan voimassapitämiseksi sekä tulenvaaran ja tapaturmain ehkäisemiseksi tarpeelliset määräykset. Viimeksi mainitussa kohden ovat tämän lisäksi voimassa läänin Kuvernöörin yksissä neuvoin Maistraatin kanssa maaliskuun 21 päivänä 1908 antamat järjestyssäännöt kokoussalien käyttämisestä Helsingin kaupungissa. Poliisilla pitää olla esteetön pääsy näytäntöihin ja poliisi voi, kun järjestyksen kannalta tarpeelliseksi katsoo, evätä luvan näytännön toimeenpanoon tai myös keskeyttää näytännön ja kieltää sitä jatkamasta.

Sen johdosta että oli saapunut valituksia kinematografinäytäntöjen vahingollisista vaikutuksista ja niiden erikoisen valvonnan tarpeellisuudesta määräsi Keisarillinen Senaatti kaikille kuvernööreille lähetetyssä kiertokirjeessä joulukuun 15 päivältä 1910 väliaikaiseksi toimenpiteeksi asianomaisen poliisiviranomaisen toimitettavan filmien ennakkosensuurin. Tämä kiertokirje sisältää pääasiassa seuraavat määräykset:

Suomessa sovelletut kinematografinäytäntöjä koskevat järjestyssäännökset.

1) Ennen filmin julkista näyttämistä on ilmoitus tehtävä poliisille sekä samalla annettava riittävä selitys kuvan sisällyksestä. Poliisi voi silloin joko hyväksyä filmin tahi kieltää sitä näyttämästä sekä voi epäilyttävissä tapauksissa vaatia filmin tarkastamista ennen sen näyttämistä.

2) Kuvain sopivaisuutta arvostellessaan voi poliisi käyttää apunaan opettajaa tahi muuta sopivaa henkilöä.

3) Kuvia, joissa esitetään törkeää rikosta tai joiden voi katsoa olevan valtiolliselta, siveelliseltä ja uskonnolliselta kannalta loukkaavia tahi vaikuttavan raaistuttavasti tahi oikeuskäsitteitä hämmentävästi, ei saa hyväksyä.

4) Se, joka vastoin poliisin kieltoa tahi ilman edelläkäynyttä tarkastusta näyttelee säädyllisyyttä ja siveellisyyttä loukkaavia kuvia, on viivyttelämättä saatettava rangaistukseen rikoslain 20 luvun 14 §:n mukaan.

Tämän kiertokirjeen nojalla toimitetaan Helsingissä näyteltäviksi aiotujen kuvain tarkastus tšekäläisessä poliisilaitoksessa erikoisessa, tarkoitusta varten perustetussa tarkastustoimistossa, jolla on oma kinematografilaitteensa.

Kinematografinäytäntöjen yhdenmukaisen ja tehokkaamman tarkastuksen aikaansaamiseksi on Koulutoimen Ylihallitus kirjelmässä tammikuun 20 päivältä 1912 ehdottanut, että filmien tarkastus keskitettäisiin Helsinkiin ja annettaisiin toimeksi koko maalle yhteiselle elimelle sekä että tarkoitusta varten asetettaisiin pätevästä, kasvatusopillista sivistystä omaavista henkilöistä kokoonpantu tarkastuskomitea. Senaatin taholta ei kuitenkaan ole tähän asti ryhdytty muihin toimenpiteihin, mutta mikäli on ilmoitettu, on asia ollut valmisteltavana Senaatin siviilitoimituskunnassa ja jo pitemmän aikaa ollut esittelyn varassa. Mikäli Komitea on saanut tietää, ei Senaatin puolelta kuitenkaan nykyään ole lainsäädäntötoimenpidettä odotettavana, vaan ainoastaan ehdotus nykyisen järjestyksen kehittämiseksi.

Tiedustus
kinematogra-
fien vahingol-
lisesta vaiku-
tuksesta kan-
sakoululapsiin.

Jotta saataisiin selville kinematografiteatterien vahingollinen vaikutus kansakoululapsiin on kansakoulutarkastajain aloitteesta toimeenpantu tiedustus, joka käsitti tammikuun 10 ja maaliskuun 20 päivän 1912 välisen ajan ¹⁾. Tällä keinoin on saatu selville, että mainitun maaliskuun lopulla kaupungin kansakouluissa olleista 10,302 oppilaasta oli 9,393 käynyt kinematografiteattereissa. Mainitun ajan kuluessa oli kaikkiaan 6,700 kansakoululasta käynyt kinematografissa. Varsin suurelle joukolle lapsia olivat teatterikäynnit tulleet juurtuneeksi tavaksi tahi intohimoksi. Suuri osa lapsista oli ollut läsnä klo 8 jälkeen illalla jatkuvissa näytännöissä, osin seuralaisetta ja osin epäilyttävässä seurassa. Tietävästi 69 oppilasta oli mainittuna aikana luvattomasti

¹⁾ Vrt kertomuksia Helsingin suomenkielisten ja ruotsinkielisten kansakoulujen toiminnasta 1911—1912.

hankkinut itselleen varoja teatterikäynteihin. Tutkimus on niinkään osottanut, että taajat käynnit kinematografissa useinkin ovat herpaiseet harrastusta koulutyöhön sekä kiihoittaneet lasten mielikuvitusta ja aikaansaaneet hermohäiriöitä.

Komitealta ei ole jäänyt huomaamatta, että useissa maissa on havaittu tarpeelliseksi erityinen lainsäädäntö korjauksen saamiseksi kinematografialalla esiintyviin epäkohtiin sekä kinematografinäytäntöjen tehokkaan tarkastuksen aikaansaamiseksi. Puheenalainen lainsäädäntö näyttää pääasiassa tarkoittavan kinematografikuvain täysin tehokkaan ja yhdenmukaisen ennakkotarkastuksen aikaansaamista koko maalle yhteisen, asiantuntevista luottamusmiehistä kokoonpannun tarkastusviranomaisen toimesta, sekä niiden vaarain ehkäisemistä, joita kinematografinäytännöt tuottavat kasvavalle polvelle. Lainsäädäntötoimenpiteiden yhteydessä on myös otettu huomioon myönnytyspakon aikaansaaminen kinematografiteattereille niiden luvun rajoittamiseksi suhteellisesti kunnan väkilukuun ja muihin paikallisoloihin. Komitea puolestaan ei ole tahtonut kieltää, ettei meilläkin olisi otettava käsiteltäväksi kysymystä lainsäädännön tarpeellisuudesta puheena olevalla alalla sekä niistä määräyksistä, joita tuohon lainsäädäntöön sopisi panna. Silmällä pitäen olevia oloja, joita ei tarvitse tässä selitellä, ei Komitea kuitenkaan ole katsonut voivansa Kaupunginvaltuustolle puoltaa esityksen tekemistä Hallitukselle tuollaisen lainsäädäntötoimenpiteen aikaansaamisesta tai jouduttamisesta.

Kinematografi-
oloja koske-
van lainsäädännön
tarve.

Komitea on lisäksi koettanut saada selville, olisiko asiaa koskevan lainsäädännön puutteessa käytettävänä keinoja puheenalaisten epäkohtain väliaikaiseksi poistamiseksi. Siinä mielessä on Komitea harkinnut seuraavassa mainittuja seikkoja.

Senaatin antaman filmisensuuria koskevan kiertokirjeen mukaan voi poliisiviranomainen kuvia tarkastaessaan käyttää apunaan opettajaa tai muuta sopivaa henkilöä. Suuremman asiantuntemuksen, arvostelukyvyn ja kasvatustieteellisen kokemuksen saamiseksi kinematografisensuuriin on Komiteassa lausuttu suotavaksi, että poliisin apuna sensuroimisessa olisi tarkastuskomitea, johon kuuluisi mainittuun tarkoitukseen sopivia kansalaisia, sekä että tuollainen menettely säädettäisiin poliisijärjestyksessä.

Mahdollisuus
epäkohtain
poistamiseen
paikallisten
järjestysmää-
rysten kautta.

Niihin epäilyksiin katsomatta, joita tuollainen yhteistyö poliisinsensuurin kanssa on nykyoloissa omansa herättämään, näyttää kuitenkin, vaikka tuollainen määräys saataisiinkin aikaan, muodollisesti väärältä panna poliisijärjestykseen yksityiskohtaista määräystä kinematografikuvain ennakkotarkastuksesta, kun kaikki muut tässä kohden voimassa olevat säännökset ovat halli-

Asiantunteva
filmitarkastus.

tuksen antamia hallinnollista tietä. Yksi Komitean jäsen (herra Estlander) on katsonut olevan epäilyksen alaista, käykö filmien ennakkotarkastusta määrääminen hallinnollista tietä, koska lokakuun 22/marraskuun 4 päivänä 1905 annettu Arm. julistuskirja nimenomaan määrää ennakkosensuurin toiminnan lakkautettavaksi ja sen ohessa on elokuun 20 päivänä 1906 annetun lausunto-, kokoontumis- ja yhdistymisvapautta koskevan perustuslainsäädännön tulkinnan varassa, onko Suomen kansalaiselle myönnetyn oikeuden painosta julkaista kirjoitus tahi kuvallinen esitys saamatta sille edeltäpäin estettä panna katsottava myös käsittävän kinematografisen esityksen.

Komitealla ei ole ollut aihetta likemmältä kajota tähän oikeuskysymykseen, kun, niinkuin edellä huomautettiin, yhteistoiminta poliisin kanssa mainitussa tarkoituksessa ei nykyään voine viedä toivottuun tulokseen.

Alaikäisiä
kielletävä
käymästä illta-
näytännöissä.

Sitä vastoin on Komitea mahdollisimmassa määrin suojellakseen lapsia vahingolliselta vaikutukselta katsonut voivansa ehdottaa, että yksinäisten lasten käynti kinematografinäytännöissä olisi rajoitettava sen suuntaisella poliisijärjestykseen pantavalla määräyksellä, että 15 vuotta nuoremmat lapset eivät pääse klo 8 jälkeen illalla jatkuvaan näytäntöön, ellei heillä ole vanhempia tahi edusmiestä seurassaan.

Tällainen määräys, jommoinen tavataan Ruotsin ja Norjan lainsäädännössä, ei tietenkään voi poistaa puheenalaisia epäkohtia, mutta näyttää kuitenkin voivan olla melko suureksi hyödyksi. Lain kannalta ei tuollaisen säännön paneminen poliisijärjestykseen näy herättävän epäilyksiä, koska poliisijärjestyksessä jo ennestään on erinäisiä samantapaisia säännöksiä (esim. 64, 100, 114 ja 140 §:ssä). Ehdotuksen kävisi ehkä toteuttaminen laitimalla 64 §:n uudestaan (uuden pykälän lisäämistä olisi mikäli mahdollista vältettävä, jottei pykäläin järjestysnumero muuttuisi) seuraavaan tapaan:

64 §.

„Viittätoista vuotta nuorempaa lasta älköön päästettävä myöhemmin kuin kello kahdeksan iltapäivällä päättyvään julkiseen näytäntöön, ellei lapsen mukana ole vanhempia tahi edusmiestä.

Kuuttatoista vuotta nuorempien tyttöjen ja viittätoista vuotta nuorempien poikien älköön sallittako ilman poliisin erityistä lupaa esiintyä julkisissa näytännöissä.

Mitä tässä pykälässä edellä on säädetty, ei koske konsertteja eikä myöskään kaupungin leattereissa annettavia näytäntöjä.“

Varieteenäy-
tääntöä ei saa
antaa elävään-
kuvain näy-
tännön yhtey-
dessä.

Pääkaupungin kinematografiteattereissa ilmaantuneista epäkohdista on mainittava, että näissä teattereissa on esitetty milloin minkin verran alarvoisia varieteenäytäntöjä. Siihen nähden että poliisin on tässä kohden vaikea pitää tehokasta valvontaa sekä siihenkin katsoen, että kinematografiteatterit ovat huvittelupaikkoja, joissa käy runsaasti yleisöä, erittäinkin lapsia

ja nuorisoa, on Komitean enemmistö tahtonut ehdottaa poliisijärjestykseen pantavaksi sen suuntaisia määräyksiä, että näytännöissä, joissa eläväinkuvain esittäminen on ohjelman pääosana, ei saa sen ohessa olla varieteehen luettavia esityksiä.

Eräs vähemmistö Komiteassa (herrat Lassenius ja Mattsson) ovat katsooneet tuollaisen yleisen kiellon tähtäävän yli maalin eikä tuottavan mainittavaa hyötyä. Vähemmistön mielestä pitää olla poliisiviranomaisen asia katsoa ettei loukkaavia tai muutoin sopimattomia varieteenumeroita esitetä. Tuolaisten numerojen kokonaan kieltäminen olisi liian ankaraa, erittäinkin kun aivan vaarattoman laatuiset esityksetkin olisivat tämän kiellon alaisia. Vaikeaksi niinkään kävisi tyydyttävästi osottaa varietee-esitysten ja sellaisten esitysten välinen raja, joita ei käy pitäminen sopimattomina, joten ehdotettu kiello voisi estää esittämästä paljon semmoista, jonka vähintäkään haittaa tuottamatta voisi panna ohjelmaan ja joka olisi omansa tekemään sen vaihtelevammaksi, jopa arvokkaammaksikin.

Enemmistön käsityksen hyväksyminen tässä asiassa vaatisi tekemään lisäyksen voimassa olevaan poliisijärjestykseen, esimerkiksi sen 62 §:än, joka siinä tapauksessa sopisi laatia seuraavaan muotoon:

62 §.

„Lupaa julkisen näytännön toimeenpanemiseen älköön evättäkö, ellei näytännön katsota olevan lakia ja hyvää tapaa vastaan, taikka myös ole pelättävissä, että näytäntö matkaansaattaa epäjärjestyksiä taikka häiritsee lähistön asukkaita tai yleisöä.

Varietee- taikka muuta sen tapaista esitystä älköön sallittako näytännössä, jonka ohjelma pääasialliselta osalta käsittää eläväinkuvain näytämistä.“

Siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto puolestaan katsoo olevan aihetta hankkia tässä edellä ehdotetut muutokset voimassa olevan poliisijärjestyksen 62 ja 64 §:än,

tehtänee sitä tarkoittava esitys Maistraatille.

Niinkuin edellä on mainittu, käyvät uudistuspyrinnöt kinematografiolojen alalla — lukuunottamatta ehkäisytoimenpiteitä — etusijassa siihen suuntaan, että kinematografia käytettäisiin kansanvalistuksen ja kansankasvatuksen palvelukseen. Siinä kohden on Komiteassa huomautettu, että kansakoulujen käytettäväksi hankitusta kinematografilaitteesta olisi suurta hyötyä ei ainoastaan kasvatustopilliselta kannalta, vaan myös kinematografialalla nykyään

Uudistustoimenpiteitä kunnan aloitteesta.

**Kinematografi-
laite kansa-
kouluihin.** vallitsevain epäkohtain ehkäisykeinona. Mikäli Komitealle on ilmoitettu, on jo nyt verraten halpahintaisia kojeita saatavissa koulujen käytettäväksi, eikä käyttökustannustenkaan tarvinne nousta ylen kalliiksi. Kun alotteen tekeminen tässä asiassa kuitenkin kuuluu kansakoulujohtokunnille, ei Komitea ole tahtonut tähän asiaan likemmältä kajota.

**Kinematografi
vastaiseen
työväenopisto-
taloon.** Tehokkaana keinona kinematografioloissa vallitsevain epäkohtain poistamiseksi ja kinematografinäytöntöjen tason kohottamiseksi on ulkomailla havaittu pysyväisten kunnan mallikinematografioiden perustaminen, jotka toimivat yksinomaan kansanvalistuksen palveluksessa sekä viattomana ajanviettona kansan laajoille kerroksille. Saksassa toiminnassa olleet „Reformkinos“ ovat, mikäli on ilmoitettu, antaneet sangen edullisia tuloksia, ja muissakin maissa, esimerkiksi Norjassa, on Saksan esimerkkiä seurattu. Komitea on tämän johdosta ottanut harkitakseen, eikä ensimmäisenä mainittuun suuntaan käyvänä toimenpiteenä olisi hankittava kinematografi-laite vastaiseen työväenopistotaloon osin opetusvälineeksi ja osin sen ohessa opettavan ja viattoman ajanvieton hankkimiseksi kurssien osanottajille. Tuollainen laitos tarjoisi Komitean mielestä mahdollisuutta kokemuksen kokoomiseen sekä voisi tukea samaan suuntaan jatkuvia uudistustoimenpiteitä.

Komitea on tästä asiasta neuvotellut työväenopiston molempain osastojen Johtokuntain kanssa, jotka ovat ehdotusta kohtaan asettuneet myötätuntoiselle kannalle. Johtokunnat ovat sitä mieltä, että eläväinkuvain näyttelemisestä voi olla ilmeistä hyötyä opetustyössä, nämä kuvat kun tekevät opetuksen elävämmäksi ja mielenkiintoisemmaksi kuin mitä muutoin olisi laita. Johtokunnat ovat puolestaan hyväksyneet tämän hankkeen ja ilmoittaneet aikovansa vastedes laatiessaan ehdotusta talon sisustamiseksi tehdä ehdotuksen kinematografin sijoittamisesta sinne. Sen ohessa Johtokunnat huomauttavat, että tuollainen laitos tarjoisi mahdollisuutta näytöntöjen antamiseen yleisölle ja koulunuorisolle työväenopetuksen ulkopuolellakin, nimittäin aikaisemmin iltapäivällä, jolloin opetus ei vielä ole käynnissä. Nämä iltapäivänäytännöt opettavaisine ja mielenkiintoisine ohjelmineen olisivat Johtokuntain mielestä omansa osaltaan ehkäisemään yleisön tulvaa niihin kinematografeihin, jotka näyttelevät ala-arvoisia ja loukkaavia kuvia.

Kun siis vastakerrottuun suuntaan käyvä alote on odotettavissa edellämainittujen Johtokuntain puolelta, saanee muu toimenpide asiassa tässä yhteydessä raueta.

**Raha-avus-
tusta kinemato-
grafiolojen
kohottamiseksi
työskentele-
ville yhdistyk-
sille.** Toinen ulkomailla varsin yleinen keino, jota kunnat käyttävät avustukseen sen sivistysvälineen pitämistä yleisön tarjona, jona kinematografi kiel-
tämättä on, sekä sen ohessa kilpailun aikaansaamista vajamittaisten „elävään-
kuvain teatterien“ kanssa, on raha-avun antaminen yhdistyksille ja liittymille,
jotka ovat antautuneet positiivisen uudistustyön palvelukseen. Kunnan rahal-
lisen avustuksen vastikkeeksi sitoutuu yrittys kunnan silmälläpidon ja tarkas-

tuksen alaisena toimeenpanemaan säännöllisiä mallinäytäntöjä, joissa esitetään yksinomaan täysipainoisia ja suurelle yleisölle sopivia ohjelmia erittäin halvasta maksusta.

Tuollaisia uudistuspyrinnöitä näyttää kunnan olevan meilläkin suosittava samoin kuin muitakin sivistyksen ja kansankasvatuksen hyväksi toimivia yrityksiä. Komitea on sitä mieltä, että pätevältä taholta tehtyä puheenalaiseen suuntaan käyvää alotetta tervehdittäisiin yleisellä tyytyväisyydellä sekä että tuollainen yritys, jos se osottautuisi elinvoimaiseksi ja tarjoisi takeita tehtävnsä asianmukaisesta täyttämisestä, *ansaitsisi kaupungin puolelta rahallista kannatusta*, esimerkiksi apumaksua anniskeluyhtiön voittovaroista.

Tässä yhteydessä on Komitea lisäksi valaistakseen edellä kerrottua kysymystä tahtonut hankkimansa selvityksen pohjalla antaa eräitä tietoja kinematografilaitteen kustannuksista sekä vertailevia laskelmia n. s. „Gemeindekinon“ perustamiskuluista.

Paikallaan pidettävä kinematografikoje tarvikkeineen, täydessä kunnossa ja uusinta mallia, maksaa noin 3,500 mk, siihen luettuina paikallepanokustannukset. Kouluissa käytettävä n. s. „Wanderkino“ maksaa noin 2,000 markkaa.

Viikko-ohjelman (noin 1,000 m filmiä) hankkimisesta lasketaan olevan menoja keskimäärin 1,500 markkaa. Vuokraamalla filmejä maaseudulle sekä asettumalla yhteistoimintaan muiden kinematografiyritysten kanssa on tämä kustannus kuitenkin tuntuvasti huojustettavissa.

Mahdollisuutta on niinkään olemassa kansanvalistusta tarkoittavain ohjelmien esittämiseen siten, että näytännöt annetaan kaupungin osottamissa huoneistoissa vuokrakojeella ja vuokratuilla filmeillä. Edellyttäen taattavan vähintään 10 näytäntöä viikossa (1 arkipäivin ja 4 sunnuntaisin) sekä kaupungin antavan sähkövoimaa käytettäväksi on muuan täällä toimiva kotimainen filmyhtiö ilmoittanut suostuvansa hoitamaan koko liikkeen 500 markan viikkomaksusta. Sama yhtiö on myös sitoutunut antamaan käytettäväksi täydellisen kinematografiteatterin palvelijastoineen, kuvineen ja soittokoneineen klo 2—6 päivittäin syys—huhtikuun aikana 4 päivittäistä näytäntöä varten, jos taataan 150 markan päivittäiset bruttotulot.

Helsingissä, huhtikuun 6 päivänä 1914.

M. Pesonen.

Ernst Estlander.

Gustaf Mattsson.

A. M. Lassenius.

Dagmar Neovius.

John Uggla.

Asiakirjoja Helsingin kaupungin uutta vaivaishoito-ohjessääntöä koskevassa asiassa.

HELSINGIN

VAIVAIHOITOHALLITUS.

Helsingissä,

huhtik. 30 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 3,029.

Sittenkun Vaivaishoitohallitus kirjelmässä kuluvan huhtikuun 16 päivältä oli Kaupunginvaltuustolle esittänyt ne näkökohdat, jotka olisi otettava huomioon valitettaessa Kuvernöörin välipäätöksestä, jolla Vaivaishoitohallitus oli velvoitettu vaivaishoidontarkastajan Helsingin vaivaishoidon uuden ohjessäännön ehdotusta vastaan tekemäin muistutusten mukaisesti muuttamaan ja täydentämään mainittua ehdotusta, on Vaivaishoitohallitus vaivaishoidontarkastajan toimesta kokoontunut hänen kanssaan neuvottelemaan erinäisten ohjessäännön pykäläin sanamuodosta. Vaivaishoidontarkastajan tällöin antamain ohjeiden mukaisesti saa Vaivaishoitohallitus Herroille Valtuusmiehille kunnioittaen ehdottaa seuraavia oikaisuja ja lisäyksiä ohjessääntöön, nimittäin :

Kaupunginvaltuuston nimitettäviin virkailijoihin on 25 §:ssä ennestään mainittujen lisäksi pantu kanslianjohtajat. Vaivaishoitohallitus on niinkään tahtonut täyttää vaivaishoidontarkastajan lausuman toivomuksen, että toimitusjohtajan, lastenhoidontarkastajan sekä kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajan pääasialliset tehtävät määriteltäisiin Kuvernöörin vahvistettavilla säännöksillä, minkätähden ohjessääntöön on pantu ensimmäinen kappale kunkin näiden virkailijan johtosäännöistä, jota vastoin tarkempain johtosääntöjen vahvistaminen olisi Kaupunginvaltuuston asia. Samaten on vaivaishoidontarkastajan vaatimuksesta ohjessääntöön pantu tarkempia määräyksiä siitä järjestyksestä, jota avunhakijan on noudatettava, kun hän vaivaishoitoa tarvitessaan kääntyy kunnan vaivaishoitoviranomaisten puoleen, sekä määräys että on vuosittain saatettava yleisön tiedoksi, missä vaivaishoitokansliat sijaitsevat ja milloin ne ovat avoinna.

Tämän mukaisesti muuttuisi Kaupunginvaltuuston hyväksymä vaivaishoito-ohjessäännön 25 §:n ehdotus seuraavaksi:

25 §.

Kaupunginvaltuusto valitsee vaivashoitohallituksen ehdotuksesta kolmenkymmenen päivän hakuajan jälkeen toimitusjohtajan, lastenhoidontarkastajan, Helsingin kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajan, apulaisjohtajan, sihteerin, kanslianjohtajat, rahastonhoitajan sekä tarpeen mukaan muitakin virkailijoita, ja on kaupunginvaltuuston asia näille antaa tarkemmat johtosäännöt.

Lisäksi tulee neljä näin kuuluvaa uutta pykälää:

26 §.

Toimitusjohtajan, jolla ei saa olla muuta virkatointia eikä siihen verrattavaa tehtävää, tulee lähinnä vaivashoitohallituksen alaisena johtaa kaupungin vaivashoitoa sekä sentähden panna huolellista huomiota kaikkeen, mikä yhdyskunnan yleistä vaivashoitoa koskee, edistää sen johdonmukaista toimittamista ja terveellistä kehitystä, valvoa vaivashoitoyhdyskunnan oikeutta ja parasta, panna vaivashoitohallituksen päätökset toimeen, ellei se voimassa olevain määräysten tahi hallituksen päätöksen mukaan kuulu toisen tehtäviin, katsoa että vaivashoidon virka- ja palvelusmiehet täyttävät tehtävänsä sekä muutoin suorittaa vaivashoitohallituksen hänelle antamat toimet.

27 §.

Lastenhoidontarkastajan, jolla ei kaupunginvaltuuston luvatta saa olla muuta virkatointia eikä siihen verrattavaa tehtävää, tulee lähinnä vaivashoitohallituksen alaisena johtaa kaupungin vaivashoidon velvollisuutena olevaa lastenhoitoa sekä sentähden panna huolellista huomiota kaikkeen, mitä siihen kuuluu, edistää lastenhoidon johdonmukaista toimittamista ja terveellistä kehitystä, panna lastenhoitoa koskevat vaivashoitohallituksen päätökset täytäntöön sekä katsoa, että hänen alaisensa, vaivashoidon palveluksessa olevat henkilöt täyttävät tehtävänsä.

Hänen velvollisuutenaan on myös toimittaa aikuisten avunsaajain elänteelleantaminen sekä muutoin täyttää vaivashoitohallituksen hänelle antamat tehtävät.

28 §.

Kunnalliskodin ja työlaitoksen johtaja, jolla ei saa olla muuta virkatointia eikä siihen verrattavaa tehtävää, johtaa kaupungin kunnalliskotia ja sen yhteydessä olevia laitoksia ja on velvollinen huolellisesti valvomaan, että laitosten oikeutta ja parasta vaarinotetaan, että järjestystä, siisteyttä ja

siveellisyyttä niissä voimassapidetään sekä että hänen alaisensa täyttävät tehtävänsä.

Hän saa laitokseen otettujen hoitolaisten suhteen käyttää sitä isäntävaltaa, mikä voimassa olevan asetuksen mukaan on vaivaishoitohallituksella.

29 §.

Jokaisen, joka haluaa päästä vaivaishoitoa nauttimaan, tulee itse tahi asiamiehen kautta ilmoittautua sen vaivaishoitokanslian johtajalle, jonka toimialueella hän asuu, saaden avunhakija kuitenkin, jos haluaa, esittää ilmoituksensa vaivaishoitohallituksen puheenjohtajalle tai sille hallituksenjäsentelle, jonka tarkastusalueella hän asuu. Kanslianjohtaja hankituttaa tarkat tiedot avunhakijan perhe- ja kotiololoista sekä avuntarpeesta. Tutkimuspöytäkirjaan on myös kirjoitettava hakijan pyytämänsä avustukseen nähden lausuma toivomus, ollen hakijalla oikeus asiakirjoihin liittää kirjallinen hakemus, minkä jälkeen asianomainen alueenjohtaja niin pian kuin mahdollista esittelee asian osastonkokouksessa.

Kunkin vuoden alussa on vaivaishoitohallituksen sopivalla tavalla ilmoitettava, missä vaivaishoitokansliat sijaitsevat ja minä aikoina ne ovat avoinna.

26 (30) §:än pannaan sanain „diakonissoja sekä“ jälkeen sanat „kutakin tarkastusaluetta varten“.

27 (31) §:stä poistetaan sanat „kanslianjohtajat sekä“.

28 (32) §:ssä muutetaan viittaus 27 §:än viittaukseksi 31 §:än.

Lopuksi saa vaivaishoitohallitus kunnioittaen ilmoittaa, että vaivaishoidontarkastaja on ilmoittanut voivansa hyväksyä ohjessäännön, siinä tapauksessa että vaivaishoitohallituksen nyt ehdottamat lisäykset ja muutokset siihen tehdään.

Allan Serlachius.

Axel Th. Möller.

HELSINGIN
VAIVAISHOITOHALLITUS

Helsingissä,
 huhtik. 16 p:nä 1914.

N:o 274.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Vaivashoidontarkastajan tehtyä erinäisiä muistutuksia Kaupunginvaltuuston hyväksymää kaupungin vaivashoidon ohjesääntöä vastaan on Vaivashoitohallitusta lähetekirjelmässä viime maaliskuun 10 päivältä käsketty seikkaräisesti arvostelemaan kaikkia näitä muistutuksia, ja saa Vaivashoitohallitus siihen nähden kunnioittaen esittää seuraavaa:

Helsingin vaivashoidon ohjesääntöehdotusta vastaan tekee vaivashoidontarkastaja sen muistutuksen, että ohjesäännössä ei määrätä, miten ohjesäännössä mainitut lautakunnat ja virkailijat keskenään jakavat työn ja miten köyhäinhoito näiden elinten välityksellä järjestetään ja toimitetaan, mutta että Kaupunginvaltuusto ja Vaivashoitohallitus ovat varanneet oikeudekseen järjestää nämä asiat johtosäännöillä, jotka eivät kaipaisi kuvernöörin vahvistusta, vaikka nämä johtosäännöt olisivat varsinaisena ohjeena vaivashoidon toimittamisessa, ja arvelee vaivashoidontarkastaja tämän johdosta, että ohjesääntö ei anna takeita siitä, että vaivashoitoa asianmukaisesti toimitetaan ja kerjäämistä ehkäistään, niinkuin vaivashoitoasetuksen 9 §:ssä säädetään. Vaivashoidontarkastajan mielestä on Vaivashoitohallituksen alaisten lautakuntain ja virkailijain toiminta pienimpiä yksityiskohtia myöten säädeltävä kuvernöörin vahvistettavien määräysten kautta. Kuinka pitkälle menevää yksityiskohtaista säännöstelyä pidetään tarpeellisena, käy selville siitä, että vaivashoidontarkastajan mielestä on ohjesääntöä „täydennettävä ilmoituksilla Vaivashoitohallituksen puheenjohtajan ja jäsenten vastaanottoajoista ja -paikoista“, mikä, siihen nähden että hallitukseen uuden ohjesäännön mukaan kuuluisi kokonaista 25 jäsentä, jotka tietenkin usein muuttavat asuntoa, käytännössä tietäisi sitä, että ohjesääntöä täytyisi alinomaa muuttaa.

Mainitun käsityksensä tueksi on vaivashoidontarkastaja muun muassa vedonnut Keisarillisen Senaatin kuvernööreille antamaan määräykseen että nämä eivät saa vahvistaa semmoisia ohjesääntöjä, joiden mukaan n. s. vaivashuutokaupat ovat luvallisia, sekä että kuvernöörin on tutkittava, eikö ohjesääntöön kävisi paneminen erikoisia määräyksiä elätteelle annettujen avunsaajain aseman turvaamiseksi. On kuitenkin ilmeistä, että näitä mää-

räyksiä, jotka on annettu ilmenneiden epäkohtain johdosta ja jotka, milloin positiivisten määräysten panemista ohjesääntöön vaaditaan, ovat sangen varovasti laaditut, ei käy esittäminen sellaisen seikkaperäisen säännöstelyn tueksi, jota vaivaihoidontarkastaja on vaatinut.

Ohjesääntöehdotusta laatiessaan on Vaivaihoitohallitus lähtenyt käsitksekstä, joka on aivan päinvastainen vaivaihoidontarkastajan esiintuomalle. Samoinkuin Vaivaihoitohallituksesta on näyttänyt tarpeettomalta toistaa tahi mainita vaivaihoitoasetuksen säännöksiä, niinkuin nykyään voimassa olevassa ohjesäännössä on laita, on Vaivaihoitohallitus myös ohjesäännöstä poistanut toimitusjohtajan y. m. virkamiesten ja virkailijain tehtäviä koskevat määräykset, koska Vaivaihoitohallituksesta on näyttänyt soveliaamalta yhdistää tuollaiset määräykset johtosääntöihin, jotka Kaupunginvaltuusto Vaivaihoitohallituksen esityksestä vahvistaa kullekin virkailijalle. Täten käy mahdolliseksi kulloinkin vaihtelevien olojen mukaisesti järjestää vaivaihoidon työnjako tarvitsematta käyttää sitä hankalaa ja aikaa vievää mutkaa, jota ohjesäännön muuttaminen vaatii. Vaivaihoitohallitus on tässä samoinkuin muutenkin ehdotuksensa laadinnassa pyrkinyt vaivaihoitoasetuksen viittomain rajain sisällä varaamaan vaivaihoidolle mahdollisimman suuren kehitys- ja liikuntavapauden. Siinä mielessä on Vaivaihoitohallitus myös koettanut välttää seikkaperäisempia määräyksiä, koska ne useinkin ovat näyttäneet ehkäisevän vaivaihoidon kehitystä ja koska määräyksiä täytyy voida asianmukaisesti sovittaa niiden muuttuneiden olojen mukaan, jotka ovat seurauksena kaupungin jatkuvasta kasvamisesta ja sen väestöainesten muuttumisesta.

Tämän menettelyn on Vaivaihoitohallitus katsonut olevan sopuisoinnussa vaivaihoitoasetuksen kanssa. Asetuksen 9 §:ssä säädetään nimittäin, että vaivaihoito-yhdyskunnan pitää itsellensä tehdä ja hyväksi omistaa ehdotus vaivaihoidon-ohjesäännöksi, jossa yhdyskunta saa vapaasti järjestää tämän asian niinkuin seudun tapoihin ja olosuhteihin katsoen soveliaimaksi nähdään; älköön kuitenkaan ohjesääntöön pantako mitään määräyksiä, jotka sotivat lakia ja vaivaihoitoasetuksen yleisiä perusteita vastaan. Tällainen vaivaihoitoyhdyskunnan oikeus johtuu kunnallisen itsehallinnon periaatteesta, jonka nojalla lainsäätäjä on tahtonut vaivaihoitoyhdyskunnalle suoda mahdollisimman suuren vapauden järjestää vaivaihoitonsa, niinkuin samassa §:ssä niinikään sanotaan, ainoastaan asetuksen yleisiä perusteita noudattaen. Säännöstelemine pienimpiä yksityiskohtia myöten valtiohallinnon elimen kautta, niinkuin vaivaihoidontarkastaja on vaatinut, ei sovellu tähän vaivaihoitoasetuksessa julkilausuttuun periaatteeseen ja tietäisi vaivaihoitoyhdyskunnan lainvastaista holhoomista. Jos tuollainen menettely vähemmän kehittyneissä kunnallisissa oloissa, erittäinkin maaseudulla, ehkä on katsottu tarpeelliseksi ja saanut muistuttamatta tapahtua, on se pää-

kaupunkiin nähden hylättävä ja mitä jyrkimmin torjuttava kunnan itsehallinnon rajoituksena.

Käydessään tarkastamaan vaivaishoidontarkastajan esittämiä yksityiskohtaisia muistutuksia on Vaivaishoitohallituksella aihetta huomauttaa, että yksin ajoin vaivaishoito-ohjesäännön ehdotuksen kanssa olivat Kaupunginvaltuustossa käsiteltävinä Vaivaishoitohallituksen laatimat toimitusjohtajan, lastenhoidontarkastajan sekä työ- ja vaivaistalon johtajan johtosääntöehdotukset Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi, sittenkun kuvernööri olisi ohjesäännön vahvistanut. Nämä johtosääntöehdotukset on saatettu vaivaishoidontarkastajan tiedoksi, samaten kuin Vaivaishoitohallituksen mietintökin kaupungin vaivaishoidon uutta ohjesääntöä koskevasta asiasta, jossa mietinnössä seikkaperäisesti esitetään, miten vaivaishoitoasiain käsittely ohjesääntöehdotuksen mukaan yleensä järjestyisi.

Vaivaishoitohallitus puolestaan ei katso olevan estettä että, jos sopivammaksi havaitaan, kuvernööri vahvistaa edellä mainittujen kolmen virkailijan johtosäännöt. Vaivaishoidontarkastajan vaatimusta että ohjesääntöön olisi pantava tarkempia määräyksiä Vaivaishoitohallituksen kanslioista, esimerkiksi niiden luvusta ja sijoituksesta, avuntarvitsijain vastaanotoista niissä y. m. olojen vaihtelujen varassa olevista yksityisseikoista, Vaivaishoitohallitus sitä vastoin pitää aivan tarpeettomana sekä suurimmassa määrässä hankalana siihen mutkaan ja ajanhukkaan katsoen, jota ohjesäännön muuttamisesta koituu.

Lisäksi on Vaivaishoidontarkastaja huomauttanut, että suljetun vaivaishoidon lautakuntaa koskevat säännökset ovat hämärät ja epätäydelliset. Näin ei Vaivaishoitohallituksen mielestä suinkaan ole laita. Mainittu lautakunta on Vaivaishoitohallituksen jaosto, jolla on tuo erikoist tehtävänsä ja jolle ei ole myönnetty päätösvaltaa muissa kuin 31 §:ssä mainitussa tapauksessa. Muutoin on koko ratkaisuvältä jäänyt Vaivaishoitohallitukselle kokonaisuudessaan, jolle myös on varattu oikeus antaa lautakunnalle johtosääntö. Omasta puolestaan ei Vaivaishoitohallituksella ole mitään sitä vastaan, että tämän lautakunnan johtosääntö tahi suljettua vaivaishoitoa varten olevain kaupungin laitosten johtosäännöt määrätään Kaupunginvaltuuston vahvistettaviksi. Sitä vastoin Vaivaishoitohallitus ei katso voimassa olevain lainsäännösten vaativan näiden määräysten panemista vaivaishoito-ohjesääntöön, ja käytännöllisistäkin syistä sitä olisi vältettävä.

Vaivaishoidontarkastaja näyttää lisäksi olevan sitä mieltä, että määräykset tarkastusmiesten, diakonissain ja palkattomain huoltajain luvusta sekä tarkemmat määräykset näiden toiminnasta olisi pantava ohjesääntöön, jottei, niinkuin hän sanoo, avonaisen vaivaishoidon tarkastuksen järjestys muuttuisi kulloinkin hallituksen kokoonpanon vaihtelujen mukaan. Tähän pyytää Vaivaishoitohallitus ainoastaan huomauttaa, ettei ole mahdollista edeltäpäin

pitemmän ajan päähän määrätä näiden virkailijan lukua. Vaivaishoitohallituksella täytyy olla mahdollisuus viivyttelämättä, sikäli kuin avunsaajain luku lisääntyy, asettaa uusia toimihenkilöitä tarkastusta varten. Samaten näyttää Vaivaishoitohallituksesta sopivimmalta, että Vaivaishoitohallitus antaa näiden tarkastusvirkailijain toiminnassa noudatettavat tarkemmat ohjeet, jotta käy mainittavitta mutkitta muuttaminen ja täydentäminen näitä määräyksiä tarpeen mukaan. Perusteeton on olettaus, että avonaisen vaivaishoidon tarkastus joutuisi alttiiksi taajoille muutoksille Vaivaishoitohallituksen kokoonpanon vaihtelujen johdosta. Kokemus on osottanut että, vaikka osa Vaivaishoitohallituksen jäsenistä vuosittain eroaa, useat heistä on valittu uudestaan, joten vaivaishoidon toimittamistavassa tarpeellinen yhtäjaksoisuus on säilynyt. Tuonlaatuisten määräysten panemista vaivaishoito-ohjesääntöön pitää Vaivaishoitohallitus aivan tarpeettomana.

Lopuksi huomauttaa vaivaishoidontarkastaja että, vaikka ohjesäännön 6 §:n 3 momentin mukaan Kasvatuslautakunta eräissä tapauksissa ottaisi huolekseen vaivaishoidon tehtävät, ohjesäännössä ei mainita, missä suhteessa tämä lautakunta on Vaivaishoitohallitukseen ja vielä vähemmän, missä tapauksessa Kasvatuslautakunnan välityksellä annettuja avustuksia on pidettävä vaivaisapuna. Tämän johdosta saa Vaivaishoitohallitus huomauttaa, että Kasvatuslautakunta on Vaivaishoitohallituksen kanssa yhdenvertainen eikä suinkaan sen alainen tahi muutoin vaivaishoitoon kuuluva kunnan hallintolin, jonka tehtävänä on valvoa, että kaupungin pahatapaiset lapset, joihin nähden edusmiehen hoito tahi koulukuri ovat osottautuneet voimattomiksi tahi joiden siveellinen kehitys muutoin sitä vaatii, viipymättä saavat tarpeellista hoitoa kunnan toimesta.

Näin ollen ei tietenkään voi tulla kysymykseen, että vaivaishoito-ohjesääntöön pantaisiin määräyksiä, jotka tarkemmin osottaisivat Kasvatuslautakunnan tarkoitusta ja määrittelisivät sen toimialaa Vaivaishoitohallituksen toimialaan verraten. Mitä Kasvatuslautakunnan antamiin avustuksiin tulee, on kysymys, milloin tuollaista avustusta on pidettävä vaivaishoitona, tutkittava kussakin eri tapauksessa. Tästäkään seikasta ei siis käy paneminen säännöksiä vaivaishoito-ohjesääntöön.

Kun kuvernööri, sen johdosta että Kaupunginvaltuusto oli pyytänyt ohjetta mitä tietä valitus olisi tehtävä lähetekirjoihin liitetystä viime helmikuun 12 päivänä annetusta kuvernöörin välipäätöksestä, lienee antanut siihen suuntaan käyvän lausunnon, että mainittu välipäätös ei sisältänyt lopullista toimenpidettä asiassa, esittää Vaivaishoitohallitus Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi, eikä näin ollen kuvernöörin välipäätöksestä valittamisen tulisi saada raueta ja sen sijaan kuvernöörille olisi annettava vastine vaivaishoidontarkastajan ohjesääntöehdotusta vastaan tekemiin muistutuksiin. Siinä mielessä rohkenee Vaivaishoitohallitus ehdottaa:

1) että Kaupunginvaltuusto, vastustaen vaivaishoidontarkastajan muita vaatimuksia, kuvernöörille ehdottaisi sellaista muutosta ohjesääntöehdotuksen 25 §:än, että toimitusjohtajan, lastenhoidontarkastajan sekä kunnalliskodin johtajan johtosäännöt alistettaisiin kuvernöörin vahvistettaviksi; niin myös

2) että Vaivaishoitohallituksen laatimat näiden virkailijain johtosääntöehdotukset vastineen kera lähetettäisiin kuvernöörin vahvistettaviksi.

Muutoin saa Vaivaishoitohallitus, Kaupunginvaltuuston lähetteen palauttaen, kunnioittaen viitata kirjelmäänsä viime maaliskuun 4 päivältä N:o 2,020.

Vaivaishoitohallituksen puolesta:

Allan Serlachius.

Axel Th. Möller.

HELSINGIN

VAIVAISHOITOHALLITUS

*Helsingissä,**maalisk. 4 p:nä 1914.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 2020.

Vaivahoidontarkastajan tehtyä erinäisiä muistutuksia Kaupunginvaltuuston hyväksymää kaupungin vaivahoidon ohjesääntöä vastaan sekä Kuvernöörin välipäätöksessään viime helmikuun 12 päivältä käskettyä Kaupunginvaltuuston tehdä mainittuun ehdotukseen ne oikaisut ja muutokset, mitkä vaivahoidontarkastaja oli pitänyt tarpeellisina, on Kaupunginvaltuusto lähete-kirjelmässä helmikuun 24 päivältä käskenyt Vaivaishoitohallituksen antaa lausunnon asiasta sekä erittäin ottaa harkittavaksi, olisiko Kuvernöörin edellä mainitusta välipäätöksestä ehkä valitettava.

Tätä käskyä täyttääkseen saa Vaivaishoitohallitus kunnioittaen huomauttaa, että Vaivaishoitohallitus ei katso voimassa olevan vaivaishoitoasetuksen vaativan vaivaishoito-ohjesääntöön panemaan niin seikkaperäisiä määräyksiä kuin vaivahoidontarkastaja on vaatinut, minkä johdosta vaivahoidolta riistettäisiin tarpeellinen liikuntavapaus ja vapaammat kehitysmahdollisuudet. Kuinka pitkälle vaivahoidontarkastaja on viehättynyt menemään virkavaltaisessa innossaan, joka on painanut leimansa hänen lausuntoonsa, näkyy siitä, että hän, osottaakseen kuinka epätäydellinen puheenalainen vaivaishoito-ohjesäännön ehdotus hänen mielestään on, ensimmäisenä muistutuksena sitä vastaan on vaatinut, että ohjesääntöä olisi täydennettävä tiedoilla milloin ja missä Vaivaishoitohallituksen puheenjohtaja ja jäsenet ovat avuntarvitsijain tavattavina. Seurauksena tuollaisten määräysten panemisesta ohjesääntöön olisi että, koska ainakin Vaivaishoitohallituksen jäsenet käytännöllisistä syistä vastaanottavat avuntarvitsijoita kotonaan, vaivaishoito-ohjesääntöä täytyisi muuttaa joka kerta kun jokin jäsen muuttaa asuntoa. Täytyy kysyä, onko todella vaivahoidontarkastajan tarkoitus että Kuvernööri, hankittuaan vaivahoidontarkastajan lausunnon, tutkisi vastaanottoaikain ja -paikkain sopivaisuutta.

Jotteivät kaupunginviranomaiset vaivaishoito-ohjesääntöä uudestilaatiansaan olisi velvolliset noudattamaan niin nurinpäisiä määräyksiä kuin vasta-

mainittu on, saa Vaivaishoitohallitus, joka nykyään ei katso olevan käyminen seikkaperäisesti arvostelevaan vaivaishoidontarkastajan lausunnon muita osia, Kaupunginvaltuustolle esittää, että alamainen valitus tehtäisiin Kuvernöörin edellä mainitusta välipäätöksestä.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Vaivaishoitohallituksen puolesta:

Allan Serlachius.

Axel Th. Möller.

SUOMEN
VAIVAISHOIDONTARKASTAJA

Helsingissä,
helmik. 2 p:nä 1914.

Uudenmaan läänin Herra Kuvernöörille.

N:o 109 a.

Tämän mukana palautuvassa lähetepäätöksessä N:o 5,347 joulukuun 31 päivältä 1913 on Kuvernöörinvirasto pyytänyt minun lausuntoani mukaanpannusta asiasta, joka koskee Helsingin Kaupunginvaltuuston anomusta että herra Kuvernööri vahvistaisi tämän oheisen ehdotuksen Helsingin kaupungin vaivaishoito-ohjesäännöksi; ja saan tämän täyttämiseksi kunnian lausua seuraavaa:

Esillä oleva ehdotus tietää huomattavaa edistystä sikäli, että vaivaishoito-työtä ei ainoastaan ole jaettu vaivaishoitovaltuutuksen eri osastojen, vaan myös muiden lautakuntain, niinkuin suljetun vaivaishoidon lautakunnan ja kasvatustalokunnan sekä erinäisten virkailijain, niinkuin toimitusjohtajan, apulaisjohtajan, kanslianjohtajain ynnä muiden kesken. Jakamattoman vaivaishoitovaltuutuksen tahi lautakunnan olisikin ollut miltei mahdoton ajan pitkään suorittaa pääkaupungin kasvamistaan kasvavaa, vaativaa vaivaishoito-työtä. Säännökset tuollaisesta työnjaosta eivät sinänsä sisällä mitään lainvastaista.

Mutta vaikka onkin ehdotettu uusia, hyvin tarpeellisia osastoja, lautakuntia ja virkailijoita, on toiselta puolen laiminlyöty panna tarpeellisia määräyksiä siitä, miten eri lautakuntain ja virkailijain on keskenään jaettava työ ja miten pääasia, itse köyhäinhoito, on mainittujen viranomaisten välityksellä järjestettävä ja toimitettava. On tahdottu Kaupunginvaltuustolle ja vaivaishoitovaltuutukselle varata oikeus oman mielensä mukaan järjestää nämä asiat erityisten johtosääntöjen kautta, jotka Kaupunginvaltuuston mielestä eivät kaipaaisi Herra Kuvernöörin vahvistusta, vaikka johtosäännöt olisivat varsinaisena ohjeena vaivaishoidon toimittamisessa.

Osottaakseni että tämä käsitys on vastoin armollisen vaivaishoitoasetuksen yleistä henkeä ja erikoista säännöstä, sallittakoon minun lausua seuraavaa. Armollisen vaivaishoitoasetuksen 9 §:n mukaan on vaivaishoitovaltuutuksen vaivaishoito-ohjesäännössään järjestettävä tämä asia niin, *että tulee kyllin huolta pidetyksi vaivaishoidon tarpeenmukaisesta toimittamisesta ja kerjäämisen estämisestä*. Asetuksen 11 §:n mukaan taas tulee vaivaishoitovaltuutuksen toimittaa vaivaishoitoa *Kuvernöörin vahvistaman ohjesäännön mukaisesti*, ei siis Kaupunginvaltuuston, vielä vähemmän vaivaishoitovaltuutuksen itsensä asettamain säännösten mukaisesti, joita Kuvernööri ei ole vahvistanut.

Näiden ohjesääntöjen täydellisyyttä silmälläpitäen on Keisarillinen Senaatti lisäksi kirjelmässä maaliskuun 11 päivältä 1891 käsenyt kaikkien kuvernöörien katsoa, että kuvernöörien vahvistettaviksi annetut ohjesääntöehdotukset saatetaan siihen kuntoon, että ne eivät ainoastaan ole voimassa olevan lain ja asetusten mukaiset, vaan myös vastaavat armollisessa vaivahoitoasetuksessa tarkoitettuja *suurempia vaatimuksia täydellisyyteen ja hyvin järjestettyyn vaivahoitoon nähden.*

Että kuntain vaivahoito-ohjesääntöihin on pantava pienempiäkin yksityiskohtaisia määräyksiä, näkyy muun muassa siitä, että Keisarillinen Senaatti on kirjelmässä marraskuun 3 päivältä 1891 käsenyt kuvernöörien kieltäytyä vahvistamasta sellaisia ohjesääntöjä, joiden mukaan n. s. vaivahuutokaupat ovat sallittuja, jota paitsi Keisarillinen Senaatti on kirjelmässä helmikuun 9 päivältä 1892 kehottanut kuvernöörejä vaivahoito-ohjesääntöjen ehdotuksia tarkastaessaan myös ottamaan harkittavaksi, eikö näihin ohjesääntöihin kävisi paneminen muun muassa sen suuntaisia määräyksiä, että vaivahoitolaisia ei saa antaa elätteelle henkilölle, joka ei ole hyvin tunnettu tahi hyvämaineinen eikä sille, joka havaitaan kykenemättömäksi hoitolaista asianmukaisesti elättämään ja hoitamaan taikka hankkimaan elätteelle annettulle lapselle kristillistä kasvatusta ja hoitoa, ja että, kun vaivahoitolaisia annetaan elätteelle, aina olisi tehtävä kirjallinen sopimus, jossa on tarpeelliset määräykset ja ehdot.

Osottaakseni taas kuinka epätäydellinen esillä oleva vaivahoito-ohjesäännön ehdotus todellisuudessa on, sallittakoon minun esittää seuraavaa:

1) Koko ohjesäännössä ei mainita sanaakaan siitä, milloin ja keneltä avuntarvitsijain tai heidän asiamiestensä on vaivahoitoa haettava, ei myöskään mistä ja keneltä yleisö voi saada tarpeellisia tietoja vaivahoitoon kuuluvista asioista. Tähän tosin väitettäne, että jo armollisen vaivahoitoasetuksen 13 §:n 1 momentissa säädetään, että sellainen hakemus on tehtävä vaivahoitohallituksen puheenjohtajalle tahi jäsenelle, mutta siinä tapauksessa olisi ohjesääntöä ainakin täydennettävä ilmoituksilla puheenjohtajan ja eri jäsenten vastaanottoajoista ja -paikoista.

Ehdotuksen 27 ja 28 §:n mukaan tulisi kuitenkin samoinkuin tähänkin asti vaivahoitokanslia pidettäväksi voimassa ja olisi vaivahoitohallituksen asia ei ainoastaan valita kanslianjohtaja ja (kanslian ?) muut virkailijat, vaan myös antaa mainituille virkamiehille johtosääntö, joka ei edes kaipaisi Kaupunginvaltuuston hyväksymistä, vielä vähemmän Kuvernöörin vahvistusta. Vaikka tämän kanslian toiminta on esillä olevassa ehdotuksessa hämärän peitossa, saanee kuitenkin olettaa, että yleisön ja avunetsijain vastaanotto samoinkuin tähänkin asti tapahtuisi juuri tässä kansliassa, *johon siis pääasiallinen vaivahoitotyö tulisi sijoitettavaksi.* Kun vaivahoitoa, niinkuin sanottu, on toimitettava kuvernöörin vahvistaman ohjesäännön eikä vaivahoitohallituksen

hyväksymäin sääntöjen mukaisesti, olisi ainakin pääpiirteet niin tärkeästä asiasta kuin kanslian toiminta on, välttämättä osotettava kuvernöörin vahvistettavassa ohjesäännössä. Herra Kuvernöörin vahvistamat säännöt näytävät tässä kohden sitä tarpeellisemmilta, kun ennestään olevat vaivaishoitokansliat (Aleksanterinkadun 1:ssä ja Sörnäsissä olevat) ovat aiheuttaneet lukuisia kanteluja, niinkuin olen vuosikertomuksissani aikaisemmin maininnut.

2) *Suljetun vaivaishoitoin lautakuntaa* koskevat säännökset niinkään ovat erittäin hämävät ja epätäydelliset. 15 §:n mukaan valitsee vaivaishoitohallitus „tarpeellisen määrän jäseniä lautakuntaan suljetun vaivaishoidon (laitoshoidon) valvontaa varten“ ja 28 §:n mukaan tulee vaivaishoitohallituksen antaa johtosääntö tälle lautakunnalle, jonka muun muassa 31 §:n mukaan on ratkaistava, milloin kunnan suljettuihin laitoksiin otettu hoitolainen saa sieltä poistua, siis toimivalta, jommainen kuuluu ainoastaan vaivaishoitohallitukselle. Suljetun vaivaishoidon lautakunnan tehtävä käy sitä hämääväksi, kun vaivaishoitohallitus itsekin 22 §:n n) momentissa velvoitetaan „valvomaan kaikkia suljettua vaivaishoitoa varten olevia kunnan laitoksia sekä niille laatimaan järjestyssäännöt“. Tässäkään tapauksessa ei muuatta vaivaishoidon tärkeimpiä puolia, n. s. laitoshoidon, toimitettaisi kuvernöörin vahvistaman ohjesäännön mukaisesti, niinkuin armollisen vaivaishoitoasetuksen 11 §:n 1 momentissa säädetään, vaan hoitaisi ja valvoisi sitä osin suljetun vaivaishoidon lautakunta ja osin vaivaishoitohallitus, joka itse saisi antaa johtosäännön mainitulle lautakunnalle ja järjestyssäännöt kaikille suljetuille laitoksille, eikä näitä säännöksiä tarvitsisi edes Kaupunginvaltuuston, vielä vähemmän Herra Kuvernöörin hyväksyä.

3) Lopuksi on huomautettava, että ehdotuksen 26 § antaa vaivaishoitohallitukselle erinomaisen toimivallan, jota nähtävästi ei tarkoiteta vaivaishoitoasetuksessa. Hallitus nimittäin ei ainoastaan valitsisi tarpeellista määrää (ehkä 5—10, ehkä 100) tarkastusmiehiä ja diakonissoja sekä palkattomia huoltajia lähinnä pitämään silmällä avonaista vaivaishoitoa, vaan antaisi myös heidän toiminnastaan tarkempia määräyksiä. Kaupunginvaltuuston asiana olisi ainoastaan määrätä tarkastusmiesten ja diakonissain palkkaus. Kuvernöörin vahvistettavaksi ei lähetettäisi mitään säännöksiä, jotka osottaisivat niin erittäin tärkeän seikan kuin avonaisen vaivaishoidon silmälläpidon perusmuotojakaan.

Kun siis on tahdottu Vaivaishoitohallitukselle varata tuollainen toimintavapaus, olisi tästä muun muassa seurauksena, että edellämainitut vaivaishoidon toimittamiselle tärkeät perussäännöt vaihtelisivat sitä mukaa kuin Hallituksen jäsenet vaihtuvat. Tästä tietenkin olisi arvaamatonta haittaa vaivaishoitotyön tasaiselle kehitykselle.

4) Kaupunginvaltuustollekin on tahdottu varata oikeus vahvistaa säännöksiä, jotka ilmeisesti olisivat kuvernöörin vahvistettavia. Vaivaishoidon

asianmukainen toimittaminen on tietenkin suuressa määrin sen varassa, miten työ jaetaan sen tärkeimpäin virkailijain, niinkuin toimitusjohtajan, lastenhoidontarkastajan, apulaisjohtajan, kaupungin vaivashoitolaistosten johtajain y. m. kesken. Esillä olevan ehdotuksen mukaan kuitenkin olisi Kaupunginvaltuuston asia vahvistaa johtosäännöt kaikille näille virkailijoille, joiden tehtäviin esillä olevassa ehdotuksessa ainoastaan ohimennen viitataan. — On itsestään selvä, että Helsingin kaupungin nykyään voimassa olevassa vaivashoitohjesäännössä mainitaan kunkin tuollaisen virkailijan päätehtävät.

5) Lopuksi mainitaan 6 §:n 3 momentissa n. s. kasvatustaloutakunta, joka ehdotuksessa olevista niukoista viittauksista päättäen eräissä tapauksissa hoitaisi vaivashoitohallituksen tehtäviä. Missä suhteessa tämä lautakunta on vaivashoitohallitukseen, ei ensinkään sanota, ja vielä vähemmän, missä tapauksissa kasvatustaloutakunnan välityksellä annettuja avustuksia on pidettävä vaivaisapuna, missä ei. Tämä puutteellisuus on kuitenkin jo eräissä tapauksissa aikaisemmin aiheuttanut huomattavia hankauksia mitä tulee kotipaikkaoikeuteen ja velvollisuuteen suorittaa kannettu apuraha takaisin.

Edellä olevasta käynee selville, ei ainoastaan että esillä olevan Helsingin kaupungin vaivashoitohjesäännön kautta ei ole kylliksi pidetty huolta vaivashoidon asianmukaisesta toimittamisesta, vaan myös että tämä ehdotus ei anna riittävää ohjetta vaivashoitohallitukselle, niinkuin armollisen vaivashoitoasetuksen 9 ja 11 §:ssä säädetään. Vielä vähemmän vastaa ehdotus niitä suurempia vaatimuksia täydellisyyteen nähden, mitkä säädetään edellä mainituissa Keisarillisen Senaatin kirjelmässä maaliskuun 11 päivältä 1891, marraskuun 3 päivältä 1891 ja helmikuun 9 päivältä 1892.

Tämän johdosta täytyy minun ehdottaa, että Herra Kuvernööri ei suvaitsisi vahvistaa esillä olevaa vaivashoitohjesäännön ehdotusta, vaan palauttaisi sen asianomaisten korjattavaksi ja täydennettäväksi edellä mainituilta kohdin. Kun kuitenkin nykyään voimassa olevaa lokakuun 23 päivänä 1896 vahvistettua vaivashoitohjesääntöä monessa kohden ei enää noudateta, rohkenen samalla huomauttaa toivottavaksi, että kunta velvoitettaisiin mahdollisimman lyhyen ajan, esimerkiksi 3—4 kuukauden kuluessa, Herra Kuvernöörille antamaan uusi, asianmukaisesti korjattu vaivashoitohjesäännön ehdotus. Paikka ja aika edellä mainitut.

Gust. Ad. Helsingius.

Esitys suunnitellun uuden keskuspoliisitalon paikkaa koskevasta asiasta.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Huhtik. 2 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 241.

Sittenkun läänin Kuvernööri oli erinäisissä kirjelmissä vaatinut, että kaupunki sekä teettäisi rakennuksen yksinomaan kaupungin poliisilaitoksen käytettäväksi, että, siksi kunnes mainittu rakennus saadaan aikaan, osotaisi laajennettuja huoneistoja poliisilaitoksen eri osastoille, on Kaupunginvaltuusto, Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti, täyttänyt Kuvernöörin vaatimuksen sikäli, että poliisilaitoksen käytettäväksi on osotettu erinäisiä huoneistoja kaupungin omistamista taloista. Tässä yhteydessä on Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolle ilmoittanut aikovansa vastaisen poliisitalon paikaksi ehdottaa Simonkadun varrella sekä Annan- ja Yrjönkadun jatkoskohdassa olevan, pohjoisessa ja idässä Turun kasarmintontin etelärajaan asti ulottuvan alueen, missä nykyään on osin n. s. narinkkamyymlöitä ja osin lyhyen irtisanomisajan ehdolla vuokralle annettuja varastopaikkoja. Ehdotus puheenalaisen alueen käyttämisestä vastamainittuun tarkoitukseen vaati kuitenkin eräitä alustavia töitä, minkätähden Rahatoimikamari ilmoitti aikovansa ensi tilassa antaa lopullisen ehdotuksen asiasta.

Siinä mielessä saa Rahatoimikamari ilmoittaa seuraavaa:

Mainitulla tavalla uuden keskuspoliisitalon paikaksi ehdotetun alan ovat nyttemmin sekä Kuvernööri että kaupungin poliisimestari hyväksyneet tarkoitukseen. Kaupungin puolelta ei myöskään mikään näy estävän määräämästä tätä aluetta uuden poliisitalon paikaksi. Alueen pinta-ala on 6,511 m² ja pohja on osin kivikkoa ja osin hiekkaa. Alueelle pantavaan kohtuulliseen arvioarvoon nähden saa Rahatoimikamari huomauttaa, että sen mielestä alueen asen aa ja pintamuodostusta silmälläpitäen 125 markan hintaa neliömetriltä ei käy pitäminen liiallisena. Tämän arvion mukaan olisi uuden poliisitalon tontin hinta 813,875 markkaa.

Niinkuin vastikään mainittiin, täyttävät nykyään melkoisen osan alueesta n. s. narinkkamyymlät, jotka niihin kuuluvine tavarasuojineen on luo-

vutettu halpahintaisen rihkaman, halpahintaisten uusien ja käytettyjen vaatteiden ja jalkineiden, vanhojen huonekalujen y. m. s. myyntipaikaksi. Näitä myymälöjä on nykyään 28 ja ne sijaitsevat kahdessa rinnakkaisessa, puusta tehdyssä rakennusrivissä, minkä ohessa näiden rakennusten välisellä avonaisella paikalla on 30 kojua eli n. s. myymäpöytää. Myymäläin vuosisuokrat vaihtelevat 100 ja 250, myymäpöytäin 30 ja 120 markan välillä. Kolmena viime vuonna on kaupungilla ollut näistä myymälöistä ja myymäpöydistä tuloja vuonna 1911 Smk 6,588: — sekä vuosina 1912 ja 1913 kumpaisenakin Smk 6,623: —. Rakennusten kunnossapitoon ja korjauksiin taas on käytetty vuonna 1911, jolloin suurenlaisia maalaustöitä toimeenpantiin, Smk 3,470: 76 sekä vuonna 1912 Smk 1,013: 37 ja vuonna 1913 Smk 422: 26.

Siinä tapauksessa että puheenalainen alue luovutetaan vastaisen poliisitalon tontiksi, herää kysymys, miten siellä nykyään olevain kaupustelu-kojujen suhteen on meneteltävä. Tietenkään ei kaupunki ole velvollinen laittamaan ja kunnossapitämään mainitun laatuksia myymälöitä. Mitä elintarpeiden kauppaan tulee, on kaupunki tosin eri kaupunginosaan rakennuttanut kauppahalleja, mutta näin on tehty yksinomaan kaupungin asukasten etua silmälläpitäen, jotta he saisivat ostaa kaikki tavaransa samasta paikasta eivätkä näiden hinnat kaupungin asukasten vahingoksi kohoaisi ylen kalliiden vuokrain johdosta. Kun kaupunki on tämän lisäksi Kasarmintorille laittanut erityisen rihkamatarvarain kauppahallin ja samallaisten tavarain kauppaa varten luovuttanut myymälöitä Hietalahdentorin ja Hakaniementorin kauppahallista, on näin menetellessä nimenomaan lausuttu, ettei tätä ole katsottava minkään kaupungille kuuluvan velvollisuuden täyttämiseksi, vaan erityisten asianhaaran vaatimaksi poikkeukseksi. Kaikkein vähimmin voi nyttemmin pitää kaupunkia velvollisena hankkimaan tämän rihkamakaupan käytettäväksi myymälöitä, kun myymälähuoneistoja on miltei jokainoassa uudessa talossa ja niitä on joukottain joutilaina sekä vuokrattavissa halvasta hinnasta, varsinkin kaupungin syrjäisemmissä osissa. Tämän johdosta on Rahatoimikamari katsonut olevan ehdottaminen, että kohta kun paikkaa tarvitaan, n. s. narinkkamyymälät poistetaan, minkätähden niiden nykyiset haltijat on ajoissa irtisanottava.

Mitä sitten tulee muihin poliisitalon rakennuttamista tarkoittaviin toimenpiteisiin, on Rahatoimikamarin mielestä ensi työksi annettava kaupungin-arkkitehdin toimeksi laatia rakennuksen ohjelma siihen perustuvine luonnospiirustuksineen ja kustannusarvioineen, jotka kaikki Rahatoimikamari käsittelee ja tutkii, ennenkuin ne lähetetään Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi. Rahatoimikamari on silloin myös neuvotteleva asiasta asianomaisten valtionviranomaisten kanssa sekä tässä yhteydessä Kaupunginvaltuustolle tekevä asianhaaran vaatimat esitykset, erittäinkin mikäli koskee valtion saattamista osalliseksi rakennuskustannusten suorittamiseen.

Oheen pannen vastalauseen ja edellä lausuttuun viitaten saa Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

että uuden poliisitalon tonttipaikaksi osotetaan edellä ehdotettu ja tämän oheisesta karttaluonnoksesta tarkemmin näkyvä alue;

että mainitulla alueella nykyään olevat rikkamamymälät on poistettava niitä muuante uudestirakentamatta; sekä

että Rahatoimikamari saa toimekseen kaupunginarkkitehdillä teettää uuden poliisitalon rakennusohjelman, luonnospöytäkirjat ja kustannusarvion sekä sittemmin antaa ne Kaupunginvaltuuston lopullisesti hyväksyttäväksi.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Vastalause.

Kun allekirjoittaneet ovat Rahatomikamarin mielipiteestä, mikäli se koskee n. s. narinkamyymäläin täydellistä poistamista, eriävällä kannalla, meidän mielestämme kun mainitut myymälät olisi vastedeskin pysytettävä, mutta toiseen paikkaan muutettava, olemme me vastalauseessa tahtoneet esittää seuraavia näkökohtia:

N. s. narinkalla on vanhat juuret tässä kaupungissa. Jo lähes kaksisataa vuotta takaperin oli Katajanokan läntisimmässä osassa kaupustelua varten luovutettu alue n. s. narinkanmäki, missä oli lukuisia kauppapuoteja ja avonaisia myymäkojuja. Nämä kojut kauppaliikkeineen muutettiin myöhemmin Suomen Pankin talon nykyiselle paikalle sekä sittemmin, kun tämä alue käytettiin nykyiseen tarkoitukseensa, nykyiselle paikalleen Simonkadun varrelle. Jo varhain siirtyi tämän laatuinen kauppa miltei yksinomaan täkäläisen juutalaisväestön, enimmäkseen entisten sotamiesten ja heidän täällä syntyneiden ja kasvaneiden jälkeläistensä haltuun. Olot ovat vähitellen kehittyneet siihen suuntaan, että miltei kaikki n. s. narinkan myymälät ja myymäpöydät ovat juutalaisten kauppiaiden vuokraamia. On huomattava, että täällä kauppaa harjoittava juutalaisväestö on erittäin köyhää; että sen ansiotulot ovat vähäpätöiset ja että sen laatuiset tavarat, joita täällä tarjotaan kaupan — enimmäkseen vanhoja vaatteita ja muita milloin minkin verran kuluneita ja puutteellisia tavaroita — eivät kykene korvaamaan kalliimpia vuokria kuin mitä näistä myymälöistä ja myymäpöydistä nyt suoritetaan; että täällä harjoitettu kauppa ei ole vailla merkitystä sille kaupungin vähävaraisen väestön osalle, jolle on tärkeätä saada ostaa tavaransa halvalla ylen suurta huomiota laatuun panematta; sekä vihdoin että järjestyksen ja terveydelliseltä kannalta on eräitä etuja siitä, että puheenalaista kauppaa käydään julkisella paikalla ennemmin kuin sallitaan sen hajaantuvan laajemmalle alalle ja myymälöiksi käytettävän kaikemmoisia komeroja, kellareja ja sopukoita, taloudellisista syistä usein myyjän asunnon yhteydessä. Nämä myymälät keskittyisivät luultavasti samaan kaupunginosaan, ehkäpä saman kadunkin varrelle. Tarvinnee tuskin huomauttaa, että tämä rojukokoelma tietäisi alituista terveydenvaaraa ympäristölleen. Edellä esitetyistä syistä ja inhimillisyysskannaltakin ei näy olevan aihetta kokonaan poistaa n. s. narinkaa, vaan olisi se muutettava toiseen paikkaan, missä kapustelijat saisivat edelleen muutaman vuoden, esimerkiksi vuoteen 1925 asti, jatkaa liikettään.

Sopivia tuollaisten myymäläin palkkoja on useitakin, esimerkiksi Etelä Rautatiekadun varrella Freedrikin- ja Arkadiakadun välillä, jota paikkaa ei vuosikausiin tarvittane liikenteen käytettäväksi, taikka vieläkin mielummin paikka, joka kaupunginasemakaavaan on merkitty istutukseksi ja sijaitsee kaupungin ainespihan itäpuolella Runeberg- ja Malminkadun välillä ja on alaltaan noin 3,200 m².

Myymäläin muutosta ja toiseen paikkaan rakentamisesta on kaupungin huonerakennusosasto laskenut olevan kustannuksia 30,000 markkaa, johon määrään tulevat lisäksi menot tarkoitukseen käytettävän alueen tasoituksesta ja ehkä kiveämisestä.

Kysymys narinkkamyymläin sopivasta paikasta ei kuitenkaan Rahatoimikamarin epäävän kannan johdosta ole ollut Kamarissa käsiteltävänä, mikä kuitenkin lienee tarpeellista, johon nähden me puolestamme esitämme,

että Kaupunginvaltuusto päättäessään vastaisen poliisitalon paikasta lausuisi, että n. s. narinkkamyymlät on pysyttävä, mutta toiseen paikkaan muutettava, sekä palauttaisi asian tältä kohden Rahatoimikamariin, jonka tulisi ehdottaa sopiva alue tarkoitukseen sekä antaa selvitys tuollaisen muuton toimeenpanokustannuksista.

Alexis Gripenberg.

F. W. Heimbürger.

Karta

öfver d.s.k.narinkområdet
invid Åbokasernen
i Helsingfors.

N.k.narinki-alueen kartta
Turunkasarmin luona
Helsingissä.

Helsingfors stads Byggnadskontor.

Sept. 1913

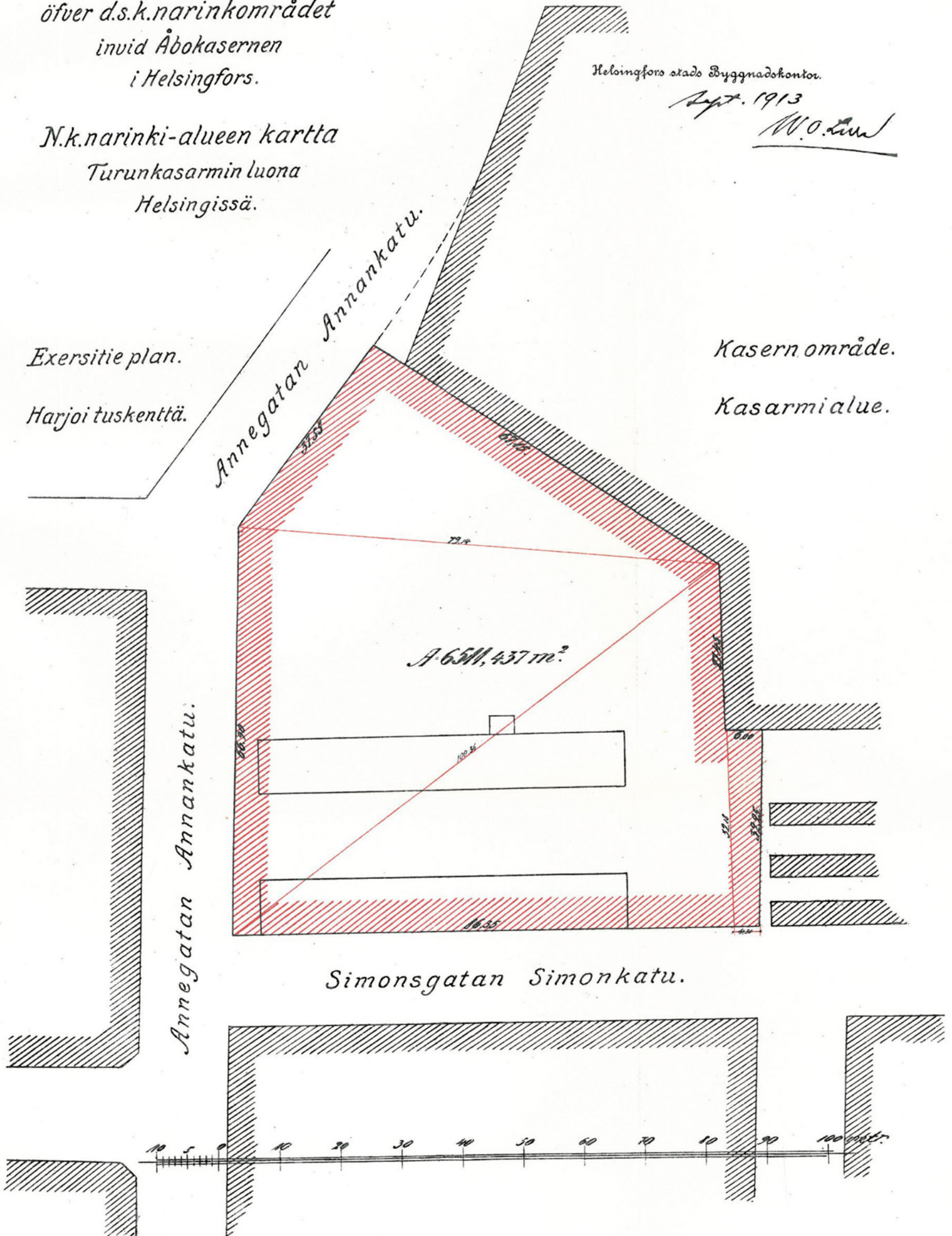
M.O. Linn

Exersitie plan.

Harjoituskenttä.

Kasern område.

Kasarmialue.

Esitys Musiikkilautakunnan uutta johtosääntöä koskevasta asiasta.

HELSINGIN KAUPUNGIN

MUSIIKKILAUTAKUNTA

Helsingissä,

Kaupunginvaltuustolle.

huhtik. 20 p:nä 1914.

Viime maaliskuun 10 päivänä pitämässään kokouksessa päättivät Herrat Kaupunginvaltuusmiehet pääasiassa hyväksyä Musiikkilautakunnan esityksen Helsingin orkesteriolojen järjestämisestä syksystä 1914 lähtien (*Pain. asiakirj. N:o 4 vuodelta 1914*) sekä käskivät samalla Lautakunnan ryhtyä kaikkiin yrityksen toteuttamiseksi tarpeellisiin täytäntöönpanotoimiin. Sen ohessa sai Lautakunta toimekseen käydä uudistamaan Lautakunnan nykyään voimassa olevaa johtosääntöä (Kaupunginvaltuuston vahvistama maaliskuun 26 päivänä 1912), mikäli orkesteriyrityksen kunnallistuttaminen vaati, sekä sitten alistaa ehdotuksen Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Siten saamaansa tehtävää täyttääkseen on Musiikkilautakunta laatinut tämän oheisen ehdotuksen uudeksi johtosäännöksi, jossa on mainittu ne oikeudet ja velvollisuudet, joita Lautakunnalla tulee olla kaupungin soittokunnan hallintoon nähden. Muutoin on voimassa olevat määräykset pääasiassa pysytetty, sillä lisäyksellä kuitenkin että Lautakunta saisi antaa eräiden juoksevain asiain ryhmäin käsittelyn pienemmälle jaostolle Kaupunginvaltuuston vahvistaman työnjaon mukaan (9 §). Rahahallintoon ja kassatarkastukseen nähden tarpeellisilla määräyksillä näyttää olevan oikea paikansa soittokunnan taloudenhoitajan ja kassanhoitajan johtosäännössä, jomoinen onkin Lautakunnassa tekeillä.

Orkesteriyrityksen kunnallistuttaminen vaatii sitä paitsi eräiltä kohdin muuttamaan Musiikkilautakunnan vahvistettua menosääntöä. Sen johdosta että sihteerin tehtävät Lautakunnan muuttuessa hallintoviranomaiseksi tuntuvasti lisääntyvät, rohkenee Lautakunta ehdottaa, että sihteerin palkkio, joka

nykyään on 600 markkaa vuodessa, kuluvan huhtikuun 1 päivästä korotettaisiin 1,200 markkaan eli 100 markkaan kuukaudessa. Kun Musiikkilautakunnan tarverahamenot kaupunginsoittokunnan toimeentultua tuntuvasti lisääntynevät m. m. lomakkeiden painatuksen, ulkomailta hankittavan kirjallisuuden ja muun selvityksen, asiantuntijain käyttämisen y. m. johdosta, on Lautakunta katsonut olevan ehdottaminen tarverahain määrärahaa korotettavaksi 400:sta 800 markkaan.

Tämän johdosta saa Musiikkilautakunta esittää:

että Kaupunginvaltuusto noudatettavaksi vahvistaisi tämän oheisen ehdotuksen Lautakunnan uudeksi johtosäännöksi;

että lautakunnan sihteerin palkkio määrättäisiin 100 markaksi kuukaudessa, kuluvan huhtikuun 1 päivästä lukien, sekä tänä vuonna tarpeellinen lisämääräraha osotettaisiin Valtuuston käyttövaroista;

että kuluvaksi vuodeksi, niinikään Kaupunginvaltuuston käyttövaroista, myönnettäisiin 400 markan lisäys rahassäännössä olevaan Musiikkilautakunnan tarverahain määrärahaan.

Musiikkilautakunnan puolesta:

Hugo Lindberg.

John Ugglä.

Ehdotus Helsingin kaupungin Musiikkilautakunnan johtosäännöksi.

1 §.

Musiikkilautakunnan tehtävänä on käsitellä kunnalliset musiikkiasiat, ja se harjoittaa toimintaansa tämän johtosäännön ja Kaupunginvaltuuston antamain määräysten mukaisesti.

2 §.

Musiikkilautakunta hoitaa Helsingin kaupungin soittokunta nimestä, kunnan voimassa pitämää musiikkiyritystä, johon nähden Lautakunnan asiana on:

- a) asettaa johtajat ja varajohtajat;*
- b) tarpeen vaatiessa tehdä sopimukset vierailevain johtajain ja solistien kanssa;*
- c) soittokunnanjohtajia kuultuaan asettaa tarpeellinen määrä soittajia ja määrätä heidän palkkansa ja muut palvelusehtonsa;*
- d) ottaa taloudenhoitaja, joka samalla on kirjanpitäjä, ynnä kassanhoitaja ja kaupungin soittokunnan kanslian palveluskunta sekä vahvistaa taloudenhoitajan ja kassanhoitajan johtosääntö;*
- e) pitää silmällä soittokunnan taiteellista johtoa ja määrätä sen työohjelma joka soittokaudeksi, ryhtyä toimiin soittokunnan esiintymiselle tarpeellisten huoneistojen hankkimiseksi sekä määrätä soittokunnan konserttien tilaus- ja kertalippujen hinnat ynnä sen vuokratariffi;*
- f) vahvistaa soittokunnan jäsenten järjestyssäännöt, ratkaista saapuneet kantelut ja kurinpitoasiat sekä käsitellä Lautakunnan tutkittaviksi annetut yrityksen palveluksessa olevain henkilöjen keskinäiset riitakysymykset;*
- g) vuosittain ennen lokakuun 1 päivää Rahatoimikamariin antaa seuraavan vuoden kulunkiarviolaskelma sekä ehdottaa kunnan soittokunnan voimassapitoon tuona aikana tarvittava määrärahasumma;*
- h) Kaupunginvaltuuston myöntämän vuosimäärärahan puitteissa hoitaa yrityksen taloutta ja järjestää sen sisäiset asiat;*
- i) valvoa orkesteriyrityksen nuottivaraston ja kaluston hoitoa, tarkastaa kuluneen kaluston hylkääminen ja poisto sekä yksissä neuvoin soittokunnanjohtajain ja taloudenhoitajan kera päättää uusien nuottien ja uuden kaluston hankkimisesta vahvistetun rahasäännön puitteissa;*
- j) vuosittain ennen helmikuun 1 päivää Rahatoimikamariin antaa lä-*

hinnä edellisen vuoden tilit asianmukaisesti päätettyinä kaupungin yleisiin tileihin pantaviksi ja niiden kera tarkastettaviksi; sekä

k) ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin soittokunnan käyttämiseksi soittannollisen elämän hyväksi ja kunnan eduksi.

Musiikkilautakunta voi kaupunkia oikeudellisesti sitovalla vaikutuksella tehdä sopimuksia toimialallaan.

Musiikkilautakunnalla on valta, kun musiikkielämän etuja haittaamatta voi käydyä päinsä, sallia kaupungin soittokunnan esiintyä toisella paikkakunnalla.

3 §.

Musiikkilautakunnan asiana on muutoin:

a) valvoa ja tarkastaa kaupungin avustamain muusiikkiyritysten johtoa niin taiteellisessa kuin taloudellisessakin suhteessa;

b) panna toimeen Kaupunginvaltuuston muusiikkiasioista tekemät päätökset;

d) antaa lausunnot asioista, jotka Kaupunginvaltuusto lähettää Lautakunnan valmisteltaviksi; sekä

e) tehdä aloitteita Lautakunnan toimialaan kuuluvissa asioissa ja Kaupunginvaltuustolle ehdotuksia sellaisista asioista.

4 §.

Musiikkilautakuntaan kuuluu seitsemän jäsentä, jotka Kaupunginvaltuusto valitsee kahdeksi vuodeksi. *Kaupunginsoittokunnan palveluksessa olevia johtajia ei voi Lautakuntaan valita.*

5 §.

Jos jäsen eroaa ennen vaalikauden päättymistä, on siitä ilmoitettava Kaupunginvaltuustolle uuden vaalin toimittamista varten. Näin valittu toimii sen ajan, mikä eronneella on jäljellä.

6 §.

Musiikkilautakunta valitsee jäsenistään suljetuin lipuin puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan joka vuodeksi, ja on sellaisen vaalin tulos Kaupunginvaltuustolle ja Maistraatille ilmoitettava.

7 §.

Musiikkilautakunnan kokoonkutsuu puheenjohtaja niin usein kuin katsoo asiain sitä vaativan tai kun jokin jäsen sitä puheenjohtajalta pyytää.

Sekä puheenjohtajan että varapuheenjohtajan ollessa estettyinä saapumasta kokoukseen valittakoon tilapäinen puheenjohtaja.

8 §.

Musiikkilautakunta on päätösvaltainen, kun neljä jäsentä on saapuvilla ja ottaa osaa päätöksen tekoon.

Jos avonaisesti äänestettäessä eriäviä mielipiteitä kannattavat äänet jakautuvat tasan, voittaa puheenjohtajan kannattama mielipide. 6 §:ssä mainituissa suljetuin lipuin toimitettavissa vaaleissa määrätään arvalla etusija niiden kesken, jotka ovat saaneet saman äänimäärän.

9 §.

Eräiden juoksevain asiain ryhmäin käsittelyn saa, kun tarpeelliseksi harkitaan, antaa toimeksi Musiikkilautakunnan pienemmälle osastolle eli jaostolle, jolla on valta päättää Lautakunnan nimessä. Jaostossa johtaa puhetta Lautakunnan puheenjohtaja tahi Lautakunnan siihen valitsema jäsen.

Asiaa ei saa jaostossa ratkaistavaksi ottaa, ellei paitsi puheenjohtajana toimivaa ole kaksi jäsentä saapuvilla.

Ehdotuksen Lautakunnan ja sen jaoston väliseksi työnjaoksi laatii Lautakunta sekä lähettää Kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi.

10 §.

Sihteerintehtävään hoitamista varten ottaa Lautakunta siihen sopivan henkilön Kaupunginvaltuuston määräämän palkkion maksamalla.

Lautakunnan kokousten pöytäkirjassa on mainittava läsnäolevat jäsenet, käsitellyt asiat sekä tehdyt päätökset perusteluineen. Jos eriäviä mielipiteitä ilmaantuu, on keskustelun pääkohdat kirjoitettava pöytäkirjaan. Tarkistus toimitetaan joko paikalla tai seuraavassa kokouksessa.

Lähtevät toimituskirjat *ynnä kirjalliset sopimukset ja kaupunginkassaan osotetut maksumääräykset* allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri.

11 §.

Kun syytä on, kutsuu Lautakunta kokouksiinsa asiantuntijoita sekä tässä kaupungissa toimivain soitannollisten yritysten, seurain tahi korporatioiden edustajia tahi yrityksen palveluksessa olevat johtajat, taloudenhoitajan tahi soittokunnan jäsenten edustajat; näin kutsutuilla on oikeus ottaa osaa Lautakunnan keskusteluihin, mutta ei päätöksiin.

12 §.

Lautakunnan on vuosittain ennen syyskuun umpeenmenemistä Kaupunginvaltuustolle annettava kertomus toiminnastaan edellisenä soitantokautena.

Lausunto ehdotuksesta, joka tarkoittaa kenttäratsastusta ja ravikilpailuja varten sopivan alueen järjestämistä Gumtähden alueelle.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Helsingissä,

huhtik. 6 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 245.

Suomen Kenttäratsastusklubin tekemän, sopivan ratsastusradan paikan osottamista tarkoittavan esityksen johdosta Rahatoimikamari, jättäen mainitun esityksen huomioon ottamatta, antoi kaupungin yleisten töiden Hallituksen toimeksi tehdä lopullisen ehdotuksen laajemman, erinäisiä urheiluhaaroja ja etusijassa kenttäratsastusta ja ravikilpailuja varten sopivan alueen järjestämisestä.

Tätä tehtävää täyttääkseen on Hallitus, sittenkun kaupunginasemakaava-arkkitehti oli tarkoitusta varten laatinut ehdotuksen, kirjelmässä lokakuun 17 päivältä viime vuotta (Liite I) tarkemmin mainituilla perusteilla esittänyt, että eräs Gumtähden länsiosassa sijaitseva ja Pakaaseen rajoittuva, noin 18 hehtaarin laajuinen alue, jonka asema tarkemmin käy selville laaditusta karttaluonnoksesta, varattaisiin paikaksi, johon laitettaisiin ratoja kenttäratsastusta sekä ravi- ja muuta urheilua varten. Sen ohessa Hallitus mainitsee että, niinkuin tämän oheisesta laskelmasta (Liite III) näkyy, ehdotuksen toteuttamisesta olisi kustannuksia kaiken kaikkiaan 329,000 markkaa, josta määrästä raitain osalle tulisi 192,000 markkaa.

Omasta puolestaan Rahatoimikamari kylläkin voisi yhtyä Hallituksen ehdotukseen, että puheenalainen alue varattaisiin vastamainittuun tarkoitukseen. Mutta toiselta puolen näyttää tarpeettomalta jo nyt varata tuollaista aluetta, kun kaupungilla Rahatoimikamarin arvelun mukaan ei ole lähivuosina tilaisuutta panettaa sitä kuntoon. Tarkoitukseen tarvittavaa melko suurta rahamäärää, neljättäsataatuhatta markkaa, ei varmaankaan kävisi paneminen menosääntöön useammallekaan vuodelle jaettuna, niin kauan kuin pakottavampia tarpeita on täyttämättä. Ja luonnolliselta näyttää että, ennenkuin puheenalaisia yrityksiä käydään toteuttamaan, muut tärkeämmät työt täytyy olla suoritettu. Niin kauan kuin keskikaupungin puistot ovat huo-

nosti hoidettuja, niin kauan kuin urheilu- ja leikkikenttään puute on tuntuva, täytyy kaupunginviranomaisten pyrkiä etusijassa poistamaan näitä puutteita ja näihin tarkoituksiin osottaa tuntuvia rahamääriä. Vasta toiseen sijaan on pantava vaatimus kenttäratsastus- ja ravikilpailuradan laittamisesta. Mitä erittäin ravikilpailuradan tarpeeseen tulee, huomautettakoon, että tuollainen rata jo on Oulunkylässä sekä että talvisaikaan on oivallisia ratoja käytettävänä kaupungin satamain jäällä.

Rahatoimikamarista on sentähden näyttänyt tarpeettomalta varata tätä erittäin tasaista aluetta puheenalaiseen tarpeeseen. Mutta vaikka Valtuusto voisikin yhtyä tähän Rahatoimikamarin kantaan, ei tämän kuitenkaan tarvitsisi katsoa tietävän sitä, ettei puheenalaista aluetta vastedes voitaisi käyttää mainittuun tarkoitukseen, ja vielä vähemmän, että se olisi käytettävä johonkin muuhun tarkoitukseen. Rahatoimikamari on ainoastaan ollut sitä mieltä, että kaupunginviranomaisten ei tulisi edeltäpäin sitoa toimintavapauttaan alueen vastaiseen käyttöön nähden.

Edellä esitettyjä seikkoja silmälläpitäen on Rahatoimikamari tahtonut kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

että kysymys alueen osottamisesta Guntähdestä erinäisiä urheiluharoja, etusijassa kenttäratsastusta ja ravikilpailuja varten, saa nykyään raueta.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Yleisten töiden Hallitus*Helsingissä,*

lokak. 17 p:nä 1913.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 328.

Sittenkun Rahatoimikamari kirjelmässä viime kesäkuun 26 päivältä oli antanut Hallituksen toimeksi tehdä esityksen erinäisille urheiluhaaroille, etusijassa kenttäratsastukselle ja ravikilpailuille sopivan alueen järjestämiseksi Gumtähteen sekä kulkuväyläin laittamiseksi sinne, saa Hallitus kaupunginasemakaava-arkkitehdin nyttemmin annettua häneltä pyydetyn, aloitteeseen kohdistuvan ehdotuksen, kunnian lausua seuraavaa:

Puheenalainen alue, joka sijaitsee Gumtähden länsiosassa ja rajoittuu Pakaaseen, käsittää noin 18 ha:n laajuisen yhtäjaksoisen tasaisen alan. Metsäisten, loivasti viettävään ylänneiden ympäröimänä joka taholta soveltuu tämä avonainen paikka erittäin hyvin muodostettavaksi maamme pääkaupungille tarpeelliseksi urheiluharjoitusten, etusijassa ratsastusurheilun ja ravikilpailujen paikaksi.

Mitä puheenalaisen alueen kulkuyhteyksiin tulee, on mainittava, että sinne vie kapea, noin 300 metrin pituinen tie emäradan vieritse Oulunkylään kulkevalta tieltä lännestä sekä Itäiseltä Viertotieltä lähtevä, Pakaan alueen halki kulkeva, noin 1 1/2 km pitkä tie idästä, joka viimeksi mainittu tie on puolelta pituudeltaan nykyään sekä ajoneuvoilla että ratsain kuljettava, ja kohta kun Eläintarhankadun jatkokseen tehdään silta Sörnäsän radan poikki, saadaan etelästäkin käsin välitön yhteys Eläintarhan koillisosain ja Nordenskiöldin lehtokujalle suunnitellun ratsastien kanssa.

Tässä yhteydessä ansaitsee niinkään mainitsemista, että Kottbyn viereisiin vastaisiin laajoihin kaupunginalueihin johdettava raitiotie aivan todennäköisesti on koskettava myöskin puheenalasta urheilukenttää samassa suunnassa kuin edellä mainittu Pakaan alueen halki kulkeva tie, erittäinkin kun maan pintamuodostus ei näy estävän raitiotietä siihen suuntaan johtamasta, minkä ohessa tämän suuntainen liikenneväylä mitä edullisimmin tyydyttäisi kohta Sörnäsän radan pohjoispuolella olevan vastaisen kaupunginalueen liikennetarvetta.

Tämän ohjeiseen karttaan on piirretty sekä 1 kilometrin pituinen ravirata että myös eripituisia matkoja varten sovitettu kenttäratsastusrata, joka on järjestetty tämän alan ammattimiesten antamain ohjeiden mukaan.

Mutta kun ehdotus kaikessa laajuudessaan toteutettuna vaatisi kustannuksia kokonaista 329,000 markkaa, josta määrästä ratain osalle tulisi 192,000 markkaa, lienee aluksi toimenpiteet rajoitettava yksinomaan kenttäratsastusta tarkoittaviin laitteisiin, erit-

täinkin kun Oulunkylän kilpa-ajorata edelleen on raviurheilun käytettävänä. Lähiaikoina ei kuitenkaan liene tarpeellista panna mainittuun kenttäratsastusrataan sanottavia kustannuksia, koska kenttä on saatettavissa kenttäratsastukseen sopivaksi teettämällä niin yksinkertaisia laitteita kuin moniaita siltoja ja rumpuja erinäisten ojain poikki, joiden töiden teettämisen kuitenkin täytyy jäädä vuokrakauden loppuun, 1914 vuoden umpeenmenemiseen asti.

Tarpeelliselta kuitenkin näyttää, että kaupunki heti ryhtyy toimenpiteisiin kentälle johtavain teiden teettämiseksi ja kuntoon panettamiseksi, ja tulisivat kohtuulliset vaatimukset huomioon otetuiksi, kunhan vain lännestä johtava tie pantaisiin kuntoon. Tästä työstä on laskettu olevan kustannuksia 18,400 markkaa, jolla summalla pantaisiin kuntoon Fredriksbergin aseman ja „Pikku Fredriksbergin“ läheisyydessä olevan rautatien-ylimenokohdan sekä urheilukentän välinen tie.

Edellä mainitusta kustannusmäärästä 329,000 markasta menisi suurin osa eli kaikkiaan 192,000 markkaa ravi- ja ratsastusratain laittamiseen sekä 78,700 markkaa alueen salaojitukseen ynnä pääviemärin rakentamiseen.

Tämä laskujohto kuivattaisi laajoja aloja, jotka vastedes todennäköisesti luovutetaanee asuttaviksi. Tässä yhteydessä ansaitsee mainitsemista, että edellä ehdotetut tiet, erittäinkin Itäiseltä Viertotieltä kentälle johtava, tuntuu määrässä edistäisivät asutusta, minkätähden niiden kustannuksia 58,900 markkaa oikeastaan ei pitäisi lukea puheenalaisen kentän järjestelymenoihin.

Kun suunnitellun hankkeen toteuttamisesta johtuvia laajanlaisia töitä ei ole aikomus teettää heti, vaan tarpeen mukaan vähitellen, erittäinkin kun kenttä on mainittavitta kustannuksitta käytettävissä kenttäratsastukseen, ei näytä mahdottomalta, että Kenttäratsastusklubi voisi nykyisten vuokramiesten kanssa aikaansaada sopimuksen alueen luovuttamisesta, kuitenkin sillä edellytyksellä että paikalla ei teetetä semmoisia töitä, jotka estäisivät puheenalaisen yrityksen toimeenpanon vaatimaa järjestelyä tahi korottaisivat sen kustannuksia.

Edellä olevaan lausuntoonsa viitaten saa Hallitus kunnian esittää:

1:o että Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustossa puoltaisi myöntymistä siihen, että puheenalainen alue varataan kenttäratsastus- ja raviratain paikaksi sekä saadaan järjestää tämän oheisen asemapiirustuksen mukaan;

2:o että Fredriksbergistä puheenalaiselle kentälle tehtäväksi ehdotettu tie teetetään vuonna 1914 ja että tarkoitukseen osotetaan 18,400 markkaa; sekä

3:o että puheenalaisen kentän viljelyspalstain vuokrakauden umpeenmentyä tarpeelliset määrärahat lähivuosina osotetaan kentän saattamiseksi siihen kuntoon, että se voi tyydyttää puheena olleiden urheiluhaarain tarpeita.

Kohta kun työt ovat edistyneet niin pitkälle, että kentällä käy ravikiilpailujakin toimeenpaneminen, vaatinee kaupungin etu tekemään Uudenmaan läänin Hevosystävien Yhdistyksen kanssa sellaisen sopimuksen, että Oulunkylän kilpa-ajorata siirtyy kaupungin haltuun, jossa tapauksessa kaupunki luovuttaa niin laajan alan, että se vastaa nykyisen kilpa-ajoradan alaa ja tarkoitusta.

G. Idström.

Bertel Jung.

A. L. von Knorring.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Kun päivälehdissä on hiljattain ollut tiedonantoja, että tšekäläinen Kenttäratsastusklubi on Rahatoimikamarilta pyytänyt Gumtähden alueeseen kuuluvaa isonlaista niittyä luovutettavaksi mainitulle klubille ratsastusurheilua varten ja että ehdotus myös on tehty siitä, että mainitulle niitylle rakennettaisiin kilpa-ajorata Oulunkylän radan sijaan, joka poistettaisiin, saa Suomen Raviurheilun Ystäväin seura täten kunnian kiinnittää Rahatoimikamarin huomiota siihen, että Eläintarhan yleinen urheilukenttä on käytännössä osottautunut sinne useinkin satamäärin kokoontuville urheilijoille liian ahtaaksi, niin että jo on sattunut tapaturmia, sen johdosta että erilaisten urheilujen harjoittajat ovat ahtautuneet liian likekkäin, minkätähden olisi epäviisasta luovuttaa ainoastaan yhtä urheilutarkoitusta, raviurheilua varten edellä mainittua aluetta, joka tarkoituksenmukaisesti järjestettynä ja jaettuna voisi tyydyttää moniaita eri urheilutarpeita, semmoisiakin, joiden käytettäväksi nykyään ei ole sopivaa paikkaa tarjona. Näihin on etusijassa luettava raviurheilu, jonka merkityksestä maallemme lienee tarpeetonta laajemmin puhua, mutta jota sopivan kesäradan puutteessa voi täällä menestyksellä harjoittaa ainoastaan talvisaikaan jäällä. Suomen Raviurheilun Ystäväin seura, jota lienee pidettävä maamme huomattavimpana ja virkeimpänä raviurheilua harjoittavana yhdistyksenä ja joka kauan on kipeästi kaivannut ajanmukaista kesärataa, rohkenee toivoa että, jos puheenalainen Gumtähden niitty luovutetaan urheilutarkoituksiin, se järjestetään niin, että Suomen Raviurheilun Ystävätkin voivat sitä käyttää sekä hevosten harjoitusajoon että ravikilpailuihin. Meidän käsityksemme mukaan olisi syytä, että puheenalainen alue, sittenkun se on saatu siihen kuntoon kuin urheilutarkoituksia varten on välttämätöntä, joko vuokrattaisiin jollekin yhdistykselle, jolla olisi oikeus ja velvollisuus määrätystä huokeasta maksusta luovuttaa alueen osia erilaatuista urheilunharjoitusta, erittäinkin vaarallista urheilua, niinkuin keihään-, kiekon- ja moukarinheittoa ynnä kuulantyyöntöä varten, tai myös että se maksutta luovutettaisiin yhdistykselle, joka sitoutuisi koettamaan tarkoituksenmukaisimmalla tavalla ja tarpeellisen valvonnan alaisena tyydyttää urheilijain tilantarvetta.

Suomen Ravikilpailun Ystäväin puolesta:

Villy von Bonsdorff.

N. Kavaleff.

**Kustannuslaskelma ravi- ja ratsasratain laittamisesta Gumtähteen sekä
sinne vievään teiden kuntoonpanemisesta.**

Ravirata 21,000 m ² à 6: —	126,000: —	
Ratsasrata 16,000 + 6,000 m ² à 3: —	66,000: —	192,000: —
Alueen salaojitus 231,000 m ² à 0,20	46,200: —	
Päälaskujohto 650 m ² à 50: —	32,500: —	78,700: —
	<u>270,700: —</u>	
Fredriksbergin pysäkin ja rautatienvyöhykkeen välisen tien korjaus 2,000 m ² à 2: —	4,000: —	
Uusi tie rautatien vyöhykkeestä kentälle 2,400 m ² à 6: —	14,400: —	18,400: —
I. Viertotien ja Pakaan välisen tien korjaus 1,650 m ² à 2: —	3,300: —	
Saman levitys 4:stä 6 metriin 1,100 m ² à 6: —	6,600: —	
Pakaan ja kentän välinen uusi tie 5,100 m ² à 6: —	30,600: —	40,500: —
	<u>58,900: —</u>	
	Yhteensä Smk 329,600: —	

Helsingissä, syyskuun 26 päivänä 1913.

Bertel Jung.

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1914.

Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin tilejä ja tilinpäätöstä vuodelta 1913.

Helsingin kaupungin Rahatoimikonttorin ohjesäännön mukaisesti annetaan täten seuraava kertomus kaupungin tilinpäätöksestä vuodelta 1913.

Sen lisäksi, mitä tilinpäätöksen taulukoista sinänsä käy ilmi, antaa konttori eri meno- ja tuloluokista tässä alempana esitetyt tarkemmat tiedot.

Menot.

I. Kaupungin velat.

5 %:n Obligationsilaina vuodelta 1876.

Alkuperäinen määrä Smk 1,500,000:—.

	Erääntyneet obligatsioonit				Erääntyneet korkoliput			
	A 1,000 mk	B 500 mk	C 200 mk	Smk	A 25:—	B 12: 50	C 5:—	Smk
Lunastamatta ¹ / ₁	1	14	14	9,750	10	67	58	1,377 50
Erääntynyt ¹ / ₅	15	45	33	44,100	289	867	714	21,632 50
„ ¹ / ₁₁	—	—	—	—	274	822	681	20,530—
Yhteensä	16	59	47	53,850	573	1,756	1,453	43,540—
Erääntyneitten oblig. korkolipp.	—	—	—	462 50	3	23	20	462 50
Vuoden varrella lunastettu.....	16	59	47	53,387 50	576	1,779	1,473	44,002 50
	14	46	37	43,982 50	553	1,692	1,411	42,030—
Bilanssi vuoteen 1914	2	13	10	9,405—	23	87	62	1,972 50

Vuodenvaihteessa olivat seuraavat erääntyneet obligatsioonit lunastamatta:

A 1,000 mk	B 500 mk	C 200 mk
102	10	156
299	16	171
	17	218
	391	219
	482	222
	581	418
	693	682
	869	804
	1,029	1,199
	1,039	1,238
	1,129	
	1,135	
	1,239	

4 1/2 %:n Obligatsioonilaina vuodelta 1882.

Alkuperäinen määrä Smk 1,550,000:—.

	Erääntyneet obligatsioonit				Erääntyneet korkoliput				
	A 3,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk	Smk	A 67: 50	B 22: 50	C 11: 25	Smk	
Lunastamatta 1/1.....	—	8	14	13,245	—	4	13	11	686 25
Erääntynyt 1/5.....	8	38	43	83,500	—	27	117	127	5,883 75
„ 1/11.....	—	—	—	—	—	19	79	84	4,005 —
Yhteensä	8	46	57	96,745	—	50	209	222	10,575 —
Erääntyneiden oblig. korkolipp.	—	—	—	821 25	—	2	19	23	821 25
	8	46	57	95,923 75	—	52	228	245	11,396 25
Vuoden varrella lunastettu.....	6	34	47	74,881 25	—	50	218	228	10,845 —
Bilanssi vuoteen 1914.....	2	12	10	21,042 50	—	2	10	17	551 25

Vuoden päättyessä olivat seuraavat erääntyneet obligatsioonit lunastamatta:

A 3,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk
70	56	550
136	158	551
	206	554
	210	556
	288	558
	409	670
		303
		391
		450
		662
		758

4 1/2 %:n Obligatsioonilaina vuodelta 1892.

Hankkijat Suomen Yhdyspankki, Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten sekä Senaattori L. Mechelin. Alkuperäinen määrä Smk 4,500,000:—.

	Erääntyneet obligatsioonit				Erääntyneet korkoliput			
	A 5,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk	Smk.	A 112: 50	B 22: 50	C 11: 25	Smk.
Lunastamatta 1/1	—	1	3	2,342 50	176	629	1,351	49,151 25
Erääntynyt 1/5	3	13	19	37,500 —	356	1,341	1,782	90,270 —
” 1/11	—	—	—	—	353	1,328	1,763	89,426 25
Yhteensä	3	14	22	39,842 50	885	3,298	4,896	228,847 50
Vuoden varrella tilitetty	3	14	19	38,500 —	801	2,980	4,153	203,883 75
Bilanssi vuoteen 1914	—	—	3	1,342 50	84	318	743	24,963 75

Vuodenvaihteessa olivat tilittämättä obligatsioonit: Litt. C. N:rot 186, 770, 1896.

3 1/2 %:n Obligatsioonilaina vuodelta 1898.

Hankkijat Suomen Pankki, Suomen Yhdyspankki, berliniläinen pankkihuone Robert Warshauer & Co. ja tuholmalainen Aktiebolaget Stockholms Handelsbank. Alkuperäinen määrä Smk 3,994,000:—.

	Erääntyneet obligatsioonit					Erääntyneet korkoliput				
	A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk	Smk.	A 87: 50	B 35: —	C 17: 50	D 8: 75	Smk.
Lunastamatta 1/1	1	1	—	1	6,957 50	2	18	16	42	1,452 50
Erääntynyt 1/2	—	—	—	—	—	168	408	534	963	46,751 25
” 1/8	3	3	6	6	30,000 —	168	408	534	963	46,751 25
Yhteensä	4	4	6	7	36,957 50	338	834	1,084	1,968	94,955 —
Erääntyneitt. obl. korkolip.	—	—	—	—	262 50	2	2	—	2	262 50
Vuoden varrella tilitetty ..	4	4	6	7	36,695 —	340	836	1,084	1,970	95,217 50
Bilanssi vuoteen 1914	3	2	6	6	28,000 —	331	820	1,079	1,956	93,660 —

Vuodenvaihteessa olivat tilittämättä obligatsioonit: Litt. A. N:ro 10, Litt. B. N:rot 195, 385 ja Litt. D. N:ro 595.

4 %:n Obligatsioonilaina vuodelta 1900.

Hankkijat Suomen Pankki, Suomen Yhdyspankki, berliniläinen pankkihuone Robert Warschauer & C:o, hampurilaiset Vereinsbank in Hamburg, Pankkihuone M. M. Warburg & C:o, sekä tukholmalainen Aktiebolaget Stockholms Handelsbank. Alkuperäinen määrä Smk 3,000,000:—.

	Erääntyneet obligatsioonit					Erääntyneet korkoliput				
	A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk	Smk.	A 100:—	B 40:—	C 20:—	D 10:—	Smk.
Lunastamatta $\frac{1}{1}$	—	1	1	2	3,960	3	24	32	95	2,850
Erääntynyt $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	180	414	516	1,062	55,500
„ $\frac{1}{8}$	—	6	6	12	24,000	180	414	516	1,062	55,500
Yhteensä	—	7	7	14	27,960	363	852	1,064	2,219	113,850
Vuoden varrella tilitetty ..	—	5	7	12	23,000	339	822	1,040	2,167	109,250
Jälellä	—	2	—	2	4,960	24	30	24	52	4,600
Erääntyneitt. obl. korkolip.	—	—	—	—	120	—	2	—	4	120
Bilanssi vuoteen 1914	—	2	—	2	4,840	24	32	24	56	4,720

Vuodenvaihteessa olivat tilittämättä obligatsioonit Litt. B. N:rot 232, 253, Litt. D. N:rot 1270 ja 1857.

4 %:n Obligatsioonilaina vuodelta 1902.

Hankkijat Suomen Pankki, berliniläinen pankkihuone Robert Warschauer & C:o, hampurilaiset Vereinsbank in Hamburg ja pankkihuone M. M. Warburg & C:o, tukholmalainen Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, amsterdamilainen pankkihuone Hope & C:o ja baseliläinen Basler Handelsbank. Alkuperäinen määrä Smk 8,000,000:—.

	Erääntyneet obligats.		Erääntyneet korkoliput	
	Smk. 500	Smk.	Smk. 10	Smk.
Lunastamatta $\frac{1}{1}$	59	29,460	7,547	75,470
Erääntynyt $\frac{1}{6}$	—	—	15,040	150,400
„ $\frac{1}{12}$	118	59,000	15,040	150,400
Yhteensä	177	88,460	37,627	376,270
Vuoden varrella tilitetty	69	34,410	22,228	222,280
Jälellä	108	54,050	15,399	153,990
Erääntyneiden obligatsioonien korkolippuja	—	80	8	80
Bilanssi vuoteen 1914	108	53,970	15,407	154,070

Joulukuun viimeisenä 1913 olivat tilittämättä obligatsioonit N:rot 1533, 1838, 2040, 2179, 2246, 2678, 2916, 3025, 3095, 3191, 3722, 3996, 4146, 4294, 4583, 4725, 4780, 4801, 4840, 4853, 4883, 4897, 5248, 5323, 5587, 5667, 5831, 5833, 5981, 6312, 6570, 6627, 6634, 6708, 7043, 7236, 7360, 7386, 7566, 7723, 7774, 7884, 8129, 8606, 8675, 8760, 8793, 8847, 8857, 8867, 8878, 9139, 9151, 9215, 9229, 9685, 9801, 9892, 9904, 9997, 10207, 10282, 10299, 10561, 10572, 10873, 10996, 11104, 11330, 11477, 11482, 11520, 11538, 11679, 11694, 11847, 11939, 12138, 12177, 12358, 12793, 13030, 13033, 13092, 13119, 13128, 13153, 13593, 13598, 13644, 13735, 13869, 13907, 13966, 13993, 14000, 14063, 14116, 14119, 14224, 14567, 14597, 14699, 14800, 15055, 15306, 15578, 15749.

4 1/2 %:n Obligatsioonilaina vuodelta 1909.

Hankkijat helsinkiläiset Privatbanken i Helsingfors, aktiebolag, ja Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten, tukholmal. Bankaktiebolaget Stockholm—Öfre Norrland, hampurilaiset Vereinsbank in Hamburg ja pankkihuone Joh. Berenberg, Gossler & C:o, sekä lontoolainen pankkihuone J. Henry Schröder & C:o. Alkuperäinen määrä Smk 16,096,000:—.

	Erääntyneet obligatsioonit			Erääntyneet korkoliput		
	Smk. 2,515	Smk.		Smk. 56: 59	Smk.	
Lunastamatta 1/1	—	—	—	3,964	224,322	76
Erääntynyt 1/6	37	93,055	—	6,299	356,460	41
„ 1/12	—	—	—	6,262	354,366	58
Yhteensä	37	93,055	—	16,525	935,149	75
Vuoden varrella tilitetty	37	93,055	—	12,493	706,978	87
Bilanssi vuoteen 1914	—	—	—	4,032	228,170	88

4 1/2 %:n Obligatsioonilaina vuodelta 1911.

Hankkijat helsinkiläiset Privatbanken i Helsingfors, aktiebolag, ja Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten, gööteporilainen Skandinaviska Kreditaktiebolaget, tukholmalainen Bankaktiebolaget Norra Sverige, hampurilaiset Vereinsbank in Hamburg, Dresdner Bank in Hamburg ja pankkihuone Joh. Berenberg Gossler & C:o, strassburgilainen Allgemeine Elsässische Bankgesellschaft sekä lontoolainen pankkihuone J. Henry Schröder & C:o. Alkuperäinen määrä Smk 25,150,000:—.

	Erääntyneet obligatsioonit			Erääntyneet korkoliput			
	A 2,515 mk	B 503 mk	Smk.	A. 56: 59	B. 11: 31 1/2	Smk.	
Lunastamatta 1/1	—	—	—	4,147	7,595	320,616	16
Erääntynyt 1/6	47	58	147,379	7,955	9,945	562,701	13
„ 1/12	—	—	—	7,908	9,887	559,385	12
Yhteensä	47	58	147,379	20,010	27,427	1,442,702	41
Vuoden varrella tilitetty	47	58	147,379	14,672	19,222	1,047,785	41
Bilanssi vuoteen 1914	—	—	—	5,338	8,205	394,917	—

Useimmat kaupungin obligatsioonilainojen provisioineja ja kurssierotuksia varten varatut määrärahat osottavat erisuuruisia säästöjä; ainoastaan kaupungin vanhimpaan sekä viimeksi otettuun obligatsioonilainaan nähden on

mainitut määrärahat ylitetty noin 465 markalla. Muissa määrärahoissa on syntynyt säästöä yhteensä noin 2,400 markkaa.

Tässä pääluokassa ovat kaupungin menot vuosina 1904—1913 nousseet seuraaviin määriin:

Vuonna 1904	Smk 1,031,669: 31	Vuonna 1909	Smk 1,504,128: 90
” 1905	” 1,031,830: 69	” 1910	” 1,996,268: 17
” 1906	” 1,024,794: 76	” 1911	” 2,213,307: 06
” 1907	” 1,025,830: 54	” 1912	” 3,485,026: 11
” 1908	” 1,097,649: 69	” 1913	” 3,151,201: 82

II. Kaupungin virastot.

Maistraatin palkkauksissa syntynyt säästö on johtunut siitä, että kunnallispormestarin ja oikeusraatimiehen palkankorotukset ovat jääneet pois, koska kumpikin heistä erosi keskikesällä, sekä siitä että viimeksi mainitun kesäloman aikaisen viransijaisen palkkiota ei ole käytetty.

Kun yhden vanhemman oikeusraatimiehen ja yhden kaupunginpalvelijan palkankorotus on epähuomiosta väärin merkitty kuluvan vuoden rahasaantoon, on Raastuvanoikeuden sekä Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteisten apulaisten palkkausmäärärahat ylitetty noin 65 markalla.

Raastuvanoikeuden tarverahain määräraha, joka on ylitetty S:markalla 1,286: 39, on käytetty seuraaviin menoihin:

Puhtaaksikirjoitus	Smk 7,233: 20
Ilmoitukset	” 40: 88
Kirjoitustarvikkeet y. m.	” 2,405: 05
Painatuskustannukset	” 2,040: 50
Sitomiskustannukset	” 109: —
Postimaksut	” 187: 33
Sekalaiset menot	” 270: 53
	<hr/>
	Smk 12,286: 49

Ulosottoimen palkkausmäärärahaa ei ole kokonaan käytetty, osin syystä että kahden eronneen ulosottoapulaisen palkankorotukset ovat säästyneet, osin sen johdosta että 10 uutta apulaista ei ryhtynyt heti vuoden alussa virantoi-
mitukseen. Kaikkiaan on säästö Smk 2,200: 71. Sitä vastoin on vuokrame-
nojen määräraha ylitetty noin 1,000 markalla, syystä että kaksi samassa talossa
sijainnutta virastoa on muuttanut kaupungin omistamaan taloon ja koko
vuokramäärä on pantu Ulosottoimen maksettavaksi.

Arkiston tarverahain määräraha on osottautunut liian niukaksi, minkä-
tähden Kaupunginvaltuusto on anomuksesta myöntänyt 2,000 markan lisä-
määrärahan, joka on maksettu Kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Tämän pääluokan menot ovat vuosina 1904—1913 olleet:

Vuonna 1904	Smk	240,955: 13	Vuonna 1909	Smk	345,331: 89
” 1905	”	232,007: 84	” 1910	”	359,058: 49
” 1906	”	249,779: 93	” 1911	”	379,478: 57
” 1907	”	294,137: 49	” 1912	”	378,545: 09
” 1908	”	334,578: 56	” 1913	”	438,345: 23

III. Kunnallishallinto.

Kaupunginvaltuuston tarverahain määräraha on ylitetty S:markalla 20,479: 35. Vuotuiset menot ovat olleet seuraavat:

Painatus- ja sitomiskustannuksia	Smk	35,447: 80
Ilmoituskustannuksia	”	1,027: 25
Puhtaaksikirjoituskustannuksia	”	1,221: 85
Kansliatarvikkeita	”	797: 76
Komiteakustannuksia ja erin. palkkioita.....	”	5,288: 40
Kirjallisuus	”	198: 40
Siivoaminen	”	615: 65
Sekalaisia menoja	”	882: 24
		<u>Smk 45,479: 35</u>

Määräraha palkkion maksamiseksi Rahatoimikamarin jäsenille osanotosta Kamarin kokouksiin on ylitetty 4,000 markalla, jota vastoin virkaatoimittavan apulaissihteerin palkkausmäärärahaa on säästynyt Smk 441: 65. Tarverahain määräraha, joka on ylitetty S:markalla 2,519: 30, on käytetty seuraavasti:

Ilmoitukset	Smk	4,915: 64
Painatus- ja sitomiskustannuksia	”	1,503: —
Ylimäär. palkkiot	”	1,328: 58
Kirjoitus- ja konttoritarvikkeet	”	542: 16
Komiteakustannuksia	”	530: —
Käännöskustannuksia	”	3,991: 75
Sekalaista	”	1,708: 17
		<u>Smk 14,519: 30</u>

Rahatoimikamarin arvaamattomien tarpeitten määräraha niinkään on ylitetty kokonaisella S:markalla 13,796: 04. Määräraha on käytetty seuraavasti:

Komiteain ja asiantuntijain lausunnot.....	Smk	8,705: 25
Opintomatkat	”	2,350: —
Erinäiset palkkiot	”	1,530: 81
Rakennuskonttorin suorittamat työt	”	11,683: 24
Matkakuluja	”	291: 90
Korvausta taksoitusvalituksista	”	1,792: —
Menoja Seurahuoneesta	”	3,295: 15
Sekalaista	”	2,147: 69
		<u>Smk 31,796: 04</u>

Kun yksi Rahatoimikonttorin konttorikirjurin virka on koko vuoden ollut täyttämättä, minkä johdosta rahasääntöön pantu palkankorotus on säästynyt ja virkaa sitä paitsi on hoitanut tilapäinen vähempipalkkainen sijainen eikä ylimääräisiä apulaisia varten olevaa määrärahaa ole kokonaan käytetty, osottaa konttorin palkkaustili säästöä Smk 1,494: 99.

Liikennekonttorin palkkaustilillä on syntynyt säästöä ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaassa. Sitä vastoin on tarverahain määräraha hiukan ylitetty, syystä että erinäiset 1912 vuoden valaistuslaskut saapuivat niin myöhään, että 1912 vuoden tilit silloin jo oli päätetty, minkätähden konttorin on täytynyt panna laskujen summa 1913 vuoden tileihin.

Kun jotkut Satamakonttorin ylimääräiset satamakonstaapelit ovat vuoden varrella siirtyneet toiseen toimeen, osottaa konttorin palkkaustili säästöä Smk 1,087: 50.

Määräraha palkkion maksamiseksi kaupungin yleisten töiden Hallituksen jäsenille osanotosta Hallituksen kokouksiin on osottautunut riittämättömäksi sekä sentähden ylitetty 520 markalla. Rakennuskonttorin palkkaustilissä taas on syntynyt säästöä, sen johdosta että katu-, laiturij- ja satamarakennusosaston toisen insinöörin virka oli kaksi kuukautta täyttämättä ja kaupunginrakennusmestarin virkaa, viran vakinaisen pitäjän ollessa toisessa virassa, hoiti vähempipalkkainen sijainen. Sitä vastoin on ylimääräisten insinööri- ja piirustaja-apulaisten määrärahat ylitetty, minkätähden on pyynnöstä myönnetty lisämäärärahaa Kaupunginvaltuuston käyttövaroista. Tarveaineiden ja apuripäivätöiden määräraha niinkään on ylitetty, jopa S:markalla 5,320: 70, syystä että vuoden varrella on teetetty sangen laajoja kiveämistöitä, erittäinkin Töölössä ja Kalliossa, ja Rakennuskonttorin on ennen tuollaisten talonomistajain toimeenpantavain töiden alottamista tarkoin osotettava, mille korkeudelle katujen ja jalkakäytävään päällystys on tehtävä.

Rakennustarkastuksen palkkausmenojen väheneminen kohdistuu rahassäännössä olevaan ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaan, joka on kokonaan säästynyt, jota paitsi niinkään vähäpätöinen säästö on syntynyt kesälomamäärärahaassa.

Taksoitusvalmistelukunnan jäsenten arviomääräraha on osottautunut riittämättömäksi ja ylitetty noin 780 markalla.

Sama on laita Kasvatuslautakunnan tarverahain määrärahan, johon on Kaupunginvaltuuston käyttövaroista myönnetty 2,800 markan lisämääräraha.

Tämän pääluokan kokonaismenot olivat vuosina 1904—1913:

Vuonna 1904	Smk 280,542: 51	Vuonna 1909	Smk 479,114: 48
” 1905	” 285,405: 93	” 1910	” 534,835: 41
” 1906	” 303,507: 95	” 1911	” 652,405: 02
” 1907	” 357,810: 11	” 1912	” 832,562: 06
” 1908	” 405,183: 11	” 1913	” 931,811: 43

IV. Katu- ja laiturivalaistus.

Tämän pääluokan tileistä osottaa kaksi säästöä, nimittäin:

Sähkövalaistus	Smk 10,966: 17
Petrolivalaistus	„ 7,851: 92
	<u>Smk 18,819: 09</u>

jota vastoin tileissä Rantasiltain ja tavaravajain ylimääräinen valaistus sekä Kaasuvalaistus rahasääntö on ylitetty, edellisessä tapauksessa S:markalla 644: 35 ja jälkimäisessä 9,227: 38, mikä viimeksi mainittu ylitys johtuu siitä, että kaasun valmistuskustannukset kävivät hiilenhinnan kohoamisen johdosta jonkin verran kalliimmiksi kuin rahasääntöä laatiessa oli edellytetty.

Katuvalaistuksen kustannukset ovat vuosina 1904—1913 olleet:

Vuonna	Kaasu- valaistus		Petroliva- valaistus		Sähkö- valaistus		Ylimäär. valaistus		Kokonais- kustannuks.	
1904	118,383	—	95,137	90	—	—	12,654	39	226,175	29
1905	120,900	60	114,586	16	—	—	7,559	02	243,045	78
1906	150,177	44	95,485	91	—	—	9,699	56	255,362	91
1907	145,085	85	86,710	75	—	—	11,323	42	243,120	02
1908	121,649	50	84,041	73	—	—	10,759	15	216,450	38
1909	122,273	02	87,470	71	—	—	13,196	21	222,939	94
1910	131,319	62	84,374	85	—	—	7,662	58	223,357	05
1911	147,118	10	86,443	58	17,829	53	5,737	55	257,128	76
1912	164,683	84	86,497	99	27,989	05	6,710	16	285,881	04
1913	189,227	38	81,146	08	49,033	83	7,684	35	327,093	64

V. Palolaitos.

Kun Kallion uusi paloasema valmistui niin myöhään, että sinne päästiin muuttamaan vasta 1914 vuoden alussa, osottaa Palolaitoksen palkkaustili säästöä Smk 6,332: 41. Palotallin ja puhtaanapidon määrärahoja ei ole kaikkia tarvittu, kun Palolaitos on hankkinut itselleen hyviä laidunmaita Guntähdestä ja itse ottanut talojensa puhtaanapidon toimekseen.

Pääluokan kokonaismenot ovat vuosina 1904—1913 olleet:

Vuonna 1904 Smk	113,749: 55	Vuonna 1909 Smk	156,259: 95
„ 1905 „	118,055: 99	„ 1910 „	155,166: 18
„ 1906 „	134,282: 90	„ 1911 „	156,333: 22
„ 1907 „	145,404: 95	„ 1912 „	162,725: 21
„ 1908 „	165,351: 08	„ 1913 „	253,033: 03

Muist. Näihin menoihin ei sisälly vuokra niistä kaupungin omistamista taloista, joihin palomiehistö ja sen kalusto ovat sijoitetut.

VI. Poliisilaitos.

Kaupungilla poliisilaitoksesta olevat menot, jotka nykyään suoritetaan osaksi lääninrahastoon maksettavana käteisenä apurahana, osaksi virkahuoneistoina lämpöineen ja valoineen sekä hankkimalla hevosia, ratsastarvikkeita ja aseita, ovat tänä vuonna nousseet seuraaviin määriin:

	Määräraha	Menot
Käteinen apumaksu	Smk 198,720:—	198,720:—
Virkahuoneistot	„ 111,045:—	109,461: 61
Lämmitys, valaistus, vedenkulutus ja puhta- taanapito	„ 40,400:—	39,431: 84
Sekalaisia menoja	„ 5,733: 33	5,714: 06
	<u>Smk 355,898: 33</u>	<u>353,327: 51</u>

Lämmityksen, valaistuksen, vedenkulutuksen ja puhtaanapidon aiheuttamat kustannukset jakaantuvat seuraavasti:

Lämmitys	Smk 20,751: 80
Petroli ja kynttilät	Smk 304: 35
Sähkövalaistus	„ 9,433: 26
Kaasuvalaistus	„ 2,438: 57
Vedenkulutus	„ 1,503: 86
Puhtaanapito	„ 5,000:—
	<u>Smk 39,431: 84</u>

Kaupungin kustannukset poliisilaitoksesta nousivat vuosina 1904—1913 alla mainittuihin määriin:

Vuonna 1904 Smk 249,996: 22	Vuonna 1909 Smk 290,453: 76
„ 1905 „ 246,821: 27	„ 1910 „ 336,187: 57
„ 1906 „ 257,390: 46	„ 1911 „ 350,958: 56
„ 1907 „ 297,486: 20	„ 1912 „ 351,473:—
„ 1908 „ 293,960: 53	„ 1913 „ 353,327: 51

VII. Terveysten- ja sairaanhoito.

Terveystaloutakunnan palkkaustilin säästö johtuu jäsenten palkkiomäärärahasta. Lääkärien ja sairaanhoitohenkilökunnan tilin loppusumma on Smk 69,566: 56 rahasääntöön pannun määrän 72,275 markan sijasta. Erotus johtuu siitä, että raitioteiden vuosilippuja, kesäloman aikaisten sijaisten palkkioita, lääkäripäivystystä sekä yökänneistä maksettavia palkkioita varten olevia määrärahoja on säästynyt. Miltei kaikki Marian ja Kivelän sairaalan määrärahat osottavat säästöä, ja erittäinkin on näin laita Marian sairaalan talousosaston, syystä että ruokaan nähden on noudatettu tarkempaa säästäväisyyttä ja hoitopäiväin luku yleensä on ollut entistä vähempi. Kaupungin-

valtuuston käyttövaroista on kuitenkin pantu maksettaviksi lisämäärärahat, joita Valtuusto on myöntänyt eräisiin riittämättömiksi osottautuneisiin erikoismäärärahoihin. Terveyspoliisin menojen kohoaminen vuosimäärärahaa enemäksi on johtunut siitä, että Terveystoimikunta on katsonut tarpeelliseksi asettaa ylimääräisiä tarkastusmiehiä, minkä ohessa n. s. kotien desinfioimiskustannukset ovat osottautuneet lasketuiksi liian alhaisiksi. Uuden kulkutautisairaalan tilissä syntynyt huomattava säästö johtuu siitä, että sairaalaa voitiin käyttää ainoastaan yksi kuukausi, sen sijaan että rahasäännössä oli edellytetty sen olevan käytännössä neljä kuukautta.

Marian sairaalan eri osastojen kustannukset olivat tilivuonna:

	Määrärahat	Kustannukset
Sisätautien osasto	Smk 83,530: —	76,633: 30
Kulkutautien osasto	„ 40,020: —	39,234: 64
Kirurginen osasto	„ 56,175: —	54,048: 82
Oppilaskoulu ent. kaasutehtaalla	„ 5,560: —	4,965: 15
Talousoosasto	„ 351,961: 50	298,510: 68
Desinfisioimislaitos	„ 4,760: —	4,901: 47
Röntgenosasto	„ 4,400: —	3,813: 30
Palveluskunnan kesäloma	„ 4,300: —	3,945: —
	Smk 550,706: 50	486,052: 36
Määrärahoja säästynyt	„ — —	64,654: 14
	Smk 550,706: 50	550,706: 50
Lisämääräraha Kaupunginvaltuuston ^{30/12}		
1913 tekemän päätöksen mukaan	„ 9,650: —	9,650: —
	Smk 560,356: 50	560,356: 50

Kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon kokonaiskustannukset ovat vuosina 1904—1913 olleet:

Vuonna	Smk	Vuonna	Smk
1904	373,880: 41	1909	740,191: 54
„ 1905	„ 432,476: 10	„ 1910	„ 882,413: 16
„ 1906	„ 437,389: 38	„ 1911	„ 1,053,211: 39
„ 1907	„ 679,434: 33	„ 1912	„ 1,096,018: 79
„ 1908	„ 704,348: 24	„ 1913	„ 1,617,391: 92

Näihin määriin ei sisälly kaupungin omien sairaalain eikä myöskään kaupungin omistamissa taloissa olevien virkahuoneistojen vuokria.

VIII. Vaivaishoito.

Houreinhoitokustannusten tilillä syntynyttä suurta säästöä, noin 101,000 markkaa, vastaa tulojen vaje mielenvikaisille annetun vaivaishoidon korvaustilillä. Kun vaivaishoidon erinäisiin tarpeisiin myönnetty lisämääräraha 177,300 markkaa on pantu maksettaviksi Kaupunginvaltuuston käyttövaroista, on vaivaishoidon pääluokassa syntynyt säästöä niissä erikoismäärärahoissa, joita ei ole kokonaan tarvittu.

Helsingin kaupungin vaivaishoidon määrärahat ja menot vuonna 1913.

Määrärahan nimi	Määrärahat rahasään- nön muk.	Menoja kaikkiaan	Määrärahaa ylitetty	Määrärahaa säästynyt
<i>Vaivaishoitohallitus.</i>				
Palkkaukset	43,540 —	43,540 —		
Tarkastusmiesten palkkiot	18,600 —	18,159 50	— —	440 50
Korvauksia tarkastusmatkoista	2,000 —	1,746 35	— —	253 65
Kesäloman aikaiset palkkiot	500 —	405 —	— —	95 —
Vaivaishoitohallituksen jäsenten palk- kiot	3,000 —	3,000 —		
Valaistus	200 —	402 59	202 59	
Polttoaineet	1,000 —	808 45	— —	191 55
Vedenkulutus	100 —	15 69	— —	84 31
Tarveaineet, siivoaminen y. m.	3,500 —	8,174 82	4,674 82	
Arvaamattomat menot	5,000 —	8,232 40	3,232 40	
<i>Vaivaistalo.</i>				
Palkkaukset	28,140 —	28,075 —	— —	65 —
Lääkkeet	1,500 —	4,367 58	2,867 58	
Erinäiset sisustus- ja tasoitustyöt	5,000 —	1,906 41	— —	3,093 59
Vaatetus	10,000 —	14,408 54	4,408 54	
Ruoka	89,000 —	73,959 52	— —	15,040 48
Kalusto	31,800 —	30,221 22	— —	1,578 78
Tarveaineet	1,200 —	— —	— —	1,200 —
Polttoaineet	33,000 —	54,061 06	21,061 06	
Valaistus	8,000 —	6,817 86	— —	1,182 14
Vedenkulutus	7,000 —	3,098 11	— —	3,901 89
Hevosenuroka	3,600 —	2,370 —	— —	1,230 —
Korjaustyöt	2,000 —	623 38	— —	1,376 62
Sekalaiset menot	4,500 —	12,783 27	8,283 27	
<i>Työlaitos.</i>				
Palkkaukset	10,030 —	8,828 67	— —	1,201 33
Polttoaineet	4,000 —	4,000 —		
Valaistus	1,000 —	1,141 85	141 85	
Vedenkulutus	700 —	500 —	— —	200 —
Ruoka	21,000 —	28,373 86	7,373 86	
Vaatetuskustannukset	5,000 —	6,320 10	1,320 10	
Tarveaineet	10,000 —	45,342 38	35,342 38	
Kalusto ja työkalut	3,000 —	3,333 07	333 07	
Uutteruusrahat	5,000 —	5,795 —	795 —	
Korjaustyöt	300 —	— —	— —	300 —
Puusepän- ja jalkinetyökoneet	17,800 —	15,903 36	— —	1,896 64
Sekalaiset menot	1,100 —	1,013 61	— —	86 39
Siirros	381,110 —	437,728 65	90,036 52	33,417 87

Siiros	381,110	—	437,728	65	90,036	52	33,417	87
<i>Apurahat ja kustannukset laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten.</i>								
Elätteelleantokustannukset	90,000	—	115,403	47	25,403	47		
Sairaanhoitokustannukset	250,000	—	200,188	23	—	—	49,811	77
Mielenvikaisten hoitokustannukset	305,500	—	204,268	19	—	—	101,231	81
Lääkkeet	12,000	—	13,423	80	1,423	80		
Suoranaiset apurahat:								
a) vaivashoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille	80,000	—	143,946	02	63,946	02		
b) puutteenalaisille, joilla ei ole ehdontonta oikeutta vaivashoitoon.....	40,000	—	55,364	—	15,364	—		
Hautauskustannukset	3,000	—	5,588	30	2,588	30		
Smk	1,161,610	—	1,175,910	66	198,762	11	184,461	45
<i>Lisämääräraha.</i>								
Kaupunginvaltuuston päätösten mukaan ^{28/5} :ltä ja ^{16/12} :lta 1913 lisäystä vaivaistalon erinäisiin määrärahoihin	177,550	—	{ Menot maksettu vaivaistalon eri määrärahoista }				177,550	—
Yhteensä Smk	1,339,160	—	1,175,910	66	198,762	11	362,011	45

Kaupungin vaivashoidon kustannukset ovat vuosina 1904—1913 olleet:

Vuonna 1904 Smk	361,339: 99	Vuonna 1909 Smk	618,899: 08
” 1905 ”	377,894: 86	” 1910 ”	621,767: 86
” 1906 ”	428,418: 18	” 1911 ”	656,090: 15
” 1907 ”	468,530: 89	” 1912 ”	712,788: 94
” 1908 ”	611,227: 79	” 1913 ”	1,212,410: 66

Näihin määrin ei ole luettu kaupungin työ- ja vaivaistalon eikä myöskään kaupungin omistamissa taloissa olevien virkahuoneistojen vuokria.

IX. Opetus- ja sivistyslaitokset.

Yksikään tämän pääluokan tili ei osota mainittavaa poikkeamista vahvistetusta vuosirahasäännöstä. Eräät erikoismäärärahat ovat osottautuneet riittämättömiksi ja niihin myönnettyt lisämäärärahat on pantu maksettaviksi Kaupunginvaltuuston käyttövaroista. Pääluokan kokonaismenot ovat olleet Smk 2,241,113: 86, sen sijaan että rahasääntöön oli pantu Smk 2,277,311: 97, joten säästö oli Smk 36,198: 11.

Pahatapaisten lasten hoidosta olleet vuosimenot jakautuvat allamainittujen turvakotien kesken seuraavasti:

Kasvatuslaitos	Palkat	Vuokra	Polttopuut ja valo	Eläatus ja eläiteelle-anto	Vaateus-kustannukset	Kirjat ja koulutarvikkeet	Ämm. ja käsityön opetus	Sekalasta	Yhteensä
	Smk.	Smk.	Smk.	Smk.	Smk.	Smk.	Smk.	Smk.	Smk.
Poikain vastaanotto-	6,401 37	4,325 —	948 73	1,944 20	1,956 64	197 40	398 97	5,156 87	21,329 17
koti									
Bromarvin Bengtsärin	17,449 04	15,000 —	3,945 06	10,453 29	4,393 90	556 81	6,291 61	5,045 76	63,135 47
Sipoon Paipisten	3,360 —	300 —	— —	2,975 25	1,299 39	253 46	125 —	1,277 43	9,590 53
Nummen Tavolan	2,680 —	500 —	— —	3,108 05	1,210 15	216 49	268 50	1,375 —	9,358 19
Lohjan Karstun	2,880 —	600 —	— —	3,474 —	1,497 33	298 80	293 95	1,236 54	10,280 62
Porvoon p:n Laversin	2,880 —	350 —	— —	3,126 55	740 43	147 60	187 —	969 99	8,401 57
Lohjan Outamon	5,858 96	1,237 50	925 92	4,098 53	2,604 27	332 85	— —	5,695 22	20,753 25
Finbyn Aisbölen	5,813 —	2,661 48	1,052 34	4,272 87	2,175 31	311 08	— —	2,958 56	19,244 64
Vihdin Vanjoen	3,800 —	450 —	315 72	4,710 —	1,855 35	122 40	— —	1,898 50	13,151 97
Porvoon p:n Vekkos-									
ken pikkulastenkoulu	800 —	200 —	— —	1,191 —	420 90	67 40	9 —	267 90	2,956 20
Kustannukset yksit. hoit-									
dettaviksi annetuista	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	9,114 98
Lääkäripalkkio	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	687 55
Erinäisiä yhteisiä me-	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	3,912 82
noja									
Yhteensä Smk	51,922 37	25,623 98	7,187 77	39,353 74	18,153 67	2,504 29	7,574 03	25,881 76	191,916 96

Rahasäännön „Opetus- ja sivistyslaitokset“ nimisen pääluokan kohdalla on kaupungilla ollut menoja vuosina 1904—1913:

Vuonna 1904 Smk	1,025,957: 16	Vuonna 1909 Smk	1,646,646: 37
„ 1905 „	1,123,515: 28	„ 1910 „	1,810,513: 10
„ 1906 „	1,246,699: 61	„ 1911 „	1,829,625: 06
„ 1907 „	1,392,050: 30	„ 1912 „	2,046,669: 03
„ 1908 „	1,546,314: 30	„ 1913 „	2,260,515: 15

Näihin määriin ei ole laskettu kaupungin omistamain kansakoulurakennusten vuokria, eikä niistä myöskään ole vähennetty kunnalle kansakoulujen ja kasvatuslaitosten voimassapitoon myönnettyä valtioapua eikä tuloihin luettuja erinäisiä korvauksia.

X. Yleiset rasitukset.

Majoituskustannuksia oli vuonna 1913	Smk	635,348: 28
Siitä on voimassa olevan tariffin mukaan korvattu	„	622,434: 49
Joten kaupungin suoritettavaksi jää	Smk	12,913: 79

Kunnan verovelvollisten asukasten välittömästi maksettavat majoituskustannukset ovat vuosina 1904—1913 olleet:

Vuonna 1904	Smk	10,746: 76	Vuonna 1909	Smk	3,862: 17
” 1905	”	114: 13	” 1910	”	5,091: 44
” 1906	”	3,693: 83	” 1911	”	10,018: 46
” 1907	”	1,267: 82	” 1912	”	11,652: 11
” 1908	”	2,237: 57	” 1913	”	12,913: 79

Näihin kustannuksiin ei ole luettu majoituslautakunnan palkkoja, huoneistoa lämmityksineen ja valaistuksineen, eikä tarverahoja.

XI. Kauppahallit.

Tilivuonna ovat kaikkien kauppahallien kustannukset olleet määrärahoja pienemmät. Menot jakautuvat seuraavasti:

Rantatorin Kauppahalli.

Palkat	Smk	2,700: —	
Valaistus	”	2,060: 10	
Polttoaineet	”	288: —	
Vedenkulutus	”	14,271: 78	
Puhtaanapito	”	1,908: 32	
Sekalaista	”	<u>151: 50</u>	Smk 21,379: 70

Hietalahdentorin Kauppahalli.

Palkat	Smk	2,700: —	
Valaistus	”	2,019: 07	
Polttoaineet	”	256: —	
Vedenkulutus	”	197: 32	
Puhtaanapito	”	<u>1,238: 51</u>	” 6,410: 90

Länsirannan N:ossa 10 oleva Kauppahalli.

Palkat	Smk	1,500: —	
Valaistus	”	350: 15	
Polttoaineet	”	96: 80	
Puhtaanapito	”	1,259: 91	
Sekalaista	”	<u>41: 68</u>	” 3,248: 54
	Siirros	Smk	31,039: 14

Siirros Smk 31,039: 14

Kasarmintorin Kauppahalli.

Palkat	Smk	2,850: —	
Valaistus	„	2,952: 26	
Polttoaineet	„	257: —	
Vedenkulutus	„	444: 57	
Puhtaanapito	„	747: 35	
Sekalaista	„	<u>159: 14</u>	„ 7,410: 32

Harjutorin Kauppahalli.

Palkat	Smk	300: —	
Valaistus	„	119: 35	
Vedenkulutus	„	<u>17: 69</u>	„ 437: 04
			Smk 38,886: 50

Kauppahallien kannattavaisuus näkyy seuraavasta vuodet 1904—1913 käsittävästä yhdistelmästä, joka osottaa, montako prosenttia vuosivuokrat, niistä vuotuiset kunnossapitokustannukset pois luettua, ovat rakennuskustannuksista, joita oli:

Länsirannan kauppahallista, joka rakennettiin 1887—89	Smk	214,888: 83
Vanhaan pakkahuoneeseen sijoitetusta hallista, joka laitettiin 1904	„	26,481: 55
Hietalahdentorin kauppahallista, joka rakennettiin 1903	„	151,306: 56
Kasarmintorin	„	226,595: 80
Harjutorin	„	<u>10,586: 28</u>
		Smk 629,859: 02

V u o s i	Kunnossapitokustannukset		Vuosi- vuokrat		o/o
1904	14,459	11	78,200	34	16,2
1905	12,850	05	75,290	89	15,9
1906	12,323	64	68,700	27	14,3
1907	15,843	13	79,099	67	10,3 ¹⁾
1908	20,864	34	89,052	88	11,1
1909	19,293	50	87,808	95	11,1
1910	20,292	55	88,346	17	11,1
1911	37,263	99	86,751	25	8,0 ²⁾
1912	38,641	57	86,569	21	7,8
1913	38,886	50	86,750	73	7,6 ³⁾

1) Kasarmintorinhalli oli vuokrattuna ainoastaan kahdeksi vuosineljännekseksi.

2) Kunnossapitokustannuksiin ensi kerran luettu vedenkulutusmaksut.

3) Harjutorin halli oli vuokrattuna ainoastaan viisi kuukautta.

XII. Kaupungin teknilliset laitokset.

Tämän pääluokan eri tileihin nähden viitataan teknillisten laitosten ennen kesäkuun 1 päivää ilmestyviin vuosikertomuksiin.

XIII. Yleiset työt.

Tarkempi selostus tämän pääluokan kohdalla olevista tileistä on Rakennuskonttorin kesäkuulla ilmestyvässä vuosikertomuksessa.

Menot kaupungin yleisistä töistä ovat vuosina 1904—1913 olleet:

Vuonna 1904	Smk	1,268,262: 46	Vuonna 1909	Smk	6,340,173: 83
” 1905	”	1,635,320: 75	” 1910	”	7,080,518: 60
” 1906	”	1,613,607: 16	” 1911	”	6,279,623: 29
” 1907	”	2,692,577: 30	” 1912	”	6,278,023: 92
” 1908	”	6,020,167: 78	” 1913	”	5,074,516: 80

XIV. Eläkkeet ja apurahat.

Tällä tilillä esiintyvä säästö johtuu kaupunginviskaalinleski Aina Albrechtin, työnjohtajanleski O. G. Pelatin, rakennusmestari J. F. Larssonin, työmiehenleski Wilhelmina Lindholmin ja työmies K. Dahlstedtin vuoden varrella sattuneesta kuolemasta sekä siitä, että ainoastaan Smk 5,088: 85 on käytetty virka- ja palvelusmiesten eläkkeisiin 1913 vuoden rahasäännössä varatusta 10,000 markan arviomäärärahasta.

Kaupungin vuosina 1904—1913 maksamien eläkkeiden ja apurahain määrät ovat seuraavat:

Vuonna 1904	Smk	14,164: 19	Vuonna 1909	Smk	41,189: 34
” 1905	”	33,348: 77	” 1910	”	40,847: 17
” 1906	”	21,457: 35	” 1911	”	41,345: 51
” 1907	”	36,291: 34	” 1912	”	46,839: 84
” 1908	”	35,013: 85	” 1913	”	57,144: 90

XV. Sekalaiset menot.

Huomattavampia poikkeamia vuosirahasäännöstä osottaa ainoastaan kunnan virutushuoneiden tili, jossa on, etusijassa vedenkulutuksesta johtunut noin 13,000 markan säästö, ynnä taksoitettujen varain y. m. tulojen vä-

hennys ja palauttaminen niminen tili, joka taas on ylitetty S:markalla 57,694: 88. Vähennyssummat, jotka pääasiallisimmalta osaltaan ovat poistettuja kunnallisveroja, ovat vuosina 1904—1913 olleet seuraavat:

		% taksoitus-
		summasta
Vuonna 1904	Smk 44,466: 81 = 2,4	
” 1905	” 47,283: 37 = 2,4	
” 1906	” 95,261: 22 = 4,2	
” 1907	” 73,195: 32 = 2,9	
” 1908	” 128,770: 42 = 4,4	
” 1909	” 144,083: 20 = 4,1	
” 1910	” 193,263: 66 = 4,9	
” 1911	” 231,446: 34 = 5,3	
” 1912	” 253,049: 19 = 5,8	
” 1913	” 307,694: 88 = 5,8	

Tämän pääluokan menot, lukuunottamatta Kaupunginvaltuuston käyttövaroja, ovat vuosina 1904—1913 olleet:

Vuonna 1904 Smk 112,693: 57	Vuonna 1909 Smk 251,357: 30
” 1905 ” 149,835: 35	” 1910 ” 348,748: 50
” 1906 ” 213,269: 14	” 1911 ” 383,718: 86
” 1907 ” 206,714: 39	” 1912 ” 633,664: 29
” 1908 ” 278,847: 84	” 1913 ” 614,942: 95

Kaupunginvaltuuston käyttövarain menotili on S:markalla 272,350: 25 ylittänyt rahasääntöön pannun määrärahan. Niinkuin eritellystä tilinpäätöstaulukosta tarkemmin näkyy, on käyttövaroista määrärahoja myönnetty ja käytetty seuraaviin tarkoituksiin:

II. Kaupungin virastot	Smk 37,329: 72
III. Kunnallishallinto	” 29,808: 31
VII. Terveys- ja sairaanhoito	” 65,098: 03
VIII. Vaivahoito	” 208,348: 54
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset	” 19,401: 29
XII. Kaupungin teknilliset laitokset	” 1,000: —
XIII. Yleiset työt	” 222,095: 47
XIV. Eläkkeet ja apurahat	” 3,134: 99
XV. Sekalaiset menot	” 36,133: 90
	<u>Smk 622,350: 25</u>

Kaupunginvaltuuston käyttövaroista on vuosina 1904—1913 suoritettu seuraavat menomäärät:

Vuonna 1904 Smk 81,501: 62	Vuonna 1909 Smk 317,328: 71
” 1905 ” 162,178: 89	” 1910 ” 522,205: 33
” 1906 ” 226,261: 82	” 1911 ” 263,112: 46
” 1907 ” 497,233: 94	” 1912 ” 611,698: 49
” 1908 ” 412,968: 87	” 1913 ” 622,350: 25

Rahasääntöön panemattomia menoja.

Erinäiset teknillisten laitosten puolesta suoritettut maksut sekä 1913 vuoden obligatsioonilainan kustannukset, joita varten ei ollut pantu määrärahoja vuosirasasääntöön, niin myös eräät edellisiltä vuosilta siirtyneet tilit, joiden määrärahaerät oli ylitetty, on kaikkiaan S:markan 53,652: 86 määräisinä luettu kuluvan vuoden menoihin. Erä Smk 48,824: 18 on se summa, minkä kuluvana vuonna toimitettujen vesijohtoverkon laajennustöiden todelliset kustannukset ovat vuosirasasäännön määrärahasummaa pienemmät ja jolla määrällä lainavaroja on hyvitetty.

Tulot.

I. Korot.

Kun vuoden varrella myytyjen tonttien koko myyntisumma on ainoastaan Smk 533,346: 50 edellisen vuoden tulomäärän 1,692,000 markan sijasta, osottaa tontinlunastusten korkotili vajausta Smk 47,056: 39. Erinäisten korkojen ja osinkojen ylijäämä noin 58,000 markkaa taas on pääasiallisesti syntynyt pankkiin sijoitetuista, toistaiseksi käyttämättömistä 1911 vuoden obligatsioonilainan varoista. Teknillisten laitosten etuantien korko, niinkään osottaa ylijäämää noin 36,000 markkaa.

Vuosina 1904—1913 on tässä pääluokassa olut tuloja:

Vuonna 1904	Smk 470,918: 27	Vuonna 1909	Smk 511,158: 20
” 1905	” 456,463: 44	” 1910	” 1,068,240: 43
” 1906	” 482,369: 77	” 1911	” 727,533: 66
” 1907	” 484,420: 91	” 1912	” 2,920,184: 48
” 1908	” 461,644: 52	” 1913	” 1,296,265: 57

II. Tontinlunastukset.

Myytyjen tonttien kauppahintaa on vuoden varrella

maksettu.....	Smk 1,261,332: 50
sen sijaan että rahasääntöön oli merkitty	” 1,100,000: —
joten ylijäämä on	Smk 161,332: 50

Tontinlunastuksia on vuosina 1904—1913 tuloutettu ja saatu seuraavat määrät:

Vuonna	Myytyjen tonttien luku	Myytyjen tonttien arvo	Vuoden varrella maksettu	Ulkona oleva määrä ^{31/12}
1904	32	840,955 21	605,954 02	3,382,816 52
1905	53	1,618,820 93	454,460 02	4,490,864 05
1906	50	1,073,910 92	736,577 60	4,828,197 37
1907	113	2,888,656 79	766,832 96	6,950,021 20
1908	68	2,686,963 72	331,820 27	9,262,415 46
1909	55	2,360,945 52	846,069 34	10,769,404 97
1910	67	2,054,733 56	1,466,019 11	11,289,192 23
1911	79	2,113,118 75	2,250,475 32	11,105,224 66
1912	40	1,692,839 92	2,027,788 26	10,770,276 32
1913	17	533,346 50	1,261,332 50	10,042,290 32

III. Kaupungin kiinteä omaisuus.

Kaikki maanvuokratulot osottavat ylijäämää, maanvuokrat Smk 5,981: 85, satunnaiset maanvuokrat kokonaista Smk 52,683: 75 sekä kaupungin maatilat Smk 2,362: 66. Mainittavaa ylijäämää eli Smk 24,118: 75 niinkään osottaa maksuja katujen erilleen aitaamisesta rakennusyriytyksiä varten niminen tili. Tämän pääluokan kaikilla tileillä yhteensä on ylijäämää .. Smk 99,511: 09 Jos tästä luetaan pois eräiden tilien osottama vajeaus..... „ 6,771: 06 osottaa pääluokka ylijäämää..... Smk 92,740: 03

Vuosina 1904—1913 on kaupungin kiinteästä omaisuudesta ollut tuloja:

Vuonna 1904	Smk 438,320: 07	Vuonna 1909	Smk 538,195: 08
„ 1905	„ 439,611: 74	„ 1910	„ 691,822: 60
„ 1906	„ 440,966: 66	„ 1911	„ 717,127: 83
„ 1907	„ 478,932: 91	„ 1912	„ 780,950: 81
„ 1908	„ 506,770: 95	„ 1913	„ 874,360: 03

IV. Tonttiverot.

Kaupungin taloista maksettaviksi pantuja tonttiveroja, joita otetaan 16²/₃ penniä kultakin tontin pinta-alan 1,000 neliöjalalta ja jotka kannetaan taksoitettujen kunnallisverojen yhteydessä, oli tilivuonna Smk 4,252: 20.

Kymmenenä viime vuotena on tätä maaveroa kertynyt:

Vuonna 1904	Smk 2,955: 62	Vuonna 1909	Smk 3,818: 53
„ 1905	„ 3,061: 51	„ 1910	„ 3,902: 11
„ 1906	„ 3,158: 37	„ 1911	„ 3,959: 85
„ 1907	„ 3,476: 40	„ 1912	„ 4,212: 31
„ 1908	„ 3,601: 47	„ 1913	„ 4,252: 20

V. Tuloa tuottavat oikeudet.

Liikennemaksuista on ollut tuloja Smk 22,428: 97 vähemmän kuin tuloarviossa oli laskettu, syystä että laivakulku leudon talven johdosta voi jatkua vuoden umpeen, niin että liikennöitsijät voivat suuremman osan vuotta, kuin rahasääntöä laatiessa oli edellytetty, nauttia hyväkseen 50 % liikennemaksujen alennusta. Useimmat muut tilit sitä vastoin ovat antaneet ylijäämää kaikkiaan Smk 81,991: 18. Jos tästä vähennetään kaikkiaan syntynyt vajeaus, Smk 22,834: 10, on pääluokan lopullinen ylijäämä Smk 59,157: 08.

Kaupungin Liikennekonttorin tulouttamat ja kantamat maksut näkyvät seuraavasta taulukosta:

Summittaistili Helsingin kaupungin Liikennekonttorin kannannosta v. 1913.

	T u l o u t e t t u										K a n n e t t u						Suorittamattomia maksuja v:lta 1913					
	Tuulaa- kia		Liiken- nemak- suja		Mittaus- maksuja		Makasiin- vuokraa		Työ- palkkoja		Yhteensä		Vuodelta 1913 ker- tyneitä maksuja		Edellis. v. kertyneitä maksuja				Yhteensä			
	<i>Smk.</i>	<i>700.</i>	<i>Smk.</i>	<i>700.</i>	<i>Smk.</i>	<i>700.</i>	<i>Smk.</i>	<i>700.</i>	<i>Smk.</i>	<i>700.</i>	<i>Smk.</i>	<i>700.</i>	<i>Smk.</i>	<i>700.</i>	<i>Smk.</i>	<i>700.</i>			<i>Smk.</i>	<i>700.</i>		
Tammikuu . . .	27,147	98	30,781	05	—	—	2,302	70	1,811	70	62,043	43	50,854	44	15,386	73	66,241	17	42	49		
Helmikuu . . .	24,015	—	22,692	45	—	—	1,852	86	1,503	05	50,063	36	52,697	33	6,437	36	59,134	69	52	64		
Maaliskuu . . .	27,760	10	24,029	36	—	—	459	95	1,625	10	53,874	51	51,789	55	2,531	51	54,321	06	72	66		
Huhtikuu . . .	39,343	62	46,131	56	—	—	771	20	2,764	55	89,010	93	83,282	91	1,681	89	84,964	80	104	40		
Toukokuu . . .	42,013	02	97,450	31	293	63	1,299	60	3,165	78	144,222	34	130,320	67	1,445	19	131,765	86	283	05		
Kesäkuu	28,211	32	68,243	19	137	08	838	40	2,375	85	99,805	84	97,228	49	191	21	97,419	70	241	29		
Heinäkuu	26,517	28	87,682	74	637	72	1,302	80	2,695	05	118,835	59	112,244	89	1	23	112,246	12	491	88		
Elokuu	36,041	03	88,195	19	157	50	1,613	40	2,389	95	128,397	07	127,367	76	29	84	127,397	60	360	54		
Syyskuu	41,539	91	93,582	94	189	63	1,052	55	2,844	45	139,209	48	136,880	27	20	75	136,901	02	566	54		
Lokakuu	43,527	36	99,568	42	—	—	1,314	60	3,072	90	147,483	28	151,783	24	51	35	151,834	59	2,294	67		
Marraskuu . . .	36,665	25	90,075	99	248	21	1,346	60	2,653	28	130,989	33	136,362	72	20	86	136,383	58	4,949	43		
Joulukuu	26,794	21	79,137	83	180	60	1,089	—	2,374	36	109,576	—	120,623	46	27	02	120,650	48	10,097	24		
Yhteensä	399,576	08	827,571	03	1,844	37	15,243	66	29,276	02	1,273,511	16	1,251,435	73	27,824	94	1,279,260	67	19,556	83		
Vähennys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,518	60	3,038	91	5,557	51	—	—		
Tuul. ylämaan kaupista . . .	11,068	91	—	—	—	—	—	—	—	—	11,068	91	1,527	24	587	20	2,114	44	9,541	67		
Yhteensä Smk	410,644	99	827,571	03	1,844	37	15,243	66	29,276	02	1,284,580	07	1,255,481	57	31,451	05	1,286,932	62	29,098	50		
Suorittamattomia maksuja v:lta 1908—1912																			6,767		89	
Yhteensä rästejä 1/1 1914 Smk																			35,866		39	

Satamakonttorin tulot, mikäli ne koskevat tätä pääluokkaa, jakaantuvat eri maksulajeihin nähden ja vuoden eri kuukausille seuraavasti:

Helsingin Satamakonttorin vuonna 1913 kantamat maksut.

Kuukausi	Tuloutet- tuja sata- mamak- suja		Silta- maksuja		Elin- keino- maksuja		Paino- lasti- maksuja		Punni- tus- maksuja		Nosto- krana- maksuja		Myön- netty vä- hennyks.		Yhteensä	
Tammikuu .	15,844	20	34	40	95	50	—	—	184	71	33	40	9,686	42	6,505	79
Helmikuu .	7,063	80	26	10	—	—	—	—	262	28	17	—	4,035	40	3,333	78
Maaliskuu .	6,355	20	—	—	—	—	—	—	259	38	—	—	4,012	80	2,601	78
Huhtikuu .	20,158	38	214	47	645	20	54	—	194	10	44	60	11,250	46	10,060	29
Toukokuu .	55,706	30	1,708	48	1,669	60	12	—	206	36	299	25	12,013	60	47,588	39
Kesäkuu .	54,747	45	1,562	02	1,111	—	73	40	191	58	342	80	9,842	12	48,186	13
Heinäkuu .	58,413	20	2,148	80	389	18	—	—	179	68	321	20	10,315	56	51,136	50
Elokuu .	56,309	20	1,845	38	66	60	7	—	172	95	250	—	11,422	12	47,229	01
Syyskuu .	56,636	85	1,736	91	526	95	—	—	212	22	335	—	10,173	24	49,274	69
Lokakuu .	47,380	40	1,529	10	1,601	90	—	—	213	10	225	—	8,866	96	42,082	54
Marraskuu .	42,257	85	793	92	1,125	45	20	—	188	87	160	—	8,418	60	36,127	49
Joulukuu .	38,321	—	2,777	57	287	85	—	—	191	25	215	—	11,304	36	30,488	31
Yhteensä	459,193	83	14,377	15	7,519	23	166	40	2,456	48	2,243	25	111,341	64	374,614	70

Sitäpaitsi kantaa Satamakonttori pääluokassa III. 2 mainitut Kalavesimaksut Smk 3,055:—

Kaikkiaan kannettu Smk 377,669: 70

Liikenteestä kannetut maksut ovat vuosina 1904—1913 nousseet seuraaviin määriin:

Vuosi	Tuul., liiken- nemaksut y. m.		Satamamaksut y. m.	
1904	731,652	23	243,202	04
1905	776,111	12	226,982	02
1906	931,508	40	240,493	99
1907	1,075,390	81	279,585	39
1908	1,031,147	64	273,597	55
1909	1,052,266	35	298,442	94
1910	1,107,802	23	311,862	67
1911	1,197,975	90	336,607	62
1912	1,275,723	66	333,874	32
1913	1,284,580	07	374,614	70

VI. Sekalaiset tulot.

Mainittavampaa laskettujen tulojen vajausta osottavat tilit vaivaishoidolle tuleva korvaus varattomain potilaiden ja mielisairaiden hoidosta Marian ja Kivelän sairaaloissa, mutta, niinkuin edellä huomautettiin, vastaa tätä vajausta Vai-vaishoidon pääluokassa syntynyt sairaiden ja mielisairaiden hoitokustannusten säästyminen. Useimmilla muillakin tileillä on millä minkin suuruisia säästöjä.

Pääluokan vuotuinen summa Smk 1,401,863: 81 käsittää myös Suomen ja Venäjän valtion korvaamat majoituskustannukset Smk 622,434: 49.

VII. Valtioavut.

K. Senaatin kesäkuun 13 päivänä 1913 antaman päätöksen mukaan on Helsingin kaupungille valtioavuksi kaupungin kansakoululaitoksen voimassa-pitöön vuonna 1913 myönnetty 414,400 markkaa kansakoulumenoihin ja 23,200 markkaa kasvatuslaitosten menoihin, sen sijaan että rahasăäntöön pannut määrät olivat Smk 420,000: — ja 23,172: 50.

Katuvalaistukseen maksetaan K. Senaatin heinäkuun 11 päivänä 1912 tekemän päätöksen mukaan valtioapua toistaiseksi 7,700 markkaa.

Kaupungin palolaitoksen voimassapitöön tuleva valtioapu 21,000 markkaa perustuu toukokuun 10 päivänä 1898 annetun K. Senaatin kirjeeseen.

Tulli- ja kellarivapauden korvausta suoritetaan elokuun 27 päivänä 1779 annetun Kunink. kirjeen nojalla.

Valmistava poikain ammattikoulu saa valtioapua K. Senaatin toukokuun 23 päivänä 1901 tekemän päätöksen nojalla ja tyttöjen ammattikoulu tammi-kuun 18 päivänä 1906 annetun K. Senaatin päätöksen nojalla.

Kaupungille tuleva paloviinaveron osuus on antanut ylijäämää 3,175 markkaa.

VIII. Kaupungin teknilliset laitokset.

Tulot kaupungin kaikista kolmesta teknillisestä laitoksesta ovat olleet laskettuja määriä tuntuvasti suuremmat. Niinpä on ylijäämä

Vesijohtolaitoksesta	Smk	95,509: 47
Kaasutehtaasta	„	112,277: 26
Sähkötehtaasta	„	395,922: 57
		Yhteensä ylijäämää Smk 603,709: 30

IX. Puhtaanapitolaitos.

Puhtaanapitolaitoksen tulot ovat jonkin verran eli noin 24,000 markalla ylittäneet vuosirahasäännössä lasketun määrän.

X. Lainat.

Rahasäännössä lainavaroista osotetut määrärahat on pantu „Käyttämätömään lainavarain tiliin“ ja suoritettu varatuista 1909 ja 1911 vuoden obligationilainain varoista.

XI. Taksoitus.

Vuoden taksoitusmäärä jakautuu seuraavasti:

810 erioikeutettuja äyriä à Smk 17: 25	Smk	13,972: 50
208 majoituksesta vapaata äyriä à Smk 17: 50 ..	„	3,640: —
<u>303,343 erioikeudetonta äyriä à Smk 17: 60</u>	<u>„</u>	<u>5,338,836: 80</u>
Yht. 304,361 äyriä	Smk	5,356,449: 30

niinkuin järempänä olevasta taulukosta tarkemmin näkyy.

Helsingin kaupungin kunnallisverojen taksoitus

Kaupungin- osa	Taksoituslautakunnan pa- nemat veroäyrit				Tarkastuslautakunnan vähentämät veroäyrit				J ä l e l l ä			
	Kiin- teistöä	Elin- keinosta	Palkasta y. m.	Yhteensä maksavia	Kiin- teistöä	Elin- keinosta	Palkasta y. m.	Yhteensä maksavia	Kiin- teistöä	Elin- keinosta	Palkasta y. m.	Yhteensä maksavia
I	6,069	7,661	22,123	34,558	166	239	947	1,383	5,903	7,422	21,176	33,175
II	9,783	33,756	10,576	53,440	151	1,915	835	2,901	9,632	31,841	9,741	50,539
III	5,589	17,296	13,504	35,776	205	914	408	1,520	5,384	16,382	13,096	34,256
IV	9,175	18,325	24,191	48,762	246	825	1,396	2,497	8,929	17,500	22,795	46,265
V	5,364	7,572	15,559	27,392	10	601	728	1,367	5,354	6,971	14,831	26,025
VI	3,544	1,807	8,094	11,708	146	175	610	936	3,398	1,632	7,484	10,772
VII	6,734	5,722	25,749	35,975	63	229	984	1,320	6,671	5,493	24,765	34,655
VIII	3,086	2,760	10,676	16,074	22	94	393	508	3,064	2,666	10,283	15,566
IX	592	1,753	4,643	6,891	16	71	426	514	576	1,682	4,217	6,377
X	2,705	3,538	5,425	10,427	123	172	209	511	2,582	3,366	5,216	9,916
XI	3,764	1,602	9,311	12,047	134	158	694	993	3,630	1,444	8,617	11,054
XII	1,486	594	3,465	4,340	65	47	141	252	1,421	547	3,324	4,088
XIII	1,374	928	4,466	6,296	108	87	154	345	1,266	841	4,312	5,951
XIV	1,322	5,010	3,623	9,247	4	61	98	162	1,318	4,949	3,525	9,085
XV	100	68	207	282	6	3	6	15	94	65	201	267
XVI	1,466	1,766	4,991	6,988	40	74	514	618	1,426	1,692	4,477	6,370
Yhteensä	62,153	110,158	166,603	320,203	1,505	5,665	8,543	15,842	60,648	104,493	158,060	304,361

vuodelta 1912 (1913 vuoden tarpeisiin).

veroäyriä			Taksitusmäärä								Tontti- veroja		Yhteensä	
Erioket- tuja	Majoituksesta vapaita	Erioket- tomia	Erioket- tuja äyriä à Smk 17: 25		Majoituk- sesta vapai- ta äyriä à Smk 17: 50		Erioket- tomia äyriä à Smk 17: 60		Yhteensä maksetta- vaksi pan- tuja veroja		<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>		
246	14	32,915	4,243	50	245	—	579,304	—	583,792	50	337	92	584,130	42
53	159	50,327	914	25	2,782	50	885,755	20	889,451	95	278	42	889,730	37
228	—	34,028	3,933	—	—	—	598,892	80	602,825	80	197	22	603,023	02
159	27	46,079	2,742	75	472	50	810,990	40	814,205	65	663	37	814,869	02
59	8	25,958	1,017	75	140	—	456,860	80	458,018	55	301	06	458,319	61
—	—	10,772	—	—	—	—	189,587	20	189,587	20	339	35	189,926	55
—	—	34,655	—	—	—	—	609,928	—	609,928	—	476	19	610,404	19
36	—	15,530	621	—	—	—	273,328	—	273,949	—	147	73	274,096	73
12	—	6,365	207	—	—	—	112,024	—	112,231	—	175	63	112,406	63
—	—	9,916	—	—	—	—	174,521	60	174,521	60	637	47	175,159	07
—	—	11,054	—	—	—	—	194,550	40	194,550	40	354	25	194,904	65
—	—	4,088	—	—	—	—	71,948	80	71,948	80	236	53	72,185	33
—	—	5,951	—	—	—	—	104,737	60	104,737	60	51	—	104,788	60
15	—	9,070	258	75	—	—	159,632	—	159,890	75	56	06	159,946	81
—	—	267	—	—	—	—	4,699	20	4,699	20	—	—	4,699	20
2	—	6,368	34	50	—	—	112,076	80	112,111	30	—	—	112,111	30
810	208	303,343	13,972	50	3,640	—	5,338,836	80	5,356,449	30	4,252	20	5,360,701	50

Seuraava kymmenen viime vuoden taksoitus- ja veronkantoluetteloiden yhdistelmä valaisee tarkemmin kaupungin verotusoloja.

Veroäyri-luku ja taksoitusmäärä Helsingin kaupungissa vuosina 1904—1913.

V u o s i	Veroäyrien luku (äyri vastaa 400 markan vuosituloa)	Lisäännys	Vähennys	Kultakin veroäyriä (erioikeudettomalta) taksoitettu määrä	
1904	151,113	4,825	—	12	33
1905	159,427	8,314	—	12	01
1906	171,388	11,961	—	13	06
1907	184,388	13,000	—	13	25
1908	208,643	24,255	—	13	85
1909	217,524	8,881	—	16	—
1910	238,808	21,284	—	16	40
1911	259,199	20,391	—	16	70
1912	281,671	22,472	—	16	15
1913	304,361	22,690	—	17	60

Rahasääntöön panemattomia tuloja.

Tänäkin vuonna on erinäisiä edelliseltä vuodelta siirtyneitä, käyttämättä jääneitä määrärahoja säästynyt kaupunginkassaan, jolla sitäpaitsi on ollut erinäisiä arvaamattomia tuloja kaikkiaan Smk 66,778: 31.

Tilinasema joulukuun 31 päivänä 1913.

Vuodelta 1912 siirtyneen obligatsioonitilin alkavan bilanssin muodostivat:

Helsingin kaupungin 5 % lainan obligatsioonit	vuodelta 1876	Smk	268,872: 10
” ” 4½ % ” ” ”	1909	”	90,479: 66
” ” 4½ % ” ” ”	1911	”	<u>142,220: 73</u>
		Smk	501,572: 49

Vuoden varrella on tullut lisäksi:

Helsingin kaupungin 1876 vuoden 5 % lainan obligatsioneja nim. Smk 16,200: —	kurssista 97: 10	Smk	15,730: —
Helsingin kaupungin 1909 vuoden 4½ % lainan obligatsioneja nim. Smk 98,085: —	kurssista 95: 42	”	93,596: 22
Helsingin kaupungin 1911 vuoden 4½ % lainan obligatsioneja nim. Smk 153,918: —	kurssista 94: 47	”	145,405: 11
Helsingin kaupungin 1913 vuoden 5 % lainan obligatsioneja nim. Smk 147,400: —	kurssista 94: 45	”	<u>139,220: 64</u>
		”	<u>393,951: 97</u>
		Smk	895,524: 46

Vuoden kuluessa on poistunut:

Arvonnän johdosta 1876 vuoden 5 % obligatsioneja	Smk	16,100: —	
kurssitappiota niistä	”	<u>1,368: 50</u>	
	”	17,468: 50	
Vuotuinen kuoletussumma 1909 v. 4½ % obligatsioneille	”	93,055: —	
poisluettuna kurssi-voitto	”	<u>2,575: 34</u>	
	”	90,479: 66	
Vuotuinen kuoletussumma 1911 v. 4½ % obligatsioneille	”	147,379: —	
poisluettuna kurssi-voitto	”	<u>5,158: 27</u>	
	”	<u>142,220: 73</u>	
	”	250,168: 89	
		Saldo vuoteen 1914 Smk	645,355: 57

jonka muodostavat:

Helsingin kaupungin 1876 v:n 5 % obligatsioonit:	
90 kpl. à 1,000 markkaa.....	Smk 90,000:—
245 kpl. à 500 markkaa.....	” 122,500:—
177 kpl. à 200 markkaa.....	” 35,400:—
	<u>Smk 247,900:—</u> à 107:85 Smk 267,133:60
Helsingin kaupungin 1909 v:n 4 1/2 % obligatsioonit:	
39 kpl. à 2,215 markkaa.....	Smk 98,085:— à 95:42 ” 93,596:22
Helsingin kaupungin 1911 v:n 4 1/2 % obligatsioonit:	
49 kpl. à 2,515 markkaa.....	Smk 123,235:—
61 kpl. à 503 markkaa.....	” 30,683:—
	<u>Smk 153,918:—</u> à 94:47 ” 145,405:11
Helsingin kaupungin 1913 v:n 5 % obligatsioonit:	
275 kpl. à 536 markkaa.....	” 139,220:64
	<u>Smk 645,355:57</u>

Nostamattomien apumaksujen joukossa siirtyy Kaupunkien Yleisen paloapuyhtiön ja Suomen Teollisuudenharjoittajain keskinäisen paloapuyhdistyksen lupaama apumaksu ruiskuveneen hankkimiseen, syystä ettei tuollaista venettä vielä ole ostettu. Edelliseltä vuodelta siirtyneet majoituskustannukset on tämän vuoden kuluessa maksettu.

Rästien joukossa ovat suurimpina summina maksamattomat kunnallisverot ja erinäiset Rakennuskonttorin antamat laskut. Ensimmäisissä nähdessä mainittakoon että, sittenkun K. Senaatti nyttemmin on antanut kolmen täällä toimivan suurenlaisen keskinäisen yhtiön korkeimpaan oikeuteen tekemistä valituksesta kaupungille edullisen päätöksen, on mainituista veroista jo kertynyt noin 280,000:— markkaa. Samaten on Rakennuskonttorin siirryneistä laskuista suoritettu noin 230,000:— markkaa.

Teknillisten laitosten nettovoitto, joka tiliasemaan on merkitty S:markaksi 2,909,525:88, tulee Kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti huhtikuun 1 p:stä siirrettäväksi kullakin laitoksella kaupunginkassan kanssa olevalle kontokuranttilille. Teknillisten laitosten vuosituloksen valaisemiseksi painatetaan tähän mainittujen laitosten laatimat vuositilinasemat jouluk 31 p:ltä 1913:

Helsingin kaupungin Vesijohtolaitos.

Varat.

Kiinteistöt:

Vanhankaupungin putous	Smk 94,100:—
Pumppulaitos, suodattimet, muut rakennukset yynnä koneisto Vanhassakaupungissa	” 1,168,192:98
Vesisäiliö	” 371,892:31
Työpaja- ja ulkokuonerakennus	” 34,351:— Smk 1,668,536:29
	<u>Smk 1,668,536:29</u>
	Siirros Smk 1,668,536:29

			Siirros Smk 1,668,536: 29
Palovesijohdot	”	15,186: —	
Vapaakaivot	”	8,105: —	
Hevosaltaat	”	7,764: —	
Putkiverkko	”	5,130,383: 37	
Vesimittarit	Smk	184,988: —	
Kalusto ja työkalut	”	<u>96,613: —</u>	” 281,601: —
			Smk 7,111,575: 66
Tarveaineet	”	377,603: 68	
Konttorin kassa	Smk	2,617: 34	
Pankkitilillä	”	<u>25,000: —</u>	” 27,617: 34
Suoritettu palautuvia tullimaksuja	”	7,147: 40	
Tulorästejä :			
Vedenkulutusmaksuja	Smk	331,162: 35	
Johtotyölaskuja	”	177,347: 50	
Muita laskuja	”	<u>1,659: —</u>	” 510,168: 85
Etuantimäärärahoilla teetettyjä uutistöitä siirtyy vuoteen 1914	”	50,203: 95	
Kaupunginkassa:			
Konttokuranttitilillä	”	44,943: 23	
Nostamattomia määrärahoja Rahatoimikonttorissa	”	52,256: 05	
Pankkitilille kertyneitä korkoja	”	<u>338: 35</u>	
			<u>Smk 8,181,854: 51</u>

Velat.

Kaupunginkassa:			
Myönnettyjä lainavaroja:			
a) nostettu	Smk	6,565,373: 94	
b) nostamatta	”	<u>52,256: 05</u>	Smk 6,617,629: 99
Utisrakennuksiin edeltäpäin maksettuja varoja			
Kaupunginvaltuuston päätöksien mukaan			
²⁵ / ₂ :lta ja ¹⁵ / ₄ :ltä 1913	”	<u>596,405: 67</u>	Smk 7,214,035: 66
Velkaa erinäisille henkilöille reskontran mukaan	”	37,932: 64	
Seuraavaan vuoteen siirtyviä määrärahoja	”	<u>11,100: 18</u>	
			Smk 7,263,068: 48
Perustamis pääoman korko tammikuun 1 päivänä 1913:			
5 % S:markalle 6,406,388: —	Smk	320,319: 40	
Perustamis pääoman kuoletus, vahvistetun suunnitelman			
mukaan	”	<u>155,811: 73</u>	
			Smk 476,131: 13
Puhdas voitto	”	<u>442,654: 90</u>	
Bruttoylijäämä	Smk	918,786: 03	” 918,786: 03
			<u>Smk 8,181,854: 51</u>

Helsingin kaupungin Kaasutehdas.

Varat.

Kiinteistöt:

Pääputkiverkko	Smk	1,198,655: 38	
Lyhdyt, patsaat, lyhtyjohdot	”	226,229: 64	
Yksityiset talojohdot	”	56,403: 85	
Huonerakennukset	”	1,403,171: 40	
Kaasukellot	”	363,236: 43	
Uunit	”	597,452: 74	
Kojeet	”	689,775: 67	
Hiilenpurkauslaite, tehdasalueen rautatie, erinäiset putkijohdot, terva- ja ammoniakivesikaivot y. m.	”	68,476: 37	
Tasoituksesta johtunut tonttiarvon lisäys	”	<u>203,957: 51</u>	Smk 4,807,358: 99

Kaupunkiin sijoitetut kaasumittarit:

Tavalliset kaasumittarit	”	203,266: 52	
Itsetoimivat kaasumittarit	”	<u>124,306: 45</u>	” 327,572: 97

Kalusto	”	76,929: 94	
Sörnäsän kaasutehtaan keskeneräiset uutistytöt	”	12,531: 90	

Tarveaineiden tili:

Kivihiliä varastossa 11,467,192 kg à 26/79 tonnilta	Smk	307,240: 48	
Sekalaiset johtotarpeet ja varusteet	”	<u>239,589: 92</u>	” 546,830: 40

Kustannustöiden tili, keskeneräiset kustannustyöt	”	76: 50	
---	---	--------	--

Kaasunkuluttajain tili:

Ulkona olevia saamia kaasusta	”	106,743: 39	
-------------------------------------	---	-------------	--

Sekalaisten tili:

Ulkona olevia saamia johtotöistä ja lisätuotteista	”	173,844: 10	
--	---	-------------	--

Lisätuotteiden tili:

Koksia (1,850,000 kg järeää, 263,000 kg jauhetta)	Smk	76,630: —	
Tervaa 273 astiaa	”	4,095: —	
Ammoniakkaa 123,146 kg	”	<u>36,983: 26</u>	” 117,708: 26

Johtotöiden tili:

Keskeneräisiä johtotöitä	”	<u>1,396: 35</u>	
--------------------------------	---	------------------	--

Siirros Smk 6,170,992: 80

Siirros Smk 6,170,992: 80

Kaasunvalmistuksen tili:

Kaasua kelloissa ³¹/₁₂ 1913 ” 2,310: —

Vekselitili:

Vekseleitä salkussa ” 6,025: —

Kassatili:

Käteistä kassassa ” 2,026: 95

Nostamattomia lainavaroja Rahatoimikonttorissa:

Sörnäsän kaasutehdasta varten Smk 52,466: 12

Kehäjohtoa varten ” 296,309: 38 ” 348,775: 50

Yhteensä Smk 6,530,130: 25*Velat.*

Kaasutehtaan pääomavelka Smk 5,211,861: 90

Kaupunginkassa:

Velkaa konttokuranttitilillä kaupunginkassaan ” 318,750: 57

Lainavaroja (keskeneräisiä uutistöitä varten) ” 12,531: 90

Kuoletus- ja korkotili:

Kaasutehtaan pääomavelan kuoletus Smk 156,062: 16

Kaasutehtaan perustamisarvon korko ¹/₁ 1913Smk 5,204,148: 15 à 5 % ” 260,207: 41 ” 416,269: 57

Siirtyneitä määrärahoja:

Pääputkiverkon laajentamista varten ” 5,740: —

Sörnäsän Kaasutehdas:

Käyttämättä Sörnäsän uutistöiden määrärahoja Smk 52,466: 12

Kehäjohto:

Kehäjohtotyön määrärahaa käyttämättä ” 296,309: 38 ” 348,775: 50

Sekalaisten tili:

Erinäisiä maksamattomia laskuja ” 44,349: 51

Tallettajain tili:

Vakuuksia ” 3,492: 10

Voitto- ja tappiotili:

Vuoden puhdas voitto ” 168,359: 20

Yhteensä Smk 6,530,130: 25

Helsingin kaupungin Sähkötehdas.

Varat.

Tontit.....	Smk	561,957: 90	
Hallintorakennukset.....	”	410,604: 26	
Tehdasrakennukset.....	”	1,515,965: 28	
Höyrykattilalaitos.....	”	422,710: 38	
Turbogeneraattorit.....	”	784,861: 10	
Muuntajat ja muut sähkökoneet.....	”	362,572: 65	
Pääaseman asetelaitos.....	”	67,878: 95	
Aliasemain s:n.....	”	260,955: 23	
Akkumulaattorit.....	”	517,506: 92	
Hiilenkuljetuslaitteet.....	”	22,183: 03	
Erinäiset apukoneet.....	”	25,115: 91	
Kaapeliverkko.....	Smk	1,942,904: 42	
Ilmaverkko.....	”	427,854: 30	
Transformaattorit.....	”	28,818: 33	
Jakelujohdot.....	”	202,081: 77	” 2,601,658: 82
Katuvalaistus.....	”	126,556: 58	
Mittarit.....	”	517,813: 20	
Kalusto.....	”	101,094: 72	
Köysirata hiilenkuljetusta varten.....	”	55,251: 65	Smk 8,354,686: 58
Tarveaineiden tili, erinäisiä tarveaineita varastossa.....	”	20,546: 05	
Varastotili, varaston arvo.....	”	151,846: 02	
Kaapelivaraston tili, s:n.....	”	82,356: 19	
Näyttely, s:n.....	”	80,156: 53	” 334,904: 79
Kustannuksia talojohdoista.....	”	42,781: 98	
S:n lamppujen vaihdosta, mittarien ostosta y. m.....	”	286,556: 73	” 329,338: 71
Perimättömiä virtamaksuja, ulkona olevia saamisia sähkövirrasta.....	”		” 305,361: 48
Kassatili, kassan määrä.....	”		” 5,736: 16
Kertyneitä pankkikorkoja.....	”		” 219: 07
Sekalaisten tili, erinäisiä velallisilta olevia saamisia myydyistä tarveaineista ja suoritetuista johtotöistä.....	”		” 123,613: 11
Käyttökustannusten tili, hiiliä varastossa.....	Smk	225,584: 10	
” ” käyttötarvikkeita.....	Smk	1,580: 12	
” ” ”.....	”	1,378: 76	
” ” ”.....	”	1,062: 90	
” ” ”.....	”	285: 40	” 4,307: 18
1913 vuoden uutistöiden tili, siirtyneitä höyrykattilalaitoksen kustannuksia.....	”		” 110,284: 65
Konttokuranttitili kaupunginkassan kanssa.....	”		” 709,879: 64
		<u>Yhteensä Smk</u>	<u>10,503,915: 47</u>

	Siirros	Smk	11,418: 57
Palolaitos	”	9,811: 97	
Poliisilaitos.....	”	2,570: 82	
Terveyden- ja sairaanhoito	”	186,742: 61	
Vaivashoito	”	175,547: 88	
Opetus- ja sivistyslaitokset	”	36,198: 11	
Kauppahallit	”	3,813: 50	
Vesijohtolaitos	”	74,832: 61	
Kaasutehdas	”	18,179: 83	
Eläkkeet ja apurahat.....	”	6,185: 76	
Korot	”	52,465: 57	
Tontinlunastukset	”	161,332: 50	
Kaupungin kiinteä omaisuus	”	92,740: 03	
Tonttivero	”	52: 20	
Tuloatuottavat oikeudet.....	”	59,157: 08	

Kaupungin teknilliset laitokset (tulot):

Vesijohtolaitos	Smk	95,509: 47	
Kaasutehdas.....	”	112,277: 26	
Sähkötehdas.....	”	395,922: 57	” 603,709: 30
Puhtaanapitolaitos	”		23,991: 48
Kunnallisverot	”		8,138: 78
Sekalaisia tuloja yli rahasäännön	”		66,778: 31
			<u>Smk 1,593,666: 91</u>

Menoihin myönnetty määrärahat on ylitetty seuraavilla tileillä:

Kaupungin virastot.....	Smk	1,438: 84	
Kunnallishallinto	”	30,119: 79	
Yleiset rasitukset.....	”	50,120: 31	
Sähkötehdas	”	37,685: 06	
Yleiset työt	”	35,096: 33	
Sekalaiset menot	”	52,899: 05	
Arvaamattomiin menoihin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.....	”	272,350: 25	
Sekalaisia menoja yli rahasäännön	”	88,770: 14	
			<u>Siirros Smk 568,479: 77 Smk 1,593,666: 91</u>

Siirros Smk 568,479: 77 Smk 1,593,666: 91

Vajausta osottavat lasketut tulot tileillä:

Sekalaiset tulot.....	Smk	4,081: 19	
Valtioavut	”	2,397: 50	574,958: 46
Vuoden tulos, ylijäämää		Smk	1,018,708: 45

Viimeisten 10 vuoden aikana ovat vuositulokset olleet:

Vuonna 1904	Smk	824,770: 22 ylijäämää.	Vuonna 1909	Smk	317,505: 94 ylijäämää.
” 1905	”	263,269: 55 ”	” 1910	”	1,056,100: 43 ”
” 1906	”	737,870: 65 ”	” 1911	”	1,593,571: 32 ”
” 1907	”	454,167: 11 ”	” 1912	”	1,082,413: 91 ”
” 1908	”	370,575: 95 vajausta.	” 1913	”	1,018,708: 45 ”

Tilinpäätöksen yhdistelmä.

Tulot.

Tuloja rahasäännön mukaan	Smk 21,168,091: 96
„ yli rahasäännön	„ 1,326,396: 37
Säästynyt määrärahoja	„ 925,060: 81
	<u>Yhteensä Smk 23,419,549: 14</u>

Menot.

Määrärahoja rahasäännön mukaan	Smk 21,168,091: 96
Määrärahain ylitys	„ 968,238: 92
Lasketuissa tuloissa syntynyt vaje	„ 264,509: 81
	<u>Smk 22,400,840: 69</u>
Vuoden tulos, ylijäämää	„ 1,018,708: 45
	<u>Yhtensä Smk 23,419,549: 14</u>

Kun edellämainittuun ylijäämään	Smk 1,018,708: 45
lisätään käyttämätön säästö vuodelta 1912 eli	„ 622,940: 22
saadaan saldoksi vuoteen 1914	Smk 1,641,648: 67

Helsingin kaupungin Rahatoimikonttorissa maaliskuussa 1914.

Iwar Timgren.

Helsingin kaupungin menot ja tulot vuonna 1913.

Menotilit.	Määrärahat rahasäännön mukaan	Menot tilien mukaan	Määräraha ylitetty	Määrärahaa säästynyt
I. Kaupungin velat.				
1876 vuoden vesijohtolaina, kuo- letus	44,100 —	44,100 —		
korko	42,162 50	42,162 50		
kurssitappio	900 —	1,368 50	468 50	
1882 vuoden uutisrakennus- ja jär- jestelylaina, kuoletus	83,500 —	83,500 —		
korko	9,888 75	9,888 75		
1892 vuoden obligatsioonilaina, kuo- letus	37,500 —	37,500 —		
korko	179,696 25	179,696 25		
provisionit y. m.	900 —	631 14	—	268 86
1898 vuoden obligatsioonilaina, kuo- letus	30,000 —	30,000 —		
korko	93,502 50	93,502 50		
provisionit y. m.	1,000 —	894 36	—	105 64
1900 vuoden obligatsioonilaina, kuo- letus	24,000 —	24,000 —		
korko	111,000 —	111,000 —		
provisionit y. m.	1,000 —	870 50	—	129 50
1902 vuoden obligatsioonilaina, kuo- letus	59,000 —	59,000 —		
korko	300,800 —	300,800 —		
provisionit, Ranskan valtiolle me- nevä vero y. m.	28,000 —	27,547 44	—	452 56
1909 vuoden obligatsioonilaina, kuo- letus	93,055 —	93,055 —		
korko	710,826 99	710,826 99		
provisionit y. m.	6,000 —	3,552 72	—	2,447 28
Siirros	1,856,831 99	1,853,896 65	468 50	3,403 84

Siirros	1,856,831 99	1,853,896 65	468 50	3,403 84
1911 vuoden obligatsioonilaina, kuoletus	147,379 —	147,379 —		
korko	1,122,086 26	1,122,086 26		
provisionit y. m.	10,000 —	10,463 13	463 13	
Fabianinkadun tontin ja talon N:o 1 osto varten otettu laina, korko	1,176 78	1,176 78		
Nybondaksen talon hallintaoikeuden lunastuslaina, kuoletus	12,000 —	12,000 —		
korko	4,200 —	4,200 —		
II. Kaupungin virastot.				
Maistraatti, palkat	36,633 33	35,741 59	— —	891 74
tarverahat	10,000 —	10,767 73	767 73	
Raastuvanoikeus, palkat	186,200 —	186,266 51	66 51	
tarverahat	11,000 —	12,286 49	1,286 49	
Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteiset apulaiset ja palvelusmiehet	48,283 34	48,349 63	66 29	
Ulosottoimi, palkat	84,900 —	82,699 29	— —	2,200 71
vuokra, polttoaineet, valaistus, siivoaminen	4,960 —	6,054 31	1,094 31	
Pöytäkirjojen puhtaaksikirjoitus ..	2,200 —	2,774 45	574 45	
Arkiston tarverahat *)	4,000 —	4,000 —		
Raatihuoneen valaistus, polttoaineet, siivoaminen y. m.	11,400 —	12,075 51	675 51	
III. Kunnallishallinto.				
Kaupunginvaltuuston kanslia, palkat	28,200 —	28,199 88	— —	— 12
tarverahat, vuokra, valo	33,300 —	54,008 51	20,708 51	
Rahatoimikamari, palkat	49,100 —	52,658 39	3,558 39	
tarverahat	12,000 —	14,519 30	2,519 30	
arvaamattomiin tarpeisiin	18,000 —	31,796 04	13,796 04	
Rahatoimikonttori, palkat	70,700 —	69,205 01	— —	1,494 99
tarverahat	11,700 —	11,644 13	— —	55 87
Liikennekonttori, palkat	94,295 —	94,093 88	— —	201 12
mittarinpalkkiot	1,440 —	1,820 88	380 88	
tarverahat	5,200 —	5,929 71	729 71	
tullihuoneen, tullikamarin haaraosaston, tavaravajain y. m. polttoain., valaistus, vedenkul. ja kalusto	22,300 —	20,353 68	— —	1,946 32
Siirros	3,899,485 70	3,936,446 74	47,155 75	10,194 71

*) Lisämääräraha ks. Kvston käyttövarat.

	Siirros	3,899,485 70	3,936,446 74	47,155 75	10,194 71
Satamakonttori, palkat	83,280	82,192 50	—	—	1,087 50
höyrypurren vuokra ja moottori- veneen käyttökustannukset	850	639 95	—	—	210 05
tarverahat, valo, polttoaineet, ve- denkulutus	2,080	2,177 94	97 94		
Kaupungin yleisten töiden Hallitus, palkkioita	7,200	7,720	520		
Rakennuskonttori, palkat	115,833 33	114,149 68	—	—	1,683 65
ylimääräiset insinööri-, ja piirus- taja-apulaiset *)	15,000	15,000	—	—	
metsänvartija-apulaiset ja met- sänkasvatus	2,000	1,203 50	—	—	796 50
tarveineet ja apuripäivätyöt	13,000	18,320 70	5,320 70		
tarverahat *)	6,000	6,000	—	—	
vuokra, valo, polttoaineet, siivoa- minen	17,555	16,799 90	—	—	755 10
Tilastokonttori, palkat	22,600	22,585 96	—	—	14 04
painatuskustannukset	20,000	20,000	—	—	
tarverahat, vuokra, valo, poltto- aineet	6,580	6,429 24	—	—	150 76
Rakennustarkastus, palkat y. m.	70,000	63,906 72	—	—	6,093 28
tarverahat, aineenkoetuskustan- nukset, siivoaminen	4,200	2,901 72	—	—	1,298 28
Revisionilaitos, palkat	29,700	29,464 96	—	—	235 04
tarverahat	4,000	3,301 03	—	—	698 97
Taksoitusvalmistelukunta, palkat	17,000	17,779 92	779 92		
tarverahat, ylimäär. apulaiset, siivoaminen,	16,400	16,558 69	158 69		
valo, polttoaineet, vedenkulutus	1,050	844 39	—	—	205 61
Holhouslautakunta	1,800	1,746 95	—	—	53 05
Työväenasiain lautakunta, palkat	3,800	3,766	—	—	34
tarverahat, vuokra, polttoaineet, valo	2,425	2,228 60	—	—	196 40
Kunnan työnvälitystoimisto, palkat	14,140	14,139 92	—	—	— 08
tarverahat, polttoaineet, valo, ve- denkulutus	2,910	3,218 85	308 85		
Kasvatuslautakunta, palkat	4,200	4,200	—	—	
tarverahat, siivoaminen *)	2,500	2,500	—	—	
Helsingin kaupungin Museolauta- kunta, palkat	2,800	2,709 13	—	—	90 87
tarverahat, polttoaineet, valo, ve- denkulutus	3,650	2,977 56	—	—	672 44
Siirros	4,392,039 03	4,421,910 55	54,341 85		24,470 33

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siirros	4,392,039 03	4,421,910 55	54,341 85	24,470 33
Kunnan työväenasuntojen hallinto- lautakunta, palkat	4,020	4,100	80	
tarverahat, palovakuutusmaksut, puhtaanapito, valo, vedenkulu- tus, korjaukset y. m.	13,050	13,050		
Oikeusaputoimisto, palkat	10,200	9,970	—	230
tarverahat, vuokra, polttoaineet, valo	2,725	2,206 10	—	518 90
Kansanlastentarhain johtokunta ..	2,100	2,094 80	—	5 20
Musiikkilautakunta	1,000	889	—	111
IV. Katu- ja laituri- valaitus.				
Kaasuvalaistus	180,000	189,227 38	9,227 38	
Sähkövalaistus	60,000	49,033 83	—	10,966 17
Petrolivalaistus	89,000	81,148 08	—	7,851 92
Laiturien ja tavaravajain ylim. valaistus	7,040	7,684 35	644 35	
V. Palolaitos.				
Palkat ja muut edut	132,900	126,567 59	—	6,332 41
Palotalli	12,050	9,727 53	—	2,322 47
Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus	15,695	14,534 51	—	1,160 49
Palokalut ja kalusto	98,200	98,205 75	5 75	
Sekalaista	4,000	3,997 65	—	2 35
VI. Poliisilaitos.				
Käteinen apumaksu	198,720	198,720	—	
Virkahuoneistojen vuokra	111,045	109,461 61	—	1,583 39
Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus	40,400	39,431 84	—	968 16
Sekalaista	5,733 33	5,714 06	—	19 27
VII. Terveysten- ja sairaan- hoito.				
Terveystoimilautakunta, palkat ..	12,140	11,840	—	300
tarverahat, polttoaineet, valaistus, vedenkulutus	6,560	9,080 31	2,520 31	
Siirros	5,398,617 36	5,408,594 94	66,819 64	56,842 06

Siirros	5,398,617 36	5,408,594 94	66,819 64	56,842 06
Lääkärit ja sairaanhoitajat.....	72,275 —	69,566 56	— —	2,708 44
Marian sairaala, sisätautien osasto*)	83,530 —	76,633 30	— —	6,896 70
kulkutautien osasto*)	40,020 —	39,234 64	— —	785 36
kirurginen osasto	56,175 —	54,048 82	— —	2,126 18
oppilaskoulu ent. kaasutehtaalla talousosasto*)	5,560 —	4,965 15	— —	594 85
desinfisioimislaitos	351,961 50	298,510 68	— —	53,450 82
röntgenosasto	4,760 —	4,901 47	141 47	— —
palveluskunnan kesäloma	4,400 —	3,813 30	— —	586 70
	4,300 —	3,945 —	— —	355 —
Kivelän sairaala ynnä Greijuksen lisähoitola, koko sairaalan yleiset virkailijat	* 18,100 —	17,200 —	— —	900 —
mielenvikaisosasto ynnä Greijuksen lisähoitola	25,310 —	24,927 50	— —	382 50
muiden sairaiden osasto	10,970 —	10,937 32	— —	32 68
talousosasto	16,060 —	15,171 67	— —	888 33
sairaalan käyttökustannukset*) kaluston ostoon*)	271,955 —	250,097 48	— —	21,857 52
Sipooseen elätteelle annetut mielenvikaiset	55,000 —	55,000 —	— —	— —
	30,000 —	25,733 30	— —	4,266 70
Humaliston varasairaala	75,625 —	72,440 21	— —	3,184 79
Erin. poliklinikkain määrärahat ..	41,390 —	41,324 35	— —	65 65
Kättilöavun kustantaminen varattomille kotonaan	5,000 —	2,880 —	— —	2,120 —
Marian sairaalan tuberkuloosipoli-klinikka ja huoltola	26,600 —	26,600 —	— —	— —
Oulunkylän kesäpäiväparantola ..	12,130 —	12,097 72	— —	32 28
Terveyspoliisi, palkat	45,450 —	47,653 23	2,203 23	— —
desinfisioimiskustannukset	20,220 —	25,202 81	4,982 81	— —
Terveystoimisto	38,195 —	37,521 90	— —	673 10
Laboratorio terveydellisiä tutkimuksia varten	37,250 —	37,135 45	— —	114 55
Lihantarkastus teurastuslaitoksella	6,100 —	6,018 87	— —	81 13
Rokkoainevarasto	1,000 —	1,190 96	190 96	— —
Rottien tappaminen	3,000 —	3,999 94	999 94	— —
Määräraha Leppäsuon ja Hesperian varasairaalain kunnossapitoon*)	99,000 —	97,000 —	— —	2,000 —
S:n Lapinlahdenkadun lastensairaalan s:n	22,000 —	22,717 79	717 79	— —
Lisämäärärah. sairaiden kuljetuks.	2,000 —	2,000 —	— —	— —
Sipoossa olevan kunnan mielisairaalan ylilääkärin palkka	10,000 —	9,766 65	— —	233 35
Siirros	6,893,953 86	6,808,831 01	76,055 84	161,178 69

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siirros	6,893,953 86	6,808,831 01	76,055 84	161,178 69
Määräraha uuden kulkutautisairaalan kalustoa varten	100,000 —	100,000 —	— —	— —
Uuden kulkutautisairaalan voimaspitokustannukset	125,000 —	31,137 51	— —	93,862 49
VIII. Vaivahoito.				
Vaivahoitohallitus	77,440 —	76,119 68	— —	1,320 32
Vaivaistalo	224,740 —	196,071 50	— —	28,668 50
Työlaitos	78,930 —	84,414 52	5,484 52	— —
Elänteelleantokustannukset *)	90,000 —	90,000 —	— —	— —
Sairaanhoitokustannukset	250,000 —	200,188 23	— —	49,811 77
Houruinhoitokustannukset	305,500 —	204,268 19	— —	101,231 81
Lääkkeet *)	12,000 —	12,000 —	— —	— —
Suoranaiset apurahat *)	120,000 —	120,000 —	— —	— —
Hautauskulut *)	3,000 —	3,000 —	— —	— —
Määrärahat Kaupunginlähetykselle, työlaitoksille ja hädänalaisten avustamiseen	18,000 —	18,000 —	— —	— —
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset.				
Merikoulu	3,600 —	3,468 90	— —	131 10
Käsityöläiskoulut	72,654 —	69,798 49	— —	2,855 51
Valmistava poikain ammatikoulu	44,650 —	44,543 49	— —	106 51
Tyttöjen ammattikoulu	42,246 70	41,723 62	— —	523 08
Kauppaoppilaitokset	56,000 —	56,000 —	— —	— —
Kansakoulut, palkat	1,129,878 27	1,128,037 80	— —	1,840 47
vuokrat	44,556 —	45,226 65	670 65	— —
opetusvälineet y. m.	24,000 —	24,040 18	40 18	— —
käsitöiden ja koulukeittiöiden tarveaineet	17,000 —	16,889 82	— —	110 18
huonekalut	6,000 —	6,160 08	160 08	— —
polttoaineet ja halonhakuu	50,000 —	50,059 19	59 19	— —
valaistus	25,000 —	19,750 33	— —	5,249 67
vaatetusapu	45,000 —	45,229 10	229 10	— —
puhtaanapito	54,000 —	54,365 80	365 80	— —
vedenkulutusmaksut	4,500 —	3,887 53	— —	612 47
talojen ja huoneistojen kunnossapito	30,400 —	32,107 14	1,707 14	— —
paikanvälitys kansakoulusta päässeille oppilaille	1,700 —	1,621 90	— —	78 10
Siirros	9,949,748 83	9,586,940 66	84,772 50	447,580 67

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siirros	9,949,748 83	9,586,940 66	84,772 50	447,580 67
määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuvien lasten käyttämiseksi kansakouluissa	1,500 —	1,514 —	14 —	
eläkeavut	13,087 50	13,475 —	387 50	
tarverahat ja arvaamattomat menot	12,500 —	13,258 15	758 15	
matkastipendit	4,000 —	4,000 —		
Työväenlasten ja raajarikkoisten opetus	10,000 —	7,033 —	— —	2,967 —
Pahatapaisten lasten turvakodit *)	209,070 50	184,409 07	— —	24,661 43
Helsingin kaupungin kirjasto, palkat *)	69,439 —	69,292 15	— —	146 85
vuokra, kirjain y. m. osto, sidonta, painatus-, sisustuskustannukset, halot, valaistus, palovakuutusmaksut, vedenkulutus, puhtaanapito y. m.	41,000 —	41,689 13	689 13	
Kansanlastentarhat	21,030 —	19,033 34	— —	1,996 66
Työväenopetus	160,000 —	160,000 —		
Muut sivistystarkoitukset *)	25,000 —	25,000 —		
59,500 —	59,500 —			
X. Yleiset rasitukset.				
Kyydinpito	1,980 —	1,980 —		
Kruununverot	54 96	54 96		
Majoituskustannukset	585,207 50	635,348 28	50,140 78	
Majoituslautakunta	10,700 —	10,679 53	— —	20 47
XI. Kauppahallit.				
Rantatorin halli	21,800 —	21,379 70	— —	420 30
Hietalahdentorin halli	7,500 —	6,410 90	— —	1,089 10
Länsirannan N:o 10 halli	4,550 —	3,248 54	— —	1,301 46
Kasarmintorin halli	7,850 —	7,410 32	— —	439 68
Harjutorin halli	1,000 —	437 04	— —	562 96
XII. Kaupungin Teknilliset laitokset.				
I. Vesijohtolaitos.				
<i>Hoito.</i>				
Hallituksen palkkio	4,633 —	4,356 50	— —	276 50
Palkat ja palkkiot	67,500 —	67,500 —		
Konttoriapulaiset	10,000 —	10,635 —	635 —	
Siirros	11,298,651 29	10,954,585 27	137,397 06	481,463 08

*) Lisämääräraha, ks. Kvston köyttövarat.

	Siirros	11,298,651 29	10,954,585 27	137,397 06	481,463 08
Piirustaja-apulaiset		3,000 —	1,920 —	— —	1,080 —
Varastonhoitajan apulainen ja inventtaukset		2,000 —	2,761 90	761 90	
Konttorihuoneiston vuokra, siivoaminen ja valaistus		6,500 —	6,607 30	107 30	
Tarverahat		8,000 —	8,454 23	454 23	
<i>Käyttökustannukset.</i>					
Palkat		16,000 —	16,000 —		
Pumppulaitoksen käyttökustannuk.		50,000 —	44,573 18	— —	5,426 82
Suodattimien s:n		14,000 —	4,222 54	— —	9,777 46
Seisotusaltaiden ja tulojohdon s:n		87,500 —	77,491 45	— —	10,008 55
Mittarien lukeminen ja tarkastus		11,000 —	10,736 78	— —	263 22
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
Rakennusten, aitausten, tokeiden, koneiden, putkiverkon y. m. korjaus ja kunnossapito		45,000 —	45,644 50	644 50	
Valaistus		2,500 —	3,159 19	659 19	
Polttoaineet ja lämmitys		6,500 —	6,537 96	37 96	
Mittarien korjaus ja tarkistus ..		10,000 —	12,889 98	2,889 98	
<i>Sekalaisia menoja.</i>					
Veroja Helsinginpitäjän kunnalle		1,100 —	3,009 85	1,909 85	
Palovakuutusmaksuja		1,700 —	2,327 51	627 51	
Maanvuokria Vanhassakaupungissa		2,100 —	2,100 —		
Laboratorin kustannuksia		4,000 —	4,469 10	469 10	
Kustannuksia verolippujen ja lastukujen jakelusta ja perimisestä		1,200 —	1,801 30	601 30	
S:n hevosaltaiden hoidosta		3,000 —	3,165 36	165 36	
Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvammasta		1,000 —	1,131 32	131 32	
Puhelinmaksuja		930 —	1,039 —	109 —	
Korkoja konttokuranttililta kaupunginrahaston kanssa		25,000 —	21,711 27	— —	3,288 73
Pohjavesitutkimusten jatkamiseen		20,000 —	20,000 —		
Mittaukset ja tutkimukset		2,000 —	449 41	— —	1,550 59
Opintomatkat ja edustuskustannukset y. m.		2,500 —	2,459 94	— —	40 06
Kuorma-automobiiliin ostoon		17,000 —	12,500 —	— —	4,500 —
Siirros		11,642,181 29	11,271,748 34	146,965 56	517,398 51

	Siirros	11,642,181 29	11,271,748 34	146,965 56	517,398 51
<i>Uutistyöt.</i>					
Vesijohto seur. paikkain alle:					
Gumtähdenkadun	4,700	—	3,552 74	—	1,147 26
Köydenpunojakadun	5,300	—	4,957 16	—	342 84
Pormestarinrinteen	12,500	—	8,337 21	—	4,162 79
Brändönkadun	11,000	—	11,000 —	—	—
Fjälldalinkadun	11,900	—	9,768 70	—	2,131 30
Apollokadun	17,100	—	15,489 01	—	1,610 99
Minervakadun	6,600	—	6,541 83	—	58 17
Fredrikinkadun	7,300	—	3,012 23	—	4,287 77
Pitkänsillanrantakadun	5,800	—	5,521 90	—	278 10
Helsinginkadun	17,400	—	2,144 14	—	15,255 86
Adolfinkadun	12,300	—	—	—	12,300 —
Kustavinkadun	6,600	—	6,143 16	—	456 84
Porvoonkadun	12,400	—	11,759 23	—	640 77
Suvantotien	6,600	—	4,634 42	—	1,965 58
Keuruuntien	4,600	—	4,274 06	—	325 94
Päijänteentien	22,000	—	21,153 81	—	846 19
Vanajantien	8,200	—	7,764 99	—	435 01
Herttakadun	20,400	—	19,204 78	—	1,195 22
Kyllikkikadun	10,000	—	9,606 86	—	393 14
Susannakadun	3,100	—	3,091 48	—	8 52
Evakadun	7,900	—	7,269 46	—	630 54
Uusia johtoja hallituksen määräyk-					
sen mukaan	10,000	—	10,000 —	—	—
Vesimittarien oston	20,000	—	18,635 25	—	1,364 75
Kaluston oston	12,000	—	13,013 40	1,013 40	—
Työpajatontin vaunuvaja	3,500	—	3,500 —	—	—
2. Kaasutehdas.					
<i>Hoito.</i>					
Palkat ja palkkiot	37,434	—	37,133 34	—	300 66
Konttoriapulaiset	10,100	—	10,810 —	710 —	—
Konttorihuoneiston vuokra	11,000	—	11,000 —	—	—
Konttorin tarverahat	4,500	—	6,230 51	1,730 51	—
<i>Kaasun valmistuskustannukset.</i>					
Palkat	29,850	—	29,730 —	—	120 —
Tehtaankonttorin tarverahat	2,500	—	1,734 97	—	765 03
Tavalliset kaasuhiilet	5 94,000	—	599,209 75	5,209 75	—
Hiilien kuljetus ja pienennys	7,000	—	5,325 43	—	1,674 57
Siirros	12,597,765 29	12,183,298 16	155,629 22	570,096 35	

Siirros	12,597,765 29	12,183,298 16	155,629 22	570,096 35
Erinäiset tarveaineet	2,000 —	2,247 45	247 45	
Retorttihuoneen työkustannukset ..	18,000 —	19,841 65	1,841 65	
Muurarien ja apurien palkat	2,500 —	1,340 25	— —	1,159 75
Öljykarburoidun vesikaasun valmistuksen työkust. ja aineet....	25,000 —	1,670 22	— —	23,329 78
<i>Höyrykattilakäyttö.</i>				
Palkat	5,500 —	5,366 24	— —	133 76
Polttoaineet ja sekal. tarpeet.....	20,000 —	14,471 19	— —	5,528 81
<i>Konekäyttö.</i>				
Palkat	12,000 —	13,646 90	1,646 90	
Öljy ja sekal. tarpeet	3,000 —	1,074 57	— —	1,925 43
<i>Kaasunpuhdistus.</i>				
Palkat	4,000 —	3,813 23	— —	186 77
Puhdistusaine y. m.	6,500 —	7,091 53	591 53	
<i>Kustannukset sivutuotteista.</i>				
Työkustannus koksien lajittelusta, pienentämisestä ja myynnistä Sörnäsän kaasutehtaalla	13,000 —	9,085 15	— —	3,914 85
Tervan työ- ja myyntikustannukset	1,500 —	1,065 —	— —	435 —
Ammoniakin valmistuksen työ- ja ainekustannukset.....	30,000 —	43,887 43	13,887 43	
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>				
Rakennusten korjaus ja kunnossapito	4,000 —	5,350 78	1,350 78	
Uunien ja varusteiden s:n	4,000 —	19,469 32	15,469 32	
Koneiden ja kojeiden s:n	12,000 —	13,142 57	1,142 57	
Kaasukellojen s:n	500 —	254 10	— —	245 90
Pääputkiverkon s:n	5,000 —	12,975 07	7,975 07	
Kaluston s:n	6,000 —	8,125 51	2,125 51	
<i>Sekalaiset kustannukset.</i>				
Polttoaineet, hehkuttimet ja lasit	500 —	2,274 15	1,774 15	
Sähkövoima ja valaistus.....	7,000 —	8,173 21	1,173 21	
Siirros	12,779,765 29	12,377,663 68	204,854 79	606,956 40

Siirros	12,779,765 29	12,377,663 68	204,854 79	606,956 40
Vesimaksut	10,000	8,824 39	—	1,175 61
Palo- ja tapaturmavakuutus	5,500	4,446 46	—	1,053 54
Puhtaanapito, vartioiminen y. m. . .	10,000	9,796 04	—	203 96
Insinööri- ja työnjohtajarakennus- ten kustann. vuosikorjauksineen	3,500	2,129 26	—	1,370 74
Jakelukellon s:n	4,500	3,933 55	—	566 45
Laboratorin s:n	3,000	2,380 62	—	619 38
Korjauspajan öljyt ja erinäiset tar- veaineet	1,500	366 20	—	1,133 80
<i>Kustannukset katuväläistuksesta.</i>				
Lyhdynsytyttäjät ja lampunhoitajat	52,000	48,570 80	—	3,429 20
Hehkuttimet ja silinterit	4,000	6,327 93	2,327 93	—
Lyhtyjen, patsaiden ja lyhtyjohto- jen kunnossapito	8,000	7,065 01	—	934 99
Lyhdynsytytysaseman vuokra . . .	2,000	2,320 —	320 —	—
Päivystys, väkiviina, pienempään vikain korjaus y. m.	3,000	1,828 76	—	1,171 24
<i>Jakelu.</i>				
Konttoriapulaiset	23,700	22,093 85	—	1,606 15
Kaasumittarien lukeminen sekä maksujen periminen	39,920	37,044 79	—	2,875 21
Konttorin tarverahat, lomakkeet y. m. painatustyö	8,500	6,792 60	—	1,707 40
Päivystys, väkiviina, pienempään vikain korjaus	16,000	10,612 92	—	5,387 08
Erin. menoja tilaajain hankinnasta, ilmoituksista y. m.	6,000	6,582 50	582 50	—
Opastajatar	1,500	1,500 —	—	—
Kaasumittarien korjaus ja kunnos- sapito	6,500	4,736 72	—	1,763 28
Talojohtojen s:n	1,500	257 77	—	1,242 23
<i>Johtotyöt ja varasto.</i>				
Palkat	23,100	23,700 —	600 —	—
Näyttely- ja myymälä- sekä varasto- huoneiston vuokra	8,600	9,634 50	1,034 50	—
Myyntikustannukset ynnä myymä- lähenkilökunnan palkat	5,000	5,964 14	964 14	—
Siirros	13,027,085 29	12,604,572 49	210,683 86	633,196 66

Siirros	13,027,085 29	12,604,572 49	210,688 86	633,196 66
Johtotyöosaston työntekijäin tapaturmavakuutus	840 —	361 14	— —	478 86
Työkalujen ja kaluston kunnossapito	2,000 —	2,174 52	174 52	
Konttoriapulaiset	2,700 —	2,930 —	230 —	
Konttorin tarverahat	1,500 —	2,101 78	601 78	
<i>Sekalaiset menot.</i>				
Opintomatkat, edustuskustannukset y. m.	3,000 —	1,778 94	— —	1,221 06
Korkoa konttokuranttitilillä kaupunkinkassan kanssa	12,000 —	20,898 57	8,898 57	
Tontinvuokria	21,236 —	20,772 05	— —	463 95
<i>Uutistytöt.</i>				
Apollokatu Runeberg- ja Creutzkadun välillä	1,800 —	1,360 15	— —	439 85
Fjälldalinkatu Runeberg- ja Cygnauskadun välillä	1,100 —	1,564 02	464 02	
Arkadiakatu P. ja E. Rautatiekadun välillä	600 —	— —	— —	600 —
Minervakatu	1,700 —	524 57	— —	1,175 43
Fredrikinkatu Dagmar- ja Lutherkadun välillä	600 —	298 38	— —	301 62
Pitkäsillanranta Siltasaaren- ja Saariniemenkadun välillä	1,100 —	688 50	— —	411 50
Hallituksen määräyksen mukaan ..	20,000 —	8,221 —	— —	11,779 —
<i>Uusien lyhtyjen sijoitus.</i>				
Kaupungin keskiosain valaistuksen lisääminen	30,000 —	28,197 47	— —	1,802 53
Töölön kaupunginosan uudet lyhtypatsaat ja lyhtyjohdot	11,000 —	7,331 54	— —	3,668 46
<i>Jakelujohdot, kaasumittarit ja kalusto.</i>				
Yksityiset talojohdot	10,000 —	5,846 61	— —	4,153 39
Kaasumittarit	90,000 —	92,506 58	2,506 58	
Kalusto	7,000 —	5,696 02	— —	1,303 98
Siirros	13,245,261 29	12,807,824 33	223,559 33	660,996 29

	Siirros	13,245,261 29	12,807,824 33	223,559 33	660,996 29
3. Sähkötehdas.					
<i>Hoito.</i>					
Hallituksen palkkio		4,634 —	4,481 65	— —	152 35
Toimitusjohtaja		17,900 —	17,900 —	— —	
Apulaisjohtaja		8,940 —	8,940 —	— —	
Kamreeri		7,687 50	7,687 50	— —	
Kirjanpitäjä		4,200 —	4,200 —	— —	
Kassanhoitajatar		2,700 —	2,700 —	— —	
Konttoriapulaiset		9,400 —	9,400 —	— —	
Konttorin tarverahat		10,938 50	10,483 89	— —	454 61
<i>Käyttö.</i>					
Insinööri käyttöä varten		6,350 —	6,318 34	— —	31 66
Apulaisinsinööri		4,800 —	4,800 —	— —	
Tilastonlaatija		3,000 —	3,000 —	— —	
Konemestari		3,600 —	3,600 —	— —	
6 koneenkäyttäjää		13,800 —	13,800 —	— —	
8 s:n		18,600 —	18,600 —	— —	
5 koneenkäyttäjääpulaista		9,000 —	9,000 —	— —	
3 lämmittäjää		6,000 —	5,993 10	— —	6 90
Ylimäär. apulaiset		2,500 —	4,418 —	1,918 —	
Vuokrat, lämmitys, valo y. m.		8,550 —	10,588 74	2,038 74	
Polttoaineet		364,000 —	267,336 66	— —	96,663 34
Hiilien kuljetus ja pienennys		9,000 —	9,996 50	996 50	
Lisävesi		6,000 —	4,817 23	— —	1,182 77
Voitelu- ja puhdistustarpeet		4,500 —	4,003 22	— —	496 78
Erinäiset muut tarpeet		3,000 —	2,911 04	— —	88 96
Akkumulaattorihappi ja tislattu vesi		4,000 —	3,156 33	— —	843 67
Korjaukset ja kunnossapito		25,000 —	34,021 88	9,021 88	
Kunnossapito, lämmitys y. m.		15,000 —	16,979 39	1,979 39	
Akkumulaattoripatter. kunnossapito		40,000 —	40,000 —	— —	
Piirustustarvikkeet y. m.		800 —	504 65	— —	295 35
<i>Jakelu.</i>					
Mittarikonttorin johtaja		4,200 —	4,200 —	— —	
Konttoriapulaiset		17,500 —	23,475 05	5,975 05	
Konttorin tarverahat		10,000 —	10,000 —	— —	
Maksujen periminen		22,500 —	37,611 15	15,111 15	
Laboratori-insinööri		4,800 —	4,800 —	— —	
Siirros		13,918,161 29	13,417,548 65	260,600 04	761,212 68

	Siirros	13,918,161 29	13,417,548 65	260,600 04	761,212 68
Mittarien tarkastaja		3,000 —	3,000 —		
Mittarien kunnossapito y. m.		25,000 —	40,126 22	15,126 22	
Päivystys ja pikkutarvikkeet		9,000 —	8,000 87	— —	999 13
Näyttelykustannukset		7,000 —	7,000 —		
Tilaaajain hankinta, ilmoitukset y. m.		6,000 —	3,690 03	— —	2,309 97
Uusia tarvikkeita		3,000 —	3,369 91	369 91	
<i>Johtojen tarkastus.</i>					
Insinööri		4,800 —	4,800 —		
Tarkastusapulaiset y. m.		3,600 —	3,898 76	298 76	
Tarverahat		1,600 —	2,934 77	1,334 77	
<i>Johtoverkko.</i>					
Työmestari kaapelitöitä varten ...		3,600 —	3,600 —		
Piirustaja-apulaiset		3,900 —	3,375 —	— —	525 —
Johtoverkon kunnossapito		9,000 —	12,099 93	3,099 93	
Tarkastusvaunun kunnossapito ..		2,000 —	860 84	— —	1,139 16
Piirustustarvikkeet y. m.		1,500 —	784 —	— —	716 —
<i>Katuvalaistus.</i>					
Kunnossapito ja kustannukset		18,000 —	20,115 13	2,115 13	
<i>Johtotyöosasto, varasto ja korjauspaja.</i>					
Työmestari johtotöitä varten		4,200 —	4,200 —		
Apulaistyömestari		2,400 —	2,400 —		
Varastonhoitaja		3,000 —	3,000 —		
Varastokirjanpitäjä		2,400 —	2,400 —		
Konttoriapulaiset		7,000 —	8,321 75	1,321 75	
Varastokustannukset ja konttorin tarverahat		5,500 —	3,997 73	— —	1,502 27
Korjauspajan kustannukset		1,000 —	43 40	— —	956 60
<i>Sekalaisia menoja.</i>					
Palovakuutusmaksut		2,000 —	2,463 09	463 09	
Tapaturmavakuutusmaksut		3,000 —	2,175 12	— —	824 88
Lääkäripalkkiot		1,000 —	322 10	— —	677 90
Korkoja konttokuranttililla kaupun- ginkassan kanssa		14,566 —	14,714 89	148 89	
Tontinvuokria		11,434 —	11,434 —		
Siirros		14,076,661 29	13,590,676 19	284,878 49	770,863 59

Siirros	14,076,661 29	13,590,676 19	284,878 49	770,863 59
Laajennusten y. m. esisuunnitelmat	6,000 —	5,936 40	— —	63 60
Kunnossapito, lämmitys, valaistus y. m.	12,000 —	18,463 63	6,463 63	
Vastaisen voimatarpeen täyttämistä koskeva selvitys	12,000 —	12,000 —		
<i>Voittovaroilla teetetyt uutistyöt.</i>				
Helsingin Sähkö Valaistus O. Y:lle Suoritusta laajennustöihin myön- netyistä etuaneista	160,000 —	160,000 —		
Kaapeli- ja johtotyöt	100,000 —	100,000 —		
Mittarien ostoon	50,000 —	31,026 12	— —	18,973 88
Talojohtotyöt	100,000 —	160,941 21	60,941 21	
Talojohtotyöt	30,000 —	32,614 19	2,614 19	
Hiilenpurkauslaitoksen rakennut- taminen	20,000 —	55,251 65	35,251 65	
<i>Lainavaroilla teetetyt uutistyöt.</i>				
Sähkötehtaan laajennus	700,000 —	700,000 —		
P. Robertinkadun talon N:o 8 ostoon	148,000 —	148,000 —		
XIII. Yleiset työt.				
1. Rakennukset ja talot.				
Erinäiset korjaukset	45,125 —	51,609 07	6,484 07	
Lumenkuljetus kaupungin taloista	7,000 —	3,471 36	— —	3,528 64
Kaivopuiston kylpylaitoksen eri- näiset korjaukset	3,600 —	4,405 84	805 84	
Eteläisen ja pohjoisen palotornin ynnä paloasemain s:n	10,050 —	10,233 62	183 62	
Vanhankaupungin myllyn s:n	2,550 —	2,539 79	— —	10 21
Marian sairaalan s:n	16,000 —	16,000 —		
Poliisilaitoksen käyttämien talo- jen s:n	7,350 —	7,165 28	— —	184 72
Raatihuonen s:n *)	23,400 —	24,417 18	1,017 18	
Rantatorin kauppahallin s:n	3,575 —	5,038 61	1,463 61	
Kasarmintorin kauppahallin s:n ..	3,400 —	3,378 15	— —	21 85
Kaivopuiston uimahuoneiden s:n ..	4,000 —	3,998 —	— —	2 —
Siirros	15,540,711 29	15,147,166 29	400,103 49	793,648 49

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siirros	15,540,711	29	15,147,166	29	400,103	49	793,648	49
Korttelin N:o 181 uimahuoneiden erin. korjaukset *)	6,600	—	6,938	51	338	51		
Aleksanterinkadun talon N:o 26 s:n	6,700	—	6,700	—				
Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen s:n	9,700	—	9,698	91	—	—		1 09
Katajanokan tavaravajain s:n	4,100	—	4,068	35	—	—		31 65
Kunnan työväenasunnoissa toimitetut erinäiset korjaustyöt	18,750	—	20,292	93	1,542	93		
Kivelän sairaalan korjaustyöt *)	37,460	—	37,460	—				
Ratakadun kansakoulun sisäpuolinen maalaus	6,000	—	6,022	15	22	15		
Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitoksen keittiörakennuksen s:n	1,700	—	2,049	45	349	45		
Erinäiset Bengtsårissa toimitetut muutostyöt *)	4,000	—	4,763	80	763	80		
Kallion kaupunginkirjastotalon sisäpuol. maalaus	8,625	—	8,625	—				
Kallion kaupunginkirjastotalon pihan erinäiset istutustyöt	1,500	—	1,519	88	19	88		
Vilhonkadun varrella olevain kaupungin tonttien aitaus	2,000	—	2,586	65	586	65		
Helsinginkadun varrelle teetetyt väliaikaiset myymäkojut y. m.	13,500	—	14,388	21	888	21		
Veneenvartijatupa Elisabetintorin vierelle	1,650	—	1,978	84	328	84		
Uusi makkila Sörnäsän Rantatien varrelle	2,900	—	2,862	30	—	—		37 70
Uusi makkila Katajanokan länsirantaan	1,850	—	1,862	77	12	77		
S:n s:n Pääskylänkadun purkauspaikan läheisyyteen	1,850	—	1,850	—				
S:n s:n Eläintarhaan urheilukentän ja Fredriksbergin aseman välille	1,850	—	2,176	39	326	39		
S:n s:n Humallahden laiturin vierelle	500	—	497	60	—	—		2 40
Uudet virutushuoneet	38,000	—	38,288	31	288	31		
Kulkutautisairaala	1,034,000	—	1,034,000	—				
Kunnan mielisairaala	329,000	—	329,000	—				
Uudet kansakoulutalot	300,000	—	300,000	—				
Siirros	17,372,946	29	16,984,796	34	405,571	38	793,721	33

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siirros	17,372,946 29	16,984,796 34	405,571 38	793,721 33
2. Kadut ja yleiset paikat.				
Sekalaiset korjaustyöt*)	15,000	15,000	—	—
Bulevardi- ja Uudenmaankadun välisen Erottajan itälaidan kaupungille kuuluvan osan kiveäminen I tellikkakivillä asfalttiin	8,300	8,499 02	199 02	—
Rautatientorin kaakkoisosan ketokiveyksen uudistus	29,000	28,807 06	—	192 94
Eerikin- ja E. Rautatiekadun välisten, kaupungille kuuluvain Lapinlahden kadun osain kiveäm. I tellikkakivillä asfalttiin	24,800	24,800	—	—
I. Roobertin- ja Laivurinkadun välisen, kaupungille kuuluvan Fredrikinkadun osan s:n s:n	8,300	8,189	—	111
Saunakadun eteläisen, kaupungille kuuluvan kolmanneksen s:n s:n Katolisen kirkon vierelle ..	17,700	19,090 26	1,390 26	—
Lähinnä Pitkäasiltaa sijaitsevan Siltavuorenrannan länsiosan s:n s:n	12,700	14,713 59	2,013 59	—
Makasiinirannan tavaravajan pohjoispuolisen rantasillan osan sekä siitä noin 60 metrin päähän ulottuvan alan s:n s:n	22,700	22,415 46	—	284 54
Siltasaarenkadun ja 3 Linjan välisen I. Viertotien kiveäminen ketokivillä	22,500	22,500	—	—
Katajanokan Kanavasillan ajoradan uudistus	2,600	3,263 01	663 01	—
Lisämääräraha lähinnä Pitkäasiltaa sijaitsevan Unioninkadun osan kiveämiseksi I tellikkakivillä asfalttiin	18,000	18,253 26	253 26	—
Kirkkomaankadun sekä mainitun kadun ja Lapinlahdenkadun kulkumuksessa olevan paikan vieroksen korjaus	10,625	12,790 37	2,165 37	—
Erinäisten kaupungille kuuluvain katuosain varsilla olevain kaiteiden uudistus ja korjaus	11,000	15,012 23	4,012 23	—
Kaupungille kuuluvan Jchanneksentien osan päällystäm. ketokiv.	900	853 92	—	46 08
Siirros	17,577,071 29	17,198,983 52	416,268 12	394,355 89

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

	Siirros	17,577,071 29	17,198,983 52	416,268 12	794,355 89
Tehdaskorttelin N:o 296 eteläpuolella olevan, kaupungille kuuluvan Hakaniemenrannan osan ynnä viistoon Hakaniementorin poikki Siltasaarenkadulta Sörnäsintien Rantat. vievän ajotien s:n s:n		20,600	20,600	—	—
Kaupungille kuuluvan Haapaniemen kadun osan s:n s:n		4,300	5,916 33	1,616 33	—
S:n s:n Kaikukadun osan s:n s:n		3,600	3,488 68	—	111 32
S:n s:n 5 Linjan ja Agricolakadun osain kiveäminen näihin katuihin rajoittuvan istutuksen viereltä		18,000	18,000	—	—
Fredriksbergin- ja Franzénkadun välisen, kaupungille kuuluvan Flemmingkadun osan s:n		7,100	7,100	—	—
Kristiinan- ja L. Brahekadun välisen, kaupungille kuuluvan Helsinginkadun osan s:n		4,100	4,100	—	—
Helsingin- ja Sturekadun välisen, kaupungille kuuluvan L. Brahekadun osan s:n		11,600	11,044 61	—	555 39
I. Viertotien ja Flemmingkadun välisen, kaupungille kuuluvan Vaasankadun osan s:n		8,300	8,300	—	—
Hesperia- ja Museokadun välisten, kaupungille kuuluvain Töölönkadun osain päällystäm. ketokiv.		2,500	2,874 41	374 41	—
L. Viertotien ja Nervanderkadun välisten, kaupungille kuuluvain Cygnæuskadun osain s:n s:n ..		2,700	2,659 74	—	40 26
Cygnæus- ja P. Rautatiekadun välisten, kaupungille kuuluvain Nervanderkadun osain s:n s:n		8,600	9,956 45	1,356 45	—
Museo- ja Arkadiakadun välisten, kaupungille kuuluvain Aurorakadun osain s:n s:n		6,100	6,681 82	581 82	—
Arkadia- ja P. Rautatiekadun välisten, kaupungille kuuluvain Fredrikinkadun osain s:n s:n ..		2,500	3,466 32	966 32	—
L. Viertotien ja Topeliuskadun välisen, kaupungille kuuluvan Meilahdenkadun osan s:n s:n *)		11,400	11,400	—	—
Siirros		17,688,471 29	17,314,571 88	421,163 45	795,062 86

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

	Siirros	17,688,471 29	17,314,571 88	421,163 45	795,062 86
Kammiokadun likinnä L. Viertotietä sijaitsevan osan laajentaminen ja viertäminen ynnä jalkakäytävään laittaminen kaupungille kuuluvain tonttien vierelle	19,445	—	18,224 45	—	1,220 55
Kaupungille kuuluvan Speranskytien osan kitoniviertäminen	9,900	—	10,246 —	346 —	—
S:n Wekselltien s:n	1,260	—	834 85	—	425 15
S:n Galitzintien s:n	1,620	—	2,087 40	467 40	—
S:n Chydeniustien s:n	810	—	957 50	147 50	—
S:n Rehbindertien s:n	4,200	—	4,054 75	—	145 25
S:n Edelfelttien s:n	1,260	—	1,124 05	—	135 95
S:n Horntien s:n	540	—	497 25	—	42 75
S:n Engelaution s:n	3,600	—	4,025 47	425 47	—
Apollokadun tasoitus Creutz- ja Runebergkadun väliltä	57,600	—	57,498 95	—	101 05
Fjälldalinkadun s:n Runeberg- ja Cygnæuskadun väliltä	69,100	—	69,017 17	—	82 83
Fredrikinkadun s:n Dagmar- ja Lutherkadun väliltä	10,000	—	10,167 94	167 94	—
Minervakadun s:n	10,600	—	10,309 54	—	290 46
Helsinginkadun s:n Flemmingkadun ja I. Viertotien väliltä sekä korttelien 338, 342 ja 349 viereisen ajotien s:n	111,000	—	111,000 —	—	—
Adolfinkadun s:n	31,500	—	31,500 —	—	—
Kustaankadun s:n Vaasan- ja Helsinginkadun väliltä	6,400	—	6,342 22	—	57 78
Porvoonkadun tasoitus Kristiinan- ja Sturekadun väliltä *)	36,000	—	36,000 —	—	—
Vesisäiliönkadun s:n korttelin N:o 373 eteläpuolelta *)	18,500	—	18,500 —	—	—
Vilhelmsperinkadun viereisen korttelin N:o 251 eteläpuol. tien s:n *)	17,600	—	17,600 —	—	—
Sivuraide Sörnäsän Rantatietä pitkin sähkötehtaan alueen eteläpuolisiin, mainitun tien viereisiin varastopaikkoihin	6,440	—	6,440 —	—	—
Pitkänsillanrannan tasoitus Siltsaaren- ja Saariniemen kadun väliltä sekä rantareunustuksen teettäminen sanottuun rantaan viimeksimainitulta kadulta Säästöpankinrantaan	86,000	—	87,502 42	1,502 42	—
Siirros	18,191,846 29	17,818,501 84	424,220 18	797,564 63	

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siirros	18,191,846 29	17,818,501 84	424,220 18	797,564 63
Hertankadun tasoitus Bölen- ja Suokadun väliltä	25,500 —	25,121 11	— —	378 89
Eevankadun s:n	6,100 —	6,054 04	— —	45 96
Susannankadun s:n	7,400 —	7,350 85	— —	49 15
Kyllikinkadun s:n Susannan- ja Hertankadun väliltä	16,000 —	15,502 40	— —	497 60
Suvantotien s:n Virtain- ja Laatokantien väliltä	8,000 —	7,702 73	— —	297 27
Keuruuntien s:n Suvantotiestä länteen	3,000 —	3,438 53	438 53	
Päijänteentien s:n Suvantotien ja I. Viertotien väliltä	25,000 —	24,060 88	— —	939 12
Vanajantien s:n	11,500 —	11,447 34	— —	52 66
Laatokantien s:n puoleen leveyteensä Oulun- ja Vallilantien väliltä	7,800 —	7,750 81	— —	49 19
I. Viertotien laajennus niiltä kohdin, joiden varrella uutisrakennuksia jo on tahi vuoden varrella tulee teetetäväksi	15,000 —	15,000 —		
L. Viertotien s:n niiltä kohdin, joiden varrella uutisrakennuksia jo on syntynyt tai vuoden varrella teetetään	10,000 —	9,658 57	— —	341 43
Lastausraide Sörnäsän rautatien pohjoispuolelle kortteliin N:o 533	17,200 —	17,200 —		
Väliaikainen silta satamaradan poikki Arkadiakadun kohdalla sekä puusta jalkakäytävä samalle kadulle	3,200 —	2,888 66	— —	311 34
Pitkäsillan uudestirakentamisen loppuunsaattamiseen	120,000 —	119,366 16	— —	633 84
3. Kanavat ja viemärit.				
Erinäinen kunnossapito	35,000 —	42,306 16	7,306 16	
Täydennystyöt	5,000 —	5,152 87	152 87	
Vedenkulutus lokaviemärien huuh- teluun	5,000 —	3,196 —	— —	1,804 —
Viemärikanava Apollokadun alle korttelin N:o 436 tontilta N:o 10				
Siirros	18,512,546 29	18,141,698 95	432,117 74	802,965 08

Siirros	18,512,546 29	18,141,698 95	432,117 74	802,965 08
Creutzkadun alaiseen kanavaan sekä korttelin N:o 448 tontilta N:o 7 Runebergkadun alaiseen kanavaan	14,150 —	13,863 50	— —	286 50
Viemärikanava Fjälldalinkadun alle korttelin N:o 425 tontilta N:o 9 Nervanderkadun alaiseen kanavaan sekä saman korttelin tontilta N:o 11 Runebergkadun alaiseen kanavaan	12,400 —	12,268 32	— —	131 68
S:n Minervakadun alle korttelin N:o 442 tontilta N:o 14 Museokadun alaiseen kanavaan	4,000 —	3,851 29	— —	148 71
S:n Fredrikinkadun alle korttelin N:o 417 tontilta N:o 81 Dagmarkadun alaiseen kanavaan	2,350 —	2,365 35	15 35	
S:n Helsinginkadun pengermäin alle Adolfinkadun alaisesta kanavasta Flemmingkadun alaiseen kanavaan, korttelin N:o 342 tontilta N:o 12 Helsinginkadun alaiseen kanavaan, korttelin N:o 349 tontilta N:o 15 viimeksi mainitun kadun alaiseen kanavaan sekä saman korttelin tontilta N:o 17 Flemmingkadun alaiseen kanavaan	14,150 —	14,150 —		
S:n Adolfinkadun alle korttelin N:o 337 tontilta N:o 3 Flemmingkadun alaiseen kanavaan sekä korttelin N:o 338 tontilta N:o 4 Helsinginkadun eteläisen penkereen alaiseen kanavaan	7,800 —	7,800 —		
S:n Kustaankadun alle korttelin N:o 348 tontilta N:o 3 Helsinginkadun alaiseen kanavaan	4,000 —	3,943 20	— —	56 80
S:n Porvoonkadun alle korttelin N:o 370 tontilta N:o 15 L. Brahekadun alaiseen kanavaan	7,050 —	6,901 43	— —	148 57
S:n Pitkänsillanrannan alle korttelin N:o 297 tontilta N:o 3 Saarniemenkadun alaiseen kanavaan	3,900 —	3,757 77	— —	142 23
S:n Hertankadun alle korttelin N:o 569 tontilta N:o 17 Suokadun alaiseen kanavaan	17,300 —	17,153 96	— —	146 04
Siirros	18,599,646 29	18,227,753 77	432,133 09	804,025 61

Siirros	18,599,646 29	18,227,753 77	432,133 09	804,025 61
Viemärikanava Eevankadun alle korttelin N:o 568 tontilta N:o 5 Susannank. alaiseen kanavaan..	3,300	3,153 13	—	146 87
S:n Susannankadun alle korttelin N:o 562 tontilta N:o 17 Hertan- kadun alaiseen kanavaan	3,750	3,491 54	—	258 46
S:n Kyllikinkadun alle korttelin N:o 562 tontilta N:o 15 Hertan- kadun alaiseen kanavaan	6,050	6,006 33	—	43 67
S:n Suvantotien alle Vanajan- ja Virtaintien välille	3,700	3,587 14	—	112 86
S:n Keuruuntien alle korttelien N:ojen 549—550 välille Suvanto- tien alaiseen kanavaan.....	2,200	2,131 64	—	68 36
S:n Päijänteentien alle korttelin N:o 531 tontilta N:o 29 Suvanto- ja Laatokantien alaiseen kana- vaan	16,800	16,247 73	—	552 27
S:n Vanajantien alle korttelien N:ojen 548—549 välille sekä korttelin N:o 539 tontilta N:o 3 Suvantotien alaiseen kana- vaan	5,750	5,537 80	—	212 20
S:n Kaivopuiston I. Lehtokujan alle tontilta N:o 8 e tontin N:o 6 rantaan	3,400	3,580 17	180 17	
Katkaiseva kanava pitkin Ruoho- lahdenrantaa Kirkkomaanka- dulta P. Hietalahdenkadun alai- seen kanavaan.....	32,500	30,530 57	—	1,969 43
Avonaisten ojain teettäminen Bö- lestä lounaaseen olevan suon kuivaamiseksi	4,600	5,733 23	1,133 23	
4. Tiet.				
Erinäiset korjaukset	10,000	11,632 84	1,632 84	
Uuden Eläintarhantien viertopääl- lystyksen korjaus Siltasaaren- kadulta Vanhan Eläintarhantien risteykseen.....	7,500	10,902 97	3,402 97	
Vanhan Eläintarhantien s:n s:n ..	5,760	6,217 20	457 20	
Eläintarhan kehätien s:n rautatien itäpuoliselta osalta	3,250	4,102 84	852 84	
Fredriksbergintien s:n	6,250	7,276 74	1,026 74	
Siirros	18,714,456 29	18,347,885 64	440,819 08	807,389 73

Siirros	18,714,456 29	18,347,885 64	440,819 08	807,389 73
Seurasaarentien viertopäällystyksen korjaus	10,000	10,000		
Alppilasta Kotkankadulle vievän 5 m. leveän tien tasoitus ja viertäminen	5,200	5,834 74	634 74	
5. Viertotiet.				
Erinäiset korjaukset *)	15,000	15,000		
I. Viertotien viereisen jalkakäytävän jatkaminen	7,000	7,000		
6. Satamat.				
Erinäiset korjaukset	30,000	32,961 36	2,961 36	
Alasmenosillat jälle ynnä laiturien ja jäärailojen aitaukset	8,000	7,772 95	—	227 05
Satamain ruoppaus	50,000	53,103 12	3,103 12	
Uuden ruoppausvarastopaikan järjestäm. P. Verkkosaaren eteläpuol. sekä ruoppauselevaattorin muutto Taivallahden purkauslaiturin korjaus	20,000	21,758 44	1,758 44	
Humallahden purkauslaiturin korjaus	3,600	3,637 64	37 64	
Humallahden purkauslaiturin pidentäminen sekä sinne vievän tien korjaus	13,000	11,017 82	—	1,982 18
Töölönlahden rannassa, Sokeritehtaan alueen pohjoispuolella olevan sillan korjaus	1,000	837 18	—	162 82
Sörnäsän keskimäisen sillan korjaus	37,000	37,712 69	712 69	
Erään Sumpparin pohjoisrannassa olevan tihtaan uudistus	1,150	506 12	—	643 88
Siltasaarenrannan väliaikaisten laiturien korjaus	2,400	1,227 10	—	1,172 90
Katajanokan pohjoisrannan purkauslaiturin s:n	8,000	8,000	—	
Tarkastuspaviljongin pohjoispuolisen laiturireunustuksen s:n	2,500	2,426 50	—	73 50
Eteläsatamassa, aivan Makasiinirannan pohjoispään vierellä sijaitsevan karin louhiminen *) ..	20,000	20,000		
Kytkypaalujen laittam. Pohjoissataman uuden venelaiturin viereen	4,500	5,216 43	716 43	
Siirros	18,952,806 29	18,591,897 73	450,743 50	811,652 06

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siirros	18,952,806 29	18,591,897 73	450,743 50	811,652 06
5 juomavesijohtoa, niistä 2 Maka- siininrantaan ja 3 Rahapajan- rantaan	2,500	1,354 80	—	1,145 20
Lisämääräraha ruoppauskoneen ostoon	2,000	1,411 55	—	588 45
2 rautaisen, liikkuv. pohjalla varus- tetun ruoppausproomun ostoon	80,000	83,464	3,464	—
2 tavallisen puisen ruoppausproo- mun ostoon	16,000	15,958 50	—	41 50
Avon. tavaravaja Keittoh:n rantaan	20,000	20,000	—	—
Tavaravajoja Katajanokalle	100,000	100,000	—	—
Vaakojen ostoon tavaravajoihin ..	10,000	10,000	—	—
Kaasutehtaan tontin viereisen hii- lenpurkaussillan jatkaminen Sör- näsissä (80 metriä)	30,000	31,344 12	1,344 12	—
7. Istutukset.				
Istutusten ja taimistojen kunnossa- pito	109,550	109,318 18	—	231 82
Kivelän sairaalan istutusten kun- nossapito	2,000	1,993 05	—	6 95
Eläintarhan urheilukentän järjes- tysmiehen palkka *)	600	600	—	—
Saman urheilukentän kunnossapito	1,000	989	—	11
Punanotkon urheilukent. kunn. pit.	500	500 24	—	24
Haapaniemen urheilukentän kun- nossapito	800	795 98	—	4 02
Kaupunginpuutarhan asuinraken- nusten polttopuut	1,500	1,223 55	—	276 45
S:n erinäisten huoneistojen lämmi- tys ja siivoaminen	400	397 28	—	2 72
S:n valaistus	150	181 16	31 16	—
Talvipuutarhan kunnossapito	7,000	6,925 31	—	74 69
Kaupunginpuutarhan tallipalveli- jaston palkat, tallin rehut y. m. menot	6,300	6,998 58	698 58	—
Kolmen Kaupunginpuutarhassa ai- van talvipuutarhan luoteispuo- lalla olevan kasvihuoneen kor- jaus	2,500	2,500	—	—
Alpin kunnossapito	1,500	1,499 16	—	84
Vanhempain nurmien ja käytävään uudistus	4,500	4,499 49	—	51
Aitausten kunnossapito	3,500	3,366	—	134
Siirros	19,355,106 29	18,997,217 68	456,281 60	814,170 21

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siirros	19,355,106 29	18,997,217 68	456,281 60	814,170 21
Mullanvalmistus kaupungin istutuksia varten	3,500 —	3,496 26	— —	3 74
Lannan osto kasvilavoihin	650 —	520 —	— —	130 —
Kaupungin vesilintujen hoito.....	1,000 —	1,004 63	4 63	
Leposohvain korjaus	2,200 —	2,229 80	29 80	
Työkalujen osto ja korjaus	2,500 —	2,460 73	— —	39 27
Kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetun veden korvaus	12,000 —	12,206 46	206 46	
Vesijohtojen laittaminen erinäisiin kaupungin istutuksiin	7,250 —	7,250 —		
10 suojusristikkoo lehtokujapuita varten	1,300 —	1,300 —		
Lehtikasvien ostoon, arviolta.....	4,000 —	3,982 68	— —	17 32
Kaupunginpuutarhan vajarakennus	4,300 —	4,376 16	76 16	
Työpajahuoneen sisustaminen vau- nu- ja kaluvajaan	1,000 —	1,320 16	320 16	
Uuden kasvihuoneryhmän erinäiset sisustustyöt	3,800 —	4,276 26	476 26	
Kaupungin vesilintujen talvehtimis- huone	8,000 —	10,194 18	2,194 18	
Kellarin teettäminen Kaupungin- puutarhaan	5,000 —	7,106 50	2,106 50	
Uusi aitaus Kaupunginpuutarhan alueen ympärille Eläintarhaan..	3,000 —	3,621 30	621 30	
Kaupunginpuutarhan pohjoispuoli- sen kiviaidan valmistus	2,000 —	2,000 —		
Alueen louhiminen ja salaojitus uusia kasvisuojia varten	5,000 —	4,999 30	— —	70
Uudet kasvisuojat (ilman lämpö- johtoa)	5,000 —	4,931 91	— —	68 09
Emäradan itäpuolella Eläintarhassa olevain lammikkojen ympäristön järjestäminen	8,000 —	8,000 —		
Eläintarhan raivaustyöt	4,000 —	3,996 96	— —	3 04
Punanotkon istutus- ja tasoitustöi- den loppuunsaattaminen	13,350 —	13,350 —		
Haapaniemen istutustöiden s:n ..	4,000 —	3,989 21	— —	10 79
Siirros	19,455,956 29	19,103,830 18	462,317 05	814,443 16

Siirros	19,455,956 29	19,103,830 18	462,317 05	814,443 16
6 kaupunginosassa Tehtaan- ja Laivurikadun kulmauksessa olevan istutuksen loppuunsaattaminen..	5,800 —	5,781 26	— —	18 74
Korttelin N:o 127 pohjoisosassa olevan istutuksen s:n	3,100 —	3,038 54	— —	61 46
Kaivopuiston tasoitus- ja istutustöiden jatkaminen	8,000 —	8,017 10	17 10	
Kaisaniemen istutus- ja tasoitustöiden jatkaminen	30,000 —	30,000 —		
Töiden jatkaminen Savilan taimistossa	2,500 —	2,489 83	— —	10 17
Engelaukion ja sen eteläpuolisten istutusten järjestäminen	15,000 —	15,000 —		
Laivurikadun ja Speranskytien kulmauksessa olevan istutuksen s:n	1,500 —	1,500 —		
Kallion 5 Linjan viereisen s:n s:n Puistosohvain ostoon	14,100 —	14,100 —		
Kelkkaratain järjestäminen	2,500 —	2,490 35	— —	9 65
	3,000 —	— —	— —	3,000 —
8. Puhtaanapitolaitos.				
Kaupungin rantasilloilla olevain tavaravajain, kauppahallien sekä Aleksanterinkadun talon 1 ja Länsirannan talon 10 pihan puhtaanapito	8,000 —	7,874 05	— —	125 95
Kaatopaikkain ja laiturienn kunnossapito	6,000 —	5,714 80	— —	285 20
Vartijain palkkaus	7,000 —	7,557 52	557 52	
Makkien ja käymäl. puhtaanapito *)	20,000 —	20,000 —		
Samain korjaus	3,000 —	3,683 85	683 85	
Käymälän vedenkulutus	6,000 —	6,254 52	254 52	
Kaupungin yleisten paikkain ja katuosain puhtaanapito	135,000 —	141,738 71	6,738 71	
Kaup:lle 6 kaup.-osan huvila-al. kuuluvien teiden puhtaanapito..	11,500 —	3,616 20	— —	7,883 80
S:lle 10, 11 ja 12 kaupunginosassa kuuluvain uusien katuosain s:n	10,200 —	10,726 90	526 90	
S:lle 13 ja 14 kaupunginosassa kuuluvien uusien katuosain s:n	13,700 —	11,332 92	— —	2,367 08
Keskikaupungin katujen kastelu *)	28,500 —	28,500 —		
Siirros	19,790,356 29	19,433,246 43	471,095 65	828,205 21

*) Lisämääräraha, ks Kvston käyttövarat.

Siirros	19,790,356 29	19,433,246 43	471,095 65	828,205 21
Keskikaupungin katujen kasteluun ja Kauppatorin huuhteluun käytetty vesi	22,000 —	22,348 96	348 96	
Viertoteiden puhtaanapito	48,000 —	38,701 16	— —	9,298 84
Kaivopuiston viertoteiden s:n	1,000 —	992 65	— —	7 35
Teiden puhtaanapito	18,000 —	20,704 68	2,704 68	
Venesatamain s:n	2,000 —	5,110 71	3,110 71	
Jäiden s:n	1,500 —	635 20	— —	864 80
3 työkaluvajan teettäminen	1,200 —	1,457 71	257 71	
Hiekkavajan teettäminen Töölön alueelle	900 —	1,143 96	243 96	
Erinäisten hiekkavajain kattojen korjaus ja tervaus sekä osittainen uudistus	1,800 —	1,172 37	— —	627 63
Hiekkavajain maalaus	630 —	338 22	— —	291 78
1 käymälä Elisabetinpuistikon viereiseen rantaan	1,650 —	788 95	— —	861
1 s:n 6 hengelle L. Viertotien varrelle, aivan tavarapihan vierele	2,600 —	955 08	— —	1,644 05
1 s:n Ullanlinnanvuorelle, aivan Unioninkadun itävierelle	1,800 —	2,099 90	299 90	92
1 s:n 6 hengelle Rahapajanrannan länsiosaan	2,500 —	705 50	— —	1,794 50
1 s:n 2 Linjan ja Hämeenkadun kulmaukseen	1,700 —	992 50	— —	707 50
1 s:n P. Rautatiekadun ja Arkadiakadun kulmaukseen	1,800 —	85 55	— —	1,714 45
9. Yleinen makkien puhtaanapito.				
Palkkauksia, miehistö ja ajomiehet	180,000 —	190,497 97	10,497 97	
10 hevosen rehut	10,000 —	7,597 51	— —	2,402 49
Sekalaisia menoja desinfioimisaineista, työkaluista y. m.	9,000 —	11,399 73	2,399 73	
Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastiat ja kansien korjaus ..	12,500 —	13,733 52	1,233 52	
Rautatierahteja, arviolta	40,000 —	30,190 90	— —	9,809 10
Rautatievaunujen korjaus, arviolta ..	2,400 —	1,820 99	— —	579 01
400 panosta kannellisia makkia-astioita tänä vuonna kuluneiden sijaan ..	7,300 —	6,657 82	— —	642 18
6 nelipyöräisten rikkainkuljetusrattaiden ostoon	3,600 —	3,250 —	— —	350 —
Uuden hevosen ostoon yhden hylättävän sijaan	700 —	725 —	25 —	
Siirros	20,164,936 29	19,797,353 27	492,217 79	859,800 81

	Siirros	20,164,936 29	19,797,353 27	492,217 79	859,800 81
10. Työkalut.					
Erinäiset ostot ja korjaukset.....		15,000 —	19,564 42	4,564 42	
17 kasteluvaunun maalaus.....		850 —	901 —	51 —	
16 purgator-rattaiden, 12 rikkain- kuljetusrattaiden ja 75 hiekka- laatikon maalaus.....		1,600 —	246 —	— —	1,354 —
4 kasteluvaunun ostoon ä 1,400: —.....		5,600 —	5,530 94	— —	69 06
2 ruoppausproomun korjaus.....		5,000 —	5,565 44	565 44	
10 tonnin höyryjyrän ostoon		12,000 —	12,369 —	369 —	
3,500 kiloa kantavan kuorma-auto- mobiilin ostoon		16,000 —	16,137 —	137 —	
11. Sekalaista.					
Hengenpelastuskalujen, halkomit- tain y. m. kunnossupito.....		4,000 —	2,842 19	— —	1,157 81
Erinäisten pesuhuoneitten ja viru- tuslaiturien hoito ja korjaus....		7,000 —	6,821 46	— —	178 54
14. Eläkkeet ja apurahat		60,195 67	54,009 91	— —	6,185 76
15. Sekalaiset menot.					
Polttoaineet.....		2,000 —	3,010 60	1,010 60	
Valaistus,siih.luett.juhlavalaisukset		3,000 —	627 23	— —	2,372 77
Myrskynvarotussähkösanomat		250 —	135 —	— —	115 —
Palovakuutusmaksut		25,000 —	28,274 23	3,274 23	
Kustannukset kunnallisen asetus- kokoelman julkaisemisesta.....		800 —	324 20	— —	475 80
Määräraha hénkikirjoittajalle ja huoneiston lämmit., valaist., sii- voomiseen y. m.....		6,500 —	8,457 19	1,957 19	
Palkkio 2:lle kalastuksen kaitsijalle sekä puutavarain lauttauksen val- vomisesta kaup. satama-alueella		1,050 —	1,050 —		
Kustannuks. Gumtähdestä, Meilah- desta, Rekolasta, Oulunkylästä, Bölestä ja Nybondaksesta		7,000 —	12,460 73	5,460 73	
S:n Bengtsärin maatilasta		12,000 —	13,034 90	1,034 90	
S:n Henrik Borgströmin kansan- puistosta Turholmassa.....		4,400 —	2,032 40	— —	2,367 60
Palkkio talonisännöitsijälle.....		2,000 —	1,999 92	— —	— 08
Siirros		20,356,181 96	19,992,747 03	510,642 30	874,077 23

Siiros	20,356,181 96	19,992,747 03	510,642 30	874,077 23
Määräraha Vankeusyhdistyksen turvakodeille	2,400	2,400		
1 Rankkuri, paitsi asuntoa ja polttopuita, palkkiota sekä korvausta erinäisistä toimituksista	1,880	2,147	267	
Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvammasta	4,300	5,196 06	896 06	
Määräraha huoneiston vuokraamiseen Aleksanterink. talosta N:o 16	2,000	2,000		
S:n huoneiston vuokraamis. postipakettiosast. Tulli- ja pakkahuon.	12,000	12,000		
Kustannuksia pakkahuoneessa olevasta kaupungin työkunnasta	27,000	30,135 35	3,135 35	
Normaalikellojen kunnossapito	1,630	1,630		
Kalustoa kaupungin taloihin sekä sen korjaus ja täydennys	20,000	23,979 21	3,979 21	
Puhelinmaksut	10,000	9,248 45		751 55
Määräraha koiraveroa koskevan aset. noudattamisen valvontaa varten sekä sen aiheuttamia kustannuksia	1,300	1,392	92	
Kauppatorin suihkukaivon käyttö ja hoito	3,300	3,150 84		149 16
Kustannuksia vedenkutuksesta vapaakaivoissa, satamain vesijohdoissa y. m.	10,000	6,971 01		3,028 99
Vedenkulutus y. m. erinäisissä kaupungin omistamissa taloissa ja huoneistoissa	500	80 85		419 15
Puolipäivätunnin merkinanto	300	300		
Kaupungin apumaksu kunnallisen keskustoimiston voimassapitoon	8,000	7,763 76		236 24
Määräraha Rakennuskonttorin virkamiesten opintomatkoja varten	5,000	5,000		
S:n kaupungin palveluksessa olevain työntekijäin kesäloman kustantamiseksi	10,000	12,110 72	2,110 72	
Kunnan virutushuoneet, palkat, vesi, valo, polttoaineet	23,100	9,927 52		13,172 48
Taksoitettujen varain ja muiden tulojen vähennys ja palauttaminen	250,000	307,694 88	57,694 88	
Lisämääräraha erinäisiin tarpeisiin sotaväen liikekannallepanon varalta	12,500	12,500		
Siiros	20,761,391 96	20,448,374 68	578,817 52	891,834 80

	Siirros	20,761,391 96	20,448,374 68	578,817 52	891,834 80
Määräraha Helsingin pörssin voimassapitoon		10,000	10,000		
Uuden kaup.-talon piirustusluonnosten kilpailupalkintojen kustantam. Kaupungin historian julkaisemisesta oleviin kustannuksiin		36,000	31,375	—	4,625
Koirain hoitoon ja tappamiseen ..		5,000	5,000		
45 vapaalippua raitioteillä kaupunginpalvelijoille ja ulosottoapulaisille		1,200	1,200		
		4,500	4,200	—	300
Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.					
<i>II. Kaupungin virastot.</i>					
V. t. kunnallispoliisimestarin ja Maistraatin v. t. oikeusraatimiehen palkkaamiseen	5,499: 98	—	5,499 98		
Palkkionkorotus Raastuvanoikeuden väliaik. V osaston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan viransijaisille	1,200: —	—	1,200		
Raastuvanoikeuden I osaston v. t. siviilinotaarin palkkio kesäkuulta	133: 33	—	133 33		
V. t. kolmannen kaupviskaalin palkkaukseen $\frac{8}{7}$ — $\frac{1}{8}$ 1913	387: 12	—	387 12		
Palkkionkorotus Maistraatin sekä Raastuvanoikeuden II, III, IV ja V osaston kaupunginpalvelijoille sekä ensim. kaupunginvoudin ja kriminaalieksekuuttorin ulosottoapulaisille ..	5,400: —	—	5,400 06	—	06
Siirros	12,620: 43	20,818,091 96	20,512,770 17	578,817 58	896,759 80

Siirros	12,620: 43	20,818,091 96	20,512,770 17	578,817 58	896,759 80
Palkankorotus talon- mies A. Kupiaiselle	680: —	—	680 03	— 03	
Palkkio ensimmäisen ja toisen kaupungin- voudin kesäloman aikaisille viransijai- sille	500: —	—	500 —		
Ulosottoimen huo- neiston vuokran- korotus	1,073: 33	—	1,073 33		
Maistraatin arkiston tarverahain koro- tus	2,000: —	—	1,996 64	—	3 36
Eduskuntavaalien kus- tannusten suorituk- seen	25,000: —	—	20,459 23	—	4,540 77
III. <i>Kunnallishallinto.</i>					
Matka-apurahoiksi Kau- punginvaltuuston apulaissiht. J. Ugg- lalle ja kaupungin- asemakaava-arkkit. B. Jungille Gentin kaupunkikongressiin osanottoa varten ..	1,400: —	—	700 —	—	700 —
Kaupunginvaltuuston Pörssitalossa olevan laajennetun kanslian vuokra	1,050: —	—	1,050 —		
Lisämääräraha Raken- nuskontt. ylimäär. insin.- ja piirust.-apu- laisten palkkaamiseen	5,000: —	—	5,986 31	986 31	
S:n tarverahoihin	2,000: —	—	2,852 16	852 16	
Rakennuskonttorin kau- punginasemakaava- osaston matkakulut osanotosta Leipzigin kansainväliseen ra- kennusnäyttelyyn ..	2,500: —	—	823 30	—	1,676 70
Siirros	53,823: 76	20,818,091 96	20,548,891 17	580,656 08	903,680 63

Siirros	53,823: 76	20,818,091 96	20,548,891 17	580,656 08	903,680 63
Määräraha kunnallis- kertomusten joudut- tamiseksi	7,850: —	—	7,830 —	—	20 —
Palkankorotus 5 vuo- den palveluksesta rakennustarkastaja M. Gripenbergille..	856: 61	—	856:61		
Matka-apurahat raken- nustarkastaja M. Gri- penbergille ja raken- nusinsinööri Arthur Nikanderille	1,800: —	—	1,800 —		
Taksoitusvalmistelu- kunnalle vuoden ensitietojen jäljentä- miseksi henkikirjoi- tusta varten	2,000: —	—	1,998 70	—	1 30
Matka-apuraha Työ- väenasiain lautakun- nan sihteerille	1,000: —	—	1,000 —		
Määräraha Sosialilauta- kunnalle.....	1,000: —	—	1,160 —	160 —	
Kansliahuoneiston vuokraamiseen Kas- vatuslautakunnalle Fabianinkadun ta- lostä 21 sekä erin- tästä johtuneisiin kustannuksiin.....	1,135: —	—	1,135 —		
Lisäystä Kasvatuslauta- kunnan tarverahoi- hin	2,500: —	—	2,616 23	116 23	
VII. <i>Terveyden- ja sairaanhoito.</i>					
Terveydenhoitolauta- kunnan uusia vir- koja varten	1,166: 62	—	1,166:62		
Siirros	73,131: 99	20,818,091 96	20,568,454 33	580,932 31	903,701 93

	Siiros	73,131: 99	20,818,091 96	20,568,454 33	580,932 31	903,701 93
Lisämääräraha Kivelän sairaalan käyttökustannuksiin ja kaluston ostoon	16,200: —	—	—	16,216 94	16 94	
Kivelän sairaalan vaatteiden pesettämiseen Työ- ja vaivaitalossa	2,350: —	—	—	2,030 20	—	319 80
Naispuolisen käsiammattien tarkastajan palkkaukseen	2,000: —	—	—	2,000 —		
Matka-apuraha työväenasuntojen tarkastajalle A. Gauffinille	800: —	—	—	800 —		
Palkankorotusta tarkastaja E. Kerttuselle	87: 50	—	—	83 28	—	4 22
Eläinlääkärin palkkaamiseksi Terveydenhoitolautakuntaan ..	2,500: —	—	—	2,375 —	—	125 —
Uuden lihantarkastusaseman sisustamiseen	19,500: —	—	—	19,500 —		
Lisämääräraha Leppäsuon ja Hesperian varasairaalan kunnossapitoon	10,500: —	—	—	8,492 77	—	2,007 23
Erinäisiin koleraruton aiheuttamiin menoihin	1,592: 95	—	—	1,592 95		
Desinfisioimismajalan menojen suoritukseen	1,000: —	—	—	882 32	—	117 68
Uuden teurastamon johtajan palkkaamiseen	833: 33	—	—	833 33		
Lisämäärärahoja Marian sairaalan eri osastoille	9,650: —	—	—	9,124 62	—	525 38
	Siiros	140,145: 77	20,818,091 96	20,632,385 74	580,949 25	906,801 24

Siirros 140,145: 77	20,818,091 96	20,632,385 74	580,949 25	906,801 24
VIII. <i>Vaivahoito.</i>				
Henkilökohtaista palkanlisäystä Vaivahoitohallituksen Sörnäsin haarakanslian johtajalle	250: —	—	250 —	
Lisämäärärahoja vaivahoidon erinäisiin tarpeisiin	177,300: —	—	189,598 54	12,298 54
Vaivahoitohallitukselle suoranaisten avustusten jakamiseksi työttömien perheille	10,000: —	—	10,000 —	
Kaupunkilähetykselle työansion hankkimiseksi työttömille naisille	8,000: —	—	8,000 —	
Tarvittavain työkalujen hankkimiseksi sekä pienien rahapapujen jakamiseksi työttömille	500: —	—	500 —	
IX. <i>Opetus- ja sivistyslaitokset.</i>				
Matka-apurahaksi tyttöjen ammattikoulun johtajattarelle ja taloushoidon ensimmäiselle opettajattarelle	600: —	—	600 —	
Määräraha Helsingin Kauppakoulu O. Y:lle ruotsinkielist. kauppa-apulaisiltakurssien voimassapitoon	1,000: —	—	1,000 —	
Uusien virkailijain y. m. palkkaamiseksi kansakoulujohtokun-				
Siirros 337,795: 77	20,818,091 96	20,842,334 28	593,247 79	906,801 24

Siirros	337,795: 77	20,818,091 96	20,842,334 28	593,247 79	906,801 24
taan sen uudestijärjestämisen johdosta	2,200: —	—	2,200 —		
Määräraha huojennuksen hankkimiseksi kansakoulunjohtajarten ja -johtajain opetusvelvollisuu- teen	3,700: —	—	3,208 —	—	492 —
Stipendeiksi kansakoulujen opettajille ja opettajattarille yliopistollisiin jatkokursseihin osanottoa varten	2,400: —	—	2,565 40	165 40	
Lisämääräraha paha- tapaisten lasten turva- kodeille	8,750: —	—	7,507 89	—	1,242 11
Lisämääräraha kesä- loman hankkimiseksi Helsingin kaupungin kirjaston amanuens- seille, haarakirjasto- jen henkilökunnalle y. m.	820: —	—	820 —		
Lisäystä suomenkielis- ten työväenkurssien toimikunnan määrä- rahaan	1,500: —	—	1,500 —		
XII. Kaup. teknilliset laitokset.					
1. Vesijohtolaitos.					
Lisämääräraha Kor- keasaaren vesijohtoa varten	6,916: 10	—	6,916 10		
2. Kaasutehdas.					
Palkankorotusta 5 vuo- den palveluksesta kaasutehtaan apu- laisjohtajalle	1,000: —	—	1,000 —		
XIII. Yleiset työt.					
1. Rakennukset ja talot.					
Lisämääräraha Raati-					
Siirros	365,081: 87	20,818,091 96	20,868,051 67	593,413 19	908,535 35

	Siirros 365,081: 87	20,818,091 96	20,868,051 67	593,413 19	908,535 35
huoneen erinäisiin korjauksiin	3,000: —	—	4,450 —		
Rantatorin kauppahallin korjausmääräraha	2,000: —	—	2,999 98	—	— 02
Korvausta toiminimi G. F. Stockmann A. B:lle välimuurista sekä Aleksanterinkadun talon N:o 26 erinäisistä korjauksista	4,450: —	—	2,046 18	46 18	
Määräraha Hietaniemen- ja Kristiinankadun varrella olevain kunnan työväenasuntojen korjaus- ja muutostöihin	7,479: 63	—	7,479 63		
Lisämääräraha Bengtsårin lisä- ja muutostöihin	10,000: —	—	10,096 23	96 23	
Määräraha Kivelän sairaalan korjaus- ja sisustustöihin	13,250: —	—	13,206 80	—	43 20
Määräraha kunnan työnvälitystoimiston huoneistonlaajennus- ja muutostöihin	17,500: —	—	18,761 30	1,261 30	
Lisämääräraha Ursinin kallion uimalaitoksen kuntoonpanoon	3,000: —	—	3,000 —		
Määräraha erinäisiin Oulunkylän kartanon korjaustöihin	1,100: —	—	970 51	—	129 49
Lisämääräraha Kallion paloasemaa varten	7,200: —	—	7,200 —		
Määräraha vesi- ja viemärijohdon laittamiseksi Bölen esikau-					
	Siirros 434,061: 50	20,818,091 96	20,938,262 30	594,816 90	908,708 06

Siirros	434,061: 50	20,818,091 96	20,938,262 30	594,816 90	908,708 06
pungin poliisivartiokonttoriin	1,500: —	—	1,500	—	—
Määräraha sähkövalon laittamiseksi Tehtaankadun kansakoulutaloon ynnä lisäystä erinäisiä rakennustöitä varten .	7,480: —	—	6,980	—	500
Määräraha sopivain makasiiniosastojen erottamiseksi panssariverkolla Rantavajoissa 3 ja 8	1,300: —	—	1,300	—	—
Määräraha halkovajan ja tallin teettämiseksi Vanhankaupungin poliisivartiokonttoriin	1,900: —	—	1,892 63	—	7 37
Määräraha odotussuojan teettämiseksi Kattajanok. sekä vajan polttoaineisiin, lämmityks. ja siivoamis.	840: —	—	427 71	—	412 29
Määräraha lisäkonttorihuoneen aikaansaamiseksi Länsirannan tulliosastoon . .	1,100: —	—	1,017 37	—	82 63
Määräraha puhelinjohdoten ja puhelinten hankkimiseksi uuteen kulkutautisairaalaan	3,681: —	—	3,681	—	—
Työ- ja vaivaistalon pesukoneiden ostoon ja sijoitukseen	12,050: —	—	12,050	—	—
2. Kadut ja yleiset paikat.					
Lisämääräraha katujen ja yleisten paikkain kunnossapitoon . . .	15,000: —	—	18,506 85	3,506 85	—
S:n erinäisten katujen ja yleisten paikkain tasoitukseen	29,000: —	—	27,731 51	—	1,268 49
Siirros	507,912: 50	20,818,091 96	21,013,349 37	598,323 75	910,978 84

	Siirros 507,912: 50	20,818,091 96	21,013,349 37	598,323 75	910,978 84
Määräraha kadun ki- veämiseen Meilah- denkadun tontin N:o 5 viereltä	2,320: —	—	1,845 40	—	474 60
S:n venäläisen sota- väen hautausmaalle vievän tien kuntoon- panoon	1,000: —	—	1,000	—	—
3. Kanavat ja viemärit.					
Lisämääräraha Eläin- tarhanalueen puh- distusasemaa varten	10,640: —	—	10,640	—	—
4. Tiet.					
Määräraha tien teettä- miseksi Fredriksber- gintieltä A. B. Fred- riksberg yhtiön sika- laan	2,000: —	—	2,356 02	356 02	—
5. Viertotiet.					
Lisämääräraha vierto- teiden kunnossapitoon	13,000: —	—	16,463 32	3,463 32	—
6. Satamat.					
Määräraha paalusillan teettämiseksi Kataja- nokan pohjoisran- taan	5,500: —	—	5,625 48	125 48	—
Lisämääräraha karin pois louhimiseksi Makasiininrannan viereltä Eteläsata- massa	20,000: —	—	13,486 59	—	6,513 41
7. Istutukset.					
Eläintarhan urheilu- kentän juoksuratain päällystämiseen hiili- jauheella	2,500: —	—	3,383 31	883 31	—
	Siirros 564,872: 50	20,818,091 96	21,068,149 49	603,151 88	917,966 85

Siiros 564,872: 50	20,818,091 96	21,068,149 49	603,151 88	917,966 85
Lisämääräraha Eläin- tarhan urheiluken- tän järjestysmiehen palkkaukseen 450:—	—	150	—	300
8. Puhtaanapitolaitos.				
Lisämääräraha mak- kien puhtaanapitoon ja keskikaupungin katujen kasteluun 15,000:—	—	13,854 55	—	1,145 45
10. Työkalut.				
Määräraha kaupungin höyryjyrän höyry- kattilan uudistami- seen 6,000:—	—	1,077	—	4,923
XIV. <i>Eläkkeet ja apurahat.</i>				
Eläke työmies Otto Erikssonille 600:—	—	600	—	—
Eläke kaasutehtaan koneenkäyttäjälle K. A. Andstenille 600:—	—	100	—	500
Lisäeläke työmies A. E. Thomassonille 60:—	—	60	—	—
Eläke vaivaistalonhoi- tajan leskelle Edla J. Eklundille 300:—	—	300	—	—
Elinkautisapuraha ent. siivoojattarelle Ida Lindströmille 350:—	—	350 03	— 03	—
Elinkautisapuraha työ- mies Manasse Weck- manille 575:—	—	575	—	—
Eläke ulkotyönteki- jätär I. M. Stam- mille 150:—	—	150	—	—
Siiros 588,957: 50	20,818,091 96	21,085,366 07	603,151 91	924,835 30

	Siirros 588,957: 50	20,818,091 96	21,085,366 07	603,151 91	924,835 30
Elinkautisapuraha kirvesmies Anders Snellmanille	697: 50	—	697 50		
Elinkautisapuraha vahtimestarinleski Serafia Wilhelmina Törnströmille	225: —	—	225 —		
Eläke työmies Gustaf Sysmelinille	166: 83	—	46 30	—	120 53
Eläke ulkotyöntekijätär Anna Sofia Johantytär Johansonille	31: 16	—	31 16		
<i>XV. Sekalaiset menot.</i>					
Määräraha kaupungintalokilpailun kustannuksiin	2,786: —	—	2,786 —		
Palkkioksi arkkitehtiklubin valitsemille uuden kaupungintalon piirustuksia tarkastaneen palkintolautakunnan jäsenille	4,000: —	—	4,000 —		
Kellariosaston vuokraamiseen tullikamarin tarpeisiin	488: 90	—	488 90		
Lisämääräraha uusien kadunnimikilpien hankkimiseen ja paikallepanoon	1,064: 45	—	1,064 45		
Erinäisten huonekalujen ostoon Seurahuoneen O. Y:ltä . .	10,656: 50	—	10,656 50		
Helsingin Pörssin voimassapitooon vuonna 1912	7,743: 03	—	7,743 03		
	Siirros 616,816: 87	20,818,091 96	21,113,104 91	603,151 91	924,955 83

Siirros 616,816: 87	20,818,091 96	21,113,104 91	603,151 91	924,955 83
Apumaksuksi vaivais- hoitokongressin toi- meenpanoon 3,000: —	—	2,895 02	—	104 98
Suomen Soutoliitolle ja Helsingin Souto- klubille soutokilpai- lujen toimeenpa- noon 1,000: —	—	1,000 —	—	—
N. s. suomalaisen vii- kon järjestämis- komitealle 5,000: —	—	5,000 —	—	—
Kaupunginvaltuuston asettaman hätäapu- komitean juokseviin menoihin ja sihtee- rin palkkioksi 500: —	—	500 —	—	—
626,816: 87	350,000	—	276,316 87	—
<i>Smk 350,000: — — 622,350: 25</i>				
Edelliseltä vuodelta siirtyneitä tilejä.				
Eläintarhan urheilupaviljonki	—	1,375 46	1,375 46	—
Museokadun yhdistäminen Länti- seen Viertotiehen	—	1,885 67	1,885 67	—
Nimrodkadun tasoitus Töölönkadun ja Seurasaarentien väliltä	—	1,659 31	1,659 31	—
Marian sairaalan höyrykattilain uudistus	—	171 62	171 62	—
Vaivaishoitohallituksen rekisteri- toimiston huoneisto	—	56 39	56 39	—
Ent. Stockmannin talon erinäiset korjaukset	—	49 95	49 95	—
Kaupungin kadunnimikilp. muutos	—	1,385 91	1,385 91	—
Erinäiset Kaivuhuoneen työt	—	288 13	288 13	—
Arkadiakadun tasoitus E. Rautatie- ja Henrikinkadun väliltä	—	2,228 73	2,228 73	—
Marian sairaalan höyrymankeli . . .	—	1,003 86	1,003 86	—
Siirros	21,168,091 96	21,133,604 96	889,573 81	925,060 81

Siirros	21,168,091	96	21,133,604	96	889,573	81	925,060	81
Rahasääntöön panemattomia menoja.								
Kaasutehtaan erinäisiä menoja ..	—	—	346	—	346	—	—	—
Sähkötehtaan s:n s:n	—	—	23,467	18	23,467	18	—	—
Säästöä lainavaroilla teetetyistä vesijohdon laajennustöistä	—	—	48,824	18	48,824	18	—	—
1913 vuoden obligatsioonilainan kustannuksia	—	—	6,026	50	6,026	50	—	—
Tulipalon jäleltä toimitettujen korjausten kustannuksia saadun palokorvauksen lisäksi	—	—	125	—	125	—	—	—
Smk	21,168,091	96	21,211,270	07	968,238	92	925,060	81
Säästöä vuoteen 1914	—	—	1,641,648	67	—	—	—	—
Yhteensä Smk	21,168,091	96	22,852,918	74	968,238	92	925,060	81

	Rahasäännös- sä lasketut tulot	Tuloja tilien mukaan	Vajausta	Ylijäämää
Tulotilit.				
Säästöä edelliseltä vuodelta....	1,500,000	2,122,940 22		
I. Korot.				
Kaupungin lainaobligatsioneista ..	16,800	19,731 37	—	2,931 37
Tontinlunastuksista	600,000	552,943 61	47,056 39	
Lahjoitusrahastoista, joiden korot tulevat kaupungille	20,000	22,705 70	—	2,705 70
Erinäisiä korkoja ja osinkoja	550,000	608,650 06	—	58,650 06
Vallilan lainarahastosta	6,000	4,965 01	1,034 99	
Teknill. laitosten etuaneista	51,000	87,269 82	—	36,269 82
II. Tontinlunastukset	1,100,000	1,261,332 50	—	161,332 50
III. Kaupungin kiinteä omaisuus.				
1. Varoja lahjoitetuista tiloista..	1,100	1,181 29	—	81 29
2. Kaupunkiin yhdistetty alue.				
Vuokria rakennuksista ja taloista	225,000	230,981 85	—	5,981 85
Kaivopuiston alueesta	15,000	15,716 91	—	716 91
Kauppaneuvos H. Borgströmin lah- joittam. Alppipaviljongin vuokra	7,000	7,000 —	—	
Seurahuoneen vuokra	40,000	36,807 62	3,192 38	
Laivaveistämön vuokra	16,620	16,620 —	—	
Vuokraa torien myyntipaikoista ..	35,000	38,850 70	—	3,850 70
S:n poliisin virkahuon. ja talleista kaupungin omist. taloissa	99,650	99,650 —	—	
S:n Penger- ja Ratakadun poliisi- huoneistoista	5,500	5,543 14	—	43 14
S:n Vuorimiehenkadun N:o 9 huo- neistoista	9,400	8,358 15	1,041 85	
S:n laivaveistämöalueesta	3,850	3,825 01	24 99	
S:n Aleksanterinkadun talosta N:o 26	15,200	14,212 21	987 79	
S:n kunnallisista työväenasun- noista	50,000	48,475 95	1,524 05	
Siiros	4,367,120	5,207,761 12	54,862 44	272,563 34

Siirros	4,367,120	5,207,761	12	54,862	44	272,563	34
Vuokraa Bengtsårin kasvatuslaitoksesta	15,000	15,000	—	—	—	—	—
Erinäisiä vuokria	3,800	8,453	91	—	—	4,653	91
Vuokra myymälöistä ja pöydistä	6,000	6,623	—	—	—	623	—
S:n kauppahallien myyntipaikoista	85,000	86,885	73	—	—	1,885	73
Uimahuonemaksuja	500	1,042	—	—	—	542	—
Kalavesimaksuja	2,000	3,055	—	—	—	1,055	—
Satunnaisia sekä kenttien vuokria	100,000	152,683	75	—	—	52,683	75
Maksuja kadun erilleen ottamisesta rak. tarkoituksiin	10,000	34,118	75	—	—	24,118	75
Tuloja kunnan virutushuoneista ..	3,000	3,912	40	—	—	912	40
3. Kaupungin maatilain vuokrat..	33,000	35,362	66	—	—	2,362	66
IV. Tonttiverot	4,200	4,252	20	—	—	52	20
V. Tuloa tuottavat oikeudet.							
Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrättyiltä tavaroilta	390,000	399,576	08	—	—	9,576	08
Tuulaaki Helsinkiin meritse tulevilta, ylämaan kaupunkeihin määrättyiltä tavaroilta	5,000	11,068	91	—	—	6,068	91
Liikennemaksuja	850,000	827,571	03	22,428	97	—	—
Mittausmaksuja	1,500	1,844	37	—	—	344	37
Makasiininvuokraa	13,000	15,243	66	—	—	2,243	66
Satamamaksuja	295,000	347,852	19	—	—	52,852	19
Siltamaksuja	12,000	14,377	15	—	—	2,377	15
Nostokranamaksuja	1,400	2,243	25	—	—	843	25
Painolastimaksuja	100	166	40	—	—	66	40
Punnitsemismaksuja	2,800	2,456	48	343	52	—	—
Ulkomaalaisten maksuja ruokatavaran myynnistä aluksesta	6,700	7,519	23	—	—	819	23
Biljaardimaksuja	600	896	—	—	—	296	—
Perunkirjoitusprosentteja	16,000	22,493	94	—	—	6,493	94
Kolehtirahoja	200	138	39	61	61	—	—
Erinäisiä sakkoja	200	210	—	—	—	10	—
Vanhankaupungin myllyn vuokra	2,700	2,700	—	—	—	—	—
Siirros	6,226,820	7,215,507	60	77,696	54	443,443	92

Siirros	6,226,820	7,215,507 60	77,696 54	443,443 92
VI. Sekalaiset tulot.				
Henkilökohtainen vaivaismaksu ..	55,000	61,341 50	—	6,341 50
Sairaanhoidosta Marian, Humaliston ja Kulkutautisairaalassa	55,500	56,230 60	—	730 60
Vaivaihoidon suoritettava korvaus varattomain potilaitten hoidosta Marian ja Kivelän sairaaloissa ..	236,000	182,702 60	53,297 40	
Sairaanhoidotajaroppilaskoulun oppilaitten pääsymaksuja	1,800	1,800	—	
Myydyistä ruuantähteistä	1,400	6,292 67	—	4,892 67
Sairaanhoidosta Kivelän sairaal. . .	15,000	8,005 10	6,994 90	
Vaivaihoidon maksettava korvaus mielenvikaisten hoidosta Kivelän sairaalassa	285,000	183,161 74	101,838 26	
Tuloja desinfiioimislaitoksesta	300	526 85	—	226 85
Desinfiioimisesta kodeissa	6,000	11,062	—	5,062
Tuloja kaupungin työkunnasta	25,000	29,276 02	—	4,276 02
S:n työlaitoksesta	15,000	28,353 53	—	13,353 53
Maantuotteita vaivaistalosta	2,000	20	1,980	
Korvausta köyhäin ylläpidosta	15,000	69,442 29	—	54,442 29
Tuloja vaivaihoitolaisten töistä ..	200	2,342 30	—	2,142 30
Kansakouluoppilaiden maksut sekä tulot kansak. ja ammattikoulujen oppilaiden myydyistä käsitöistä	4,000	4,319 26	—	319 26
Korvausta turvakodeissa hoidetuista lapsista	1,500	3,415 33	—	1,915 33
Tuloja Bengtsärin kasvatuslaitoksessa valmistetuista teoksista ..	1,000	4,076 34	—	3,076 34
Koiravero	21,000	24,100	—	3,100
Työnvälitystoimiston tuloja	400	733	—	333
Terveydellisiä ja bakteriolog. tutkimuksia varten perustetun laboratorion tulot	5,000	7,815	—	2,815
Klosett maksuja	7,000	7,541 35	—	541 35
Postilaitoksen vuokra-apumaksu postipakettiosaston puolesta	2,000	2,000	—	
Tuloja kaupunginkirjastosta	2,800	2,688 35	111 65	
Rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista kannettuja maksuja	40,000	45,638 49	—	5,638 49
Siirros	7,024,720	7,958,391 92	241,918 75	552,650 45

Siirros	7,024,720	7,958,391 92	241,918 75	552,650 45
Apumaksuja istutusten kunnossa- pitoon	4,570	4,570		
Apumaksu katuvalaistukseen Suo- men Pankilta ja Säätytalosta ..	800	800		
Vastike kaup. menettämistä sakko- osuuksista	8,075	8,075		
Kaupungille tulevat apumaksut uuden palokaluston ostoon	23,100	23,100		
Majoituskustannusten korvausta ..	571,500	622,434 49	—	50,934 49
VII. Valtioavut.				
Kansakouluille ja kasvatuslaitok- sille	443,172 50	437,600	5,572 50	
Katuvalaistukseen	7,700	7,700		
Palolaitokselle	21,000	21,000		
Tulli- ja kellarivapauden korvaus	368	368		
Ammattikouluille	32,400	32,400		
Kaupungin osuus paloviinaverosta	14,000	17,175	—	3,175
VIII. Kaupungin teknilliset laitokset.				
1. Vesijohtolaitos.				
Vedenmyynnistä, lukuun otettuna kaup. oma vedenkulutus.....	1,130,000	1,208,829 29	—	78,829 29
Vesimittarien vuokria	44,000	44,050 50	—	50 50
Vesimaksuja hevosaltaista	2,100	1,429 60	670 40	
Korvausta kulutuksesta vapaakai- voissa y. m.	10,000	4,618 01	5,381 99	
Maa-alueiden vuokria.....	200	200		
Voittoa suoritetuista johtotöistä ..	25,000	47,682 07	—	22,682 07
2. Kaasutehdas.				
Korvausta katuvalaistuksesta.....	180,000	189,227 38	—	9,227 38
S:n yksityiskulutuksesta	880,000	899,431 82	—	19,431 82
Tuloja sivutuotteista	509,000	565,473 73	—	56,473 73
Voittoa tehdyistä töistä.....	70,000	96,814 33	—	26,814 33
Vuokratuloja	5,100	5,430	—	330
Siirros	11,006,805 50	12,196,801 14	253,543 64	820,599 06

Siirros	11,006,805 50	12,196,801 14	253,543 64	820,599 06
3. Sähkötehdas.				
Korvausta katuvalaistuksesta.....	60,000 —	49,033 83	10,966 17	
S:n yksityiskulutuksesta....	1,730,000 —	2,104,339 16	— —	374,339 16
Voittoa johtotöistä	50,000 —	81,939 58	— —	31,939 58
Vuokratuloja	18,000 —	18,610 —	— —	610 —
IX. Puhtaanapitolaitos.				
Puhtaanapitomaksuja	236,360 —	245,842 58	— —	9,482 58
Tuloja myydystä lannasta	42,000 —	56,508 90	— —	14,508 90
X. Lainat				
	2,676,615 94	2,676,615 94		
XI. Kunnallisverot				
	5,348,310 52	5,356,449 30	— —	8,138 78
Edellisiltä vuosilta siirtyneitä määrärahoja, joita ei ole käytetty ja jotka ovat säästyneet.				
Erinäisten uusia rautatielinjoja koskevain ehdotusten alustava valmistelu	— —	10,000 —	— —	10,000 —
I. Robertin- ja Uudenmaankadun välisen, kaupungille kuuluvan Yrjönkadun osan päällystäminen I noppakivillä asfalttiin	— —	55 09	— —	55 09
Makasiininrannassa olevan 25 tonnin nostokranan laittaminen sähköllä käyväksi	— —	595 32	— —	595 32
Humaliston sairaalan erinäiset korjaukset	— —	18 58	— —	18 58
Poliisimaneesin pukeutumishuone..	— —	30 47	— —	30 47
Huoneiston laittaminen erinäisille kaupungin virastoille P. Esplanaatikadun taloon N:o 27	— —	2,627 63	— —	2,627 63
Kaivopuiston lunastus	— —	11,070 87	— —	11,070 87
Rahasääntöön panemattomia tuloja.				
Korvausta talonomistajille rottain hävittämisestä	— —	6,925 75	— —	6,925 75
Siirros	21,168,091 96	22,817,464 14	264,509 81	1,290,941 77

Siirros	21,168,091	96	22,817,464	14	264,509	81	1,290,941	77
Kurssivoittoa lunastetuista obligats.	—	—	7,733	61	—	—	7,733	61
Tuloja kaupungin tenniskentistä ..	—	—	635	37	—	—	635	37
S:n kaupungin museosta	—	—	253	90	—	—	253	90
Sekal. tuloja kaasutehtaasta	—	—	13,451	71	—	—	13,451	71
S:n s:n sähkötehtaasta	—	—	3,562	82	—	—	3,562	82
Vanhentuneita korkolippuja	—	—	12	60	—	—	12	60
Aikaisemmin poistettuja veroja kertynyt	—	—	813	89	—	—	813	89
Korvausta henkikirjoittajalle luovu- tetusta huoneistosta	—	—	1,500	—	—	—	1,500	—
Voittoa myydyistä keittiöjäteastioista	—	—	5,000	—	—	—	5,000	—
Tuloja kaupungin metsistä	—	—	1,280	70	—	—	1,280	70
Palovahingonkorvausta y. m.	—	—	1,210	—	—	—	1,210	—
Yhteensä Smk	21,168,091	96	22,852,918	74	264,509	81	1,326,396	37

Yhdistelmä

Helsingin kaupungin menoista ja tuloista vuonna 1913.

P ä ä l u o k k a	Rahasäännön mukaan	Tilien mukaan
Menot.		
I. Kaupungin velat	3,153,674 03	3,151,201 82
II. Kaupungin virastot	399,576 67	401,015 51
III. Kunnallishallinto	871,883 33	902,003 12
IV. Katu- ja laiturivalaistus	336,040 —	327,093 64
V. Palolaitos	262,845 —	253,033 03
VI. Poliisilaitos	355,898 33	353,327 51
VII. Terveysten- ja sairaanhoito	1,739,036 50	1,552,293 89
VIII. VaiVAiShoito	1,179,610 —	1,004,062 12
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset	2,277,311 97	2,241,113 86
X. Yleiset rasitukset	597,942 46	648,062 77
XI. Kauppahallit	42,700 —	38,886 50
XII. Kaupungin teknilliset laitokset	4,198,143 —	4,142,815 62
XIII. Yleiset työt	4,817,325 —	4,852,421 33
XIV. Eläkkeet ja apurahat	60,195 67	54,009 91
XV. Sekalaiset menot	875,910 —	1,201,159 30
Menosääntöön panemattomia menoja	—	88,770 14
	21,168,091 96	21,211,270 07
Säästö vuoteen 1914	—	1,641,648 67
Yhteensä Smk	21,168,091 96	22,852,918 74
Tulot.		
Säästö vuodelta 1912	1,500,000 —	2,122,940 22
I. Korot	1,243,800 —	1,296,265 57
II. Tontinlunastukset	1,100,000 —	1,261,332 50
III. Kaupungin kiinteä omaisuus	781,620 —	874,360 03
IV. Tonttiverot	4,200 —	4,252 20
V. Tuloatuottavat oikeudet	1,597,200 —	1,656,357 08
VI. Sekalaiset tulot	1,405,945 —	1,401,863 81
VII. Valtioavut	518,640 50	516,243 —
VIII. Kaupungin teknilliset laitokset	4,713,400 —	5,317,109 30
IX. Puhtaanapitolaitos	278,360 —	302,351 48
X. Lainat	2,676,615 94	2,676,615 94
XI. Kunnallisverot	5,348,310 52	5,356,449 30
Rahasääntöön panemattomia tuloja	—	66,778 31
Yhteensä Smk	21,168,091 96	22,852,918 74

Tila joulukuun 31 päivänä 1913.

	<i>Smc.</i>	<i>722</i>	<i>Smc.</i>	<i>722</i>
Varat.				
Kassa	415,043	60		
Obligatsioneja	645,355	57		
Rakennusaineita	461,331	12		
Pankkitilit	11,120,933	—	12,642,663	29
Nostamattomia apurahoja.				
Apumaksu uuden palokaluston ostoon	23,100	—		
Majoituskustannuksia	60,101	90	83,201	90
Etuannit.				
Maistraatti	50	—		
Rahatoimikamari	815	78		
Liikennekonttori	4,328	52		
Rakennuskonttori ja rakennushallitukset	1,278	22		
Tilastokonttori	780	92		
Kasvatuslautakunta	4,795	94		
Helsingin kaupungin Museolautakunta	19	56		
Kunnan työväenasuntojen Hoitokunta	3	63		
Palolaitos	8,373	48		
Terveystoimikunta	634	—		
Marian sairaala	21,027	52		
Lapinlahdenkadun lastensairaala	691	32		
Kivelän sairaala	4,519	28		
Humaliston sairaala	634	11		
Kulkutauti sairaala	7,542	34		
Vaivahoito	26,548	66		
Tyttöjen ammattikoulu	1,548	42		
Kansakoulu, ruotsinkieliset	5,585	70		
S:n , suomenkieliset	13,737	37		
Virutushuoneiden kaitsijat	10	—		
Siiros	102,924	77	12,725,865	19

	Siiros	102,924 77	12,725,865 19
Kansanlastentarhat		5 20	
Sosiaalilautakunta		11 41	
Työnvälitystoimisto		500 —	
Seurahuoneen taloudenhoitaja		445 83	
Hätäapukomitea		500 —	104,387 21
Rästejä.			
Maanvuokria		28,867 65	
Satunnaisia vuokria		27,576 97	
Tuulaaki- ja liikennemaksuja		27,713 24	
Henkilökohtaisia vaivaismaksuja		2,593 —	
Koiraveroa		2,228 33	
Puhtaanapitomaksuja		27,526 69	
Kunnallisveroja		952,396 56	
Rakennuskonttorin laskuja		293,289 82	
Sekalaista		36,241 24	1,398,433 50
Erinäisiä velallisia.			
Kaupungin lainaobligatsioonien korkoja		6,549 16	
Tontinlunastusten korkoja		33,168 08	
Vallilan lainarahaston korkoja		1,434 61	
Tontinlunastuksia		25,268 56	
Maistraatin palkkoja		784 67	
Kunnan työnvälitystoimisto, polttoaineet		200 —	
Kunnan työväenasuntojen hoitokunta, korjauskustannuksia		3,888 66	
Erinäisten poliklinikkain määrärahat, silmäpoliklinikat		65 65	
Kulkutautisairaalan kalustomääräraha		38,394 60	
Käsityöläiskoulut		2,855 51	
Palovakuutusmaksut		20,000 —	
Vallilan lainarahasto		210,223 —	
Edeltäpäin maksettuja majoituskustannuksia Sörnäsissä		65,707 42	
Erinäisiä yksityisten tiliin teetettyjä töitä		64,171 03	
Mariankadun talon N:o 22 korjaustyöt		5,167 21	
Keittiöjäteastiain osto ja myynti		100 —	
Uuden kaupungintalon valmistelutyöt		4,222 38	
Itäisen Viertotien tasointi		78,087 01	
Kansakoululasten puutarha		2,438 40	
Kallion uusi paloasema		13,911 96	
Kulkutautisairaala		1,618 05	
Entisen työ- ja vaivaistalon kirkkorakennuksen siustus		8,786 28	
Kunnan työnvälitystoimiston muutostyöt		1,261 26	
	Siiros	588,303 50	14,228,685 90

	Siirros	588,303	50	14,228,685	90
Vesijohdon uutistytöt Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan 15/4:ltä 1913		596,405	67		
Kaasutehtaan konttokuranttitili		318,750	57		
Sähkötehtaan etuannit kaupunginkassasta		329,338	71		
Teknillisten laitosten voitto		2,909,525	88		
Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiön osakkeiden osto		4,705,008	—		
V. Becker		8,153	15		
<i>Vuonna 1913 teetettyjä töitä, joita varten on määrärahat 1914 vuoden rahäsäännössä:</i>					
Eteläisen palotornin erinäiset korjaukset	750: —				
Marian sairaalan s:n	1,620: 60				
Seurahuoneen s:n	300: —				
Aleksanterinkadun 26 s:n	1,237: 57				
Kunnan mielisairaala	5,164: 53				
Itäisen Viertotien laajentaminen	5,425: 34				
Eläintarhan lammikkojen ympäristön tasoitus	8,166: 15				
Kaisaniemen puiston tasoitus	2,218: 39				
Engelaukion järjestäminen	8,713: 48				
Kunnan teurastamo	42,092: 15				
Kaupungille kuuluvan Kaarlenkadun osan sekä Helsingink. kiveäminen	26,436: 27				
Sirkuskadun s:n osan s:n	20,411: 71				
Laskujohto Itäisen Viertotien alle Arabian ja Hermannin välille	15,269: 80				
Erinäiset vaivaistalon uutisrakennukset	170: —				
Pohjoissataman kivilaiturin uudistus	14,502: 64				
Itäisen Viertotien laajentaminen Hörneperin ja kaupunginportin väliltä	12,882: 19				
L. Viertotien s:n Humal- ja Munkkiniemenkadun väliltä	7,897: 02				
Pakaankadun tasoitus	400: —				
Hattulantien s:n	270: —				
Somerontien s:n	270: —				
Kangasalantien s:n	500: —				
Hauhontien s:n	759: 20				
Santa- ja Busholman s:n	458,804: 10				
Lankkuaita Kivelän sairaalan ympärille	5,226: 16	639,487	30	10,094,972	78
		—	—	24,323,658	68
Yhteensä Smk					

Velat.

Erääntyneitä obligatsioneja ja korkolippuja

1876 vuoden lainan obligatsioneja	9,405	—	
1882 ” ” ”	21,042	50	
1876 ” ” korkolippuja	1,972	50	
1882 ” ” ”	551	25	32,971 25

Nostamattomia määrärahoja.

Tilastokonttori, painatuskustannuksia	21,711	75	
Helsingin kaupungin Museolautakunta, museoesineiden ostoon	600	—	
Palolaitos, palokalut ja kalusto	82,300	—	
Vaivahoito, suoranaisia apurahoja	10,000	—	
Pahatapaisten lasten turvakodit, painatuskustannuksia	1,882	—	
Sähkötehdas, lainavaroilla teetettyjä uutistöitä	101,930	60	
Kustannuksia kunnallisen asetuskokoelman julkaisemisesta	3,000	—	
Määräraha Helsingin Pörssin voimassapitoon	10,000	—	
S:n kaupungin historian julkaisukustannuksiin	5,000	—	
Helsingin kaupungin kaasutehdas	52,466	12	
S:n s:n kehäjohto	296,309	38	
Helsingin kaupungin vesijohtolaitos	52,256	05	
Määräraha käytettäväksi erinäisiin tarpeisiin sotaväen liikekannallepanon varalta	8,188	67	
Uusi kaupunginasemakaavakartta	1,996	50	

Nostamattomia Rakennuskonttorin työmäärärahoja:

Kivelän sairaalan korjaustyöt	12,691: 38
Kallion kirjastotalon sisäpuolinen maalaus	8,611: —
Pääskylänkadun uusi käymälä	1,161: 47
Lapinlahdenkadun erään osan kiveäminen	10,778: 64
Hakaniemenrannan s:n	7,409: 67
V Linjan erään osan ja Agrikolankadun s:n	3,250: 12
Flemingkadun erään osan s:n	2,043: 32
Helsinginkadun s:n s:n	1,526: 02
Vaasankadun s:n s:n	5,899: 75
Helsinginkadun erään osan tasoitus	9,497: 94
Adolfinkadun s:n s:n	31,310: —
Sörnäsän rantatien sivuraide	6,434: 60

Siirros 100,613: 91

647,641 07

32,971 25

	Siirros 100,613: 91	647,641 07	32,971 25
Lastausraiteen laittaminen Sörnäsins rautatien pohjoispuolelle	20,823: 23		
Viemärikanava Helsinginkadun pen- germäin alle	14,134: —		
S:n Adolfinkadun alle	7,791: 20		
Katajanokan pohjoisrannan purkaus- laiturin korjaus	7,292: 35		
Eläintarhan kolmen kasvisuojan s:n	2,500: —		
Punanotkon tasoitus- ja istutustyöt	1,638: 62		
V linjan viereisen istutuksen järjes- täminen	6,506: 60		
Kaupungin talojen sähköjohdot	3,506: 13		
Hakaniementorin uusi kauppahalli . .	74,367: 89		
Uusi työ- ja vaivaistalo	46,807: 57		
Floratien tasoitus	632: 87		
Kaavtien s:n	10,600: —		
Väliaikainen silta Sörnäsins haarara- dan poikki	12,378: 57		
Eläintarhan puhdistusasema	68,974: 49		
Kaupunginkirjaston ilmanvaihdon pa- rantaminen	4,295: 46		
Töölönkadun tasoitus	5,500: —		
Uudet kansakoulutalot	284,555: 88		
Seurasaarentien viertopäällystyksen korjaus	7,835: 94		
Katajanokan tavaravajat	98,572: —		
Laivurikadun ja Speranskitien kul- mauksessa olevan istutuksen jär- jestäminen	432: 12		
Hakaniementorin kiveäminen	31,481: 55		
Keittohuonerannan avon. tavaravaja	461: 30		
Vaakain osto tavaravajoihin	3,534: 80	815,236 48	
<i>Siirtyviä, Kaupunginvaltuuston käyttö- varoista myönnettyjä määrärahoja:</i>			
Tarpeellisten työkalujen hankkimi- seen sekä vähäisten raha-apujen jakamiseksi työttömille	500: —		
Kvston asettaman hätäapukomitean juokseviin menoihin ja sihteerin- palkkioksi	500: —		
Määräraha kunnalliskertomusten jou- duttamiseksi	600: —		
Siirros	1,600: —	1,462,877 55	32,971 25

	Siirros	1,600:—	1,462,877 55	32,971 25
Määräraha uuden lihantarkastusase-				
man sisustamiseen		19,500:—		
Vesi- ja viemärijohton laittamiseksi				
Bölen poliisivartiokonttoriin		1,500:—		
Työ- ja vaivaistalon pesukoneiden				
osto ja sijoitus		12,050:—		
Sopivain makasiiniosastojen erotta-				
minen panssariverkolla rantava-				
joissa 3 ja 8		1,300:—		
Kulkutautisairaalan pnhelinjohtot ja				
puhelimet		3,021:—		
Suomen Maantieteelliselle Seuralle .		1,180:—		
Korkeampia ruotsinkielisiä työväen-				
opetuskursseja varten		2,200:—		
Poliisimaneesin erinäiset sisustustyöt		2,040:—		
Merenkulun turvaamista tarkoittavia				
toimenpiteitä varten		1,313: 26		
Lapinlahdenkadun lastensairaalan				
kuntoonpanemiseksi ja voimassa-				
pitämiseksi		4,405:—		
Saastuneiden tallien desinfisioimiseen		663: 66		
Aktiebolaget Folkteatern yhtiölle . .		1,150:—		
Vesijohdon laittamiseksi poliisimane-				
siin		1,200:—		
Talviliikenteen voimassapitomahdolli-				
suuksien selvittämiseksi		2,686: 48	55,809 40	1,518,686 95
Erinäisiä saamamiehtiä.				
Käyttämättömiä lainavaroja			13,469,144 02	
Etuantaja			5,703 15	
Liikkeessä olevia viertotielainan obligatsioneja			350 —	
S:n s:n s:n korkolippuja			21 60	
Yhdyspankista otettu kuoletluslaina Fabianinkadun ta-				
lon N:o 38 ostoön			25,907 27	
Edeltäpäin maksettuja koiraveroja			5,301 50	
Oulunkylän kartanon ent. omistajalle tulevaa vuokraa			2,385 72	
Itäisen Viertotien kunnossapito			41,150 —	
S:n s:n tasoitus			13,762 19	
Vesijohtolaitoksen konttokuranttitili			44,943 23	
	Siirros		13,608,668 68	1,551,658 20

	Siirros	13,608,668 68	1,551,658 20
Sähkötehtaan konttokuranttitili		709,879 64	
Vallilan lainarahasto		264,250 —	
1913 vuoden obligatsioonilainan liikkeellelasku		4,705,008 —	
Lainaa Privatbankenista		1,100,000 —	
<i>Helsingin Anniskeluosakeyhtiön</i>			
<i>voittovaroja:</i>			
Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys	3,500: —		
Veistokuvateosten ostoon	9,151: 60		
Työväen puutarhasiirtoloille	1,819: 37		
Hermannin lasten s:n	800: —		
Lastenhoidon edistämisyhdistys	2,000: —		
Suomen naisyhdistyksen alkeiskurssit	1,000: —		
Köyhäin kansakoululasten ravitseminen	12,771: 32		
Varataan vaistaisiin tarpeisiin	43,472: 26	74,514 55	
Maksamattomia laskuja		668,030 94	21,130,351 81
		— —	22,682,010 01
<i>Säästö vuoteen 1914</i>		— —	1,641,648 67
	Yhteensä Smk	— —	24,323,658 68

Helsingin kaupungin pääomavarat:

	Saldo tammik. 1 p:nä 1913	Vähentynyt 1913	Lisääntynyt 1913	Saldo jouluk. 31 p:nä 1913
I. Rakennukset ja rakennetut kiinteistöt	27,907,822 33	739,638 40	1,429,380 —	28,597,563 93
II. Kaupungin ulkopuoliset maatilat	1,107,700 —	— —	929,000 —	2,036,700 —
III. Kaupungin vuokralle antaman maan arvo	5,333,995 60	— —	864,258 —	6,198,253 60
IV. Myytävät sekä kaupungin omiin tarkoituksiin varatut tontit	13,372,721 69	575,014 93	640,299 02	13,438,005 78
V. Myytyjen tonttien erääntymätön lunastushinta	10,770,276 32	1,261,332 50	533,346 50	10,042,290 32
VI. Vesijohdon pääoma-arvo	6,406,388 —	155,811 73	860,999 39	7,111,575 66
VII. Kaasutehtaan pääoma-arvo	5,204,148 15	156,062 16	163,775 91	5,211,861 90
VIII. Sähkötehtaan pääoma-arvo	7,377,021 39	232,737 75	1,210,402 94	8,354,686 58
IX. Kalusto	2,345,055 72	251,345 02	786,413 45	2,880,124 15
X. Arvopaperit	131,125 —	— —	4,707,258 —	4,838,383 —
Yhteensä Smk	79,956,254 20	3,371,942 49	12,125,133 21	88,709,444 92

I. Rakennukset ja rakennetut kiinteistöt.

Saldo vuodelta 1912	Smk	27,907,822: 33
Lisääntynyt uutis- ja lisärakennuksista	„	1,429,380: —
	Smk	29,337,202: 33

vähenee:

Haapaniemen uimahuone	Smk	5,000: —
Sähkö- ja Kaasutehtaan Sörnäsissä olevat alueet siirretään N:oon III „	„	734,638: 40
	„	739,638: 40

Saldon joulukuun 31 p:nä 1913 Smk 28,597,563: 93 muodostav.

	Tontti		Rakennukset		Yhteensä	
Malmin kaatoasema	—	—	6,000	—	6,000	—
Siltavuorenrannan käymälä	—	—	1,500	—	1,500	—
Kaivopuiston s:n	—	—	5,000	—	5,000	—
Eläintarhan, Nordenskiöldin lehtokadun s:n	—	—	1,900	—	1,900	—
S:n Mäntymäen s:n	—	—	500	—	500	—
S:n Urheilukentän S:n	—	—	500	—	500	—
Ruoholahden s:n	—	—	1,800	—	1,800	—
Merisataman s:n	—	—	1,800	—	1,800	—
Hakaniementorin s:n	—	—	2,700	—	2,700	—
Kaisaniemen s:n	—	—	2,800	—	2,800	—
Rahapajanrannan, itäosan s:n	—	—	500	—	500	—
S:n länsiosan s:n	—	—	1,800	—	1,800	—
Pohjois-Makasiinikadun s:n	—	—	6,500	—	6,500	—
Hietalahdentorin s:n	—	—	2,500	—	2,500	—
Katajanokan P. rannan s:n	—	—	1,500	—	1,500	—
Sörnäsän rantatien s:n	—	—	2,900	—	2,900	—
Pohjoissataman T-laiturin s:n	—	—	1,500	—	1,500	—
Teatteriesplanaadin s:n	—	—	10,000	—	10,000	—
Turun kasarmin vier. kuorma-ajuriasem. oleva s:n	—	—	600	—	600	—
Aleksanterinkatu 26	157,625	—	240,000	—	397,625	—
Alppila	—	—	68,400	—	68,400	—
Forsbyn työ- ja vaivaistalo	335,000	—	2,094,295	—	2,429,295	—
Huutokauppakam. ja pakkh., Aleksanterink. 1	530,715	20	88,662	—	619,377	20
Kaivopuiston kylpylaitos	—	—	25,000	—	25,000	—
Sinivuoreenmaan pienkeittihuone	—	—	2,000	—	2,000	—
Vuorimiehenkadun talo n:o 6	80,000	—	70,000	—	150,000	—
Vironkadun n:o 2:ssa oleva paloasema	66,792	25	71,500	—	138,292	25
Kampintorin s:n	—	—	28,000	—	28,000	—
L. Papinkadun s:n	—	—	3,000	—	3,000	—
Töölön s:n	—	—	800	—	800	—
Hermannin s:n 2	—	—	25,800	—	25,800	—
Palolaitoksentalo, Korkeavuorenkatu n:o 26	315,617	84	370,000	—	685,617	84
" kasarmi " n:o 39	102,000	—	33,000	—	135,000	—
Kaivopuiston Kaivohuone	—	—	135,000	—	135,000	—
Busholma, erin. rakennukset	—	—	17,500	—	17,500	—
Elisabetintorin vier. veneenvartijatupa	—	—	1,900	—	1,900	—
Fredriksbergin kulkutautisairaala	—	—	2,000,000	—	2,000,000	—
Fabianinkadun talo n:o 38	230,000	—	130,000	—	360,000	—
Kansakoulutalo, Annankadun 30:ssä	104,200	—	320,000	—	424,200	—
S:n Ratakadun varrella	277,000	—	429,000	—	706,000	—
S:n 4:nnen linjan 9:ssä	—	—	205,000	—	—	—
S:n s:n 11:ssä	285,268	84	40,000	—	1,230,268	84
S:n s:n 13 ja 15:ssä	—	—	700,000	—	—	—
S:n Tehtaankadun 15-17:ssä	172,120	—	360,000	—	532,120	—
S:n Fjälldalin huvilassa	—	—	13,280	—	13,280	—
S:n Kasarminkadun 21:ssä	225,739	80	117,400	—	343,139	80
S:n Lapinlahdenkadun 6:ssa	325,434	65	112,000	—	437,434	65
S:n Toukolassa	—	—	60,000	—	60,000	—
S:n Nikolainkadun 18:ssa	204,588	18	390,000	—	594,588	18
S:n Punavuorenkadun 10:ssä	116,260	20	40,200	—	156,460	20
S:n Töölössä	113,740	—	300,000	—	413,740	—
S:n Vallilassa	90,000	—	235,000	—	325,000	—
Gumtähti, erinäisiä rakennuksia	—	—	149,330	—	149,330	—
Siirros	3,732,101	96	8,928,367	—	12,660,468	96

	Tontti		Rakennukset		Yhteensä	
Siirros	3,732,101	96	8,928,367	—	12,660,468	96
Greijus, erinäisiä rakennuksia	—	—	29,500	—	29,500	—
Henrikinkadun kaasutehdas	511,440	—	50,000	—	561,440	—
Hakasalmen huvilarakennus	—	—	130,000	—	130,000	—
Sörnäsän satamakonttori	—	—	8,000	—	8,000	—
Kaisaniemen ravintolarakennus	—	—	21,000	—	21,000	—
„Kappelin“ ravintolarakennus Esplanaadissa	—	—	160,000	—	160,000	—
Koleraparakit	—	—	130,000	—	130,000	—
Kunnan työväenasunnot Hietaniemenk. varr.	72,830	—	509,000	—	581,830	—
S:n	81,390	—	175,500	—	256,890	—
s:n	—	—	—	—	—	—
Kristiinank. varrella	—	—	—	—	—	—
Vanhankaupungin myllyrakennus	—	—	38,300	—	38,300	—
Kaivopuiston keilarata	—	—	1,500	—	1,500	—
Marian sairaala	960,000	—	1,609,000	—	2,569,000	—
Ainespiha, rakennukset	495,000	—	30,200	—	525,200	—
Narinkan myymäkojut	—	—	40,000	—	40,000	—
Ruumiinavaushuone Leppäsuon huvilassa .	—	—	16,000	—	16,000	—
Eläintarhan puistonvartijan asunto	—	—	2,500	—	2,500	—
Poliisilaitoksen talo Aleks.k. 22-24 ja Sofiank. 3	362,004	07	393,800	—	983,526	38
S:n	227,722	31				
Ratakatu 10	67,000	—				
S:n	66,000	—	260,000	—	326,000	—
Pengerkatu 5	—	—	17,000	—	17,000	—
Poliisimaneesi korttelissa n:o 428	—	—	11,800	—	11,800	—
Bölen esikaup. poliisivartiotupa	—	—	14,300	—	14,300	—
Vanhankaupungin s:n	—	—	5,000	—	5,000	—
Rankkurin asunto	—	—	5,000	—	5,000	—
Raatihuone, Aleksanterinkatu 20	497,428	—	262,000	—	759,428	—
Kasarmintorin kauppahalli	—	—	220,200	—	220,200	—
Hietalahdentorin s:n	—	—	151,300	—	151,300	—
Länsirannan s:n	—	—	210,000	—	210,000	—
Harjutorin s:n	—	—	13,500	—	13,500	—
Kaivopuiston uimahuoneet	—	—	20,000	—	20,000	—
Kyläsaaren uimahuone	—	—	4,000	—	4,000	—
Ruolahden s:n	—	—	4,000	—	4,000	—
Humallahden s:n	—	—	4,000	—	4,000	—
Ursinin kallion s:n	—	—	38,000	—	38,000	—
Hesperian sairaala	—	—	35,000	—	35,000	—
Laiவைத்தம்	950,000	—	153,800	—	1,103,800	—
Eläintarhan metsänvartijan asunto	—	—	4,500	—	4,500	—
Greijuksen s:n s:n	—	—	5,000	—	5,000	—
Siltavuorenrannan virutushuone	—	—	8,000	—	8,000	—
Ruolahdenrannan s:n	—	—	10,000	—	10,000	—
Sörnäsän rantatien s:n	—	—	12,000	—	12,000	—
Seurahuone	893,043	80	675,000	—	1,568,043	80
Oulunkylän kesäpäiväparantola	—	—	10,000	—	10,000	—
Eläintarhan urheilupaviljonki	—	—	12,000	—	12,000	—
Kaupunginkirjasto, Korkeavuorenkatu 43 .	117,499	—	260,000	—	377,499	—
S:n	60,000	—	210,000	—	270,000	—
Porthaninkatu 12	—	—	331,800	—	331,800	—
Kaupunginpuutarhan rakenn. Eläintarhassa	—	—	820,000	—	820,000	—
Kivelän sairaala	—	—	220,000	—	270,400	—
Suvilahden kasarmi	50,400	—	30,000	—	30,000	—
Greijuksen tuberkulootissairaala	—	—	750,000	—	853,500	—
Katajanokan tulli- ja pakkahuone	103,500	—	207,000	—	1,293,003	05
L. Rannan korttelissa 54 oleva s:n	1,086,003	05	—	—	—	—
Siirros	10,333,362	19	17,426,867	—	27,760,229	19

	Tontti		Rakennukset		Yhteensä	
Siirros	10,333,362	19	17,426,867	—	27,760,229	19
Turholma	—	—	34,800	—	34,800	—
Hietalahden aallonmurtajalla oleva vahtitupa	—	—	1,350	—	1,350	—
Keituhuoneenrannan tavaravaja	—	—	15,000	—	15,000	—
Makasiininrannan s:n	—	—	445,000	—	445,000	—
Pohjoisen ja eteläisen laiturihaaran s:n	—	—	16,000	—	16,000	—
Katajanokan laiturin s:n	—	—	98,950	—	98,950	—
S:n s:n s:n	—	—	99,979	82	99,979	82
S:n s:n s:n	—	—	96,854	92	96,854	92
Länsirannan tarkastuspaviljonki	—	—	18,400	—	18,400	—
Linnanrannan odotuspaviljonki	—	—	4,000	—	4,000	—
Tehtaanpuiston kasvihuoneet	—	—	7,000	—	7,000	—
Yhteensä ^{31/12} 1913 Smk	10,333,362	19	18,264,201	74	28,597,563	93

II. Kaupungin ulkopuolella sijaitsevat maatilat.

Saldo vuodelta 1912	Smk 1,107,700:—
Lisäksi tulevat: kaupungin mielisairaalan uutisrakennukset Sipoon pitäjässä	„ 929,000:—
Saldo joulukuun 31 p:nä 1913	Smk 2,036,700:—

Saldo joulukuun 31 p:nä käsittää seuraavat tilat:

Reimarin talon	Smk 50,000:—
Oulunkylän kartanon	„ 500,000:—
Norrgårdin ja Södergårdin talot	„ 220,000:—
Nybondaksen talon	„ 120,000:—
Turvikin ja Turstenin palstatilat	„ 100,000:—
Erin. pienempiä maa-alueita Helsingin pitäjässä	„ 50,000:—
Kaupungin mielisairaalan alueen Sipoossa	„ 996,700:—
	Smk 2,036,700:—

III. Kaupungin vuokralle antama maa.

Saldo vuodelta 1912	Smk 5,333,995: 60
Vuodelta 1913 on maanvuokria tuloutettu:	
Erinäisiä maanvuokria	Smk 214,481: 85
Kaivopuisto, maanvuokria	„ 2,416: 91
Satunnaisia maanvuokria	„ 93,013: 92
	Smk 309,912: 68
Vuonna 1912	„ 266,699: 78
Vuosivuokrien lisäännys on	Smk 43,212: 90
mikä lisäännys 5 % mukaan pääomaksi muunnettuna vastaa	„ 864,258:—
Saldo joulukuun 31 p:nä 1913	Smk 6,198,253: 60

IV. Myytävänä olevat tontit joulukuun 31 p:nä 1913.

Korttelin N:o	Tontti N:o	Kadun nimi	Pinta-ala m ²		Ykkös-hinta		Myyntiarvo	
			Asuin-raken-nuksien	Tehdas- ja mak. ra-kennuks.	Smp.	7/16.	Smp.	7/16.
41	2	Vilhonkatu	845,950	—	200	—	169,190	—
190	9	Linnankatu	—	495,917	23	—	11,406	09
—	13	" "	—	369,000	23	—	8,487	—
—	15	" "	—	369,000	23	—	8,487	—
—	17	" "	—	369,000	23	—	8,487	—
—	19	" "	—	369,000	23	—	8,487	—
—	21	" "	—	1,225,725	23	—	28,191	67
191	6	" "	—	372,855	23	—	8,575	66
—	8	" "	—	372,855	25	—	9,321	37
—	15	Kruunuvuorenkatu	—	372,855	25	—	9,321	37
—	17	" "	—	372,855	25	—	9,321	37
251	3	Vilhonvuorikatu	1,254,000	—	15	—	18,810	—
288	28	I. Viertotie	1,853,500	—	50	—	92,675	—
297	3	Pitkäsillanranta	1,580,250	—	120	—	189,630	—
—	5	" "	891,621	—	80	—	71,329	68
—	7	" "	945,810	—	80	—	75,664	80
—	9	" "	950,670	—	80	—	76,053	60
318	4	V. Linja	1,754,963	—	40	—	70,198	52
—	6	" "	1,735,191	—	40	—	69,407	64
321	15	Älppikatu	2,119,604	—	12	—	25,435	24
326	25	" "	2,125,734	—	30	—	63,772	02
—	28	Castréninkatu	1,537,725	—	25	—	38,443	12
—	10	Kaarlenkatu	1,190,638	—	30	—	35,719	13
—	22	Helsinginkatu	1,167,900	—	30	—	35,037	—
—	24	" "	1,749,000	—	24	—	41,976	—
327	8	Kaarlenkatu	1,204,083	—	30	—	36,122	46
328	3	V. Linja	1,226,392	—	20	—	24,527	84
331	9	Pengerkatu	1,501,740	—	30	—	45,052	20
—	11	" "	1,373,217	—	30	—	41,196	51
—	13	" "	1,428,994	—	20	—	28,579	88
—	15	" "	1,185,987	—	30	—	35,579	61
—	29	I. Viertotie	1,422,300	—	45	—	64,003	50
332	15	Porthankatu	1,050,700	—	22	—	23,115	40
—	17	" "	1,171,678	—	25	—	29,291	95
333	16	" "	1,036,223	—	30	—	31,086	69
336	3	Kaarlenkatu	1,200,420	—	30	—	36,012	60
339	11	" "	1,366,130	—	25	—	34,153	25
—	13	" "	1,325,350	—	25	—	33,133	75
340	37	I. Viertotie	1,245,664	—	40	—	49,826	56
—	39	" "	1,525,251	—	40	—	61,010	03
—	17	Pengerkatu	1,238,939	—	30	—	37,168	17
347	2	Vaasankatu	1,512,145	—	35	—	52,925	07
—	1	Helsinginkatu	1,257,600	—	40	—	50,304	—
348	9	" "	985,250	—	22	—	21,675	50
—	11	" "	960,690	—	25	—	24,017	25
350	20	Flemingkatu	1,361,651	—	20	—	27,233	02
—	25	" "	1,512,715	—	15	—	22,690	73
Siirros			—	—	—	—	1,992,133	25

Korttelin N:o	Tontin N:o	Kadun nimi	Pinta-ala m ²		Ykkös-hinta		Myyntiarvo	
			Asuin-raken-nuksien	Tehdas- ja mak. rakennuks.	Smc.	pää.	Smc.	pää.
		Siirros	—	—	—	—	1,992,133	25
350	22	Vaasankatu	1,237,153	—	22	—	27,217	36
351	1	Josafatinkatu	1,003,125	—	30	—	30,093	75
—	3	” ”	1,003,125	—	30	—	30,093	75
—	5	I. Brahekatu	1,729,000	—	25	—	43,225	—
—	28	Vaasankatu	1,003,125	—	25	—	25,078	12
358	33	Pengerkatu	1,377,882	—	20	—	27,557	64
359	32	” ”	1,466,122	—	20	—	29,322	44
—	2	Fredriksberginkatu	1,196,732	—	20	—	23,934	64
—	4	” ”	1,072,500	—	15	—	16,087	50
—	6	” ”	1,457,326	—	15	—	21,859	89
—	8	” ”	1,469,708	—	20	—	29,394	16
—	10	” ”	1,071,067	—	22	—	23,563	47
361	20	” ”	1,042,872	—	22	—	22,943	18
—	22	” ”	1,259,457	—	22	—	27,708	05
362	38	” ”	1,283,727	—	20	—	25,674	53
—	13	I. Brahekatu	1,156,000	—	20	—	23,120	—
—	11	Porvoonkatu	1,498,909	—	25	—	37,472	72
363	2	” ”	1,672,938	—	20	—	33,458	76
—	4	” ”	1,751,894	—	22	—	38,541	67
—	35	Vaasankatu	1,295,000	—	25	—	32,375	—
364	12	L. Brahekatu	1,278,000	—	20	—	25,560	—
—	14	” ”	1,097,400	—	25	—	27,435	—
371	8	Porvoonkatu	1,610,059	—	18	—	28,981	05
—	10	” ”	948,090	—	10	—	9,480	90
—	21	Kristiinankatu	1,070,485	—	10	—	10,704	85
373	14	Porvoonkatu	1,721,466	—	10	—	17,214	66
—	16	” ”	1,534,972	—	7	—	10,744	80
—	18	Viipurinkatu	1,338,300	—	8	—	10,706	40
—	20	” ”	1,350,000	—	10	—	13,500	—
—	22	” ”	1,350,000	—	11	—	14,850	—
—	24	” ”	1,350,000	—	11	—	14,850	—
375	11	” ”	1,027,749	—	12	—	12,332	98
—	20	Porvoonkatu	724,500	—	9	—	6,520	50
376	25	” ”	1,386,000	—	10	—	13,860	—
—	27	” ”	1,386,000	—	9	—	12,474	—
—	7	Kotkankatu	1,188,000	—	9	—	10,692	—
—	56	Fredriksberginkatu	1,386,000	—	9	—	12,474	—
—	54	” ”	1,386,000	—	9	—	12,474	—
—	52	” ”	1,888,000	—	10	—	11,880	—
377	7	Siuntionkatu	519,800	—	4	50	2,399	10
378	8	” ”	762,400	—	5	—	3,812	—
—	3	Inkoonkatu	762,400	—	10	—	7,624	—
386	30	Porvoonkatu	625,919	—	8	—	5,007	35
—	32	” ”	663,825	—	8	—	5,310	60
—	34	” ”	701,730	—	8	—	5,613	84
—	36	” ”	739,636	—	7	—	5,177	45
—	38	” ”	777,541	—	6	—	4,665	24
—	40	” ”	815,447	—	5	—	4,077	23
387	14	Karjalankatu	1,104,000	—	8	—	8,832	—
—	45	Porvoonkatu	695,640	—	8	—	5,565	12
		Siirros	—	—	—	—	2,895,673	95

Korttelin N:o	Tontin N:o	Kadun nimi	Pinta-ala m ²		Ykkös-hinta		Myyntiarvo	
			Asuin-raken-nuksien	Tehdas- ja mak. raken-nuks.	Sm ^c	7/100	Sm ^c	7/100
		Siirros	—	—	—	—	2,895,673	95
387	74	Fredriksberginkatu	612,750	—	6	—	3,676	50
388	76	" "	688,000	—	10	—	6,880	—
—	78	" "	1,118,000	—	8	—	8,944	—
—	80	" "	920,000	—	8	—	7,360	—
—	82	" "	644,000	—	9	—	5,796	—
405	12	Arkadiakatu	1,531,100	—	50	—	76,555	—
407	4	Töölönkatu	1,560,234	—	50	—	78,011	70
—	6	Dagmarkatu	1,284,600	—	35	—	44,961	—
—	7	Nervanderkatu	1,561,358	—	35	—	54,647	53
408	4	Tempelikatu	1,168,418	—	35	—	40,894	63
—	6	" "	1,097,040	—	38	—	41,687	52
—	12	Dagmarkatu	1,031,461	—	35	—	36,101	13
—	3	Freesekatu	1,185,480	—	36	—	42,677	28
409	2	" "	1,167,982	—	35	—	40,879	37
—	4	" "	1,119,825	—	30	—	33,594	75
—	77	Fredrikinkatu	1,232,500	—	50	—	61,625	—
—	75	" "	1,147,500	—	50	—	57,375	—
411	25	P. Rautat.katu	1,142,440	—	55	—	62,834	20
—	4	Hietaniemenkatu	1,143,416	—	40	—	45,736	64
—	12	" "	832,000	—	40	—	33,280	—
—	14	" "	1,171,950	—	40	—	46,878	—
—	16	" "	930,000	—	40	—	37,200	—
—	18	" "	750,000	—	40	—	30,000	—
—	3	Nordenskiöldkatu	736,500	—	50	—	36,825	—
—	1	" "	592,513	—	50	—	29,625	65
412 a	5	" "	850,687	—	60	—	51,041	22
416	14	Museokatu	1,856,045	—	60	—	111,362	70
—	16	" "	1,764,000	—	60	—	105,840	—
—	13	Nervanderkatu	2,341,907	—	55	—	128,804	89
417	8	Tempelikatu	1,102,347	—	38	—	41,889	19
—	10	" "	986,440	—	30	—	29,533	20
—	81	Fredrikinkatu	1,682,510	—	45	—	75,712	95
—	11	Dagmarkatu	1,227,140	—	33	—	40,495	62
—	9	" "	1,393,812	—	33	—	45,995	79
418	66	Fredrikinkatu	1,432,400	—	45	—	64,458	—
—	68	" "	1,669,554	—	40	—	66,782	16
—	25	Runebergkatu	1,493,457	—	50	—	74,672	84
419 b	7	Nordenskiöldkatu	1,104,187	—	60	—	66,251	22
424	20	Museokatu	650,000	—	25	—	16,250	—
—	22	" "	650,000	—	32	—	20,800	—
—	24	" "	845,000	—	42	—	35,490	—
—	28	" "	845,000	—	42	—	35,490	—
—	30	" "	845,000	—	42	—	35,490	—
—	32	" "	845,000	—	40	—	33,800	—
—	34	" "	1,315,088	—	45	—	59,178	96
—	15	Fjälldalinkatu	1,178,116	—	45	—	53,015	22
—	13	" "	880,000	—	42	—	36,960	—
—	11	" "	880,000	—	38	—	33,440	—
—	9	" "	881,600	—	42	—	37,027	20
—	7	" "	960,000	—	40	—	38,400	—
		Siirros	—	—	—	—	5,197,901	01

Korttelin N:o	Tontin N:o	Kadun nimi	Pinta-ala m ²		Ykkös-hinta		Myyntiarvo	
			Asum-raken-nuksien	Tehdas- ja mak. raken-nuks.	Smc.	7mk	Smc.	7mk
		Siirros	—	—	—	—	5,197,901	01
425	4	Fjällalinkatu	751,166	—	32	—	24,037	31
429	18	Runebergkatu	1,078,030	—	50	—	53,901	50
—	20	" "	1,052,600	—	50	—	52,630	—
431	33	" "	1,917,574	—	47	—	90,125	97
432	22	" "	1,412,735	—	47	—	66,398	54
—	24	" "	1,264,224	—	40	—	50,568	96
—	26	" "	1,885,708	—	55	—	76,213	94
435	12	Cygnæuskatu	1,698,319	—	45	—	76,424	36
—	6	Apollokatu	1,599,152	—	45	—	71,961	84
—	3	Creutzkatu	1,537,500	—	48	—	73,800	—
436	13	Museokatu	1,035,500	—	48	—	49,704	—
—	15	" "	1,512,500	—	48	—	72,600	—
—	17	" "	1,512,500	—	52	—	78,650	—
—	12	Apollokatu	2,842,106	—	45	—	127,894	77
—	10	" "	1,049,125	—	36	—	37,768	50
—	8	" "	1,049,125	—	46	—	48,259	75
437	4	Ahlqvistkatu	932,091	—	30	—	27,962	73
—	36	Museokatu	1,428,964	—	40	—	57,158	56
—	39	Runebergkatu	838,290	—	45	—	37,723	05
—	37	" "	994,280	—	40	—	39,771	20
—	35	" "	1,607,169	—	45	—	72,322	60
442	4	Minervakatu	1,290,414	—	40	—	51,616	56
—	14	Apollokatu	1,027,576	—	45	—	46,240	92
—	16	" "	826,150	—	40	—	33,046	—
—	18	" "	907,089	—	45	—	40,819	—
443	23	Museokatu	1,076,404	—	48	—	51,667	39
—	43	Runebergkatu	1,138,824	—	55	—	62,635	32
446	11	Töölönkatu	1,417,375	—	70	—	99,216	25
447	14	" "	1,302,163	—	25	—	32,554	07
—	16	" "	1,483,294	—	55	—	81,581	17
—	9	Creutzkatu	1,214,270	—	45	—	54,642	15
448	8	E. Hesperiakatu	1,290,000	—	48	—	61,920	—
—	6	Creutzkatu	900,000	—	42	—	37,800	—
—	4	" "	780,000	—	42	—	32,760	—
—	5	Apollokatu	1,665,207	—	45	—	74,934	31
—	7	" "	780,000	—	38	—	29,640	—
—	9	" "	900,000	—	38	—	34,200	—
—	24	E. Hesperiakatu	1,312,628	—	40	—	52,505	12
462	22	L. Viertotie	1,037,894	—	75	—	77,842	05
—	19	Töölönkatu	1,431,750	—	65	—	93,063	75
473	67	Runebergkatu	1,626,860	—	45	—	73,208	70
—	65	" "	1,470,296	—	45	—	66,163	32
—	63	" "	1,102,352	—	45	—	49,605	84
477	58	" "	1,359,996	—	50	—	67,999	80
—	32	L. Viertotie	1,356,600	—	52	—	70,543	20
—	34	" "	1,353,400	—	52	—	70,376	80
—	36	" "	1,340,000	—	52	—	69,680	—
—	38	" "	1,287,325	—	52	—	66,940	90
—	40	" "	1,285,978	—	55	—	70,728	78
478	56	Runebergkatu	1,168,941	—	50	—	58,447	05
		Siirros	—	—	—	—	8,145,987	87

Kortteli N:o	Tontti N:o	Kadun nimi	Pinta-ala m ²		Ykkös-hinta		Myyntiarvo	
			Asuin-raken-nuksien	Tehdas- ja mak. raken-nuks.	Smk.	7/16.	Smk.	7/16.
		Sirros	—	—	—	—	8,145,987	87
485	21	Ruusavillakatu	962,050	—	35	—	33,671	75
486	49	Töölönkatu	1,410,646	—	35	—	49,372	61
487	17	Topeliuskatu	1,906,717	—	40	—	76,268	68
498	52	L. Viertotie	905,560	—	45	—	40,750	20
—	54	" "	1,332,250	—	38	—	50,625	50
Yhteensä Smk			—	—	—	—	8,446,845	78

Kaupungin omiin tarkoituksiin varatut tontit joulukuun 31 p:nä 1913.

Kortteli N:o	Tontti N:o	Kadun nimi	Pinta-ala m ²	Ykkös-hinta		Arvo	
				Smk.	7/16.	Smk.	7/16.
37	1	Fabianinkatu	4,198	200	—	839,600	—
110	11	Merimiehenkatu	677	110	—	74,470	—
150	2	Kruunuvuorenkatu	5,775	20	—	115,500	—
162	3	Kansakoulukatu	2,371	60	—	142,260	—
166	13	Ruoholahdenkatu	2,969	60	—	178,140	—
198	—	Arkadiakatu	5,019	120	—	602,280	—
301 b	2	Toinen linja	1,809	50	—	90,450	—
"	3	" "	2,536	50	—	126,800	—
"	1	Porthaninrinne	2,325	50	—	116,250	—
325	20	Helsinginkatu	4,180	30	—	125,400	—
352	—	" "	3,800	30	—	114,000	—
357	2	Sturekatu	10,850	25	—	271,250	—
369	—	" "	3,722	25	—	93,050	—
401 a	2	L. Viertotie	6,000	100	—	600,000	—
402	5	P. Rautatiekatu	3,950	80	—	316,000	—
"	7	" "	1,458	60	—	87,480	—
"	9	" "	1,410	60	—	84,600	—
403	4	L. Viertotie	3,250	70	—	227,500	—
412 b	10	Runebergkatu	1,353	50	—	67,650	—
"	12	" "	1,448	50	—	72,400	—
418	23	" "	4,370	40	—	174,800	—
419 a	24	Arkadiakatu	6,345	40	—	253,800	—
419 b	4	Lapuankatu	5,437	40	—	217,480	—
Yhteensä			—	—	—	4,991,160	—

Yhdistelmä.

Myytävänä olevat tontit	Smk	8,446,845: 78
Kaupungin omiin tarkoituksiin varatut tontit	"	4,991,160: —
Yhteensä Smk		13,438,005: 78

V. Myytyjen tonttien erääntymätön lunastushinta.

	Smk		Smk	
Tontinlunastukset.				
Saldo vuodelta 1912	—	—	10,650,708	69
<i>Vuonna 1913 myydyt tontit:</i>				
N:o 15 Topeliuskatu, liikemies N. J. Ahlmanille	52,070	41		
” 14 Dagmarkatu, rakennusmestari A. W. Koskelle	56,339	75		
” 3 Fjälldalinkatu, rakennusmestari O. E. Lundille	22,750	—		
” 5 s:n rakennusmestari A. Ahlgrenille	22,750	—		
” 49 Porvoonkatu, talonomistaja V. Nyssöselle	4,311	12		
” 10 Kristiinankatu, talonomistaja A. K. Wikströmille	36,247	88		
” 11 Karjalankatu, leipuri Hj. Gröndahlille	5,002	—		
” 15 Porvoonkatu, rakennusmestari W. Ekmanille	18,150	51		
” 4 Viipurinkatu, s:n s:n	22,360	—		
” 10 Töölönkatu, arkkitehti S. Frosterukselle	75,107	58		
” 18 Ruusavillakatu, tehtailija K. G. Tirkkoselle	31,942	40		
” 5 Siuntionkatu, rakennusmestari A. Salovaaralle	2,858	90		
” 20 Pääskylänkatu, Yhdistettyjen villatehtaiden osakeyhtiölle	109,025	55		
” 2 Arkadiakatu, kauppias S. Nikolajeff J:orille (lisäalue) . .	24,209	40		
” 19 Pietarinkatu, Perhe-Rakennus Osakeyhtiö, korvausta oikeudesta saada laittaa asuinhuoneita tontilla olevan asuinrakennuksen alakerrokseen	2,721	—		
” 8 Laivanvarustajakatu, Helsingin Sähkövalaistus Osakeyhtiö, lisämaksu oikeudesta saada rakentaa ja käyttää tontti asuintonttina	40,000	—		
Venäläinen Uspenskin tuomiokirkon viereinen maa-alue Venäläiselle seurakunnalle, pakkoluovutushinta	7,500	—	533,346	50
Smk	—	—	11,184,055	19
Vähenee 1913 vuoden kuoletus	—	—	1,256,187	35
Smk	—	—	9,927,867	84
Tontinlunastuksia Kaivopuiston alueelta.				
Saldo tammikuun 1 päivänä	119,567	63		
Vähenee 1913 vuoden kuoletus	5,145	15	114,422	48
Saldo ³¹ / ₁₂ 1913 Smk	—	—	10,042,290	32

VI. Vesijohdon pääoma-arvo.

Vesijohtolaitoksen kirjanpidon mukaan oli laitoksen pääoma-arvo joulukuun 31 p:nä 1912	Smk 6,406,388: —
Lisäennys vuonna 1913	„ 860,999: 39
	<u>Smk 7,267,387: 39</u>
Poisto samana vuonna	„ 155,811: 73
	<u>Saldo ³¹/₁₂ 1913 Smk 7,111,575: 66</u>
jakautuen poisto seuraavasti:	
Rakennukset, koneet ja putkiverkko	„ 6,829,974: 66
Vesimittarit	„ 184,988: —
Kalusto ja työkalut	„ 96,613: —
	<u>Smk 7,111,575: 66</u>

VII. Kaasutehtaan pääoma-arvo.

Kaasutehtaan kirjanpidon mukaan oli tehtaan pääoma-arvo 1912 vuoden lopussa	Smk 5,204,148: 15
Lisäennys vuonna 1913	„ 163,775: 91
	<u>Smk 5,367,924: 06</u>
Poisto samana vuonna	„ 156,062: 16
	<u>Saldo ³¹/₁₂ 1913 Smk 5,211,861: 90</u>
josta määrästä tulee:	
Rakennusten, koneiden ja putkiverkon osalle	„ 4,807,358: 99
Kaluston osalle	„ 327,572: 97
Kaasumittarien osalle	„ 76,929: 94
	<u>Smk 5,211,861: 90</u>

VIII. Sähkötehtaan pääoma-arvo.

Sähkötehtaan kirjanpidon mukaan oli tehtaan pääoma-arvo 1912 vuoden lopussa	Smk 7,377,021: 39
Lisäennys vuonna 1913	„ 1,210,402: 94
	<u>Smk 8,587,424: 33</u>
Poisto samana vuonna	Smk 229,637: 75
Ylimääräinen kuoletus	„ 3,100: —
	<u>„ 232,737: 75</u>
	<u>Saldo ³¹/₁₂ 1913 Smk 8,354,686: 58</u>
josta määrästä tulee:	
Rakennusten, koneiden ja johtoverkon y. m. osalle	„ 7,735,778: 66
Kaluston osalle	„ 101,094: 72
Sähkölaitteiden osalle	„ 517,813: 20
	<u>Smk 8,354,686: 58</u>

IX. Kalustoa huoneistoissa, joita käyttävät:

	Saldo vuodelta 1912		1913 vuoden kuluessa				Saldo 31/12 1913	
			Vähentynyt		Tullut lisää			
Ent. Huutokauppakamari	264	30	3	70	—	—	260	60
Lapinlahdenkadun lastensairaala ...	3,947	20	89	70	343	50	4,201	—
Palolaitos	127,926	50	4,143	—	13,092	—	136,875	50
Rakennustarkastajan virkahuoneisto	7,722	90	47	55	777	25	8,452	60
Rakennuskonttori	20,850	10	2,191	75	1,692	25	20,350	60
” varasto ainespihalla	413,071	71	35,100	07	356,318	73	734,290	37
Rahatoimikamari	8,319	85	2,527	60	9,305	05	15,097	30
Rahatoimikonttori	20,846	50	3,183	75	3,217	—	20,879	75
Vaivaistalo	52,769	28	55,322	57	105,221	—	102,667	71
” Työlaitos	30,312	55	9,789	74	36,523	79	57,046	60
” Lastenkoti	5,008	77	3,657	21	6,853	95	8,205	51
Vaivashoitohallituksen huoneisto ..	5,485	60	—	—	2,495	37	7,980	97
Kansakoulu, Ratakatu 8	53,481	28	341	70	1,546	65	54,686	23
” Kallion 4 linja 9	13,290	90	674	65	621	18	13,237	43
” Kallion 4 linja 13—15 ..	103,652	12	902	35	4,961	95	107,711	72
” Kallion jatkoluokka ...	1,514	75	—	—	—	—	1,514	75
” Eläintarhanhuvila 7 ..	5,476	64	99	48	158	75	5,535	91
” Tehtaankatu 15 ja 17 ..	63,307	58	8,968	30	11,493	86	65,833	14
” Fjälldal	2,168	77	99	75	79	10	2,148	12
” Kansakoulukatu 2 ja 4	34,898	79	2,562	10	2,803	65	35,140	34
” Fredriksberg I	1,462	43	8	15	27	25	1,481	53
” Fredriksberg II	1,225	41	17	65	39	70	1,247	46
” Fredriksberg III	1,401	06	1	40	—	—	1,399	66
” Oikokatu 7	10,784	27	1,163	99	1,237	57	10,857	85
” Huopalahti	1,812	71	11	60	11	95	1,813	06
” Kasarminkatu 21	33,015	07	843	10	1,463	40	33,635	37
” Lapinlahdenkatu 6	18,102	49	149	73	1,115	74	19,068	50
” Toukola	17,888	98	105	27	3,934	40	21,718	11
” Mariankatu 22	4,341	49	33	30	46	75	4,354	94
” Nikolainkatu 18	57,442	95	1,537	90	2,284	90	58,189	95
” Punavuorenkatu 10 ..	3,970	20	12	—	88	60	4,046	80
” I. Roopertinkatu 11 ..	7,494	11	1,087	65	85	85	6,492	31
” Töölö	41,087	82	246	80	1,246	70	42,087	72
” Vallila	39,762	48	892	21	1,567	71	40,437	98
” Vladimirkatu 34	4,087	59	—	—	962	50	5,050	09
Kansakoulukanslia, suomalainen ...	7,169	75	—	—	—	—	7,169	75
” ruotsalainen	2,312	67	—	—	695	25	3,007	92
Kansakoulujen varastohuone	296	23	18	—	—	—	278	23
Satamakonttori	4,043	25	1,087	—	4,521	75	7,478	—
H:gin kaupungin kirjasto, Rikhardin-								
katu 3	27,878	60	3,532	—	8,166	50	32,513	10
” kirjavarasto	105,500	—	5,000	—	12,000	—	112,500	—
” Tehtaank. haaraosasto ...	1,273	80	13	50	12	—	1,272	30
” ” kirjavar.	300	—	—	—	—	—	300	—
” Hermannin ”	1,824	05	16	—	32	75	1,840	80
” kirjavarasto	6,450	—	800	—	2,500	—	8,150	—
Siirros	1,375,243	50	146,282	22	599,546	30	1,828,507	58

	Saldo vuo- velta 1912		1913 vuoden kuluessa				Saldo 31/12 1913	
			Vähentynyt		Tullut lisää			
Siirros	1,375,243	50	146,282	22	599,546	30	1,828,507	58
Helsingin kaup. kirjasto Sörnäsän haaraosto	10,441	85	319	45	787	90	10,910	30
” kirjavarasto	34,400	—	2,000	—	5,000	—	37,400	—
” Töölön haaraosasto	1,796	60	89	70	373	65	2,080	55
” ” kirjavar.	11,650	—	1,000	—	3,000	—	13,650	—
Helsingin kaupungin museo	35,000	—	—	—	3,600	—	38,600	—
Hesperian sairaala	6,572	77	186	30	—	—	6,386	47
Humaliston s:n	25,705	80	1,371	15	3,323	55	27,658	20
Terveydenhoitolautakunta	25,707	58	1,567	15	2,104	02	26,244	45
” sairaanhoitoparselit	1,157	68	115	—	201	53	1,244	21
Majoituslautakunta	618	83	132	49	62	63	548	97
S:n liikekannallepanoa varten	—	—	—	—	1,393	06	1,393	06
Majoituskasarmi, Suvilahdenkatu 4	9,269	02	5,479	02	—	—	3,790	—
Kunn. Työv. as. Kristiinankatu 16 ..	127	—	13	90	160	—	273	10
” ” ” Hietaniemenk. 5—23	3,650	90	502	—	333	—	3,481	90
Kunnan työnvälitystoimisto	1,326	40	435	25	111	10	1,002	25
Vanhankaupungin mylly	195	15	21	70	1	25	174	70
Lihantarkastusasema	2,933	80	1,993	80	90	—	1,030	—
Laboratoori terv. tutkimuksia varten	14,566	—	1,014	—	1,575	80	15,127	80
Maistraatti	11,387	10	585	—	443	—	11,245	10
Henkikirjoittajan huoneisto	1,668	—	1,052	—	—	—	616	—
Marian sairaala	226,923	99	18,066	73	31,920	70	240,777	96
Työväenasiain lautakunta	1,517	—	1,517	—	—	—	—	—
Ruumiinavaushuone	888	45	888	45	—	—	—	—
Pakkahuone	8,312	—	1,208	50	801	70	7,905	20
” Sipulisaarenkadun var- rella ja Työkunta	238	50	90	50	16	—	164	—
Petrolivalaistus	8,619	67	829	—	778	—	8,568	67
Tuberkelitautisten poliklinikka	5,273	89	416	05	801	30	5,659	14
Poliisikamari	40,722	—	59	—	—	—	40,663	—
Passitoimisto	1,039	—	—	—	—	—	1,039	—
Keskuspoliisi	7,025	80	456	50	29	—	6,598	30
Etsivä osasto	5,233	—	10	—	145	—	5,368	—
1:nen poliisivartiokonttori	1,433	—	465	25	—	—	967	75
2:nen ”	2,372	10	—	—	—	—	2,372	10
3:mas ”	1,688	20	—	—	—	—	1,688	20
4:jäs ”	4,295	25	—	—	—	—	4,295	25
Hermannin poliisivartiokonttori }	4,295	25	—	—	—	—	4,295	25
Siveellisyysosasto	3,550	50	936	65	814	85	3,428	70
Tiedonantotoimisto	801	—	—	—	45	—	846	—
Revisionikonttori	3,993	88	—	—	2,336	80	6,330	68
Raatihuoneenarkisto	7,342	—	1,271	—	598	—	6,669	—
Erinäisiä varastoja Raatihuoneella ..	3,819	85	346	—	650	—	4,123	85
Raastuvanoikeus	9,605	70	2,256	75	7,773	30	15,122	25
Oikeusaputoimisto	1,527	—	—	—	48	—	1,575	—
Sosiaalilautakunta	—	—	—	—	1,517	—	1,517	—
Seurahuone	3,110	—	—	—	2,551	50	5,661	50
Kesäpäiväparantola	2,605	09	68	31	405	53	2,942	31
Kaupunginvoudinkonttori	5,134	—	58	—	1,036	80	6,112	80
Kaupunginvalt. huoneist. Pörssital.	30,321	65	—	—	6,628	95	36,950	60
S:n ent. huoneisto Raatihuon.	3,041	65	3,041	65	—	—	—	—
Siirros	1,963,852	15	196,145	47	681,004	22	2,448,710	90

	Saldo vuodelta 1912		1913 vuoden kuluessa				Saldo ^{31/12} 1913	
			Vähentynyt		Tullut lisää			
Siirros	1,963,852	15	196,145	47	681,004	22	2,448,710	90
Tilastokonttori	6,332	95	2	25	257	25	6,587	95
Kivelän sairaala.....	68,868	32	37,409	03	59,753	95	91,213	24
” lisäsairaala Greijuksessa ..	10,492	22	1,584	06	1,919	23	10,827	39
Rantamakasiinit.....	5,527	70	56	50	16	50	5,487	70
Erin. kaupungin talot.....	—	—	—	—	1,184	—	1,184	—
Taksoitusvalmistelukunta	3,173	55	145	95	1,615	80	4,643	40
Liikennekonttori	6,340	80	719	60	107	20	5,728	40
Liikennekontt. haaraos. warrantim.	119	—	37	—	—	—	82	—
” haaraosasto Länsirann.	4,603	95	577	90	240	—	4,266	05
” ” Kruunuvuorenk.	3,152	70	420	50	55	50	2,787	70
” ” tarkastuspaviljonki ..	173	50	23	—	—	—	150	50
Lavantaut. lisäsairaala Fjälldalissa ..	24,641	10	1,805	20	39	—	22,874	90
Kasvatuslaitos, Porvoon pitäjä (Lavers)	3,468	01	56	20	92	60	3,504	41
” Bromarvi, Bengtsår	47,287	92	4,884	99	8,681	13	51,084	06
” Finby, Aisböle	9,911	69	114	45	526	60	10,323	84
” Lohja, Karstu	3,418	95	55	75	336	43	3,699	63
” Lohja, Outamo	7,432	77	1,683	29	2,726	85	8,476	33
” Nummi	3,929	88	92	55	313	15	4,150	48
” Sipoo	3,966	40	112	75	154	30	4,007	95
” Wekkoski, pikkulast.k. ...	1,167	58	49	95	82	60	1,200	23
” Wihti, Vanjoki	2,090	70	36	90	1,130	10	3,183	90
” vastaanottokoti	—	—	817	36	6,667	85	5,850	49
Kasvatuslautakunta	2,344	87	17	80	601	63	2,928	70
Kasvivarasto Tehtaanpuiston ja Töölön puiston kasvihuoneissa sekä kaupungin taimistoissa	133,986	80	—	—	16,981	35	150,968	15
Tyttöjen ammattikoulu	16,725	56	1,517	05	1,165	76	16,374	27
Poikien ”	12,046	65	2,979	52	760	45	9,827	58
Yhteensä Smk	2,345,055	72	251,345	02	786,413	45	2,880,124	15

X. Arvopaperit.

Saldo vuodelta 1912	Smk	131,125:—
Lisäksi tulee 14 Helsingin Telefoonyhdistyksen osuuskirjaa à Smk 150:— Smk 2,100:—		
” 2 kpl. 1/2 s:n s:n à ” 75:— ” 150:—	Smk	2,250:—
” 8,778 Helsingin Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiön osaketta nim. Smk 1,755,600:— kurssista 268	”	4,705,008:— ” 4,707,258:—
Saldon joulukuun 31 p:nä 1913 muodostavat:		
227 osaketta H:gin Makasiinosakeyhtiössä à Smk 500:—	Smk	113,500:—
8,778 ” ” Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiössä nim. Smk 1,755,600 kurssista	”	4,705,008:—
130 osuuskirj. H:gin Telefoonyhdistyksessä à Smk 150:—	”	19,500:—
5 puolta ” ” ” ” ” 75:—	”	375:— Smk 4,838,383:—

Helsingin kaupungin vakautettu velka.

Obligatsioonilaina	Alkuperäinen määrä	Saldo tammik. 1 p:nä 1913	Kuoletus v. 1913	Saldo jouluk. 31 p:nä 1913	%	Erään-tyy
1876 v:n vesijohtolaina	1,500,000	865,300	44,100	821,200	5,0	1926
1882 v:n uutisrakennus- ja järjestelylaina ..	1,550,000	261,500	83,500	178,000	4,5	1915
1892 v:n obligatsioonil.	4,500,000	4,012,000	37,500	3,974,500	4,5	1952
1898 v:n obligatsioonil.	3,994,000	2,671,500	30,000	2,641,500	3,5	1953
1900 v:n obligatsioonil.	3,000,000	2,775,000	24,000	2,751,000	4,0	1956
1902 v:n obligatsioonil.	8,000,000	7,520,000	59,000	7,461,000	4,0	1958
1909 v:n obligatsioonil.	16,096,000	15,841,985	93,055	15,748,930	4,5	1961
1911 v:n obligatsioonil.	25,150,000	25,009,160	147,379	24,861,781	4,5	1961
<i>Vuoden varrella otettu laina:</i>						
1913 v:n kuoletuslaina	5,025,000	—	—	5,025,000	5,0	1945
Smk	68,815,000	58,956,445	518,534	63,462,911	—	—

Vesijohto-obligatsioonilaina,

otettiin Helsingin vesijohdon lunastamista varten ja jaettiin toukokuun 1 p:nä 1876 K. Senaatin toukokuun 17 p:nä 1876 antaman suostumuksen nojalla kolmeen sarjaan:

A. à	Smk 1,000	N:rot 1—500	=	Smk 500,000
B. à	” 500	” 1—1,500	=	” 750,000
C. à	” 200	” 1—1,250	=	” 250,000
3,250 kpl. = Smk 1,500,000				

Korkoliput erääntyvät $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$. Arpominen toimitetaan vuosittain marraskuun 1 p:nä seuraavan vuoden toukokuun 1 päivänä tapahtuvaa lunastamista varten. Korkoliput ja obligatsioonit lunastaa Helsingin kaupungin Rahatoimikonttori. Korkokanta 5 %, puolen vuoden korkoliput eri sarjoissa Smk 25: —, 12: 50 ja 5: —.

Kuoletetaan 50 vuodessa, luettuna toukokuun 1 p:stä 1876. Korkolippujen vanhentumisaika on 10 vuotta, obligatsioonien 15 vuotta.

Lainan otti hankkiakseen Suomen Yhdyspankki al pari kurssista ja siitä saatiin:

Kuittaamalla kaup. sanotusta pankista toukok. 11 p:nä 1876 ottama laina ..	Smk 1,100,000:—
Käteistä huhtikuun 19 p:nä 1877	” 150,000:—
” kesäkuun 27 ” ”	” 150,000:—
” joulukuun 12 ” ”	” 100,000:—
	Smk 1,500,000:—

Laina käytettiin berliniläisen Vesijohtoyhtiö Neptunin tänne perustaman vesijohdon ostamiseen ja täydentämiseen.

Vesilaitoksen alkuperäistä kauppahintaa, joka oli	Smk 1,200,000: —
alennettiin, osaksi sovinto-oikeuden päätöksen mukaan, osaksi vapaaehtoisella sopimuksella	„ 84,804: 55
joten siis maksettiin Smk 1,115,195: 45	

Tähän tulevat täydentämisen, laajentamisen, käytön y. m. tuottamat menot:

Vuosina 1876—77	Smk 81,924: 76	
Vuonna 1878	„ 72,819: 33	
„ 1879	„ 46,617: 66	
„ 1880	„ 44,802: 75	
„ 1881	„ 46,137: 79	Smk 292,302: 29
Korkoja, niistä vähennettyä vesijohdon tulot vuosina 1876—81	„ 92,502: 26	
Yhteensä Smk 1,500,000: —		

Uutisrakennus- ja järjestelylaina

otettiin erinäisiä uutisrakennuksia ja kaupungin asemakaavan järjestelyjä varten Keis. Senaatin elokuun 4 päivänä 1882 antamalla suostumuksella. Laina jaettiin toukokuun 1 päivänä 1882 kolmeen sarjaan:

A. à Smk 3,000: — N:rot 1—150	Smk 450,000: —
B. à „ 1,000: — „ 1—700	„ 700,000: —
C. à „ 500: — „ 1—800	„ 400,000: —
1,650 kpl. Smk 1,550,000: —	

Korkoliput erääntyvät $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$. Arpominen toimitetaan vuosittain marraskuun 1 p:nä seuraavan vuoden toukokuun 1 päivänä tapahtuvaa lunastamista varten. Korkoliput ja obligatsioonit lunastaa Helsingin kaupungin Rahatoimikonttori. Korkokanta $4\frac{1}{2}$ %, puolen vuoden korkoliput eri sarjoissa Smk 67: 50, 22: 50 ja 11: 25. Kuoletetaan 33 vuodessa, toukokuun 1 päivästä 1882 lukien. Korkolippujen vanhentumisaika on 10, obligatsioonien 15 vuotta.

Lainan möi Rahatoimikamari vähitellen keskimäärin 97,94 % kurssista ja tuotti se

Smk 1,518,073: 75

Lainavarat käytettiin:

1878 vuoden uutisrakennuslainan maksamiseen	„ 200,000: —
Uuden muonamakasiinin teettämiseen venäläiselle sotaväelle	„ 400,000: —
Vanhankaupungin myllyn uudestirakentamiseen	„ 45,000: —
Kunnan sairaalan rakentamiseen	„ 257,700: —
Vanhan venäl. muonamakasiinin sisustamiseen tulli- ja pakkahuoneeksi ..	„ 33,000: —
Malminkadun kansakoulutalon rakentamiseen	„ 196,323: 22
Kanavaverkon laajentamiseen	„ 100,000: —
Vesijohdon laajentamiseen	„ 50,000: —

Siirros Smk 1,282,023: 22

	Siirros	Smk 1,282,023: 22
Erinäisten kaupungin lainaksi ottamain lahjoitettujen rahastojen takaisin maksamiseen	”	180,812: —
Rautatien kiveämiseen	”	50,000: —
Realikoulun talon piirustuksiin	”	2,300: —
Lainan kustannukset:		
Obligatsioonien valmistaminen	Smk 1,837: 68	
Ilmoituksia ja sekalaisia kustannuksia	” 1,100: 85	2,938: 53
		<u>Smk 1,518,073: 75</u>
Pääomanalennus		<u>31,926: 25</u>
	Yhteensä	<u>Smk 1,550,000: —</u>

1892 vuoden obligatsioonilaina

otettiin Kaivopuiston lunastamista, erinäisiä talo-, laiturij- ja kanavarakennuksia sekä vesilaitoksen laajentamista varten Keis. Senaatin maaliskuun 26 p:nä 1892 antamalla suostumuksella. Jaettiin toukokuun 1 p:nä 1892 kolmeen sarjaan:

A. à Smk 5,000 = Kr. 3,600 N:rot 1—400	Smk 2,000,000: —
B. à ” 1,000 = ” 720 ” 1—1,500	” 1,500,000: —
C. à ” 500 = ” 360 ” 1—2,000	” 1,000,000: —
	<u>3,900 kpl. Smk 4,500,000: —</u>

Korkoliput erääntyvät toukokuun 1 ja marraskuun 1 päivänä. Arvotaan vuosittain marraskuun 1 p:nä seuraavan vuoden toukokuun 1 päivänä tapahtuvaa lunastamista varten. Korkolippuja ja obligatsioneja lunastavat Suomen rahassa Suomen Yhdyspankin ja Pohjoismaiden Osakepankin Kauppaa ja Teollisuutta varten kaikki konttorit sekä Ruotsin rahassa, kurssista 72 Kr. = 100 Smk, Skandinaviska Kredit Aktiebolagetin Tukholman ja Gööteporin konttorit. Korkokanta $4\frac{1}{2}$ %, puolen vuoden korkoliput eri sarjoissa Smk 112: 25 (Kr. 81), Smk 22: 50 (Kr. 16: 20) ja Smk 11: 25 (Kr. 8: 10).

Laina kuoletetaan 60 vuoden kuluessa toukokuun 1 p:stä 1892 lukien; toukokuun 1 p:stä 1902 alkaen saa kuoletusmäärää lisätä. Obligatsioonien vanhentumisaika on 15, korkolippujen 10 vuotta.

Lainan otti hankkiakseen konsortio, johon kuuluivat Suomen Yhdyspankki Helsingissä, Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten Viipurissa sekä Senaattori L. Mechelin, ollen kurssi 93 % nimellisarvosta eli Smk 4,185,000: —.

Lainavarat on käytetty seuraaviin tarkoituksiin:

Kaivopuistoalueen lunastus	Smk 287,000: —	
Sikäl. rakennusten korjaus	” 13,000: —	
Viemärikanava It. Kaivopuistoon	” 9,469: 76	Smk 309,469: 76
	Siirros	Smk 309,469: 76

	Siirros	Smk	309,469: 76
Länsirannan kauppahallien rakentaminen	Smk	210,000: —	
Vanhan muonamakasiinin sisustaminen tulli- ja pakka- huoneeksi	”	47,000: —	
Talon rakentaminen palolaitokselle	”	294,000: —	
Lisärakennuksia Vaivaistaloon ja työlaitoksen rakentaminen	”	135,493: 10	
Lisärakennuksia kunnan sairaalaan ja Vaivaistalon hou- ruinhoitorakennus	”	7,066: 90	” 693,560: —
Vesijohto It. Kaivopuiston	”	46,809: 66	
” Munkkisaarelle	”	21,663: 36	
” Lapinlahden sairaalaan	”	11,510: 57	
” Sörnäsiin	”	10,315: 98	
” Lääninvankilaan	”	15,880: 23	
” Harjun huvilaan	”	6,034: 72	
Vesijohdon laajentaminen vuonna 1887	”	19,225: 78	
” ” ” 1888	”	104,356: 05	
” ” ” 1889	”	181,165: 59	
” ” ” 1890	”	425,127: 55	
” ” ” 1891	”	74,638: 80	
” ” ” 1895	”	22,064: 24	
” ” ” 1896	”	7,601: 69	
” ” ” 1897	”	99,274: 60	
Höyrypumpun hankkiminen Vanhankaupungin veden- nostolaitokseen	”	178,107: 50	
Vesijohdon uudet suodattimet	”	239,519: 17	
Vesijohdon työpajan ja makasiinin rakentaminen	”	36,704: 51	” 1,500,000: —
Makasiinilaiturin lisärakennus	”	288,355: 52	
Sataman syventäminen sanotun laiturin kohdalta	”	14,326: 19	
Satamien laiturityöt vuonna 1894	”	761,960: —	
” ” ” 1895	”	417,590: 03	
” ” ” 1896	”	70,195: 93	
Katajanokan ” ” 1897	”	84,600: —	
” ” ” 1898	”	40,460: 65	” 1,677,488: 32
Lainan kustannukset:			
Obligatsionien valmistaminen	”	3,794: 37	
Sekalaisia kustannuksia	”	687: 55	” 4,481: 92
			Smk 4,185,000: —
Pääomanalennus			” 315,000: —
			<u>Yhteensä Smk 4,500,000: —</u>

1898 vuoden obligatsionilaina

otettiin Kaupunginvaltuuston huhtik. 5 p:nä 1897 tekemän ja K. Senaatin elok. 4 p:nä s. v. vahvistaman päätöksen mukaan erinäisten kaupungin velkojen maksamista ja sen lainoihin vuosilta 1876 ja 1882 kuuluvien obligatsionien ostoa, Katajanokan laituritöitä ja kaupungin vesijohtolaitoksen laa-

jentamista sekä ehdollisesti uuden kaupungintalon ja uuden kansakoulutalon rakentamista varten. Laina päätettiin helmikuun 1 p:nä 1898 yhteensä 7 miljoonan Suomen markkaan, josta määrästä kuitenkin vain 3,994,000 markkaa on laskettu liikkeeseen.

Tästä määrästä peruutettiin kuitenkin jo vuonna 1900 Smk 994,000:—, joten nykyään on liikkeessä 3 miljoonaa markkaa neljässä sarjassa:

A. à	Smk 5,000 = Rmk 4,050 = Kr. 3,600	N:rot 1—180	Smk 900,000:—
B. à	„ 2,000 = „ 1,620 = „ 1,440	„ 1—450	„ 900,000:—
C. à	„ 1,000 = „ 810 = „ 720	„ 1—600	„ 600,000:—
D. à	„ 500 = „ 405 = „ 360	„ 1—1,200	„ 600,000:—
			<u>2,430 kpl. Smk 3,000,000:—</u>
Peruutettuja ja mitättömyitä obligatsioneja			<u>„ 994,000:—</u>
			Smk 3,994,000:—

Korkoliput erääntyvät $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{8}$. Arpominen vuosittain helmikuussa elokuun 1 päivänä tapahtuvaa lunastamista varten. Korkolippuja ja obligatsioneja lunastavat Suomen rahassa Helsingin kaupungin Rahatoimikonttori, Suomen Pankin ja Suomen Yhdyspankin kaikki konttorit, Saksan rahassa, kurssista 100 Smk = 81 Rmk, Bank für Handel und Industrie Berlinissä ja Vereinsbank in Hamburg, sekä Ruotsin rahassa, kurssista 100 Smk = 72 Kr. Aktiebolaget Stockholms Handelsbank Tukholmassa. Korkokanta $3\frac{1}{2}$ %, puolen vuoden korkoliput eri sarjoissa Smk 87: 50 (Rmk 70: 88, Kr. 63), Smk 35:— (Rmk 28: 35, Kr. 25: 20), Smk 17: 50 (Rmk 14: 18, Kr. 12: 60), Smk 8: 75 (Rmk 7: 09, Kr. 6: 30).

Laina kuoletetaan ennen vuotta 1953; helmik. 1 p:stä 1908 alkaen saa kuoletusmäärää lisätä. Obligatsionien vanhentumisaika on 15 vuotta, korkolippujen 10 vuotta.

Lainamäärästä otti vuonna 1898 hankkiakseen nimellisesti 3 miljoonaa markkaa konsortio, johon kuuluivat Suomen Pankki, Helsinki, Suomen Yhdyspankki, Helsinki, Pankkihuone Robert Warschauer & C:o, Berliini, ja Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Tukholma, $94\frac{1}{2}$ %:n hinnasta, mikä vastaa Smk 2,835,000:— jota paitsi konsortio vuonna 1899, sopimuksen mukaan heinäk. 25 p:ltä s. v., vielä otti hankkiakseen 994,000 Suomen markkaa 87: 40 „ 868,756:— joten laina on tähän saakka tuottanut Smk 3,703,756:—

Alkuaan 7,000,000 markaksi määrätystä lainasta on kaupunginrahastossa myymättä Smk 3,000,000:— josta kuitenkin on vähennettävä 1899—1913 vuoden kuoletukset „ 358,500:—

Myymättömiä obligatsioneja Smk 2,641,500:—

Lainavarat on käytetty seuraavasti:

Gumtähden säterin ostoa varten otetun lainan suoritus	„	500,000:—
Aleksanterink. talon N:o 22 ostoa varten otetun lainan suoritus ja kunnan sairaalain rakentaminen	„	500,000:—
Hakasalmen huvilan rakennusten kauppahinnan suoritus	„	60,000:—
		<u>Siirros Smk 1,060,000:—</u>

Tukholmassa. Korkokanta 4 %, puolen vuoden korkoliput eri sarjoissa Smk 100 (Rmk 81: —, Kr. 72: —), Smk 40 (Rmk 32: 40, Kr. 28: 80), Smk 20 (Rmk 16: 20, Kr. 14: 40), Smk 10 (Rmk 8: 10, Kr. 7: 20).

Laina kuoletetaan ennen vuotta 1956; kuoletusmäärää saa lisätä helmik. 1 p:stä 1910 alkaen. Obligatsioonien vanhentumisaika on 15 ja korkolippujen 10 vuotta.

Lainan otti tammik. 17 p:nä 1900 hankkiakseen konsortio, johon kuuluivat Suomen Pankki, Helsinki, Suomen Yhdyspankki, Helsinki, Pankkihuone Robert Warschauer & C:o, Berliini, Vereinsbank in Hamburg, Herrat M. M. Warburg & C:o, Hampuri, ja Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Tukholma, seuraaviin kursseihin:

92 1/2 % kahdesta miljoonasta Suomen markasta	Smk 1,850,000: —
94 % yhdestä miljoonasta Suomen markasta	„ 940,000: —
	<u>Smk 2,790,000: —</u>

Lainasta on käytetty:

Kaasutehtaan oston	Smk 1,400,000: —
1898 vuoden 3 1/2 % obllainan yhden sarjan peruuttamiseen = 994,000 Smk kurssista 87: 40	„ 868,756: —
Uuden paviljongin rakentamiseen Marian sairaalaan	„ 125,000: —
Makasiininrannan tonttien 1—12 lunastamiseen	„ 200,000: —
Katajanokan laituritöihin	„ 170,761: 48

Lainan kustannukset:

Obligatsioonien valmistaminen ja lähetys	Smk 4,912: 60
Saksan valtakuntaleima	„ 19,679: 77
Sekalaisia kustannuksia	„ 890: 15
	<u>Smk 2,790,000: —</u>
Pääomanalennus	„ 210,000: —
	<u>Yhteensä Smk 3,000,000: —</u>

1902 vuoden obligatsioonilaina

otettiin Kaupunginvaltuuston kesäk. 17 p:nä 1902 tekemän ja Keis. Senaatin syysk. 10 p:nä s. v. vahvistaman päätöksen mukaan erinäisten lainavaroista otettavien kustannusten suorittamiseksi Katajanokan laituritöitä ja tavara-vajoja, Seurahuoneen ja Vuorimiehenkadun talon N:o 6 osto, vaivaistalon sairaalan ja Vallilan kansakoulutalon rakentamista sekä vesijohdon laajentamista ja uusien kauppahallien rakentamista y. m. varten. Laina päätettiin jouluk. 1 p:nä 1902 appointseihin N:roihiin 1—16,000, kukin määrältään Smk 500 = Fres 500 = Rmk 405 = Kr. 360, eli yhteensä Smk 8,000,000. Korkoliput erääntyvät 1/6 ja 1/12. Arpominen vuosittain kesäkuussa joulukuun 1 p:nä tapahtuvaa lunastamista varten. Korkolippuja ja obligatsioneja lunastavat Suomen rahassa Helsingin kaupungin Rahatoimikonttori ja Suomen Pankin kaikki konttorit, Saksan rahassa kurssista 100 Smk = 81 Rmk, Bank für Handel

und Industrie, Berliini, Vereinsbank in Hamburg ja pankkiliike M. M. Warburg & C:o, Hampuri, Ranskan rahassa, kurssista 100 Fmk = 100 Fres, Basler Handelsbank, Baseli, sekä erinäiset ranskalaiset pankit, joista erityisesti ilmoitetaan, Ruotsin rahassa, kurssista 100 Smk = 72 Kr., Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Tukholma. Korkokanta 4 %, puolen vuoden korkoliput Smk 10 (Fres 10, Rmk 8:10, Kr. 7:20).

Laina kuoletetaan ennen vuotta 1958; kuoletusmäärää saa lisätä jouluk. 1 p:stä 1912 alkaen. Obligatsioonien vanhentumisaika on 15, korkolippujen 10 v.

Lainan otti hankkiakseen marrask. 5 p:nä 1902 päätetyllä sopimuksella konsortio, johon kuuluivat Suomen Pankki Helsingissä, Pankkihuone Robert Warschauer & C:o Berliinissä, Vereinsbank in Hamburg, Herrat M. M. Warburg & C:o Hampurissa, Aktiebolaget Stockholms Handelsbank Tukholmassa, Herrat Hope & C:o Amsterdamissa, Basler Handelsbank Baselissa sekä Herrat von Speyr & C:o Baselissa 95,10 % kurssista, joten siitä saatiin Smk 7,608,000:—
Maksettu voitto-osuus ” 15,264: 15
Smk 7,623,264: 15

Laina on käytetty seuraavasti:

Seurahuoneen osto	Smk	800,000:—	
Hietalahdentorin kauppahallit	”	125,000:—	
Kasarmintorin s:n	”	175,000:—	
Vuorimiehenkadun talon N:o 6 osto	”	207,000:—	
Vallilan kansakoulu	”	239,500:—	
Työ- ja vaivaistalon sairaala	”	75,000:—	

Laiturirakennuksia y. m. Katajanokalla:

Laiturityöt	Smk	697,003: 46	
Tavaravajat	”	200,000:—	” 897,003: 46
Vesijohdon laajennus 1902/03	”	316,224: 23	
s:n s:n 1904	”	114,827: 44	
s:n s:n 1905	”	142,159: 57	
s:n s:n 1906	”	139,568: 51	
s:n s:n 1907	”	380,050:—	
s:n s:n 1908	”	460,772: 33	
s:n s:n 1910	”	41,515: 04	” 1,595,117: 12
Kunnan työväenasunnot	”	735,750:—	
Vallilan rakennustoiminnan avustusrahasto	”	264,250:—	
Sähkötehdas	”	2,500,000:—	

Lainan kustannukset:

Obligatsioonien valmistaminen ja lähetys	Smk	7,470: 47	
Väliaikaiset kuitit	”	1,040: 11	
Sekalaisia kustannuksia	”	1,132: 99	” 9,643: 57
			Smk 7,623,264: 15
Pääomanalennus	”	392,000:—	
Vähennetään maks. voitto-osuus	”	15,264: 15	” 376,735: 85
			<u>Yhteensä Smk 8,000,000:—</u>

1909 vuoden obligatsioonilaina

otettiin Kaupunginvaltuuston joulukuun 15 p:nä 1908 tekemän ja Keis. Senaatin helmik. 9 p:nä 1909 vahvistaman päätöksen mukaan erinäisten lainavaroista maksettavien kunnan sairas- ja vaivashoidolle tarpeellisten uutisrakennusten kustannusten suorittamista, kaupungin omien teknillisten laitosten perustamista ja laajentamista, kaupungin alueen laajentamista sekä aikaisempien, lyhyeksi maksuajaksi otettujen lainojen takaisinmaksamista varten. Laina päätettiin toukok. 1 p:nä 1909 appointseihin N:roihiin 1—6,400, kukin määrältään Smk 2,515 = Rmk 2,040 = £ 100: — = Kr. 1,810, eli yhteensä Smk 16,096,000 Korkoliput erääntyvät $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$. Kuoletus tapahtuu takaisinostamalla tai arpomalla, joka toimitetaan marrask. 1 p:nä seuraavan vuoden toukokuun 1 p:nä tapahtuvaa lunastamista varten. Korkolippuja ja obligatsioneja lunastavat Helsingissä Suomen rahassa Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten ja Privatbanken i Helsingfors, aktiebolag, Hampurissa Saksan rahassa Vereinsbank in Hamburg ja pankkihuone Joh. Berenberg Gossler & C:o, Lontoossa Englannin rahassa pankkihuone J. Henry Schröder & C:o sekä Tukholmassa Ruotsin rahassa Bankaktiebolaget Stockholm-Öfre Norrland. Korkokanta $4\frac{1}{2}$ %, puolen vuoden korkoliput Smk 56: 59 (Rmk 45: 90, £ 2: 5: —, Kr. 40: 73).

Laina kuoletetaan ennen vuotta 1961; kuoletusmäärää saa lisätä toukok. 1 p:stä 1919. Obligatsioonien vanhentumisaika on 15, korkolippujen 10 vuotta.

Lainan otti hankkiakseen huhtik. 17 p:nä 1909 päätetyllä sopimuksella konsortio, johon kuuluivat Bankaktiebolaget Stockholm-Öfre Norrland, Tukholma, Vereinsbank in Hamburg, Privatbanken i Helsingfors ja Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten, Helsinki, 89 %:n kurssista, joten siitä saatiin Smk 14,325,440: —.

Laina on käytetty seuraavasti:

Marian sairaalan laajennus	Smk	600,000: —
Ainespihan kaasukello	”	260,000: —
Kaasutehtaan kehäjohto	”	1,044,000: —
Uusi kaasutehdas	”	3,300,000: —
Sähkötehdas	”	3,405,000: —
Uusi työ- ja vaivaistalo	”	1,700,000: —
Oulunkylän kartanon osto	”	500,000: —
Vilhonkadun kolmen tontin lunastus	”	1,077,000: —
Fabianinkadun tontin N:o 1 lunastus	”	360,000: —
Uutisrakennuksia vesijohdon alueella Vanhassakaupungissa	”	255,500: —
Vesijohdon laajennus 1909	Smk	1,093,330: 08
” ” 1910	”	260,834: 33
” ” 1911	”	327,800: 65
” ” 1913	”	133,824: 23
	”	1,815,789: 29

Lainan kustannukset:

Obligatsioonien valmistaminen	”	4,183: 82
Lähetyskustannuksia y. m.	”	3,966: 89
	”	8,150: 71
	Smk	14,325,440: —
Pääomanalennus	”	1,770,560: —
	Yhteensä Smk	16,096,000: —

1911 vuoden obligatsioonilaina

otettiin Kaupunginvaltuuston huhtikuun 18 päivänä 1911 tekemän ja Keisari-lisen Senaatin toukokuun 9 päivänä samaa vuotta vahvistaman päätöksen mukaisesti kauppahallin, uuden teurastamon, kansakoulutalon ja uuden kau-pungintalon rakennuttamista, erinäisten kaupunginosain laajentamista, satama-rakennuksia sekä vesijohtoverkon laajentamista ynnä järjestämättömäin velkain suorittamista varten. Laina otettiin kesäkuun 1 päivänä kahdessa sarjassa:

A. à Smk 2,515: — = Rmk 2,040: — =		
£ 100 = Kr. 1,810: — = Frcs 2,515: —	N:rot 1—8,000	Smk 20,120,000: —
B. à Smk 503: — = Rmk 408: — = £ 20		
= Kr. 362: — = Frcs 503: — „ 1—10,000	„ 5,030,000: —
	18,000 kpl.	Smk 25,150,000: —

Korkoliput erääntyvät $\frac{1}{6}$ ja $\frac{1}{12}$. Kuoletus toimitetaan takaisinostamalla tahi arpomalla joulukuun 1 päivänä seuraavan kesäkuun 1 päivänä tapahtuvaa lunastamista varten. Korkolippuja ja obligatsioneja lunastavat Helsingissä Suomen rahassa Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten sekä Privatbanken i Helsingfors, aktiebolag, Hampurissa Saksan rahassa Vereinsbank in Hamburg ja Dresdner Bank in Hamburg sekä pankkihuone Joh. Berenberg Gossler & C:o, Strassburgissa Saksan rahassa Allgemeine Elsässische Bankgesellschaft, Lontoossa Englannin rahassa pankkihuone J. Henry Schröder & C:o sekä Tukholmassa Ruotsin rahassa Skandinaviska Kreditaktiebolaget ja Bankaktiebolaget Norra Sverige. Korkokanta on $4\frac{1}{2}$ %/o, puolen vuoden korkoliput eri sarjoissa Smk 56: 59 (Rmk 45: 90 £ 2: 5: — Kr. 40: 73, Frcs 56: 59) ja Smk 11: 31 $\frac{1}{2}$ (Rmk 9: 18 £ —: 9: — Kr. 8: 14 $\frac{1}{2}$ Frcs 11: 31 $\frac{1}{2}$).

Laina kuoletetaan 50 vuodessa kesäkuun 1 päivästä 1911 lukien, saaden kuoletusta lisätä kesäkuun 1 päivästä 1921 lähtien. Obligatsioonien vanhentumis-aika on 15, korkolippujen 10 vuotta.

Lainan otti toukokuun 15 päivänä 1911 tehdyn välikirjan mukaan hankkiakseen konsortio, johon kuuluivat Privatbanken i Helsingfors, aktiebolag, ja Pohjoismaiden Osakepankki Kaup-paa ja Teollisuutta varten Helsingissä, Skandinaviska Kreditaktiebolaget Gööteporissa, Bankaktiebolaget Norra Sverige Tukholmassa, Vereinsbank in Hamburg, Dresdner Bank in Hamburg ja pankkihuone Joh. Berenberg Gossler & C:o, Hampurissa, Allgemeine Elsässische Bankgesellschaft, Strassburgissa, sekä Herrat J. Henry Schröder & C:o, Lontoossa, $93,75$ %/o:n kurssista, joten lainasta saatiin Smk 23,578,125: —.

Lainasta on joulukuun viimeiseen päivään 1913 käytetty seuraavat määrät:

Pitkäsillan uudestirakentaminen	Smk	907,500: —
Uusi kulkutautisairaala	„	2,234,000: —
Uusi mielisairaala	„	996,702: 30
Kallion uusi paloasema	„	225,000: —
		<hr/>
	Siirros Smk	4,363,202: 30

	Siirros Smk	4,363,202: 30
Hermannin uusi paloasema	”	25,000: —
Korkeavuorenkadun talon N:o 39 osto	”	125,000: —
Aleksanterinkadun talon N:o 26 osto	”	400,000: —
Helsingin Laivaveistämön osto	”	1,000,000: —
Hakaniementorin uusi kauppahalli	”	420,000: —
Uuden työ- ja vaivaistalon uutisrakennustyöt	”	373,340: —
Bus- ja Santaholman järjestely	”	500,000: —
Vesijohtolaitoksen laajentaminen	”	353,105: 17
Sähkötehtaan	”	1,400,000: —
” ” Kallioon ja Töölöön	”	860,000: —
Sähkötehtaan alueen lokaviemärijohdon muutto	”	20,000: —
P. Robertinkadun talon N:o 8 osto	”	148,000: —
Uuden kulkutautisairaalan kalusto	”	100,000: —

Lainan kustannukset:

Obligationsien valmistaminen	Smk 14,596: —
Lähetykustannuksia y. m.	” 6,737: 51 ” 21,333: 51
	Smk 10,108,980: 98

Käyttämättömiä lainavaroja on varattu seuraaviin tarkoituksiin:

Vesijohdon laajentaminen*)	Smk 776,000: —
Vesijohtolaitoksen uutistöihin ja mittarien ostoon	” 470,400: —
Kaasutehtaan uunilaitoksen laajentamiseen	” 400,000: —
Kaasumittarien ostoon	” 80,000: —
Sähkötehtaan laajentamiseen sähkövoiman antamiseksi raitiotiekäyttöön	” 450,000: —
Sähkömittarien ostoon	” 100,000: —
Sähkötehtaan laajentamiseen**)	” 452,000: —
Santa- ja Busholman tasoitus-, rantasilta- ja lokaviemäri- töihin	” 1,700,000: —
Uutta mielisairaala varten***)	” 1,803,797: 70
Kunnan teurastamon rakentamiseksi Sörnäsiin	” 2,000,000: —
Yleishyödyllisen rakennustoiminnan lainarahasto	” 2,000,000: —
	Smk 10,232,197: 70
Vastedes määrättäviin tarkoituksiin	” 3,236,946: 32 ” 13,469,144: 02
	Smk 23,578,125: —
Pääomanalennus	” 1,571,875: —
	Yhteensä Smk 25,150,000: —

*) Myönnetty määräraha ^{22/12} 1911 Smk 1,000,000: — & ^{15/4} 1913 Smk 776,000: —.

**) ” ” ^{22/12} 1911 ” 2,000,000: —.

***) ” ” ^{15/2} 1910 ” 2,471,500: — & ^{8/10} 1912 ” 329,000: —.

1913 vuoden kuoletuslaina

otettiin Kaupunginvaltuuston tammikuun 28 päivänä 1913 tekemän ja Keisarillisen Senaatin toukokuun 8 päivänä samaa vuotta vahvistaman päätöksen mukaisesti Helsingin Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiön osakkeiden ostoa varten. Laina päätettiin toukokuun 14 päivänä appointseihin N:oihin 1—9,375, kukin määrältään Smk 536: — eli yhteensä Smk 5,025,000: —, josta määrästä kuitenkin ainoastaan Smk 4,705,008 on laskettu liikkeeseen.

Korkoliput erääntyvät $\frac{2}{1}$ ja $\frac{1}{7}$. Kuoletus tapahtuu takaisinostamalla tahi arpomalla heinäkuun 1 päivänä seuraavan vuoden tammikuun 2 päivänä alkavaa lunastamista varten. Korkolippuja ja obligatsioneja lunastaa Helsingin Rahatoimikonttori. Korkokanta 5 %, puolen vuoden korkoliput Smk 13: 40.

Laina kuoletetaan 32 vuodessa, tammikuun 1 päivästä 1913 lukien. Korkolippujen ja obligatsioonien vanhentumisaika on 10 vuotta.

Laina on laskettu liikkeeseen nimellisarvokursista Helsingin Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiön osakkeiden maksuna.

Helsingin kaupungin vakautettu velka nousi vuosina 1904—1913 seuraaviin määriin:

Vuonna 1904	Smk 20,016,700: —	Vuonna 1909	Smk 34,968,600: —
” 1905	” 19,757,800: —	” 1910	” 34,643,420: —
” 1906	” 19,550,400: —	” 1911	” 59,451,410: —
” 1907	” 19,334,000: —	” 1912	” 58,956,445: —
” 1908	” 19,108,900: —	” 1913	” 63,462,911: —

Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin lahjoitusrahastojen tilejä ja tilinpäätöstä vuodelta 1913.

Kaupungin lahjoitusrahastojen pääomamäärään, joka 1913	
vuoden alussa oli	Smk 3,456,019: 66
ovat vuoden varrella tulleet lisäksi	
rouva Ida Ekmanin avustusrahasto Smk 667: 69	
suoritusta K. H. Renlundin stipendira- hastoon	„ 150,000: —
K. H. Renlundin stipendi- ja palkinto- rahasto käsiammatti- ja tehdas- työntekijöitä varten	„ 50,000: —
rahasto kunnan uimahallin rakentami- seksi Helsinkiin	„ 10,000: —
palautuneita stipendimaksuja	„ 83: 28
agiota arvotuista obligatsioneista	„ 154: —
korkosäästöjä	„ 52,709: 48
	„ 263,614: 45
Pääomasaldo on joulukuun 31 päivänä	Smk 3,719,634: 11
Kasvaneita korkoja	„ 158,722: 97
	Yhteensä Smk 3,878,357: 08

Vuimeisinä kymmenenä vuotena ovat rahastojen pääomamäärät olleet:

Vuonna 1903 Smk 2,315,456: 83	Vuonna 1908 Smk 3,226,241: 32
„ 1904 „ 2,551,797: 95	„ 1909 „ 3,345,121: 02
„ 1905 „ 2,584,142: 46	„ 1910 „ 3,382,965: 46
„ 1906 „ 2,781,842: 57	„ 1911 „ 3,351,900: 67
„ 1907 „ 2,901,613: 89	„ 1912 „ 3,456,019: 66

Rahastojen varain sijoitus sekä siinä tapahtuneet muutokset näkyvät seuraavasta taulukosta.

Rahasto		Saldo tammik. 1 p:nä	Saldo jouluk. 31 p:nä
	Kiinteistötili.		
XX	Mariankadun talo N:o 22 korttelissa Metsäkarju	40,000	40,000
	Velkakirjojen tili.		
	Kiinnitystä vastaan, korko 6 %	1,324,100	2,063,900
	” ” ” 5½ %	1,203,830	772,194 98
	” ” ” 5 %	278,500	
	Maksetut lainat N:rot 26, 69 ja 91	2,806,430	
	Smk 94,000: —		
	Maksettu lainoista N:roista 38, 84—88, 101 ja 109—112	26,335 02	
		120,335 02	
		2,686,094 98	
	Annettu lainaa N:o 113	150,000	2,836,094 98
	Obligationsitili.		
XVI	Preuss. 3½ % cons. obl. nim. Rmk 2,300: —	3,088 86	3,088 86
XXIII	Rysk-Holl. 5 % cons. obl. nim. Rpl 720: —	2,995 20	2,995 20
XXX	} Helsingin kaup. 5 % laina v. 1876 nim. Smk 17,000: —	17,000	17,000
LIX			
LIX	Helsingin kaup. 4½ % laina v. 1882 nim. Smk 1,000: — (500)	900	450
XLI	Osakeyhtiö Tornatorin 5 % obl. nim. Smk 15,000: — (12,000)	14,480	11,584
	Helsingin kaup. 5 % laina v. 1876 nim. Smk 2,300: — (1,700)	2,265 50	1,665 50
	Helsingin kaup. 4 % laina v. 1900 nim. Smk 10,000: —	8,800	8,800
		49,529 56	
	Lisäksi tulee:		
	Suomen Kiinteistöpankki osakeyhtiön 5 % laina vuodelta 1912 nim. Smk 200,000	196,000	196,000
	Agiota arvotuista obligationsioneista	154	
		245,683 56	
	Arvottu:		
	Helsingin kaupungin 5 % laina vuodelta 1876. Smk 600: —		
	Siirros Smk 600: —	245,683 56	241,583 56

	Siirros Smk 600:—	245,683	56	241,583	56
	Helsinginkaupungin 4½ % laina vuodelta 1882.. „ 500:—				
	Osakeyhtiö Tornatorin 5 % laina		4,100	241,583	56
	Osaketili.				
XIV	Suomen Yhdyspankin, 34 kpl.	5,935		5,935	
XXI	Pohjoismaiden Osakepankin Kauppaa ja Teollisuutta varten, 444 kpl.	133,200		133,200	
XLI	5 s:n	2,125		2,125	
	28 s:n	13,580		13,580	
LXIV	Etelä-Suomen Kaupunkienvälisen Tele- fooniosakeyhtiön, 10 kpl.	2,940		2,940	
	Helsingin Panttiosakeyhtiön, 10 kpl. ..	7,020		7,020	
	Pohjoismaiden Osakepankin Kauppaa ja Teollisuutta varten, 215 kpl.	91,908	75	91,908	75
	Helsingin Makasiiniosakeyhtiön, 160 kpl. (428)	85,640		250,047	95
	Suomen kaupunki- ja maalaiskuntain Keskuslainakassan, 10 kpl.	50,000		50,000	
		392,348	75		
	Lisäksi tulee:				
	Etelä-Suomen Kaupunkienvälisen Tele- fooniosakeyhtiön, 2 kpl.	400		400	
	Helsingin Makasiiniosakeyhtiön, 268 kpl.	164,407	95	557,156	70
	Pankkitili.				
	Privatbanken i Helsingfors, säästökassa- tilillä	201,490	61	102,260	43
	Waasan Osakepankki, talletustilillä	20,000		—	
	S:n karttuvalla pääomatilillä			667	69
	Suomen Kauppapankki Osakeyhtiö, tal- letustilillä			10,000	
				112,928	12

	Yhdistelmä:				
	Kiinteistö	40,000		40,000	
	Velkakirjat	2,806,430		2,836,094	98
	Obligatsioonit	49,529	56	241,583	56
	Siirros	2,895,959	56	3,117,678	54

	Siirros	2,895,959	56	3,117,678	54
Osakkeet		392,348	75	557,156	70
Pankkitili		221,490	61	112,928	12
	Smk	3,509,798	92	3,787,763	36
Korkoja, maksamattomia		54,147	51	67,494	68
Kassa		38,062	55	23,099	04
	Yhteensä Smk	3,602,008	98	3,878,357	08

Vuoden korkotulot, kaikkiaan Smk 207,139: 43, jakaantuvat senraavasti:

Mariankadun talo N:o 22	—	—	4,243	20	
Preuss. 3½ % cons. obl.	96	38			
Venäl.-Holl. 5 % d:o	140	07			
Helsingin kaup. 5 % obl.	940	—			
” ” 4½ % obl.	33	75			
” ” 4 % obl.	297	23			
Osakeyhtiö Tornatorin 5 % obl.	750	—	2,257	43	
Yhdyspankin osakkeet	162	50			
Pohjoismaiden Osakepankin osakkeet	17,300	—			
Helsingin Makasiiniosakeyhtiön osakkeet	6,400	—			
Suomen kaupunki- ja maalaiskuntain Keskuslaina- kassan osakkeet	2,500	—			
Etelä-Suomen Kaupunkienvälisen Telefooniosake- yhtiön osakkeet	200	—			
Helsingin Panttiosakeyhtiön osakkeet	480	—	27,042	50	
Velkakirjat	168,434	60			
Säästökassatilin korko	4,895	67			
Pankkitalletusten korko	266	03	173,596	30	
	Smk	—	—	207,139	43

mikä vastaa kiinteistöstä 10,6 %, obligatsioneista 4,6 %, osakkeista 6,89 % sekä velkakirjoista ja pankkitilistä 5,68 %. Kaikkien rahastojen korkokanta, mikäli ne eivät ole erikseen sijoitetut, on 5,862 %.

Paitsi niitä rahastoja, joiden korkotulot lahjoituskirjoihin pantujen ehtojen perusteella tai muiden sopimusten nojalla toistaiseksi menevät eri henkilöille, ei seuraavia rahastoja vielä ole käytetty lahjoittajien määräämiin tarkoituksiin:

	Pääoma jouluk. 31 p:nä 1913	
<i>Helena Kristina Åkermanin</i> rahasto turvattomien naisten kodin perustamista varten ..	Smk 26,070: 45	Vaivaishoitohallitus määrää, milloin rahastoa ruvetaan käyttämään.
<i>Sanomalehtimyyjään joulu-</i> <i>lahjarahasto</i>	„ 2,163: 71	} Kasvuutetaan toistaiseksi.
<i>Ven. hyväntekeväisyysseu-</i> <i>ran rahasto Viaporin suoma-</i> <i>laista kansakoulua varten ..</i>	„ 398: 25	
<i>Tullivahtimestarinleski Ma-</i> <i>ria Lovisa Gumbergin testa-</i> <i>menttirahasto</i>	„ 5,895: 75	
<i>Kivitehtailija K. V. Berg-</i> <i>manin rahasto</i>	„ 47,168: 96	

Rahastojen vuotuiset tulot ja menot sekä niiden tila vuodenvaihteessa näkyvät tarkemmin seuravilla sivuilla olevasta taulukosta.

Helsingissä tammikuulla 1914.

Iwar Timgren.

	Siirtosumma vuodesta 1912		1913 vuoden				Siirtosumma vuoteen 1914	
			Tulot		Menot			
	<i>Sing.</i>	<i>7¹²</i>	<i>Sing.</i>	<i>7¹²</i>	<i>Sing.</i>	<i>7¹²</i>	<i>Sing.</i>	<i>7¹²</i>
I. Vaivashoidon hyväksi lahjoitettuja rahastoja.								
<i>Joh. Sederholmin perillisten rahasto</i>	2,057	14	—	—	—	—	2,057	14
<i>Nath. Heidenstrauchin rahasto</i>	1,028	57	—	—	—	—	1,028	57
<i>C. J. Nordenstamin rahasto</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>Jakob Daniel Weckströmin rah.</i>	4,800	—	—	—	—	—	4,800	—
<i>Suomen Vapaamuurariosas- tojen rahasto</i>	8,160	—	—	—	—	—	8,160	—
<i>Kansalaiskassan rahasto</i>	4,828	57	—	—	—	—	4,828	57
<i>Helsingin kirkon köyhäinkass. rahasto</i>	2,148	57	—	—	—	—	2,148	57
<i>Viaporin koulu-, köyhäin- hoito- ja työhuonelaitoksen rahasto</i>	8,022	86	—	—	—	—	8,022	86
<i>Lars Sederholmin rahasto</i> ..	571	43	—	—	—	—	571	43
<i>Carl Otto af Forselleksen rah.</i> ..	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>Joh. Mobergin rahasto</i>	1,708	57	—	—	—	—	1,708	57
<i>I. A. Ehrenströmin rahasto</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>H. K. M. Nikolai I:n rahasto</i>	92,200	—	—	—	—	—	92,200	—
<i>H. K. M. Nikolai I:n ja hänen puolisonsa rahasto</i>	9,142	86	—	—	—	—	9,142	86
<i>Carolina Charlotta Schulinin rahasto</i>	2,000	—	—	—	—	—	2,000	—
<i>Adolf Ekholmin rahasto</i>	3,702	85	—	—	—	—	3,702	85
<i>Karolina Nyströmin rahasto</i>	4,000	—	—	—	—	—	4,000	—
<i>korko</i>	8,548	75	8,664	40	—	—	8,664	40
<i>Maksettu kaupunginkassaan</i> ..	—	—	—	—	8,548	75	—	—
II. Kuumesairaalan hyväksi lahjoitettuja rahastoja.								
<i>H. K. K. Nikolai Alexandro- vitschin rahasto</i>	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
<i>Eugenie Soltikoffin rahasto</i>	2,500	—	—	—	—	—	2,500	—
<i>korko</i>	723	—	732	80	—	—	732	80
<i>Maksettu kaupunginkassaan</i> ..	—	—	—	—	723	—	—	—
III. Kansakoulujen hyväksi lahjoitettuja rahastoja.								
<i>Wilhelm Elgin rah. köyhäin- koul. vart.</i>	34,200	—	—	—	—	—	34,200	—
<i>Helsingin Tanssiseuran rah.</i>	36,900	—	—	—	—	—	36,900	—
Siirros	240,671	75	9,397	20	9,271	75	240,797	20

Siirros	240,671	75	9,397	20	9,271	75	240,797	20
<i>Töölön sokeritehdasyht. rah.</i>	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
korko	4,401	60	4,461	20	—	—	4,461	20
Maksettu kaupunginkassaan	—	—	—	—	4,401	60	—	—
IV. Köyhäinhoidon rahastot, joiden tarkoitusta ei ole määrätty.								
<i>Carl Gustaf Hanellin rahasto</i>	5,200	—	—	—	—	—	5,200	—
korko	300	75	304	85	—	—	304	85
<i>Gustava Katarina Brobergin rahasto</i>	571	44	—	—	—	—	571	44
<i>Paul Demidoffin rahasto</i>	2,765	71	—	—	—	—	2,765	71
<i>Ottiliana Palmbladın rahasto</i>	1,451	43	—	—	—	—	1,451	43
<i>Lovisa Oikelinin rahasto</i>	452	—	—	—	—	—	452	—
<i>Maria Kristina Matheizenin rahasto</i>	9,100	—	—	—	—	—	9,100	—
<i>Kristina Othmanin rahasto</i>	159	42	—	—	—	—	159	42
korko	838	65	850	05	—	—	831	—
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle (Hanellin rah.)	—	—	—	—	300	75	—	—
Maksettu varattomille naisille apurahoina	—	—	—	—	857	70	—	—
V. Köyhäinhoidon rahastot määrättyjä tarkoituksia varten.								
<i>Wilhelm Elgin rahasto pour les pauvres honteux</i>	10,300	—	—	—	—	—	10,300	—
korko	595	72	603	80	—	—	603	80
Maksettu apurahoina yhdeksälle eri henkilölle	—	—	—	—	595	72	—	—
<i>Carl Sierckenin rahasto</i>	2,800	—	—	—	—	—	2,800	—
korko	161	95	164	15	—	—	164	15
Apurahoja kolmelle varattomalle kauppiaanleskelle	—	—	—	—	161	95	—	—
<i>Elsa Maria Lampan rahasto</i>	13,250	—	—	—	—	—	13,400	—
korko	607	70	776	75	—	—	626	75
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle	—	—	—	—	607	70	—	—
<i>Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto</i>	11,200	—	—	—	—	—	11,200	—
korko	647	80	656	60	—	—	656	60
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle	—	—	—	—	647	80	—	—
Siirros	310,475	92	17,214	60	16,844	97	310,845	55

Siirros	310,475 92	17,214 60	16,844 76	310,845 55
<i>Alexandran avustusrahasto</i> ..	5,671 26	— —	— —	5,803 71
korko	200 —	332 45	— —	200 —
Maksettu kahdelle henkilölle apurahoina	— —	— —	200 —	— —
<i>Lisette Gardbergin rahasto</i> ..	1,000 —	— —	— —	1,000 —
korko	57 80	58 60	— —	58 60
Maksettu eräälle varattomalle kauppiaanleskelle	— —	— —	57 80	— —
<i>Adolf Fredrik Sierckin rahast.</i>	7,000 —	— —	— —	7,000 —
korko	404 88	410 35	— —	410 35
Maksettu seitsemänä eri apu- rahana varattomille naisille	— —	— —	404 88	— —
VI. I. P. Crogeliuksen lastentalo- laitoksen rahasto	2,300 —	— —	— —	2,300 —
korko	133 —	134 85	— —	134 85
Maksettu Rouvasväenyhdis- tykselle	— —	— —	133 —	— —
VII. Kansakoulujen vaatetus- rahastot.				
<i>J. H. Lindroosin rahasto</i>	20,000 —	— —	— —	20,000 —
<i>J. E. Ollonqvistin rahasto</i> ..	12,000 —	— —	— —	12,000 —
<i>Pienempien kaupporvarien yhdistyksen rahasto</i>	4,500 —	— —	— —	4,500 —
<i>Cronstedtin, Gutofskyn ja Nybergin rahasto</i>	2,900 —	— —	— —	2,900 —
korko	2,278 90	2,309 70	— —	2,309 70
Maksettu kansakoulujen talou- denhoitajalle varattomien oppilasten vaatetukseen käy- tettäväksi	— —	— —	2,278 90	— —
VIII. Hedvig Arnellin rahasto ..	18,300 —	— —	— —	18,300 —
korko	1,058 45	1,072 80	— —	1,072 80
Maksettu Rouvasväenyhdis- tykselle	— —	— —	658 45	— —
Maksettu uskolliselle palveli- jattarelle Wilhelmina Back- strömille	— —	— —	400 —	— —
Siirros	388,280 21	21,533 35	20,978 —	388,835 56

Siirros	388,280	21	21,533	35	20,978	—	388,835	56
X. Kansakoulujen stipendirahastot.								
<i>Helsingin säästöpankin rah.</i>	9,300	—	—	—	—	—	9,400	—
<i>Helsingin Anniskeluosakeyh-</i> <i>tiön rahasto</i>	17,000	—	—	—	—	—	17,000	—
<i>H. K. M. Aleksanteri II:n sti-</i> <i>pendirahasto</i>	30,000	—	—	—	—	—	30,000	—
Takaisinannet. säästöönpanoja	—	—	83	28	—	—	—	—
korkoja	3,324	47	3,300	45	—	—	3,308	20
Talletettu säästöpankkiin kan-	—	—	—	—	3,300	—	—	—
sakoulunoppil. stipendeiksi	—	—	—	—	—	—	—	—
XI. Klara Wilhelmina Törmälän rahasto	41,600	—	—	—	—	—	41,600	—
korko	2,406	10	2,438	70	—	—	2,438	70
Maksettu Mariayhdistykselle ..	—	—	—	—	2,406	10	—	—
XII. Siveän palvelusväen palkit- semisrahasto	10,300	—	—	—	—	—	10,300	—
korko	669	67	603	80	—	—	73	47
Talletettu säästöpankkikirjalla	—	—	—	—	1,200	—	—	—
neljällekolmatta palvelijalle	—	—	—	—	—	—	—	—
XIII. Helsingin Anniskeluosake- yhtiön stipendirahasto alempia käsi- työläiskouluja varten	3,000	—	—	—	—	—	3,000	—
korko	175	95	175	85	—	—	181	80
Maksettu stipendeinä	—	—	—	—	170	—	—	—
XIV. Anna Sara Arosinin testa- menttirahasto	80,400	—	—	—	—	—	81,000	—
korko	4,319	64	4,527	85	—	—	4,547	49
Maksettu elinkautisia 100 mar-	—	—	—	—	3,700	—	—	—
kan apurahoja varattomille	—	—	—	—	—	—	—	—
naimattomille naisille	—	—	—	—	—	—	—	—
XV. I. A. I. Pippingskiöldin rahasto	100,000	—	—	—	—	—	100,000	—
korko	5,784	—	5,862	25	—	—	5,862	25
Maksettu Lastenhoitoyhdistyk-	—	—	—	—	5,784	—	—	—
selle	—	—	—	—	—	—	—	—
Siirros	696,560	04	38,525	53	37,538	10	697,547	47

Siirros	696,560 04	38,525 53	37,538 10	697,547 47
XVI. Axel Fredrik Laurellin stipendirahasto	3,088 86	—	—	3,088 86
korko	100 32	96 38	—	96 70
Maksettu ruotsalaiselle tyttö-	—	—	50	—
koululle	—	—	50	—
Maksettu suomalaiselle tyttö-	—	—	—	—
koululle	—	—	—	—
XVII. Carl Rosengrenin rahasto	18,000 —	—	—	18,000 —
korko	1,082 88	1,055 20	—	1,055 20
Maksettu alempiin kansakou-	—	—	1,082 88	—
luihin stipendeinä	—	—	—	—
XVIII. Helsingin iltakoulun ra-	20,800 —	—	—	21,000 —
hasto	—	—	—	—
korko	1,020 80	1,219 35	—	1,040 15
Maksettu Taideteollisuusyhdis-	—	—	1,000 —	—
tykselle	—	—	—	—
XIX. Alexandra Kiseleffin rahasto	10,000 —	—	—	10,000 —
korko	578 40	586 25	—	586 25
Maksettu kaupunginkirjanpi-	—	—	578 40	—
tätä Oscar Paldanille	—	—	—	—
XX. Maria Charlotta Olanderin	111,000 —	—	—	111,000 —
rahasto	—	—	—	—
korko	8,125 45	4,162 20	—	8,405 40
Tuloja kiinteistöstä	—	4,243 20	—	—
Maksettu Raajarikkoisten avus-	—	—	5,511 40	—
tamisyhdistykselle	—	—	2,569 40	—
Maksettu kaupunginkassaan	—	—	44 65	—
Palovakuutusmaksu	—	—	—	—
XXI. Senaattorinrouva Julie	255,700 —	—	—	255,700 —
Thilénin rahasto	—	—	—	—
korko	18,183 21	18,281 25	—	18,281 25
Maksettu Työhuoneyhdistyk-	—	—	14,626 43	—
selle	—	—	—	—
Siirros	1,144,239 96	68,169 36	63,051 26	1,145,801 28

Siirros	1,144,239 96	68,169 36	63,051 26	1,145,801 28
Maksettu Mikkelin läänin kuvernöörille jaettavaksi apurahoina sikäl. varattomille naisille	—	—	3,556 78	—
XXII. Silfvius-puolisojen lahjoitusrahasto	90,000	—	—	90,000
korko	5,202 60	5,276 05	—	5,276 05
Maksettu kaupunginkassaan:	—	—	5,202 60	—
XXIII. Fr. J. von Beckerin rahasto	494,100	—	—	518,900
korko	4,387 15	28,929 87	—	4,277 02
Maksettu eläkkeenä neiti Augusta von Beckerille sekä vuokratrahoina	—	—	4,240	—
XXIV. Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomia äitejä ja lapsia varten	30,600	—	—	31,900
korko	557 24	1,793 85	—	551 09
Maksettu rouva M. Thölgrenille	—	—	500	—
XXV. Kuolleitten poliisikonstaapeliensien leskien ja lasten avustusrahasto	170,300	—	—	171,000
korko	5,552 86	9,983 40	—	7,831 21
Maksettu kuolleitten poliisikonstaapeliensien leskille ja lapsille eläkkeinä yhteensä	—	—	7,005 05	—
XXVI. Emilia Olivia Gustavsonin ja Athalida Wilhelmina Ingmanin lahjoitusrahasto	11,756	—	—	11,760
korko	679 95	689 15	—	685 15
Maksettu Kaup.lähetykselle	—	—	679 95	—
Siirros	1,957,375 76	114,841 68	84,235 64	1,987,981 80

Siirros	1,957,375 76	114,841 68	84,235 64	1,987,981 80
XXVII. Lina Borgströmin lahjoitusrahastot.				
<i>Kansakoululasten ravitsemisrahasto</i>	15,000 —	— —	— —	15,000 —
korko	867 60	879 35	— —	879 35
<i>Pauvres honteuxin rahasto</i> ..	5,000 —	— —	— —	5,000 —
korko	289 20	293 10	— —	293 10
Maksettu apurahoina kahdelle varattomalle naiselle	— —	— —	289 20	— —
Maksettu Lasten työhuoneyhdistykselle	— —	— —	867 60	— —
XXVIII. Emilia Olivia Gustavsonin rahasto	27,900 —	— —	— —	28,100 —
korko	80 41	1,635 55	— —	315 96
Maksettu 100 markan suuruisina apurahoina varattomille naisille	— —	— —	1,200 —	— —
XXIX. H. K. M. Keisarinna Alexandran rahasto lastenmajan voimassa pitämistä varten ..	12,200 —	— —	— —	12,200 —
korko	705 65	715 20	— —	715 20
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	— —	— —	705 65	— —
XXX. Aurora Demidoffin myötäjäsrahasto.				
Pääoma	223,156 98	— —	— —	234,234 90
Maksamattomia myötäjäisiä ..	52,142 84	— —	— —	52,499 97
S:n myötäjäiskirjojen korkoja	1,657 28	— —	— —	111 43
korot	— —	16,045 93	— —	— —
Maksettu myötäjäisiä	— —	— —	4,000 —	— —
S:n myötäjäiskirjojen korkoja ..	— —	— —	2,156 73	— —
XXXI. Sanomalehtimyyjien joululahjarahasto	2,043 86	— —	— —	2,163 71
korot	— —	119 85	— —	— —
Siirros	2,298,419 58	134,530 66	93,454 82	2,339,495 42

Siirros	2,298,419 58	134,530 66	93,454 82	2,339,495 42
XXXII. Helsingin vastaiselle ukkokodille lahjoitettuja rahastoja.				
<i>Oskar Finnen rahasto</i>				
<i>Carl Lindhin y. m. rahasto</i>				
<i>Keskusteluklubin rahasto</i>				
<i>G. Sundbergin rahasto</i>				
<i>Theodor Holmströmin rahasto</i>				
<i>Joh. Gust. Wilckmanin rahast.</i>	124,447 85	—	—	124,450 —
<i>Johanna Cecilia Sundströmin rahasto</i>				
<i>J. Al. Söderströmin rahasto</i>				
<i>E. J. Willstedtin rahasto</i>				
<i>Erik Lindroosin rahasto</i>				
korot	7,254 25	7,295 45	—	7,293 30
Maksettu taloudenhoitajattar. E. Wolffille	—	—	650 —	—
Maksettu Helsingin Ukkokoti- yhdistykselle	—	—	6,604 25	—
XXXIII. Maria Bergmanin testa- menttirahasto	10,000 —	—	—	10,000 —
korke	578 41	586 25	—	650 52
Maksettu apurahoina 5 eri henkilölle	—	—	514 14	—
XXXIV. Helena Kristina Åker- manin rahasto	24,626 75	—	—	26,070 45
korke	—	1,443 70	—	—
XXXV. Karl Magnus Kullmanin rahasto	5,000 —	—	—	5,000 —
korke	289 20	293 10	—	293 10
Maksettu kansakoulunoppilait- ten kesäsiirtolain kustanta- miseksi	—	—	289 20	—
XXXVI. Augusta Hammarlundin rahasto	1,000 —	—	—	1,000 —
korke	57 80	58 60	—	58 60
Maksettu Lastenhoitoyhdis- tykselle	—	—	57 80	—
Siirros	2,471,673 84	144,207 76	101,570 21	2,514,311 39

Siirros	2,471,673 84	144,207 76	101,570 21	2,514,311 39
XXXVII. Mortimer Steniuksen avustusrahasto	43,320 —	— —	— —	43,320 —
korko	2,505 60	2,539 55	— —	2,539 55
Maksettu lahjoittajan sukulaisille	— —	— —	2,505 60	— —
XXXVIII. Karl Knut Galetskin rahasto köyhien ruotsalaisten kansakoululasten ravitsemiseksi	43,200 —	— —	— —	43,460 —
korko	2,234 23	2,532 50	— —	2,272 50
Maksettu varattomien kansakouppilaitten ravitsemiseksi ..	— —	— —	2,234 23	— —
XXXIX. K. H. Renlundin stipendiraahasto	45,100 —	— —	— —	195,900 —
korko	2,339 94	2,643 90	— —	2,383 84
Maksettu stipendeinä	— —	— —	1,800 —	— —
K. H. Renlundin kuolinpesä suorittanut	— —	150,000 —	— —	— —
XL. Carl Fridolf Ekholmin stipendiraahasto	78,100 —	— —	— —	78,100 —
korko	2,192 —	4,578 40	— —	4,610 40
Maksettu legaatteina	— —	— —	2,160 —	— —
XLI. Mathilda Ekholmin lahjoitusrahasto	55,200 —	— —	— —	55,304 —
korko	3,107 30	3,181 52	— —	3,181 52
agiota arvotuista obligatsioneista	— —	104 —	— —	— —
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	— —	— —	3,107 30	— —
XLII. Venäläisen hyväntekeväisyysseuran rahasto Viaporin suomalaista kansakoulua varten	376 20	— —	— —	398 25
korko	— —	22 05	— —	— —
Siirros	2,749,349 11	309,809 68	113,377 34	2,945,781 45

Siirros	2,749,349 11	309,809 68	113,377 34	2,945,781 45
XLIV. Hedvig Falckenin lahjoitusrahasto	5,000 —	— —	— —	5,000 —
korko	289 69	293 10	— —	293 10
Maksettu stipendeinä	— —	— —	289 69	— —
XLV. Elise Heinzen lahjoitusrahasto	1,000 —	— —	— —	1,000 —
korko	57 80	58 60	— —	58 60
Maksettu palvelijatar W. Willbergille	— —	— —	57 80	— —
XLVI. Anna Sinebrychoffin lahjoitusrahasto	163,100 —	— —	— —	164,400 —
korko	7,999 29	9,561 35	— —	8,321 14
Maksettu kansakouluille	— —	— —	7,939 50	— —
XLVII. Johan Gustaf Wilckmanin rahasto Sörnäsän kansakoulua varten	15,000 —	— —	— —	15,000 —
korko	867 60	879 35	— —	879 35
Maksettu Sörnäsän kansakoulun johtokunnalle	— —	— —	867 60	— —
XLIX. Aug. Grönvikin rahasto Helsingin kaupungin köyhien hyväksi	25,000 —	— —	— —	25,000 —
korko	1,446 —	1,465 55	— —	1,465 55
Maksettu Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistykselle	— —	— —	1,446 —	— —
L. Muurarimest. Alex. Ärtin rahasto.				
Koulupuutarharahasto	103,400 —	— —	— —	104,000 —
korko	8,110 35	6,061 55	— —	10,571 90
Maksettu kansakouluille	— —	— —	3,000 —	— —
„Yhdistyksen taidetta kouluhin“ rahasto	10,000 —	— —	— —	10,000 —
korko	1,364 41	586 25	— —	1,950 66
„Maitopisara“ yhdistyksen rahasto	5,000 —	— —	— —	5,000 —
korko	289 20	293 10	— —	293 10
Maksettu „Maitopisara“ yhdistykselle	— —	— —	289 20	— —
Siirros	3,097,273 45	329,008 53	127,267 13	3,299,014 85

Siirros	3,097,273 45	329,008 53	127,267 13	3,299,014 85
LI. Dannström-puolisoiden lahjoitus toipumakotia varten	15,000 —	— —	— —	15,000 —
korko	867 60	879 35	— —	879 35
Maksettu „Toipumakoti“ yhdistykselle	— —	— —	867 60	— —
LII. Loma-aikarahasto	5,000 —	— —	— —	5,000 —
korko	289 20	293 10	— —	293 10
Maksettu Helsingin Kansakoulujen opettaja- ja opettajatar-yhdistykselle	— —	— —	289 20	— —
LIII. Gustav Pauligin lahjoitusrahasto	50,000 —	— —	— —	50,000 —
korko	2,409 39	2,931 15	— —	3,340 54
Maksettu ylioppilas Tor von Wrightille	— —	— —	2,000 —	— —
LIV. Viola Lewinin testamenttirah.	137,100 —	— —	— —	142,221 83
korko	3,084 68	8,037 15	— —	3,000 —
Maksettu legaatteina	— —	— —	3,000 —	— —
LV. Richard Heimbergerin palkintorahasto	42,200 —	— —	— —	42,800 —
korko	2,161 10	2,473 85	— —	2,234 95
Maksettu alempien käsityöläiskoulujen johtajalle	— —	— —	1,800 —	— —
LVI. W. J. S. Westzynthiuksen testamenttirahasto	20,900 —	— —	— —	20,900 —
korko	1,208 85	1,225 20	— —	1,227 01
Maksettu Vaivashoitohallitukselle	— —	— —	1,207 04	— —
LVIII. Henrik Otto Kreugerin testamenttirahasto	1,060 —	— —	— —	1,060 —
korko	61 30	62 15	— —	62 15
Maksettu Marian turvakodille	— —	— —	61 30	— —
Siirros	3,378,615 57	344,910 48	136,492 27	3,587,033 78

	Siirros	3,378,615 57	344,910 48	136,492 27	3,587,033 78
LIX. Selma Schulmanin rahasto		50,000 —	— —	— —	50,050 —
korko		2,778 30	2,814 40	— —	2,814 40
agiota arvotuista obligat-		— —	50 —	— —	— —
sioneista		— —	— —	2,590 30	— —
Maksettu kaupunginkassaan..		— —	— —	188 —	— —
S:n palstamaksuja		— —	— —	— —	— —
LXI. Hjalmar ja Mimmi Kroije-		44,760 80	— —	— —	44,800 —
ruksen lahjoitusrahasto		2,576 30	2,624 —	— —	5,161 10
korko		— —	— —	— —	— —
LXII. Borgströmin lahjoitus-		22,200 —	— —	— —	22,200 —
rahasto „Alpin“ kunnossapitoon..		1,239 45	1,301 40	— —	1,301 40
korko		— —	— —	1,239 45	— —
Maksettu kaupunginkassaan..		— —	— —	— —	— —
LXIII. W. Wavulinin testamentti-		15,000 —	— —	— —	15,000 —
rahasto		1,157 60	879 35	— —	1,313 37
korko		— —	275 —	— —	— —
Kirkkokonttori suorittanut lisä-		— —	— —	290 —	— —
korkoa		— —	— —	708 58	— —
Maksettu Vaivaishoitohallituk-		— —	— —	— —	— —
selle		— —	— —	— —	— —
Maksettu 8 henkilölle avus-		— —	— —	— —	— —
tusta		— —	— —	— —	— —
LXIV. Karl Emil Tollanderin		25,000 —	— —	— —	25,000 —
lahjoitusrahasto		— —	1,465 60	— —	1,465 60
korko		— —	— —	— —	— —
LXV. Helsingin lastentalon hyväksi		8,000 —	— —	— —	8,000 —
lahjoitetut rahastot.		462 70	469 —	— —	469 —
<i>Oskar Öhrnbergin rahasto ..</i>		— —	— —	462 70	— —
korot		5,569 30	— —	— —	5,895 75
Maksettu rva Natalia Häggille		— —	326 45	— —	— —
<i>Maria Lovisa Gumbergin rah.</i>		44,648 96	— —	— —	47,168 96
korot		— —	2,520 —	— —	— —
<i>K. V. Bergmanin rahasto ..</i>		— —	— —	— —	— —
korot		— —	— —	— —	— —
Siirros		3,602,008 98	357,635 68	141,971 30	3,817,673 36

Siirros	3,602,008 98	357,635 68	141,971 30	3,817,673 36
LXVI. K. H. Renlundin stipendi- ja palkintorahasto käsiammatti- ja tehdastyöläisiä varten.				
K. H. Renlundin kuolinpesä maksanut	—	50,000	—	50,000
LXVII. Ida Ekmanin apurahasto kivulloisia kotimaisia laulutaiteilijoita varten.				
Rouva Ida Ekman maksanut korko	—	667 69 16 03	—	683 72
LXVIII. Rahasto kunnan uimahallin rakentamiseksi Helsinkiin.				
Pankinjohtaja Aug. Lundqvist y. m. maksaneet	—	10,000	—	10,000
Yhteensä Smk	3,602,008 98	418,319 40	141,971 30	3,878,357 08

Helsingin kaupungille lahjoitettuja rahastoja koskevia asiakirjoja.

XXXIX K. H. Renlundin stipendirahasto ja LXVI K. H. Renlundin stipendi- ja palkinto-rahasto käsiammatti- ja tehdastyöläisiä varten.

Lyhennysote.

Testamentti.

Minä Karl Herman Renlund ilmoitan täten viimeisen tahtoni olevan, että minun kuoltuani on jäämistöni suhteen meneteltävä alempana säädetyllä tavalla.

1:ksi. — — — — —

8:ksi. Helsingin kaupungille annetaan sataviisikymmentätuhatta (150,000) markkaa lisäykseksi minun aikaisemmin lahjoittamaani rahastoon stipendeiksi Helsingistä kotoisin oleville henkilöille, jotka ovat läpikäyneet täkäläisen ylemmän ruotsin- tai suomenkielisen kansakoulun ja haluavat kehittyä käytännölliseen ammattiin tai muuhun hyödylliseen kansalaistoimintaan.

9:ksi. — — — — —

10:ksi. Helsingin kaupungille lisäksi viisikymmentätuhatta (50,000) markkaa rahatoimen hoidettavaksi rahastoksi, jonka korkovarot käytetään palkinnoiksi ja stipendeiksi sekä matkapurahoiksi Helsingin käsiammattiliikkeissä ja tehtaissa palvelevain oppilaiden ja nuorempain työntekijäin kehottamiseksi käymään käsityöläiskouluja tai muuta heitä varten olevaa oppilaitosta. Korkovarot jaetaan asianomaisen koulun johtokunnan määräyksen mukaan, ja on oppilaan taloudelliseen asemaan katsomatta etusijassa uutteria työläisiä palkittava sekä sitä likinnä pantava huomiota edistymiseen koulun oppiaineissa ja niiden joukossa erittäinkin piirustuksessa ja kirjanpidossa.

11:ksi. — — — — —

12:ksi Vastaisen Ukkokodin rahastoon kaksikymmentätuhatta (20,000) markkaa.

13:ksi. — — — — —

17:ksi. Sittenkun pesä kokonaisuudessaan on muutettu rahaksi, käytetään jälellä oleva omaisuus tässä alempana säädetyllä tavalla, ollen kuitenkin huomioon otettava, että pesässä olevat taulut ja muut taideteokset sekä sellaiset arvoesineet, joilla voi olla merkitystä kokoelmassa, tarjotaan Kokkolan kaupungille, ollen lahja, jos se vastaanotetaan, asetettava suuren yleisön, erittäinkin koulunuorison ja työväen nähtäviin.

Jos Kokkolan kaupunki taloudellisista tai ehkä muista syistä ei voi vastaanottaa tätä lahjoitusta, menee se Helsingin kaupungin museoon, joka kohdakkoin saatanee aikaan.

18:ksi. — — — — —

20:ksi. Koko rahaksi muutetun omaisuuden ylijäämä tulee säätiölle, jonka nimeksi äitivainajani mukaan panen „Brita Maria Renlundin muisto“. Sen päähallinnon paikka on oleva Helsingissä ja haarahallinnon Kokkolassa, ja tulee sen toiminnan käsittää a) samat tehtävät, mitkä on täkäläisellä Lastenhoitoyhdistyksellä lasten kansallisuuteen, uskontoon tai vanhempain (äidin) kieleen katsomatta; b) maksuttoman ravinnon ja vatedes, kun rahaston varat ehkä sallivat, myös vaatetusavun hankkimista köyhille, ruotsinkielistä opetusta saaville

lapsille, ollen vastainen hallitus esteetön ulottamaan toimintansa mainittujen kaupunkien ulkopuolellekin, erittäinkin Pohjanmaalle.

Lähemmän järjestelyn sekä kaikki tämän säätiön käyntiinpanosta johtuvat tehtävät pyydän tässä mainittujen naisten ottamaan huolekseen, nimittäin rouvain Hilma Schildtin, Anna Hallbergin ja Anni Öhmanin, neiti Alma Hallbergin, rouvain E. von Collanin ja Anna af Schulténin sekä neiti Nanny Helinin, joiden apuna testamentintoimeenpanijain tulee olla.

21:ksi. N:o:jen 8, 9, 10, 11, 16, 18 ja 20 kohdalla mainittuihin rahastoihin nähden on vuosikoron jakamisessa ja käyttämisessä noudatettava sellaista menettelyä, että kymmenettäosaa korosta ei saa käyttää, vaan on se vuosittain lisättävä pääomaan sen kartuttamiseksi.

Edellä mainituista legaateista maksetaan 3, 4, 5 ja 6 kohdassa mainitut ensinnä, kohta kun niitä varten tarpeelliset varat ovat kertyneet, sekä muissa kohdissa mainitut testamentintoimeenpanijain harkinnan mukaan, kohta kun tarpeellisia varoja on käytettävänä.

Testamentintoimeenpanijoiksi valitsen pormestari Elias Öhmanin, kauppiaat Hjalmar Schildtin ja Mauritz Hallbergin, ja saavat he mainitusta toimestaan pesästä kantaa kukin viisituhatta (5,000) markkaa.

Paremmaksi vakuudeksi olen tämän testamentin alla mainittujen, sitä varten paikalle kutsuttujen todistajain läsnäollessa omakätisesti allekirjoittanut.

Helsingissä, toukokuun 2 päivänä 1905.

K. H. Renlund.

Että herra Karl Herman Renlund, jonka me persoonallisesti tunnemme, on meille yhtä aikaa läsnäolleille ja tarkoitusta varten kutsutuille todistajille terveessä ja täydessä järjessä ja vapaasta tahdostaan ilmoittanut edellä olevan testamentin, jonka sisällys on meille tuntematon, sisältävän hänen viimeisen tahtonsa, sekä että hän on sen meidän läsnäollessamme omakätisesti allekirjoittanut, todistamme täten.

Helsingissä, toukokuun 2 päivänä 1905.

John Lundsten.

Walfrid Levelius.

Lyhennysotteen yhtäpitäväksi alkukirjoituksen kanssa todistavat:

Karin Berggren.

Ellen Cederqvist.

Vuonna 1908, huhtikuun 30 päivänä on Helsingin Rahatoimikamari sanotun kaupungin Raastuvanoikeuden ensimmäisessä osastossa valvonut edellä mainitun testamentin kuluvana vuonna kuolleen kauppias Karl Herman Renlundin jälkeen, todistaa: Helsingin raatihuoneella, aika edellä mainittu.

Viran puolesta:

Pekka Gummerus.

LXVII. Ida Ekmanin apurahasto kivullosia kotimaisia laulutaiteilijoita varten.*Lahjoituskirja.*

Perustaakseni „Ida Ekmanin apurahaston kivullosia kotimaisia laulutaiteilijoita varten“ lahjoitan täten kuusisataakuusikymmentä seitsemän (667) markkaa 69 penniä, joka rahamäärää kertyi kuluvan toukokuun 23 päivänä Vanhassa Ylioppilastalossa antamastani oppilasnäytännöstä, ja lausun samalla toivomuksen, että mainittua rahastoa hoidettaisiin seuraavain perusteiden mukaan:

1) Rahaston tulee, lisäämällä korko pohjapäöomaan tahi lisälahjoitusten johdosta, nousta vähintään kymmeneentuhanteen markkaan, ennenkuin avustusta, joksi muutoin ainoastaan vuosikorko käytetään, saa missään muodossa jakaa.

2) Kaupunginvaltuusto valitsee viideksi vuodeksi kerrallaan keskuudestaan tai ulkopuoleltaan kolme sopivaa henkilöä, jotka keskuudestaan valitsevat puheenjohtajan ja joista yhden mieluummin tulee olla paikkakunnan taiteilijaoloihin perehtynyt henkilö, jäseniksi siihen hallintoneuvostoon, jonka asiana on itsenäisesti päättää, onko vuotuiset korot kokonaan vai osittain käytettävä avustukseksi yhdelle tai useammalle laulutaiteilijalle, jotka puheenjohtajalle osotetussa hakukirjelmässä ovat suomalaisen lääkärin todistuksella näyttäneet kivullosuutensa.

3) Lahjoittaja varaa itselleen oikeuden olla elinaikansa hallintoneuvoston pysyväinen jäsen.

4) Kaupunginviranomaiset oikeutetaan tekemään edellä oleviin lisämääräyksiin ne muutokset, joita yhteiskunnallisten olojen muuttuminen vastedes ehkä vaatii, kuitenkin huomioon ottaen, ettei lahjoituksen pääasiallista tarkoitusta loukata.

Helsingissä, toukokuun 30 päivänä 1913.

Ida Ekman.

Todistavat:

Aino Schulman.

Anna Ohlsson.

LXVIII. Rahasto kunnan uimahallin rakentamiseksi Helsinkiin.*„Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

Kun ajatus vuoden umpeen käytettävän katetun uimahallin aikaansaamisesta Helsinkiin vuonna 1905 ensin heräsi, koetettiin perustamalla Helsingin Uimahalli niminen osakeyhtiö ensin saada selville yleisön harrastus tuollaista laitosta kohtaan. Eräät asiaa harrastavat henkilöt, näiden joukossa allekirjoittaneet, perustivat konsortsion, joka Rahatoimikamarin suostumuksella vuonna 1906 otti tohtorinrouva Olga Juslinilta haltuunsa Ulriikkaporin kylpylaitoksen vuokraoikeuden, osin syystä että aluksi pidettiin vanhan kylpylaitoksen paikkaa vastaiselle uimahallille sopivana, ja osin Kaivopuiston kylpy- ja uimalaitoksen hoitamiseksi vastaisen uimahallin hyväksi.

Uimahallin osakekirjoitus antoi masentavan tuloksen, sillä lasketuista 50,000 osakkeesta tilattiin ainoastaan 13,000. Tämän johdosta anoivat alotteentekijät, että kunta avustaisi 100,000 markalla suunnitelman toteuttamista sekä myöntäisi vastaiselle uimahallille vuokrattoman paikan. Vuokratta 50 vuoden ajaksi saatiin tosin nykyisen vanhan kylpyhuoneen itäpuolella sijaitseva luoto, mutta kun Kaupunginvaltuusto ei myöntänyt suoranaista määrärahaa yrityksen toteuttamiseen, täytyi ajatuksen uimahallin rakennuttamisesta yksinomaan yksityisillä varoilla silloin saada raueta.

Kun siis Osakeyhtiö Uimahallia ei voitu perustaa, päättivät hankkeen alkuunpanijat maaliskuun 14 päivänä 1906 pitämässään kokouksessa edelleen hoitaa kylpy- ja uimalaitosta vastaisen uimahallin hyväksi. Vuokraoikeus on kahdesti pitennetty kolmeksi vuodeksi ja allekirjoittaneet harjoittavat liikettä edelleenkin sen alkuperäisen tarkoituksen hyväksi. Kun nyttemmin kuitenkin uimahallikysymys taas on käynyt Helsingissä sängen polttavaksi ja useat merkit viittaavat siihen, että kauan hautunut ajatus kansankylpylän yhteydessä olevan uimahallin aikaansaamisesta nyt käy onnellista ratkaisua kohti, jos kaupunki ottaa asian käsiinsä, saavat allekirjoittaneet täten niiden henkilöjen puolesta, jotka ottamalla hoitaakseen Kaivopuiston kylpy- ja uimalaitosta ovat koettaneet edistää uimahallin aikaansaamista, Kaupunginvaltuustolle antaa 10,000 markkaa avustukseksi kunnan uimahallin aikaansaamiseen, jonka toivomme Herrain Kaupunginvaltuusmiesten kuluvana vuonna päättävän rakennuttaa. Helsingin Kaupungin Rahatoimikamarille asetettu Suomen Kauppanpankki Osakeyhtiön talletustodistus N:o 542 mainitulle rahamäärälle pannaan tämän oheen.

Helsingissä, syyskuun 5 päivänä 1912.

August Lundqvist.

Uno Westerholm.

Helsingissä, Sanomalehti- ja Kirjapaino-Osakeyhtiön Kirjapaino, 1914.

Komitean mietintö N:o 2 Helsingin Raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamista koskevasta asiasta.

Tämän oheisessa kirjelmässä lokakuun 5 päivältä 1911 on Helsingin Yhteinen Raastuvanoikeus, tehden esityksen määrärahan myöntämisestä Raastuvanoikeuden väliaikaisen viidennen osaston voimassa pitämiseksi vuonna 1912:kin, huomauttanut olevan tarpeellista, että Raastuvanoikeuden työvoimia yhäkin lisätään, m. m. sen johdosta että on välttämätöntä keventää Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston työtaakkaa; ja on Yhteinen Raastuvanoikeus samalla esittänyt, että kysymys tästä sekä sen yhteydessä ehkä tarpeellisista muutoksista Raastuvanoikeuden nykyiseen kokoonpanoon ja toimintaan annettaisiin valmisteltavaksi komitealle, jonka jäsenet olisi osin Kaupunginvaltuuston sekä osin Yhteisen Raastuvanoikeuden ja Helsingin Asianajajayhdistyksen valittava. Tähän myöntyen ovat Herrat Kaupunginvaltuusmiehet kokouksessaan lokakuun 31 päivänä 1911 Komitean jäseniksi kutsuneet allekirjoittaneet Grotenfeltin ja Renvallin sekä johtaja E. W. Walldénin ja taas Yhteinen Raastuvanoikeus on edustajikseen Komiteaan kutsunut allekirjoittaneet Loon ja Heimbürgerin sekä Helsingin Asianajajayhdistys allekirjoittaneet Souranderin ja Takolanderin. Sittemmin on Kaupunginvaltuusto pyynnöstä vapauttanut herra Walldénin Komitean jäsenyydestä ja hänen sijaansa valinnut ensin professori Allan Serlachiuksen sekä, sittenkun Kaupunginvaltuusto hänetkin oli kokouksessaan lokakuun 28 päivänä 1913 vapauttanut tästä tehtävästä, allekirjoittaneen Charpentierin.

Komitealle annettu tehtävä käsitti etusijassa ehdotuksen tekemisen niiksi toimenpiteiksi, jotka olisivat omansa vähentämään ensimmäisen osaston työtaakkaa. Tästä asian puolesta on Komitea aikaisemmin antanut huhtikuun 1:senä 1912 päivätyn mietinnön (*Kvston pain. asiakirj. N:o 23 vuodelta 1912*), joka päättyi ehdotukseen väliaikaisen toisen jaoston perustamisesta Raastuvanoikeuden ensimmäiseen osastoon. Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan huhtikuun 16 päivänä 1912 oli puolestaan hyväksynyt Komitean ehdotuksen sekä myöntänyt tarkoitukseen tarpeellisen määrärahan, on tämä väliaikainen jaosto Keisarillisen Senaatin myönnytyksellä alottanut toimintansa syyskuun 1 päivänä mainittua vuotta.

Komitea on kuitenkin katsonut päätehtäväkseen selvittää kysymyksen, miten Raastuvanoikeuden kokoonpano ja toiminta kaikessa laajuudessaan olisi sopivimmin järjestettävä, mikäli tämä asia on ratkaistavissa yleistä lakia muuttamatta. Suoritettuaan nyttemmin asian tämänkin puolen valmistelun saa Komitea täten kunnian Kaupunginvaltuustolle esittää lausunnon ehdotuksineen Helsingin kaupungin Raastuvanoikeuden uudeksi järjestykseksi, työjärjestykseksi ja vuosirahasäännöksi.

**Historiallinen
katsaus.**

Helmikuun 7:ntenä 1881 päivätyllä, Helsingin kaupungin Maistraatin ja Raastuvanoikeuden kokoonpanoa ja toimintaa koskevalla Armollisella kirjeellä erotettiin nämä laitokset kokonaan toisistaan ja Maistraatin ja Raastuvanoikeuden jäsenten yhteiset kokoukset lakkasivat. Raastuvanoikeuteen kuului tähän aikaan oikeuspormestari sekä viisi vanhempaa ja kolme nuorempaa oikeusraatimiestä ja Raastuvanoikeus työskenteli kolmessa osastossa. Ensimmäinen osasto käsitteli yksinomaan riitajuttuja ja -asioita, s. o. konkurssi-, vekseli- ja merioikeus- y. m. juttuja sekä lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasioita. Toinen ja kolmas osasto taas käsittelivät arvan mukaan kaikki muut riita-asiat sekä rikosjutut. Toukokuun 31 päivänä 1883 vahvistetun työjärjestyksen mukaisesti kokoontuivat osastot, ensimmäinen kahdesti ja muut kolmasti viikossa, jolloin toinen ja kolmas osasto kumpikin yhdessä viikkoistunnossa käsittelivät riitajuttuja ja kahdessa viikkoistunnossa rikosasioita. Rikosasiain luvun lisääntymisen johdosta otti ensimmäinen osasto marraskuusta 1887 lähtien myös käsiteltäväkseen rikosasioita, minkätähden osaston viikkoistuntojen luku lisättiin kolmeksi. Tämän muutetun järjestyksen Keisarillinen Senaatti vahvisti armollisella kirjeellä lokakuun 1 päivästä 1887, minkä jälkeen muutettu työjärjestys annettiin tammikuun 20 päivänä 1888. Vuonna 1891 ehdotti Yhteinen Raastuvanoikeus, että ensimmäinen osasto vapautettaisiin käsittelemästä rikosasioita, jotta osasto voisi kolmessa viikkoistunnossaan käsitellä sen toimivaltaan kuuluvat riitajutut ja -asiat. Sen ohessa perustettaisiin väliaikainen neljäs osasto, jolla olisi samallinen työtehtävä kuin vakinaisilla toisella ja kolmannella osastolla. Tämän ehdotuksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi, ja väliaikainen kolmas osasto alotti luvan saatuaan toimintansa 1892 vuoden alusta.

Syynä siihen että vastamainittu järjestys sai väliaikaisen luonteen oli osin, että puuttui kokemusta siitä, missä määrin uusi rikoslaki sekä siitä johtunut poliisikamarioikeuden lakkauttaminen tuottaisi Raastuvanoikeudelle lisätyötä, osin sen seikan huomioon ottaminen, että oli hankkeissa maamme oikeudenkäyntilaitoksen yleinen uudistus. Kun kuitenkin osottautui, että Raastuvanoikeuden työtaakka lisääntymistään lisääntyi eikä tuomioistuim-

uudistusta ollut moniin aikoihin odotettavana, teki Yhteinen Raastuvanoikeus vuonna 1905 Kaupunginvaltuustolle esityksen neljännen osaston asettamisesta vakinaiselle kannalle.

Kaupunginvaltuuston osaltaan suostuttua tähän laati Yhteinen Raastuvanoikeus ehdotuksen Raastuvanoikeuden kokoonpanoa ja toimintaa koskeviksi muutetuiksi määräyksiksi, jotka Keisarillinen Senaatti sittemmin vahvisti toukokuun 18 päivänä 1906 ja jotka edelleen ovat noudatettavina. Tähän armolliseen kirjeeseen liittyen Yhteinen Raastuvanoikeus laati ehdotuksen Raastuvanoikeuden uudeksi tyjärjestykseksi, jonka Keisarillinen Turun Hovioikeus vahvisti maaliskuun 26 päivänä 1908 ja joka vielä on voimassa.

1906 vuoden lopulla lisättiin Raastuvanoikeuden työvoimia väliaikaisella viidennellä osastolla, joka toimenpide lähinnä johtui silloin vireillä olevista jutuista, jotka koskivat Suomen kansalaisten osanottoa Viaporin kapinaan sekä Hakaniemen mellakkoja. Sittenkun tämä osasto kesäkuun 1907 lopulla oli lakkauttanut toimintansa, osottautui runsaampain työvoimain tarve Raastuvanoikeuden rikosasiainosastoilla edelleen tuntuvaaksi kaupungin asukasluvun lisääntymisen ja sen alueen laajenemisen johdosta. Keisarilliselta Senaatilta asianmukaisesti hankitun luvan perusteella sekä Kaupunginvaltuuston myönnettyä tarkoitukseen tarpeelliset määrärahat on sentähden 1907 vuoden lopusta lähtien Raastuvanoikeudessa pidetty voimassa väliaikaista viidettä osastoa, jolla on samanlainen työtehtävä kuin toisella, kolmannella ja neljännellä osastolla ja joka suhteellisesti nähin osastoihin on ottanut osaa asiain käsittelyyn.

Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta nykyään voimassa olevain määräysten mukaan kuuluu Raastuvanoikeuteen oikeuspormestari sekä seitsemän vanhempaa ja neljä nuorempaa vakinaista oikeusraatimiestä. Vanhemman raatimiehen erotessa tulee hänen sijaansa virassa vanhin nuorempi raatimies. Raastuvanoikeus työskentelee osin yhteisesti ja osin osastotain. Vakinaisia osastoja on neljä, joiden lisäksi tulee väliaikainen viides osasto ja ensimmäisen osaston väliaikainen toinen jaosto.

Yhteinen Raastuvanoikeus käsittelee juttuja ja asioita, jotka koskevat a) oikeuspormestarinviran hoitamista viran avonaiseksi tultua sekä Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston varapuheenjohtajan ynnä Raastuvanoikeuden muiden osastojen puheenjohtajain ja varapuheenjohtajain määräämistä; b) raatimiesten jakamista virantoimitukseen Raastuvanoikeuden eri osastoille; c) notaarien ja alempain palvelusmiesten ottamista virkaan ja erottamista siitä sekä notaarien jakamista virantoimitukseen eri osastoille; d) Raastuvanoikeuden jäsenten, notaarien ja alemman palvelusmiehistön virkavapautta sekä heidän viransijaistensa määräämistä; e) lausuntoa, jota ylempi viranomaisen

Raastuvanoikeuden nykyinen järjestys ja toiminta.

on Raastuvanoikeudelta vaatinut, ellei lausunto johdu kantelusta, joka koskee toimenpidettä tahi laiminlyöntiä tuomarinvirassa; sekä f) kysymyksiä, minkä osaston oikeastaan on otettava mikin ilmoitettu asia käsiteltäväksi.

Ensimmäisen osaston I jaosto, johon kuuluu oikeuspormestari itseoikeutettuna puheenjohtajana, virkaatoimittava vanhempi oikeusraatimies varapuheenjohtajana ja osaston sivilinotaari toisena jäsenenä, käsittelee ja ratkaisee a) lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasioita ja niistä aiheutuneita riitoja; b) alaikäisen omistaman kiinteistön myyntiä ja panttausta koskevia asioita; c) holhoojain tilitystä koskevia riitoja; d) riitoja osatalokkaan ja naapurin oikeudesta kaupungissa olevan talon ja maan lunastamiseen; e) riitoja hankaluuksista ja rasituksista, joita naapurin tulee toiselta sietää tai ei; f) perunkirjoitus- ja perinnönjakotoimitusten johdosta syntyneitä riitoja; g) testamentinvalvontaa sekä perintöä ja testamenttia koskevia riitoja; ynnä h) vekseli- ja merioikeusasioita.

Ensimmäisen osaston II jaosto, johon kuuluu vanhempi oikeusraatimies puheenjohtajana ja kaksi ylimääräistä raatimiestä jäsenenä, käsittelee a) riitoja muuttamisesta taloon ja sieltä pois; b) konkurssi-, pesäero- ja vuosihaasteasioita; c) riitoja paremmasta oikeudesta luovutettuun omaisuuteen; d) syytteitä konkurssirikoksesta; e) hakemuksia kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi; f) hakemuksia hukkaantuneen asiakirjan kuolettamisesta; g) Raastuvanoikeuden toimitettavia katselmuksia ja arvioimisia; sekä h) vaka-varaisuuden tahi varattomuuden todistamista koskevia asioita.

Muihin vakinaisiin osastoihin kuuluu kuhunkin kaksi vanhempaa ja yksi nuorempi oikeusraatimies. Väliaikaiseen *viidenteen osastoon* on puheenjohtajaksi siirretty yksi Raastuvanoikeuden vanhemmista oikeusraatimiehistä sekä varapuheenjohtajaksi nuorempi oikeusraatimies, joiden virkoja hoitavat sijaiset, sekä toiseksi jäseneksi ylimääräinen raatimies.

Nämä neljä osastoa ottavat arvan mukaan käsiteltäväkseen kaikki riita- ja rikosasiat, jotka eivät ole ensimmäisen osaston käsiteltäviä. Jakaessa pidetään kuitenkin silmällä, että keskenään erottamattomassa yhteydessä olevat asiat käsitellään samassa osastossa sekä että kanne käräjärauhan rikkomisesta tahi muusta jossakin osastossa sattuneesta vähäisemmästä rikoksesta on sen osaston käsiteltävä, missä rikos on tehty. Asiat, jotka käy käsitteleminen haastetta edeltäpäin antamatta, käsittelee se osasto, johon hakija ilmoittautuu.

Ensimmäisen osaston toisen jaoston ja II—V osaston puheenjohtajat sekä varapuheenjohtajat määrää Turun Hovioikeus Yhteisen Raastuvanoikeuden esityksestä vuodeksi kerrallaan; tavallisesti määrätään näihin toimiin vanhemmat raatimiehet. Puheenjohtaja johtaa puhetta sekä valvoo pöytäkirjanpitoa ja asiakirjain toimitusta, varapuheenjohtaja astuu tarpeen vaatiessa

puheenjohtajan sijaan, jota paitsi hänen on pidettävä Raastuvanoikeuden laadittavat (tuomittujen y. m.) luettelot. Raastuvanoikeuden puheenjohtajille ja jäsenille on taattu kahden kuukauden kesäloma ja viransijaiset palkkaa kaupunki, kuitenkin ainoastaan kuukauden ajaksi, Kaupunginvaltuuston toukuun 30 päivänä 1911 tekemän päätöksen mukaan.

Pöytäkirjanpidon Yhteisessä Raastuvanoikeudessa hoitaa sivilinotaari sekä ensimmäisen osaston I jaostossa lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasioissa (n. s. pikkupöytäkirjat) maistraatinsihteerin ¹⁾ ja muissa jaoston käsiteltävissä jutuissa ja asioissa sivilinotaari. Toisessa jaostossa hoitaa pöytäkirjanpitoa yhdessä viikkoistunnossa varapuheenjohtaja sekä kahdessa viikkoistunnossa toinen ylimääräinen raatimies. Muilla osastoilla pitävät pöytäkirjaa riita-asioissa ja -jutuissa (yhdessä viikkoistunnossa) nuoremmat oikeusraatimiehet (viidennellä osastolla toinen lisäjäsen) ja rikosasioissa (kahdessa viikkoistunnossa) osastojen rikosasiainnotaarit, joita nykyään on kahdeksan, s. o. kaksi kullakin osastolla II—V.

Ensimmäisen osaston jaostot kokoontuvat kumpikin kolmasti viikossa. Muut osastot kokoontuvat kukin kolmena päivänä viikossa, kahtena rikos- ja yhtenä riita-asioita varten. Lisäksi pidetään ylimääräisiä istuntoja tarpeen mukaan.

Viime vuosina toimeenpannut väliaikaiset järjestelyt eivät Komitean **Komitean ehdotus. Yleisiä näkökohtia.** käsityksen mukaan riitä saattamaan Raastuvanoikeutta kykeneväksi tyydyttävästi ja vaikeuksitta täyttämään työtehtävänsä. Oikeudenhoidon ja oikeutta etsivän yleisön vaatimuksia silmällä pitäen täytyy vaatia toimeenpantavaksi perinpohjaisempi uudestijärjestäminen, sikäli kuin se on toimeenpantavissa maamme nykyisen tuomioistuinlain pohjalla.

Etusijassa on *vakinaisten työvoimain lisääminen* osottautunut tarpeen vaatimaksi, jotta Raastuvanoikeus voisi hallita vuosi vuodelta lisääntyvää työtaakkaa ja täyttää tälle maamme huomattavimmalle alioikeudelle asetettavat vaatimukset. Tässä yhteydessä on johtavaksi periaatteeksi pantava työtavan yksinkertaistuttaminen sekä Raastuvanoikeuden työn järjestäminen sillä tavoin, että se antaa mahdollisimman parhaat tulokset.

Siltä kannalta katsoen on eri osastojen kesken aikaansaattava työnjako, joka on omansa nykyistä suuremmassa määrässä turvaamaan *oikeudenkäytön yhtenäisyyden* Raastuvanoikeudessa.

¹⁾ Viime vuosina on tätä tehtävää hoitanut maistraatinsihteerin palkkaama sijainen.

Lisäksi näyttää *pienempäin rikosasiain käsittely* olevan järjestettävä siten, että suurempaa huomiota voidaan kiinnittää tapauksiin, jolloin syytetty enemmän ymmärtämättömyydestä ja onnettomuuksien johdosta kuin rikoksenteon halusta on joutunut tekemisiin oikeudenhoidon kanssa ja hänet ehkä vielä voi sopivilla toimenpiteillä estää rikollisuuttaan jatkamasta. Lopuksi on Komitea tullut siihen vakaumukseen, että *virkeylennystävän Raastuvanoikeudessa* tulee olla sellainen, että kokeneita lakimiehiä tähänastista suuremmassa määrässä saadaan pyrkimään Raastuvanoikeuteen, erittäinkin kun kysymys on puheenjohtajan- ja varapuheenjohtajanpaikkain täyttämistä.

Komitea on tässä lyhyesti maininnut ne yleiset näkökohdat, jotka ovat olleet määräävinä sen laatimassa alempana seuraavassa ehdotuksessa.

Työn lisääntyminen ja vakiinaisten työvoimain lisäämisen tarve.

Helsingin Raastuvanoikeuden suoritettava työ on viime aikoina runsaasti lisääntynyt. Tämän seikan valaisemiseksi pyytää Komitea viitata tämän oheisiin, virallisesta oikeustilastosta saatuihin selontekoihin vuosilta 1901—1912, joissa käsitellään erikseen Raastuvanoikeutta kokonaisuudessaan ja erikseen sen ensimmäistä osastoa (Liitteet I ja II). Toinen komitean laadittama taulu (Liite III) valaisee Raastuvanoikeudessa saman ajanjakson kuluessa syytteeseen saatettujen erilaatuisten rikosten lukua.

Tässä seuraava taulu osottaa juttujen ja asiain jakautumisen Raastuvanoikeuden eri osastojen kesken sekä työ määrän lisääntymisen vuosina 1901—1912.

	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	Lisääntynyt tai vähennys 1901—1912 %
<i>Käsitellyjä ilmoitus- ja hakuasioita.</i>													
1:nen osasto	2,057	2,125	2,254	2,361	2,528	2,530	3,172	2,673	3,152	3,746	3,780	3,614	+ 75.7
2:nen ”	80	55	58	82	48	28	30	9	73	38	35	39	— 51.3
3:s ”	211	202	102	120	98	76	45	69	51	65	89	68	— 67.8
4:s ”	74	95	64	83	95	48	46	49	74	52	41	49	— 33.8
5:s ”	—	—	—	—	—	—	—	1	96	68	83	98	—
Yhteensä	2,422	2,477	2,478	2,646	2,769	2,682	3,293	2,801	3,446	3,969	4,028	3,868	+ 59.7

	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	Lisäennys tai vähenys 1901—12 o/o
<i>Ratkaistuja riita-</i>													
<i>asioita.</i>													
1:nen osasto	755	629	629	685	747	685	672	1,034	1,234	1,091	1,128	1,241	+ 64.4
2:nen ”	325	344	338	332	320	334	355	422	439	399	462	523	+ 60.9
3:s ”	315	351	334	333	344	331	380	415	458	423	467	543	+ 72.4
4:s ”	351	374	314	336	322	315	363	453	452	415	468	558	+ 59.0
5:s ”	—	—	—	—	—	—	—	—	356	391	434	521	—
Yhteensä	1,746	1,698	1,615	1,686	1,733	1,665	1,770	2,324	2,939	2,719	2,959	3,386	+ 93.9
<i>Ratkaistuja rikos-</i>													
<i>asioita.</i>													
1:nen osasto	2	5	—	3	7	2	3	7	8	9	4	7	—
2:nen ”	1,591	1,342	1,774	1,433	965	1,903	3,785	2,896	2,397	2,056	2,215	2,651	+ 66.6
3:s ”	1,575	1,352	1,816	1,437	878	1,582	3,628	2,676	2,261	1,953	2,170	2,485	+ 57.8
4:s ”	1,617	1,338	1,556	1,520	848	1,497	3,521	2,895	2,424	2,188	2,233	2,564	+ 58.6
5:s ”	—	—	—	—	—	79	315	2,605	2,335	2,043	2,110	2,421	—
Yhteensä	4,785	4,037	5,146	4,393	2,698	5,063	11,252	11,079	9,425	8,249	8,732	10,128	+ 111.7

Jotta kävisi arvosteleminen työmäärän kasvamista rikosasiain lukuisuutta silmällä pitäen, on n. s. poliisijutut, jotka käsitellään summittaisesti eivätkä suhteellisesti lukumääräänsä lisää työtaakkaa, sivuutettava sekä muiden rikosasiain luvun lisääntymistä erittäin tutkittava. Näiden ryhmäin välinen suhde käy selville alempana olevasta taulusta, jossa mainitaan Helsingin Raastuvanoikeudessa vuosina 1901—1912 tuomittujen poliisi- ja muiden rikosasiain luku.

V u o n n a.	Poliisijuttuja	Muita rikosjuttuja	Yhteensä rikosjuttuja
1901	4,313	472	4,785
1902	3,459	578	4,037
1903	4,605	541	5,146
1904	3,724	669	4,393
1905	2,230	468	2,698
1906	4,487	576	5,063
1907	9,767	1,485	11,252
1908	9,591	1,488	11,079
1909	8,315	1,110	9,425
1910	7,258	991	8,249
1911	7,926	806	8,732
1912	8,927	1,201	10,128
Lisäennys 1901—12 prosentein	107.0	154.4	111.7

Kun istuntoajan pituus ja tuomiokirjan laajuus ovat erittäin valaisevia tekijöitä Raastuvanoikeuden työmäärää arvostellessa, on Komitea näiden seikkain selvittämiseksi laadittanut tässä seuraavat taulut, joista näkyy Raastuvanoikeuden II—IV osaston työmäärä vuosina 1901—1907—1912.

A. Osastojen istuntojen pituus																		
K u u k a u s i	Riita-asiat									Rikosasiat								
	II os.			III os.			IV os.			II os.			III os.			IV os.		
	1901	1907	1912	1901	1907	1912	1901	1907	1912	1901	1907	1912	1901	1907	1912	1901	1907	1912
I s t u n t o k e s t ä n y t k e s k i m ä ä r i n t u n t i a																		
Tammikuu	6	6 1/2	5	5 1/2	6	6 3/4	4 1/2	7 1/4	7 1/4	7 1/4	4 1/2	6 1/4	4	4 3/4	5 1/4	3 3/4	6	6 2
Helmikuu	5	4 1/2	5	4 1/4	4 1/2	7	4 1/2	6	8 1/2	5 3/4	5 1/4	5 1/2	4 1/4	4 1/4	5	2 1/2	9	6
Maaliskuu	5 1/4	3 1/2	5 3/4	5 3/4	5 1/4	5 1/2	3 1/4	6 1/2	6 1/4	5 1/4	6	5	4 1/2	5 1/2	4 1/2	3	8	6 1
Huhtikuu	5 1/4	3 3/4	3	4	4 1/2	5 1/2	2 1/2	5 3/4	5 1/4	6 1/4	4 1/4	4 1/2	3 3/4	5	5	3 1/4	4 1/4	4 2
Toukokuu	6	4	3 3/4	4 1/4	4 1/2	5	4 1/2	5 1/2	4 1/2	4 3/4	4 3/4	5	6 1/4	5 1/2	6 1/4	3 1/4	4 1/4	2 1
Kesäkuu	5 1/2	3 1/2	4	5	4	4 1/4	3	5 3/4	4 1/2	5 1/2	4 3/4	3 1/2	3 1/2	4 1/2	5	3 3/4	4	3
Heinäkuu	4 3/4	2 1/2	4 1/2	5 1/2	3	4 1/4	3 1/2	5 1/2	5 1/2	3 1/4	4 1/2	6	3 1/4	4	4 3/4	3	5	3 2
Elokuu	4 3/4	3 1/2	7 1/4	4 1/2	3 1/2	4 1/4	2 3/4	5	5 1/4	5 1/4	4	7	3 3/4	4	6 1/4	2 3/4	6	4 1
Syyskuu	4	6 1/4	5 1/2	5	4 1/4	5 1/2	2 3/4	6	6 1/4	5 1/2	6 1/2	5 1/4	3 3/4	5 1/4	5 1/2	2 1/2	6 1/2	5
Lokakuu	5 1/4	4 1/4	4 1/2	4 3/4	3 1/2	4 1/2	3 3/4	6	6	6 1/2	4 1/4	4 3/4	4 3/4	6	4	3 1/4	6 3/4	5 1
Marraskuu	5	4	3 1/4	5 1/2	4	5 1/4	3 3/4	6	6 3/4	4 3/4	5	3 1/2	4	5 3/4	5 1/4	3 1/4	6 1/4	5
Joulukuu	6	4 1/4	4 1/4	3 1/2	4 1/4	5	3 3/4	7	6 3/4	6	5	3	2 1/2	6	4 1/2	3	9	6 1
Keskimäärin vuodessa	5 1/4	4 1/4	4 3/4	4 3/4	4 1/4	5 1/4	3 1/2	6	6	5 1/4	5	5	4 1/4	5 1/4	5 1/4	3	5 3/4	5
Istuntoja vuotenaan	48	46	53	50	48	50	51	48	51	97	98	102	99	99	95	99	99	10

B. Pöytäkirjan laajuus 1)												
O s a s t o	Riita-asiain						Rikosasiain 2)					
	1901		1907		1912		1901		1907		1912	
	Sivuja vuodessa	Keskimäär. istuntoa kohhti	Sivuja vuodessa	Keskimäär. istuntoa kohhti	Sivuja vuodessa	Keskimäär. istuntoa kohhti	Sivuja vuodessa	Keskimäär. istuntoa kohhti	Sivuja vuodessa	Keskimäär. istuntoa kohhti	Sivuja vuodessa	Keskimäär. istuntoa kohhti
II os.	1,532	32	2,010	43	3,865	72	1,534	15	3,385	32	3,805	40
III „	1,374	29	1,398	29	3,482	69	2,082	21	2,905	28	3,355	33
IV „	1,756	34	1,900	36	3,882	77	1,438	14	3,538	35	2,580	27

1) Tuomiokirjan liitteitä ei ole otettu lukuun.

2) N. s. poliisijuttujen käsittelyssä syntyneitä pöytäkirjoja ei ole otettu lukuun.

Kun Helsingin Raastuvanoikeuden ja maamme muiden suurempien kaupunkien tuomioistuinten välisen työmäärän vertailu on mielenkiintoinen, on lopuksi erikoisessa taulukossa (Liite IV) esitetty eräitä vertailevia numerolukuja työvuodelta 1912. Huomattava on kuitenkin, että nämä numeroluvut eivät ole täysin vertailtavia, siihen katsoen että eri tuomioistuinten työnjaon perusteet jonkin verran vaihtelevat.

Tässä esitetyistä numeroluvuista näkyy, että vuonna 1912 verrattuna vuoteen 1901 on lisäännys ollut: ilmoitusasioitten luvun noin 60 %, riita-asiain noin 90 % sekä rikosasiain noin 150 %, jos poliisijutut erotetaan luvusta. Vaikka juttujen luku eri vuosina jonkin verran vaihtelee kulloinkin vallitsevain taloudellisten olosuhteiden sekä järjestysvallan osottaman erilaisen tarmokkuuden johdosta, osottaa työmäärä kuitenkin tasaista pyrkimystä kohoamaan ja vuodelta 1913 saavutettu kokemus yhäkin vahvistaa tätä käsitystä.

Vuonna 1912 ilmenevä ensimmäisen osaston käsittelemäin ilmoitus- ja hakuasiain luvuu väheneminen johtuu siitä, ettei tämä osasto enää käsittele perunkirjoituksen ja perinnönjaon toimittamista koskevia hakemuksia, joten verraten lukuisa, vaikei suinkaan paljotoinen asiaryhmä on jäänyt pois.

Komitean mielestä saa pitää varmana, että Raastuvanoikeuden työmäärä ei muutoin kuin aivan tilapäisesti enää vähene 1912 vuoden määrästä, vaan että pikemmin on väkiluvun lisääntyessä ja kaupungin alueen laajetessa jatkuvaa lisääntymistä odotettavana. Tähän nähden ja kun vakinaiset työvoimat laitoksessa, jolla on semmoiset oikeudenhoitotehtävät kuin pääkaupungin Raastuvanoikeudella, on sovitettava niin, että ne asianmukaisesti käytettyinä voivat säännöllisissä oloissa suorittaa tuomioistuimen asiana olevat vakinaiset työtehtävät, on Komitea ollut sitä mieltä, että tuomioistuimen työvoimain nykyinen tilapäinen lisääminen olisi lakkautettava ja *sekä ensimmäisen osaston toinen jaosto että viides osasto asetettava vakinaiselle kannalle*. Kokemus siltä ajalta, jolloin ensimmäinen osasto työskenteli kahdessa jaostossa, on täydellisesti osottanut tuollaisen työnjaon tarpeelliseksi vastaisuudessa, jota asiantaitaa valaisee se seikka, että vekseliasiaien luku on lisääntynyt 1,003:sta vuonna 1912 1,897:ään vuonna 1913 sekä konkurssituomioiden luku 92:sta 104:ään. Edellä esitetyt eri oikeudenkäyntiosastojen työtaakkaa, istuntokauden pituutta ja pöytäkirjan laajuutta osottavat numerotiedot ovat niinkään täysin selvästi näyttäneet, että viides osasto täyttää vakinaista tarvetta. Odotettavissa olevaa oikeudenkäyntiuudistusta ei käynte pitäminen esteenä ehdotetulle toimenpiteelle, sillä uudistuksen kerran toimeen tultua voivat olemassa olevat tuomari-voimat kyllä tulla käytäntöön uuden tuomioistuinjärjestyksen toimeentultua.

Tämän mukaisesti saa Komitea ehdottaa, että nykyisten Raastuvanoikeuden osastojen sijaan asetettaisiin kuusi vakinaista osastoa, joista kaksi

ensimmäistä vastaisi ensimmäisen osaston molempia jaostoja sekä neljä muuta nykyisiä II—V osastoa.

Tämän lisäksi on Komitea katsonut olevan ehdottaminen sellaista muutosta juttujaon tähänastisiin perusteisiin, että poliisijutut ja eräät muut vähäpätöisten rikosasiain ryhmät siirrettäisiin *kahteen niitä varten perustettuun erikoisosastoon*, jotka siten muodostaisivat Raastuvanoikeuden seitsemän ja kahdeksannen osaston. Täten tosin II—V osaston työtaakka hiukan helpottuisi, mutta kun näiden pienempäin rikosjuttujen pääryhmänä olisivat poliisijutut, jotka, sillä tavoin kuin niiden käsittely nykyään on järjestettynä, kysyvät ainoastaan mitättömän vähän aikaa ja työvoimia, ei tässä puheena oleva järjestely sanottavammin vähentäisi oikeudenkäyntiosastojen työtehtävää eikä sallisi niiden luvun vähentämistä.

Komitea on seuraavassa tarkemmin tekevä selkoa tästä tärkeästä muutosehdotuksesta ja sen rikospoliittisesta tarkoituksesta.

Vähäpätöisten
rikosjuttujen
käsittely.

Ulkomaisessa rikoslainsäädännössä on nyttemmin yleisesti tunnustettuna periaatteena, että on välttämätöntä järjestää yksinkertaisempi, nopeampi ja huokeampi, mutta kuitenkin tarkoituksenmukainen ja todella tehokas menettely pienempäin ja vähäpätöisten rikosasiain käsittelyä varten, ja tämä näkökohta on myös otettu huomioon laatien ehdotuksia meidän maan oikeudenkäyntilaitoksen uudistamiseksi. Vähäpätöisten juttujen menettelyn perinpohjainen uudestijärjestäminen tosin vaatii lainmuutosta, etusijassa mahdollisuutta järjestää yhdenmiehen-tuomioistuimia, sekä tuomittujen valitusoikeuden rajoittamista tuollaisissa asioissa. Mutta oikeudenkäyntiuudistukseen ja lainsäädäntötoimenpiteisiin katsomattakin käy meillä nykyään voimassa olevan tuomioistuinlain pohjalla ryhtyminen mainitun suuntaisiin toimenpiteisiin. 1908 vuoden prokuraattorin-kertomuksessa, jossa käsitellään tätä kysymystä, huomautetaan, että „raastuvanoikeuden kokoonpanosta voimassa olevat säännökset eivät estä perustamasta erikoisia raastuvanoikeuden osastoja pienempiä juttuja varten kaupunkeihin, jossa yhden tahi ehkä useamman tuollaisen osaston tarvetta ilmenee. Näitä osastoja ei tarvitsisi kokoonpanna yksinomaan lainoppineista jäsenistä, vaan olisi tilaisuus lisäjäseniksi valita lakiin perehtymättömiä raatimiehiä, niinkuin on laita useissa maamme pienemmissä kaupungeissa. Kun lisäjäsenten työ ei vaadi varsin paljon lainopillisia ammattitietoja, vaan sen sijaan ihmistuntemusta ja käytännöllistä arvostelukykä, tarjonnee siten kokoonpantu tuomioistuin täydet takeet tyydyttävästä oikeudenkäytöstä, minkä ohessa tämä järjestely tuntuvasti säästäisi palkkausmenoja. Melkoinen pöytäkirjanpidon yksinkertaistuttaminen, erittäinkin juutuissa, jotka tuomitaan vastaajan tunnustuksen perusteella, lienee niinkään toimeenpantavissa. Ylipäätään olisi työjärjestys sovitettava niin, että oike-

udenkäyttö voisi tapahtua nopeasti ja sekä asianosaisia että tuomioistuinta rasittamatta, minkä ohessa huomiota olisi pantava nykyistä tehokkaamman rangaistuksentäytäntönpäntön aikaansaamiseen vähäpätöisissä asioissa“.

Näitä näkökohtia on Komitea esillä olevaa ehdotusta laatiessaan koettanut ottaa huomioon.

Puheenalaiseen ryhmään kuuluvain asiain käsittelyssä on Raastuvanoikeudessa jo useita vuosia vallinnut sellainen käytäntö, että henkilöiltä, jotka poliisi on pidättänyt pienenlaisista rikoksista, etusijassa juopumuksesta ja muusta yleisen järjestyksen häiritsemisestä, summittaisen kuulustelun jälkeen, jota tavallisesti johtaa poliisiasemalla kulloinkin päivystävä ylikonstaapeli, on vaadittu valtakirja, jossa he, viitaten asiasta annettavaan poliisiraporttiin, valtuuttavat valtakirjan haltijan Raastuvanoikeudessa myöntämään oikeaksi, mitä raportissa heidän syykseen pannaan. Jos joku kieltäytyy tuollaista valtakirjaa allekirjoittamasta, on sattunut, että häntä uhataan edelleen pitää poliisivankilassa, minkätähden useimmat tuollaisista jutuista pidätetyt tavallisesti suostuvatkin muutta mutkitta antamaan vaaditun valtakirjan. Kun Raastuvanoikeus sittemmin asianomaisen syyttäjän ilmoituksesta, jolle poliisi sitä varten antaa raportin — tuollaisissa jutuissa ei toimiteta arpoista — ottaa jutun käsiteltäväksi, ilmoittautuu jokin poliisikonstaapeli valtakirjan näyttämällä syytetyn asiamieheksi, minkä jälkeen Raastuvanoikeus poliisiraportin ja valtakirjassa tehdyn tunnustuksen johdolla ratkaisee asian ja määrää rangaistuksen. Ainoastaan poikkeustapauksissa annetaan tuollaisissa jutuissa vapauttava päätös, tämä siinä tapauksessa että raportti itse antaa siihen aihetta; hiukan useammin sattuu, että puutteellinen raportti pöytäkirjaan panematta palautetaan syyttäjälle, jonka tulee, sittenkun tutkintaa on täydennetty, uudestaan ilmoittaa asia Raastuvanoikeudelle.

Vastakerrottu mainittujen verraten yksinkertaisten juttujen käsittelytapa tarjoaa kieltämättä erinäisiä etuja. Raastuvanoikeudelta säästyy aikaa ja laajempi pöytäkirjanpito, sillä tuollaisia juttuja ehditään käsitellä 30—60 tunnissa ja niistä tehdyt pöytäkirjat kirjoitetaan lomakkeelle. Kaupunginpalvelijoita-haastemiehiä ei rasiteta ilmiannettujen etsimisellä, joista useimpia muuttelvaan työväestöön kuuluvina olisikin erittäin vaikea tavata. Poliisimiehistöä, johon sekä ilmiantajat että todistajat tavallisesti kuuluvat, ei vaadita esiintymään Raastuvanoikeudessa; koska nimittäin pidätetyt antamisensa valtakirjoissa tunnustavat ilmiannon oikeaksi, ei todistamista ole tarpeen, ja yleensä ilmiantajatkaan eivät saavu Raastuvanoikeuteen. Syytetyillekin tarjoaa menettely jonkinlaisen edun, koska heidän itsensä ei tarvitse saapua oikeuteen ja heitä muistutetaan asiasta vasta silloin, kun kaupunginvouti saapuu perimään sakkoja tahi viemään sen, joka ei niitä tahdo tai voi maksaa, vankilaan, jonka seuraamuksen muutoin moni syypääksi tuomittu juuri näissä

Nykyinen menettely vähäpätöisten rikosasiain käsittelyssä. Valtakirjajärjestelmä.

jutuissa noudatetun menettelytavan johdosta voi välttää, josta seikasta lähemmin alempana.

**Muistutuksia
nykyistä
menettelyä
vastaan.**

Tahtomatta arvata tuollaisen menettelyn yksinkertaistuttamisen merkitystä aivan vähäpätöiseksi on Komitea kuitenkin sitä mieltä, että mainittu menettely on sekä teoreettisesti että käytännöllisesti väärä, ja että vähäpätöisten rikosasiain nopea, tarkoituksenmukainen ja tehokas käsittely on pyrittävä saavuttamaan toisella tavalla.

Pidätetty saatetaan käyttämällä jonkinlaista pakkoa, jota ei käy pitäminen oikeutettuna, tunnustamaan oikeaksi raportti, joka ei vielä silloin ole valmiiksi laadittu ja joka voi olla väärä, luultavasti onkin usein väärä, ellei aivan pääkohdissaan, niin ainakin yksityiskohdissa, jotka voivat vaikuttaa rangaistuksen määräämiseen.

Tuomioistuin, joka tietää, millä tavoin raportti on syntynyt ja syytetty saatu tunnustamaan se oikeaksi, ei voi myöntää näille asiakirjoille, jotka kuitenkin ovat ainoa tieto asiasta, täyttä todistusvoimaa kaikilta kohdin. Tämän johdosta täytyy tuomioistuimen pyrkiä katsomaan rikosta lieväksi, siinäkin tapauksessa että raportti osottaisi kovemman rangaistuksen tarpeelliseksi; mutta monasti voi raportin sanamuoto myös saada aikaan, että määrätään kovempi rangaistus kuin olisi ollut laita, jos tuomioistuimella olisi ollut tilaisuus kuulla ilmiantajaa ja syytettyä itseään. Kumpaisessakin tapauksessa on tuomio väärä. Tuomioistuin voi tosin lykätä jutun toistaiseksi asianomaisten kuulemista varten tahi palauttaa sen täydellisemmän tutkinnan toimittamista varten, mutta on asian luonnossa että tuollaista mutkaa yleensä vältetään.

Edellä huomautettiin poliisijutuissa nykyään noudatetun menettelyn vievän siihen, että moni tällaisissa jutuissa tuomittu saa vältetyksi rangaistuksen täytäntöönpanon. Kuinka suuri niiden tuomittujen luku on, jotka siten välttävät oikeuden, käy selville Komitean laadituttamasta rikostuomioiden täytäntöönpanon tuloksia vuosina 1906—1911 osottavasta taulukosta (Liite V), mikäli sakkoon tuomittuja koskee. Taulukosta näkyy, että viime aikoina enemmän kuin viidesosa sakkorangaistukseen tuomituista henkilöistä on syystä tai toisesta välttänyt rangaistuksen täytäntöönpanon. Aikaisempina vuosina oli asianlaita vieläkin epäedullisempi. Täytäntöönpanon tehokkuus on näissä jutuissa yksinomaan sen varassa, onko poliisi tarkastanut pidätettyjen nimestään ja asunnostaan antamat tiedot; jos pidätetty on antanut väärän tiedon näistä eikä hänen tiedonantajaan ole tarkastettu, on tuskin mahdollista enää tavata häntä tuomion antamisen jälkeen. Toinen olisi laita, jos syytetyn täytyisi itse tahi asianmiehen kautta, joka itse on ollut koskeuksissa syytetyn kanssa — mikä ei ole laita asiamiehenä esiintyvän poliisikonstaapelin — saapua oikeuteen, sillä siinä tapauksessa ei ainoastaan julkiuus olisi suurempi, vaan voitaisiin myös täytäntöönpanosta huolehtivain

viranomaisten sopivalla toimeenpiteellä päätökset, ainakin silloin kun tyytymättömyyttä ei ilmoiteta, heti panna täytäntöön ¹⁾).

Arveluttavimmalta näyttää, että edellä kerrotulla tavalla järjestetty rikosoikeudenkäyttö ei täydellisesti vastaa tarkoitustaan. Rikosasiain tuomarin on tosin lähinnä todettava tehty rikos ja määrättävä rangaistus, mutta rikosoikeudenkäytössä ei saa unohtaa, ettei rangaistus joka tapauksessa ole ainoa ja paras rikollisuuden ehkäisykeino. Milloin tietämättömyys ja onnettomat elämänolot ovat rikokseen pakottaneet, on myös nämä rikoksen syyt, uusimisen estämiseksi, mikäli mahdollista poistettava.

Komitea ei tosin epäile, että useimmissa Raastuvanoikeuden käsiteltävissä pienemmissä rikostapauksissa lainkäytön tehtävä on täytetty, kun olojen mukaan sovitettu rangaistus on määrätty. Mutta ei käyne pitäminen oikeana että, niinkuin nykyään on laita, juoppo, jonka poliisi joka päivä ottaa huostaansa, kunakin kertana tuomitaan samaan lievään sakkorangaistukseen, joitten rangaistusten yhdistetyn määrän hän sitten ajoittain sovittaa lyhyellä vankeusrangaistuksella. Tuollaisen henkilön oikea paikka on turvakoti tahi ainakin vankila jonkin pitemmän aikaa, mutta ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuoksi ajaksi — milloin se laillisesti voi tulla kysymykseen — ei ilmeisestikään ole yleensä tuomittava Oikeuden kuulematta syytettyä itseään. Lisäksi varmaan monasti on laita niin, että henkilö, joka on joutunut oikeudenhoidon kanssa tekemisiin, olisi palautettavissa oikealle tielle ja alkava rikollisuuden ura ehkäistävissä neuvolla ja avulla, jommoista nykyoloissa ei yritetäkään. Tuollaisten henkilöiden hoidon tulee tosin sanoin ulottua tuomiosalin ulkopuolelle; ja vaikkakaan tuomioistuimen varsinaista toimintaa ei käy siten laajentaminen, pitää kuitenkin tämän toiminnan olla niin järjestetty, että on aikaansaataavissa yhteistyö tuomarin ja niiden muiden laitosten kesken, joiden on pidettävä yhteiskunnan lapsipuolista huolta.

Henkilökohtaista kosketusta tuomioistuimen ja syytettyjen välillä ei yleensä ole liian vähäiseksi arvattava. Komitea rohkenee johdattaa mieleen sen oikeudenhoidon, jota poliisikamarioikeus aikanaan harjoitti enemmän varoituksilla, kehotuksilla ja neuvoilla, jopa tehokkaalla avunannollakin, kuin tuomitsemalla sakkoihin, jotka monasti vain ovat omansa tykkönään turmelemaan ennestään heikon varallisuuden tahi, kun ne sovitetaan vankeudella, poistavat ennen rankaisemattomasta henkilöstä vapausrangaistuksen pelon.

Komitea sentähden ehdottaa, että asetettaisiin erikoisosastot käsittelemään pienempiä rikosasioita. Näitä osastoja tulisi olla ainakin kaksi voidakseen hallita osalleen tulevan laajan työtehtävän sekä päivittäin kokoontua

Ehdotus 7:n
ja 8:n osaston järjestämiseksi.

¹⁾ Lienee hyvinkin usein sattunut että, kun kaupunginvouti parin kuukauden kuluttua päätöksen antamisesta saapuu sitä toimeenpanemaan, tuomittu itse ilmoittaa hänelle, että tuomitus niminen henkilö tosin on asunut talossa, mutta muuttanut tuntemattomaan paikkaan, ja että kaupunginvouti, joka itsekohtaisesti ei tunne tuomitua ja jolla ei myöskään ole aikaa laajempiin tiedusteluihin, on tyytynyt tähän ilmoitukseen.

tuollaisia asioita käsittelemään. Kumpaiseenkin osastoon kuuluisi ainoastaan yksi lainopillisesti sivistynyt tuomari, puheenjohtajana, sekä apujäsenenä kaksi maallikkoa, jotka valittaisiin erikoisesti silmällä pitäen sitä seikkaa, että Oikeuden apulaisina tulee olla yhteiskuntahoitoa harrastavia henkilöitä. Osastot kokoontuisivat vuorotellen joka päivä ja, poistamalla nykyinen valtakirja-järjestelmä, olisi niihin tuotava kaikki poliisin pienenlaisista rikoksista pidättämät henkilöt saamaan, mikäli mahdollista, paikalla tuomionsa. Näiden asiain käsittelyn päätyttyä käsiteltäisiin ne muut rikosjutut, mitkä vahvistetun työjärjestyksen mukaan olisivat näiden osastojen käsiteltäviä.

Osastojen istunnoissa voisi myös olla saapuvilla jokin ulosottolaitokseen kuuluva henkilö, joka vastaanottaisi maksettaviksi tuomitut sakot tahi paikalla veisi sakotetun, joka tyytyy päätökseen, mutta jolla ei ole varoja sakon suorittamiseen, sovittamaan hänelle ehdollisesti tuomittua vapausrangaistusta. Siten ulosottolaitoksenkin työ helpottuisi ja tulisi tähänastista tehokkaammaksi.

Sen seikan että Raastuvanoikeuden osastoihin siten kuuluisi ainoastaan yksi lakimies ja muutoin maallikkoja, ei pitäisi herättää epäilyksiä. Sekä maamme pienempäin kaupunkien Raastuvanoikeudet että kaikki maaseudun alioikeudet työskentelevät tällaisella jäsenistöllä, ja etteivät mitkään periaatteelliset tai käytännölliset näkökohdat vastusta vähäpätöisten asiain antamista tämän laatuisten tuomioistuinten käsiteltäviksi, sen osottavat, paitsi muista sivistysmaista saatu kokemus, oikeudenkäynti-uudistuskomitean ja lainvalmistelukunnan ehdotukset oikeudenkäyntilaitoksen uudistamiseksi, jotka ehdotukset, niinkuin edellä huomautettiin, rakentuvat tuollaiseen lainkäytön järjestykseen.

Uudella järjestöllä tavoiteltu tulos jäisi tietenkin suuressa määrin sen varaan, minkä laatuksille henkilöille tämä oikeudenhoidon osa uskottaisiin. Näiden osastojen puheenjohtajiltakin tulisi vaadittavaksi ei ainoastaan lainopillista tietoa ja kokemusta, vaan myös puheenalaista laatua olevan yhteiskuntahoidon harrastusta. Tässä kohden on paljon oppimista Englannin poliisituomioistuimista, joiden menettelytavat voivat kelvata malliksi tämän alan oikeuskehitykselle. Englannin poliisituomioistuinlaitos ei ainoastaan suuressa määrin vastaa oikeusturvan ja yksinkertaisempain oikeudenkäyntimuotojen vaatimusta vähäpätöisten asiain käsittelyssä, vaan harjoittaa oikeudenhoitotehtävänsä ohessa myös tehokasta sosialipoliittista ja armeliaisuustoimintaa. Kun näiden tuomioistuinten menettely monessa kohdin voisi kelvata esikuvaksi ehdotettujen Raastuvanoikeuden erikoisosastojen työssä sekä osottaa sen suuntaviivat, on Komitea katsonut tarpeelliseksi laadituttaa katsauksen mainittujen vähäpätöisten asiain tuomioistuinten järjestykseen ja toimintaan. Mainitun työn on Komitean toimenannosta suorittanut filosofianmaisteri Erik Mannelin ja seuraa se liitteenä tätä mietintöä.

Lopuksi ja tahtomatta tässä yhteydessä likemmältä kajota erityisten lasten- ja nuorisontuomioistuinten tärkeään järjestämiskysymykseen, jonka järkipäätös ratkaisu vaatii lainsäätäjän myötävaikutusta, pyytää Komitea kuitenkin huomauttaa, että edellä esitetty ehdotus varaa mahdollisuuden tuollaisen tuomioistuimen perustamiseen joko siten, että jompikumpi pienempään rikosasiain osastoista saa toimekseen eri istunnoissa käsitellä lapsia ja nuorisoa koskevia asioita, tahi siten että perustetaan yksinomaan tällaisia asioita varten eri osasto, joka järjestetään samalla tavoin kuin edellä mainitut kaksi osastoa.

Lasten- ja
nuorisontuo-
mioistuimet.

Mitä Raastuvanoikeudessa noudatettuun virkaylennystapaan tulee, on Komitean mielestä muutos siinäkin toivottava Raastuvanoikeuden työku-
toisuuden kohottamiseksi. Nykyään, niinkuin tunnettu, otetaan ainoastaan nuoremmat oikeusraatimiehet virkoihinsa valitsemalla ja sittemmin valittu ylenee virkaikänsä mukaan vanhemmaksi oikeusraatimieheksi ja vihdoin Raastuvanoikeuden puheenjohtajaksi. Keskimäärin on vastavalitun raatimiehen ollut toimittava seitsemän vuotta nuorempana ja yhtä kauan vanhempana raatimiehenä, ennenkuin on päässyt puheenjohtajaksi. Nuorempana raatimiehenä on hänen suoritettava herkeämätöntä ja kuluttavaa kirjoitustyötä, jota hän ei tulojensa tuntuvasti supistumatta voi antaa toiselle. Seurauksena tästä on, että hakijoiksi raatimiehevirkoihin yleensä on ilmoittautunut ainoastaan nuorenlaisia ja vähemmän kokeneita lakimiehiä, jotka sittemmin, täyteen virkakelpoisuuteen katsomatta, ovat ikänsä mukaan ylenneet pääkaupungin Raastuvanoikeuden puheenjohtajan vaikeaan toimeen.

Virkaylennys-
tapa Raastu-
vanoikeudessa.

Komitean mielestä olisi toimeenpantava sellainen järjestys, että kunkin osaston oikeusraatimiehevirat, samoin kuin nykyään on laita ensimmäisen osaston puheenjohtajanviran, jossa osastossa oikeuspormestari on puheenjohtajana, täytettäisiin, ei ylenemisvuoron perusteella, vaan vaali toimittamalla. Siten varattaisiin vanhemmille kokeneille lakimiehille, eritoten asianajajille y. m. tilaisuus pyrkiä Raastuvanoikeuden jäseniksi, joten tähän oikeuteen tulisi lisäksi kokemusta, jota ei ole saavutettu yksinomaan raatihuoneen seinäin sisällä. Tämä järjestys ei tietenkään riistäisi nuoremmilta raatimiehiltä mahdollisuutta yletä vanhemmiksi raatimieheksi; heidän täytyisi vain alistua valittaviksi. Tätä uutta järjestystä ei kuitenkaan näy käyvän soveltaminen nykyisiin nuorempiin oikeusraatimiehiin, jotka ovat tulleet virkoihinsa toisilla edellytyksillä ja jotka sentähden lienee katsottava oikeutetuiksi tähän asti noudatetussa järjestyksessä ylenemään vanhemmiksi raatimieheksi. — Ylipäätään panee Komitea painoa siihen, että asianajajatoiminta tunnustetaan sopivaksi valmisteluksi tuomariuralle pääsemiseen ja pyytää seurattavana esimerkkinä mainita Englannin olot, siellä kun tuomarit yksinomaan valitaan asianajajakunnan etevimmistä

jäsenistä, jolloin nimitetty luopuu monin verroin suuremmista tuloista vain päästäkseen maailman ehken arvokkaimpaan lakimieskorporationiin. Seurauksena tästä on, että tuomari mainitussa maassa on oikeudessa esiintyviin asianajajiin nähden vanhemman, korkeasti kunnioitetun virkatoverin asemassa, jonka määräykseen asianajajat luottavaisesti alistuvat pyrkiessään auttamaan oikeuden voittoon pääsemistä. Toisin on laita maissa, joissa tuomarit ja asianajajat muodostavat kaksi toisistaan jyrkästi erotettua ammattikuntaa ja joissa kehittyneisiin luokkaetuihin perustuva keskinäinen nurjamielisyyys ei näy olevan vältettävissä.

Järjestysmuoto ja työjärjestys. Niinkuin edellä on huomautettu, on Komitea johtavaksi periaatteeksi Raastuvanoikeuden uudestijärjestämisessä asettanut vaatimukset suuremman yhtenäisyyden aikaansaamisesta lainkäyttöön. Tämä tarkoitus on saavutettavissa ainoastaan siten, että, mikäli käytännön kannalta vaikeuksia kohtamatta voi käydä päinsä, työ Raastuvanoikeudessa jaetaan *asiallisella pohjalla*.

Viime aikoina oikeudenkäytön alalla ilmaantunut pyrkimys työtehtävien erikoisentamiseen on epäilemättä tavallaan oikeutettu. Nykyaikainen oikeustiede on liian laaja, jotta yksi henkilö voisi täysin hallita kaikkia sen haaroja. Jos tuomarin mieli voida koota mahdollisimman suurta kokemusta ratkaistaviksi tulevain asiain arvostelemisessa, on sentähden välttämätöntä, että hän saa jossain määrin syventyä johonkin erikoisalaan. Tätä vaatii sekin, että yhteiskunnallinen ja taloudellinen elämä, erittäinkin suuremmissa kaupungeissa, alinomaan kehittää uusia muotoja, joita lainsäätäjä ei ole voinut edellyttää ja jotka vaativat täydentämään positiivista oikeutta laintulkintatietä. Erikoisaloihin syventyminen voi siten antaa lainkäytölle voimaa ja vakiintuneisuutta sekä sen oheissa säästää aikaa ja työvoimaa. Kuitenkin on tässä kohden pidettävä silmämääränä, että liian pitkälle menevä rajoitus aikaansaa yksipuolisuutta, minkätähden sitä on vältettävä.

Nykyisen työnjaon puutteellisuudet. Raastuvanoikeuden nykyiseen työnjakoon nähden on noudatettu O. K:n 6 luvun 2 §:n säännöstä, joka kohdistuu ensimmäisen osaston työtehtävään; mutta tämän lisäksi ei ole mainittavia tehty ristiriitaisten päätösten ja tuomioiden sekä erilaisen käytännön ehkäisemiseksi eri osastoilla.

Arpomiseen perustava työnjako, jommoinen nykyään on olemassa toisen, kolmannen, neljännen ja väliaikaisen viidennen osaston kesken, saa välttämättä aikaan, että samanlaatuisia asioita voi olla käsiteltävinä kolmessa tai useammassa näistä osastoista yhtäaikaan tahi lyhyin väliajoin. Ellei oikeuskysymys ole aivan selvä, on likellä tarjona mahdollisuus ristiriitaisiin ratkaisuihin. Lukuisia esimerkkejä tuollaisista ristiriitaisista päätöksistä ja tuomiosta on mainittavissa. Komitea tahtoo tässä yhteydessä vain johdattaa mieleen ne jutut, mitkä kauppaneuvos J. Saastamoinen moniaita vuosia taka-

perin pani Raastuvanoikeudessa vireille Höyrylaivaosakeyhtiö Nordia vastaan. Kaikissa näissä jutuissa, jotka arvalla jaettiin Raastuvanoikeuden eri osastojen kesken, oli aivan samallinen korvauskysymys ratkaistavana; kantteet perustuivat samaan välikirjaan, jonka pätevyyttä vastaan samalla perusteella väitettiin; asiat olivat erilaisia ainoastaan siinä, että korvausvaatimukset käsittivät peräkkäisiä eri ajanjaksoja. Jutut kuitenkin ratkaistiin aivan eri tavoin, osin äänestämällä, osin yksimielisesti, ainoastaan siitä riippuen, minkä osaston käsiteltäväksi kukin juttu oli joutunut. Esimerkkinä siitä että vakiintunut käytäntö on eri osastoissa erilainen mainittakoon, että yksi osasto myöntää avioeron omavaltaisen hylkäämisen perusteella, siinä tapauksessa että asialliset ovat itse tahi asiamiehen kautta saapuvilla, tarvitsematta N. K:n 13 luvun 4 §:ssä edellytetyn ajan, yön ja vuoden, olla umpeenkulunut, jota vastoin muut osastot panevat tuon määräajan. Tunnettu asianlaita on niinkään, että rangaistuksen mittaamisessa ollaan toisissa osastoissa ankarampia kuin toisissa, ja siten voi olla arvan varassa, saako syytetty sovittaa rikossensa sakolla vai tuomitaanko hänet vapausrangaistukseen. — Että tuollaista lainkäytön erilaisuutta, vaikkei se aina olekaan vältettävissä, kuitenkin on mikäli mahdollista ehkäistävä, samoin kuin ettei se sovellu terveeseen oikeudenhoitoon, vaan erittäinkin, missä se on päässyt mainittavampaan valtaan, on omansa tuntuvasti alentamaan oikeudenhoidon arvoa, ei käyne kieltäminen.

Maamme hovioikeudet ja korkein tuomioistuin niinkään työskentelevät useammassa jaostossa yleensä jakamatta työtä asiallisella pohjalla. Mutta näillä tuomioistuimilla on kuitenkin jokin keino ylenmäärin ristiriitaisten ratkaisujen ehkäisemiseksi. Hovioikeudessa on jokainen annettava tuomio ja päätös presidentin ja varapresidentin allekirjoitettava, joten näiden virkamiesten vallassa on, huomattessaan ristiriitaisia tuomioita tai oikeudessa aikaisemmin noudatetusta käytännöstä poikkeavia ratkaisuja, alistaa asia hovioikeuden täysi-istuntoon. Korkeimmassa tuomioistuimessakin, jonka molemmat jaostot muutoinkin työskentelevät likeisessä yhteydessä keskenään, on käytettävänä se keino, että suurempaa periaatteellista merkitystä oleva asia esitellään koko korkeimman tuomioistuimen ratkaistavaksi. Raastuvanoikeudessa sitä vastoin ovat eri osastot miltei kokonaan vailla yhdyssidettä ja työskentelevät aivan erillään toisistaan, vaikka kukin osasto kuitenkin ratkaisee jokaisen käsittelemänsä oikeuskysymyksen koko Raastuvanoikeuden nimessä.

Mainittujen epäkohtain poistamiseksi ei, niinkuin sanottu, ole muuta keinoa kuin että jutut ja asiat vastedes, mikäli mahdollista, jaetaan asian laadun mukaan eikä arpomalla. Tämän periaatteen johdonmukainen toteuttaminen edellyttää, että jutut jaetaan eri laatunsa mukaan ja että siis samanlaatuiset asiat käsitellään samassa osastossa. Komitea on kuitenkin ollut sitä mieltä, että erikoisennus on vähitellen toimeenpantava ja että sitä tarkoitta-

vien toimenpiteiden aluksi ei tule ylen paljon muuttaa olevia oloja. Tämän mukaisesti on Komitea ajatellut työnjaon järjestettäväksi seuraavasti:

Komitean työn-
jakoehdotus.

Raastuvanoikeuden kahdeksasta osastosta käsittelevät *ensimmäinen ja toinen osasto* ne jutut ja asiat, jotka nykyään ovat ensimmäisen osaston molempain jaostojen käsiteltäviä.

Kolmas ja neljäs osasto käsittelevät kahdessa viikkoistunnossa suurempia rikosjuttuja (esimerkiksi sellaista jakoa noudattaen, että henkilöön kohdistuvat törkeämmät rikokset olisivat toisen ja omaisuuteen kohdistuvat törkeämmät rikokset toisen osaston käsiteltäviä) sekä yhdessä viikkoistunnossa suurempia riitajuttuja ja niitä tuollaisten juttujen ryhmiä, jotka laatunsa johdosta vaativat yhdenmukaista käsittelyä.

Viides ja kuudes osasto käsittelevät muita riitajuttuja kahdessa viikkoistunnossa sekä lievempiä, vähäpätöisten rikosasiain ryhmään kuulumattomia rikosjuttuja yhdessä viikkoistunnossa.

Seitsemäs ja kahdeksas osasto vihdoin käsittelevät viimeksi mainittuun ryhmään kuuluvia juttuja. Keskenänsä erottamattomansa yhteydessä olevat jutut kuitenkin aina käsiteltäisiin samassa osastossa ja kanne kärjärauhan rikkomisesta ja muusta jossakin osastossa tehdystä pienemmästä rikoksesta kuuluisi edelleen sen osaston käsiteltäviin, missä rikos on tapahtunut.

Palautettu juttu sekä kuulustelu ja lausunto jutussa, jota jokin osasto jo on käsitellyt, olisi tietenkin mainitun osaston asia. Sen lisäksi olisi tarpeen säännöksiä sen seikan estämiseksi että, jos jokin juttu Raastuvanoikeudessa käsiteltävänä ollessaan muuttaa laatua, juttu välttämättä olisi siirrettävä osastosta toiseen.

Komitea ei ole tahtonut likemmältä kajota kysymykseen juttujen luokitte-
telusta edellä mainitussa kohden, vaan on ollut sitä mieltä, että Yhteiselle Raastuvanoikeudelle on myönnettävä valta päättää juttujaon perusteista ja sen lähemmästä järjestämisestä. Komitea nimittäin edellyttää, että tässä edellä esitetyt yleiset näkökohdat, mikäli koskee asiallisella pohjalla tapahtuvaa työnjakoa, saavat osakseen Yhteisen Raastuvanoikeuden huomion. Sitäkin enemmän osottaakseen tämän periaatteen tärkeyttä on Komitea tahtonut ehdottaa nykyisen arpomisjärjestelmän lakkautettavaksi.

Arpomismenettely on otettu käytäntöön puolueettoman ja mahdollisimman tasaisen työnjaon aikaansaamiseksi eri osastojen kesken, mutta suo viimeksi mainitussa kohden sijaa melko suurille vaihteluille; ja asiain laajuuteen ja vaikeuteen voidaan ainoastaan vähäisessä määrin panna asianmukaista huomiota. Arpomalla joutuvat samanlaatuiset tai keskenään yhteydessä olevat jutut eri osastoihin työjärjestyksen määräysten voimatta poistaa tästä johtuvia haittoja.

Tämän johdosta käy välttämättömäksi osottaa toinen sopiva jakoperuste niille jutuille ja asioille, jotka eivät nimenomaan ole jonkin määrätyn osaston

käsiteltäviä. Siinä kohden on Komitean huomio kiintynyt Saksan tuomioistuimissa noudatettuun ja hiljattain Tukholman raastuvanoikeudessa käytäntöön otettuun jakoperusteeseen, jonka mukaan jutut, sikäli kuin niitä ei käy ryhmittäminen laatunsa mukaan, jaetaan aakkosjärjestyksessä ja pääasiallisesti vastaajapuolen nimen alkukirjaimen mukaan.

Tällainen järjestely näyttää tarjoovan erinäisiä etuja arpomisjärjestelmän edellä, muun muassa siinä, että saavutetaan jonkinlaisia takeita siitä, että samaan asianosaiseen kohdistuvat jutut käsitellään samassa osastossa sekä että oikeus saa tilaisuuden perinpohjaisemmin tutustua asianosaisiin ja heidän oloihinsa, mistä voi olla hyötyä erittäinkin totuntarikollisia käsitellessä. Menettely on, mikäli Komitea on saanut tietää, Tukholmassa antanut tyydyttäviä tuloksia.

Komitea ei kuitenkaan ole katsonut olevan likemmältä tutkiminen kysymystä soveliaimmasta jakoperusteesta, kun, niinkuin edellä huomautettiin, tämän asian käytännöllinen ratkaisu lienee jätettävä Yhteiselle Raastuvanoikeudelle.

Kun on likellä tarjona olettamus, että noudatettaessa asialliseen pohjaan perustuvaa työnjakoa satunnaiset syyt voivat joskus aikaansaada tavattoman suuren asiain kasautumisen johonkin tai joihinkin osastoihin ja ehkä toiselta puolen ohimenevän työnvähentämisen muissa osastoissa, näyttää olevan ryhdyttävä toimenpiteisiin tämän johdosta jollakin osastolla tarpeellisen työvoimain siirron tahi lisäämisen aikaansaamiseksi. Tämä voisi käydä päinsä esimerkiksi siten että, kun jollekin osastolle kasautuu liaksi työtä, osastot saisi joksikin lyhyeksi ajaksi tahi jotakin tai joitakin saapuneita työläämpiä juttuja varten, Senaatille ja Hovioikeudelle esitystä tekemättä, jakaa kahteen tahi useampaan jaostoon tahi osastoon lisäksi ottaa tarkoitukseen tarpeellisia työvoimia.

Komitea ei ole havainnut olevan aihetta ehdottaa perinpohjaisempia muutoksia eri osastojen kokoonpanoon ja pöytäkirjanpitoon nähden tähän asti noudatettuun järjestykseen. Ensimmäiseen osastoon kuuluisi, samoin kuin aikaisemminkin, oikeuspormestari sekä lisäjäseninä yksi vanhempi ja yksi nuorempi oikeusraatimies. Toiseen, kolmanteen ja neljänteen osastoon kuuluisi kuitenkin kaksi vanhempaa ja yksi nuorempi oikeusraatimies sekä vähäpätöisempiä riita- ja lievänlaisia rikosasioita käsitteleviin viidenteen ja kuudenteen osastoon *yksi* vanhempi oikeusraatimies ja lisäjäseninä kaksi nuorempaa oikeusraatimiestä. Vähäpätöisiä rikosjuttuja varten asetettuihin erikoisosastoihin kuuluisi, niinkuin edellä mainittiin, kumpaiseenkin yksi vanhempi oikeusraatimies puheenjohtajana ja kaksi maallikkoa lisäjäseninä. Pöytäkirjaa pitäisivät ensimmäisessä ja toisessa osastossa nuoremmat raatimiehet ja osastojen sivilinotaarit, kukin vuoroonsa. Maistraatinsihteerin pöytäkirjanpitovelvollisuus pysytettäisiin toistaiseksi nykyisellään odotellessa vastaista*viran uudesti-

Suurempaa
joustavuutta
työnjaossa.

Tarpeelliset
työvoimat ja
pöytäkirjan-
pito.

järjestämistä, johon asiaan seuraavassa kajotaan likemmältä. Muutoin laatisivat tähänastiseen tapaan pöytäkirjan riita-asioita käsiteltäessä nuorempi oikeusraatimies sekä rikosasioita käsiteltäessä vartavasten asetetut pöytäkirjanpitäjät. Komitea on kuitenkin katsonut sopivaksi ehdottaa, että kuhunkin rikosasiain osastoon asetettaisiin vain yksi vakinainen rikosasiannotaari sekä että sen lisäksi kolmannen, neljännen sekä seitsemännen ja kahdeksannen osaston käytettäväksi annettaisiin määräraha ylimääräisen pöytäkirjanpidon kustantamiseksi. Täten asianomaiset puheenjohtajat saisivat suuremman toimintavapauden pöytäkirjanpidon järjestämisessä, esimerkiksi ottamalla käytäntöön pikakirjoituksella laaditut pöytäkirjat. Tuollaisen määrärahanjaon johdosta kävisi myös mahdolliseksi antaa pöytäkirjanpito osaston jonkin jäsenen toimeksi, kun olot sen sallivat, joten vaikeudet saada rikosasiainnotaareille sopivia viransijaisia kesäloman ajaksi jossain määrin vähenisivät.

Puheenjohtajakokous.

Kun Yhteinen Raastuvanoikeus on verraten hidasliikkeinen koneisto ja kävisi vieläkin hidasliikkeisemmäksi, jos oikeuden jäsenluku lisääntyisi, on suuremman yhtenäisyyden ja keskityksen saavuttamiseksi Raastuvanoikeuden sisäiseen hallintoon näyttänyt olevan tarkoituksenmukaista eräiden hallintoasiain käsittelyä varten asettaa n. s. *puheenjohtajakokous*, johon ainoastaan oikeuspormestari ja eri osastojen puheenjohtajat ottaisivat osaa. Kun tämä järjestys vielä on uusi ja koettamaton, on Komitea toistaiseksi tahtonut puheenjohtajakokoukselle antaa tehtäväksi ainoastaan juttujaon lähemmän järjestelyn, niiden kysymysten ratkaisun, minkä osaston oikeastaan on käsiteltävä mikin saapunut asia, sekä luvan myöntämisen julkisen asianajajatoiminnan harjoittamiseen Raastuvanoikeudessa.

Oikeuspormestarin asema.

Usealta näkökannalta katsoo Komitea suotavaksi, että oikeuspormestari enemmän kuin tähän asti esiintyisi Raastuvanoikeuden päällikkönä sekä hänelle nimenomaan annettaisiin valta ja velvollisuus pitää silmällä Raastuvanoikeutta ja katsoa, että sen virkamiehet asianmukaisesti täyttävät laissa ja työjärjestyksessä säädettyt velvollisuutensa.

Istuntopäivät.

Raastuvanoikeuden voimassa olevassa työjärjestyksessä on säädetty, että eri osastojen tulee kokoontua määrättyinä, työjärjestyksessä mainittuina viikonpäivinä, ellei Yhteinen Raastuvanoikeus *poikkeustapauksessa* muuta määrää. Komitean käsityksen mukaan on olemassa pätevä syy työjärjestyksessä määrätä kolme viikonpäivää yhden päivän väliajoin ensimmäisen osaston kokouksia varten, tämä mainitun osaston käsiteltävien asiain laadun johdosta. Sen sijaan käynee haitatta jättäminen Yhteisen Raastuvanoikeuden määrättäväksi muiden osastojen varsinaisten istuntojen aika, jota vastoin tavallisesti pidettävien viikkoistuntojen luku täytyy määrätä työjärjestyksessä. Sen ohessa näyttää Yhteisellä Raastuvanoikeudella olevan pysyttävä valtansa poikkeustapauksissa myöntää tästä poikkeuksia; tuollainen poikkeusmääräys voi tietenkin olla voimassa lyhyen väliajan, mutta ei esimerkiksi koko kesäkautta.

Komitean on nyt selvitettävä edellä esitetyn, kaupungin Raastuvanoikeuden uudestijärjestämisehdotuksen rahallinen merkitys.

Komitean muutosehdotusten toimeenpano on tietenkin sen varassa, minkä verran se lisää kaupungilla lainkäytöstä olevia menoja. Vaikka nykyisten, 1907 vuoden palkanjärjestelyyn perustuvain Raastuvanoikeuden palkkausolojen uudestijärjestäminen ehdottomasti näyttää olevan olojen vaatima, on Komitea kuitenkin, koska odotettavana nyttemmin on koko kunnallisen palkkausjärjestelmän yleinen uudistus (*vt. pain. asiakirj. N:o 49 vuodelta 1914*), katsonut tässä yhteydessä olevan ehdottaminen ainoastaan muutamia vähäisiä tasoituksia nykyisiin palkkausperusteisiin.

Palkkausjärjestelmä.

Komitean mielestä eivät osastojen puheenjohtajain nykyisessä rahasäännössä olevat palkkaedut ole kohtuullinen korvaus näihin virkoihin liittyvästä raskaasta ja vastuunalaisesta työstä, minkätähden Komitea on tahtonut esittää, että mainitut palkkiot korotettaisiin 1,000 markasta 2,000 markkaan vuodessa. Kun pöytäkirjaa pitävain nuorempain raatimiesten palkkausedut virkasivutulojen lisääntymisen johdosta nyttemmin nousevat samaan, jopa ajoittain suurempaankin määrään kuin vanhempain raatimiesten palkat, on vanhempain raatimiesten palkkausehtojen tasoitusta pidetty tarpeellisena, ja on Komitea siinä kohden katsonut kohtuulliseksi esittää, että vanhempain raatimiesten palkanlisäys 5 ja 10 vuoden palveluksesta, vuosirahasäännön mukaan 750 markkaa kumpaisellakin kerralla, korotettaisiin 1,000 markkaan kerralta, joten vanhempain raatimiesten loppupalkka nousisi 10,000 markkaan.

Niinikään on Komitea katsonut olevan ehdottaminen korotettavaksi ensimmäisen osaston sivilinotaarin palkkaa 1,600 markasta 3,000 markkaan, syystä että tämä virkailija, sen johdosta että pöytäkirjanpito jaettaisiin hänen ja osastolla palvelevan nuoremman oikeusraatimiehen kesken, saisi virkasivutuloja tähänastista vähemmän. Tämän ohessa näyttää ensimmäisen ja toisen osaston kaupunginpalvelijoille, jotka hiljattain toimitetussa Maistraatin ja Raastuvanoikeuden palvelusmiesten palkanjärjestelyssä jätettiin syrjään, olevan myönnettävä 400 markan palkanlisäys sekä siis 1,800 markan vuosipalkka. Tätä palkanparannusta perustelee se seikka, että ensimmäisen ja toisen osaston kaikkiaan neljän kaupunginpalvelijan virkasivutulot jonkin verran vähenisivät verraten ensimmäisen osaston kumpaisessakin jaostossa nykyään kertyviin, kolmen kaupunginpalvelijan kesken jakautuviin virkasivutuloihin.

Tässä yhteydessä on Komitea ottanut harkittavakseen Raastuvanoikeuden *virkasivutulokysymyksen* järjestelyn.

Osastojen puheenjohtajain palkkaetujen oikeudenmukaisen keskinäisen tasoituksen aikaansaamiseksi on Komitea tahtonut ehdottaa, että kaikilla osastoilla, paitsi ensimmäisellä (joka tässä kohden on poikkeusasemassa) maksettava *haasteenlunastus* jaettaisiin tasan asianomaisten puheenjohtajan kesken.

Raastuvanoikeudessa kertyvät virkasivutulot ovat, paitsi haasteenlunastusta, pääasiallisesti pöytäkirjaa pitävälle raatimiehille ja notaareille tulevaa *toimituskirjainlunastusta*. Eri ryhmän sinänsä muodostavat maistraatinsihteerille hänen toiminnastaan ensimmäisessä osastossa tulevat virkasivutulot.

Komitea ei ole katsonut olevan aihetta lähemmältä kajota vanhaan riitakysymykseen sivutulojärjestelmän sopivaisuudesta tahi sopimattomuudesta, kun kysymys tämän järjestelmän pysyttamisestä tai poistamisesta on Komitean mielestä asianmukaisimmin ratkaistava yhdellä kertaa maamme kaikkiin tuomioistuimiin nähden. Sitä paitsi on katsottu olevan epäilyksen alaista, onko kaupunginkassaan tulevain virkasivutulojen lakkauttaminen aikaansaataavissa muutoin kuin lainsäädäntötietä.

Painavimmat Raastuvanoikeudessa vallitsevaa sivutulojärjestelmää vastaan tehdyt muistutukset kohdistuvat oikeastaan *maistraatinsihteerin virkasivutuloihin*. Pääkaupungin kiinteistömarkkinoilla viime vuosikymmeninä tapahtunut vilkas vaihto ja arvonnousu on saanut aikaan, että tulot lainhuudatus- ja rasisitodistuksista sekä näihin kuuluvain asiain pöytäkirjoista ovat kohonneet monin verroin suuremmaksi aikaisemmin laskettua määrää, eikä tätä tuloa käy pitäminen suhteellisenä työmäärään, vaikka otetaankin huomioon siihen liittyvä vastuunalaisuus. Hankittujen tietojen mukaan on maistraatinsihteerillä ollut vuonna 1912 virkasivutuloja pikkupöytäkirjoista ja rasisitodistuksista kokonaista 23,000 markkaa, siis kaksi sen vertaa kuin oikeuspormestarella on palkkaa kaiken kaikkiaan.

Maistraatinsihteerinvirkaan liittyvään tehtävään uudestijärjestäminen on viime aikoina osottautunut yhä välttämättömämmäksi, ja tunnustettua on, että tämän virkamiehen tehtävät nyttemmin ovat siinä määrin laajentuneet, ettei niitä enää käy antaminen yhden ainoan virkamiehen toimeksi. Toimen jakaminen eri virkoihin on sentähden välttämättömän tarpeen vaatima ja Komitean mielestä toimeenpantava siten, että maistraatinsihteerin toimisi ainoastaan Maistraatin sihteerinä ja julkisena notaarina, jota vastoin hän lakkaisi ole-masta sihteerinä Raastuvanoikeuden ensimmäisellä osastolla ja tähän kuuluvat tehtävät annettaisiin osastolle ja sen henkilökunnalle. Tuollainen järjestys ynnä siitä johtuva sivutulojen jako tuottaisi palkanlisäystä asianomaisille ensimmäisen osaston virkamiehille korvaukseksi virkatehtävään lisääntymisestä sekä ehkä vaatisi uudestijärjestämään ensimmäisen osaston palkkaussäännön kohtuullisten perusteiden mukaan.

Komitean mielestä olisi erittäin suotavaa, että kysymys ensimmäisen osaston virkasivutuloista mahdollisimman pian saataisiin pääasiassa järjestetyksi vastamainitulla tavalla. Luonnollista on kuitenkin, että järjestelyn toimeenpano kohtaa eräitä vaikeuksia ja vaatii tarkempaa selvitystä. Tähän onkin todellisuudessa aikaa, sillä maistraatinsihteerinviran nykyistä pitäjää ei Komitean mielestä voi velvoittaa luopumaan hänelle nykyään kuuluvain virkatehtävain tuottamista sivutuloista, minkätähden kysymys on ratkaistavissa vasta hänen erottuaan virasta. On kuitenkin tärkeätä, että Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta sekä työjärjestyksestä voimassa olevat määräykset eivät ole esteenä puheenalaiselle maistraatinsihteerin virkatehtävain uudestijärjestämiselle sekä että Raastuvanoikeudelle varataan tilaisuus viran kahtiajakoa toimeenpantaessa järjestää tähän kuuluvat tehtävät, sikäli kuin ne ensimmäisen osaston toimialaan kuuluvat, asianhaarain vaatimalla tavalla. Laatiessaan ehdotusta Raastuvanoikeuden uudeksi ohjesäännöksi on Komitea sentähden poistanut kaikki maistraatinsihteerin virkatehtäviä koskevat määräykset, mikä ei estä asioita toistaiseksi hoitamasta nykyään voimassa olevain ohjeiden mukaan.

Komitea siis esittää

että kysymys maistraatinsihteerin virkatehtävain sekä virasta seuraavain sivutulojen uudestijärjestämisestä otettaisiin käsiteltäväksi sekä että Maistraatti aikansa antaisi Kaupunginvaltuustolle sen suuntaisen selvityksen ja ehdotuksen kuin Komitea tässä edellä on maininnut.

Kustannukset Komitean ehdottamasta Raastuvanoikeuden uudestijärjestämisestä näkyvät jälempänä olevasta eri osastojen seikkaperäisestä menosäännöstä, joka on laadittu 1914 vuoden rahäsääntöön pantujen määrärahaeräin johdolla. Yhdistelmään on pantu rahäsäännössä nimikkeen II 2. *Raastuvanoikeus* kohdalla luetellut määrärahaerät, lukuun ottamatta tarverahain määrärahaa ja syyttäjäin palkkaussääntöä. Sitä vastoin on Komitea ottanut huomioon kaupunginpalvelijain palkkauksen, joiden luku ehdotuksen mukaan lisääntyisi kuudeksitoista. Taulu on laadittu huomioon ottamatta ikäkorotuksia, jotka selvyden vuoksi on poistettu.

Kustannukset
ehdotuksen
toteuttami-
sesta.

	Siirros Smk	26,850:—
Viransijaisen palkkio notaarin kesäloman aikana		250:—
Ylimääräinen pöytäkirjanpito		4,000:—
2 kaupunginpalvelijaa à 2,000:—		4,000:—
Määräraha kaupunginpalvelijain kesälomaa varten à 50:—		100:—
	Yhteensä Smk	35,200:—

IV osasto.

2 vanhempaa oikeusraatimiestä, palkkaa	à 6,000:—	
	palkkiota	à 2,000:—
		16,000:—
1 nuorempi raatimies, palkkaa		4,000:—
Osaston puheenjohtajan palkkio		2,000:—
Viransijaisen palkkio puheenjohtajan kesäloman aikana		350:—
Viransijaisen palkkio 2 jäsenen kesäloman aikana à 250:—		500:—
1 rikosasiain notaari, palkkaa		4,000:—
Viransijaisen palkkio notaarin kesäloman aikana		250:—
Ylimääräinen pöytäkirjanpito		4,000:—
2 kaupunginpalvelijaa à 2,000:—		4,000:—
Määräraha kaupunginpalvelijain kesälomaa varten à 50:—		100:—
	Yhteensä Smk	35,200:—

V osasto.

1 vanhempi oikeusraatimies, palkkaa	6,000:—	
	palkkiota	2,000:—
		8,000:—
2 nuorempaa raatimiestä, palkkaa à 4,000:—		8,000:—
Osaston puheenjohtajan palkkio		2,000:—
Viransijaisen palkkio puheenjohtajan kesäloman aikana		350:—
Viransijaisen palkkio 2 jäsenen kesäloman aikana à 250:—		500:—
1 rikosasiain notaari, palkkaa		4,000:—
Viransijaisen palkkio notaarin kesäloman aikana		250:—
2 kaupunginpalvelijaa à 2,000:—		4,000:—
Määräraha kaupunginpalvelijain kesälomaa varten à 50:—		100:—
	Yhteensä Smk	27,200:—

VI osasto.

1 vanhempi oikeusraatimies, palkkaa	6,000:—	
	palkkiota	2,000:—
		8,000:—
	Siirros Smk	8,000:—

	Siirros Smk	8,000:—
2 nuorempaa raatimiestä, palkkaa à 4,000:—		8,000:—
Osaston puheenjohtajan palkkio		2,000:—
Viransijaisen palkkio puheenjohtajan kesäloman aikana		350:—
Viransijaisen palkkio 2 jäsenen kesäloman aikana à 250:—		500:—
1 rikosasiain notaari, palkkaa		4,000:—
Viransijaisen palkkio notaarin kesäloman aikana		250:—
2 kaupunginpalvelijaa à 2,000:—		4,000:—
Määräraha kaupunginpalvelijain kesälomaa varten à 50:—		100:—
	Yhteensä Smk	27,200:—

VII osasto.

1 vanhempi oikeusraatimies, palkkaa	6,000:—	
palkkiota	2,000:—	8,000:—
2 raatimiestä, palkkaa à 4,000:—		8,000:—
Osaston puheenjohtajan palkkio		2,000:—
Viransijaisen palkkio puheenjohtajan kesäloman aikana		350:—
Viransijaisen palkkio 2 jäsenen kesäloman aikana à 250:—		500:—
1 rikosasiain notaari, palkkaa		4,000:—
Ylimääräinen pöytäkirjanpito		4,000:—
Viransijaisen palkkio notaarin kesäloman aikana		250:—
2 kaupunginpalvelijaa à 2,000:—		4,000:—
Määräraha kaupunginpalvelijain kesälomaa varten à 50:—		100:—
	Yhteensä Smk	31,200:—

VIII osasto.

1 vanhempi oikeusraatimies, palkkaa	6,000:—	
palkkiota	2,000:—	8,000:—
2 raatimiestä, palkkaa à 4,000:—		8,000:—
Osaston puheenjohtajan palkkio		2,000:—
Viransijaisen palkkio puheenjohtajan kesäloman aikana		350:—
Viransijaisen palkkio 2 jäsenen kesäloman aikana à 250:—		500:—
1 rikosasiain notaari, palkkaa		4,000:—
Ylimääräinen pöytäkirjanpito		4,000:—
Viransijaisen palkkio notaarin kesäloman aikana		250:—
2 kaupunginpalvelijaa à 2,000:—		4,000:—
Määräraha kaupunginpalvelijain kesälomaa varten à 50:—		100:—
	Yhteensä Smk	31,200:—

Kaikki osastot.

1 oikeuspormestari, palkkaa	7,000: —	
palkkiota	5,000: —	12,000: —
11 vanhempaa oikeusraatimiestä, palkkaa	à 6,000: —	
palkkiota	à 2,000: —	88,000: —
8 nuorempaa oikeusraatimiestä, palkkaa à 4,000: —		32,000: —
4 raatimiestä, palkkaa à 4,000: —		16,000: —
7 osaston puheenjohtajan palkkio à 2,000: —		14,000: —
Viransijaisen palkkio 8 puheenjohtajan kesäloman aikana à 350: —		2,800: —
Viransijaisen palkkio 16 jäsenen kesäloman aikana à 250: —		4,000: —
1 sivilinotaari, palkkaa		3,000: —
1 sivilinotaari, palkkaa		1,600: —
6 rikosasiainnotaaria, palkkaa à 4,000: —		24,000: —
Viransijaisen palkkio 8 notaarin kesäloman aikana à 250: —		2,000: —
Ylimääräinen pöytäkirjanpito		16,000: —
4 kaupunginpalvelijaa, palkkaa à 1,800: —		7,200: —
12 kaupunginpalvelijaa, palkkaa à 2,000: —		24,000: —
Määräraha 16 kaupunginpalvelijan kesälomaa varten à 50: —		800: —
		<u>Yhteensä Smk 247,400: —</u>

Yhdistelmä.

I osasto	31,800: —
II "	28,400: —
III "	35,200: —
IV "	35,200: —
V "	27,200: —
VI "	27,200: —
VII "	31,200: —
VIII "	31,200: —
	<u>Yhteensä Smk 247,400: —</u>

Ehdotetun uudestijärjestämisen vaikutukset kaupungin rahasääntöön kuluvaan vuoden menosääntöön verraten näkyvät jälempänä olevasta taulukosta, johon vertailun vuoksi on eri sarakkeeseen pantu Raastuvanoikeuden kustannukset, siinä tapauksessa että nykyiset väliaikaiset osastot asetetaan vakinaiselle kannalle.

Raastuvanoikeuden menot 1914 vuoden rahasäännön mukaan ja siinä tapauksessa että nykyiset väliaikaiset osastot asetetaan vakinaiselle kannalle sekä Komitean ehdotuksen mukaan.

	1914 v:n rahasäännön mukaan		Jos nyk. väliaikaiset osastot asetetaan vakinaiselle kannalle		Komitean ehdotuksen mukaan	
	Luku	Rahamäärä	Luku	Rahamäärä	Luku	Rahamäärä
Oikeuspormestari à 12,000	1	12,000	1	12,000	1	12,000
Vanhemmat oikeusraatimiehet à 8,000	7	56,000	11	88,000	11	88,000
Nuoremmat oikeusraatimiehet à 4,000	4	16,000	6	24,000	8	32,000
Raatimiehet à 4,000	—	—	—	—	4	16,000
Puheenjohtajain palkkiot à 1,000 ja 2,000	3	3,000	5	5,000	7	14,000
Puheenjohtajain kesäloman aikaiset viransijaiset à 350	4	1,400	6	2,100	8	2,800
Jäsenten kesäloman aikaiset viransijaiset à 250	7	1,750	11	2,750	16	4,000
Sivilinoitaarit à 1,600 ja 3,000	1	1,600	2	3,200	2	4,600
Rikosasiainnotaarit à 4,000	6	24,000	8	32,000	6	24,000
Notaarien kesäloman aikaiset viransijaiset à 250	7	1,750	10	2,500	8	2,000
Ylimääräinen pöytäkirjanpito	—	—	—	—	—	16,000
Kaupunginpalvelijat à 1,400 ja 1,800	2	2,800	4	5,600	4	7,200
” à 2,000	6	12,000	8	16,000	12	24,000
Kaupunginpalvelijain kesäloman aikaiset viransijaiset à 50	8	400	12	600	16	800
Lisämääräraha väliaikaista viidettä osastoa sekä ensimmäisen osaston toista jaostoa varten	—	40,450	—	—	—	—
Yhteensä	—	173,150	—	193,750	—	247,400

Komitean ehdotuksen toimeenpanon johdosta kohoaisi Raastuvanoikeuden menosääntö siis 74,250 markalla vuodessa. Jos taas tätä lisäännystä verrataan menomäärään, siinä tapauksessa että Raastuvanoikeuden nykyiset väliaikaiset osastot asetetaan vakinaiselle kannalle, on kustannusten lisäännys 53,650 markkaa. Siis joka tapauksessa tuntuva lisäännys. Kun muutosehdotukset kuitenkin ainoastaan tarkoittavat tyydyttää oikeusturvallisuuden ja oikeutta hakevan yleisön oikeutettuja vaatimuksia sekä saattavat Raastuvanoikeuden kykeneväksi suorittamaan vuosi vuodelta lisääntyneet työtehtävänsä, joiden

kasvamista edelleenkin on odotettavana, on Komitea puolestaan katsonut, että kaupungin tulee tehdä tämä tarpeellinen uhraus.

Pyrkiessään mikäli mahdollista säästämään oikeudenkäytön tuottamia menoja on Komitea myös ottanut huomioon sen keinon, että kussakin osastossa pidettäisiin ainoastaan kaksi tuomarinpaikkaa vakinaisesti täytettyinä ja että osastoa täydennettäisiin käyttämällä asianomaisia notaareja lisäjäseninä. Tuollaista järjestystä onkin ennen vuotta 1881 noudatettu Raastuvanoikeudessa ja se on melko lailla säästänyt kaupungilla oikeudenhoidosta olevia menoja. Kun 1870-luvun lopulla nostettiin kysymys Raastuvanoikeuden uudestimuodostamisesta, huomautti kuitenkin asiaa valmistelemaan asetettu Kaupunginvaltuuston valiokunta, että vastamainittu järjestely oli vastoin Raastuvanoikeuden kokoonpanosta annettuja lainmääräyksiä ja tuomarien erottamattomuusperiaatetta. Valiokunta oli sentähden sitä mieltä, että kussakin osastossa tuli olla kolme vakinaista, erottamatonta tuomaria sekä ehdotti asetettavaksi nuorempia raatimiehiä lisäjäseninä toimivain notaarien sijaan. Kaupunginvaltuusto hyväksyikin valiokunnan ehdotuksen ja vahvisti vastamainitun periaatteen sittemmin Raastuvanoikeuden kokoonpanoa ja toimintaa koskevissa säännöksissä.

Vaikka painavia syitä on esitettävissä vastamainittua, asiasta voimassa olevain lainsäädännön tulkintaa vastaan, ei Komitea ole katsonut voivansa puoltaa yleisesti luovuttavaksi jo tavaksi tulleesta järjestyksestä eikä siis palaamista aikaisempaan järjestelmään. Ainoastaan seitsemännen ja kahdeksannen osaston maallikkolisäjäseneihin nähden on Komitea arvellut olevan puoltaminen sellaista järjestelyä, ettei näitä virkoja heti täytetä vakinaisesti, vaan että niitä toistaiseksi ja kunnes Komitean ehdottama pienenlaisten rikosasiain käsittelyjärjestelmä on saanut vakiintua ja kokemusta on saavutettu, hoitaisivat Yhteisen Raastuvanoikeuden vuodeksi kerrallaan määräämät virkaa toimittavat raatimiehet. Tämän johdosta myös olisi suurempaa mahdollisuutta saada näihin paikkoihin yhteiskunnallisia asioita harrastavia kansalaisia, kuin jos virat lopullisesti täytettäisiin vaalin kautta.

Mitä sitten tulee ajatukseen että oikeudenkäytön kustannuksia huojitettaisiin perustamalla yhdenmiehen-tuomioistuimia, mikä nähtävästi olisi vähäpätöisten asiain käsittelyn luonnollisin muoto, ei se ole toteutettavissa, syystä että tuollainen järjestely ei ole lakia muuttamatta aikaansaataavissa.

Vuosirahasäännön mukaan palvelee Raastuvanoikeudessa nykyään kolme vakinaista ja yksi ylimääräinen kaupunginviskaali. Näistä toimisi, siinä tapauksessa että Komitean ehdottama osastojen luvun lisääminen pannaan toimeen, yksi vakinainen kaupunginviskaali kolmannella ja yksi neljännellä sekä lisäksi yksi yhteisesti viidennellä ja kuudennella osastolla.

Syyttäjistä.

Kun syyttäjänvirkaa seitsemännellä ja kahdeksannella osastolla ei ehtisi yksi syyttäjä hoitaa, kävisi tarpeelliseksi asettaa lisäksi yksi ylimääräinen kaupunginviskaali 4,000 markan vuosipalkalla. Jos Komitean ehdotus hyväksytään, lienee sentähden *Maistraatin ja Yhteisen Raastuvanoikeuden tehtävä alote tuollaiseksi Raastuvanoikeuden syyttäjistön lisäämiseksi.*

Raastuvanoikeuden puhtaaksikirjoituskanslia.

Raastuvanoikeuden rahasäännössä on melko suuri määräraha tuomiokirjain uudistusta, luetteloiden ja alistettujen asiain pöytäkirjan puhtaaksikirjoitusta varten sekä syyttäjille, pidätetyille ja varattomille. Nämä menot ovat neljänä viime vuonna vaihdelleet 10,000 ja 12,000 markan välillä.

Komitean mielestä tulisivat nämä puhtaaksikirjoitustehtävät paremmin ja ehkä huokeammallakin suoritetuiksi, jos Raastuvanoikeuteen perustettaisiin pysyväinen puhtaaksikirjoituskanslia tähän kuuluvain töiden teettämistä varten. Siten saataisiin kelvollinen ja luotettava puhtaaksikirjoittajain joukko, jota myös voisi käyttää lunastusta vastaan annettavia pöytäkirjoja puhtaaksikirjoitettaessa. Komitea sentähden ehdottaa, että *Yhteinen Raastuvanoikeus ottaisi harkittavakseen kysymyksen vakinaisen puhtaaksikirjoituskanslian perustamisesta sekä ensi rahasäännönjärjestelyn yhteydessä tekisi sitä tarkoittavan ehdotuksen.*

Komitean ehdottama Raastuvanoikeuden uudestijärjestäminen vaatii tekemään sängen laajaperäisiä muutoksia Raastuvanoikeuden työjärjestykseen, jonka Komitea sentähden on perinpohjaisesti tarkastanut. Uuden työjärjestyksen ehdotusta (tämän mietinnön sivulla 37) laatiessaan on Komitea myös koettanut luetella asiat laatunsa mukaan järjestettynä sekä siitä poistanut erinäisiä nykyistä työjärjestystä haittaavia muodollisia puutteellisuuksia.

Keisarillisen Turun Hovioikeuden vahvistettaviksi alistettavan uuden työjärjestyksen hyväksyminen edellyttää kuitenkin, että Keisarillisen Senaatin toukokuun 18 päivänä 1906 Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta antamiin määräyksiin tehdään vastaava muutos sekä että samalla hankitaan armollinen vahvistus niille poikkeuksille, joita uudestijärjestäminen vaatii tekemään nykyään voimassa olevasta hallituksen vahvistamasta Raastuvanoikeuden palkkaussäännöstä. Komitea on tätäkin varten laatinut ehdotuksen sekä Raastuvanoikeuden muutetuiksi hallinto-oikeudellisiksi määräyksiksi (siv. 32) että sen uudeksi vuosirahasäännöksi ¹⁾ (siv. 36), jotka ehdotukset asianmukaisessa järjestyksessä alistettaisiin Keisarillisen Senaatin tutkittaviksi

¹⁾ Keisarillisen Senaatin vahvistettavaksi tarkoitettuun vuosirahasäännön ehdotukseen on pantu ainoastaan vakinaisen henkilökunnan palkkauserät, mutta ei muita Raastuvanoikeuden vuosirahasääntöön kuuluvia määrärahoja.

ja vahvistettaviksi. Jos Kaupunginvaltuusto Komitean ehdotusta tarkastettuaan katsoo pääasiassa voivansa ne hyväksyä, näyttää myöhempi aloite ehdotusten toimeenpanemiseksi olevan keskitettävä Yhteiseen Raastuvanoikeuteen.

Edellä esitettyyn viitaten saa Komitea täten kunnian Herroille Kaupunginvaltuusmiehille antaa ehdotukset

a) *muutetuiksi määräyksiksi Helsingin kaupungin Maistraatin ja Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta ynnä Raastuvanoikeuden uudeksi palkkaussäännöksi; sekä*

b) *Helsingin Raastuvanoikeuden uudeksi työjärjestykseksi.*

Samalla esittää Komitea,

että Kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyisi Komitean ehdotuksen sekä antaisi sen lausuntonsa kera Yhteiselle Raastuvanoikeudelle asianmukaista toimenpidettä varten.

Helsingissä, kesäkuun 8 päivänä 1914.

Julius Grotenfelt.

**Axel Charpentier.
W. F. Heimbürger.
Arvid Sourander.**

**Edvard Loo. *)
Heikki Renvall. *)
Gunnar Takolander.**

*) Ei ollut saapuvilla tarkistustilaisuudessa.

John Uggla.

Ehdotus Helsingin kaupungin Maistraatin ja Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta voimassa olevain, Keisarillisen Suomen Senaatin toukokuun 18 päivänä 1906 vahvistamain määräysten muuttamiseksi.

1. Helsingin kaupungin Maistraatin muodostavat yksi kunnallispormestari, yksi oikeusraatimies ja kaksi kunnallisraatimiestä.

2. Helsingin kaupungin Raastuvanoikeudessa on yksi oikeuspormestari, yksitoista vanhempaa ja kahdeksan nuorempaa oikeusraatimiestä sekä neljä raatimiestä, joiden ei tarvitse olla lainoppineita.

Vanhemmat ja nuoremmat oikeusraatimiehet valitaan virkoihinsa Raastuvanoikeudessa yleisessä raastuvankokouksessa toimitettavalla vaalilla, niin kuin siitä on laissa säädetty.

Niitä raatimiehevirkvoja, joiden pitäjään ei tarvitse olla lainoppineita, ei toistaiseksi täytetä vakinaisesti, vaan hoitavat niitä viransijaiset, jotka vuodeksi kerrallaan määrätään sillä tavoin kuin 6 kohdan f) momentissa säädetään.

Nykyään virassa oleviin nuorempiin raatimiehiin nähden on kuitenkin, mitä tulee heidän ylenemiseensä vanhemmiksi raatimiehiksi, voimassa mitä Keisarillisen Senaatin toukokuun 18 päivänä 1906 antama päätös Helsingin kaupungin Raastuvanoikeuden ja Maistraatin kokoonpanosta ja toiminnasta asiasta lähemmin sisältää.

3. Maistraatin ja Raastuvanoikeuden apuna on yksi maistraatinsihteeri, joka samalla on julkinen notaari, kaksi maistraatinnotaaria, kaksi sivilinotaaria, kuusi rikosasiainnotaaria, yksi aktuaari ja yksi kanslisti.

4. Maistraatti, jossa puhetta johtaa läänin Kuvernööri niin usein kuin hyväksi näkee, mutta muutoin kunnallispormestari ja, kun hänellä on jäävi tahi este, oikeusraatimies, käsittelee ja toimittaa kaikki Maistraatille kaupungin hallituksena, julkisena viranomaisena sekä talous- ja järjestysasiain tuomioistuimena kuuluvat asiat ja tehtävät.

5. Raastuvanoikeus kokoontuu joko Yhteiseksi Raastuvanoikeudeksi tahi osastottain.

Yhteinen Raastuvanoikeus kokoontuu osin täysi-istuntoon, osin puheenjohtajakokoukseen. Täysi-istuntoon ottavat osaa oikeuspormestari ja kaikki Raastuvanoikeudessa palvelevat vakinaiset raatimiehet, puheenjohtajakokoukseen taas pormestari ja Raastuvanoikeuden eri osastojen puheenjohtajat.

6. Yhteisen Raastuvanoikeuden täysi-istunnon tehtävänä on:

a) Turun Hovioikeudessa puoltaa sopivaa henkilöä hoitamaan oikeuspormestarinvirkaa, kun tarve sitä vaatii, sekä ehdottaa ensimmäisen osaston

varapuheenjohtaja, muiden osastojen puheenjohtajat ynnä toisen, kolmannen, neljännen, viidennen ja kuudennen osaston varapuheenjohtajat;

b) jakaa raatimiehet virantoimitukseen Raastuvanoikeuden eri osastoilla;

c) toimeen ottaa ja siitä erottaa Raastuvanoikeuden virka- ja palvelusmiehet;

d) päättää, millä perusteilla jutut on jaettava Raastuvanoikeuden eri osastojen kesken; kuitenkin että jako ei saa tapahtua arpomalla;

e) Raastuvanoikeuden jäsenten ja virkamiesten kesken jakaa pöytäkirjanpito sekä sakko- ja rangaistusluetteloista ynnä muista Raastuvanoikeuden annettavista luetteloista ja selonteista johtuva työ;

f) myöntää virkavapautta Raastuvanoikeuden jäsenille ynnä virka- ja palvelusmiehille sekä määrätä viransijaiset;

g) jakaa osasto jaostoihin;

h) antaa Raastuvanoikeudelta vaadittu lausunto, kun se ei koske toimenpidettä, johon tuomarinvirassa on ryhdytty tahi ryhtymättä oltu; sekä

i) määrätä osastojen varsinaisten istuntojen aika.

7. Yhteisen Raastuvanoikeuden puheenjohtajakokouksen tehtävänä on:

a) lähemmin järjestää juttujako Raastuvanoikeuden eri osastojen kesken;

b) ratkaista, minkä osaston oikeastaan on otettava mikin saapunut asia käsiteltäväksi; sekä

c) myöntää lupa julkisen asianajotoiminnan harjoittamiseen Raastuvanoikeudessa.

b) momentissa mainitusta päätöksestä ei saa valittaa.

8. Raastuvanoikeuden osastoja on kahdeksan ja kuuluu:

ensimmäiseen osastoon oikeuspormestari ja kaksi oikeusraatimiestä;

toiseen, kolmanteen, neljänteen, viidenteen ja kuudenteen osastoon kunkin kolme oikeusraatimiestä; sekä

seitsemänteen ja kahdeksanteen osastoon kumpaiseenkin yksi oikeusraatimies ja kaksi raatimiestä, joiden ei tarvitse olla lainoppineita.

9. Ensimmäinen osasto käsittelee:

a) lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasiat sekä sellaisista asioista johtuvat riidat;

b) holhoojan tilitystä koskevat riidat;

c) riidat, jotka koskevat osatalokkaan ja naapurin oikeutta lunastaa kaupungissa oleva huoneus ja maa, niin myös muuta kiinteän omaisuuden lunastamista koskevat vaatimukset;

d) riidat haitoista ja rasituksista, joita naapurin tulee toiselta kärsiä;

e) perunkirjoitustoimituksista johtuvat riidat;

f) testamentinvalvomiset sekä perintöä ja testamenttia koskevat riidat; niin myös

g) vekseli- ja merioikeusjutut.

10. Toinen osasto käsittelee:

a) riidat taloon ja siitä pois muuttamisesta;

b) konkurssi-, pesäero- ja vuosihaasteasiat;

c) riidat paremmasta oikeudesta konkurssiin luovutettuun omaisuuteen;

d) syytteet konkurssirikoksesta;

e) hakemukset kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi;

f) hakemukset hukkaantuneen asiakirjan kuolettamisesta; sekä

g) Raastuvanoikeuden toimitettavat katselmukset ja arvioimiset.

11. Kolmas, neljäs, viides ja kuudes osasto käsittelevät kaikki ne jutut ja asiat, jotka nimenomaan eivät ole muun osaston käsiteltäviä.

Juttujen jakamisessa näiden osastojen kesken on noudatettava, että samanlaatuiset tärkeämmät jutut mikäli mahdollista tulevat saman osaston käsiteltäviksi.

Seitsemäs ja kahdeksas osasto käsittelevät Raastuvanoikeuteen saapuneet pienenlaiset rikosasiat.

12. Keskenään erottamattomassa yhteydessä olevat jutut on, edellä sanotun estämättä, saman osaston käsiteltävä.

Syytteet kärjääräuhan rikkomisesta tahi muusta oikeuden edessä tehdystä pienenlaisesta rikoksesta käsittelee se osasto, jossa rikos on tapahtunut.

Palautettu asia sekä kuulustelun toimittaminen ja lausunnon antaminen aikaisemmin käsitellystä asiasta on sen osaston tehtävä, joka ennen on asiaa käsitellyt.

13. Asiat, jotka voidaan käsitellä haastetta edeltäpäin antamatta, niinkuin todistajain kuulustelun O. K:n 17 luvun 23 §:n johdosta tahi toisen tuomioistuimen tahi viranomaisen määräyksestä, meriselitykset, velkojanvalan tekemisen sekä saamisen ilmoittamisen marraskuun 9 päivänä 1868 muun muassa määräajasta velkomisasiossa annetun asetuksen 1 §:n mukaan, käsittelee se osasto, jolle asia on ilmoitettu.

14. Jos jonkin osaston työ tilapäisesti lisääntyy siinä määrin, ettei osasto vakinaisessa kokoonpanossaan voi tarpeen mukaisesti sitä suorittaa, tahi jos jonkin laajemman asian käsittelyä varten muutoin käy tarpeelliseksi, saa osasto sitä tarkoitusta varten kokoontua jaostottain niin, kuin Yhteinen Raastuvanoikeus siitä lähemmin määrää.

15. Yhteisessä Raastuvanoikeudessa johtaa puhetta oikeuspormestari tahi, hänen poissa ollessaan, virassa vanhin osastonpuheenjohtaja.

Oikeuspormestari on niinkään ensimmäisen osaston puheenjohtaja.

Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston varapuheenjohtaja sekä muiden osastojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat on, Yhteisen Raastuvanoikeuden siitä 6 kohdan mukaan tehtyä esityksen, Turun Hovioikeuden määrättävä vuodeksi kerrallaan. Jos joku heistä vuoden varrella kuolemalla tahi

muusta syystä eroaa, tulee Yhteisen Raastuvanoikeuden tehdä Hovioikeudelle esitys toisen puheenjohtajan tahi varapuheenjohtajan määräämisestä eronneen sijaan; ja ryhtyköön Yhteinen Raastuvanoikeus sillä välin tarpeellisiin toimiin Oikeuden jäsenluvun saattamiseksi tuomionvoipaan määrään.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja on poissa, johtaa puhetta vanhin läsnäoleva jäsen.

Seitsemännellä ja kahdeksannella osastolla johtaa puheenjohtajan poissa ollessa jokin toinen Oikeuden lainoppinut jäsen puhetta.

16. Oikeuspormestari on vastuunalainen asiain tasaisesta kulusta Raastuvanoikeudessa ja sentähden velvollinen katsomaan, että Oikeuden jäsenet sekä virka- ja palvelusmiehet asianmukaisesti täyttävät tehtävänsä.

17. Raastuvanoikeuden jäsenet, niin myös Raastuvanoikeuden virka- ja palvelusmiehet, ovat velvolliset, muun virantoimitusjakonsa estämättä, jäävin tahi esteen ilmaantuessa, eri korvauksetta kutsusta hoitamaan virkaa toisen puolesta.

Samaa koskee neljäätoista päivää lyhemmäksi ajaksi myönnettyä virkavapautta, ellei Yhteinen Raastuvanoikeus ole toisin määrännyt.

Raastuvanoikeus on oikeutettu tuomionvoivan jäsenmäärän saavuttamiseksi lisäjäsenekseen ottamaan asianajajan tahi muun siihen halukkaan lainoppineen henkilön.

18. Erityisessä työjärjestyksessä, jonka Turun Hovioikeus Kaupunginvaltuusmiehiä kuultuaan Yhteisen Raastuvanoikeuden ehdotuksesta Raastuvanoikeudelle vahvistaa, mutta jommoisen Maistraatille antavat läänin Kvernööri ja Maistraatti, ei ole annettava ainoastaan niitä lisämääräyksiä Raastuvanoikeudessa ja Maistraatissa palvelevien virkamiesten velvollisuuksista ja tehtävistä, mitkä, sen johdosta mitä täten on säädetty ja määrätty, havaitaan tarpeellisiksi, vaan myös lähempiä määräyksiä vastamainittujen viranomaisten sekä Raastuvanoikeuden eri osastojen istuntoajasta ynnä haasteiden antamis- ja pöytäkirjan pitotavasta kaikkineen mitä siihen kuuluu.

Maistraatin puheenjohtajan ja jäsenten tulee saada kuukauden sekä Raastuvanoikeuden puheenjohtajain ja jäsenten kahden kuukauden kesäloma, jos puolestaan asettavat ja palkkaavat Maistraatin ja Yhteisen Raastuvanoikeuden hyväksymät jäsensijaiset, kuitenkin siten, että saman osaston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla tahi Maistraatin kunnallispuormestarilla ja oikeusraatimiehellä ei saa yhtäikaa olla tuollaista lomaa.

Ehdotus Helsingin kaupungin Raastuvanoikeuden uudeksi palkkaussäännöksi.

	Markkaa	Markkaa	Markkaa
Oikeuspormestari, palkkaa	7,000		
palkkiota	5,000	—	12,000
11 vanhempaa oikeusraatimiestä, palkkaa ..	6,000		
palkkiota	2,000	8,000	88,000
8 nuorempaa oikeusraatimiestä, palkkaa ..	4,000	—	32,000
4 ei-lainoppinutta raatimiestä, palkkaa	4,000	—	16,000
Palkkio 7 osastonpuheenjohtajalle	2,000	—	14,000
1 notaari sivilipöytäkirjaa varten, palkkiota	3,000	—	3,000
1 s:n s:n	1,600	—	1,600
6 notaaria rikosasiain pöytäkirjaa varten,			
palkkiota	4,000	—	24,000
Yhteensä Smk	—	—	190,600

Muist.: Vanhemmille oikeusraatimiehille tulee viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta 1,000 markan palkkionkorotus kumpaisellakin kerralla.

Ehdotus Helsingin Raastuvanoikeuden työjärjestykseksi.

1 §.

Raastuvanoikeus kokoontuu osin yhteisesti, osin osastottain, niinkuin
issä työjärjestyksessä tarkemmin sanotaan.

2 §.

Yhteinen Raastuvanoikeus kokoontuu osin täysi-istuntoon, osin puheen-
ohtajakokoukseen. Täysi-istuntoon ottavat osaa oikeuspormestari ja kaikki
Raastuvanoikeudessa palvelevat vakinaiset virkamiehet, puheenjohtajakoko-
ukseen taas pormestari ja Raastuvanoikeuden eri osastojen puheenjohtajat.

3 §.

Yhteisen Raastuvanoikeuden täysi-istunnon tehtävänä on:

a) Hovioikeudessa puoltaa sopivaa henkilöä hoitamaan oikeuspormes-
tarinvirkaa, kun tarve sitä vaatii, sekä ehdottaa ensimmäisen osaston vara-
puheenjohtaja, muiden osastojen puheenjohtajat ynnä toisen, kolmannen,
neljännen, viidennen ja kuudennen osaston varapuheenjohtajat;

b) jakaa raatimiehet virantoimitukseen Raastuvanoikeuden eri osastoilla;

c) toimeen ottaa ja siitä erottaa Raastuvanoikeuden virka- ja palvelus-
miehet;

d) päättää, millä perusteilla jutut on jaettava Raastuvanoikeuden eri
osastojen kesken; kuitenkin että jako ei saa tapahtua arpomalla;

e) Raastuvanoikeuden jäsenten ja virkamiesten kesken jakaa pöytä-
kirjanpito sekä sakko- ja rangaistusluetteloista ynnä muista Raastuvanoi-
keuden annettavista luetteloista ja selonteoista johtuva työ;

f) myöntää virkavapautta Raastuvanoikeuden jäsenille ynnä virka- ja
palvelusmiehille sekä määrätä viransijaiset;

g) jakaa osasto jaostoihin;

h) antaa Raastuvanoikeudelta vaadittu lausunto, kun se ei koske toimen-
pidettä, johon tuomarinvirassa on ryhdytty tahi ryhtymättä oltu; sekä

i) noudattaen mitä 17 §:ssä säädetään määrätä osastojen varsinaisten
istuntojen aika.

4 §.

Yhteisen Raastuvanoikeuden puheenjohtajakokouksen tehtävänä on:

a) lähemmin järjestää juttujako Raastuvanoikeuden eri osastojen kesken;

b) ratkaista, minkä osaston oikeastaan on otettava mikin saapunut asia
käsiteltäväkseen; sekä

c) myöntää lupa julkisen asianajotoiminnan harjoittamiseen Raastuvan-
oikeudessa.

b) momentissa mainitusta päätöksestä ei saa valittaa.

5 §.

Raastuvanoikeuden osastoja on kahdeksan ja kuuluu:
 ensimmäiseen osastoon oikeuspormestari ja kaksi oikeusraatimiestä;
 toiseen, kolmanteen, neljäänteen, viidenteen ja kuudenteen osastoon kuhunkin kolme oikeusraatimiestä; sekä
 seitsemänteen ja kahdeksanteen osastoon kumpaiseenkin yksi oikeusraatimies ja kaksi raatimiestä, joiden ei tarvitse olla lainoppineita.

6 §.

Ensimmäinen osasto käsittelee:

- a) lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasiat sekä sellaisista asioista johtuvat riidat;
 - b) holhoojan tilitystä koskevat riidat;
 - c) riidat, jotka koskevat osatalokkaan ja naapurin oikeutta lunastaa kaupungissa oleva huoneus ja maa, niin myös muuta kiinteän omaisuuden lunastamista koskevat vaatimukset;
 - d) riidat haitoista ja rasituksista, joita naapurin tulee toiselta kärsiä;
 - e) perunkirjoitustoimituksista johtuvat riidat;
 - f) testamentinvalvomiset sekä perintöä ja testamentteja koskevat riidat;
- niin myös
- g) vekseli- ja merioikeusjutut.

7 §.

Toinen osasto käsittelee:

- a) riidat taloon ja siitä pois muuttamisesta;
- b) konkurssi-, pesäero- ja vuosihaasteasiat;
- c) riidat paremmasta oikeudesta konkurssiin luovutettuun omaisuuteen;
- d) syytteet konkurssirikoksesta;
- e) hakemukset kadonneen henkilön julistamisesta kuolleeksi;
- f) hakemukset hukkaantuneen asiakirjan kuolettamisesta; sekä
- g) Raastuvanoikeuden toimitettavat katselmukset ja arvioimiset.

8 §.

Kolmas, neljäs, viides ja kuudes osasto käsittelevät kaikki ne jutut ja asiat, jotka nimenomaan eivät ole muun osaston käsiteltäviä.

Juttujen jakamisessa näiden osastojen kesken on noudatettava että samanlaatuiset tärkeämmät jutut mikäli mahdollista tulevat saman osaston käsiteltäviksi.

9 §.

Seitsemäs ja kahdeksas osasto käsittelevät Raastuvanoikeuteen saapuneet pieneenlaiset rikosasiat.

10 §.

Keskenään erottamattomassa yhteydessä olevat jutut on, edellä sanotun estämättä, saman osaston käsiteltävä.

Syytteet kärjärauhan rikkomisesta tahi muusta oikeuden edessä tehdystä pienemmästä rikoksesta käsittelee se osasto, jossa rikos on tapahtunut.

Palautettu asia sekä kuulustelun toimittaminen ja lausunnon antaminen aikaisemmin käsitellystä asiasta on sen osaston tehtävä, joka ennen on asiaa käsitellyt.

11 §.

Asiat, jotka voidaan käsitellä haastetta edeltäpäin antamatta, niinkuin todistajain kuulustelu O. K:n 17 luvun 23 §:n johdosta tahi toisen tuomioistuimen tahi viranomaisen määräyksestä, meriselitykset, velkojanvalan tekeminen sekä saamisen ilmoittaminen marraskuun 9 päivänä 1868 muun muassa määräajasta velkoamisasioissa annetun asetuksen 1 §:n mukaan, käsittelee se osasto, jolle asia on ilmoitettu.

12 §.

Jos jotakin rikosasiaa kolmannessa, neljännessä, viidennessä tahi kuudennessa osastossa käsiteltäessä käy selville, että asia olisi laatuunsa katsoen ollut vahvistetun työnjaon mukaan muun osaston käsiteltävä, ja jos tutkimus asiassa jo on alkanut, älköön se seikka yksin aiheuttako asian jättämistä sille osastolle, jonka oikeastaan olisi ollut asia käsiteltävä.

13 §.

Jos jonkin osaston työ tilapäisesti lisääntyy siinä määrin, ettei osasto vakinaisessa kokoonpanossaan voi tarpeen mukaisesti sitä suorittaa, tahi jos jonkin laajemman asian käsittelyä varten muutoin käy tarpeelliseksi, saa osasto sitä tarkoitusta varten kokoontua jaostottain niin, kuin Yhteinen Raastuvanoikeus siitä lähemmin määrää.

14 §.

Yhteisessä Raastuvanoikeudessa johtaa puhetta oikeuspormestari tahi, hänen poissa ollessaan, virassa vanhin osastonpuheenjohtaja.

Oikeuspormestari on niinkään ensimmäisen osaston puheenjohtaja. Muiden osastojen puheenjohtajat sekä ensimmäisen, toisen, kolmannen, neljännen, viidennen ja kuudennen osaston varapuheenjohtajat määrää Hovi-oikeus niinkuin 3 §:ssä on sanottu.

Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja on poissa, johtaa puhetta vanhin läsnäoleva jäsen.

Seitsemännellä ja kahdeksannella osastolla johtaa puheenjohtajan poissa ollessa jokin toinen Oikeuden lainoppinut jäsen puhetta.

15 §.

Oikeuspormestari on vastuunalainen asiain tasaisesta kulusta Raastuvanoikeudessa ja sentähden velvollinen katsomaan, että oikeuden jäsenet sekä virka- ja palvelusmiehet asianmukaisesti täyttävät tehtävänsä. Niinikään tulee oikeuspormestarin valvoa tässä tyäjärjestyksessä olevain ja yhteisen Raastuvanoikeuden antamain, työnjakoa koskevain määräysten noudattamista. Oikeuspormestarin tulee niinikään, kun asianhaarat sen aiheuttavat, kutsuttaa yhteinen Raastuvanoikeus täysi-istuntoon tahi puheenjohtajakokoukseen.

Osaston puheenjohtajan velvollisuutena on katsoa, että työssä noudatetaan säädettyä järjestystä, että pöytäkirjat jutuista ja asioista niin pian kuin mahdollista asianmukaisessa järjestyksessä laaditaan ja lähetetään, niin myös että asianomainen pöytäkirjanpitäjä sekä muut virka- ja palvelusmiehet täyttävät velvollisuutensa, mikäli osastoa koskee.

16 §.

Raastuvanoikeuden jäsenet, niin myös Raastuvanoikeuden virka- ja palvelusmiehet, ovat velvolliset, muun virantoimitusjakonsa estämättä, jäävin tahi esteen ilmaantuessa, eri korvauksetta kutsusta hoitamaan virkaa toisen puolesta.

Samaa koskee neljäätoista päivää lyhemmäksi ajaksi myönnettyä virkavapautta, ellei Yhteinen Raastuvanoikeus ole toisin määrännyt.

Raastuvanoikeus on oikeutettu tuomionvoivan jäsenmäärän saavuttamiseksi lisäjäsenekseen ottamaan asianajajan tahi muun siihen halukkaan lainoppineen henkilön.

17 §.

Raastuvanoikeuden eri osastot kokoontuvat, ellei Yhteinen Raastuvanoikeus poikkeustapauksissa toisin määrää, ensimmäinen osasto maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin sekä muut osastot niinikään kukin kolmena päivänä viikossa. Asianomaisen puheenjohtajan kutsusta kokoontuvat osastot sitä paitsi ylimääräiseen istuntoon, kun sellainen on tarpeellinen.

Osaston varsinaisten istuntojen ajasta on ilmoitettava julkipanolla Oikeuden ovella.

18 §.

Viimeistään viikon kuluessa kustakin istunnosta pitää Raastuvanoikeuden pöytäkirjain ja muiden toimituskirjain olla valmiit tarkistettaviksi. Sittenkun tarkistus on toimitettu ja puheenjohtaja tästä tehnyt merkinnän pöytäkirjaan, on pöytäkirjanpitäjän joutuisimmin toimitettava kaikki lähtevät toimituskirjat, niin että ne ovat valmiit asianomaisille annettaviksi laillisen toimitusajan kuluessa.

19 §.

Jos joku haluaa saada jäljennöksen pöytäkirjasta tahi muusta asiakirjasta, ilmoittakoon siitä arkistossa. Jos konseptipöytäkirja jo on arkistoon annettu, on pyydetty jäljennös aktuaarin, mutta muussa tapauksessa asianomaisen pöytäkirjanpitäjän annettava, aktuaarilta asiasta tiedon saatuaan. Aktuaarin toimesta on jäljennös niinkään pidettävä hakijan saatavana.

Merkinnät Raastuvanoikeuden diareihin ja julkisten haasteiden luetteloon on pöytäkirjanpitäjän tehtävä viimeistään istunnon jälkeisenä päivänä.

20 §.

Kun juttu on lykätty johonkin istuntoon päätöksen julistamista varten, on julistaminen aina toimitettava määräaikana.

21 §.

Raastuvanoikeuden pöytäkirjat kultakin vuodelta niihin kuuluvine sakkoina ja rangaistus- sekä muine luetteloinen on annettava arkistoon niin aikaisin, että pöytäkirjan sitominen voi olla toimitettu ennen lokakuun 1 päivää sen jälkeisenä vuonna, minkä tuomiokirja käsittää. Näitä tuomiokirjoja ei saa muutoin kuin kuittia vastaan antaa arkistosta.

22 §.

Raastuvanoikeudessa pidetään seuraavia diareja, nimittäin:

yhteisessä Raastuvanoikeudessa: yhteistä diaria kaikkia siellä esiintyviä asioita varten;

ensimmäisellä osastolla: yhtä yhteistä diaria lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasioita sekä toista muita juttuja ja asioita varten;

toisella osastolla: yhtä yhteistä diaria konkurssi-, pesäero- ja vuosihaasteasioita sekä toista muita juttuja ja asioita varten;

kolmannella, neljännellä, viidennellä ja kuudennella osastolla, kullakin: toista diaria riitajuttuja ja -asioita sekä toista rikosasioita varten; niin myös seitsemännellä ja kahdeksannella osastolla, kumpaisellakin: yhtä diaria näissä osastoissa esiintyviä juttuja ja asioita varten.

Nämä diarit sekä Yhteisen Raastuvanoikeuden ja kunkin osaston juttuluettelot hoitaa pöytäkirjanpitäjä, ja tulee niiden kunakin arkipäivänä kello kymmenestä kahteen olla käytettävänä oikeuden istuntohuoneessa tahi arkistossa.

23 §

Ensimmäisen osaston silmälläpidon alaisena ja sen lähemmän määräyksen mukaan on pidettävä sekä kaupungin holhouskirjaa että myös sen laatuista

lainhuudatus- ja kiinnitysluetteloa, että rasitus- ja muita todistuksia osaston toimenpiteistä lainhuudatus- ja kiinnitysasioissa voidaan pyynnöstä viivyttelemättä antaa.

24 §.

Haastehakemus, suullinen tahi kirjallinen, annetaan aktuaarille, joka heti lyhyesti kirjoittaa sen ynnä asian laadun sitä varten olevaan luetteloon. Jos aktuaari on epätietoinen siitä, mihin Raastuvanoikeuden osastoon asia vahvistettujen perusteiden mukaan kuuluu, tulee hänen siitä viivyttelemättä ilmoittaa oikeuspormestarille, joka voi päättää jaosta tai myös jättää sen Yhteisen Raastuvanoikeuden ratkaistavaksi.

Asianomainen puheenjohtaja määrää sitten, minä päivänä asia on otettava käsiteltäväksi. Kun useita asioita on määrätty samana päivänä käsiteltäviksi, on ne asianhaaran mukaan pantava kahdelle tahi useammalle eri kellonlyömälle.

Aktuaari on velvollinen edellä mainittuun luetteloon merkitsemään ajan, milloin asia tulee käsiteltäväksi, niin myös minkä osaston käsiteltävä asia on.

25 §.

Jos kirjallista haastetta on haettu, tulee sen osaston puheenjohtajan, jonka osalle asia on tullut, antaa ja aktuaarille jättää haaste niin aikaisin, että hakija mikäli mahdollista vielä samana päivänä voi sen noutaa aktuaarin työhuoneesta. Jos on suullista haastetta pyydetty, tulee hakijan aktuaarilta tiedustella, minkä osaston käsiteltäväksi asia on joutunut ja minä päivänä se tulee käsiteltäväksi, minkä jälkeen hakijan itsensä tulee toimittaa asianomainen haastetuksi siihen. Jos julkista haastetta on haettu, ilmoittakoon aktuaari asian asianomaiselle osastolle ensi istunnossa.

Ennen kutakin istuntoa tulee aktuaarin asianomaisen osaston juttuluetteloon kirjoittaa ne jutut ja asiat, mitkä hänen 24 §:ssä mainitun luettelonsa mukaan silloin ovat osastossa käsiteltävät.

Ellei asianomainen puheenjohtaja ole saapuvilla, saa haasteen antaa muukin virantoimituksessa oleva osastonpuheenjohtaja.

26 §.

Kaupunginviskaalien ja muiden syyttäjien lähetteet ovat niinkään aktuaarin vastaanotettavat sekä muutoinkin käsiteltävät niin, kuin 24 ja 25 §:ssä on sanottu. Aktuaari olkoon niinkään velvollinen vastaanottamaan 11 §:ssä mainitun ilmoituksen, jos sitä vaaditaan ja ilmoitus on kirjallisesti laadittu.

27 §.

Aktuaari vastaanottaa päällykseen suljettuina saapuneet valvontakirjat sekä lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasioissa Raastuvan

oikeuden istuntojen väliaikoina annetut hakemukset, ja antaa nämä asiakirjat ensi istunnossa Oikeudelle.

Niinikään on aktuaarin velvollisuus istuntojen väliaikoina vastaanottaa vetoraha ja tyytymättömyydenilmoitus sekä siitä asianomaiselle osastolle ensi istunnossa ilmoittaa, niin myös vastaanottaa, esitysmerkinnällä varustaa ja asianomaiselle puheenjohtajalle ennen ensi istuntoa jättää kaikki istuntojen väliaikoina saapuneet, Raastuvanoikeudelle osotetut kirjeet ja kirjelmät sekä avonaiset kirjoitukset. Näistä kirjoituksista niiden mukana ehkä seuraavine asiakirjoineen tulee aktuaarin pitää eri luettelo.

Kunakin arkipäivänä tulee aktuaarin olla työhuoneessaan arkistossa saapuvilla kello kymmenestä kolmeen.

28 §.

Lähteväin toimituskirjain lunastus tulee sille, joka toimituskirjan laatii, kuitenkin että Raastuvanoikeuden, paitsi ensimmäisen osaston, antamain haasteiden lunastus jaetaan tasan asianomaisten osastojen puheenjohtajain kesken. Vetoraha jaetaan niiden kesken, jotka ovat asian ratkaisuun ottaneet osaa, siten että puheenjohtaja saa kaksi sen vertaa kuin muut.

29 §.

Kussakin Raastuvanoikeuden eri osastossa tulee olla täydellinen kokoelma tässä maassa voimassa olevia yleisiä sääntöjä ja asetuksia; eikä mitään niistä saa pitemmäksi eikä lyhemmäksi ajaksi viedä pois istuntohuoneesta.

30 §.

Kustannukset asianomaiseen Hovioikeuteen lähetettävän Raastuvanoikeuden tuomiokirjan kappaleen sekä 3 §:ssä mainittujen sakko- ja rangaistusluetteloiden, asialuetteloiden ja selontekojen puhtaaksi kirjoittamisesta suoritetaan, laskun mukaan ja asianomaisen puheenjohtajan siihen kirjoitettua todistuksen, Raastuvanoikeuden tarverahoista.

Selonteko Helsingin Raastuvanoikeuden

Vuonna	Riita-asioita																			
	Ratkaistuja																			
	Edelliseltä vuodelta lykkääntyneitä	108	2,351	2,459	588	1	57	—	14	6	4	580	951	49	11	74	1,746	124	215	1
	Vuoden varrella saapuneita	124	2,280	2,404	599	1	52	—	9	7	5	449	1,030	73	17	56	1,698	106	234	—
	Yhteensä	106	2,095	2,201	492	—	79	—	12	4	8	405	946	78	19	64	1,615	94	207	2
	Sovittuja tai muutoin rauenneita	94	2,149	2,243	455	—	74	—	24	3	7	478	964	43	28	64	1,686	102	210	—
	Ei otettu tutkittavaksi	102	2,282	2,384	544	—	68	—	17	6	4	558	932	52	10	82	1,733	107	197	6
	Omistusoikeus, rasitteet, lunastuskanne	107	2,242	2,349	558	1	89	—	16	3	3	468	892	53	8	130	1,665	125	226	1
	Asunnonvuokra-asioita	125	2,314	2,439	556	—	91	—	10	8	6	458	1,018	46	9	122	1,770	113	251	3
	Pakkoluovutus- ja muita kiinteistöä koskevia asioita	113	2,985	3,098	594	2	82	—	16	14	4	798	1,199	50	13	145	2,324	178	236	3
	Perintö ja testamentti	178	3,885	4,063	911	1	94	—	24	6	6	954	1,575	94	12	173	2,939	212	242	—
	Merioikeusasioita	212	3,574	3,786	851	2	50	—	23	7	5	862	1,539	91	13	127	2,719	214	319	6
	Takaisinsaanti	214	3,980	4,194	954	11	68	—	17	3	8	863	1,727	85	19	169	2,959	270	356	1
	Konkurssi ja perinnönlouovutusetu	270	4,484	4,754	1,103	5	63	1	6	3	3	1,003	2,014	92	9	189	3,386	260	378	3
	Muu saaminen	106	2,095	2,201	492	—	79	—	12	4	8	405	946	78	19	64	1,615	94	207	2
	Vekselijuttuja	94	2,149	2,243	455	—	74	—	24	3	7	478	964	43	28	64	1,686	102	210	—
	Pesäero erillään konkurssista	102	2,282	2,384	544	—	68	—	17	6	4	558	932	52	10	82	1,733	107	197	6
	Konkurssi ja perinnönlouovutusetu	107	2,242	2,349	558	1	89	—	16	3	3	468	892	53	8	130	1,665	125	226	1
	Muita asioita	125	2,314	2,439	556	—	91	—	10	8	6	458	1,018	46	9	122	1,770	113	251	3
	Yhteensä	113	2,985	3,098	594	2	82	—	16	14	4	798	1,199	50	13	145	2,324	178	236	3
	Korkeampaan oikeuteen vedottuja	178	3,885	4,063	911	1	94	—	24	6	6	954	1,575	94	12	173	2,939	212	242	—
	Seuraavaan vuoteen lykättyjä	212	3,574	3,786	851	2	50	—	23	7	5	862	1,539	91	13	127	2,719	214	319	6
	Korkeampaan oikeuteen vedottuja	214	3,980	4,194	954	11	68	—	17	3	8	863	1,727	85	19	169	2,959	270	356	1
	Joissa katselmus on toimitettu	270	4,484	4,754	1,103	5	63	1	6	3	3	1,003	2,014	92	9	189	3,386	260	378	3

työstä vuosina 1901—1912.

Haku- ja ilmoitusasioita										Talous- ja hallinto- asioita		Rikosasioita																	
Vuoden varrella käsitellyt										Edelliseltä vuodelta lykättyjä		Vuoden varrella vireille pantuja		Vuoden varrella lopulliseen toimenpiteeseen saattettuja															
Kiinnitys		Kiinteistöjen lainhuudatuksia		Välji- ja sopimuskirjain		Saamisten		Yhteensä		Edelliseltä vuodelta lykättyjä		Seuraavaan vuoteen lykättyjä		Yhteensä		Ratkaistuja asioita		Poistettuja sovinnon johdosta tahi muustasi		Yhteensä		Tutkittuna osotettu toiseen tuomioistuimeen		Seuraavaan vuoteen lykättyjä		Joista on tehty vaihtus		Vuonna	
32	468	64	244	60	289	1,297	2,422	24	—	35	35	—	40	5,037	5,077	253	34	4,751	4,785	11	28	35	1901						
24	473	23	281	79	299	1,322	2,477	30	—	38	37	1	28	4,299	4,327	239	27	4,010	4,037	11	40	112	1902						
30	620	28	428	68	211	1,123	2,478	17	1	38	39	—	40	5,397	5,437	245	29	5,117	5,146	9	37	66	1903						
17	696	34	476	50	238	1,152	2,646	32	—	44	44	—	37	4,580	4,617	190	33	4,360	4,393	6	28	65	1904						
32	786	45	393	51	279	1,215	2,769	26	—	38	37	1	28	2,956	2,984	235	51	2,647	2,698	8	43	66	1905						
26	811	64	477	61	255	1,014	2,682	44	1	65	66	—	43	5,467	5,510	378	46	5,017	5,063	5	64	121	1906						
44	1,134	130	725	75	215	1,014	3,293	37	—	51	51	—	64	11,581	11,645	323	64	11,188	11,252	12	58	148	1907						
37	993	188	156	73	232	1,159	2,801	32	—	69	69	—	58	11,467	11,525	377	47	11,032	11,079	5	64	145	1908						
32	867	165	611	92	226	1,485	3,446	29	—	29	29	—	64	9,801	9,865	354	58	9,367	9,425	9	77	162	1909						
29	1,189	183	846	100	396	1,255	3,969	43	—	93	92	1	77	8,602	8,679	339	51	8,198	8,249	7	84	205	1910						
43	1,366	232	510	131	445	1,344	4,028	57	1	80	80	1	84	9,120	9,204	362	56	8,676	8,732	13	97	184	1911						
57	1,535	128	741	93	327	1,044	3,868	44	1	110	110	1	97	10,484	10,581	351	82	10,046	10,128	11	91	199	1912						

työstä vuosina 1901—1912.

Haku- ja ilmoitusasioita			Talous- ja hallinto- asioita				Rikosaioita				Vuonna		
Vuoden varrella käsitellyt			Edelliseltä vuodelta lykkääntyneitä				Yhteensä				Joista on tehty valitus		
Kiinnitys	Vuoden varrella käsitellyt		Seuraavaan vuoteen lykkäytyjä				Yhteensä				Seuraavaan vuoteen lykkäytyjä		
	Vuosihaaste, valanteko, pöytäkirjaanpano, testamentinvalvonta, perunkirjoituksen rekisteröiminen y. m., josta ei ole riitaa		Yhteensä käsitellyjä asioita				Yhteensä				Edelliseltä vuodelta lykkääntyneitä		
Saamisten		Väli- ja sopimus kirjain		Kiinteistön lainhuudatuksia		Avioehtoasioita		Holhousasioita		Vuoden varrella ratkaistuja		Edelliseltä vuodelta lykkääntyneitä	
Alistettuja		Alistamattomia		Yhteensä		Poistettuja sovinnon johdosta tai muusta syystä		Yhteensä		Yhteensä		Yhteensä	
Ratkaistuja asioita		Yhteensä		Yhteensä		Yhteensä		Yhteensä		Yhteensä		Yhteensä	
Tutkittua osotettu toiseen tuomioistuimeen		Yhteensä		Yhteensä		Yhteensä		Yhteensä		Yhteensä		Yhteensä	
32	468	64 244	60 289	982 2,057	24	2	2	4	4	2	2	—	1901
24	473	23 281	79 299	970 2,125	29	—	—	5	5	—	5	—	1902
29	620	28 428	68 211	899 2,254	17	1	1	—	—	—	—	—	1903
17	696	34 476	50 298	867 2,361	32	2	2	5	5	2	3	—	1904
32	786	45 393	51 279	974 2,528	26	2	2	9	9	2	7	—	1905
26	811	64 477	61 255	862 2,530	42	2	2	3	3	1	2	—	1906
42	1,134	130 725	75 215	893 3,172	37	1	1	8	8	1	3	—	1907
37	993	188 156	73 232	1,031 2,673	32	2	2	7	11	3	7	—	1908
32	867	165 611	92 226	1,491 3,152	29	1	1	10	11	1	6	—	1909
29	1,189	183 846	100 396	1,032 3,746	43	3	3	15	17	3	6	—	1910
43	1,366	232 510	131 445	1,096 3,780	57	2	1	6	11	2	4	—	1911
57	1,535	128 741	93 327	790 3,614	43	2	2	10	15	3	4	—	1912

Ilmoitus Helsingin Raastuvanoikeuden vuosina 1901, 1904, 1907, 1910, 1911 ja 1912 käsittelemäin rikosjuttujen ja tuomitsemain henkilöiden luvusta.

Rikoksen laatu	Rikoksia, joista on tehty syyte	Nistä rikoksia, joista syytetty on tuomittu	Tuomittuja henkilöjä	Tuomittu			Muistutuksia
				kuutus-huoneeseen	vankuteen	sakkoon	
Vuonna 1901.							<i>Sitä paitsi on tuomittu:</i>
Törkeitä rikoksia .	341	270	251	92	118	34	kurit:ksi 3, yksinomaan korvaukseen 3, viralta 1 h.
Osin törkeitä, osin lieviä rikoksia .	481	405	378	2	40	336	
Lieviä rikoksia .	341	197	172	—	21	144	” 5 ” ” 2
Järjestysrikkom. .	6,378	6,200	4,316	—	2	4,285	” ” ” ” 29
Yhteensä	7,541	7,072	5,117	94	181	4,799	Kurit:ksi 8, yksinomaan korvaukseen 34, viralta 1 h.
Vuonna 1904.							<i>Sitä paitsi on tuomittu:</i>
Törkeitä rikoksia .	332	258	241	110	103	19	kuritettaviksi 9, yksinomaan korvaukseen 0 henkilöä
Osin törkeitä, osin lieviä rikoksia .	282	233	217	2	33	181	” 1
Lieviä rikoksia .	268	156	124	—	17	97	” 8 ” ” 2 ”
Järjestysrikkom. .	6,208	6,047	4,377	—	5	4,355	” — ” ” 17 ”
Yhteensä	7,090	6,694	4,959	112	158	4,652	kuritettaviksi 18, yksinomaan korvaukseen 19 henkilöä
Vuonna 1907.							<i>Sitä paitsi on tuomittu:</i>
Törkeitä rikoksia .	580	495	442	180	224	20	kurit:ksi 15, yksinomaan korvaukseen 2, viralta 1
Osin törkeitä, osin lieviä rikoksia .	578	478	458	16	78	363	” — ” ” — ” 1
Lieviä rikoksia .	507	375	334	—	37	283	” 10 ” ” 4 ”
Järjestysrikkom. .	15,122	14,760	10,931	—	4	10,898	” — ” ” 29
Yhteensä	16,787	16,108	12,165	196	343	11,564	kurit:ksi 25, yksinomaan korvaukseen 35, viralta 2
Vuonna 1910.							<i>Sitä paitsi on tuomittu:</i>
Törkeitä rikoksia .	648	513	469	179	232	35	kuritettaviksi 16, yksinomaan korvaukseen 7 henkilöä
Osin törkeitä, osin lieviä rikoksia .	366	263	250	19	62	169	
Lieviä rikoksia .	492	303	265	—	31	219	” 11 ” ” 4 ”
Järjestysrikkom. .	9,850	9,494	7,978	—	4	7,948	” 1 ” ” 25 ”
Yhteensä	11,356	10,573	8,962	198	329	8,371	kuritettaviksi 28, yksinomaan korvaukseen 36 henkilöä
Vuonna 1911.							<i>Sitä paitsi on tuomittu:</i>
Törkeitä rikoksia .	495	384	364	159	166	29	Kurit:ksi 6, yksinomaan korvaukseen 3, viralta 1
Osin törkeitä, osin lieviä rikoksia .	368	270	254	19	66	169	
Lieviä rikoksia .	380	219	201	—	29	161	” 5 ” ” 6
Järjestysrikkom. .	10,724	10,400	8,832	—	4	8,797	” — ” ” 31
Yhteensä	11,967	11,273	9,651	178	265	9,156	kurit:ksi 11, yksinomaan korvaukseen 41, viralta 1
Vuonna 1912.							<i>Sitä paitsi on tuomittu:</i>
Törkeitä rikoksia .	687	556	507	193	258	43	kuritettaviksi 12, yksinomaan korvaukseen 1 henkilöä
Osin törkeitä, osin lieviä rikoksia .	368	263	251	23	58	168	” 1 ” ” 1 ”
Lieviä rikoksia .	388	241	208	—	29	176	” — ” ” 3 ”
Järjestysrikkom. .	11,901	11,644	10,192	—	3	10,144	” — ” ” 45 ”
Yhteensä	13,344	12,704	11,158	216	348	10,531	kuritettaviksi 13, yksinomaan korvaukseen 50 henkilöä

Huom.! „Törkeillä rikoksilla“ tarkoitetaan tässä semmoisia, joista kuolemanrangaistus, kurit huonerangaistus tahi viraltapano voi seurata. Muut rikkomukset, joista on vähemmän ankara rangaistus seuraamus, on luettu lieviin, ja taas järjestysrikkomuksiin on luettu Rikoslain 41—44 luvussa mainit sekä yleistä lakia ja erinäisiä asetuksia vastaan tehdyt muut rikkomukset. Kun virallinen oikeustilas josta edellä olevat numeroluvut on otettu, ryhmittää rikokset rikoslain eri lukujen mukaan erinäis sekaluontoisine aliryhmineen, on ollut tarpeellista tähän panna erikoinen ryhmä „osin törkeitä, osin lievikoksia“.

**Vertailevia tietoja Helsingin ja erinäisten muiden kaupunkien Raastuvan-
oikeuksien työmäärästä vuonna 1912.**

T u o m i o i s t u i n	Kaikkiaan käsiteltyjä haku- ja ilmoitus- asioita	Yhteensä riita-asioita		Yhteensä rikosasioita	
		Vireillä	Ratkaistuja	Vireillä	Ratkaistuja
<i>Helsingin Raastuvanoikeus</i>	3,868	4,754	3,386	10,581	10,128
Niistä 1:nen osasto.....	3,614	1,516	1,241	15	7
” 2:nen ”	39	784	523	2,759	2,651
” 3:s ”	68	817	543	2,590	2,485
” 4:s ”	49	832	558	2,685	2,564
” 5:s ”	98	805	521	2,532	2,421
<i>Hangon Raastuvanoikeus</i>	198	110	89	95	93
<i>Turun Raastuvanoikeus ..</i>	1,365	1,486	1,039	2,044	1,832
Niistä 1:nen osasto.....	1,129	448	278	1,037	927
” 2:nen ”	236	1,038	761	1,007	905
<i>Porin Raastuvanoikeus ...</i>	560	251	210	289	258
Niistä 1:nen osasto.....	550	125	114	7	7
” 2:nen ”	10	126	96	282	251
<i>Tampereen Raastuvanoik.</i>	1,282	1,299	1,023	969	840
Niistä 1:nen osasto.....	1,021	508	386	368	314
” 2:nen ”	261	791	637	601	526
<i>Viipurin Raastuvanoikeus</i>	713	1,625	1,310	1,187	898
Niistä 1:nen osasto.....	489	279	240	389	278
” 2:nen ”	95	580	452	378	295
” 3:s ”	129	766	618	420	325
<i>Kuopion Raastuvanoikeus</i>	668	698	599	363	322
Niistä 1:nen osasto.....	641	421	405	24	18
” 2:nen ”	27	277	194	339	304
<i>Nikolainkaup. Raast.oikeus</i>	827	348	269	499	404
Niistä 1:nen osasto.....	740	169	138	24	18
” 2:nen ”	87	179	131	475	386
<i>Oulun Raastuvanoikeus ..</i>	566	323	245	361	336
Niistä 1:nen osasto.....	566	323	245	44	26
” 2:nen ”	—	—	—	317	310

Rikostuomioiden täytäntöönpanon tulos Helsingissä mikäli koskee Raastuvanoikeuden vuosina 1906—1911 tuomitsemia sakkoja.

V u o s i	Maksettuja sakkoja		Sovitettuja sakkoja		Suorittamattomia sakkoja		Yhteensä sakkoja	Henkilöjä, joiden sakot on						
		%		%		%		maksettu	%	sovitettu vankeudella	%	suorittamatta	%	Yhteensä
1906 v:n sakot	33,939:—	28.7	44,370:—	37.5	40,039:—	33.8	118,348:—	1,776	32.0	2,010	36.2	1,768	31.8	5,554
1907 ” ”	68,741:—	34.7	80,379:—	40.5	49,127:—	24.8	198,247:—	4,482	36.3	4,564	36.9	3,316	26.8	12,362
1908 ” ”	54,659:—	30.2	74,993:—	41.4	51,525:—	28.4	181,177:—	3,481	29.2	5,007	42.0	3,441	28.8	11,929
1909 ” ”	51,387:—	34.6	55,740:—	37.6	41,307:—	27.8	148,434:—	3,498	35.4	3,743	37.9	2,632	26.7	9,873
1910 ” ”	63,050:—	38.9	63,303:—	39.1	35,742:—	22.0	162,095:—	3,814	40.6	3,548	37.7	2,038	21.7	9,400
1911 ” ”	62,011:—	37.8	59,565:—	36.3	42,590:—	25.9	164,166:—	4,070	40.1	3,793	37.4	2,284	22.5	10,147

HELSINGIN

TEINEN RAASTUVANOIKEUS.

lokak. 5 p:nä 1911.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 99.

Yhteisen Raastuvanoikeuden esityksestä ovat Herrat Kaupunginvaltuusmiehet loka-kuun 25 päivänä 1910 Raastuvanoikeuden väliaikaisen viidennen osaston voimassapitoon kuluvana vuonna myöntäneet 25,200 markan määrärahan käytettäväksi seuraavaa jakoa noudattaen:

Puheenjohtajan palkkio	Smk	1,000: —
Puheenjohtajan sijaisen palkkio	”	3,000: —
Varapuheenjohtajan sijaisen palkkio	”	3,000: —
Ylimäär. oikeusraatimiehen palkkio	”	3,000: —
2 rikosasiainnotaarin palkkio à 4,000: —	”	8,000: —
Ylimäär. kaupunginviskaalin palkkio	”	4,000: —
2 ylimäär. kaupunginpalvelijan palkkio à 1,600: —	”	3,200: —
	Yhteensä Smk	25,200: —

Työn yhtämittaista lisääntymistä silmällä pitäen ei Raastuvanoikeuden työvoimia enää näy käyvän vähentäminen, minkätähden Yhteisen Raastuvanoikeuden mielestä väliaikaisen osaston voimassapitäminen ensi vuonnakin on ehdottomasti välttämätön; ja saa Yhteinen Raastuvanoikeus sentähden kunnian anoa, että saman suuruinen määräraha kuin täksi vuodeksi myönnettäisiin tätä tarkoitusta varten pantavaksi 1912 vuoden menosääntöön.

Samalla kun Yhteinen Raastuvanoikeus katsoo olevan edellä esiintuotujen syiden nojalla esittäminen, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet tekisivät päätöksen nykyisen väliaikaisen viidennen osaston asettamisesta vakinaiselle kannalle, saa Yhteinen Raastuvanoikeus tässä yhteydessä huomauttaa, että Raastuvanoikeuden työvoimain edelleen lisääminen on osottautunut yhä tarpeellisemmaksi. Väliaikaisen viidennen osaston perustamisen johdosta ei Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston työ ole helpottunut enempää kuin aikaisemmin Raastuvanoikeuden neljännen osaston perustamisenkaan johdosta. Ensimmäisen osaston käsiteltäviä ovat edelleenkin kaikki ne erilaatuiset jutut ja asiat, jotka helmikuun 7 päivänä 1881 annetun armollisen kirjeen kautta säädetyn työnjaon mukaan ovat olleet tämän osaston käsiteltäviä, minkä ohessa osastoon on lähetetty erinäisiä

myöhemmin annettujen asetusten perusteella syntyneitä uusia asioita. Näitä juttuja ja asioita, erittäinkin lainhuudatus- ja kiinnitysasioita, joiden viimeksi mainittujen lisääntyminen välittömästi suhtautuu kaupungin rakennetun alan laajenemiseen, on vuosien varrella lisääntynyt siinä määrin, että näyttää ehdottomasti olevan ryhdyttävä toimenpiteeseen jonkin työmäärän osan vähentämiseksi ensimmäiseltä osastolta. Yhteinen Raastuvanoikeus ei kuitenkaan katso nyt olevan likemmältä kajoominen niihin Raastuvanoikeuden kokoonpanoon ja työtapaan tehtävään muutosten laajuuteen ja laatuun, mitkä mainitun tarkoituksen saavuttamiseksi voivat olla tarpeellisia, vaan esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet antaisivat tämän kysymyksen komitean valmisteltavaksi. Paitsi Herrain Kaupunginvaltuusmiesten mainittuun komiteaan valitsemaa henkilöjä oikeutettane *Yhteinen Raastuvanoikeus* valitsemaan kaksi jäsentään ottamaan osaa komitean töihin, minkä ohessa *Helsingin Asianajajayhdistyksellekin* olisi annettava tilaisuus valita *kaksi* asianajajaa komitean jäseniksi.

Edellä lausutun johdosta saa Yhteinen Raastuvanoikeus kunnian Herroille Kaupunginvaltuusmiehille esittää:

että Raastuvanoikeuden väliaikaisen viidennen osaston kustantamiseksi nykyisessä kokoonpanossaan ensintulevaksi vuodeksi 1912 myönnettäisiin 25,200 markan määräraha; sekä

että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet asettaisivat edellä mainitulla tavalla kokoonpanun komitean valmistelemaan kysymystä viidennen osaston asettamisesta vakinaiselle kannalle sekä Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston työtaakan keventämisestä ja siitä Raastuvanoikeuden nykyiseen kokoonpanoon ja työtapaan ehkä johtuvista muutoksista.

Yhteisen Raastuvanoikeuden puolesta:

Edvard Loo.

Pekka Gummerus.

Englannin poliisituomioistuinten järjestysmuoto ja toiminta.

Kirjoittanut *Erik Mandelin*.

Englannin kuuluisat poliisituomioistuimet ovat rikostuomioistuimia, jotka ovat vel- Johdatus.
volliset tutkimaan kaikki niiden paikallisen toimivallan piirissä syytteeseen saadetut rikokset ja summittaista oikeudenkäyntitietä loppuunkäsittelmään pienemmät rikosasiat sekä törkeämissä rikosjutuissa toimittamaan alustavan tutkinnan.

Tästä poliisituomioistuimen oikeudenkäyntitoiminnasta koituu oikeudenkäyntimenetelylle kolминаista etua:

- 1) varmuutta, joka tyydyttää totuudenvaativuutta ja turvaa syyttömän syyppäiksi sanovalta tuomiolta;
- 2) huokeyhintaista mutkattomuutta;
- 3) aikaasäästävää joutuisuutta.

Poliisituomioistuin ei kuitenkaan ole ainoastaan tärkeällä oikeudellisella toimivallalla varustettu oikeuslaitos. Se on myös laajoja ihmisystävällisiä tehtäviä täyttävä nimenomainen menestyslaitos.

Innokkaasti etsii poliisituomioistuin rikoksen sekä sisäisiä yksilöllisiä että ulkoisia, yhteiskuntaoloista johtuvia syitä ja pyrkii päämäärästään tietoisena kussakin yksityistapauksessa rajoittamaan niiden kantavuutta. Paitsi rikoksiin ulottaa se toimialansa paheisiin, köyhyyteen ja turmiolliseen tietämättömyyteen. Taloudellisesti ja siveellisesti rappeutuneessa ympäristössä se aukaisee tietä hyvinvoinnille, kunnokkuudelle ja hyvälle tavoille. Se antaa kasvuvoimaa kitukasvuiselle.

Sen tarkoitusperän rajamerkit ovat: hiljainen yhteiskuntarauha ja tarmokas langenneen kohottaminen.

Poliisituomioistuinten virka- ja palvelusmiehiä hdistää toivomus voida palvella maatansa ja kansaansa.

Englannissa on jokainen sekä oikeusoppinut että maallikko ylpeä poliisituomioistuinten työstä, eikä niihin katsota minkäänlaisia uudistuksia olevan tarpeen.

Asianmukainen käsitys poliisituomioistuinten luonnosta ja olemuksesta edellyttää Ensimmäisen
ensinnäkin, että tuntee näiden sijan niiden muiden tuomioistuinten joukossa, jotka ovat oikeusas-
oikeudetut ensimmäisenä oikeusasteena käsittelemään rikosasioita. teen rikos-
tuomioistui-
met.

Ensimmäisen oikeusasteen rikostuomioistuimet, jotka kokoonpanonsa, toimivaltansa ja työtapansa johdosta eroavat toisistaan, käy jakaminen kahteen pääryhmään: summitaisella tuomitsemisvallalla varustettuihin ja sitä vailla oleviin tuomioistuihin.

Jälkimmäiseen pääryhmään kuuluvat: Korkeimman oikeuden rikosasiainosasto, assiisituomioistuimet, neljännestuomioistuimet ja London Central criminal court.

Ensinmainittuun ryhmään taas: rauhan- ja poliisituomioistuimet.

Korkeimman oikeuden rikosasiainosastoon, jonka puheenjohtajana on Lord Chief justice of England hallitsijan edustajana, kuuluu vähintään kolme Korkeimman oikeuden kahdeksastatoista tuomarista juryn avustamina. Sen tuomiopiiri käsittää koko valtakunnan ja sillä on valta „certiorarilla“ vetää kaikki suuremmat rikosasiat käsiteltävikseen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena toimii Korkeimman oikeuden rikosasiainosasto etusijassa, kun on kysymys alioikeuden silmälläpidosta tai sen asvustamisesta vaikeissa ja mutkallisissa tapauksissa.

Assiisituomioistuimiin, joiden paikallinen toimivalta käsittää milloin minkin laajuisia maaseutupiirejä, kuuluu yksi tahi kaksi High Court tuomaria juryn avustamina. Ne käy asettaminen Korkeimman oikeuden paikallisten ja väliaikaisten osastojen vertaisiksi. Käräjiä, assizes, pidetään kussakin piirissä, circuitissa, kahdesti, jopa neljästikin vuodessa. Assiisituomioistuinten asiallisen tuomiovallan alaisia ovat etusijassa kaikki ne tärkeät rikokset, jotka rangaistaan kuolemalla tahi elinkautisella kuritushuoneella, sekä rikosasiat semmoiset kuin uskontorikokset, väärennysrikokset, kaksinnaiminen, väärä todistus, joiden käsittelyssä voi esiintyä mutkallisia lakikysymyksiä.

Neljännestuomioistuimen muodostavat vähintään kaksi maallikkotuomaria, lainoppinut tuomioistuimen sihteri ja jury. Nämä tuomioistuimet kokoontuvat kerran neljännesvuodessa pääasiallisesti käsittelemään kaikkia niitä rikosasioita, jotka lain ja asetusten mukaan on käsiteltävä tavallista oikeudenkäyntitietä ja joita alustava tutkintotuomioistuin tärkeän laatunsa ja mutkallisuutensa johdosta ei heti lykkää assiisituomioistuimeen, jonka paikallinen toimivalta on sama kuin neljännestuomioistuimen.

Lontoossa suorittaa Central criminal court molempain viimeksi mainittujen tuomioistuinten työtehtävät.

Se kokoontuu kuukausittain ja työskentelee jopa viidessäkin osastossa, jommoisen kunkin muodostaa lainoppinut tuomari juryn keralla.

Kunkin juryoikeuden laaja paikallinen valtapiiri jakautuu moniaihin pienempiin piireihin, kukin omine tuomioistuinineen, joka on velvollinen toimittamaan alustavan tutkinnan juryoikeuden käsiteltävissä asioissa ja jolla on summittainen tuomiovalta pienemmissä rikosasioissa. Nämä alipiirioikeudet ovat: pienemmissä kaupungeissa ja maaseudulla rauhantuomioistuin ilman juryä, mutta käsittäen kaksi maallikkotuomaria ja lainoppineen sihterin; 25,000 asukasta käsittävässä kaupungissa poliisituomioistuin.

Toimivalta.

Käsitystä poliisituomioistuinten tehtävistä saa lisäksi ainoastaan perehtymällä Englannin sekä rikosoikeudelliseen että varsinkin prosessioikeudelliseen rikosjaoitukseen, joka viimeksi mainittu välittömästi perustuu toimivallasta annettuihin säännöksiin.

Rikosoikeudellinen rikosjaoitus. Rikosoikeudellisessa suhteessa on voimassa feodalijajolta peritty, nyttemmin vanhentunut kolmiajako: misdemeanors, Ranskan code pénalin rikkomukset ja hairahdukset; felonies, rikokset; sekä treasons, petos.

Prosessioikeudellinen rikosjaoitus. Prosessioikeudellisessa suhteessa taas jaetaan kaikki rikosasiat seuraaviin ryhmiin: 1) juryoikeusasioihin, jotka juryoikeus, poliisioikeuden toimitettua perinpohjaisen alusta-

van tutkinnan, lain ja asetusten nojalla käsittelee tavanmukaista oikeudenkäyntitietä; 2) muut kuin juryoikeusasiat, jotka poliisioikeus sekä tutkii että tuomitsee.

Juryoikeusasioita ovat kaikki rikokset ja raskaammat hairahdukset. Muita kuin juryoikeusasioita sitä vastoin lievemät hairahdukset ja kaikki rikkomukset.

Edellä mainittu jaotusperusteen olemuksen selventämiseksi esitetty jury- ja muiden kuin juryasiain välinen jyrkkä prosessuaalinen raja kuuluu kuitenkin menneeseen kehitysvaiheeseen. Sen johdosta että oikeudenkäyntilaitoksen notkeuteen nähden on asetettu uusia, suurempia vaatimuksia, on muiden kuin juryasiain ja summittaismenettelyn, juryasiain ja jurytutkimukseen perustuvan jurytuomion välinen suoranainen yhteys lakanut olemasta. Toiselta puolen on lukuisia varsinaisia juryoikeustapauksia vedetty poliisituomioistuimen tuomiopiiriin, toiselta puolen on muusta kuin juryoikeusrikoksesta syyte-tylle suotu oikeus eräillä edellytyksillä vaatia varsinaista oikeudenkäyntimenettelyä juryoikeudessa. Tämä asiointilan pakosta syntynyt kehitys, joka saattaa mahdolliseksi yksinkertaisen, nopean ja huokeyn summittaismenettelyn varsinaisissa juryoikeustapauksissa sekä varmemman, mutta myös raskaamman, hitaamman ja kalliimman varsinaisen menettelyn muissa kuin juryoikeusasioissa, näyttää laajenemistaan laajenevan.

Nykyisessä kehitysvaiheessa jaetaan kaikki rikosasiat prosessioikeudelliselta kannalta katsottuina seuraaviin ryhmiin:

I. Asiat, jotka oltuaan poliisituomioistuimessa asianmukaisesti alustavasti tutkittavina, täytyy tavanmukaista oikeudenkäyntitietä käsitellä juryoikeudessa; nimittäin

1) indictable cases sitä laissa määriteltyä törkeätä laatua, joka antaa juryoikeudelle yksinomaisen toimivallan;

2) hairahduksen luontoiset non-indictable rikosasiat, kun syytetty vaatii juryoikeusmenettelyä.

II. Rikosasiat, jotka summittaista oikeudenkäyntitietä loppuun käsitellään poliisituomioistuimessa:

1) eräät indictable cases, joiden luku laissa tarkoin mainituilla edellytyksillä vaihtelee syytetyn iän mukaan.

Rikosoikeudellisessa suhteessa käsittää Englannin laki kolme ikäryhmää: lapset seitsemästä neljäntoista vuoden ikään, nuorukaiset neljästätoista kuudentoista vuoden ikään ja viimeksi mainitun ikärajan ylittäneet aikuiset henkilöt.

a) Summittaista oikeudenkäyntitietä voi poliisituomioistuin käsitellä kaikki lapsia vastaan nostetut rikosasiat, murhaa lukuun ottamatta, jos harkitsee tuollaisen menettelyn sopivaksi eivätkä lapsen vanhemmat, edusmies tai se, jonka hoidossa lapsi oikeudenkäynnin kestäessä on, vaadi juryoikeusmenettelyä.

b) Niinikään kaikki nuorukaisten tekemät rikokset, taaskin murha luvusta erotettuna, käsitellään summittaista oikeudenkäyntitietä, kuitenkin sillä kaksinaisella edellytyksellä, että toiselta puolen poliisituomioistuin ottaessaan huomioon syytetyn luonteen, aikaisemman elämän ja rikoksen tapahtuessa vallinneet lähemmät asianhaarat, katsoo

mainitun oikeudenkäyntimenettelyn olevan paikallaan ja että toiselta puolen syytetty itse, saatuaan tiedon oikeudestaan valita summittaisen ja tavallisen menettelyn välillä sekä mainittujen kahden oikeudenkäyntilajin todellisesta merkityksestä, suostuu summittaismenettelyyn.

Harvoin kuitenkin sattuu, että lapsia ja nuorukaisia vastaan vireille pantuja juttuja lykätään juryoikeuteen. Summittaismenettely on miltei poikkeuksettomana sääntönä, erittäinkin siitä lähtien, kun poliisituomioistuinten yhteyteen on järjestetty erityisiä nuorisotuomioistuimia.

e) Poliisituomioistuimen oikeus summittaiseen tuomiopiiriinsä vetää „aikuisia“ vastaan vireille pantuja indictable rikosjuttuja sitä vastoin on moneen suuntaan käypäin rajoitusten alainen.

Ensinnäkin käy summittaisesti käsitteleminen ainoastaan rajoitetun luvun eri aseuksissa nimenomaan lueteltuja rikoksia. Esimerkkejä: varkaus, petos, kavallus, varastetun tavaran salaaminen, murhapoltto, kun tuhoutuneen omaisuuden arvo ei ylitä määrättyä summaa, kunnianloukkaus.

Toiseksi poliisituomioistuin ei voi julistaa tuomiota rikoksista, joista olemassa olevan uusimisen johdosta seuraa rangaistusta kuritushuonetta vähintään kolme vuotta (penal servitude).

Puheenalaista toimivaltaa rajoittaa kolmanneksi määräys, että poliisituomioistuimen tulee oikeudenkäyntimenettelyä valitessaan ottaa huomioon syytetyn luonne, aikaisempi elämä sekä rikoksen laatu ja olemus. Mainittu määräys perustuu osin siihen lainsäädännökseen, joka myöntää syytetyn itsekohtaisille oloille välittömän vaikutuksen rangaistusmäärään, osin taas säännökseen, joka panee rajan summittaista oikeudenkäyntitietä tuomitulle rangaistusmäärälle.

Nämä kolme edellytystä, jotta indictable rikosasioita voisi käsitellä summittaista oikeudenkäyntitietä, ovat vihdoin yhteisenä pohjana lisäksi kahdelle toisistaan erilliselle edellytykselle:

Toinen näistä sallii summittaismenettelyn, jos poliisituomioistuin tutkii että rikoksen tuottaman vahingon määrä ei ole viittäkymmentä markkaa suurempi, katsoo että kovin rangaistus ei ole oleva enempää kuin kolme kuukautta vankeutta kovan työn kera tahi ilman sitä, monitekoisen yhtymisen tapauksessa kuusi kuukautta vapausrangaistusta tai myös viisisataa markkaa sakkoa sekä jos syytetty, saatuaan tiedokseen että hänellä on oikeus vaatia juryoikeusmenettelyä, suostuu summittaiseen oikeudenkäyntiin. Sääntönä on, että syytetty valitsee viimeksi mainitun menettelyn, joka säästää häneltä aikaa ja kuluja sekä edeltäpäin antaa hänelle varmuutta niistä ahtaista rajoista, joiden sisällä rangaistuksen käy määrääminen.

Toinen edellytys taas sallii summittaismenettelyn katsomatta rikoksen kautta aikaansaadun vahingon suuruuteen ja niinkään syytetyn suostumuksesta riippumatta, jos vain syytetty tunnustaa syyllisyytensä eikä rikokseen soveltuva rangaistusmäärä ole kuuden kuukauden vapausrangaistusta suurempi. Oikeuttaan tällaisissa tapauksissa loppuun käsitellä indictable rikosasiat käyttää poliisituomioistuin laajassa mitassa.

2) Non-indictable rikosasiat, jotka jakautuvat seuraaviin ryhmiin:

a) törkeämmät hairahdukset, joista rangaistuksena seuraa vankeutta yli kolmen kuukauden ja jotka sitä paitsi syytetyn nimenomaisesta vaatimuksesta juryoikeuskin voi käsitellä tavallista summittaista oikeudenkäyntitietä;

b) muut non-indictable asiat, joista korkeimpana rangaistusseuraamuksena on kolmen kuukauden vankeus ja joihin nähden poliisituomioistuimella on yksinomainen tuomiovalta.

Non-indictable rikosasiat käsittävät muutamia satoja jokapäiväisessä elämässä useimmin esiintyviä rikkomuksia ja hairahduksia, joista mainittakoon juopumus, eläinrääkkäys, lievänlaiset pahoinpitelytapaukset, vahingonteko, näpistely; sekä varkaus, peli j. n. e.

Suppeassa muodossa esitettynä on prosessuaalinen rikostenjaoitus seuraava:

1) rikosasiat, jotka, poliisituomioistuimen toimitettua asianmukaisen alkututkinnan, on juryoikeuden käsiteltävä tavallista oikeudenkäyntitietä;

2) rikosasiat, joiden päämenettelyyn nähden poliisituomioistuimella ja juryoikeudella on rinnakkainen toimivalta; sekä

3) rikosasiat, jotka poliisituomioistuimen täytyy käsitellä summittaista oikeudenkäyntitietä.

Mainittu prosessioikeudellinen rikostenjaoitus osottaa välittömästi poliisituomioistuimen asiallisen toimivallan laajuuden rikosasioissa: poliisituomioistuimella on valta ensi kädessä tutkia kaikkia rikosasioita; sitten erottaa toimivaltansa alaisuudesta asiat laatunsa ja olemuksensa mukaan; selvissä summittaistapauksissa toimittaa lyhyt tutkimus ja antaa tuomio; juryoikeusasioissa on se velvollinen toimittamaan alustavan tutkinnon; ja taas kaikissa välitapauksissa, kohta kun toimivalta on selvillä, seuraa: päämenettely välittömästi päättäneeseen alustavaan tutkintaan liittyen; muissa kuin tuomioistuimen käsiteltäviin kuuluvissa tapauksissa asian osottaminen juryoikeuteen.

Poliisituomioistuimen asiallinen toimivalta käsittää etusijassa rikosasiat, mutta ulottuu myös eräisiin hallintotoimenpiteisiin ja yksityisoikeudellisiin riitoihin. Tämä työtehtävän lisäannos ei kuitenkaan hajoita poliisituomioistuimen yhtenäisyyttä rikostuomioistuimen luontoisena laitoksena. Päin vastoin on sillä välitöntä yhteenkuuluvaisuutta poliisituomioistuimen sisäisen olemuksen ja päätehtävän kanssa. Muu toimivalta.

Tuomioistuimen hallintotehtävään joukossa huomataan ensinnäkin: ilmiantojen vastaanotto, opastuksen antaminen, complaint, sitä seuraavine oikeudenkäyntihakemuksineen tavallisen haasteen, summonsin; nouto- ja vangitsemismääräyksen, warrantin; ulosottomääräyksen; takavarikoimista ja kotietsintää koskevain määräysten antaminen. Hallinto-tehtävät.

Lisäksi: määräyksen antaminen tutkimusvangin laskemisesta vapaaksi joko bailia vastaan, mikä tietää että yksi tai useammat henkilöt jollakin lupaamallaan rahasummalla takaavat että vapaaksi laskettu syytetty saapuu määrättyyn oikeudenkäyntilai-

suuteen, taikka myös ilman tuollaista takuuta yksinomaan syytetyn antaman kirjallisen saapumislupauksen perusteella.

Englantilaisen oikeuskäsityksen mukaan tarkoittaa tutkimusvankeus etusijassa estää syytettyä välttämästä rangaistusta. Ellei pakenemisen vaara ei ole ilmeinen, on poliisituomioistuimella valta, jollei kysymyksessä oleva rikos ole treason, petos, raskaammissa jutuissa ja velvollisuus vähemmän raskaissa jutuissa päästää syytetty vapaaksi joko takausta tai lupausta vastaan.

Erikoislaatuinen hallintotoimenpide, jolla ei ole ainoastaan suurta prosessuaalista, vaan myös rikoksia ehkäisevä merkitys, on se, että poliisituomioistuin eräillä edellytyksillä vaatii vapailta kansalaisilta recognizancen, s. o. lupauksen tai takuun perustuksella annetun sitoumuksen tehdä jotakin.

Prosessuaalista merkitystä on puheenalaisella toimenpiteellä m. m., kun on pakotettava yksityissyöttäjiä ajamaan perille jo vireille pantua kannetta ja todistajia täyttämään todistamisvelvollisuutensa.

Suuri rikospoliittinen merkitys taas on puheenalaisella hallintotoimenpiteellä osin sen johdosta, että jokainen, joka toteensaastavasti on uhannut toisen henkeä tahi ruumista, taikka myös loukannut toisen kunniaa sillä tavoin, että siitä ilmenee paha aikomus, velvoitetaan noudattamaan moitteetonta ja rauhallista käytöstä; osin sen johdosta että velvoitetaan tunnettuja mellastajia, tappelupukareja, juoppoja, irtolaisia, petkuttajia ja henkilöitä, joiden syystä epäillänsä aikovan rikoksia tehdä, ei ainoastaan noudattamaan siivoa käytöstä, vaan myös totuttautumaan kunnolliseen ja säännölliseen elämäntapaan.

Poliisituomioistuimen muusta hallinto-oikeudellisesta toimivallasta mainittakoon lisäksi sen valta tuomita köyhäinapu maksettavaksi kuntain kassoista, nimittää köyhäinkatsojia, rajoittaa anniskeluoikeuksia ja kieltää anniskelemasta juupoille, sekä kumota rokotuspakko.

Siviilioikeudellinen toimivalta.

Poliisituomioistuimen toimivallan alaisia ovat myös varsin lukuisat siviilioikeudelliset riita-asiat. Ne jaetaan laatunsa mukaan sekaluontois-rikosoikeudellisiin ja nimenomaisesti yksityisoikeudellisiin asioihin.

Suurin osa puheenalaisista poliisioikeusasioista on ensiksi mainittua laatua. Ne eivät kuitenkaan tarkoita rangaistukseen tuomitsemista, vaan ainoastaan „käskyn“ antamista laiminlyötyjen velvollisuuksien täyttämistä. Nämä asiat koskevat etusijassa perheoikeuden alaa ja, esimerkiksi, avioeroa, karanteen aviomiehen velvoittamista elättämään uskollista aviovaimoaa, huolimattomain vanhempain velvoittamista kustantamaan lastensa kasvatus kodin ulkopuolella joko kasvatuslaitoksessa tai hyvässä yksityiskodissa, isäin tuomitsemista elättämään aviottomat lapsensa.

Nimenomaisesti yksityisoikeudellista laatua olevain asiain ryhmässä huomataan: vähäpätöiset perintöriidat, huoneen- ja maanvuokrariidat, kaikenlaiset vähäpätöiset työntantajain ja työntekijäin väliset erimielisyydet, moniaat pienet korvausasiat j. n. e.

Poliisituomioistuimen toimivalta viimeksi luetelluissa tapauksissa on osittain jo laadultaan hyväntekeväisyyttä. Siviilituomioistuimilla on nimittäin tarkoin yhteen käyvä toimivalta, mutta kun vähäpätöisempäin asiain käsittely niissä käy monin verroin kalliim-

maksi kuin poliisituomioistuimessa, suodaan köyhälle kantajalle säästäväisyyssyistä valta valita tuomioistuin.

Edellä mainitun, laissa osotetun oikeudellisen toimivallan ohessa kuuluu poliisituomioistuimelle myös, niinkuin jo mainittiin, laajan sosiaalisen avustustoiminnan harjoittaminen. Oltuaan alkuaan ja vuosikautia nimenomaisesti vapaaehtoista laadultaan on tämä toiminta nyttemmin erottamattomasti yhdistetty poliisituomioistuimen muihin työtehtäviin.

Sosiaalinen
avustus-
toiminta.

Sen tarkoitus on suuri ja laajalle tähtäävä: poliisituomioistuimen kanssa tekemiin joutuneiden monilukuisten harhateille joutuneiden, avuttomain ja apua tarvitsevain ohjaaminen siveellisesti vakiutuneelle pohjalle, terveyteen, työhön ja kotiin. Tosin ei tuomioistuimella — olipa sen avuntarjous tehty kuinka vilpittömässä mielessä tahansa — henkilökohtaisen ajatus- ja toimintavapauden vuoksi ole vähintäkään oikeutta sekaantua yksityishenkilön laillisesti luvallisiin toimiin. Mutta todellisuudessa tuomioistuimen avuntarjousta, sitä kun johtaa käytännöllinen silmä ja jalo ihmisrakkaus, tuskin milloinkaan hyljätään, vaan vastaanotetaan se luottavaisesti ja kiitollisuudella.

Tuomioistuimen ihmisystävällinen kohotustoiminta käsittää monilukuisia tekoja ja toimenpiteitä.

Poliisituomioistuin toimii köyhän neuvonantajana. Maksutta antaa se päivittäin lukuisille varattomille neuvonetsijöille oikeudellisia neuvoja ja ohjeita sekä täyttää siten hedelmällisen tehtävän, josta on kauas kantavia, yhteiskunnalle hyödyllisiä seurauksia.

Oikeusneu-
vot.

Hiljaisilla kehotuksilla, toisinaan sen ohessa huomauttaen voivansa ryhtyä tehokkaampiinkin toimenpiteisiin yhteiskuntarauhan turvaamiseksi, koettaa tuomioistuin tarpeen vaatiessa sovittaa naapurien välistä eripuraisuutta ja riitaa. Oikeusriitojakin koettaa se kykynsä mukaan sovittaa asiallisten molemminpuoliseksi tyytyväisyydeksi.

Sovittelu-
toimi.

Tehokkaasti edistää poliisituomioistuin yhteiskuntamoraalin kohottamista. Oikeudellisen tuomion se antaa rikoksista, siveellisen tuomion huonoista tavoista ja tottumuksista. Tuollaisen hylkäystuomion vaikutuksesta poistuvat juoppous ja paheet, siivottomat tavat ja raa'at eleet. Sillä tuomioistuimen sanaa pidetään suuressa kunniaassa. Niinkään käyttää tuomioistuin jokaista sopivaa tilaisuutta lausuakseen mielensä siveellisen elämän perusedellytyksestä. Eikä suinkaan ole tavatonta, että tuomari ja asianosaiset syventyvät keskustelemaan siveellisyyskäsitteistä. Kuvaavaa tuomarin neuvoille on harjattu ihanteellisuus käytännöllisen toteutettavuisuuden yhteydessä.

Yhteiskun-
tamoraalin
kohottaja.

Tuomioistuimen työ siveellisyyden ja hyvän tapain edistämiseksi ei kuitenkaan rajoitu pelkkiin sanoihin ja neuvoihin. Se käsittää herättävien sanojen lisäksi myös avun vakiutuneen tottumuksen saavuttamiseen. Esimerkkejä: turvakoteja alkoholisteille, turvakoteja langenneille naisille, luotettava ystävä heikkoluonteisille. Vapaaehtoisia suojattejaan seuraa tuomioistuin pitkälle elämässä.

Tuomioistuimen ihmisystävälliseen toimivaltaan kuuluu myös laaja hätäaputoiminta. Jokaisella poliisituomioistuimella on nimittäin käytettävänään kunnan ja valtion apu-

Köyhäin-
apu.

maksuilla, vapaaehtoisilla lahjoilla ja testamentteilla aikaansaatu apukassa. Vuotuiset avustukset nousevat 10,000 markan vaiheille.

Apukassan hallinnon perustuksena olevat periaatteet näyttävät erittäin järkevilä. Avustukset ovat laadultaan tilapäisiä. Pysyväisiä avustuksia vaativat tapaukset osottaa tuomioistuim, elleivät ne kuulu sen jo mainittuun hallinto-oikeudelliseen toimivaltaan, sopivaan paikkaan.

Avustusten tarkoituksena on etusijassa auttaa voittamaan hetkellinen epätoivo ja vaikeudet pyrkiessä uudelleen alottamaan elämää sekä pitämään koossa hajaantumistilassa olevia koteja. Viimeksi mainituissa tapauksissa on apu runsas ja usein varsin pitkäaikainen. Miltei oikeutena on se varattoman vangin perheellä, niin kauan kuin perheen elättäjä on vankilassa. Avunsaannin ehtona on että vangin vaimon tutkitaan ahkeruudella ja huolekkuudella osottavan aikomuksensa pitää kotia koossa. Muuan poliisituomari lausui kerran puheenalaisesta avustustoiminnasta sangen sattuvasti, että hän olisi halukas tukemaan perhettä neljäkymmentä viikkoa vuodessa, jos se kykenisi jällellä olevat kaksitoista viikkoa tulemaan toimeen omin avuin.

Paitsi rahaa annetaan avustukseksi myös jalkineita, pito-, liina- ja makuuvaatteita, poltto- ja ravintoaineita.

Työnvälitys.

Pakottavan tarpeen täyttää apukassa edelleen tuomioistuimen menestyksellisen työnvälitystoiminnan yhteydessä.

Englantilaisen poliisituomioistuimen mielestä näyttää olevan selvä, että kaikki tiet parannukseen käyvät rehellisen työn kautta. Tämän vakaumuksensa mukaisesti koettaa se, huomioon ottaen henkilökohtaiset olot, niinkuin terveydentilan, taipumukset ja mielenlaadun, välittää työtä niille monille, joiden täytyy alottaa elämänsä alusta. Ja usein sattuu, että varsinkin lievemmat rangaistukset saavat raueta sopivan työtilaisuuden tieltä.

Eikä siinä kyllin, että työtä välitetään. Tarpeen vaatiessa annetaan myös tarpeelliset työkalut ja työvaatteet.

Sairaanhoidon hankinta.

Mutta ei ainoastaan terveitä ja työkykyisiä, vaan sairaitakin autetaan siihen kohtaan asti, mistä lähtien he omin avuin voivat tulla toimeen. Tie on usein pitkä ja kallis. Tuomioistuin ei karta auttamasta saamaan sairaala- ja laitoshoidoa. Se hankkii terveyden palauttamiseksi sopivaa tointa. Keuhkotautiset saavat valoisaa työtä ylänköseuduilla, hermosairaat rauhaa maalaiselämän hiljaisuudessa. Tuomioistuin pitää tavaksi juurtuneena kunnia-asianaan taistella kaikkea sen tielle osuvaa hätää vastaan.

Valvontatoimi.

Paitsi kotia ja työtä, terveyttä ja kuntoa saamaan auttaa tuomioistuin myös saamaan ystäviä. Poliisituomioistuimen välityksellä voi ehdollisesti tuomittu, olipa tuomioistuin hänen velvoittanut noudattamaan eräitä menettelyohjeita vai ei, häiriöntekijä, joka on sitoutunut käyttäytymään siivosti, tahi laiskuri ja vetelehtijä, joka on luvannut ruveta tekemään työtä, jokainen epätoivoiseen tilaan joutunut, ystäviä vailla oleva saada uskollisen toverin tukemaan hänen hyviä aikeitaan, auttamaan hädässä ja tarjoamaan virkis-

tävää ymmärtämystä menestyksen päivinä. Vähinkään painostavan pakon jälki ei tahraa ystävyyttä.

Poliisituomioistuimen yhmisyistäväällisestä toiminnasta puhuttaessa on vielä pantava Puolustus. huomiota 1903 vuoden Poor Prisoners Defence Actiin. Tämä laki velvoittaa tuomioistuimen turvaamaan varattoman syytetyn puolustuksen: määräämään ja kustantamaan oikeudenkäyntiapulaisen sekä suorittamaan todistajapalkkiot ja pöytäkirjanlunastuksen, jos se asian ja todistajain luvun perusteella katsoo syytetyn kykenemättömäksi itse johtamaan ja järjestämään puolustustaan sekä tarvitsevan varoja haastattaakseen kaikki todistajansa.

Lausetapa „poor prisoner“ ei merkitse rutiköyhää. Käsite on venyvä. Henkilö, jolla ei ole varoja kustantaa puolustustaan suuressa, lukuisia todistajia vaativassa jutussa, voi olla kyllin varakas kustantamaan puolustuksensa pienemmässä jutussa.

Mainittava on kuitenkin, että puolustus turvataan paljon ulommaksi laissa säädettyjä rajoja, ja että vaikutusvaltaisissa piireissä kannatettu uudistuspyrintö totuuden ja ihmisyiden tähden vaatii maksutonta puolustusta kaikille rikoksista ja hairahduksista syytetyille heidän yhteiskunnalliseen asemaansa ja varoihinsa katsomatta, joten rikas ja köyhä saavat yhtäläisen oikeusavun.

Yhtenäisyydeksi liittyneinä raivaavat poliisituomioistuimen monenlaatuiset ihmis- Posi- yhtävälliset työhaarat oikeudenhoidossa tietä positiivisten rikosoikeusoppien hedelmääkanta- tiivisten rikosoikeus- oppien tien- raivaaja. ville ajatuksille.

Poliisituomioistuimen kohotustoiminnan tietoisuus päämäärästään edellyttää tarkkaa selvitystä rikosten ja paheiden syistä. Sillä rikosta vastustetaan johdonmukaisesti ainoastaan sikäli kuin sen lähempiä ja kaukaisempia syitä rajoitetaan ja poistetaan. Apu- toimet, joihin ryhdytään puutteita ja tarpeita tuntematta, ovat vailla päämäärää.

Tuomioistuimen toimittamat, syytettyjen paranemismahdollisuuksia koskevat tarkat tutkimukset ovat täydellisesti vahvistaneet todeksi sen vanhan kokemuksen, ettei rangaistus ole ainoa eikä tehokkain rikoksen vastustamiskeino, ei varsinkaan rangaistus, joka vähäistä huomiota panemalla henkilöön ja vaikuttimiin punnitaan tasan erillistä rikollista *tekoa* vastaan. Päin vastoin on katkera kokemus opettanut poliisituomioistui- melle, että rankaisutoimenpide, joka sivuuttaa rikoksen molemmat syyryhmät: toiselta puolen yhteiskunnallisista oloista johtuvan ulkonaisen ja toiselta puolen perityistä ja hankituista henkilökohtaisista ominaisuuksista johtuvan sisäisen, usein tuntuu tuhoisalta raakamaisuudelta, vaikka luulee perustuvansa ylevään oikeusperiaatteeseen yhteiskunta- hyödyn yhteydessä.

Se täydellinen selvitys rikoksen syistä, rikollisen itsekohtaisista oloista, hänen luonnonlaadustaan, terveydentilastaan, tietomäärästään, yhteiskuntavaarallisuudestaan ja kehitys- mahdollisuuksistaan, minkä poliisituomioistuin panee kohotustoimintansa pohjaksi, raivaa tietä uudelle oikeuskäytännölle. Summittaisissa rankaisutapauksissa on se tuomion perustuksena. Juryoikeusasioissa taas se osottaa tarkan rangaistusmäärän rikoksen laa- dusta johtuvassa lakisäätteisessä asteikossa.

- Oikeus-
huoneisto.
Julkisuus.
- Vuoteen 1848 asti oli rauhan- ja poliisituomarilla valta suorittaa tuomarintehtäväsä missä paikassa piirin rajain sisällä hän itse halusi. Tuomarin yksityinen kirjasto-huone sai silloin usein olla oikeushuoneistona. Mainittuna vuonna kuitenkin säädettiin, että huoneeseen tahi paikkaan, missä tuomioistuin asioita käsitteli, tuli olla yleisölle vapaa pääsy ja siinä tuli olla julkisen tuomioistuimen leima.
- Julkisuuden rajoitus.
- Rajattoman julkisuuden yleisestä periaatteesta on kuitenkin eräiden tapausten varalta säädetty poikkeuksia.
- Niinpä harjoittaa poliisituomioistuin ihmisystävällistä toimintaansa hiljaisuudessa, sivullisten tietämättä.
- Hallinto-oikeudellisetkin tehtävänsä tuomioistuin suorittaa suljetuin ovin, jottei esimerkiksi haaste- ja vangitsemismääräystä annettaessa turvattoman poissaolevan henkilön nimi tulisi yleisön tietoon.
- Lasten ja nuorukaisten esiintyessä oikeuden edessä siirretään käsittely nuorisotuumioistuinsaliin ja yleisö poistetaan, lukuunottamatta sanomalehdistön edustajia, joilla aina on tietty paikkansa oikeussalissa.
- Siveellisyysjutuissa taas voidaan julkisuus rajoittaa asianosaisten julkisuuteen.
- Lisäksi on asianosaisilla oikeus vaatia, että riitapuolen kuulustamattomat todistajat on poistettava oikeussalista siksi kunnes heidän todistamisvuoronsa tulee.
- Vihdoin on syytetyllä oikeus pyytää yleisöä poistettavaksi, jos katsoo sen läsnäolon itselleen vahingolliseksi.
- Mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta noudatetaan kansanvapauden nimessä aina täydellistä julkisuutta.
- Poliisituomioistuimen kokoonpano.
- Vaativia tuomioistuintehtäviä täyttävät hedelmällisin yhteistoimin tuomari, sihteeri, missionary eli probationofficer, oikeudenkäyntiapulaiset, oikeudenpalvelijat ja poliisivirkailijat.
- Poliisituomari.
- Poliisituomarin valitsee sisäasiainministeri oikeusoppineiden joukosta, jotka ovat vähintään seitsemän vuotta olleet arvossa pidetyn korkeamman asianajaja- eli n. s. barristersäädyn toimivina jäseninä. Tämä laissa säädetty vähin käytännöllisen toiminnan aika pitenee kuitenkin keskimäärin puoleksi yhdeksättätoista vuotta. Poliisituomarit ovat siis virkaan astuessaan sekä laajasti kokeneita että laintuntevia. Täydellä syyllä onkin heillä sentähden sijansa maan etevimpäin lakimiesten joukossa.
- Nimitysviranomainen.
- Mutta poliisituomarin tehtävään ei riitä vain kokemus ja tieto. Se vaatii hoitajaltaan myös eteviä persoonallisia ominaisuuksia. Tuomarihan on kaikessa tuomioistuimen toiminnassa koossapitävänä ja vaikuttavana voimana. Tuomioistuimen taistelun voimaperäisyys rikoksia, hätää ja paheita vastaan riippuu hänen persoonallisuutensa voimasta.
- Palkka- ja eläkeolot.
- Kunnian ohessa tarjoo virka aineellisiakin etuja. Vuosipalkkaa on poliisituomarilla 37,500 Suomen markkaa. Kolmikymmenvuotinen palvelusaika oikeuttaa saamaan eläkettä kaksi kolmasosaa palkasta. Samoin kuin palkka maksetaan eläkekin kunnan kassoista.

Mutta suuriin taloudellisiin etuihin katsomatta suorittavat tuomarit työnsä muutoinkin erittäin suotuisissa oloissa. Kun kussakin poliisituomioistuimessa on kaksi tuomaria, jotka jakavat työmäärän tasan keskenään, on heillä kumpaisellakin kolme peräkkäistä vapaapäivää viikossa. Työpäiväkään ei ole varsin pitkä. Se kestää, ellei päivätyötä ehditä suorittaa lyhemmässä ajassa, tunnin keskeytyksin k:lo puoli kymmenestä a. p. k:lo neljään i. p.

Työaika.

Virkavapautta on tuomarilla kuusi viikkoa vuodessa. Sijainen, jonka hän itse saa valita vähintään seitsemän vuoden käytännöllisen harjaantumuksen omaavista barristereista, on hänen kuitenkin itsensä palkattava.

Virka-
vapaus.

Työ on miellyttävää vaihtelevan laatunsa johdosta. Ja yksityiskohtia myöten toimeenpantu akkusatoorinen oikeudenkäyntimenettely suo tuomarille aikaa kiinnittää jakamattoman huomionsa menettelyn kulun hienompiin vivahduksiin ja oikeuden edessä esiintyviin henkilöihin. Vapaana kaikesta pöytäkirjanpitovelvollisuudesta, joka on muiden virkailijain tehtävänä, on hänellä tilaisuus vastaanottaa vaikutelmansa elävästä elämästä.

Työn laatu.

Poliisituomarien virantoimituksessaan saavuttama kokemus tulee olennaisessa määrässä lainsäädäntötyönkin hyödyksi. Lontoon viisikolmatta poliisituomaria kokoontuu nimittäin neljästi vuodessa pohtimaan yleistä merkitystä olevia asioita, antamaan lausuntoja uusista laeista ja lakiehdotuksista sekä itsekin laatimaan lakiehdotuksia. Kokousten pöytäkirjat lähetetään sisäasiainministeriöön.

Poliisituomari lain-
säättäjänä.

Kussakin poliisituomioistuimessa on vähintään yksi, tavallisesti kolme sihteerä, joilla kaikilla on eri toimivalta ja arvo. Heidän lukunsa määrää Home Secretary, joka myös nimittää ensimmäisen eli päällikkösihteerin. Muut eli n. s. avustavat sihteerit määrää ensimmäinen sihteerä, joka vastaa sihteerintehtävistä.

Oikeuden
sihteerä.
Sihteerien
lukumäärä.
Nimitys-
viranomai-
nen.

Nämä virkatehtävät ovat laadultaan moninaisia ja usein erittäin vaativia. Osa suoritetaan oikeuden istunnoissa, toinen sihteerin virkahuoneessa.

Tehtävät.

Käsittelyjen aikana tulee sihteerin aina olla valmis vaadittaessa antamaan tuomarille tietoja laista ja käytännöstä, lausumaan arvostelun syytetystä ja ilmaisemaan mielensä laissa sallitun pakkokäsittelyn laadusta ja sen rangaistuksen määrästä, mikä kulloinkin esillä olevassa tapauksessa olisi paikallaan. Mutta pyytämättäkin saa sihteerä avustaa tuomaria ja hiljaisuudessa huomauttaa häntä, kun arvelee erehdyksiä ja väärinkäsityksiä sattuneen.

Usein johtaa hän todistajain kuulustelua, varsinkin asianosaisten esiintyessä ilman oikeudenkäyntiapulaisia.

Sihteerin päätehtävänä on kuitenkin pöytäkirjan laatiminen käsittelystä. Alustavaa tutkintaa toimitettaessa hän kirjoittaa muistoon asianosaisten ja todistajain lausunnot, mikäli mahdollista sananmukaisesti. Pöytäkirjaan kirjoitetut todistukset ovat nimittäin, sittenkun ne on julki luettu ja varustettu asianomaisten todistajain sekä tuomarin allekirjoituksella, vastaisessa päämenettelyssä täysin pätevinä todisteina. Niissä jutuissa taas, jotka poliisituomioistuimessa käsittelee summittaisesti, riittää lyhyt lausuntojen ydinkoh-
tain selostus. Sitä vastoin on tuomiot ja päätökset tunnollisesti muistoon kirjoitettava.

Kaikki mainitut tehtävät suoritetaan oikeuden istunnossa.

Vieläkin useampia tehtäviä suorittaa sihteerin virkahuoneessaan. Etusijassa kaiken koneellisen kirjoitustyön. Siellä täytetään useimmat kavakkeet, niinkuin haaste-, noutoja vangitsemiskäskyt sekä useimmat rekisterit. Siellä järjestellään ja sieltä lähetetään kaikki muille viranomaisille tahi tuomioistuimille toimitettavat asiakirjat.

Kaiken tämän lisäksi on sihteerin huolena oikeuden taloudenhoito. Hän kirjoittaa laskut, vastaanottaa sakkojen ja uhkasakkojen suoritukset, erääntyneet takuusummat ja muut kertyvät rahavarat.

Sihteerin työ on siis yhtä rasittavaa kuin vastuunalaistakin. Ja näin sitä enemmän, kun kukin hänen virkatehtävänsä vaatii sekä tarkkuutta että joutuisuutta.

Valmistautuminen. On selvää, että suuria vaatimuksia täytyy asettaa henkilölle, jolle uskotaan oikeuden sihteerin työläs tehtävä.

Päälikkösihteerin edellytetään joko samoinkuin tuomarinkin olleen ylemmän asianajajasäädyn toimivana jäsenenä tahi myös omaavan vastaavan määrän laintunte-musta ja kokemusta. Hänenkin tulee olla perin sivistynyt, älykäs ja tunnontarkka mies. Oikeuden istonnossa suoritettavat tärkeät toimet, jotka hän tavallisesti itse hoitaa, vaativat sen lisäksi keskitettyä ajatusjuoksua, pettämätöntä muistia ja — sekin on huomattava — selvää, luettavaa käsialaa.

Apulaissihteereillä sitä vastoin, jotka ovat etusijassa asetetut kansliatehtäviä varten, ei ole ensimmäisen sihteerin oikeudellista sivistystä, vaikka hekin tavallisesti ovat lakimiehiä.

Palkka- ja eläkeolot. Sihteerin palkka, jonka määrän Home Secretary vahvistaa, maksetaan neljännes-vuosittain kunnan kassoista. Palkkamäärät vaihtelevat viran laadun mukaan likimäärin kolmesta viiteentoistatuhanteen markkaan. Samoinkuin tuomareilla on sihteereilläkin oikeus saada eläkettä kaksi kolmannesta palkastaan.

Kirjurit. Tuomioistuimen palveluksessa on joukko alemman arvoisia kirjureja, writers, avustamassa sihteerejä.

Oikeuden-palvelijat. Tuomioistuimen palveluksessa on lisäksi oikeudenpalvelija, usher, jolla usein on toinen, assistent usher, apunaan. Näillä on vuosipalkkaa 1,800—2,400 markkaa.

Usherien pääasiallisena tehtävänä on virkapuvussa esiintyen tyynesti ja arvokkaasti valvoa järjestystä oikeussalissa, esiinhuutaa jutut ja sanella todistajavala.

Lähetit ja vahtimestarit. Poliisioikeuden henkilökuntaan kuuluu lisäksi lähetti, messenger, sekä vahtimestari, court keeper, joilla on vuosipalkkaa 2,500 markan vaiheilla.

Poliisivirkailijat. Paitsi edellä mainittuja siviilipalvelusmiehiä on tuomioistuimen käytettävänä poliisivirkailijoitakin. Huomattava on kuitenkin, osin että poliisivallan tehtävät rajoittuvat mahdollisimman vähiin, osin taas että tuomioistuimen palveluksessa olevat poliisimiehet, poliisin nimestä ja virkapuvusta huolimatta, kuitenkin ovat välittömästi tuomioistuimen päällikkösihteerin alaiset.

Vanginhoidajat. Ensi sija tuomioistuimen poliisinvirkailijain joukossa on vanhemmalla vankeinhoitajalla, sergeant-gaolerilla, jonka tehtävänä on ottaa hoitoonsa kaikki, jotka vankilasta

tahi poliisiasemalta on päivän kuluessa tuotava oikeuteen, koota syytekirjat, laatia juttuluettelo ja valvoa että pidätetyt oikeassa järjestyksessä sekä — jos tarve vaatii — siistittyinä ja puhtaina astuvat oikeussaliin.

Hän kantaa sakkorahat ja tekee niistä tilin sihteerille. Ja päivätyönsä hän lopettaa jättämällä vangitut asianmukaisen vangitsemiskäskyn kera asianomaisen vankilavirkailijan haltuun.

Työssään on hänellä apuna kaksi assistent-gaolera, nainen ja mies. Ensinmainittu hoitaa kaikki naispuoliset vangit. Jälkimmäisellä on paikkansa syytettyjen penkillä oikeussalissa.

Tuomioistuimen palveluksessa olevat haastemiehetkin, warrant officers, ovat poliiseja ja arvoltaan konstaapeleja. Heidän tehtävänä on toimittaa, paitsi haastamista, myöskin vangitseminen, ulosotto y. m. Tuollainen haastemies vartioi niinkään oikeussalin pääkäytävää ja antaa siinä kohteliaasti yleisölle sen haluamia neuvoja ja tietoja. Lisäksi avustavat haastemiehet tarpeen vaatiessa ushereja ylläpitäen hiljaisuutta ja järjestyä yleisön joukossa oikeussalissa.

Haastemiehet.

Paitsi tuomioistuimen virka- ja palvelusmiehiä on siellä luonnollinen sijansa poliisitarkastajalla, joka poliisiviranomaisten puolesta pitää kirjaa niistä konstaapeleista, jotka syyttäjänä tahi todistajina saapuvat oikeuteen; tulkilla, sanomalehtimiehillä, joita yleisön etujen valvojina ei millään ehdolla saa estää olemasta saapuvilla oikeuden istunnoissa, sekä joukko nuorempia konstaapeleja, jotka ovat vanhemmilta virkaveljiltään oppimassa taitoa antaa lyhyitä ja selviä lausuntoja.

Poliisitar-
kastaja.

Huomattava sija oikeussalissa on vihdoin asianosaisten oikeudenkäyntiapulaisilla, joiden tulee lain säätämäin rajain sisällä paljastaa asiallinen totuus, jota — kun asian sosialinen puoli jätetään huomioon ottamatta — tuomioissa lausutun muodollisen totuuden tulee täysin vastata.

Oikeuden-
käyntiapu-
laiset.

Aivan erikoinen asema niiden henkilöjen joukossa, jotka auttavat poliisituomiois-
tuinta täyttämään sivistysystävällistä tehtäväänsä, on niin sanotulla missionaryllä. Moninaiset tehtävänsä suorittaa hän osin probation officer nimisenä palkattuna virkamiehenä, osin taas palkattomana ihmisystävänä.

Missionary.

Vasta Probation of offenders act 1907 antoi missionarylle virkamiehen toimivallan. Mutta kauan sitä ennen oli hän yksityisenä hyväntekijänä raivannut tietä tuomioistuimen laajaperäiselle pelastustoiminnalle. Alkunsa sai tämä jo 1870-luvun lopulla. Ja erikoista huomiota sekä historialliselta että käytännölliseltä kannalta ansaitsee, että alotteeseen tähän toimintaan teki muuan köyhä käsityöläinen. Uskonnon nimessä teki tuo vaatimaton työntekijä Englannin valtiokirkolle anomuksen avun hankkimisesta kaikille niille monilukuisille, jotka juoppouden ja hädän lannistamina katsoivat kaiken parannuksen mahdottomaksi. Mies ehdotti tuomioistuinlähetytyötä valituksenalaisen hädän poistamiseksi. Ja laihasta kukkarostaan hän luovutti viisi shillingiä pohjarahaksi rahastoon, joka poistaisi aatteen toteuttamista kohtaavat taloudelliset esteet.

Tuo hyvä mies ei tehnyt anomustaan turhaan. Pian toimeenpanivat kirkon viranomaiset pelastustyön tuomioistuimissa. Alku oli tosin yksinkertainen ja vaatimaton. Mutta työala laajeni laajenemistaan käsittäen vihdoin tämän suuressa arvossa pidetyn poliisituomioistuinten pelastustoiminnan, joka on oikeudenkäytössä suonut sijan syyn ja seuraamuksen käsitteille ja siten kohottanut tuhansia paheista ja rikoksista uutteruuteen ja hyveisiin. Ja rauhallisesti jatkuva kehitys tuo näille lähetysmiehille alinomaa uusia tehtäviä.

Yhdistelevä katsaus missionaryn tehtäviin osottaakin sentähden, ettei niiden päämäärä vielä ole läheskään saavutettu.

Missionary työskentelee positiivisten rikosoikeusoppien raivaamalla uusilla hedelmällisillä aloilla. Rangaistuksen tarkoitusta, yhteiskunnan turvallisuutta, ei saavuteta milloinkaan, niin kauan kuin syyt unohdetaan seurausten vuoksi, niin kauan kuin rikos verhoon tekijäänsä. Toiveita tarkoituksensa saavuttamisesta on rangaistuksella ainoastaan sikäli kuin se käsittää rikollisen yksilön ja yhteiskuntaolion kaksoisluonteena, ainoastaan sikäli kuin rikoksen syyt kussakin eri tapauksessa saadaan ilmi, rajoitetaan ja mikäli mahdollista poistetaan.

Totuuden selville saaminen rikollisen henkilökohtaisiin oloihin, hänen luonteeseensa, taipumuksiinsa, kehitysmahdollisuuksiinsa ja yhteiskuntavaarallisuuteensa nähden, tien viitoittaminen hänen siveellisen ja yhteiskunnallisen arvonsa palauttamiseen ja hänen tukemisensa tällä tiellä, se on tuomioistuintyön tehtävä.

Hänen työnsä aikaansaa kauan kaivattua yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta oikeudenhoidossa täyttämällä oikeudenkäynnin, rangaistuksen täytäntöönpanon ja vapaaksi päästetyn henkilön itsesäilytystaistelun välisen aukon. Missionary on yhdyssiteenä tuossa muutoin hajallisessa kolminaisessa rikollisen käyttelyssä. Rikollinen on missionarylle enemmän kuin tuomarin pykälä, vanginhoitajan numero ja epähienotuntoisen poliisimiehen „vanha tuttu“. Hän on ennen kaikkia ihminen, joka kohoamistansa varten ensimmäisestä alusta alkaen kaipaa yhdenmukaista hoitoa ja kohtelua. Ja tätä antaa hänelle missionary, joka, toivoen saavansa auttaa ja neuvoa, tutustuu pidätettyyn poliisivankilassa, avustaa syytettyä tuomiopöydän ääressä, käy häntä tervehtimässä vankilassa, tarjoo rangaistuslaitoksesta päässeelle työtä ja kodin, auttaa häntä voittamaan vapauden ensimmäiset viettelukset ja pysyy vastedeskin hänen ystävänä ja neuvonantajanaan.

Tarkemmin mainiten, missionaryn toiminnassa ilmenee osin prosessuaalinen ja osin sosialinen puoli.

Yhteisenä lähtökohtana missionaryn miltei kaikelle avustustoiminnalle on pidätetyn henkilökohtaisten olojen tarkan tutkimuksen toimittaminen.

Paikalla kun joku on pidätetty, tulee asianomaisen poliisiaseman siitä ilmoittaa missionarylle. Samalla kun poliisiviranomaiset toimittavat esillä olevaa rikosta koskevia tutkimuksia, on missionaryllä tilaisuus persoonallisesti tavata pidätettyä, hienotuntoisena ystävänä tiedustella hänen henkilökohtaisia olojaan ja koota ne tiedot, jotka yhdisteltyinä antavat selvän kuvan hänen rikoksensa syistä ja olemassa olevista pelastamismahdollisuuksista.

Hän muodostaa itselleen mahdollisimman selvän käsityksen pidätetyn ruumiillisesta, siveellisestä ja älyllisestä kasvatuksesta, taipumuksista, luonteenomaisuuksista, tottumuksista, aikaisemmasta elämästä, seurustelupiiristä, perhe-, asunto- ja työoloista, rikoksen vaikuttamista ja sen yhteydessä vallinneista lähemmistä seikoista.

Jos missionary totuutta etsiessään on onnistunut ilmisaamaan pidätetyn puolesta puhuvia asianhaaroja, käytetään ne hyväksi oikeudenkäynnissä. Jos sitä vastoin missionary ei voi esittää mitään pidätetyn hyväksi, vaikenee hän, sillä syyttäjänä hän ei milloinkaan esiinny.

Prosessu-
aalinen
toiminta.

Tuloksen pidätetyn henkilön kohottamismahdollisuuksia, hänen rikollisuutensa syitä ja hänen siveellistä kantaansa koskevasta tutkimuksesta ilmoittaa missionary tuomarille lyhyesti ja selvästi, joko suullisesti tahi kirjallisesti, oikeuden istunnossa, kohta kun asian oikeudellinen puoli on loppuun käsitelty ja syyllisyyskysymys ratkaistu.

Lausuntojaan missionary ei vahvista valalla. Niiden paikkansapitäväisyys katsotaan valattakin olevan kaiken epäilyksen yläpuolella. Ja tuomari panee niihin aina suurta, usein ratkaisevaa merkitystä.

Missionaryn antama selvitys vaikuttaa oikeudenkäyttöön välittömästi kolminaiseen suuntaan.

Ensinnäkin on se oikeuden tuomitseman ehdollisen tuomion pohjana ja rangaistuksen lykkäykseen liittyvän ehtojen perustuksena. Nämä ehdot ovat moninaiset, samoin kuin rikosten syyt ja rikollisen kohottamiskeinotkin. Toisinaan on niitä moni, toisinaan vähälukuisempia ja usein ovat niinä ainoastaan rikoslain yleispätevät käskyt. Ehdosta mainittakoon: kielletään käymästä ravintoloissa ja pahamaineisissa paikoissa, nauttimasta alkoholipitoisia juomia, seurustelemasta rappiolle joutuneiden henkilöiden kanssa, vaaditaan noudattamaan säännöllisiä tapoja, ahkeruutta ja uutteruutta, velvoitetaan korvaamaan tuotettu vahinko, siirtymään kaupungista hiljaiselle maaseudulle. Toisinaan myös jonkin aikaa kestävä oleskelu sopivassa hoitolassa.

Kaikissa niissä tapauksissa, jolloin syyllinen välttää tuomion ja rangaistuksen, jos sen sijaan täyttää määrättyt ehdot, on missionaryn asia rajoitetun koeajan kuluessa valvoa hänen elämäänsä ja tapojansa. Aluksi selittää hän koeteltavalle tuomioistuimen päätöksen todellisen sisällyksen sekä pantujen ehtojen laiminlyömisestä johtuvan tuomion ja rangaistuksen vaaran. Sitten ryhtyy missionary avustamaan hoidokkiansa, auttaa häntä pääsemään luonteensa mukaisiin oloihin, jotka ovat omansa tottumuksen voimalla vakauttamaan hänessä siveellisyyttä ja hyviä tapoja. Uskollisena ystävänä hän pysyttyy alituisesti kosketuksissa ehdollisesti tuomitun kanssa, aina valmiina auttamaan häntä sanoin ja teoin. Jos ehdollisesti tuomittu kestää kokeen, raukeavat kaikki rangaistusvaatimukset. Jos hän sitä vastoin ei voi tehtäviään täyttää, ilmoitetaan asiasta tuomarille, joka silloin voi joko määrätä koeaikaa pitennettäväksi uusin ehdoin tai ilman niitä, taikka myös julistaa tuomion asiassa.

Mutta kaikissa niissäkin tapauksissa, jolloin ehdollista tuomiota ei voida käyttää, on missionaryn hankkimalla selvityksellä rikollisen henkilökohtaisista oloista sangen suurta merkitystä oikeudenkäytössä.

Toiseksi on se summittaista oikeudenkäyntitietä käsiteltävissä jutuissa ohjeena tarkoituksenmukaisen rangaistuslajin ja rangaistusmäärän vahvistamisessa.

Kolmanneksi on tämä selvitys juryoikeusjutuissa omansa kohottamaan oikeudenkäynnin totuudenarvoa. Se paljastaa rikoksen syyt ja esittää siten syyllisyyskysymyksen todellisessa valossa, toimenpide, joka — koska ei missionary milloinkaan esiinny syyttäjänä — tavallisesti näyttää olevan omansa syytetyn hyväksi lieventämään lain säätämän asteikon mukaista rangaistusmäärää.

Sosiaalinen
avustus-
toiminta.

Mutta siihen katsomatta, mikä rikosoikeudellinen käsittely tulee syytetyn osaksi, täyttää missionary kunniavelvollisuutensa: sen hädän lieventämisen, minkä hän oppi tuntemaan poliisivankilassa. Jos syytetty vapautetaan, saa ehdollisen tuomion tahi tuomitaan vuosikausiksi vapausrangaistukseen, seuraa missionary häntä siihen ajankohtaan asti, mistä lähtien hän hyödyllisenä yhteiskunnan jäsenenä voi omin neuvoinsa tulla toimeen elämässä.

Hän herättää hoidokeissaan harrastusta ja halua järjestettyyn elämään. Hän auttaa heitä saamaan työtä, työkaluja, vaatteita, kodin, kaikki säännöllisen toiminnan edellytykset. Hän auttaa heitä löytämään hyviä ystäviä ja on edelleen itsekin heidän tukenaan.

Vankila-
käynnit.

Erittäin tärkeän tehtävän täyttää missionary käymällä vapausrangaistukseen tuomittujen luona vankiloissa, pitämällä heitä säännöllisissä kosketuksissa kotiensa kanssa, joissa hän niinkään säännöllisesti käy, ja antamalla heille virkistävää tuntemusta siitä, että heillä on paikka yhteiskunnassa täytettävänä.

Missionary ei kuitenkaan auta ja ohjaa ainoastaan poliisivankilassa ja oikeushuoneistossa saamiensa tuttuja. Tuomioistuinrakennuksessa olevassa virkahuoneessa vastaanottaa hän jokaisen, joka haluaa saada hänen neuvojaan ja apuaan. Ja niitä on paljon, jotka käyttävät hyväkseen missionaryn yleisesti tunnettua avuliaisuutta. Köyhyys, hätä, suru, turvattomuus löytävät tien hänen luokseen. Ja niillekin, the applicants, jotka haluavat esittää asiansa poliisituomarille, neuvoo hän pyydettyä sopivan esitysmuodon.

Toimivalta.

Luonnollista on, että missionaryllä, voidakseen täyttää osin lain edellyttämät ja osin vapaaehtoiset tehtävänsä, tulee olla vastaavan laaja toimivalta. Tarvinnee tuskin mainita, että hänellä on rajaton vapaus liikkua tuomioistuinhuoneistoissa, poliisivankiloissa ja vankiloissa. Hänellä on oikeus määrätä annettavaksi avustusta oikeuden apukassasta. Ja hänen tulee aina saada apua niiltä armeliaisuusyhdistyksiltä, jotka muodossa tahi toisessa saavat kannatusapua valtiolta tahi kunnalta. Samaten työnvälitystoimistoilta, juoppojen turvakodeilta, sairaaloilta ja muilta avustuslaitoksilta.

Niinkään on hänellä oikeus saada tiedokseen rikoksia koskevain poliisitutkintojen tulokset ja asian käsittelyn kestäessä, milloin tahansa tarpeelliseksi katsoo, neuvotella poliisituomarin kanssa.

Nimitys-
viran-
omainen.

Sen sijaan että tuomari jakaa oikeutta lain ja asetusten pohjalla, työskentelee missionary aivan tasavertaisella alalla silmämääränään langenneen siveellinen ja yhteiskunnallinen kohottaminen. Mutta kun hänen useimmat toimintahaaransa ovat vapaa-

ehtoista laatua ja hän verraten harvalukuisissa virkatoimissaan on riippuvainen tuomioistuimesta, on nimitysoikeuskin annettu poliisituomarille. Missionaryjen nimitysoikeus on kuitenkin eräillä tahoilla haluttu saada siirretyksi kirkollisviranomaisille, toisissa taas opetusministeriölle.

Missionary nauttii pappismiehen palkkaa, jonka valtio, kunta ja armeliaisuusyhdistykset yhteisesti maksavat. Palkka.

Vakinaisesti on kuhunkin poliisituomioistuimeen asetettuina kaksi missionarya, mies ja nainen. Tuomarin suostumuksella voivat nämä jakaa tehtävänsä palkattomain avustajain kesken. Missionaryjen lukumäärä.

Sittenkun edellä on tehty selkoa tuomioistuimen toimivallasta ja kokoonpanosta, on vielä tutustuttava sen työjärjestykseen ja erilaatuisten tehtävien suoritustapaan. Menettely.

Täsmälleen kello 1/2 10 saapuu tuomari sihteerien ja oikeudenpalvelijain saattamana oikeussaliin. Kaikki läsnäolijat osottavat tuomarille kunnioitustaan nousemalla seisaalleen ja pysymällä seisoalla, kunnes tuomari on istunut paikalleen.

Ensimmäinen puolitunti on „application time“, jolloin tuomari kuuntelee ilmiantoja, vastaanottaa toivomuksia ja antaa hallinnollisia määräyksiä. Kun kaikki nämä asiat ovat, niinkuin jo mainittiin, joko yksinomaisesti yksityistä laatua tahi myös koskevat poissaolevia, käsitellään ne yleisöä saapuville päästämättä „in camera“. Ovenvartija päästää saliin ainoastaan hakijat, oikeudenkäyntiapulaiset ja sanomalehtimiehet. Yksi kerrallaan astuvat ensinmainitut „witness-boxin“ ääreen, ei aina valaa vannaokseen, vaan pikemmin tullakseen lähelle tuomaria, jotteivät muut kuin hän kuulisit esitystä. Tuomari, joka näyttää täysin käsittävän tuollaisen toivomuksen ja jota „application timen“ aikana eivät sido ulkonaiset muodollisuudet, asettuu useinkin aivan lähelle hakijaa, joka tuollaisesta ystävällisyydestä saa lisää rohkeutta esittääkseen asiansa avomielisesti. Application time“

Toivomukset ovat moninaisia. Köyhä valittaa huoliaan, turvaton etsii turvaa vainolta ja väkivallalta, vääryyttä kärsinyt apua ja oikeudellista neuvoa. Ja kaikki saavat he avun tuomarilta. Yhdelle annetaan käytännöllinen neuvo, toiselle apurahaa oikeuden apukassasta, kolmannelle luvataan apua. Toiset tapaukset taas vaativat missionaryn sovittavaa ryhtymistä asiaan. Ja toisinaan määrää tuomari poliisimiehen mahtisanallaan korjaamaan valituksenalaisen epäkohdan. Kaikki toimenpiteitä, jotka ovat hyvin omansa ehkäisemään rikoksia.

Useimmat poliisituomarille esitetyistä toivomuksista ovat kuitenkin hallinto-oikeudellista laatua ja tarkoittavat useimmin haaste-, nouto- ja vangitsemiskäskyn antamista. Summonsia ja warrantia tarkoittava hakemus muodostaa päätyneen menettelyn sinänsä samoin kuin jokaisessa muussakin hallintoasiassa.

Hakijan noustua „witness-boxiin“ ja ilmoitettua nimensä, ammattinsa ja asuntonsa, kuvailee hän tarkoin sen rikoksen, josta hän syyttää nimeltä mainitsemaansa henkilöä, jolle hän haluaa annettavaksi haaste- tahi noutokäskyn. Jos hän pyytää summonsia, tehdään esitys suullisesti, jolloin tuomioistuimen sihteeri pitää pöytäkirjaa. Jos hän sitä vastoin haluaa warrantia, tulee hänen henkilöllisen loukkaamattomuuden takia ei ainoas-

taan antaa kirjallinen hakemus, vaan myös valalla vahvistaa ilmoitustensa todenperäisyys. Tosiasiat tietoonsa saatuaan tulee tuomarin sitten ottaa tutkittavaksi, onko hakemukseen myönnyttävä vai ei.

Tuomari koettaa voimainsa mukaan kehottaa sovinnolliseen riidan ratkaisuun, erittäinkin jos hänen mielestään oikeudenkäynti jäisi tuloksettomaksi. Jos hän taas havaitsee hakemuksen johtuvan riidanhalusta ja perättömistä syytöksistä, hylkää hän sen paikalla, usein lisäksi lausuen jyrkästi paheksuvansa hakemuksen pohjana olevia ala-arvoisia vaikuttimia.

Nouto-
keinot.
Summons.
Warrantti.

Jos sitä vastoin tuomari havaitsee oikeudenkäynnin perustelluksi, valitsee hän kulloinkin asianhaarain mukaan noutokeinoista joko summonsin tahi warrantin. Tavanmukainen ensimmäinen keino on kirjallinen haastekäskey, jossa ilmiannettu yksilöllisesti mainitaan ja ilmiannon perusteet tarkoin esitetään. Ensi sijassa antaa tuomari noutokäskyn, kun täysin perusteltuja epäilyksiä teosta on olemassa ja ilmiannettu rikos sen lisäksi on laadultaan törkeä. Toisessa sijassa taas, kun laillisessa järjestyksessä annettu haaste on osottautunut tehottomaksi. Noutokäskyssä mainitaan ilmiannetun täydellinen nimi, hänen yhteiskunnallinen asemansa ja ammattinsa. Siinä mainitaan myös toimenpiteen konkreettinen syy sekä ilmoitetaan, että valalla vahvistettu ilmianto on olemassa.

Summonsia ja warranttia ei anneta ainoastaan ilmiannetun henkilön, vaan todistajainkin noutamiseksi. Oikeuteen saapumaan voi tuomari tavallisella haasteella velvoittaa jokaisen, jonka kolmannen henkilön valalla vahvistetun lausunnon johdosta oletetaan voivan antaa tietoja asian selvittämiseksi. Jos kuitenkin uskottavan henkilön valalla vahvistettu lausunto saattaa arvelemaan, että todistaja luultavasti ei noudattaisi tavallista haastetta, voi tuomari jo ensijaisena toimenpiteenä määrätä noudon toimitettavaksi, jomoinen keino hänellä aina on käytettävänä, kun todistaja edeltäpäin maksetusta tahi luvatussa todistajapalkkiosta huolimatta on jättänyt saapumisvelvollisuuteensa täyttämättä.

Kohta kun tuomari on valinnut noutokeinon, määrää sihtööri minä päivänä ja mihin aikaan asia otetaan käsiteltäväksi.

Asianmukaisessa järjestyksessä syntyneen, tuomarin nimikirjoituksella varustetun „orderin“ toimittavat sitten asianomaiset haastemiehet perille.

Vangitse-
minen.

Paitsi rikollisten noutamista oikeuteen summonsia ja warranttia käyttämällä, on lisäksi mainittava vangitseminen, viimeinen käytettävänä olevista kolmesta noutokeinosta.

Yleisenä sääntönä on se jo mainittu, että vapaalta kansalaiselta riistetään vapautensa ainoastaan tuomarin suostumuksella ja luvalla. Tästä tärkeästä periaatteesta poiketaan ainoastaan käytännöllisten seikkain sitä vaatiessa.

Yleinen laki oikeuttaa poliisimiehen ilman vangitsemiskäskyä pidättämään sen, jonka hän näkee tekevän törkeän rikoksen, sekä jokaisen, jonka hän syyllä epäilee sellaista valmistelevan. Paikalla voi hän niinikään pidettää kaikki ne, joiden hän näkee tekevän rauhanrikoksen. Kuitenkin ainoastaan rauhattomuuden aikana eikä enää sen päätyttyä, paitsi estääkseen sitä uusimasta.

Vaikka englantilaista poliisikonstaapelia pidetäänkin tavallisena kansalaisena, on

kuitenkin jokaisen yksityishenkilön vangitsemisvalta vieläkin rajoitetumpi. Samoin kuin poliisi voi hänkin pidättää jokaisen, jonka näkee törkeätä rikosta tekemässä, mutta sen lisäksi ainoastaan sen, jota hän syyistä epäilee syypääksi *toteensaatavasti tehtyyn* törkeään rikokseen.

Erinäiset asetukset kuitenkin laajentavat poliisimiehen samoin kuin yksityishenkilönkin yleisessä laissa varsin rajoitetun vangitsemisvallan eräisiin lueteltuihin tapuksiin, niinkuin juopumukseen, meluamiseen, eläinräkkäykseen.

Vaikka siis poliisi tapauksissa, jotka yhteiskuntarauhan turvaamiseksi vaativat välitöntä asiaan ryhtymistä, toimii virallisuusperiaatteen nojalla, on kuitenkin tuomarin suostumus useimmissa tapauksissa epäämätön vangitsemisen edellytys.

Vangitseminen, jonka tavallisesti poliisi toimittaa, on toimeenpantava mahdollisimman suurta sääliväisyyttä noudattaen. Matkalla poliisiasemalle on mikäli mahdollista kartettava kaiken huomion herättämistä. Niinikään käsikämmää. Jokaista poliisin taholta tapahtunutta ilmeistä törkeyttä rangaistaan ankarasti. Sitä vastoin palkitaan konstaapelia, jonka on onnistunut toimeenpanna vangitseminen huomiota herättämättä ja väkivaltaa käyttämättä.

Vangitsemista toimittavalla konstaapelilla ei ole oikeutta tiedustella pidätetyltä muuta kuin hänen nimeään. Sen sijaan tulee hänen tarkoin kirjoittaa muistoon kaikki, mitä pidätetty omasta ehdostaan lausuu sekä edukseen että vahingokseen.

Lähimmällä poliisiasemalla tuodaan pidätetty heti päivystävän vanhemman poliisivirkamiehen luo, joka alustavassa tutkinnassa tarkoin noudattaen akkusatoorisia muotoja tunnontarkasti tutkii, onko laissa säädettyjä vangitsemisperusteita olemassa. Konstaapelin erehdys on puolustettavissa, päivystävän poliisivirkamiehen ei milloinkaan. Konstaapeli esittää tosiasiat ja kertoo pidätetyn vangitsemistilaisuudessa ja matkalla poliisiasemalle vapaaehtoisesti antamat lausunnot. Sitten kuullaan mukana seuraavia todistajia. Lopuksi saa pidätetty sananvuoron. Sitä ennen hänelle kuitenkin ilmoitetaan, että kaikki mitä hän lausuu syytöksen yhteydessä, kirjoitetaan muistoon ja näytetään tuomarille, mutta että hänellä myös on täysi valta kieltäytyä vastaamasta.

Ellei tarpeellisia vangitsemisperusteita katsota olevan olemassa, päästetään pidätetty paikalla vapaaksi.

Jos sitä vastoin on todennököisiä syitä olettaa pidätetyn olevan syyllinen, laaditaan syytös ja luetaan julki vangitun kuullen. Hän on siten alusta alkaen täysin selvillä syytöksen asiallisesta sisällyksestä ja voi viivyttelämättä ryhtyä valmistamaan puolustustaan. Ystävain ja oikeudenkäyntiapulaisten kanssa saa pidätetty viipymättä asettua yhteyteen. Missionarykin voi paikalla tavata pidätetyn voidakseen sitten heti ryhtyä toimittamaan hänen henkilökohtaisia olojaan koskevia tiedusteluja.

Englannissa ei siis ole jälkeäkään meillä tavallisesta inkvisitoorisesta menettelystä kavaline johdannaiskysymyksineen eikä poliisilupausten ja poliisiuhkan pakosta annetuista tunnustuksista. Tuollaista vihaavat englantilaiset poliittisen vallan väärinkäytöksenä.

Vangittu on lähinnä seuraavain neljänkolmatta tunnin kuluessa pidättämisestä saatettava oikeuden eteen. Sitä odottaessaan voi hän vartioivalta poliisivirkailijalta joko

saada vapauden lupaamalla saapua oikeuteen taikka antamalla takuusitoumuksen, taikka voidaan hänet myös panna vankilaan säilyyn.

Jos viimeksi mainittua keinoa käytetään, tulee vangin edelleen saada osakseen säädyllistä kohtelua. Hänen vapauttaan rajoitetaan — englantilaisen oikeuskäsityksen mukaan on tuomitsematon syytön — mahdollisimman vähän. Niinpä on ruumiinmukainen tarkastus luvallinen ainoastaan, kun vangilla epäillään olevan hallussaan hengenvaarallinen ase taikka varastettua tavaraa.

Poliisivankilassa vallitsee mallikelpoinen järjestys ja siisteys. Vähimmästähän aiheesta kutsutaan lääkäri paikalle. Vangitulla on tilaisuus, ellei kylpeä, niin ainakin perinpohjaisesti peseytyä. Kaksi puhdasta pyyheliinaa annetaan kunkin tulokkaan käytettäväksi. Tarpeen vaatiessa kuivataan ja siistitään hänen pitovaatteensa, ennenkuin hän astuu tuomarin eteen. Tämän yksinkertaisen menettelyn tulos on huomattavana kahdella taholla. Vangitun kunnioitus tuomioistuinta kohtaan kasvaa. Ja tuomari näkee vangitun edullisimmassa tilassa.

Käsittelyjen alottaminen. Kohta „application timen“ päätyttyä avataan ovet yleisölle ja varsinainen käsittely alkaa. Tunnin loman jälkeen sitä jatketaan sitten kello neljään, ellei päivätyö ole sitä ennen päättynyt.

Työjärjestys- Päivätyö jaetaan siten, että pienemmät asiat, jotka vaativat vähän aikaa, mutta suuren lukuisuuteensa johdosta pidättävät lukuisia ihmisiä joutilaina odottamassa, käsitellään ennen suurempia ja vähälukuisempia juttuja. Niinikään käsitellään sivullisten yhteensattumisen estämiseksi naisten asiat ennen miesten asioita ja ennestään rankaisemattomien ennen jo rangaistujen asioita.

Ensiksi siis huudetaan esiin summittaista oikeudenkäyntitietä käsiteltävät non-indictable-jutut ja niistä ensinnä nuo lukuisat tavalliset juopumusjutut. Sitten seuraavat juopumus ja rähinä, juopumus ynnä poliisin vastustaminen j. n. e. Sittenkun sen jälkeen kaikki rikkomus- ja hairahdusasiat on loppuun käsitelty, tulee niiden törkeämpain rikosasiain vuoro, jotka eivät ole poliisioikeuden summittaisen tuomiovallan alaisia, vaan joissa se ainoastaan saa toimittaa alustavan tutkinnon.

Huomiota ansaitseva juttujen jakoperuste on lisäksi se, jonka mukaan noudettuja ja vangittuja koskevat asiat on käsiteltävä ensi sijassa, mikäli mahdollista jo ennen päivällislomaa, ja että tavallisella haasteella kutsutut astuvat oikeuden eteen vasta sittenkun äsken mainitut asiat on käsitelty.

Menettely. Menettelyllä kaikissa näissä asioissa on sama perusleima. Kuitenkin vaihtelee menettelyn ulkonainen muoto asiain laadun mukaan. Niinpä vaatii alustava tutkintamenettely juryoikeusasioissa kiinteämpiä muotoja ja suurempaa täsmällisyyttä kuin non-indictable-asiain summittainen oikeudenkäyntimenettely. Paitsi näitä kahta oikeudenkäyntityyppejä on vielä rajakkaistapauksia varten olemassa kolmas sekaluontoinen tyyppi. Kukin näistä kolmesta eri oikeudenkäyntimuodosta on erikseen mainittava. Ja huomio kiintyy kaiketi etusijassa alustavaan tutkintamenettelyyn, joka parhaiten paljastaa yhteisen perusmenettelyn luonnon ja olemuksen.

Sen oikeusperiaatteen pohjalla, joka pitää syytettyä syyttömänä, kunnes hänet on syyppääksi todistettu, asettaa yleinen oikeudenkäyntiperiaate syytöksen ajassa puolustuksen edelle. Niinpä alotetaan alustava tutkintamenettely sillä, että syyttäjä — ja semmoisena voi esiintyä kukin kansalainen, vaikkakin tuota oikeutta etusijassa käyttävät asialliset, monien erilaatuisten rikoksensyyttäjäyhdistysten asiamiehet sekä, soveliaisuussyiden johtamina, poliisi ja virallinen syyttäjä, viimeksi mainittu asiamiehen kautta — „witness-boxista“ lyhyesti ja selvästi esittää syytteen perustuksena olevat tosiasiat. Lausuntajensa todenmukaisuuden vahvistaa hän todistajilla, jotka usher kunkin vuoroonsa kutsuu esiin. Estääkseen todistajavalan väärinkäytöstä hankkii tuomari varmuutta siitä, että todistaja todella voi lausua jotakin asiasta. Jos niin havaitaan olevan laita, sitoutuu todistaja usherin sanelemalla valalla „sanomaan totuuden, koko totuuden eikä mitään muuta kuin totuuden.“ Jumalankieltäjät ja ne, joiden uskonnollinen vakaumus kieltää valaa vannomasta, saavat sen sijasta antaa juhlallisen totuudenvakuutuksen. Jos todistaja ilman laillista syytä kieltäytyy valaa vannomasta tahi totuudenvakuutusta antamasta, voi tuomioistuim enintään seitsemän päivän vankeudella koettaa pakottaa hänet täyttämään velvollisuutensa. Huomattava on kuitenkin, ettei ketään voi pakottaa todistamaan omaksi vahingokseen ja että jokainen, joka tuollaisissa tapauksissa kehottaa tahi houkuttelee toista todistamaan, saatetaan lailliseen edesvastaukseen. Viimeksi mainittu periaate osottautuu sitä tärkeämmäksi, kun otetaan huomioon, että englantilainen oikeus aniharvoissa poikkeustapauksissa julistaa todistajan esteelliseksi, niin että esimerkiksi läheinen sukulaisuus ja aikaisemmin sovitettu rangaistus eivät perusta todistajan esteellisyyttä.

Alustava
tutkinta
juryoikeus-
asioissa.

Tavallisesti todistajat eivät anna yhtäjaksoista kertomusta, vaan vastaavat välittömiin kysymyksiin. Todistajainkuulustelua johtavat asianosaiset itse ja heidän oikeudenkäyntiapulaisensa. Tuomari ei tavallisesti tee kysymyksiä todistajille, vaan pysyy vallitsevan akkusatoorisen oikeudenkäyntiperiaatteen mukaisesti menettelyn aikana passiivisesti odottavalla kannalla, ryhtyen aktiiviseen toimintaan ainoastaan, kun on selvitettävä lausunnoissa ilmeneviä ristiriitaisuuksia, epäselvyyksiä ja näennäisiä valheita.

Kantajapuoli kuulustaa itse todistajansa. Kohta tämän examinationin in chiefin päätyttyä antaa tuomari vastapuolelle tilaisuuden asettaa samat todistajat perinpohjaisen ristikuulustelun, cross-examinationin, alaisiksi. Ristikuulustelussa epäselviksi jääneihin seikkoihin nähden saa kantajapuoli sitten toimittaa uudistetun kuulustelun, re-examinationin.

Muodossa, joka tekee pöytäkirjan sekä laadinnan että puhtaaksikirjoituksen tarpeettomiksi, panee sihteeri todistajalausunnot muistoon nopeasti ja tunnollisesti. Pöytäkirjaan kirjoitetut lausunnot julkiluetaan paikalla, vahvistetaan oikeiksi todistajan ja tuomarin nimikirjoituksilla, liitetään asiakirjoihin ja ovat vastaisessa päämenettelyssä valalla vahvistetun todistuksen voimaisia.

Kohta kun virallinen syyttäjä on yhteen jaksoon esittänyt tilaisuutta varten kokoomansa todisteet, tutkii tuomari, onko perustelluja syitä esitetty syytetyn syyllisyyden osottamiseksi. Ellei niin ole laita, valitsee tuomari kulloinkin asianhaarain mukaan toisen seuraavista kahdesta keinosta. Joko hylkää hän syytteen perusteettomana taikka myös myöntää lykkäystä lisätodisteiden hankkimiseksi, jossa tapauksessa hän pyynnöstä voi myöntää luvan katsastusten, koti- ja muun etsinnän toimittamiseen.

Lykkäyksen myöntäessään on tuomarilla syytettyyn nähden jälleen valittavana kaksi eri menettelytapaa. Toinen on syytetyn päästäminen vapaaksi kirjallisesti annettua saapumislupausta taikka — ellei sitä pidetä riittävänä — takausta vastaan, jossa jälkimmäisessä tapauksessa yksi tahi useimmat henkilöt jollakin lupaamallaan takuusummalla vastaavat siitä, että syytetty asianmukaisesti täyttää saapumisvelvollisuutensa. Toinen keino on syytetyn määrääminen tutkimusvankeuteen.

Jos tuomari harkitsee, että ilmeistä pakenemisen vaaraa ei ole olemassa, *tulee* hänen useimmissa tapauksissa valita ensinmainittu keino. Kaikissa muissa tapauksissa *voi* hän sen tehdä, ellei rikos ole valtiopetos.

Jos taas syytetty pannaan vankeuteen, ei pitkiä lykkäyksiä sallita. Valveutuneen kansantajunnan kannattama vaatimus että oikeudenkäynnin tulee olla joutuisa, ilmenee m. m. säännöksestä, että syytettyä voi pitää vangittuna tuomarin suullisen määräyksen johdosta enintään kolme, kirjallisen määräyksen johdosta enintään kahdeksan päivää sekä että lykkäystä yleensä ei saa myöntää kaikkiaan kahta viikkoa kauemmaksi.

Kohta kun syyttäjapuoli on esittänyt kaikki käytettävinaan olevat todisteet ja puolustusasianajaja osottanut sen aukot ja puutteellisuudet, ottaa tuomari uudelleen syyllisyyskysymyksen tutkittavaksi. Jos hän katsoo, ettei *minkäänlaista* indietable-rikosta ole olemassa, vapauttaa hän syytetyn heti paikalla ahdistelusta. Jos hän sitä vastoin katsoo syytteen perustuvan syihin, ryhdytään puolustukseen.

Yhteen jaksoon lukee tuomari sitten syytetyn kuultavaksi kaikki pöytäkirjaan pannut syytelausunnot ja todistajain lausunnot. Sitten lausuu hän syytetylle seuraavan tapaisen kysymyksen ja varoituksen: „Haluatteko lausua mielenne esitettyjen syytösten johdosta? Ette kuitenkaan ole mitenkään velvollinen käymään vastaamaan. Jos siitä huolimatta kuitenkin lausutte mielenne, tulee Teidän tietää, että jokainoa lausumanne sana kirjoitetaan muistoon ja voidaan päämenettelyssä juryoikeudessa esittää todisteena Teitä vastaan. Ja erittäinkin tulee Teidän tietää, että lupauksilla ja uhkauksilla, joita kenties on lausuttu jotta saataisiin Teidät tekemään myönnytyksiä ja tunnustamaan, ovat vailla kaikkea arvoa.“

Tämä tahi tämäntapainen varotus on annettava kussakin eri tapauksessa.

Mitä syytetty tai hänen oikeudenkäyntiapulaisensa tämän jälkeen lausuu vastaukseksi syytökseen, kirjoitetaan muistoon mahdollisimman tarkasti, julkiluetaan, todistetaan oikeaksi tuomarin nimikirjoituksella, liitetään asiakirjoihin ja käy todisteesta. Vastineen voi antaa kirjallisestikin.

Lausuntonsa vahvistaa syytetty todistajilla, joihin nähden menetellään samoin kuin syyttäjapuolenkin todistajiin nähden. He vannovat valan tahi antavat totuudenvakuutuksen, heidät asetetaan kuulustelun, ristikuulustelun ja uudistetun kuulustelun alaisiksi. Heidän lausuntonsa kirjoitetaan muistoon, julkiluetaan, todistetaan oikeiksi, ja nämä uudet asiakirjat liitetään juryoikeudelle annettaviin asiakirjoihin.

Syytetyn todistajain kuulustelun toimittaa puolustusasianajaja, joka myös selittää kunkin todistajan lausunnon merkityksen. Jos syytetty esiintyy ilman oikeudenkäyntiapulaista, luopuu tuomari passiivisesta kannastaan, ryhtyen voimakkaasti puolustamaan syytetyn etuja.

Syytetty voi, jos haluaa, pyytää saada itse esiintyä todistajana omassa asiassa, jota pyyntöä tavallisesti ei hylätä.

Syyttelyn ja puolustuksen päätyttyä on tuomarilla tilaisuus ottaa asian *oikeudellisen* puoli lopullisesti tutkittavaksi.

Jos hän, saatettuaan asianosaisten liioittelujen joukosta syyllisyyksilyönteiden oikeaan valoosaan, havaitsee, että jury esillä olevain todisteiden nojalla luultavasti ei tuomitsisi syytettyä syyppääksi, vapauttaa hän syytetyn ehdittelusta. Jos sitä vastoin poliisituomari harkitsee asian olevan sitä laatua, että se on lykättävä asianomaiseen juryoikeuteen, liitetään menettelyyn vieläkin yksi rengas: missionaryn selvitys asian sosiaalisesta puolesta.

Lyhyin lausein antaa tämä parannusperiaatteen uskollinen esitaistelija lausuntonsa todennäköisistä rikoksen syistä, rikollisen paranemismahdollisuuksista ja henkilökohtaisista oloista, hänen yhteiskunnallinen ympäristönsä kaiken taustana.

• Kertomuksensa antaa missionary joko suullisesti, jossa tapauksessa hänen lausuntonsa kirjoitetaan pöytäkirjaan, taikka kirjallisena promemoriana.

Vasta nyt käy tuomari lopullisesti tutkimaan tapausta koko laajuudessaan. Voimassa olevain lainsäädännön ja oman toimivaltansa rajoissa on tuomari valmis antamaan missionaryn selvitykselle ratkaisevan merkityksen.

Jos taas tuomari luulee todennäköisesti voivansa edellyttää, että juryoikeus kaikki tosiasiat — sekä abstraktis-oikeudelliset että käytännöllis-sosiaaliset — silmäinsä edessä ei anna syyppääksi sanovaa tuomiota, julistaa hän syytetyn päästetyksi ehdittelutilasta, mikä tietää, että uuden kanteen saa tehdä, mutta ainoastaan uusilla, pätevämällä todisteilla.

Jos sitä vastoin sosiaalinen selvitys ei esiintuo minkäänlaisia „rangaistamattomuusperusteita“ ja syytös havaitaan oikeudelliselta kannalta syihin perustuvaksi, lykätään asia asianomaiseen juryoikeuteen.

Vastaisia toimenpiteitä odotellessa pannaan syytetty tuomarin kirjallisesta käskystä tutkimusvankeuteen taikka myös päästetään hänet vapaaksi joko saapumislupausta tahi takausta vastaan.

Syyttäjä ja todistajatkin voidaan pakottaa antamaan saapumislupaus.

Alustava tutkinto päättyy vihdoin siihen, että tuomioistuimen sihteeri asianomaiselle viranomaiselle toimittaa menettelyn jatkuessa syntyneet asiakirjat: syytekirjan, todistajain ja syytetyn lausunnoista laaditun pöytäkirjan, missionaryn selonteon sekä syyttäjän, todistajain ja syytetyn antamat kirjalliset saapumissitoumukset.

Jutuissa, joissa virallinen syyttäjä ajaa kannetta, toimitetaan asiakirjat hänelle. Opportunitteettiperiaatteeseen nojautuen hän tutkii todisteita ja nostaa, jos katsoo yleisten etujen vaativan, lopullisen kanteen antamalla paikalla syytekirjan asianomaiselle juryoikeudelle.

Sääntönä on kuitenkin, että poliisituomioistuimen sihteeri lähettää asiakirjat asianomaisen juryoikeuden oikeusoppineelle sihteerille, joka niiden pohjalla laatii seikkaperäisen syytekirjan ehdotuksen, bill of indictmentin, joka alistetaan juryoikeuden yhteydessä toimivan syytejuryn tutkittavaksi. Syyte-ehdotuksen johdolla toimittaa syytejury lyhyen

todistajain kuulustelun. Jos se opportunitteettisyyistä pitää syytettä tarpeettomana, hylkää se syytekirjan ehdotuksen, julistaen sen olevan „non true bill“. Syytejuryn „true bill“ sitä vastoin perustaa lopullisen syytetilan.

Alustavan tutkinnan päätyttyä ja ennen päämenettelyn alkamista tulee syytetyn kerta kaikkiaan vahvistetusta lunastuksesta tahi, jos hän on varaton, maksutta saada jäljennös kaikista lausunnoista, jotka ovat saattaneet poliisituomioistuimen päättämään lähettää asian asianomaiselle syyttäjäviranomaiselle.

Siten täyttää poliisituomioistuin velvollisuutenaan olevan alustavan tutkinnan jury-oikeusasioissa.

Summittai-
nen menet-
tely.

Monin verroin yksinkertaisemmaksi, vaikka pohjaltaan edellisen kaltaiseksi muodostuu menettely niissä moninaisissa asioissa, jotka poliisituomioistuin loppuun käsittelee summittaista oikeudenkäyntitietä.

Tässä tapauksessa alotetaan menettely sillä, että poliisituomioistuimen sihteeri tekee syytetylle selvän syytteestä ja sitten muitta mutkitta, neuvoja tahi varoituksia antamatta, selvään ja suoraan kysyy: „syyllinen vai syytön?“

Jos syytetty myöntää olevansa syyllinen, pyytää tuomari häntä esittämään mahdolliset rangaistusta lieventävät tahi rangaistuksen poistavat syynsä. Missionary antaa selvityksen rikoksen syistä, sen tekemisen yhteydessä olevista lähemmistä asianhaaroista, syytetyn henkilökohtaisista oloista ja paranemismahdollisuuksista. Ja tuomari määrää rangaistuksen, joka, koska non-indictable jutuissa erikoisehkäisyyn tähtäävät näkökohdat voivat yleistä oikeustilaa haittaamatta syrjäyttää yleisehkäisyn vaatimukset, nojaa missionaryn antamaan selvitykseen.

Jos taas syytetty vastaa myöntävästi kysymyksen jälkimäiseen puoleen ja ilmoittaa olevansa syytön, kuullaan valallisesti syyttäjää tahi hänen asiamiestään. Kohta kun kantajapuoli on antanut lausuntonsa, saa vastaaja asettaa sen perinpohjaisen ristikuulustelun alaiseksi. — Näitä asioita käsiteltäessä ei tehdä tarkkaa pöytäkirjaa. Sihteeri kirjoittaa muistoon ainoastaan lausuntojen ydinkohdat. — Väitteidensä tueksi esittää syyttäjätodistajia, joilta vaaditaan tavallinen todistajavala tahi totuudenlupaus ja joita kuulustellaan, ristikuulustellaan ja uudestikuulustellaan.

Kohta kun syyttely on lopetettu joko ensimmäisessä oikeudenkäyntitilaisuudessa tahi jonkin tai joidenkin lykkäysten jälkeen, ryhtyy syytetty puolustautumaan. Hän antaa oman lausuntonsa, tuo esiin todistajansa, kuulustelee niitä, seuraa tarkoin syyttäjän johtamaa ristikuulustelua, kuulustuttaa heitä uudestaan kaikista epäselvistä kohdista ja esiintyy tarpeen vastiessa itsekin todistajana.

Puolustuksen päätyttyä voi syyttäjät koettaa uusilla todistajalausunnoilla kumota syytetyn todisteet. Asian *oikeudellinen* puoli katsotaan siten selvitettyksi. Asianosaisilta on sen jälkeen riistetty kaikki oikeus lausuntojen antamiseen.

Sen sijaan saa missionary sananvuoron valaistakseen asian *sosialista* puolta. Hän astuu tuomarin luo ja antaa tälle hiljaisella äänellä tietoja syytetyn luonteesta, aikaisemmista elämänvaiheista, rikoksen vaikuttimista ja syyllisen paranemismahdollisuuksista.

Tuomiossa väistyvät taaskin yleisehkäisynäkökohdat erikoisehkäisynäkökohtain tieltä, kielteinen oikeus myönteisen yhteiskuntahyödyn tieltä.

Sekaluontoista menettelyä voidaan, niinkuin jo poliisituomioistuimen toimivallasta Sekaluontoi-
 puhuttaessa osotettiin, eräissä luvultaan rajoitetuissa tapauksissa käyttää: nen menet-
 tely.

I. non-indictable asiain alustavassa tutkintamenettelyssä;

II. summittaisena menettelynä indictable asioissa, kun syytetty on:

1) aikuinen henkilö ja joko

a) vapaasti välitsee tuollaisen menettelyn tai

b) tunnustaa olevansa syyllinen;

2) nuorukainen tahi

3) lapsi.

I. Jos non-indictable rikos on sitä laatua, että sen katsotaan vaativan vapaus-
 rangaistusta vähintään kolme kuukautta, on syytetyllä oikeus tavanmukaisen summittaisen
 oikeudenkäyntimenettelyn sijasta valita juryoikeusmenettely.

Tässä menetellään siten, että tuomari, kohta kun syytetty on saanut syytteen tie-
 dokseen, lausuu hänelle seuraavaan tapaan: „Te olette syytteessä rikoksesta, joka
 oikeuttaa asettamaan Teidät juryoikeuden eteen, jos pidätte sen parempana kuin että
 Teidän asianne käsitellään summittaista oikeudenkäyntitietä. Summittainen käsittely
 tietää sitä, että Teidät tutkii ja tuomitsee tämä tuomioistuin. Jos haluatte juryoikeus-
 käsittelyä, täytyy Teidän odottaa juryoikeuden seuraavaa istuntoa. Kumpaisen valitsette,
 juryoikeuden vai poliisioikeuden?“

Jos syytetty haluaa saada asiansa lopullisesti ratkaistuksi poliisioikeudessa, käsi-
 tellään asia tavanmukaista summittaista menettelyä käyttämällä. Jos hän taas haluaa
 saattaa asiansa juryoikeuden käsiteltäväksi, täyttää poliisioikeus velvollisuutensa toimit-
 taen alustavan tutkinnon tavallisessa järjestyksessä ja lähettää sitten jutun asianomaiseen
 juryoikeuteen.

Toisinaan kuitenkin sattuu, että tuomari vasta sittenkun summittaista oikeudenkäynti-
 tietä alotettu menettely on edistynyt johonkin kohtaan, havaitsee asian olevan sitä laatua,
 että se suo syytetylle tilaisuuden valita poliisioikeus- ja juryoikeusmenettelyn välillä.
 Tuomarilla ei silloin ole muuta keinoa kuin suoda syytetylle valinnan tilaisuus. Jos
 tämä valitsee summittaisen menettelyn, jatketaan käsittelyä edelleen. Jos hän sitä vas-
 toin valitsee juryoikeuden, on poliisioikeuden alotettava uusi tutkinta alustavan tutkinta-
 menettelyn muotoja noudattaen.

II. 1) Kaikissa rangaistavaisuusikään ehtineitä henkilöjä vastaan vireille pannuissa
 indictable luontoisissa jutuissa noudatetaan aluksi tavallista alustavaa tutkintamenettelyä.

a) Jos tuomari menettelyn jatkuessa havaitsee olevan olemassa ne laissa säädetyt
 edellytykset, jotka tekevät summittaisen oikeudenkäyntimenettelyn mahdolliseksi, jos syy-
 tetty siihen suostuu, laaditaan ja julkiluetaan syytös uudestaan, minkä jälkeen tuomari
 kysyy syytetyltä: „Haluatteko tulla asetetuksi juryoikeuden eteen vai suostutteko siihen,

että asia käsitellään summittaista oikeudenkäyntitietä?“ Taaskin liitetään kysymykseen selonteko kaikkien eri termien merkityksestä. Niinikään ilmoitetaan, milloin seuraava juryoikeuden istunto on.

Syytetyn suostumuksella ryhdytään käyttämään summittaista menettelyä.

Jos taas hän kieltäytyy siihen suostumasta, jatketaan jo alotettua alustavaa tutkintaa edelleen.

b) Jos tuomari harkitsee asian sen laatuiseksi, että summittainen menettely on luvallinen, siinä tapauksessa että syytetty tunnustaa olevansa syyllinen, laaditaan syytös taaskin uudestaan ja julkiluetaan, minkä jälkeen tuomari kysyy: „Syyllinen vai syytön?“ Sitä ennen hän kuitenkin lausuu syytetylle: „Ennenkuin kysyn Teiltä, oletteko syyllinen vai syytön, täytyy minun ilmoittaa, että Teidän on yhtä vähän pakko tunnustaa kuin käydä vastaamaan, mutta että Teidän asianne, jos tunnustatte olevanne syyllinen, käsitellään summittaisesti. Jos ette käy vastaamaan tahi jos ilmoitatte olevanne syytön, käsitellään Teidän asianne tavallista oikeudenkäyntitietä. Summittainen menettely tietää sitä, että me nyt tässä samalla tuomitsemme Teidät enintään kuuden kuukauden vapausrangaistukseen. Varsinaisella oikeudenkäyntitietä taas tarkoitetaan sitä, että Teidät saatetaan seuraavaan juryoikeuden istuntoon. Lisäksi on minun ilmoitettava, että Te ette ole velvollinen lausumaan mitään, mutta että kaikki mitä Te tunnustatte, voidaan käyttää todisteena Teitä vastaan, sekä että lupaukset ja uhkaukset, joilla Teitä ehkä on koetettu saada tunnustamaan, ovat kaikkea merkitystä vailla.“

Jos syytetty tunnustaa olevansa syyllinen, kysyy tuomari häneltä: „Voitteko esittää mitään syytä, minkä tähden me emme tuomitsisi Teitä?“

Kohta kun syytetty sitten on antanut lausuntonsa ja missionary valaissut asian yksilöllis-sosialista puolta, julistetaan tuomio.

Jos syytetty vastaa „syytön“, jatketaan keskeytynyttä alustavaa tutkintaa.

2) ja 3). Selonteko oikeudenkäynnistä niissä lapsia ja nuorukaisia vastaan vireille pannuissa jutuissa, jotka poliisioikeuden nuorisotuomioistuimien voi summittaista oikeudenkäyntitietä käsitellä, kaipaa yhtäjaksoisuuden vuoksi ensin selvitystä siitä, miten pidätettyjä lapsia ja nuorukaisia käytellään ennen heidän asettamistaan oikeuden eteen.

Lähimmällä poliisiasemalla ottaa pidätetyn paikalla huostaansa aseman naishoitajatar. Missionarylle lähetetään kiireesti sana. Samaten pidätetyn vanhemmille tahi edusmiehelle, joiden tavallisesti sallitaan vähäisen saapumistakuun panemalla noutaa syytetty pois. Ellei syytetyllä ole omaisia, jotka voivat taata hänen hoitonsa, toimitetaan hänet ikäistensä vastaanottokotiin. Sillä poliisiasemalla saa häntä pitää ainoastaan mahdollisimman lyhyen ajan, vankilaan häntä ei voi milloinkaan panna. Vastaanottokodin avarroissa, valoisissa saleissa viettävät nuoret tutkinta-aikansa koulua käyden, leikkien ja käsitöitä tehden. Kotia, joka on kouluylihallituksen alainen, johtaa kasvatusopillisesti sivistynyt henkilö. Tämä koettaa saada mahdollisimman selvän käsityksen pidätetyn luonteesta, taipumuksista ja taidoista voidakseen sitten esittää arvostelunsa lyhyessä lausunnossa. Samaten antaa kodin lääkäri tarkan tutkimuksen nojalla lausuntonsa kunkin tulokkaan ruumiinvoimista ja sielullisista kyvyistä. Näihin tiedonantoihin nojaten

etsii missionary sitä kasvatuslaitosta, sitä kotia, niitä henkilöjä, joiden hoidossa nuorukaisen hyvät taipumukset saataisiin parhaiten kehitetyiksi.

Samallaista etsimistä toimittaa missionary silloinkin, kun pidätetty nuorisotuomioistuimen kokoontumista odotellessa on asetettu yksityishenkilön silmälläpidon alaiseksi.

Pidätetty on kuitenkin toimitettava nuorisotuomioistuimen ensiksi pidettävään istuntoon. Istuntoja on kahdesti viikossa, tiistaisin ja perjantaisin. Kohta kun tuomari on vakuuttunut siitä, että asian käy käsitteleminen summittaista oikeudenkäyntitietä, eikä pidätetty, kun on kysymys indictable rikoksesta, tuollaista menettelyä vastusta, sanoo hän jo lausuttuun syytökseen viitaten: „Te olette kuullut syytökset; oletteko syyllinen vai syytön?“

Jos pidätetty vastaa kysymykseen „syytön“, kysyy tuomari häneltä: „Mitä Teillä on esitettävänä puolustukseksenne?“

Sittenkun tuomioistuin tämän jälkeen on kuullut ja tutkinut puolustusta, vapautetaan syytetty, jos hänen on onnistunut näyttää syytteen paikkansapitämättömyys. Jos taas tuomioistuin syytetyn väittämästä syyttömyydestä huolimatta katsoo olevan julistaminen hänet „syylliseksi“, tekee tuomari hänelle seuraavan kysymyksen: „Voitteko näyttää jokin rangaistusta poistavan syyn?“ Huomioon ottaen syytetyn tähän kysymykseen antaman vastauksen käy tuomioistuin tutkimaan syyllisyysmäärää. Ja nojautuen missionaryn antamaan selvitykseen syytetyn luonteesta, taipumuksista, taidoista ja kehitysmahdollisuuksista määrää tuomioistuin sopivimman käyttelymuodon.

Jos sitä vastoin syytetty heti tunnustaa olevansa syyllinen, jätetään ensiksi mainittu kysymys tekemättä ja syytetyltä kysytään välittömästi, onko hänellä esitettävänä rangaistusta lieventäviä tahi rangaistusta poistavia syitä. Muutoin jatkuu menettely vastamainitulla tavalla.

Edellä olevaan esitykseen niistä oikeudenkäyntityypeistä, joita poliisioikeus käyttää asiallista toimivaltaansa täyttäessään, on vielä liitettävä selvitys siitä, mihin menettely johtaa.

Tuomio.

Alustava tutkintamenettely juryoikeusasioissa päättyy siihen, että poliisituomioistuin joko todisteiden puutteessa — toisinaan myös opportunitteettisistä — lakkauttaa menettelyn, joka kuitenkin voidaan uudestaan alottaa pätevämpiä todisteita käyttämällä, taikka myös päättää jättää asian asianomaiselle syyttäjistölle, jonka on, niinkään opportunitteetti-periaatteeseen nojautuen, otettava asia tutkittavaksi, ennenkuin päättää tehdä lopullisen syytteen.

Alustava tutkintamenettely.

Summittaista oikeudenkäyntitietä voi poliisioikeus tuomita non-indictable rikoksista jonkin seuraavista rangaistusseuraamuksista: **Summittainen menettely.**

- 1) kuritushuonetta tavallisesti enintään kuusi kuukautta, poikkeustapauksissa vuodenkin;
- 2) vankeutta niinkään enintään kuusi kuukautta tahi vuoden;

3) raippoja miehille, nuorukaisille ja pojille harvalukuisissa, juurtunutta raakuutta osottavissa tapauksissa;

4) sakkoa, 12,500 markkaan asti, esimerkiksi luvattomasta pelistä, mutta tavallisesti ei enempää kuin että sakko muunnettuna vapausrangaistukseksi vastaa kolmen kuukauden vankeutta. Sakko määrätään syyllisen maksukykyä silmällä pitäen. Sama hairahdus, joka köyhälle tuottaa esimerkiksi viiden markan sakon, maksaa kymmenen kertaa rikkaammalle viisikymmentä markkaa. Ensi kädessä peritään sakkomäärä ulosottotietä. Vapausrangaistukseksi muunnetaan sakko, kun ulosotolla ei ole mitään saataavissa, sekä ensi kädessä kun viimeksi mainitun keinon harkitaan sakotetulle tahi hänen perheelleen tuotavan suurempaa kärsimystä kuin vapausrangaistus.

Huomattava kuitenkin on, että poliisituomioistuimella on rajaton valta joko myöntää sakotetulle odotusaikaa sakkosumman maksamiseen nähden taikka myös suoda hänelle tilaisuus maksaa sakkovelkansa vähin erin ja sopivin väliajoin.

Erityistä huomiota ansaitsee vihdoin se keskinäiseen avustusperiaatteeseen nojaava säännös, joka suo kolmannelle oikeuden sovittaa sakotetun rangaistuksen suorittamalla maksettavaksi tuomitun sakkosumman;

5) varoituksen.

Lisäksi voi poliisituomioistuin:

6) jopa kuudenkin kuukauden vankeuden uhalla velvoittaa rauhanhäiritsijän viettämään siivoa ja kunnollista elämäntapaa;

7) määrätä tunnetut juopot juoppojen turvakotiin määräajaksi, enintään kolmeksi vuodeksi;

8) vapauttaa syyllisen; tahi

9) julistaa ehdollisen tuomion sillä ehdolla että syyllinen sitoutuu noudattamaan hyvää käytöstä ja vaadittaessa saapumaan oikeuteen tuomittavaksi. Koeaika, joka määrätään yksilöllisesti, ei saa olla kolmea vuotta pitempi.

Hyvää käyttäytymistä koskevaan vaatimukseen voi tuomioistuin liittää jonkin tahi joitakin seuraavista ehdoista, jopa kaikkikin:

a) kiellon seurustella pahamaineisten henkilöjen kanssa tahi käydä huonomaineissa paikoissa;

b) pidättymisen alkoholipitoisista juomista;

c) velvollisuuden viettää kunniallista ja työteliästä elämää;

d) velvollisuuden korvata rikoksen tuottama vahinko, tavallisesti enintään 250 markalla;

e) velvoituksen suorittaa oikeudenkäyntikulut.

Lisäksi voi tuomioistuin:

f) velvoittaa jonkin aikaa olemaan missionaryn tahi poliisituomioistuimen ilmoittaman muun henkilön hoidon ja silmälläpidon alaisena.

Lapset ja nuorukaiset taas voidaan summittaista oikeudenkäyntitietä:

a) päästää vapaiksi toteensaatetusta syyllisyydestään huolimatta;

b) päästää vapaiksi, jos lupaavat käyttäytyä hyvin;

- c) päästää vapaiksi, mutta asettaa missionaryn silmälläpidon alaisiksi;
 - d) antaa omaisten tahi sopivan henkilön hoitoon;
 - e) lähettää sopivaan kasvatustalokseen;
 - f) tuomita kuritettaviksi; pojille annettavaksi enintään kuusi, nuorukaisille enintään kaksitoista lyöntiä;
 - g) tuomita sakkoon, suorittamaan vahingonkorvausta ja oikeuskuluja;
 - h) tuomita jonkin aikaa oleskelemaan sopivassa vastaanottokodissa; tahi
 - i) määrätä käytettäväksi jokaisella muulla lain sallimalla tavalla.
- Vihdoin voi summittainen menettely johtaa siihen:
- j) että vanhemmat tahi holhooja velvoitetaan maksamaan sakkoa, vahingonkorvausta tahi oikeuskuluja; sekä
 - k) että luonteeltaan turmeltunut tahi uppiniskainen nuorukainen tuomitaan vankeuteen, ei kuitenkaan kuukautta kauemmaksi, vastaanottokodissa oleskelun sijasta.

Poliisituomioistuimen summittainen menettely indietable luontoisissa jutuissa päättyy samoihin rangaistusseuraamuksiin, hallinnollisiin pakkomääräyksiin tahi ihmisystävällisiin parannustoimiin kuin sama menettely non-indietable jutuissa.

**Sekaluon-
toinen
menettely.**

Huomattava on kuitenkin, että suurin käytettäväksi sallittu rangaistusmäärä on:

- a) kolme kuukautta kuritushuonetta tahi 500 markkaa sakkoa niissä tapauksissa, jolloin menettely perustuu syytetyn suostumukseen;
- b) kuusi kuukautta kuritushuonetta jutuissa, joihin nähden poliisituomioistuin perustaa summittaisen toimivaltansa syytetyn syyllisyytunnustukseen;
- c) kolmen kuukauden oleskelu sopivassa vastaanottokodissa, jos syytetty on nuorukainen. Vankeuteen voidaan hänet panna ainoastaan, jos hän osottautuu niin vaikeahoitoiseksi, ettei häntä voi pitää vastaanottokodissa;
- d) kuukauden oleskelu vastaanottokodissa, jos syytetty on lapsi.

Kaikki edellä mainitut rangaistusmäärät tarkoittavat laissa säädettyä ylintä rajaa. Sitä vastoin alinta rajaa tavallisesti ei ole ensinkään määrätty. Voidaanpa syytetty päästää vapaaksi aivan rankaisemattakin.

Tuomarilla on siten täysi vapaus valita ei ainoastaan lueteltujen rangaistuslajien ja käsittelymuotojen, vaan myös niiden eri asteiden välillä. Tuomiopäätösten normit sisältyvät poliisituomarin työtehtävään ja laatuun. Englantilaisen poliisituomarin tehtävään tähtää yksinomaan yhteiskuntarauhan turvaamiseen tuomioistuiniirissä sekä tien raivaamiseen hyville ja siveellisyydelle. Johtavana aatteena kussakin tapauksessa näyttää olevan, että yksilön paras on yhteiskunnan paras. Nojautuen saamaansa selvitykseen toiselta puolen rikoksen laadusta sekä rikoksenteon yhteydessä olleista lähemmistä seikoista ja toiselta puolen syyllisen henkilökohtaisista oloista, luonteesta ja paranemismahdollisuuksista valitsee tuomari rangaistusseuraamuksen. Jos kuitenkin yleisehkäisy etusijassa vaatisi muita toimenpiteitä kuin erikoisehkäisy, ottaa poliisituomioistuimen laaja vapaaehtoinen parannustoiminta siitä huolimatta päämäärästään tietoisena huomioon yksityisen edut.

**Muutoksen-
hakukeinot.**

Oikeus valittaa poliisituomioistuimen päätöksestä non-indictable jutuissa on jokaisella, joka, tunnustamatta itseään syylliseksi, on tuomittu vapausrangaistukseen kuinka lyhyeksi ajaksi tahansa, sekä jokaisella, joka on tuomittu kuukauden vapausrangaistukseen tahi vähintään 75 markan sakkoon.

Oikeutta muutokseen hakemiseen ei sitä vastoin ole summittaista oikeudenkäynti-tietä käsitellyissä indictable jutuissa.

Muutoksenhakupaikka asiakysymyksissä on neljännestuomioistuin, lakikysymyksissä Korkeimman oikeuden rikosasiainosasto.

Niiden juttujen luku, joissa muutosta haetaan, on kuitenkin sangen vähäinen: yksi kolmestatuhannesta luvallisesta tapauksesta. Tämä seikka saa selityksensä osin muutoksenhaun tuottamista tavattoman suurista kustannuksista, osin taas poliisituomarin yleisesti tunnustetusta kyvystä ja tunnollisuudesta.

Loppulause.

Moninaista etua on oikeudenhoidolla poliisituomioistuimen toiminnasta.

Alustavassa tutkinnassa tutkimalla tehdyn kanteen syitä, kokoomalla, järjestämällä ja turvaamalla sekä syyttelyn että puolustuksen todisteaineiston sekä antamalla kumpaisellekin asianomaiselle totuudenmukaisen kuvan tilanteesta ennen asian toimittamista asianomaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi päämenettelyä varten edistää poliisituomioistuin tehokkaasti oikeudenkäynnin korkeinta tarkoituspäätä: tuomiossa lausutun muodollisen totuuden saattamista käymään yhteen esillä olevan asiallisen totuuden kanssa.

Varmuus, minkä valmistava tutkinta antaa menettelylle, turvaa täydellisesti syytetyn oikeuden ja suojelee syytöntä syypääksi sanovalta tuomiolta. Suuressa yleisössä se herättää luottamusta lakiin ja voimassa olevaan oikeusjärjestykseen, luottamusta, joka vieläkin lisääntyy, sen johdosta että menettelyssä aina noudatetaan yleisinhimilliseltä kannalta katsoen kiitettävää, kansantaloudelliselta kannalta katsoen edullista joutuisuutta.

Johdonmukaisesti toimeenpantu, kansantajunnan kannattama akkusatoorinen oikeudenkäyntiperiaate taas, jonka mukaan poliisituomari ei milloinkaan alennu inkvisiitorista tietä käyttäen houkuttelemaan syytettyä lausuntoihin ja tunnustuksiin, sallii tuomarin syytetyn silmissä esiintyä oikeuden puoltamattomana, kunnioitettavana hoitajana. Englantilaisen poliisituomarin arvokas esiintyminen kehottaa syytettyä usein antamaan rehellisen tunnustuksen tapauksissa, jolloin tuomarin näennäisesti rikkoontunut puolueettomuus pakottaisi lausumaan hätävalheita. Vertailu tunnustusten luvun välillä Englannissa akkusatoorisine ja Saksassa inkvisiitorine menettelyineen näyttää vahvistavan tämän väitteen paikkansapitäväisyyden.

Poliisituomioistuimen sekaluontoinen menettelykin tarjoaa sekä asiallisia että aatteellisia etuja. Niinpä tuomioistuimen valta eräissä usein esiintyvissä vähäpätöisissä indictable jutuissa muutta mutkitta vaihtaa alustava tutkintamenettely summittaiseen oikeudenkäyntimenettelyyn tuottaa yhteiselle oikeudenhoidolle arvokasta ajanvoittoa ja suurta voimain säästöä, minkä ohessa se lisää oikeudenkäynnin varmuutta, koska alustava tutkinta välittömästi päättyy päämenettelyyn ja asian kaikki yksityiskohdat ovat selvinä tuomarin muistissa.

Mutkattomuuden, huokeahintaisuuden ja nopeuden vaatimukset tulevat vieläkin

suuremmassa määrässä tyydytetyiksi satalukuisissa poliisituomioistuimen summittaisen tuomiovallan alaisissa non-indictable luontoisissa jutuissa. Kehittyvässä sivistisyhteiskunnassa täytyy rikosprosessuaalisen kehityksen, joka henkilökohtaisen loukkaamattomuuden, totuuden ja terveen talouden nimessä haluaa tyydyttää mainittua vaatimusta, suorastaan luonnon pakosta siirtää vähäpätöisten asian suuri joukko kalliista, raskaskulkuisista, muotojen sitomista vakinaisista tuomioistuimista yksinkertaisesti kokoonpantuihin, keveästi liikkuviin, muodollisuuksista vapaalla arvokkuudella työskenteleviin poliisituomioistuihin. Sitä ei todista ainoastaan Englannin, vaan jokaisen muunkin valveutuneen sivistysmaan kehitys.

Nuorisotuomioistuimet, joiden asiallinen toimivalta käytännöllisesti katsoen käsittää kaikki lasten ja nuorukaisten tekemät rikokset, suojelevat nuorisoa saamasta siveellistä tartuntaa seurustelussa aikuisten rikollisten kanssa sekä vaaralta kohottautua omasta mielestään sankareiksi ja ikäistensä silmissä esiintyä miehuuden ja rohkeuden esikuvina. Samalla voi nuorisotuomioistuin, jota eivät sido yleisehkäisevät näkökohdat, jakamattomin huomioin suunnata pyrkimyksensä nuorukaisten kehittämiseen elinvoimaisiksi, työtaitoisiksi, siveellisesti terveiksi miehiksi ja naisiksi.

Kaikki tämä toiminta, joka päämäärästään tietoisin, siveellisesti täysipainoisen parannuspyrkimyksen kannattamana turvaa kansalaisvapauden, tyydyttää prosessuaalista totuudenvaatimusta sekä saattaa oikeudenkäyntimenettelyn luotettavaksi, nopeaksi ja huokeaksi, osottaa englantilaisen poliisituomioistuimen olevan voimakas ase taistelussa rikoksia ja paheita vastaan. Englanti onkin niitä harvalukuisia maita, joissa rikollisuus on vähemmän päin.

Maa semmoinen kuin Suomi, joka taistelee kasvamistaan kasvavaa rikollisuutta, hämmästyttävää tapain raakuutta, harvinaista kunniakäsitteen puutetta vastaan, kaipaa kansajalostuslaitosta semmoista kuin on Englannin poliisituomioistuin, jota myös kunnimmalla nimellä sanotaan *rauhantuomioistuimeksi*.

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

Lausunto asiasta, joka koskee sähkötehtaan johtoverkon ulottamista Korkeasaarelle y. m. saariin.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Tuhtik. 24 p:nä 1914.

N:o 278.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Sittenkun erinäiset Hanaholman, Nihdin, Sumpparin ja Sinivuorenmaan saarien vuokramiehet olivat kaupungin teknillisten laitosten Hallitukselle antamassaan kirjallisessa hakemuksessa anoneet mainittujen saarien yhdistämistä sähkötehtaan johtoverkkoon, on Hallitus Kaupunginvaltuustolle osotetussa ja Rahatoimikamariin annetussa kirjelmässä (Liite I) esiintuomillaan perusteilla esittänyt osotettavaksi 15,000 markkaa käytettäväksi sekä anottuun johtoverkon laajentamiseen että erityisen haaralinjan rakentamiseksi Korkeasaarelle.

Hankkeissa olevan laitoksen suunnitelmasta on Rahatoimikamari saanut seuraavia tietoja. Sörnäsän rantatietä pitkin kulkevasta pääjohdosta lähtisi korkeajännitteistä vaihtovirtaa varten laitettu kaapeli Hanaholman poikki Sumppariin, mistä haarajohdot, kaapeleja nekin, ulotettaisiin Nihtiin, Korkeasaarelle ja Sinivuorenmaalle. Itse saarilla tehtäisiin jakelujohdot sähkötehtaan valvonnan alaisina, mutta kuluttajain kustannuksella. Helsingin Anniskeluosakeyhtiötä varten on sähkötehdas laatinut Korkeasaaren valaistussuunnitelman kustannuslaskelmineen, ja rakentaisi mainittu tehdas tämänkin laitoksen yksissä neuvoin kaupunginpuutarhurin kanssa. Virran hinta on, katsomatta siihen käytetäänkö virtaa voimaksi vai valaistukseen, edellytetty 25 penniksi kw:lta, mikä on tavallinen suurempain kuluttajain maksettava hinta. Sen johdosta että johto- ja muuntamishukka sisältyy laskettuun kulutusmäärään, on hinta kuluttajille todellisuudessa noin 30 % kalliimpi.

Koko verkon ja sen eri osain rakennuskustannukset ja lasketut vuositulot näkyvät seuraavasta taulusta:

	Rakennus- kustannukset Smk	Laskettu vuosikulutus kwt	Lasketut vuositulot Smk
Hanaholman kaapeli	4,000	20,000	5,000
Hanaholman, Nihdin ja Sumpparin kaapeli	9,000	32,400	8,100
Hanaholman, Nihdin, Sumpparin ja Sinivuorenmaan kaapeli	11,000	36,000	9,000
Edellä mainittujen saarien ynnä Korkeasaaren kaapeli	15,000	43,500	10,875

Laitoksen kannattavuuden turvaamiseksi ehdotetaan, että tilaajilta vaaditaan sitoumus jonkin vähimmän virtamäärän kuluttamisesta.

Kun oli syytä pelätä, että vedenalaisten kaapelien laskeminen puheenaisten saarien väliseen varsin ahtaaseen kulkuväylään tuottaisi haittaa sikäläiselle sangen vilkkaalle laivaliikenteelle, on Rahatoimikamari tässä kohden alistanut suunnitelman satamakapteenin tutkittavaksi. Hänen mielestään olisi kaapeliyhteys Sörnäsintien rantatien ja Hanaholman sekä Sumpparin ja Nihdin välillä sallittava, jota vastoin Hanaholman ja Sumpparin sekä Sumpparin ja Sinivuorenmaan välisiin salmiin ei missään tapauksessa olisi sijoitettava kaapeleja. Nämä kaksi salmea ovat nimittäin Sörnäsintien pääliikenneväylät eikä tilaisuutta tarpeen vaatimaan ankkuroimiseen niissä olisi millään tavoin rajoitettava; sitä paitsi tulee ensinmainittu salmi lähimmässä tulevaisuudessa ruopattavaksi. Korkeasaarelle kävisi sähköjohdon tekeminen Sörnäsintien niemikkeeltä joko Sumpparin poikki, vesijohtoa noudattaen, tai Kuloosaaren ja Sinivuorenmaan kautta.

Asiaa tiedusteltaessa on Sähkötehtaasta ilmoitettu että, vaikkei laskelmaa ole olemassa, käy kustannukset sähköjohdon teettämisestä jotakin satamakapteenin puoltamaa linjaa pitkin likimäärin arvioiminen 25,000 markaksi. Kun kuitenkin olisi suotavaa, että Korkeasaari saisi ajanmukaisen valaistuksen, aikoo Rahatoimikamari hankkia tarkemman selvityksen tästä asiasta yhteistoimin Sähkötehtaan ja Satamakonttorin kanssa.

Hallituksen laskemasta sähkövirran kulutusmäärästä käynee syyllä sanominen, että se on sangen runsaaksi arvattu. Niinpä on Osakeyhtiö Aleks. Pelanderilta saatu tietoja, joiden mukaan sähkövoiman kulutus Hanaholmassa aluksi nousisi ainoastaan 5,200 kw:iin (laskettu 20,000). Jo tämäkin kulutusmäärä tuottaisi kuitenkin lasketulle kustannussummalle puhdasta voittoa noin 23 %, ja aivan todennäköisesti on kulutus vastedes lisääntyvä.

Edellä lausutun nojalla saa Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

Sähkötehtaan johtoverkon ulottamiseksi Hanaholmaan myöntää 4,000 markkaa, joka rahamäärä pannaan maksettavaksi sähkötehtaan tämänvuotisista voittovaroista.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS

*Helsingissä,
maalisk. 27 p:nä 1914.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 452.

Oheen pannen Osakeyhtiö Aleks. Pelanderin y. m. Hallitukselle antaman kirjallisen hakemuksen että hakijain vuokraamat Hanaholman, Nihdin, Sumpparin ja ehdollisesti Sinivuorenmaan saaret yhdistettäisiin Sähkötehtaan johtoverkkoon saa Hallitus kunnioittaen jättää asian Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi sekä omasta puolestaan lausua seuraavaa:

Esillä olevan hakemuksen yhteydessä on Hallituksen mielestä otettava harkittavaksi, eikö Sähkötehtaan johtoverkkoa, siinä tapauksessa että se ulotetaan mainittuihin saariin, sopisi samalla ulottaa Korkeasaareenkin. Tähän nähden ja voidakseen jossain määrin arvostella puheenalaisilla alueilla odotettavana olevaa sähkövoiman kulutusmäärää on Hallitus sekä tiedustellut Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnalta, haluaako yhtiö Korkeasaaren yhdistettäväksi mainittuun johtoverkkoon ja minkä verran sähkövoiman kulutusta siellä olisi odotettavana, että myös kaupungin yleisten töiden Hallitukselta pyytänyt tietoa ensinmainittujen saarien vastaisesta käytöstä, mikäli siitä on jotakin määrätty.

Tiedustelun johdosta on Anniskeluosakeyhtiön Johtokunta ilmoittanut esitetyn ehdotuksen erittäin suuressa määrin herättäneen yhtiön mielenkiintoa, vaikkei päätöstä yhtiön puolelta vielä ollut olemassa, minkä ohessa Hallitus on antanut ehdotuksen Korkeasaaren valaisemiseksi sähkövalolla.

Kaupungin yleisten töiden Hallitus taas on ilmoittanut kannattavansa kaupungin-
asemakaava-arkkitehti Bertel Jungin antamaa lausuntoa, että esillä olevassa hakemuksessa mainittujen kaupungin omistamain saarien käyttöä ei vielä käy katsominen mitenkään lopullisesti määrättyksi, mutta että kuitenkin lienee aivan epäilemätöntä, että nämä kaupan ja teollisuuden tarkoituksiin jo käytetyn erittäin tärkeän satama-alueen vierellä sijaitsevat saaret, vastedes esitettävien järjestelyehdotusten toimeenpanoon katsomatta, tulevat käytettäväksi tuotantotarkoituksiin ja että ne todennäköisesti vastedes tarvitsevat sähkövoimaa varsin tuntuvia määriä.

Pitkän kuljetusmatkan johdosta voinee puheenalaisilla saarilla sähkövoimana tulla kysymykseen ainoastaan korkeaajännitteinen vaihtovirta. Kustannukset tätä varten tarpeellisen kaapelin ulottamisesta Korkeasaarelle, Hanaholmaan, Nihtiin, Sumppariin ja Sinivuorenmaalle menevine haarakkeineen, nousisivat Sähkötehtaan laskelmien mukaan 15,000 markan vaiheille. Edellyttäen sähkövoiman kulutuksen kaikilla näillä saarilla

nousevan tehtaan laskemaan määrään 43,500 kwt:iin vuodessa, olisi tästä virrantoimittuksesta, säännöllisen kulutusajan vallitessa ja lukien 25 pennin mukaan kwt:ltä, tuloja 10,875 markkaa vuodessa, ja lienee vastedes odotettavana saarien liittymisarvojen kohoaamista.

Koska siis Sähkötehtaalte näyttää olevan epäilemätöntä etua siitä, että tehdas saa tilaisuuden toimittaa sähkövoimaa puheenalaisille saarille, saa Hallitus kunnioittaen esittää Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi

että Sähkötehtaan johtoverkko on ulotettava Korkeasaareen, haara-johtoineen Hanaholmaan, Nihtiin, Sumppariin ja Sinivuorenmaalle, sekä että tästä johtuvat kustannukset, 15,000 markkaa, suoritetaan tehtaan varoista.

Helsingin kaupungin Teknillisten laitosten Hallitus:

Hj. Schildt.

I. Savonius.

Lausunto kaupungin yleisten töiden Hallituksen ehdotuksesta keskuspuiston laittamiseksi Helsinkiin.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Helsingissä,

kuhtik. 6 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 244 a.

Niinkuin tämän oheisesta kaupungin yleisten töiden Hallituksen kirjelmästä (Liite I) näkyy, on Rakennuskonttorin kaupunginasemakaavaosasto laatinut laajaperäisen ehdotuksen keskuspuiston laittamiseksi Helsinkiin (Liite II). Ehdotus tarkoittaa likinnä esiintyä Kaisaniemen, Hakasalmen, Hesperian, Eläintarhan sekä Greijuksen eteläosan metsämaiden käsittävänä yleisohjelmana, mutta tähtää sen lisäksi paljon pitemmälle metsä- ja puistovyöhykkeen aikaansaamiseen nähden. Siihen nähden että tämä ohjelma niinkuin luonnollista onkin, on ainoastaan yleispiirteinen, ei Hallitus ole tahtonut käydä sitä seikkaperäisesti tarkastelemaan, vaan on käsitelty asiaa etusijassa periaatteelliselta kannalta. Samoja näkökohtia seuraten on Rahatoimikamari esillä olevaa ehdotusta tarkastaessaan havainnut siinä olevan useita huomiota ansaitsevia aloitteita, jotka olisi toteutettava, mutta ehdotuksen laajuuden ja tärkeyden vuoksi tämän kuitenkin täytyy tapahtua vähitellen ja usean vuoden kuluessa. Tällöin on kaupunginviranomaisilla tilaisuus seikkaperäisesti tarkastaa kutakin aluetta varten laadittua suunnitelmaa. Jo edeltäpäin voi sanoa, että nyt laadittua ehdotusta toteuttaessa tulee siitä tehtäväksi melko suuria poikkeuksia. Mutta kaupunginasemakaavaosastolle, jonka asiana on perin pohjin tutkia ja laatia yksityiskohtaiset suunnitelmat, olisi tietenkin sangen tärkeitä, että Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt ja vahvistanut ehdotuksen ääriiviivat.

Ainoastaan yhdessä kohden on Rahatoimikamari katsonut tarpeelliseksi käydä seikkaperäisesti käsittelemään ehdotusta, nimittäin mikäli koskee keskuspuistoa lännessä rajoittavia kortteleja N:oja 522—525, jotka tämän johdosta on jossain määrin muodostettava uudestaan. Tässä on tosin huomattava, että kauppias Julius Tallberg on jo vuosina 1908 ja 1909 ostanut

korttelista N:o 525 kaksi tonttia, nimittäin Läntisen Viertotien tontin N:o 9 ja Florantien tontin N:o 2. Mutta kun hän tämän oheisen sitoumuksen mukaan (Liite III) on ilmoittanut, ettei hänellä ole suunniteltua kaupungin-
asemakaavan muutosta vastaan mitään väittämistä, ei tässä kohden synny vaikeuksia. Kun asia kuitenkin koskee kaupungin-
asemakaavan muutosta, on Rahatoimikamari pyytänyt Terveydenhoitolautakunnan lausuntoa asiasta, ja on Lautakunta ilmoittanut, ettei sillä ole terveydenhoitokannalta asiaan mitään muistuttamista. Rahatoimikamarikin puolestaan on voinut yhtyä ehdotukseen ja on Kaupunginvaltuustolta aikaisemmin saamansa tehtävän mukaisesti aikansa laativa mainituille kortteleille sopivan rakennusjärjestys-
ehdotuksen.

Edellä esitetyillä perusteilla saa Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

että tämän oheisessa asemakaavassa osotetut alueet on varattava vastaisen keskuspuiston paikaksi;

että puisto laitetaan pääasiallisesti esillä olevan ehdotuksen mukaisesti, kuitenkin niin että kunkin eri alueen seikkaperäiset suunnitelmat alistetaan Kaupunginvaltuuston tutkittaviksi ja hyväksyttäviksi; sekä

*että asianmukainen vahvistus hankitaan kaupungin yleisten töiden Hallituksen kaksin kappalein laatimalle korttelien N:ojen 522—525 kaupungin-
asemakaavan muutosehdotukselle.*

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

SINGIN KAUPUNGIN

YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS*Helsingissä,**lokak. 17 p:nä 1913.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 17.a.

Sittenkun Puutarhalautakunta oli kirjelmässä huhtikuun 15 päivältä 1910 Kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen Eläintarhan alueen järjestämisestä Lautakunnan hyväksymän ja kaupunginpuutarhurin tarkoitusta varten laatiman suunnitelman mukaisesti, lähetettiin ehdotus Kaupunginasemakaavatoimikuntaan lausunnon antamista varten.

Kun kuitenkin kaupungin yleisten töiden Hallitus on saanut tehtäväkseen ne toimet, mitkä aikaisemmin kuuluivat Kaupunginasemakaavatoimikunnalle, on Hallitus erinäisissä kokouksissa, joihin myös kaupunginasemakaava-arkkitehti ja kaupunginpuutarhuri ovat ottaneet osaa, tarkastanut edellä mainittua suunnitelmaa. Puutarhalautakunnan ehdotuksesta eriäviä mielipiteitä on kuitenkin ilmaantunut Hallituksessa, joka on katsonut olevan kehottaminen kaupunginasemakaava-arkkitehtiä laatimaan piirustuksen, jossa esitetään ne muutokset, joita Hallitus on pitänyt asianhaaran vaatimina aikaisempaan ehdotukseen. Ja saa Hallitus viimeksi mainittuun suunnitelmaan nähden kunnian lausua seuraavaa:

Puutarhalautakunnan laatimassa puiston järjestämissuunnitelmassa, jonka Hallitus on pääpiirteissään hyväksynyt, ei osoteta varmaa rajalinjaa, mihin puiston ulottuu pohjoisessa, eikä myöskään miten puistoalue liittyisi sitä pohjoisessa ja lännessä rajoittaviin kaupunginosiin. Tässä kohden on Hallitus katsonut olevan täydentäminen ehdotusta teettämällä kaupunginasemakaava-arkkitehdillä pohjoisessa lähinnä puistoaluetta sijaitsevain kaupunginmaiden kaupunginasemakaavajaoituksen, jossa samalla on otettu huomioon tarpeellisen yhteyden aikaansaaminen puiston ja Meilahden uuden kaupunginosan välillä.

Mitä taas ehdotukseen kokonaisuudessaan tulee, ei Hallitus ole ryhtynyt muihin huomattaviin muutoksiin, kuin että jotkin pienemmät puiston yksityiskohtaista jaoitusta osottavat tied on poistettu erittäinkin sitä seikkaa silmälläpitäen, että niiden tarpeellisuus ei ole nykyään huomattavissa, sekä että Läntisen Viertotien vierellä oleva puiston suuaukeama on muodostettu aivan toisin kuin Puutarhalautakunnan ehdotuksessa. Tärkeimpänä syynä viimeksi mainittuun muutokseen on osin, että Hallitus haluaa aikaansaada monumentaalisen suuaukeamaan, jommoista pintamuodostuskin näyttää kehottavan laatimaan, osin myös samalla aukaista välittömiä yhteyksiä puiston keskeisten osain kanssa. Tällä keinoin saataisiin suuaukeama ja sitä ympäröivä tienoo miellyttävällä tavalla käytetyksi puutarha-rakennustaiteellisiin tarkoituksiin tahi ehkä järjestetyksi sel-

laisten rakennusten paikaksi, jotka kävisivät yhteen ennestään olevan puutarha-arkkitehtuurin kanssa, jota jälkimmäistä tarkoitusta varten tämän oheen pannaan kaupungin-
asemakaava-arkkitehdin laatima vaihtopuolinen ehdotus. Pääsisäänkäytävä ja sen yhteydessä olevat laitteet ovat kuitenkin vaatineet hiukan muuttamaan korttelien N:ojen 522—525 rajoja Florantien varrella sekä järjestämään viimeksi mainittua tietä, joten mainitun alueen kaupunginasemakaavan muutos käy tarpeelliseksi *).

Niinkuin jo on mainittu, ei Hallitus esillä olevaa ehdotusta laatiessaan ole katsonut tarpeelliseksi siihen panna kaikkia vastedes ehkä tarpeellisiksi osottautuvia kävelyteitä. Samaten ei Hallitus, mitä muihin teihin tulee, ole katsonut olevan ehdottaminen niitä niin huomattavan leveiksi, kuin Puutarhalautakunnan piirustuksesta näkyy, koska Hallitus on sitä mieltä, että eri teiden keskinäistä suhdetta liikenneväylinä tuskin vielä käy ratkaiseminen ja että, jos jokin tie vastedes havaitaan liian kapeaksi, sen käy helposti laajentaminen, kun mikään kiinteä reunustus ei vaikeuttaisi tuollaista laajentamista.

Lisäksi on Puutarhalautakunnan ehdotuksesta poikettu, mikäli koskee Töölönlahden ympäristön järjestämistä ja rajoja. Lähimpänä syynä tähän muutokseen on ollut että, samalla kun Hallitus on ottanut huomioon lahden sekä itä- että länsipuolella tarpeelliset kulkuväylät, on myös otettu huomioon valtionrautateiden tarvitsema Töölönlahden rajakaisten osain täyttämällä hankittu lisätila. Ettei valtionrautateiden vastainen alue, mikäli on puhe sen länsirajasta, vielä voi tulla lopullisen toimenpiteen esineeksi kaupungin puolelta, on sitä luonnollisempaa, kun esillä olevan suunnitelman on tässä kohden katsottava osottavan ainoastaan mihin rajaan asti kaupunki voi tyydyttää valtionrautateiden laajennustarvetta. Näyttää sentähden suotavalta, että lahden ympäristöä ei ryhdytä järjestämään, ennenkuin täysi selvyys on saatu valtionrautateiden todellisesta tilantarpeesta.

Muutoin tämän enempää käymättä yksityiskohtiin, mitä sekä Puutarhalautakunnan että Kaupunginasemakaavaosaston ehdotuksiin tulee, katsoo Hallitus olevan Puutarhalautakunnan ehdottamaan uuden laajemman urheilukentän eli „Stadionin“ paikkaan nähden huomauttaminen, että Eläintarhassa nykyään oleva ja koko alaltaan tasoitettu suuri urheilukenttä täyttää kaikki vaatimukset, joita käy asettaminen kansainvälisiä urheilutarkeituksia varten aiotulle paikalle ja että siis toisen tuollaisen kentän laittaminen puheenalaiselle puistoalueelle on tarpeeton.

Koska tätä suunnitelmaa siis on kaikissa pääkohdissaan katsottava ainoastaan Eläintarhan vastaisessa järjestämisessä ja suunnitelmanmukaisessa kehityksessä noudattavaksi ohjelmaksi sekä kun puistoaluetta pohjoisessa rajoittavain, kaupungin omistamain maiden kaupunginasemakaavajaoitus samoinkuin pääkulkuväyläinkin suunta ovat

*) Vaikka tosin korttelin N:o 525 tontit L. Viertotie N:o 9 ja Florantie N:o 2 jo on myyty ja niiden rajat puheenalaisen muutosten johdosta muuttuvat, ei tämä seikka kuitenkaan estäne kaupunginasemakaavan muutosta toimeenpanemasta, koska näiden tonttien omistaja herra Julius Tallberg on tämän oheisen sitoumuksen mukaisesti ilmoittanut, ettei hänellä ole puheenalaisia järjestelyä vastaan mitään muistuttamista.

puiston vastaisen laajuuden varassa, saa Hallitus, samalla lähettäen kaupunginasemakaava-arkkitehdin antaman promemorian, kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto esillä olevan ehdotuksen ja mainitussa promemoriassa esitettyjen lausuntojen pohjalla päättäisi:

1) että suunnitelmassa osotettu alue vastedes varataan Helsingin vastaisen keskuspuiston paikaksi;

2) että puisto on laitettava pääasiallisesti esillä olevan ehdotuksen mukaisesti, kuitenkin että yksityiskohtainen suunnitelma on kussakin eri tapauksessa alistettava Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi, ennenkuin laitosten töitä aloitetaan; sekä

3) että tämän oheinen ehdotus keskuspuistoa lännessä rajoittavain korttelien N:ojen 522—525 kaupunginasemakaavan muutokseksi hyväksytään hallituksen vahvistuksen hankkimiseksi kaupunginasemakaavan muutokselle.

Pöytäkirjanote, josta näkyy Hallituksen jäsenen, intendentti Karl Appelbergin lausuma eriävä mielipide erinäisistä yksityiskohtaisista järjestelyistä, pannaan tämän oheen.

G. Idström.

A. L. von Knorring.

Ehdotus Helsingin keskuspuistoksi,

joka käsittäisi, Kaisaniemen, Hakasalmen, Hesperian, Eläintarhan sekä Greijuksen metsämaiden eteläosan.

Promemoria Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Ennenkuin käyn tarkemmin selittelemään sitä kaupunginpuutarhuri S. Olssonin aikaisemmin Puutarhalautakunnalle esittämän ehdotuksen pohjalla laadittua puistosuunitelmaa, mikä täten annetaan kaupunginviranomaisten tarkastettavaksi, rohkenen lyhyesti kosketella niitä nykyaikaisen kulttuurielämän puolia, joiden johdosta puistot meidän päivinämme ovat saaneet aivan toisen merkityksen kuin muinoin, sekä muutamain sanoin mainita niistä uusista pyrinnoistä, joita Amerikassa ja Euroopassa esiintyy puistojen laajuuteen ja käyttötapaan nähden. Kun minulla ei ole ollut tilaisuutta erinäisillä alempana mainituilla ulkomaan paikkakunnilla henkilökohtaisesti perehtyä tähän kuuluviin kysymyksiin, nojaavat lausuntoni etusijassa niihin tietoihin, joita minun on onnistunut poimia tämän alan verraten köyhästä ammattikirjallisuudesta. Mitä erittäin Amerikan puistolaitoksiin tulee, on minulla ollut suurta hyötyä tri Werner Hagemannin Berlinissä 1911 julkaisemasta „Ein Parkbuch“ nimisestä kirjasta, samoinkuin muistakin saman ahkeran ja taitavan kirjoittajan teoksista. Ollen tahtonut tästä huomauttaa, koska olen sitä mieltä että, ennenkuin lopullisesti ryhdyttään toteuttamaan sitä tavattoman tärkeätä ja laajaperäistä suunnitelmaa, mikä täten ensimmäisessä muodossaan esitetään viranomaisten tutkittavaksi, aivan varmaan voisi olla asialle hyödyksi, jos kunta käyttäisi hyväkseen tarjona olevia mahdollisuuksia tarkkojen tietojen hankkimiseen niiltä paikkakunnilta, missä samantapaisia laitoksia on olemassa tahi tekeillä. Tämä kävisi kaiketi sopivimmin päinsä lähettämällä noihin paikkakuntiin jokin henkilö, esim. kaupunginpuutarhuri, jonka tulisi tutustua siihen mitä tässä kohden on aikaansaatu ulkomailla ja varsinkin Amerikassa ja mitä kokemuksia siellä on saavutettu. Ainoastaan siten hankitun asiantunteumuksen pohjalla voi mielestäni näitä aatteita luottamuksella käyttää hyväkseen soveltuvassa mitassa.

Siirtyminen Merkillisimpiä ilmiöitä kansain elämässä nykyiseen aikaan on teollisuustoiminnan aikaansaama väestön siirtyminen maaseudulta kaupunkiin ja erittäinkin suurkaupunkiin. Sen sijaan että Suomen kaupungeissa vuonna 1800 asui ainoastaan 46,000 henkeä, oli vastaava luku vuonna 1908 lisäntynyt 439,000 hengeksi, ollen nämä luvut siis 5,5 ja 14,56 % koko väkiluvusta. Näistä 439,000 kaupunkilaisesta asui lähes kolmas-

osa Helsingissä. Tämä on ainoastaan pienoiskuva suurten sivistysmaiden oloista, siellä kun kaupungit ovat nielleet jopa $\frac{3}{4}$ maan väkiluvusta (Englannissa) ja suurkaupungit enemmän kuin kolmanneksen koko väkiluvusta. Vaikkakin maamme valtiollinen ja maantieteellinen asema sekä sen taloudellinen tila ja sen luonto ovat sellaiset, ettei meidän onneksi milloinkaan tarvitsee pelätä sellaista joukottaista poismuuttoa maaseudulta kuin esim. Englannissa on laita, osottaa tilasto kuitenkin kehityksen meilläkin ilmeisesti käyvän samaan suuntaan, vaikka pienemmin askelin kuin suurissa sivistysmaissa. Kun siis yhä suurempi osa maamme kokonaisväestöstä valitsee olinpaikakseen kaupungit ja erittäinkin Helsingin, saavat myös pääkaupungin terveydelliset olot vuosi vuodelta lisääntyvää merkitystä koko maamme yleistä hyvinvointia silmälläpitäen. Tästä seuraa, että pääkaupungin terveydenhoidon parantaminen on koko maallemme erittäin tärkeä asia.

Kaikkein tärkeimpiä tekijöitä hyvän terveydenhoidon voimassapitämiseksi kaupungeissa, joissa ahtaassa-asuminen on kansanterveyden ehken pahin vihollinen, taas on, että puistojen ja muiden avonaisten alueitten avulla koetetaan aikaansaada sitä „raitista ilmaa“, mikä terveydelliseltä kannalta antaa maaseudulle etusijan. Muinoin, kaupunginalueen ollessa pieni, talojen mataloita, pihamaiden laajoja ja tonttien käytettyjä yksinomaan asumustarkoituksiin, oli raittiin ilman tarve vähemmän tuntuva kuin meidän päivinä, jolloin pääkaupunki täyttää alan, joka yhä enemmän loitontaa sen asukkaita viereisestä maaseudusta, jolloin talot ovat viisikerroksisia ja täyttävät tonttialan mahdollisimman tyyten, jolloin rautatie, jättiläishöyrylaivat ja teollisuuslaitokset asetetaan asuntojen lähimmiksi naapureiksi ja savullaan pilaavat ilman, samalla kun niiden aikaansaama kolina ärryttää suurkaupunkilaisen jo ennestäänkin päivän aherruksesta kiusantuneita hermoja ja säälimättömästi häiritsee ihmisen oikeutettua kotirauhaa. Puistojen ja avonaisten alueitten merkitys kaupunkilaisväestön terveydelle ja hyvinvoinnille ei kuitenkaan yksinomaan rajoitu niiden tuottamiin välittömiin terveydellisiin etuihin. Yhtä tärkeitä ne ovat urheilu- ja leikkipaikkoina sekä tyydyttämässä ihmisen tarvetta lähestyä luontoa ja nauttia maiseman ihanuudesta, tahi helposti saavutettavissa olevina suojapaikkoina, joissa voi eristäytyä metsän poveen tahi kukkivalle nurmelle päästäkseen rauhaan kaupunkielämän melusta.

Sen sijaan että muinaisaikain puistot etusijassa tyydyttivät joidenkuiden harvalukuisten henkilöiden, ruhtinaiden ja pohattain, loistelilaisuuden vaatimuksia, pitää niiden nykyään ja mitassa, jota muinoin tuskin osattiin aavistaa, olla kaupunkiyhdyskuntain tuhatlukuisten asukkaiden tärkeimpinä elinehtoina ja syvien rivien rasittuneille laumoille sen luonnon edustajina, josta kaupungin muurit ainiaaksi ovat heidät eristäneet. Jos kerran tunnustaa tämän puistojen suuren merkityksen, niin täytyy myös katsoa, että niitä perustaessa mikäli mahdollista koetetaan saada ne tarkoitukseensa sopiviksi. Siinä on otettava huomioon, että avonaiset alat ovat kyllin laajat, sijaitsevat erinäisten kaupunkiyhdyskunnan asuttujen osain likeisimmässä läheisyydessä, ovat sovitettut ulkoilmaelämän eri tarpeiden mukaan ja käytettävissä tavalla, joka tyydyttää sekä ihmisen kauneusaistia että vaihtelun vaatimuksia ja sallii paikan erisomaisen luonnon päästä täysiin oikeuksiinsa. Katsottava niinkään on, että avonaisten alueitten toiminta kaupungin raittiin ilman säiliönä on mahdollisimman tehokas.

Puistojen terveydellinen merkitys suurkaupungeille.

Puistojen tarkoitus ennen janyt.

Nykyaikaisen puistojen muodostelu.

Viimeksi mainittu seikka se on, joka etusijassa on saanut aikaan nykyisen perinteisen pohjaisen mullistuksen puistojen laajuutta ja niiden keskinäistä suhdetta koskevissa mielipiteissä. Tässä kohden ovat eräät Amerikan kaupungit käyneet etunenässä ja niiden joukossa ensimmäisinä Boston ja Chicago, missä kustannuksiin katsomatta on johdonmukaisesti tyydytetty nykyajan vaatimukset kaupunginpuistojen laajuuteen ja käyttöön nähden. Siinä noudatettu perusajatus on muutamalla sanalla ilmaistavissa pyrkimyksenä aikaansaada *yhtäjaksoisia* puistoja, joissa kauttakulkuliikenne on mahdollisimman vähäinen, jotka sijaitsevat niin, että kaikki kaupunginosat voivat niistä hyötyä, ja joiden käyttäminen on järjestetty niin, että ne täyttävät kaikkien eri kansaluokkain, mutta erittäinkin köyhempiin luokkain raittiin ilman tarpeen. Tämän periaatteen mukaisesti pyritään kaupungin läheisyyteen tahi mieluummin sen nykyiselle alueelle sitä ympäröiväksi vyöhykkeeksi tahi eri kaupunginosia toisistaan erottavaksi alaksi sijoittamaan avonaisia, valtavia, yhtäjaksoisia alueita, jotka lain kautta suojataan kaikelta vastaiselta rakennustoiminnalta ja jotka metsinä, niittyinä, lammikkoina, urheilukenttinä y. m. pitävät kaupunkilaisia kosketuksissa luonnon kanssa ja samalla ovat kaupungin raittiin ilman säiliöinä.

Wienin „Wald- und Wiesengürtel“.

Amerikassa jo saavutetut erinomaisen suotuisat tulokset ovat paljon ajattelemisen aihetta, antaneet vanhan maailman kaupungeille, näille ikivanhoille sivistysahjoille, joissa tuskin ainoakaan puisto alkuaan on syntynyt todellisen kansallisen tarpeen tyydyttämiseksi, vaan ainoastaan ollakseen jonkin ruhtinaan loistorakennusta kaunistava kehys tahi hänen puolikesyn riistansa tyyssija. Europan kaupungeista on Wien käynyt etusijassa pormestari Karl Luegerin aloitteesta päättäessään osottaa suunnattomia summia „Wald- und Wiesengürtelin“ perustamiseksi. Laskien Wienin asukasluvun vuonna 1950 nousevan neljään miljoonaan ja rakennustoiminnan tuohon aikaan anastaneen haltuunsa kaikki kaupungin alueella nykyään olevat metsät, pellot ja niityt, ellei sitä ajoissa ehkäistä, on ryhdytty toimiin näiden alain pitämiseksi vapaina kaikilta rakennuksilta. Tämän vyöhykkeen ulkopuolelta saa keinottelu etsiä itselleen uusia aloja, sen sisäpuolella se saa jatkua samoin kuin tähänkin asti, mutta itse tuo alue olkoon rauhoitettuna kokonaisuuden hyödyksi.

Mahdollisuus yhtäjaksoisten puistojen luomiseen Helsinkiin. Keskuspuiston järjestäminen.

Olen esittänyt näitä mieltelmiä laajanlaisesti, koska olen sitä mieltä, että Helsingin kaupungin tässäkin kohden pitäisi ottaa oppia ulkomaista, ja näin sitä suuremmalla syyllä, kun meidän nuorena kaupungissamme toistaiseksi verraten suppeine aloineen ja laajoine käyttämättömine takamaaineen on erittäin suuria mahdollisuuksia näiden ulkomaisten aatteiden käytäntöön saattamiseen sanottavitta kustannuksitta, minkätähden nuo aatteet ainakin olisi otettava keskusteltaviksi. Tähän tosin väitettäneen että, koska Helsinki sijaitsee meren rannalla, on sen asukkaiden helppo päästä saaristoon sekä lämpimänä vuodenaikoina että talvisaikaan. Vesihän on kulkuväylistä mukavin. Mutta muistettava on, että vuosi vuodelta yhä useampia saaria, yhä pitempiä rantakaistaleita ainiaaksi erotetaan suuren yleisön käytettävistä rakentamalla niihin kesähuiloita, ja että tämän yleisön käytettävänä kohdakkoin ovat ainoastaan ne rannat, mitkä kaupunki itse omistaa. Huomattava on niinkään, että yksityiset huvilayhdyskunnat ovat ryhmittä-

neet alueensa Helsinkiä ympäröiväksi vyöhykkeeksi, joka kokonaan erottaa kaupungin maat niiden takana olevasta maaseudusta. Kun nämä yksityiset yhdyskunnat, niinkuin tunnettu, ovat liikeyrityksiä ja sentähden tuskin varaavat mainittavia alueita avonaisiksi paikoiksi, kaikkein vähimmin yhdyskuntain arvokkaimmista eli likimpänä kaupungin maita sijaitsevista osista, niin jo tämä seikka ehdottomasti velvoittaa kaupunkia yleisen terveydenhoidon nimessä varaamaan laajempia aloja, kuin se ehkä omalta osaltaan tarvitsisi, avonaisiksi paikoiksi, jotka kaikkiksi ajoiksi suojataan rakennustoiminnalta. Ja kaupungin nyt käydessä kaunistamaan ja laajentamaan ennestään olevia puistojaan on, jos periaatteessa päätetään toteuttaa niin laaja puisto-ohjelma kuin Wienin metsä- ja niittyvyöhyke tietää, katsottava että nämä meidän vanhat puistomme, jotka olisivat koko laitoksen keskeisenä ja tärkeänä osana, jo nyt saavat sellaiset rajat ja sellaisen jaotuksen, että ne vastedes käy liittäminen puistojärjestelmään. Tämän oheisessa karttaluonnoksessa olen koettanut osottaa, miten kaupungin kaikkia maita vastedes käyttäessä avonaiset paikat kävisi järjestäminen yhtäjaksoiseksi alaksi Kaisaniemestä ja Hakasalimesta lähtien Oulunkylään asti, minkä ohessa näin suunnitellun keskuspuiston yhtäjaksoisuus saataisiin aikaan puiston luoteis- ja koilliskolkasta lähtevillä kapeilla kaistaleilla. Koko puistovyöhykkeen halki kulkeva tie olisi kaikkiaan parin penikulman pituinen.

Esillä olevan ehdotuksen mukainen puistoalue käsittää Kaisaniemen, Hakasalmen, Hesperian, Eläintarhan erinäiset osat sekä Bölen ja Läntisen Viertotien välisen osan Greijuksen metsämaita. Töölönlahden pohjukka on joka taholta tämän puiston ympäröimä, jota vastoin rautatiealue Helsingin ratapihalta Fredriksbergiin asti jakaa puiston kahteen varsin erilliseen puoliskoon. Viimeksi mainitun valitettavan asianlaidan vaikutusta on koetettu mikäli mahdollista ehkäistä siten, että kaikki rautatien alueen poikki kulkevat tiet on suunnitelmassa johdettu joko raiteen alitse tahi päällitse eikä yhdessäkään kohdassa sen tasossa, joten ainakin itse jalkamies- ja ajoliikenne voi itäisen ja läntisen puistonpuoliskon välillä käydä päinsä rautatieliikenteen häiritsemättä. Toisena tärkeänä näkökohtana pääteiden suunnan määräämisessä on tässä tapauksessa, jolloin puisto on puristettuna kahden laajan toisistaan erillisen kaupunginosan väliin, ollut näitä kaupunginosia yhdistävään teiden johtaminen niin, että kaikki katujen kauttakulkuliikenne on voitu keskittää niin harvalukuisiin teihin kuin mahdollista. Esimerkkinä kuinka tärkeänä Amerikan kaupungeissa pidetään että liikenne ei saa häiritä puistoja, pyydän mainita New Yorkin Centralparkin, joka 340 hehtaarin laajuusena sijaitsee miljoonakaupungin keskustassa ja jossa kaiken kauttakulkevan jättäjäliikenteen täytyy tyytyä vain neljään syvässä uomassa kulkevaan katuun. Esillä olevaan suunnitelmaan on pantu seuraavat liikennekadut: A) lännessä ja idässä: 1) Snellmankatu, joka yhdistää Meilahden ja Greijuksen Fredriksbergin rata-alueeseen ja emäradan itäpuolisiin laajoihin kaupunginalueisiin; 2) Nordenskiöldin lehtokuja, joka on Nordenskiöldkadun jatkoa ja yhdistää Töölön kaupunginosan pohjoispään 12 kaupunginosaan ja edellä mainittuihin alueisiin; 3) Runebergin lehtokuja, joka on Runebergkadun jatkoa ja yhdistää Töölön keskiosat Kallion Helsinginkatuun; sekä 4) liikenneväylä, joka lähtien Läntiseltä Viertotieltä museon kohdalta kulkee Hakasalmen halki ja pitkin rautatien aluetta, kohoaa sen

Keskuspuiston laajuus.

Keskuspuiston liikenneväylät.

yli kohta rautatiepenkereen pohjoispuolella ja jatkuu pitkin ulomman Töölönlahden pohjoisrantaan Itäiselle Viertotielle; B) etelässä ja pohjoisessa: 1) Läntiseltä Viertotieltä kohta sokeritehtaan pohjoispuolelta alkava tie, joka menee Bölen keskustaän; sekä 2) rata-alueen länsipuolitse kulkeva Hakasalmen ja Fredriksbergin välinen tie. — Kaikki muut tiet olisi kävely-, ratsas- tahi jalkateinä luovutettava ainoastaan varsinaisen puistoliikenteen käytettäväksi. Erittäin tärkeä on tie, joka, haarautuen tiestä B: 1), leikkaa Nordenskiöldin lehtokujaa ja vie Greijukseen, missä se Snellmankadun poikki kulkevalta sillalta kohoaa ylänneille ja käy Huopalahtea kohti. Tämän tien olen ajatellut aikaisemmin mainitsemani vastaisen kehätien aluksi, joka tie kiemurtelisi koko ehdotetun puistojärjestelmän läpi ja tarjoisi kävelijöille mahdollisimman suurta vaihtelua ympäröivän tienoon maisemakuviin nähden.

Nämä yleiset näkökohdat esitettyäni teen seuraavassa lyhyesti selkoa puiston eri osista, etusijassa ottaen huomioon kaupunginpuutarhurin ehdotuksesta eroavat kohdat.

Kaisaniemi.

Kaisaniemen voi tässä sivuuttaa, koska Hallitus on aikaisemmin laatinut ja Kaupunginvaltuusto hyväksynyt eri suunnitelman tätä puistoa varten. Mielenkiintoista on kuitenkin vertailla Kaisaniemen alaa koko laitoksen alaan ja tässä valaistuksessa panna merkille sen asema ympäröivän kaupungin keskustassa ja sen omituinen muoto, mitkä seikat mielestäni lisäksi perustelevat sen käsittelemistä muista puistoista poikkeavaa ja ankarampaa arkkitehtuuria noudattaen.

Hakasalmi
ja Hesperia.

Hakasalmen ja Hesperian puistojen suunnittelussa poiketaan varsin paljon edellä mainitusta Puutarhalautakunnan suunnitelmasta, syystä että tuon suunnitelman valmistuttua Kaupunginvaltuusto on päättänyt laitettavaksi bulevardin Töölön- ja Taivallahden välille, minkätähden on katsottu olevan aikaansaatava jonkinlainen yhteys puistolaitoksen ja bulevardin välille. Hakasalmella ja Hesperialla on Töölönlahden ja vastaisen keskeisen ja hienon kaupunginosan välillä sijaitsevana suuria edellytyksiä kehittyäkseen sieväksi kaupunginpuistoksi, missä hyvin hoidetut istutukset ja nurmikot sekä ehkä jonkin verran säännöllisempi puutarha-arkkitehtuuri olisivat omansa osottamaan ja kohottamaan vierisen kaupunginosan merkitystä. Kun ei tämä kaupunginosa kuitenkaan vielä ole kokonaan järjestetty ja rakennettu, olisi mielestäni liian aikaista jo nyt, niinkuin Puutarhalautakunta on ehdottanut, yksityiskohdittain päättää alueen käytöstä, vaan olisi aluksi ainoastaan pääteiden suunnat määrättävä ja ehkä leikkikenttä tai pari erotettava kaupunginosan tarpeisiin, mutta puisto muutoin toistaiseksi ainoastaan karsittava ja siistittävä. „Karamsinin huvilan“ lähin ympäristö, joka suunnitelman mukaan muodostaisi eri osan sinänsä, olisi kuitenkin lähimmässä tulevaisuudessa lopullisesti järjestettävä, osin koska se sijaitsee lähimpänä kaupunkia, osin koska siinä ja sen välittömässä naapuristossa on edustavia, tärkeisiin sivistystarkoituksiin käytettyjä rakennuksia. Tämän alueen erottava tie, joka kulkee Läntiseltä Viertotieltä Töölönlahtea kohti, haarautuen sen kumpaisellekin puolelle, yhtyy pohjoisessa Eläintarhan tieverkkoon. — Hesperiaan on liitetty sen pohjoispuolella sijaitseva, nykyään vuokralla annettu alue, jonka länsiosaa ehdotetaan jaettavaksi tonteiksi. Vastapäätä Kansallismuseota on Viertotien vierelle museon vastapainoksi suunniteltu paikka pienemmälle julkiselle rakennukselle tämän liikennekohdan osottamiseksi ja samalla sen kohottamiseksi rakennustaiteellisessa suhteessa.

Eläintarha. Kun kuitenkin mainitusta Hakasalmen ja Hesperian järjestelystä „Tivoli“ olisi seurauksena, että työväestö menettäisi suositun juhla- ja kokouspaikan, olisi tuollaisen paikan kieltämättä huomiota ansaitsevaa ja suurta tarvetta tyydytettävä toisin tavoin. Jo Kaupunginaseமாகাavatoimikunnassa ajateltiin, että siihen tarkoitukseen olisi varattava jokin Eläintarhan osa niin likeltä nykyistä kaupunkia kuin suinkin ja pintamuodostukseltaan sen laatuinen, että sinne kävisi laittaminen sekä urheilu- ja leikkikenttiä että muita yleisiä kansanhuveja varten tarpeellisia laitoksia. Tuollaisen tivolimaisen laitoksen tulisi muodostaa eri kokonaisuus sinänsä, olla helposti suljettavissa ja sijaita niin, että mitä siellä toimitetaan ei häiritsisi viereisen puiston rauhaa. Tähän sopivaksi paikaksi ehdotetaan aluetta, joka sijaitsee heti Nordenskiöldin lehtokujan pohjoispuolella Huopatahteen ja Greijuksen vievän teiden välillä, mihin kävisi järjestäminen leikki- ja urheilukenttiä ja myös mäkistä maata tarvitsevia laitoksia („Lunapuisto“).

Niinkuin kartasta näkyy, on Eläintarhan muut osat samoinkuin Töölönlahden rantatietkin järjestetty pääasiassa saman perusaatteen mukaan kuin Puutarhalautakunnan ja herra Olssonin ehdotuksessa. Runeberg- ja Helsinginkatua yhdistävää leveätä puistotietä on hiukan oiottu täyttämällä Töölönlahden pohjoisin osa, ja haarake siitä on johdettu lahteen täyttämällä aikaansaatu saarta pitkin Eläintarhan huviloihin ja Kallion eteläosaan vievänä oikotienä. Täten syntyvä lammikko korvaisi erinomaisella tavalla Kaisaniemen joutsenlammikon, jota suunnitelmassa on tuntuvasti supistettu. Ja voisi sitä ehkä vastedes — jos tarpeelliset laitteet kustannetaan — käyttää samaan tarkoitukseen kuin esim. Chikagon puistolammikkoja, joissa lapset suorittavat vesileikkejä. On usein lausuttu, että olisi paikallaan täyttää koko lahden pohjoisosa, se nimittäin, mikä karttaan on merkitty lammikoksi; mutta siten olisi ainiaaksi menetetty se kaunis kuva, mikä syntyy, kun Mäntymäen hongat kuvastuvat tyyneen vedenpintaan.

Perinpohjaisimmat muutokset on tehty *Töölönlahden* pohjukan pääosaan, joka ehdotuksessa on saanut säännöllisen pitkulaisen muodon ja johon laajoja täytealueita on suunniteltu rautatiepenkereen laajentamiseksi. Kun tähän astisesta menettelystä, jonka mukaan valtionrautateiden toimesta on vähä vähältä täytetty lahtea etelästä pohjoiseen, olisi, jos sitä jatkuu, aikaa myöten seurauksena, että kulkuyhteys lahdenpohjukan itä-rantaa pitkin kaupungin ja Eläintarhan välillä kävisi aivan mahdolliseksi ja kun edellytettävissä on, että rautatiet vastedeskin tarvitsevat lisätilaa, olen katsonut tarpeelliseksi jo nyt koettaa viitoittaa sen alueen uloimmat rajat, minkä kaupunki täältä voi vastaisia kulkuyhteyksiä haittaamatta luovuttaa, ja on silloin etsimättä syntynyt lahden pohjukan nyt suunniteltu ääriiviiva, kun samalla on otettu huomioon, minkä muotoisena täytetty alue parhaiten voisi täyttää rautateiden tarkoituksia. Tietenkin edellytetään, että likaista viemäriverettä ei saa lahteen johtaa sekä että sen pohjaa ruopataan ja määrääjain puhdistetaan.

Läntisen Viertotien ja Alppilan väliseen nykyiseen valtatiehen nähden on tehty se muutos, että se kulkisi tunnelista rautatiepenkereen alitse hiukan etelämpänä sitä paikkaa, missä se nykyään kulkee rautatien poikki. Mainitulla tiellä lisääntymistään lisääntyvä liikenne ei ainoastaan näytä hyvin perustelevan, vaan suorastaan vaativan tuollaista toimenpidettä, joka lienee valtionrautateiden kustannettava.

Lammikko
Töölönlah-
teen.

Töölönlah-
den muoto.
Rautatie-
alueen laa-
jennus.

Alppilaan
vievä tie.

Monumentaalinen laitelma puiston suulle Sokeritehtaan vierele.

Toinenkin huomattava muutos lienee mainittava, nimittäin se mikä on tehty puiston suuhun Lätisen Viertotien varrelle, kohta Sokeritehtaan pohjoispuolelle. Helsingissä kaikkialla esiintyvän epätasaisen ja hajallisen pintamuodostuksen johdosta on ollut ja on edelleenkin vaikea kaupunginasemakaavaan sovittaa osia, jotka ehein, levollisin viivoin, väljin näköaloin, yhtenäisesti käsiteltyin ja vastakkain sopusuhtaisesti asetetuin rakennusryhmin aikaansaisivat mnnumentaalisen vaikutuksen, niinkuin esimerkiksi on Senaattorin tai Parisin ja Wienin kuuluisain paikkain laita, ja jotka osaltaan arvokkaasti osottaisivat Helsingin olevan maamme pääkaupunki ja sen sivistyksen keskus. Töölön kaupunginosan asemakaava on rakennustaiteelliselta kannalta katsoen muodosteltu ainoastaan silmälläpitäen pirteyttä, romanttista oikullisuutta ja näennäistä säännöttömyyttä, jommoiseen ovat houkutelleet osin epäsäännöllinen pintamuodostus ja sen vaatimusten tunnontarkka noudattaminen katujen suuntiin nähden, osin siihen aikaan vallinnut maku, jonka mukaan Europan keskiaikaiset kaupungit olivat haluttuja malleja uudenaikaiselle kaupunginasemakaavataiteelle. — Tilaisuutta minkään suurisuuntaisen aikaansaamiseen on Helsingin nykyisen asemakaavan alueella tuskin tarjona. Toiselta puolen sattuu varsin usein, että etsitään tonttipaikkoja julkisille rakennuksille, joita henkisen merkityksensä, suuruusmittainsa tahi rakennustaiteellisten vaatimustensa johdosta ei käy soveltaminen tavalliselle tonttialalle, mutta jotka kaikissa mainituissa kohdin aikaansaisivat eheän kuvan nähtyinä vihantaa taustaa vasten avaran avonaisen paikan tahi paikkaryhmän varrella. Eläintarhan nykyisellä suulla Lätisen Viertotien varrella on pitkävetäinen tasainen laakso, joka pohjoisessa päättyy Viertotien pohjoisen jatkoksen kohdalla olevaan varsin korkeaan vuoreen. Kun Viertotie on oleva tämän Helsingin osan keskeisenä pääkatuna, näyttää hyvin perustellulta, että siihen liittyen, s. o. sen jatkoksen vierelle edellä mainittuun laaksoon, alueelle, joka tässä tapauksessa tarjoaa varsin suuria luonnollisia etuja, varataan paikka tuollaisille monumentaalille julkisille rakennuksille ja kaiken kruunuksi sijoitetaan kadun taustaksi suuri monumentaalinen rakennus edellä mainitulle vuorelle. Suunnitelmaan liitettyssä tämän puiston osan vaihtopuolisessa ehdotuksessa osotetaan, miten tämä laitos aluksi olisi ajateltavissa sovitettuksi ankaratyyliin puutarha-arkkitehtuuriin. — Koko tämän järjestelyn johdosta, mutta siitä riippumattakin, ja jotta puisto lännessä saisi rakennustaiteellisesti pyöristetyn rajan, on ehdotuksessa näytetty sellainen Florantien tonttien uudestijärjestely, että sitä varten olisi hankittava asianmukainen asemakaavan muutos.

Florantien asemakaavan muutos.

Eläintarhan yksityiskohdainen järjestely.

Muutoin on tässä suunnitelmassa pysytetty nykyiset ja kaupunginpuutarhurin ehdottamat päätiät. Sitä vastoin ei näytä varsin hyvin harkitulta, että Puutarhalautakunnan tavoin jo nyt yritettäisiin määrätä koko tämän laajan alueen seikkaperäinen jaoitusohjelma. Tässä kohden lienee meneteltävä sangen varovasti, erittäinkin huomioonottaen, että luonto tarjoaa erinomaisen hyvää tilaisuutta todellisen „luonnonpuiston“ aikaansaamiseen, semmoisen, joka aikaansaadaan harsimalla ja hoitamalla ennestään olevia puita, harventamalla toisin paikoin, lannoittamalla toisin, ja ennen kaikkea *joka* kohtaan painamatta sitä puutarhamaista leimaa, minkä taajaan kulkevat, siroasti kaareilevat hiekkakäytävät saavat aikaan. Metsä- ja mäkipaikkoihin olisi tasaisemmille aloille järjestettävä

laajoja yhtäjaksoisia nurmikkoja, niin käytettyjä, että yleisö saisi niille astua, ja niin sovitettuina toistensa suhteen, että metsäisten mäkien välistä avautuisi laajoja näköaloja. Asuntokortteleja päin olevilla puiston rajoilla pitää puita kasvaa niin taajassa, että puiston vierellä olevat rakennukset peittyvät näkyvistä. Tämä on sääntö, jota noudatetaan kaikkialla Amerikan uudenaikaisissa puistoissa.

Erityistä huolenpitoa ansaitsee radan itäpuolella Alppilan ympärillä sijaitseva puiston Alppilaa osa. Sen taajaa havumetsää kasvavista ylännteistä, sammaleen ja vaivaismäntyjen peit- ympäröivä tämistä mäistä sekä ihanista näköalapaikoista voi oikein järjestelemällä muodostaa väären- puistoalue. tämättömän palasen Suomen luontoa pääkaupungin sydämeen. Jotta korkein vuori säilyisi kaupungin huomattavimpana näköalapaikkana, olisi tärkeätä, että Diakonissalaitok- selle luovutettu, mutta toistaiseksi käyttämätön Helsinginkadun tontti N:o 45 joko liitet- täisiin puistoalueeseen tahi myös että sen rakennusoikeuksia rajoitettaisiin. Tämän kor- vaukseksi voisi laitokselle ehkä tarjota etelämpää maata, joka nykyään on luovutettuna huvila-alueeksi.

Eläintarhan nykyinen huvila-alue on Kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen Eläintarhan mukaan vastedes käytettävä puistoksi, jommoiseksi se varsin hyvin soveltuukin. Pitkin nykyinen Töölönlahden rantaa kulkisi leveä, istutuksilla varustettu kävelytie, joka välittömästi huvila-alue. yhtyisi pitkin rautatiepenkereen itälaitaa kulkevaan tiehen sekä Kaisaniemen kävelyteihin. Tähän osaan puistoa muutoin on vallitseville ylännteille varattu paikkoja monumentaali- sille rakennuksille ja tänne teetettävät leveämmät tiet sovitettu näiden rakennusten mukaan. Tänne Helsingin vastainen kansanpuisto syntyy.

Stadion. Päin vastoin kuin Puutarhalautakunta on ehdottanut, ei esillä olevassa suunnitelmassa ole osotettu erityistä paikkaa „stadionia“ varten, kun Eläintarhan nykyisen urheilukentän, joka on kooltaan yhtä suuri kuin Tukholman stadion, voi tarpeen vaatiessa tähän tarkoitukseen käyttää. Jos erikoista aluetta tähän tarkoitukseen pidetään suotavana, näyttää minusta kuin olisi Gumtähden mailta Träskin viereltä saatavissa tilavampi ja pintamuodostuksensa puolesta sopivampi paikka kuin Puutarhalautakunnan ehdottama.

Kaupunginpuutarhaa varten on varattu sama paikka kuin Puutarhalautakunnan ehdotuksessa, mutta alaa on hiukan supistettu.

Greijuksen metsät olisi pysytettävä sinällään ja vain kaikkein välttämättömmät tiet tehtävä sekä tarpeellinen harvennus, perkaus ja ruokkominen keveällä kädellä toimitettava. Puistoalueen luoteisrajan on pintamuodostus määrännyt ja rajalinjaksi on käytetty ensimmäistä mukavaa tietä, minkä on käynyt Viertotieltä johtaminen Pikku Huopalahden itäosiin. Puistohaarakkeen tulisi kuitenkin näistä metsistä ulottua Huopalahteen (katso yleiskarttaa), jotta kävijät voisivat täällä päästä veden partaalle ja alue kävisi jonkin verran vaihtelevammaksi. Koillisessa on Böle metsäalueen luonnollisena rajana, joka alue, niinkuin edellä mainittiin, verraten kapeana puistokaistaleena jatkuisi Bölen järjestämättömäin maiden halki yhtyäkseen kauempana pohjoisessa oleviin erillisiin kaupunginalueisiin.

Teiden
leveys.

Puutarhalautakunnan suunnitelmassa käytettyjä tieleveyksiä näyttää eräissä tapauksissa käyvän kaventaminen, erittäinkin huomioonottaen että niitä voi myöhemmin levittää, jos tarve vaatii. Näitä leveyksiä ei kuitenkaan olisi lopullisesti määrättävä, ennenkuin tarkat yksityiskohtaiset suunnitelmat on puiston eri osia varten laadittu ja teiden poikittaisprofileja tutkittu.

Jotta saisi käsitystä ehdotetun Helsingin keskuspuiston laajuudesta verrattuna eräisiin tunnettuihin ulkomaisiin puistoihin, esitetään seuraavassa muutamia numerolukuja:

<i>Helsinki:</i>		<i>Parisi:</i>	
Kaisaniemi	noin 12,8 ha	Bois de Boulogne	noin 847 ha
Hesperia ja Hakasalmi	” 8,7 ”	Bois de Vincennes	” 921 ”
<u>Eläintarha ja Greijus</u>	<u>” 190,4 ”</u>		
Koko keskuspuisto	noin 211,9 ha	<i>Wieni:</i>	
		Wald- und Wiesengürtel	
		noin 4,400 ha	
<i>Tukholma:</i>		<i>Boston:</i>	
Varsinainen Eläintarha	noin 210 ha	Kaikkiaan	
Humlegården	” 13 ”	noin 6,116 ha	
<i>Berlini:</i>		<i>New York:</i>	
Thiergarten	noin 225 ha	Central Park	
		noin 340 ha	
<i>Lontoo:</i>		<i>Chikago:</i>	
Battersea Park	noin 70 ha	Paitsi valtavia yhtäjaksoisia puistoja on 63	
Kensington ”	” 57 ”	pienempää 1—25 ha:n laajuista puistoa.	
Hyde ”	” 158 ”		
Regents ”	” 190 ”		
Victoria ”	” 117 ”		
Green P. James }	” 70 ”		
Palace Garden }			

Jos olettaa Helsingissä ympäristöineen vastedes olevan 400,000 asukasta ja että tänne, paitsi nyt ehdotettua keskuspuistoa, ei järjestetä mainittavia avonaisia alueita, olisi kutakin asukasta kohti puistoalaa 12,5 m². Vastaavat alat ovat nykyään:

Barmenissa	13,1	$\frac{m^2}{asuk.}$
Hannoverissa	9,3	”
Charlottenburgissa	10,5	”
Münchenissä	12,3	”
Mannheimissä	14,9	”
Bostonissa	38,2	”

Lopuksi pyydän huomauttaa, että on tärkeätä, ettei näitä puistoalueita vastedes käytetä niille vieraisiin torkoituksiin, esim. huvilain ja sairaalain paikaksi. Miten sellainen tehokas suojeleminen on aikaansaataavissa, on vaikea sanoa, mutta näyttää siltä kuin ei esivallan vahvistama kaupunginasemakaava yksin tarjoisi tässä kohden riittäviä takeita. Kun tarpeellista tilaa jollekin kaupungin rakennukselle ei ole saatavana rakennettaviksi tarkoitetuilta alueilta, on jo nyt osottautunut, että luodaan ahnaita katseita puistoihin (esimerkkejä: Eläintarhan huvilat, kulkutautisairaalat, keskuskirjasto) ja houkutus varmaankin lisääntyy sikäli kuin kaupunki kasvaa. Varovainen ja kaukonäköinen kunnallispolitiikka näyttää sentähden vaativan, että kaupunki pitää varalla erityisiä muita alueita tuollaisiin arvaamattomiin tarpeisiin.

Puisto-
alueen
suojeleminen.

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorissa, marraskuulla 1912.

Bertel Jung.

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorille.

Allekirjoittaneet 14:nneen kaupunginosan korttelissa N:o 525 olevain tonttien L. Viertotien N:o 9 ja Florantien N:o 2 omistajat vakuuttavat täten Helsingin kaupungille oikeuden minkäänlaista hyvitystä antamatta hankkia voimassa olevaan kaupunginasemakaavaan sellaisen muutoksen, jonka johdosta meidän tonttimme tulevat uudestijärjestyiksi kaupunginasemakaava-arkkitehdin tammikuun 17 päivänä 1913 laatiman, meille näytetyn ehdotuksen mukaisesti, kuitenkin sillä edellytyksellä, ettei tonttiala vähene sekä että meille maksutta toimitetaan uudet mittaus- ja saantokirjat.

Helsingissä, huhtikuun 1 päivänä 1913.

p.p. Julius Tallberg.

Gunnar Tallberg.

Lyhennysote Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallituksen pöytäkirjasta tammikuun 17 päivältä 1913.

15 §.

Hallitus, joka siten oli yleispiirteinyhtynyt kaupungin asemakaava-arkkitehdin muodostelemaan kaupunginpuutarhurin laatimaan vastaisen puiston järjestämisehdotukseen, katsoi olevan esitettyyn suunnitelmaan tekeminen seuraavat muutokset:

1) Töölönlahden pohjoiseen täytettyyn osaan Helsinginkadun ja Läntiseltä Viertotieltä nykyään lähtevän ajotien väliseksi yhdysväyläksi aiottu tie järjestettäisiin kaupunginpuutarhurin ehdotuksen mukaisesti, niin että tie kulkisi aivan pitkin lahden pohjoisrantaa;

2) Hakasalmen halki Töölönlahteen päin kulkevan tien varrelle varattaisiin vastapäätä Kansallismuseota paikka pienemmälle julkiselle rakennukselle, joka Viertotien länsipuolella sijaitsevan Kansallismuseon pienoiskokoisena vastakohtana saattaisi viereisen Läntisen Viertotien osan huomattavaksi; sekä

3) kohta Kulkutautisairaalan alueen länsipuolitse kulkevaa tietä katsottiin olevan jossain määrin suoristettava siirtämällä sitä hiukan idemmäksi, ja oli edellä esitettyjen näkökohtain mukainen kirjelmä asiasta lähetettävä Rahatoimikamariin.

Viimeksi mainittua päätöstä samoin kuin sitäkin päätöstä vastaan, että Hallitus hyväksyi kaupunginasemakaava-arkkitehdin ehdottaman Töölönlahden rajan, josta muun muassa seuraisi, että lahden pohjoisosaan laitettaisiin isonlainen lammikko, pani jäsen, intendentti Kart Appelherg, vastalauseen näistä töistä koituvain kalliiden kustannusten johdosta.

Vakuudeksi:

A. L. von Knorring.

Generell framställning av en föreslagen

Centralpark

jämte därmed sammanhängande

Skogs- och parkgördel

i
Helsingfors.

Helsinkiin ehdotetun

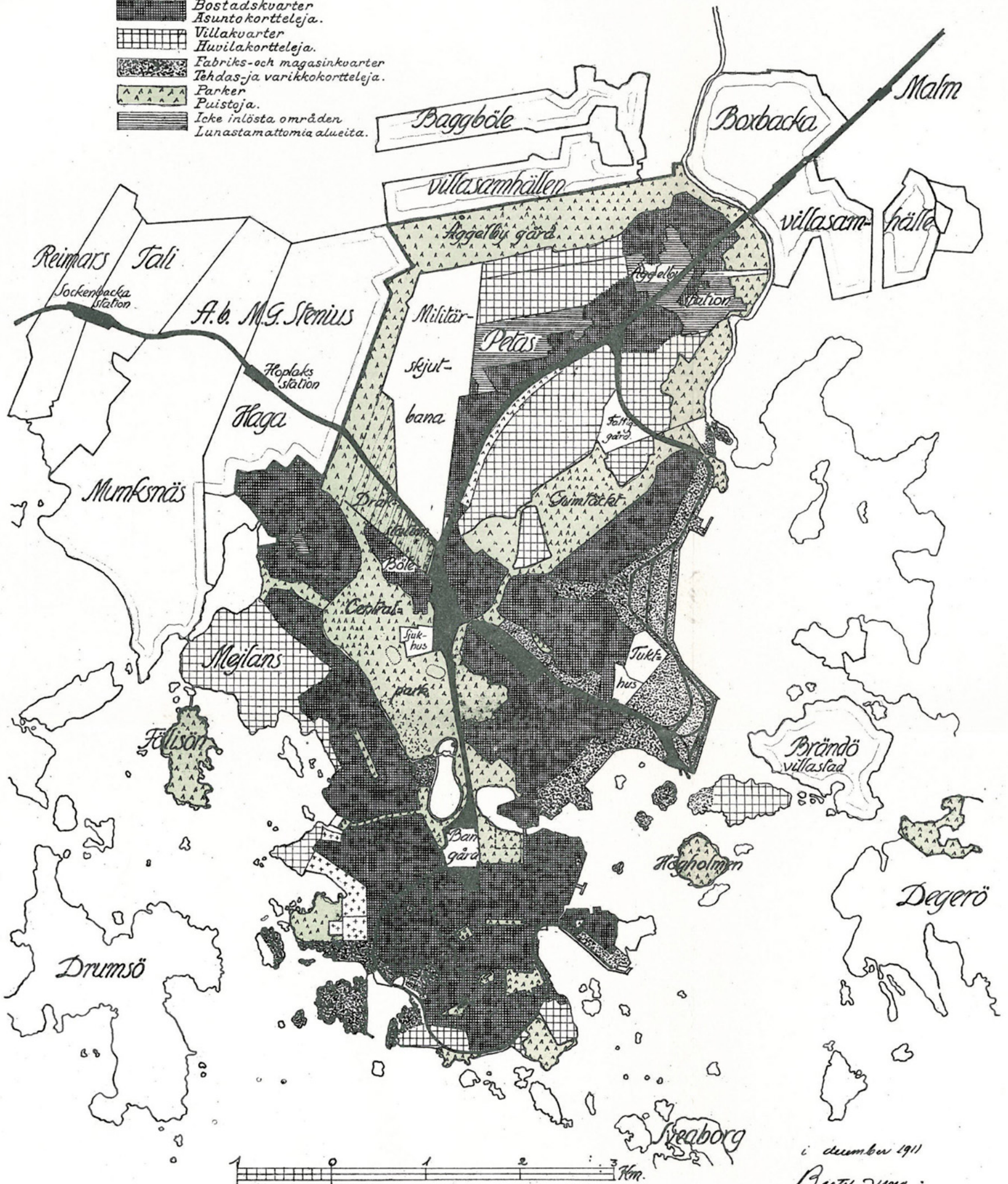
Keskuspuiston

sekä siihen kuuluvan

Puistovyöhykkeen

yleinen esitys.

- Bostadskvarter
Asuntokortteleja.
- Villakvarter
Huvilakortteleja.
- Fabriks- och magasin-kvarter
Tehdas- ja varikkokortteleja.
- Parkar
Puistoja.
- Icke inlösta områden
Lunastamattomia alueita.

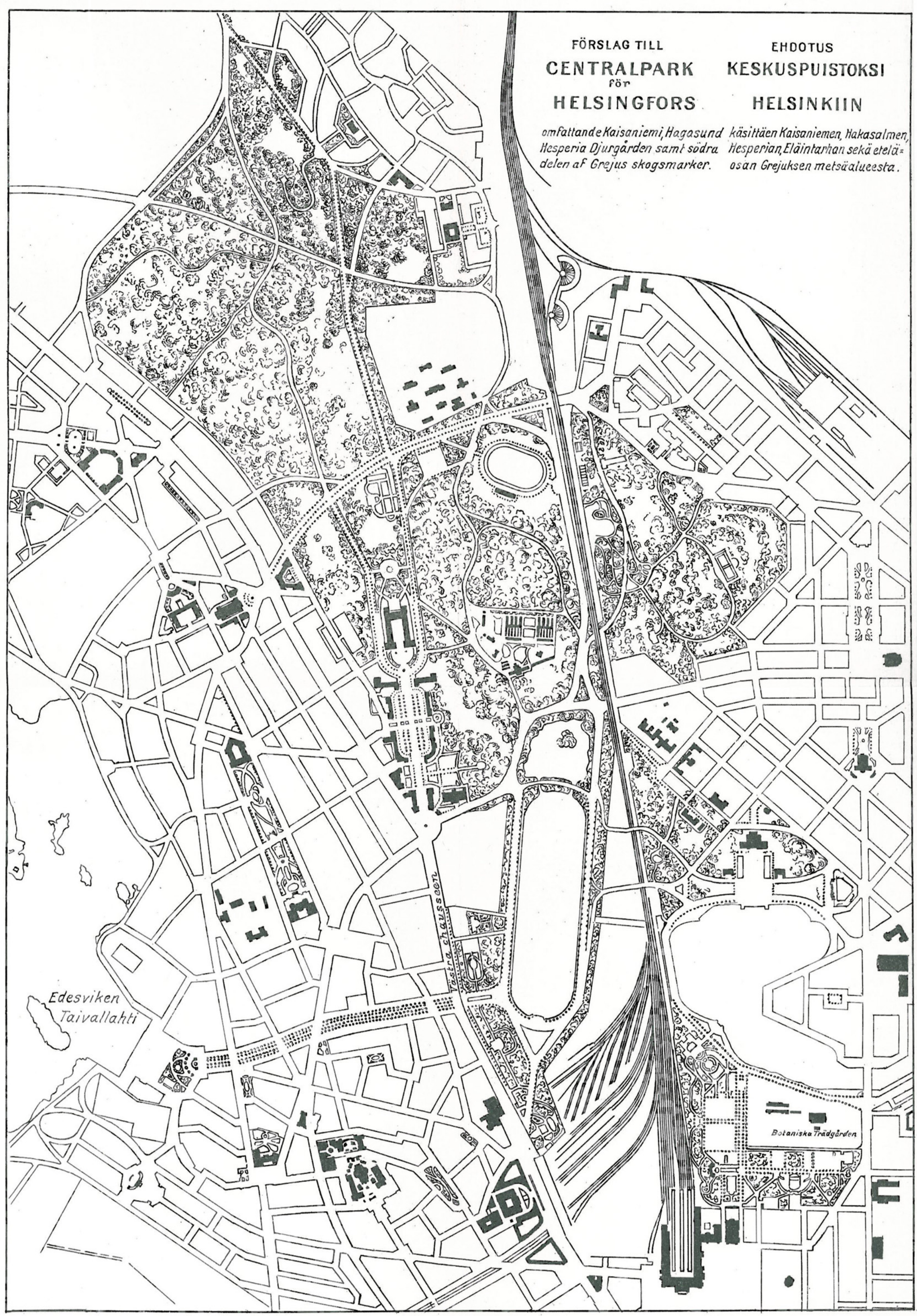

i december 1911
Bertel Jung

FÖRSLAG TILL
CENTRALPARK
för
HELSINGFORS

EHDOTUS
KESKUSPUISTOKSI
HELSINKIIN

*omfattande Kaisaniemi, Hagasund
Hesperia Djurgården samt södra
delen af Grejus skogsmarker.* *käsittäen Kaisaniemen, Hakasalmen,
Hesperian, Eläintarhan sekä etelä-
osan Grejuksen metsäalueesta.*

Edesviken
Taivallahti

Botaniska Trädgården

Mietintö, kaupungin elintarpeiden huojistamista tarkoittavan esitysehdotuksen johdosta asetetun komitean antama.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Marraskuun 26:ntena 1912 päivätyssä esitysehdotuksessa Helsingin Kaupunginvaltuustolle ehdottivat herrat Leo Ehrnrooth, Ossian Häggman, Allan Serlachius, Artur Tollet, E. W. Walldén ja V. von Wright (*Kvston pain. asiakirj. N:o 75 vuodelta 1912*) „että Kaupunginvaltuusto päättäisi antaa komitean tehtäväksi harkita, mihin toimenpiteisiin kunnan taholta olisi ryhdyttävä elintarpeiden hinnan huojistamiseksi kaupungissa, sekä Kaupunginvaltuustolle tehdä tästä harkinnasta johtuvat esitykset ja ehdotukset“.

Esitysehdotus asiasta.

Esitysehdotuksen tekijät lausuvat perusteluissaan, että heistä oli näyttänyt siltä, kuin ei Helsingin Kaupunginvaltuuston enää tulisi viivytellä huomionsa kohdistamista elintarvekysymykseen kaikessa laajuudessaan, vaan että olisi hetimiten ryhdyttävä valmistaviin toimenpiteisiin tässä kiireellisessä, mutta ei suinkaan helposti ratkaistavassa yhteiskunta-asiassa. Useat elintarpeiden hintatasoon vaikuttavista tekijöistä ovat sen laatuja, että niiden vaikutus on kunnan toimesta aikaansaadulla käytännöllisellä järjestelyllä ainakin jonkin verran ehkäistävissä tai kokomaan torjuttavissa. Esitysehdotuksen tekijäin käsityksen mukaan tyydytettäisiin tässä puheena olevaa tarkoitusta parhaiten asettamalla kunnallinen elintarvelautakunta, joka kiinnittäisi tähän kuuluviin oloihin yhtämittaista, tarkkaa huomiota ja jonka toiminta sentähden olisi järjestettävä kiinteämpiin muotoihin kuin Kaupunginvaltuuston erinäisiä tärkeämpiä asioita valmistelemaan asetettujen valiokuntain tai komiteain työ. Asian ollessa nykyisessä verraten selvittämättömässä tilassaan, ja kun meidän maassa toistaiseksi puuttuu perinpohjaisempaa kokemusta tältä toimialalta, oli kuitenkin katsottu olevan rajoittuminen Kaupunginvaltuustolle tekemään edellä mainittu esitysehdotus.

Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti Kaupunginvaltuusto joulukuun 10 päivänä 1912 asettaa komitean esitysehdoituksessa tarkoitettua tehtävää täyttämään ja valitsi komitean jäseniksi allekirjoittaneet, joista allekirjoittanut Häggman on komitean valitsemana toiminut sen puheenjohtajana ja allekirjoittanut Snellman sihteerinä.

Siten saamaansa tehtävää täyttääkseen saa komitea Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi esittää seuraavaa.

Elintarpeiden
hinnan kohoaminen.

Miltei koko Europassa on viime vuosina kuulunut valituksia kohoamistaan kohoavain elintarvehintain johdosta. Erittäin äänekäs on tämä valitus ollut Saksassa, missä kalliit lihanhinnat tuntuvasti kohottavat elantokustannuksia. Mutta pohjoismaissakin, eritoten suuremmissa kaupungeissa, on hintain kohoaminen herättänyt vakavaa huolta, enimmin tietenkin huono-osaisemmissa yhteiskuntaluokissa. Meillä Suomessakin on tätä hintain kohoamista ollut huomattavana, etusijassa maamme pääkaupungissa.

Tämän hintain kohoamisen laajuuden osottamiseksi on selvitys asiasta Teollisuushallituksen julkaisemassa Työtilastollisessa Aikakauslehdessä. Vuodesta 1907 lähtien annetaan siinä säännöllisesti tietoja erinäisten elintarpeitten ja muiden kulutustavarain hinnoista 21 paikkakunnalla maassamme. Tietoja kokoovat sitä varten olevat asiamiehet, joiden tulee vähintään kerran viikossa merkitä muistoon tavallisimpain elintarpeiden vähittäiskaupassa maksetut tori-, kauppahalli- ja myymälähinnat. Tässä on noudatettava sitä järjestystä, että muistoon ei merkitä parhaimman eikä myöskään ala-arvoisen, vaan suuren yleisön kuluttaman tavallisen tavarain hinta. Siten saatu aineisto ei tosin liene virheetöntä, mutta kuitenkin niin hyvää kuin ylipäättäen on saatavissa. Kun ensimmäisenä vuonna 1907 käytetty kaavake ei ollut täysin sopiva, minkätähden se muutettiin ja täydennettiin vuodeksi 1908, ei seuraavassa aina ole voitu ottaa tätä ensimmäistä vuotta huomioon.

Hintain kohoaminen
Helsingissä.

Helsingissä noina vuosina vallinneisiin hintasuhteisiin nähden käy mainitusta selvityksestä ilmi pääasiassa seuraavaa.

Kuorimaton maito maksoi vuonna 1907 18 p., 1908 vuoden alusta 20 p., mutta vuodesta 1912 lähtien 21 p. Kuorittu maito maksoi ensinmainittuna vuonna 8 p., seuraavina kunakin 9, 10 ja 11 p.

Pöytävoinin hinta oli vuonna 1907 278 p., on sittemmin kaiken aikaa kohonnut vuoteen 1912, jolloin se oli 325 p., mutta viime vuonna 315 p. Vuoteen 1908 verraten on kohoaminen ollut 16 p. eli 5.4 ^o/_o. Ruokavoi, jonka hinta vuonna 1908 oli 264 p., maksoi vuonna 1912 280 p. eli 16 p. enemmän, mutta vuonna 1913 ainoastaan 263 p.

Suomalaiset munat maksoivat vuonna 1908 258 p., minkä jälkeen hinta seuraavana vuonna kohosi 283 penniin, laskeusi vuonna 1910 jälleen 268 penniin ja

kohosi vuonna 1911 289 penniin. Vuonna 1912 laskeusi hinta 272 penniin ja oli vuonna 1913 274 p. eli 6.2 % korkeampi kuin vuonna 1908.

Venäläisten munain hinta on miltei herkeämättä kohonnut. Vuonna 1912 ne maksoivat 189 ja viime vuonna 192 p., siis 27 p. eli 16.4 % enemmän kuin 1908.

Perunain hinta on viime vuosina kohonnut sangen nopeasti. Vuonna 1911 oli hinta 39 p., vuonna 1912 kokonaista 44 p., mutta viime vuonna 40 p.

Herneiden hinta on ollut eri vuosina 32, 33, 34, 35, 40, 44 ja 38 p. ja siis vuodesta 1907 kohonnut 6 pennillä eli 18.7 %:lla.

Vehnäjauhojen hinta on vuodesta 1908 kohonnut 2 pennillä kiloa kohti, jota vastoin ruisjauhojen hinta oli viime vuonna 3 p. halvempi kuin 1908. Kaikkien suurimalajien hinta on vuodesta 1907 lähtien kohonnut.

Kova ruisleipä on eri vuosina maksanut 33, 40, 37, 40, 36, 41 ja 39 p. Pehmeän ruisleivän hinta on ollut 30, 33, 31, 28, 30, 30 ja 30 p.

Eri lihalajien hinnat eivät ole vuosina 1907—1911 näyttäneet selvää pyrkimystä kohoamaan, vaan ovat eri vuosina toisinaan kohonneet, toisinaan laskeutuneet. Mutta kahtena viime vuonna ovat kaikki lihanhinnat tuntuvasti kohonneet. Lihanhintaan vaihteluja valaisee seuraava yhdistelmä.

	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	Lisäännys 1911—1913	
	p.	p.	p.	p.	p.	p.	p.	p.	%
Tuore naudanliha: paisti	112	114	106	107	103	113	123	20	19.4
” ” liemiliha	85	89	80	82	78	90	101	23	29.5
Palvattu tai savustettu naudanliha	—	181	169	158	167	172	202	35	21.0
Juottovasikka	148	157	158	167	161	177	182	21	13.0
Juottamaton vasikka	110	97	88	83	86	86	93	7	8.1
Tuore lampaanliha	142	154	143	146	141	149	163	22	15.6
Palvattu tai savustettu lampaanliha	169	178	178	163	169	176	195	26	15.4
Suolattu lampaanliha	—	—	183	143	—	178	180	—	—
Tuore silava	147	155	151	152	146	156	166	20	13.7
Palvattu silava	216	213	206	215	200	211	238	38	19.0
Suolattu ”	—	155	152	152	146	155	165	19	13.0
Amerikalainen silava	—	—	—	—	—	133	146	—	—

Seuraavat numeroluvut valaisevat kalanhintain vaihteluja vuosina 1908—1913.

	1908	1909	1910	1911	1912	1913	Lisäännys 1908—1913	
	p.	p.	p.	p.	p.	p.	p.	%
Tuore kala: hauki	142	141	135	139	137	142	0	0.0
” ” ahven	96	95	101	95	95	97	1	1.0
” ” kuha	207	229	229	218	245	234	27	13.0
” ” lahna	138	131	123	129	133	142	4	2.9
” ” muikku	—	55	111	65	60	75	—	—
” ” silakka	45	40	43	39	43	46	1	2.2
Suolattu kala: silli	83	85	86	85	85	87	4	4.8
” ” silakka	41	40	40	39	42	47	6	14.6
” ” siika	196	189	185	198	197	211	15	7.6

Vuodesta 1908 vuoteen 1913 on hintain kohoaminen ollut suurin kuhaan ja suolattuun silakkaan nähden, joista viimeksi mainittu kalalaji on köyhemmälle väestölle tärkeä ravintoaine. Muiden kalalajien hinnannousu on ollut varsin vähäinen. Tämä asianlaita johtunee ainakin osittain siitä, että kalakaupan alalla kaupungissa toimii osuuskunta, jonka toimiala nyttemmin on kehittynyt melko laajaksi ja joka ei etupäässä tavoittele mahdollisimman suurta voittoa.

Kahvin hinta on yhtämittaa kohonnut. Hinnat ovat eri vuosina olleet 193, 198, 197, 203, 279, 305 ja 306 p. Vuodesta 1907 lähtien on hinta siis kohonnut kokonaista 113 p. eli 58.5 %. Tämä suuri hinnannousu lienee ainakin osittain selitettävissä siten, että nyttemmin yleisesti käytetyt kahvilajit laadultaan ovat aikaisemmin käytettyjä paremmat.

Sokerinkin hinta on kohonnut 110 pennistä 1907 ja 116 pennistä 1911 118 penniin vuosina 1912 ja 1913.

Petrolin hinta on vuodesta 1911 kohonnut 16:sta 20 penniin.

Halkojen hinnat eivät ole mainittavasti muuttuneet.

Syiden
laatu.

Koettaessaan etsiä tämän yleisen hinnannousun syitä, huomaa helposti, että ne ovat varsin erilaatuisia. Toiselta puolen ei ole ajateltavissa, että hinnannousu miltei koko Euroopassa voisi johtua muista kuin aivan yleisistä syistä. Tuollaisena yleisenä syynä on mainittu rahan alenemistaan aleneva arvo. Eri maissa tulee tähän lisäksi tilapäislaatusempia syitä, niinkuin vuodentulo eri vuosina sekä tulliolot. Sitä paitsi vaikuttavat jonkin paikkakunnan hintamuodostukseen aivan paikallisetkin olot. On selvä, että ensinmainittu yleinen syy ei ole mitenkään poistettavissa, ja yhtä vähän

ovat vuodentulon määrät muutettavissa. Mitä taas tullioloihin tulee, on maamme tähän asti ollut siinä onnellisessa asemassa, että se voi tullivapaasti tuottaa tarvitsemansa viljan, kun oma tuotanto ei riitä väestön tarpeisiin. Tässä kohden on kuitenkin odotettavana jyrkkä muutos, sittenkun venäläisten jauhontuottajain ja myllynomistajain hyväksyen vaatima vilja- ja jauhotulli tulee toimeen. Valitettavasti ei myöskään ole meidän vallassamme nykyoloissa estää tätä toimenpidettä, joka on niin suuressa määrin korottava tärkeimmän elintarpeemme, leivän, hintaa.

Sitä suurempaa tarmoa on sentähden pantava elintarpeiden hintaa kohottavain paikallisolujen korjaamiseen.

Lyhyt selvitys näistä oloista lienee tässä paikallaan.

Samaten kuin kaikki suurenlaiset kaupungit tuottaa Helsinkiin tuskin mitään Tuonti Helsinkiin. asukkaalleen ravinnoksi kelpavaa. Kaupunki on kokonaan ulkoapäin tulevan tuonnin varassa.

Tämä tuonti käy tänne joko rautateitse, meritse tahi maanteitse.

Vielä muutama vuosi takaperin oli emärata Keravalta, Hyvinkäältä ja Riihimäeltä lähtevine haarakeineen pohjoisesta päin ainoa tuontia välittävä rautatie. Karjan kautta Turkuun kulkevan rannikkoradan valmistuttua tuli lisää uusi tuontiväylä, jonka merkitys on kasvamistaan kasvanut.

Seuraavassa yhdistelmässä mainitaan vuonna 1912 rautateitse saapuneiden ja lähetettyjen tavarain määrät sekä niiden välinen erotus. Milloin tämän erotuksen edessä on merkki +, osottaa se Helsinkiin jäänyttä määrää (vientä ulkomaille on niin vähäpätöinen, ettei sitä tarvitse ottaa lukuun) ja taas merkki — osottaa, että täältä on lähetetty enemmän kuin tänne on tuotu.

	Saapunut	Lähetetty		Erotus
Rukiita	358 tonnia	2,225 tonnia	—	1,867 tonnia
Kauroja	2,619 "	179 "	+	2,440 "
Ohria ja muuta viljaa	580 "	5,865 "	—	5,285 "
Jauhoja ja suurimoja	4,014 "	23,608 "	—	19,594 "
Perunoita ja juurikasveja	2,311 "	618 "	+	1,693 "
Heiniä ja olkia	5,810 "	633 "	+	5,177 "
Maitoa	39,855 "	94 "	+	39,761 "
Voita	2,065 "	215 "	+	1,850 "
Lihaa	6,998 "	307 "	+	6,691 "
Kalaa	1,001 "	2,703 "	—	1,702 "
Suolaa	1,198 "	5,151 "	—	3,953 "
Sokeria	773 "	7,077 "	—	6,304 "
Kahvia, teetä ja kaakaota	244 "	1,799 "	—	1,555 "
Paloviinaa ja viinejä	1,053 "	855 "	+	198 "
Olutta ja muita mallasjuomia	183 "	463 "	—	280 "
Marjoja ja hedelmiä	2,918 "	1,044 "	+	1,874 "
Halkoja	156,647 "	3,040 "	+	153,607 "

Enimmin on siis Helsinkiin tuotu kuroja, perunoita ja juurikasveja, heiniä ja olkia, maitoa, voita, lihaa, marjoja ja hedelmiä sekä halkoja. Nämä ovat kaikki omasta maasta saatuja tuotteita. Täältä lähetetyt tavarat taas ovat sellaisia, joita joko tuotetaan maahan tai myös jalostetaan täkäläisissä tehtaissa, niinkuin rukiit, ohrat, jauhot ja suurimat, kala, suola, kahvi, tee ja kaakao ensinmainittua sekä sokeri jälkimmäistä laatua.

Eräisiin edellä mainittuihin kulutustavaroihin nähden on komitea katsonut tarpeelliseksi Rautatiehallituksen tilastokonttorista hankkia seikkaperäisempiä tietoja nähdäkseen miltä asemilta näitä tavaroita tuodaan Helsinkiin, mikä seikka ei tule näkyviin painetuista kertomuksista. Nämä tiedot koskevat perunoita ja juurikasveja, maitoa, voita, lihaa ja halkoja. Saamansa aineiston on komitea laatinut tämän oheisessa taulukossa esitetyn yhdistelmän muotoon. Sörnäsän ja Fredriksbergin asemat on, ne kun sijaitsevat Helsingin kaupungin alueella, luettu vastaanottaviksi asemiksi.

Kolmena vuonna 1910—1912 on mainittujen tavarain tuonti rautateitse ollut seuraava:

	1910	1911	1912
Perunoita ja juurikasveja	1,135 tonnia	1,880 tonnia	2,311 tonnia
Maitoa	36,975 "	40,072 "	39,855 "
Voita	2,102 "	2,173 "	2,065 "
Lihaa	5,861 "	6,327 "	6,998 "
Halkoja	116,481 "	131,400 "	156,647 "

Tauluissa olevain tietojen perusteella tulee seuraaviin tuloksiin rautateitse käyneeseen tuontiin nähden vuonna 1912.

Perunat ja juurikasvit. Tuonti näyttää olevan kutakuinkin riippumaton etäisyyksistä. Suurin samalta asemalta lähetetty määrä, 357 tonnia, tulee Pietarista. Muutoin saapuu miltei kaikilta rataosilta miltä minkin suuruisia määriä.

Maito. Mitä maitoon tulee, on sen tuontialue varsin rajoitettu. Maitoa tuodaan Helsinkiin ainoastaan Helsingin—Karjan—Turun, Helsingin—Tampereen, Porvoon, Hyvinkään—Hangon ja Riihimäen—Vesijärven rataosilta sekä vähäpätöinen määrä myöskin Toijalan—Turun radan varsilta.

Helsingin—Karjan—Turun rataosa. Huomattavimmat tuontiasemat ovat Esbo, Köklaks, Kyrkslätt, Sjundeå ja Ingå, mutta vielä niinkin etäältä kuin Salosta tulee melko suuria määriä. Mainittavamman tuonnin raja on 70 km päässä Helsingistä, mutta vielä 144 km:kin päästä tulee maitoa tänne.

Helsingin—Tampereen rataosa. Huomattavimmat tuontiasemat ovat Tikkurila, Kerava, Järvenpää, Hyvinkää, Riihimäki, Turenki, Parola ja Toijala. Pääasiallisen tuonnin rajana on Turenki, 94 km:n päässä, mutta varsin tuntuvia määriä tulee Toijalasta asti, 147 km:n päästä.

Porvoon rataosa. Niitä tämän yksityisradan asemia, joilta maitoa saapuu, ei mainita, mutta pisin matka ei voi olla 62 km suurempi.

Hyvinkään—Hangon rataosa. Huomattavimmat tuontiasemat ovat Otalampi, Ojakkala, Nummela ja Lohja, mutta maitoa saapuu vielä niinkin kaukaa kuin Mjölbolstasta. Pääasiallinen tuonti rajoittuu 123 km:n etäisyyteen, mutta matkaa Mjölbolstaan on 150 km.

Riihimäen—Vesijärven rataosa. Tärkein tuontiasema on Järvelä, eikä sen loitompaa saavu maitoa. Raja on 104 km:n päässä.

Toijalan—Turun rataosa. Maitoa tuodaan ainoastaan Humppilan asemalta 189 km:n päästä.

Maitoa tuodaan siis säännöllisesti ja suuremmin määrin kaikkien likinnä Helsinkiä olevain rataosain 70—120 km:n matkan päässä sijaitsevilta asemilta, mutta lisäksi eräät 150—190 kilometrinkin päässä olevat asemat lähettävät maitoa kaupunkiin.

Voi. Likinnä Helsinkiä olevilta rataosilta saapuu voita Helsinkiin sangen vähän. Ainoastaan Hangosta (137 km) saapuu mainittavampia määriä. Pitemmän matkan takaa saapuu suurenlaisia voimääriä Seinäjoelta (419 km), Pietarista (442 km), Ylivieskasta (631 km), Kauhavalta (456 km) ja Kuopiosta (465 km). Voin kuljetus on siis jokseenkin riippumaton matkan pituudesta.

Liha. Paikkakunnat, joista Helsinkiin tuodaan lihaa, ovat hajallaan pitkin miltei koko rautatieverkkoa. Tärkeimmät tuontiasemat ovat: Salo (144 km), Hämeenlinna (108 km), Vesijärvi (131 km), Urjala (166 km), Humppila (189 km), Loimaa (209 km), Pori (323 km), Äetsä (258 km), Tervajoki (461 km), Seinäjoki (419 km), Sydänmaa (396 km), Orivesi (229 km), Pietari (442 km), Kauhava (456 km), Ylivieska (631 km) ja Mäntyharju (263 km). Lihantuonti näyttää siis olevan varsin riippumaton väli-matkoista.

Halot. Halkojen tuontialue on yhtä jyrkästi rajoitettu kuin maidonkin. Pääasiallisimmin tuodaan halkoja likinnä Helsinkiä sijaitsevilta rataosilta, rajakohtina Hanko, Turku, Tampere ja Vesijärvi.

Helsingin—Karjan—Turun rataosa. Suurimmat tuontiasemat ovat Esbo, Kyrkslätt, Sjundea, Täkter, Ingå ja Koski, s. o. enintään 115 km:n päässä.

Helsingin—Tampereen rataosa. Tämän rataosan miltei kaikilta asemilta Tikkurilasta Kuurilaan asti lähetetään halkoja Helsinkiin. Suurin on tuonti Jokelasta, Hyvinkäältä, Riihimäeltä ja Harvialasta. Pisin matka on 136 km.

Hyvinkään—Hangon rataosa. Kaikki asemat Röykästä Lohjalle asti lähettävät melko suuria halkomääriä. Suurimmat määrät lähetetään Röykästä, Selkistä ja Lohjalta. Pisin matka on 123 km.

Riihimäen—Vesijärven rataosa. Tämän rataosan kaikilta asemilta lähetetään melko suuret määrät halkoja Helsinkiin, enimmin Lappilasta, Järvelästä, Herralasta ja Vesijärveltä. Pisin matka on 131 km.

Lahten takaisilta asemilta vielä saapuu halkoja, vaikkei suuria määriä, enimmin Uudestakylästä (151 km).

Toijalan—Turun rataosalta lähetetään Urjalasta (166 km) melko suuret määrät halkoja Helsinkiin, ja *Kouvolan—Kajaanin radalta* saapuu Otavan asemalta kokonaisen 291 km:n päästä hiukan yli 2,300 tonnin.

Halkojen tuonti on niinmuodoin yleensä rajoitettu noin 150 km:n etäisyyteen, mutta saapuu niitä kuitenkin eräiltä loitompanakin sijaitsevilta asemilta.

Molempia muita teitä, nimittäin höyrylaivoilla tai muilla aluksilla rannikkoseuduilta sekä hevosella lähimmältä maaseudulta saapuvaan elintarpeiden tuontiin nähden ei ole olemassa minkäänlaisia tietoja enempää tämän tuonnin määrästä kuin lähetyspaikoistakaan. Komiteakaan ei ole katsonut tämän alustavaa laatua olevan tehtävänsä käsittävän sellaisen laajan selvityksen toimittamista, mikä olisi tarpeellinen tietojen hankkimiseksi näistä seikoista. Tämän tuonnin yleislaatu on jokaiselle tunnettu. Kesäisin tuodaan päivittäin saaristohöyrylaivoilla etusijassa maitoa, sekä kuorimatonta että varsinkin viilipiimää. Muilla pienemmillä aluksilla tuodaan etusijassa kaloja. Hevosella taas tuodaan useita erilaatuisia maataloustuotteita, niinkuin maitoa, voita, lihaa, vihanneksia ja juurikasveja y. m.

Tuonti ulko-
mailta.

Kunnan teurastamon rakennusasiaa valmistelemaan asetetun komitean laskelman mukaan (*Kvston pain. asiakirj. N:o 51 vuodelta 1910*) on vuotuinen lihankulutus Helsingissä 59 kg kutakin asukasta kohti. Vuonna 1912 tuotiin rautateitse Helsinkiin, niinkuin edellä mainittiin, lihaa noin 7,000 tonnia eli likimain 47 kg kutakin asukasta kohti. Tähän tulee vielä lisäksi ulkomailta tuotettu liha. Vuonna 1912 tuotettiin ulkomailta lihaa, voita ja kalaa seuraavat määrät:

	Venäjältä			Ulko- mailta	Yhteensä
	rautateise	meritse	yhteensä		
Lihaa ja silavaa, suolattua, savustettua tahi kuivattua (paitsi n. s. amerika- laista silavaa) tonnia	53	86	139	121	260
Voita ”	385	197	582	48	630
Kalaa, tuoretta ”	3	—	3	36	39

Lihan tuonti ulkomailta lisää ainoastaan vähäisessä määrässä eli lähes 2 kilolla henkeä kohti, Helsingin asukasten käytettävänä olevaa liharavastoa. Puuttuva määrä, noin 10 kg henkeä kohti, tuodaan siis muita kuin tässä mainittuja teitä, etusijassa kaupunkia ympäröivältä maaseudulta. Edelleen käy selville, että Venäjältä tuotetulla voilla on tärkeä sija kaupungin kulutustavaraain joukossa.

Lihantuonti-
kielto ja tuon-
tiehdot.

Elävain eläinten ja lihan tuonti ulkomailta on nykyään rajoitettu erinäisillä määräyksillä turpa- ja sorkkataudin, trikiinitaudin tahi tuberkuloosin leviämisen estämiseksi.

Niinpä on tammikuun 26 päivänä 1898 annetulla julistuksella kielletty Alanko-

maista tuomasta elävää sarvikarjaa ja sikoja ynnä näiden eläinten verta, lihaa ja sisälmyksiä sekä hevosia.

Marraskuun 8 päivänä 1900 annetun julistuksen johdosta on elävän sarvikarjan sekä kaikenlaatuisten tuollaisista eläimistä saatujen raaka-aineiden tuonti Saksasta kielletty.

Maaliskuun 4 päivänä 1863 annetun julistuksen johdosta on elävän sarvikarjan sekä tuollaisista eläimistä saadun veren, lihan, sisälmyksien ynnä muokkaamattomain vuotain ja erinäisten raaka-aineiden tuonti Venäjältä kielletty. Viimeksi mainitusta kiellostä on kuitenkin sallittu seuraavat poikkeukset:

a) elävää sarvikarjaa saa, ei kuitenkaan suuremmissa erin kuin 5 eläintä kerrallaan, toistaiseksi tuoda maahan Senaatin toukokuun 14 päivänä 1912 määräämin ehdoin;

b) tuoretta sarvikarjan lihaa saa toistaiseksi eräin ehdoin rautateitse lähettää Pietarista Valkeasaaren länsipuolisille asemille Viipuriin asti.

Tuoreen naudanlihan tuonnista Pietarista Viipurin länsipuolisille paikkakunnille on voimassa, että puhtaaksi teurastettua lihaa kannelliseen laatikkoon tahi muuhun astiaan tahi vasuun pantuna sekä nimitetylle henkilölle ja rautatienasemalle osotettuna, enintään 2 leiviskän erissä samalle henkilölle, saa rautateitse tuottaa Pietarista, olematta lihan lähettäjä velvollinen antamaan todistusta siitä, että liha on peräisin asianomaisten viranomaisten valvonnan alaisista teurastamoista. Liha on omistajan noudettava vuorokauden kuluessa saapumisesta, sen uhalla että se muutoin katsotaan menetetyksi ja sopivalla tavalla hävitetään;

c) tuoretta lihaa saa eräin ehdoin tuottaa maahan sotaväen tarpeiksi.

Toukokuun 2 päivänä 1867 ja tammikuun 19 päivänä 1877 annettujen julistusten johdosta on kielletty Suomeen tuottamasta sianlihaa ja sen valmisteita maamme ulkopuolella olevista paikkakunnista, Venäjää lukuunottamatta. Tätä kieltoa on huo-jennettu panemalla ehto, että jokaista lihakappaletta pitää Saksasta, Ruotsista, Norjasta, Tanskasta sekä Suurbritanniasta ja Irlannista tuodessa seurata asianomaisten viranomaisten siihen kiinnittämä todistus, että se on vapaa trikineistä.

Joulukuun 22 päivänä 1898 annetun julistuksen mukaan on maahan tuotava nautaeläin, kohta kun se on rajan poikki viety, eläinlääkäriin tarkoin tutkittava tuberkulinia käyttämällä.

Kun suurenlainen kaupunki yleensä ei tuota mitään semmoista, mikä on tarpeellista asukasten ravinnoksi, vaan miltei kaikki ravintoaineet on tuotava muilta paikkakunnilta, on kysymys näiden kulutustavarain varastossa pitämisestä ja jakelusta sängen tärkeä. Sekä varastossa pitämistä että jakelua välittävät yleensä jäähdytyslaitosten yhteydessä olevat varastomakasiinit tahi kauppahallit. On sentähden tarpeellista tehdä selkoa tuollaisten laitosten synnystä ja järjestyksestä eräillä paikkakunnilla.

Jo kauan on Europan suurkaupungeissa koetettu edistää elintarpeiden kauppaa keskittämällä se määräpaikkoihin, erikokoisiin halleihin, niin että isommat hallit usein on järjestetty elintarpeiden tukkukaupan keskushalleiksi.

Ulkomaiden
keskuskaup-
pahallit.

Aikaisimmin ja todella suurkaupunkimaisiin järjestelyihin väestön varustamiseksi elintarpeilla on ryhdytty **Parisissa** rakentamalla sinne keskuskaupahallit. Katettujen hallien juuret juontuvat keskiajalta lähtien.

Parisin nykyisiä keskushalleja ryhdyttiin rakentamaan vuonna 1811 Napoleon I:n aikana, mutta ne valmistuivat vasta 1856 Napoleon III:n hallitessa. Näistä halleista on kehittynyt elintarvekaupan keskus, ja miltei yksinomaan niiden välityksellä täytävät vähittäiskauppiat tarpeensa. Näitä halleja häittää kuitenkin suuri epäkohta, se nimittäin että ne eivät ole riittävässä rautatieyhteydessä, minkätähden suurin osa tavararoista täytyy tavara-asemilta kuljettaa kuormavaunuilla keskushalleihin. Kauppa on seikkaperäisesti järjestetty säännöksillä, joiden noudattamista valvomaan tarvitaan lukuisa ja kallis virkamiesjoukko. Tästä sekä tuonnin hankaluudesta ja kaupungin panemista suurista maksuista johtuu, että elintarpeiden hinnat yleensä ovat kalliit. Liike on kuitenkin kehittynyt suotuisasti ja kaikki näiden, nyttemmin liian ahtaiden, hallien sijat ovat aina täynnä.

Elintarpeiden vähittäismyynti toimitetaan myymälöissä tahi pienemmillä myyntipaikoilla, joista vain osa sijaitsee katetuissa halleissa ja jotka ovat kaupungin tahi yksityisten omistamia.

Lähinnä vanhin suurkaupunkimainen, halleihin yhdistetty elintarpeiden kauppa on **Lontoon Cityssä**, jolla on yksinoikeus kaupahallien pitämiseen 7 englannin penikulman piirissä. City onkin toistaiseksi Lontoon ainoa paikka, missä on suurkaupunkimaisia halleja. Täällä ei kuitenkaan ole kaikenlaatuisten tuoreiden elintarpeiden yhteistä keskushallia, niinkuin Parisissa on laita, vaan pääasialliset elintarvelajit myydään eri paikoilla siten, että lihaa ja kaikkea mitä siihen kuuluu myydään Smithfieldissä, vihanneksia Covent Gardenissa ja merikalvoja Billingsgatessa Themsen varrella.

Kaikki hallit ovat rautatieyhteydessä, mutta kun tämä ei ole missään riittävä ja rahdit ovat kalliit, tuodaan suuri osa tavaroista sekä tavarapihoilta sekä varsinkin satamista kuormavaunuilla.

Hallintokoneisto on pieni, ja ainoastaan harvalukuisia, mutta varsin tehokkaita sääntöjä on olemassa.

Vähittäiskauppaa varten on erikoisia halleja, mutta ainoastaan Cityssä. Muissa osissa kaupunkia harjoitetaan tätä kauppaa myymälöissä tahi kierteleväin kaupustelijain toimesta.

Wienissä on keskushallien ohessa olemassa myöskin rattailta harjoitettua torikauppaa, joka varsinkin käsittää vihanneksia. Vuonna 1865 rakennettua lihakaupahallia on täydennetty toisella vuonna 1899 rakennetulla. Vihanneksien kauppaa varten rakennettiin 1906 halli ja kalakauppaa varten on erityinen halli Tonavan varrella.

Hallimaksut ovat kohtuulliset. Haitallisesti vaikuttavat kalliit rautatierahdit, se seikka että suuri osa tavaroita täytyy tuoda tavarapihoilta kuormavaunuilla, ja samaan suuntaan vaikuttaa kulutustulli, josta ainoastaan puolet tulee kaupungin hyväksi.

Kaupungin piirissä on vähittäiskauppaa varten useita myyntipaikkoja, osittain halleihin sijoitettuina.

Pitkien epäröimisien ja monien vaikeuksien jälkeen ryhdyttiin **Berlinissä** vuonna 1881 rakentamaan elintarpeiden tukkukaupan keskushallia Aleksanderplatzin vierellä olevan kaupungin rautatieaseman yhteyteen. Halli avattiin vuonna 1886. Yrityksen kustannuksia laskiessa pidettiin periaatteena, että laitoksen tulisi kannattaa itsensä rasittamatta lisäveroilla. Tämä onkin onnistunut sen johdosta, että osattiin valita edulliset tontit, käyttää ne järkiperaisesti ja säästää rakennuskustannuksia. Yritykseen tarvittava tontti maksoi 5.6 ja rakennukset 4.6 miljoonaa Saksan markkaa, joten siihen kaikkiaan käytettiin 10.2 miljoonaa Saksan markkaa. Mutta vaikka vuosittain melko suuria rahamääriä menee käyttökustannuksiin, korkoihin, kuoletukseen, poistoihin y. m., on liike kuitenkin alinomaa antanut ylijäämää, joten vuokria on voitu huojistaa. Halleista huoneistoja vuokranneet ovat yleensä päässeet vähemmillä kustannuksilla, kuin jos olisivat käyttäneet avonaista myyntipaikkaa.

Siitä lähtien kun elintarpeiden tuonti halleihin rautateitse alkoi, on se nopeasti lisääntynyt. Ensimmäisenä liikevuonna oli tuonti 4,000, toisena 12,000, kolmantena 29,000 ja vuonna 1909 kokonaista 120,000 tonnia.

Erittäin suotuisasti on lihakauppa kehittynyt.

Kalaa, riistaa, lintuja, hedelmiä ja vihanneksia myydessä käytetään enimmäkseen huutokauppamenettelyä, voita, juustoa, munia ja perunoita myydessä enimmäkseen tavallista käsikauppaa. Ostajat ovat jälleenmyyjiä, myymäläkauppiaita, hallikauppiaita, ruokatavaraliikkeiden ja tavarahuoneiden edustajia, ruokalain johtajia y. m. Ostetut tavarat viedään paikalla pois kuormavaunuilla.

Tähän asti käytetty tukkukaupan paikka on kuitenkin monessa kohden osottautunut liian ahtaaksi, minkätähden kaupunginhallinto vuonna 1909 päätti muuttaa koko elintarpeiden tukkukaupan toiseen paikkaan kaupungin koillisosaan ja teurastamon läheisyyteen. Laitos tulee maksamaan 25 miljoonan Saksan markan vaiheille.

Vähittäiskauppaa varten on rakennettu erinäisiä halleja kaupungin eri osiin. Jotkut näistä ovat kuitenkin osottaneet voivansa niin vähän vetää puoleensa vähittäiskauppaa, että ne on suljettu. Vuonna 1910 kuitenkin oli vielä 11 vähittäiskauppahallia toimissa.

Uusimpia keskuskauppahalleja on **Tukholman** halli. Sikäläisten ja tšekäläisten olojen yhtäläisyyteen nähden lienee syytä hiukan tarkemmin tehdä selkoa tämän hallin synnystä ja järjestyksestä.

Sittenkun erinäisiä Tukholman kauppahalliolojen järjestämistä tarkoittavia selvityksiä oli toimitettu, esitti ylimaaherranvirasto kirjelmässä kaupunginvaltuustolle joulukuun 6 päivältä 1904, että kaupunginvaltuusto päättäisi perustaa kunnan kauppahallilaitoksen sekä rakennuttaa julkisia kauppahalleja niin monta ja niin laajaa, että avonaisilla paikoilla harjoitetun torikaupan kävisi poistaminen, ja ehdotti sen ohessa Pohjois-Bleholman kortteliin rakennettavaksi keskuskauppahallin, joka kirjelmän oheisten piirustusten mukaan maksaisi arviolta miljoonan kruunua. Rahatoimilautakunnan ensimmäinen osasto antoi tästä huhtikuun 9 päivänä 1907 puoltavan lausunnon, kuitenkin huomauttaen että kustannusarvio olisi yleisen hinnannousun johdosta koro-

tettava 1,100,000 kruunuun, minkä jälkeen kaupunginvaltuusto kesäkuun 19 päivänä 1907 päätti rakennettavaksi keskuskauppahallin vastamainitun ensimmäisen osaston tekemän esityksen mukaisesti.

Sittenkun kaupunginvaltuuston asettama teurastamo- ja kauppahallihallitus oli ottanut hoitoonsa kauppahallien ja torikauppapaikkain sekä tähän kuuluvain asiain hoidon, sai mainittu hallitus tehtäväkseen toimeenpanna kaupunginvaltuuston edellä mainitun päätöksen.

Kaupungin rakennuskonttori, jonka vuonna 1908 käskettiin laatia rakennuksen täydelliset piirustukset, antoi teurastamo- ja kauppahallihallitukselle toukokuun 19 päivänä 1909 ehdotuksensa, joka eräiltä kohdin poikkesi 1904 vuoden ehdotuksesta. Tämän ehdotuksen toimeenpanosta laskettiin olevan kustannuksia 398,000 kruunua enemmän kuin varoja oli myönnetty. Teurastamo- ja kauppahallihallituksen puoltosanan nojalla myönsi kaupunginvaltuusto kesäkuun 21 päivänä 1909, rakennuskonttorin ehdotuksen hyväksyen, tarpeellisen lisämäärärahan.

Perustustyöt aloitettiin huhtikuun 13 päivänä 1910 ja rakennus avattiin liikenteelle joulukuun 4 päivänä 1912.

Rakennuksessa, jonka tontti on alaltaan noin 5,000 m², on kellarikerros ja hallikerros sekä neljä kolmikerroksista kulmaosaa.

Kellarikerros on valtion rautatieverkon välittömässä yhteydessä, jota paitsi siinä on tarpeelliset kuljetuskäytävät, portaat, hissit y. m., toisistaan erillisiä vuokrattavia kellareja eri tavaralajeja varten, eri jäähdytyshuoneet tarpeellisine koneistoinen eri tavaralajeja varten sekä höyrykattilalaitos eräitten huoneistojen lämmitystä varten.

Hallikerroksen itäosan täyttävät tukkukauppapaikat sekä vähittäiskaupan avonaiset päiväpaikat. Hallin länsiosassa on vihanneksien y. m. myyntikojuja sekä loitompana lännessä kalakauppaosasto. Hallin ympärysmuurien vierille on sijoitettu lihanmyyntikojuja, länsiosaan vähittäiskauppaa ja itäosaan tukkukauppaa varten. Vastapäätä käytävää sijaitsee kukkashalli lasiseinään erottamana muusta hallista ja lämmityslaitoksella varustettuna. Hallin keskikäytävää pitkin voi kulkea ajoneuvoilla.

Kulmauksissa sijaitsevat kauppahallin johtajan huone, holvattu kassakonttori, tarkastajanhuone, teurastamo- ja kauppahallihallituksen kokoushuone, puheenjohtajan ja sihteerin huoneet, kirjanpitohuone ja arkisto sekä lisäksi vuokrattavia liikehuoneistoja.

Myönnetystä määrärahasta on rakennukseen käytetty noin 1,323,000 kruunua.

Keskuskauppahallissa noudatettavina ovat kaupunginvaltuuston vahvistamat säännöt, joista tässä mainittakoon seuraavia määräyksiä.

Tukholman kaupungin keskuskauppahalli on tarkoitettu elintarpeiden ja kukkain säilytystä sekä tukku- ja vähittäismyyntiä varten. Keskuskauppahalli, jota hoitaa Tukholman kaupungin teurastamo- ja kauppahallihallitus, on kauppahallin johtajan ylitvalvonnan alainen. Liikenteen lähintä silmälläpitoa ja valvontaa hallissa toimittaa kauppahallin tarkastaja. Sitä paitsi on hallin palveluksessa hallimestari ynnä tarpeellinen palveluskunta. Halli on avoinna kaikkina arkipäivinä klo 6 a. p.—klo 8 i. p.,

paitsi lauantaisin ja pyhäpäivän edellisenä päivänä, jolloin se suljetaan klo 9 i. p. Tukkumyynti hallissa on etusijassa toimitettava julkisella huudolla sitä varten annetun ohjesäännön mukaisesti, mutta käsikauppaakin saa harjoittaa. Elintarvehuutokaupassa ostettu tavara on paikalla maksettava ja ostajan toimesta mahdollisimman pian vietävä pois myyntipaikalta. Tavaranomistajain avuksi hallissa toimitettavassa myynnissä asetetaan hallituksen määräämä luku kaupunginasioitsijoita. Kaupunginasioitsija harjoittaa toimintaansa hallituksen antaman johtosäännön mukaisesti ja on velvollinen panemaan vakuuden sitoumustensa täyttämistä. Jäähdytyshuone siihen kuuluvine jäähdytys-suojineen on käytettävänä hallituksen määrääminä ja hallissa julkipanoilla tiedoksi saatettuina aikoina.

Niinkuin tunnettu, ei Tukholman uuden keskuskauppahallin tarkoitusta ole joka kohdassa saavutettu, sillä paikkain kysyntä on ollut sangen vähäinen. Moniaat kauppiat, jotka hallia avattaessa asettuivat sinne, ovat niinikään muuttaneet pois, syystä että kauppa kävi huonosti. Toukokuulla käydessään Tukholmassa kävi allekirjoittanut Snellman kauppahallissakin silmäilemässä kaikkia sen osastoja. Kauppiaiden käytettäväksi varatuista myyntikojuista oli vain pieni osa käytännössä. Ainoastaan jäädytyslaitoksen kaikki lokerot olivat käytännössä.

Tämän alan etevin asiantuntija, johtaja Vilhelm Hansen, joka myös toimii Tukholman elintarvekomitean sihteerinä, on maininnut, että edellä kerrottu asianlaita etusijassa johtuu kahdesta seikasta. Toiselta puolen on Tukholman teurastamo- ja kauppahallilaitosta varten asetettu yhteinen hallitus, joka lisäksi vielä on liian harvalukuinen. Nämä molemmat laitokset ovat kuitenkin niin eriluontoiset, että niiden hoito vaatii aivan erilaisia edellytyksiä. Teurastamo pyrkii pääasiassa saavuttamaan terveydellisiä tarkoituksia, minkätähden sen johtajana tulisi olla taitava eläinlääkäri, jota vastoin kauppahallilaitosta olisi hoidettava liikeperiaatteiden mukaisesti. Nämä seikat on kuitenkin keskuskauppahallin hoidossa kokonaan sivuutettu. Toiselta puolen on tehty virhe siinä, ettei torikauppaa lakkautettu samalla kun kauppahalli avattiin. Jos nämä virheet oikaistaisiin, arvelee herra Hansen keskushallinkin tulevan nykyistään paljon enemmän käytetyksi.

Tässä yhteydessä mainittakoon, että kaksi Tukholman suurinta kauppahallia, jotka nykyään ovat yksityisten hallussa, on tarjottu kaupungin lunastettaviksi lähes 1,500,000 kruunun hinnasta. Päätöstä niiden ostosta ei kuitenkaan vielä ole tehty.

Edellä on jo huomautettu, että elintarpeiden hinnannousu on varsinkin ollut tuntuva Saksassa, ja näin etusijassa mitä lihan hintoihin tulee. Sekä hallitusten että kuntain puolelta on ryhdytty toimenpiteisiin tämän epäkohdan vastustamiseksi. Seuraavassa tehdään lyhyesti selkoa eräistä näistä toimenpiteistä, joista kuitenkin osa on semmoisia, jotka tuskin sinänsä soveltunevat täkäläisiin oloihin.

Syksyllä 1911 esiintyneen elintarpeiden hinnannousun johdosta kiinnitti Preussin hallitus kunnallisviranomaisten huomiota siihen, että oli tärkeätä näiden puolelta ryhtyä toimenpiteisiin hinnannousun estämiseksi, jos se johtui niukasta tuonnista tahi liian suuresta välitysvoitosta. Hallituksen lähettämässä kiertokirjelmässä Preussin kaupungin-hallinnoille käskettiin etusijassa ryhtyä seuraaviin toimenpiteisiin:

Hinnannousun ehkäisytoimenpiteitä Saksassa.

1) keskusteluihin — ehdollisesti tarkoitusta varten erittäin asetettujen toimikuntain välityksellä — teurastajain kanssa karjanhintain mukaan sovitetun lihanhinnan määräämisestä;

2) elleivät nämä keskustelut vie toivottuun tulokseen, on ryhdyttävä toimenpiteisiin lihan hankkimiseksi väestölle asianomaisen kunnan järjestämistä myyntipaikoista;

3) halpahintaisen merikalan tuottamiseksi ja sen tarjona pitämiseksi erityisillä kunnan kalamarkkinoilla;

4) muutoinkin elantokustannusten huojistamiseksi säännöllisesti tuottamalla eräitä paljottain kulutettavia tavaroita, niinkuin esimerkiksi perunoita, palkokasveja ja kaalia.

Tämäntapaisten kunnan toimenpiteiden helpottamiseksi oli valtioministeriö vähää ennen päättänyt myöntää ruokatavarain tuonnissa erinäisiä rahdinalenuksia kunnille ja yleishyödyllisille järjestöille, jotka olivat ryhtyneet toimiin puheenalaisten elintarpeitten jakelemiseksi omaan kustannusten hinnasta tahi sitäkin huokeammasta.

Jatkumistaan jatkuva hinnannousu on sittemmin saattanut kysymyksen elantokustannusten huojistamisesta yhäkin polttavammaksi ja yhä laajemmassa mitassa aikaansaanut toimenpiteitä Saksan kaupunkien puolelta. Näiden toimenpiteiden laadusta annetaan tiedustuksessa, joka käsitti 81 kaupunkia, joiden väkiluku oli yli 50,000 hengen, seuraavia tietoja.

Kolmessatoista näistä kaupungeista oli jo vuonna 1911 asetettu toimikuntia kalliinajan johdosta, mutta tämä lakkautettiin, kun odotettua elintarpeiden hinnannousua ei syntynytäkään. Seitsemässä kaupungissa oli erityistä toimikuntaa asettamatta ryhdytty toimenpiteisiin kalliinajan varalta. Kalliinajatoimikuntia taas oli asetettu 23 kaupungissa. Näiden toimikuntain tehtävänä oli ollut kaupungin toimesta järjestää pysyväinen tahi tilapäinen elintarpeiden, erittäinkin perunain, vihanneksien ja merikalan tuonti sekä pitää näitä tavaroita välittömästi yleisön saatavana omaan kustannusten hinnasta, eräissä tapauksissa kuitenkin ainoastaan vähävaraisille. Milloin, niinkuin osittain oli laita, myyntiä välittivät kauppiaat, täytyi myydessä noudattaa jotakin sovittua hintaa. Näiden toimenpiteiden suotuisat vaikutukset ilmenivät miltei kaikkialla yleisessä elintarvehintain laskeutumisessa asianomaisilla paikkakunnilla. Muita hintain huojistamista tarkoittavia toimenpiteitä ei käy katsominen yhtä tärkeiksi. Viranomaisten laatimia hintataksoja käytettiin verraten harvoin; niiden käytäntöön ottaminen oli useimmiten kohdannut jyrkkää vastarintaa kauppiaiden puolelta. Eräissä kaupungeissa on elintarpeiden myyjäin noudatettava tuollaisia määräyksiä, ja ammattiyhdistyksetkin (Innungen) ovat toisin paikoin antaneet ja julkaisseet eräitä hintamääräyksiä. Jo tällä keinoin saa yksityinen kuluttaja jossain määrin turvaa kauppiaiden mielivallalta.

Näitä kuntain toimenpiteitä ei kuitenkaan ole katsottu riittäviksi. Valtakunnan-kanslerille syyskuun 26 päivänä 1912 tekemässään esityksessä ovat Berlinin ja sen esikaupunkien sekä muiden Saksan kaupunkien kaupunginviranomaiset lausuneet toivovansa välitöntä toimenpidettä valtakunnanhallinnon tahi valtakunnanlainsäädännön puolelta. Esitys päättyi vaatimukseen että kumottaisiin eräissä liittovaltioissa voimassa

olevat jäädytetyn argentalaisen naudanlihan tuontikiellot, suotaisiin eräitä huojennuksia ulkomaisen lihan tarkastusmääräyksistä sekä alennettaisiin jäädytetyn lihan tullia (joka on tuoreen lihan tullia korkeampi).

Kohta kun tämä esitys oli tehty, ilmoitti Preussin hallitus päättäneensä ryhtyä eräisiin väliaikaisiin toimenpiteisiin karjan ja lihan tuonnin helpottamiseksi ulkomailta. Samaten myönnettiin eräillä ehdoilla rautatierahdin huojennusta lihankuljetuksessa.

Lopuksi on kuntain toiminnan helpottamiseksi lihantuonnissa myönnetty tuontitullin huojennusta niille kunnille, jotka tuottavat tuoretta tahi jäädytettyä lihaa ulkomailta omiksi tarpeikseen sekä määrättyjä ehtoja noudattaen pitävät sitä kuluttajain saatavana kohtuullisesta hinnasta.

Noin 70 kaupunkia oli käyttänyt hyväkseen lihan ja karjan tuontiin nähden myönnettyjä huojennuksia ja kaikissa näissä tapauksissa oli voitu todeta seurauksena olleen lihanhintain huojistuminen.

Useissa Saksan kaupungeissa ovat kunnan viranomaiset ryhtyneet toimenpiteisiin elintarpeiden hinnannoususta johtuneen hädän lieventämiseksi. Esimerkkinä näiden toimenpiteiden laadusta mainittakoon seuraavaa.

Etusijassa ovat nämä toimenpiteet tarkoittaneet lihanhintain huojistamista.

Aachenissa on myönnetty 20,000 Saksan markan määräraha lihan tuottamiseksi Tanskasta (tai siirtomaista). Teurastajat ovat kieltäytyneet avustamasta jakelua ja huojistaneet kotimaisen lihan hinnan samalle tasolle, jolla kaupungin välittömästi myymän, muualta tuodun lihan hinta oli. *Augsburgissa*, *Barmenissa* ja *Bielefeldissä* toimittaa kaupunki maahan tuotetun tanskalaisen ja hollantilaisen lihan myyntiä. *Berlinissä* sai maistraatti vuonna 1912 600,000 Saksan markan määrärahan ostaakseen lihaa Venäjältä. Teurastajat kieltäytyivät viime kädessä ryhtymästä jakeluun, mistä johtui levottomuuksia, mutta muutaman päivän kuluttua myynti kuitenkin tuli käyntiin. *Braunschweigissä* ostetaan elävää karjaa Tanskasta ja Hollannista. Elukat myydään neljännesruhon erissä teurastajille, jotka sitten saavat myydä lihan yleisölle 15 %:n välityspalkkiosta. *Bremenissä* toimitetaan joka tiistai halpahintaisen lihan myyntiä. *Breslaussa* on myönnetty 70,000 Saksan markan määräraha karjan ostoon Venäjältä. Samaten on *Danzigissa* myönnetty 20,000 Saksan markkaa venäläisen lihan tuontia varten. *Dresdeniin* on tuotettu lihaa Tanskasta, minkä johdosta kotimaisen lihan hinta on huojistunut. *Duisburgiin* tuotetaan viikottain tuoretta lihaa Tanskasta ja Hollannista, minkä lisäksi on myönnetty 200,000 Saksan markan määräraha jäädytetyn lihan tuontikokeiden toimittamiseksi. *Düsseldorfissa* on tuottamalla lihaa Hollannista saatu kotimaisen lihan hinta tuntuvasti huojistumaan. *Flensburgissa* on myönnetty 10,000 Saksan markan määräraha karjan ostoon Tanskasta. *Heidelbergiin* tuotetaan lihaa Hollannista. *Iserlohnin* on kaupunki tuottanut tanskalaista teuraskarjaa. Kun teurastajat ovat kieltäytyneet myyntiä välittämästä, myydään liha kaupungin omista myyntipaikoista. *Kölnissä* on myönnetty 50,000 Saksan markan määräraha hollantilaisen lihan ostoon ja sitä myyvät teurastajat, saaden välityspalkkioksi 6 pf. naulalta. *Lyypekissä* myydään kahdesti viikossa tanskalaista lihaa. *Magdeburgissakin* myy

kaupunki tanskalaista lihaa sekä teuraskarjaa ja jäädytettyä lihaa. *Metzissä* on myönnetty 40,000 Saksan markkaa lihan ostoon Hollannista. *Solingenissa* on kaupunki järjestänyt ulkomaisen lihan tuonnin, minkä johdosta teurastajain on täytynyt huojistaa kotimaisen lihan hintaa.

Eräissä kaupungeissa on erikoisesti harjoitettu siansiitosta. Niinpä on *Ulmissa a. R.* tehty erään siansiitosyhdistyksen kanssa sopimus, että yhdistys 5 vuonna toimittaa silavaa kaupungin lihakauppiaille, jotka taas sitoutuvat pitämään sitä yleisön saatavana viranomaisten määräämästä hinnasta. Vastikkeeksi saa yhdistys kaupungilta eräitä etuja (korottoman lainan ja vuokrattoman alueen lihotuslaitosta varten). Tästä silavasta määrätty hinta on 15 pf naulalta entistä hintaa halvempi. Samaa menettelyä on ruvettu noudattamaan *Augsburgissa*. *Strassburgissa* on kaupunki itse päättänyt rakennuttaa 87,000 Saksan markkaa maksavan sianlihotuslaitoksen.

Eräissä kaupungeissa on niinkään huomio kääntynyt halpahintaisten kalain hankkimiseen kaupungin asukkaille. Niinpä on *Berlinissä* järjestetty kunnan kala-kauppa, johon kalat ostetaan kaupungin tiliin välittömästi pyyntipaikalta Geestemündestä. *Chemnitzissä* on kaupungin tiliin myyty 3,000 sentneriä kalaa kaikkiaan 15,000 Saksan markkaa alle yleisten käypähintain. Kustannuksia oli kaupungilla tästä ainoastaan 600 Saksan markkaa. *Dortmundissa*, *Frankfurtissa a. M.*, *Lennepeissä* ja *Lyypeissä* on kaupunki niinkään järjestänyt kalamarkkinoita.

Eräät kaupungit ovat myös ryhtyneet myymään perunoita. Niin *Augsburg*, missä 10,000 Saksan markkaa myönnettiin omaan kustannusten hinnasta myytävään perunain ostoon. *Chemnitzissä* onnistuttiin huojistaa perunain hintaa myymällä kaupungin puolesta noin 12,000 sentneriä, mistä kaupungilla kuitenkin oli tappiota 2,000 Saksan markkaa. Samantapaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty *Hanaussa* ja *Münchenissä* (määräraha 15,000 Saksan markkaa). *Solingenissa* on paljottain ostettu perunoita ja vihanneksia ostohinnasta myytäväksi väestölle.

Eipä ole kartettu eräiden tavarain hintainkaan määräämistä, jommoisesta jo tässä edellä mainittiin muutamia tapauksia. Mainittakoon vielä, että *Wiesbadenissa* lihan hinnat määrää toimikunta, johon kuuluu 4 maistraatinjäsentä ja 4 teurastajaa. Teurastajille lasketaan tässä tapauksessa voittoa noin 14 %. Teurastajayhdistys on sitoutunut ryhtymään toimenpiteisiin niitä jäseniään vastaan, jotka eivät noudata näitä hintoja. Sopimuksen voimassaoloaikana sitoutuu maistraatti olemaan rakentamatta kunnan teurastamoa tahi järjestämättä kunnallista lihanmyyntiä.

Näiden esimerkkien lisäksi voisi luetella montakin, mutta edellä lausuttu riittääköön osottamaan sitä suuntaa, johon Saksan kunnat ovat käyneet huojistaakseen erilaatuisten elintarpeiden hintoja.

Toimenpide, joka tarkoittaa elintarpeiden hinnannousun syiden selville saamista ja keinojen keksimistä niiden vastustamiseksi ja joka meille on suurimmassa määrässä mielenkiintoinen, on elintarvekomitean asettaminen Tukholmaan. Lienee sentähden syytä tässä hiukan likemmältä tarkastella tämän komitean toimintaa.

Alote esitettiin joulukuussa 1906 tekemällä Tukholman kaupunginvaltuustossa esitysehdotus, että valtuusto asettaisi viisihenkilöisen komitean selvittämään kysymystä, voiko Tukholman kunta tehdä mitään pääkaupungin elintarpeiden hintain huojistamiseksi, ja esittämään Tukholman kaupunginvaltuustolle ehdotuksia, joita sellainen selvitys voisi aiheuttaa, sekä antaisi tälle komitealle tarpeelliset varat, jotta se voisi mahdollisimman tarmokkaasti työnsä suorittaa.

Emme käy selostamaan esitysehdotuksentekijän perustelmia, koska niistä ilmenee erinäisiä näkökohtia, joita komitea mietinnöissään esittää toisessakin yhteydessä.

Tukholman kaupunginvaltuusto päätti maaliskuussa 1907 asettaa sellaisen kolmijäsenisen komitean, jommoista esitysehdotuksen tekijä oli ehdottanut. Komitea ryhtyi heti sen jälkeen toimeensa ja suoritti sen loppuun heinäkuussa 1913.

Komitea mainitsee tahtoneensa valaista pääasiallisesti seuraavia asioita:

- 1) elintarvetilastoa,
- 2) elintarvevyöhykkeitä,
- 3) tuotanto-oloja,
- 4) tuotanto- ja myyntiyhdistyksiä,
- 5) elintarpeiden säilytystä ja pakkausta tuotantopaikalla ja kuljetuksen kestäessä,
- 6) elintarpeiden rautatiekuljetusta,
- 7) elintarpeiden merikuljetusta,
- 8) postia elintarvelähetysten välittäjänä,
- 9) teurastamojärjestystä,
- 10) elintarvekaupan järjestystä,
- 11) raitioteiden merkitystä elintarpeiden kuljetuksessa,
- 12) maitokaupan järjestystä,
- 13) kalastusta ja kalakauppaa,
- 14) polttoainekysymystä,
- 15) vähävaraisten elanto-oloja Tukholmassa,
- 16) osuustoiminnan merkitystä,
- 17) elintarvekysymystä ulkomailla.

Tässä tehdään mahdollisimman lyhyesti selvää, miten komitea on pääasiassa suorittanut nämä tehtävät.

Tilastollinen selvitys. Komitean ohjauksen mukaan toimitettiin Tukholman kaupungin tilastokonttorissa selvitys erittäinkin vähävaraisen kansanluokan elantokustannuksista.

Elintarvehintoja ja elantokustannuksia koskevan tilastotutkimuksen tulokset yhdistää komitea seuraaviin kohtiin:

1) elintarvehinnat ja elantokustannukset ovat Tukholmassa yleensä tuntuvasti kalliimmat kuin missään muussa kaupunkiyhdyskunnassa; ne ovat lisäksi viime aikoina kohonneet Tukholmassa nopeammin kuin muualla;

2) elintarvehinnat ovat Tukholmassa kohonneet paljon nopeammin vähittäis- kuin tukkumyynnissä;

3) tavallisen talouden tärkeimmät menoerät ovat, paitsi asunnonvuokraa, kustannukset maidosta, voista, leivästä, jauhoista ja suurimoista, munista, lihasta, kalasta sekä vihanneksista;

4) näistä eristä ovat menot asunnosta, leivästä sekä maidosta, voista, munista ja lihasta osottaneet erittäin suurta hinnannousua, suurempaa Tukholmassa kuin muissa kaupunkiyhdyskunnissa ja suurempaa vähittäis- kuin tukkukaupassa;

5) kun hinnannousu on ollut suurempi Tukholmassa kuin muualla myöskin vuokrahintoihin nähden, kun kohoaminen on enimmin esiintynyt vähittäiskauppahinnoissa ja kun huoneenvuokra on tärkeä hintoja kohottava tekijä, lienee vuokrain kohoaminen ollut pääsyynä elintarpeiden hinnan kohoamiseen;

6) hinnannousu on enimmäkseen kohdannut sellaisia maataloustuotteita, joita varten ei ole olemassa järjestettyä tukkukauppaa ja jakelua.

Useat edellä mainitut johtopäätökset pitänevät kutakuinkin paikkansa Helsingin oloihinkin nähden.

Meillä on olemassa samantapainen koko maan käsittävä julkaisu, ammattientarkastajan, neiti Vera Hjeltin toimittama Tutkimus ammattityöntekijäin elanto-oloista Suomessa 1908—1909, joka on julkaistu vuonna 1911 Työtilasto-sarjassa N:ona XIII. Kaikkiaan 953 saapuneesta talouskirjasta on 380 voitu käyttää. Näistä oli Helsingistä 49, joista 6 kohdistui yksihenkiseen talouteen.

Kalain tukkukaupan järjestäminen. Syy siihen että niin erinomaista ravintoainetta kuin kalaa verraten vähän käytetään Tukholmassa on komitean käsityksen mukaan siinä, että kalasta myyntipaikalla vaaditaan sangen kallis hinta. Tämä joutunee osin tuonnin niukkuudesta ja välittäjäin monilukuisuudesta, osin järjestetyn tukkukaupan puutteesta. Kalanhintain huojistamiseksi täytyy sentähden koettaa aikaansaada korjausta näihin oloihin.

Tämän alan nykyinen kauppa käsittää miltei yksinomaan n. s. elävää kalaa. Ennenkuin tuollainen kala saapuu kuluttajalle, on sitä tavallisesti pidetty monta päivää, jopa viikkoakin sumpuissa, joten se kauppaan tullessaan yleensä on pikemmin kuollut kuin elävä — itsestään kuollut siis — sekä laihtunut. Kalat kootaan pienemmissä erin eri kalastuspaikoilta ja ostelijat myyvät ne sitten suuremmissa erin tukkukauppiaille. Nämä lähettävät kalat Tukholmaan myytäväksi tukkukauppiaan tahi välittäjän toimesta vähittäismyyjille. Lopulta tulee tavara kuluttajan käytettäväksi — vanhana, kuolleena ja kalliina.

On kuitenkin mahdollisuutta, sanoo komitea, näiden olojen järjestämiseen täysin tyydyttävällä tavalla, nimittäin siten, että kaupunkiin paitsi n. s. elävää kalaa tuodaan teurastettua, jäihin pakattua kalaa. Tällä tavoin käytettyä Pohjanmerikalaa myydään vuorokauden tahi parin kuluttua pyydystämisestä erinomaisen hyvässä kunnossa useimmissa Belgian, Englannin, Saksan y. m. maiden kaupungeissa, missä on olemassa järjestetty kalain tukkukauppa. Samaten Gööteporissa. Tavara myydään pääasiassa huutokaupalla.

Kuinka ääretön erotus onkaan siisteyttä, laatua ja hintaa silmälläpitäen tuollaisen

järjestetyn ja meillä yhä edelleen tavallisen kaupan välillä! huudahtaa komitea. Kaikki järivistämme ja saaristoistastamme pyydetty kalat, joita ei voi todella elävinä muutamassa tunnissa toimittaa kuluttajalle, olisi teurastettava ja jäähän pakattava. Tuottaja säästyisi melko suurilta tappioilta, jos tavara käytettäisiin tällä keinoin ja estyisi huononemasta.

Kalain tukkukaupan järjestämiseksi olisi komitean mielestä asetettava kaupunginvälittäjälaitos, jommoisella ei suinkaan tarkoitettaisi hankkia yksinoikeutta, vaan tulisi jokaisen siihen muutoin sopivan henkilön vapaasti saada toimia välittäjänä.

Kaupunginvälittäjälaitoksen tarkoituksena olisi täyttää sellaisen laitoksen tarve, joka työskentelee asianomaisen tarkastuksen alaisena ja jolle tavaranylähettäjät sentähden voivat täydellä luottamuksella uskoa tavaransa myytäviksi. Kunnan asettamana ei tuollainen kaupunginvälittäjä ole ainoastaan tavaranyl tuottajain, vaan myös kuluttajain luottamusmiehen, joten hänellä olisi arkaluontoinen ja vastuunalainen asema.

Huoneiston hankkimiseksi siten järjestetylle kalakaupalle ehdotti komitea toistaiseksi laitettavaksi väliaikaisen kalahallin, jossa kalatavaroita vastaanotettaisiin, säilytettäisiin ja tukuttain myytäisiin.

Tämän komitean esityksen johdosta päätti Tukholman kaupunginvaltuusto rakennettavaksi väliaikaisen kalahallin, joka elokuun 15 päivänä 1910 luovutettiin yleisesti käytettäväksi.

Kaupunginvaltuuston käsiteltävänä on nykyään ehdotus väliaikaisen kalahallin lakkauttamisesta ja kalahallin rakennuttamisesta Slussenin vierelle, mistä halliin voi saada juoksevaa vettä.

Maitokaupan järjestäminen. Komitea huomauttaa tästä asiasta antamassaan mietinnössä, että sen mielestä maitokaupan ja maidontarkastuksen järjestäminen on terveydelliseltä kannalta ainakin yhtä tärkeä kuin lihantarkastuksen ja lihakaupan järjestäminen. Hyvä tulos on komitean mielestä kuitenkin saavutettavissa ainoastaan siten, että kunta käy maitokauppaa säätelemään. Tämä kävisi parhaiten päinsä kunnan tarkastuksen alaisessa meijerissä.

Tärkeimmät edut tuollaisesta meijerilaitoksesta olisivat komitean mielestä seuraavat:

1) kunta voisi vaatia, että kaikki meijerissä käytetty maito on oleva täydellisen tarkastuksen alainen tuottamisesta siihen asti, kun se tulee kuluttajan käytettäväksi;

2) vaikuttamalla säätelevästi meijerikäyttelyn ja maidon jakelun kustannuksiin voi kunta jossain määrin vaikuttaa vähittäishintain huojistumiseen, osin välittömästi ja osin välillisesti laatua parantamalla;

3) tuollaisen keskusmeijerin avulla voisi kunta aikaansaada suuremman keskiytyksen maidontuontiin sekä asianomaisilta rautatiehallinnoilta hankkia sopivia junia ja vaunuja mahdollisimman laajassa mitassa käytettäväksi maidon kuljetukseen, mikä vuorostaan aikaansaisi maidonhankinta-alueen laajenemisen ja siten edullisesti vaikuttaisi maidonhintoihin;

4) kunta voisi koettaa aikaansaada parempaa suhdetta maidon saannin ja kysynnän välillä; sekä

5) välikäsien ja luottojärjestelmän käyttäminen maitokaupassa saataisiin väheneeseen.

Käsitellessään kysymystä meijerin toiminnan järjestämisestä, ottaa komitea tutkittaviksi tässä kohden tarjona olevat eri keinot ja ehdottaa, että kunnan meijerin toiminta annettaisiin rekisteröidyksi yhdistykseksi liittyneiden maidonhankkijain hoitettavaksi.

Terveystieteiden lautakunnan sekä teurastamo- ja kauppahallihallituksen annettua lausuntonsa asiasta päätti kaupunginvaltuusto asettaa erityisen komitean laatimaan lopullista ehdotusta asiassa.

Ehdotusta ei vielä liene annettu.

Komitean mietintöön liittyy Tukholman kaupungineläinlääkäriin Sven Nystedtin matkakertomus, jossa hän tekee selkoa niistä hyvistä tuloksista, joihin osuuskuntaan liittymällä on päästy maitokaupan järjestämiseen nähden, erittäinkin Wienissä ja Budapestissä.

Kunnan sikalat. Komitea pitää kunnan sikalan perustamista Tukholmaan erittäin tärkeänä toimenpiteenä elintarvehintain huojistamista tarkoittavassa työssä. Kunnan sikalat ovat nimittäin yleensä täyttäneet ne toiveet, joita elintarvekannalta on niille asetettu, sillä niiden avulla on yhdyskuntaan saatu runsaammin hyvälaatuista silavaa, jota paitsi ne, varsinkin suuremmat laitokset, ovat osottautuneet taloudellisesti kannattaviksi.

Elintarpeiden myynti painon mukaan. Erittäin sopimattomana pitää komitea sitä nykyistä tapaa, että varsin suuria elintarvemääriä myydään lukemalla hinta, ei painoyksikön, vaan ainoastaan kappaleluvun mukaan. Mitä erittäin leipään tulee, on komitea toimittamiensa tutkimusten ja koepunnitusten perusteella tullut siihen käsitykseen, että ostaja saa sangen epätasaisen ja tuntemattoman arvonvastineen rahoilleen. Lisäksi todettiin, että leivän painoa alituisesti pyritään vähentämään, suomatta yleisölle tilaisuutta arvostella siitä johtuvaa hinnannousua. Muutosta parempaan ei komitean mielestä ole odotettavana, ennenkuin säädetään että leipää on myytävä painon mukaan.

Makasiinit. Komitea huomauttaa olevan tärkeätä, että elintarpeiden varastossa pitämistä varten on käytettävänä sopivia säilytyspaikkoja. Niitä kuitenkin tykkönnään puuttuu. Komitea on sitä mieltää, että kunnan on velvollisuus pitää huoli tämän tarpeen täyttämisestä, ja ehdottaa rakennettavaksi mainitsemaalleen paikalle makasiinin, jonka kustannukset nousisivat arviolta lähes miljoonaan kruunuun.

Polttoaineet ja kunnalliset lämpökeskukset. Komitea on sitä mieltää, että kunta tuskin voi välittömästi vaikuttaa polttoainehintoihin, mutta että se sen sijaan voi säädellä polttoaineiden kauppaa ja siten huojistaa hintoja. Komitea ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättäisi antaa asianomaisen viranomaisen toimeksi esittää sellaisen selvityksen ja ehdotuksen kuin kunnan halkopihain järjestäminen edellyttää;

tehdä Tukholman kaupungin kaasu- ja sähkötehtaan hallitukselle esityksen, että kaasu-tehdas entistä enemmän koettaisi käyttää vaikutusvaltaansa pääkaupungin polttoainehintain määräämiseen sekä antaa mainitun hallituksen toimeksi selvittää kysymyksen kunnallisten lämpökeskuksien perustamisesta.

Elintarpeiden tuonti rautateitse. Komitea on tutkinut Tukholmaan rautateitse tulevaa elintarpeiden tuontia ja havainnut sillä olevan ratkaisevan merkityksen pääkaupungin muonituksessa.

On sentähden erinomaisen tärkeätä, sanoo komitea, että tehdään mitä suinkin voidaan uusien tuontiratain aikaansaamiseksi pääkaupunkiin sellaisten alueiden halki, jotka mainittavammin määrin tuottavat elintarpeita ja joilta, sittenkun ne on saatettu ajanmukaiseen välittömään rautatieyhteyteen Tukholman kanssa, on odotettavana melkoista elintarpeiden tuontia. Tämän mukaisesti on komitea sitä mieltä että, vaikkakin Tukholman kaupunki avustamalla tuollaisten rautatieyhteyksien aikaansaamista eräillä edellytyksillä antautuisi huomattaviin taloudellisiin sitoumuksiin, ei pitäisi olla vähintäkään epäilystä siitä, että lisätty tuonti ehkäisemällä kohoamistaan kohoavaa elintarpeiden hintaa antaisi täyden korvauksen näistä taloudellisista uhrauksista.

Ruotsin pienemmistä kaupungeista ovat Nyköping ja Norrköping, mikäli komitealle on tunnettua, ryhtyneet erinäisiin toimenpiteisiin elintarpeiden hintakysymyksessä.

Marraskuun 11 päivänä 1912 päätti Nyköpingin kaupunginvaltuusto asettaa viisi-henkilöisen komitean selvittämään kysymystä erityisen talouslautakunnan asettamisesta hoitamaan kaupungin asujanten ravinto-, asunto- ja polttoainetarpeita koskevia asioita. Tämän päätöksen pohjana olevassa esitysehdotuksessa oli talouslautakunnan tehtävä suunniteltu seuraavasti.

Nyköping.

Lautakunnan tulee:

a) valppaasti seurata yhteiskunnan ravinto-, asunto- ja polttoainetarpeita koskevia kysymyksiä;

b) kaupunginvaltuuston käskystä selvittää ja tehdä ehdotuksia a) kohdassa mainittuun tehtävään kohdistuvain suunnitelmain valmistamiseksi ja järjestämiseksi;

c) mikäli tarpeelliseksi huomataan ja kaupunginvaltuusto katsoo olevan aihetta suostua, erityisellä tarpeen mukaan palkatulla ja virkaedesvastuulla toimivalla luottamusmiehellä teettää tarpeellisia tilasto- ja tarkastuslaskelmia jonkin a) kohdassa mainitun seikan vaatimain toimenpiteiden perustukseksi;

d) kun välittömiä toimenpiteitä yhteiskunnan puolelta katsotaan tarpeellisiksi ilmenneiden puutteiden tai epäkohtain poistamiseksi joillakin a) kohdassa mainituilla aloilla ryhtyä sen suuntaisiin toimenpiteisiin, kuitenkin aina vasta sittenkun kaupunginvaltuusto on siihen antanut suostumuksensa;

e) jos elintarvekauppa on huomattavissa edistettävissä ja säännöllisesti järjestettävissä siten, että yhteiskunta ryhtyy käytännöllisiin toimenpiteisiin karjakaupan helpottamiseksi, esimerkiksi laittamalla ja voimassapitämällä karjatorin ja karjalleja, perustamalla kunnan sikalan, näidenkin seikkain yhteydessä olevat asiat kuuluvat lautakunnan harkinnan ja aloitteen alaisiin; sekä

f) että lautakunta saa näistä seikoista vaatia asiain kehittämiseksi tarpeellisia neuvoja ja tietoja kaupungin muilta lautakunnilta.

Norrköping.

Norrköpingsin kaupunginvaltuusto on tehdyn esitysehdotuksen johdosta päättänyt asettaa seitsenhenkisen komitean selvittämään, missä määrin ja miten kaupungin puolelta voidaan ryhtyä toimenpiteisiin tilaisuuden hankkimiseksi Norrköpingin väestölle saada mahdollisimman halpoja ja terveellisiä elintarpeita, minkä ohessa selvitys siitä ehkä johtuvine ehdotuksineen olisi mahdollisimman pian esitettävä kaupunginvaltuuston tutkittavaksi.

Edellä olevassa on voitu todeta, että elintarpeiden hinnat ovat viime vuosina Helsingissä miltei yleisesti kohonneet. Samaten on huomautettu, että eräät tämän asianlaidan syyt ovat kaupunginhallinnolle ylivoimaisia, mutta toiselta puolen on sellaisiakin syitä, jotka, vaikkei niiden lakkaaminen saisikaan aikaan perinpohjaista muutosta hintatasossa, kuitenkin olisivat käytännöllisillä toimenpiteillä jossain määrin tehtävissä tehottomiksi. Jos siis onnistuttaisiin heikentämään hinnannousun syitä, vaikkapa vain vähäisenkin joka taholla, saataisiin täten kuitenkin aikaan huomattava tulos.

Eri keinoja
hintain huoje-
nemisen
aikaansaami-
seksi.

Komitea käy seuraavassa yleispiirtein esittämään kysymyksiä, jotka kävisi ottaminen pohdittaviksi siinä mielessä, että niitä selvittämällä ja selvityksen johdosta aikaansaaduilla toimenpiteillä eri teitä saavutettaisiin hintain huojistuminen.

Erittäin tärkeätä on tietenkin, että elintarpeiden tuonti on tyydyttävästi järjestetty.

Niinkuin edellä on osotettu, käy tuonti Helsinkiin laajassa mitassa rautateitse. Liitteenä olevasta taulukosta näkyy, mikä merkitys rannikkoradan asemilla on sekä maidon että halkojen tuontiin nähden. Tätä rataa pitkin tulevat kaupungin länsipuolisten rannikkoseutujen, samoin kuin Helsingin—Hämeenlinnan rataa pitkin kaupungin pohjoispuolisten seutujen tuotteet Helsinkiin. Sitä vastoin on kaupungin itä- ja koillispuolisilla seuduilla tuskin mitään mahdollisuutta mukavasti toimittaa tuotteitaan lähiseudun suurimmalle markkinapaikalle, Helsinkiin. Ainoastaan Porvoon—Keravan rataa pitkin voivat eräät itäisen Uudenmaan pitäjät lähettää maitonsa Helsinkiin. Koko tuo alue Kymijokeen asti idässä on kuitenkin rikasta, hyvin viljeltyä seutua, jolla varmasti olisi suuret joukot maataloustuotteita myytävänä, jos vain sopivia kulkulaitoksia olisi tarjona.

Vuonna 1913 antoi Kaupunginvaltuusto erään valiokunnan toimeksi lausua mielensä erinäisistä Kaupunginvaltuustolle saapuneista rautatierakennushankkeista koskevista ehdotuksista. Valiokunta lausui (*Kvston pain. asiakirj. N:o 16 vuodelta 1913*), että kaupungin nopea kasvu ja jatkuva kehitys välttämättä vaativat parantamaan kulkuyhteyksiä ympäröivän maaseudun kanssa sekä eritoten yhdistämään uusia, laajempia aloja siihen piiriin, jonka on annettava kaupungille sen päivittäin tarvitsemat elintarpeet ja muut tarvikkeet. Tärkeätä niinkään on, että kaupungin menekkialueen rajat laajenevat. Valiokunta sentähden kaikin puolin yhtyi siihen lausuntoon, ettei kaupungin ainoastaan ole mielenkiinnolla seurattava esiintyviä kulkulaitosten kehittä-

mistä ja parantamista tarkoittavia aloitteita, vaan ehkä itsekin välittömästi otettava osaa uusien tuontiväyläin aikaansaamista tarkoittaviin pyrintöihin.

Silloin esillä olevista ratasuunnitelmista lausui valiokunta Helsingin—Vihdin—Pusulän rautatiehen nähden, että se olisi sangen tärkeä maalaistuotteiden tuontirata Helsingille, koska se puhkaisee rikkaan tuontialueen, missä myös on melkoisia halkometsävarastoja. Suunnitellusta Keravan—Lahden radasta valiokunta lausui havainneensa, että tällä radalla on melkoista merkitystä pääkaupungin tuontiratana. Rata nimittäin kulkisi halki paikkakuntain, mistä olisi odotettavana runsasta maataloustuotteiden tuontia.

Valiokunta otti myös huomioon rautatieyhteydessä olevan keskushallin aikaansaamismahdollisuuden, huomauttaen että suunnitellessa kulkuväyläin tarkoituksenmukaista yhdistämistä kaupunkiin ei olisi sivuutettava sitä seikkaa, että kenties tarvitaan uudenaikainen keskuskauppahalli. Valiokunta mainitsi, että tuollaisilla kauppahalleilla on välittömän tavaranvaihdon edistäjinä tunnustettu ulkomailla olevan suuri merkitys tärkeimpinä kuntain toimenpiteinä elintarpeiden kaupan järjestämiseksi ja näiden tarpeiden hintain huojistamiseksi. Sopiva paikka tuollaiselle keskushallille Helsingissä olisi valiokunnan mielestä entinen kaasutehtaan tontti korttelissa N:o 103.

Esittämillään syillä valiokunta ehdotti, että Kaupunginvaltuustolle saapuneet, erinäisiä rautatierakennusyrityksiä koskevat esitykset eivät nykyään aiheuttaisi toimenpidettä kaupungin puolelta. Tämä tulikin Kaupunginvaltuuston päätökseksi. Tällä kertaa siis kysymys kaupungin tuontiteiden parantamisesta ei johtanut myönteiseen tulokseen. Helsingin kaupungille olisivat kuitenkin nykyistä paremmat rautatieyhteydet, etusijassa itään ja koilliseen, erinomaisen tärkeät, minkätähden tämä kysymys ei olekaan rauennut, vaan todennäköisesti tulee uudestaan päiväjärjestykseen. Silloin olisi aikaansaattava täydellinen tutkimus sen seikan selvittämiseksi, mitä etuja kaupungilla voisi tuollaisesta rautatieyhteydestä olla ja myös mitä uhrauksia kaupunki voisi sen aikaansaamiseksi tehdä.

Edellä olevasta on käynyt selville, että eräiden tavarain kuljetusmahdollisuudet ovat sangen erilaiset. Esimerkiksi liha sietää eräillä edellytyksillä varsin pitkää rautatiekuljetusta, jota vastoin maidon kuljetusrajat ovat nykyisten verraten järjestämättömäin kuljetusolojen vallitessa sangen tarkoin määrättävissä. Sama on voitu todeta halkoihinkin nähden. Maitoon nähden johtuu tämä osin siitä, että tämä tavara tuskin voi saapua kulutuspaikalle moitteettomassa kunnossa varsin pitkän matkan takaa, osin taas kuljetuskustannuksista, ja halkoihin nähden etusijassa viimeksi mainituista. Kalliit kuljetuskustannukset tietysti myös kohottavat vastaavassa määrässä hintaa tahi vähentävät tavarantuottajan toivomaa voittoa. Olisi siis tutkittava, missä määrin valtionrautateiden nykyisiä liikennemaksuja kävisi huojistaminen silti tuottamatta tappiota rautateille.

Mitä erikoisesti maitoon tulee, olisi liikennetaksan mahdollisesta alentamisesta seurauksena maidon hankintapiirin laajeneminen, sillä maitoa kannattaisi tuoda kaupunkiin pitempien matkojen päästä. Hankinta-alueen laajenemista olisi odotettavana eritoten Helsingin—Karjan—Turun, Hyvinkään—Hangon ja jossain määrin myös

Toijalan—Turun rataosilla. Muilla rataosilla tekee vuosi vuodelta vaikeammaksi käyvä pietarilaisten maidonhankkijain kilpailu hankinta-alueen laajenemisen tuskin sanottavassa määrässä mahdolliseksi.

Pääkaupungin nykyisten maidonhankkijoiden taholta valitetaan kuljetuksen hitautta sekä lämmin- ja jäähdytysvaunujen puutetta rautateillämme. Yhtärinnan maidon hankinta-alueen laajentamisen kanssa tulisikin käydä kuljetusmahdollisuuksien parantamisen. Maito olisi saatava rahdatuksi kaupunkiin nopeammin, jotta pilaantumisen vaara vähenisi, ja olisi sen kuljetusta varten pidettävä saatavissa tarkoituksenmukaisia kuljetusvaunuja. Kun näyttää mahdottomalta saada maidonkuljetukselle välttämättömiä näkökohtia määrääviksi järjestettäessä varsinaisten tavarajunien kulkua, joita junia maitovaunutkin nykyään seuraavat, olisi aihetta hankkia selvitystä siihen, missä määrin olisi mahdollista järjestää erikoisia maitojunia kulkemaan ainakin tärkeimmiltä yhtymäasemilta alkaen, joilla tavarajunat seisovat pitempiä aikoja, jopa erinäisillä asemilla yöpyvätkin.

Tämänsuuntaisista parannuksista maidonkuljetuksessa olisi epäilemättä seurauksena vahingonuhkan väheneminen, mikä ei saattaisi olla vaikuttamatta edullisesti myös maidonhintoihin, jotapaisi tarkoituksenmukaisesta maidonkuljetuksen järjestelystä johtuisi maidon laadun paraneminen.

Mitä tässä on sanottu maidon ja halkojen rahtimaksuista, soveltuu muihinkin tarvetavaroihin.

Maanteitse tuleva elintarpeiden tuonti on, niinkuin tunnettu, sangen suuri, vaikkei siitä seikasta ole selvitystä olemassa. Tätä tietä tuleva tuonti on tietenkin peräisin jotenkin rajoitetulta alueelta ja käsittää etusijassa maitoa, lihaa ja erilaatuisia vihanneksia. Tämä tuonti on miltei aivan järjestämätöntä ja tavarat myydään pääasiallisesti kaupungin toreilla. Maalaiset, vieläpä heidän asiamiehensäkin, jos niitä käytetään, ovat vapaat kaikista toripaikkamaksuista, mutta tarjotun tavaran hintaa korottaa eräs toinen seikka, nimittäin se, että tavara ennen joutumistaan kuluttajan käsiin on käynyt yhden tahi useampain välikäsiä kautta, jotka kukin tietysti lukevat hyväkseen jonkin korvauksen ja siten kohtuuttomasti korottavat hintoja. Näin on varsinkin laita eräiden tavaralajien, niinkuin kalan ja lihan. Tarvittaisiin siis täydellinen selvitys siitä, vastaako torikauppa nykyiseen tapaansa harjoitettuna vaatimuksia, ja mitä keinoja olisi käytettävissä välikäsiä poistamiseksi. Avonaisella torilla harjoitetun kaupan terveydellistään puolta ei liene tässä sivuutettava.

Meritsekin, osin rannikkolaivoilla, osin purje- ja moottoriveneillä, tuodaan purjehduskaudella Helsinkiin suuret määrät eräitä tavaroita, etusijassa piimää ja kaloja. Kysymys tämän tuonnin sopivasta järjestämisestä on likeisimmässä yhteydessä yleisen torikaupan järjestämiskysymyksen kanssa.

Kaupunkiin tuotujen tavarin jakelemiseksi kuluttajille on käytettävänä, paitsi avonaista torikauppaa ja kalasatamia, myös erinäisiä kaupungin eri aikoina rakennuttamia ja vähittäiskauppaa varten tarkoitettuja halleja.

On kuitenkin osottautunut, että tuollaiset yksinomaan vähittäiskauppaa varten tarkoitetut hallit eivät ole tyydyttäviä. Useimmissa suuremmissa kaupungeissa on täytynyt rakennuttaa isompia, tarkoituksenmukaisilla varastohuoneilla ja jäähdytyslaitoksilla varustettuja keskushalleja. Edellä on lyhyesti tehty selkoa muutamain tuolaisten keskushallien järjestyksestä, johon nähden erittäinkin Tukholman uusi keskushalli ansaitsee huomiota.

Käynee tuskin kieltäminen, että tuonti Helsingin kokoiseen kaupunkiin on varsin alkeellisella kannalla, ja tämä johtuu pääasiallisimmin siitä, että tarpeellisia, hyvin järjestettyjä varastomakasiineja sekä sopivia jäähdytys- ja jäädytyslaitoksia ei ole olemassa kaupunkiin tuotuja tavaroita varten. Nykyään säilytetään tavarat tavallisesti pimeissä, usein kosteissa, monessa kohden tarkoitukseen sopimattomissa kellari-suojissa, missä ruokatarvike ei voi pitää kauempaa kuin enintään muutamana päivänä. Ne on myytävä heti saavuttuaan, koska muutoin pilaantuvat. Tämä vaikuttaa tietysti hintatasoonkin, osin vahingonvastuumaksuna, joka korottaa hintaa, osin myös siihen suuntaan, että hinnat päivä päivältä paljon vaihtelevat tuontimäärästä riippuen. Vaikkei komitealta ole jäänyt huomaamatta, että rakennettavaksi päätetyssä teurastamossa on oleva käytettävänä ajanmukainen jäähdytyslaitos tuoreen lihan säilyttämiseksi, on komitea kuitenkin ollut sitä mieltä, että keskuskauppahalli ehkä olisi suuressa määrin omansa säätelemään näiden elintarpeiden tuontia ja siten niiden hintaakin. Keskushallissa tavara tavallisesti myydään julkisella huutokaupalla, jolloin sekä myyjän että ostajan asiamiehenä voi toimia kaupungin asettama ja sen valvonnan alainen luottamusmies eli asioitsija. Asioitsijajärjestelmä tuo tavaranylähettäville suurta helpotusta tavarannmyynnissä, koska lähettäjä voi toimittaa tavaransa suoraan asioitsijalle ja häneltä saada tilin. Tällainen kaupungin järjestämä asiamiestoimi ei suinkaan estä yksityisiäkin esiintymästä myynnin välittäjinä, mutta kaupungin asettama asiamies lienee kuitenkin parhaiten omansa saavuttamaan sekä myyjäin että ostajain luottamuksen.

Kysymys keskushallin rakentamisesta kaikkine siihen kuuluvine laitoksineen on mutkallinen ja kaipaa kaikinpuolista valmistelua, erittäinkin taloudelliselta kannalta, koska keskushallin rakennuskustannukset ja hoito käyvät varsin kalliiksi. Tahtomatta yrittääkään antaa sellaista kaikinpuolista selvitystä on komitea tässä ainoastaan tahtonut viitata eräisiin seikkoihin, jotka osottavat tarpeelliseksi, että ensi tilassa ryhdytään tuollaista selvitystä hankkimaan. Komitea on nimittäin sitä mieltä, että tämä selvitys on erinomaisen tärkeä, kun on arvosteltava kaupungin elintarpeiden tuonnin järjestämismahdollisuuksia, mutta toiselta puolen komitea ei voi olla huomauttamatta, että Helsinki ehken vielä ei ole kehittänyt sen kokoiseksi kaupungiksi, että tuollainen keskushalli olisi tarpeen vaatima.

Likeisessä yhteydessä tämän kanssa on kysymys kunnan teurastamon sekä lihan-tarkastuspakon aikaansaamisesta. Kuni kuitenkin Kaupunginvaltuusto jo on päättänyt teurastamon rakennuttaa ja saattaa lihantarkastuspakon käyntäntöön, ei komitean tarvitse lausua mieltänsä siitä asiasta.

Komitea haluaa ainoastaan huomauttaa, että on tarpeellista selvittää, missä määrin rautateiden nykyiset rahtimaksumäärät vaikeuttavat elävän elukkain tuontia kaupunkiin ja eikö tämä tuonti kävisi helpommaksi ja huokeammaksi, jos annettaisiin sitä varten käytettäväksi erikoiset junat, jommoisista ulkomailla on huomattu olevan suurta hyötyä.

Tässä yhteydessä on niinkään johdatettava mieleen edellä kerrotut kiellot ja määräykset, joiden tarkoituksena on estää tuomasta eräitä eläintauteja maahan. Nämä kiellot ja määräykset vaikeuttavat suurella määrällä elävän teuraskarjan ja lihan tuontia ulkomailla, minkätähden olisi tärkeätä saada selvitystä siitä, millä keinoin elävän karjan tahi jäädytetyn tahi tuoreen lihan tuontia kävisi edistäminen, kuitenkin lisäämättä mainittua karjantautien maahantulon vaaraa.

Tukholman kaupungin elintarvekomitea on pannut suurta painoa siihen, että kalakauppa saataisiin järjestetyksi nykyistään järkipäisemmällä tavalla. Miltei kaikki mitä komitea on huomauttanut Tukholman tähänastista järjestelmää vastaan, soveltuu täkäläisiin oloihin. Meilläkin myydään miltei yksinomaan „elävää kalaa“, mikä todellisuudessa tietää sitä, että se on kuollut tai ainakin kuolemaisillaan. Tällä tavoin kaupan pidetty kala ei ainoastaan ole kallista, vaan ala-arvoistakin, useimpaan suorastaan inhottavaa. Ja kuitenkin on kala meidän vesirikkaassa maassamme laajain kansankerrosten luonnollisimpia ravintoaineita, ravintoaine, jonka tulisi päästä paljon laajempaan käytäntöön kuin mitä nykyään on mahdollista. Tässä kohden on olemassa runsasta tilaisuutta toimenpiteisiin hyvässä kunnossa olevain kalain tuonnin helpottamiseksi, joten ei ainoastaan tämän oivallisen ravintoaineen kulutus lisääntyisi, vaan sen hintakin huojistuisi.

Monin paikoin ulkomailla on perustettu kunnan sikaloita, jotka eivät ainoastaan ole osottaneet voivansa hankkia väestölle hyvää sianlihaa, vaan sen lisäksi ovat näyttäneet taloudelliselta kannalta erittäin edullisiksi. Hyvien tulosten saavuttamiseksi näyttää kokemus vaativan perustamaan sikalat kutakuinkin suuret, minkä ohessa kaikki ruuaksi kelpaavat talouskarikkeet on tarkoin otettava talteen ja käytettävä sikain ruuaksi. Täytyy pitää aivan luonnollisena, että sikalalla Helsingissäkin voisi olla taloudellista merkitystä, josta seikasta kuitenkin ensin olisi hankittava selvitys.

Helsingin kokoisen kaupungin asukkaat kuluttavat melko suuren määrän kaikenlaatuisia vihanneksia ja juurikasveja. Vihannesten viljelyksen edistämiseksi kaupungin läheisyydessä sopisi ryhtyä käytännöllisiin toimenpiteisiin, joiden johdosta niiden tuonti kaupunkiin lisääntyisi.

Likeisessä yhteydessä kaikkien näiden seikkain kanssa on myös kysymys elintarpeiden tarkastuksen järjestämisestä tarkoitustaan vastaavalla tavalla. Niinkään käy tähän asiaryhmään lukeminen kysymyksen elintarpeiden väärennystä koskevasta lainsäädännöstä ja sen tehokkaammaksi saattamisesta. Ostajan kannalta olisi niinkään tarpeellista, että eräitä ruokatarvikkeita, erittäinkin ruokaleipää, myytäisiin painon mukaan eikä kappalekaupalla.

Koetteeksi punnittaessa eräistä kaupungin suuremmista leipomoista ostettua erilaatuista leipää on huomattu hinnan kilolta vaihtelevan varsin paljon. Tätä valaisee seuraava esimerkki:

	Hinta kilolta	Erotus %
Hapan kyrsä	42—46 p.	9.5 %
Hapan kaakku	31—46 "	40.4 "
Kiloleipä	50—88 "	76.0 "
Imelä leipä	43—52 "	20.9 "

Jotta saataisiin elintarpeet vähillä kustannuksilla jaelluiksi kuluttajille eri osiin kaupunkia, sopisi kenties käyttää apuna raitioiteita. Tämä kysymys lienee ollut alustavasti käsiteltävänä Raitiotieyhtiön johtokunnassa, mutta ei ainakaan vielä ole päässyt ratkaisuun.

Komitea on tässä viitannut useihin tärkeisiin kysymyksiin, jotka jossain määrin ovat välittömässä yhteydessä elintarpeiden tuotanto- ja jakelukysymyksen ja siis elintarpeiden hintakysymyksenkin kanssa. Näiden kysymysten luvun voisi tosin lisätä moninkertaiseksi. Komitea on tässä tahtonut kajota ainoastaan semmoisiin, joilla on näyttänyt olevan suurempaa merkitystä.

Kaikissa edellä mainituissa tapauksissa on osottautunut että, ennenkuin suuntaan tahi toiseen käyviin toimenpiteisiin voi ryhtyä, tarvitaan asiallista selvitystä. Komitean on sentähden ehdotettava, millä tavoin tämä selvitys olisi sopivimmin saatavissa.

Elintarve-
lautakunta.

Saamansa tehtävän on komitea käsittänyt alustavan laatuiseksi, s. o. valmisteluksi eikä kaikkien elintarvekysymyksen yhteydessä olevain seikkain asiallista selvitystä tarkoittavaksi. Siihen ei komitean kokoonpanokaan ehkä olisi sopiva. Komitea on sentähden ollut yhtä mieltä siitä, että ensimmäinen toimenpide, johon Kaupunginvaltuuston taholta olisi ryhdyttävä, olisi elintarvelautakunnan asettaminen elintarvekysymystä selvittämään, ja tulisi tämän lautakunnan kokoonpanon olla sellainen, että se antaisi takeita näiden varsin mutkallisten ja pulmallisten kysymysten asiallisesta ja perinpohjaisesta harkinnasta.

Tässä edellä on pääasiallisimmin ollut puhetta eri seikkain selvittämisestä, mikä olisi tarpeellinen elintarvekysymyksen saattamiseksi onnelliseen ratkaisuun ja olisi ehdotetun elintarvelautakunnan toimitettava. Mutta likeisessä yhteydessä sen kanssa on myös erinäisiä ilmeisesti käytännöllisiä tehtäviä, jotka edullisesti sopisi antaa lautakunnalle. Komitea tarkoittaa tällä kaikkea, mikä on nykyisen kauppahallilaitoksemme ja sen hallinnon kehityksen yhteydessä, sekä torikaupan järjestämistä ja silmälläpitoa. Kaupungilla on nyt jo viisi elintarpeiden kauppahallia, eikä kestäne kauaa, ennenkuin

niiden luku yhäkin lisääntyy. Nämä laitokset vaativat paljotöistä huolenpitoa, joka tähän asti on ollut Rahatoimikamarin velvollisuutena, mutta joka sopisi siirtää erikoisviranomaiselle. Likeisimmässä yhteydessä hallikaupan kanssa on avonainen torikauppa, joka sentähden niinikään asetettaisiin elintarvelautakunnan valvonnan alaiseksi. Tästä menettelystä olisi se suuri etu, että kaikki elintarpeiden tuontia, säilytystä ja myyntiä koskevat asiat keskittyisivät yhteen ainoaan viranomaiseen, elintarvelautakuntaan.

Lautakunnan on komitea ajatellut kokoonpantavaksi siten, että siihen kuuluisi viisi varsinaista ja yhtä monta varajäsentä, joista Kaupunginvaltuusto valitsisi kolme varsinaista ja kolme varajäsentä sekä Rahatoimikamari ja Terveystoimikunta kumpikin yhden varsinaisen ja yhden varajäsenen.

Kun lautakunnan käsiteltäväksi voi tulla sen laatuasia, jotka vaativat erikoista ammattituntemusta, on komitean mielestä ollut tarpeellista, että lautakunta saa tuollaisissa tapauksissa kutsua asiantuntijoita avukseen. Samaten tulee lautakunnan kaupungin maan käyttöä koskevissa asioissa neuvotella kaupungin yleisten töiden Hallituksen, ja taas tori- ja katukaupan ulkonaista järjestystä koskevissa asioissa Poliisilaitoksen kanssa.

Kun komitea on elintarvelautakunnalle ehdottanut näin laajan tehtävän, on selvää, että lautakunnan toiminnasta johtuu eräitä kustannuksia. Niinpä on kohtuullista, että tämän samoin kuin kaupungin nykyistenkin lautakuntain puheenjohtajat ja jäsenet saavat jonkin palkkion kultakin kokouksesta. Lautakunnan on saatava sihteeri hoitamaan lautakunnan kirjeenvaihtoa, valmistelemaan ja esittelemään asioita sekä ennen kaikkia toimittamaan lautakunnan tehtävänä olevia selvityksiä. Mahdotonta ei ole sekään, että käy tarpeelliseksi kauppahalleja hoitamaan asettaa erityinen virkailija, kauppahallien johtaja. Komitea ei kuitenkaan ole nyt tahtonut käydä seikkaperäisesti luettelemaan näitä kustannuksia, vaan on katsonut sopivammaksi että, jos Kaupunginvaltuusto periaatteessa hyväksyy komitean ehdotuksen elintarvelautakunnan asettamisesta, lautakunta saa toimekseen itse laatia rahasääntöehdotuksensa Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi. Niinikään tulisi lautakunnan laatia ehdotus johtosäännöksi, jonka mukaan lautakunta toimisi ja joka niinikään alistettaisiin Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Edellä lausutun nojalla saa komitea kunnioittaen ehdottaa, että herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät

asettaa elintarvelautakunnan, johon kuuluu viisi varsinaista ja yhtä monta varajäsentä, jotka valitaan siten, että Kaupunginvaltuusto valitsee kolme varsinaista ja kolme varajäsentä sekä Rahatoimikamari ja Terveystoimikunta kumpikin yhden varsinaisen ja yhden varajäsenen;

antaa elintarvelautakunnan tehtäväksi käsitellä kaikki asiat, joilla on yhteyttä Helsingin kaupungin elintarpeilla varustamista,

*näiden elintarpeiden säilyttämistä sekä elintarpeiden kauppaa koske-
vain kysymysten kanssa, ja eritoten*

a) *hoitaa kaupungin kauppahallilaitoksen hallintoa;*

b) *pitää silmällä ja järjestää torikauppaa;*

c) *seurata kaupungin elintarvekysymyksen kehitystä ja tehdä
alotteita elintarpeiden kaupunkiintuonnin, näiden elintarpeiden säily-
tyksen ja myynnin parantamiseksi;*

d) *tällaisista asioista antaa lausuntoja ja tehdä ehdotuksia
Kaupunginvaltuustolle; sekä*

e) *muutoin käsitellä muita lautakunnan yleisen tehtävän yhtey-
dessä olevia tahi Kaupunginvaltuuston sille antamia asioita;*

*antaa lautakunnan toimeksi laatia ehdotuksen johtosäännökseen
ja vuosirahasäännökseen, jotka alistetaan Kaupunginvaltuuston
tutkittaviksi ja ratkaistaviksi.*

Helsingissä, toukokuun 19 päivänä 1914.

Ossian Häggman.

Nestor L. Eskola.

Georg Estlander.

Arvi Hyttinen.

G. Idström.

Richard Sievers.

G. R. Snellman.

Eräänlaatuisten elintarpeiden tuonti Helsinkiin, Sörnäsiin ja Fredriksbergiin.

Km	Rataosa	Perun. ja juuri- kasveja tonnia	Maitoa tonnia	Voita tonnia	Lihaa tonnia	Halkoja tonnia
Helsinki—Karja—Turku.						
8	Sockenbacka	13	342	—	—	700
13	Kilo	—	102	—	—	—
16	Grankulla	10	202	—	—	—
20	Esbo	16	871	—	2	2,068
24	Köklaks	27	1,389	—	—	59
30	Masaby	27	547	—	1	184
32	Jorivas	—	374	—	—	—
38	Kyrkslätt	20	1,806	2	2	1,058
41	Getberg	—	37	—	—	—
45	Käla	3	445	—	1	—
52	Sjundeå	39	3,382	3	31	2,133
59	Solberg	3	342	—	15	899
65	Täkter	11	625	4	11	2,178
70	Ingå	23	1,075	—	19	1,080
74	Vestankvarn	—	—	—	—	745
78	Fagervik	10	549	2	12	—
87	Karja	10	430	2	15	9
91	Billnäs	8	50	—	—	—
96	Skuru	24	122	18	92	—
106	Skogböle	—	71	—	1	419
115	Koski	3	76	4	73	1,488
123	Ervelä	1	75	—	1	—
127	Perniö	11	211	12	118	—
144	Salo	21	442	8	279	—
158	Hajala	—	33	—	57	—
172	Paimio	1	—	8	30	—
183	Piikkiö	1	—	—	—	—
200	Turku	3	—	19	3	6
	Yhteensä	285	13,598	82	763	13,026

Km	Rataosa	Perun. ja juuri- kasveja tonnia	Maitoa tonnia	Voita tonnia	Lihaa tonnia	Halkoja tonnia
Helsinki—Hämeenlinna— Tampere.						
—	Helsingin, Sörnäsän ja Fredriksber- gin välillä	49	—	11	4	1,370
7	Oulunkylä	6	—	—	—	24
11	Malmi	42	113	—	—	10
16	Tikkurila	27	607	—	2	368
23	Korso	8	450	—	—	1,768
29	Kerava	49	760	—	29	1,001
37	Järvenpää	36	1,788	5	65	2,316
48	Jokela	20	259	—	13	9,418
59	Hyvinkää	60	1,345	8	92	16,073
71	Riihimäki	39	873	2	34	18,764
81	Ryttylä	10	345	—	36	2,796
87	Leppäkoski	11	479	—	7	717
94	Turenki	163	858	2	68	3,666
99	Harviala	5	253	—	—	8,176
109	Sairio	2	13	1	25	3,047
108	Tavastehus	161	54	14	315	1,263
116	Parola	97	686	9	2	539
129	Iittala	2	89	6	28	4,615
136	Kuurila	10	432	—	49	1,383
147	Toijala	1	637	—	82	—
154	Viiiala	1	—	—	8	62
166	Lempäälä	5	—	—	18	—
187	Tampere	30	—	19	33	9
Yhteensä		834	10,041	77	910	77,385
—	Porvoon rata	—	7,540	—	—	—
Hyvinkää—Hanko.						
68	Noppo	—	—	—	—	277
72	Rajamäki	4	92	1	9	331
80	Röykkä	10	253	—	2	6,041
Siirros		14	345	1	11	6,649

Km	Rataosa	Perun. ja juuri- kasveja tonnia	Maitoa tonnia	Voita tonnia	Lihaa tonnia	Halkoja tonnia
	Siirros	14	345	1	11	6,649
83	Korpi	7	179	—	—	1,472
91	Selki	2	218	—	1	4,752
95	Otalampi	19	834	—	10	1,364
102	Ojakkala	14	725	—	10	1,509
109	Nummela	15	922	3	12	1,558
117	Muijala	1	324	—	—	691
123	Lohja	55	1,654	6	35	2,329
134	Virkby	—	86	—	—	—
136	Gerknäs	59	280	5	31	210
143	Svartå	13	362	3	8	17
150	Mjölbolsta	1	111	—	—	—
96	Raseborg	—	550	—	—	—
103	Ekenäs	6	97	1	28	—
119	Lappvik	3	—	—	—	—
137	Hanko	3	—	317	59	—
	Yhteensä	212	6,687	336	205	20,551
	Riihimäki—Vesijärvi (Lahti).					
80	Hikiä	22	267	—	14	3,203
86	Oitti	13	294	3	34	3,152
92	Mommila	4	55	—	19	4,271
98	Lappila	16	303	—	33	8,211
104	Järvelä	93	935	11	93	6,456
116	Herrala	3	—	—	7	8,109
131	Vesijärvi (Lahti)	40	13	112	269	7,125
	Yhteensä	191	1,867	126	469	40,527
	Toijala—Turku.					
160	Kylmäkoski	—	—	—	—	10
166	Urjala	10	—	3	386	1,039
180	Matku	7	—	—	32	16
189	Humppila	5	120	12	272	9
200	Ypäjä	1	—	1	43	—
	Siirros	23	120	16	733	1,074

Km	Rataosa	Perun. ja juuri- kasveja tonnia	Maitoa tonnia	Voita tonnia	Lihaa tonnia	Halkoja tonnia
	Siirros	23	120	16	733	1,074
209	Loimaa	1	—	—	224	—
220	Mellilä	—	—	—	58	—
233	Kyrö	1	—	—	29	—
245	Aura	—	—	—	7	—
257	Lieto	—	—	—	2	—
	Yhteensä	25	120	16	1,053	1,074
—	Tampere—Pori	93	—	49	918	53
—	Tampere—Seinäjoki—Vaasa	82	—	187	1,103	76
—	Lahti—Viipuri (L:ranta)	23	—	15	33	1,151
	Viipuri—Pietari.					
323	Säiniö	1	—	—	—	7
442	Pietari	357	—	461	350	—
	Yhteensä	358	—	461	350	7
—	Seinäjoki—Oulu	28	—	183	685	—
—	Oulu—Tornio	—	—	—	3	—
—	Kemi—Rovaniemi	—	—	—	1	—
—	Kouvola—Kotka	—	—	3	1	—
—	Kouvola—Kajaani	28	2	360	387	2,717
—	Viipuri—Joensuu—Nurmes	119	—	94	4	54
—	Haapamäki—Jyväskylä—Suolahti	27	—	72	113	26
—	Elisenvaara—Savonlinna	6	—	4	—	—

Rataosa	Perun. ja juuri- kasveja tonnia	Maitoa tonnia	Voita tonnia	Lihaa tonnia	Halkoja tonnia
Yhdistelmä.					
Helsinki—Karja—Turku	285	13,598	82	763	13,026
Helsinki—Hämeenlinna—Tampere	834	10,041	77	910	77,385
Porvoon rata	—	7,540	—	—	—
Hyvinkää—Hanko	212	6,687	336	205	20,551
Riihimäki—Vesijärvi (Lahti)	191	1,867	126	469	40,527
Toijala—Turku	25	120	16	1,053	1,074
Tampere—Pori	93	—	49	918	53
Tampere—Seinäjoki—Vaasa	82	—	187	1,103	76
Lahti—Viipuri (L:ranta)	23	—	15	33	1,151
Viipuri—Pietari	358	—	461	350	7
Seinäjoki—Oulu	28	—	183	685	—
Oulu—Tornio	—	—	—	3	—
Kemi—Rovaniemi	—	—	—	1	—
Kouvola—Kotka	—	—	3	1	—
Kouvola—Kajaani	28	2	360	387	2,717
Viipuri—Joensuu—Nurmes	119	—	94	4	54
Haapamäki—Jyväskylä—Suolahti	27	—	72	113	26
Elisenvaara—Savonlinna	6	—	4	—	—
Yhteensä 1912	2,311	39,855	2,065	6,998	156,647
Yhteensä 1911	1,880	40,072	2,173	6,327	131,400
Yhteensä 1910	1,135	36,975	2,102	5,861	116,481

Selonteko tohtori Björkenheimin tarjouksesta lahjoittaa Helsingin kaupungille lapsenpäästölaitos sekä tohtori Boijen tarjouksesta apumaksua vastaan luovuttaa yksityisestä lapsenpäästölaitoksestaan tarpeellinen määrä sijoja kaupungin käytettäväksi.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

uhtik. 27 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 285.

Niinkuin järempänä seuraavista asiakirjoista näkyy, on tohtori Edv. A. Björkenheim Rahatoimikamariin antanut Kaupunginvaltuustolle osotetun tarjouksen, luvaten siinä omalla kustannuksellaan rakentaa ja kaupungille täysin omistusoikeuksin luovuttaa noin 40 sijaa käsittävän lapsenpäästölaitoksen, johon olisi yhdistettynä naistautien osasto. Tähän tarjoukseen liittyy kuitenkin erinäisiä ehtoja, jotka tarkemmin näkyvät tämän oheisesta Liitteestä I. Siihen nähden että näiden ehtojen joukossa myös oli määräys, että kaupunki suunniteltua sairaalaa varten luovuttaisi sopivan tonttipaikan Marian sairaalan viereltä tai välittömästä läheisyydestä, katsoi Rahatoimikamari olevan ennen tarjouksen lähettämistä Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja ratkaistavaksi tarkemmin selvittäminen sairaalalle sopivaa tonttipaikkaa koskevaa kysymystä. Siinä mielessä asetti Kamari erikoisvaliokunnan, johon valittiin allekirjoittanut puheenjohtaja, jäsen, arkkitehti Lindahl, kaupungininsinööri Idström ja allekirjoittanut sihteeri, jonka valiokunnan tuli neuvotella Terveystenhoitolautakunnan puheenjohtajan, professori Heikelin ja jäsenen, tohtori Zilliacuksen sekä Marian sairaalan ylilääkärin, tohtori Hagelstamin kanssa, minkä ohessa tohtori Björkenheim tietenkin otti osaa alustaviin neuvotteluihin. Tällöin kävi selville, että ainoa puheenalaiseen tarkoitukseen sopiva Marian sairaalan viereinen paikka oli 1918 vuoden loppuun vuokralle annettu Leppäsuon alue. Vaikka kaupunki voimassa olevan välikirjan mukaan tosin voi

ennen vuokrakauden umpeenmenemistä hankkia takaisin kaupungin tarkoituksiin tarpeelliset tämän vuokra-alueen osat, kävi vuokramiehen, Aktiebolaget M. G. Stenius yhtiön kanssa asiasta olleista keskusteluista selville, että mainittu vuokramies suostuisi ainoastaan kohtuuttoman suuresta korvauksesta luopumaan vuokraoikeudestaan. Näin ollen ja kun sen lisäksi valiokunnassa painavilla syillä puollettiin sairaalan sijoittamista Kallioon, antoi valiokunta kaupunginasemakaava-arkkitehdin toimeksi laatia ehdotuksen, jonka mukaan sekä puheenalainen lapsenpäästölaitos että vastainen lastensairaala rakennettaisiin alueelle, jota rajoittavat pohjoisessa Vesisäiliö, idässä Sturekatu ja etelässä Helsinginkatu. Ja ilmoitti tohtori Björkenheim suostuvansa eräillä edellytyksillä luopumaan siitä lahjoituskirjaan pannusta ehdosta, että tontin tulisi sijaita Marian sairaalan vierellä.

Samaan aikaan kuin edellä kerrottu alustava selvitys saatiin, antoi tohtori O. A. Boije Rahatoimikamariin ikäänkuin kilpailevan tarjouksen, jonka mukaan kaupunki saisi hänen ja tohtori Parviaisen voimassapitämästä yksityisestä lapsenpäästölaitoksesta käytettäväkseen tarpeellisen määrän sijoja maksamalla määrätyn vuotuisen kannatusavun (Liite III). Kun näin ollen kaksi, vaikkakin oleellisesti erilaatuista, mutta kuitenkin suurin piirtein nähtyinä sama asiaa koskevaa tarjousta oli olemassa, katsoi Rahatoimikamari kaupunginviranomaisten olevan mahdoton määrätä kantaansa asiassa, ennenkuin Terveystenhoitolautakunnalle oli varattu tilaisuus lausunnon antamiseen siitä. Tämän johdosta asia lähetettiin mainittuun Lautakuntaan, jonka käskettiin mahdollisimman pian antaa pyydetty lausunto. Sittenkun Terveystenhoitolautakunta, joka oli vaatinut Marian sairaalan Hallituksen lausuntoa (Liite V), oli erinäisissä kokouksissa käsitellyt tätä asiaa, antoi Lautakunta kulumvan huhtikuun 16 päivänä (Liite IV) lausunnon, jossa Lautakunta esittämällä perusteilla puolsi tohtori Björkenheimin lahjoituksen vastaanottamista sekä sillä edellytyksellä ehdotti tohtori Boijen tarjousta hylättäväksi. Terveystenhoitolautakunta ei kuitenkaan ollut tehnyt päätöstään yksimielesti, vaan äänestyksen jälkeen, Lautakunnan puheenjohtaja kun puolsi tohtori Boijen tarjouksen hyväksymistä ja sitä varten liitti lausuntoon laajan vastalauseen (Liite VI). Saatuaan tiedokseen asiassa syntyneiden kirjain sisällyksen antoi tohtori Björkenheim Rahatoimikamariin kirjelmän, jossa hän mainitsemistaan syistä peruutti aikaisemmin lupaamansa lahjoituksen (Liite VII).

Sen johdosta mitä asiassa siten on esiintunut, voi Rahatoimikamari, joka puolestaan olisi ollut valmis yksimielisesti puoltamaan tohtori Björkenheimin lahjoituksen vastaanottamista, ainoastaan valittaa, että tohtori Björkenheim on mainitsemistaan syistä peruuttanut tarjouksensa. Mitä taas tohtori Boijen tarjoukseen tulee, saa Rahatoimikamari jättää Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja ratkaistavaksi, onko siihen pantava huomiota vai eikö pikem-

min olisi annettava Terveystoimikunnan toimeksi esittää ehdotus sitä tarkoitaviksi alustaviksi toimenpiteiksi, että kaupunki hetimiten ryhtyisi rakennuttamaan lapsenpäästölaitosta.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Olen aina mielenkiinnolla seurannut Helsingin kaupungin kehitystä, erittäinkin terveyden- ja sairaanhoidon alalla. Kun Helsingin kaupungissa, niistä suurista summista huolimatta, joita viime vuosina on käytetty sairaalarakennuksiin, edelleen vallitsee tuntuva kunnan sairaalain puutetta, saan täten kunnian ilmoittaa Kaupunginvaltuustolle, että olen halukas omalla kustannuksellani rakennuttamaan ja kaupunginhallinnolle täysin omistusoikeuksin luovuttamaan *noin 40 sijaa käsittävän lapsenpäästölaitoksen, johon on yhdistettynä naistautien osasto*. Tähän olen kuitenkin tahtonut panna seuraavat ehdot:

- 1) että kaupunki sairaalaa varten maksutta luovuttaa sopivan tonttipaikan Marian sairaalan viereltä tahi välittömästä läheisyydestä, niin että viimeksi mainitun sairaalan talousosastoa myös voi käyttää uuden sairaalan tarpeisiin;
 - 2) että sairaalan rakentaa minun valitsemani arkkitehti, jonka kuitenkin tulee toimia yksissä neuvoin asianomaisten kaupunginviranomaisten kanssa;
 - 3) että kaupunki kustantaa sairaalalle tarpeellisen kaluston;
 - 4) että kaupunki suorittaa sairaalan vuotuiset käyttökustannukset ja muut menot. Tämän lisäksi varaan itselleni *ylilääkärin*toimen tässä sairaalassa.
- Helsingissä, helmikuun 2 päivänä 1914.

Edv. A. Björkenheim.
Lääket. ja kirurg. tohtori.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Allekirjoittanut saa täten kunnian anoa, että Rahatoimikamari suvaitsi oman suosiollisen lausuntonsa kera toimittaa perille tämän oheisen Herroille Kaupunginvaltuusmiehille osotetun kirjelmän, samalla kun lähettää sen ehdotuksen yksityishenkilön kustantaman kunnan lapsenpäästölaitoksen rakennuttamiseksi, mikä päivälehdissä olleiden uutisten mukaan on näinä päivinä Rahatoimikamariin annettu. Minun vakaumukseni mukaan olisi nimittäin kaupungille ja sen veroa maksaville jäsenille erittäin tärkeitä ja edullista, että nämä molemmat ehdotukset, ehdollisesti asiantuntijain selvittäminä ja valaisemina, esiteltäisiin Herroille Kaupunginvaltuusmiehille yhtäaikaa.

Helsingissä, maaliskuun 2 päivänä 1914.

O. A. Boije.

Lääket. tri, dosentti.

Herroille Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Kun kunnan lapsenpäästölaitoksen perustamisasia jälleen on päiväjärjestyksessä ja siis Helsingin kaupungin ratkaistavaksi tulee verraten suuria taloudellisia kysymyksiä, rohkenee allekirjoittanut esiintuoda eräitä näkökohtia, jotka ansainnevat huomiota, ennenkuin lopullista päätöstä tehdään.

Kysymys on tässä tapauksessa etusijassa siitä, onko sijain tarve nykyään niin suuri, että 40 sijaa käsittävä obstetris-gynekologinen sairaala siitä johtuvine runsaine vuosimenoineen jo on aikaansaataava, vai voiko kaupunki samoinkuin tähänkin asti tyydyttää lisääntyvää tarvetta vähitellen korottamalla ennestään olevain yksityissairaalain apurahaa sen mukaan kuin tarve vaatii.

Aluksi pyydän johdattaa mieleen että, kun Lääkintöhallitus vuonna 1903 kehotti Helsingin kuntaa hankkimaan sijoja kaupungista kotoisin oleville lapsensynnyttäjille, tätä asiaa valmisteli Kaupunginvaltuuston asettama valiokunta, joka puolisi kannatus-apua myönnettäväksi 5 sijasta allekirjoittaneen ja t:ri W. Parviaisen lapsenpäästölaitoksessa. Parin vuoden kuluttua sijain luku korotettiin seitsemäksi.

Kun vuonna 1908 kaksi eri lääkäriyhtiötä teki ehdotuksen lapsenpäästölaitoksen rakennuttamisesta yksityisestä aloitteesta, siinä tapauksessa että kaupunki suostuisi antamaan kannatusapua suuremmalle sijaluvulle — 20:lle tahi 25:lle — hylättiin tämä tarjous, sen johdosta että yleisen lapsenpäästölaitoksen johtaja, prof. Heinricius, Terveidenhoitolautakunnan tiedustelun johdosta lausui, ettei tila lapsenpäästölaitoksessa ollut niin ahdas, että tuollainen meno olisi kunnalle välttämätön. Samana vuonna kuitenkin kunnan kannattamain sijain luku meidän yksityislaitoksessamme korotettiin kymmeneen. Näistä sijoista on päivämaksu ollut: 6 sijasta 2 ja 4 sijasta 1 markka päivässä ja kaupunki on maksanut avustusta 18,540 markkaa. Näin on nyt jatkunut kuusi vuotta.

Kiistämätön tosiasia on, että nykyään tarvitaan useampia sijoja, koska tila yleisessä lapsenpäästölaitoksessa on aivan liian tyyten käytetty.

Kun allekirjoittanut vuonna 1911 teetti uutisrakennuksen yksityissairaalaansa varten, järjestettiin siihen eri osasto (kerros) nimenomaan kaupungin käytettäväksi, ja oli tarkoitus tällä osastolla tyydyttää sijain tarvetta, kunnes hankkeissa olevat Yliopiston klinikat valmistuisivat.

Sijain luvun käy milloin tahansa lisääminen 10:stä 22:ksi, joten on käytettävänä 15 sijaa enemmän kuin vuonna 1908 katsottiin tarpeelliseksi. — Kun hankkimalla 12 lisä-sijaa meidän laitoksestamme yleisen lapsenpäästölaitoksen hoitopäiväin luku on vähennettävissä 4,320 päivällä ja lapsenpäästölaitoksen hoitopäiväin kokonaisluku on vuodesta 1908 (16,498) 1912 vuoden loppuun (18,576) lisääntynyt 2,078 päivällä, on siis mai-

nitun järjestelyn avulla hoitopäiväin kokonaisluku saatettavissa noin 2,000 vähemmäksi kuin se oli vuonna 1908. Kun professori Heinriciuksen lausunnon mukaan paikkain luvun lisääminen tuona vuonna ei ollut tarpeellinen eikä lukua ole kuluneina 6 vuotenaan tarvinnut korottaa, on varmuudella oletettavissa, että laittamalla lisää 12 sijaa tarve on oleva täytetty vieläkin 6—7 vuodeksi eteenpäin. Helsingin kaupungin virallinen tilasto vuodelta 1912 osottaa nimittäin, että pyrkijäin luku ei ole viimeksi kuluneina 3 vuonna suhteettomasti kasvanut. Vuotuinen lisäännys on ollut kunakin eri vuonna 68, 150 ja 60 tapausta (vuonna 1913 oli koko luku 3,095).

Tässä esitetyt numeroluvut osottavat, että kaupunki voi vielä vuosikausia tulla toimeen lisäämällä nykyään avustamainsa sijain lukua vieläkin 12:lla. Voidakseni tyyten käyttää tarkoitusta varten laittamaani osastoa, suostuisin pitämään nämä 12 paikkaa kunnossa 5 markan maksusta päivää ja huonetta kohti eli kaikkiaan 21,600 markan maksusta. Kannatusapu olisi siinä tapauksessa ($18,540 + 21,600 =$) 40,140 mk. Jos taas näiden 12 sijan päivämaksu määrätään markaksi, vähenee summasta 4,320 mk ja kaikkien 12 sijan vuotuiset voimassapitokustannukset olisivat 35,820 markkaa.

Tavallisia naistentauteja potevain henkilöjen sijantarpeesta ei ole olemassa muuta selvitystä, kuin että eräitä erikoistapauksia varten olisi välttämättä saatava sairassijoja. Olen sen vuoksi ajatellut toistaiseksi riittävän, jos 3 sijaa annetaan siihen tarkoitukseen käytettäväksi. Maksu näistä olisi 5 markkaa päivässä eli kaikkiaan 5,400 markkaa, joten 25 sijan kustannukset nousisivat kaikkiaan 41,220 markkaan. Jos useampia gynekologisia sijoja huomattaisiin tarvittavan, olisi niitäkin saatavana 5 markan maksusta päivää ja sijaa kohti.

Kustannukset, joita kaupungilla olisi 40 sijaa käsittävän oman lapsenpäästölaitoksen voimassapidosta, ovat kaupungin ja valtion sairaanhoitolaitoksista saatavissa olevain numerotietojen pohjalla helposti laskettavissa. Allekirjoittaneen ja tri W. Parviaisen vuonna 1903 Terveystoimikunnalle antamasta ja edellä mainitun valiokunnan mietinnössä julkaistusta laskelmasta näkyy, että aikaisempina vuosina lapsenpäästölaitoksen kustannukset, operatiivis-gynekologinen osasto lukuunotettuna, nousivat 6 markan 50 pennin vaiheille päivää ja sijaa kohti, olivatpa kustannukset vuonna 1905 Smk 6: 88. Lapsenpäästölaitoksen kustannusten huojistuminen kahtena viime vuonna 6 markan vaiheille johtuu siitä, että hoitopäiväin luku on paljon lisääntynyt eräiden vakinaisten menojen pysyessä ennallaan. Siinäkin tapauksessa että suunnitellun lapsenpäästölaitoksen kaikkia sijoja ei otettaisi alussa käytäntöön, kohoaisi sijamaksu tuntuvasti, koska vakinaiset menot eivät ole supistettavissa tiettyä määräänsä vähemmiksi. Laskelma on sen tähden toimitettava säännöllistä potilaslukua silmälläpitäen. Näin ollen on maksu vähintään 6: 50 eli 40 sijasta 93,600 markkaa. Vaikka talousosasto asetettaisiinkin toisen sairaalaosaston yhteyteen, ei tätä summaa saataisi mainittavasti vähenemään.

Laskelmia tehdessä ei myöskään saa sivuuttaa erästä sangen tärkeätä seikkaa, nimittäin sitä, että yleisessä lapsenpäästölaitoksessa työvoiman kustannukset ovat mitätömän pienet, jota vastoin ne muissa laitoksissa hyvin ymmärrettävistä syistä ovat ver-

raten suuret. Lapsenpäästölaitoksessa saavat, niinkuin tunnettu, vain harvalukuiset kätilöt palkkaa. Suurimman osan työstä suorittavat kätilöoppilaat, jotka eivät saa palkkaa, maksavatpa useimmat vielä ruuastaankin. Siinäkin tapauksessa että suunnitellusta lapsenpäästölaitoksesta ei enempää kuin yleisestä lapsenpäästölaitoksestakaan luettaisi ensinkään vuokraa, täytyy päivämaksu kuitenkin laskea lähes 7 markaksi päivää ja sijaa kohti eli noin 100,000 markaksi vuodessa. Parhaassa tapauksessa voi laskea päivämaksuja kertyvän 10,000 markkaa. Joka tapauksessa täytyy vuosimenot laskea lähes 90,000 markaksi.

Jos siis kaupunki tahtoi käydä edelleen tähänastista tietä — suorittaa kannatus-apua sen mukaan kuin sijain tarve vaatii — olisi tämä minun tarjoukseni kaupungille sekä halvin että mukavin. Vaikkakin heti tarvittaisiin 25 sijaa, olisi vuotuinen säästö lähes 50,000 markkaa; mutta siinäkin tapauksessa että 40 sijaa katsotaan heti tarvittavan, olisi säästö vähintään 25,000 markkaa. Niinkuin tästä helposti voi nähdä, nousisivat vuotuiset säästöt niin huomattaviin määriin, ettei kestäisi mon'akaan vuotta, ennenkuin ne yhteensä ylittäisivät sen summan, mitä 40 sijaa käsittävän lapsenpäästölaitoksen rakentaminen vaatisi.

Toiseenkin minun ehdotukseni kaupungille tuottamaan etuun, rohkenen tässä viitata. Ei ole epäilemistä, että hankkeissa olevat yliopistoklinikat jonkin vuoden kulluttua tulevat toimeen, niiden joukossa myöskin lapsenpäästö- ja naistautien osasto. Kun sen ohessa on aikomus edelleen pitää nykyistä yleistä lapsenpäästölaitosta vastaisten kätilöjen opetuslaitoksena, on luultavaa, että yleisten lapsenpäästölaitosten tarve Helsingissä tulee moniksi ajoiksi tyydytetyksi, minkätähden ei olisi tarpeellista pitää nyt puheena olevaa kunnan lapsenpäästölaitosta voimassa.

Jos sopimus tehdään, en siinä tietenkään halua sitoa kaupunkia mihinkään määrään, mutta pyydän kuitenkin huomauttaa, että minä, jos halutaan tahi tarvitaan, voin taata että minun tarjoomani paikat ovat ainakin 10 vuotta käytettävissä. Lisätä sopii, että t:ri Walter Parviainen edelleen toimisi allekirjoittaneen kera laitoksen lääkärinä. Helsingissä, maaliskuun 2 päivänä 1914.

O. A. Boije.

Lääket. t:ri, dosentti.

HELSINGIN

Terveydenhoitolautakunta.*Helsingissä,**Huhtik. 16 p:nä 1914.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

N:o 173.

Rahatoimikamarin lähetekirjelmän johdosta viime maaliskuun 2 päivältä, joka kirjelmä koski tohtori E. Björkenheimin tarjoutumista kaupungille lahjoittamaan yhdistetyn naistautien sairaalan ja lapsenpäästölaitoksen, sekä tohtori Boijen sen johdosta tekemää tarjousta luovuttaa sairaalastaan nykyistä suurempi määrä sairassijoja saa Terveydenhoitolautakunta huomauttaa seuraavaa:

Useimmat kaupungin varattomista lapsensynnyttäjistä on tähän asti maksutta päästetty valtion yleisessä lapsenpäästölaitoksessa, minkä ohessa vuodesta 1903 lähtien on vähävaraisten käytettävänä ollut 10 sijaa tohtori Boijen sairaalassa. Kaupunki on näistä sijoista vuosittain maksanut 18,540 markkaa, minkä ohessa hoidetut itse ovat maksaneet 6 sijasta 2 markkaa ja 4 sijasta markan vuorokaudessa eli, kaikkien sijain ollessa vuoden umpeen täytettyinä, 5,840 markkaa. Sen ohessa on kunta maksanut (vuonna 1912 3,360 markkaa) palkkiota kättilöille, jotka ovat avustaneet varattomia synnyttäjiä näiden kotona. Samaa tarkoitusta varten on lisäksi palkattuna kaupunginkättilö.

Niitä naistautien tapauksia varten, joissa lääkärinapu on ollut paikalla tarpeellinen, on ollut sijoja varattuina Marian sairaalan kirurgisella osastolla siitä lähtien, kun näitä tapauksia ei enää ole voitu hoitaa naistautien klinikassa.

Sitä varattomille synnyttäjille taloudelliselta kannalta edullista järjestystä, että heidät maksutta päästetään yleisessä lapsenpäästölaitoksessa, ei kaupunki enää tarpeen kasvaessa voi käyttää hyväkseen. Terveydenhoitolautakunnalle annettujen tietojen mukaan oli synnytystapauksia lapsenpäästölaitoksessa vuonna 1912 kaikkiaan 3,095, ja jos kukin nainen on, niinkuin yleensä pidetään tarpeellisena, hoidettavana 7 vuorokautta, oli hoitopäiväin luku 21,665. Kun laitoksessa on 50 sijaa, on suurin hoitopäiväin luku säännöllisen potilasmäärän vallitessa ainoastaan 18,250 vuodessa. Kun sairaalassa täyttyy vuosittain toimittaa korjauksia, minkä johdosta jotkin sijat ajoittain ovat käyttämättä, huomaa, että nyt jo on olemassa melko suuri liikapotilasmäärä, ainakin 3,415 hoitopäivää. Jonkinlaista terveydellisten olojen huononemista onkin lapsenpäästölaitoksessa jo huomattu.

Lautakunnassa on lausuttu, että lapsenpäästölaitoksen sijain lukua olisi vuosittain lisättävä 2,7:lla, jotta ne voisivat tyydyttää kaupungin kasvavia tarpeita. Tuollainen laskelma ei kuitenkaan, niinkuin edellä olevista numerotiedoista näkyy, pidä paikkaansa. Jo nykyään tarvittaisiin käytettävänä olevain lisäksi 9,4 sijaa, jottei liikasijoitusta syn-

tyisi tahi naisia hoidettaisi lyhempää aikaa kuin 7 vuorokautta, jota ei ole katsottava liialliseksi. Mikäli on ilmoitettu, on synnyttäjiä tohtori Boijen sairaalassa hoidettu keskimäärin 8,8 vuorokautta.

Näin ollen saanee kaupunki varsin todennäköisesti lähiaikoina samoin kuin vuonna 1903 Lääkintöhallituksesta kehotuksen pitää huolta varattomista synnyttäjistä.

Vuonna 1912 on 168 tapauksessa kättilöille maksettu korvaus varattomille naisille antamastaan avustuksesta. Samana vuonna on kaupunginkättilö korvauksetta päästänyt 52 naista. Jos olettaa, että $\frac{2}{3}$ näistä 220 naisesta eli 146 olisi pyrkinyt sairaalaan, jos siellä olisi tila ollut tarjona, ja että heitä olisi siellä hoidettu 7 vuorokautta, olisi tähän tarvittu 3 sijaa.

Mitä naistautien hoitosijojen tarpeeseen tulee, on Marian sairaalassa vuonna 1913 hoidettu 65 tuollaista potilasta 939 päivää. Tämä vastaa 2,6 sijaa vuodessa.

Kaupunki tarvitsisi näin ollen *jo nyt* 15 sijaa (9,4 + 3 + 2,6) varattomia synnyttäjiä ja naistautien tapauksia varten niiden 10 sijan lisäksi, mitkä tohtori Boijen sairaalassa ovat vähävaraisten synnyttäjäin käytettävänä eli kaikkiaan 25 sijaa eikä, niinkuin Lautakunnassa niinkään on huomautettu, vasta vuosina 1917 ja 1918. — Kaikki nämä Lautakunnan laskelmat on tehty sillä edellytyksellä, että sijoille ilmestyisi potilaita vähitellen, mikä tietenkään ei voi olla laita, minkätähden tarvittavain sijain luku on tuntuvasti suurempi.

Kysymykseen, kuinka laaja synnyttäjiille ja naistauteja poteville yhteisen kaupunginsairaalan tulisi olla, lienee täten vastattu. Jos kaupunki nyt ryhtyisi itse rakennuttamaan tuollaista laitosta, ja pitkän ajan päähän tätä ei käy lykkääminen, olisi se heti järjestettävä ainakin 40 sijaa käsittäväksi ja niin suunniteltava, että sitä kohdakkoin kävisi helposti laajentaminen.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässään tarjoutuu tohtori Boije sekä edelleen 18,540 markan maksusta pitämään 10 sijaa kaupungin käytettävänä että myös sen lisäksi 5 markan korvauksesta sijaa ja päivää kohti eli 21,600 markasta vuodessa kaupungin käytettäväksi luovuttamaan 12 sijaa synnyttäjielle ynnä, 5,400 markan lisäkorvauksesta, 3 sijaa naistauteja poteville. Kaupungin suorittava apumaksu olisi siten kaikkiaan 45,540 markkaa. Jos mainittujen 12 sijan päivämaksuksi määrättäisiin markka, vähenisi vuosivastus 4,320 markalla. Kun kuitenkin on kysymys sijain hankkimisesta niille varattomille, jotka eivät voi saada maksutonta hoitoa yleisessä lapsenpäästölaitoksessa, ei päivämaksua tietenkään voi kantaa, joten siis 45,540 markkaa olisi kaupungin maksettava 25 sijasta.

Menojen vertailemiseksi tohtori Björkenheimin lupaamain 40 sijan kustannuksiin on lisäksi maksu 15 sijasta tohtori Boijen laitoksessa laskettu 27,375 markaksi tohtori Boijen ilmoittaman hinnan eli 5 markan mukaan sijaa ja päivää kohti. Kunnalla olisi niinmuodoin näistä 40 sijasta kustannuksia 72,519 markkaa ja tohtori Boijella, kun hän tämän lisäksi saisi päivämaksuja 5,480 markkaa nykyisistä 10 sijasta, tuloja 78,755 markkaa.

Kirjelmässään on tohtori Boije myös katsonut olevan laskeminen, minkä verran kustannuksia kaupungilla olisi omasta 40 sijaa käsittävästä lapsenpäästölaitoksestaan. Laskelmiaan tohtori Boije ei nojaa omansa eikä kaupungin sairaalan menoihin, vaan yleisen lapsenpäästölaitoksen päiväkustannuksiin, ja saa tulokseksi, että vuotuiset menot olisi joka tapauksessa laskettava lähes 90,000 markaksi.

Samaa lähettä käyttäen on eräs Lautakunnan jäsen laskenut, että 40 sijaa käsittävä kaupungin lapsenpäästölaitos vaatisi kustannuksia umpiluvuin 82,000 markkaa.

Yleisen sairaalan lapsenpäästöosaston ja kaupungin lapsenpäästölaitoksen väliseen vertailuun perustuvat laskelmat ovat aivan varmaan harhaan vieviä. Yleinen lapsenpäästölaitos ei ole ainoastaan lapsenpäästölaitos, vaan sen ohessa vastaisten lääkärin ja kättilöjen oppilaitos ja yliopistoklinikkana sen lisäksi tieteellistä tutkimusta palveleva. Tämän johdosta on varsin runsaita kustannuksia laboratorista, kokoelmista, opetusvälineistöä, kättilöjen opettajista, opettajakättilöistä y. m. Kaupungin lapsenpäästölaitoksessa ei annettaisi tuollaista opetusta, minkätähden siitä olevat kustannukset jäisivät pois.

Varmin keino mahdollisimman luotettavan käsityksen saamiseksi kaupungin lapsenpäästölaitoksen vastaisista menoista on laitoksen täydellisen kulunkiarvion laatiminen. Tuollainen menoarvio on Marian sairaalan toimitsijan avulla sekä yleisessä lapsenpäästölaitoksessa saadun kokemuksen ja muista sairaanhoitolaitoksista vuonna 1912 olleiden kustannusten pohjalla laadittu ja pannaan tämän oheen. Tämä menoarvio päättyy 72,255 markkaan.

Silmäänpistävä on, että tämä summa on miltei sama kuin se 72,519 markan määrä, minkä 40 sijaa tohtori Boijen laskelmain mukaan hänen sairaalassaan maksaisi. Se seikka että mainittu menoarvio niin hyvin käy yhteen niiden laskelmain kanssa, joita tohtori Boije on tehnyt omasta sairaalastaan saamansa kokemuksen pohjalla, niinkään osottaa, ettei se ole liian alhaiseksi laskettu. Pikemmin täytyy sitä pitää runsaana, koska kaupungin ei tarvitsisi laitoksestaan maksaa vuokraa, jommoinen sitä vastoin tohtori Boijen täytyy suorittaa.

Lautakunnan enemmistö on pitänyt vertailua tohtori Boijen sairaalan ja kaupungin vastaisen lapsenpäästölaitoksen kustannusten välillä varsin valaisevana, koska ei ole syytä olettaa että tohtori Boijen tarjous johtuisi halusta tehdä uhrauksia kaupungin hyväksi. Viittausta siihen ei olekaan tohtori Boijen kirjelmässä.

Kun kaupungin olisi hankittava kalusto uuteen sairaalaan, on kustannuksiin lisäksi luettava noin 40,000 markkaa kerta kaikkiaan.

Sen tontin arvosta, joka maksutta luovutettaisiin laitokselle, ei Terveystoimikunta ole pätevä lausumaan mieltänsä. Kumpaisenkin ehdotuksen kustannuksiin nähden on lisäksi huomattava, että tohtori Boijen sairaalassa käytettävänä olevista sijoista aina olisi suoritettava sama maksu, siihen katsomatta ovatko ne käytännössä vai ei, jota vastoin kaupungin lapsenpäästölaitoksen kustannukset vaihtelisivat potilasluvun mukaan. Tämä etu kuitenkin luultavasti hyvinkin vastaisi sairaalan korjauskustannuksia.

Kun tohtori Boijen sairaalalle nykyään maksettu määräraha lakkaisi kaupungin oman lapsenpäästölaitoksen aloitettua toimintansa ja sekin summa, minkä kaupunki on

maksanut varattomille synnyttäjille annetusta kätilöavusta, jonkin verran vähenisi, säästyisi kaupungin nykyisiä menoja noin 20,000 markkaa.

Vastaisen sairaalan tulot ovat sen varassa, minkä verran siinä olisi maksavia sijoja. Edellä esitetyissä laskelmissa, joissa on edellytetty olevan käytettävänä 40 sijaa tohtori Boijen tahi kaupungin lapsenpäästölaitoksessa, on 5,840 markan tuloerä, minkä 10 sijaa maksaa ensinmainitussa sairaalassa, jota vastoin jälkimäisen sairaalan kaikki sijat on oletettu maksuttomiksi. Jos kaupungin laitoksessa, samoin kuin tohtori Boijen laitoksessa nykyään, olisi 10 maksavaa sijaa, vähenisivät kunnan menot 5,840 markalla eli 66,415 markkaan. Sitä vastoin tulisi kaupungin joka tapauksessa maksaa tohtori Boijelle 72,519 markkaa.

Niitä kustannuksia, joita kaupungilla olisi omasta lapsenpäästölaitoksestaan, s. o. 40,000 markkaa kerta kaikkiaan, luovutetun tontin arvo sekä vuosittain samaan tarkoitukseen menevät lisäkustannukset 46,000 markkaa (vuosimenoarvio 66,000 — säästö 20,000 markkaa), vastaisivat hyvin ne edut, joita kaupungilla olisi siitä, että se omistaisi kaikkien nykyaikaisen vaatimusten mukaan järjestetyn lapsenpäästölaitoksen. Kaupunki voisi silloin määrätä vapaasijain luvun, sairaanhoitomaksut, henkilökunnan, sairaanhoidon y. m. Paitsi että varattomat synnyttäjät voisivat, päin vastoin kuin mitä tähän asti on ollut laita, laajassa mitassa saada kaupungin lapsenpäästölaitoksessa maksutonta hoitoa, voitaisiin vartavasten tätä tarkoitusta varten rakennetussa laitoksessa luotettavine eristyslaitteineen hoitaa tarttuviakin tauteja. Näitä on tähän asti vain poikkeustapauksissa tai ei ensinkään voitu hoitaa kaupungin kannattamassa yksityislaitoksessa.

Kaupunki ei myöskään enää olisi suuressa määrin riippuvainen valtion lapsenpäästölaitoksesta, jota etua nykyoloissa täytyy pitää suuriarvoisena.

Naistautien hoitaminen laitoksessa tuottaisi helpotusta Marian sairaalan enimmäkseen liian täynnä olevalle kirurgiselle osastolle. Tämä seikka voisi myös jossain määrin vaikuttaa kysymykseen lisärakennuksen teettämisestä tähän osastoon.

Lautakunnassa on lausuttu, että „kaupungin tulisi hyväksyä tohtori Boijen tarjous kaupungille edullisena, ei kuitenkaan kauemmaksi kuin 1918 vuoden loppuun. Kun kunnan lapsenpäästölaitoksen tarve tuohon aikaan, ei aikaisemmin, osottautuu tuntuvaksi, olisi kunnan ajoissa ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, että tämä tarve silloin on tyydytettävissä. Näin menetellen kaupunki säästäisi 142,000 markkaa“.

Edellä olevasta esityksestä kuitenkin käynee selville, että naistautien osastoon yhdistetyn lapsenpäästölaitoksen tarvetta käy jo nyt ja joka tapauksessa kauan ennen vuotta 1918 vuoden loppua katsominen olevan olemassa. Kaupungin lapsenpäästölaitoksen kustannuslaskelmat osottavat, että vastaminittu menettely ei tuottaisi kaupungille minkäänlaisia etuja, mutta kyllä jonkin vuoden kuluttua muutaman sadantuhannen markan menon oman lapsenpäästölaitoksen rakentamisesta.

Kun Lautakunnassa on huomautettu, että laitoksesta, jos se rakennettaisiin Marian sairaalan vierelle, niin että talousosasto olisi molemmille laitoksille yhteinen, olisi kustannuksia noin 220,000 markkaa, mutta jos se rakennettaisiin, niinkuin Terveyden-

hoitolautakunta pitää tarkoituksenmukaisimpana, Kallion seutuun, 320,000 markkaa, pyytää Terveydenhoitolautakunta huomauttaa, että tämä laskelma näyttää varsin vähän paikkansa pitävältä, koska Kallioon sijoitettavan laitoksen taloushuoneet eivät missään tapauksessa maksaisi 100,000 markkaa. Siinäkin tapauksessa että laitos sijoitettaisiin Marian sairaalan läheisyyteen, täytyisi kustannukset laskea 8,000 eikä 5,500 markaksi kutakin sijaa kohti. Valtion sairaaloissa ovat kustannukset kutakin sijaa kohti tavallisesti 10,000 markkaa, kaupungin kulkutautisairaалassa ne nousevat yli 12,000 markan.

Siihen katsomatta, mihin määrään uuden sairaalan kustannukset nousisivat, saisi kaupunki, kun 40 sijan voimassapitokustannukset siinä eivät olisi suuremmat vaan pikemmin pienemmät kuin menot samasta sijaluvusta tohtori Boijen sairaalassa, lukea hyväkseen koron rakennuspääomalle, joka, niinkuin edellä mainittiin, ei liene 320,000 markkaa vähempi.

Edellä esitettyjen syiden nojalla saa Terveydenhoitolautakunta, äänestettyään, mieliteenään lausua, että tohtori Björkenheimin tarjous jo nyt ja vielä enemmän vastedes on kaupungille paljon edullisempi kuin tohtori Boijen tekemä tarjous.

Tohtori Björkenheimin tarjouksen hyväksymiseen olisi pantava se ehto, että kaupungin ammattiviranomaisille, Terveydenhoitolautakunnalle, ehdollisesti kaupungin yleisten töiden Hallitukselle, on varattava tilaisuus lausua mielensä sairaalan piirustuksista.

Lähetekirjat sekä allekirjoittaneen Heikelin antama lausunto asiasta pannan tämän oheen.

Terveydenhoitolautakunnan puolesta:

Oskar Heikel.

R. Wuorio.

40 sairassijaa käsittävän sairaalan menoarvio.

1 yllääkäri	5,000: —
1 alilääkäri, paitsi asuntoa, valoa ja ruokaa	2,400: —
1 amanuessi ” ” ” ” ”	1,200: —
1 toimitsija	600: —
1 ylihoitajatar	1,200: —
5 kättilöä	4,500: —
2 hoitajatarta	1,080: —
2 yöhoitajatarta	1,080: —
3 siivoojatarta	720: —
1 emännöitsijä	1,000: —
1 keittäjätär	420: —
3 palvelijatarta, kukin 25 markkaa	900: —
1 renki (ei ruokaa)	1,680: —
Pesu	4,000: —
1 pesijätär	300: —
Lääkkeet	2,000: —
Kaluston kunnossapito ja osto	2,400: —
Siteet, lysoli, väkiviina ja konekalut	4,000: —
Halot ja höyryhiilet	5,000: —
Valaistus	2,000: —
Vesi	800: —
12 hengen ruoka à 1: 60	7,008: —
9 ” ” ” 1: 15	3,777: 75
40 ” ” ” 1: 15	16,790: —
Sekalaiset menot	2,400: —
	Smk 72,255: 75

Tuloja:

Sairassijamaksuja, arviolta	10,000: —
	Smk 62,255: 75

*Liite V.***MARIAN SAIRAALAN HALLITUS.***Helsingissä,**maalisk. 18 p:nä 1914.**Terveystoimikunnalle.*

N:o 8.

Terveystoimikunnan kehoitettua Marian sairaalan Hallitusta antamaan lausunnon lääketieteen- ja kirurgiantohtori Edv. Björkenheimin Kaupunginvaltuustolle osoitetun kirjelmän johdosta ehdotuksineen lapsenpäästölaitoksen rakentamisesta kaupungin luovuttamalle tonttipaikalle, joka sijaitsisi Marian sairaalan vierellä tahi välittömässä läheisyydessä, niin että viimeksi mainitun sairaalan talousosastoa voisi käyttää uuden sairaalankin tarpeisiin, saa Hallitus täten kunnioittaen mielipiteenään lausua, että, katsoen Marian sairaalan tontin ahtaanlaiseen alaan, ei olisi tarkoituksenmukaista rakentaa puheenalasta lapsenpäästölaitosta sinne, mutta että sitä vastoin, jos sopiva tonttipaikka on saatavissa Marian sairaalan välittömästä läheisyydestä, mikään ei estä ensinmainitun sairaalan talousosastoa tyydyttämästä uuden sairaalan tarpeita.

Sairalahallituksen puolesta:

Hugo Holsti.

Vastalause.

Kun minä käsiteltäessä tohtori Björkenheimin tekemää lapsenpäästölaitoksen rakentamista tarkoittavaa lahjoitusta ja tohtori Boijen tarjousta luovuttaa sairaalastaan nykyistä lukuisampia hoitopaikkoja synnyttäjain käytettäväksi olen useassa kohden ollut toista mieltä kuin Terveystenhoitolautakunnan enemmistö, pyydän pöytäkirjaan lausua seuraavaa.

Sen johdosta että Kaupunginvaltuustolle oli vuonna 1908 tehty esityksiä yksityisten lapsenpäästölaitosten avustamisesta, joista sijoja luovutettaisiin Helsingin kaupungista kotoisin oleville varattomille ja vähävaraisille synnyttäjille, sai Terveystenhoitolautakunta toimekseen antaa lausunnon. Asian laadun johdosta pyysi Terveystenhoitolautakunta siitä lausuntoa valtion lapsenpäästölaitoksen johtajalta, professori G. Heinriciukselta. Lautakunta, joka pääasiassa yhtyi professori Heinriciuksen lausuntoon, ehdotti esityksiä evättäväksi, huomauttaen että sijaa vuosi vuodelta tuntuvasti lisääntyneelle synnyttäjäluvulle vielä on tarjona yleisessä lapsenpäästölaitoksessa, että valtio aikoo muutaman vuoden kuluttua rakentaa Töölön kaupunginosan pohjoisosaan (Meilahteen) uuden lapsenpäästölaitoksen lääketieteenkandidaattien opetusta varten, jota vastoin nykyinen laitos käytettäisiin maan kättilöoppilaitokseksi, joten kaupungin varattomilla synnyttäjillä olisi tarjona niin monta sijaa, että kaupungin vasta vuosikausien (parin, kolmen vuosikymmenen) kuluttua ja sittenkun suurempaa sijain tarvetta on ilmaantunut, tarvitsisi ryhtyä rakentamaan uutta kunnan lapsenpäästölaitosta; jos kuitenkin tuollaista varattomain synnyttäjain sijantarvetta ilmaantuisi, ennenkuin Meilahden uusi lapsenpäästölaitos on valmistunut, olisi tätä tarvetta tyydytettävä väliaikaisilla toimenpiteillä.

Siitä kun Terveystenhoitolautakunta teki ja Kaupunginvaltuusto hyväksyi edellä kerrotun ehdotuksen, on kulunut 6 vuotta, s. o. koko se aika, mikä ehdotusta tehdessä likimain arveltiin tarvittavan uuden lapsenpäästölaitoksen valmistumiseen. Milloin valtion uusi lapsenpäästölaitos saadaan toimeen, on kuitenkin nykyisten olojen vallitessa sangen epätietoista. Ei sentähden näy enää olevan tässä asiassa asetettava sille kannalle, jolla Terveystenhoitolautakunta oli vuonna 1908. Näin on tri Boije kuitenkin esityksessään tehnyt ja tullut siihen tulokseen, että kaupunki voi vielä monet vuodet tulla toimeen lisäämällä nykyään avustamainsa hoitosijain lukua vieläkin kahdellatoista.

Jotta saisi selville, pitääkö tämä oletus paikkaansa, on tarpeellista koettaa saada selville *sijaintarve*.

Professori G. Heinriciuksen minulle suosiollisesti antamain tietojen mukaan otettiin vuonna 1909 lapsenpäästölaitokseen 2,232 ja vuonna 1913 taas 3,095 synnyttäjää, joten vuotuinen keskimääräinen lisäys oli 140. Tätä lukua on kuitenkin pidettävä ainoastaan likimääräisenä keskilukuna, m. m. syystä että lisäännys on eri vuosina ollut varsin epä-

tasainen, esim. 4 viime vuonna kunakin 234, 51, 166 ja 112. Olettaen että lapsenpäästölaitoksessa nyttemmin, ainakin lähimmittäin, on saavutettu suurin siedettävä potilasluku, mikä on luultava, sen johdosta että siellä on huomattu terveydellisten olojen jonkin verran huonontuneen, niin on todennäköistä vuotuista lisäännystä varten hankittava n. päiviä sijoja

$$(140 = \frac{365 \cdot 2,7}{7}) = 2,7 \text{ uutta sijaa (potilaitten on laskettu olevan hoidettavina keski-}$$

määrin 7 vuorokautta. Lapsenpäästölaitoksessa on heitä viitenä viime vuonna hoidettu keskimäärin 6,26 vuorokautta, t:ri Boijen laitoksessa 8,8 vuorokautta).

Näin ollen riittäisivät t:ri Boijen tarjoamat 12 lisäsjaa ainoastaan 4—5 vuotta (tässä noudatetun laskuperusteen mukaan 4,4 vuotta) eli 1918 vuoden loppuun. Mainittua ajankohtaa kauemmaksi ei t:ri Boijen kanssa sentähden näy olevan tehtävä sopimusta.

Tohtori Björkenheim tarjoutuu kunnan käytettäväksi rakentamaan „noin 40 sijaa käsittävän lapsenpäästölaitoksen, jonka yhteydessä olisi naistautien osasto“. Tämän johdosta katson olevan huomauttaminen, että tässä puheena olevaan tarkoitukseen tarvittavaa sijalukua ei ole selvitetty enempää kuin sitäkään, täyttääkö ehdotettu yhdistelmä parhaalla ja kunnan taloudelle edullisimmalla tavalla tarpeen. Minä puolestani olen aikaisemmin ajatellut että, kun asiaa harrastavalla taholla jo puheena ollut Marian sairaalan kirurgisen osaston laajentamista ei missään tapauksessa näy käyvän lykkääminen kaukaiseen aikaan, olisi sen naisosastolta luovutettava joitakin sijoja naistauteja poteville. Onhan naistautien hoito nyttemmin pääasiassa kirurgian erikoisala. Asia näyttää kaipaavan valmistelua, ennenkuin päätös tehdään.

Mitä tohtori Björkenheimin panemiin ehtoihin tulee, ei käy puoltaminen 1) kohdassa mainittua ehtoa „että sairaala rakennetaan Marian sairaalan vierellä tahi välittömässä yhteydessä sijaitsevalle tonttipaikalle“. Kunnan lapsenpäästölaitoksen sija on epäilemättä jossakin Kalliossa tahi Sörnäsissä. Syyt siihen ovat seuraavat. Lapsenpäästölaitos on, mikäli mahdollista sijoitettava niille asutusalueille tahi lähelle niitä alueita, joita se on tarkoitettu palvelemaan, sillä kokemus osottaa, että työläisnaiset usein vasta viime hetkessä ennen synnytystä pyrkivät laitokseen. Kaupungin eteläosassa asuvilla työläisnaisilla on yleinen lapsenpäästölaitos käytettävänä. Töölön naisilla on aikansa Mellahden lapsenpäästölaitos oleva tarjona. Kallion, Sörnäsin ja Vanhankaupungin alueen lukuisa työväestö niinikään tarvitsee lapsenpäästölaitosta läheisyyteensä. Minä puolestani pidän luonnollisena, että asia on järjestettävä tällä tavoin.

2) kohdassa mainittuun ehtoon olisi lisättävä, että tohtori Björkenheimin arkkitehdin laatimat piirustukset on alistettava kaupungin ammattiviranomaisten tarkastettaviksi ja hyväksyttäväksi.

Tohtori Björkenheimin paneman ehdon johdosta, että hänet olisi asetettava sairaalan ylilääkäriksi, katson olevan huomauttaminen, että tohtori Björkenheimiä hyvin

ansiokkaana ja muutoinkin sopivana käy puoltaminen puheenalaiseen virkaan, mutta etten voi olla katsomatta tämän kunnallisen viran täyttämistavan siitä mahdollisesti johtuvine seurauksineen herättävän epäilyksiä kunnallispoliittiselta kannalta.

Puheenalaisen asian valaisemiseksi jossain määrin taloudelliselta kannalta mainittakoon seuraavaa:

Kaupunginvaltuuston painetuissa asiakirjoissa N:ossa 39 vuodelta 1903 on tohtorien Boijen ja Parviaisen antama tilastollinen selvitys erinäisten maaseudun lapsenpäästölaitosten ja Helsingin lapsenpäästölaitoksen menoista vuosina 1896—1901. Tästä tilastosta käy selville, että menot sijaa ja päivää kohti ovat olleet maaseudulla 6 markkaa ja Helsingin lapsenpäästölaitoksessa Smk 5: 60,5.

Että menot siitä lähtien ovat kohonneet, on tunnettua ja käy m. m. selville seuraavasta Lääkintöhallituksen vuosikertomusten nojalla laaditusta yhdistelmästä. Mainittujen vuosikertomusten mukaan olivat menot kutakin sijaa ja päivää kohti allamainituissa klinikoissa seuraavat:

	Vanha + uusi klinikka	Kirurg. kl.	Lapsenp. laitos
1902	3: 16	3: 82	6: 06.1
1903	3: 19.2	3: 77.6	6: 10.9
1904	3: 07.8	3: 72	6: 96.9
1905	3: 45	3: 70	6: 87.6
1906	3: 46	4: 10	5: 85.5
keskimäärä	3: 26.8	keskimäärä 3: 82.3	keskimäärä 6: 87
1907	3: 97	4: 10.6	6: 52
1908	4: 46.4	4: 35	5: 83.4
1909	4: 13	4: 59	6: 10
1910	4: 28	4: 69	6: 00.8
1911	4: 59	4: 65.1	5: 68.3
keskimäärä	4: 28.6	keskimäärä 4: 47.7	keskimäärä 6: 04.9
10 vuodelta.....	3: 77.7	4: 15	6: 21.3

Lapsenpäästölaitoksen kustannukset ovat siis kirurgiseen klinikkaan verraten Smk 2: 06,3 ja, jos yhteisesti molempia muita klinikkoja ynnä kirurgista klinikkaa, joiden menojen keskimäärä oli 3: 96.3, verrataan lapsenpäästölaitokseen, olivat viimeksi mainitun kustannukset 2: 25 kalliimmat sijaa ja päivää kohti.

Nämä luvut ovat vertauslukuja ja semmoisina sangen sopivia, koska kaikki tässä keskenään vertailtavat sairaalat ovat oppilaitoksia ja kaikki sijaitsevat samalla paikalla kunnalla, Helsingissä. Kättilöoppilaiden tuottamain menojen ja tulojen saanee katsoa käyvän vastakkain.

Suoranainen vertailu Marian sairaalaan ei ole aivan paikallaan, koska tämä sairaala ei ole oppilaitos eivätkä sikäläisen kulkutautiosaston erikoiskustannukset ole luotettavasti laskettavissa. Huomattava on kuitenkin, että kustannukset päivää ja sijaa kohti Marian sairaalassa kaikkine osastoineen ovat olleet likimain samat kuin kirurgisen klinikan kustannukset, mikä käy selville vertaillen tässä edellä olevaa yhdistelmää jälempänä olevaan tilastoon.

Marian sairaalan vuosikertomusten mukaan olivat kustannukset potilasta ja päivää kohti:

1908.....	tietoja puuttuu
1909.....	4: 20 (oik. 4: 19.8)
1910.....	4: 05
1911.....	4: 36
1912.....	4: 40
	keskimäärä 4: 31 (oik. 4: 30.9)

Tästä näyttää käyvän tekeminen sen johtopäätöksen, että Helsingin kunnan lapsenpäästölaitoksen vuosikustannuslaskelma ei tule liian runsas, jos Marian sairaalan keskikustannuksiin kutakin henkilöä ja päivää kohti lisätään 2 markkaa. Lapsenpäästölaitoksen kustannukset olisivat siinä tapauksessa ainakin 6: 30 samaa ykköstä kohti.

Tämän mukaan olisi 40 sijasta (tohtori Björkenheimin ehdotus) vuosimenoja noin 82,000 markkaa ($40 \cdot 6: 30 \cdot 365 = 81,980$).

Tavallinen vuosimenojen laskemistapa on että laaditaan täydellinen vuosikulunkiarvio. Olen kuitenkin jättänyt sen tekemättä, koska perusluvut puheen ollessa laatuaan uudesta kunnan laitoksesta mielestäni ovat niin epävarmoja, että niiden loppusumma luultavasti olisi vieläkin epäluotettavampi, kuin tässä edellä noudatetun menettelyn mukaan saadut luvut. Tähän kuitenkin huomautettakoon, että tohtori Boije on edellytyksensä pohjalla saanut vuosimenoiksi 93,600 markkaa; Lautakunnan enemmistön hyväksymä kulunkiarvio päättyi 72,000 markkaan. Minun esittämäni luku on siis jotenkin tasainen keskiarvo, mikä seikka niinkään jossain määrin osottaa minun laskelmani oikeaksi.

Pääasialliset syyt siihen että lapsenpäästölaitosten voimassapitokustannukset ovat niin paljon suuremmat sisätautien vieläpä kirurgistenkin sairaalain kustannuksia ovat, että potilaiden vaihtuminen ensinmainituissa on suuri, paljon suurempi kuin muissa sairaaloissa, että yötä päivää jatkuva kiivas työ vaatii paljon suurempaa työvoimaa, että äitien ja lasten vaatteiden pesu ja kuluminen on suunnattoman suuri, että desinfiioimiset käyvät kalliiksi, että synnyttäjien ruokahalu yleensä on tavallista suurempi, josta seikasta Lääkintöhallituksen vuosikertomuksessa esitetään huomattavia numerotietoja.

Niinkuin edellä olen koettanut osottaa, ei kaupunki tarvitse 40 sijaa varattomille synnyttäjilleen ennenkuin 1918 vuoden päättyessä. Vuosina 1915—1916 riittää tarpeeseen arviolta 19 sijaa, niistä 3 murteutumistapauksia varten, siis 9 enemmän kuin nykyään; vuosina 1917 ja 1918 riittää 25 sijaa. Tohtori Boijen tarjouksen mukaan, jolla hän edellä olevan laskelman mukaan, kun ainoastaan 1 markan päivämaksu suoritetaan, ei saa omia kustannuksiaan korvatuiksi, suostuisi antamaan kaupungin käytettäväksi 19 sijaa 34,965 markan ($18,540 + \frac{5 \cdot 9 \cdot 365}{182 \cdot 50}$), ja 25 sijaa 45,915 markan makusta = $(18,540 + \frac{5 \cdot 15 \cdot 365}{27,375})$. Jos siis kaupunki päättäisi rakentaa kunnan lapsenpäästölaitoksen, joka ei tulisi käytettäväksi kesällä 1915, vaan vasta tammikuun 1 päivästä 1919, säästäisi kaupunki väten umpiluvuin 142,500 markkaa.

1/2 vuotta 1915.....	23,500	<i>Muist.</i>
1916.....	47,000	Maksettavain sijain lukua käy lisääminen
1917.....	36,000	vieläkin tarkempaa asteikkoa noudattaen,
1918.....	<u>36,000</u>	joten kaupungin säästö olisi jonkin ver-
	142,500	ran suurempi.

Mitä synnyttäjien päivämaksuihin tulee, käy ne järjestäminen samalla tavalla kannatusapua nauttivassa kuin kunnankin lapsenpäästölaitoksessa eivätkä siis vaikuta näiden väliseen vertailuun, mutta kylläkin vähentävät kunnan vuosikustannuksia.

Lopuksi huomautettakoon, että 40 sijaa käsittävän lapsenpäästölaitoksen kaluston kustannukset käy arviominen noin 40,000 markaksi ja rakennuskustannukset, jos laitos rakennetaan Marian sairaalan vierelle, niin että se voi käyttää hyväkseen tämän sairaalan talousosastoa, 270,000 markan vaiheille, lukien 5,500 markkaa kutakin sijaa kohti, mutta jos se, niinkuin Terveystalokunta on vaatinut, tehdään erikseen Kallion seutuun lienee kustannukset laskettava noin 8,000 markaksi kutakin sijaa kohti eli kaikkiaan 320,000 markaksi.

Edellä esitetyn johdosta täytyy minun mielipiteenäni lausua: että tohtori Björkenheimin tarjous, joka tarkoittaa olojen lopullista järjestämistä jo lähimmässä tulevaisuudessa, ei käy puoltaminen, koska eräitä siinä olevia ehtoja, semmoisina kuin ne esitetään Terveystalokuntaan lähetetyssä kirjelmässä, ei käy hyväksyminen, minkä ohessa koko kysymys vielä monessa kohden kaipaa selvitystä, joka ei ole välittömästi hankittavissa, niinkuin esim. laitoksen suunnittelu muiden kunnallista sairaanhoitoa varten piakkoin tarpeellisten lisä- ja uutisrakennusyritysten (kirurgisen osaston, lastensairaalan) yhteydessä;

että tohtori Boijen tarjous, joka ainoastaan tarkoittaa olojen väliaikaista järjestämistä, olisi kaupungille edullisena hyväksyttävä, kuitenkin olemaan voimassa ainoastaan 1918 vuoden loppuun asti;

että tuohon aikaan, ei varemmin, kunnan lapsenpäästölaitoksen tarve on oleva tuntuva, minkätähden kaupungin on ajoissa ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, että tämä tarve voidaan tuohon aikaan täyttää.

Oskar Heikel.

Liite.

Tohtori Boijelle nykyään maksuttava 18,540 markan apuraha on laskettu seuraavasti: 10 sijaa à 3:50 päivässä tekee 360 päivältä 23,400 mk (= $10 \cdot 6,50 \cdot 360$). Kun potilaat maksavat 2 markkaa 6 sijasta ja 1 markan 4 sijasta, vähenee tästä $((6 \cdot 2) + (4 \cdot 1) \cdot 360) = 5,760$, johon tulee lisää luvattu 900 markan apumaksu (= puolet palkkiosta) amunuenssin palkkaamiseen ($23,400 - 5,700 = 17,640 + 900 = 18,540$). —

Helsingin Rahatoimikamarille.

Sittenkun Terveystoimikunta nyttemmin on antanut lausunnon minun tarjouksestani rakennuttaa ja Helsingin kaupungille maksutta luovuttaa lapsenpäästölaitos sekä Terveystoimikunnan puheenjohtaja, prof. O. Heikel, ei ole epäillyt oheena panna erikoista epäävään suuntaan käyvää lausuntoaan, saan täten Rahatoimikamarille kunnian ilmoittaa, etten minä näin ollen enää katso voivani pysyä aikaisemmin tekemässäni tarjouksessa.

Helsingissä, huhtikuun 24 päivänä 1914.

Edv. A. Björkenheim.

Lääket. ja kirurg. tohtori.

*Lausunto asiasta, joka koskee erinäisten
maa-alueiden luovuttamista Katajanokalta venä-
läisille sotilasviranomaisille.*

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

laalisk. 19 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 207.

Viaporin Sotasataman Hallitus on Helsingin Maistraattiin lähettänyt marraskuun 20:ntenä viime vuonna päivätyn kirjelmän, jossa ilmoitetaan, että mainittu hallitus on aikonut ryhtyä rakentamaan kasarmeja, työpajoja ja asuinrakennuksia Katajanokalle, joita tarkoituksia varten Meriministeriö on halunnut omakseen hankkia kaupungin siellä omistamat, nykyään käytettävänä olevat maa-alueet, joiden asema ja laajuus tarkemmin käy selville asiakirjain oheisesta karttaluonnoksesta. Sen ohessa on Hallitus halunnut saada tietää, millä ehdoilla ja mistä hinnasta nämä alueet olisivat saatavissa. Edellä mainitun kirjelmän on Maistraatti lähettänyt Rahatoimikamariin tarpeellista toimenpidettä varten.

Esillä olevan tiedustelun johdosta on Rahatoimikamari pyytännyt lausuntoa kaupungin yleisten töiden Hallitukselta, ja Hallitus on lausunut, että kaupungin omistamain ranta-alueiden luovutus Katajanokalta olisi niin tuntuva tappio, että sitä piammiten täytyy pitää korvaamattomana. Erittäinkin on näin laita Katajanokan kaakkoisrannalla olevan alueen, joka on kaupalle ja liikenteelle ehdottomasti tarpeellinen Rahapajanrannan ja sen takana olevan alueen osa. Tähän nähden Hallitus ei ole voinut puoltaa puheenalaisten maa-alueitten luovutusta, mutta on kuitenkin tahtonut huomauttaa että, jos venäläisiä sotilasviranomaisia ei saada luopumaan vastamainitusta maanhankinnasta, olisi hyväksyttävä ne korvausmäärät ja muut ehdot, mitkä Hallituksen sitä varten asettama arviolautakunta on katsonut kohtuullisiksi (Liite I).

Vieläkin jyrkemmin on satamakapteeni esiintuonut mielipiteensä häneltä hankitussa lausunnossa (Liite II). Vaikka kaupunki voisikin hallustaan luovuttaa jonkin osan Katajanokan pohjoisosassa olevista maa-alueista, olisi satamakapteenin mielestä auttamaton virhe, jos kaupunginviranomaiset suos-

tuisivat Meriministeriölle myös luovuttamaan Katajanokan kaakkoisrannalla lääninvankilan eteläpuolella olevan alueen, koska Katajanokan rantasillan valmiiksi rakentaminen sen johdosta kävisi kerrassaan mahdottomaksi. Ainoa keino täyttää sotilasviranomaisten vaatimuksia alueen laajentamiseen nähden on satamakapteenin mielestä, että pitkin kaakkoisrantaa, kasarmialueen rajamuurin edustalla sallitaan täyttää noin 300 metriä pitkä ja 100—150 metriä leveä ala Kruunuvuorenselälle päin. Täten saisi venäläinen meriväki lisäalaa runsaasti 30,000 tahi 45,000 m², jonka alan laitoihin kävisi rakennuttaminen sellaiset siltalaitteet, että suuret alukset voisi kytkeä välittömästi niiden vierelle.

Siihen merkitykseen katsoen, mikä puheenalaisella asialla kiistämättä on kaupungin kauppaliikkeen kannalta katsoen, piti Rahatoimikamari tarpeellisenä ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä hankkia siitä Helsingin Kauppavaltuutettujenkin lausunnon (Liite III). Samaan suuntaan kuin kaupungin yleisten töiden Hallitus ja satamakapteeni lausuvat Kauppavaltuutetutkin mielensä ja huomauttavat mitä vaikeuksia ja hankaluuksia kaupungille epäilemättä koituisi, jos se tavalla tai toisella menettäisi mainitut maa-alueet.

Kaupungin yleisten töiden Hallituksen, satamakapteenin ja Helsingin Kauppavaltuutettujen esiintuomilla perusteilla on Rahatoimikamarikin ollut sitä mieltä, että olisi kaupungin kauppaedulle erinomaiseksi vahingoksi, jos kaupunki menettäisi mainitut maa-alueet. Mutta kun Rahatoimikamarilla on syytä olettaa, että sotilasviranomaiset eivät tyydy ehdotukseen että täyttämällä kaakkoisrannan viereistä vesialuetta laajennettaisiin rakennustonttia sekä että, jollei kaupunki voi näiden viranomaisten kanssa saada aikaan sopimusta tästä asiasta, nämä käyttävät pakkoluovutuskeinoa, on Kamari katsonut olevan ehdottaminen äärimäisen rajan, mihin asti kaupunginviranomaiset voisivat mielisuosiolla myöntyä. Rahatoimikamarilla on myös hyviä syitä olettaa, että venäläiset sotilasviranomaiset pääasiassa hyväksyvät tämän ehdotuksen. Rahatoimikamarin ehdotus tietää, että kaupunki ilmoittaisi suostuvansa Venäjän kruunulle myymään seuraavat maa-alueet:

1) Länsi Satamakadun jatkoksen ja korttelin N:o 143 välillä kohta Laivastokadun pohjoispuolella sijaitsevan alan, 950 m², 130 markan ykköshinnasta eli kaikkiaan 123,500 markasta ja sillä ehdolla että alue rakennetaan niin että se on paikan kaunistukseksi.

2) Korttelin N:o 143 ja merisotilasviranomaisten hallussa olevan Katajanokan kasarmialueen länsirajan välisen rantakaistaleen sekä sen viereisen laiturin ja Laivastokadun alapengermän itäosan, 5,892 m², 45 markan ykköshinnasta eli siis kaikkiaan 265,140 markasta. Tähän olisi kuitenkin pantava seuraavat ehdot, nimittäin

- a) että 6 metrin levyinen alue pitkin etelärajaa jätetään rakentamatta;
 - b) että kaakkoisraja määrätään tämän oheisen piirustuksen mukaisesti;
- sekä

c) että alueen itäosan alitse kulkeva yleinen lokaviemäri pysytetään sinällään ja maa sen kohdalta jätetään rakentamatta ainakin 2 metrin leveydelta pitkin kanavan koko pituutta, jota paitsi Rakennuskonttorille varataan oikeus käyttää kaupungin työväkeä puheenalaisella alueella kanavaa korjaamassa ja silmälläpitämässä.

3) Korttelin N:o 190, mainitun korttelin ja Kruunuvuorenkadun jatkoksen välisen alueen, jota Katajakokan itäisimmistä kortteleista erottaa 16 metrin levyinen katu, sekä viimeksi mainitun alueen rajalinjan ja karttaan piirretyn keltaisen linjan rajoittaman vesialueen, joka on sen alueen yhteydessä, joka kaakossa rajoittaa edellä mainittua venäläisten merisotilasviranomaisien hallussa jo olevaa kasarmialuetta. Tämä alue käsittää 12,620 m² maata ja 2,190 m² vettä ja on maa arvioitu 200 markaksi sekä vesialue 5 markaksi neliömetriltä eli siis koko alue 2,534,950 markaksi.

Edellä esitettyihin alueiden myyntiehtojen perustelmiin nähden saa Rahatoimikamari viitata kaupungin yleisten töiden Hallituksen katselmusmiesten antamassa tämän oheisessa lausunnossa esitettyihin syihin, joihin Rahatoimikamari on kaikin puolin yhtynyt.

Vaikka edellämainittujenkin maa-alueiden luovutus olisi kaupungille erittäin epäedullinen, tasoittuisivat kuitenkin Rahatoimikamarin käsityksen mukaan tuntuvimmat haitat sen kautta, että Katajanokan kaakkoisrannalta luovutettava alue ei ulottuisi Kruunuvuorenkadun pohjoisrajan eteläpuolelle. Tämän johdosta tosin täytyisi melko suurilta osilta uudestilaatia kaupungin yleisten töiden Hallituksen jo valmistama ja Rahatoimikamariin lähettämä Katajanokan raideverkon ja sen kaakkoispuolisen, nykyään hiilivarastotonteiksi käytetyn alueen järjestämissuunnitelma. Mutta tämä ei kuitenkaan kohdanne voittamattomia vaikeuksia, ja vaikkei suunnitelmia kävisikään toimeenpaneminen niin laajasti kuin ensin oli ajateltu, saataisiin kuitenkin tavara-ase-malle ja makasiineille tarpeellinen tila. Tämän lisäksi Kruunuvuorenkatuun laskettu laskukanavakin pysyisi kaupungin omistamalla alueella, joten kaupungin yleisten töiden Hallituksen ehdottama korvaus mainitusta kanavasta jäisi pois. — Kaupungille näistä alueista tuleva korvaus nousisi näin ollen kaikkiaan 2,923,590 markkaan, joka rahamäärä olisi käteisellä kaupunginkassa-
saan maksettava, ennenkuin sotilasviranomaiset saisivat ottaa mainittuja alueita tahi niiden osia haltuunsa.

Edellä esitetyillä perusteilla saa Rahatoimikamari kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi Maistraatille ilmoittaa

että Helsingin kaupunki suostuu jälempänä mainituilla ehdoilla Venäjän valtiolle luovuttamaan seuraavat maa-alueet Katajanokalta:

1) *Länsi Satamakadun jatkoksen ja korttelin N:o 143 välillä kohta Laivastokadun pohjoispuolella sijaitsevan alan, 950 m², 130 markan ykköshinnasta eli kaikkiaan 123,500 markasta ja sillä ehdolla että tämä alue rakennetaan niin, että se on paikan kaunistukseksi.*

2) *korttelin N:o 143 ja merisotilasviranomaisten hallussa olevan Katajanokan kasarmialueen länsirajan välisen rantakaistaleen sekä sen viereisen laiturin ja Laivastokadun alapengermän itäosan, 5,892 m², 45 markan ykköshinnasta, eli siis kaikkiaan 265,140 markasta. Tähän olisi kuitenkin pantava seuraavat ehdot, nimittäin*

a) *että 6 metrin levyinen alue pitkin etelärajaa jätetään rakentamatta;*

b) *että kaakkoisraja määrätään tämän oheisen piirustuksen mukaisesti; sekä*

c) *että alueen itäosan alatse kulkeva yleinen lokaviemäri pysytetään sinällään ja maa sen kohdalta jätetään rakentamatta ainakin 2 metrin leveydeltä pitkin viemäriin koko pituutta, jota paitsi Rakennuskonttorille varataan oikeus käyttää kaupungin työväkeä puheenalaisella alueella viemäriä korjaamassa ja silmälläpitämässä;*

3) *korttelin N:o 190, mainitun korttelin ja Kruunuvuorenkadun jatkoksen välisen alueen, jota Katajanokan itäisimmistä kortteleista erottaa 16 metrin levyinen katu, sekä viimeksi mainitun alueen rajalinjan ja karttaan piirretyn keltaisen linjan rajoittaman vesialueen, joka on sen alueen yhteydessä, joka kaakossa rajoittaa edellä mainittua venäläisten merisotilasviranomaisten hallussa jo olevaa kasarmi-alueetta, mikä alue käsittää 12,620 m² maata ja 2,190 m² vettä ja on maa arvioitu 200 markaksi sekä vesialue 5 markaksi neliömetriltä eli siis koko alue 2,534,950 markaksi.*

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Allekirjoittaneet, jotka ovat Hallitukselta saaneet toimekseen antaa lausunnon ja ehdotuksen Viaporin Sotasataman Hallituksen välityksellä marraskuun 20 päivänä 1913 tehdystä Meriministeriön esityksestä, että kaupunki ilmoittaisi, millä ehdolla ja mistä hinnasta kolme esityksen oheisissa kartoissa tarkemmin osotettua eri aluetta voitaisiin Meriministeriölle luovuttaa kasarmirakennusten paikaksi, saamme kunnioittaen esiintuoda seuraavaa.

Puheenalaiset alueet ovat:

a) Länsi Satamakadun jatkoksen ja korttelin N:o 143 välillä kohta Laivastokadun pohjoispuolella sijaitseva, Meriministeriön kirjeessä venäläisellä B kirjaimella merkitty alue;

b) korttelin N:o 143 ja merisotilasviranomaisien hallussa olevan Katajanokan kasarmialueen länsirajan välinen rantakaistale sekä sen viereinen laituri ja Laivastokadun itäosan alapengermä, nekin merkityt venäläisellä B kirjaimella; sekä

c) kortteli N:o 190, mainitun korttelin ja Sipulisaarenkadun jatkoksen välinen alue, jota Katajanokan itäisimmistä kortteleista erottaa 16 metriä leveä katu, sekä viimeksi mainitun alueen rantalinjan ja kartalla osotetun punaisen linjan rajoittama vesialue, joka on yhteydessä sen alueen kanssa, joka kaakossa rajoittaa edellä mainittua meriväen hallussa jo olevaa kasarmialuetta, jotka kaikki alueet on merkitty kirjaimella A ja venäläisellä B:llä.

Edellä mainituista alueista eivät a ja b kohdassa mainitut, vaikka tosin ovat kaupungin ranta-alueiden osia ja siis käytettävissä kaupan ja merenkulun tarpeisiin, kuitenkin ole niin arvokkaita, että niiden luovuttaminen merisotilasviranomaisille tuottaisi kaupungille vaikeuksia tahi huomattavia lisämenoja edellä mainittujen tarpeiden täyttämiseksi. Olemme sentähden katsoneet voivamme puoltaa puheenalaista Meriministeriön esityksen osaa, sillä ehdolla kuitenkin että korvausta maksetaan neliömetriltä sama määrä, mikä on maksettu niiden viereisistä yksityistonteista, johon nähden on mainittava, että korttelista N:o 139 viimeksi myydyistä, viistoon vasten a kohdassa mainittua aluetta olevasta tontista maksettiin 130 markkaa neliömetriltä sekä että kaupunginviranomaiset ovat myyneet korttelin N:o 146 pohjoisosassa, vastapäätä b kohdassa mainittua aluetta olevat tontit keskimäärin 45 markasta neliömetriltä. Tällä edellytyksellä ja kun mainittujen alueiden laajuus on, toisen 950 ja toisen 5,892 m², olisi *a kohdassa* mainitun alan arvo

$$950 \times 130 = \dots \text{ Smk } 132,500: -$$

sekä *b kohdassa* mainitun alueen

$$5,892 \times 45 = \dots \text{ Smk } 265,140: -$$

Viimeksi mainitun alueen pinta-alaan nähden on kuitenkin huomattava, ettei sitä ole laskettu Meriministeriön ehdottamaa kaakkoisrajaa noudattaen, sillä allekirjoittaneet ovat katsoneet tarpeelliseksi sieltä erottaa 18 metriä pitkän ja 6 metriä leveän alueen kulkuyhteyden aikaansaamiseksi kadun ja korttelissa N:o 159 Vyökadun tontilla N:o 9 olevan rakennuksen Laivastokadun alapengermälle antavain portaiden välillä, koska puheenalaista huoneusta muutoin ei kävisi uudestirakentamatta käyttäminen tarkoitukseensa. Rohkenemme sentähden ehdottaa että, jos puheenalainen alue luovutetaan merisotilasviranomaisille, tämä olisi tehtävä sillä ehdolla, että alueen kaakkoisraja määrätään meidän laatimamme kartan mukaisesti. Mutta sen lisäksi lienee määrättävä että, kun kaikille korttelin N:o 146 pohjoisosassa oleville tonteille jo on rakennettu korkeita kivitaloja sekä matkaa näiden tonttien Laivastokadun puoleisesta rajasta vastamainitun alueen etelärajaan olisi ainoastaan 12 metriä, alueelle ei saisi sijoittaa rakennuksia likemmäksi kuin 6 metrin päähän sen etelärajasta, koska mainituilla tonteilla oleville rakennuksille muussa tapauksessa syntyisi suuria haittoja valaistusoloja silmälläpitäen. Lisäksi on pantava ehdoksi, että pitkin alueen itärajaa kulkeva ja Pohjoissatamaan päättyvä laskujohto on pysytettävä paikallaan, koska ei ole mahdollista muuttaa tämän johdon suuntaa, ja myös että sitä kohtaa, jonka alitse laskujohto kulkee, ei saa ainakaan 2 metrin leveydeltä rakentaa eikä käyttää varastopaikaksi, jotta johtoa voi tarpeen vaatiessa tarkastaa ja korjata.

Mitä taas *c kohdassa* mainittuun Katajanokan kaakkoisosassa sijaitsevaan alueeseen tulee, olemme yhtyneet siitä, että sen arvoa ei käy laskeminen samoilla perusteilla, joita on noudatettu arvioidessa edellä mainittuja Katajanokan pohjoisosassa sijaitsevia alueita. Ensinmainittu alue on nimittäin huomattava osa siitä alasta, joka on aivan välttämätön jotta voisi edullisesti käyttää hyväksi kallista Rahapajan rantasiltaa, minkätähden alueen luovuttaminen muuhun tarkoitukseen suuressa määrin vähentäisi rantasillan arvoa ja sitä paitsi vaikeuttaisi, jopa eräissä tapauksissa tekisi mahdottomaksikin rantasillalla jo olevain kaupan ja merenkulun tarpeita palvelevain laitosten järkipärisen laajentamisen. Erittäinkin olisi näin laita mitä Katajanokan rautatieverkon järjestämiseen ja rakentamiseen sekä tavara-asemalle tarpeellisen tilan hankkimiseen tulee. Tämän alueen arvoa ei sentähden käy määrääminen nykyisen tilapäisen käytön perusteella eikä vertailemalla Katajanokan yleiseen tonttiarvoon, vaan huomioon ottamalla sen merkityksen suurelle liikenteelle ja sen kehitysmahdollisuudet.

Olemme sentähden katsoneet puheenalaisen alueen arvioimisen perusteeksi olevan paneminen kaupungin huomattavampain liikenneväyläin varrella sijaitsevan maan arvon. Rohkenemme tässä huomauttaa, että kaupunki käydessään järjestämään Vilhonkatua maksoi tarkoitukseen tarpeellisista venäläisen sotaväen omistamista korttelien 37 ja 41 tonteista 200 markkaa neliömetriltä sekä että näiden viereisten tonttien arvo on tätäkin suurempi. Jos lisäksi otetaan huomioon, että mainittu hinta pyydettiin ja maksettiin ennen kuin suuri liikenne oli ohjattu siihen kaupunginosaan, missä ensinmainitut tontit sijaitsivat, jota vastoin nyt puheena oleva alue on vilkkaan liikennekeskuksen osa, näyttää meistä itsestään selvältä, että alueen alin arvohinta ei voi olla vähempi mainittua

200 markan määrää neliömetriltä, erittäinkin kun muistetaan, että alue luovutuksen tapahduttua ei voi edes olla kaupungin verotusoikeuden esineenä.

Jos meidän esittämämme katsantotapa hyväksyttäisiin ja puheenalaisen maan hinta siten määrättäisiin ainakin 200 markaksi neliömetriltä, voisi alueen luovuttaa $20,365 \times 200$ eli 4,073,000 markasta. Mutta tämän lisäksi aikovat merisotilasviranomaiset ottaa viereisestä vesialueesta 5,269 m², joka alue, kun kaupunki siten menettää mahdollisuuden enää täyttää Katajanokan viertä ja hankkia laajempaa tilaa liikennetarkoituksiin, on arvioitava 20 markaksi neliömetriltä, joten tämän vesialueen hinta olisi kaikkiaan 105,380 markkaa.

Lisäksi on huomattava, että puheena olevan maa-alueen halki kulkee muuan Katajanokan pääviemärijohtoja, joka on tehty munanmuotoisista betoniputkista ja jota ei käy siellä pysyttämisen, jos alueelle rakennetaan laajoja kasarmirakennuksia. Viemärijohton uudestirakentamisesta olisi kustannuksia noin 70 markkaa juoksevalta metriltä eli, kun johto olisi tehtävä 270 metriä pitkä, kaikkiaan 18,900 markkaa, joka määrä merisotilasviranomaisten olisi kaupungille maksettava.

Edellä sanotun nojalla saamme siis ehdottaa, että kaupunki luovuttaisi edellä mainitut alueet Meriministeriölle seuraavilla ehdoilla, nimittäin:

1) *a kohdassa* mainitun 123,500 markasta;

2) *b kohdassa* mainitun 265,140 markasta, sillä ehdolla

a) että pitkin alueen etelärajaa 6 metriä leveä ala jätetään rakentamatta;

b) että kaakkoisraja määrätään tämän oheisen piirustuksen mukaisesti; sekä

c) että alueen itäosan halki kulkeva yleinen lokaviemäri pysytetään nykyisellään ja sen kohdalla oleva maa jätetään rakentamatta ainakin 2 metrin leveydeltä pitkin kanavan koko pituutta, jota paitsi Rakennuskonttorille varataan oikeus käyttää työväkeään puheenalaisella alueella kanavaa korjaamassa ja tarkastamassa; sekä vihdoin

3) että *c) kohdassa* mainittu alue luovutetaan 4,178,380 markan hinnasta ja Meriministeriö maksaa sen lisäksi 18,900 markkaa uuden lokaviemärin rakentamiseksi puheenalaisella alueella nykyään olevan päälokaviemärin sijaan.

Helsingissä, tammikuun 28 päivänä 1914.

Bertel Jung.

W. O. Lille.

K. Stockmann.

G. Idström.

HELSINGIN
SATAMAKONTTORI

Helmik. 17 p:nä 1914.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 12.

Vaaditaksi lausunnoksi Meriministeriön esityksen johdosta saada Katajanokalta lunastaa omakseen erinäisiä alueita, jotka Viaporin satamahallituksen kirjelmän oheisissa asemakartoissa on osotettu kirjaimilla A, B ja B, saan täten, palauttaen lähetekirjat, kunnioittaen lausua seuraavaa:

Ensinnäkin saan huomattaa, että koko se Katajanokan alue, joka nykyään on Meriministeriön hallussa, ei ole Venäjän valtion, vaan Helsingin kaupungin oma, joka sen ainoastaan on luovuttanut sotalaitoksen käytettäväksi. Näin ollen ei Meriministeriön tulisi saada ensinkään omakseen mitään aluetta täältä.

Mitä lisäalueen luovuttamiseen Katajanokan pohjoisosasta tulee, en voi kieltää, että Merikasinon ja valtion hallussa nykyään olevan alueen välisen osan tosin kävisi luovuttaminen tuon laajan alueen lisäksi, mutta tästä seuraisi luultavasti myös, että matala lahti (kortteli n:o 144) täytyisi saada täyttää ja että sataman puoleista täytettyä alaa rajoitettaisiin siltalaitoksilla, joiden teettämiseen Meriministeriö luultavasti anois semmoista lupaa, jota voimassa olevan satamajärjestyksen 11 §:ssä tarkoitetaan. Sitä paitsi kytkettäisiin ja ankkuroitaisiin sotalaivoja noiden siltalaitosten valmistuttua niin kauas pohjoissatamaan päin, että tämän sataman pohjukan vilkas höyrypursiliikenne erittäin suuressa määrässä vaikeutuisi, jopa kävisi mahdottomaksikin.

Aivan mahdottomalta tuntuu ehdotus, että vastamainitun alueen lisäksi luovutettaisiin 950 m² Merikasinon (korttelin n:o 143) länsipuolelta, sillä sen johdosta sotalaivat vieläkin enemmän ahdistaisivat edellä mainittua sataman pohjukkaa sekä varsinkin Tullilaitoksen laivoja varten viime vuonna rakennettua uutta siltaa.

Jos Meriministeriö kuitenkin tyytyisi ainoastaan siihen katuosaan ja ranta-alueeseen, mikä annettuun karttaan on Merikasinon itäpuolelle merkitty punaisella ja sitoutuisi olemaan Kaupunginvaltuuston luvatta sekä vesialuetta käyttämättä että siltarakennuksia rakentamatta, voisi kaupunki ilman muuta ja korvauksetta luovuttaa alueen Meriministeriön käytettäväksi — mutta korttelin n:o 143 länsipuolisen alan täytyy jäädä kaupungin vapaasti käytettäväksi eikä sitä käy mistään korvauksesta luovuttaminen.

Mitä vihdoinkin lääninvankilan ja valtion alueen eteläpuolisiin alueisiin A ja B tulee, täytyy minun huomauttaa, että olisi todellinen onnettomuus, jos Meriministeriö jyrkästi

pysyisi vaatimuksissaan niihin nähden. Sen johdosta täytyisi nimittäin Katajanokan rantasillan valmiiksi rakentaminen kokonaan keskeyttää ja kaikkien suunniteltujen laitojen, rautatieaseman, tavaravajain, varastopaikkain y. m. aikaansaaminen kävisi mahdottomiksi.

Näyttää käsittämättömältä, että merisotalaitos nyt ehdotetulla tavalla tahtoisii rajoittaa ja osittain tuhota kaupungin kauppaa ja merenkulkua. Onhan merisotalaitoksen tehtävänä turvata ja edistää kaikkia rauhallisia pyrintöjä, varsinkin kauppaa ja merenkulkua.

Tähän asti on sotalaivojen sijoittaminen Katajanokan vierelle ja sen sekä Korkea- ja Hylkysaaren väliseen satamaan suuresti vaikeuttanut kauttakulkua Sörnäsiin sekä säännöllistä matkustajahöyrypursiliikennettä. Jos Meriministeriön nykyinen ehdotus toimeenpantaisiin, kasvaisivat vaikeudet moninkertaisiksi.

Yksi keino merisotalaitoksen alueen laajentamiseksi Katajanokalla olisi, että sallitaisiin pitkin kaakkoisrantaa, kasarmialueen rajamuurin edustalla täyttää noin 300 m pitkä ja 100—150 m leveä alue Kruunuvuorenselälle päin. Täten Meriministeriö saisi laajan alueen, runsaasti 30,000 tai 45,000 m², jonka ulkolaitoihin voisi teettää sellaiset siltalaitokset, että laivaston suuret alukset kävisi kytkeminen välittömästi niiden vierelle.

Sellaisen laitoksen rakentamiseen Kaupunginvaltuusto voinee empimättä myöntyä, koska se ei mitenkään häiritsisi yleistä liikennettä.

Oscar Wilh. Andstén.

HELSINGIN

KAUPPAVALTUUTETUT.

*Helsingissä,
helmikuun 27 p:nä 1914.*

Rahatoimikamarille.

Pyydetyksi lausunnoksi Viaporin sotasataman hallituksen anomuksen johdosta saada Venäjän merisotahallinnon omaksi hankkia erinäiset tarkoitusta varten laadittuihin asemakarttoihin merkityt Katajanokan alueet, saavat Helsingin Kauppavaltuutetut kunnian esiintuoda seuraavaa:

Mitä ensinnä korttelin N:o 143 (nykyisen merikasinon) itäpuolella sijaitsevaan alueeseen tulee, on se kaupungin asemakartan mukaan jo jaettu kahteen kortteliin, N:oihin 144 ja 145, jotka tarpeellisesti täytettyinä käytettäisiin yksityismakasiinien paikoiksi ja sitä varten on jaettu tontteihin. Tähän nähden ja kun tuollaisten tonttien saanti tästä osasta kaupunkia on tarpeeseen verraten erittäin niukka, ovat Kauppavaltuutetut, niinikään katsoen Satamakonttorin asiasta antamaan lausuntoon, sitä mieltä, että alueen käyttämisestä muuhun tarkoitukseen olisi kaupalle ja liikenteelle sellaisia haittoja, että sitä ei olisi kaupungin hallusta luovutettava.

Mitä sitten tulee Katajanokan eteläpuolella sijaitsevaan alueeseen, on se varattu osin tavara-aseman paikaksi, jota tarkoitusta varten jo on olemassa kaksi vaihtopuolista luonnosta, osin hiilivarastojen ja osin, eli N:olla 190 merkitty osa, yksityismakasiinien paikoiksi. Jos puheena oleva alue nyt joutuisi pois kaupungin hallusta, täytyisi Katajanokan eteläosaan nähden laadittu kaupungin ja liikenteen tarpeiden tyydyttämistä tarkoittava suunnitelma jättää kokonaan toteuttamatta, koska ilman rautatieasemaa ei missään tapauksessa voida tulla toimeen tuottamatta kaupalle tuntuvia hankaluuksia ja tarkoituksen tarpeellisen alueen supistaminen saattaisi tarvittavain rautatieraitteiden rakentamisen mahdottomaksi, koska hiilivarastopaikka on tässä osassa kaupunkia ehdottoman välttämätön vuorolaivoille ja koska vihdoin makasiinitontitkin täällä ovat välttämättömät. Esittämistään syistä Kauppavaltuutetut toivovat, että hakemus tässäkin mainittuun alueeseen nähden jyrkästi evättäisiin.

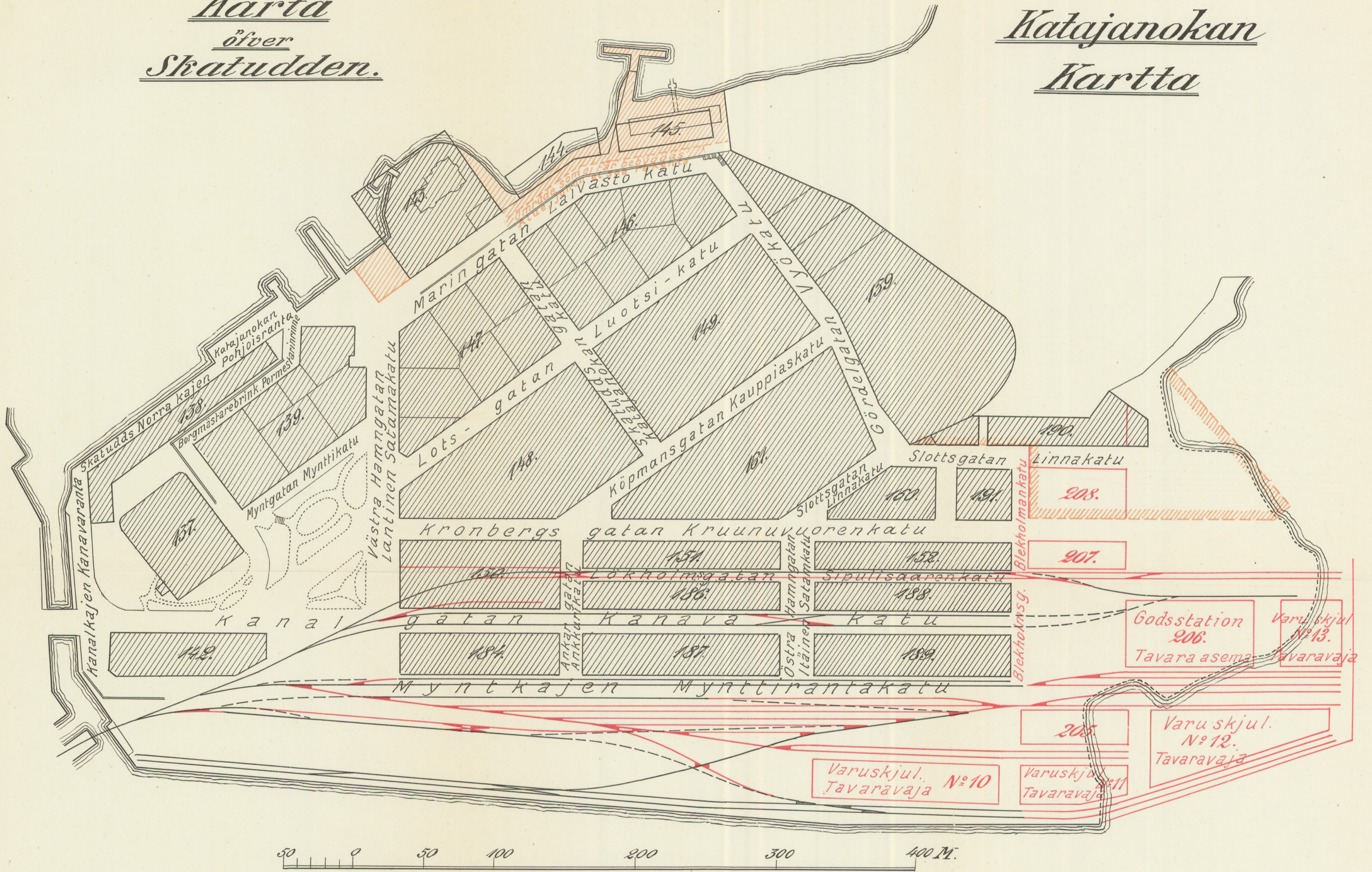
Kauppavaltuutettujen puolesta:

Hj. Schildt.

A. V. Lindberg.

Karta
öfver
Skatudden.

Katajanokan
Kartta

Esitys kaupungin yleisten töiden Hallituksen anomuksen johdosta että myönnettäisiin määräraha Rahapajan rantasillan itäisimmän osan uudestirakentamiseen.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Helsingissä,

toukok. 7 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 330.

Kaupungin yleisten töiden Hallituksen Rahatoimikamariin antamassa, marraskuun 14:nä 1913 päivätyssä ehdotuksessa Katajanokan rantasiltain rakentamiseksi ja järjestämiseksi on Hallitus myös ilmoittanut Rahapajan rantasillan uloimman osan olevan uudistuksen tarpeessa sekä esittänyt tähän tarkoitukseen myönnettäväksi 210,000 markkaa. Kun ilmoitus saapui liian myöhään jotta se olisi voitu ottaa huomioon 1914 vuoden kulunkiarvion laadinnassa, on asia saanut levätä tullakseen käsiteltäväksi mainitun uusien rantasiltain rakentamista koskevan ehdotuksen yhteydessä, joka väliintulleiden asianhaarain johdosta vielä on lisäselvityksen varassa. Kaupungininsinöörin tiedonannon mukaan on Rahapajan rantasillan tila kuitenkin nyttemmin huonontunut siihen määrään, että on tarjona vaara sen osittaisesta sortumisesta, mikä tuntuvasti lisäisi uudestirakennuskustannuksia, minkätähden uudestirakennuskysymystä ei enää käy lykkääminen toistaiseksi, vaan on se otettava käsiteltäväksi eri asiana.

Rahapajan rantasilta rakennettiin vuosina 1896—1898. Työ aloitettiin rantasillan loitoimmasta eli kaakkoispäästä ja jatkui luodetta kohti, joten nyt puheena oleva vika on syntynyt rantasillan vanhimmassa osassa. Sittenkun oli poistettu merenpohjan muodostamat pehmeät maakerrokset kiinteään pohjaan asti, jona täällä on ulospäin kalvea, ohuen sorakerroksen peittämä kallio, laskettiin tälle kivipenger perustukseksi 6 metriä leveälle upotusarkulle, jonka varaan rantamuuri rakennettiin hakatusta kivistä sementtilaastiin. Arkun takana oleva aukko täytettiin osin säleillä, osin kaikenlaatuisella maalla sekä louhoskivillä. Vuosina 1900 ja 1901 korotettiin rantamuuria 0,4 m, joten se lopullisesti kohosi 1,9 m nolavesipinnan yläpuolelle.

Työ ei täysin onnistunut. Jo arkkuja laskiessa, mikä työ niiden suuren koon johdosta tuotti suuria vaikeuksia, pääsivät ne pullistumaan, minkä johdosta salvokset

ehkä heikontuivat liitoksistaan. Samantapaisia vammoja syntyi vieläkin enemmän, sittenkun rantasillan takana olevaa aluetta täyttäessä sattui maanraukeama. Alkuaan heikot puurakenteet eivät sittemmin heikontuneessa tilassaan kyenneet kestämaan täytemaan ja rantasillalle kasattujen tavarain painoa, vaan näyttää aina rantasillan valmistumisesta lähtien yhtämittaista liikuntoa jatkuneen pitemmällä matkalla. Vuonna 1907 täytyi sortumisen estämiseksi purkaa ja uudestirakentaa rantasillan keskiosa noin 150 metrin pituudelta. Mainitun vuoden tammikuussa laadittu tilannepiirustus osoittaa, miten arkku oli muuttanut muotoa, sen johdosta että sen ulkoseinä oli pahasti kallistunut ulospäin pohjan pysyessä alkuperäisessä asennossaan. Uudestirakennustyössä, joka suoritettiin kaupungininsinööri G. Idströmin yksissä neuvoin ylitirehtööri Verner Lindbergin laatimain piirustusten mukaan, levitettiin ja korotettiin pohjapengertä ja sen päälle laskettiin uusi 9,5 metriä leveä arkku, minkä ohessa rantamuuri tehtiin entistä jonkin verran lujempi. Uudestirakennuksen jälkeen ei, mikäli on ilmoitettu, tämän rantasillan osan ole huomattu mainittavasti muuttaneen muotoaan.

Nyt syntyneestä Rahapajan rantasillan vioittumisesta sanotaan Hallituksen kirjelmässä, että rantasiltaa kannattava arkku on vuosien varrella vähitellen antanut perään osin takana olevan täytemaan ja osin rantasillalle säilytettyjen, usein melko suurien tavaramäärien, erittäinkin kivihiihien, painon pakottamana. Liikunnan jatkumista valvoakseen on Rakennuskonttori kolme eri kertaa laatinut profiileja rantasillasta sekä toimittanut yhtäjaksoisia korkeusmittauksia. Näistä kesäkuun 14 päivänä 1913 aloitetuista mittauksista näyttää käyvän selville,

että alkuperäisessä kunnossaan on ainoastaan lyhyt osa Rahapajan alkuperäistä rantasiltaa eli se osa, mikä on noin 160 metrin päässä sillan itäpäästä;

että mainitun osan kumpaisellakin puolella, idässä rantasillan päähän ja lännessä uudestirakennettuun osaan asti, arkun ulkoseinä kallistuu ulospäin, niin että sen yläreuna on rantasillan päässä kokonaista 140 sm ja Itäisen Satamakadun kohdalla 112 sm alareunaa ulompana; sekä

että liikunto ei näy mainittavasti edistyvän, paitsi noin 75 metrin pituisella matkalla lähinnä rantasillan itäpäästä, missä varsin tasainen painuminen sekä jatkuva siirtyminen ulospäin näyttää tapahtuvan.

Hallitus ehdottaa nyt, että tuo suuremmassa liikkeessä (10 kuukaudessa vajoaminen 5—6 sm) oleva 75 metrin pituinen laiturin pää rakennettaisiin uudestaan samalla tavalla ja samojen piirustusten mukaan, kuin aikaisemmin uudestirakennettu osa, ja laskee kustannuksia tästä työstä, 2,800 markan mukaan metriltä lukien, olevan 210,000 markkaa. Ne rantasillan osat, jotka ovat työntyneet ulospäin, mutta joiden liikunto näyttää lakanneen, saisivat toistaiseksi olla sinällään.

Edellä oleva selvitys näyttää, että ehdotettu uudestirakennustyö on välttämätön. Järkälytminen ei tosin ole niin pitkälle edistynyt kuin vuonna 1907, ja mahdotonta on sanoa, kuinka kauan rantasilta vielä voi seistä sortumatta. Vahingoittuneessa tilassaan sitä ei kuitenkaan voi käyttää liikennetarpeisiin. Kävisi paneminen kyseen, eikö olisi järkipäisempää nyt heti toimittaa laajaperäisempi uudestirakennus,

kun laiturin, joka muistakin kohdistaan tuntuu sangen epäluotettavalta, luultavasti on ennemmin tai myöhemmin kokonaan rakennettava uudelleen ja koska työ kävisi jonkin verran halvemmaksi, jos se teetetäisiin yhteen jaksoon. Tällaista menettelyä kuitenkin vastustaa tästä liikenteelle koitua hankala keskeytys, kun tila kaupungin rantasilloilla nykyäänkin on varsin niukka, sekä se tosiasia että täten ehkä syntyvän säästön hyvinkin nielee korkotappio, jos vain rantasillan vähemmän pahoin vioittuneet osat vielä, niinkuin on syytä toivoa, kestävätkin muutaman vuoden. Olisi sentähden parasta tällä kertaa rajoittaa uudestirakennustyö ehdotettuun rantasillan osaan, edellyttäen että rantasilta kokonaisuudessaan samoin kuin tähänkin asti pidetään silmällä.

Mitä uudestirakennustyön suoritus tapaan tulee, ei sitä vastaan liene mitään muistuttamista, koska sitä jo on koeteltu tukalammissa oloissa ja saatu hyvä tulos. Työ on osittain toimeenpantavissa talvikuukausina ja voi jossain määrin lieventää silloin useinkin vallitsevaa työttömyyttä. Niinkuin Hallitus huomauttaa, on vaikea antaa seikkaperäistä kustannusarviota, mutta tarvittava summa on sen ykköshinnan eli 2,800 markan mukaan metriltä, minkä aikaisemmin toimitettu Rahapajan rantasillan keskiosan uudestirakentaminen vaati, laskettavissa likimäärin 210,000 markaksi. Tästä summasta tarvittaisiin Rakennuskonttorin ilmoituksen mukaan kuluvana vuonna työn aloittamiseen 75,000 markkaa ja loput eli 135,000 markkaa vuonna 1915.

Edellä lausutun nojalla saa Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Rahapajan rantasillan itäosa on uudestirakennettava kaupungin yleisten töiden Hallituksen ehdotuksen mukaisesti;

että tätä työtä varten kuluvaksi vuodeksi osotetaan Valtuuston käyttövaroista 75,000 markkaa; sekä

että työn lopettamiseen tarpeellinen rahamäärä on pantava 1915 vuoden menosääntöön.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1914.

Valiokunnan mietintö kaupungin kasvatustalouksien taloudenhoitoa koskevasta asiasta.

Käsitellessään kysymystä rakennusten ja maa-alueen ostamisesta Lohjan pitäjässä sijaitsevalle Outamon kasvatustaloukselle sekä erinäisten muutos- ja lisärakennustöiden teettämisestä siellä päätti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 25 päivänä 1913 Valiokunnan valmisteltaviksi jättää ei ainoastaan näitä asioita, vaan myös kysymyksen, miten kaupungin kasvatustalouksien taloudenhoito olisi järjestettävissä niiden menojen supistamiseksi.

Ilmoittaen että Valiokunta on aikaisemmin antamassaan mietinnössä (*Pain. asiakirj. N:o 24 vuodelta 1914*) lausunut mielensä Outamon laitoksen kuntoonpanoa koskevasta asiasta, saa Valiokunta tässä antaa mietinnön ehdotuksineen, mikäli kasvatustalouksien taloudenhoitoa koskee.

Kirjelmässä syyskuun 19 päivältä 1913 Rahatoimikamariin lähettämässään erikoisehdotuksessa 1914 vuoden rahäsäännöksi (Liite I) esitti Kasvatustalouksien erinäisiä menoeriä korotettavaksi, perustellen ehdotustaan pääasiassa sillä, että kahdeksan Lautakunnan alaisen kasvatustalouksien laajentaminen oli osottautunut tarpeen vaatimaksi ja että näiden talouksien rahäsäännöt sentähden oli täytynyt laskea entistä suurempaa oppilaslukua varten (360 oppilasta 292 oppilaan sijasta 1913). Tämän johdosta Rahatoimikamari kulunkiarviokirjelmässään (*Pain. asiakirj. N:o 90 vuodelta 1913, siv. 140—141*) huomautti, että Lautakunta oli kulunkiarvioehdotustaan laatiesaan oleellisesti laajentanut toimintaohjelmaansa, olematta siihen hankkinut Kaupunginvaltuuston suostumusta. Niinpä oli Lautakunta laskenut Bengtsårin menot 85 hoidokin mukaan, vaikka talouksien rakennus- ja muu ohjelma oli Kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta laadittu edellyttäen 60 hoidokkia. Samaten oli Lautakunta, Valtuuston päätöksestä poiketen, muuttanut Helsingin vastaanotto- ja tarkastuskodin ohjelmaa. Kun Kamari ei voinut rahäsäännön käsittelyn kestäessä ottaa näitä periaatekysymyksiä ja niiden toteuttamistarvetta tarkemmin selviteltäväksi sekä kun näytti olevan epäilyksenalaista, olisiko muitakaan talouksia tarpeellista laajentaa Lautakunnan ehdottamalla tavalla, pysytti Rahatoimikamari 1913 vuoden rahäsäännössä olevat määrärahaerät pääasiassa sinällään.

Kaupunginvaltuuston Kulunkiarviovaliokunta huomautti nimikkeeseen *pahatapaisten lasten turvakodit* nähden, että kysymys kasvatuslaitosten taloudenhoidosta oli lähetetty erikoisvaliokunnan käsiteltäväksi sekä ettei Kulunkiarviovaliokunnalla sentähden ollut aihetta käydä likemmältä tarkastelemaan asiaa. Rahasääntöä käsitellessään jätti Valtuusto Kulunkiarviovaliokunnan mukaisesti asian Rahatoimikamarin ehdotuksen varaan. Erikoisvaliokunnan esitettävää selvitystä odottaen hyväksyi Kaupunginvaltuusto sittemmin rahasääntöä käsitellessään kasvatuslaitosten menoerät Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti.

Valiokunta on sentähden katsonut lähimmäksi tehtäväkseen ottaa Kasvatuslautakunnan usein mainitun erikoisehdotuksen uudelleen tarkasteltavaksi sekä tällä perusteella ehdottaa vahvistettuun rahasääntöön tarpeellisiksi osottautuvat muutokset ja lisäykset. Tätä tehtävää suorittaessaan on Valiokunnan pantava erikoista huomiota niihin taloudellisesti tärkeisiin periaatteellisiin kysymyksiin, joilla on yhteyttä rahassäännön eri eräin kanssa. Sitä vastoin Valiokunta ei ole tahtonut tämän rahassäännönjärjestelyn ulkopuolella käydä likemmältä tarkastamaan nykyistä hallintojärjestelmää eikä ehdottamaan laajaperäisempiä muutoksia kasvatuslaitosten taloudenhoidon perusteisiin. Kun nimittäin nykyään on hankkeissa varsin perinpohjainen Kasvatuslautakunnan uudestijärjestäminen ja Kaupunginvaltuustolle piakkoin annetaan Lautakunnan johtosääntöehdotus, jossa Lautakunta muun muassa veloitetaan katsomaan, että kaupungin kasvatuslaitoksilla on tarpeelliset ohjesäännöt, sekä laatimaan tuolaisten ohjesääntöjen ehdotuksia, lienee sopivinta jättää aloitteen tekeminen taloudenhoidon uudestijärjestämiseksi tällä alalla uudestimuodostetun Kasvatuslautakunnan toimeksi.

Kun Rahatoimikamari mainitussa Kasvatuslautakunnan ehdotuksen johdosta antamassaan lausunnossa epäili Lautakunnan oikeutta Kaupunginvaltuustolta suostumusta hankkimatta laajentaa toimintaohjelmaansa, on Valiokunta tahtonut huomauttaa, että Lautakunta todellisuudessa oli nyt esillä olevalla erikoisehdotuksellaan tarkoittanut alistaa edellä mainitut tarpeellisiksi katsotut laajennukset Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi. On muutoin asian luonnossa, että puheenalaista laatua oleva hallintoala kehittymistään kehittyi, ja kasvatuslaitosten laajentamisesta on varemmin varsin usein päätetty rahassäännön järjestelyn yhteydessä, Rahatoimikamarin siitä muistutusta tekemättä.

Valiokunta käy nyt yksityiskohdittain tarkastelemaan kasvatuslaitosten menosäännön eriä, joka menosääntö on kaupungin rahassäännön IX pääluokassa *Opetus- ja sivistyslaitokset*, osastoissa 5 (aistiviallisten ja raajarikkoisten opetus) sekä 6 (pahatapaisten lasten turvakodit). Komitean työtehtävän ulkopuolelle sitä vastoin jää *Kasvatuslautakunta* (III P. L., osasto 11 c), jonka menosäännön Kulunkiarviovaliokunta ja Kaupunginvaltuusto viimeksi toimitetussa rahassäännönjärjestelyssä lopullisesti käsitelivät.

Yksityiskohtaisen tarkastuksen suoritettuaan on Valiokunta laatinut tuonnempana seuraavan ehdotuksen kuluvan vuoden menosäännöksi; ja saa Valiokunta ehdotuksen muutamien eräin perustelemiseksi mainita seuraavaa.

Aistiviiallisten ja raajarikkoisten lasten opetus. Tämän ryhmän menoerät on kuluvan vuoden menosääntöön pantu Kasvatuslautakunnan ehdottamaksi 10,000 markan määräksi eikä Valiokunnalla ole ollut aihetta ehdottaa muutosta tähän.

Helsingin vastaanotto- ja tarkastuskoti. Tämä vuodesta 1913 lähtien toiminnassa ollut laitos palvelee kahta tarkoitusta: toiselta puolen sijoitetaan sinne lapsia, jotka ovat tilapäisen suojeluksen tarpeessa tahi jotka järjestysvalta on huostaansa ottanut kerjuun tahi lainrikkomusten johdosta, toiselta puolen on koti Kasvatuslautakunnan huostaan otettujen lasten tarkastuslaitoksena.

Laitoksen järjestämissuunnitelmaan nähden saa Valiokunta johdattaa mieleen, että Kasvatuslautakunta alkuaan oli ajatellut pojille ja tytöille yhteistä laitosta, vaikka Lautakunta sittemmin luopui tästä kannastaan niiden hankaluuksien johdosta, joita poikain ja tyttöjen pitäminen samassa laitoksessa tuottaisi. Sen sijaan tehtiin vuonna 1912 Kaupunkilähetyksen kanssa sellainen sopimus, että Lautakunnan huostaan otetut tytöt saisi tarkkaamista varten sijoittaa Kaupunkilähetyksen tyttöjen vastaanottokotiin, jolle nyttemmin oli myönnetty valtioapua. Tämän sijoituksen kustannukset suoritetaan yksityistä eläkkeelleantoa varten olevasta määrärahasta ja nousevat Smarkkaan 1: 50 hoidokkia kohti päivässä.

Rahasääntökirjelmässään (Liite I) on Kasvatuslautakunta säästäväisyyssyistä ehdottanut vastaanottokotiin järjestettäväksi pienemmän osaston tyttöjä varten, joka osasto sijoitettaisiin laitosta varten rakennetun huoneiston eri kerrokseen. Olot ovat kuitenkin nyttemmin käyneet sellaisiksi, että tästä tuumasta täytyy luopua. Kulu-neena talvena saatu kokemus nimittäin osoittaa, että käytettävänä oleva huoneistotila kokonaan tarvitaan kodin laajentamiseen nykyisen järjestyksensä mukaisesti. Hoidokkeina on viime aikoina ollut 18—22 poikaa, vaikka koti vahvistetun rahasäännön mukaan on tarkoitettu ainoastaan 12 hoidokille. Tämä lisäennys johtuu ensisijassa siitä, että kaupungin kansakoulu- ja vaivaishoitoviranomaiset ovat entistä runsaammassa määrässä käyttäneet vastaanottokodin apua. Valiokunta, joka on sitä mieltä, että Kasvatuslautakunnan on vastedes otettava laskelmissaan huomioon keskimäärin 20 oppilasta ja että laitoksen kehittäminen näin laajaksi on välttämättömän tarpeellinen, jos Lautakunnan mieli voida täyttää velvollisuutensa hankkia hoitoa puheenalaiseen ryhmään kuuluville nuorukaisille ja lapsille, on sentähden sovittanut menosääntöehdotuksensa tämän keskimääräisen oppilasluvun mukaan. Tämän ehdotuksen mukaan siis huostaanotetut tytöt toistaiseksi sijoitettaisiin Kaupunkilähetyksen vastaanottokotiin.

Kaupungin vastaanottokodissa oleskellessaan teetetään hoidokeilla, joista useimmat saavat käydä kansakoulua, talousaskareita, yksinkertaisempia veisto- ja käsitöitä sekä kesäiseen aikaan puutarhatyötä. Laajennuksen johdosta ei kävisi tarpeelliseksi tehdä muutosta laitoksen rahasäännöllä olevaan henkilökuntaan, johon kuuluu hoitaja, hänen

apulaisensa, emännöitsijä ja palvelijatar. Niiden ominaisuuksien johdosta, joita vaaditaan emännöitsijältä, joka samalla johtaa pienempäin veisto- ja käsitöiden opetusta, on kuitenkin hänen palkkansa, niinkuin Kasvatuslautakuntakin on ehdottanut, korotettava 600:sta 1,200 markkaan, (paitsi vapaata asuntoa, valoa, lämpöä ja ruokaa). Kun kunnollista palvelijatarta ei ole saatavissa 360 markkaa vähemmällä vuosipalkalla, olisi hänen palkkansa korotettava tähän määrään.

Kasvatuslautakunnan ehdotusta tilan varaamisesta vastaanottokodissa n. s. päiväoppilaille ja muille tilapäisille, laitoksen ulkopuolella asuville hoidokeille täytyy pitää hyvin tarpeellisena uudistustoimenpiteenä, jota Valiokunta mitä hartaimmin puoltaa. Kokemus on osottanut, että suuri osa kansakouluoppilaista, vaikkei olekaan kotonaan huonossa hoidossa, joutuu katuhoukutusten uhriksi sen johdosta, että heidän vanhempansa päivät päästään ovat työssään eivätkä voi riittävästi pitää lapsia silmällä. Hoidon hankkimiseksi lapsille ja heidän siveellisen kehityksensä turvaamiseksi tuollaisissa tapauksissa ei ole välttämätöntä erottaa heitä vanhempainsa kodista, vaan on ainoastaan katsottava, että lapset sen ajan päivästä, jolloin eivät käy koulua, ovat tehokkaan silmälläpidon alaisina ja saavat tilaisuuden kasvattavaan työskentelyyn, niinkuin pienempäin käsitöiden valmistamiseen, veistotyöhön, järjestettyihin leikkeihin ja urheiluun sekä puutarhatyöhön, eli pääasiassa samaan työskentelyyn kuin hoidokit. Tällainen lastenhoito, jota käyttämällä kustannukset pysyväisestä laitoshoidosta useassa tapauksessa säästyvät, on kaikkialla, missä tätä järjestelmää on käytetty, antanut hyviä tuloksia ja näyttänyt olevan omansa herättämään lasten harrastusta, turvaamaan heidän koulunkäyntinsä, tukemaan kodin kasvattavaa toimintaa ja varjelemaan lapsia huonoilta vaikutuksilta.

Paitsi edellä mainituille päiväoppilaille, jotka lukukauden varrella joka päivä käyvät laitoksessa, tarjottaisiin Kasvatuslautakunnan ehdotuksen mukaan vastaanottokodissa, mikäli tila sallii, työskentelyä tilapäisemmille turvateille, jotka joinakin viikonpäivinä voisivat saada ohjausta käytännöllisissä töissä sekä ottaa osaa järjestettyihin leikkeihin ja urheiluharjoituksiin. Tähän ryhmään kuuluvat lapset eivät, kuten päiväoppilaat, saisi ruokaa vastaanottokodissa.

Kun kodin huoneistoissa on riittävää tilaa työskentelyn antamiseen suurenlaiselle joukolla päiväoppilaita ja tilapäisoppilaita, oppilasasumalaitostoiminnan tämän johdosta mitenkään häiriintymättä, on Valiokunta sentähden katsonut olevan ehdottaminen, että vastaanottokodin vuosirahasääntöön pantaisiin kohtuullinen rahamäärä työskentelyn hankkimiseksi jollekin määrälle päivä- ja tilapäisoppilaita. Tämä määräraha näyttää aluksi olevan määrättävä verraten vaatimattomaksi summaksi, jota sitten korotettaisiin sikäli kuin kokemusta saadaan ja aate osottautuu käytännössä hedelmälliseksi.

Valiokunta on tämän mukaisesti katsonut olevan rahasääntöön paneminen 1,000 markan (Lautakunta ehdottanut 2,000 markan) määrärahan työskentelyn hankkimiseksi päivä- ja tilapäisoppilaille sekä sen ohessa, samoin kuin Kasvatuslautakuntakin, päiväoppilaiden ravitsemista varten ehdottanut varattavaksi noin 500 markkaa, joka rahamäärä on luettu *voimassapitokustannusten* määrärahaan.

Laitoksen laajentamisen johdosta on myös *Muut menot* nimistä määrärahaerää, joka kuluvan vuoden rahasăännössä on tasoitettu 2,000 markaksi (Kasvatuslautakunta oli ehdottanut 5,300 mk), kohtuullisesti korotettava. Kaluston ja veistonopetusesineiden hankkimiseen tarvitaan 1,000 markkaa; kaluston (tuolien, vuoteiden, makuuvaatteiden y. m.) hankkimiseen lisäksi tulevalle oppilasmäärälle (8 oppilaalle) on Valiokunta laskenut tarvittavan 700 markkaa vahvistetussa rahasăännössä olevan kalustomäärärahan 300 markan lisäksi, siis kaikkiaan 1,000 markkaa. Kirjain ja opetusvälineistön ostoon tarvittaisiin 300 markkaa, käsityöopetukseen 500 markkaa, eri kasvatuslaitoksiin lähetettävien hoidokkien matkakulujen ja rahdin suorittamiseen (nämä menot on tähän asti, väärin kyllä, pantu asianomaisten laitosten maksettaviksi) 1,200 mk, sekä lääkkeitä, pesua, tarverahoja ja sekalaisia menoja varten 700 mk, siis yhteensä 4,700 markkaa eli 600 markkaa vähemmän kuin Kasvatuslautakunta oli ehdottanut.

Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos. Bengtsårin laitoksen menot on Kasvatuslautakunta laskenut 85 hoidokin mukaan. Todellinen keskimäärä on Bengtsårissa ollut 80 hoidokkia, minkätähden Valiokunta laatiessaan ehdotusta laitoksen 1914 vuoden menosäännöksi on katsonut voivansa panna pohjaksi viimeksi mainitun hoidokkiluvun. Tämä laajennus vaatii tekemään erinäisiä muutoksia laitoksen menosääntöön, joka kuluvan vuoden rahasăännössä on pysytetty 1913 vuoden menosäännön mukaisena.

Hoidokkiluvun lisääminen 60:stä 80 vaiheille vaatii asettamaan ainakin kaksi uutta hoitajaa, ja Kasvatuslautakunta on ehdottanut tätä tarkoitusta varten rahasăäntöön pantavaksi kaksi uutta virkailijaa, nimittäin pehtorinapulaisen ja kirvesmiehen, joilla paitsi asuntoa, lämpöä, valoa ja ruokaa olisi palkkaa, toisella 600 ja toisella 1,100 markkaa. Tätä ehdotusta on Valiokunta katsonut voivansa puoltaa. Pehtorinapulaisella, joka edellämämainitun palkkamäärän lisäksi saisi Bengtsårin maatilaa määrärahasta 200 markan lisäpalkkion, ei olisi toimenaan ainoastaan hoidokkien opastaminen, vaan myös käytännöllisiä tehtäviä, muun muassa metsänhakuun ja metsänviljelyksen valvonta Bengtsårissa. Kirvesmies taas suorittaisi kaikenlaatuisia rakennusten ja työkalujen korjaustöitä, venerakennusta y. m., jotka työt käyvät tuntuvasti kalliimmiksi, jos ne niinkuin tähän asti teetetään palkkaväellä.

Veistonopettajan palkka, joka nykyisen rahasăännön mukaan on 1,200 mk, on Kasvatuslautakunnan ehdotuksen mukaisesti korotettu 1,800 markkaan, koska on osottautunut mahdottomaksi tätä vähemmällä palkalla saada kunnollista henkilöä tähän toimeen.

Metallitöiden opetuksen ohjausta varten oli 1913 vuoden rahasăännössä 1,400 markan palkkio. Kun oli osottautunut mahdottomaksi näin vähäisellä palkalla saada tässä ammatissa pätevää opettajaa eikä toistaiseksi ollut tuollaiseen opetukseen sopivaa huoneistoa käytettävänä, ehdotti Kasvatuslautakunta kulunkiarvioehdotuksessaan, että sen sijaan asetettaisiin seppä, samalla hoitaja, joka palkkaukseen nähden olisi laitoksen palveluksessa olevan suutarin ja räätälin vertainen ja siten saisi vuosipalkkaa 800 markkaa. Epähuomiosta on sepälle kuluvan vuoden rahasăännössä pantu sama palkka kuin metallitöiden opettajalle, eli 1,400 markkaa, minkä erehdyksen Valiokunta on korjannut.

Menot työaineiden y. m. hankinnasta työpajaan on tähän asti enimmältä osalta pantu maksettaviksi niiden varastojen (vaatetuksen ja kaluston) tileiltä, joita työpajatyö hyödyttää. Kun määrärahaa näihin kustannuksiin tarvitaan ainoastaan sikäli kuin tarveaineita on valmistettu kaluiksi laitoksen ulkopuolelle myytäviksi, on Valiokunta laskenut puheenalaisen menoerän 1,500 markaksi.

Muiden menojen nimikkeen kohdalla mainittuihin tarkoituksiin (kalustoon, opetusvälineistöön, matkakuluihin, lääkärille, lääkkeisiin, tarverahoiksi ja sekalaisiin) tarvittavat rahamäärät on Valiokunta täksi vuodeksi laskenut 6,500 markaksi eli 500 markkaa vähemmäksi Kasvatuslautakunnan ehdottamaa määrää.

Sipoon Paipisten kasvatuslaitos. *Muiden menojen* kohdalla olevan määrärahan, jota Kasvatuslautakunta on tarkemmin perustelematta katsonut olevan korottaminen 400 markalla, on Valiokunta vähentänyt 1,900 markkaan eli samaan määrään, mikä on nykyisessä rahasäännössä.

Nummen Tavolan kasvatuslaitos. Tässäkin laitoksessa on edellytetty rahasäännön mukainen oppilassijain luku 25 osottautunut riittämättömäksi, ja Kasvatuslautakunta on sentähden katsonut voivansa ehdottaa menosäännön laskettavaksi 30 oppilasta varten. Siihen katsoen kuitenkin että keskimäärä kuluvana vuonna näyttää olevan laskettava 28 oppilaaksi, on Valiokunta laskenut tämän laitoksen menosäännön tällä pohjalla.

Lohjan Karstun kasvatuslaitos. Rahasääntökirjelmässään huomauttaa Kasvatuslautakunta toivottavaksi, että koulusiirtoloissa menestyksellä kasvatettuja oppilaita varten järjestettäisiin sopivaa ammattiopetusta. Nykyään annetaan tuollaista opetusta ainoastaan Bengtsåriissa, ja sinne on tähän asti, mikäli tila on sallinut, siirretty laitoksista päässeitä oppilaita tilaisuuden suomiseksi heille ammattikasvatukseen saamiseen. Bengtsår on kuitenkin etusijassa tarkoitettu mainittavammassa määrin pahatapaisia poikia varten eikä sentähden hyvin sovellu muista laitoksista päässeiden oppilaiden jatkokouluksi, minkätähden asianomainen kansakoulutarkastaja onkin lausunut epäilyjä tuollaisen siirron johdosta ja vaatinut järjestämään jatko-opetusta johonkin muista laitoksista. Sitä paitsi on tila Bengtsåriissa nyttemmin niin tyyten käytetty, että joutilaita sijoja puheenalaisille oppilaille ei ole.

Ammattikasvatukseen antamiseen sopivain laitteiden puute onkin todellisuudessa omansa aikaansaamaan arveluttavia haittoja. Kun oppilaille ei ole tilaisuutta tuollaisen kasvatukseen saamiseen, on heidän pakko koulukurssin suorittuaan ruveta maanviljelystyöntekijöiksi, joka työskentely ei heitä mainittavasti hyödytä, jos he, niinkuin useimmiten on laita, vanhempien ja omaisten kehotuksesta palaavat kaupunkiin ja joutuvat sen viettelyksille alttiiksi. Kaikista näistä syistä on Kasvatuslautakunta ehdottanut perustettavaksi erityistä työpajaosastoa Karstun kasvatuslaitoksen yhteyteen, jossa osastossa myös läheisen Nummen kasvatuslaitoksen oppilaille varattaisiin sijaa. Osasto järjestettäisiin aluksi 10 oppilasta varten, mikä Lautakunnan laskelmain mukaan täyttäisi nykyisen tarpeen.

Omasta puolestaan katsoo Valiokunta tämän ehdotuksen tietävän varsin hyö-

dyllistä hanketta sekä kunnallisen kasvatustoiminnan kehittämistä oikeaan suuntaan. Valiokunta saa sentähden puoltaa Kasvatuslautakunnan ehdotusta työpajaosaston järjestämisestä Karstun oppilaita varten, ja on osaston kustannukset, edellyttäen sen aloittavan toimintansa ensi syyskuun 1 päivänä, laskettu kaikkiaan 4,150 markaksi.

Porvoon Laversin kasvatuslaitos. Tähän laitokseen nähden ei Valiokunta ole havainnut olevan syytä ehdottaa muuta poikkeusta 1914 vuoden rahasäännöstä, kuin että laitoksen vuokraksi on pantu se määrä, 600 markkaa, minkä kaupunki on vuokra-
välikirjan mukaan velvollinen maksamaan.

Lohjan Outamon kasvatuslaitos. Niinkuin Valiokunta on edellisessä mietinnössään (*Pain. asiakirj. N:o 24 vuodelta 1914*) selvittänyt, täytyy laskea tässä laitoksessa vastedes olevan säännöllisesti 40 hoidokkia, ja Valiokunta onkin mainitussa mietinnössä tehnyt ehdotuksen määrärahan myöntämisestä tämän nykyään 35 oppilaalle tarkoitetun laitoksen laajentamiseen. Kun oppilasluku kuitenkin on vasta vuoden viimeisellä neljänneksellä edellytettävissä 40:een nousevaksi eikä koko vuoden keskimäärää käy laskeminen 35 suuremmaksi, on Valiokunta katsonut voivansa pysyttää elatus- ja vaatetuskustannukset samoinkuin erän *Muut menot* saman määräisinä kuin nykyään voimassa olevassa menosäännössä.

Laitoksen laajentaminen vaatii ensi lokakuun 1 päivästä asettamaan hoitajattaren 600 markan vuosipalkalla.

Outamon laitoksen nykyinen johtajatar on sairauden tähden virastaan vapaa kuluvan vuoden alusta ensi elokuun 1 päivään, minkä johdosta Valiokunta on ottanut huomioon johtajattaren viransijaisen palkkion tältä ajalta. Johtajattaren virkavapauden aikaisten palkkaetujen sekä viransijaisen palkan laskuperusteisiin nähden on noudatettavana Kaupunginvaltuuston kokouksessaan viime marraskuun 25 päivänä asiasta tekemä päätös.

Finbyn Aisbölen kasvatuslaitos. Kasvatuslautakunta on erikoisehdotukseensa pannut tämänkin laitoksen menot 40 oppilaalta lukien, sen sijaan että nykyisessä rahasäännössä edellytetään 35 oppilasta. Tämä laajennus, joka on osottautunut välttämättömän tarpeelliseksi, vaatisi korottamaan elatus- ja vaatetuskuluja sekä asettamaan laitokseen hoitajattaren 600 markan vuosipalkalla. Siihen katsoen kuitenkin, että hoidokkiluku vuoden alkupuoliskolla määrärahan puutteessa ei ole mainittavasti ollut 35 suurempi, on Valiokunta laatinut rahasääntöehdotuksensa edellyttäen keskimääräksi 38 oppilasta. Hoitajattaren vuosipalkasta on otettu huomioon puolet, koska hänet asetettaisiin vasta vuoden jälkipuoliskoksi, ja laitoksen vuokraa varten on pantu välikirjan mukainen määrä 2,700 markkaa.

Vihdin Vanjoen kasvatuslaitos. Kun on ollut vaikea paikkakunnalta saada sopivia koteja eräiden oppilaiden sijoituspaikoiksi, on Kasvatuslautakunnan täytynyt syksystä 1913 lähtien järjestää pienenlainen oppilasasumaosasto ja sitä varten asettaa johtajatar, jolla on palkkaa 720 markkaa, sekä palvelijatar, jonka palkka on 180 markkaa. Jotta tämä asumalaitos voisi täyttää tarpeen, täytyy sitä laajentaa niin, että siihen sopii 20 oppilasta, ja maatilän omistaja onkin suostunut rakentamaan erityisen

asumarakennuksen, johon sopisi mainittu hoidokkimäärä ja joka tulisi käytettäväksi ensi syksystä lähtien. Laitoksessa, johon nykyään sopii 35 oppilasta, olisi Kasvatuslautakunnan ehdotuksen mukaan, syksystä lähtien tarjona tilaa 20 ulko- ja 20 sisäoppilaalle. Laitosten rakennuksista maksettava vuokra, joka tähän asti on ollut 450 markkaa vuodessa, kohoaisi mainitun lisärakennuksen johdosta, jonka Lautakunta on vuokrannut 10 vuodeksi ensi heinäkuun 1 päivästä lukien, 1,000 markkaan vuodessa, joten kuluvana vuonna tarvittaisiin vuokraan 725 markan lisämääräraha. Oppilaiden vaatetus-, elätteelleanto- ja elatuskustannuksia laskiessaan on Valiokunta kuluvana vuonna edellyttänyt keskimääräksi 35 oppilasta. *Muihin menoihin* (korjauksiin, lämpöön, valoon, opetusvälineisiin, käsityöopetukseen, siivoamiseen, veistovälineisiin, vuoteisiin ja makuuvaatteisiin, huonekaluihin ja talouskaluihin, matkakuluihin, lääkärinpalkkioiksi ja lääkkeisiin, tarverahoiksi y. m.) on Valiokunta varannut arviolta 4,000 markkaa eli 400 markkaa vähemmän kuin Kasvatuslautakunta on ehdottanut, syystä että Valiokunta on katsonut vuoteiden, makuuvaatteiden, kaluston ja talouskalujen hankintakustannuksia olevan supistettava viimeksi mainitulla summalla.

Porvoon Vekkosken pikkukoulu. Koulu on voimassa olevan vuosirahasäännön mukaan tarkoitettu 15 oppilaalle, mutta oppilasluvun lisääntymisen johdosta sitä on laajennettava niin, että saadaan lisätilaa 5 oppilaalle. Tänä vuonna on koulussa ollut keskimäärin 18 oppilasta, joka lukumäärä lienee pantava perustukseksi kuluvan vuoden menoeriä laskiessa. Laitoksen laajentamisen sekä pitkällisen uskoillisen palveluksen johdosta näyttää kohtuulliselta korottaa johtajan palkka 800 markasta 1,000 markkaan.

Määräraha *yksityistä elätteelleantoa* ja *jatkokasvatusta varten*, josta määrärahaa suoritetaan Kasvatuslautakunnan yksityishenkilöjen hoidettaviksi antamain lasten kustannukset, menot muissa kuin kaupungin kasvatuslaitoksissa hoidetuista sekä eri ammattikouluissa käytetyistä lapsista, on osottautunut riittämättömäksi kaikkiin niihin tarpeisiin, joita mainitulla määrärahalta nyttemmin olisi täytettävä. Valiokunta on sentähden ehdotuksessaan varannut puheenalaiseen tarkoitukseen 10,000 markkaa eli 2,000 markkaa enemmän kuin on kuluvan vuoden rahasäännössä.

Kasvatuslautakunnan ehdotuksessa olevan 300 markan määrärahan *oppilasstipendeiksi* on Valiokunta katsonut toistaiseksi käyvän poistaminen.

Voimassa olevassa rahasäännössä on opettajia, joiden puolesta kaupungin tulisi maksaa eläkeapumaksua, kaikkiaan 8, vaikka tämä lukumäärä oikeastaan on oleva 7. Kun tämä lukumäärä ei ole Valiokunnan ehdotuksen johdosta muuttunut, on puheenalainen erä merkitty 350 markaksi 400 markan sijasta.

Bengtsårin maatalan kustannukset.

Tämän nimikkeen kohdalle on Kasvatuslautakunta erikoisehdotukseensa pannut seuraavat määrärahaerät:

Puutarhan kunnossapito ja laajentaminen	Smk.	700: —
Uutisviljelykset, ojitus y. m.	”	1,200: —
Lanta, apulanta ja turvepehku	”	1,300: —
Lehmien ostoon	”	800: —
Karjan väkirehut y. m.	”	1,700: —
Maanviljelyskalut	”	1,000: —
Verot ja palovakuutus	”	1,000: —
Eläke	”	240: —
Rehuladon teettäminen läävän vierelle	”	1,500: —
Niittyladon teettäminen	”	800: —
Norrverkarin torpan laittaminen erään perheel- lisen virkailijain ja eräiden oppilaiden asunnoksi	”	3,000: —
Erinäiset pienehkö rakennusten korjaukset	”	300: —
Karjakon lisäpalkkio	”	200: —
Pehtorinapulaisen s:n	”	200: —
Sekalaista	”	560: —
	Smk.	14,500: —

Rahatoimikamari hyväksyi kulunkiarvioehdotuksessaan kaikki edellä mainitut erät, lukuunottamatta Norrverkarin torpan kuntoonpanokustannuksia ja pehtorinapulaisen lisäpalkkiota, sekä vähensi tämän mukaisesti puheenalaisen menosumman 14,500 markasta 11,300 markkaan. Kamari huomauttaa, että mainitun torpan kustannukset olisi pantava kasvatuslaitoksen, mutta ei maatalan maksettaviksi, koska viimeksimainitulla ei olisi minkäänlaista hyötyä tuolloisesta rakennusyrityksestä. Sen ohessa huomauttaa Kamari, että Kasvatuslautakunta oli ehdotuksellaan nähtävästi tarkoittanut luopua aikaisemmin vallinneesta keskitysjärjestelmästä, jonka mukaan tämä laitos oli suunniteltu. Kamari ei pitänyt asianmukaisena että, sittenkun laitos oli pantu kuntoon tämän järjestelmän mukaan, nyt ryhdyttäisiin noudattamaan aivan päinvastaista periaatetta, laitoksen desentralisoimista. Joka tapauksessa olisi tuolloisesta ohjelman muutoksesta johtuvia kustannuksia tutkittava perusteellisemmin kuin mitä rahasäännön käsittelyn yhteydessä voi käydä päinsä. Mitä pehtorinapulaiselle ehdotettuun lisäpalkkioon tuli, poisti Rahatoimikamari tämän määrärahan, syystä ettei Kamari rahasääntöarvioonsa ensinkään pannut tuollaista toimihenkilöä.

Valiokunta puolestaan ei voi hyväksyä Rahatoimikamarin tässä edellä esittämiä näkökohtia. Nyt ehdotetut rakennustyöt on, päin vastoin kuin Kamari on väittänyt, tarkoitettu tuottamaan Bengtsårin maatilallekin etua ja hyötyä. Puheenalainen torpan-

rakennus luovutettaisiin nimittäin asunnoksi ehdotetulle uudelle virkailijalle, pehtorin-apulaiselle, joka, niinkuin edellä mainittiin, ei ainoastaan toimisi hoitajana ja työnjohtajana, vaan myös hoitaisi maatilán metsiá, joista vuosi vuodelta on tullut yhä tärkeämpi tulolähde ja jotka ehdottomasti kaipaavat asiantuntevaa hoitoa. Pehtorin-apulainen toimittaisi eráiden samaan torpanrakennukseen sijoitettujen oppilaiden avulla kaikki metsán hoitoa ja asianmukaista käyttöä varten tarpeelliset työt, niinkuin istutuksen, ojituksen, harvennuksen ja kaadon. Huomattava on niinkään, ettei rakennusta enää voi pitää nykyisessä kunnossaan, sen joutumatta kokonaan rappiolle, sekä että kasvatuslaitos tietenkin maksaisi siitä vuokraa, joka otettaisiin lukuun valtioavun määrää laskiessa.

Rahatoimikamarin lausunnon johdosta, että suunniteltu rakennusyritys tietäisi poikkeamista siitä keskitysjärjestelmästä, jonka mukaan laitos on suunniteltu, huomauttakaan, että Rahatoimikamari 1913 vuoden rahäsääntöehdotusta käsitellessään on periaatteellisia epäilyjä esiintuomatta kannattanut Kasvatuslautakunnan ehdotusta erään n. s. Varfsuddenilla olevan rakennuksen kuntoonpanemisesta jonkin naiseen virkailijan asunnoksi. Tarkan keskityksen toimeenpanoa ei muutoin, mikäli Valiokunta on saanut tietää, ole tarkoitettu tätä laitosta suunnitellessa. Bengtsårin maatilán ostoa koskevista asiakirjoista päin vastoin näkyy, että Kasvatuslautakunta puolestaan on ajatellut laitoksen edelleen kehittämistä juuri siihen suuntaan, kuin nyt on ehdotettu ja on verraten vähillä kustannuksilla aikaansaataavissa. Niinpä Lautakunta eräässä kirjelmässä vuodelta 1907 niiden syiden joukossa, jotka puoltavat paikan sopivaisuutta oppilas-asumalaitokseksi, mainitsee, että kaupunki hankkimalla maatilán omakseen saisi riittävää aluetta kaikelle sille laitoksen laajenukselle, mikä näkyvissä olevan tulevaisuuden aikana kävisi tarpeelliseksi, koska isommille saarille varsin hyvin kävisi sijoittaminen päälaitoksen *aliosastoja*. Niinkuin edellä sanotusta käynee selville, ei ehdotus Norrverkarin torpan rakennusten kuntoonpanemisesta ja käyttämisestä laitoksen ja maatilán tarpeisiin tiedä Bengtsårin laitoksen alkuperáisen suunnitelman muuttamista, enemppä kuin se edellyttää muutosta laitoksen nykyisiin oloihin ja laitteisiin.

Kasvatusnäkökannalta täytyy jonkinlaista desentralisoimista ja sopivaa oppilaiden jaoitusta asumalaitoksessa, missä sellainen järjestys on toimeenpantavissa laitoksen päätehtävää vaaranalaiseksi saattamatta, pitää yksityiskohtaista keskitystä edullisempana. Valiokunta on sentähden katsonut olevan sinänsä hyväksyminen Kasvatuslautakunnan laatiman Bengtsårin maatilaa koskevan menolaskelman.

Valaistakseen ehdotuksensa rahallista merkitystä verrattuna voimassa olevaan rahäsääntöön, Kasvatuslautakunnan erikoisrahäsääntöön ja 1913 vuoden rahäsääntöön on Valiokunta laatinut tämän oheisen taulukon (Liite II), josta saa yleiskatsauksen näiden hallintohaarain rahäsäännön järjestelyyn. Niinkuin taulukosta näkyy, korottaisi Valiokunnan ehdotus menoja Smk. 38,065: 62 voimassa olevaan menosääntöön verraten,

mutta vähentäisi niitä Smk 31,263: 60 Kasvatuslautakunnan ehdotukseen verraten. Huomattava on kuitenkin, että tämä vähennys melkoiselta osalta johtuu siitä, että uusi rahasääntö vasta vuoden keskivaiheilla tulisi kasvatuslaitosten aikaisemman huokeamman kulunkiarvion sijaan.

Kasvatuslaitosten valtioavuksi on kuluvan vuoden rahasääntöön merkitty Smk 25,367: 50 eli 25 % Kamarin laskemista vahvistetun menosäännön mukaisista kasvatuslaitosten kustannuksista vuonna 1914, ja on Kaupunginvaltuusto alamaaisessa esityksessään joulukuun 13 päivältä 1913, johon ei vielä ole saapunut vastausta, anonut myönnettäväksi kaupungille täksi vuodeksi tulevaa kasvatuslaitosten valtioapua. Edellyttäen Kaupunginvaltuuston hyväksyvän Valiokunnan ehdottamat menosäännön muutokset sekä valtioapua kaupunkien kasvatuslaitosten voimassapitoon annettavan 25 % näiden laitosten kunnalle tuottamista todellisista menoista, olisi mainituissa kohden vahvistettujen laskuperusteiden mukaan valtion apumaksu oleva $\frac{1}{4}$ allamainituista menomääristä, jotka näkyvät tähän liittyvästä Valiokunnan laatimasta erikoislaskelmasta (Liite III):

Palkat	Smk.	77,546: 62
Kouluhuoneistojen vuokrat ja korjaukset	„	15,025: —
Lämmitys ja valaistus	„	10,950: —
Opetusvälineet ja kirjat	„	4,550: —
Opettajakirjaston kirjat	„	200: —
Matkastipendit	„	600: —
Kalusto	„	5,450: —
7 % Bengtsärin kasvatuslaitokseen käytetystä kaupungin pääomasta (230,000 mk)	„	16,100: —
Yhteensä Smk		130,421: 62

Uuden menosäännön mukaan tulisi kaupungille siis valtioapua Smk. 32,605: 40 eli Smk. 7,237: 90 enemmän kuin mitä varsinaisessa rahasäännönjärjestelyssä laskettiin, ninkätähden on aihetta K. Senaatilta anoa tämän lisäsumman myöntämistä.

Edellä lausutun nojalla saa Valiokunta kunnian ehdottaa

että Kaupunginvaltuusto hyväksyisi tämän oheisen menosääntöehdotuksen olemaan voimassa vuonna 1914 Kasvatuslautakunnan toimialaan kohdistuvissa hallintohaaroissa;

että Kaupunginvaltuusto tämänvuotisista käyttövaroistaan osottaisi kaikkiaan Smk. 38,065: 62 uuden menosäännön tuottamain lisäkustannusten suoritukseen; sekä

että Kaupunginvaltuusto päättäisi K. Senaatille tehdä esityksen sellaisen lisäyksen myöntämisestä kasvatuslaitosten valtioapuun kuin menosäännön kohoaminen aiheuttaa.

Helsingissä, toukokuun 20 päivänä 1914.

V. T. Rosenqvist.

**Nest. L. Eskola.
Hugo Lindberg*)**

**Ivar Gordie.
Ivar Lindfors.**

*) Ei ollut saapuvilla tarkistustilaisuudessa.

John Uggla.

Ehdotus Kasvatuslautakunnan alaisten laitosten menosäännöksi vuonna 1914.**IX. Opetus- ja sivistyslaitokset.****5. Aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten opetus.**

Määräraha, suoritettavaksi 350 mk kultakin Perttulan tylsämielisten lasten laitokseen Helsingistä ote- tulta vapaaoppilaalta, yhteensä kuitenkin kor- keintaan	5,000: —	
Määräraha raajarikkoisten varattomain lasten opetuk- seen	5,000: —	10,000: —

6. Pahatapaisten lasten turvakodit.*Helsingin vastaanotto- ja tarkastuskoti.*

1 johtaja, paitsi asuntoa, ruokaa, lämpöä ja valoa, palkkaa	3,000: —	
1 johtajan apulainen, samalla yksinkertaisemman veis- ton opettaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	1,200: —	
1 emännöitsijä, samalla yksinkertaisempain käsitöiden opettajatar, paitsi s:n s:n palkkaa	1,200: —	
1 palvelijatar, paitsi s:n s:n, palkkaa	360: —	
4 virkailijan ruoka, kunkin 400: —	1,600: —	
Vuokra	4,700: —	
Polttoaineet, arviolta	800: —	
Valaistus, s:n	200: —	
20 hoidokin elatus, kunkin 70 penniä päivässä, sekä päiväoppilaitten	5,600: —	
Vaatetuskustannukset, arviolta	3,000: —	
Työskentelyn hankkimiseksi laitoksen ulkopuolella oleville lapsille, arviolta	1,000: —	
Muita menoja, arviolta	4,700: —	27,360: —
Viimeksimainitun menoerän jakautuminen:		
veistonopetuskalusto	Smk 1,000: —	
kirjat ja opetusvälineistö	” 300: —	
käsityöopetus	” 500: —	
sekalaiset menot	” 2,900: —	
	<u>Smk 4,700: —</u>	
	Siirros	37,360: —

Siirros —: — 37,360: —

Bromarvin Bengtsårin kasvatustaitos.

1 johtaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa . . .	5,000: —	
2 opettajaa kansakouluopetusta varten, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa kumpikin 2,400: —	4,800: —	
1 puutarhuri, samalla hoitaja, paitsi asuntoa, ruokaa, lämpöä ja valoa, palkkaa	1,100: —	
1 pehtori, samalla hoitaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	800: —	
1 pehtorinapulainen, samalla hoitaja ja metsänkaadon johtaja, paitsi s:n s:n, palkkaa ¹⁾	600: —	
1 karjakko, samalla joidenkuiden oppilaiden hoitaja, paitsi s:n s:n, palkkaa ¹⁾	600: —	
1 kokki, samalla joidenkuiden oppilaiden hoitaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	600: —	
1 lämmittäjä, samalla kalastaja ja joidenkuiden oppilaiden hoitaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	800: —	
1 emännöitsijä, samalla paikkauksen ja parsinnan opastaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	800: —	
1 edellisen apulainen, puhdistuksen ja vaatteiden pesun opastaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	600: —	
Käsiammattiopetuksen kustannukset:		
1 puutöiden opettaja, samalla hoitaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	1,800: —	
1 räätäli, samalla hoitaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	800: —	
1 suutari, samalla hoitaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	800: —	
1 kirvesmies, samalla hoitaja ja työpaja-apulainen, paitsi s:n s:n, palkkaa	1,100: —	
1 seppä, samalla hoitaja ja työpaja-apulainen, paitsi s:n s:n, palkkaa	800: —	
13 virkailijan ruoka, kunkin 400: —	5,200: —	
Utteruusrahoja oppilaille, arviolta	300: —	
Työaineet y. m., s:n	1,500: —	
Vuokraa Bengtsårin maatilalle	16,100: —	
Polttoaineet, arviolta	3,500: —	
Valaistus, s:n	1,000: —	
Keskimäärin 80 oppilaiden elatus, kunkin 60 penniä päivässä	17,520: —	
	Siirros	66,120: — 37,360: —

¹⁾ Sitä paitsi 200 mk palkanlisäystä Bengtsårin maatilalan määrärahasta.

	Siirros	66,120: —	37,360: —
Keskimäärin 80 oppilaan vaatetus, kunkin 75: —		6,000: —	
Muut menot, arviolta		6,500: —	78,620: —
Viimeksi mainitun menoerän jakautuminen:			
koulu- ja veistonopetuskalusto Smk 1,000: —			
kirjat ja opetusvälineistö „ 1,000: —			
sekalaisia menoja „ 4,500: —			
		<u>Smk 6,500: —</u>	

Sipoon Paipisten kasvatuslaitos.

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa 2,400: —			
korotusta 10 vuoden palveluksesta 960: —		3,360: —	
Vuokra		300: —	
25 oppilaan elätteelleantokustannukset, kunkin 180: —		4,500: —	
S:n vaatetus, kunkin 60: —		1,500: —	
Muut menot, arviolta		1,900: —	11,560: —
Viimeksi mainitun määrärahaerän jakautuminen:			
erinäiset korjaustyöt Smk 250: —			
lämpö ja valo „ 350: —			
kirjat ja opetusvälineistö „ 500: —			
käsiammattiopetus „ 300: —			
siivoaminen „ 130: —			
kalusto „ 150: —			
sekalaiset menot „ 220: —			
		<u>Smk 1,900: —</u>	

Nummen Tavolan kasvatuslaitos.

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa 2,400: —			
Vuokra		500: —	
Keskimäärin 28 oppilaan elätteelleanto, kunkin 180: —		5,040: —	
S:n vaatetus, kunkin 60: —		1,680: —	
Muut menot, arviolta		2,200: —	11,820: —
Viimeksi mainitun menoerän jakautuminen:			
erinäiset korjaustyöt Smk 250: —			
lämpö ja valo „ 350: —			
kirjat ja opetusvälineistö „ 400: —			
käsiammattiopetus „ 300: —			
siivoaminen „ 130: —			
kalusto „ 250: —			
jatko-opetus „ 150: —			
sekalaiset menot „ 370: —			
		<u>Smk 2,200: —</u>	
	Siirros	139,360: —	

Siirros —: — 139,360: —

*Lohjan Karstun kasvatuslaitos.**a) Koulusiirtola:*

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	2,400: —		
korotusta 5 vuoden palveluksesta	480: —	2,880: —	
Vuokra		600: —	
25 pojan elätteelleantokustannukset, kunkin 180: —		4,500: —	
S:n vaatetus-kustannukset, kunkin 60: —		1,500: —	
Muut menot, arviolta		2,000: —	11,480: —
Viimeksi mainitun menoerän jakautuminen:			
erinäiset korjaustyöt Smk	250: —		
lämpö ja valo ”	350: —		
kirjat ja opetusvälineistö ”	350: —		
käsiammattiopetus ”	300: —		
siivoaminen ”	130: —		
kalusto ”	150: —		
sekalaiset menot ”	470: —		
	<u>Smk 2,000: —</u>		

b) Työpajaosasto:

Johtajan palkkio 1/9:stä 1914		200: —	
Puusepäntöön ja veiston opettaja, paitsi asuntoa, läm- pöä ja valoa, palkkaa samalta ajalta		800: —	
Työpaja- ja asuinhuoneiston vuokra 4 kuukaudelta		100: —	
10 oppilaan elatus, kunkin 60: —, 4 kuukaudelta, ar- violta		600: —	
S:n vaatetus, arviolta		250: —	
Kalusto, höyläpenkit, työkalut y. m., arviolta		1,200: —	
Käsiammattiopetuksen työaineet y. m., s:n		500: —	
Muut menot, s:n		500: —	4,150: —
Viimeksi mainitun menoerän jakautuminen:			
lämpö ja valo Smk	100: —		
kirjat ja opetusvälineistö ”	150: —		
sekalaiset menot ”	250: —		
	<u>Smk 500: —</u>		

Porvoon Laversin kasvatuslaitos.

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	2,400: —		
korotusta 10 vuoden palveluksesta 1/8 1914	680: —	3,080: —	
		<u>3,080: —</u>	
	Siirros	3,080: —	154,990: —

	Siirros	3,080: —	154,990: —
Vuokra		600: —	
25 pojan elatus, kunkin 180: —		4,500: —	
25 pojan vaatetus, kunkin 60: —		1,500: —	
Muut menot, arviolta		1,800: —	11,480: —
Viimeksi mainitun menoerän jakautuminen:			
erinäiset korjaustyöt..... Smk		250: —	
lämpö ja valo	”	350: —	
kirjat ja opetusvälineistö	”	300: —	
käsiammattiopetus	”	300: —	
siivoaminen	”	130: —	
kalusto	”	150: —	
sekalaiset menot	”	320: —	
		<u>Smk 1,800: —</u>	

Lohjan Outamon kasvatuslaitos.

1 johtajatar ¹⁾ , samalla opettajatar, paitsi asuntoa, ruokaa, lämpöä ja valoa, palkkaa 2,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta	800: —	2,800: —	
1 apulaisopettajatar, paitsi s:n s:n, palkkaa		1,200: —	
1 emännöitsijä, paitsi s:n s:n, palkkaa		720: —	
1 hoitajatar, paitsi s:n s:n, palkkaa ¹ / ₁₀ :stä 1914		150: —	
1 palvelijatar, paitsi s:n s:n, palkkaa		180: —	
3 virkailijan ruoka, kunkin 400: —		1,200: —	
Hoitajattaren s:n ¹ / ₁₀ :stä 1914		100: —	
Palvelijattaren s:n		200: —	
Vuokra		1,350: —	
Polttoaineet, arviolta		1,200: —	
Valaistus, s:n		300: —	
Keskimäärin 35 oppilaan elatus, kunkin 180: —		6,300: —	
S:n vaatetus, kunkin 60: —		2,100: —	
Viransijaisen palkkio johtajattaren virkavapauden aikana ¹ / ₁ — ¹ / ₈ 1914		1,166: 62	
Muut menot, arviolta		2,000: —	20,966: 62
Viimeksi mainitun menoerän jakautuminen:			
kirjat ja opetusvälineistö	Smk	300: —	
käsityöopetus	”	300: —	
koulukalusto	”	400: —	
sekalaiset menot	”	1,000: —	
		<u>Smk 2,000: —</u>	

¹⁾ Nykyinen johtajatar on sairauden tähden virasta vapaa ¹/₁—¹/₈ 1914 sekä saa sinä aikana ²/₃ pohjapalkastaan ynnä ikäkorotuksensa. Viransijainen saa koko pohjapalkan, 1,166 markkaa 62 penniä, ynnä asunnon, ruuan, lämmön ja valon.

Siirros 187,436: 62

Finbyn Aisbölen kasvatuslaitos.

1 johtajatar, samalla opettajatar, paitsi asuntoa, ruokaa, lämpöä ja valoa, palkkaa	2,000: —	
korotusta 5 vuoden palveluksesta	400: —	2,400: —
1 apulaisopettajatar, paitsi s:n s:n, palkkaa		1,200: —
1 emännöitsijä, paitsi s:n s:n, palkkaa		720: —
1 hoitajatar, paitsi s:n s:n, palkkaa 1/7:stä 1914		300: —
1 palvelijatar, paitsi s:n s:n, palkkaa		180: —
3 virkailijan ruoka, kunkin 400: —		1,200: —
Hoitajattaren s:n 1/7:stä 1914		200: —
Palvelijattaren s:n		200: —
Vuokra		2,700: —
Polttoaineet, arviolta		1,200: —
Valaistus s:n		300: —
Keskimäärin 38 tytön elatus, kunkin 180: —		6,840: —
S:n vaatetus, kunkin 60: —		2,280: —
Muut menot, arviolta		3,000: —
		<u>22,720: —</u>
Viimeksi mainitun menoerän jakaantuminen:		
erinäiset korjaustyöt Smk	400: —	
kirjat ja opetusvälineistö ”	300: —	
käsityöopetus ”	300: —	
koulukalusto ”	400: —	
sekalaiset menot ”	1,600: —	
	<u>Smk 3,000: —</u>	

Vihdin Vanjoen kasvatuslaitos.

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	2,400: —	
korotusta 5 vuoden palveluksesta	480: —	2,880: —
1 apulaisopettajatar, paitsi s:n s:n, palkkaa		1,200: —
1 asumalaitoksen johtajatar, paitsi s:n s:n ja ruokaa, palkkaa		720: —
1 palvelijatar, paitsi s:n s:n, palkkaa		180: —
Asumalaitoksen johtajattaren ruoka		400: —
Palvelijattaren s:n		200: —
Vuokra		725: —
Keskimäärin 35 oppilaan elätteleanto- ja elatuskustannukset, kunkin 180: —		6,300: —
		<u>12,605: —</u>
	Siirros	12,605: — 210,156: 62

	Siirros	12,605: —	210,156: 62
Keskimäärin 35 oppilaan vaatetus, kunkin 60: —		2,100: —	
Muut menot, arviolta		4,000: —	18,705: —
Viimeksi mainitun menoerän jakautuminen:			
erinäiset korjaustyöt Smk		250: —	
lämpö ja valo ”		400: —	
kirjat ja opetusvälineet ”		300: —	
käsityöopetus ”		300: —	
siiivoaminen ”		150: —	
veistotyökalusto ”		600: —	
sekalaiset menot ”		2,000: —	
		<u>Smk 4,000: —</u>	

Porvoon Vekkosken pikkukoulu.

1 johtaja, samalla opettaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa		1,000: —	
Vuokra		200: —	
Keskimäärin 18 pojan elätteleentokustannukset, kunkin 180: —		3,240: —	
S:n vaatetuskustannukset, kunkin 60: —		1,080: —	
Muut menot, arviolta		600: —	6,120: —
Viimeksi mainitun menoerän jakautuminen:			
erinäiset korjaustyöt Smk		100: —	
lämpö ja valo ”		50: —	
kirjat ja opetusvälineistö ”		150: —	
käsityöopetus ”		50: —	
kalusto ”		150: —	
sekalaiset menot ”		100: —	
		<u>Smk 600: —</u>	

Yksityinen elätteleento ja kasvatuksen jatkaminen	10,000: —	
Matka-apurahat	600: —	
Apumaksua opettajiston eläkkeisiin:		
7 opettajan, kunkin 50: —	350: —	
5 opettajattaren, kunkin 37: 50	187: 50	537: 50
Arvaamattomiin tarpeisiin	1,000: —	12,137: 50
	<u>Siirros</u>	<u>247,119: 12</u>

Siirros 247,119: 12

XV. *Sekalaiset menot.*

Kustannuksia <i>Bengtsårin maatilasta</i> , arviolta		14,500: —
Tämän määrärahaerän jakautuminen:		Yhteensä 261,619: 12
puutarhan kunnossapito ja laajennus	Smk	700: —
uutisviljelykset, ojitus y. m.	”	1,200: —
lanta, apulanta ja turvepehku ..	”	1,300: —
lehmäin oston	”	800: —
karjan väkirehu y. m.	”	1,700: —
maanviljelyskalusto	”	1,000: —
verot ja palovakuutus	”	1,000: —
eläke	”	240: —
rehuladon teettäminen navetan vierelle	”	1,500: —
niittyladon teettäminen	”	800: —
Norverrkarin torpan kuntoonpano perheellisen virkailijan ja eräiden oppilaiden asunoksi	”	3,000: —
erinäiset pienet rakennusten korjaukset	”	300: —
lisäpalkkio karjakolle	”	200: —
s:n pehtorinapulaiselle	”	200: —
sekalaista	”	560: —
	Smk	14,500: —

HELSINGIN

SVATUSLAUTAKUNTA.

ysk. 19 päivänä 1913.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 349.

Täten saa Kasvatuslautakunta kunnian Rahatoimikamariin lähettää ehdotuksensa 1914 vuoden meno- ja tulosäännöksi.

Mitä ensinnä tämän ehdotuksen järjestykseen tulee, on huomattava, että eri kasvatuslaitosten menosääntöjen erinäiset pienemmät erät on, päin vastoin kuin oli laita 1912 ja 1913 vuoden menosäännöissä, kunkin laitoksen kohdalla yhdistetty yhdeksi ainoaksi, nimikkeen „Muut menot“ kohdalla olevaksi eräksi. Useimmat esillä olevan ehdotuksen menoerät ovat samat kuin edellisen vuoden rahäsäännön vastaavat erät, jota vastoin muita on täytyntä tuntuvasti korottaa. Olojen vaatimia uusiakin määrärahoja on ehdotukseen pantu. Se seikka että Lautakunnan tarkoituksiin tarpeellisiksi katsottujen määrärahojen kokonaissumma on edellisen vuoden määrään verraten tuntuvasti kohonnut, johtuu pääasiassa siitä, että kokonaisen 8 Lautakunnan alaisen kasvatuslaitoksen rahäsäännöt on täytyntä laskea entistä suurempaa oppilaslukua varten (360 oppilasta 1913 vuoden 292 oppilaan sijasta) sekä että kaikkiaan 13,000 markan määräraha on pantu tarpeelliseksi havaittua Outamon laitoksen korotusrakennusta ja muita sen yhteydessä olevia töitä varten, josta asiasta on eri esitys tehty Kaupunginvaltuustolle.

IX pääluokassa olevaan vastaanotto- ja tarkastuskodin vuosirahasääntöön nähden on huomattava, että se oli vuodeksi 1913 laadittu sillä edellytyksellä, että kotiin otettaisiin ainoastaan poikia ja enintään 12 yhtaikaa, jota vastoin nyt esillä olevan ehdotuksen mukaan sinne otettaisiin 14 poikaa ja 6 tyttöä. Kun kotia varten vuokratun huoneiston ylämpään kerrokseen on havaittu käyvän sijoittaminen pienenlainen tyttöosasto, on Lautakunta pitänyt sekä kasvatuksen että säästäväisyyden kannalta tarkoituksenmukaisena tuollaisen osaston perustamista. Ehdotettu laajennus ei nimittäin, paitsi mitä suurempi oppilasluku vaatii korottamaan kalustoon sekä oppilaiden elatukseen ja vaatetukseen käytettäviä menoja, aiheuttaisi muita lisäkustannuksia, kuin kodin emännöitsijän palkan korotuksen 600:sta 1,200 markkaan, joka

III, 11 d.
Kasvatuslauta-
kunta.
IX. 6.
Vastaanotto-
ja tarkastus-
koti.

korotus on pidetty tarpeellisena niihin lisävaatimuksiin nähden, joita tälle virkailijalle täytyy asettaa tyttöosaston johtajattarena.

Työskentelyn hankkimiseksi vastaanottokodin ulkopuolella asuville lapsille on ehdotettu 2,000 markkaa. Jo nyt on voitu todeta, että Lautakunnalle ilmoitetut lapset hyvin useassa tapauksessa ovat voineet täällä käydä tavallista kansakoulua, tarvitsematta heitä erottaa vanhempainsa kodista, kunhan heille siksi ajaksi päivästä, jolloin he eivät ole koulussa, on voitu järjestää tehokas silmälläpito ja tilaisuus kasvattavaan työskentelyyn vastaanottokodissa. Lasten kotikasvatuksen korjaamiseksi ja tukemiseksi on tietenkin käytännöllisellä työskentelyllä sekä järjestetyillä leikeillä ja urheiluharjoituksilla suuri merkitys, ja Lautakunta onkin ajatellut, että pyydetyllä määrärahalta etusijassa palkattaisiin sopivain veisto- ja käsitöiden tuntiopettajia sekä, mikäli mahdollista, leikkien ja urheilun johtajia. Kasvatuslautakunnan vakaumus on, että tällä keinoin verraten vähillä kustannuksilla voidaan suojella monta laiminlyötyä lasta joutumasta pahatapaisuuteen ja kaupunki siten vapauttaa suorittamasta niitä monin verroin kalliimpia kustannuksia, joita näiden lasten oikealle tolalle ohjaaminen muutoin sille tuottaisi.

„Muita menoja“ nimistä arvioerää laskiessa niinikään on entisestä poiketen otettu huomioon kustannukset hoidokkien kuljettamisesta kasvatuslaitoksiin, minkätähden laitosten matkakulujen määräraha on laskettu entistä vähemmäksi. Tähän asti on nimittäin lasten matkakulut pantu sen kasvatuslaitoksen maksettaviksi, johon lapset on lähetetty, mutta tästä on tullut tarpeettomia mutkia ja kustannuksia, minkätähden nyt ehdotettu menettely on näytännyt käytännöllisemmältä.

**Bengtsårin
kasvatuslaitos.**

Bengtsårin kasvatuslaitoksen menoarvioon nähden on huomattava, että eri ehdotus on laadittu laitoksen työpajaosastoa varten laitoksen kirjanpidon helpottamiseksi. Uusia määrärahaeriä on pantu kirvesmiestä, samalla veistonopettajan apulaista, sekä pehtorinapulaista varten, jonka viimeksi mainitun toimenä etusijassa olisi metsän harvennus ja hakkuu. Kun laitoksen vuosirahasääntö nyt on laadittu 85 hoidokkia varten 60 hoidokin sijasta vuonna 1913 ja kun maatilana metsästä on laskettu yksinomaan harventamista käyttämällä saatavan halkoja 2,500 markan arvosta, lienee näiden hoitajain ja työnjohtajan tarpeellisuus riittävästi selvitetty.

**Nummen
Tavolan
kasvatuslaitos.**

Siihen nähden että Nummen kasvatuslaitoksessa miltei kaikki 1913 vuoden rahasäännössä edellytetyt oppilaspaikat jo tämän lukuvuoden alussa olivat käytännössä, on katsottu tarpeelliseksi nyt laskea menosääntö entisestään hiukan korotettua oppilasmäärää eli 30 oppilasta varten.

**Lohjan Kars-
tun kasvatus-
laitos.**

Kun erittäinkin lukuisiin suomea puhuviin oppilaisiin nähden, joita on menestyksellä kasvatettu koulusiirtoloissa, kauan on ollut toivomuksena, että näille, paitsi Bengtsårin laitoksessa, joka onkin tarkoitettu sanottavammissa määrässä pahatapaisia poikia varten, voitaisiin järjestää sopivaa ammattiopetusta, niin ettei heitä kaikkia laitosten kansakouluista päästyään tarvitsisi vastoin tahtoansakin pakottaa maanviljelystyöhön, josta heillä kaupungissa, mihin he tavallisesti palaavat, ei ole mainittavaa hyötyä, ja kun asianomainen kansakoulutarkastajakin on viimeksi antamassaan tarkastuskertomuksessa vaatinut järjestämään sopivaa ammatti-

opetusta näille pojille, on Kasvatuslautakunta, siitä huolimatta että sen menosääntö muutoinkin uhkaa paisua runsaaksi, ole katsonut voivansa olla ehdottamatta erikoista työpajaosastoa Lohjan Karstun kasvatuslaitokseen, jossa osastossa myöskin läheisestä Nummen laitoksesta päässeet oppilaat voisivat saada ammattiopetusta. Kun näistä laitoksista on vuosittain päässyt noin 20 oppilasta, jotka vain pakosta ovat jonkin aikaa jääneet rengeiksi maalle, mutta sitten tavallisesti joutuneet Helsinkiin, useimmiten omaksi turmiokseen, koska heillä ei ole ollut edellytyksiä voidakseen ammattityöläisinä täällä tulla toimeen, täytyy näistä laitoksista päässeiden oppilaiden ammattiopetuksen tarvetta pitää sen laatuksena, että toimenpiteitä siinä kohden ei enää käy toistaiseksi lykkääminen.

Lohjan Outamon ja Finbyn Aisbölen tyttöjen asumalaitoksen menosäännöt on kumpikin laskettu 40 oppilasta varten 30 oppilaan sijasta 1911 vuoden rahäsäännössä, jolloin virkailijain lukumäärä määrättiin nykyiseen. Kun siten laajennettujen laitosten henkilökunnalle käytännölliseenkin toimintaan nähden, täytyy asettaa entistä suurempia vaatimuksia on erityisen hoitajattaren, samalla ompelijattaren, asettaminen katsottu olojen vaatimaksi.

Lohjan Outamon ja Finbyn Aisbölen kasvatuslaitokset.

Vihdin Vanjoen kasvatuslaitoksenkin menosääntö on laadittu 40 oppilasta varten. Kun on osottautunut mahdottomaksi laitoksen ympäristöstä saada sopivia kasvatuskoteja näin lukuisalle lapsijoukolle, on käynyt tarpeelliseksi jo tänä syksynä järjestää eri johtajattaren hoitama pienenlainen oppilasasumalaitos, jota, koska vuokraisäntä on ilmoittanut suostuvansa ensi talvena rakennuttamaan erikoisen rakennuksen asumalaitosta varten kohtuullisesta vuokran korotuksesta, on aikomus vuonna 1914 yhäkin laajentaa.

Vihdin Vanjoen kasvatuslaitos.

Vekkosken pikkukoulun vuosirahäsäännön korotus johtuu etusijassa siitä, että vuosirahäsääntö nyt on laskettu 20 oppilasta varten nykyisten 15 oppilaan sijasta sekä että kohdakkoin eläkeikäisen johtajan palkka on katsottu olevan korotettava 800:sta 1,200 markkaan, muun muassa syystä että tämä alin palkka on ehtona eläkkeen saamiselle kaupunkien kansakouluopettajiston eläkkeisiin varatuista yleisistä varoista.

Vekkosken pikkukoulu.

Myöskin yksityisten hoidettaviksi annettuja ja edelleen kasvatettavia lapsia varten on olojen katsottu vaativan korottamaan määrärahaa 8,000:sta 10,000 markkaan. Uusi menoerä on 300 markkaa stipendeiksi kasvatuslaitosten niitä ansainneille oppilaille, jommoista toimenpidettä on kasvatusnäkökannalta jo kauan pidetty suotavana. Asianomaisten kansakoulujohtokuntain mielestä ei nimittäin kansakoulujen stipendirahastoista käy antaminen stipendejä kasvatuslaitosten oppilaille.

Sen johdosta että Bengtsårin laitoksen oppilasluvun on laskettu vuonna 1914 kohoavan 85:en — jo nykyään on se lähes 70 — on ollut välttämätöntä Bengtsårin maatilankin menosäännön laadinnassa ottaa tämä seikka huomioon. Niinpä on Norrverkarin torpanrakennuksen kuntoonpanoon erään perheellisen virkailijan ja moniaiden oppilaiden asunnoksi pantu 3,000 markkaa. Odotettavana olevan maidontarpeen lisääntymisen varalta on pantu määräraha parin lehmän ostoon, minkä ohessa on erinäisiä muitakin laitoksen laajentamisen tahi maatilän parantamisen vaatimia menoeriä otettu huomioon, sikäli kuin lasketut tulot ovat sallineet.

Viitaten muutoin tämän oheiseen eriteltyyn meno- ta tulosäännön ehdotukseen toivoo Kasvatuslautakunta Rahatoimikamarin voivan sen hyväksyä ja sitä Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi puoltaa.

Kasvatuslautakunnan puolesta:

Ivar Gordie.

Henrik Ståhl.

Liite II.

Vertaileva taulukko aistivallisten ja raajarikkoisten lasten opetuksen, kasvatuslaitosten ja Bengtsårin maatilan 1913 vuoden rahasäännön, Kasvatuslautakunnan ehdottaman 1914 vuoden rahasäännön, 1914 vuoden vahvistetun rahasäännön ja Valiokunnan ehdottaman 1914 vuoden rahasäännön mukaisista menoista.

	1913 v:n rahasääntö	Kasvatus- lautak. ehdotus	1914 v:n rahasääntö	Valio- kunnan ehdotus
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset.				
5. Tylsämielisten ja raajarikkoisten lasten opetus.				
Määräraha, suoritettavaksi 350 mk kulkutakin Perttulan tylsämielisten lasten laitokseen Helsingistä otetulta vapaaoppilaalta, yhteensä kuitenkin korkeintaan	5,000	5,000	5,000	5,000
Määräraha raajarikkoisten varattomien lasten opetusta varten	5,000	5,000	5,000	5,000
Yhteensä	10,000	10,000	10,000	10,000
6. Pahatapaisten lasten turvakodit.				
<i>Helsingin vastaanotto- ja tarkastuskoti.</i>				
1 lääkäri, psykiatteri	1,000	1)	1)	1)
1 johtaja, paitsi asuntoa, ruokaa, lämpöä ja valoa, palkkaa	3,000	3,000	3,000	3,000
1 edellisen apulainen, s:n s:n, palkkaa	1,200	1,200	1,200	1,200
1 emännöitsijä, s:n s:n, palkkaa	600	1,200	600	1,200
1 palvelijatar, s:n s:n, palkkaa	300	360	300	360
Vuokra	4,500	4,700	4,700	4,700
Polttoaineet, arviolta	800	800	800	800
Valaistus, s:n	200	200	200	200
Elatuskustannukset	3,066	5,600	3,066	5,600
Vaattetuskustannukset	960	3,000	960	3,000
4 virkailijan ruoka, kunkin 400: —	1,600	1,600	1,600	1,600
Siirros	17,226	21,660	16,426	21,660

1) Tämä menoerä on III. 11 e) Kasvatuslautakunta kohdalla.

	1913 v:n rahasääntö	Kasvatus- lautak. ehdotus	1914 v:n rahasääntö	Valio- kunnan ehdotus
Siirros	17,226	21,660	16,426	21,660
Työskentelyn hankkimiseksi laitoksen ulkopuolella asuville lapsille, arviolta	—	2,000	—	1,000
Muut menot	2,600	5,300	2,000	4,700
Perustamiskustannukset	3,774	—	—	—
Yhteensä	23,600	28,960	18,426	27,360
<i>Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos.</i>				
1 johtaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	5,000	5,000	5,000	5,000
2 opettajaa kansakouluopetusta varten, s:n, s:n, palkkaa kumpikin 2,400:—	4,800	4,800	4,800	4,800
1 puutarhuri, samalla hoitaja, paitsi asun- toa, ruokaa, lämpöä ja valoa, palkkaa	1,100	1,100	1,100	1,100
1 pehtori, samalla hoitaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	800	800	800	800
1 pehtorinapulainen, samalla hoitaja ja met- sänkaadon johtaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	—	600	—	600
1 karjanhoitaja, samalla joidenkuiden oppilaitten hoitaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	600	600	600	600
1 kokki, samalla joidenkuiden oppilaitten hoitaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	600	600	600	600
1 lämmittäjä samalla kalastaja ja joiden- kuiden oppilaiden hoitaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	800	800	800	800
1 emännöitsijä, samalla paikkauksen ja parsinnan opastaja, paitsi s:n s:n, palk- kaa	800	800	800	800
1 edellisen apulainen, puhdistuksen ja vaatteidenpesun opastaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	600	600	600	600
Käsiammattiopetuksen kustannukset:				
1 puutöiden opettaja, samalla hoitaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	1,200	1,800	1,200	1,800
1 räätäli, samalla hoitaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	800	800	800	800
Siirros	17,100	18,300	17,100	18,300

	1913 v:n rahasääntö		Kasvatus- lautak. ehdotus	1914 v:n rahasääntö		Valio- kunnan ehdotus
Siirros	17,100		18,300		17,100	18,300
1 suutari, samalla hoitaja, paitsi s:n s:n, palkkaa	800		800		800	800
1 kirvesmies, samalla hoitaja ja työpaja- apul., paitsi s:n s:n, palkkaa	—		1,100		—	1,100
1 (metallitöiden opettaja) seppä, samalla hoitaja ja työpaja-apul., paitsi s:n s:n, palkkaa	1,400		800		1,400	800
Uutteruusrahoja oppilaille, arviolta	200		300		200	300
Työaineet y. m., s:n	700		3,800		800	1,500
Vuokra Bengtsärin maatilalle	15,000		16,000		16,000	16,100
Polttopuut, arviolta	3,000		3,500		3,500	3,500
Valaistus, s:n	1,000		1,000		1,000	1,000
Elatuskustannukset	13,140		18,700		13,140	17,520
Vaatetuskustannukset	4,500		6,500		4,500	6,000
Virkailijain ruoka, kunkin 400: —	4,400		5,200		4,400	5,200
Muut menot, arviolta	4,400		7,000		4,400	6,500
Yhteensä	65,640		83,000		67,240	78,620
<i>Sipoon Paipisten kasvatuslaitos.</i>						
1 johtaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	2,400		2,400		2,400	2,400
palkankorotusta 10 v:n palveluksesta	960		960		960	960
Vuokra	300		300		300	300
Elatuskustannukset	4,500		4,500		4,500	4,500
Vaatetuskustannukset	1,500		1,500		1,500	1,500
Muut menot, arviolta	1,900		2,300		1,900	1,900
Yhteensä	11,560		11,960		11,560	11,560
<i>Nummen Tavolan kasvatuslaitos.</i>						
1 johtaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	2,400		2,400		2,400	2,400
palkankorotusta 5 vuoden palveluk- sesta	480		—		—	—
Vuokra	500		500		500	500
Elatuskustannukset	3,900		5,400		4,500	5,040
Siirros	7,280		8,300		7,400	7,940

	1913 v:n rahasääntö	Kasvatus- lautak. ehdotus	1914 v:n rahasääntö	Valio- kunnan ehdotus
Siirros	7,280	8,300	7,400	7,940
Vaatetuskustannukset	1,500	1,800	1,500	1,680
Muut menot, arviolta	1,975	2,500	2,000	2,200
Yhteensä	10,755	12,600	10,900	11,820
<i>Lohjan Karstun kasvatuslaitos.</i>				
a) Koulusiirtola.				
1 johtaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	2,400	2,400	2,400	2,400
palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta	480	480	480	480
Vuokra	600	600	600	600
Elatuskustannukset	3,900	4,500	4,500	4,500
Vaatetuskustannukset	1,500	1,500	1,500	1,500
Muut menot, arviolta	1,875	2,200	1,900	2,000
Yhteensä	10,755	11,680	11,380	11,480
b) Työpajaosasto ¹⁾ .				
Johtajan palkkio	—	600	—	200
1 puusepän- ja puutöiden opettaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	—	2,200	—	800
Työpaja- ja asuinhuoneiston vuokra	—	300	—	100
Elänteelleantokustannukset	—	1,500	—	600
Vaatetuskustannukset	—	750	—	250
Kalusto, höyläpenkit, työkalut y. m., ar- violta	—	1,200	—	1,200
Käsiammattiopetuksen työaineet y. m., ar- violta	—	1,000	—	500
Muut menot, arviolta	—	1,200	—	500
Yhteensä	—	8,750	—	¹⁾ 4,150
<i>Porvoon Laversin kasvatuslaitos.</i>				
1 johtaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	2,400	2,400	2,400	2,400
Siirros	2,400	2,400	2,400	2,400

¹⁾ Valiokunnan ehdotuksessa on työpajaosaston menot laskettu ainoastaan ¹/₉ ja ³¹/₁₂ 1914 väliseltä ajalta.

	1913 v:n rahasääntö	Kasvatus- lautak. ehdotus	1914 v:n rahasääntö	Valio- kunnan ehdotus
Siirros	2,400	2,400	2,400	2,400
palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta s:n 10 v:n palveluksesta 1/8 1914 ..	480	480	480	480
	—	200	200	200
Vuokra	350	600	300	600
Elatuskustannukset	4,500	4,500	4,500	4,500
Vaatetuskustannukset	1,500	1,500	1,500	1,500
Muut menot, arviolta	1,850	2,100	1,800	1,800
Yhteensä	11,080	11,780	11,180	11,480
<i>Lohjan Outamon kasvatuslaitos.</i>				
1 johtajatar, paitsi asuntoa, ruokaa, läm- pöä ja valoa, palkkaa	2,000	1,611 10	2,000	2,000
palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta s:n 10 vuoden palveluksesta	400	400	400	400
	—	400	400	400
1 apulaisopettajatar, paitsi s:n s:n, palkkaa	1,200	1,200	1,200	1,200
1 emännöitsijä, s:n s:n, palkkaa	720	720	720	720
1 hoitajatar, paitsi s:n s:n, palkkaa ...	—	600	—	1) 150
1 palvelijatar, paitsi s:n s:n, palkkaa ..	120	180	180	180
Vuokra	1,350	1,350	1,350	1,350
Polttoaineet, arviolta	1,100	1,200	1,200	1,200
Valaistus, s:n		300	300	300
Elatuskustannukset	6,387 50	7,200	6,300	6,300
Vaatetuskustannukset	1,750	2,400	2,100	2,100
3 virkailijan ruoka, kunkin 400: — ...	1,200	1,200	1,200	1,200
Hoitajattaren s:n	—	400	—	1) 100
Palvelijattaren s:n	219	200	200	200
Johtajattaren viransijaisen palkkio 1/1 — 1/8 1914	—	1,166 62	—	1,166 62
Korjaus- ja lisärakennustyöt, arviolta ..	3,500	2) 13,000	—	—
Muut menot, arviolta	1,800	2,700	2,000	2,000
Yhteensä	21,746 50	36,227 72	19,550 —	20,966 62

1) Laskettu 1/10—31/12 1914 väliseltä ajalta.

2) Ks. pain. asiakirj. N:o 24 vuodelta 1914.

	1913 v:n rahasääntö	Kasvatus- lautak. ehdotus	1914 v:n rahasääntö	Valio- kunnan ehdotus
<i>Finbyn Aisbölen kasvatuslaitos.</i>				
1 johtajatar, paitsi asuntoa, ruokaa läm- pöä ja valoa, palkkaa	2,000 —	2,000 —	2,000 —	2,000 —
palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta	400 —	400 —	400 —	400 —
1 apulaisopettajatar, paitsi s:n s:n, palkkaa	1,200 —	1,200 —	1,200 —	1,200 —
1 emännöitsijä, paitsi s:n s:n, palkkaa	720 —	720 —	720 —	720 —
1 hoitajatar, paitsi s:n s:n, palkkaa ...	— —	600 —	— —	1) 300 —
1 palvelijatar, paitsi s:n s:n, palkkaa ..	120 —	180 —	180 —	180 —
Vuokra	2,600 —	2,700 —	2,600 —	2,700 —
Polttoaineet, arviolta	1,100 —	1,200 —	1,200 —	1,200 —
Valaistus, s:n		300 —	300 —	300 —
Elatuskustannukset	6,387 50	7,200 —	6,300 —	6,840 —
Vaatetuskustannukset	1,750 —	2,400 —	2,100 —	2,280 —
3 virkailijan ruoka, kunkin 400: — ...	1,200 —	1,200 —	1,200 —	1,200 —
Hoitajattaren, s:n	— —	400 —	— —	1) 200 —
Palvelijattaren, s:n	219 —	200 —	200 —	200 —
Muut menot, arviolta	2,850 —	3,000 —	3,000 —	3,000 —
Yhteensä	20,546 50	23,700 —	21,400 —	22,720 —
<i>Vihdin Vanjoen kasvatuslaitos.</i>				
1 johtaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	2,400 —	2,400 —	2,400 —	2,400 —
korotusta 5 v:n palveluksesta 1/8:sta 1913	200 —	480 —	480 —	480 —
1 apulaisopettajatar, paitsi s:n s:n, palkkaa	1,200 —	1,200 —	1,200 —	1,200 —
1 asumalaitoksen johtajatar, paitsi s:n s:n, ja ruokaa, palkkaa	— —	720 —	— —	720 —
1 palvelijatar, paitsi s:n s:n, palkkaa ..	— —	— —	— —	180 —
Vuokra	450 —	1,000 —	450 —	725 —
Elatuskustannukset	6,300 —	7,200 —	6,300 —	6,300 —
Vaatetuskustannukset	2,100 —	2,400 —	2,100 —	2,100 —
Asumalaitoksen johtajattaren ruoka ...	— —	400 —	— —	400 —
Palvelijattaren, s:n	— —	— —	— —	200 —
Muut menot, arviolta (ynnä polttoaineet ja valo	2,800 —	4,400 —	2,400 —	4,000 —
Yhteensä	15,450 —	20,200 —	15,330 —	18,705 —

1) Laskettu 1/7—31/12 1914 väliseltä ajalta.

	1913 v:n rahasääntö	Kasvatus- lautak. ehdotus	1914 v:n rahasääntö	Valio- kunnan ehdotus
<i>Porvoon Vekkosken pikkukoulu.</i>				
1 johtaja, paitsi asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	800	1,200	800	1,000
Vuokra	200	200	200	200
Elatuskustannukset	2,700	3,600	2,700	3,240
Vaatekustannukset	750	1,200	900	1,080
Muut menot, arviolta	450	800	500	600
Yhteensä	4,900	7,000	5,100	6,120
Yksityisten hoidettav. annettuja ja edel- leen kasvattamista varten, arviolta . .	8,000	10,000	8,000	10,000
Matkastipendeiksi	600	600	600	600
Kasvatustilastosten oppilaiden stipendeiksi, arviolta	—	300	—	—
Apumaksua opettajiston eläkkeisiin	537 50	625	587 50	537 50
Arvaamattomiin tarpeisiin	1,000	1,000	1,000	1,000
Lääkärintarkastusta, lomakkeiden paina- tusta y. m. varten	2,900	1)	1)	1)
Yhteensä	13,037 50	12,525	10,187 50	12,137 50
XV. Sekalaiset menot.				
Kustannuksia Bengtsårin maatilasta, ar- violta	12,000	14,500	11,300	14,500

1) Määräraha lääkärintarkastusta varten on III. 11 c. Kasvatustilastusta kohdalla.

	1913 v:n rahasääntö		Kasvatus- lautak. ehdotus		1914 v:n rahasääntö		Valio- kunnan ehdotus	
Menojen yhdistelmä.								
Aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten opetus	10,000	—	10,000	—	10,000	—	10,000	—
Helsingin vastaanotto- ja tarkastuskoti	23,600	—	28,960	—	18,426	—	27,360	—
Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos ..	65,640	—	83,000	—	67,240	—	78,620	—
Sipoon Paipisten ..	11,560	—	11,960	—	11,560	—	11,560	—
Nummen Tavolan ..	10,755	—	12,600	—	10,900	—	11,820	—
Lohjan Karstun ..								
a) koulusiirtola	10,755	—	11,680	—	11,380	—	11,480	—
b) työpajaosasto	—	—	8,750	—	—	—	4,150	—
Porvoon Laversin ..	11,080	—	11,780	—	11,180	—	11,480	—
Lohjan Outamon ..	21,746	50	36,227	72	19,550	—	20,966	62
Finbyn Aisbölen ..	20,546	50	23,700	—	21,400	—	22,720	—
Vihdin Vanjoen ..	15,450	—	20,200	—	15,330	—	18,705	—
Porvoon Vekkosken pikkukoulu	4,900	—	7,000	—	5,100	—	6,120	—
Erinäisiä menoja	13,037	50	12,525	—	10,187	50	12,137	50
Bengtsårin maatilan kustannukset	12,000	—	14,500	—	11,300	—	41,500	—
Yhteensä	231,070	50	292,882	72	223,553	50	261,619	12

Erikoislaskelma, joka osoittaa Valiokunnan vuodeksi 1914 ehdottaman vuosirahasäännön mukaan kaupungin kasvatuslaitoksille tulevan valtioavun.

	Palkat ¹⁾	Lämpö ja valo	Omien huoneistojen vuokra	Vuokrahuon. vuokra	Korjaukskustannukset	Koulukalusto	Opetusvälineistö ja oppil. kirjat	Opettajakirjaston kirjat	Makkastpendit	Yhteensä	
											Yhteensä
Helsingin Kasvatuslautakunta	5,700	500	—	1,500	—	—	—	200	—	7,900	1,975
Helsingin vastaanotto- ja tarkastuskoti	8,860	1,000	—	4,700	—	1,000	300	—	—	15,860	3,965
Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos	26,600	4,500	²⁾ 16,100	—	—	1,000	1,000	—	—	49,200	12,300
Sipoon Paipisten kasvatuslaitos	3,790	350	—	300	250	150	500	—	—	5,340	1,335
Nummen Tavolan kasvatuslaitos	2,980	350	—	500	250	250	400	—	—	4,730	1,182 50
Lohjan Karstun kasvatuslaitos	4,310	450	—	700	250	1,350	1,000	—	—	8,060	2,015
Porvoon Laversin kasvatuslaitos	3,510	350	—	600	250	150	300	—	—	5,160	1,290
Lohjan Outamon kasvatuslaitos	8,016 62	1,500	—	1,350	—	400	300	—	—	11,566 62	2,891 65
Finbyn Aisbölen kasvatuslaitos	6,700	1,500	—	2,700	400	400	300	—	—	12,000	3,000
Vihdin Vanjoen ”	6,030	400	—	725	250	600	300	—	—	8,305	2,076 25
Porvoon Vekkosken pikkukoulu	1,050	50	—	200	100	150	150	—	—	1,700	425
Sekalaista	—	—	—	—	—	—	—	—	600	600	150
Yhteensä Smk	77,546 62	10,950	16,100	13,275	1,750	5,450	4,550	200	600	130,421 62	32,605 40

¹⁾ Lukuunotettuina erinäisten virkailijain ruoka tai ruokarahat sekä käsiammattiopetuksen menot ynnä kouluhuoneistojen siivoomiskustannukset.

²⁾ Laskettu 7 %:ksi kaupungin Bengtsårin kasvatuslaitokseen käyttämälle pääomalle (230,000 markalle).

Komiteanmietintö kasvattilasten hoidosta ynnä ehdotus uudeksi johtosäännöksi Helsingin kaupungin kasvatuslautakunnalle sekä uudeksi säännöksi kasvattilasten ruumiillisesta hoidosta.

Sitten kuin terveydenhoitolautakunnan, holhouslautakunnan, kasvatuslautakunnan ja köyhäinhoitohallituksen edustajista kokoonpantu komitea on käsitellyt kysymystä niistä pääperiaatteista, joiden mukaisesti n. s. kasvattilasten hoito olisi tässä kaupungissa järjestettävä, on terveydenhoitolautakunta kirjelmässään marrask. 8 p:ltä 1912 lähettänyt Kaupunginvaltuustolle asiassa syntyneen mietinnön sekä ehdottanut, että kysymystä edelleen käsittelemään asetettaisiin erityinen komitea. Tämän johdosta Kaupunginvaltuusto tammik. 21 p:nä 1913 tekemällään päätöksellä valitsi allekirjoittaneet komiteana harkitsemaan kyseenalaista asiaa ja esittämään siitä Valtuustolle ehdotuksen. Tämän tehtävän täyttämiseksi saa komitea, joka on keskuudestaan valinnut puheenjohtajaksi allekirjoittaneen Charpentierin ja jonka sihteerinä on ollut allekirjoittanut af Forselles, täten Kaupunginvaltuustolle jättää asiassa syntyneen mietintönsä siihen liitettyine ehdotuksineen johtosäännöksi Helsingin kaupungin kasvatuslautakunnalle ja sen vuosirahansäännöksi sekä säännöksi kasvattilasten ruumiillisesta hoidosta. Ennenkuin ehdotukset on lopullisesti laadittu, on komitea kysynyt kasvatuslautakunnan mielipidettä edellisestä ja terveydenhoitolautakunnan mielipidettä kasvattilasten hoitoa koskevasta säännöstä.

Terveydenhoitolautakunnan Kaupunginvaltuustolle lähettämässä mietinnössä (*pain. asiakirj. N:o 74, v. 1912*) esitetään, että kasvattilasten hoidon kunnallinen silmälläpito olisi muutettava siihen suuntaan,

että se viranomaisen, jolle sanottu silmälläpito uskottaisiin, oikeutettaisiin tarpeen tullen määräämään sopimattomaan kasvatuskotiin sijoitettu lapsi siirrettäväksi muuhun ympäristöön;

että avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten äidit saisivat yhteiskunnan taholta sekä täysin tehokasta apua omien ja lastensa etujen valvomisessa lasten isiin nähden että myöskin taloudellista avustusta lasten hoidossa;

että kunnan tässä ja muissa samanlaatuisissa tarkoituksissa palkkaama henkilö

olisi määrättävä holhoojaksi niille avioliiton ulkopuolella syntyneille, joiden äideillä ei voi pysyttää lastensa edusmiehyyttä sen tuottamatta vaaraa lapsille; sekä

että yhtenäisyyden ja keskityksen aikaansaamiseksi yhteiskunnan asiana olevassa lastenhoidossa, mikäli se kuuluu kunnalle, kasvattilasten hoidon silmälläpito, kyseessä-olevain lasten holhous ja muut tämän yhteiskunnallisen velvollisuuden yhteydessä olevat tehtävät annettaisiin yhdelle ainoalle kunnalliselle viranomaiselle, mieluummin kunnan kasvatustalokunnalle, sitten kuin se olisi tähän katsoen tarpeen mukaisesti uudestijärjestetty, kuitenkin huomioon ottamalla että terveydenhoitolautakunnalla pysytettäisiin kasvattilasten ruumiillisen hoidon silmälläpito heidän ensimmäisinä ikävuosinaan.

Komitea on voinut täydellisesti yhtyä esitettyihin ponsiin ja muihinkin lausuntoihin, jotka mainittu periaatemietintö sisältää. Ne on senvuoksi asetettu komitean asiasta tekemäin ehdotuksien pohjaksi. Sen johdosta ei ole näyttänyt tarpeelliselta esittää tässä uudelleen syitä, miksi ammattiholhooja olisi otettava kaupungin palvelukseen, eikä sen seikan tuottamia etuja, että kunnan lastenhoidon ylin silmälläpito on jätetty yhdelle ainoalle kunnalliselle viranomaiselle. Myöskään ehdotus, että terveydenhoitolautakunnalla edelleen pysytettäisiin kasvattien silmälläpito heidän ensimmäisinä ikävuosinaan, ei ole tarvinnut tarkempaa perustelua. Viittaamalla siihen mitä periaatemietintö näissä kohdin sisältää, luulee komitea tässä yhteydessä voivansa rajoittua mainitsemaan, että kasvatustalokunnan on katsottu pitävän tulla lasten- ja nuorisonhoidon keskusviranomaiseksi siitä syystä, että se jo nyt harjoittaa samanlaista toimintaa, ja että ammattiholhooja on ehdotettu asetettavaksi sanottuun lautakuntaan, koska hänen tehtävänsä erinäisissä kohdin tulisivat olemaan samat kuin lautakunnan ja koska päinvastoin meneteltäessä saatettaisiin lastenhoitotyön yhtenäisyys vaaran alaiseksi.

Uudet tehtävät, jotka siten on säilytetty kasvatustalokunnalle, ovat aiheuttaneet perinpohjaisia muutoksia sen toimintaan. Niin ollen on ollut välttämätöntä laatia lautakunnalle johtosääntö ja ottaa siihen kaikki lautakunnan toimintaa koskevat määräykset. Tähän on näyttänyt olevan aihetta siitakin syystä, että kasvatustalokunnalla ei nykyään ole johtosääntöä ja että kaupungin tilintarkastajat kertomuksessaan toukok. 8 p:ltä 1913 ovat esittäneet sellaista tarvittavan, jonka johdosta Valtuusto päätti jättää asiaa koskevat toimenpiteet riippuviksi tämän komitean esittämästä selvityksestä.

Toisessakin kohden on komitean ollut pakko mennä sille annetun tehtävän rajojen ylitse. Ylläesitetyissä ponsissa ehdotettujen toimenpiteiden tarkoituksena on huoltaa n. s. kasvattilasten hoidon- ja kasvatuksentarpeesta. Kasvattilapsilla ymmärretään ylimalkaan lapsia, jotka heidän omaisensa ovat antaneet vieraiden henkilöiden hoidettaviksi. Ne ovat miltei kaikki avioliiton ulkopuolella syntyneitä. Nykyään on voimassa, että kasvatustalokunnan on pidettävä huolta siveellisesti huonosti hoidetuista lapsista. Mutta yhteiskunnan taholta tarvitaan apuutarvitsevien lasten hyväksi muitakin toimenpiteitä kuin ne, jotka ovat tarkotetut tulemaan erityisesti kasvattilasten ja siveellisesti huonosti hoidettujen lasten hyväksi. Mitä ehdotuksessa kasvatustalokunnan johtosäännöksi säädetään lasten- ja nuorisonhoidosta, koskee senvuoksi, jollei toisin

sanota, kaikkia kunnan alueella oleskelevia lapsia ja nuoria henkilöitä, joskin kasvattilapset ensi sijassa otetaan huomioon.

Tämän johdannon jälkeen käy komitea seuraavassa selostamaan ehdotuksen pääkohtia.

Ehdotus Helsingin kaupungin kasvatustalautakunnan johtosäännöksi.

Kaupungin kasvatustalautakunta perustettiin Kaupunginvaltuuston päätöksellä tammik. 17 p:nä 1899, ja sen tehtävät mainitaan samana päivänä päivätyssä Kaupunginvaltuuston kirjelmässä. Sanotun kirjelmän mukaan lautakunnan tulee „valvoa, että niin hyvin kaupungin pahantapainen nuoriso kuin myöskin kunnassa olevat lapset, joihin nähden edusmiesten hoito ja koulun kuri ovat osottautuneet tehottomiksi tai joiden siveellinen kehitys muuten vaatii sitä, viipymättä saavat tarpeellista hoitoa kunnan puolesta“. Sitäpaitsi lautakunnan tulee silmälläpitää niitä yksityisiä henkilöitä taikka kunnan perustamia tai kannattamia laitoksia, joille kyseessä olevien lasten kasvatustal uskotaan, avustaa lastenkotien ja muiden, turvatonten lasten ja kodittoman nuorison parasta tarkottavien laitosten syntymisessä sekä valvoa niitä, mikäli kunta niitä avustaa, niin myös suorittaa ne samanlaatuiset tehtävät, jotka Kaupunginvaltuusto lautakunnalle antaa. Niiden siveellisesti huonosti hoidettujen lasten lukumäärä, jotka 1913 vuoden lopulla olivat lautakunnan silmälläpidon alaisina, oli 316, joista 216 poikaa ja 100 tyttöä. Lautakunnan alaisena on Bromarfin pitäjässä sijaitseva Bengtsårin poikainkasvatustal sekä 8 muuta maaseudulla olevaa laitosta, joista 2 tyttöjä varten, sekä Helsingissä oleva vastaanottokoti poikia varten, jota paitsi kaupunginlähetys on korvausta vastaan luovuttanut lautakunnan käytettäväksi joitakuita paikkoja tšekäläisessä vastaanottokodissaan tyttöjä varten. Lautakunnalle ja sen kasvatustalaitoksille vuodeksi 1914 vahvistettu menosääntö nousee lähes 225,000 markkaan.

Kuten jo alussa huomautettiin tulisi kasvatustalautakunnan vastainen tehtävä käsittämään kaiken sen lastenkasvatustoiminnan, jonka pitää olla Helsingin kunnan asiana. Kuitenkin on komitea ollut sitä mieltä, että olosuhteiden vaatimuksesta on tästä tehtävä kaksi tärkeätä poikkeusta.

Ei käy laatuun, että kasvatustalautakunta puuttuu niiden lasten kasvatukseen, jotka ovat kaupungin köyhäinhoidon alaisina. Köyhäinhoitohallitus on järjestänyt erityisen lastenhoito-osaston ja toimeenpannut ajanmukaisen tarkastuksen niiden lasten varalta, jotka ovat sen hoidossa. Olisi voimain tuhlausta ja saattaisi aiheuttaa selkkauksia, jos kasvatustalautakuntakin, asiain näin ollen, ryhtyisi näitä lapsia silmällä pitämään. Komitea tahtoo kuitenkin saada lausutuksi, että tulevaisuuden-päämääräksi on asetettava vaatimus, että kaikkien hoitoa tarvitsevien lasten, siis niidenkin, jotka oman kodin ulkopuolella nauttivat köyhäinhoitoa, on oltava saman viranomaisen silmälläpidon alaisina, vaikkei sellaista järjestelyä nykyään voikaan voimassaolevan köyhäin-

hoitolainsäädännön takia toteuttaa. Pääasiallisesti tälle kannalle on 1914 vuoden eduskuntakin asettunut.

Toisen lapsiryhmän, jonka hoito myöskään ei kuuluisi kasvatuslautakunnalle, muodostavat ne, jotka olennaisesti tulisivat jäämään terveydenhoitolautakunnan silmälläpidon alaisiksi. Kuten jo on mainittu, on komitea yhtynyt siihen periaatemietinnön lausuntoon, että terveydenhoitolautakunnalla vast'edeskin pysytettäisiin kasvattilasten ruumiillisen hoidon silmälläpito heidän ensimmäisinä ikävuosinaan. Ikärajan on komitea katsonut voitavan alentaa kahdeksasta kolmeen vuoteen. Ennenkuin lapsi on täytännyt kolme vuotta, ei tavallisesti voi tulla kysymykseen siveetön hoito, mutta sitävastoin on ruumiillisen huonosti-hoitamisen vaara sanottuna aikana hyvin suuri ja asiantunteva valvonta senvuoksi välttämätön. Lapsen tultua kolmen vuoden ikäiseksi on sen siveelliseenkin kasvatukseen pantava huomiota, kun taas lapsen ruumiillinen hoitaminen ei enää tarvitse yhtä tarkkaa silmälläpitoa. Terveydenhoitolautakunnan valvonnan alaisin olleiden kolmesta kahdeksaan ikävuoteen olevien kasvattilasten lukumäärä on muutoin ollut verrattain pieni, tehden noin kolmannen osan kaikista lautakunnan silmälläpidon alaisista kasvattilapsista. Näitä oli vuonna 1913 kaikkiaan 371. Toisena syynä kasvattilasten hoidon pysyttämiseen terveydenhoitolautakunnalla on se seikka, että voimassaolevan terveydenhoitoasetuksen nojalla voidaan ne, jotka ottavat hoidettavikseen kasvattilapsia, sellaisten lasten hoitoa koskevan säännön määräyksellä velvoittaa ilmoittamaan siitä terveydenhoitolautakunnalle.

Komitean mielestä olisi myöskin kaupungin avustamat kansanlastentarhat asetettava lautakunnan silmälläpidon alaisiksi. Kansanlastentarhat ovat ensi sijassa lastenhoitolaitoksia, eikä oppilaitoksia varsinaisessa merkityksessä. Se uudestijärjestely, jonka alaiseksi kasvatuslautakunta ehdotuksen mukaan joutuu, tekee sen hyvin päteväksi lastentarhain valvontaan. Kansanlastentarhain johtokunnalle tulevat tehtävät voidaan siten aivan hyvin siirtää kasvatuslautakunnalle ja näitä laitoksia varten asetettu tarkastaja tehdä lautakunnan alaiseksi. Täten edistettäisiin sitä järjestelyä, jolla komitean mielestä on suuri merkitys, että lastenhoitotoiminta mikäli mahdollista keskitetään yhdelle ainoalle kunnalliselle viranomaiselle. Muitakin lastenhoitolaitoksia, joille kaupunki antaa avustusta, on kasvatuslautakunnan pidettävä silmällä. Tähän on sitäkin enemmän syytä, kun kasvatuslautakunnalle kuuluu myöskin kaupungin perustamien kasvatustaitosten valvonta.

Seuraavassa annetaan lyhyt esitys niistä tehtävistä, jotka ehdotus asettaa kasvatuslautakunnalle.

Hyvin järjestetty lasten- ja nuorisonhoito edellyttää sellaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä, jotka ehkäisevät alaikäisten joutumista huonoon hoitoon sekä huonoille teille. Kasvatuslautakunnan tulee senvuoksi tarkkaavaisesti seurata lastenhoitoa paikkakunnalla, sitäkin joka ei välittömästi ole lautakunnan toiminnan esineenä, vaan jota yhdistykset ja yksityiset harjoittavat. Lautakunnan tulee neuvoilla ja osoituksilla tai muulla tavoin edistää sitä mikä voi olla hyväksi terveille lastenhoidolle kunnassa.

Niinpä kasvatuslautakunnan on pantava vireille ja avustettava sellaista yritysten syntymistä, joiden tarkoituksena on ehkäistä sitä, että lapsia ja nuorisoa ruumiillisesti huonosti hoidetaan tai siveellisesti laiminlyödään. Tähän luetaan myöskin toimenpiteet lasten kotikasvatuksen tukemiseksi.

Eräs toinen kasvatuslautakunnan tehtävistä esilläolevassa suhteessa on koettaa saada vanhemmat ja edusmiehet käyttämään kouluikässä olevia lapsiaan koulussa. Samaten tulisi kasvatuslautakunnan pitää huolta siitä että nuoriso, joka on lopettanut oppijakson kaupungin kansakouluissa, käyttää hyväkseen tarjollaolevia jatkokursseja ja ammattiopetusta, joten nuorison vaipumista laiskuuteen ja vetelehtimiseen ehkäistäisiin. Esiintymättä tällöin laissa säädettyjen valtuutusten perusteella saattaisi lautakunta nojautuen asemaansa kunnallisena viranomaisena edistää ainakin jossain määrin vapaaehtoisuuden tietä käyvää kehitystä parempaan päin.

Kasvatuslautakunnan tulee myöskin koettaa vaikuttaa niin, etteivät lapset eikä nuoriso saa vahinkoa sopimattomasta ansiotyöstä. Kuten tunnettua, esiintyy lukuisasti lapsia kaupungin kaduilla myömyssä kaikellaista rihkamaa. Erittäinkin kengännauhojen kauppaa harjotetaan suuressa määrin, vaikkei se ole muuta kuin naamioitua kerjäämistä. Myöskin sanomalehtien irtonaisnumeroiden myymiseen käytetään alaikäisiä. Sellainen on monissa maissa tykkänään kiellettyä, toisissa taas kauppa on tarkastuksen alaista. Miten vahingollista moinen puuha on kasvavalle sukupolvelle, siitä ei tarvitse tässä erikseen puhua.

Kuten jo on viitattu, tulisi kasvatuslautakunnan toiminta käsittämään muitakin lapsiryhmiä kuin ne, joista lautakunnan tulee nykyään pitää huolta. Niitä lapsia, jotka ovat syntyneet avioliiton ulkopuolella, tulee lautakunnan erityisesti pitää silmällä. Periaatemietinnössä on laajasti esitetty, kuinka huono näiden lasten asema on ja kuinka lähellä on vaara, että niitä sekä ruumiillisesti että henkisesti huonosti hoidetaan. On senvuoksi välttämätöntä, että lautakunta koettaa ottaa selkoa kaikista kunnassa olevista aviottomista lapsista ja heidän tilastaan. Tämä voi tapahtua siten, että lautakunta pastorinkanslioista, synnytyslaitoksista sekä pienten lasten hoitolaitoksista hankkii tiedot lapsista, jotka avioliitossa olemattomat äidit ovat tässä kaupungissa synnyttäneet. Muillakin keinoin voi kasvatuslautakunta saada hankituksi tietoja aviottomien lasten olosuhteista sekä seuratuksi heidän kohtaloitaan.

Jos kasvatuslautakunnan tietoon on tullut, että lapsia on alttiina huonolle hoidolle tai pahoinpitelylle, tahi että lapsi osottaa pahantapaisuutta tai että edusmies tai koulun kuri ei voi saattaa sitä oikealle tolalle, on lautakunnan, lähinnä ammattihoohoojan välityksellä, otettava selkoa lähemmistä asiaa koskevista seikoista ja koetettava neuvoilla ja osoituksilla saada aikaan tarpeellista ojennusta. Jos lapsi on vailla edusmiehen suojaa, voi käydä tarpeelliseksi ryhtyä toimenpiteisiin hoohoojan hankkimiseksi lapselle. Jos kasvatuslautakunnan yritykset ovat osottautuneet tuloksettomiksi tai jos asianhaarat ovat sellaiset, että lapsi, jotta se saisi suojaa, viipymättä on otettava kodista pois, tulee kasvatuslautakunnan koettaa saada vanhempain tai edusmiehen suostumus lapsen sijoittamiseen johonkin toiseen kotiin tai laitokseen. Jos sellaista suostumusta

ei saada, ryhtyköön lautakunta toimenpiteisiin lapsen erottamiseksi kodista oikeudellista tietä. Siinä tarkoituksessa on lautakunnan hankittava kaikki saatavissa oleva selostus asiasta sekä senjälkeen tehtävä holhouslautakunnalle esitys vanhempien tai edusmiehen erottamisesta lapsen kasvatusoikeudesta sekä muun sopivan henkilön määräämisestä lapsen holhoojaksi. Holhouslautakunnan on sitten tavallisessa järjestyksessä ilmoitettava asia raastuvanoikeuden käsiteltäväksi. Se säännös, joka tällöin tulee kysymykseen, on elok. 19 p:nä 1898 annetun holhouslain 57:n §:n 3:s momentti. Tämän säännöksen mukaan voidaan vanhemmat erottaa alaikäisen lapsensa kasvattamisoikeudesta, jos he ovat tehneet itsensä syytäviksi sen vallan törkeään väärinkäyttöön, joka heillä on lapsiinsa nähden, tai vanhempain-velvollisuuksiensa pahaan laiminlyöntiin, tai jos he siveettömällä tai pahantapaisella elämällä tai ilmeisellä kykenemättömyydellä lasten kasvattamiseen saattavat sen vaaranalaiseksi. Sen selvityksen, joka kasvatuslautakunnan on tarkotusta varten esitettävä, tulee senvuoksi koskea jotain äskenmainittua seikkaa.

Itse asiassa on kyseessäoleva holhouslain säännös laiminlyötyjen ja huonosti hoidettujen lasten etujen valvomisen toistaiseksi paras oikeudellinen tuki maassamme. Tämän säännöksen nojalla on, niinkuin tässä on esitetty, mahdollista erottaa siveellisesti tai ruumiillisesti laiminlyödyt lapset oman kodin enemmästä vaikutuksesta, ja samaten voidaan lapset, jotka on havaittu pahantapaisiksi, saman säännöksen nojalla asettaa sellaisen henkilön silmälläpidon alaiseksi, joka paremmin kuin vanhemmat kykenee antamaan sille sen tarvitsemaa hoitoa. Sitten ei mikään estä tuomioistuinta, jonka on ex officio tutkittava holhoojan sopivaisuutta, määräämästä toimeen kasvatuslautakunnan ehdottamaa henkilöä eli ammattiholhoojaa, jolle siten keräytyisi joukko tällaisia holhoojantoinia. Uudistuksen menestyminen tulisi sängen olennaisesti riippumaan siitä tulkinnasta, jonka tuomioistuimet tahtovat antaa kyseessäolevalle säännökselle. Komitea uskaltaa lausua sen toivomuksen, että ei ole puuttuva avointa silmää ja ymmärtämystä siltä, mitä yhteiskunnalliset olosuhteet tähän nähden vaativat.

Erityisesti pitää ammattiholhoustoimen tulla käytäntöön avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten suojaamisessa. Monen maan lainsäädäntö on katsonut välttämättömäksi vaatimuksen, että jokaiselle sellaiselle lapselle on asetettava holhooja. Vuoden 1913 eduskunnan hyväksymän, avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia koskevan asetusehdotuksen 1 §:n mukaan on sellaiselle lapselle määrättävä erityinen holhooja, jollei äitiä havaita täysin sopivaksi olemaan lapsen lakimääräisenä holhoojana. Jokaiseen aviottomaan lapseen nähden siis tämä seikka jätettäisiin oikeuden harkittavaksi. Mutta myöskin voimassaolevan lain perusteella voidaan kysymys avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen holhoojasta jättää oikeuden ratkaistavaksi heti kun kasvatuslautakunta katsoo olevan syytä siihen. Sellaisen lapsen äidin voi näet erottaa lapsen holhouksesta, jos oikeus holhouslain 23 §:n 3:n momentin mukaan harkitsee hänet siihen sopimattomaksi, vaikkei olekaan olemassa niitä seikkoja, jotka holhouslain 57 §:n 2:ssa momentissa mainitaan holhoustoimesta erottamisen perusteina. Tässä yhteydessä huomautettakoon, että lapsen kasvattamisoikeus ei ehdot-

tomasti liity holhoustoimeen. Sanotun lain 57 §:n ylläesitetyn viime momentin mukaan älköön vanhemmilta, vaikkapa he ovatkin sopimattomia olemaan lastensa holhoojina, kuitenkaan otettako lapsen kasvattamisen oikeutta, jolleivät esitetystä lainkohdassa luetellut syyt siihen kehota. Tämä koskee myöskin aviottoman lapsen äitiä, joka saman lain 34 §:n 3:n momentin mukaan ensi sijassa on oikeutettu kasvattamaan lapsensa. Holhoojan tehtävä ei siis samalla aina sisällä oikeutta olemaan lapsen kasvattaja. Tämä tietysti ei ole toivottavaakaan, sillä niin kauan kuin vain lapsen hoidolle vaaraa tuottamatta on mahdollista, tulee tietenkin avioliitossa olemattoman äidin itsensä saada kasvattaa lastansa. Erittäinkin on lapselle sen kaikkein nuorimalla iällä miltei eilinehto, että äiti itse hoitaa sitä.

Jos lapsi on kasvatustalouden toimesta erotettu kodistaan, on sille hankittava muuta kasvatusta. Tähän nähden on komitea tahtonut puoltaa sitä käsitystä lastenhoidosta, joka nykyään ylimalkaan on voimassa, että laitospasvatusta ei ole samanarvoista kuin yksityisessä kodissa annettu kasvatusta. Senvuoksi ehdotuksessa sanotaankin, että jos lapselle on kasvatustalouden toimesta annettava kasvatusta oman kodin ulkopuolella, niin on ensi sijassa koetettava sijoittaa se sopivaan yksityiskotiin, sekä että lapsi on sijoitettava laitokseen ainoastaan jos sellaista kotia ei ole käytettävänä tai jos kasvatusta yksityiskodissa näyttää sopimattomalta. Tämä viimeksi mainittu koskee ylimalkaan lapsia, jotka ovat osottaneet pahantapaisuutta, ja joiden oikealle tielle ohjaamiseen yksityiseltä kasvattajalta tavallisesti puuttuu kykyä ja taitoa.

Kasvatustalouden järjestämiseksi suojateilleen tulee kasvatustaloudella aina olla käytettävänä sopivia yksityiskoteja, joihin lapset tarpeen tullen voidaan jättää. Jotta kodin hankkiminen ei viivyttäisi lapsien sijoittamista, tulee talouden etukäteen hankkia tietoja sopivista perheistä, jotka ovat halukkaita ottamaan lapsia kasvatettavikseen. Samaten on talouden hankittava tietoonsa henkilöitä, jotka ovat halukkaita ja sopivia holhoustoimeen. Vaikka ammattiholhoojan tulee määräyttää itsensä holhoojaksi lapsille, jotka kasvatustaloudelta on otanut hoidettavikseen, on kuitenkin useista syistä hyödyllistä, että on käytettävänä muitakin henkilöitä, kun nousee kysymys holhoojan määräämisestä jollekin lapselle. Osaksi se helpottaa ammattiholhoojan työtä, osaksi on yksityinen henkilö sopiva hoitamaan holhoustointa sen jälkeen kuin holhottavan olosuhteet on tyydyttävällä tavalla järjestetty.

Kun kasvatustaloudelta on sijoittanut lapsen oman kodin ulkopuolelle, ei lasta saa päästää näkyvistä, vaan on talouden valvottava sen kasvatusta ja hoitoa, oleskelkoonpa lapsi yksityiskodissa tai olkoonpa se sijoitettu laitokseen. Sentähden tulee talouden toimittaa tarkastuksia tai toimituttaa niitä alaisillaan, etupäässä ammattiholhoojalla.

Kasvatustalouden toiminta tarkoittaa, kuten luonnollista on, lapsia, joiden kotipaikka on Helsingin kaupunki. Jos kasvatustalouden tietoon on tullut, että lapsi, joka on kotoisin toisesta kunnasta, mutta oleskelee Helsingissä, on alttiina huonolle hoidolle tai on osottanut pahantapaisuutta, ei talouden kuitenkaan tule jättää tätä seikkaa huomioon ottamatta. Kunkin yksityistalouden laatu määrää,

mihin toimenpiteisiin lautakunnan on ryhdyttävä. Jos toimenpide kysyy kustannuksia, niin on käännyttävä sen kaupungin tai kunnan köyhäinlaitoksen puoleen, jossa lapsella on kotipaikkaoikeus.

Niillä laitoksilla, jotka ovat kasvatustalouden alaisia, ei ole ohjesääntöjä. Tämän asiain tilan, joka on herättänyt kaupungin tilintarkastajienkin huomiota, ei pitäisi saada jatkua. Ehdotuksessa on senvuoksi määrätty kasvatustalouden velvollisuudeksi katsoa että kyseessä olevilla sekä muillakin laitoksilla, jotka on asetettu tai asetetaan sen silmälläpidon alaisiksi, on tarpeelliset järjestyssäännöt.

Kuten jo edellisestä selvinnee, tulisi kasvatustalouteen asetettu ammattiholhooja olemaan se henkilö, jonka hartioilla lautakunnan lastenhoitotyö hyvin suuressa määrin tulisi olemaan. Kuitenkin on pidettävä kiinni siitä, että ammattiholhooja on lautakunnan virkamies, ja että hänen toimintansa sen vuoksi tulee perustua lautakunnan päätöksiin. Niissä tapauksissa, jolloin ammattiholhooja toimii asianomaisesti määrättyä holhoojana, hän kyllä oikeudellisessa suhteessa on yksin vastuunalainen toimenpiteistään, mutta toiselta puolelta hänen virka-asemansa velvoittaa häntä soveltamaan toimintansa lautakunnan käsityksen ja toivomusten mukaiseksi. Jos on kysymys lapsen sijoittamisesta pois omasta kodista tai siirtämisestä yhdestä kodista toiseen tai ottamisesta laitokseen, on asia aina jätettävä lautakunnan harkittavaksi, erittäinkin kun sopimus uuden lapsenkasvattajan kanssa tehdään lautakunnan nimessä ja kun, kysymyksen ollessa lapsen sijoittamisesta laitokseen, tämä laitos on lautakunnan käyttövallan alainen.

Mutta joskin kunnan lastenhoitotoiminnan johto siten jokaisessa tapauksessa jäisi lautakunnalle, ei tämä kuitenkaan estä sitä, että ammattiholhoojalla, jolla tulee olla perusteelliset ammattitiedot lasten- ja nuorisonhoidosta ja käytännöllisen toimintansa perusteella hankittua lastenhoito-olojen tuntemusta enemmän kun kenelläkään muulla, tulisi olemaan suuri vaikutus siihen, millaiseksi lautakunnan toiminta muodostuu, ei vähimmin siltä osaltaan, joka tulee olemaan ehkäisevää laatua. Kun on edellytettävä, että ammattiholhoojalla on elävä harrastus tehtävänsä, täytyy myöskin voida uskoa, että hän antaa aloitteita kaikellaisiin lasten- ja nuorisonhoitoa edistäviin uudistuksiin ja toimenpiteisiin. Jokapäiväiset juoksevat työt tulevat kuitenkin suuressa määrin viemään hänen aikaansa. Niiden lasten lukua, joille hänet määrätään holhoojaksi, ei kyllä edeltäkään voi tarkkaan arvioida, mutta muissa maissa saavutettu kokemus antaa aiheen olettaa, että holhokkien luku pian kylläkin nousee useaan sataan. Valvomaan heitä kaikkia ei ammattiholhooja voi yksin ehtiä. Hänellä täytyy senvuoksi olla apulaisia. Sellaisia hän tarvitsee sitä enemmän, kun hänen niin hyvin holhottien silmälläpidon tahia kuin myöskin saadakseen tarpeellisia tietoja muista seikoista on pakko persoonallisesti käydä heidän asunnoissaan. Sitäpaitsi tulisi ammattiholhooja ehdotuksen mukaan hoitamaan lautakunnan sihteerin tehtäviä. Sihteerinä hänen tulee esitettäväksi valmistaa sekä esittää kaikki lautakunnalle saapuvat asiat, joista jo yksinomaan ne, jotka ovat yhteydessä lautakunnan laitojen kanssa, edustavat runsasta työtaakkaa. Komitea on harkinnut, että ammatti-

holhooja tulisi aluksi toimeen kahdella palkatulla apulaisella. Tähän tulevat lisäksi ne vapaaehtoiset voimat, joita ammattiholhoojan tulee koettaa saada tätä työtä harrastamaan.

Kunnan asettaman ammattiholhoojan tehtävänä olisi ennen kaikkea määräyttää itsensä sellaisen kunnasta kotoisin olevan lapsen holhoojaksi, joka kasvatuksensa ja hoitonsa vuoksi tarvitsee holhoojaa, mutta jolle ei sopivaa yksityistä holhoojaa saada. Näin olisi etusijassa varattomain tai myöskin niin vähävaraisten lasten laita, että holhustoimesta tuleva palkka ei voisi saada ketään vapaaehtoisesti holhoojaksi ryhtymään. Yksityinen holhutoimi on tosin periaatteelliselta kannalta katsoen pidettävä parempana, mutta sitä on käytettävä ainoastaan sillä edellytyksellä, että asianomainen todella harrastaa holhotin asioita ja pitää niistä huolta sekä että hän kykenee täyttämään tehtävän. Kokemus on kuitenkin osottanut, että on itse asiassa hyvin vaikea löytää sopivia holhoojia. Henkilöitä, jotka läheisen sukulaisuuden takia tai muista syistä ovat kiintyneet holhottiin ja pitävät tarkkaa huolta hänen parhaastansa, ei aina ole saatavissa. Tähän tulee lisäksi, että holhutoimi tuottaa menoja, joiden suorittamiseen holhotilla ei ole varoja. Holhoojan, joka ei edes voi odottaa palkkaa työstänsä, olisi siis pakko turvata omiin varoihinsa. Niin ollen olisi kohtuutonta pakottaa joku henkilö vasten tahtoansa rupeamaan holhoojaksi, eikä se olisi myöskään alaikäiselle eduksi, kun näet holhutoimi todennäköisesti tulisi huonosti hoidetuksi. Ylimalkaan on yksityisten holhoojien myöskin vaikeampi suoriutua holhottien asiain hoitamisesta kuin ammattiholhoojan, joka on saavuttanut siinä kokemusta sekä toiminnalleen hyödyksi olevaa henkilötuntemusta ja jolla sitäpaitsi on apulaisia käytettävinaan.

Heti kun ammattiholhoojalle on uskottu holhutoimi, on hänen katsottava, että holhotti saa sopivaa hoitoa ja sopivan asunnon. Jollei oman kodin tai sen kasvatuskodin, jossa lasta on siihen saakka hoidettu, katsota antavan tähän nähden tarpeellisia takeita, on ammattiholhoojan ryhdyttävä hankkimaan holhotille toista kotia. Kodin omistajan kanssa on ammattiholhoojan sitten sovittava lapsen hoidon ja muiden sen yhteydessä olevien seikkain tarkemmista ehdoista. Sopimus on, niinkuin jo huomautettiin, tehtävä lautakunnan nimessä ja vastaisten riitaisuuksien välttämiseksi kirjallinen, mieluummin vahvistetun kaavan mukainen. Edelleen tulee ammattiholhoojan tarkasti seurata sitä hoitoa, joka kasvatuskodissa tulee lapsen osaksi, sekä muutenkin katsoa, että kasvatuskoti muissakin suhteissa täyttää ne vaatimukset, joita hyvälle kodille on asetettava. Lapsen kehitystäkään ammattiholhooja ei saa jättää huomioonottamatta. Ei kuitenkaan ole tarkoitus, että ammattiholhoojan on koko sen ajan, jonka kuluessa alaikäiset tarvitsevat silmälläpitoa, hoidettava niitä holhutoimia, jotka hänelle on annettu. Syistä, jotka ajemmin on esitetty, tulee ammattiholhoojan koettaa myöhemmin hankkia lapsille yksityisiä holhoojia sikäli kuin sopivia henkilöitä siihen on saatavissa.

Lasta ei voi sijoittaa kasvatuskotiin ilman tarpeellisia varoja. Ammattiholhoojan tulee senvuoksi hankkia tieto, mitä varoja siihen tarkoitukseen on käytettävissä. Tavallisesti holhotilla, kuten jo on sanottu, ei ole omaisuutta. Mutta kun se seikka, että

lapsen vanhemmilta on otettu pois holhutoimi tai lapsen kasvattamisoikeus, ei vapauta heitä sen elättämisen velvollisuudesta, on ammattiholhoojan ensi sijassa esitettävä elättämisvaatimuksia vanhemmille. Jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella, on ensi sijassa vaatimus kohdistettava lapsen isään. Siinä tarkoituksessa on ammattiholhoojan, jollei vapaaehtoista avustusta anneta, koetettava oikeudenkäynnillä saada lapsen isä velvoitetuksi täyttämään elättämisvelvollisuutensa. Tämän tehtävän merkitys ei ole vähäinen. Kuten periaatemietinnössä on esitetty, on ammattiholhutoimen käytäntöönottaminen Saksassa tuntuvasti lisännyt niitä rahamääriä, joilla avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten isät avustavat näiden elatusta.

On ilmeistä, että monissa tapauksissa kuuluu jonkun verran aikaa, ennenkuin voidaan saada varoja ammattiholhoojan valvontaan annetun lapsen kasvattamiseen, joko siitä syystä että vanhemmilla ei sillä hetkellä ole varoja tai että he koettavat aikaansaada vaikeuksia avustuksen maksamisessa, tai vielä että kysymys lapsen ylläpidosta on oikeudenkäynnin tai muun selvityksen hankkimisen varassa. Syntyy silloin kysymys, mistä tähän tarvittavat etumaksut on otettava. Jo mainittu eduskunnan hyväksymä asetusehdotus sisältää muun muassa että se kunta, jossa avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen äiti oleskelee, on velvollinen, jollei naisen makaajalta ole saatu kohtuullista avustusta, antamaan sitä ennakkomaksuna kuudeksi kuukaudeksi eteenpäin ja että sitä on pidettävä makaajalle annettuna vaivaishoitona. Nämä määräykset käsittävät kuitenkin voimassaolevan lainsäädännön muuttamisen eikä komitea senvuoksi ole voinut ottaa niitä ehdotuksiinsa. Varojen hankkiminen lasten elatukseen nyt kyseessä olevissa tapauksissa on senvuoksi järjestettävä muulla tavoin. Sopivinta olisi, että ammattiholhooja kääntyisi kunnan köyhäinhuoltohallituksen puoleen pyytäen, että tarvittavat varat suoritettaisiin. Kustannukset saisivat täten köyhäinavun luonteen, ja kunnalle kävisi mahdolliseksi kääntyä köyhäinhuoltansa välityksellä, sen erikoisen oikeuden perusteella, joka johtuu sellaisten avustusten antamisesta, asiallisten puoleen korvauksen saamista varten. Tämä voitaisiin kai jossakin tapauksessa ottaa varoista, jotka lapsi vast'edes mahdollisesti saa. Mutta ennen kaikkea, kun on kysymys välinpitämättömien tai niskottelevien vanhempain tai vieraan, kustannusten suorittamiseen oikeudenmukaisesti velvollisen kunnan puoleen kääntymisestä, pääsisi kunta mainittua menettelyä noudattaen varmimmin oikeuksiinsa. Voimassaolevan köyhäinhuoltolainsäädännön mukaan köyhäinhuoltohallitus kyllä harkitsee, onko vaadittavia avustuksia suoritettava vai ei, mutta ei tarvitse olettaa, että ammattiholhoojan pyyntöön vastattaisiin kieltävästi. Sitävastoin on oletettavissa, että köyhäinhuoltohallitus, joka sanotun avustuksen suorittamisella on hankkinut itselleen isäntä- ja edusmiesoikeuden lapseen ja jonka siis myöskin tulisi määrätä sen kasvattamisesta, ei haluaisi sen enempiä välittää lapsesta, vaan mieluummin jättäisi sen hoidon ammattiholhoojalle. Sellainen järjestely olisikin kai paras lapsen kasvatukseen nähden, ja ammattiholhooja saisi siten vapaamman liikkumisvallan. Mitään määräystä, joko velvoittaa köyhäinhuoltohallituksen tähän, ei ehdotukseen voida ottaa, mutta todennäköistä on, että sanottu hallitus noudattaisi niitä toivomuksia, joita Kaupunginvaltuusto tähän nähden lausuu.

Sitävastoin voi ja täytyy ammattiholhoojan johtosäännössä lausua, että hänen on otettava yllämainittu tehtävä suoritettavakseen sekä ylimalkaan määräytettävä itsensä köyhäinhoidon huostaan otettujen lasten holhoojaksi, jos köyhäinlaitos sitä toivoo.

Mutta joskin se avustus, jonka kunta antaisi kasvattilasten ylläpitoon, sanotuista syistä suoritettaisiin köyhäinhoidon muodossa, ei ammattiholhoojaa tai oikeammin kasvatuslautakuntaa voi kuitenkaan jättää kyseenalaisen tarkoituksen varalle tarvittavista varoista. Saattaa esiintyä tapauksia, jolloin ei ole aikaa kääntyä köyhäinlaitos- hallituksen puoleen tai ei ole tarpeen käyttää tätä keinoa, esimerkiksi jos ammattiholhoojalla on varmat tiedot siitä, että hänen holhottinsa jonkun ajan kuluttua saa varoja. Sellaisessa tapauksessa on sopivampaa, että ammattiholhooja turvautuu kunnan varoihin siten, että hän holhottiansa varten saa ennakkomaksun lainana, joka on suoritettava takaisin heti kun holhotti saa tiedossaolevat varat.

Se ammattiholhoojan tehtävä, että hänen tulee koettaa saada avioliiton ulkopuolella syntyneille lapsille kasvatusapua niiden isiltä, kuuluisi hänelle niissäkin tapauksissa, jolloin äiti itse edelleen on lapsensa holhoojana. Hänen tulee myöskin olla avullisena kasvatuskodin hankkimisessa, jos äiti ei voi pitää lasta luonansa. Eri- tyisesti hänen on avustettava lapsen hoidettavaksiottamista ja hoitoa koskevan väli- kirjan laatimisessa. Tämä velvollisuus on ammattiholhoojalla myöskin varattomiin vanhempiin nähden ylimalkaan. Tällöin on otettava huomioon, että lapsen kasvattajan kanssa tehtävään sopimukseen ei panna ehtoja, jotka tekevät vaikeaksi lapsen otta- misen pois kasvatuskodista. Jos on kysymyksessä vanhempain-oikeuden luovutta- minen palkollissäännön 10:n ja 11:n §§:n määräysten mukaan, tulee ammatti- holhoojan myöskin katsoa, että lapsen oikeutta ei loukata. Vihdoin olisi hänen vel- vollisuutenaan hankkia köyhäinlaitos- hallitukselta avustusta hätäkärsivien naimattomien äitien elatusta varten ennen ja jälkeen synnyttämisen.

Kun täten on tehty selkoa kasvatuslautakunnan ja ammattiholhoojan tehtävistä ja toiminnasta, käy komitea perustelemaan ehdotusta mikäli se koskee lautakunnan järjestystä.

Kasvatuslautakunnan tähänastisen kokoonpanon näyttää voivan sikäli säilyttää entisellään, että yhden jäsenistä tulee olla lakimies ja yhden köyhäinlaitos- hallituksen edustaja. Ei näytä välttämättömältä, että viimeainittu jäsenen tulisi olla köyhäin- hoitohallituksen toimeenpaneva johtaja, kun näet hallitukseen nyttemmin kuuluu lastenhoidontarkastaja, jonka toimi on sangen läheistä kasvatuslautakunnan toimin- nalle. Kasvatuslautakunta on lausunut komitealle toivomuksen, että kahden jäsenistä pitäisi olla naisia. Komitea on tosin myöskin puolestaan pitänyt toivottavana, että kaksi naista vast'edes kuuluisi kasvatuslautakuntaan, mutta on kuitenkin, jotta ei valintaa liian paljon rajoitettaisi, tyytynyt johtosäännössä ehdottamaan, että ainoastaan yhden lautakunnan jäsenistä tulee olla nainen. Samasta syystä ei nyt voimassa olevaa mää- räystä, että yhden jäsenistä tulee olla pappismies tai opettaja ja yhden lääkäri, ole

otettu ehdotukseen. Jäsenten luku on katsottu olevan säilytettävä kuutena, jotta lautakunta kuten tähänkin saakka saattaisi henkilömuutoksitta kokoontua niiden lautakunnan alaisten laitosten kansakoulunjohtokuntana, joissa annetaan kansakouluopetusta. Tämän yhteydessä mainittakoon, että kun lautakunta kokoontuu kansakoulunjohtokuntana, tulee laitosten opettajakunnan edustajan astua seitsemäntenä jäsenenä vakinaisten jäsenten lisäksi.

Huomioon ottaen ne tärkeäarvoiset tehtävät, jotka on annettu kasvatustalouden toimiksi, on komitea katsonut, että Kaupunginvaltuuston olisi valittava sen puheenjohtaja, jolla tulisi olemaan lautakunnan toiminnan ylin johto ja jonka ammattiholhoojan kanssa yhdessä on harkittava lukuisia asioita. Tästä johtuisi tosin sikäli hankaluutta, että hän ei ilman muuta voisi toimia puheenjohtajana kansakouluasioita käsiteltäessä, kun näet kansakoulunjohtokunnan jäsenet valitsevat puheenjohtajansa. Mutta huomioon ottamatta sitä että kasvatustalouden muut jäsenet aivan epäilemättä valitsisivat hänet tähän toimeen, ovat edut siinä, että Kaupunginvaltuusto itse saa määrätä kenen se haluaa lautakunnan etunensä niin suuret, että tämän rinnalla ei sanotulla hankaluudella ole mitään merkitystä. Varapuheenjohtajaa ei komitea ole katsonut tarvittavan, etenkin kun puheenjohtaja tulisi nauttimaan vakituista palkkaa ja kun ei ole tapana että virkamiehelle edeltäkäsikin valitaan sijainen.

Edellä on jo esitetty, että lautakunnan sihteerin tehtäviä tulisi hoitamaan ammattiholhooja. Lautakunnan alaisten laitosten talouden hoitamista ja kirjanpitoa varten palkattaisiin kamreeri. Komiteassa on ehdotettu, että tälle uskottaisiin myöskin lautakunnan rahavarat. Mutta katsoen niihin huomattaviin summiin, joihin lautakunnan menoarvio nousisi, on ehdotus saanut raueta. Tarpeellisen kontrollin aikaansaamiseksi on kirjanpito ja rahavarainhoito jaettu kahdelle eri henkilölle. Kun lautakunnan alaiset laitokset tulisivat viemään suurimman osan lautakunnan käytettäväksi myönnettyjä varoja, mutta lautakunnan omat menot ehdotetun uudestajärjestämisenkin jälkeen tulisivat verrattain vähäisiksi, luulisi voitavan järjestää kassanhoito sangen yksinkertaiseksi. Tähän ei niin ollen tarvittaisi erityisen suuritaitoista henkilöä. Lääkärin pysyttäminen lautakunnassa on komiteasta näyttänyt itsestään selvältä. Tämän olisi komitean mielestä ei ainoastaan kuten tähän asti kohdistettava toimintaansa lapsiin, jotka komitea ottaa hoidettaviksi oman kodin ulkopuolella, vaan myöskin annettava lautakunnalle kaikkea sitä lääkäriavustusta, jota lautakunta tarvitsee harjoittaessaan toimintaansa myöskin mikäli se tarkoittaa lastentarhoja. Ammattiholhoojan avustajiksi ja kirjoitustöiden suorittajiksi tarvittaisiin myöskin pari palkattua apulaista. Vahtimestari on otettava. Kodeissa käyntiä ja tutkimusten toimeenpanoa varten tulee ammattiholhoojan, kuten jo on huomautettu, hankkia vielä avustajikseen vapaaehtoisia voimia.

Kaupunginvaltuuston tulisi valita ammattiholhooja, kamreeri ja lääkäri sekä lastentarhain tarkastaja, niin kuin he nykyään valitsevatkin viimeainutun. Kasvatustalouden on julistettava sanotut toimet haettaviksi sekä tehtävä Kaupunginvaltuustolle ehdotus niiden täyttämistä. Katsoen siihen ammattiholhoojan tehtävään, että hänen on otettava vastaan holhutoimia, ja kun holhouslautakunnan on kussakin eri tapa-

uksessa oikeudelle ehdotettava hänet toimeen määrättäväksi, on viimemainitulle lautakunnalle suotava tilaisuus antaa lausuntonsa hakijoista, ennenkuin kasvatyslautakunta tekee ehdotuksen ammattiholhoojan valitsemisesta.

Kun puheenjohtajan velvollisuudet tuottaisivat hänelle paljon työtä, on näyttänyt kohtuulliselta että hän, samaten kuin köyhäinhoitohallituksen ja terveydenhoitolautakunnan puheenjohtajat, saa määrätyn vuotuisen palkkion. Myöskin jäsenet ansaitsisivat palkkion. Nykyään kokoontuu kasvatyslautakunta kaksi kertaa kuukaudessa, jolloin käsitellään keskimäärin 30—40 asiaa. Lautakunnan uudestajärjestämisen jälkeen on kokouksia luultavasti, sittenkun lautakunnan toiminta on ehtinyt kehittyä, pidettävä joka viikko. Tähän katsoen komitea ehdottaa, että sanotuille jäsenille, kuten kaupungin monien muidenkin lautakuntien jäsenille, myönnettäisiin korvausta, jota olisi suoritettava kultakin kokoukselta.

Ehdotus Helsingin kaupungin kasvatyslautakunnan uudeksi vuosirahansäännöksi.

Kuten yllä on esitetty, tulisi kasvatyslautakunnan puheenjohtaja ottamaan tehokkaasti osaa kaikkiin lautakunnan tehtäviin. Ne veisivät häneltä tuntuvassa määrin aikaa. Näyttää senvuoksi kohtuulliselta määrätä hänelle 2,400 mkn vuotuinen palkkio. Lautakunnan jäsenten korvaus ehdotetaan 20 mk:ksi kullekin jokaiselta kokoukselta. Jos lasketaan pidettävän kaksi kokousta kuukaudessa, tarvittaisiin siis tähän tarkotukseen 2,400 mkn määräraha. Ammattiholhoojan tulee tykkänään antautua toimeensa, jonka vuoksi johtosääntöön onkin otettu määräys (14 §), että hän ei Kaupunginvaltuuston lupaa siihen hankimatta saa pitää muuta tointa. Tähän katsoen, ja kun on erittäin tärkeätä, että toimeen saadaan täysin sovelias henkilö, ei ammattiholhoojan palkkaa voine määrätä vähemmäksi kuin 8,000 mk:ksi vuodessa. Kamreeriksi ja taloudenhoitajaksi voidaan pätevä henkilö saada 4,000 mk:lla vuodessa. Nykyinen kansanlastentarhojen tarkastaja nauttii ainoastaan 1,200 mkn palkkiota. Tämän toimihenkilön silmälläpidon alaisten lastentarhojen lukumäärä on 15, joista useat sijaitsevat laita-kaupungilla, ja niiden valvonta vaatii paljon aikaa. Pian niiden lukumäärä varmaan tulee yhä lisääntymään. Tähän katsoen on tarkastajan palkkaa pidettävä liian pienenä ja on se kohotettava ainakin 2,400 mk:aan. Lääkärin palkkio on korotettu 1,500 mk:sta 3,000 mk:aan m. m. siitä syystä, että hänen asianaan olisi antaa tarpeellista lääkärin-apua myöskin lastentarhoissa. Varainhoitajalle täytyy 1,500 mk:n palkkion katsoa riittävän. Ammattiholhoojalle, kamreerille, lääkärille ja lastentarhojen tarkastajalle 5:n ja 10:n vuoden palveluksesta ehdotettuja palkankorotuksia ei tarvinne tarkemmin perustella; ei myöskään vahtimestarin palkkion korottamista 600 mk:sta 1,200 mk:aan.

Kahden apulaisen palkkaamista varten on vuosirahansääntöön otettu 3,000 mkn määräraha, joka ei ole paljon, kun ottaa huomioon, että heidän olisi oltava ahkerassa

työssä kansliassa sekä sitäpaitsi autettava ammattiholhoojaa käymällä kodeissa y. m. s. Lautakunnan silmälläpidon alaisten laitosten sekä niiden vieraissa kunnissa sijaitsevien kotien tarkastamiseksi, joihin osa lautakunnan huostaansa ottamia lapsia sijoitetaan, on lautakunnan toimihenkilöiden sekä myöskin sen jäsenten tehtävä matkoja. Matkakustannusten suorittamiseen tarvittavia varoja on sen vuoksi asetettava lautakunnan käytettäväksi. Tätä tarkotustavarten on nykyinen 1,500 mkn määräraha korotettava ainakin ehdotetuiksi 3,000 mk:ksi. Vihdoin kasvatuslautakunta tarvitsee varoja todistajanpalkkioiden suorittamiseksi sekä muiden menojen täyttämiseksi asioissa, jotka pannaan vireille tuomioistuimissa vanhempain erottamiseksi kasvatusoikeudesta sekä lasten isien velvoittamiseksi täyttämään elättämisvelvollisuutensa. Vaikka oletettavissa onkin, että ainakin osa siitä, mitä lautakunta viimeainituissa asioissa on maksanut, saadaan takaisin häviäviltä vastapuolilta, tarvitaan tarkotusta varten kuitenkin huomattavia summia. Tällaiset kustannukset sekä muut menot, joita lautakunnan on erinäisissä tapauksissa suoritettava ennakkomaksuina, voitaisiin ottaa sen tarverahoista, jotka sen vuoksi on korotettava 3,500 mk:sta 5,000 markaksi.

Ehdotus kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskevaksi säännöksi.

Kasvatuslautakunnan johtosääntö-ehdotuksen mukaan sanottu lautakunta valvoisi kasvattilasten hoitoa niiden kolmannelta ikävuodesta lähtien, ja terveydenhoitolautakunnalla pysytettäisiin kasvattilasten silmälläpito sanottuun ikään saakka. Tämä vaatii muutoksen tehtäväksi v. 1895 hyväksytyyn kasvattilasten hoitoa koskevaan sääntöön, jonka mukaan terveydenhoitolautakunta silmälläpitää kyseessäolevia lapsia aina niiden kahdeksanteen ikävuoteen saakka. Mutta muutenkin sääntö kaipaa muutoksia. Sen mukaan kasvattilasten silmälläpito tarkoittaa ainoastaan niitä, jotka on jätetty vieraiden kasvatettaviksi ja hoidettaviksi maksua vastaan. Kokemus on kuitenkin osoittanut, että sielläkin, missä korvausta ei ole vaadittu, on yhteiskunnan, huonon hoidon ehkäisemiseksi, valvottava kasvattilasten hoitoa. Terveydenhoitolautakunnan tätä koskeva toimivalta on senvuoksi ulotettava kaikkiin kolmea vuotta nuorempiin kasvattilapsiin, kuitenkin siten, että lautakunnalle annetaan oikeus vapauttaa valvonnan-alaisuudesta lapsi eräissä tapauksissa, kun lapsen hoito muulla tavoin on asianmukaisesti turvattu tai kun ei muutoin ole huonoa hoitoa peljättävissä. Periaatemietinnössä esitetään, että ne viranomaiset, joille uskotaan kasvattilasten hoidon valvonta, on oikeutettava tarpeen tullen määräämään sopimattomaan kasvatuskotiin sijoitettu lapsi muutettavaksi toiseen ympäristöön. Sellainen oikeus on terveydenhoitolautakunnalle annettava niihin lapsiin nähden, jotka ovat sen silmälläpidon alaisia. Samaten tulee lautakunnan voida kieltää kasvattajaa, joka on osottautunut sopimattomaksi, rangaistuksen uhalla ottamasta vastaan kasvattilapsia määrätyn ajan kuluessa. Näistä kahdesta viimeainitusta tapauksesta

ei säännössä ole mitään määräyksiä. Sen 1 §:n mukaan kuuluu kasvattilasten hoidon silmälläpito lähinnä ensimmäiselle kaupunginlääkärille. Ei näytä sopivalta, että monenlaatuisten tehtävien rasittamalle ensimmäiselle kaupunginlääkärille säilytetään kyseessäoleva tehtävä. Sen saattavat yhtä hyvin suorittaa muut lääkärit, joiden puoleen lautakunnalla on tilaisuus sitä varten kääntyä, kunhan he vaan voivat käyttää siihen tarpeeksi aikaa ja huolta. Jotta saataisiin tieto kasvatuskodeissa vallitsevista terveydellisistä olosuhteista sekä lasten terveydestä ja hoidosta, tulee tietysti lääkärin tai muun henkilön, jolle lautakunta on tehtävän uskonut, aika-ajoin käydä kodeissa. Heti kun lautakunnalle on tullut ilmoitus, että joku on vastaanottanut kasvattilapsen, on välttämätöntä että koti heti tarkastetaan, jonka vuoksi nimenomaista tätä tarkottavaa määräystä ei saa puuttua. Jotkut voimassaolevan säännön määräykset taas ovat sitä laatua, että ne voivat jäädä pois. Niin on laita ilmoituksia annettaessa tehtäviä tietoja, päiväkirjanpitoa j. n. e. koskeviin määräyksiin nähden; ne voisi paremmin antaa terveydenhoitolautakunta, jolla olisi tilaisuus sovelluttaa tällaisia yksityiskohtaisia määräyksiä toiminnan kehittymisen mukaan.

Ylläesitettyjä näkökohtia on noudatettu laadittaessa allaolevaa ehdotusta kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskevaksi säännöksi.

Ylläesitetyn perusteella saa komitea täten ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

vahvistaa tähän liitetyn ehdotuksen kasvatuslautakunnan johtosäännöksi ja vuosirahansäännöksi;

puolestaan hyväksyä sekä läänin kuvernöörin vahvistettavaksi lähettää oheenpannun ehdotuksen kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskevaksi säännöksi;

antaa kasvatuslautakunnan tehtäväksi julistaa ennen ensitulevan lokakuun 1 päivää lautakunnalta haettaviksi lautakunnan ammattiholhoojan-, kamreerin- ja lääkärintoimet sekä lähettää sittemmin Kaupunginvaltuustolle hakemuspaperit ja ehdotus näiden virkain täyttämisestä, ioihin on astuttava tammik. 1 p:nä 1915;

että viimeainittuna ajankohtana kansanlastentarhojen johtokunta lakkautetaan ja sitä varten vahvistettu johtosääntö lakkaa voimassaolemasta; sekä

että kansanlastentarhojen tarkastajan johtosääntö on soveltuvissa kohdin oleva voimassa toistaiseksi, kunnes kasvatustalokunnan työjärjestys on hyväksytty noudatettavaksi.

Helsingissä, 19 p:nä toukok. 1914.

Axel Charpentier.

Adolf von Bonsdorff.

Leo Ehrnrooth.

Ivar Gordie.

V. Sucksdorff.

Axel af Forselles.

Helsingin kaupungin Kasvatuslautakunnan johtosääntö.

I luku.

Kasvatuslautakunnan tehtävä ja järjestys.

1 §.

Kasvatuslautakunnan tehtävänä on, sillä tavoin kuin tässä johtosäännössä sanotaan, Helsingin kaupungissa toimittaa yhteiskunnan asiana olevaa lasten- ja nuorisonhoitoa, sikäli kuin se lain tahi erityisten määräysten mukaan ei ole muun viranomaisen velvollisuutena.

2 §.

Kasvatuslautakuntaan kuuluu kuusi jäsentä, jotka Kaupunginvaltuusto valitsee. Jäsenistä tulee yhden olla lakimies ja yhden Vaivashoitohallituksen jäsen tahi virkailija. Ainakin yhden jäsenistä tulee olla nainen. Vaalit toimitetaan joulukuulla sinä vuonna, jonka päättyessä tehtävään on ryhdyttävä, ja ovat voimassa kolme kalenterivuotta. Ensi kerralla valituista jäsenistä pitää kahden arvalla luopua ensimmäisen vuoden ja yhtä monen toisen vuoden päättyessä.

Lautakunnan tulee hyvissä ajoin ennen jäsenen toimikauden päättymistä siitä ilmoittaa Kaupunginvaltuustolle. Ilmoitus on niinkään tehtävä, kun jäsen eroaa ennen toimikautensa umpeenmenemistä, ja valittakoon toinen hänen sijaansa jälellä olevaksi ajaksi.

3 §.

Sittenkun Kasvatuslautakunnan jäsenen vaali on toimitettu, valitsee Kaupunginvaltuusto heidän keskuudestaan puheenjohtajan lähinnä seuraavaksi vuodeksi. Jos puheenjohtaja eroaa vuoden varrella, on toinen puheenjohtaja valittava hänen sijaansa.

4 §.

Kun Kasvatuslautakunta toimii kansakoulunjohtokuntana, on sen kokoonpanoon ja puheenjohtajan vaaliin nähden noudatettava mitä voimassa olevat asetukset siinä kohden kansakoulunjohtokunnasta säättävät.

5 §.

Kasvatuslautakunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta, niin myös, kun lautakunta on päättänyt ilman eri kutsua kokoontua määrättyinä viikon tai kuukauden päivänä.

Lautakunnan kokouksissa on pidettävä pöytäkirjaa.

6 §.

Jos puheenjohtaja on jäävillinen, tai jos hänellä on este, tahi jos hän jää saapumatta pidettäväksi määrättyyn kokoukseen, tulee sen jäsenen astua hänen sijaansa, jonka Kasvatuslautakunta siihen määrää.

7 §.

Äänestyksessä tulee päätökseksi se mielipide, jota useimmat äänet kannattavat, tahi, jos äänet käyvät tasan, se jota puheenjohtaja kannattaa.

8 §.

Kasvatuslautakunta on päätösvaltainen, kun vähintään kolme jäsentä on saapuvilla. Tapauksista, jolloin puheenjohtaja saa yksin päättää lautakunnan asioista, säädetään lähemmin 34 §:ssä.

9 §.

Puheenjohtaja on velvollinen edustamaan lautakuntaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa, ellei tehtävä kuulu tai sitä ole annettu toiselle.

10 §.

Puheenjohtajan muusta toiminnasta säädetään siinä työjärjestyksessä, mikä lautakunnan tulee noudatettavakseen hyväksyä.

11 §.

Kasvatuslautakunnassa tulee olla ammattiholhooja, joka samalla toimii lautakunnan sihteerinä, kamreeri, lääkäri, lastentarhain tarkastaja ja varainhoitaja sekä vahtimestari. Tarpeellinen määrä apulaisia otetaan Kaupunginvaltuuston määräysten mukaan. Tämän lisäksi saa lautakunta toiminnassaan käyttää apunaan vapaaehtoisia voimia.

12 §.

Ammattiholhoojan, kamreerin, lääkärin ja lastentarhain tarkastajan asettaa Kaupunginvaltuusto.

Kasvatuslautakunnan asia on julistaa virat avonaisina kolmenkymmenen päivän kuluessa lautakunnalta haettaviksi sekä Kaupunginvaltuustolle lähettää hakukirjat ehdotuksineen virkain täyttämiseksi.

Ennenkuin ehdotus ammattiholhoojan asettamiseksi tehdään, on Holhouslautakunnan lausunto hankittava.

Edellä mainitut virkamiehet asetetaan molemminpuolisen kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla.

Varainhoitajan ja muut apulaiset sekä vahtimestarin ottaa ja erottaa lautakunta.

13 §.

Ammattihoilhoijan tulee omata perinpohjaiset tiedot lasten- ja nuorisonhoidossa sekä käytännöllisellä toiminnalla olla hankkinut kokemusta mainitulla alalla.

Kamreerin tulee omata tarpeellinen kirjanpitoaito.

Lastentarhain tarkastajan tulee olla perehtynyt tuollaisten laitosten toimintaan.

14 §.

Ammattihoilhoijalla ei saa Kaupunginvaltuuston lupaa siihen hankkimatta olla muuta tointa. Ammattihoilhoijan virkatoiminnasta säädetään III luvussa.

Kamreeri hoitaa Kasvatuslautakunnan tilit ja pitää lähinnä silmällä lautakunnan alaisten laitosten ynnä niihin kuuluvain rakennusten ja kaluston hoitoa. Kamreerin tulee myös valmistella ja lautakunnalle esitellä kaikki lautakunnan rahavarain käyttämisistä koskevat tahi sen taloudenhoidon välittömässä yhteydessä olevat asiat.

Lastentarhain tarkastaja pitää silmällä niitä lastentarhoja, joiden voimassapitoon Kaupunginvaltuusto on myöntänyt varoja.

Varainhoitaja hoitaa lautakunnan rahavaroja ja tekee niistä tilin.

Tarkempia määräyksiä tässä mainittujen virkamiesten virkatoiminnasta on työjärjestyksessä.

15 §.

Kasvatuslautakunnan puheenjohtaja, niin myös ammattihoilhoija sekä muut Kasvatuslautakunnan palveluksessa olevat virkamiehet ynnä vahtimestari saavat vakinaista palkkaa rahasäännön mukaan. Lautakunnan jäsenet saavat palkkiota kultakin kokoukselta Kaupunginvaltuuston vahvistaman määrän.

II Luku.**Kasvatuslautakunnan tehtävistä.****16 §.**

Kasvatuslautakunnan tulee koettaa ehkäistä sitä, että lapsia ja nuorisoa ruumiillisesti huonosti hoidetaan tahi siveellisesti laiminlyödään. Sitä varten on lautakunnan velvollisuus:

edistää lasten- ja nuorisonhoitoa tarkoittavia yrityksiä;

koettaa saada vanhemmat ja edusmiehet käyttämään lapsiaan koulussa; sekä

koettaa ehkäistä lasten ja nuorukaisten käyttämistä sellaiseen ansiotyöhön, joka on vahingollista heidän ruumiilliselle ja siveelliselle kehitykselleen.

17 §.

Kasvatuslautakunnan velvollisuus on hankkia tieto niistä Helsingin kaupunkikuntaan kuuluvista lapsista, jotka ovat alttiina ilmeiselle siveelliselle tahi ruumiilliselle huonolle hoidolle tahi ovat niin pahantapaisia, etteivät he ole ojennettavissa edusmiehen hoidolla ja koulukurilla.

Niinikään tulee Kasvatuslautakunnan koettaa hankkia tieto kunnan kaikista avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista, olivatpa he alttiina huonolle hoidolle tai ei.

18 §.

Jos Kasvatuslautakunta huomaa, että 17 §:n 1 momentissa mainittuun olosuhteeseen ei ole korjausta muulla tavoin aikaansaataavissa, tulee lautakunnan ottaa tutkitavakseen, eikö lapselle olisi hankittava sopivaa hoitoa ja kasvatusta kodin ulkopuolella, ja koettaa tähän hankkia vanhempain tai edusmiehen suostumus, taikka myös, jos tarpeelliselta näyttää, ryhtyä sellaiseen toimenpiteeseen, että vanhemmat erotetaan lapsensa kasvatusoikeudesta ja lapselle määrätään holhooja.

Elleivät vanhemmat tai edusmies voi lapselle antaa tarpeellista hoitoa ja kasvatusta siitä syystä, ettei ole varoja, on Kasvatuslautakunnan ilmoitettava asiasta Vaivaishoitohallitukselle.

19 §.

Jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella, tulee lautakunnan ottaa harkittavakseen, käykö äitiä katsominen sopivaksi olemaan lapsen holhoojana vai onko siksi hankittava toinen henkilö.

Muutoin olkoon aviottomain lasten äideille annettavaan apuun nähden noudattavana, mitä 31 §:ssä siitä säädetään.

20 §.

Lapsi, jolle Kasvatuslautakunnan toimesta on hankittava kasvatusta oman kodin ulkopuolella, on mikäli mahdollista sijoitettava toiseen sopivaan yksityiskotiin. Jos sellaista ei ole käytettävänä tai jos näyttää sopimattomalta, että lapsi oleskelee yksityiskodissa, on lapsi sijoitettava laitokseen.

21 §.

Kasvatuslautakunnan tulee valvoa niiden lasten hoitoa ja kasvatusta, jotka sen toimesta on sijoitettu oman kodin ulkopuolelle, ja sitä varten muun muassa toimittaa tahi toimituttaa niiden kotien ja lastenhoitolaitosten tarkastuksia, joissa lapsia hoidetaan.

Jos lapsi on sijoitettu kasvatuslaitokseen, olkoon silmälläpidosta voimassa mitä siitä erittäin on säädetty.

22 §.

Kasvatuslautakunnan tulee panna huomiota sellaistenkin kasvattilasten hoitoon, joista se, sen mukaan kuin edellä on sanottu, ei ole velvollinen pitämään huolta, kuitenkin lukuunottamatta niitä, jotka ovat Terveystoimikunnan välittömän silmälläpidon alaisina tai jotka kaupungin vaivaishoito on ottanut huostaansa.

23 §.

Jos Kasvatuslautakunnan tietoon on tullut, että lapsi, joka oleskelee Helsingissä, mutta on kotoisin toisesta kunnasta, on alttiina huonolle hoidolle tahi osottaa pahan-tapaisuutta, tulee Kasvatuslautakunnan ryhtyä asianhaaran vaatimiin toimiin.

24 §.

Kasvatuslautakunnan tulee pitää tärkeänä asianaan tiedon hankkimista henkilöistä, jotka ovat halukkaita ja sopivia niiden lasten holhoojiksi, jotka ovat sen tarpeessa. Niinikään tulee Kasvatuslautakunnan pitää huoli siitä, että sopivia kasvattikoteja on käytettävänä.

25 §.

Paitsi edellä mainituissa tapauksissa tulee Kasvatuslautakunnan toimia yhteisesti kaupungin viranomaisten ja lautakuntain kanssa, antaa niille lausuntoja ja toimittaa niille tietoja lasten- ja nuorisonhoitoa koskevista asioista sekä tarpeen vaatiessa käyttää niiden apua.

Erittäin tulee Kasvatuslautakunnan antaa Terveystenhoitolautakunnalle tietoja kaikista Helsingin kaupungissa olevista kolmea vuotta nuoremmista kasvattilapsista, jotka Kasvatuslautakunta on sijoittanut oman kodin ulkopuolelle tahi joista Kasvatuslautakunta muutoin on saanut tietoa. Lautakunnan tulee myös antaa Terveystenhoitolautakunnalle tarpeellista apua, kun tämä on havainnut kasvattilapsia olevan muutettava toisen lastenkasvattajan luo.

26 §.

Kunnan voimassa pitämät kasvatustilat ja muut lasten- ja nuorisonhoitolaitokset ovat, ellei se ole muun kunnanviranomaisen asia, Kasvatuslautakunnan silmälläpidon ja johdon alaiset. Lautakunnan asia on katsoa, että mainitut laitokset ovat varustetut tarpeellisilla ohjesäännöillä sekä tarpeen vaatiessa laatia tuollaisten ohjesääntöjen ehdotuksia ja lähettää ne Kaupunginvaltuuston vahvistettaviksi.

27 §.

Kaikkia kunnan apurahaa nauttavia yksityisiä lasten- ja nuorisonhoitolaitoksia tulee Kasvatuslautakunnan pitää silmällä niiden määräysten mukaisesti, joita on annettu apurahaa myöntäessä.

28 §.

Kasvatuslautakunnan tulee maaliskuun kuluessa antaa Kaupunginvaltuustolle kertomus toiminnastaan edellisellä vuonna. Kertomuksen pitää myös sisältää selonteko ammattiholhoojan virkatoiminnasta.

III luku.

Ammattiholhoojasta.

29 §.

Ammattiholhoojan velvollisuus on:

johtaa Kasvatuslautakunnan kansliaa sekä järjestää sen työt;
 esiteltäviksi valmistella sekä esitellä lautakunnan käsiteltävät asiat, niin myös
 huoltaa lautakunnasta lähtevät toimituskirjat, sikäli kuin ei sitä tämän johtosäännön ja
 lautakunnan työjärjestyksen mukaan ole annettu toisen virkamiehen tehtäväksi;
 laatia lautakunnan vuosittain Kaupunginvaltuustolle annettava toimintakertomus;
 asianomaisille valtion ja kunnan viranomaisille antaa lautakunnalta vaaditut
 tilastotiedot; sekä
 pitää holhottavinaan olevain lasten sekä lautakunnan hoidon alaisten lasten
 luetteloja.

30 §.

Erittäin on ammattiholhoojan velvollisuus, kun Helsingin kaupungista kotoisin
 olevan lapsen katsotaan kasvatuksensa turvaamiseksi olevan holhoojan tarpeessa eikä
 sopivaa yksityistä holhoojaa saada, määräyttää itsensä lapsen holhoojaksi, sikäli kuin
 määrääminen on Helsingin Raastuvanoikeuden asia.

Jos sellainen määräys on annettu, tulee ammattiholhoojan koettaa hankkia tarpeel-
 lista avustusta lapsen elatukseen ja kasvatukseen kääntymällä etusijassa vanhempain
 puoleen. Jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella, tulee holhoojan koettaa saada
 lapsen isä antamaan kohtuullista avustusta lapselle sekä, ellei sopimusta hyvällä saada
 aikaan, koettaa oikeudenkäynnillä saada lapsen isä siihen velvoitetuksi, niin myös
 katsoa että avustus säännöllisesti suoritetaan. Ellei tuollaista elatusapua ole van-
 hemmilta saatavissa, tahi jos avustusta ei suoriteta ja lapsen hoito ja kasvatus
 joutuu varojen puutteesta uhanalaiseksi, tulee ammattiholhoojan, ellei hänen käy-
 tettävänä ole muita keinoja, Vaivaishoitohallitukselta hankkia tähän tarpeellinen
 avustus.

31 §.

Ammattiholhoojan tulee lisäksi:

avustaa avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten äitejä, joiden lasten holhooja
 hän ei ole, kasvatusavun hankkimisessa lasten isiltä koettamalla saattaa nämä suosiolla
 sopimaan vuotuisen elatusavun maksamisesta tahi korvauksen suorittamisesta kerta
 kaikkiaan vuosiavustuksen sijasta;

niinikään olla tuollaisille äideille avullisena tekemässä sopimusta lapsen hoitamisesta kasvatuskodissa, niin myös avustaa avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten tejä sekä varattomia vanhempia yleensä välikirjain laatimisessa, joilla vanhemman oikeus lapseen luovutetaan vieraalle henkilölle; sekä

naimattomille lapsensynnyttäjille antaa muutakin apua, jota näiden tila ennen ja jälkeen synnytyksen voi vaatia.

32 §.

Jos Helsingin kaupunkikuntaan kuuluvalle lapselle on myönnetty vaivaisapua ja /vaivaishoitohallitus haluaa siihen lapseen nähden luovuttaa silmälläpito-oikeutensa ammattihoollajalle, on tämä velvollinen tehtävän vastaanottamaan.

33 §.

Muutoin tulee ammattihoollajan antaa sitä virkaan kuuluvaa apua, jota Kasvatuslautakunta tai sen puheenjohtaja häneltä pyytää.

IV Luku.

Erityisiä säännöksiä.

34 §.

Kun tulee kysymys miten on meneteltävä lapseen nähden, jolle lautakunnan päätöksen mukaan on hankittava kasvatusta oman kodin ulkopuolella, tahi kun on valittava lapselle hoollaja sellaisissa tapauksissa, joista 18 §:ssä mainitaan, niin myös kun lapsi on muutettava kodista tahi laitoksesta toiseen, saa Kasvatuslautakunnan puheenjohtaja ammattihoollajan esityksestä yksin päättää lautakunnan nimessä.

Ammattihoollajan on tällöin annettava lausunto asiasta. Jos hän on toista mieltä kuin puheenjohtaja, on asia alistettava lautakunnan tutkittavaksi.

35 §.

Kasvatuslautakunta voi antaa ammattihoollajan toimeksi lautakunnan puolesta suorittaa 18 §:n 2 momentissa, 22, 23 ja 24 §:ssä sekä 25 §:n 2 momentissa mainitut tehtävät; kuitenkin on hänen niiden täytäntöönpanosta viivyttelemättä ilmoitettava lautakunnalle.

36 §.

Kun sopimus tehdään lapsen luovuttamisesta yksityiskotiin tahi lastenkotiin, on Kasvatuslautakunnalle varattava oikeus valvoa lapsen hoitoa ja, milloin tahansa tarpeelliseksi katsoo, ottaa lapsi pois lapsenkasvattajan hallusta.

37 §.

Kun Kasvatuslautakunta on päättänyt ryhtyä sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että lapsen kasvatusoikeus on otettava vanhemmilta pois, pitää asiasta Holhouslautakunnalle lähetettävän kirjelmän mukana olla kaikki asiassa syntyneet kirjat.

38 §.

Jäljennös Kasvatuslautakunnan pöytäkirjasta ja muista asiakirjoista annetaan asiallisille puhtaaksikirjoitusmaksusta.

39 §.

Tämä johtosääntö astuu voimaan 1 päivänä tammikuuta 1915.

Ehdotus Helsingin kaupungin kasvatuslautakunnan uudeksi vuosirahasäännöksi.

Puheenjohtaja, palkkio	Smk	2,400: —
Palkkiota 5 jäsenelle à 20 mk. kultakin kokoukselta, esim.	”	2,400: —
Ammattiholhooja, palkka	”	8,000: —
Kamreeri, palkka	”	4,000: —
Lääkäri, palkka	”	3,600: —
Lastentarhojen tarkastaja, palkka	”	2,400: —
Varainhoitaja, palkkio	”	1,500: —
Apulaisten palkkaamiseen	”	3,000: —
Vahtimestari, palkkio	”	1,200: —
Matkakustannuksiin, esim.	”	3,000: —
Tarverahoja, siivoominen y. m.	”	5,000: —
	Yhteensä Smk	36,200: —

Ammattiholhooja, kamreeri, lääkäri sekä lastentarhojen tarkastaja saavat 5 ja 10 vuoden palvelusajan jälkeen palkankorotukset, jotka joka kerta ovat suuruudeltaan 10 % pohjapalkasta.

Kasvattilasten ruumiillista hoitoa koskeva sääntö.

1 §.

Terveydenhoitolautakunnan velvollisuus on pitää silmällä niiden kolmea vuotta nuorempain lasten hoitoa, joita Helsingin kaupunkikunnassa kasvatetaan muiden kuin vanhempainsa tahi laillisen holhoojansa luona. Mainittua silmälläpitoa toimittavat Terveydenhoitolautakunnan valvonnan alaisina yksi tahi useammat mainitun tehtävän lautakunnalta saaneet lääkärit, joita siinä avustavat muut henkilöt sillä tavoin, kuin lautakunta katsoo sopivaksi määrätä.

2 §.

Jokainen, joka on vastaanottanut lapsen sillä tavoin kuin 1 §:ssä on sanottu, olkoon velvollinen kahden vuorokauden kuluessa vastaanottamisesta ilmoittamaan siitä Terveydenhoitolautakunnalle.

Jos lapsenkasvattaja muuttaa asuntoa, on Terveydenhoitolautakunnalle kahden vuorokauden kuluessa annettava siitä tieto. Jos lapsi kuolee, tahi jos kasvattaja luovuttaa sen luotaan, on siitä viimeistään vuorokauden kuluessa ilmoitettava Terveydenhoitolautakunnalle.

3 §.

Kun ilmoitus, josta 2 §:n 1 momentissa puhutaan, on Terveydenhoitolautakunnalle saapunut, tulee lautakunnan heti toimituttaa kodin terveydellinen tarkastus. Jos sellainen tarkastus on toimitettu ja Terveydenhoitolautakunnalle ilmoitetaan, että lapsenkasvattaja on vastaanottanut lisää lapsia tahi muuttanut asuntoa, tulee Terveydenhoitolautakunnan harkita, onko kodin tarkastus tämän johdosta toimitettava vai ei.

Jos kasvattilapsi kuolee, tulee Terveydenhoitolautakunnan, jos tarpeelliselta näyttää, toimituttaa kuolemantapausta koskeva tutkimus.

4 §.

Lapsenkasvattajan tulee alinomaa panna kasvattilapsen hoitoon tarpeellista huolta, ja, jos lapsi sairastuu, hankkia sille sellaista erikoishoitoa kuin asianhaarat vaativat.

Lapsenkasvattaja älköön panko estettä Terveydenhoitolautakunnan toimituttamalle lapsen hoidon silmälläpidolle; noudattakoon myös niitä määräyksiä, joita se tai ne henkilöt, jotka Terveydenhoitolautakunta on valtuuttanut silmälläpitoa toimittamaan, sitä varten antavat.

5 §.

Jos Terveydenhoitolautakunta havaitsee, että lapsen hoito ei ole tyydyttävä, tulee lautakunnan velvoittaa asianomainen ryhtymään tai itse ryhtyä toimiin lapsen muutta-

miseksi toiseen kotiin, ja sopivan kasvatuskodin saamiseksi kääntyköön lautakunta Kasvatuslautakunnan puoleen.

6 §.

Lapsenkasvattajan, jonka Terveystenhoitolautakunta on 5 §:n mukaan velvoittanut antamaan vastaanottamansa lapsen luotaan, voi lautakunta kieltää joksikin aikaa tois-
laiseksi vastaanottamasta kasvattilapsia.

7 §.

Jos 2 §:ssä mainittu ilmoitus jätetään tekemättä, olkoon rangaistus sakkoa vii-
destä viiteenkolmatta markkaan. Jos joku on 6 §:ssä mainittua kieltä rikkonut,
olkoon sakko viidestäkolmatta kahteensataan markkaan.

8 §.

Terveystenhoitolautakunnalla on oikeus poliisilta saada tarpeellista virka-apua
lapsen muuttamiseksi pois kasvatuskodista, jonka Terveystenhoitolautakunta on julis-
tanut sopimattomaksi.

9 §.

Harkinnan mukaan voi Terveystenhoitolautakunta tässä säännössä määrätystä
silmälläpidosta vapauttaa lapset, jotka on otettu lastenhoitolaitokseen tahi jotka sel-
lainen laitos tai vaivashoitoyhdyskunta taikka lastenhoitoyhdistys on antanut elätteelle
yksityishenkilön luo ja joita siellä valvotaan laitoksen, vaivashoitoyhdyskunnan tahi
yhdistyksen toimesta, niin myös sellaiseen kasvatuskotiin sijoitetun lapsen, joka on
lapsen vastaanottanut muusta syystä kuin tulojen tahi ansion toivossa.

10 §.

Tämä sääntö astuu voimaan 1 päivänä tammikuuta 1915.

*Esitys tilan N:o 46, Töölön Tiilitehdasalueen,
vuokranpitennystä koskevasta asiasta.*

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI*Huhtik. 27 p:nä 1914.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 283.

Sen johdosta että Töölön Sokeritehdasosakeyhtiön hallussa olevan, kaupungille kuuluvan tilan N:o 46, Töölön Tiilitehdasalueen, vuokrakausi menee umpeen joulukuun 31 päivänä 1914, oli yhtiö Kaupunginvaltuustolle annetussa, huhtikuun 4:ntenä 1913 päivätyssä kirjelmässä anonut, että tilan vuokrakausi pitennettäisiin 20 vuodeksi samasta vuokrasta kuin tähänkin asti, eli 2,400 markasta vuodessa. Saatuaan Kaupunginvaltuuston lähetepäätöksessä samalta päivältä kehotuksen antaa lausunnon ja ehdotuksen asiasta, lähetti Rahatoimikamari saman kuukauden 10 päivänä pitämässään kokouksessa hakemuksen lausunnon saamista varten kaupungin yleisten töiden Hallitukseen. Kirjelmässä joulukuun 12 päivältä 1913 antoi Hallitus siltä pyydetyn lausunnon ynnä kaupunginasemakaava-arkkitehti Jungin laatiman promemorian, jossa lyhyesti esitettiin seuraavaa:

Sen johdosta että kaupungin kehitys on suuntaunut luoteeseen, on Töölön sokeritehdasalue nyttemmin yksinomaan tavallisten asuinrakennusten paikaksi luovutetun kaupunginosan vierellä sekä sen ohessa puristettuna kahden puiston, suunnitellun Keskuspuiston sekä Hesperian väliin — mitkä seikat kaupunginasemakaavakannalta eivät ole miellyttäviä. Kun lisäksi otetaan huomioon, että tehdas nyttemmin on miltei kokonaan erotettu vesikulkuyhteydestä, käy suuresti epäileminen, onko kaupungilla aihetta tilan N:o 46 vuokrakautta pitentämällä edelleen kehottaa kehittämään tehdasliikettä tässä osassa kaupunkia, vai eikö kaupungin pikemmin olisi meneteltävä niin, että sokeritehdas saisi tilaisuuden muuttaa toiseen, kaupunginasemakaavakannalta edullisempaan paikkaan. Kun ei kaupunki kuitenkaan nykyään voi tarjota muita tarkoitukseen sopivia tontteja ja kun jo paljon pääomaa on pantu Töölön laitokseen, sekä kun lopuksi otetaan huomioon, että kaupungilla on varsin huomattavia tuloja puheenalaisesta tehdasliikkeestä, olisi kaupunginasemakaava-arkkitehdin mielestä myöntyminen hakijan anomukseen puolustettavissa, erittäinkin kun kaupunki antamalla

eräitä määräyksiä ja velvoittamalla vuokramiehen suostumaan verraten vähäpätöiseen ja tehdasliikettä haittaamattomaan tehdasalueen uudestijärjestelyyn voisi jossain määrin poistaa edellä mainittujen epäkohtain vaikutusta.

Oheenpannen karttaluonnoksen (seuraa tässä liitteenä litt. I), joka laadittuna Hallituksen esittämän keskuspuistoehdotuksen mukaisesti, lähemmin valaisee niitä näkökohtia, joita sokeritehdasalueen uudestijärjestelyssä olisi noudatettava, esittää kaupunginasemakaava-arkkitehti, että Hallitus puoltaisi hakijan anomusta seuraavilla ehdoilla:

1) että yhtiö heti luovuttaa kaupungille Läntisen Viertotien viereiset tilain 47 ja 48 osat sen mukaisesti kuin karttaluonnoksessa on tarkemmin osotettu, saaden yhtiö kuitenkin toistaiseksi, kunnes kaupunki levittää viertotietä, käyttää puheenalaista maakaistaletta, mutta ei rakentaa siihen;

2) että yhtiö, jos kaupunginviranomaiset vaativat, kahden kuukauden kuluttua irtisanomisesta korvauksetta kaupungille luovuttaa sen osan tilan N:o 48 luoteiskulmaa, mikä tarvitaan tiensuun järjestämiseksi Läntiseltä Viertotieltä keskuspuistoon;

3) että yhtiö sitoutuu kaupunginviranomaisten osotuksen mukaisesti rakennustaiteellisesti käsittelemään sitä paikkaa vasten tehtävät rakennukset tahi rajamuurin, mikä keskuspuistoehdotuksessa oli osotettu edellä mainitun tiensuun lähtökohdaksi;

4) että tilasta N:o 46 erotetaan noin 2,500 m²,n laajuinen alue osin tien teettämiseksi Töölönlahden länsirantaa pitkin Eläintarhaan, osin paikan hankkimiseksi istuiksille, jotka estäisivät tehdasta näkymästä puiston puolelta; sekä

5) että lisäksi niihin ehtoihin, joilla yhtiölle Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan marraskuun 30 päivästä 1898 (oikeastaan marraskuun 20 päivästä 1900) on myönnetty oikeus johtaa rautatie sokeritehtaalle, määrättäisiin, että yhtiön tulee sitoutua uudesti vaakituttamaan tai muulla tavoin muuttamaan Hakasalmen ja Hesperian puistojen halki kulkevan, tehtaalle johtavan rautatien, jos kaupunki näitä puistoja järjestäessään havaitsee liikenteen sitä vaativan, minkä ohessa yhtiö olisi velvoitettava tähän rautatiehen nähden ryhtymään semmoisiin varokeinoihin kuin kaupunginviranomaiset katsovat tarpeelliseksi vaatia puistoyleisön hangen ja jäsenten suojelemiseksi.

Lopuksi mainitsi kaupunginasemakaava-arkkitehti, että ehdotettujen toimenpiteiden johdosta tilan N:o 46 pinta-ala vähenisi noin 2,480, tilan N:o 47 1,040 sekä tilan N:o 48 noin 1,480 neliömetrillä, eli siis koko nykyinen sokeritehdasalue noin 5,000 neliömetrillä.

Näihin kaupunginasemakaava-arkkitehdin lausuntoon ja ehdotuksiin kaupungin yleisten töiden Hallitus yhtyi edellä mainitussa lausunnossaan.

Asiaa viime tammikuun 8 päivänä esiteltäessä päätti Rahatoimikamari määrätä katselmusta tilalle N:o 46 toimittamaan allekirjoittaneen puheenjohtajan, Kamarin jäsenen, herra Heimbürgerin, kaupunginasemakaava-arkkitehti Jungin ja kaupungingeodeetti Lillen.

Sittenkun katselmus oli toimitettu, annettiin siinä tehty katselmuskirja Kamariin, ja näkyy katselmuskirjasta, että tilauspalsta N:o 46, jonka pinta-ala vanhempain karttain

mukaan on 1,066 hehtaaria, on vuodesta 1854 lähtien ollut yhtiölle vuokrattuna, ensin 30 vuodeksi, minkä jälkeen vuokramiehelle on kahdesti myönnetty 20 vuoden vuokranpitennys ja viimeksi vuonna 1904 10 vuoden pitennys eli kuluvan vuoden 1914 loppuun, ollen vuotuinen vuokra nyt umpeenmenevänä vuokratena 2,400 markkaa. Nykyään on tilalla kaksi vanhempaa työväenasuntoa, huvilarakennus sekä moniaita isompia ja pienempiä vajarakennuksia, kaikki puusta ja hyvässä kunnossa, minkä ohessa yhtiön kapearaiteinen rautatie osittain kulkee tiluksen halki.

Siihen nähden että Lantistä Viertotietä on aikomus pitkin pituuttaan vähitellen laajentaa, ja myös siihen katsoen, että suunnitellun keskuspuiston päätiensuu tulisi sijoitettavaksi kohta tilain 47 ja 48 pohjoispuolelle, jotka tilat ovat Töölön Sokeritehdasosakeyhtiöllä vuokralla niin kauan kuin sokeritehdasta siellä voimassapidetään, ja kun on katsottu suotavaksi, että puheenalaisen tiensuun edustalle aikaansaataisiin laajanlainen avonainen paikka sekä puita ja pensaita istuttamalla suojelusalue järjestyksi puistoa vasten pitkin tätä alueen rajan osaa, pitivät katselmusmiehet puolestaan tarpeellisena, että kaupungille hankittaisiin sekä vähäinen kaistale mainittujen tilain alueesta Viertotien viereltä että myös maata suunnitellun avonaisen paikan aikaansaamiseksi keskuspuiston tiensuun edustalle, niin myös että osa tilaa N:o 46 varattaisiin kaupungin tarpeisiin. Tarpeen selvittämiseksi tässä kohden oli kaupunginasemakaava-arkkitehti laatinut kaksi tämän oheista vaihtopuolista ehdotusta litt. I ja II tilain 46, 47 ja 48 rajain järjestelemiseksi. Katselmusmiesten kannattaman ehdotuksen II mukaan olisi tiloista 47 ja 48 luovutettava 2,330 neliömetrin ala, missä on erinäisiä erikokoisia rakennuksia, joukossa Viertotien varrella isonlainen kolmikerroksinen kivitalo ja kaksi asuinrakennusta puusta, kaikki hyvässä kunnossa. Näistä ulottuu kivitalo 2 metriä ja puutaloista toinen 3,5 ja toinen 4,5 metriä vastaisen katurajan ulkopuolelle, jota paitsi kaksi vanhempaa asuinrakennusta ja muuan ulkokuone, kaikki puusta, kokonaan sijaitsevat kadunlaajennusta varten tarvittavalla alueella.

Katselmustilaisuudessa läsnäolleet yhtiön edustajat olivat huomauttaneet, että kaupunginasemakaava-arkkitehdin ehdottama rajanjärjestely oli yhtiölle erittäin epäedullinen sekä että olisi oikeuden ja kohtuuden mukaista, että yhtiö saisi tiluksista 47 ja 48 erotettavan maan korvaukseksi maata tiluksesta N:o 46, joka olisi ainakin osittain luovutettava yhtiölle samoilla ehdoilla, joilla ensinmainitut tilat ovat yhtiön hallussa. Lisäksi on yhtiön puolelta vaadittu, että edellä mainittu kivitalo saisi olla sinällään ja puurakennukset pysyttää paikallaan mahdollisimman kauan sekä että yhtiölle myönnettäisiin oikeus saada kolmekymmeneksi vuodeksi vuokrata palstan N:o 46 jälellä oleva osa, niin myös että lähinnä keskuspuiston tiensuuta oleva alue järjesteltäisiin vaihtoehdon II mukaisesti.

Kun nämä toivomukset näytti käyvän täyttämisen kaupungille haittaa tuottamatta, olivat katselmusmiehet yhtyneet Rahatoimikamarille esittämään

että Töölön Sokeritehdas Osakeyhtiön käytettävänä oleva alue järjesteltäisiin sillä tavoin kuin vaihtoehto litt. II tarkemmin osottaa;

että yhtiö oikeutettaisiin tämän oheisessa karttaluonnoksessa litt. III kirjaimilla

abcdea merkityn maa-alueen sijaan, joka yhtiön olisi luovutettava kaupungille viertotien laajennusta varten, saamaan kirjaimilla *cfgc* ja *hijkh* merkityt lisäalueet samoilla ehdoilla kuin yhtiöllä on hallussaan tilat 47 ja 48 sekä viimeksi mainittujen tilain vuokran kohoamatta;

että kirjaimella *l* osotettu kivitalo saa sinällään pysyä nykyisellä paikallaan, jota vastoin asuinrakennukset *m* ja *n* on 12 kuukauden kuluessa irtisanomisesta poistettava, kuitenkin siten että irtisanomista ei saa tehdä ennen 1925 vuoden loppua, jolloin läheisen vuokrapalstan N:o 61 *a*, Hesperian Saippuatehtaan, vuokrakausi menee umpeen, jota vastoin vuokranhaltijan on poistettava rakennukset *o*, *r* ja *s* kuuden kuukauden kuluessa irtisanomisesta ¹⁾);

että järjestelyyn jäleltä oleva tilan N:o 46 osa, alaltaan 0,865 hehtaaria, vuokrataan yhtiölle 30 vuoden ajaksi eli 1944 vuoden loppuun 4,800 markan vuosivuokrasta, kuitenkin siten että, jos palstat 47 ja 48 palautuvat kaupungin haltuun ennen mainitun ajan umpeenkulumista, yhtiön vuokraoikeus tonttiin N:o 46 samalla lakkaa;

että yhtiö velvoitetaan kaupunginviranomaisten osotuksen mukaisesti rakennustaiteellisesti käsittelemään rakennukset tahti rajamuurin Läntisen Viertotien ja keskuspuiston tiensuun välistä alaa ja puistoa vasten; sekä

että täytettäessä tehdasalueen vierellä olevia Töölönlahden rantoja tehtaalle olisi varattava tilaisuus pitää vedenottoaikkansa mainitussa lahdessa.

Tämän johdosta olivat katselmusmiehet kuitenkin tahtoneet saada merkityksi, että kaupunki suostumalla siihen että edellä mainittu kivitalo saisi olla paikallaan ei ollut luopunut oikeudestaan saada vastedes tarpeen vaatiessa pakkolunastaa rakennuksen tahti jonkin sen osan.

Lopuksi katselmusmiehet ilmoittivat että, jos Rahatoimikamari nämä ehdotukset hyväksyy, on palstain 47 ja 48 pinta-ala oleva yhteensä 37,700 m², josta alasta 4,320 m² on vaihtamalla saatua maata.

Sittenkun asiaa alustavasti käsitellessä oli Rahatoimikamarissa lausuttu se mielipide, ettei mitään tilan N:o 46 osaa olisi annettava n. s. ijäisyysvuokralle, ja hakijalle tämän jälkeen oli varattu tilaisuus lausua mielensä katselmusmiesten ehdotuksesta, antoi yhtiö oikeaksi todistettuna jäljennöksenä tämän oheen pannun kirjelmän, jossa mainituilla syillä esitettiin, että Rahatoimikamari tahtois puheenalaiseen vuokranpitennykseen nähden yhtyä katselmusmiesten ehdotukseen sekä että, jollei tähän esitykseen voitaisi myöntyä, ainakin tämän oheisessa kartassa litt. III kirjaimilla *hijkh* merkitty tilusala luovutettaisiin yhtiölle samoilla ehdoilla kuin palstat 47 ja 48 ovat sen hallussa.

Esillä olevaa hakemusta tutkittaessa ovat mielipiteet Rahatoimikamarissa käyneet eriäviin suuntiin. Jäsenen, herra Heimbürgerin pysyessä katselmusmiehenä kannatta-

¹⁾ Muist. Rakennus litt. *p* kuuluu kaupungille.

massaan ehdotuksessa, on Kamarin enemmistö sen kokemuksen nojalla, mikä on saatu niin sanotuista ijäisyysvuokrista eli vuokrasopimuksista, jotka on eräillä ehdoilla tarkoitettu pysymään voimassa määräämättömän ajan, mielipiteenään lausunut, että kaupunginhallinnolla on täysi syy välttää tuollaisten sopimusten tekemistä. Tosin on, niinkuin edellä lausutusta selviää, yhtiön puolelta huomautettu että, kun kaupunki kerran haluaa ottaa takaisin osan yhtiölle epämääräiseksi ajaksi luovutettua vuokra- aluetta, olisi kohtuullista, että yhtiö saisi korvaukseksi maata samoilla ehdoilla, mitkä olivat voimassa siltä poistuvan osaan nähden. Mutta tähän käy ensiksikin huomauttaminen, että sitä vuokramaan menetystä, mikä ehdotetun järjestelyn johdosta yhtiölle koituisi, todellisuudessa ei käy katsominen erittäin rasittavaksi, koska yhtiö katselmusmiesten tekemän ja Kamarin tältä kohden kannattaman ehdotuksen mukaan saisi menettämällään osalla epämääräisen ajan pysyttää ainoan siinä olevan arvokkaanpuoleisen rakennuksen, nimittäin kirjaimella *I* merkityn kivitalon, ja taas muut rakennukset osittain melko pitkän ajan, sekä kun yhtiö ei enää voi käyttää puheenalaista aluetta, kaikkein vähimmin uutisrakennusyrityksiin. Lisäksi on huomattava, että yhtiön vuokra-alueen supistaminen pääasiassa johtuu hankkeissa olevasta Läntisen Viertotien laajennuksesta, josta yrityksestä ei ole hyötyä ainoastaan kaupungille, vaan myös Viertotien viereisten tonttien omistajille ja siis yhtiöllekin tuollaisen tontin haltijana. Pääasiallisesti nämä näkökohdat on Kamarin mielestä otettava huomioon asiaa harkitessa ja näiden nojalla Kamari on tullut siihen käsitykseen, että yhtiön vaatimuksia siinä muodossa kuin ne on tehty ja katselmusmiehet niitä ovat puoltaneet, ei olisi hyväksyttävä. Sitä vastoin on Kamari, koska sen mielestä Töölön sokeritehtaalla on kaupungin teollisuuselämässä niin huomattava merkitys, että se syystä voi vaatia saada tilaisuutta toimintansa jatkamiseen ja laajentamiseen, katsonut voivansa ehdottaa, että yhtiö, sittenkun sen nykyinen alue on järjestelty kaupunginasemakaava-arkkitehdin ehdotuksen II mukaisesti, saisi vuokraoikeuden pitennystä tilan 46 jälellä olevaan osaan pitemmäksi ajaksi, esimerkiksi 50 vuodeksi, jonka ajan kuluessa kalliimmatkin rakennukset pitäisi voida kuolettaa.

Mitä muihin katselmusmiesten esittämiin ehtoihin tulee, on Kamarissa vaadittu, että ehdotusta tiluskappaleen *c f g c* luovuttamisesta yhtiölle määräämättömäksi tai määräytyksi ajaksi ei olisi hyväksyttävä, koska kaupungille siitä ehkä koituisi haittaa keskuspuiston tiensuun järjestämisessä, ja Kamarin enemmistö onkin yhtynyt tähän lausuntoon. Lisäksi on Kamari havainnut varovaisuuden vaativan velvoittamaan yhtiön kaupunginviranomaisten vaatiessa luovuttamaan tarpeellisen maan kadun, tien tai viertotien teettämiseen tiluspalstan 46 halki, sillä ehdolla että vuokraa suhteellisesti huojistetaan, sekä sallimaan laittaa rantareunustuksen yhtiön käytettävänä olevaan Töölönlahden rantaan. Lisäksi olisi muuan vähäpätöinen palstan 48 pohjoisrajalla sijaitseva ja *W* kirjaimella merkitty alue luovutettava kaupungille rajalinjan oikomiseksi.

Lopuksi katsoo Rahatoimikamari olevan kajoaminen siihen kaupunginasemakaava-arkkitehdin esittämään palstan 46 vuokraoikeuden pitennysehtoon, että yhtiö

velvoitettaisiin kaupunginviranomaisten vaatimuksesta uudestivaakituttamaan tai muulla tavoin muuttamaan Hakasalmen ja Hesperian puistojen halki kulkevan kapearaiteisen rautatien, jonka yhtiö on Kaupunginvaltuuston marraskuun 20 päivänä 1900 myöntämän luvan nojalla rakentanut. Valtuuston vastamainitussa päätöksessä on m. m. säännös, että yhtiö on velvollinen, jos kaupunki haluaa, 15 vuoden kuluttua lunastuksesta, ja ehdollisesti ennenkin, mutta silloin uskottujen miesten vahvistamasta lunastuksesta, poistamaan mainitun rautatieraitteen ratapenkereineen. Kun siis kaupungilla on muutaman vuoden kuluttua tilaisuus vaatia laitoksen poistamistakin ja sentähden myös sen uudestirakentamista, ei Kamarin mielestä ole ollut syytä tässä yhteydessä ehdottaa mainittua lisäehtoa pantavaksi.

Edellä lausutun yhdistellen saa Rahatoimikamari, karttalehdessä III oleviin tietoihin eri tiluskappalten pinta-alasta viitaten, asiasta vaadituksi lausunnoksi kunnioittaen esittää, että herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät

Töölön Sokeritehdasosakeyhtiölle luovuttaa tilasta N:o 46, Töölön tiilitehdas, tämän oheisessa karttaluonnoksessa litt. III osotetun tiluskuvion $g i x y z g$ viideksikymmeneksi (50) vuodeksi, tammikuun 1 päivästä 1915 lukien, eli 1964 vuoden loppuun, 4,800 markan vuosivuokrasta ja sillä ehdolla

että yhtiö sallii koko vuokra-alueensa uudestijärjestämisen tämän oheisten karttaluonnosten litt. II ja III mukaisesti;

että yhtiö kaupungille luovuttaa karttaluonnoksessa III kirjaimilla $a b c d e a$ osotetun maa-alueen sekä kappaleen W , jossa tapauksessa yhtiö oikeutetaan pysyttämään kirjaimella l osotettu kivitalo paikallaan, olematta kuitenkaan oikeutettu sitä uudestirakentamaan, mutta sitä vastoin velvollinen kahdentoista (12) kuukauden kuluessa irtisanomisesta poistamaan rakennukset m ja n , ei kuitenkaan ennen 1925 vuoden umpeenmenemistä, sekä rakennukset o , r ja s kuuden (6) kuukauden kuluessa irtisanomisesta;

että, jos tilat 47 ja 48 ennen 1964 vuoden umpeenmenemistä palautuvat kaupungille, yhtiön vuokraoikeus tiluspalstaan $g i x y z g$ samalla lakkaa; että yhtiö sitoutuu kaupunginviranomaisten osituksen mukaisesti rakennustaiteellisesti käsittelemään ne rakennukset tai sen rajamuurin, mitkä rakennetaan vasten Keskuspuiston tien-suun edustaa sekä vasten puistoa; että yhtiö suhteellista vuokranalennusta vastaan kaupungille luovuttaa maan sitä tietä, viertotietä tai katua varten, mikä ehkä tulee tehtäväksi yhtiölle luovutetun tilan 46 osan poikki; sekä vihdoin

ettei yhtiö vastusta käytettävänään olevan Töölönlahden rannan reunustuksen järjestämistä, ollen kuitenkin oikeutettu, siinä tapauksessa että mainittu ranta täytetään, pysyttämään lahdessa olevan vedenottoaikkansa.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

Helsingin kaupungin Rahatoimikamarille.

Sittenkun Rahatoimikamari oli kokouksessaan viime helmikuun 26 päivänä antanut Kamarin kanslian toimeksi meidän kanssamme edelleen keskustella „Töölön Tiilitehdas“ nimisen huvila-alueen N:o 46 vuokraoikeuden pitentämisestä, joka vuokraoikeus menee umpeen kuluvan vuoden päättyessä, saamme nöyrimmästi esiintuoda seuraavaa:

Rahatoimikamari on mainitun alueen vuokraoikeuden pitennystä koskevan hakemuksemme yhteydessä ottanut käsiteltäväksi kysymyksen tonttien 47 ja 48 järjestämisestä, jotka tontit on meille vuokralle luovutettu „ikuisiksi ajoiksi, niin kauan kuin sokeritehdasta käytetään mainituilla tonteilla“. Meidän ei tarvitse lähemmin huomauttaa, minkä arvoinen meille tonttien 47 ja 48 määräämättömäksi ajaksi myönnetty hallintaoikeus on: tarjoohan tuollainen ikuisiksi ajoiksi suotu hallintaoikeus todellisuudessa miltei samat edut kuin omistusoikeus. Mielellämme myönnämme, että seikat, jotka nyt aiheuttavat rajoittamaan mainittua hallintaoikeuttamme, ovat sangen tärkeät, mutta meistä näyttää sen ohessa, että Helsingin kaupungin tulee, mikäli mahdollista, meille korvata puheenalaisen toimenpiteen tuottamat tappiot, haitat ja kustannukset. Tonttien 47 ja 48 ehdotetun järjestelyn johdosta emme ainoastaan menettäisi hallintaoikeutta 1,680 neliömetrin laajuiseen alaan, vaan meidän täytyisi myös viimeksi mainitulta alueelta muuttaa pois rakennukset, joiden arvo, niinkuin arkkitehti Albert Nybergin ja rakennusmestari Richard Willmanin laatima tämän oheinen katselmus- ja arviokirja osottaa, on kokonaista 56,700 markkaa. Kun puheenalaiset tontit jo nykyään ovat sangen taajaan rakennettuja, ei ole mahdollista teettää mainittuja rakennuksia tonttien muihin osiin. Mainitussa katselmus- ja arviokirjassa niinkään nimenomaan sanotaan, että vastamainitut rakennukset käy mainittavitta muutoksitta muuttaminen ainoastaan siihen paikkaan sokeritehtaan alueella, joka on tarkoitettu ja nykyään käytetäänkin polttoaineiden varastopaikaksi. Kun mainittu paikka kuitenkin edelleen on välttämättömän tarpeellinen nykyiseen tarkoitukseensa, ei rakennuksia todellisuudessa enää voi sijoittaa tehdasalueelle. Meidän täytyy sentähden noiden poistettavain rakennusten sijaan joko teettää tahi vuokrata rakennuksia tehdasalueen ulkopuolelta. Tästä koituu meille varsin huomattavia haittoja ja tuntuvia kustannuksia. Puheenalaisen järjestelyn johdosta, joka muun muassa veisi meiltä suuren alueen tontin 46 luoteisosasta, kävisi meidän sitä paitsi mahdottomaksi rakennuttaa, niinkuin aikomuksemme on ollut ja palasokerin kulutuksen lisääntyminen olisi vaatinut, palasokerin valmistusta varten tarkoitettua tehdasrakennusta. Tästä meille koituva vahinko on tietenkin melko suuri.

Rahatoimikamarin valitsevat katselmusmiehet, herrat Alexis Gripenberg, W. F. Heimbürger, Bertel Jung ja W. O. Lille ovat ehdottaneet meille myönnettäväksi oikeutta puheenalaisen järjestelyn johdosta menettämämme alueen sijaan saada kaksi edellä mainitussa asemapiirroksessa kirjaimilla *cfg* ja *hijk* merkittyä aluetta samoilla ehdoilla kuin tontit 47 ja 48 ovat hallussamme. Tähän ehdotukseen, joka meistä näyttää oikeudenmukaiselta ja kohtuulliselta ja jota me olemme kannattaneet mainittujen katselmusmiesten ja meidän kesken pidetyissä keskusteluissa, ei kuitenkaan Rahatoimikamari ole yhtynyt. Kamari on nimittäin ollut sitä mieltä, ettei aluetta *cfg* ensinkään olisi meille vuokrattava sekä ettei aluetta *hijk* olisi meille luovutettava samoilla ehdoilla kuin tontit 47 ja 48, vaan että vuokraoikeutemme koko alueeseen 46 pitennettäisiin 30 vuodeksi. Rahatoimikamarin ehdotus ettei aluetta *cfg* olisi meille luovutettava näyttää johtuneen siitä, ettei alueelle olisi sallittava ensinkään teettä tehdasrakennuksia, vaan että kaupungille varattaisiin vapaa käyttöoikeus mainittuun vastaisen Keskuspuiston tiensuun vierellä sijaitsevaan alueeseen. Jos aikomus koettaa kaunistaa Keskuspuiston tiensuun viereistä paikkaa on perustellut Rahatoimikamarin päätöksen olla yhtymättä katselmusmiesten ehdotukseen, mikäli aluetta *cfg* koskee, ei sitä vastoin tällaisia eikä muita täysipainoisia syitä ole esitettävissä sitä katselmusmiesten ehdotusta vastaan, että alue *hijk* luovutettaisiin meille samoilla ehdoilla kuin tontit 47 ja 48 ovat hallussamme, s. o. niin kauaksi kuin sokeritehdasliikettä alueella harjoitetaan. Suunnitellun keskuspuiston toimeentultuakin ei alue 46 saisi vallitsevaa asemaa, vaan pysyy se mataluutensa vuoksi varsin huomaamattomana. Kun alueella on sangen huono rakennuspohja ja se sijaitsee sokeritehtaan vierellä, ei se myöskään sovellu asuntotonteiksi. Ajateltavissa ei myöskään ole alueen luovuttaminen uuden teollisuuslaitoksen paikaksi. Sitä vastoin olisi kieltämättä luonnollista ja kohtuullista, että aluetta edelleen saisi käyttää samaan tarkoitukseen, johon sitä tiettyä haittaa tuottamatta on käytetty viimeksi kuluneet 60 vuotta, nimittäin meidän harjoittamamme sokeritehdasliikkeen jatkamiseen. Ne melko suuret tulot, joita tehdasliikkeemme tuottaa kaupungille tuulaakina, satama- ja liikennemaksuina, kunnallisveroina sekä vedestä, kaasusta ja sähköstä suoritettavina maksuina, niinkään näyttävät mielestämme aiheuttavan kaupunkia, mikäli mahdollista, turvaamaan ja edistämään meidän tehdasliikettämme. Mutta tarpeellinen turvallisuus vastamainitussa kohden on tuskin ajateltavissa, elleimme saa käyttää alueen 46 osaa *hijk* samoilla ehdoilla kuin tontteja 47 ja 48. Rohkenemme esimerkiksi mainita, että meidän kohdakkoin täytyy laajentaa puhdistetun ja raakasokerin säilytysuojia sekä että mainitut lisärakennukset käy teettäminen ainoastaan alueelle *hijk*. Mutta emme tietenkään tahtoisi ryhtyä kustantamaan näitä kivistä tehtäviä kalliita lisärakennuksia, ellei meille taata turvallista hallintaoikeutta vastamainittuun alueeseen. Pelkkä lyhytaikainen hallintaoikeus usein mainittuun alueeseen ei sentähden ainoastaan suuressa määrin vaikeuttaisi tehdasliikkeemme laajentamista, vaan ehkä lisäksi pakottaisi meitä sitä supistamaankin.

Olemme edellä huomauttaneet mitä tuntuja kustannuksia ja vahinkoja hankkeissa oleva tonttien 47 ja 48 järjestely meille tuottaa. Kun olemme edellä mainitut

rakennukset teettäneet asianmukaisella luvalla ja meillä on sanottujen tonttien hallintaoikeus määräämättömäksi ajaksi, olisi meillä tietysti oikeus saada korvaus mainituista kustannuksista ja vahingoista. Suostumme kuitenkin olemaan esittämättä minkäänlaisia korvausvaatimuksia, jos edellä mainittujen katselmusmiesten ehdottamat vuokraehdot hyväksytään tai meille ainakin myönnetään puheenalainen vuokranpitennys Rahatoimikamarin muutoin esittämien ehdoin, paitsi mikäli koskee aluetta *h i j k*, jonka luovuttamista meille samoilla ehdoilla kuin tontit 47 ja 48 pidämme erinomaisen tärkeänä. Edellytämme myös itsestään selvänä, että se rakennus, joka hiukan ulottuu alueelle *c f g*, edelleen saa pysyä nykyisellä paikallaan.

Edellä lausuttuun nähden saamme nöyrimmästi anoa:

että Rahatoimikamari puheenalaiseen vuokranpitennykseen nähden yhtyisi valitsemainsa katselmusmiesten tekemään ehdotukseen.

Ellei Rahatoimikamari katsoisi voivansa myöntyä mainittuun anomukseen, rohkenemme ehdottaa,

että Rahatoimikamari luopuisi asiassa tekemästään ehdotuksesta, mikäli se alueen *h i j k* hallintaoikeuteen nähden poikkeaa katselmusmiesten ehdotuksesta.

Helsingissä, huhtikuun 21 päivänä 1914.

pp Töölön Sokeritehdas Osakeyhtiö:

A. E. Alfthan.

Jäljennöksen oikeaksi todistaa:

Helsingin Rahatoimikamarissa, toukokuun 11 päivänä 1914.

Viran puolesta:

K. Rein.

Arviokirja

Töölön sokeritehtaan alueella Helsingissä sijaitsevista rakennuksista.

Vuonna 1914 maaliskuun 30 päivänä toimittivat allekirjoittaneet Töölön Sokeritehdas Osakeyhtiön toimenannosta asemapiirroksessa osotettujen rakennusten o, n, m, r ja s katselmuksen ja arvioimisen. Tällöin merkittiin muistoon rakennusten laatu ja sisälllys sekä arvioitiin ne seuraavasti:

o. *Asuinrakennus puusta*, hyvässä kunnossa, rakennettu 1869, katto rautalevystä. Rakennuksessa on 2 asuinhuonetta, 2 keittiötä, eteinen ja 2 ulkonevaa pors-tuaa. Rakennuksen alla on holvattu ja holvaamaton kellari. *Arvo seitsemäntuhatta yhdeksänsataa (7,900) markkaa.*

n. *Asuinrakennus puusta*, hyvässä kunnossa, rakennettu 1890, katto rautalevystä. Rakennuksessa on 4 asuinhuonetta, 4 keittiötä, 4 eteistä ja 2 porrashuonetta. *Arvo viisitoistatuhatta kuusisataa (15,600) markkaa.*

m. *Asuinrakennus puusta*, hyvässä kunnossa, rakennettu 1890, katto rautalevystä. Rakennuksessa on lukusali, 4 asuinhuonetta, kylpyhuone, 2 eteistä ja pors-tua. *Arvo kuusitoistatuhatta (16,000) markkaa.*

r. *Asuinrakennus puusta*, tyydyttävässä kunnossa, rakennettu 1859, katto rautalevystä. Rakennuksessa on 12 asuinhuonetta ja 1 välikäytävä sekä ristikkopuista ja laudoista tehty pors-tua. *Arvo kymmentuhatta (10,000) markkaa.*

s. *Makasiinirakennus tiilistä*, rakennettu 1869, katto asfalttihuovasta. Rakennuksessa on 3 makasiinia ja on rakennus nykyisessä kunnossaan *seitsemäntuhannen kahdensadan (7,200) markan arvoinen.*

Puheenalaiset rakennukset, jotka kokonaan tai osittain sijaitsevat sillä alueella, joka aiotaan käyttää Läntisen Viertotien laajentamiseen, ovat allekirjoittaneiden mielestä sanottavitta muutoksitta muutettavissa ainoastaan siihen paikkaan sokeritehtaan alueella, joka on varattu tarpeellisten polttoaineiden säilytystä varten.

Albert Nyberg.

Rich. Willman.

Jäljennöksen oikeaksi todistaa.

Helsingin Rahatoimikamarissa, toukokuun 11 päivänä 1914.

K. Rein.

Herroille Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Kun emme voi tyytyä Rahatoimikamarin Herroille Kaupunginvaltuusmiehille tekemään esitykseen, mikäli koskee huvilapalstan N:o 46 eli niin sanotun Töölön Tiilitehdasalueen vuokraoikeuden luovuttamista, rohkenemme nöyrimmästi lausua seuraavaa:

Rahatoimikamarin enemmistö on puheenalaisen esityksen tueksi lausunut, että kaupunginhallinnolla on täysi syy koettaa, mikäli mahdollista, välttää epämääräisen ajan voimassa olevain vuokrasopimusten tekemistä. Vaikka mainittu syy pitääkin paikkansa uusiin vuokrasopimuksiin nähden, ei sitä käy esittäminen pätevänä esillä olevassa tapauksessa. Kun Helsingin kaupunki on meille ikuisiksi ajoiksi luovuttanut alueet 47 ja 48, ei olisi kohtuuden ja oikeuden mukaista, että kaupunki meiltä ottaisi jonkin osan näistä alueista antamatta meille mikäli mahdollista vastikkeeksi muuta maata samoilla ehdoilla. Kaupungille ei tule vaikeutta eikä haittaa siitä, että se meille antaa kohtuullisen vastikkeen niistä maa-alueista, mitkä se meiltä tahtoo ottaa. Rahatoimikamari ei ole väittänytäkään että kirjaimilla *hijk* osotettu alue vastedes kävisi kaupungille tarpeelliseksi. Me sitä vastoin luulemme täysin osottaneemme, että kaupunki voi mainitun alueen vähimmättäkään haitatta arvaamattomiksi ajoiksi luovuttaa hallustaan.

Rahatoimikamarin enemmistö tahtoo saattaa uskottavaksi, että sitä vuokramaan menetystä, minkä ehdotettu alueiden 47 ja 48 järjestely meille tuottaisi, ei käy katsominen erittäin rasittavaksi, koska emme enää voisi puheenalaista aluetta käyttää, kaikkein vähimmin uutisrakennustarkoituksiin. Tämäkään perustelma ei pidä paikkaansa. Meillä on nimittäin nykyään kiistämätön oikeus sen alueen käyttämiseen, minkä Rahatoimikamari tahtoo meiltä ottaa. Mitenkä Rahatoimikamarin enemmistö voi olla sitä mieltä, ettemme enää voisi käyttää aluetta, vaikka siinä tänäkin päivänä on, paitsi isonlaista kivitaloa, useita rakennuksia, joiden arvo on yhteensä kokonaista 56,700 markkaa, ja vaikka alue on sekä sopiva että tarpeellinen vastaisille rakennusyrityksillemme, on kerrassaan selittämätöntä.

Edelleen on Rahatoimikamarin enemmistö sitä meiltä, että Läntisen Viertotien viereisten tonttien omistajat hyötyisivät vastaisesta viertotien laajentamisesta ja että meillekin tulisi sama hyöty. Emme epäile, ettei Rahatoimikamarin enemmistö tahdoisi vilpittömässä mielessä suoda meille puheenalaista hyötyä, mutta siitä huolimatta me mielellämme haluaisimme siitä luopua. Tehdasalueemme on jo nykyään niin ahdas, ettemme voi siitä mitään osaa luovuttaa pois suurinta haittaa kärsimättä. Meidän ei myöskään tarvitse lähemmin osottaa, ettemme voi emmekä tahdo Läntistä

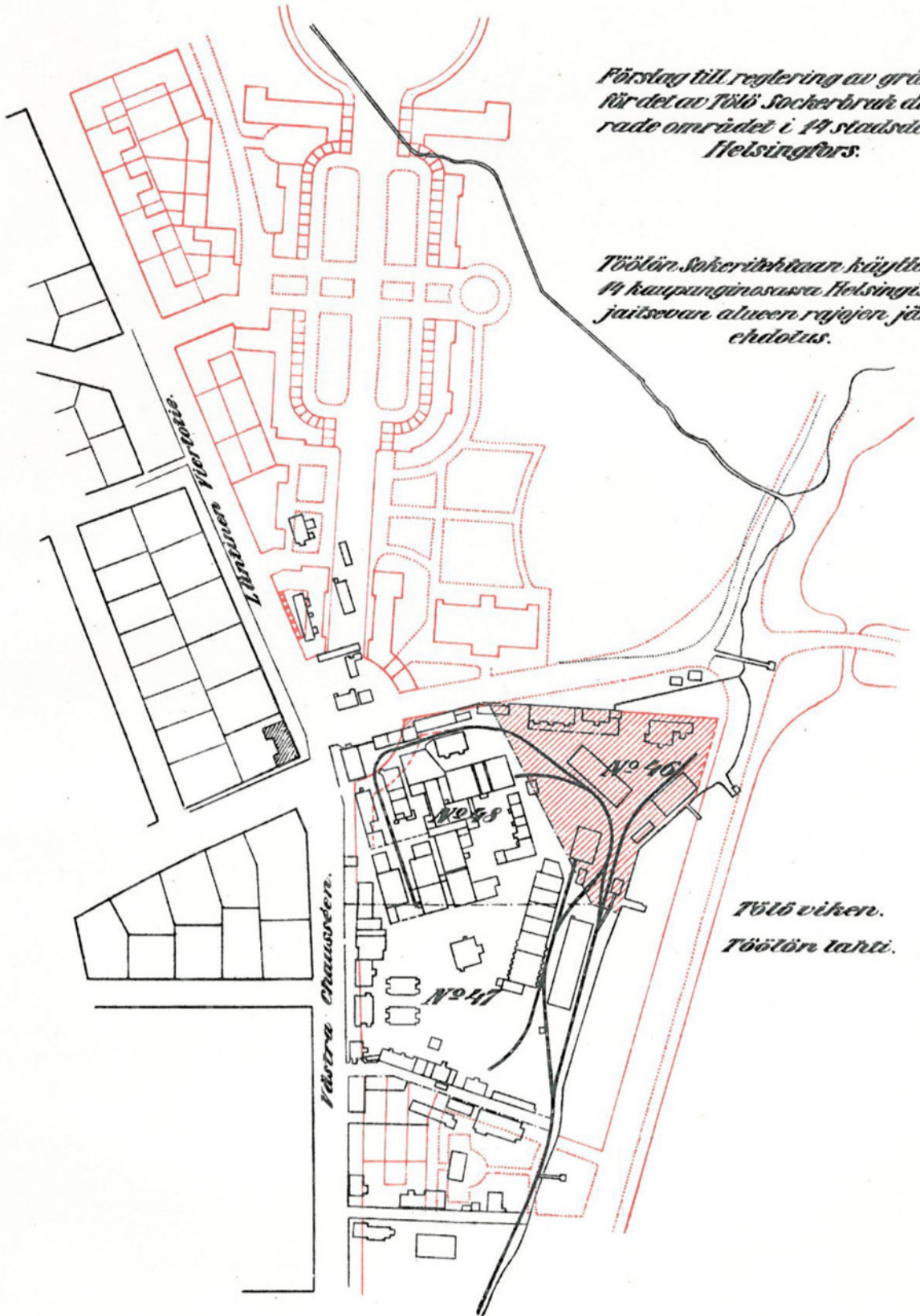
Viertotietä päin teettää rakennuksia, joissa olisi vuokrattavia asuin- tai myymälähuoneistoja, mitä hyötyä viertotien laajentaminen näin ollen meille tuotiaisi on ja pysyy selittämättömänä seikkana.

Edellä mainittujen näkökohtain nojalla on Rahatoimikamarin enemmistö tullut siihen käsitykseen, että meidän esittämiämme ja Rahatoimikamarin valitsemain katselmusmiesten puoltamia vaatimuksia ei olisi hyväksyttävä. Kun kuitenkin mainittuja näkökohtia ei, niinkuin edellä olemme näyttäneet, voi katsoa paikkansa pitäväksi, rohkenemme toistaa kaiken mitä olemme esittäneet ja anoneet Rahatoimikamariin antamassamme kirjelmässä viime huhtikuun 21 päivältä. Samalla ilmoitamme, ettei meillä ole mitään muistuttamista hallussamme olevan Töölönlahden rannan reunustuksen teettämistä vastaan, edellyttäen että kaupunki korvaa työstä meille ehkä johtuvan vahingon.

Helsingissä, toukokuun 20 päivänä 1914.

pp Töölön Sokeritehdas Osakeyhtiö:

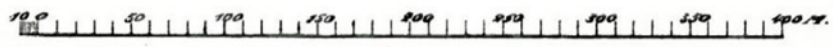
A. E. Alfthan.

Förslag till reglering av gränserna för det av Töölö Sockerbruk disponerade området i 14 stadsdelar i Helsingfors.

Töölön Sockerbrukens köptämäns 14 kaupunginosuutta Helsingissä sijaitsevan alueen rajojen järjestely ehdotus.

Töölön viken.
Töölön tahti.

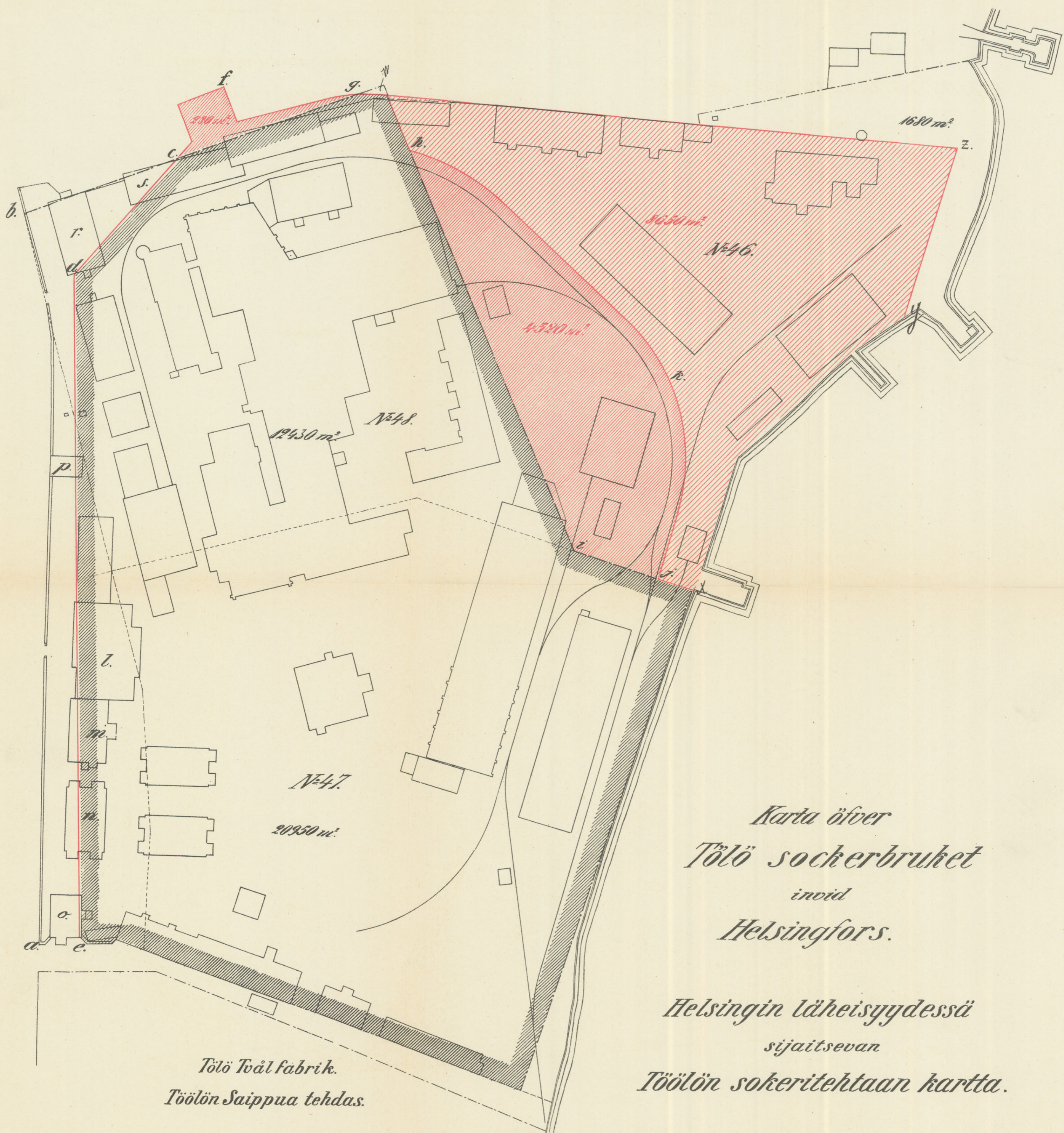

*Förslag till reglering av gränserna
för del av Töölö Sockerbruk's dispone-
rade området i #4 stadsdelen i
Helsingfors.*

*Töölön Sockerbruk's användnings-
#4 kaupunginosassa Helsingissä si-
jaitsevan alueen rajojen järjestely
ehdotus.*

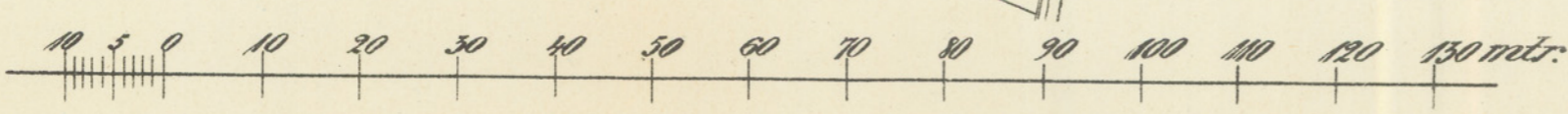
0 50 100 150 200 250 300 350 400 M.

*Karta öfver
Tölö sockerbruket
invid
Helsingfors.*

*Helsingin läheisyydessä
sijaitsevan
Töölön sokeritehtaan kartta.*

*Töölö Tvål fabrik.
Töölön Saippua tehdas.*

*Valiokunnan mietintö ehdotuksineen
Helsingin Anniskeluosakeyhtiön 1913 vuo-
den voittovaroista kaupungille tulevan osuuden
jakamiseksi.*

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli viime tammikuun 20 päivänä antanut allekirjoittaneiden toimeksi Valtuustolle tehdä ehdotuksen Helsingin Anniskeluosakeyhtiön viimevuotisista voittovaroista kaupungille tulevan osuuden jakamiseksi, saamme tässä antaa seuraavan mietinnön ehdotuksineen asiasta.

Edellä mainittu voittovarain osuus on ilmoitettu olevan 598,981 markkaa 97 penniä, joka rahamäärä onkin Rahatoimikonttoriin suoritettu. Tiedoksi mainittakoon niinkään, että vastaava osuus vuodelta 1912 oli 414,420 markkaa 76 penniä. Käytettävänä olevista voittovaroista on Kaupunginvaltuusto aikaisemmin joulukuun 9 päivänä 1913 Helsingin Anniskeluyhtiölle myöntänyt Korkeasaarella ja Seurasaaarella olevain yhtiön laitosten voimassapitooon vuonna 1914 kaupunginkassasta edeltäpäin maksetun määrärahan 35,000 markkaa.

Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä on Rahatoimikamari maininnut Rahatoimikonttorin ilmoittaneen Kamarille, että seuraavat Kaupunginvaltuuston puheenalaisista voittovaroista edellisinä vuosina myöntämät määrärahat siirtyvät tileissä nostamattomina, nimittäin määrärahat, joita on myönnetty

1) Työläisten puutarhasiirtolalle	Smk	1,819: 37,	myönnetty	1905
2) Hermannin lasten puutarhasiirtolalle	”	800: —	”	1906
3) Lastenhoidon edistämisyhdistykselle ..	”	2,000: —	”	1907
4) Suomen Naisyhdistyksen alkeiskursseille	”	1,000: —	”	1908
5) Veistokuvateosten ostoon	”	9,151: 60	”	1909
6) Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistykselle	”	3,500: —	”	1911

Tämän johdosta on Rahatoimikamari ilmoittanut, että 1), 2) ja 4) kohdassa mainittuja määrärahoja ei ole käytetty, syystä että yrityksiä, joiden avustamiseksi varat myönnettiin, ei ole toimeenpantu. Lastenhoidon edistämisyhdistykselle myönnetyn määrärahan säästyminen taas johtuu siitä, että

mainittu yhdistys anoi kahta määrärahaa, toista 12,000 markan suuruista yhdistyksen yleisiin tarkoituksiin ja toista 2,000 markan suuruista Pippingskjöldin turvakodin avustamiseksi, sekä onkin nostanut 12,000 markan määrärahan, mutta ei sitä vastoin Pippingskjöldin turvakodille myönnettyä 2,000 markan määrärahaa. 5) kohdassa mainittu määräraha osottaa sitä säästöä, mikä on syntynyt eri vuosina veistokuvateosten ostoon ja erittäinkin n. s. Vallgrenin suihkukaivon rakentamiseen Kauppatorille myönnettyistä määrärahoista. Mitä vihdoin 6) kohdassa mainittuun Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistykselle myönnettyyn määrärahaan tulee, on se epähuomiosta jäänyt nostamatta, ja on Rahatoimikamari katsonut että, kun niin pitkä aika jo on kulunut rahamäärän myöntämisestä, se olisi katsottava säästyneeksi, eikä sitä siis kävisi hakemusta uudistamatta osottaminen maksettavaksi.

Myönnettyjä voittovaroja on siis kaupunginkassassa nostamatta kaikkiaan Smk 18,270: 97.

Vuodelta 1913 on voittovaroja	Smk	598,981: 97
edellä mainittuja nostamattomia määrärahoja on	„	18,270: 97
	Yhteensä	Smk 617,252: 94

Kaupunginvaltuusto on edellä olevasta summasta jo käyttänyt.....	Smk	35,000: —
joten Valtuuston käytettävänä nyt on.....	„	582,252: 94

Valiokunta käy seuraavassa tekemään selkoa saapuneista hakemuksista, jotka ovat erikseen lueteltuina mietinnössä jällempänä olevassa yleiskatsauksessa. Nämä hakemukset ovat Kaupunginvaltuuston vahvistaman menettelyn mukaisesti olleet asianomaisten hallitusten ja lautakuntain valmistelevasti tutkittavina. Valiokunta katsoo tässä olevan mainitseminen, että eräät hakemukset ovat saapuneet nyttemmin pannun määräajan umpeenmentyä, eli maaliskuun 15 päivän jälkeen, mutta että valiokunta siitä huolimatta on katsonut voivansa tarkastettavaksi ottaa myöhemminkin saapuneet hakemukset, osin koska mainittua ajankohtaa ei ollut sanomalehdissä ilmoittamalla saatettu yleisesti tiedoksi ja osin siihen nähden että puheenalaiset hakemukset — lukuunottamatta N:oja 46 ja 47 — on ehditty valmistella samoinkuin muutkin.

N:ojen 1—6 kohdalla luetellut hakemukset tarkoittavat *kansanlastentarhain Johtokunnan* valvonnan alaisia yrityksiä. Näistä hakemuksista on Johtokunta antanut seuraavan lausunnon:

„*Professorinrouva Hanna Wasenius* y. m. ovat anoneet 4,000 markan määrärahaa Fredriksbergin työtuvalle, joka viime vuonna sai 3,000 markan apurahan. Kun menot lisääntyvät sen johdosta että täytyy hankkia tilavampi

huoneisto, missä kävisi antaminen hoitoa jonkin verran nykyistään suuremmalle lapsijoukolle, sekä lääkärinhoitokin on tarpeellinen, näyttää hakemusta olevan puollettava, erittäinkin kun laitokselle ei liene odotettavana lahjoja samassa määrin kuin viime vuonna.

Neiti Therese Wuorenheimon y. m. hakemusta saada 2,900 markan apumaksu Johtokunta niinikään katsoo olevan puoltaminen, varsinkin kun puheenalainen lastenseimi on Hermannin ainoa ja sen menot on laskettu sangen alhaisiksi.

Neidit Lydia Wendell ja *Louise Stoltzenberg* ansaitsevat Johtokunnan mielestä anomansa 600 markan apurahan Töölönkadun 47:ssä olevalle työtuvalleen.

Neiti B. Hannén anoo saman määräistä apurahaa, mikä hänelle on aikaisemmin myönnetty Korkeavuorenkadun 1:ssä sijaitsevassa lastentarha-huoneistossa olevan työtupansa kannattamiseksi. Tämäkin laitos on edelleen tarpeellinen ja ansaitse avustusta.

Rouva Nora Krogerus, joka johtamaansa Kallion ruotsinkielistä työtupaa varten vuonna 1913 sai 3,000 markan apurahan, on täksi vuodeksi anonut 3,500 markan apurahaa. Menojen lisääntyminen on johtunut pääasiassa siitä, että on ollut välttämätöntä asettaa miespuolinen veistonopettaja. Kun Johtokunta on havainnut tätä laitosta johdettavan harrastuksella ja asiantuntemuksella Tukholman vastaavan laatusille laitoksille hyväksytyyn työohjelman mukaan, joka yleensä on muiden tšekäläisten työtupain ohjelmaa laajempi, katsoo Johtokunta olevan puoltaminen rouva Krogeruksen hakemusta.

Helsingin Kansanlastentarhain Kesäsiirtolakomitean apurahananomusta katsoo Johtokunta niinikään olevan hartaimmin puoltaminen erittäin huomiota ansaitsevana. Tämän yrityksen alote on lähtenyt kansanlastentarhain opettajattarista, jotka ovat tämän hyvän tarkoituksen edistämiseksi ottaneet suorittaakseen suuren valmistavan ylimääräisen työn ja uhraavat sen hyväksi kesälomansa.“

Valiokuntakin puoltaa kaikkia näitä hakemuksia.

N:ojen 7—13 kohdalla luetellut hakemukset ovat semmoisia, joista *kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen Johtokunta* on antanut lausunnon. Tämä lausunto käsittää seuraavat eri ehdotukset:

„Apurahoja ovat anoneet alla mainittuja määriä seuraaviin tarkoituksiin:
Veistonopettaja Oiva W. Corander 2,300 markkaa Kasvatusopillista Veistolaitosta varten.

Neiti Agda Blom 500 markkaa veistokoululle.

Helsingin Kuuromykkäyhdistys 500 markkaa pääkaupungissa asuvia kuuromykkiä varten toimeenpanemainsa opetuskurssien voimassapitoon sekä 1,000 markkaa kuuromykkäin lasten lastentarhakoululle.

laansa kaupungin köyhimmän väestön keskuudesta, ovat kuluvana vuonna saaneet riittämättömästi avustusta ja kun ruotsinkielisten kansakoulujen oppilasluku lisääntyy satakunnalla vuodessa, ei määrärahaa ole vähennettävä, vaan olisi päin vastoin sangen suotavaa, että se korotettaisiin 7,500 markkaan.

Lopuksi saa Johtokunta huomauttaa, että tili kansakoululasten ruokintaa varten myönnetyn määrärahan käyttämisestä viime kalenterivuonna on annettu Rahatoimikamariin.“

Edellä kerrottua ehdotusta on valiokunta voinut kannattaa kaikilta muilta kohdin, paitsi että veistonopettaja Coranderille puolletaan annettavaksi sama apuraha kuin viime vuonnakin, eli 2,000 markkaa. Muuta perustelua määrärahan korottamiseksi 2,300 markkaan ei ole esitetty, kuin että menot viime vuonna olivat 306 markkaa 92 penniä tuloja suuremmat; mutta kun hakijan tietenkäin on järjestettävä toimintansa niin, että myönnetyt määrärahat riittävät, ja kun muutoin suurimpina menoerinä ovat hakijan ja hänen vaimonsa palkat, ei mainittu seikka valiokunnan mielestä riittävästi perustele anottua korotusta.

Veistonopettajille Blomille ja Coranderille myönnettäviin apurahoihin liitettäne samat ehdot kuin ennenkin.

Hakemuksia N:oja 14—16 on ensi kädessä tarkastanut *kaupungin suomenkielisten kansakoulujen Johtokunta*, joka on numeroista 14 ja 15 lausunut seuraavaa:

„Herroille Valtuusmiehille osotetuissa kahdessa kirjoituksessa ovat *Helsingin Kansanopistoseura* yhdeltä puolen sekä *veistonopettajat tämän kaupungin kansakouluissa Uno Kangas ja Seth Ojanne* toiselta puolen anoneet Anniskeluyhtiön voittovaroista avustusta, Helsingin Kansanopistoseura 2,500 markkaa jatkaaksensa työvuotena 1914—1915 seuran luentotoimintaa Helsingissä ja sen esikaupungeissa Hermannissa, Fredriksbergissä ja Huopalahdessa samaan tapaan kuin kuluneinakin vuosina, sekä opettajat Kangas ja Ojanne 950 markkaa toimeenpannukseen ensi kesän aikana kuusi viikkoa kestävä kurssin veistossa; ja ovat Herrat Valtuusmiehet lähetekirjoituksessa kuluvan maaliskuun 20 päivältä pyytäneet Johtokunnan lausuntoa näiden anomusten johdosta.

Tämän johdosta Johtokunta saa, palauttaen asiakirjat, kunnioittaen ilmoittaa, että Kansanopistoseuran toiminta, joka kuluvana työ kautena on erittäin tarkoittanut myös kehityksijässä olevan nuorison kokoomista sivistäviin luentoja iltamatilaisuuksiin, Johtokunnan mielestä on ollut hyödyllinen ja kannatuksen arvoinen. Näin ollen, ja kun aikaisemmin myönnettyt varat ovat, kuten anomuskirjasta käy selville, käytetyt tarkoituksenmukaisesti, Johtokunta, ottaen huomioon että Seuran toiminta on kokonaan riippuvainen kaupungin kannatuksesta, on katsonut voivansa täydellä syyllä puoltaa Seuran puheenalaista

anomusta, ehdolla että Seura vastedeskin antaa kertomuksen toiminnastaan ja tilin saamistaan varoista.

Mitä taas tulee veistonopettajain Kankaan ja Ojanteen anomukseen, niin on sekín Johtokunnan mielestä kaikkea huomiota ansaitseva. On nimittäin pidettävä erittäin suotavana, että sen ikäistä nuorisoa, josta tässä on kysymys, kerätään kesän ajaksikin niin runsaasti kuin mahdollista hyödylliseen toimintaan ja heidän kasvatuksestaan huolehtivain henkilöiden vaikutuksen ja valvonnan alaiseksi. Kun kesäsiirtoloihin voidaan lähettää vain köyhimmät ja ruumiillisesti heikoimmat lapset ja kun koulupuutarhassa on toistaiseksi tilaa verrattain pienelle oppilasmäärälle, olisi Johtokunnan mielestä suotavaa, että anomuksentekijät saisivat tilaisuutta toimeenpanna aikomansa veistokurssin, jossa 80 poikaa saisi jatko-opetusta työssä, josta heille olisi vastaisuudessaakin hyötyä. Kun herrat Kangas ja Ojanne lisäksi tunnetaan erittäin huolellisiksi ja kaikkiin puolin toimeensa pystyviksi ja tähän tehtävään sopiviksi opettajiksi ja kun heidän esittämänsä ohjelma näyttää hyvin harakitulta, on Johtokunta, pitäen anottua rahamäärää kohtuullisena, luullut olevan syytä puoltaa tätäkin anomusta, ehdolla että anojat antavat kertomuksen toiminnastaan ja tilin saamistaan varoista.“

Hakemuksesta N:o 16 lausuu puheena oleva Johtokunta seuraavaa:

„Herroille Valtuusmiehille osotetussa kirjoituksessa viimekuluneen helmikuun 18 päiväältä on Helsingin suomenkielisten kansakoulunopettajain asettama *kesäsiirtola-toimikunta* anonut, että Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnettäisiin kesävirkestyksen hankkimiseksi ensi kesän aikana sairaille ja ruumiillisesti heikoille oppilaille kaupungin suomenkielisissä kansakouluissa yhteensä 30,000 markkaa; ja ovat Herrat Valtuusmiehet mainitun anomuksen johdosta lähetekirjelmässä tämän maaliskuun 26 p:ltä pyytäneet Johtokunnan lausuntoa.

Tämän johdosta pyytää Johtokunta, palauttaen lähetekirjat, kunnioittaen ilmoittaa, että puheenalainen anomus Johtokunnan mielestä ansaitsee täyden huomion. Tosin anottu määräraha, 30,000 markkaa, saattaa aluksi näyttää suurelta, erittäin kun ottaa huomioon, että vastaavaan tarkoitukseen viime kesäksi myönnetty avustus, joka oli yhteinen suomen- ja ruotsinkielisille lapsille, ei ollut nyt pyydettyä määrärahaa suurempi. Koska kumminkin oppilasluku ja sen mukana myös köyhien sairaiden ja ruumiillisesti heikkojen lasten lukumäärä suomenkielisissä kansakouluissa vuosittain tuntuvasti lisääntyy, mikä tekee tarpeelliseksi entistä useampain siirtolain perustamisen, ja kun, sen mukaan kuin anomuskirja osottaa, on tarkoitus laajentaa puheenalaista toimintaa perustamalla niinkutsuttuja puolisiirtoloita, joissa sellaiset kaupungissa olevat ruumiillisesti heikot lapset, joille ei voida valmistaa paikkaa varsinaisissa siirtoloissa, saisivat osan kesäajasta päivittäin oleskella, niin Johtokunta rohkenee puoltaa pyydetyn määrärahan myöntämistä.“

Tämän lisäksi on suomenkielisten kansakoulujen Johtokunta omasta puolestaan tehnyt seuraavan esityksen, jolla mietintöön liittyvässä katsauksessa on järjestysnumero 17.

„Päätöksellään 9 päivältä kesäkuuta 1913 ovat Herrat Valtuusmiehet myöntäneet nyt kuluvaksi lukuvuodeksi kaupungin kansakoulujen varattomain oppilasten ruokintaa varten Anniskeluyhtiön voittovaroista 20,000 markkaa. Tästä summasta ovat kansakoulutarkastajain kesken tehdyn sopimuksen mukaan suomenkieliset kansakoulut saaneet 13,000 markkaa ja ruotsinkieliset koulut 7,000 markkaa. Mainitusta suomenkielisten koulujen osaksi tulleesta määrästä on tarkastajan laskelman mukaan myönnetty jokaiselle koululle avustusta koulun oppilasmäärän mukaan, ja on tarkoitus ollut, että kaksi oppilasta kultakin luokalta siten voisi saada maksuttoman ruuan. Kun lukuvuosi ei ole vielä läheskään lopussa ja kun tämä vuosi on ensimmäinen, jona puheenalainen ruokinta on ollut kansakouluhallinnon huolena, niin johtokunnalla ei voi olla kokemukseen perustuvaa tietoa siitä, onko täksi lukuvuodeksi myönnetty määräraha katsottava riittäväksi edes kipeintäkään tarvetta tyydyttämään. Jos sanottu määräraha, 13,000 markkaa, jaetaan suomenkielisten kansakoulujen oppilasmäärällä, sellaisena kuin se oli viime syyslukukauden alussa, niin tulee siitä jokaista oppilasta kohti 1 marka 57,8 penniä. Edellyttämällä että oppilasmäärän lisäys tulevan lukuvuoden alussa on yhtä suuri kuin viime syyslukukauden alussa eli 315, tulisi tarvittavan määrärahan lisäys ensi lukuvuodeksi olemaan $315 \times 1 \text{ mk } 57,8 \text{ penniä}$ eli siis 497 markkaa 7 penniä. Koska kuitenkin muutamista kouluista jo nyt on lausuttu toivottavaksi, että apua maksuttoman ruuan muodossa voitaisiin antaa jossakin määrin enemmän kuin tänä vuonna, ja kun työttömyys ja siitä aiheutuva taloudellinen ahdinko todennäköisesti tulee ensi lukuvuodenakin olemaan työväestössä suuri, saa Johtokunta kunnioittaen esittää, että kaupungin suomenkielisten kansakoulujen varattomain oppilaiden ruokintaa varten tulevaksi lukuvuodeksi myönnettäisiin 15,000 markkaan korotettu määräraha.“

Valiokunta on kaikissa muissa kohdin yhtynyt suomenkielisten kansakoulujen Johtokunnan esittämään ehdotukseen, paitsi että valiokunta ei ole katsonut voivansa puoltaa edellä mainittua veistonopettajain Kankaan ja Ojan-teen tekemää hakemusta. Epäävän kantansa perustelemiseksi saa valiokunta huomauttaa, että tämän uuden yrityksen alote ei ole lähtenyt kansakoulujohtokunnasta, niinkuin pitäisi olla laita, jos suunnitellun yrityksen todellista tarvetta olisi ollut olemassa, sekä että ehdotettuihin kursseihin voidaan ottaa ainoastaan vähäinen luku poikia.

Hakemukset N:ot 18—24 ovat olleet *Kasvatustalutakunnan* valmistelevasti käsiteltävinä. Mainittu lautakunta on näistä hakemuksista antanut seuraavan lausunnon:

„Ensinnäkin katsoo Kasvatuslautakunta olevan huomauttaminen, että yhteiskuntamme pohjakerroksissa yhä yleisemmiksi käyneet auttamattomat olot ovat saaneet aikaan, että kaupunki ei voi rajoittaa nuorison kasvatusta tarkoittavia toimenpiteitään ainoastaan tarpeellisten koulujen perustamiseen ja voimassapitoon näihin kansankerroksiin kuuluvia lapsia varten, vaan on sen myös pakko ottaa täyttääkseen erinäisiä muita tehtäviä, jotka säännöllisissä oloissa kuuluisivat kodeille. Tämän mukaisesti onkin kaupunki, paitsi että se on pannut melko suuria kustannuksia jo laiminlyötyjen ja pahatapaisten lasten kasvatukseen, useana vuonna myös kannattanut sellaisille lapsille tarkoitettuja laitoksia, jotka, vaikkeivät vielä olekaan joutuneet harhateille, kuitenkin ovat tarvinneet tehokkaampaa kasvatusta kuin kotona on tullut heidän osakseen. Ilmeistä onkin, että mitä paremmin hoidetaan sellaisia lapsia, jotka eivät vielä ole pahatapaista, mutta jotka katuelämän houkutuksille alttiina ollen helposti voivat siksi tulla, sitä pienempi on pahatapaisten lasten luku oleva ja sitä pienemmät myös kustannukset heidän ohjaamisestaan oikealle tolalle. Hyvätapaisten lasten suojelemista täytyy sentähden pitää ainakin yhtä tärkeänä suojelukasvatuksen puolesta kuin eksyneiden opastamista.

Mitä sitten tulee niihin hakemuksiin, jotka on lähetetty Kasvatuslautakuntaan lausunnon antamista varten, kohdistuvat ne kaikki kasvatustyön suojelemaan puoleen, ja täytyy suunniteltuja toimenpiteitä pitää sopivina oleellisessa määrässä täydentämään ja helpottamaan Kasvatuslautakunnan omaa työtä. Eri hakemuksista mainittakoon lisäksi seuraavaa.

Professorinrouva Hanna Waseniuksen y. m. hakemus tarkoittaa vanhempain lasten suojelukasvatustyön aikaansaamista Fredriksbergissä, mihin köyhimmät työväenperheet mielellään pyrkivät asettumaan halvempain vuokrain vuoksi. Samojen henkilöiden osottama harrastus esikaupungin kovaosaisia lapsia kohtaan on jo saanut aikaan lastenseimen, jota paitsi kansanlastentarha on siellä ollut toimessa jo useita vuosia ja niinikään saanut kannatusta Anniskeluyhtiön voittovaroista. Mainituille laitoksille anotuista avustuksista aikaisemmin antamissaan lausunnoissa on Kasvatuslautakunnalla ollut tilaisuutta huomauttaa, mistä syystä erittäinkin tämän esikaupungin lapset kaipaavat erikoista huolenpitoa kunnan puolelta. Nyt hankkeissa olevia isompain lasten kasvatusta tarkoittavia toimenpiteitä niinikään täytyy pitää pakottavan tarpeen vaatimina, minkätähden Kasvatuslautakunta katsoo olevan harvaimmin puoltaminen anottua apurahaa.

Helsingin Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen anomus. Vaikka kaupungissa jo on lastenseimiä ja kansanlastentarhoja varsinaista kansakouluikää nuorempia lapsia varten sekä työhuoneita, kesätyöskentelyä, kesäsiirtoloja y. m. kansakoulua käyviä lapsia varten, ei sanottavasti mitään ole tehty niiden lasten hyväksi, jotka omasta ehdostaan tai vanhempainsa tahdosta ovat

jääneet kansakoulun kasvattavaa vaikutusta vaille. Näiden yhteiskunnan säärittävimpäin kovaosaisten lasten on sentähden suorastaan ollut pakko toimettona kierrellä kaupungin katuja ja toreja sekä elättää itsensä kerjuulla tai sanomalehtiä ja pikkurihkamaa myymällä, mikä ei myöskään ole muuta kuin peiteltyä kerjuuta. Tarkkoja numerotietoja tuollaisten lasten luvusta ei ole esitettävissä, mutta jo kansakoulujen vuosikertomuksista näkyy, että sen täytyy olla melko suuri. Mainittujen kertomusten mukaan jäi lukuvuonna 1912—1913 kaupungin kansakouluista pois kokonaista 420 lasta, niistä 226 ilman pätevää syytä. Kun tällaisten koulusta pois jääneiden lasten luku on edellisinäkin vuosina ollut sangen suuri, on oletettavissa, että toimettonain lasten ja katupoikain lauma vuosittain lisääntyy ainakin kahdellasadalla lapsella, jotka eivät ole suorittaneet oppikurssia kaupungin kansakouluissa, joten koko se kouluikäisten lasten lauma, jonka nykyään pitäisi käydä kansakoulua, mutta joka ei sitä tee, on arvioitavissa 800—1,000:ksi. Nämä lapset, joiden kotiolot tavallisesti ovat huonoimmat, joutuvatkin yleensä pian sen jälkeen, kun siten ovat erottautuneet koulun kasvattavan vaikutuksen alaisuudesta, harhateille ja niinikään täyttävät kasvatuslaitoksia enemmän kuin välittömästi kouluista ilmoitetut oppilaat. Useimmat poliisin siveellisyys- ja etsivän osaston kirjoissa olevat alaikäiset niinikään kuuluvat näihin onettomiin. Vuonna 1913 oli tuollaisia siveellisyysosastolla käytettyjä lapsia 55 ja etsivän osaston rikoksista pidättämiä alaikäisiä 35 sekä nuoria henkilöjä kokonaista 154.

Että jotakin on tehtävä puheenalaisten lasten ja nuorukaisten hyväksi, on jo kauan ollut Kasvatuslautakunnalle selvillä, mutta tarpeellisten vapaaehtoisten voimain puutteessa Lautakunta ei ole voinut tähän asti mitään saada aikaan. Työala on nimittäin niin laaja ja tässä puheena olevain lasten luku niin suuri, että tehokkaita kasvatustoimenpiteitä heihin nähden ei ole ajateltavissakaan, ellei ole käytettävänä runsaita asiaa harrastavia vapaaehtoisia työvoimia, jota paitsi tietysti on tarpeen sopivia toiminnan johtajia ja ammattitaitoisia veiston ja käsityönopettajia. Tähän katsoen näyttää N. M. K. Y. enemmän kuin muut yhdistykset omaavan edellytyksiä tämän laatuiseen kasvatustyöhön. Yhdistykseen kuuluu nimittäin erityinen poikaosasto, ja sanomalehtimyyjätkin on koottu klubiksi. Yhdistyksen jäsenet ovat siis jo tottuneet tällaiseen työhön ja eräs yhdistyksen toimihenkilöistä, poikaosaston sihteeri, on Englannissa ja Amerikassa perehtynyt Nuorten Miesten Kristillistä Yhdistystä vastaavain yhdistysten työhön, erittäinkin mikäli poikajärjestöjä koskee.

Tähän tosin huomautettanee, että tällaisen meillä varsin uuden kasvatustyön käyntiinpanoon heti pyydetään verraten suurta rahamäärää. Mutta toiselta puolen ei saa unohtaa, että tässä on kysymyksessä tärkeä, liian kauan sivuutettu yhteiskuntatehtävä sekä että puheenalaisilla kasvatustoimenpiteillä

on onnistumisen toiveita ainoastaan siinä tapauksessa, että ne voidaan ulottaa kaikkiin, joista nyt on puhe. Jos mainittava osa katupojista jää suunnittelun työn ulkopuolelle, pysyvät he edelleen „määrävinä“ kaduilla ja tekevät kaikkensa tämän työn estämiseksi. Tunnettuahan on, että tuollaiset vanhemmat katupojat mielellään harjoittavat yllytystyötä ja houkuttelevat kansakoulupoikiakin joukkoonsa toimittamaan asioita, joista on syytä pelätä jälkilaskuja seuraavan. Kun sentähden, niinkuin jo mainittiin, nyt on saatavana sekä asiantuntevaa johtoa että riittäviä työvoimia Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen suunnittelemaan työhön, olisi tätä työtä avustettava niin, että se heti voisi alkaa niin laajassa mitassa, kuin yhdistys on katsonut suotavaksi, ja toivoo Kasvatuslautakunta, että Kaupunginvaltuusto voisi yhdistykselle myöntää koko pyydetyn rahamäärän. Jollei tämä kuitenkaan kävisi laatuun, mikä olisi valitettava asia, vaan anotusta rahamäärästä täytyisi tinkiä, kävisi ehkä tällä kertaa poistaminen Sörnäsän kaupunginosassa aiottua työtä varten tarkoitettut menoerät, minkä ohessa johtajalle pyydetyn palkan, hänen työnsä vähenemisen johdosta, ehkä kävisi alentaminen neljästä kolmeen tuhanteen markkaan. Omasta puolestaan Kasvatuslautakunta kuitenkin katsoo olevan hartaimmin suositteleminen yhdistystä saamaan apurahaa työllensä koko sen laajuudessa.

Kotikasvatusyhdistys. Paitsi niitä tarkoituksia varten, joiden edistämiseksi yhdistykselle viime vuonna myönnettiin apuraha, on se nyt anonut 2,000 markkaa kurssien toimeenpanemiseksi nuoria äitejä ja lastentyttöjä varten. Kun kuitenkin tuollaisten kurssien valvonta, jos niitä varten kannatusapua myönnetään, lienee Terveystoimikunnan asia, ei Kasvatuslautakunnalla ole ollut aihetta lausua mieltänsä hakemuksen tästä puolesta, ja on Lautakunta sentähden samoilla perusteilla kuin sen viimevuotisessa lausunnossa mainittiin vain suositellut yhdistystä saamaan sen varsinaisiin tarkoituksiin anotun 3,000 markan apurahan.

Arbetets Vänner sekä sen Sörnäsän ja Läntinen haaraosasto. Valko-Nauha. Näiden yhdistysten hakemuksista, jotka ovat samallaiset kuin viime ja edellisinä vuosina tehdyt, on Kasvatuslautakunnalla useasti ennen ollut tilaisuus lausua mielensä, ja voi Lautakunta sentähden, mikäli nyt avustettavia tarkoituksia koskee, rajoittua vain viittaamaan noihin lausuntoihin. Samoin kuin viime vuonna on Arbetets Vänner emäyhdistys tälläkin kertaa anonut korotettua apurahaa, mutta Kasvatuslautakunta katsoo samoilla perusteilla kuin silloinkin olevan esittäminen Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi, onko riittävää aihetta tuollaiseen korotukseen olemassa.

Sitä vastoin katsoo Kasvatuslautakunta voivansa ilman muuta puoltaa Arbetets Vänner yhdistyksen Sörnäsän ja Läntistä haaraosastoa eli oikeammin sen vanhaa toimikuntaa (samaa, joka on kurssit aikaisemmin toimeenpannut) saamaan anomansa korotukset, eli 1,200 ja 2,500 markasta 1,500 ja

700 markkaan, siihen nähden että yhdistyksen Sörnäsin haaraosaston kurssit vat laatuaan ainoat koko tässä laajassa esikaupungissa sekä että Läntisen aaraosaston viime kesäisistä kurseista oli, vaikkei vuokraa tarvinnut makaa, kustannuksia kaikkiaan Smk 2,720: 84, josta määrästä haaraosaston itsensä äytyi suorittaa Smk 220: 84.

Niinikään on Lautakunta katsonut voivansa suosittaa Valko Nauha yhdistykselle myönnettäväksi korotettua apurahaa yhdistyksen molempia lastenurvakoteja varten siihen lisääntyneeseen merkitykseen nähden, minkä näiden cotien täytyy katsoa saaneen Helsingin suojelukasvatustyössä.“

Kotikasvatusyhdistykselle on valiokunta puoltanut myönnettäväksi saman avustumäärän kuin viime vuonna siihen tarkoitukseen, jota aikaisemminkin on voittovaroista myönnetyllä apurahalla kannatettu, jota vastoin yhdistyksen aikomaa uutta toimialaa — kurssien toimeenpanemista nuoria äitejä ja lastentyttöjä varten — ei ole tällä kertaa katsottu olevan kannattava apurahalla.

Professorinrouva Hanna Waseniuksen y. m. hakemusta määrärahan myöntämisestä lastenkaitijan palkkaamiseksi Fredriksbergiin ja erinäisten työskentelyjen kustantamiseksi lapsille on valiokunta katsonut olevan tällä kertaa ehdottaminen evättäväksi. Hakijain esittämä ohjelma näyttää liian laajalta ollakseen menestyksellä toteutettavissa; hakijain perustamalla yhdistyksellä itsellään ei ole minkäänlaisia varoja, esimerkiksi jäsenmaksuilla koottuja, eikä tietoa ole annettu niiden lasten luvusta, joille työskentelyä hankittaisiin. Näin ollen ja kun Nuorten Miesten Kristilliselle Yhdistykselle ehdotetaan myönnettäväksi verraten runsasta avustusta sen toimeenpaneman suojelukasvatustyön edistämiseksi, josta työstä tällä yhdistyksellä jo on tarpeellista kokemusta, sekä kun lämän työn ehkä käynee ulottaminen Fredriksbergiin, on valiokunta, katsonut tällä kertaa olevan puoltaminen apurahaa ainoastaan viimeksi mainitulle yhdistykselle. Muutoin on valiokunta yhtynyt Kasvatuslautakunnan ehdotukseen.

N:ojen 25—45 kohdalla mainituista hakemuksista on *Terveydenhoitolautakunta* lausunut seuraavaa:

„*Terveystoimisto veneristen tautien ehkäisemiseksi*, jolla aikaisemmin on ollut 7,000 markan apuraha, on täksi vuodeksi anonut ainoastaan 5,000 markan apurahaa, joka annettaisiin avustukseksi niille prostitueeratuille, jotka vielä tahtovat ja voivat nousta. Tämän apurahan myöntämistä saa Lautakunta puoltaa samoilla perusteilla, joita Lautakunta on aikaisemmin Terveystoimiston hakemusten johdosta esiintuonut.

Suomen Eläinsuojeluyhdistys on aikaisemmin nauttinut 500 markan apurahaa, mutta on nyt anonut avustuksen korottamista 700 markkaan, koska yhdistyksen työ „vuosi vuodelta laajenee“. Lautakunta ei kuitenkaan katso

yhdistyksen täten esiintuoneen riittävää syytä avustuksen korottamiseen, minkätähden Lautakunta voi puolta ainoastaan aikaisemmin myönnettyä avustumäärää.

Helsingin Uimaseura, jonka apuraha viime vuonna oli 3,000 markkaa, on, syystä että seuran aikomain kuivalla-uinnin opetuskurssien, jotka ovat osottautuneet erinomaiseksi uimataidon harrastuksen herättämiskeinoksi ja joita kursseja seura sentähden aikoo ulottaa lukuisampiin luokkiin kaupungin kouluissa, laskettu tuottavan seuralle lisämenoja noin 1,200 markkaa, anonut, että apuraha tänä vuonna korotettaisiin 4,000 markkaan. Siihen nähden että seuran hyödyllinen toiminta siten voisi edelleen kehittyä, saa Lautakunta puoltaa tätä hakemusta.

Suomen Terveystenhoitoyhdistys, joka tosin aikaisemmin, mutta ei viimeksi kuluneina vuosina, on saanut apurahaa puheenalaisista varoista, on ilmoittanut aikovansa ensi keväänä toimeenpanna varhaisen lapsuusiän terveydellistä vaalintaa ja terveydenhoitoa valaisevan näyttelyn osin Dresdenissä vuonna 1911 toimeenpannun terveyshoidollisen näyttelyn, osin myös Charlottenburgissa Kaiserin Augusta-Viktoria-Hausissa paraikaa valmisteilla olevan lasten terveyshoidollisen näyttelyn malliin. Voidaksen toteuttaa näyttelyhankkeensa, joka tietenkin on suunniteltu vaatimattomaan mittakaavaan, on yhdistys, ilmoittaen sille luvatus varsin hyvillä ehdoilla jäljennöksiä useimmista Charlottenburgiin kootuista valokuvista, värillisistä kuvista y. m., anonut 7,000 markan määrärahaa, josta 5,000 markkaa käytettäisiin näyttelyesineiden hankkimiseen ja 2,000 markkaa näyttelyn järjestämiseen ja hoitoon. Näyttelystä, joka sittemmin sopisi muuttaa niihin maamme kaupunkeihin, jotka ovat halukkaat sen vastaanottamaan, on yhdistys laskenut olevan kustannuksia kaikkiaan 8—10,000 markkaa. — Puheenalainen yhdistys ei kuitenkaan ole aikaisemmassa toiminnassaan osottanut sitä virkeyttä ja tarmoa, mikä Lautakunnan mielestä on tarpeellinen edellä mainitun laatuisen näyttelyn aikaansaamiseksi ja toimeenpanemiseksi, minkätähden yhdistyksen hakemus on Lautakunnan mielestä evättävä.

Maitopisara-yhdistyksellä on aikaisemmin ollut 8,000 markan apuraha, mutta nyt se anoo 12,000 markkaa. Korotuksen syyksi mainitaan, että yhdistyksen hoidokkiluku on vuosi vuodelta kasvanut, että yhdistyksellä on ollut vakavia taloudellisia vaikeuksia voitettavana, syystä ettei yhteiskunnan kaikkia jäseniä ole voitu saada harrastamaan yhdistyksen pyrintöjä siinä määrin, että tekisivät yhdistyksen hyväksi rahallisia uhrauksia, ja että yhdistyksen tulot vuonna 1913 olivat erinäisten seikkain johdosta noin 2,700 markkaa 1912 vuoden tuloja vähemmät. — Yhdistyksen tarkoituksiperä, terveellisen ja riittävän ravinnon hankkiminen pienille lapsille, joilla ei ole tilaisuutta saada äidinmaitoa taikka jotka saavat sitä riittämättömässä määrässä, on erällä muilla paikkakunnilla kunnan asia. Jos Helsingin kunta

ottaisi tämän asian huolekseen, kävisi se epäilemättä kaupungille paljon kalliimmaksi, kuin jos tarmokas yhdistys, semmoinen kuin Maitopisara, hoitaa sen. Tähän ja yhdistyksen kannatusta ansaitsevaan toimintaan katsoen saa Lautakunta kunnioittaen ehdottaa, että yhdistyksen anoma 12,000 markan apuraha myönnettäisiin.

Mooseksenuskaisen seurakunnan kesäsiirtola, joka viime vuonna sai 1,000 markan apurahan, on nyt anonut 2,000 markan apuraha. Tämän perustelemiseksi esitetään, että on nykyään puolisensataa varatonta lasta, joiden olisi aivan välttämätöntä saada ensi kesänä oleskella maalla, erittäinkin kun useat heistä sairastavat keuhkokatarria, joka helposti voi muuttua vaarallisemmaksi keuhkotaudiksi; että useimmat Helsingin mooseksenuskolaisseurakunnan jäsenet ovat varattomia ja heidän sairas- ja apukassansa usein miltei tyhjät, minkätähden seurakunnan taholta ei ole mainittavaa apua odotettavana kesäsiirtolan menoihin, jotka ovat nousseet 4,000 markan vaiheille. Näistä syistä katsoo Lautakunta olevan puoltaminen myöntymistä hakeemukseen.

Vilhelminkaodin johtokunnan anomusta saada saman määräinen apuraha kuin viime vuonna, eli 1,500 markkaa, pyytää Lautakunta puoltaa, sillä edellytyksellä että kotiin samoin kuin tähänkin asti otetaan hoidokkeja etusijassa Helsingistä.

Risatautisten lasten parantola, joka viime vuonna ja sitä ennenkin on saanut 1,500 markan vuosiavustuksen, on anonut apurahan korottamista 3,000 markkaan. Siinä tapauksessa että tähän myönnyttään, sitoutuu yhdistys ensi kesänä maksutta luovuttamaan kahdeksan sijaa parantolasta Helsingin Vai-vaishoitohallituksen ehdottamille potilaille. Sen ohessa mainitsee yhdistys aikovansa pitää parantolaa avoimna hiukan kauemmin kuin edellisenä vuonna eli kesäkuun 1 päivästä lokakuun 1 päivään, ehkäpä myöhempäänkin, jos varat sallivat. — Siihen nähden että puheenalaista laatua olevan parantolan menot ovat verrattavissa sairaalan menoihin ja siis 8:sta potilaasta nousevat melko suureen määrään ja että näiden risatautisten hoitokustannukset, siinä tapauksessa että kunta ottaisi heidät hoitaakseen, nousisivat koko lailla suurempaan määrään kuin anottu määräraha, katsoo Lautakunta olevan puoltaminen anottua korotettua määrärahaa, varsinkin kun sitä perustelee yhdistyksen sitoumus vastaanottaa 8 risatautista lasta entisen määrän 6 sijasta.

Keräystoimikunta vähävaraisten keuhkotautisten hyväksi on anonut aikaisempaa 3,000 markan suuruista apurahaansa kuluvana vuonna korotettavaksi 2,000 markalla toisen sellaisen kylpylaitoksen rakentamiseksi, jota toimikunta nykyään pitää voimassa Kalliossa Kristiinankadun 4:ssä, sekä uuden laitoksen voimassapitoon 3,000 markkaa. Toimikunta edellyttää nimittäin, että Eerikin- ja Abrahaminkadun seutuun sijoitetusta uudesta kylpylaitoksesta olisi suurta hyötyä, siihen nähden että nykyistä kylpylaitosta

on paljon käytetty ja se on toiminut menestyksellä. — Mutta koska maksuttomien kylpyjen antamista ei suinkaan käy pitäminen parhaana tuberkuloosin vastustamiskeinona, ei Lautakunnan enemmistö ole katsonut voivansa puoltaa toimikunnalle annettavaksi suurempaa apurahaa kuin sillä tähän asti on ollut. — Eräs vähemmistö Lautakunnassa on, siihen suureen profylaktiseen merkitykseen nähden, mikä kylyillä täytyy katsoa olevan ruumiin vahvistamiseksi vastustamaan tauteja, tuberkuloosi niihin luettuna, tahtonut toimikunnalle aikaisemmin nauttimansa 3,000 markan apurahan lisäksi myöntää nyt pyydetyn 3,000 markan lisäävustuksen toisen kylpylaitoksen voimassapitoon, mutta ei määrärahaa laitoksen rakennuttamiseen, koska toimikunnalla on katsottu olevan riittävästi omia varoja siihen tarkoitukseen.

Convalescenthem-Toipumakoti yhdistyksen toimikunnan anomaa 7,000 markan apurahaa saa Terveystoimikunta puoltaa samoilla perusteilla kuin edellisenäkin vuonna, sillä ehdolla että yhdistys vuoden umpeen pitää tarjona ainakin 10 maksutonta sijaa Helsingin sairaaloista poistetuille ja kunnan kirjoissa oleville varattomille naispuolisille potilaille.

Lastenhoidon edistämisyhdistys on anonut, että sen apuraha korotettaisiin 17,000 markasta 36,000 markkaan, josta määrästä 33,000 markkaa käytettäisiin yhdistyksen yleisiin tarkoituksiin ja 3,000 markkaa apumaksuksi Pippingskjöldin turvakodin voimassapitoon ja korjauksiin. Anomuksensa perustelemiseksi yhdistys mainitsee, että sillä on varmoja tuloja noin 21,000 markkaa, jota vastoin sen menot kaikkiaan 65 huonohoitoisen tai kodittoman lapsen elatuksesta kahdessa lastenmajalassa, kahdesta lastenseimestä kaikkiaan 75 lasta varten, joiden äidit työskentelevät kodin ulkopuolella, Pippingskjöldin turvakodista, jossa vuoden varrella noin 80 turvatonta äitiä pienine lapsineen saa tyyssijan, maidon jakamisesta 100—150 lapselle päivittäin, tarvitsevain kasvattilasten elätteelleannosta, lääkkeitä ja vaatteista sekä vihdoin yhdistyksen asettaman lastenhoidon opastajattaren palkkauksesta nousevat ainakin 57,500 markkaan. — Yhdistyksen tärkeää ja laajaa toimintaa silmälläpitäen saa Lautakunta puoltaa anottua määrärahaa.

Hammaslääkäri Axel Aspelund, joka nyttemmin on yksin ottanut hoitoonsa yhteisesti hammaslääkäri Th. Weberin kanssa avaamansa *kansakouluhammasklinikan*, jonka voimassapitoon Kaupunginvaltuusto viimeksi myönsi 10,000 markan apurahan, on anonut tämän avustuksen korottamista 15,000 markkaan, jotta klinikka, jossa nykyään annetaan järkipiperäistä hammashoitoa lähes puolelle Helsingin kansakoululapsista ja jonka vuosimenot nousevat 11,000 markan vaiheille, saisi tilaisuuden hoitaa vieläkin lukuisampia lapsia ja maksaa hammaslääkäreille paremman palkkion kuin nykyään maksetun 4 markkaa tunnilta. — Terveystoimikunnan enemmistö ei ole katsonut voivansa hammaslääkäri Aspelundille puoltaa entistä runsaampaa avustumäärää, mutta eräs Lautakunnan vähemmistö on puoltanut hänelle myön-

ettäväksi 13,000 markkaa, koska hammasklinikan voimassapitokustannukset nykyään ylittävät sille myönnetyn apurahan määrän ja tulevat niinkemään vieläkin suuremmassa määrässä, jos klinikan toimintaa laajennetaan, niinkuin suotava olisi.

Viitaten urheilun kasvattavaan merkitykseen ja erikoisesti luistinurheilun virkistävään vaikutukseen on *O. Y. Suomalainen luistinrata*, joka on havainnut kouluoppilaiden varattomuuden usein estävän opettajia vaihtamasta useinkin altaissa ja huonosti tuulluutetuissa huoneistoissa pidettyjä voimisteluharjoituksia, luisteluun, anonut 2,500 markan apurahaa sekä sitonut sallimaan Helsingin kaupungin kaikkien suomen- ja ruotsinkielisten kansakoulujen oppilaiden koulupäivinä asianomaisten opettajain johdolla voimistelutunneillaan maksutta käyttää yhtiön luistinrataa erityisen ohjelman mukaan; niiden kilpailujen lisäksi, joita yhtiö on Kisa-Veikkojen keräyksellä kahtena edellisenä vuonna toimeenpannut 3 ja 4 luokkain oppilaille, toimeenpanemaan kilpailuja 1 ja 2 luokkain poikaoppilaille; bandy-peliä varten pitämään kunnossa erityistä rataa, jolla toimeenpantaisiin kilpailuja, josta nuorisolle haluaa, sekä suomaan Helsingin kaikkien oppikoulujen oppilaille oikeuden 10 pennin kertamaksusta voimistelutunneillaan käyttää yhtiön rataa. Avustuksen saamiseksi esitetään lisäperusteluksi, että kansainvälisten sääntöjen mukaan maailmanmestaruus- y. m. kilpailuja, jotka ovat rahallisesti tuottavia, ei käy toimeenpaneminen muualla kuin *O. Y. Helsingin Luistinklubin* radalla, mikä seikka tuntuvasti ehkäisee yhtiön toiminnan menestymistä, minkätähden yhtiö, siihenkin nähden että rata näyttää olevan suuren tarpeen vaatima, siitä päättäen että tuhannet luistelijat sitä käyttävät, on katsonut olevan anominen apurahaa. — Tämän johdosta saa Lautakunta huomauttaa että, vaikka Lautakunta kaikin puolin tunnustaa luistinurheilun suuren terveydellisen merkityksen ja myös on sitä mieltä, että on kunnan asia niin menetellä, että tilaisuutta tämän urheilun maksuttomaan harjoitukseen hankitaan kansakoululapsille, on Lautakunta kuitenkin sitä mieltä, että kansakoululapset vain vähäpätöisessä määrässä saisivat tilaisuutta käyttää hyväkseen yhtiön tarjoutua maksuttomaan luisteleamiseen, minkätähden Lautakunta katsoo yhtiön tarjouksen olevan hylättävä.

Turva-laitoksen johtokunta on, ilmoittaen että sen omistaman, Yläneen pitäjässä sijaitsevan juoppojen turvakodin nyttemmin on ottanut hoitoonsa Raittiuden Ystävien yhdistys, joka aikoo laajentaa turvakotia ja järjestää sen uudenaikaiselle ja tarkoituksenmukaiselle kannalle, anonut, että kaupunki antaisi laitokselle 10,000 markan vuosiavustuksen sitä vastaan että laitoksessa varataan ainakin 10 vapaasijaa Helsingin kaupungista kotoisin oleville alkoholisteille. — Kun kokemusta laitoksen kyvystä uudestijärjestettynä täyttää tehtävänsä ei vielä ole olemassa, ei Terveystieteiden lautakunta katso voivansa puoltaa sille myönnettäväksi näin suurta apurahaa, vaan pyytää, siihen kat-

soen että mainitun laatuinen laitos kuitenkin on sangen tärkeä, puoltaa sille myönnettäväksi 5,000 markan apurahaa, sillä ehdolla että laitoksessa varataan 5 vapaasijaa vuosittain Helsingin kaupungista kotoisin oleville alkoholisteille.

Naisvoimisteluseura Säkenet, joka ilmoittaa olleensa olemassa vuodesta 1900 lähtien ja koettaneensa levittää voimistelun harrastusta naispuolisen työväestön keskuuteen, on anonut 500 markan apurahaa, josta käytettäisiin 200 markkaa stipendeiksi kahdelle yhdistyksen jäsenelle, jotta näillä olisi tilaisuus Tampereen voimistelunjohtajakursseissa ensi kesänä oppia johtamaan voimistelua ja leikkejä, 150 markkaa yhdistyksen harjoitushuoneiston vuokraan ja 150 markkaa yhdistyksen kolmen johtajan palkkaukseen, 50 markkaa kullekin. Johtajain mainitaan jo toistakymmentä vuotta harjoittaneen toimintaansa korvauksetta. — Yhdistyksen hyvään tarkoitukseen nähden pyytää Lautakunta puoltaa anottua määrärahaa.

Helsingin Atleettiklubi ilmoittaa 23-vuotisen toimintansa aikana aina saaneensa taistella taloudellisia vaikeuksia vastaan ja klubiin kuuluvan henkilöitä väestön syvistä riveistä, jotka eivät kykene maksamaan runsaita jäsenmaksuja, minkä ohessa klubi mainitsee onnistuneensa esimerkillään herättämään muissa yhdistyksissä harrastusta atleetiikkaan siinä määrin, että Tukholman Olympialaisissa kisoissa vuonna 1912 suomalaiset olivat täydellisesti vallitsevina painissa, ja että yhdistys nyt on pakottavassa taloudellisen avustuksen tarpeessa, erittäinkin Berlinissä vuonna 1916 toimeenpantavia Olympialaisia kisoja silmälläpitäen. Tämän johdosta on klubi anonut 3,000 markan apurahaa. — Atleetiikkaa terveydenhoitokannalta katsoen on Lautakunta sitä mieltä, että se yksipuolisuudellaan ja lioitteluillaan usein voi enemmän vahingoittaa kuin hyödyttää harjoittajainsa terveydentilaa, eikä sentähden katso voivansa puoltaa klubin anomusta.

Idrottsföreningens Kamraterna, joka ilmoittaa voivansa kantaa jäseniltään vain ylen vähäisiä maksuja, minkätähden sen toiminta onkin käynyt mahdolliseksi ainoastaan parien arpajaisien avulla, on, koska yhdistys ei enää voi toivoa saavansa arpajaislupaa, anonut 1,000 markan apurahaa voidakseen jatkaa toimintaansa, joka käsittää voimistelua, yleistä urheilua, jalkapalloa, bandyä, lawntennistä, luistelua ja hiihtoa. — Kun tämän yhdistyksen jäsenet, mikäli Lautakunnalle on ilmoitettu, enimmältä osalta kuuluvat yhteiskunnan varakkaampiin luokkiin, ei Lautakunta katso puheenalaisista varoista olevan myönnettävä avustusta yhdistykselle.

Sörnäsin Nuorten Naisten Kristillisen Yhdistyksen toimikunta on anonut 3,000 markan apurahaa tarpeellisen hoidon ja levon hankkimiseksi maaseudulla heikoille naistyöläisille ja työläisvaimoille. Toimikunta väittää nimitäin havainneensa, että useimpain naistyöläisten täytyy kovan taudin jälkeen kohta sairaalasta päästyään ryhtyä työhön toimeentulon saadakseen. Tämä työ menee tavallisesti yli heidän heikontuneiden voimainsa, mistä on seurauk-

sena pitkällinen, usein elinkautinen heikkoudentila, taudin uusiutuminen tahi herkkyyks muille taudeille, esim. tuberkuloosille. Maalle lepäämään tarvitsee niiden työläisnaisten päästä, jotka ovat liikarasittuneet tahi myös taudin johdosta heikontuneet, samaten työläisvaimojen, jotka saataisiin varjelluiksi mur- tumasta, jos saisivat raitista ilmaa ja vahvistavaa ravintoa. — Yhdistyksen toiminnan tärkeys antaa Terveystenhoitolautakunnalle aihetta mitä hartaimmin kannattaa tätä apurahananomusta, erittäinkin kun yhdistyksen omat varat, luotettavan tiedonannon mukaan, ovat erittäin niukat ja suurin osa sen jäse- nistä kuuluu yhteiskunnan vähävaraisiin.

Helsingin Naisvoimistelijat niminen yhdistys on anonut sille viime vuonna myönnettyä 500 markan apuraha korotettavaksi 300 markalla, jotta yhdistys voisi palkata kaksi opettajaa — kumpaisenkin 300 markalla — toisen pääasiallisimmin lasten ja toisen aikuisten urheilu- ja voimisteluharjoituksia varten ja jotta leikkien ja voimistelun opetusta voitaisiin antaa joka ilta kesäkuukausina. — Yhdistyksen harrastus toimintaansa ansaitsee Lautakun- nan mielestä kaikkea tunnustusta, minkätähden Lautakunta puoltaa yhdistyk- sen anomaa korotettua apuraha.

Helsingin Kisa-Veikot ovat anoneet, että yhdistykselle viime vuonna myönnetty 1,000 markan apuraha tänä vuonna korotettaisiin 3,000 markkaan, josta määrästä 1,000 markkaa käytettäisiin vuokraan, voimistelu- ja urheilu- harjoitusten järjestämiseen 11—15 vuotiaille kansakouluoppilaille, johtajan palkkaamiseen ja urheiluvälineiden hankkimiseen, palkinnoiksi 600 markkaa, yleisesti käytettävään urheiluvälineiden hankkimiseen 500 markkaa ja samal- laisten välineiden hankkimiseen yhdistyksen vähävaraisille jäsenille 900 mark- kaa. — Siihen erikoiseen virkeyteen nähden, jota yhdistys on toiminnassaan osottanut, ja kun yhdistys aikoo toimintaansa yhäkin laajentaa sekä sen jäsen- ten yhdistyksen tarkoituksiin suorittamat maksut luultavasti ovat varsin pienet, saa Lautakunta kunnioittaen ehdottaa yhdistyksen anomukseen myönnyttäväksi.

Sittenkun *Voimistelu- ja Urheiluseura Jyry* oli Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä anonut 1,000 markan apuraha anniskeluyhtiön voitto- varoista voimistelu- ja urheiluharrastuksen levittämiseksi erittäinkin nuorem- man työväestön keskuuteen ja siten jäsentensä kasvattamiseksi kunnan kansalaisiksi, on Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunta lähetteessä viime maaliskuun 31 päivältä vaatinut Lautakunnan lausuntoa asiasta.

Tämän johdosta saa Lautakunta, siihen nähden, että yhdistys jo on ollut moniaita vuosia toimessa, että sen jäsenluku on runsaasti 500 ja sen toiminta ollut virkeätä ja tarmokasta, puoltaa yhdistykselle annettavaksi pyytämänsä apurahan.“

Näiden hakemusten johdosta saa valiokunta ilmoittaa voineensa yhtyä Terveystenhoitolautakunnan ehdotukseen kaikilta muilta kohdin, paitsi että mooseksenuskaisen seurakunnan kesäsiirtolalle on puollettu myönnettäväksi

1,500 markkaa Lautakunnan ehdottaman 2,000 markan määrän sijasta, joten valiokunnan ehdottama määrä 500 markalla ylittää viime vuonna myönnetyn vastaavan apurahan; että Lastenhoidon edistämisyhdistys, joka viime vuonna sai yleistä toimintaansa varten 18,000 markkaa, valiokunnan ehdotuksen mukaan saisi samaan tarkoitukseen 30,000 markkaa anomansa ja Terveystenhoitolautakunnan puoltaman määrän 33,000 markan sijasta; että Helsingin Kisa-Veikot saisivat saman määräisen apurahan kuin viime vuonnakin eli 1,000 markkaa sekä että Voimisteilu- ja Urheiluseura Jyrylle, jolle ei ole aikaisemmin annettu avustusta voittovaroista, mutta joka tänä vuonna on sitä anonut ja jolle Terveystenhoitolautakunta on puoltanut myönnettäväksi 1,000 markkaa, annettaisiin 500 markan apuraha. Nämä tinkimiset on tehty syystä että valiokunnankin ehdottamat apurahain määrät näyttävät riittävilta.

Hakemus N:o 46, *Raittiuden ja kansanterveyden edistämisseuran* tekemä, tarkoittaa 3,500 markan apumaksun saamista n. s. telttisiirtolain laittamiseksi tästä kaupungista kotoisin olevia poikia varten. Hakemuksessa mainitaan, että on aiottu ensi kesänä perustaa kaksi koesiirtolaa, esimerkiksi neljäätoista 11—13 vuotiasta oppilasta varten, joilla kumpaisellakin siirtolalla olisi oma opettajansa eli johtajansa. Lomasiirtolain johtokunnan tulisi hankkia varusteet, sopivat johtajat, joiden mieluummin tulisi olla jonkin verran perehtyneitä maanviljelykseen, sekä yksissä neuvoin kansakoulujen johtajain kanssa valita siirtolain oppilaat. Ensimmäisten varusteiden hankinnasta sekä siirtolain voimassapidosta on laskettu olevan kustannuksia hakemuksessa mainittu määrä, josta 2,000 markkaa käytettäisiin tarpeelliseen kaluston hankkimiseen. On arveltu siirtolain jäsenten voivan tuntuvassa määrässä itse hankkia elatuksensa kesäloman aikana. Tarvitsevathan läänin maanviljelijät kesäiseen aikaan sangen paljon juuri sen laatuista tilapäisiä työvoimia, joita siirtoloista olisi saatavana. Ajatus että siirtolain jäsenet ottaisivat osaa töihin semmoisiin kuin juurikasvimaiden perkaukseen, heinäin ja viljan korjuuseen y. m. oli herättänyt myötätuntoa niissä maanviljelijöissä, joita asiassa oli puhuteltu, ja olivat nämä ilmoittaneet suostuvansa maksamaan puheenalaisista töistä tavallisen korvauksen. Se seikka että kustannukset yhtä kaikki kohoaisivat verraten suuriksi, johtuu siitä, että arvaamattomia menoja varsin todennäköisesti ilmestyisi. Ennenkuin tarpeellista kokemusta on saatu, ei oppilaiden oman työansion määrä ole tarkoin laskettavissa. Seuraavana vuonna kuitenkin kunkin telttisiirtolan kustannukset olisivat tuntuvasti huokeammat, koska tarpeelliset teltit kalustoineen olisivat olemassa ja kokemusta olisi saatu siitä, miten toiminta on sopivimmin ja halvimmalla järjestettävissä. Lopuksi on huomautettu, että tällä yrityksellä voisi tieteellisestikin kannalta olla jonkinlaista merkitystä. Jos tänä kesänä hankittaisiin 56 oppilaille tilaisuus 5 viikon aikana toimia ulkotöissä, voitaisiin telttisiirtola-oleskelun alkaessa ja päättyessä toimitetuilla tarkoilla mittauksilla ja punnitse-

misilla saada selville tämän kesänvieton vaikutus. Tarkastuksen vuoksi olisi saman arvoinen 56 lasta käsittävä ryhmä, jolla ei olisi tilaisuutta tuollaiseen kesänviettoon, koottava ja tulokset koululääkärien järjestettävä tilastollisesti. Saksassa saavutetut tulokset ovat osottaneet niin huomattavia ja ilmeisiä erotuksia, että vähintäkään epäilystä puheenalaisten toimenpiteiden tärkeydestä ei ole olemassa.

Mainiten että aika ei ole sallinut hankkia asianomaisen lautakunnan lausuntoa puheenalaisesta hakemuksesta, saa valiokunta hakemuksen johdosta lausua, että siinä mainitun yrityksen tosin täytyy katsoa tietävän kokeilemista, mutta että valiokunta kuitenkin, koska alote näyttää ansaitsevan huomiota, on katsonut voivansa puoltaa anotun määrärahan myöntämistä.

Suomen Olympialainen Komitea on anonut 10,000 markan apurahaa tilintekovelvollisuudella käytettäväksi siihen valmistelevaan harjoittelutyöhön, jota Suomen osanotto Berlinin Olympialaisiin kisoihin vuonna 1916 ehdottomasti vaatii. Ajan täpäryyden vuoksi ei tästäkään hakemuksesta ole voitu hankkia asianmukaista alustavaa lausuntoa, mutta valiokunta katsoo kuitenkin voivansa puoltaa 8,000 markan määrärahan myöntämistä puheenalaisen toiminnan hyväksi, jonka tarkoituksena on edistää urheilua ja ulkomailla näyttää mitä meillä on tällä alalla aikaansaatu ja joka sentähden näyttää kannatuksen arvoiselta.

Hakemukset N:ot 48—61 ovat *Sosiaalilautakunnan* valvonnan alaisten yritysten tekemät. Lautakunta on näistä hakemuksista antanut seuraavan lausunnon:

„*Helsingin Raittiusyhdistysten Keskustoimikunta* on anonut 43,460 markan määrärahaa, josta 1,000 markkaa käytettäisiin keskustoimikunnan sihteerin palkkaamiseen, 4,000 markkaa salakapakoimisen ehkäisemiseen ja loput jaettavaksi eräiden raittiusjärjestöjen kesken. Raittiustyön edistämiseksi on myönnetty kaikkiaan 5,000 markkaa vuonna 1912 ja 12,000 markkaa vuonna 1913, eikä näitä määrärahoja ole jaettu välittömästi eri raittiusyhdistysten kesken, vaan annettu edellä mainitun Keskustoimikunnan käytettäväksi, jotta siten saataisiin suurempaa keskitystä ja tehokkuutta yhdistysten herätys- ja valistustyöhön. Sekä Keskustoimikunnan että siinä edustettujen yhdistysten vuosikertomuksista kuitenkin näkyy, että yhdistysten toiminta tosin on eräillä tahoilla ollut vilkasta ja hedelmällistä, mutta toisilla tahoilla laimeata sekä kokonaisuutena katsottuna vaila päämäärästään tietoista, suunnitelmanmukaista järjestystä. Edeltäjänsä, Työväenasiain lautakunnan, tavoin on Sosiaalilautakuntakin sitä mieltä, että paikkakunnan raittiustyö on niitä yhteiskunnallisia toimintahaaroja, jotka etusijassa on otettava huomioon anniskelutarvoin jaossa sekä että Raittiusyhdistysten Keskustoimikunnan tulisi olla mainitun toiminnan johtavana elimenä. Samalla kun Lautakunta sentähden puoltaa määrärahan edelleen myöntämistä mainitulle toimikunnalle, ei Lautakunta

kunta kuitenkin ole katsonut voivansa puoltaa niin suurta rahamäärää kuin toimikunta on anonut, vaan ainoastaan 18,000 markkaa. Edellä lausuttuun nähden on Sosialilautakunta ollut sitä mieltä, että myönnettäessä määrärahoja juovutusjuomain väärinkäytön ehkäisemiseksi vastedes olisi pantava ehtoja, jotka olisivat omansa takaamaan eräiden määrättyjen tehtävien suorittamisen puheenalaisessa työssä ja saattamaan mahdolliseksi tähänastista luotettavamman tarkastuksen myönnettyjen varain käyttöön nähden. Aika ei kuitenkaan ole sallinut tässä yhteydessä Kaupunginvaltuustolle esittää ehdotusta tuollaisiksi ehdoiksi niin laajaan toimintaan nähden kuin raittius-työ on, mutta Lautakunta on ryhtynyt toimiin tuollaisen ehdotuksen aikaansaamiseksi ensi tilassa ja pyytää sentähden valtuutusta saada tällä kertaa vahvistaa puheenalaisien määrärahojen yksityiskohtaiset nautintaehdot, erittäinkin kun usein mainittu Keskustoimikunta tähän asti on saanut käyttää määrärahan ilman erikoisia ehtoja. Edellä lausuttuun nähden saa Sosialilautakunta esittää, että Helsingin Raittiusyhdistysten Keskustoimikunnalle myönnettäisiin 18,000 markan määräraha käytettäväksi raittius-työn edistämiseen Helsingissä ja sen esikaupungeissa Sosialilautakunnan siihen nähden panemin ehdoin.

Keski-Uudenmaan Raittiuspiiri, joka ei ole aikaisemmin saanut määrärahaa kaupungin juovutusjuomavoittovaroista, on anonut 1,000 markan apurahaa toimintansa kannattamiseksi tässä kaupungissa ja sen lähimmissä naapurikunnissa. Kun Sosialilautakunta on ollut sitä mieltä, että puheenalaisen järjestön tulisi saada avustusta näistä varoista ainoastaan Raittiusyhdistysten Keskustoimikunnan välityksellä sekä samoilla ehdoilla, joita on noudatettava mainitun toimikunnan käytettäväksi annetun määrärahan jakamisessa, on Lautakunta katsonut olevan ehdottaminen evättäväksi anomuksen eri määrärahan myöntämisestä puheenalaiselle raittiuspiirille.

Finlands Svenska Nykterhetsförbund, joka viime vuonna sai 1,500 markan määrärahan raittius- ja valistustoimistonsa voimassapitoon tässä kaupungissa, on anonut 2,000 markkaan korotettua määrärahaa samaan tarkoitukseen. Siihen katsoen että toimiston toiminta ja käyttö ei ole osottautunut mainittavan vilkkaaksi, ei Sosialilautakunta katso voivansa puoltaa liitolle korotettua määrärahaa, vaan ehdottaa, siinä toivossa että toimisto kuitenkin on kykenevä työskentelemään tehokkaammin kuin tähän asti, myönnettäväksi saman suuruisen määrärahan kuin viime vuonna eli 1,500 markkaa.

Helsingfors Svenska Ungdomsföreningars Centralutskott on, samaten kuin Raittiusyhdistysten Keskustoimikunta raittius-työn alalla, saanut jaettavakseen vuosina 1912 ja 1913 juovutusjuomavoittovaroista myönnettyt 3,000 ja 5,000 markan määrarahat ruotsinkielisten nuorisoseurain täällä harjoittaman valistustyön edistämiseksi. Puheenalaisien määrärahojen jakoon ja varsinaiseen käyttöön nähden on Sosialilautakunnan täytynyt tehdä samat

muistutukset, mitkä on esitetty raittiusjärjestöjen toimintaan nähden. Keskusvaliokunta on nyt anonut 10,000 markkaan korotettua määrärahaa. Puoltaessaan määrärahaa korotettavaksi 6,000 markkaan edellyttää Sosialilautakunta tässäkin tapauksessa saavansa määrätä tarkemmat ehdot puheenalaisen määrärahan jakamiseen ja nauttimiseen nähden. Kuitenkin saa Lautakunta jo tässä huomauttaa, etteivät Keskustoimikunnassa edustetut ruotsinkieliset raittiusyhdistykset enempää kuin Brage yhdistyskään, jotka kukin erikseen ovat anoneet apurahaa anniskeluvaroista, saisi päästä osallisiksi puheenalaisesta määrarahasta.

Helsingin Talousopisto sai viime vuonna, kohta toimintansa alettua, 2,000 markan määrärahan ruuanlaittokurssien toimeenpanemiseksi palvelijattaria ja tehtaalaisnaisia varten. Kun näissä kurseissa on ollut osanottajia niin lukuisasti kuin alussa edellytettiin ja ne ovat osottaneet täyttävänsä ilmeisen tarpeen sekä, mikäli Lautakunta on voinut arvostella, menestyksellä toimineet, saa Sosialilautakunta puoltaa opiston johtajattaren anomusta että mainituille kurseille edelleen myönnettäisiin saman määräinen kannatusapu kuin viime vuonnakin, eli 2,000 markkaa. Katsoen sekä edellä mainittujen ruuanlaittokurssien hyödylliseen toimintaan että myös talousopistoon järjestettyjen uusien työläisnaisten ompelukurssien erittäin ansiokkaaseen tarkoitukseen saa Lautakunta niinikään puoltaa viimeksi mainituille kurseille anottun 2,000 markan määrärahan myöntämistä.

Jo useat vuodet on *Martha-yhdistyksen Helsinginosasto* saanut apurahaa harrastuksella ja menestyksellä toimeenpanemainsa, alinomaa erittäin runsaalla oppilasjoukolla toimivain työläisnaisten ruuanlaittokurssien kannattamiseksi, ja on määräraha viime vuosina ollut 2,000 markkaa. Kun yhdistyksellä nyttemmin on kurseille erittäin sopiva huoneisto ja tätä toimintaa on aikomus laajentaa avaamalla uusia kurseja Fredriksbergin esikaupungissa, puoltaa Sosialilautakunta mielihyvällä myöntymistä hakijan anomukseen että puheenalaiseen tarkoitukseen annettaisiin 4,000 markkaan korotettu määräraha.

Tehtaalaisnaisten kodin toimikunta, joka jo kauan on vuosittain saanut 1,000 markan määrärahan, on anonut saman määräistä apurahaa, ja myöntytään tähän anomukseen samoinkuin ennenkin.

Suomen Naisyhdistyksen työläisnaisten kesäsiirtolakin kuuluu niihin laitoksiin, jotka pitemmän aikaa ovat saaneet avustusta anniskeluvaroista; viime vuonna korotettiin määräraha 1,500 markasta 2,000 markkaan. Kun yhdistys siirtolassa viime kesänä vallinneen tilanahtauden johdosta nyt on anonut määrärahaa hiukan eli 200 markalla korotettavaksi, on Lautakunta havainnut tämän anomuksen hyvin perustelluksi ja saa sentähden puoltaa myönnettäväksi 2,200 markkaa yhdistyksen kesäsiirtolan voimassapitöön kuluvana vuonna.

Suomen Naisyhdistys on lisäksi eri kirjelmässä anonut 1,700 markan apurahaa sille lasten ja kasvavan nuorison lainakirjastolle, jota yhdistys jo on kaksi vuosikymmentä omin varoinsa pitänyt voimassa „Z. Topeliuksen nuorisokirjaston“ nimisenä, ja tämän anomuksensa tueksi maininnut, että kirjaston käyttö ja kirjalainain luku on viime vuosina lisääntynyt siinä määrin, että nyttemmin osottautuu mahdottomaksi ainoastaan yksityisellä uhraavaisuudella tyydyttää kirjaston nuoren, pääasiallisesti vähävaraisen käyttäjäpiirin lukuhaluja. Mainituista syistä ja kun kirjasto sijaitsee Albertinkadun 34:ssä semmoisessa osassa kaupunkia, missä ei ole kaupunginkirjaston haaraosastoa, on Lautakunta empimättä puoltanut myöntymistä esillä olevaan anomukseen.

Helsingin Palvelijataryhdistys on runsaasti käytetyn ja tunnustettua tarvetta täyttävän palvelijatarmajalansa voimassapitoon anniskeluvaroista saanut vuosi vuodelta korotetun määrärahan, 2,500 markkaa vuonna 1912 ja 3,000 markkaa vuonna 1913. Kun yhdistys aikoo laajentaa majalaansa hankkimalla sille sopivan oman huoneiston, on Sosialilautakunta mielellään tahtonut puoltaa yhdistyksen anomusta 4,000 markkaan korotetun määrärahan myöntämisestä mainitun majalan voimassapitoon kuluvana vuonna.

Valko Nauha yhdistys on viime vuosina Työväenasiain lautakunnan, nyttemmin Sosialilautakunnan valvonnan alaisena nauttinut 2,000 markan määrärahaa niin sanottua suojelutoimintaansa varten, joka tähän asti on käsittänyt kodin ja työnvälitystoimiston voimassapitoa sekä niin sanottua rautatielähetystä maaseudulta saapuneiden työtä etsiväin naisten keskuudessa. Yhdistys on mainittuihin tarkoituksiin sekä tyttöklubin perustamiseen anonut 5,000 markkaan korotettua määrärahaa. Kun viimeksi mainitusta yrityksestä ei vielä ole minkäänlaista kokemusta olemassa ja kun yhdistyksen voimassa pitämä työtä etsiväin naisten koti ja työnvälitystoimisto, sekä työnetsijäin että työnantajain keskuudessa näitä laitoksia kohtaan vallitsevan vastenmielisyyden johdosta, eivät ole mainittavammin kehittyneet, on Lautakunta katsonut voivansa puoltaa myönnettäväksi ainoastaan 2,500 markkaan korotettua määrärahaa yhdistyksen suojelutoiminnan kannattamiseksi, semmoisena kuin sitä on tähän asti harjoitettu, siis sillä ehdolla että varat saisi käyttää ainoastaan rautatielähetymyksen sekä yhdistyksen majalan ja työnvälityksen voimassapitoon.

Sosiaalinen Keskusliitto on anonut, että sille, samoin kuin edellisenäkin vuonna, myönnettäisiin 1,500 markan apuraha voimassa pitämäänsä Sosialista keskustuimistoa varten; ja myönnyttäneen puheenalaiseen anomukseen samoin kuin ennenkin.

Viime vuonna perustettu *Helsingin Nuorisoseura* on anonut 2,500 markan määrärahaa yleisen toimintansa hyväksi. Kun tähän yhdistykseen kuuluu ainoastaan muutama kymmenkunta jäsentä eikä tarkempaa selvitystä ole esitetty sen tähänastisesta enempää kuin vastaisestakaan toiminnasta, ei Sosiali-

lautakunta ole katsonut tällä kertaa voivansa puoltaa myöntymistä yhdistyksen anomukseen.

Helsingin Suomalainen Työväenliitto on anonut 1,500 markan määrärahaa luentokurssien toimeenpanemiseksi erinäisissä ammatinhaaroissa sekä liiton kirjaston kartuttamiseksi. Kun ei tämäkään verraten vähälukuinen järjestö ole esittänyt selvitystä viimevuotisesta toiminnastaan eikä myöskään mainitsemainsa kurssien tarkemmasta suunnittelusta, ei Sosialilautakunta ole tahtonut puoltaa puheenalaista määrärahaa myönnettäväksi.

Suomen Uusi Viinuriyhdistys on anonut 2,000 markan määrärahaa yhdistyksen sairas- ja hautausapukassan tukemiseksi, kassan tulot kun eivät ole riittäneet siitä maksettaviin avustuksiin. Koska ei näytä järkiperaiselta täyttää yleisillä varoilla vajauksia, joita erehdyttävään laskelmain johdosta syntyy yksityiseen apukassaan, on Sosialilautakunta katsonut kohtuulliseksi ehdottaa esillä olevaa anomusta evättäväksi.

Valiokunta on voinut kaikissa kohdin yhtyä Sosialilautakunnan vastakerrottuun lausuntoon mitä sekä haettuihin avustusmääriin että myös Lautakunnan itselleen ehdottamiin tehtäviin tulee.

Hakemukset N:ot 62—65 on ensi kädessä tarkastanut *Musiikkilautakunta*, joka niistä on lausunut seuraavaa:

„*Helsingin Musiikkiopisto* anoo 2,500 markan apumaksua järjestääkseen soitantokaudella 1914—1915 viisi kamarimusiikki- eli päiväkonserttia, joihin pääsymaksu olisi enintään 50 penniä. Toimenpiteen tarkoituksena mainitaan olevan pääkaupungin syvien kerrosten tutustuttaminen kamarimusiikkikirjallisuuden aarteisiin ja siten tämän musiikkilajin saattaminen kansantajuiseksi. Tuollaisia konsertteja on koetteeksi toimeenpantu tänä soitantokautena, mutta tulot eivät ole riittäneet kuluihin, vaikka sali (Seurahuoneen juhlasali) on saatu ilmaiseksi eivätkä avustajat ole vaatineet palkkiota.

Musiikkilautakunta antaa tunnustuksensa näille pyrinnoille levittää kamarimusiikin harrastusta laajempiin piireihin, vaikka saanee epäillä osottautuvatko „syvät rivit“ sanottavasti halukkaiksi nauttimaan soitannollista taidetta tässä ylevässä muodossa. Joka tapauksessa tarjoisivat nämä konsertit taidenautinnon tilaisuutta suurelle joukolle vähävaraisia ja soitantoa harrastavia pääkaupunkilaisia, minkätähden tämä alote näyttää ansaitsevan kannatusta ja Musiikkiopistolle olevan suotava tilaisuus saavutetun kokemuksen perusteella jatkaa työtänsä kamarimusiikin saattamiseksi laajemmissa piireissä tunnetuksi. Musiikkilautakunta on sentähden tahtonut puoltaa 1,500 markan suuruisen määrärahan myöntämistä mainittuun tarkoitukseen, sillä ehdolla että Musiikkiopisto ensi soitantokautena toimeenpanee vähintään kolme huokeahintaista n. s. kamarimusiikkikonserttia.

Brage yhdistys pyytää 1,000 markan apuraha, huomauttaen että yh-

distys niinä 8 vuonna, mitkä se on ollut toiminnassa, on täyttänyt tärkeän yhteiskunnallisen tehtävän. Yhdistys pyrkii kansankulttuurin parhaita tuotteita, kansanlauluja ja kansantansseja viljelemällä levittämään tämän laatuisen kulttuurin tuntemusta. Voidakseen kuitenkin jatkaa toimintaansa, tarvitsisi yhdistys rahallista kannatusta.

Musiikkilautakunta on ottanut selkoa yhdistyksen taloudesta ja huomannut yhdistyksen toiminnan tuottaneen tappiota noin 4,000 markkaa. Tähän nähden ja ottaen huomioon yhdistyksen erittäin ansiokkaan toiminnan kansankasvatuksen palveluksessa on Lautakunta tahtonut puoltaa myönnyttäväksi esillä olevaan anomukseen.

Suomen Laulu, jolle Kaupunginvaltuusto viime vuonna myönsi 3,000 markan määrärahan, anoo saman suuruista avustusta täksikin vuodeksi. Seura huomauttaa, että sen toiminta on mainitun apurahan tukemana voinut jatkua vankemmalla taloudellisella pohjalla ja seura on entistä tehokkaammin voinut pyrkiä päämääräänsä.

Seuran viimevuotiseen toimintaan nähden saa Musiikkilautakunta viitata tämän oheiseen kertomukseen, joka osaltaan valaisee sitä asemaa, mikä tällä laulukunnalla nyttemmin on musiikkielämässämme sekä kuinka huomattavasti se on ottanut siihen osaa. Seura on kuluvanakin soitantokautena avustuksellaan saattanut mahdolliseksi monioiden musiikkikirjallisuuden etevimpäin teosten, niinkuin Händelin oratorion Messiaksen ja lähipäivinä Wagnerin Parsifalin esittämisen. Seura on niinkään ohjelmaansa ottanut arvokkaan taidenautinnon tarjoomisen vähävaraisille luokille toimeenpanemalla huokeahintaisia ja maksuttomia konsertteja.

Mitä seuran taloudelliseen tilaan tulee, näkyy tämän oheisesta taulukosta, että vuonna 1913 oli tuloja kaikkiaan 12,351 markkaa 82 penniä sekä että tämä rahamäärä on kokonaan kulunut menoihin. Vuodeksi 1914 laaditussa kulunkiarviossa on tulot, kaupungin apumaksu lukuunotettuna, laskettu 10,600 markaksi ja menot 11,350 markaksi. Tässä laskelmassa on kuitenkin johtajan ja eräiden virkailijain palkkamääriä hiukan korotettu.

Musiikkilautakunta puolestaan pitää erittäin toivottavana, että Suomen Laulu edelleen voisi taloudellisten vaikeuksien rasittamatta toimia tärkeän sivistystehtävänsä täyttämiseksi, ja saa Lautakunta sentähden mitä hartaimmin puoltaa myönnyttäväksi puheenalaiseen anomukseen.

Helsingin Torvisoittokunta. Kirjelmässä syyskuun 24 päivältä 1913, joka jäljennöksenä pannaan tämän oheen, pyysi Torvisoittokunnan hoitojaosto kaupungin varoista 20,000 markan apurahaa eli samaa avustusmäärää, minkä kunta edellisenä vuonna oli Torvisoittokunnalle antanut. Hakemusta puolsi Musiikkilautakuntakin, joka rahasääntökirjelmässään vastamainitulta päivältä huomautti, että Torvisoittokunta jo useat vuodet on täyttänyt todellisen tarpeen pääkaupungin musiikkielämässä sekä tarjoo helppotajuista musiikkia

kaikenlaisissa tilaisuuksissa vuoden unpeen ja erittäinkin täyttää työväenluokan ulkoilmamusiikin tarpeen. Lautakunta ehdotti apurahaa myönnettäessä pantavaksi ehdoksi, että Torvisoittokunta tai jokin sen osa määrättyinä viikonpäivinä lämpimänä vuodenaikana säännöllisesti soittelisi niillä paikoilla ja niinä aikoina, kuin Musiikkilautakunta yksissä neuvoin Rahatoimikamarin kanssa määräisi. Tuollaiseen tarkoitukseen sopivaksi paikaksi mainitsi Lautakunta Kallion kansankirjastotalon edustalla V linjan vierellä olevan uuden istutuksen, mihin Rahatoimikamarin toimesta ehkä olisi teetettävä väliaikainen soittolava. Musiikkilautakunta lausui sen ohessa arvelunaan, että näin ehdotettu järjestys tuottaisi huvia ja jalostavaa virkistystä näiden kaupunginosain lukuisalle väestölle ja vähentäisi sitä yleisöä, joka keskikaupungin ravintolamusiikin houkuttelemana joka ilta saapuu Kalliosta Esplanaadeille.

Rahatoimikamari puolsi anottua apurahaa annettavaksi anniskeluvaroista, mutta Kulunkiarviovaliokunnan mielestä se oli pantava maksettavaksi vakinaisesta menosäännöstä, kuitenkin ainoastaan puolet Musiikkilautakunnan ja Rahatoimikamarin ehdottamasta määrästä. Valiokunta huomautti mietinnössään, että Torvisoittokunta oli hiljattain toimeenpannut suurenlaiset arpajaiset, joiden taloudellinen tulos ei vielä ollut tunnettu. Sen ohessa lausui valiokunta, että Torvisoittokunnalle ehkä tarpeellinen lisämääräraha näytti sopivan antaa anniskeluyhtiön voittovaroista. Tämän mukaisesti pani Kaupunginvaltuusto 1914 vuoden menosääntöön ainoastaan 10,000 markan määrärahan Helsingin Torvisoittokunnalle.

Esillä olevassa Lautakuntaan lähetetyssä hakemuksessaan huomauttaa Torvisoittokunnan johtokunta, että tämä määräraha on riittämätön, sekä anoo Anniskeluyhtiön voittovaroista myönnettäväksi lisää 10,000 markkaa.

Voidakseen arvostella soittokunnan taloudellista tilaa on Lautakunta herra Apostolilta vaatinut tarkempaa selvitystä edellämäinittujen arpajaisien tuloista ja niiden käyttämisestä. Tilien mukaan tuottivat arpajaiset lähes 70,000 markkaa. Tuloilla oli aikomus maksaa yrityksen velat sekä perustaa soittokunnan jäsenten avustusrahasto. Arpajaisituloista maksettiin ensinnäkin soittokunnan juokseva velka noin 25,000 markkaa ja lisäksi täytyi juoksevain menojen suoritukseen vuonna 1913 käyttää noin 15,000 markkaa, sekä 1914 vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana lähes 17,000 markkaa eli kaikkiaan noin 32,000 markkaa, jotka varat merkittiin kirjoihin avustusrahastosta saaduksi lainaksi. Kuluvan huhtikuun alussa oli siis arpajaisvaroista käyttämättä ainoastaan noin 13,000 markkaa. Kun soittokunnan palkka- ja muut menot vuonna 1914 nousevat 77,000 markan vaiheille, mutta tuloja, lukuunotettuna edellä mainittu kaupungin määräraha, on enintään 57,000 markkaa, olisi siis 20,000 markan vajeus odotettavana. Valtioapua ei Torvisoittokunta ole kuluvana vuonna saanut.

Musiikkilautakunnan mielestä on kunnan velvollisuus katsoa, että Hel-

singin Torvisoittokunta voi taloudellisten vaikeuksien rasittamatta jatkaa toimintaansa sekä että ainakin jokin osa soittokunnan jäsenten hyväksi koottua avustusrahostoa on säilytettävä. Tämän johdosta ja siihen viitaten mitä Musiikkilautakunta aikaisemmin on tästä määräraha-asiasta lausunut, saa Lautakunta esittää myönnyttäväksi soittokunnan anomuksen, kuitenkin sillä edellämainitulla ehdolla että soittokunnan on velvollisuus kesäkuukausina esittää ulkoilmasoittoa niillä paikoilla ja niinä aikoina, kuin Lautakunta yksissä neuvoin Rahatoimikamarin kanssa määrää.

Paitsi edellä mainittuja määrärahakysymyksiä on Musiikkilautakunnan valmisteltavana ollut kysymys Filharmonisen Seuran perustaman *orkesterikoulun vastaisesta asemasta*. Niinkuin Herroille Kaupunginvaltuusmiehille on tunnettua, oli tämän asian järjestäminen yksi orkesteriasiansa tehdyn sopimuksen kohtia, ja sai Musiikkilautakunta toimekseen tehdä eri esityksen tästä.

Lautakunnan käsityksen mukaan on tämä asia ratkaistava yhdistämällä orkesterikoulu Musiikkiopistoon, mikä ei kuitenkaan ole aikaansaataavissa, ellei kaupungin varoista anneta vähäistä apurahaa. Keskusteluihin yhdistämisehdoista on ryhdytty, mutta niitä ei ole vielä voitu saattaa loppuun, syystä että Musiikkiopiston johtaja on ollut matkoilla.

Kun Musiikkilautakunta on sitä mieltä, että puheenalaiseen tarkoitukseen tarvittava enintään 5,000 markan suuruinen apuraha olisi sopiva panna maksettavaksi anniskeluvaroista, on Lautakunta tahtonut tässä yhteydessä mainita tämän määrärahatarpeen; ja pyytää Lautakunta vastamainittua Kaupunginvaltuuston antamaa tehtävää täyttääkseen ensi toukokuun alkupäivinä, asiaa valmisteltuaan, antaa Kaupunginvaltuuston Voittovarainvaliokunnalle tarkemmin perustellun esityksen asiasta.“

Valiokunta on muutoin voinut yhtyä Musiikkilautakunnan apurahananomukseen nähden tekemiin ehdotuksiin, paitsi että valiokunta ei katso voinensa puoltaa Helsingin Musiikkiopiston anomusta. Anomuksesta näkyy, että mainitut kamarimusiikkikonsertit tuottavat tappiota, vaikka sekä konserttisali että avustajat on saatu maksutta, joten ja kun Musiikkilautakunta sen ohessa on epäillyt, suosivatko syvät rivit mainittavammin tätä taidelajia, ei valiokunnan mielestä ole olemassa riittäviä syitä puoltaa määrärahan myöntämistä.

Musiikkilautakunnan puoltamaan orkesterikoulun määrärahaan nähden, joka myöhemmin on tarkistettu 6,000 markaksi, on huomattava, että luvattu tarkempi esitys asiasta on saapunut niin myöhään, ettei valiokunta enää ole voinut ottaa sitä käsiteltäväksi.

Hakemukset N:ot 66—68 on käsitellyt *Rahatoimikamari*, joka niistä on antanut seuraavan lausunnon:

Lähetteessä kuluva maaliskuun 20 päivältä on Rahatoimikamari saanut

ehtäväkseen antaa lausunnon hakemuksista, joissa avustusta Helsingin Aniskeluyhtiön voittovaroista pyydetään Högre Svenska Handelsläroverket i Helsingfors opistolle, Aktiebolaget Folkteatern yhtiölle sekä Porvarissäädyn historiaa varten asetetulle komitealle.

Tämän johdosta saa Rahatoimikamari huomauttaa, että Kamarin mielestä Högre Svenska Handelsläroverket on esittänyt painavia syitä anomuksensa ueksi että oppilaitokselle myönnettäisiin puheenalaisista voittovaroista 4,000 markkaa. Mikäli kulttuuriyritysten ja oppilaitosten valtioapua supistetaan lähi kokonaan lakkautetaan, sikäli täytyy asianomaisten yritysten vedota yleisön ja yksityisten apuun. Mikäli koskee yrityksiä ja laitoksia, jotka ovat osottaneet nauttivansa yleisön luottamusta ja täyttävänsä yleistä tarvetta, voi kaupunginkin olla pakko astua väliin. Mitä tähän tapaukseen tulee, on tosin luomattava, että ylempi kauppaoppilaitos edistää eräitä rajoitettuja tarpeita, mutta ei kuitenkaan käyne kieltäminen, ettei laitoksen toiminta olisi yleishyödyllinen. Tähän nähden on Rahatoimikamari tahtonut puoltaa esillä olevaa hakemusta.

Aktiebolaget Folkteatern yhtiöltä, kotimaisen ruotsinkielisen näyttämötaiteen edustajalta Helsingissä, niinikään on evätty valtioapu. Kun Kaupunginvaltuusto tavallisesti on osottanut huomattavia rahamääriä erinäisten kulttuuri- ja valistuspyrintöjen edistämiseen sekä hiljattain myöntänyt yli 80,000 markan vuodessa pääkaupungin musiikkielämän kannattamiseen, on Rahatoimikamarista näyttänyt siltä kuin ei olisi enempää kuin kohtuullista, että tämän laatussa tapauksessa apuraha myönnetään. Rahatoimikamari on kuitenkin pitänyt pyydettyä summaa, 12,000 markkaa, liian suurena sekä tahtonut puoltaa ainoastaan 9,000 markkaa eli samaa määrää, minkä Valtuusto vuonna 1912 samallaissa tapauksessa myönsi hakijalle. Tällainen apurahan rajoitus on Rahatoimikamarista näyttänyt sitä tarpeellisemmalta, kun täytyy edellyttää, että kulttuuri- ja valistustarkoituksiin tarvittavat rahamäärät varsin todennäköisesti vuosi vuodelta kohoavat. Edellä esitetyillä perusteilla saa Rahatoimikamari esittää, että Aktiebolaget Folkteatern yhtiölle myönnettäisiin 9,000 markan apuraha.

Mitä Porvarissäädyn historiaa varten asetetulle komitealle anottuun 8,000 markan määrärahaan tulee, saa Rahatoimikamari huomauttaa, että näyttää luonnolliselta, että maamme kaupungit antavat tälle yritykselle taloudellista kannatusta. Sitä vastoin saanee epäillä, käykö tuollaisen teoksen julkaisemisella katsominen olevan sellaista yleishyödyllistä merkitystä, että puheenalaisia voittovaroja on tähän tarkoitukseen käytettävä. Jos kuitenkin Kaupunginvaltuusto ei katso tässä kohden olevan estettä olemassa, esittää Rahatoimikamari hakemukseen myönnettäväksi“.

Edellä mainittua Högre Svenska Handelsläroverket oppilaitoksen hakemusta on, niinkuin Rahatoimikamari mainitsee, perusteltu sillä, että haettua

valtioapua ei ole myönnetty, minkätähden nyt anotaan 4,000 markan apurahaa niiden kaikkiaan 12,000 markan apurahain lisäksi, mitkä tälle oppilaitokselle ja siihen yhdistetylle kauppaopistolle on pantu kaupungin tämänvuotiseen vakinaiseen menosääntöön. Samallinen hakemus tehtiin samoilla perusteilla viime vuonnakin, ja valiokunta ehdotti silloin sen evättäväksi, koska ei näytännyt voivan tulla kysymykseen ylemmän oppilaitoksen avustaminen, se kun ei tarkoita vähävaraisten kansanluokkain parasta. Viime vuonna tehdyn hakemuksen Kaupunginvaltuusto epäsikin. Tämän mukaisesti ehdotetaan nyt tehty hakemuksin evättäväksi.

Aktiebolaget Folkteatern yhtiön hakemuksen tueksi mainitaan, että teatteriyritys luultavasti ei saa valtioapua tänä vuonna, mutta myönnetään samalla, ettei asia vielä näytä aivan toivottomalta, minkä ohessa hakija mainitsee, että kaupungin antama apuraha maksettaisiin takaisin, jos valtioapu myönnetään. Suuresti epäröityään, olisiko apurahaa puheenalaiseen tarkoitukseen annettava voittovaroista, on valiokunta päättänyt sitä puoltaa annettavaksi, kuitenkin ainoastaan 6,000 markkaa.

Mitä sitten tulee porvarissäädyn historian julkaisemista varten anottuun apurahaan, on Rahatoimikamari epäillyt, olisiko voittovaroista annettava määrärahaa mainittuun tarkoitukseen. Kun valiokunta on sitä mieltä, että puheenalaista tarkoitusta ei käy voittovaroista avustamalla edistäminen, täytyy valiokunnan tällä perusteella ehdottaa evättäväksi tätä hakemusta, joka muutoin on näyttänyt kannatuksen arvoiselta ja johon ehkä voidaan toisella tavalla myöntyä.

Valiokunta käy nyt käsittelemään sitä avunanojain ryhmää, jonka tekemistä hakemuksista *Vaivaishoitohallitus* on antanut lausunnon, eli N:o:jen 69—76 kohdalla mainittuja hakemuksia. Vaivaishoitohallituksen lausunto näistä hakemuksista seuraa tässä:

„Lähetäten tämän mukana perille edellä mainitut hakemukset sekä annetut vuosikertomukset saa Vaivaishoitohallitus samalla mainita, että Hallitus on jäsenillään ja toimitusjohtajallan tarkastuttanut saapuneet kertomukset. Tämän tarkastuksen johdosta annetuissa lausunnoissa on puollettu hakijoille uudestaan annettavaksi avustusta anniskeluvaroista, ja kertomuksista näkyy, että puheenalaisille yhdistyksille viime vuonna myönnetty määrärahat on käytetty niihin tarkoituksiin, joiden hyväksi asianomaiset yhdistykset ja laitokset työskentelevät, ja että nämä yhdistykset ja laitokset ovat harjoittaneet yleishyödyllistä toimintaa. Tähän nähden ja siihen viitaten, mitä Vaivaishoitohallitus kirjelmässään huhtikuun 21 päivästä 1913 N:o 491 on puheenalaisista yhdistyksistä lausunut, rohkenee Vaivaishoitohallitus kunnioittaen esittää:

että *Kaupunkilähetykselle*, joka vuonna 1913 sai anniskeluvaroista 8,500 markan määrärahan pitääkseen voimassa omia lasten vastaanottokoteja,

myönnettäisiin samaan tarkoitukseen 12,500 markkaa ¹⁾. Kun yhdistyksen halkopihaa varten laskettu määrä näyttää Vaivaishoitohallituksesta liian runsaalta, ei Hallitus ole katsonut voivansa puoltaa enempää kuin 4,000 markkaa tähän tarkoitukseen;

että *Helsingin Rouvasväenyhdistykselle* myönnettäisiin 6,000 markkaa eli sama määrä kuin vuonna 1913;

että *Sokeain Ystävain yhdistys*, jolle vuonna 1913 annettiin 1,500 markkaa, nyt saisi 3,000 markkaa;

että *Köyhäin lasten työkodeille*, jotka vuonna 1913 saivat 15,000 markkaa, myönnettäisiin 17,000 markkaan korotettu määräraha;

että *Hyväntekeväisyyden järjestämisyyhdistykselle*, joka vuonna 1913 sai 6,500 markan apurahan, myönnettäisiin avustusta 6,000 markkaan korotettu määrä;

että *Kristilliselle Työväenyhdistykselle*, joka ei ole aikaisemmin hakenut apurahaa anniskeluvaroista, myönnettäisiin pyytämänsä 3,800 markkaa yhdistyksen voimassa pitämän köyhäin äitien kesäriirtolan kannattamiseksi, joka tarkoitus Vaivaishoitohallituksen mielestä on erittäin huomiota ja kannatusta ansaitseva; sekä

että *Pelastusarmeijalle*, joka vuonna 1913 sai 15,000 markkaa, myönnettäisiin anomaansa apurahaa 25,000 markkaan korotettu määrä. Puheena olevaan hakemukseen nähden Vaivaishoitohallitus ei ole voinut olla kiinnittämättä huomiota erittäinkin slummiasemain kalliisiin hoitokustannuksiin. Vaivaishoitohallituksessa onkin tämän johdosta lausuttu, että anniskeluvaroista myönnettävä apumaksu olisi tänä vuonna vähennettävä 17,000 tahi 20,000 markkaan. Pelastusarmeijan yhteiskunnalle hyödyllistä toimintaa silmällä pitäen Vaivaishoitohallituksen enemmistö kuitenkin on päättänyt puoltaa koko haetun määrän myöntämistä.

Mitä vihdoin *Sanomalehtijakajain hyväksi* nimiseen yhdistykseen tulee, on tämä yhdistys, vaikka sen tarkoitus onkin erittäin kannatusta ansaitseva, vielä toiminut liian lyhyen aikaa jotta kävisi arvosteleminen, miten yhdistys täyttää tarkoituksensa, minkä ohessa näyttää lähinnä olevan asianomaisten sanomalehtitoimitusten asia koettaa esillä olevassa tapauksessa käydä järjestämään ja auttamaan. Näin ollen Vaivaishoitohallitus ei katso tällä kertaa voivansa puoltaa myöntymistä yhdistyksen hakemukseen.“

Valiokunta on yhtynyt Vaivaishoitohallituksen ehdotuksiin muutoin, paitsi mikäli allamainittuja hakemuksia koskee.

¹⁾ Kun ainoastaan 8,500 markkaa on anottu niihin tarkoituksiin, joita aikaisemmin on kannatettu voittovaroilla, lienee Vaivaishoitohallituksen kirjelmässä kirjoitusvirhe.

Pelastusarmeijan määrärahaa ei ole näyttänyt olevan korotettava enempää kuin 20,000 markkaan, joten korotus olisi 5,000 markkaa entiseen verraten. Jos määrärahan lisäys osottautuu tarpeelliseksi, voidaan se valiokunnan mielestä vastedes eri hakemuksen johdosta antaa, niinkuin ennenkin on hellittävässä tapauksissa ollut laita.

Sokeain Ystävain yhdistyksen määrärahaa lienee korotettava 1,000 markkaa, mikä jo tietää aikaisemman apurahan tuntuva lisäystä.

Helsingin Kristilliselle Työväenyhdistykselle, joka ei ole aikaisemmin saanut apurahaa, ei näy heti olevan annettava koko hakemaansa määrää, vaan voisi yhdistys tällä kertaa tyytyä 3,000 markan apurahaa. Sittenkun on saatu kokemusta siitä, millä menestyksellä hakijan puheenalaista toimintaa on harjoitettu, voi Kaupunginvaltuusto saada selvemmän käsityksen tässä olemassa olevasta määrärahatarpeesta.

Sanomalehtijakajain hyväksi nimisen yhdistyksen tekemään hakemukseen nähden on valiokunta pääasiassa samaa mieltä kuin Vaivashoitohallitus, mutta on kuitenkin, siihen epäilemättä hyvään tarkoitukseen katsoen, jota yhdistys ajaa, voinut puoltaa sille annettavaksi 1,500 markan apurahan, josta ei kuitenkaan olisi annettava avustusta sanomalehtien irtonumerojen myyjille, vaan ainoastaan sanomalehtien kotiinkantajina toimiville jakajille.

Valiokuntaan on lausunnon antamista varten lähetetty erinäisiä tarjouksia *veistokuvateosten ostamisesta* kaupungin kaunistamiseksi, jotka tarjoukset tuonempana mainitaan N:o:jen 77—80 kohdalla. Kaupungin yleisten töiden Hallitus, jolle on annettu tilaisuus lausua mielensä näistä hakemuksista, on esiintuonut seuraavaa:

„Valmistelemaan esillä olevia asioita sekä kuvanveistäjä Ville Wallgrenin tekemää „Z. Topelius lasten seurassa“ nimistä veistokuvaryhmää koskevaa tarjousta, josta Rahatoimikamari on kehottanut Hallitusta antamaan lausuntonsa, on Hallitus asettanut valiokunnan, johon kuuluivat Hallituksen jäsen, arkkitehti Lindgren, kaupunginasemakaava-arkkitehti Jung sekä kaupunginpuutarhuri Olsson, ja on tämä valiokunta nyttemmin antanut lausunnon, joka jäljennöksenä pannaan tämän oheen ja jossa valiokunta tarkemmin mainitsemillaan perusteilla puoltaa myönnyttäväksi Kuvanveistäjäliiton esitykseen vuotuisen määrärahan myöntämisestä taideteosten ostoon, sekä kuvanveistäjä Nilssonin tekemään „Kotkanpoikasia“ nimistä veistokuvateosta koskevaan tarjoukseen nähden ehdottaa, että kaupunki ostaisi tämän teoksen pyydetystä 4,000 markan hinnasta, huomauttaen että teos vähäiseen kokoonsa nähden sopisi sijoittaa johonkin kaupungin puistoon, mieluummin jollekin ylävälle paikalle Kaivopuistoon. Mitä taas tulee muihin tarjottuihin taideteoksiin, lukuunottamatta ryhmää „Z. Topelius lasten seurassa“, josta Hallitus on antanut eri lausunnon Rahatoimikamarille, sekä yleensä kysymyksiin kaupungin kaunistamisesta

tällaisilla teoksilla, esittää valiokunta syistä, joihin Hallitus pyytää viitata, että Kaupunginvaltuusto asettaisi komitean, jolla olisi tehtävänä vuosittain valmistella tällaisia asioita sekä erittäinkin tehdä ehdotuksia sen vuotuisen määrärahan käyttämisestä, jota valiokunta on puoltanut myönnettäväksi taideteosten ostoon. Tämä komitea olisi kokoonpantava tehtävään hyvin sopivista henkilöistä ja tulisi Hallituksenkin olla siinä edustettuna.

Esillä olevia kysymyksiä käsitellessään on Hallitus voinut yhtyä lausumaan toivottavaksi, että kaupungin kaunistamiseksi sijoitettaisiin veistokuvateoksia julkisiin paikkoihin. Tässä on kuitenkin ilmaantunut eriäviä mielipiteitä yksityiskohtiin nähden, kun on huomautettu toiselta puolen, että tuolaisia teoksia ei olisi hankittava milloin missäkin määrin satunuaisten tarjousten johdosta, vaan etupäässä kun jokin julkinen paikka tehokkaan kokonaisvaikutuksen aikaansaamiseksi sitä vaatii, jossa tapauksessa taideteos tietenkin on sovitettava kulloinkin tarkoituksen mukaan. Toiselta puolen on esitetty se mielipide, että pyrkimykset esillä olevassa kohden olisi etusijassa kohdistettava sivistyshistoriallisten ja isänmaallisten muistojen pysyväisiksi saattamiseen ja että sentähden puheenalaisten taideteosten tulisi kuvata merkkimiehiä, jotka ovat ansiokkaasti toimineet maamme tai sen pääkaupungin hyväksi.

Kun sentähden eri näkökohtia voi esiintyä tämän laatuisten asiain tutkimisessa ja koska taideteosten hankintakustannuksillakin on melko suuri merkitys, ei Hallitus puolestaan ole katsonut olevan antaminen seikkaperäistä lausuntoa esillä olevista asioista, vaan on voinut yhtyä valiokunnan ehdotukseen komitean asettamisesta näitä asioita valmistelemaan.

Samaten on Hallitus katsonut voivansa yhtyä valiokunnan lausuntoon että olisi vuosittain osotettava jokin määräraha puheenalaisen tarkoitukseen.

Mitä vihdoin tulee ehdotukseen „Kotkanpoikaset“ nimisen veistokuvateoksen ostamisesta, on Hallitus, vaikka muuan asiantuntija, professori J. J. Tikkanen, on teoksesta antanut erittäin edullisen lausunnon ja sitä Hallituksenkin mielestä on pidettävä arvokkaana taideteoksena, joten se ansaitsisi tulla kaupungin omaksi, katsonut tämänkin asian olevan annettava edellä mainitun komitean käsiteltäväksi.

Samalla kun valiokunta on sitä käsitystä, että puheenalainen tarkoitus ansaitsee huomiota ja että sitä käy voittovaroista myönnettyillä määrärahoilla edistäminen, on valiokunta yhtynyt kaupungin yleisten töiden Hallituksen ehdotukseen erityisen komitean asettamisesta tutkimaan, milloin ja miten Kaupunginvaltuuston tähän tarkoitukseen myöntämää määrärahaa olisi käytettävä, ja on valiokunta samalla tahtonut ehdottaa, että sen summan lisäksi, mikä Rahatoimikamarin edellä mainitun tiedonannon mukaan on veistokuvateosten ostoon osotettu, mutta edelleen käyttämättä ja nousee 9,151 markkaan

60 penniin, tämän vuoden voittovaroista myönnettäisiin 10,000 markkaa puheenalaiseen tarkoitukseen.

Valiokunnan käsiteltäväksi on niinikään lähetetty *Helsingin Anniskeluosakeyhtiön* anomus saada tavanmukainen määräraha Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain laitostensa voimassapitoon. Viime vuonna sai yhtiö puheenalaiseen tarkoitukseen 95,860 markkaa; täksi vuodeksi on pyydetty kaikkiaan 124,203 markkaa 7 penniä, josta määrästä Kaupunginvaltuusto niin- kuin edellä mainittiin on aikaisemmin myöntänyt 35,000 markkaa.

Niinkuin tästä käy selville, ylittää ilmoitettu määrärahatarve tuntuvasti viime vuonna puheenalaiseen tarkoitukseen myönnetyn summan. Esitettyään laskelman 1913 vuoden tuloista ja menoista perustelee yhtiön johtokunta tämänvuotista kulunkiarviotaan seuraavasti:

„1913 vuoden kulunkiarviossa mainittua jääkarhun häkin uudestirakentamista ei katsottu voivan alottaa ennenkuin lokakuussa eli kesäkauden päättyessä, jottei rakennusaineita y. m. olisi saarella tiellä, niin kauan kuin siellä kävi lukuisasti yleisöä. Tämän johdosta ei työtä voida kuluvana vuonna suorittaa loppuun, minkätähden sitä varten on määräraha 1914 vuoden menojen joukossa, kuitenkin hiukan korotettuna, sen johdosta että on katsottu välttämättömäksi rakentaa häkki graniitista eikä betonista.

Tulevaksi vuodeksi (1914) on johtokunta välttämättömän töiden joukkoon etusijassa pannut ajanmukaisen rakennuksen teettämisen Korkeasaaren eläintenhoitajille y. m. työläisille. Näiden käytettävänä nykyään ovat harvialukuiset, pienet ja varsin matalat huoneet eivät mitenkään voi täyttää niitä vaatimuksia, joita sekä terveydelliseltä että muulta kannalta täytyy asettaa työväenasunnoille, minkätähden muun muassa erään eläimenhoitajan on täytynyt asettua kaupunkiin asumaan, mikä seikka suuresti vaikeuttaa hänen työtään saarella. Niinikään on Korkeasaaren nykyisen kasvihuoneen laajentamista pidetty tarpeellisena jotta saari ja etusijassa ravintolan ympäristö voitaisiin pysyttää niin siistissä kunnossa, kuin täytyy odottaa laitokselta, jota katsomassa vuosittain käy satojatuhansia henkilöjä ja miltei jokainen kaupunkiin saapuva matkailija.

Niinkuin tästä näkyy, on määräraha, jota johtokunnan täytyy pyytää vuodeksi 1914, tuntuvasti suurempi kuluvan vuoden määrärahaa. Syynä tähän on, että johtokunnan on, niinkuin edellä olevasta näkyy, täytynyt ryhtyä rakennuttamaan työväenasuntoa, jonka on laskettu maksavan 23,000 markkaa ja joka menoerä ei uusiinnu.“

Sen johdosta mitä johtokunta on esityksensä tueksi esittänyt ja kun valiokunta on saanut tietää, että edellä mainittu kasvihuoneen laajennus jo on pantu toimeen, ei valiokunta ole katsonut voivansa olla puoltamatta anot-

tua määrärahasummaa kokonaan myönnettäväksi, minkä ohessa valiokunta kuitenkin on tahtonut lausua toivomuksen että yhtiön kustannukset puheenalaisista saarista vastedes saataisiin tuntuvasti huojistumaan.

Mitä sitten tulee edellä mainittuun Rahatoimikamarin ilmoitukseen erinäisistä aikaisemmin myönnetyistä, mutta nostamatta olevista määrärahoista, on valiokunnalle saapunut Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistykseltä kirjelmä, jossa yhdistys on maininnut puheenalaisen 3,500 markan suuruisen määrärahan jääneen epähuomiosta nostamatta ja tämän johtuneen yhdistyksen hallinnossa tapahtuneista henkilömuutoksista, minkä ohessa yhdistys on lisäksi huomauttanut, että sen toimenpiteitä alinomaa tarvitaan paljon suu-remmassa määrässä kuin sen varat sallivat, ja on yhdistys sentähden pyytänyt saada nostaa nämä varat. Tähän katsomatta on valiokunta kuitenkin ollut sitä mieltä että, kun puheenalaista määrärahaa ei ole käytetty sen ajan kuluessa, joksi se oli tarkoitettu, ja kun Kaupunginvaltuusto sitä paitsi aina tarpeen vaatiessa on myöntänyt yhdistykselle ylimääräisiä määrärahoja, ei mainittua rahamäärää enää olisi hakijalle annettava.

Veistokuvateosten ostoon aikaisemmin myönnetty määräraha 9,151 markkaa 60 penniä sitä vastoin varattanee, niinkuin valiokunta edellä on ehdottanut, edelleen käytettäväksi tarkoitukseensa.

Muut nostamatta olevat määrärahat katsottanee säästyneiksi.

Valiokunnan toimittaman jaon mukaan käytettäisiin voittovaroista nyt 483,154 markkaa 60 penniä. Ylijäävä käytettävänä oleva summa siirrettäne voittovarainrahastoon.

Näin täytettyään saamansa tehtävän pyytää valiokunta lisäksi Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi esittää seuraavan ehdotuksen.

Valiokunnassa on huomautettu, että voittovaroista avustettujen yritysten sekä näiden saamain apurahain käytön silmälläpito ja valvonta ei ole nykyään järjestetty yhtenäiselle pohjalle eikä yhdenlaatuisten periaatteiden mukaan. Tätä silmälläpitoa toimittavat kaupungin eri lautakunnat sillä tavoin kuin ne itsekukin ovat nähneet hyväksi määrätä, eikä se, mikäli valiokunta on saanut tietää, näytä olevan täysin tehokas. Sitä toimittaa pääasiassa jokin lautakunnan toimihenkilö — tavallisesti sihteeri — mikäli hänen muut tehtävänsä suovat siihen aikaa ja tilaisuutta. Kun tämä järjestely ei näytä täysin tyydyttävältä sekä siihen katsoen että annetut apurahat nousevat varsin huomattaviin määriin, jotka ovat vuosi vuodelta kasvaneet, on valiokunta katsonut sopivaksi, että kaupunki asettaisi erityisen

valvojan pitämään silmällä avustettuja yrityksiä, erittäinkin mikäli myönnettyjen määrärahan käyttöä koskee, ja tulisi tämän valvojan vuoden varrella seurata yritysten toimintaa sekä sitten voittovarainvaliokunnalle antaa kertomus siitä mitä hän siten on saanut tietoonsa. Kun ehdotettu uusi virkailija sopisi velvoittaa voittovarainvaliokunnalle esittelemään saapuneet avustushakemukset, saavutettaisiin täten sekin huomattava etu, että valiokunta pyrkiessään hakemuksia arvostellessaan ja avustuksia puoltaessaan noudattamaan yhdenlaatuisia periaatteita, voisi saada johtoa ei ainoastaan eri lautakuntain useinkin samanlaatuisissa tapauksissa erilaisiin periaatteisiin nojaavista lausunnoista, vaan myös kaupungin virkailijalta, joka yhtäjaksoisella valvontatoiminnallaan on hyvin perehtynyt kaikkien voittovaroilla aikaisemmin avustettujen yritysten toimintaan. Valvoja saisi vuosipalkkion, joka tietenkin maksettaisiin voittovaroista.

Valiokunta ei kuitenkaan ole ollut tästä ehdotuksesta yksimielinen. Kaksi valiokunnan jäsentä, allekirjoittaneet Rosenqvist ja Hurmerinta, ovat pitäneet nykyistä menettelyä ylipäätään tyydyttävänä, minkä lisäksi asianomaisia lautakuntia sopisi kehottaa vieläkin tarkemmin valvomaan jaettujen varain käyttöä. Nämä valiokunnan jäsenet ovat erikoisesti halunneet saada huomautetuksi, ettei yksi henkilö voi siinä määrin tutustua kaikkiin voittovaroista avustettuihin erilaatuisiin yrityksiin, että hänestä voisi olla todellista tukea hakemuksia arvostellessa, joten olisi tarjona vaara että hakemusten tutkiminen kävisi yksipuoliseksi. Sitä paitsi voisi helposti sattua, että tuollaisen valvojan olemassaolo laimentaisi lautakuntain intoa pitää avunsaajia silmällä sekä ylipäätään pohtia näitä asioita, joista niillä kuitenkin on ammattitietoja.

Siinä tapauksessa että valiokunnan enemmistön ehdotus periaatteessa saa osakseen Kaupunginvaltuuston huomiota, palautettanee se tarkemmin muodosteltavaksi valiokuntaan.

Tehdyt anomukset sekä niissä pyydetty avustusmäärät, viime vuonna myönnettyt apurahat sekä asianomaisten lautakuntain puoltamat rahamäärät esitetään seuraavassa katsauksessa, jossa myös mainitaan Valiokunnan itsekuhunkin anomukseen nähden tekemä ehdotus.

N:o	H a k i j a	Haettu määrä	Edellisenä vuonna myönnetty määrä	Asianomaisen lautakunnan puoltama määrä	Valiokunnan ehdottama määrä
1	Professorinrouva Hanna Wasenius y. m. lastenseimen voimassapitoon Fredriksbergissä.....	4,000: —	3,000: —	4,000: —	4,000: —
2	Neidit Therese Wuoreneimo ja Elsa Borenius Hermannin lastentarhan lastenseimelle.....	2,900: —	3,500: —	2,900: —	2,900: —
3	Neidit Elsa Olin, Louise Stolzenberg ja Lydia Wendell Töölön työtuvalle	600: —	500: —	600: —	600: —
4	Neiti Bertha Hannén lasten työtuvalle.....	1,000: —	1,000: —	1,000: —	1,000: —
5	Rouva Nora Krogerus lasten työtuvalle.....	3,500: —	3,000: —	3,500: —	3,500: —
6	Helsingin kansanlastentarhain kesäsiirtolat kesäoleskelun hankkimiseksi lapsille.....	9,400: —	uusi	9,400: —	9,400: —
7	Veistonopettaja O. W. Corander kasvatusopilliselle veisto-oppilaitokselleen.....	2,300: —	2,000: —	2,300: —	2,000: —
8	Neiti Agda Blom voimassapitämälleen veistokoululle.....	500: —	500: —	500: —	500: —
9	Helsingin Kuuromykkäyhdistys: a) kuuromykkäin opetukseen.. b) yhdistyksen lastentarhakoululle.....	500: — 1,000: —	} 1,500: —	1,500: —	1,500: —
10	Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajatyhdistyksen toimikunta: a) kesäsiirtoloille sekä b) tuberkulootisten oppilaiden virkistyskodin voimassapitoon ja risatautisten oppilaiden pitämiseksi Högsandin parantolassa.....	14,000: — 6,000: —			

1) Yhteisesti suomenkielisten koulujen kanssa.

11	Helsingin Ruotsalainen kansanopisto . .	1,800:—	1,700:—	1,800:—	1,800:—
12	Nuorisoliitto Fylgia toimintansa hyväksi	1,500:—	1,200:—	1,500:—	1,500:—
13	Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta mainittujen koulujen köyhään oppilaiden ravitsemiseksi	7,500:—	7,000:—	7,500:—	7,500:—
14	Helsingin Kansanopistoseura	2,500:—	2,500:—	2,500:—	2,500:—
15	Veistonopettajat Uuno Kangas ja Seth Ojanne ensikesäisiä veistokursseja varten	950:—	uusi	950:—	epäys
16	Helsingin suomenkielisten kansakoulujen opettaja- ja opettajatyhdistys kesäsiirtoloja varten	30,000:—	1) 30,000:—	30,000:—	30,000:—
17	Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunta näiden koulujen köyhään lasten ravitsemiseen	15,000:—	13,000:—	15,000:—	15,000:—
18	Professorinrouva Hanna Wasenius y. m. lastenkaitseijan palkkaamiseksi Fredriksbergiin y. m.	6,000:—	uusi	6,000:—	epäys
19	Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys suojelukasvatustyönsä hyväksi . .	16,750:—	s:n	16,750:—	14,000:—
20	Kotikasvatusyhdistys toimintansa hyväksi	5,000:—	3,000:—	3,000:—	3,000:—
21	Arbetets Vänner kesätyöskentelyn hankkimiseksi lapsille	1,800:—	1,200:—	1,200:—	1,200:—
22	Samana yhdistyksen Sörnäsän haaraosasto lasten kesäpuutarhalle	1,500:—	1,200:—	1,500:—	1,500:—
23	Samana yhdistyksen Läntinen osasto kesätyöskentelyä varten	2,700:—	2,500:—	2,700:—	2,700:—
24	Valko Nauha yhdistys kahden lastenkotinsa voimassapitoon . . .	12,000:—	10,000:—	12,000:—	12,000:—
25	Terveystoimisto veneristen tautien vastustamiseksi	5,000:—	7,000:—	5,000:—	5,000:—
26	Suomen Eläinsuojeluyhdistys toimintansa hyväksi	700:—	500:—	500:—	500:—
27	Helsingin Uimaseura	4,000:—	3,000:—	4,000:—	4,000:—

1) Yhteisesti ruotsinkielisten koulujen kanssa.

28	Suomen Terveystoimihdistys lasten- hoitonäyttelyn toimeenpanemi- seksi Helsingissä	7,000:—	uusi	epäys	epäys
29	Maitopisara yhdistys toimintansa hyväksi	12,000:—	8,000:—	12,000:—	12,000:—
30	Mooseksenuskoisen seurakunnan jäsenet kesäsiirtolan voimassapitoon mooseksenuskoisia sairaita ja varattomia lapsia varten	2,000:—	1,000:—	2,000:—	1,500:—
31	Vilhelmina-kodin toimikunta	1,500:—	1,500:—	1,500:—	1,500:—
32	Risatautisten lasten parantolayhdistys . .	3,000:—	1,500:—	3,000:—	3,000:—
33	Toimikunta varain keräämiseksi varatto- main keuhkotautisten hyväksi: a) lasten kylpylaitoksen voi- massapitoon b) toisen kylpylaitoksen perus- tamiseen ja voimassapitoon	3,000:— 7,000:—	3,000:— uusi	3,000:— epäys	3,000:— epäys
34	Konvalescenthem—Toipumakoti yhdis- tys	7,000:—	7,000:—	7,000:—	7,000:—
35	Lastenhoidon edistämisyhdistys: a) yleisiin tarkoituksiinsa b) Pippingskjöldin turvakodille	33,000:— 3,000:—	15,000:— 2,000:—	33,000:— 3,000:—	30,000:— 3,000:—
36	Hammaslääkäri Axel Aspelund yksi- tyisen kansakouluhammaskli- nikkanssa voimassapitoon	15,000:—	10,000:—	10,000:—	10,000:—
37	O. Y. Suomalainen Luistinrata maksut- oman luistinurheilun hankki- miseksi kansakoululapsille	2,500:—	uusi	epäys	epäys
38	Turva-laitoksen johtokunta juoppojen turvakodille	10,000:—	s:n	5,000:—	5,000:—
39	Naisvoimisteluseura Säkenet toimin- tansa hyväksi	500:—	s:n	500:—	500:—
40	Helsingin Atleettiklubi erityisesti 1916 vuoden Berlinin Olympialaisiin kisoihin valmistautumista var- ten	3,000:—	s:n	epäys	epäys
41	Idrottsföreningen Kamraterna toimin- tansa hyväksi	1,000:—	s:n	s:n	s:n
42	Sörnäsän Nuorten Naisten Kristillinen Yhdistys levon ja avun hankki- miseksi vähävaraisille ja toipu- ville työläisnaisille	3,000:—	s:n	3,000:—	3,000:—

43	Helsingin Naisvoimistelijat naisten urheiluharjoituksia varten . . .	800:—	500:—	800:—	800:—
44	Helsingin Kisa-Veikot toimintansa hyväksi	3,000:—	1,000:—	3,000:—	1,000:—
45	Voimistelu- ja Urheiluseura Jyry toimintansa hyväksi	1,000:—	uusi	1,000:—	500:—
46	Raittiuden ja kansanterveyden edistämisyhdistys Helsingin kaupungista kotoisin olevain poikain teltti-siirtolain voimassapitämiseksi .	3,500:—	s:n	ei ole ehditty hankkia	2,000:—
47	Suomen Olympialainen Komitea tehtävänsä edistämiseksi	10,000:—	s:n	s:n	8,000:—
48	Helsingin Raittiusyhdistysten Keskustomikunta: a) jaettavaksi erinäisille raittiusyhdistyksille niiden toiminnan hyväksi b) raittiusnäyttelyä varten c) Toivon liitoille 1) yleisen toimintansa hyväksi 2) nuoriso-opistolle d) sihteerin palkkaamiseen e) salakapakoiden ehkäisemiseen	33,960:— — — 3,000:— 1,500:— 1,000:— 4,000:—	8,500:— 1,000:— — epäys 1,000:— —	18,000:—	18,000:—
49	Keski-Uudenmaan Raittiuspiiri	1,000:—	uusi	epäys	epäys
50	Finlands Svenska Nykterhetsförbund raittius- ja valistustoimistoa varten	2,000:—	1,500:—	1,500:—	1,500:—
51	Helsingfors Ungdomsföreningars Centralutskott	10,000:—	5,000:—	6,000:—	6,000:—
52	Helsingin talousopisto: a) työläisnaisten ruuanlaittokursseja varten b) s:n ompelukursseja varten	2,000:— 2,000:—	2,000:— 2,000:—	2,000:— 2,000:—	2,000:— 2,000:—
53	Martta-yhdistyksen Helsinginosasto työläisnaisten ruuanlaittokursseja varten	4,000:—	2,000:—	4,000:—	4,000:—
54	Tehtaalaisnaisten koti	1,000:—	1,000:—	1,000:—	1,000:—
55	Suomen Naisyhdistys: a) työläisnaisten kesäsiirtolaa varten b) Z. Topeliuksen nuorisokirjastoa varten	2,200:— 1,700:—	2,200:— uusi	2,200:— 1,700:—	2,200:— 1,700:—
56	Helsingin Palvelijataryhdistys palvelijatarkotinsa voimassapitöön . . .	4,000:—	3,500:—	4,000:—	4,000:—

57	Valko Nauha yhdistys suojelutoimintansa hyväksi	5,000: —	2,000: —	2,500: —	2,500: —
58	Sosiaalinen Keskusliitto toimintansa hyväksi	1,500: —	1,500: —	1,500: —	1,500: —
59	Helsingin Nuorisoseura toimintansa hyväksi	2,500: —	uusi	epäys	epäys
60	Helsingin Suomalainen Työväenliitto luentokursseja ja kirjastoa varten	1,500: —	s:n	s:n	s:n
61	Suomen Uusi Viinuriyhdistys sairas- ja hautausapukassansa hyväksi . .	1,500: —	s:n	s:n	s:n
62	Aktiebolaget Helsingfors Musikinstitut halpahintaisten n. s. kamarimusiikkikonserttien toimeenpanemiseksi	2,500: —	s:n	1,500: —	s:n
63	Brage yhdistys toimintansa hyväksi	1,000: —	s:n	1,000: —	1,000: —
64	Suomen Laulu musikaalisen toimintansa kannattamiseksi	3,000: —	3,000: —	3,000: —	3,000: —
65	Helsingin Torvisoittokunta toimintansa hyväksi	10,000: —	12,000: —	10,000: —	10,000: —
66	Högre Svenska Handelsläroverket ja Svenska Handelsinstitutet ylimääräistä avustusta	4,000: —	epäys	4,000: —	epäys
67	Aktiebolaget Folkteatern	12,000: —	uusi	9,000: —	6,000: —
68	Porvarissäädyn historiaa varten asetettu komitea	8,000: —	s:n	8,000: —	epäys
69	Kaupunkilähetys:				
	a) lasten veisto- ja ompelukouksia varten	2,500: —	2,500: —	} 12,500: —	} 12,500: —
	b) köyhäin, heikkojen lasten kesäsiirtolaa varten	1,500: —	1,500: —		
	c) lähetyksen poikakodille . . .	2,000: —	2,000: —		
	d) lähetyksen tyttökodille	2,000: —	2,000: —		
	e) nuorisokirjastolle	500: —	500: —		
	f) lähetyksen halkopihaa varten	6,000: —	uusi		
70	Rouvasväenyhdistys lastenkodilleen .	6,000: —	6,000: —	6,000: —	6,000: —
71	Pelastusarmeija sosialisen työnsä voimassapitoon ja laajentamiseen	25,000: —	15,000: —	25,000: —	20,000: —
72	Köyhäin lasten työkodin toimikunta:				
	a) nykyisiä lastenkotejaan varten	12,000: —	10,500: —	} 17,000: —	} 17,000: —
	b) uuden kodin perustamiseksi ja voimassapitämiseksi Hermannissa	5,000: —	4,500: —		

73	Sokeain ystävien yhdistys työkoululle	3,000: —	1,500: —	3,000: —	2,500: —
74	Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys: a) yhdistyksen toiminnan tukemiseksi työn jakamisessa naisille b) keskustoimistonsa voimassapitoon	4,500: — 2,000: —	4,000: — 2,000: —	} 6,500: —	6,500: —
75	Helsingin Kristillinen Työväenyhdistys köyhäin äitien kesäsiirtolan hyväksi	3,800: —	uusi		
76	„Sanomalehtijakajain hyväksi“ niminen yhdistys toimintansa kannattamiseksi	7,500: —	s:n	epäys	1,500: —
77	Kuvanveistäjä G. Winter veistokuvateoksia varten	44,000: —	s:n	—	} 19,151: 60
78	Kuvanveistäjä B. Nilsson s:n	1,700: —	s:n	—	
79	Kuvanveistäjä V. Wallgren s:n	5,000: —	s:n	—	
80	Kuvanveistäjä E. Cedercreutz s:n	3,500: —	s:n	—	
81	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain laitostensa voimassapitoon (ennen myönnetty 35,000 markkaa)	124,203: 07	95,860: —	—	89,203: —
	Yhteensä	680,263: 07	—	—	483,154: 60

Edellä sanotun johdosta ja sen mukaisesti mitä ennen on noudatettu, saa Valiokunta Kaupunginvaltuustolle kunnioittaen esittää:

että Valtuusto tekisi päätöksensä Helsingin Anniskeluosakeyhtiön 1913 vuoden voittovaroista kaupungille tulevan osuuden jakamisesta valiokunnan edellä olevassa katsauksessa esittämän ehdotuksen mukaisesti;

että Valtuusto päättäisi varata jaon jälleltä käytettävänä olevan voittovarain ylijäämän siten, että kaupungin voittovarinrahastoon siirretään Smk 99,098: 34;

että ne yhdistykset, seurat ja yksityishenkilöt, joille myönnetään avustuksia voittovaroista, asetetaan säädetyn valvonnan alaisiksi varain asianmukaiseen käyttöön nähden siten, että

työtupain ja lastenseimien sekä kansanlastentarhain kesäsiirtolain johtajattaret ja asianomaiset johtokunnat ovat Kansanlastentarhain johtokunnan alaiset;

lasten kesäkurssien ja kesäpuutarhain johtajattaret ja asianomaiset johtokunnat, „Valko Nauha“ lastenkotiensa puolesta, Helsingin Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys ja Kotikasvatusyhdistys Kasvatuslautakunnan alaiset;

Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys, Helsingin Kuuromykkäyhdistys, veistonopettaja Corander, veistonopettajatar Blom, Helsingin ruotsalaisen kansanopiston johtokunta, Helsingin Kansanopistoseura, sekä nuorisoliitto Fylgia asianomaisen kansakoulujohtokunnan alaiset;

Toipumakoti-yhdistys, Suomen Eläinsuojeluyhdistys, Lastenhoidon edistämisyhdistys, Maitopisara-yhdistys, Helsingin Uimaseura, Risatautisten lasten parantolayhdistys, Terveystoimisto, Toimikunta varain keräämiseksi varattomain keuhkotautisten hyväksi, Mooseksenuskosten seurakunnan kesäsiirtolan johtokunta, Wilhelmina-kodin toimikunta, Helsingin Kisa-Veikot ja Helsingin Naisvoimistelijat, Turvalaitoksen johtokunta, Naisvoimisteluseura Säkenet, Sörnäsän Nuorten Naisten Kristillinen Yhdistys, Voimistelu- ja Urheiluseura Jyry sekä Suomen Olympialainen Komitea Terveystoimistolautakunnan alaiset;

Sokeain Ystävien yhdistys, Rouvasväenyhdistys, Köyhäin lasten työkotien johtokunta, Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys Pelastusarmeija, Kaupunkilähetys, Helsingin Kristillinen Työväenyhdistys ja yhdistys Sanomalehtijakajain hyväksi Vainhoitohallituksen alaiset;

„Valko Nauha“ niin sanottuun suojelustoimintaansa nähden, Helsingin Raittiusyhdistysten Keskustoimikunta, Fin-

lands Svenska Nykterhetsförbund, Helsingfors Ungdomsföreningars Centralutskott, Helsingin talousopisto, Martha-yhdistyksen Helsinginosasto, Tehtaalaisnaisten koti, Suomen Naisyhdistys, Helsingin Palvelijataryhdistys ja Sosialinen Keskusliitto Sosialilautakunnan alaiset;

Brage yhdistys, Suomen Laulu ja Helsingin Torvisoittokunta Musiikkilautakunnan alaiset;

että lisäehtoina ja määräyksinä seuraavain avustusten nauttimiseen nähden säädetään asianomaisten avustuksen-saajain noudatettavaksi:

veistonopettaja Coranderin: että hänen veistokoulussaan annetaan maksutonta opetusta vähintään kahdeksalle, etusijassa varattomalle tämän kaupungin oppilaitosten oppilaalle;

veistonopettajatar Blomin: että samoin maksutonta opetusta annetaan viidelle, etusijassa varattomalle, tästä kaupungista kotoisin olevalle koulunoppilaalle;

Toipumakoti-yhdistyksen: että yhdistys kodissaan varaa maksutta sijaa vuoden umpeen vähintään kymmenelle varattomalle, kaupungin sairaaloista poistetulle potilaalle;

Risatautisten lasten parantola-yhdistyksen: että yhdistys ensintulevana kesänä noin puolenneljättä kuukauden ajaksi luovuttaa kahdeksan maksutonta sijaa Högsandin parantolasta potilaille, jotka Väiväishoitohallitus sinne ehdottaa;

Turva-laitoksen johtokunnan: että laitoksesta maksutta luovutetaan viisi vuosisijaa tästä kaupungista kotoisin oleville alkoholisteille;

kaikkien avustusta saavain yritysten, jotka myöntävät tarvitseville henkilöille apua vastaavaa korvausta saamatta: että, samalla kun niiden tulee sopivissa tapauksissa tehdä ero täällä kotipaikkaoikeutta nauttivain ja muiden täällä oleskelevien henkilöjen välillä, apurahain nauttimiseen on

liitettävä lisäehdoksi, että asianomaisen yhdistyksen tulee jokaisessa eri tapauksessa Vaivaihoitohallituksen rekisteritoimistosta hankkia tarkka tieto avunanojan oloista sekä sitä mukaa kuin avustusta muodossa tai toisessa annetaan, ilmoittaa se toimistoon rekisteröitäväksi, niin myös avustusten myöntämisen ja käyttämisen valvontaan nähden alistua niihin määräyksiin, joita Vaivaihoitohallitus tai asianomainen lautakunta Vaivaihoitohallituksen esityksestä ehkä katsoo tarpeelliseksi antaa; sekä

että asianomaisille hallituksille ja lautakunnille on annettava Kaupunginvaltuuston edellä kerrotuista päätöksistä tieto niiden asiana oleviin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

Tämän ohessa nähnee Kaupunginvaltuusto hyväksi päättää:

että Sosialilautakunta saa toimekseen vahvistaa Raitiusyhdistysten Keskustoimikunnalle sekä Helsingfors Ungdomsföreningars Centralutskott nimiselle valiokunnalle myönnettyjen määrärahojen seikkaperäiset nauttimisehdot;

että erityinen komitea saa tehtäväkseen valmistella kysymystä, milloin ja miten veistokuvateosten ostoon myönnettyä määrärahaa on käytettävä; sekä

että valiokunnan on tehtävä tarkempi ehdotus valvojan asettamisesta pitämään silmällä voittovaroista myönnettyjen määrärahojen käyttöä.

Helsingissä, toukokuun 18 päivänä 1914.

V. T. Rosenqvist.

Leo Ehrnrooth.
Gust. Rud. Idman.

K. V. Hurmerinta *).
J. J. Sederholm.

Hjalmar Ekholm.

*) Ei ollut saapuvilla tarkistustilaisuudessa.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1914.

*Esitys Tilastokonttorin toimintaa koske-
vasta asiasta.*

SINGIN KAUPUNGIN

TILASTOKONTTORI

*Helsinki,
koko 9 p:nä 1914.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 817.

Kirjelmässä joulukuun 30 p:ltä 1913 on Valtuusto kehottanut Helsingin kaupungin tilastokonttoria antamaan lausunnon ja, mikäli katsotaan tarpeelliseksi, tekemään uudistusehdotuksia erään kysymyksen johdosta, jonka budjettivaliokunta kaupungin kuluvan vuoden menoarviota käsitellessään oli nostanut siitä, olisiko kunnallistilasto saatavissa yksinkertaisemmaksi, jotta sen laatimisesta johtuvia kustannuksia kävisi huojentaminen ja myöskin saatujen tuloksien julkaisemista jouduttaminen.

Koska erittäin lyhyt perustelu, jonka budjettivaliokunta on esittänyt sen ehdotuksensa tueksi, että kysymys lähetettäisiin tilastokonttoriin — perustelu supistui todellisuudessa siihen yleiseen mietelmään, että myöhästynyt tilasto kadottaa osan merkitystään —, ei selvään osota, olisiko valiokunnan mielestä pääasia, että tilasto yksinkertaistutettaisiin vai että kustannuksia huojistettaisiin tahi että julkaisuja kiirehdittäisiin, ja koska nämä eri kysymykset selvenevät, kun kutakin erikseen valaistaan, pyytää konttori kunnioittaen saada lausua mielipiteensä kustakin yllämainitusta kolmesta kysymyksestä erikseen.

Se kunnallisen tilaston yksinkertaistuttaminen, joka budjettivaliokunnasta on näyttänyt toivottavalta, voi koskea ainoastaan kahta tilastokonttorin julkaisua, nimittäin Helsingin kaupungin Tilastollista vuosikirjaa, jonka varemmin on julkaissut rahatoimikamari, ja sarjaa Terveysten- ja sairaanhoito (Helsingin kaupungin tilasto I), jota Terveystoimituslautakunta aikaisemmin on julkaissut, joita kumpaakin julkaisua konttori on toimittanut kolme vuosikertaa.

Ne vuosikirjan laajennukset, joihin konttori on ryhtynyt, käsittävät yhteensä 56 taulukkoa eli 59 painosivua ja koskevat kaikkein suurimmaksi osaksi erittäin mielenkiintoisia aloja, kuten eduskuntavaaleja, kunnallisia äänioikeusoloja, kunnallisverotusta, muutto- ja muita asutusoloja, rakennustoimintaa, tehdasteollisuutta ja sen yhteydessä olevia oloja, säästöpankki- ja panttilainaliikettä, väki- ja mallasjuomaliiikettä, kaupungin sähkölaitosta, uusia oppilaitoksia y. m., minkä ohessa on huomattava, että monet uusista taulukoista käsittelevät oloja, joista tilastotietoja aikaisemmin tykkönään on puuttunut. Näin ollen ja kun laajennus on tapahtunut täysin suunnitelmallisesti, niin etteivät siihen ole satunnaiset seikat saaneet ratkaisevasti vaikuttaa, on selvää, että, jos suurempi tahi pienempi määrä uusia taulukkoja poistettaisiin, siitä koituisi vahinkoa kunnalliselle tilastolle. Mitä tulee vanhempiin, jo vanhastaan vuosikirjassa oleviin taulukkoihin, niin on suurin osa niistä perinpohjin uudistettu sekä asiallisesti että muodollisesti, jota vastoin pieni osa vielä uudistamatta olevia taulukkoja toistaiseksi antaa aihetta muutamiin oikeutettuihin muistutuksiin. Vaikkakin muutamat viimeksimainituista taulukoista ehkä saattavat näyttää tarpeettomilta, on niiden jättäminen julkaisuun selitettävissä siten, että tilastokonttori on ne siihen pannut yhtäjaksoisuuden pysyttämiseksi, toivoen voivansa jossain seuraavassa vuosikerrassa niitäkin parantaa. Yleensä on sanottava vanhemmistakin vuosikirjan taulukoista, että niiden poistaminen huonontaisi ja vahingoittaisi julkaisua.

Toista yllämainituista tilastollisista julkaisuista, kunnallista terveyden- ja sairaanhoitotilastoa, on tilastokonttori uudistanut paljon suuremmassa määrässä kuin vuosikirjaa. Tämä uudistus on koskenut vähemmän itse numeroaineistoa, vaikka siinäkin suhteessa huomattavia laajennuksia on tapahtunut, kuin aineiston monipuolisempaa ja metodisempaa käyttämistä sekä julkaisun systemaattisempaa ja selvempää esitystapaa. Eritoten huomauttakkoon konttorin valmistamasta tekstiosastosta, jossa on vuosittainen yleissilmäys väkilukuoloihin, tautisuuteen, kuolleisuuteen, sairaanhoitoon ja terveydenhoitoon, ja johon muun muassa sisältyy joukko retrospektiivisiä katsauksia sekä muutamia vuoden varrella sattuneiden tapausten aiheuttamia, seikkaperäisempiä tilastollisia tutkimuksia eri aloilta. Viimeksimainituista huomauttakkoon esim. tulirokon levenemistä, tuberkuloosikuolleisuutta, vatsa- ja suolikatatarrista johtuvaa kuolleisuutta vuotta nuorempien lapsien keskuudessa y. m. s. koskevia tutkimuksia. On selvää, että näihin ja näiden kaltaisiin terveyden- ja sairashoitotilaston osastoihin, kuten kaikkiinkin tilastollisiin erikoisjulkaisuihin, lyhennyksiä voidaan tehdä, mutta yhtä selvää on, että julkaisun arvo niistä kärsisi, mikä seikka käy ilmi siitäkin, että juuri nämä seikkaperäisemmat tutkimukset ovat ammattimiesten keskuudessa herättäneet suurta mielenkiintoa. Sen lisäksi on huomattava,

että eräitten yksityiskohtien poisjättäminen tahi rajoittaminen nyttemmin, kun niiden vaatimat alkutyöt jo on tehty, ainoastaan vähäisessä määrässä vähentäisi vuotuista työtä ja vielä vähemmässä määrässä tämän tilaston kustannuksia. Sen yksinkertaistuttaminen tuntuu senvuoksi tilastokonttorin mielestä monessa suhteessa vaivaloisesti saavutettujen parannusten perustelemattomalta sikseen jättämiseltä ja siis hylättävältä. Mitä tulee puheena olevaan tilastoon, on konttorilla muutoin etu voida viitata sille erittäin edulliseen, Valtuustoon kuuluvan, tunnustetusti arvostelukykyisen ammattimiehen, nimittäin lääkintöneuvos G. R. Idmanin lausuntoon (Lääkäriseuran asiakirjat v. 1913, II siv. 111 ja seur.).

Tilastokonttorin mielestä ei siis kumpaistakaan yllämainituista tilastollisista julkaisuista voi yksinkertaistuttaa vahingoittamatta tilastoa. Tämä johtuukin asian luonnosta. Sellainen tilasto, joka ei alituisesti kehity eikä ota käsiteltäväkseen uusia kysymyksiä, vaan saa jäykistyä niihin kaavoihin, mitkä sille kerta kaikkiaan on annettu, käypi ennemmin tahi myöhemmin käytännölliseltä kannalta merkityksettömäksi ja tieteellisessä suhteessa vanhettuneeksi ja kelpaamattomaksi. Tilastokonttorin mielestä onkin senvuoksi sen pyrkimys mahdollisuuden mukaan ja järjellisten rajojen piirissä koettaa laajentaa kunnallista tilastoa ollut ei vain oikeutettu ja tunnustusta ansaitseva, vaan tuntunut velvollisuudeltakin, varsinkin kun Valtuuston konttorille vahvistama johtosääntö (§ 2 mom. 8) nimenomaan määrää sen tehtäväksi „pitää huolta kunnallisen tilaston jatkuvasta kehityksestä yhä suurempaan täydellisyyteen, selvyyteen ja tarkkuuteen“.

Tähän saakka toimitettujen julkaisujen kehittämistä ei kuitenkaan tässä yhteydessä ole pidettävä pääasiana. Aikaisemmin Valtuustolle lähettämässään kirjelmässä (Valtuuston painetut asiakirjat v. 1912 N:o 57) on tilastokonttori tekemänsä ehdotuksen yhteydessä, joka koski tilastollisten kuukausijulkaisujen toimittamista, mutta jonka Valtuusmiehet hylkäsivät, huomauttanut, että useat kunnalliselämän alat Helsingissä vaativat seikkaperäisempää tilastollista selvittelyä ja sellaisina m. m. maininnut kaupungin teollisuus- ja työläisolot, kaupan ja tullitulot, asutusolot, asunnonmuutto- ja vuokraolot y. m. Muutamia näistä aloista on konttori tosin, sittenkun mainittu lausunto oli annettu, ottanut jonkin verran laajemmin käsiteltäväksi Tilastollisessa vuosikirjassa, mutta se selvittely, joka tässä julkaisussa on voitu niille omistaa, on joka tapauksessa vielä liian niukka, minkä vuoksi tilastollisten erikoisjulkaisujen toimittaminen puheena olevista oloista, samoin kuin tilastolliset kuukausijulkaisutkin, edelleen pysyy toteutumattomana toiveena.

Edelläesitetty osottaa tilastokonttorin kannan yksinkertaistuttamiseen nähden: täytyy pitää tarpeen vaatimana kunnallistilaston kehittämistä eikä sen yksinkertaistuttamista, ja se seikka, ettei konttori vielä toistaiseksi ole

nostanut kysymystä kunnallistilaston lisäämisestä muillakin kuin kuukausijulkaisuilla, johtuu ainoastaan siitä, että konttori on katsonut välttämättömäksi ensin saattaa nykyiset julkaisunsa täysin ajan vaatimuksia vastaaviksi, ennenkuin se ehdottaa uusia tehtäviä.

Mitä tulee kysymykseen kunnallistilaston vaatimien kustannuksien alentamisesta, voisi tilastokonttori rajoittaa sanottavansa hyvin lyhyeen, koska konttori ei ole voinut suosittaa minkäänlaista yksinkertaistuttamista, jonka johdosta kustannukset vähentyisivät. Koska toivomuksessa tähän kuuluvien menojen vähentämisestä kuitenkin epäilemättä piilee ajatus, että nämä menot nykyisin ovat kohtuuttoman suuret, täytynee tätäkin kysymystä tässä kosketella.

Tilastokonttorin täytyy jyrkimmästi vastustaa tuollaisen käsityksen oikeutusta. Jos konttorin menot, sellaisina kuin ne ovat merkityt rahatoimikonttorin tilinpäätöksiin vuosilta 1911—13, niiltä kolmelta vuodelta, joina konttori on ollut olemassa, jaetaan tällä ajalla toimitettujen julkaisujen luvulla, niin saattaa tosin keskimääräinen menoerä julkaisua kohti tuntua liian suurelta, mutta sellainen laskelma käypi tässä tapauksessa erittäin harhaanjohtavaksi.

Ennen kaikkea huomautettakoon tässä, että tilastokonttorin menot mainittuina vuosina eivät ole nousseet niihin määriin kuin yllämainitut tilinpäätökset osottavat, koska painatusmäärärahaista jokaisena vuotena on huomattavia summia voitu säästää, mikä seikka kuitenkin helposti tilinpäätöksiä läpikäydessä jää huomaamatta, koska nämä säästöt joka vuodelta ovat siirretyt seuraavaan vuoteen ja senvuoksi otetut nostamattomien määrärahojen joukkoon. Vuoden 1914 alussa nousi tämä säästö yhteensä aina Smk:ana 21,711: 65.

Vielä on otettava huomioon, että kaikki tilastokonttorin julkaisut ovat laajahkoja (Tilastollisen vuosikirjan viime painoksessa oli 408 sivua, kunnalliskertomuksessa 392 sivua, terveyden- ja sairaanhoitotilastossa 322 sivua ja kunnalliskalenterissa 266 sivua), niistä seuraa, että vuoden työn tulos usein, jopa useimmiten, vasta seuraavana vuonna tulee painettuna näkyviin. Täten käypi keskimääräisen menoerän laskeminen julkaisua kohti, jos se tehdään konttorin toiminnan alkuvuosilta, aivan harhaanjohtavaksi, kun sitävastoin vastaava laskelma esim. kuluvalta tahi seuraavalta vuodelta antaisi aivan toisen ja paljon pienemmän tuloksen.

Tällaista tilastokonttorin työn arvioimismenettelyä — ainoaa tapaa, jota budjettivaliokunta on voinut käyttää — ei yleensä voi pitää vähimmäissäkään määrässä tyydyttävänä, siitä syystä ettei konttorin työ suin-

kaan ole rajoittunut näiden julkaisujen toimittamiseen ja julkaisemiseen, seikka, joka myöhemmin tässä lausunnossa tulee lähemmin selviteltäväksi.

Edellä esitetty voisi ehkä riittää valaisemaan kustannuskysymystä, mutta konttori ei voi tässä yhteydessä olla mainitsematta sitäkään tosiasiaa, että tarpeellista säästäväisyyttä aina on noudatettu konttorin varojen hoidossa.

Esimerkkinä tästä mainittakoon, että terveyden- ja sairaanhoitotilaston painatuskustannukset, huolimatta korotetuista painatustariffeista, ja vaikkakin sekä ruotsin- että suomenkielinen painos, sen jälkeen kuin terveydenhoitolautakunta lakkasi sitä julkaisemasta, suuresti on kohonnut — ruotsinkielinen 230 kappaleesta 375 kappaleeseen ja suomenkielinen 80:sta 200:aan — sekä vaikka ranskalaisia otsikoita erityisine kirjakkeineen on otettu käytäntöön ja, ennen kaikkia, vaikka julkaisun sisällitys huomattavasti on paisunut, kuitenkin, kun on käytetty taloudellisesti edullisempaa painatustapaa sekä poistettu useita kalliita, mutta hyvin vähän valaisevia diagrammeja, yleensä eivät ole nousseet. Viimeisten neljän terveydenhoitotilaston julkaiseman vuosikerran painatuskustannukset olivat nimittäin Smk 5,745:78 (1906), 7,299: — (1907), 3,324:20 (1908, ainoastaan ruotsinkielinen laitos julkaistu) ja 3,259:40 (1909, samoin ainoastaan ruotsinkielinen laitos julkaistu) sekä tilastokonttorin julkaisemain kolmen ensimmäisen vuosikerran, joista kaikista ilmestyi sekä ruotsalainen että suomalainen laitos, Smk 5,155: — (1910), 6,461:25 (1911) ja 6,979:85 (1912).

Tilastollista vuosikirjaa varten on taaskin painoon hankittu vuodesta toiseen seisovat kirjakkeet, minkä johdosta tämänkin julkaisun painatuskustannukset, huolimatta kalliista taulukkopainatuksesta, eivät käy kohtuuttoman kalliiksi — viime vuosikerran painatus maksoi Smk 3,993:65 — ja samantapaiseen järjestelyyn ryhdytään, kirjapainon kanssa tehdyn sopimuksen mukaan, myöskin terveyden- ja sairaanhoitotilaston taulukko-osastoon nähden, joten senkin kustannuksia jossain määrin voidaan alentaa.

Ainoa tapaus, jossa konttoria ehkä voitane syyttää ylellisyydestä, on kansien hankkiminen kunnalliskalenteriin ja vuosikirjapainoksen erään osan sidottaminen, mutta kestävien kansien hankkiminen mainittuihin julkaisuihin tuntuu hyvin perustellulta, kun teokset ovat yleisesti käytettyjä hakemistoja.

Tietääksemme ei ole viitattukaan siihen, että palkat ja palkkiot tilastollisessa konttorissa olisivat liian suuret, ja sellainen väite olisikin täysin perusteeton.

Vaatus kunnallistilaston kustannusten huojuamisesta ei ole voinut olla tekemättä masentavaa vaikutusta tilastokonttoriin, ja voi konttori ainoastaan toivoa, ettei tämä vaatimus, joka nähtävästi on esitetty ilman riittävää tähän kuuluvien olojen tuntemusta, Valtuustossa saavuta kannatusta. Tähän

toivomukseen on konttorilla sitä suurempi syy, kun Valtuustolle ei voi olla tuntematonta, että ulkomaiden kaupunkikunnissa yleensä uhrataan paljon suurempia summia kunnallistilastoon kuin mitä Helsingissä toistaiseksi on ollut laita. Esimerkkinä tästä mainittakoon, että Tukholman kaupungin tilastokonttorin, jonka mallin mukaan Helsingin kaupungin tilastokonttori lähinnä on järjestetty, vakinainen menosääntö vuonna 1913 päättyi Kr. 133,184: 16 ja että sen kokonaismääräraha, siihen luettuina ylimääräiset määrärahat, useana viime vuotena on noussut hyvin lähelle Kr. 200,000:—, summaan, joka on enemmän kuin viisi kertaa niin suuri kuin korkein Helsingin kaupungin tilastokonttorin koskaan nauttima määräraha.

Kun 1913 vuoden budjettivaliokunnan lausumat toivomukset kunnallistilaston yksinkertaistuttamisesta ja sen kustannuksien huojoistamisesta yllämainittujen tosiasiaan valossa esiintyvät verrattain löyhästi perusteltuina, on sitävastoin toivomus julkaisujen jouduttamisesta täysin ymmärrettävä ja yhtyy siihen täydellisesti tilastokonttorikin, joka hyvin käsittää, miten tarpeellista on, että sekä tilastolliset että muut julkaisut ilmestyvät hyvissä ajoin. Konttori olisi kuitenkin odottanut, että budjettivaliokunta, ennenkuin se otti tämän kysymyksen puheeksi, jonkin jäsenensä kautta olisi konttorin johtajalta tahi joltakin sen virkamieheltä tiedustellut muutamien julkaisujen myöhästymisen syitä sekä oliko vastaisuudessa odotettavissa näiden julkaisujen kiirehtimistä. Jos niin olisi tehty, olisi konttorilla jo silloin ollut tilaisuus osottaa, että eräitten julkaisujen viipymiseen oli painavia syitä ja että työ niiden saattamiseksi aikaisemmin ilmestymään edistyy suurin askelin.

Konttori saa kunnioittaen mainita eräitä pääsyitä siihen, että muutamat julkaisut ovat myöhästyneet, vaikkakin se tätä tehdessään kenties tulee kerranneeksi mitä muutamat puhujat Valtuusmiesten kokouksessa joulukuun 30 päivänä viime vuonna tätä asiaa koskevassa keskustelussa jo lausuvat.

Kun tilastokonttori vuonna 1911 perustettiin, otti se henkilökunnalla, joka jo alunpitäen oli aivan liian pieni ja jonka jäsenistä vain yhdellä, aktuaari H. Hedlund-vainajalla (joka kuoli jo tammikuussa 1912) oli jonkin verran kokemusta Helsingin kunnallistilaston alalla, suorittaakseen julkaisemistyön, joka osin oli suuresti myöhästynyt (vuosikirja ja kunnalliskertomus) osin vaati perinpohjaista uudistusta (terveyden- ja sairaanhoitotilasto), osin taas oli aivan uusi (kunnalliskalenteri), muista tehtävistä puhumattakaan. Vaatimusta, että konttori ensimmäisinä toimintavuosinaan ehtisi korvaamaan sen viivytyksen, jonka toinen viranomaisen oli aiheuttanut, on pidettävä kohtuuttomana. Kuten jokaisen uuden laitoksen perustamisessa, niin tässäkin

oli aluksi niin suuressa kuin pienessä laskettava vahva perustus toiminnalle, eivätkä järjestely- ja uudistustyön hedelmät heti voi tulla näkyviin täällä paremmin kuin muuallakaan.

Perustus on nyt kuitenkin laskettu. Konttori on kestänyt sekä johdolleen että henkilökunnalleen erittäin työläät järjestelyvuodet ja työn hedelmät alkavat vähitellen näkyä.

Mitä tulee Tilastolliseen vuosikirjaan, jonka laajenemista yllä on lähemmin mikosketeltu, niin on huomautettava, että sen viime vuosikerran toimittamisessa, huolimatta jatkuvasta tarkastuksesta ja taulukkojen lisäämisestä, vietettiin lähes 5 kuukautta aikaa, vuosikerta 1910 kun ilmestyi elokuun lopulla 1913 ja 1911:n vuosikerta aivan huhtikuun alussa tänä vuonna, ja että 1912:n vuosikerta, ellei aavistamattomia esteitä satu, toivotaan saatavan ilmestymään ennen kuluvan vuoden loppua. Näin ollen voikin sanoa vuosikirjan jouduttamisen, jota konttorikin pitää erittäin tärkeänä toivomuksena, olevan hyvällä alulla.

Ei ulkomaillakaan kunnallistilastollisten vuosikirjain julkaiseminen käy mainittavasti nopeammin. Pääkaupunkien sellaista kuin Berlinin, Parisin, Amsterdamin, Tukholman ja Kristianian vuosikirjoista ovat viimeksi ilmestyneet ne, jotka sisältävät tietoja vuodelta 1911.

Tässä yhteydessä kosketeltakoon erästä usein, m. m. sanomalehdistösämmeikin ilmenevää erehdystä, joka kenties on vahingoittanut tilastokonttoria. Muutamat tilastolliset virastot nimittävät vuosikirjainsa vuosikerrat sen vuoden mukaan, jolloin ne ilmestyvät. Niin tekee esim. tšekäläinen tilastollinen keskustoimisto ja Tukholman kaupungin tilastokonttori. Näiden vuosikirjain sisällys ei siis koske sitä vuotta, joka on mainittu kansilehdessä, vaan 1 tai 3, tavallisesti 2 vuotta aikaisempaa ajanjaksoa. Sitä vastoin Helsingin kaupungin tilastollisissa vuosikirjoissa, kuten useissa samantapaisissa ulkomaalaisissakin, sisällys koskee, aniharvoja poikkeuksia lukuunottamatta, sitä vuotta, joka kansilehteen on merkitty. Jos vertaa toisiinsa esim. Suomen Tilastollista vuosikirjaa vuodelta 1913 ja Helsingin kaupungin Tilastollista vuosikirjaa vuodelta 1911, jotka ilmestyivät melkein samaan aikaan, niin saapi tuohon seikkaan valaistusta. Kun viimeksimainitun sisällys pääasiallisesti koskee vuotta 1911 (tiedot oppilaitoksista lukuvuotta 1911—12), niin edellisen tiedot tosin hiukan useammassa tapauksessa käsittelevät vuotta 1912 tahi poikkeustapauksissa vieläkin myöhempää aikaa, mutta hyvin suuri osa taulukkoja (jollei oteta lukuun niitä taulukkoja, joiden tiedot päättyvät 1910 vuoden loppuun ja aikaisemminkin, suunnilleen 45 %) eivät ulotu tässäkään pitemmälle kuin 1911 vuoden loppuun. Vaikkakin ulkonaiset otsikot osottavat kahden vuoden eroa, on todellinen voitto

tässä tapauksessa kuitenkin tuskin $\frac{1}{2}$ vuotta suurempi. Ja tämäkin jällelle jääminen on, kuten yllä on osotettu, vaikeudetta korjattavissa.

Jos siis Tilastollisen vuosikirjan jouduttaminen täten on hyvällä alulla, niin voi samaa sanoa vieläkin suuremmalla syyllä terveyden- ja sairaanhoitotilastosta, jota tuskin nyttemmin enää käy pitäminen mainittavasti myöhästyneenä.

Tämänkin julkaisun viime vuosikertaan nähden saattaa tilastokonttori merkitä suunnilleen viiden kuukauden ajanvoiton, 1911:n vuosikerta kun julkaistiin kesäkuun lopulla 1913 ja 1912 vuoden tammikuun lopulla kuluvaan vuotta, huolimatta siitä että sisällyksen laajentamista ja parantamista kaiken aikaa on jatkettu.

Terveyden- ja sairaanhoitotilaston laajaperäisestä uudistuksesta, jonka tilastokonttori on toteuttanut ja josta aikaisemmin on ollut puhe tässä lausunnossa, seuraa, ettei ainakaan lähivuosina tarvinne ryhtyä suurempiin muutoksiin niissä. Näin ollen myös näyttää mahdolliselta vieläkin jouduttaa tämän tilaston julkaisemista, kuitenkin ei enempää kuin kaksi tai kolme kuukautta. Kaupungin vuotuinen terveyden- ja sairaanhoitotilasto, semmoisena kuin se nyt esiintyy, on nimittäin niin monipuolinen ja sisällysrikas ja sen toimittaminen niin suurta työtä vaativa, että yleensä ainoastaan hyvin harvoja tilastollisia julkaisuja, jotka ovat yhtä arvokkaita ja laajoja, ehditään valmistaa vuotta lyhemmissä ajassa. Vertailun vuoksi mainittakoon, että vastaava koko maata koskeva julkaisu (Lisiä Suomen viralliseen tilastoon, sarja XI), jonka lääkintöhallitus julkaisee ja joka tosin kooltaan on suurempi, mutta joka julkaistaan ainoastaan yhtenä laitoksena, on sisällykseen nähden pikemmin katsottava tilastolliseksi aineistokokoelmaksi kuin valmiiksi tilastoksi ja että se epäilemättä vaatii vähemmän työtä kuin konttorin terveyden- ja sairaanhoitotilasto eikä nyttemmin ilmesty aikaisemmin, vaan myöhemmin kuin viimeksimainittu. Niinpä ei lääkintöhallituksen julkaisu vuodelta 1912 vielä ole ilmestynyt.

Tinkimättömänä ehtona tilastokonttorin terveyden- ja sairaanhoitotilaston jouduttamiseksi on, että konttori säädetyin ajan kuluessa terveydenhoitolautakunnalta saa sekä ne eri viranomaisen antamat vuosikertomukset, jotka kokonaisuudessaan ovat otettavat julkaisuun, että muutkin sitä varten tarpeelliset tiedot. Tässä suhteessa on konttorilla hyvin monessa tapauksessa ollut oikeutettua syytä tyytymättömyyteen, kun esimerkiksi useitten puheena olevien kertomusten antamista on viivytelty kuukausia, vieläpä puolen vuotta ja enemmänkin, mutta kun kuluvana vuonna ja osin jo edellisenäkin on sanottujen kertomusten antamista kiirehditty, voi toivoa, ettei tämäntapaisia esteitä enää satu terveyden- ja sairaanhoitotilaston julkaisemiselle.

Enimmin myöhästynyt niistä vuosijulkaisuista, jotka tilastokonttori, kun se perustettiin, sai tehtäväkseen, oli Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta, n. s. kunnalliskertomus, eikä käy kieltäminen, että tämä julkaisu on sen jälkeen vieläkin viivästynyt. Sen jouduttamiseksi on Valtuusto kuitenkin jo aikaisemmin ryhtynyt toimenpiteisiin. Kun oli ilmeistä, ettei tilastokonttori vähälukuisine ja rasitettuine työvoimineen voinut tähän kertomukseen nähden voittaa menetettyä aikaa takaisin, myönsi Valtuusto tammikuun 21 päivänä viime vuonna tarpeellisen määrärahan erikoisen toimittajan ottamiseksi kunnalliskertomuksen I ja II osaston laatimista varten vuosilta 1909—15, ja määrättiin tämän toimittajan velvollisuudeksi vuosittain valmistaa käsikirjoitus kahteen mainittujen osastojen vuosikertaan. Rahatoimikamarin valitsema toimittaja, senaattori C. J. Timgren, onkin määrääjän kuluessa vuonna 1913 konttoriin lähettänyt mainitut käsikirjoitukset vuosilta 1909 ja 1910, ja 1909 vuoden kertomuksen molempien laitosten sekä 1910 vuoden ruotsinkielisen laitoksen painatus onkin nyt täydessä käynnissä.

Se seikka, etteivät 1909 vuoden kertomukset vielä ole ilmestyneet, johtuu etupäässä parista työn keskeytymisestä kirjapainossa, jotka ovat aiheutuneet osin vanhojen kirjakkeiden puutteesta, osin siitä, että on ryhdytty käyttämään uusia, osaksi myöskin siitä, että painoon oli kokoontunut paljon kiireellisiä Valtuuston painatustöitä, mutta jossain määrin myöskin siitä, että tilastokonttorilla kuluvan vuoden tammikuun alusta alkaen on ollut laadittavana kaksi ylimääräistä työtä, nimittäin kaupungissa toimitetun työttömyyslaskun tuloksien valmistaminen sekä tietojen kokoaminen teollisuushallituksen järjestämää yleistä käsityöläisoloja koskevaa tiedustusta varten, joista töistä edellinen on Valtuuston, jälkimäinen maistraatin antama. 1909 vuoden kunnalliskertomuksen painatus on kuitenkin jo edistynyt niin pitkälle, että sen ilmestyminen on odotettavissa viimeistään heinäkuun kuluessa. Myöskin 1910 vuoden kertomuksia voidaan nyttemmin jouduttaa, sittenkun kirjapainoon on hankittu uudet kirjakkeet.

Mitä vihdoin tulee Helsingin kaupungin Kunnalliskalenteriin, niin on tilastokonttorin, johtosääntönsä mukaisesti, toimitettava tätä konttorin luomaa uutta julkaisua ainakin joka kolmas vuosi. Sen ensimmäinen laitos ilmestyi marraskuussa 1911 konttorin ensimmäisenä toimintavuotena, ja on siis seuraava laitos johtosäännön mukaan julkaistava viimeistään samaan aikaan kuluvana vuonna. Se vilkas kehitys, jonka alaisena kunnallisolot Helsingissä ovat olleet 1911 vuoden jälkeen, on kuitenkin antanut konttorille aiheen ryhtyä puheena olevan julkaisun yhteydessä oleviin töihin hiukan aikaisemmin kuin viimein. Kalenterin toinen ruotsinkielinen laitos on nyt suurimmaksi osaksi valmiina korrehtuurina ja sen molemmat laitokset voitaneen julkaista heinäkuun kuluessa. Tämänkin työn suhteen voidaan siis muistiin merkitä melko suuri ajanvoitto. Tosin olisi ollut toivottavaa, että ka-

lenteri olisi voitu julkaista vieläkin aikaisemmin, mutta töiden suuri lisääntyminen konttorissa kuluvana keväänä ei ole sitä sallinut.

Paitsi näitä julkaisuja, joitten toimittaminen on konttorin johtosäännössä määrätty, on vielä kosketeltava erästä tekeillä olevaa työtä, jonka Valtuusto on konttorin omasta ehdotuksesta sille antanut, nimittäin sen kiinteistö- ja rakennuslaskun tulosten valmistaminen ja julkaiseminen, joka toimitettiin Helsingissä joulukuulla 1910. On myönnettävä, että tilastokonttoria sen tehdessä tästä ehdotuksen johti toivorikkaus, joka ainoastaan on selitettävissä siten, ettei konttorilla silloin vielä ollut riittävää tietoa muiden töittensä laajuudesta. Todellisuudessa onkin mainittu työ riistänyt paljon aikaa muilta töiltä, joita muuten olisi voitu jouduttaa hiukan enemmän kuin mitä nyt on ollut laita.

Tähänkin työhön nähden on kuitenkin huomattava, ettei sen valmistaminen nyt enää ole pitkän ajan päässä, sen taulukko-osasto kun jo on painettuna sekä ruotsalaisessa että suomalaisessa asussa ja käsikirjoitus suureen osaan sen tekstiä valmiina. Sen lisäksi mainittakoon, että pääasiallinen tulos kiinteistö- ja rakennuslaskusta jo esiintyy Tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1910 konttorin julkaisemissa taulukoissa ja siis on saatettu tunnetuksi, joten nyttemmin ainoastaan yksityiskohdat, nekin tosin tärkeitä, ja taulukkoihin liittyvä teksti ovat julkaisematta.

Tässä mainittakoon, ei anteeksipyyntönä, vaan jotta selviäisi, kuinka paljon aikaa tämäntapaiset tutkimukset tavallisesti vaativat, ettei tilastollinen keskustoimisto, jonka tehtävänä on ollut muissakin kaupungeissa samaan aikaan kuin Helsingissä toimitetun kiinteistö- ja rakennuslaskun tulosten valmistaminen, vielä ole ehtinyt saattaa niitä julkisuuteen. Jossain määrin korvatakseen puheena olevan työn viivästymistä on tilastokonttorin tarkoituksena ollut erityisessä pienemmässä julkaisussa selostaa Helsingin rakennustoimintaa vuosina 1911—13, ja voitanev tämä julkaisu, samoin kuin kiinteistö- ja rakennuslaskua koskeva julkaisukin saada valmiiksi ennen kuluvan vuoden loppua. Suunnitellun, rakennustoimintaa koskevan selostuksen taulukot ovat jo suureksi osaksi valmiit.

Tilastokonttorin työn laajuuden oikein arvioimiseksi lienee tässä syytä vielä huomauttaa, etteivät työt konttorin omia julkaisuja varten suinkaan ole sen ainoana tehtävänä, joskin tärkeimpänä.

Konttorin — kaupungille erittäin tärkeänä — tehtävänä on myöskin avustus ulkomaalaisten julkaisujen toimittamisessa. Niinpä sisältyy esim. Amsterdamin tilastotoimiston kansainväliselle kunnallistilastolle erittäin tärkeään demografiseen teokseen, joka koskee suurkaupunkien asutusoloja, useita konttorin tekemiä taulukkoja Helsingistä, ja useita sellaisia on konttori valmis-

tanut erästä suurta Euroopan kaupunkeja koskevaa julkaisua varten, jonka Budapestin tilastotoimisto julkaisee. Kerran kuukaudessa lähettää konttori Belgian tilastolliselle keskuskomissionille seikkaperäisiä tietoja kuolleisuudesta ja kuolemansyistä Helsingissä ja kerran viikossa samallaisia Tukholman kaupungin tilastokonttorille, puhumattakaan satunnaisista tilastollisista tiedonannoista. Tilastollisen keskustuimiston julkaisuja varten on konttori niinkään antanut tilastollisia tietoja ja taulukkoja Helsingistä, joukossa paljon työtä kysyviä taloustilastollisiakin, ja myöskin Uudenmaan läänin Kuvernöörinvirastolle on erilaatuisia tilastollisia tietoja annettu.

Luonnollisesti ovat myöskin Helsingin kunnalliset viranomaiset käyttäneet konttoria saadakseen tilastollisia tietoja, vieläpä ajoittain niin suuressa määrin, että muuan konttorin virkamiehistä pitkät ajat on työskennellyt vain tällaisten tietojen antamisessa. Tämä koskee erittäinkin Valtuuston asettamia komiteoja ja valiokuntia, joita varten konttori on sekä toimittanut tilastollisen ainehaston kokoamista että laatinut joukon taulukkoja ja erinäisiä laskelmia.

Sitä paitsi ovat ulkomaiset konsulinvirastot, kaupungissa olevat valtion laitokset sekä tiedemiehet ja muut yksityishenkilöt konttorilta saaneet tietoja siinä määrin kuin on ollut mahdollista, ja konttorin kirjastoa, jonka hoito niinkään vaatii sekä aikaa että huolenpitoa, se kun on julkaisuvaihdon johdosta paljon lisääntynyt, ovat eri alojen tutkijat yhä enemmän alkaneet käyttää.

Tämän lisäksi on vielä mainittava kirjeenvaihdon, diarionpidon, julkaisujen jakelun y. m. vaatima työ.

Sellaiset työt kuin yllämainitut eivät tosin tavallisesti ole erittäin rasittavia, mutta ne vaativat kuitenkin aikaa ja — mikä on tärkeämpää — useimmat niistä vaativat tottuneita työvoimia. Tukholman kaupungin tilastokonttorissa, joka aloitti toimintansa vuonna 1905, on osasto, jolla työskentelee paitsi naisapulaisia vakinainen virkamies (ensimmäinen aktuaari) ja ylimääräinen amanuenssi yksinomaan konttorin kirjastonhoitoa, tilastollisten tietojen antamista ja konttorin julkaisujen jakelua varten. Tosin ei ole paikallaan suoranainen vertaus tässä kohden Helsingin kaupungin ja Tukholman tilastokonttorien välillä, ensiksimmäinen kun on jälkimäistä paljon pienempi, mutta tällainenkin tosiasia on kuitenkin omiaan selvittämään, kuinka paljon aikaa ja minkälaisia voimia puheena olevat työt kunnallistilastollisessa laitoksessa voivat vaatia ja varmaan aikanaan vielä täälläkin vaativat.

On kenties erityisesti huomautettava, jollei se kyllin selvään edellisestä ole käynyt ilmi, että se työtaakka, joka on tilastokonttorin henkilökunnan ja eritoten sen virkamiesten kannettavana, jo tavallisissa oloissa on kyllin raskas, ja asian luonnosta seuraa, että se, vaikkakaan uusia tehtäviä ei ilmenisi,

kuitenkin vuosittain kasvaa. Sitä julkaisujen jouduttamista, joka jo osin on saavutettu, osin on odotettavissa jo suoritettun työn tuloksena, ei sentähden ole voitu aikaansaada rasittamatta yhtä mittaa konttorin työvoimia. Pyhätyö ja ylityö arkipäivä-illoin, usein yhtä pitkä kuin vakinainen työaika ja pitempikin, on senvuoksi konttorissa ollut hyvin tavallinen ja konttorinjohdajaan nähden aivan sääntönä. Usein on vakinainen konttorihenkilökunta ollut yhtä lukuisana työssä konttorissa iltapäivin kuin aamupäivän konttoritunneilla. Tällainen käy tietysti päinsä jonkin lyhyen aikaa, mutta ajan pitkään ei se ole mahdollista eikä edes puolustettavaa. Konttorissa onkin ollut jo pitkän aikaa toivomuksena, että tilastokonttorin ammatillisia työvoimia lisättäisiin, ja tämän suuntainen ehdotus on toistaiseksi jätetty tekemättä ainoastaan siitä syystä, että konttori vasta verraten lyhyen ajan on ollut toimessa. Tähän asiaan on konttorilla kuitenkin tilaisuus palata, kun tehdään ehdotus sen menosäännöksi vuodeksi 1915, joten se tässä yhteydessä voidaan sivuuttaa.

Kun siis konttori, kuten edellä olevasta on käynyt ilmi, ei missään kohdin ole voinut yhtyä budjettivaliokunnan esitykseen kunnallistilaston yksinkertaistuttamisesta eikä myöskään ole katsonut tähän suuntaan käyvää uudistusehdotusta aiheelliseksi, saa konttori kunnioittaen esittää:

että Valtuusto antaisi kysymyksen kunnallistilaston yksinkertaistuttamisesta raueta.

Puutteelliset tiedot tilastokonttorin töistä, jotka muutoin kunnallisia asioita harrastavissa piireissäkin vielä lienevät jotensakin yleisiä ja joista konttorin mielestä budjettivaliokunnankin esitys on todistuksena, aiheuttaa sen ohessa tilastokonttorin tekemään ehdotuksen, että konttorille, tekemällä lisäys sen johtosääntöön, annettaisiin toimeksi vuosittain Valtuustolle antaa kertomus toiminnastaan. Siinä mielessä saa konttori kunnioittaen esittää:

että Valtuusto huhtikuun 25 päivänä 1911 vahvistamansa tilastokonttorin johtosäännön 2 §:ään liittäisi seuraavan uuden momentin:

„9) vuosittain ennen maaliskuun umpeenmenemistä Valtuustolle antaa kertomus toiminnastaan edellisenä vuotena.“

Harald Dalström.

Esitys Sörnäsin Osakepanimon hallussa olevan, Sörnäsin niemekkeellä sijaitsevan n. s. panimoalueen vuokraoikeuden pitentämisestä.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Ikkok. 7 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 329.

Sen johdosta että Sörnäsin Osakepanimon hallussa olevan, Sörnäsin niemekkeellä sijaitsevan alueen vuokrakausi päättyisi toukukuun 1 päivänä 1914 sekä koska kysymys kunnan teurastamon rakentamisesta samoihin aikoihin oli valmisteltavana, otti Rahatoimikamari keväällä 1913 käsiteltäväksi kysymyksen edellä mainitun alueen vastaisesta käytöstä. Kamarin laatiman ja sittemmin Kaupunginvaltuustonkin hyväksymän ehdotuksen mukaan tulisi nimittäin teurastamo sitä varten varatulle alueelle sijoitettavaksi niin, että tulo- ja lähtöraiteet kulkisivat panimoalueen halki, minkä ohessa laitoksen sijoitus edellytti sitä vastedes käyvän laajentaminen viimeksi mainitulle alueelle. Teurastamoasiaa käsitellessä lausuttiin, että panimoalueen, se kun sijaitsee rannalla ja vastaisen satamaradan vierellä, tulisi olla kaupungin vapaasti käytettävänä, eikä sitä sentähden enää olisi pitemmäksi ajaksi vuokrattava yksityiselle, ennenkuin tämä ja rajakkaiset alueet oli lopullisesti järjestetty, minka jälkeen se olisi joko varattava teurastamon laajentamiseen tahi luovutettava tehdastonteiksi, varsinkin teurastamon sivutuotteita hyväksen käyttävän teollisuuden tarpeisiin, tai ehken makasiinitonteiksi, varastopaikoiksi y. m. Tämän menettelyn kuitenkin panimoalueen nykyinen vuokratonrahti tekee mahdottomaksi.

Tämä helmikuun 15 päivänä 1864 Helsingin pitäjän Gumtähden kylässä sijaitsevan Viksbergin säterin silloisen omistajan, vapaaherra Johan Gabriel von Bonsdorffin ja panimomestari Johan Kaspar Kröckelin välillä tehty kontrakti takaa vuokramiehelle ja hänen oikeudenomistajilleen alueen hallintaoikeuden viideksikymmeneksi vuodeksi toukokuun 1 päivästä 1864 lukien, eli siis toukokuun 1 päivään 1914. Kontrahdin 9) momentissa taas sanotaan: „Määrätyn vuokrakauden, viidenkymmenen vuoden, umpeenmentyä on vuokramiehellä tai hänen oikeudenomistajallaan oikeus saada vuokraoikeus pitenne-

tyksi vieläkin viideksikolmatta vuodeksi siitä vuokramaksusta, josta säterin silloisen omistajan kanssa voidaan sopia, ei kuitenkaan edellä mainittua vähemmästä vuokramäärästä; mutta ellei tästä voitaisi sopimusta aikaansaada, jätetään asia sovinto-oikeudelle, joka saa määrätä sen käteisen lunastussumman, josta säterinomistaja siinä tapauksessa on velvollinen lunastamaan kaikki vuokratilalla olevat laitokset.“

Vuotuinen vuokra oli alussa 200 hopearuplaa eli 800 markkaa, mutta korotettiin sittemmin, maanomistajan ja vuokramiehen kesken tammikuun 27 päivänä 1872 tehdyn sopimuksen nojalla, 1,000 markkaan sitä vastaan että vuokramies sai n. s. vapaamman käyttöoikeuden alueeseen.

Vuokrakontrahdin muista kohdista on huomattava 6) ja 7) mom. Ensinmainittu on seuraava: „Muutoin saa vuokramies säterinomistajan rajoittamatta mielensä mukaan viljellä ja rakentaa hänelle luovutettua tilaa, ja on hän esteetön rannastansa mereen rakentamaan *sillanarkkuja ja laivalaitureja* niinkuin mukavimmaksi katsoo“.

7 mom.: „Jos säteri vastedes oston tai muun laillisen saannon kautta joutuisi pois minun (maanomistajan) tai oikeudenomistajaini hallusta, sitoudun minä ja velvoitan heidät siinä panemaan ehdoksi tämän kontrahdin edelleen voimassa pysyttämisen, jota varten vuokramies myös saa kiinnityttää kontrahdin Kihlakunnanoikeuden Tuomiokirjaan.“

Helsingin kaupungin ja säterin silloisen omistajan, vapaaherra H. Standertskjöld-Nordenstamin välillä toukokuun 3 päivänä 1893 tehdyn kauppakirjan 6) kohtaan pantiin seuraava määräys: „Niitä erinäisiä tilaan kuuluvia maa-alueita koskevia vuokrakontrahteja, jotka on tehty sillä ehdolla että vuokramies maatilän omistajan vaihtuessa kuitenkin saa pitää vuokraoikeutensa, älköön vuokramiehen suostumuksetta rikottako eikä muutettako.“

Mikäli Rahatoimikamarille on tunnettua ja asiakirjoista niinkään näkyy, on puheenalaisen panimoalueen nykyinen haltija, Sörnäs Osakepanimo, vuokrannut alueen länsiosan Suomen Hiilihappoteollisuusosakeyhtiölle, ja menee tämä vuokrasopimus umpeen yksin ajoin päävuokran kanssa. — Sekä panimon että hiilihappotehtaan alueilla on lukuisia rakennuksia, joukossa arvokkaitakin, joista ensinmainitut tehdasrakennukset on sisustuksineen palovakuutettu noin 600,000 sekä jälkimäiset 185,000 markasta.

Saadakseen selville vuokramiehen toivomukset alueen vastaiseen käyttöön nähden ryhtyi Rahatoimikamari yhtiön kanssa keskusteluihin, jotka ovat käyneet seuraavasti:

Sittenkun Kamari oli kirjelmässä huhtikuun 14 päivältä 1913 N:o 242 yhtiöltä tiedustellut, halusiko yhtiö ja millä ehdoilla saada hallussaan olevan

panimoalueen vuokrasopimuksen pitennetyksi, vai oliko yhtiö ehkä ajatellut jotakin muuta alueen vastaisen käytön järjestämistapaa, ilmoitti yhtiö tosin lähinnä aikoneensa hakea sellaista vuokrakauden pitennystä kuin välikirjassa myönnetään, mutta kyllä suostuvansa, niinkuin aikaisemmin oli ollut puhetta, hankkimaan itselleen omistusoikeuden niin suureen osaan nykyistä aluettaan, kuin yhtiön liikettä varten on tarpeen, ja luovuttamaan muun osan kaupungin vapaasti käytettäväksi, jos tämän suuntainen sopimus saadaan aikaan.

Kamarin kokouksessa toukokuun 8 päivänä päätettiin kysymys panimoalueen vastaisesta käytöstä lähettää kaupungin yleisten töiden Hallitukseen lausunnon ja ehdotuksen saamiseksi asiasta.

Sittemmin yhtiö kirjelmässä kesäkuun 5 päivältä teki muodollisen hake muksen panimoalueen vuokran pitentämisestä 25 vuodeksi ja samasta vuosi vuokrasta kuin tähänkin asti, eli 1,000 markasta, minkä ohessa yhtiö vaihtoehtoisesti tarjoutui luovuttamaan kaupungille takaisin osan aluetta, sillä ehdolla että saa lunastaa niin suuren osan siitä, kuin tehdaskäyttöä varten tarvitaan. Tämä esitys ei aiheuttanut erikoista toimenpidettä Rahatoimikamarin puolelta, vaan annettaisiin hakijalle aikansa vastaus.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kuitenkin oli tehnyt päätöksen kunnan teurastamon rakennuttamisesta ja silloin, niinkuin mainittiin, hyväksynyt Rahatoimikamarin ehdotuksen laitoksen sijoitukseen nähden, antoi kaupungin yleisten töiden Hallitus siltä pyydetyn lausunnon ja sen keralla kaupungin asemakaava-arkkitehdin laatiman promemorian, jotka molemmat tässä seuraavat liitteinä I ja II.

Tämän esityksensä yhteydessä Hallitus ehdotti että, koska teurastamon rautatielaitos tulisi osittain sijoitettavaksi sille Suomen valtion omistamalle alueelle, missä Sörnäsän kuritushuone sijaitsee, olisi toimenpiteisiin ryhdyttävä rautatieraiteita varten tarpeellisen kuritushuonealueen osan hankkimiseksi kaupungille, ja ilmoitti Hallitus samalla, että tähän tarvittavan maa-kaistaleen tulisi olla noin 10 metriä leveä.

Samalla kun asian viimeksi mainittu osa jätettiin vastaisen valmistelun varaan, päätti Rahatoimikamari kokouksessaan elokuun 7 päivänä kirjelmässä ilmoittaa yhtiölle, ettei kamari, joka oli voinut pääasiassa yhtyä Hallituksen ehdotukseen, katsonut millään ehdolla voivansa Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi puoltaa yhtiön vaihtopuolista ehdotusta että yhtiö saisi lunastaa osan alueesta omakseen, jota vastoin muu osa palautuisi kaupungin haltuun, ja samalla Kamari pyysi tietoa, suostuisiko yhtiö ja millä ehdoilla semmoiseen sopimukseen, jota Hallituksen ehdotus tarkoitti.

Sittenkun yhtiö oli vastaukseksi tähän tiedusteluun ilmoittanut että, koska Kamari ei ollut katsonut voivansa puoltaa ehdotusta että yhtiö saisi lunastaa osan alueesta omakseen, katsoi yhtiö olevan pakko vedota voimassa olevassa vuokrakontrahdissa myönnettyyn oikeuteen saada vuokranpitennys,

pyysi Kamari kirjelmässä syyskuun 11 päivältä yhtiötä ilmoittamaan, millä ehdoilla yhtiö katsoisi voitavansa tehdä kaupungin kanssa sellaisen sopimuksen, että yhtiön vuokraoikeus pitennettäisiin 25 vuodeksi ja yhtiö luovuttaisi kaupungin vapaasti käytettäväksi ne alueet, mitkä tarvittaisiin suunnitellun rautatien rakentamiseksi Sörnäsän niemekkeeltä pohjoiseen sekä tuloraiteen johtamiseksi kaupungin teurastamoon, mitkä alueet olivat tarkemmin osotettuina kirjelmän oheisessa karttaluonnoksessa.

Vastaukseksi tähän ilmoitti yhtiö kirjelmässä syyskuun 22 päivältä suostuvansa tekemään Kamarin ehdottaman sopimuksen sillä ehdolla

että yhtiölle annetaan korvaus siitä asuinrakennuksesta, mikä puheenalaisessa tapauksessa näytti olevan poistettava;

että yhtiölle vähintään yhdeksän kuukautta aikaisemmin ilmoitetaan, milloin rakennus on poistettava, jotta yhtiö saisi tarpeellisen ajan teettääkseen uuden rakennuksen poistettavan sijaan;

että kaupunki teettää ja kunnossapitää tarpeellisen tien rautatiealueen sisärajalta Panimokadulle tai asemapiiroksessa teurastamon itäpuolelle merkitylle kadulle asti (tämän oheisessa kartassa sanottu Brändönkaduksi), joka tie olisi pidettävä täysin ajokelpoisessa kunnossa;

että tehdasalueelta mereen ja merestä samalle alueelle kulkevat johdot y. m. kaupungin kustannuksella rakennetaan ja vastedes pidetään voimassa rautatiealueen sisärajalta lähtien, niin että johtojen tarkoitus täysin saavutetaan;

että edellä mainitulle rajalle kuritushuoneen alueelle asti tehdään sopiva lankku-tahi säleaitaus, johon olisi yhtiön osituksen mukaan tehtävä tarpeelliset portit;

että kaupunki niinkään pitää tämän aitauksen ja portit kunnossa;

että rautatien poikki tehdään tarpeelliset ylimenosiilat;

että yhtiö saa vapaasti ja esteettömästi käyttää rautatierakennuksen johdosta syntynyttä uutta ranta-alueettaan;

että nykyisten lastauslaiturien sijaan, jos ne joko osittain tahi kokonaan puretaan, teetetään uudet; sekä

että, jos yhtiön toiminnalle rautatierakennuksen kestäessä koituu nykyään arvaamattomia haittoja ja kustannuksia, yhtiö saa niistä kohtuullisen korvauksen.

Tässä yhteydessä ilmoitti yhtiö, ettei se voinut sitoutua vastedes suorittamaan alueesta nykyistä korkeampaa eli 1,000 markan vuokraa vuodessa.

Syyskuun 25 päivänä 1913 pitämässään kokouksessa Rahatoimikamari päätti vaatia lausuntoa asiasta kaupungin yleisten töiden Hallitukselta sekä uuden teurastamon Rakennustoimikunnalta, ja on Hallitus nyttemmin kirjelmässä maaliskuun 6 päivältä kuluvaan vuoteen antanut pyydetyn lausunnon, jota seurasi Rakennustoimikunnan lausunto sekä yhtiön ja Hallituksen välillä asiasta aiheutunut kirjeenvaihto (Liitteet III, IV, V ja VI).

Sen johdosta että, niinkuin vastamainituista asiakirjoistakin näkyy, kaupungin yleisten töiden Hallitus ja teurastamon Rakennustoimikunta eivät olleet voineet joka kohdassa puolttaa myönnyttäväksi yhtiön vaatimuksiin, on yhtiö Rahatoimikamarin kehotuksesta muuttanut ehtojaan siten, että yhtiön lasku- ja tulojohdot hoidettaisiin sen omalla kustannuksella asianomaisten kaupunginviranomaisten antaman ohjeen mukaan, kun taas sekä uudesti-rakentaminen että vuotuinen kunnossapito tai korjaukset y. m. s. olisivat kaupungin velvollisuutena; aitausvelvollisuuteen nähden yhtiö vaatii ainoastaan, että rautatiealueen sisä- eli länsirajalle on tehtävä lankku- tahi säleaita, joka on kaupungin rakennettava ja kunnossapidettava ja johon, niinkään kaupungin kustannuksella, on tehtävä veräjät, jotka kuitenkin yhtiö omalla kustannuksellaan pitää kunnossa. Yhtiön vaatimus saada vapaasti ja esteettömästi käyttää rautatien rakentamisen johdosta syntyvää uutta ranta-alaansa saisi raueta, sillä edellytyksellä että kaupunki omalla kustannuksellaan rakentaa yhtiölle purkauslaiturin vastaisen rautatieraiteen ulkopuolelle uuteen rantaan sekä valmistaa yhtiölle tarpeellisen kulkuyhteyden tähän laituriin. Teurastamoalueelta rakennettavaa läntistä eli lähtöraidetta varten tarvittavan alueen, jonka hankimisesta teurastamon Rakennustoimikunnan mielestä jo nyt olisi sovittava vuokramiehen kanssa, on Suomen Hiilihappoteollisuusosakeyhtiö suostunut luovuttamaan erinäisin ehdoin, jotka tarkemmin käyvät selville Liitteestä IV. Näiden ehtojen johdosta ei Rahatoimikamarilla ole ollut mitään muistuttamista.

Esillä olevaa asian käsitellessään ei Rahatoimikari, vaikka tosin kunnan teurastamon rakennusasian käsittelyssä esiintuotuja näkökohtia panimoalueen vastaiseen käyttöön nähden edelleen täytyy katsoa paikkansa pitäviksi, ole voinut olla osaltaan puoltamatta myöntymistä panimoyhtiön vaatimuksiin, koska teurastamon rakennusohjelman toteuttaminen ehdottomasti edellyttää, että kaupunki saa haltuunsa Sörnäsän satamarataa sekä teurastamon raide-laitetta varten tarpeellisen maan, eikä tämä ole saavutettavissa, ellei sopimusta yhtiön kanssa tehdä Rahatoimikamarin ja yhtiön välillä olleiden keskustelujen pohjalla. Sitä keinoa että kaupunki saman tarkoituksen saavuttamiseksi panisi puheenalaiselle alueelle pitennysajaksi niin korkean vuokran ettei yhtiö sitä voisi hyväksyä, ei Kamarin mielestä voi käyttää, koska lunastushinta, jonka „säterinomistaja“ siinä tapauksessa olisi velvollinen suoritta-

maan alueella olevista rakennuksista, varsin luultavasti nousisi sangen huomattavaan määrään. Näin ollen ja kun yhtiö, niinkuin asiassa syntyneistä kirjoista näkyy, ei myöskään ole katsonut voivansa tyytyä siihen, että sen hallintaoikeus pitennettäisiin ainoastaan osaan nykyistä panimoaluetta, jota vastoin muu osa palautuisi kaupungin vapaasti käytettäväksi, vaan on tahtonut vedota vuokrakontrahdissa myönnettyyn oikeuteensa saada koko alueen vuokra pitennetyksi, on Kamarin mielestä olemassa vain yksi asian ratkaisemismahdollisuus, nimittäin Kamarin puoltama.

Kustannuksista, joita ehdotetulla pohjalla panimoyhtiön kanssa tehty sopimus kaupungille tuottaisi, on kaupungin yleisten töiden Hallitus asiasta antamassaan myöhemmässä lausunnossa maininnut, että itäisen tuloraiteen varustamisesta aitauksella olisi kustannuksia 3,500 markkaa sekä paalulaturin rakentamisesta panimon käytettäväksi 3,000 markkaa. Näihin lisäksi tulisi, jos panimoyhtiön esittämät ehdot hyväksytään, erinäisiä pienempiä kustannuksia, joiden määrä ei vielä ole varmasti laskettavissa, osin koska työt, joista viimeksi mainitut menot johtuvat, on suoritettava yhtiön toivomusten ja osotusten mukaan, ja osin koska kustannukset ovat vuosittain uusiutuvia ja niiden määrä riippuu kulumisesta y. m. s. Tuollaisista kustannuksista mainittakoon: kahden yhtiölle kuuluvan, tämän oheisessa kartassa tarkemmin osotetun vajan muuttaminen toiseen paikkaan, koska vajat sijaitsevat sillä alueella, johon teurastamon tuloraide on sijoitettava; ylimenosiltain rakentaminen rautatieraitteiden poikki ja rumpujen rakentaminen niiden alle; panimolle tarpeellisten tulo- ja laskujohtojen rakentaminen ja kunnossapito; aitauksen kunnossapito sekä vihdoin panimoyhtiön vaatima korvaus rautatien rakennusaikana ehkä sattuvista arvaamattomista haitoista ja vahingoista.

Läntisen eli tuloraiteen rakentamisesta johtuvat kustannukset taas eivät nykyään ole tarkemmin laskettavissa, raiteen suuntaa kun ei ole lopullisesti määrätty, mutta varmasti voinee olettaa, etteivät ne nouse varsin tuntuviin summiin.

Mitä vihdoin tulee mainittujen kustannusten suoritustapaan, lukuunottamatta vastedes teetettävästä läntisestä raiteesta sekä aitauksen, laskujohtojen y. m. vuotuisesta kunnossapidosta johtuvia kustannuksia, on Kamari puolestaan tahtonut ehdottaa, että ne suoritettaisiin kunnan teurastamon rakennusmäärärahasta sekä vastedes, mikäli ne kohdistuvat vastaisen Sörnäsin satamaradan rakentamiseen ja kunnossapitoon, pantaisiin maksettaviksi viimeksi mainittuun tarkoitukseen ehkä myönnettävistä määrärahoista.

Edellä lausutun johdosta ja kaupungin yleisten töiden Hallituksen sekä teurastamon Rakennustoimikunnan asiasta antamiin lausuntoihin viitaten saa Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi

että viideksikolmatta vuodeksi toukokuun 1 päivästä kuluvaa vuotta 1914 lukien, ja 1,000 markan vuosivuokrasta, pitennetään Sörnäsän Osakepanimon hallussa olevan, Sörnäsän niemikkeellä sijaitsevan alueen vuokraoikeus, joka alue järjestetään tämän oheisessa kartassa tarkemmin osotetulla tavalla ja siitä erottamalla niinikään kartassa tarkemmin osotetut maakappaleet, joihin on aikomus sijoittaa kaupungin uudelle teurastamolle tarpeelliset tulo- ja lähtöraiteet.

Sen lisäksi lienee Herrain Kaupunginvaltuusmiesten mainittua rautatie-raidetta varten tarpeellisen maa-alueen hankkimiseksi päätettävä

a) itäiseen eli tuloraiteeseen nähden:

että kaksi kartalla tarkemmin osotettua rakennusta, jotka sijaitsevat sillä maalla, mihin vastamainittu rautatie-raide on sijoitettava, kaupungin kustannuksella muutetaan pois toiseen, vuokramiehen osottamaan paikkaan panimo-alueella;

että kaupunki kustannuksellaan teettää ja kunnossa pitää tarpeellisen tien pitkin kartalla osotettua Brändönkatua, kunnes mainittu katu tulee kokonaisuudessaan tasoitetuksi;

että tehdasalueelta mereen vievät laskujohdot ja merestä mainitulle alueelle vievät johdot, rautatiealueen länsirajalta lukien, kaupungin kustannuksella uudestirakennetaan ja kunnossapidetään siten, että niiden tarkoitus täydellisesti saavutetaan, jota vastoin näiden johtojen hoito on oleva vuokramiehen asia;

että rautatiealueen sisä- eli länsirajalle kaupungin kustannuksella rakennetaan aitaus ja tarpeelliset veräjät, ollen kaupungin kustannettava aitauksen, vuokramiehen taas veräjän kunnossapito;

että panimoalueelle tehtävä rautatielaitos kaupungin kustannuksella varustetaan tarpeellisilla ylimenosilloilla, jolloin eritoten on aikaansaataava esteetön kulkuyhteys tuloraitteen itäpuolella sijaitsevan yhtiön alueen osan kanssa;

että panimon käytettäväksi kaupungin kustannuksella rakennetaan purkauslaituri vastaisen satamarataraitteen ulkopuolelle ja varustetaan tarpeellisella kulkuyhteydellä; sekä

että yhtiö, jos sen toiminnalle rautatien rakennusaikana koituu nyt arvaamattomia haittoja ja kustannuksia, niistä saa kohtuullisen korvauksen; niin myös

b) läntiseen eli lähtöraiteeseen nähden:

että tätä varten tarpeellinen leikkaus, joka tulee tehtäväksi Suomen Hiilihappoteollisuusosakeyhtiön nykyään käytämälle alueelle, kaupungin kustannuksella varustetaan tarpeellisilla aitauksilla, veräjillä ja ylimenosilloilla, jotka kaikki niinikään on kaupungin kustannuksella pidettävä kunnossa;

että, jos yhtiön teettämä porakaivo rautatierakennuksen johdosta käy hyödyttömäksi, yhtiölle korvataan kaivon rakennuskustannukset ja yhtiö saa kaupungin johdosta maksuttua vettä saman määrän, minkä kaivo voi antaa tehtaan käytettäväksi;

että vesi- ja viemärijohdot y. m., jos niitä ratarakennuksen johdosta täytyy poistaa tai muuttaa, sopivalla tavalla kaupungin toimesta ja sen kustannuksella uudestirakennetaan tahi järjestetään niin, että ne voivat asianmukaisesti toimia;

että kaupunki kohtuuden mukaan korvaa radan rakennusaikana tehdaskäytölle ehkä koituvat vahingot ja haitat ja että yhtiölle varataan oikeus, sittenkun itse ratasuunnan lopulliset piirustukset ja profiilit on laadittu, esittää ne lisävaatimukset, joita asianhaarat silloin ehkä aiheuttavat; sekä

että kaupungin puolelta ryhdytään tarpeellisiin toimenpiteisiin kulkuyhteyden voimassapitämiseksi kaupungin kanssa alueen länsiosan poikki.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitukselle.

Promemoria Sörnäsän panimoalueen vastaista käyttöä koskevaan Rahatoimikamarin läheteeseen.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli lopullisesti päättänyt sijoittaa kunnan teurastamon Sörnäsän niemekkeelle ja aikaisemmin oli hankittu selvitys siitä, että vastedes ehkä tarpeelliseksi käyvä mainitun laitoksen laajentaminen on aikaansaataavissa ainoastaan pohjoiseen, s. o. sille alueelle, joka nykyään on vuokrattuna Sörnäsän Osakepanimolle, olisi allekirjoitaneen mielestä epäviisasta, jos kaupunki myymällä luovuttaisi hallustaan jonkin osan edellämainittua aluetta. Kun kuitenkin Rahatoimikamarille saapuneesta Panimoyhtiön kirjeestä käy selville, että yhtiö vastedes voisi tyytyä ainoastaan osaan nykyistä vuokrapalsta, saan tarkemmin tiedusteltuani yhtiön toivomuksia sille tarpeellisen alueen asemaan nähden kunnioittaen esittää tämän oheisen kartan, jossa on ehdotus sekä panimoalueen jaoittamiseksi erinäisiin pienempiin vuokrapalstoihin, joista suurimman saisi panimo, että myös vastaisen teurastamoalueen ja rajakkaisten tehdaskorttelien ynnä niitä varten tarpeellisten raidelaitteiden suunnitelmaksi, ja rohkenen ehdottaa, että Hallitus Rahatoimikamarille esittäisi, ettei mitään panimoalueen osaa myytäisi, vaan että se kokonaisuudessaan varattaisiin teurastamon laajennustarpeisiin, sekä että Panimoyhtiön kanssa tehtäisiin sopimus sen nykyisen vuokratilan osittamisesta tämän oheisen asemakaavan mukaisiin pienempiin tontteihin, jotka vuokrattaisiin varasto- ja tehdastonteiksi, esimerkiksi 25 vuoden ajaksi, toukokuun 1 päivästä 1914 lukien. Ellei tuollaista sopimusta voida saada aikaan, lienee kaupungin joka tapauksessa hankittava itselleen oikeus panimoalueen halki johtaa rajakkaiselle tehdaskaupungin osalle sekä teurastamolle tarpeelliset kulkuväylät, niinkuin asemakaavasta tarkemmin näkyy.

Helsingissä, toukokuun 18 päivänä 1913.

Bertel Jung.

LSINGIN KAUPUNGIN

EISTEN TÖIDEN HALLITUS

*Helsingissä,
heinäk. 18 p:nä 1913.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 237.

Lähetepäätöksellään viime toukokuun 8 päivältä on Rahatoimikamari kehottanut Hallitusta antamaan n. s. Sörnäsin panimoalueen vastaista käyttöä koskevan ehdotuksen, sen johdosta että alueen vuokrakuusi kohdakkoin, eli toukokuun 1 päivänä 1914 menee umpeen sekä kysymys tämän alueen käyttämisestä on likeisessä yhteydessä sen alueen käytön kanssa, johon Kaupunginvaltuuston hiljattain tekemän päätöksen mukaan kaupungin uusi teurastamo tulee sijoitettavaksi. Tämän johdosta on Hallitus käskenyt kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatia panimoalueen jaoitusehdotuksen, jonka tehtävän hän nyttemmin onkin täyttänyt sekä samalla valmistanut asiasta promemorian, joka pannaan tämän ohien ja jossa hän lähemmin esittää niitä näkökohtia, jotka hänen mielestään on otettava huomioon asiaa ratkaistaessa.

Mainittua ehdotusta tarkastaessaan on Hallitus puolestaan voinut sen hyväksyä, samoin kuin Hallitus niinkään on voinut yhtyä kaupunginasemakaava-arkkitehdin promemoriassa oleviin lausuntoihin. Lisävalaistukseksi asiaan pyytää Hallitus lausua seuraavaa:

Asemansa vuoksi täytyy nykyistä n. s. panomialuetta pitää kaupungille sangen arvokkaana ja erinäisiin kunnallisiin tarkoituksiin sopivana; erittäinkin kaupungin teurastamon vastaisia laajennuksia silmälläpitäen lienee se miltei ainoa sopiva alue. Tähän seikkaan nähden voi Hallitus kaikin puolin yhtyä siihen kaupunginasemakaava-arkkitehdin lausumaan mielipiteeseen, että kaupungin ei tule luovuttaa hallustaan alueen omistusoikeutta. Kun kuitenkin alueen vuokraaja, Sörnäsin Osakepanimo, on vuokrakontrahdin säännösten nojalla eräillä ehdoilla oikeutettu saamaan vuokransa pidennetyksi 25 vuodella, on kaupunginasemakaava-arkkitehdin, joka on saanut tietää, että vuokramies ehkä tyytyisi ainoastaan osaan aluetta, laatinut sen jaoitussuunnitelman sillä pohjalla, että ne alueen osat, missä panimon rakennukset ja muut laitokset sijaitsevat, kävisi vuokramiehelle luovuttaminen, jossa tapauksessa alivuokraajankin, Suomen Hiilihappotehtaan, tarpeet voisivat tulla huomioon otetuiksi, jota vastoin muut osat palautuisivat kaupungille ja voitaisiin tonteiksi jaettuina esimerkiksi 25 vuodeksi vuokrata tehdas- ja varastopaikoiksi.

Ehdotuksessa, josta myös näkyy 10 metrin levyinen, pitkin panimoalueen lounaisrajaa kulkeva, liikenteelle tarpeellinen tie, osotetaan lisäksi alueen liittyminen rajakkaisiin tehdaskortteleihin ja teurastamoalueeseen sekä viimeksi mainitulle laitokselle tarpeelliset raidelaitteet.

Alueen nykyisen vuokraajan, Sörnäsin Osakepanimon kanssa olisi sentähden tehtävä sopimus alueen jakamisesta edellä ehdotetulla tavalla, joten kaupunki myös saisi käytettä-

väkseen teurastamoon johdettavia rautatieraitteita varten tarvittavan maakaistaleen, jonka tulisi olla 10 metriä leveä.

Ellei tuollaista sopimusta voida vuokramiehen kanssa aikaansaada, olisi kaupungin joka tapauksessa joko sopimus tekemällä tai pakkoluovutusmenettelyä käyttämällä hankittava itselleen oikeus johtaa panimoalueen halki rajakkaisille tehdaskortteille sekä teurastamolle tarpeelliset kulkuväylät.

Edellä lausuttuun viitaten saa Hallitus koota mielipiteensä asiasta seuraavaan lausuntoon ja ehdotukseen:

että panimoaluetta ei ole luovutettava kaupungin hallusta, vaan on se edelleen pysyttävä kaupungin omana;

että Rahatoimikamari puolestaan hyväksyisi tämän oheisen ehdotuksen puheenalaisen alueen jaoitukseksi sekä tekisi Sörnäsän Osakepanimon kanssa sellaisen sopimuksen kuin ehdotuksen toteuttamiseksi on tarpeen; niin myös

että Kamari, sen tapauksen varalta ettei edellä mainitun laatuista sopimusta saada aikaan, tahtoisu ryhtyä toimenpiteisiin kaupungin teurastamoon ehdotettuja rautatielaitteita varten tarvittavan maan hankkimiseksi kaupungille.

G. Idström.

Bertel Jung.

K. Rein.

v.t.

SINGIN KAUPUNGIN

Kansallisten töiden Hallitus.

*Helsingissä,**maaliskuun 6 p:nä 1914.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

N:o 51.

Sittenkun Rahatoimikamari oli kirjelmässään syyskuun 11 päivältä 1913 Osakeyhtiö Sörnäsän Osakepanimon johtokunnalle ilmoittanut, että kaupunki halusi saada haltuunsa osakeyhtiön käytettävänä vuokrasopimuksen nojalla olevasta maa-alueesta 10 metriä leveän kaistaleen siihen sijoittaakseen kaupungin vastaiseen teurastamoon vievän rautatieraiteen, ja Kamari sittemmin lähetepäätöksellä saman kuukauden 25 päivältä oli kehottanut Hallitusta, teurastamon Rakennustoimikunnan mieltä tiedusteltuaan, antamaan lausunnon asiasta ja erittäinkin ehdoista, joilla kaupungille luovutettaisiin tarpeellinen maa tulo- ja lähtöraiteen rakennuttamiseksi vastaiseen teurastamoon käyvän liikenteen helpottamiseksi, saa Hallitus, teurastamon Rakennustoimikunnan nyttemmin lausuttua mielensä asiasta, kunnioittaen ilmoittaa yhtyvänsä mainitun Rakennustoimikunnan esittämiin ehdotuksiin, kuitenkin siten, että Hallitus puolestaan on siihen Sörnäsän Osakepanimon kirjelmän 8 kohdassa esitettyyn ehtoon nähden että

„jos yhtiön toiminnalle rautatielaitteen rakennusaikana koituu nykyään arvaamattomia haittoja ja kustannuksia, kaupungin olisi ne kohtuuden mukaan korvattava“

sitä mieltä, että kaupungin tulisi sitoutua ainoastaan siihen, että Osakeyhtiön vuokra-alue pysytetään häiriintymättömässä kulkuyhteydessä sekä ettei keskeytetä niiden vesi-, viemäri- ja muiden johtojen toimintaa, joiden varassa tehdaskäyttö on.

Hallituksen on vielä lisättävä, että kaupungin ja osakepanimon välillä Rakennustoimikunnan esittämien ja hallituksen puoltamien ehdoin tehtävä välipuhe aiheuttaisi kaupungille menoja 3,500 markkaa aitauksen teettämisestä tuloiraiteen vierelle sekä 3,000 markkaa paa-lusillan rakentamisesta sen sillan sijaan, joka tulisi erotettavaksi vesikulkyhteydestä rakentamalla rautatieraide pitkin alueen itärantaa.

Kunnan teurastamon Rakennustoimikunnan lausunto sekä kaksi teurastamoalueen asemapiirrosta pannaan tämän ohkeen.

G. Idström.*A. L. von Knorring.*

HELSINGIN KAUPUNGIN
**KUNNAN TEURASTAMON
 RAKENNUSTOIMIKUNTA.**

Helsingissä,
 helmik. 27 p:nä 1914.

Kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Sittenkun Rahatoimikamarissa oli Sörnäsän Osakepanimon vuokra-alueen kontrahdin pitennyksen yhteydessä otettu puheeksi, että kaupungin tulisi saada mainitun alueen itäosasta käytettäväkseen 10 metriä leveä maakaistale sijoittaakseen siihen vastaisen teurastamon tulo-raiteen, sekä yhtiö kirjelmässä syyskuun 22 päivältä 1913 oli tarkemmin määritellyt tuol-laisen toimenpiteen ehdot, on Rahatoimikamari lähetteessä saman kuukauden 25 päivältä kehottanut Hallitusta, Rakennustoimikunnan mieltä tiedusteltuaan, antamaan lausunnon lähet-teessä mainitusta asiasta, minkä jälkeen Hallitus on kirjelmässä lokakuun 3 päivältä viime vuotta jättänyt asian Rakennustoimikunnan lähemmin valmisteltavaksi.

Tehtävää täyttääkseen saa Rakennustoimikunta, toimitettuaan katselmuksen paikalla sekä tarkastettuaan lähetteen mukana seuranneita asiakirjoja, kunnian lausua seuraavaa:

Edellä mainitusta vuokratilasta helmikuun 15 päivänä 1864 tehty kontrahti, joka lienee kaupunkia velvoittava, osoittaa, että vuokramies on oikeutettu vuokrakauden umpeen mentyä toukokuun 1 päivänä 1914 saamaan vuokranpitennystä 25 vuotta. Jollei tästä sekä vuok-ramaksun määrästä voida sopia, on asia jätettävä sovintolautakunnalle, joka saa määrätä sen käteisen lunastushinnan, josta kaupunki siinä tapauksessa on velvollinen omakseen ottamaan kaikki vuokratilalla olevat laitokset.

Jollei kaupunki käytä lunastusoikeuttaan — mikä ei näy voivan tulla kysymykseen — täytyy siis kaupunginviranomaisten joko pakkoluovutuksella tahi vapaaehtoisella sopi-muksella hankkia itselleen oikeus johtaa mainittu tulo-raide vuokra-alueen halki.

Rakennustoimikunta on kohta kohdalta tarkastanut Osakeyhtiön edellä mainitussa kir-jelmässä syyskuun 22 päivältä 1913 esitetyt ehdot. Nämä ovat seuraavaa sisällystä:

I. Yhtiö varaa itselleen korvauksen siitä asuinrakennuksesta, joka tulo-raiteen laske-misen johdosta näyttää olevan poistettava, ja on yhtiölle vähintään 9 kuukautta edeltäpäin ilmoitettava, mihin aikaan rakennus on poistettava.

Tämän johdosta saa Rakennustoimikunta ilmoittaa, että puheenalainen tulo-raide, kul-kien Rakennuskonttorin nyttemmin vahvistamaa, alkuperäisestä suunnitelmasta hiukan poik-keavaa suuntaa, ei koskisi edellämäinnittua asuinrakennusta, joten tässä kohdassa mainittu ehto saisi raueta. Sen sijaan tulee kaupungin ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, että esteetön kulkuyhteys mainitun rakennuksen kanssa pysyy voimassa.

II. Kaupunki rakentaa ja pitää kunnossa tarpeellisen tien rautatiealueen sisärajalta

Panimokadulle tahi teurastamosuunnitelman mukaan teurastamon itäpuolelle teetetävälle kadulle, joka on pidettävä täysin ajokelpoisessa kunnossa.

Tätä ehtoa vastaan ei Rakennustoimikunnalla ole mitään muistuttamista.

III. Tehdasalueelta mereen käyvät laskujohdot ja merestä samalle aluelle kulkevat johdot y. m. on kaupungin kustannuksella uudestirakennettava ja vastedes kunnossa pidettävä rautatiealueen sisärajalta lähtien sillä tavoin, että johtojen tarkoitus täysin saavutetaan.

Rakennustoimikunta on puolestaan sitä mieltä, että kaupungin on kohtuuden mukaan kustannettava puheenalaisesta rautatierakennuksesta johtuvat uudestirakennustyöt sekä että tämä meno viime kädessä on pantava maksettavaksi pääraiteen määrärahasta. Samalla saa Rakennustoimikunta kiinnittää Hallituksen huomiota siihen, että on välttämätöntä laittaa mainituille johdoille tarpeelliset rummut rakenteilla olevan pääraiteen pengermän läpi.

Mitä sitä vastoin tulee velvollisuuteen vastedes pitää mainittuja laskujohtoja kunnossa, ei kaupunkia Rakennustoimikunnan mielestä käy tässä kohden velvoittaminen muuhun kuin vastaamaan rautatiekäytöstä ja kaupungin omista laitoksista suoranaisesti johtuvista kunnossapitokustannuksista, jota vastoin yhtiön näyttää olevan suoritettava muut kunnossapitokustannukset.

IV. Rautatieraitteen sisärajaa pitkin tulisi kaupungin rakennuttaa sopiva lauta- tahi säleaitaus, johon yhtiön osituksen mukaan tehtäisiin tarpeelliset veräjät, jotka samoin kuin aitauksenkin kaupunki pitäisi kunnossa.

Kaupunki ei näy voivan olla rakennuttamatta yhtiön vaatimaa aitausta vuokra-alueen suojelemiseksi rautatieliikenteen tuottamilta haitoilta. Kustannukset olisi Rakennustoimikunnan mielestä luettava tuloraitteen kustannuksiin.

Muuan vähemmistö Rakennustoimikunnassa on ollut sitä mieltä, että mainittua menoa ei käy lukeminen raidelaitteen kustannuksiin, vaan että tarkoitukseen on hankittava erikoinen määräraha.

Mitä sitten tulee kysymykseen aitauksen vastaisesta kunnossapidosta, on tämä Rakennustoimikunnan mielestä pantava yhtiön velvollisuudeksi, sillä kun on suoranaista hyötyä aitauksesta.

V. Rautatieraide on varustettava tarpellisilla ylimenosilloilla.

Tämän vaatimuksen johdosta ei ole mitään muistuttamista.

VI. Yhtiö varaa itselleen oikeuden vapaasti ja estettömästi käyttää rautatien johdosta syntynyttä uutta ranta-alaa.

Koska raide tulee johdettavaksi aivan nykyisen rantalinjan vieritse, sitä mainittavasti muuttamatta, sekä yhtiön vuokra-alueen luonnolliseksi rajaksi tulisi rautatietä vasten teetetävä aita, näyttää vastamainittu ehto olevan jätettävä raukeamaan.

VII. Nykyisten lastaussiltain sijaan teetetään uudet, siinä tapauksessa että nykyiset osittain tahi kokonaan puretaan.

Kaupungin lienee sitouduttava mainitussa kohden ryhtymään niihin toimenpiteisiin, joita asianhaarat vaativat vuokra-alueen nykyisen laituritarpeen täyttämiseksi. Tähän tarvittavat varat olisi maksettava pääraiteen määrärahasta.

VIII. Jos yhtiön toiminnalle rautatien rakennustyöstä koituu nykyään arvaamattomia haittoja ja kustannuksia, on kaupungin ne kohtuuden mukaan korvattava.

Tämä ehto näyttää kaupungin olevan hyväksyttävä.

Teurastamosuunnitelmassa edellytetään, paitsi edellämainittua tuloraidetta, myös lähtöraide, joka pääraiteelta johdettaisiin teurastamoalueelle panimoalueen länsiosan halki. Kaupunginvaltuuston viime kesäkuun 10 päivänä tekemän päätöksen mukaan tämä lähtöraide tosin saisi toistaiseksi jäädä sillensä, mutta koska tämä raide voi käydä tarpeelliseksi, ennenkuin panimoalue palautuu kaupungin käytettäväksi, on Rakennustoimikunta katsonut olevan hankkiminen selvän niistäkin ehdoista, joilla vuokramies suostuisi luovuttamaan lähtöraidetta varten vastedes tarpeellisen maan. Asiaa tiedusteltua on yhtiö tämän oheisessa kirjelmässä t. k. 25 päivältä ilmoittanut suostuvansa alempana mainituin, yhtiön alivuokraajan, Suomen Hiilihappoteollisuusosakeyhtiön, panemin ehdoin oikeuttamaan kaupungin johtamaan edellä mainitun lähtöraiteen yhtiön vuokra-alueen halki, nimittäin

a) että leikkaus kummaltakin puolelta varustetaan tarpeellisilla aitauksilla, veräjillä ja ylimenosilloilla, mitkä kaikki laitetaan ja kunnossapidetään kaupungin kustannuksella;

b) että, jos yhtiön teettämä timanttitorakaivo rautatierakennuksen johdosta käy hyödyttömäksi, yhtiölle korvataan kaivon rakennuskustannukset ja yhtiö saa maksutta vettä kaupungin johdosta saman määrän, minkä kaivo voi tehtaan tarpeisiin antaa;

c) että, jos vesi- ja laskujohtoja y. m. ratarakennuksen johdosta täytyy poistaa tai muuttaa, ne sopivalla tavalla kaupungin toimesta ja sen kustannuksella uudestirakennetaan tahi laitetaan, niin että ne voivat asianmukaisesti toimia; sekä

d) että kaupunki kohtuuden mukaan korvaa tehdaskäytölle ratarakennuksesta mahdollisesti koituvat vahingot ja haitat, ja varaa johtokunta itselleen oikeuden saada, sittenkun itse ratasuunnan lopulliset piirustukset ja profilit on laadittu, esittää yhtiön puolelta silloin asianhaaran johdosta tarpeellisiksi osottautuvat lisävaatimukset.

Näiden lisäksi on Sörnäsän Osakepanimo pannut ehdoksi

e) että kaupungin puolelta ryhdytään tarpeellisiin toimenpiteisiin kulkuyhteyden turvaamiseksi kaupungin kanssa alueen länsiosan halki.

Näitä ehtoja tutkiessaan on Rakennustoimikunta havainnut, että a) kohdassa esitetty yhtiön vaatimus, että rautatie on kaupungin kustannuksella aidattava sekä tarpeelliset veräjät ja ylimenosillat tehtävä, on perusteltu ja puollettavissa, jota vastoin aitauksen ja veräjäin kunnossapito näyttää olevan vuokramiehen asia. Mitä b) kohdassa mainittuun kaivoon tulee, näyttää kaupungin olevan sitouduttava olemaan ryhtymättä toimenpiteisiin, jotka tekevät kaivon hyödyttömäksi tahi vaikeuttavat sen käyttämistä, tahi myös korvaamaan yhtiölle tässä kohden aikaansaadun haitan. c) kohdassa esitetty ehto ei aiheuttane muistutusta.

Mitä tulee d) kohdassa mainittuun hieman häilyvin sanoin esitettyyn ehtoon sekä samaten e) kohdassa tehtyyn ehtoon, saa Rakennustoimikunta mielipiteenään lausua, että kaupunki ei voine tässä kohden sitoutua muuhun kuin katsomaan, että alueen kulkuyhteys ei häiriinny.

Vastaisessa sopimuksessa olisi kaupungin puolelta pantava ehdoksi, että vuokramies ei saa lähemmäksi kuin 10 metrin päähän radan keskiviivasta sen kumpaisellekin puolelle teettää rakennuksia tahi laitteita, jotka olisivat esteenä suunnitellulle lähtöraiteelle.

Rakennustoimikunta rohkenee esittämillään syillä ehdottaa, että kaupunginviranomaiset koettaisivat Sörnäsän panimoalueen vuokramiehen kanssa aikaansaada sopimuksen Rakennustoimikunnan puoltamin ehdoin sekä vahvistaisivat tämän sopimuksen vuokrakontrahtia uudistettaessa.

Sen ohessa esittää Rakennustoimikunta, että vuokramiehen kanssa ryhdyttäisiin keskusteluihin kahden panimoalueen rannassa sijaitsevan rakennuksen poistamiseksi, koska teuras-
tamoalueen itäpuolelle tehtävä tuloraide koskettaisi niihin.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Rakennustoimikunnan puolesta:

G. Idström.

John Ugglä.

Helsingin kaupungin kunnan teurastamon Rakennustoimikunnalle.

Rakennustoimikunnan kirjelmässään viime tammikuun 27 päivältä pyytämän selvityksen antamiseksi, saan Osakeyhtiö Sörnäsän Osakepanimon puolesta kunnian viitata tämän oheiseen Suomen Hiilihappoteollisuusosakeyhtiön johtokunnan kirjeeseen, jossa tämä yhtiö, jolle Sörnäsän Osakepanimo on luovuttanut länsiosan vuokra-alueitaan, tarkemmin mainitsemillaan ehdoilla suostuu luovuttamaan tarpeellisen maan sitä rautatietä varten, joka on aikomus mainitun alueen puheenalaisen osan halki johtaa kaupungin vastaiseen teurastamoon.

Osakepanimon puolesta pyydän ainoastaan huomauttaa, että kaupungin taholta on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin, jottei panimon kulkuyhteys kaupungin kanssa alueen länsiosan halki joudu uhanalaiseksi.

Helsingissä, helmikuun 25 päivänä 1914.

Sörnäsän Osakepanimon puolesta:

Frans Ekman.

Osakeyhtiö Sörnäsän Osakepanimon Johtokunnalle Helsingissä.

Saatuaan tiedokseen Helsingin kaupungin kunnan teurastamon Rakennustoimikunnan viime tammikuun 27 päivänä Sörnäsän Osakepanimon Johtokunnalle lähettämän kirjelmän, jossa toimikunta pyytää tietoa, suostuisiko yhtiö ja millä ehdoilla vastedes, tarpeen vaatiessa, sallimaan kaupungin johtaa yhtiön vuokra-alueen länsiosan halki kirjelmän oheisessa kartta-luonnoksessa osotetun rautatieraitteen teurastamoalueelle, saa Suomen Hiilihappoteollisuus-osakeyhtiön Johtokunta, jolle yhtiölle Teidän yhtiönne on luovuttanut vuokra-alueensa länsi-osan, kunnian ilmoittaa seuraavaa:

Vaikka Suomen Hiilihappoteollisuusosakeyhtiöllä olisi aiotusta rautatiestä, joka luultavasti tulisi pitkin syvänlaista leikkausta kulkemaan miltei koko puheenalaisen alueenosan halki, odotettavana tuntuvia haittoja, jotka tuskin lienevät erikoisilla laitteilla kokonaan ehkäis-tävissä, suostuu yhtiö kuitenkin, mikäli mahdollista täyttääkseen kaupungin vaatimuksia, eri korvauksetta luovuttamaan rautatielle tarpeellisen maan, tietenkin sillä edellytyksellä:

että leikkaus molemmilta puolin varustetaan tarpeellisilla aitauksilla, veräjillä ja yli-menosilloilla, jotka kaikki laitetaan ja pannan kuntoon kaupungin kustannuksella;

että, jos yhtiön teettämä timanttiporakaivo rautatien rakentamisen johdosta käy hyö-dyttömäksi, yhtiölle korvataan kaivon rakennuskustannukset ja yhtiö saa maksutta vettä kau-pungin johdosta saman määrän, minkä kaivo voi tehtaan tarpeisiin antaa;

että, jos veden tulo- ja laskujohtoja y. m. täytyy ratarakennuksen johdosta poistaa tai muuttaa, ne sopivalla tavalla kaupungin toimesta ja sen kustannuksella rakennetaan uudestaan tahi laitetaan niin, että ne voivat asianmukaisesti toimia; sekä

että kaupunki kohtuuden mukaan korvaa radan rakennusaikana tehdaskäytölle koituvat haitat, ja varaa johtokunta itselleen oikeuden saada, sittenkun itse ratasuunnan lopulliset piirustukset ja profilit on laadittu, esittää ne lisävaatimukset, joita asianhaarat ehkä yhtiön taholta aiheuttavat.

Kunnioittaen:

Suomen Hiilihappoteollisuus Osakeyhtiö.

J. N. Carlander.

G. L. M. Lindewald.

Vuokrakontrakti.

Minä Johan Gabriel von Bonsdorff, Helsingin pitäjän Gumtähden kylässä sijaitsevan Wiksbergin allodisäterin omistaja, luovutan ja vuokraan täten Herra Panimomestari Johan Kaspar Kröckelille, hänen vaimolleen, lapsilleen ja oikeudenomistajilleen, viidenkymmenen (50) vuoden ajaksi, kuluvan vuoden 1864 toukokuun 1 päivästä lukien, sen osan mainittuun Wiksbergin säteriin kuuluvaa Sörnäsin niemekettä, mikä nykyään on vuokrattuna kalastaja Johan Erikssonille ja käsittää noin kolme (3) mittaosopillista tynnyrinalaa pelto- maata sekä noin neljä (4) tynnyrinalaa kivistä ja mäkistä maata, jota aluetta rajoittavat yhtäältä kaupungille ja Helsingin—Hämeenlinnan rautatielle kuuluvat saman Sörnäsin niemekkeen osat, vastapäiseltä puolelta Herra Maalarimestari Lars Johan Källströmille vuokrattu, säteriin kuuluva alue sekä muilta kolmelta taholta Vanhankaupunginlahden vesi; ja on tähän nähden minun ja vuokramiehen kesken sovittu ja määrätty seuraavat ehdot.

1) Vuotuinen -vuokra kaksisataa (200) hopearuplaa eli kahdeksansataa (800) markkaa Suomen rahaa suoritetaan siten, että puolet siitä eli sata (100) ruplaa maksetaan edeltäpäin toukokuun 1 päivänä ja jäännös niinkään sata (100) hopearuplaa marraskuun 1 päivänä vuosittain.

2) Puheenalaisella vuokratilalla nykyään olevat rakennukset, nimittäin asuinrakennuksen ynnä sen yhteyteen rakennetun isonlaisen vajan, pienenpuoleisen saunan, kellarin sekä pienenlaisen navetan lunastaa vuokramies paikalla sovitusta kuudensadanviidenkymmenen (650) hopearuplan hinnasta, joka summa samalla täten kuitataan.

3) Vuokramiehen on vastattava vuokratilan ympäröimisestä aidalla.

4) Vuokramies älköön estäkö säterin kalastajia käyttämästä hänen alueensa viereistä rantaa kalastuksen harjoittamiseen.

5) Vuokratilaa pohjoispuolelta ympäröivää nuorta metsää ei vuokramies saa säterin-omistajan luvatta kaataa.

6) Muutoin saa vuokramies säterinomistajan rajoittamatta mielensä mukaan viljellä ja rakentaa hänelle luovutettua tilaa, ja on hän esteetön rannastansa mereen rakentamaan sillanarkkuja ja laivalaitureja, niinkuin mukavimmaksi katsoo.

7) Jos säteri vastedes oston tai muun laillisen saannon kautta joutuisi pois minun tahi oikeudenomistajaini hallusta, sitoudun minä ja velvoitan heidät siinä panemaan ehdoksi tämän kontrahdin edelleen voimassa pysyttämisen, jota varten vuokramies saa kiinnittää kontrahdin kihlakunnanoikeuden tuomiokirjaan.

8) Edellä olevan kontrahdin voi vuokramies toiselle luovuttaa; kuitenkin on siinä tapauksessa takaisinostotarjous ensin tehtävä säterin omistajalle, jolla on oikeus lunastaa vuokraoikeus ynnä kaikki tilalla olevat laitokset ja rakennukset siitä hinnasta, minkä toinen ostaja tarjoo.

9) Määrätyn vuokrakauden, viidenkymmenen vuoden, umpeenmentyä on vuokramiehellä tai hänen oikeudenomistajallaan oikeus saada vuokraoikeus pitennetyksi vieläkin viideksikolmatta vuodeksi siitä vuokramaksusta, josta säterin silloisen omistajan kanssa voidaan sopia, ei kuitenkaan edellä mainittua vähemmästä vuokramäärästä; mutta ellei tästä voitaisi sopimusta aikaansaada, jätetään asia sovinto-oikeudelle, joka saa määrätä sen käteisen lunastussumman, josta säterin omistaja siinä tapauksessa on velvollinen lunastamaan kaikki vuokratilalla olevat laitokset. Helsingissä, helmikuun 15 päivänä 1864.

Hjalmar v. Bonsdorff.

Wiksbergin säterin omistaja.

Joh. Gabriel von Bonsdorff.

(Vaakunakuva).

Edellä olevaan vuokrakontrahtiin ilmoitan tyytyväni sekä sitoudun sen tunnollisesti täyttämään. Aika edellä mainittu.

J. Kaspar Kröckel.

(Sinetti).

Yhtäkaa saapuvilla olleina todistajina allekirjoittavat: Aika edellä mainittu.

Edv. Strömberg.

Edv. Berg.

Allekirjoittaneet ovat tänä päivänä sopineet alempana mainitusta esillä olevan kontrahdin muutoksesta, nimittäin:

Kontrahdin 1 ja 8 kohdan kumoten oikeutamme me Johan Gabriel von Bonsdorff ja Hjalmar von Bonsdorff vuokramiehen meitä taikka meidän oikeudenomistajiamme kuulematta toiselle luovuttamaan hallinto-oikeuden vuokrattuun maahan sekä omistusoikeutensa siinä oleviin rakennuksiin ja teollisuuslaitoksiin, jota vastoin minä J. Kaspar Kröckel sitoudun vastedes maasta suorittamaan vuotuista vuokraa tuhat (1,000) Suomen markkaa kultakin vuodelta, ensi toukokuun 1 päivästä lukien, ja on vuokra edeltäpäin maksettava viisisataa (500) markkaa toukokuun 1 ja viisisataa (500) markkaa marraskuun 1 päivänä. Mikä vakuutetaan. Helsingissä tammikuun 27 päivänä 1872.

J. G. von Bonsdorff.

(Vaakunakuva).

Hjalmar v. Bonsdorff.

J. K. Kröckel.

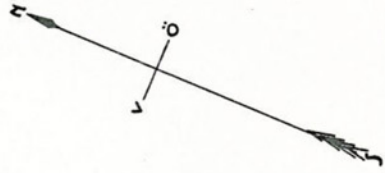
(Sinetti).

Axel Nordström.

apteekkar.

Seb. Stenberg.

Varatuomari.

Bortflyttas.
Muutetaan pois.

SÖRNÄS
BRYGGERI.

SÖÖRNÄSIN
PANIMO.

SLAKTHUS OMRÅDE.
TEURASTUSLAITOSALUE.

TUKTHUS OMRÅDE.
KURITUSHUONE ALUE.

BRÄNDÖGATAN.
Infartsspår.

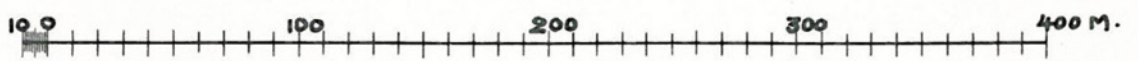
BRÄNDÖÖN KATU.
Tuloraitetta.

Utfortsspår.
Lähtöraiteita.

VERKSTADSGATAN.
TUNNIBINDAREGAT.
TYNNYRINTEKJÄJKATU.

VERSTASKATU.

BRYGGAREGATAN.
PANIMOKATU.

Lausunto Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön esityksestä että Hämeenkadun—Alppikadun linjan rakentamisen saisi lykätä toistaiseksi.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Huhtik. 30 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 301.

Kun Helsingin kaupunki ostamalla Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön osakeenemmistön sai ratkaisevan vaikutusvallan yhtiön asioihin, otettiin käsiteltäväksi kysymys uuden toimilupasopimuksen aikaansaamisesta kaupungin ja yhtiön kesken, jolloin erittäinkin kysymys yhtiön velvoittamisesta laajentamaan uutisrakennusohjelmaansa oli keskusteltavana. Asiaa valmisteltaessa huomauttivat Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön edustajat, että yhtiö jo ennen kaupungin tuloa sen pääosakkaaksi oli päättänyt rakentaa linjan Hämeenkadulta pitkin Kallion Toista linjaa Castrénkadulle tahi Diakonissalaitokseen asti Alppikadun varrella, mutta että, kun kaupunki vaati rakennettavaksi raidetta Kallioon Hämeenkadulta pitkin Porthan-, Kaarlen- ja Helsinginkatua Porvoonkadulle, Hämeen- ja Alppikadun raiteen rakentamisen tulisi jäädä sillensä. Tätä vaatimusta kuitenkin Rahatoimikamarin edustajat vastustivat, ja valmistava komitea yhtyi vihdoon ehdottamaan, että Hämeenkadun-Alppikadun kaksiraiteisen linjan sekä korttelin 302 ja 303 ympäri kulkevan yksiraiteisen silmukan rakentaminen saisi jäädä vuoteen 1914. Tähän ehdotukseen yhtyi Rahatoimikamari, joka uutta lisäkontrahtia koskevassa esityksessään muun muassa ehdotti, että yhtiö velvoitettaisiin rakennuttamaan viimeksi mainittu linja vuonna 1914. Asiaa lopullisesti käsitellessään katsoi Kaupunginvaltuusto kohtuulliseksi hyväksyä Kamarin käsityksen ja pani sentähden vastamainitun laajennusvelvollisuuden lopulliseen välikirjaan.

Viime vuonna rahasääntöä järjestettäessä otti Kulunkiarviovaliokunta tämän asian uudelleen käsiteltäväksi ja ehdotti, että menosääntöehdotuksesta poistettaisiin Toisen linjan laajentamiseen ja louhimiseen tarpeelliset määrärahat, minkä johdosta yhtiö olisi vapautettava sopimuksen mukaisesta velvollisuudestaan rakennuttaa mainittu linja. Samalla kun Kaupunginvaltuusto päätti, että mainitut kaduntasoitustyöt saisivat jäädä toistaiseksi, jätettiin kysymys yhtiön vapauttamisesta linjan rakennusvelvollisuudesta avoimeksi ja yhtiön puolelta tehtävän eri esityksen varaan. Sittemmin Kaupunginvaltuusto kuitenkin kuluvan vuoden alussa katsoi tarpeelliseksi viime talvena vallinneen työnpuutteen ja hädän johdosta myöntää ylimääräisen määrärahan Toisen linjan laajentamiseen ja louhimiseen, mikä työ onkin nyttemmin suoritettu. Teknilli-

seltä kannalta ei siis ole estettä linjan rakentamiselle Hämeenkadulta Alppikadulle. Sitä vastoin on laita edelleen niin, että korttelien 302 ja 303 ympärille aiottua yksiraiteista silmukkaa ei toistaiseksi käy rakentaminen, syystä että sitä varten tarpeellisia kaduntasoitustöitä ei ole teetetty.

Sen johdosta mitä asiaa Kaupunginvaltuustossa käsitellessä oli esiintullut, katsoi Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön Johtokunta olevan aihetta ottaa tämän asian käsiteltäväksi sekä päätti, äänestettyään, Kaupunginvaltuustolle tehdä sen suuntaisen esityksen, että toimilupakirjassa määrätty Hämeenkadulta lähtevä ja pitkin Toista linjaa kulkeva kaksiraiteinen tieosa sekä kortteleja 302 ja 303 ympäröivä yksiraiteinen silmukka saisivat toistaiseksi jäädä rakentamatta (Liite I). Lähetteessä kuluvan huhtikuun 8 päivältä on Kaupunginvaltuusto käsenyt Rahatoimikamarin antaa lausunnon mainitun esityksen johdosta.

Asiaa käsitellessään on Rahatoimikamari katsonut tarpeelliseksi ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä tiedustella, suostuisiko Osakeyhtiö, edellyttäen että Kaupunginvaltuusto myöntyy sen tekemään edellä mainittuun esitykseen, kuluvana vuonna rakentamaan jonkin vastaavan linjan Kallioon tahi muuhun osaan kaupunkia, niin että kaupunki saisi sopimuksen mukaista Hämeenkadun—Alppikadun linjaa vastaavan muun linjan. Vastauskirjelmässään kuluvan huhtikuun 24 päivältä on Johtokunta ilmoittanut Rahatoimikamarille, ettei se ole voinut mainitun linjan sijasta ehdottaa mitään muuta linjaa rakennettavaksi tänä vuonna, koska yhtiön ohjelmassa olevain linjain tarpeellisia rakennusedellytyksiä ei ole olemassa. Muutakaan sopivaa linjaa, esimerkiksi Lapinlahdenkadun—Busholman linjaa, ei voida rakentaa, syystä että sielläkin on katuja tasoittamatta.

Niinkuin edellä huomautettiin, lienee tuntuva vähemmistö Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön Johtokunnassa ollut sitä mieltä, että edellä kerrottuun suuntaan käyvää esitystä ei olisi tehtävä, vaan sitä vastoin työt ensi kesänä alotettava. Rahatoimikamari puolestaan on yksimielisesti yhtynyt viimeksi mainittuun kantaan. Rahatoimikamarista on nimittäin näyttänyt siltä, kuin ei olisi esitetty syitä Kaupunginvaltuuston tutkiman ja hyväksymän raitioteiden uutisrakennusohjelman muuttamiseen. On tosin huomautettu, että suunniteltu linja olisi vähätuloinen sekä että Kallioon jo on rakennettu uusi linja, joten tämä kaupunginosa voisi odottaa, ennenkuin lisälinja sinne rakennetaan. Mitä kannattavaisuuteen tulee, lienee mahdoton siitä edeltäpäin lausua mieltänsä. Huomautettakoon kuitenkin, että linja kulkisi vähävaraisen väestön taajaan asumain kaupunkialueiden halki, missä sitä paitsi sijaitsee suuria laitoksia. Joka tapauksessa lienee myönnettävä, että tämä linja olisi oleva runsaammin liikennöity ja tulisi kannattavampi kuin Busholmaan vievä linja, jolla lähivuosina ei olisi mainittavasti muuta tehtävää kuin helpottaa kaupungin ja Drumsön välistä liikennettä. Tällä Rahatoimikamari ei ole tahtonut sanoa, ettei Lapinlahdenkadun—Busholman linjaa olisi vastedes rakennettava, mutta Rahatoimikamarin mielestä on kysymys tämän linjan rakentamisesta otettu liian varhain päiväjärjestykseen. Sittenkun Busholman pääosa on käytetty kaupan ja merenkulun tarkoituksiin, voi kaupungin etu ja velvollisuus vaatia raitiotien ulottamista sinne, mutta ei aikaisemmin.

Huomattava on niinikään, että Kallion länsiosan talonmistajat kaikella syyllä ovat odottaneet, että Kaupunginvaltuuston päätös linjan rakennuttamisesta vuonna 1914 toteutettaisiin. He ovat luottaneet tähän sitä suuremmalla syyllä, kun kaupunki rankki itselleen yhtiön osake-enemmistön, ei keinottelutarkoituksessa, vaan voidakseen jaa raitiotiepolitiikkaa, joka ei pidä silmällä ainoastaan taloudellista hyötyä, vaan myös yleisiä kunnallispoliittisia vaatimuksia. Ja kun kerran yksityinen raitiotieyhtiö oli ilmoittanut voitansa rakennuttaa tämän linjan tahi pääasiallisen osan siitä, niin ilköön kunnallistutettu raitiotieyhtiö pelätkö yrityksestä koituvaa ehken jonkin verran epätydyttävää taloudellista tulosta.

Viime vuonna rakennettiin Kallion halki pohjoisesta etelään kulkeva uusi raitiotielinja ja aikaisemmin oli tälle alueelle saatu hyvä kulkuväylä teettämällä Itäiseltä Viertotieltä Sörnäsiin kulkeva raitiotie. Mutta kun ottaa huomioon, että Kalliossa asuu ja oleskelee neljäsosa kaupungin asukasluvusta ja että tämän alueen länsipuoli yhä edelleen on vailla raitiotieyhteyttä, ei näytä liikanaiselta vaatia kaupungin viranomaisia menettelemään niin, että tämä hankaluus, joka jo on luvattu poistaa, myös tulee poistetuksi. Ja tähän tulee lisäksi, että näissä osissa kaupunkia toimii suuria yleisiä laitoksia, Diakonissalaitos, Helsingin sairaskoti, Sokeain Ystävät, Sokeainkoulu, Raajarikkoisten auttamisyhdistys. Ilmeistä on, että niin näillä laitoksilla kuin yleisölläkin olisi suurta etua raitiotien ulottamisesta pitkin Toista linjaa. Erittäin huomauttaakoon, että Diakonissalaitos, jota kaupunki on avustanut luovuttamalla sille huomattavia maa-alueita ja joka sikäläisillä suurilla sairaaloillaan on ollut kaupungille suureksi hyödyksi, tuskin katsoo voitansa jatkaa laajennustoimiaan, etusijassa yleisen poliklinikan rakentamista, ellei kulkulaitoksia paranneta. On siis olemassa muitakin kuin yksinomaan taloudellisia syitä, jotka puoltavat tämän linjan rakennuttamista aivan heti.

Mikäli Rahatoimikamari on saanut tietää, ei linjan rakentaminen kohtaa vaikeuksia teknilliseltä kannalta. Vaikka voisikin olla yhtiölle edullista rakentamalla korttelin 302 ja 303 ympäri yksiraiteinen rata välttää linjan päättymistä umpiraiteeseen, ei tämä seikka kuitenkaan tuota yhtiölle teknillistä vaikeutta, sillä päätyväthän sen useimmat linjat umpiraiteeseen.

Edellä lausutun nojalla saa Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

että edellä kerrottu Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön esitys evätään.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

**RAITIOTIE- JA OMNIBUS-
OSAYHTIÖ.**

Herroille Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Sittenkun Herrat Kaupunginvaltuusmiehet olivat kuluvan vuoden rahasääntöä vahvistaessaan päättäneet poistaa Alppikadun ja I linjan tasoituksen, sikäli kuin työ koskisi kortteleja 302 ja 303, ei pitkin II linjaa suunniteltua raitiotietä eikä korttelin 302 ja 303 ympäri kulkevaa yksiraiteista silmukkaa käy kokonaisuudessaan teettäminen.

Hallituksessa on sentähden otettu käsiteltäväksi kysymys, olisiko linja osittain rakennettava vai koko linjan rakentaminen jätettävä toistaiseksi. Hallitus on yhtynyt jälkimäiseen vaihtopuoleen ja päättänyt Herroille Kaupunginvaltuusmiehille tehdä tämän suuntaisen ehdotuksen.

Linjan osittaista rakentamista ei vastusta ainoastaan se vähäinen hyöty, mikä liikennekannalta katsoen olisi näin lyhyen tieosan liikennöimisestä siitä johtuviin kustannuksiin ja hankaluuksiin verraten. Tämä linja on liian pitkä liikennöitäväksi vaunuja lisäämättä ja taas liian lyhyt edullisesti liikennöitäväksi yhdellä vaunulla. Yhden vaunun vuosikustannukset nousevat 25,200 markan vaiheille, poistoja lukuunottamatta. Tämä summa vastaa noin 200,000 matkustajaa vuodessa, jota määrää näin lyhyellä ja harvaan rakennetulla tieosalla tuskin on odotettavana. Kallion toista linjaa pitkin ei raitiotietä voi ulottaa Castrénkatua loitommalle, syystä että Castrénkadun ja Alppikadun välisellä kaltevalla maalla vaunujen vaihto on mahdoton.

Saamme sentähden Herroille Kaupunginvaltuusmiehille ehdottaa, että tämän linjan rakennuttaminen saisi jäädä toistaiseksi.

Helsingissä, huhtikuun 4 päivänä 1914.

Helsingin Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön Johtokunta:

Mauritz Hallberg.

Gustaf Sourander.

Valiokunnan mietintö ehdotuksineen toimenpiteiksi erinäisten läänin Kuvernöörin antamain, viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiä koskevain päätösten johdosta.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli joulukuun 9 päivänä viime vuotta päättänyt, että erityisiä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntioikeuksia ei enää kesäkuun 1 päivästä 1914 lähtien olisi täällä annettava ja Maistraatti oli mainitun joulukuun 29 päivänä tähän yhtynyt, on Maistraatti tämän kaupunginviranomaisten yhtäpitävän päätöksen johdosta, jota ylempi viranomainen ei ole kumonnut, kuluvana vuonna hyljännyt erinäisiä edellä mainitun laatuisten juovutusjuomain vähittäismyyntioikeutta tarkoittavia hakemuksia. Näistä päätöksistä ovat eräät asialliset osin tehneet kantelun Keisarilliseen Turun Hovioikeuteen, vaatien noiden luulonsa mukaan lainvastaisten päätösten poistamista ja Maistraatin jäsenten tuomitsemista rangaistukseen virkavirheestä, osin valittaneet läänin Kuvernöörille valittajain käsityksen mukaan lakiin perustumattomain Maistraatin päätösten kumoamiseksi. Kirjelmissä viime huhtikuun 30 päivältä on Kuvernöörinvirasto sitten lähettänyt Maistraatin tiedoksi yksitoista eri päätöstä, jotka kaikki on päivätty maaliskuun 19:ntenä kuluvaan vuotta ja joissa Kuvernööri mainitsemillaan syillä on, Maistraatin edellä mainitut päätökset kumoten, oikeuttanut kirjaltajanvaimo Erika Viktoria Karlbergin, kauppiaat Edgar Sandströmin, Miina Aspin, Irene Ingeborg Wesselin, Arthur Dahlbergin, Albert Hindsbergin, Carl Frantzin, Anna Simolinin ja Hulda Matilda Lindqvistin, leskirouva Ida Johanna Poschnerin sekä toiminimi J. C. Mexmontan Ernst Nyberg & C:on ilmoittamissaan myyntihuoneistoissa kesäkuun 1 päivästä 1914 samaan päivään 1916 harjoittamaan viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskauppaa.

Tämän johdosta ja kun kaupunginviranomaiset eivät ole lausuneet mieltänsä siitä, missä seuduin kaupunkia tuollaisten juomain vähittäismyyntipaikkoja ei saa olla, eikä niille ole annettu tilaisuutta käydä asiallisesti tutkimaan edellä mainittuja hakemuksia, on Maistraatti, joka omasta puolestaan ei ole katsonut voivansa hakea oikaisua Kuvernöörin toimenpiteisiin, kirjelmässä kuluvan toukokuun 7 päivältä Kaupunginvaltuustolle ilmoittanut mitä asiassa siten on esiintullut.

Asiaa kuluvan kuukauden 12 päivänä käsitellessään on Kaupunginvaltuusto, joka ei ole katsonut voivansa tyytyä edellä mainittuihin Kuvernöörin päätöksiin, päättänyt jättää allekirjoittaneista kokoonpannun valiokunnan toimeksi lähemmän ehdotuksen antamisen asiasta.

Valiokunnastakin on itsestään selvää, että Kaupunginvaltuuston on käytettävä tarjona olevia laillisia keinoja kaupungin oikeuden puolustamiseksi ja muutoksen saamiseksi esillä oleviin Kuvernöörin päätöksiin, jotka valiokunnan mielestä eivät ainoastaan perustu väärään laintulkintaan, vaan myös on annettu syrjäyttämällä kaupunginviranomaisten asetustenmukaista toimivaltaa ja asian käsittelyä varten säädettyä järjestystä. Tämän johdosta on valiokunta katsonut olevan ehdottaminen, että nämä päätökset saatetaan valitustietä Keisarillisen Senaatin Talousosaston tutkittaviksi, ja on Valiokunta sitä tarkoitusta varten laatinut tämän oheisen ehdotuksen alamaiseksi valituskirjaksi, johon myös on pantu ilmoitus Kuvernöörin saattamisesta lailliseen edesvastaukseen siitä virheellisestä menettelystä, johon hän on esillä olevaa asiaa käsitellessään saattanut itsensä syypääksi.

Kun asiallisen oikaisun saamista täytyy tässä kohden pitää Kaupunginvaltuuston toimenpiteiden päätarkoituksena ja mainitulla Kuvernöörin virheellisellä asian käsittelyllä täytyy periaatekysymykseen verraten katsoa olevan toisarvoinen merkitys, ei Valiokunta ole pitänyt tarpeellisena ehdottaa tehtäväksi erityistä kantelua Kuvernöörin menettelystä Keisarilliseen Turun Hovioikeuteen, vaikkei muodollista estettä kantelutien käyttämiseen varsinaisen valitusmenettelyn rinnalla näytäkään olevan olemassa.

Tämän mukaisesti esittää Valiokunta, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

tekemällä alamaisen valituksen esillä olevista Kuvernöörin yhdestätoista eri päätöksestä saattaa ne asianmukaisella tavalla K. Senaatin Talousosaston tutkittaviksi sekä sitä tarkoitusta varten hyväksyä järempänä seuraavan ehdotuksen alamaiseksi valituskirjaksi.

Helsingissä, toukokuun 20 päivänä 1914.

Allan Serlachius.

Alexander Frey.

K. J. Ståhlberg.

John Ugglä.

Suurivaltaisjn j. n. e.

Sittenkun Helsingin kaupungissa asuva N. N., samoin kuin erinäiset muutkin henkilöt, oli tämän kaupungin Maistraatilta hakenut oikeutta harjoittaa viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskauppaa kesäkuun 1 päivän 1914 ja saman päivän vuonna 1916 välisenä aikana sekä Maistraatti oli kuun . . päivänä 1914 antamallaan päätöksellä tämän hakemuksen hyljännyt, on Maistraatin päätöksestä valitettu Uudenmaan läänin Kuvernöörille, minkä jälkeen Kuvernööri on jäljennöksenä tämän oheen pannulla päätöksellä viime maaliskuun 19 päivältä lausunut asiasta mielensä; ja kun valittaja, jonka Maistraatti on kuun . . päivänä 19. . . oikeuttanut kesäkuun 1 päivän 1912 ja kesäkuun 1 päivän 1914 välisenä myyntikautena harjoittamaan viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskauppaa Helsingin kaupungissa, on Maistraatilta asianmukaisessa järjestyksessä hakenut tämän oikeuden uudistamista ja kun, eräistä viinien ja muiden miedompain väkijuomain kaupan rajoituksista toukokuun 2 päivänä 1895 annetun Keisarillisen Asetuksen 2 §:n 3 momentin mukaan, myönnetyn oikeuden uudistushakemusta ei saa hyljätä, jollei hakija ole oikeuttaan väärinkäyttänyt, rikkonut väkiviina- tai mallasjuomain myyntiä koskevia asetuksia tahi muuten pitänyt huonoa järjestystä myymisessä, niin ja kun Maistraatilla, joka ei ole väittänytään, vielä vähemmän näyttänyt, että valittaja olisi mainittua myyntioikeutta käyttäessään vastamainitussa kohden menettänyt oikeutensa sanotun myyntioikeuden uudistamiseen, siten ei ole ollut laillista perustetta hyljätä edellä mainittua valittajan hakemusta, on Kuvernööri harkinnut oikeaksi, Maistraatin valituksenalaisen päätöksen kumoten, edellä mainitun lainpaikan nojalla oikeuttaa valittajan nykyisessä myyntihuoneistossaan (. sijaitsevassa myymälässä) ensintulevana myyntikautena eli kesäkuun 1 päivän 1914 ja saman päivän 1916 välisenä aikana harjoittamaan viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntiä; tullen valittajan tätä siten myönnettyä myyntioikeutta käyttäessään tarkoin noudattaa lakia ja asetuksia.

Kun mainittu Kuvernöörin päätös Kaupunginvaltuusmiesten mielestä ei ainoastaan tiedä väärää lain soveltamista, vaan myös kaupunginviranomaisille asetusten mukaisesti kuuluvan toimivallan ja asiain käsittelyä varten säädetyin järjestyksen syrjäyttämistä, saavat Valtuusmiehet, tarpeellisen oikaisun saamiseksi mainittuun päätökseen, alamaisimmin esiintuoda seuraavaa:

Edellä mainittu Kuvernöörin päätös nojaa siihen toukokuun 2 päivänä 1895 annetun asetuksen tulkintaan, että kaupunginviranomaisilla ei ole oikeutta supistaa miedompain juovutusjuomain myyntioikeuksien lukua enempää kuin että jokainen, jolle tuollainen oikeus on aikaisemmin myönnetty ja joka ei „ole oikeuttaan väärin-

käyttänyt, rikkonut väkiviina- tai mallasjuomien myyntiä koskevia asetuksia, tahi muuten pitänyt huonoa järjestystä myymisessä“, voisi saada tämän oikeuden uudistetuksi.

Vastamainittua käsitystä ovat tosin kunnanviranomaisetkin aikaisemmin kannattaneet, mutta nyttemmin on se yleisesti saanut väistyä toisen laintulkinnan tieltä, jonka mukaan kaupunkikunnan on mahdollista ryhtyä tehokkaihin toimiin viinien ja miedompain juovutusjuomain erityiseen vähittäiskauppaan nähden, joka on käynyt turmiollisimmaksi kaikesta juovutusjuomaliikkeestä.

1895 vuoden asetuksen tarkoitus on, niinkuin jo nimike osottaa, ehkäisevillä säännöksillä rajoittaa siihen asti vapaan viinien ja väkiviinajuomasekotusten kaupan tuottamia haittoja. Tätä huomautetaan 1894 vuoden valtiopäiville asiasta annetun armollisen esityksen johdannossa, jossa sanotaan, että asetuksen tarkoituksena oli suoda kaupunginviranomaisille likimain samalla tavalla toimivalta miedompiin juovutusjuomiin ja viineihin kuin väkiviinajuomiinkin nähden. Kun Valtiosäädyt eri säätyjen eriäviä päätöksiä yhteensovittelua pääasiassa yhtyivät armolliseen esitykseen ja niiden sentähden täytyy katsoa hyväksyneen esityksen pohjana olevat periaatteet, käy tästä selville, että asetuksen henki ja tarkoitus on, että viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskauppa on oleva rajoitettavissa pääasiassa samalla tavoin kuin samallaisesta paloviinan kaupasta on säädetty.

Puheenalaisen asetuksen syntyä koskevista 1894 vuoden valtiopäiväasiakirjoista tosin näkyy, että säädöissä tätä lakia säätäessä ilmeni eriäviä käsityksiä oikeuksien pidentämisestä, ja esiytyipä silloin sekin mielipide, että puheenalaisen vähittäismyyntioikeuksien haltijoille taattaisiin loukkaamaton oikeus elinkeinonsa harjoittamiseen. Tämä mielipide perustui siihen käsitykseen, että ensiluokkaiset, väärentämätöntä rypälewiiniä myyvät viiniliikkeet olisi turvattava haitalliselta epävarmuudelta, mutta kehitys on kuitenkin, niinkuin tunnettu, käynyt siihen suuntaan, että erityisiä viininmyyntioikeuksia enimmäkseen käytetään ala-arvoisen tavaran sekä osittain myös väärrennettyjen ja terveydelle haitallisten valmisteiden myymiseen. Ratkaiseva merkitys lain tarkoitusta koskevan kysymyksen selvittämisessä on kuitenkin joka tapauksessa, ei asetusta laatiessa annetuilla lausunnoilla, vaan asetuksen sisällyksellä, semmoisena kuin se on hyväksytty, vahvistettu ja nykyään voimassa.

Puheenalaisen asetuksen 2 §:n 1 ja 2 momentissa suodaan kaupunginviranomaisille valta määrätä viininmyyntioikeuksien luku joksikin myyntikaudeksi sekä se kaupungin seutu, missä myyntipaikkoja ei saa olla, kun taas saman pykälän 3 momentti sisältää, että haettua myyntioikeuden uudistusta ei saa kieltää, jos hakija ei ole saattanut itseään vikapääksi väärinkäyttöön eikä huonoon järjestykseen.

Viimeksi mainitusta momentista ei Kaupunginvaltuusmiesten mielestä käy johtaminen sellaista käsitystä, että viinikauppias, joka on moitteettomasti hoitanut liikettään, olisi, siitä huolimatta että kaupunginviranomaisilla on valta määrätä myyntioikeuksien luku, pysytettävä aikaisemmissa oikeuksissaan. Käsitys että Kaupunginvaltuusmiehillä tosin olisi valta lisätä, mutta ei vähentää oikeuksien lukua, ei mitenkään käy yhteen ase-

tuksen edellä mainitun tarkoitusperän kanssa, ja vielä vähemmän on tarkoitus voinut olla viinikauppiaille perustaa loukkaamatonta erioikeutta.

Sekä koko tämän asetuksen järjestyksestä että sanamuodostakin käy selville, että ensin on Kaupunginvaltuusmiesten ja Maistraatin päätettävä oikeuksien luvusta ja sitten vasta oikeuksia haettava sekä, Kaupunginvaltuusmiesten annettua hakemuk-sista lausunnon, Maistraatin ne tutkittava ja ratkaistava. Sitä käsitystä että 2 §:n 3 momentin säännös on otettava huomioon, ei oikeuksien lukua määrätessä, vaan niitä annettaessa, tukee momentin sanamuotokin. Siinä sanotaan nimittäin „jos myön- nettyä myyntioikeutta tahdotaan saada uudistetuksi“, mutta lukumäärästä päätettäessä ei vielä ole olemassa hakemuksia enempää uusien oikeuksien myöntämisestä kuin ennen myönnettyjen uudistamisestakaan.

2 §:n 1 momentin täytyy siis katsoa sisältävän pääsäännöksen viinikaupan jär- jestämisestä ja 3 momentin säännöksen yksityisten myyntioikeuksien antamisesta, joka jälkimäinen säännös on sovellettavissa ainoastaan *sillä edellytyksellä että oikeuksia ylipäättään annetaan*. Ettei viininmyyntioikeutta ole tarkoitettu pysyväiseksi erioikeu- deksi, näkyy asetuksen 4 §:stäkin. Tämän käsityksen mukaan voivat puheenalaiset lainpaikat varsin hyvin muodostaa loogillisen kokonaisuuden, jota vastoin päinvastai- nen mielipide vie mahdolltomuuksiin.

Kun lain näin ollen täytyy katsoa suoneen kunnille oikeuden vapaasti määrätä oikeuksien luvun, seuraa tästä, että niille myös on myönnetty valta lakkauttaa kaikki oikeudet. Tämä käsitys, johon Kaupunginvaltuusmiehetkin puolestaan yhtyvät, on nyt- temmin käytännössäkkin vakaantunut ehdottomasti vallitsevaksi. Niinpä on 25 maamme kaupungista kaikki erikoiset viininmyyntioikeudet poistettu. Hallinnollisessa lainkäytössä on puheenalaista laintulkintaa noudatettu ainakin vuodesta 1906 lähtien, jolloin K. Senaatti joulukuun 1 päivänä mainittua vuotta antamallaan päätöksellä hyväksyi Tam- pereen kaupungin viranomaisten toimenpiteen kieltää eräältä yksityiseltä viininmyyn- tiyhtiöltä sillä aikaisemmin olleista kolmesta vähittäismyyntioikeudesta kaksi. Kun asetus puheenalaisten oikeuksien lakkauttamiseen nähden ei tee erotusta siinä, onko samalla elinkeinonharjoittajalla yksi vai useampia oikeuksia, vaan tässä kohden käsittelee kaikkia annettuja oikeuksia itsenäisinä, täytyy tämän senaatinpäätök- sen katsoa tukevan sitä Kaupunginvaltuusmiesten kannattamaa oikeuskäsitystä, että kunnalla on valta lakkauttaa aikaisemmin annettu oikeus. Viime vuosiltakin on olemassa erinäisiä ennakkopäätöksiä, joista näkyy, että Senaatti on katsonut laillisesti käyvän kokonaan lakkauttaminen viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain erityiset vähittäismyyntioikeudet. Nämä tapaukset ovat vuosilta 1912 ja 1913 sekä kohdistuvat Kuopion, Jyväskylän ja Kokkolan kaupunkeihin.

Edellä lausutun nojalla Kaupunginvaltuusmiehet luottavaisesti odottavat, että Teidän Keisarillinen Majesteettinne hylkää Kuvernöörin kannan esillä olevassa periaat- teellisessa kysymyksessä sekä että Senaatin tällaisissa tapauksissa aikaisemmin nou- dattama oikeuskäsitys tulee ilmi asiaa korkeimmassa oikeusasteessa ratkaistaessa.

Mutta siinäkin tapauksessa että Kuvernöörin kannattama 1895 vuoden asetuksen päinvastainen tulkinta olisi ollut oikea, täytyy kuitenkin Kuvernöörin toimenpidettä välittömästi antaa puheenalaiset vähittäismyyntioikeudet ensi myyntikaudeksi pitää ilmeisesti lainvastaisena ja on se tämänkin johdosta kumottava.

Siinä kohden on ensinnäkin huomautettava, että Kaupunginvaltuusmiesten joulukuun 9 päivänä 1913 tekemä päätös on saavuttanut lainvoiman ja kun ei sen kanssa yhtäpitävästä saman kuukauden 29 päivänä tehdystä Maistraatin päätöksestäkään ole erikseen valitettu, käy paneminen kyseeseen, eikö kysymys viininmyyntioikeuksien luvusta ole 2 §:n 2 momentin mukaan katsottava lopullisesti ratkaistuksi ja ratkaisu oleva noudatettavana oikeuksien myöntämistä tai pitentämistä koskevia hakemuksia tutkiessa. Mutta siinäkin tapauksessa ettei katsottaisi Maistraatin edellä kerrotun päätöksen saavuttaneen lainvoimaa valittajaa vastaan ja että kysymys siitä olisi voitu nyt tehtyjen valitusten johdosta ottaa käsiteltäväksi, ei Kuvernöörillä ollut oikeutta syrjäyttää voimassa olevia säännöksiä Kaupunginvaltuusmiesten ja Maistraatin oikeudesta päättää myyntialueesta ja asiallisesti tutkittavaksi ottaa, Kaupunginvaltuusmiehet lausunnon antamista varten ja Maistraatti ratkaistavaksi, tehtyjä hakemuksia ja lausua mieltänsä siitä, ovatko hakijat ehkä menettäneet oikeutensa uudistuksen saamiseen. Lisäpuutteena asian käsittelyssä on lopuksi mainittava, ettei poliisikamarinkaan lausuntoa 1895 vuoden asetuksen 3 §:n mukaan ole asiasta hankittu.

Kuvernööri ei kuitenkaan ole rajoittunut, kumoamalla viininmyyntioikeuksien lukua koskevan Maistraatin päätöksen ja Maistraatin hylkäävän päätöksen, valittajan hakemuksesta määräämään oikeuksien lukua ensintulevaksi myyntikaudeksi ja velvoittamaan Maistraatin, sittenkun Kaupunginvaltuusmiehille olisi annettu tilaisuus ei ainoastaan päättää missä kaupungin seuduissa viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntipaikkoja ei saa olla, vaan myös antaa lausunto valittajan hakemuksesta saada hänelle myönnetty oikeus pitennetyksi sekä, sittenkun muutoinkin oli menetelty 1895 vuoden asetuksessa säädetyllä tavalla, ottamaan mainitun hakemuksen uudestaan tutkittavaksi Maistraatin aikaisempain päätösten estämättä. Täten on Kuvernööri, siihenkin katsomatta onko viininmyyntioikeuden haltijalla katsottava olevan oikeus saada myyntioikeus uudistetuksi, saattanut itsensä syypääksi sekä kaupunginviranomaisten laillisen toimivallan rajoittamiseen että puheenalaisen asiain käsittelyssä noudatettavaksi säädetyin järjestyksen loukkaamiseen, jolloin raskauttavana asianhaarana tulee lisäksi, että asianomainen esittelijä tietävästi on Kuvernöörille selittänyt asian oikean laidan.

Edellä lausutun nojalla saavat Kaupunginvaltuusmiehet alamaisimmin anoa, että Teidän Keisarillinen Majesteettinne, hyläten ja kumoten Kuvernöörin puheenalaisen päätöksen maaliskuun 19 päivältä 1914, armollisesti suvaitsi jättää asian kaupunginviranomaisten siitä tekemän päätöksen varaan.

Samalla saavat Kaupunginvaltuusmiehet alamaisesti esittää ryhdyttäväksi toimenpiteeseen Kuvernöörin saattamiseksi lailliseen edesvastuuseen siitä mitä edellä kerrotulla tavalla jää hänen viakseen.

Ollen alati j. n. e.

AAKKOSELLINEN LUETTELO.

	N:o.
<i>Ammattikoulu, yksinkertainen</i>	63
<i>Anniskeluyhtiön tarkastaja</i>	20
” <i>voittorahat</i>	41
<i>Asuntotarkastus</i>	53
<i>Automobililiikenne</i>	6
<i>Ekholm, C. F., stipendirahasto</i>	52
<i>Elintarpeiden hinnan huojistaminen</i>	34
<i>Eläväänkuvain teatterit</i>	25
<i>Hagan huvilayhdyskunta, sähkövoiman antaminen sinne</i>	9
<i>Hätäapukomitean toiminta</i>	58
<i>Hätäaputöiden ohjelma</i>	66
<i>Kaasun hinnankorotus</i>	5, 62, 65
<i>Kansakouluohjesääntö</i>	67
<i>Kansakoulutalo</i>	15
<i>Kasvattilasten hoito</i>	39, 60, 69
<i>Kasvatustilat</i>	38
<i>Kasvatustalokunta</i>	39, 69
<i>Katajanokka, maa-alueiden luovuttaminen sotilasviranomaisille</i>	36
<i>Kaupungintalon rakentaminen</i>	22
<i>Kenttäratsastus, alue sitä varten</i>	29
<i>Keskuspoliisitalo</i>	27
<i>Keskuspuisto</i>	33
<i>Kulikutaisairaala, lisämääräraha sitä varten</i>	59
<i>Kunnan rakennusten paikaksi varattu alue</i>	51
<i>Kunnan Työnvälitystoimisto</i>	3
<i>Laboratori, terveydellisten tutkimusten</i>	47
<i>Lapsenpäästölaitos</i>	35
<i>Leikkipaikkain laittaminen</i>	50
<i>Lihantarkastus</i>	18
<i>Luettelo, ratkaisemattomain asiain</i>	1

<i>Mallasjuomain</i> anniskelu	2, 17, 23
” vähittäiskauppa	74
<i>Meno- ja tulosääntö</i>	70, 77, 79, 80
<i>Munkkiniemen</i> huvilayhdyskunta, sähkövoiman antaminen sinne	9
<i>Murtokatu</i>	68
<i>Musiikkilautakunnan</i> uusi johtosääntö	28
” toimintakertomus	57
<i>Mäkinen, E.</i> , vuokrakauden pitentäminen	64
<i>Nickbyn</i> mielisairaalan menosääntö	56
<i>Obligatsioonilainasta</i> annetut varat	76
<i>Orkesteriolojen</i> järjestäminen	4
<i>Outamon</i> kasvatustila	24
<i>Pakaan</i> alueen jakaminen	12, 72
<i>Palkkaussäännöt</i> , erinäisten kunnan laitosten ja virkailijain, niiden muuttaminen ..	49
<i>Poliisitilo</i> , uusi	27
<i>Raastuvanoikeuden</i> kokoonpano ja työtapo	31
<i>Rahatoimikamari</i> , siellä tapahtunut anastus	10
<i>Rahapajan</i> rantasilta	37
<i>Raitiotie</i> Hagaan ja Munkkiniemeen	9
” linja Hämeenkatu—Alppikatu	44
<i>Rakennusjärjestys</i> , kaupungin yleinen	61
<i>Ratkaisemattomien</i> asiain luettelo	1
<i>Ravikilpailu</i> , alue sitä varten	29
<i>Ruoholahdenkatu N:o 25</i> , tontin lunastaminen	48
<i>Sähkötehtaan</i> johtoverkko	32
<i>Sähkövoiman</i> antaminen Hagaan ja Munkkiniemeen	9
<i>Sörnäs</i> in osakepanimon vuokraoikeus erääseen alueeseen	43
<i>Taksoituslautakunnan</i> puheenjohtajain palkkiot	54
<i>Teknillisten</i> laitosten oikeus ylittää määrärahat	8
<i>Teollisuuspaikkoja</i> Pakaan alueella	12
<i>Terveystieteiden</i> tutkimusten laboratorio	47
<i>Tilastokonttori</i>	42
<i>Tilinpäätös</i>	30
<i>Tilintarkastus</i>	46, 71
<i>Tonttiverotus</i>	14
<i>Työnvälitystoimisto</i> , kunnan	3
<i>Työsiirtola</i> , miesten	11
<i>Töölönlahti</i> , rautatiepenger	21
<i>Töölön</i> tiilitehdasalue	40, 78
<i>Urheilupaikkojen</i> järjestäminen	50
<i>Uusi Vallila</i> , vuokrasopimukset	16

<i>Vaivashoidon ohjesääntö</i>	26
" lisämääräraha	75
<i>Vallila, pienten asuntojen aikaansaaminen</i>	13
<i>Vesijohtolaitoksen ohjesääntö ja taksa</i>	7
<i>Vesijohtoveden neutralisoiminen</i>	55
<i>Viinien vähittäismyynti</i>	45
<i>Väkijuomain anniskelu ja vähittäismyynti</i>	2, 19
" yksinmyyntioikeuden pidentäminen	2
<i>Väkijuomatavarakauppiaiden oikeuksien pidentäminen</i>	73

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.
